

KAMIITHARI ÑAANTSI

Ajyíninka Apurucayali New Testament

Contents

Kamiithari Ñaantsi Josankinatakiri Mateo	1
Kamiithari Ñaantsi Josankinatakiri Marcos	57
Kamiithari Ñaantsi Josankinatakiri Lucas	90
Kamiithari Ñaantsi Josankinatakiri Juan	148
Jantayitakiri Otyaantapiroriiti	190
Josankinari Pablo Jotyaantziniri Roma-jatziiti	244
Jitakari Josankinatziniri Pablo Corinto-jatziiti	269
Apititanaintsiri Josankinatziniri Pablo Corinto-jatziiti	296
Josankinari Pablo Jotyaantziniri Galacia-jatziiti	313
Josankinari Pablo Jotyaantziniri Efeso-jatziiti	322
Josankinari Pablo Jotyaantziniri Filipos-jatziiti	331
Josankinari Pablo Jotyaantziniri Colosas-jatziiti	337
Jitakari Josankinatziniri Pablo Tesalónica-jatziiti	343
Apititanaintsiri Josankinatziniri Pablo Tesalónica-jatziiti	348
Jitakari Pablo Josankinatziniri Timoteo	351
Japiitairo Pablo Josankinatziniri Timoteo	358
Josankinari Pablo Jotyaantziniri Tito	363
Josankinari Pablo Jotyaantziniri Filemón	366
Josankinayiitziniri Heber-paantiri	368
Josankinari Santiago	389
Jitakari Josankinari Pedro	395
Apititanaintsiri Josankinari Pedro	402
Jitakari Josankinatakiri Juan	407
Apititanaintsiri Josankintakiri Juan	413
Mawatanaintsiri Josankinatakiri Juan	414
Josankinatakiri Judas	415
Joñaagaitakiri Juan	417

KAMIITHARI ÑAANTSI

New Testament in Ajoyíninka Apurucayali (PE:cpc:Ajoyíninka Apurucayali)

Language: Ajoyíninka Apurucayali

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

b710afcb-e4d2-572f-8934-77154c16ec42

ISBN: 978-1-5313-0170-5

KAMIITHARI ÑAANTSI JOSANKINATAKIRI MATEO

Ichariniyitari Jesucristo

(Lc. 3.23-38)

1 Jiroka iwairopaini ikaatzi ichariniyitari Jesucristo. Tima iriitaki icharini David-ni, ipoña iijatzi Abraham-ni. ²Ikanta pairani Abraham-ni, itzimaki itomi jiiitakiri Isaac. Ikanta Isaac tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Jacob. Ikanta Jacob tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Judá. Tii apaani ikanta itomi Jacob, ojyiki itomipaini. ³Ikanta Judá jowaiyantakaakiro Tamar, jiiitakiri Fares, iriima pashini jiiitakiri Zara. Ikanta Fares tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Esrom. Ikanta Esrom tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Aram. ⁴Ikanta Aram tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Aminadab. Ikanta Aminadab tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Naasón. Ikanta Naasón tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Salmón. ⁵Ikanta Salmón jowaiyantakaakiro Rahab, jiiitakiri Booz. Ikanta Booz jowaiyantakaakiro Rut, jiiitakiri Obed. Ikanta Obed tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Isaf. ⁶Ikanta Isaf tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri David. Iriitaki pinkatharitaintsiri. Ikanta pinkathari David jowaiyantakaakiro iina Urías, jiiitakiri Salomón. ⁷Ikanta Salomón tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Roboam. Ikanta Roboam tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Abías. Ikanta Abías tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Asa. ⁸Ikanta Asa tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Josafat. Ikanta Josafat tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Joram. Ikanta Joram tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Uzías. ⁹Ikanta Uzías

tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Jotam. Ikanta Jotam tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Acaz. Ikanta Acaz tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Ezequías. ¹⁰Ikanta Ezequías tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Manasés. Ikanta Manasés tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Amón. Ikanta Amón tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Josías. ¹¹Ikanta Josías tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Jeconías. Irojatzti itzimantanakari iririntzipaini iijatzti. Aripaiti ipokaiyakini owayiriiti poñaachari Babilonia, jaakiri maawoni inampiki.

¹²Okanta ipiyaiyaani jaantaitakariri maawoni Babilonia-ki. Tzimai itomi Jeconías irirori, jiiitakiri Salatiel. Ikanta Salatiel tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Zorobabel. ¹³Ikanta Zorobabel tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Abiud. Ikanta Abiud tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Eliaquim. Ikanta Eliaquim tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Azor. ¹⁴Ikanta Azor tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Sadoc. Ikanta Sadoc tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Aquim. Ikanta Aquim tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Eliud. ¹⁵Ikanta Eliud tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Eleazar. Ikanta Eleazar tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Matán. Ikanta Matán tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri Jacob. ¹⁶Ikanta Jacob tzimanaki itomi irirori, jiiitakiri José. Iriitaki oiminthoritakari María. Jiroka María iro owayiantakiriri Jesús, irijatzti jiiitaitakiri Cristo.

¹⁷Jirika ikaatzi icharinintayitakari. Jitanakawo itzimanaki Abraham-ni irojatzti itzimantakari David-ni, ikaataiyini 14. Ipoñaanaa David-ni irojatzti jaantaitakariri Babilonia-ki, ikaataiyini 14. Ipiyaiyaani jaantaitakariri Babilonia-ki, irojatzti itzimantakari Cristo, ikaataiyini 14 iijatzti.

Itzimantakari Jesucristo

(Lc. 2.1-7)

¹⁸ Jiroka okanta itzimantakari pairani Jesucristo. Ikanta José, tzimatsi inathori oita María. Ikajyaakawo iinatyawo. Tiimaita iñiuro intsipawaityaawo. Iro kantacha María motzitaki, ikantakaakawo Tasorintsinkantsi. ¹⁹ Ikanta José, tampatzikashiri jinaki irirori, ikowaki jowajyaantiromi imananiikiini, tii ikowi jowaaripiro tiro inkimakoitiro itzimashiwaitaka iintsiti. ²⁰ Ikanta ikinkishiriwaita José tsiniripaiti, jomishimpiyaakiri imaninkariti Pawa imayinikiini, ikantakiri: “José, icharini David-ni. ¿Iitama pikinkishiritantari powajyaantiro María? Payiro, tima Tasorintsinkantsi kantakaawori omotzitantakari. ²¹ Aririka intzimaki iintsi, piitiri JESÚS. Iriitaki owawijaakotairini ijyininkapaini ikaaripiroshiriwaiwitaka”. ²² Ari okanta imonkaantakari maawoni josankinatakiri pairani Kamantantaniri, ikantaki: ²³ Ari owaiyantaki tsinani kaari ñirini shirampari, intzimi otomi, Jiitaitiri Emanuel, akantziri añaaniki aaka: “Itsipatai Pawa”. ²⁴ Ikanta ikakitani José, jimatakiro okaatzi jinintakaakiriri Pawa, jiinantakawo. ²⁵ Tii jimaantzimaitawo irojatzitzi itzimantakari itanakawori otomi. Jiitaitakiri JESÚS.

Ipokaki yotaniri iñiuri Jesús

2 Itzimaki Jesús nampitsiki Belén saikatsiri janta Judea-ki. Tima itzimantakari Jesús, iri pinkathari-wintantatsiri Herodes. Ari jariitakari nampitsiki Jerusalén yotzinkariiti ikinapaakiro ishitowapiintzi ooryaatsiri. ² Josampitapaakiri: “¿Tsika isaikika iwinkathariti Judá-mirinkaiti

owakiraa tzimatsiri? Janta nonampiki nopoñaanaka, noñaakiri impokiro niyotantakari tzimaki. Iro nopokantaiyarini nompinkathariti”. ³ Ikanta ikimawaki pinkathari Herodes, antawo ikinkishiryaanaka, ari ikimitakari iijatzitzi maawoni Jerusalén-jatzitzi. ⁴ Ipoña ikaimakaantakiri Herodes maawoni ijiwari Ompiratasorintsitaari, iijatzitzi maawoni Yotzinkari, josampitakiri: “¿Tsika intzimika Cristo?” ⁵ Ikantaiyanakini irirori: “Intzimi janta nampitsiki Belén saikatsiri Judea-ki, tima ari okantzitzi josankinari Kamantantaniri, ikantaki: ⁶ Ari osaikiri nampitsi Belén janta Judea-ki, tikaatsi thainkironi. Ari impoñiiaari pinkatharipirori janta. Iriitaki jiwatairini Israel-mirinkaiti ikaatzitzi nashitaari naaka”. ⁷ Ipoña Herodes, ikaimakaantakiri pokayitaintsiri jiñiuri owakiraa tzimatsiri, josampitakiri: “¿Tsikapaiti piñaakiri impokiro piyotantakari tzimaki pinkathari?” ⁸ Ikamantakiri maawoni. Ipoña ikantanakiri irirori: “Kamiitha, pimatiro piyaati Belén-ki, paminiri tsika isaikajaantzi iintsi. Aririka piñaakiri, iijatzitzi pinkinapai jaka, pinkamantapaina. Niyaatiita iijatzitzi naaka, nompinkathatakititiri”. ⁹ Irojatzitzi jawijantanakari. Iijatzitzi jiñaanairi impokiro jiñaakiri chapinki. Jiñaashitakari jaatzinkapaaki, iro jiyotantapaakawori pankotsi isaiki iintsi. ¹⁰ Ikanta jiñaakiri, kimoshiri ikantaiyapaakani. ¹¹ Ariitaiyapaakani pankotsiki, jiñaapaakiri iintsi iijatzitzi inaanati María. Jotzirowashitapaakari, ipinkathatapaakiri. Jashitaryaakotapaakiri jamakiniriri, ipapaakiri oro, ipakiri kasankayitatsiri, ipakiri iijatzitzi kasankaari kipijyaari. Ojyiki owinawo jirokapaini. ¹² Ikanta jimagaiyapaakini, jomishimpiyaakiri Pawa, ikantzitzi: “Iiro pipiyashitari Herodes. Pinkinanai

pashiniki aatsi piyaatantaiyaari pipankoki”.

Jowamagaitaki iintsi

¹³ Aritaki piyaiyaani yotzinkariiti. Japiitairo imaninkariti Pawa jiñaanatziri José imishinikiini, ikantziri: “José, pishiyakairi iintsi iijatzi inaanati, piyaati nampitsiki Egipto. Ari pisaikiri janta irojatziri nonkantantaimiri: ‘Pimpiyai’. Aatsikitaki Herodes intsitokiri iintsi”. ¹⁴ Ikanta ikakitanaki José, ikamantakiro María, tsiniripaiti ishiyaka Egipto-ki, jaanakiri iintsi. ¹⁵ Ari isaikakiri janta, irojatziri ikamantaari Herodes. Ari okanta imonkaatantakari josankinatakiri kitziroini Kamantantaniri, ikantaki: Isaikawitaka notomi nampitsiki Egipto, nokaimairi impiyaita iijatziri.

¹⁶ Ikanta Herodes, yotaki jamataw-itakiri yotzinkariiti, tii ipiyashitaari. Otyaanakari imashirinka. Jotyaantaki jowayiriti, ikantakiri: “Piyaati janta Belén-ki, papirotiri powamairi iintsipaini, pinthonkiri owakiraa tzimatsiri, iijatziri tzimakotaintsiri apiti josarintsiti”. Tima ari ikamantakiri chapinki yotzinkariiti jiñaantakariri impokiro. ¹⁷ Irootaki iñaanitakari kitziroini Kamantantaniri iitachari Jeremías, ikantaki:

¹⁸ Okaimapirotatzi Ramá-jato iragaiyani. Ojyininkathori Raquel inatzi iraakotakariri iintsitipaini.

Iro owashiriniintantakari jowamaitsi-itakiro maawoni oryaaniiti.*

¹⁹ Okanta osamanitaki, kamai Herodes, irojatziri isaikakiri José nampitsiki Egipto. Ari iñaanatairi imaninkariti

Pawa imishinikiini, ²⁰ ikantairi: “José, kantatsi piyaatai pinampiki, paanairi piintsiti pintsipataanairo inaanati. Tima kamaki kowawitachari intsitokirimi”. ²¹ Ari ikantaka José, ipiyaawo inampiki Israel. ²² Iro jariiwitaa José inampiki, ikantaitawairi: “Iri pinkatharitaatsiri Arquelao Judea-ki. Ipoayaataari iwaapat Herodes”. Ari ikinkishiritanaka José, iiro ikinanai janta. Ari japiitaitziri ikantaitziri imishinikiini: “Paamaiyaari Arquelao”. Irootaki ikinantanakari José Galilea-ki. ²³ Ikanta jiyaataki, isaiki nampitsiki Nazaret. Ari okanta imonkaatantakari josankinatakiri pairani Kamantantaniri, ikantaki: Nazaret-jatzi jiitaitiri.

Ikamantantakiri Juan owiinkaantantaniri

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

3 Okanta pairani janta Judea-ki, ipokaki Juan owiinkaantantaniri, ikamantantzi otzishimashiki.

² Ikantantapaaki: “Powajyaantairo pikaaripiroshiriwaitaki, tima irootaintsi impinkathariwintanti Inkitijatziri”.

³ Irootaki iñaanitakari pairani Kamantantaniri iitachari Isafás, ikantaki:

Ikaimakaimatapaaki otzishimashiki, ikantantaitzi:

Powamiithatainiri Pinkathari tsika inkinapaaki.

Pinkimitakaantiro jotampatzikaitziro aatsi.

⁴ Iithaaritakari pairani Juan, jontyagaitziro iwitzi camello, jowathakitakari mishinantsimashi. Jañaantari jowayitari kintori, imiritari iyaaki pitsi. ⁵ Ojyiki pokashitakiriri pairani Juan, Jerusalén-

*2:18 Jiroka Raquel irootaki iinani Jacob, iro jinintapirotani. Irooma Ramá nampitsi inatzi, saikatsiri iipatsitiki Israel-mirinkaiti. Iro ikinkithatakotzi Mateo okaatzi josankinatakiri pairani Kamantantaniri iitachari Jeremías, ikinkithatakotziro Raquel iijatziri Ramá-jatoiti oñaashitaiyawoni, tima athataatziro tsinaniiti Jerusalén-jatoiti oñaashitaiyani irooriiti jowamaitsiitakiro owaiyaniiti.

jatzi, Judea-jatzi, ipokashitakiri iijatzi nampiyitawori antawaaki jiña Jordán. ⁶Ikinkithatakotapaakiro ikaaripiroshiriwaitaki, iro jowiinkaantakariri jiñaaki Jordán.

⁷Ari ipokaiyawitakani Fariseo-paini, iijatzi Saduceo-paini, ikowi jowiinkaantyaami. Ikisawakiri Juan, ikantakiri: “Tii pikamiithashiritaiyini iiroka, pikimitashitakari maanki. ¿Piñaajaantzi iiro jowasankitaitzimi? ⁸Imapirorika powajyaantairo tsika pikantawita pairani, pinkamiithashiritai, pinkimityaawo pankirintsi kithokitatsiri. ⁹Iiro pikantashiriwaitzi: ‘Aña naaka icharini Abraham-ni, tii okowapirota nowajyaantairo nokaaripiroshiriwaitzi’. Pinkimi nonkanti: ‘Iiro pikantakaapirowaita piñaajaanti iiroka ikowapirotani Pawa, aña kantatsi jatziritakairo mapi, iro impoyaataimini incharinitaiyaari Abraham-ni’. ¹⁰Iiorika pikimitawo pankirintsi kithokitatsiri, ichikakaitawo chacha pankirintsi ponkitziki kaari kithokitatsini, ompoña jagaitiro intagaitiro.

¹¹Aririka jowajyaantanairo atziri ikaaripiroshiriwita, ari nowiinkaantatyaari jiña. Iro kantzimaitacha, aatsikitaki matzirori ipinkatharitz, nopinkathatsitakari naaka, tii onkantaajaiti inkimitakaantina jompiratani naantyaanariri i-zapato-ti. Iriitaki kimitakaantironi jowiinkaantatyimiri Tasorintsinkantsi, iijatzi paampari.† ¹²Tima aririka oyipatiro awankiri, otikakitziro. Atayiro opintakiiriki. Iro aaki okithoki, otikitakiro kamiitha, owakoyitakiro. Ari inkimitaiyaari iijatzi pokaintsiri, jinashiyitaiyaari

atziri, inishironkayitairi inkaati kimisantanaairini, iriima kaari owajyaantironi ikaaripiroshiritaki, intaantaiyaari paampari kaari tsiwakanitatsini”.

Jowiinkaata Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³Ipoña ipokaki Jesús antawaaki jiña Jordán, ipoñaakawo Galilea-ki. Ipokashitakiri Juan jowiinkaatiri. ¹⁴Tii ikowawita Juan jowiinkaatirimi Jesús, ikantawakiri: “¿Litama pipokashitananari naaka nowiinkaatimi? Aña iiroka owiinkaatinanimi naaka”. ¹⁵Jakanaki Jesús: “Nokowapirotatzi powiinkaatina. Irootaki ikowakaakinari Pawa”. Kowanaki Juan, ikantziri: “Aritaki nowiinkaatakimi”. ¹⁶Jaanakiri, jowiinkaatakiri. Iro intonkaanaimi Jesús, kimiwaitaka ashitaryaanakityaami inkiti, iñaatziiri ipokashitakiri Tasorintsinkantsi ikinapaaki inkitiki ikimitapaakari shiro. ¹⁷Ikimaitatzi inkitiki ikantaitanaki: “Notomi jinatzi jirika nitakopiroitari, ojiyki nokimoshiriwintakiri”.

Inkaaripirotakaitirimi Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 Ikantakaanakari Jesús Tasorintsinkantsi, jatanaki otzishimashiki, ari ikowawitakari kamaari inkaaripiroshiritakairimi. ²Ojiyki kitiiyiri isaikaki, itzitakawo owanawontsi, owamaimatakiri itajyi. Okaatzi 40 kitiiyiri isaikawaitaki. ³Ikanta kamaari, ipokashitakiri Jesús inkaaripiroshiritakairimi. Ikantapaakiri: “Imapirotyaarika Itomintzimi Pawa, pimpiyiro tanta jiroka mapi, poyaawo”.

†3:11 Ikantakotziri Juan jaka: “Owanaa nopinkathatakiri naaka”. Ikantatzi: “Tii okantzi nayiniri i-zapato-ti”. Tima pairani iro jantapiintziri ompirataari jayiniri i-zapato-ti ompiratariri. Iro jojyakaawintziri jaka Juan: “Tima imapirotya Jesús janaakotantzi irirori, tikaatsi kimityaarini, tii onkantaajaiti inkimitakaantina naaka jompiratani”.

⁴ Jakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsi osankinarintsi kantatsiri:

Tii apa onkowapirotya tanta oyaawo, aña iro kowapirotacha ankimisan-tairo maawoni ikantairi Pawa”.

⁵ Ipoña kamaari jaanakiri nampitsiki tasorintsitsiri, isaikakaapaakiri jinoki otawantoki tasorintsipanko.[‡] ⁶ Ikantapairi: “Imapirorika Itomintzimi Pawa, pimitai isaawikinta. Pinkinkishiritiro josankinaitakiri pairani okantzi:

Jotyaaantimiri Pawa imaninkariti aamaakowintimini.

Iri thomaawakimini iiro pontajanta-paaka mapikiki”.

⁷ Jakanakiri Jesús, ikantzi: “Okantzi iijatzzi josankinaitakiri pairani:

Tii okamiithatzi piñaantashiwaityaari Piwinkathariti Pawa”.

⁸ Japiiwitakari kamaari jaanairi Jesús tonkaariki otzishi. Jaminakaakiri maawoni nampitsi ipinkatharitzzi atziriiti, tima kamiitha okanta owaniinkataka. ⁹ Ikantziri: “Piñaakiro okaatzi tzimatsiri. Aririka potzi-irowashitakina pimpinkathatina, ari nompakimiro maawoni”. ¹⁰ Jakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Piyaatawiiti intaina. Satanás pinatzi iiroka. Tima josankinaitaki pairani, kantatsiri: Ampinkathatairi Awinkathariti, iri ankimisanti apaniroini”.

¹¹ Ari jintainaryaawitapainta kamaari. Pokaiyapaakini imaninkariti Pawa, jim-itakotapaakiri Jesús.

Jitanakari jantziri Jesús

(Mr. 1.14-20; Lc.

4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)

¹² Ikanta Jesús ikimakotakiri Juan jomontyaitakiri. Iro ipiyantanaari irirori janta Galilea-ki. ¹³ Tii isaikapai Nazaret-ki, ikinanai nampitsiki Capernaum, ari isaikapairi. Tima

inkaarithapiyaaki osaiki Capernaum, tsika inampiwitawo Zabolón-mirinkaiti iijatzzi Neftalí-mirinkaiti. ¹⁴ Ari okanta imonkaatantakari okaatzi ikinkithatakotakiri pairani Kamantantaniri Isaías, ikantaki:

¹⁵ Osaiki inampitsiti Zabolón-mirinkaiti iijatzzi Neftalí-mirinkaiti janta inkaarithapiyaaki,

Intatsikirona antawaaki jiña Jordán, Saikatsiri Galilea-ki, tsika ipiyotapaa atziri kaari ajyininkata.

¹⁶ Kimitakawori isaikaatyiimi otsinirikitzi, iriitaki ñaayitairini ootamintotsi.

Otsimankakowitakari jaamparyaa ashitawori sarinkawini.

Kimiwaitaa isaikaatyiimi okitiijyiinkatzi.

¹⁷ Ari jitanakawo Jesús ikamanta-paakiri atziripaini, ikantapaakiri: “Powajyaantairo pikaaripiroshiriwaitzi, pinkathariwintantai Inkitijatzzi”.

¹⁸ Ipoña ishiritapiyaatanakawo inkaari saikatsiri Galilea, irojatzi iñaantapaariri Simón, jiiitatziri iijatzzi Pedro, itsipatari iririntzi jiiita Andrés, ishiryataiyini. Tima shiryaatzinkari jinatzi. ¹⁹ Ikantapaakiri: “Poyaatina, onkimiwaityaawo iriimi atziri noshiryataakagaimi”.

²⁰ Ari joyaatanakiri, jookanakiro ishiryaminto. ²¹ Iro jawijanakiyiimi, iñaapaatziiri Jacobo, itsipatakari iririntzi Juan, isaikaiyini ipitoki ishirikiro ishiryaminto itsipatakari iwaapati iitachari Zebedeo. Jomiyaanakiri iijatzzi irirori, ²² irojatzi jookanakiri iwaapati ipitoki, joyaatanakiri Jesús.

²³ Ari okantaka, ithonkakiro janiitakiro Jesús Galilea, jiy-otaantaki maawoni nampitsi tsika japatotapiintaita, ikamantantakiro Kamiithari Ñaantsi kinkithatakotzirori

[‡]4:5 Iro jiiitatzzi Jerusalén nampitsi tasorintsitsatsiri.

impinkathariwintantai Pawa. Josh-
inchaayitaki oiyiki mantsiyayitatsiri
nampitsiki. ²⁴Ikimakoitanakiri Jesús
intaina. Ikimaki iijatzi Siria-jatzi,
jamayitapaakiniri mantsiyayitatsiri
ijyininka, joshinchiiniri. Jamakiniri
aaytziri kantashiwaitachari
mantsiyarintsi, katsiwaitatsiri,
kamimawaitatsiri, kisopookiwaitatsiri.
Jamakiri iijatzi piyarishiriyitatsiri.
Ari ithonkiri joshinchaawakiri Jesús.
²⁵Joyaataiyakirini oiyiki Galilea-jatzi,
Decápolis-jatzi, Jerusalén-jatzi,
Judea-jatzi, poñaayitanainchari iijatzi
intatsikirona antawaaki jiña Jordán.

Ikinkithatzi Jesús tonkaariki, ikantakota kimoshiritaatsini

(Lc. 6.20-23)

5 Ikanta jiñaakiri Jesús oiyiki apatow-
intakariri, tonkaanaki otzishiki, ari
isaikapaaki. Pokaiyapaakini jiyotaani,
ipiyowintapaakari. ²Ari jiyotaayitakiri,
ikantziri:

³“Kimoshiri inkantaiya iintashiriri,
iriitaki ñagaironi impinkathariwintantai
Inkitijatzzi.

⁴Kimoshiri inkantaiya iraaniiintawait-
achari, iriitaki joimoshirinkaitairi.

⁵Kimoshiri inkantaiya tsinam-
pashiriri, iriitaki saikaatsini kamiitha
kipatsiki ikowakaitakiriri.

⁶Kimoshiri inkantaiya kowironi
inkamiithashiriri, aritaki iñihiro ikowiri.

⁷Kimoshiri inkantaiya nishironkashir-
itantaniri, ari inishironkaitairi iijatzi
irirori.

⁸Kimoshiri inkantaiya kitishiriri, iri-
itaki ñagairini Pawa.

⁹Kimoshiri inkantaiya
ookakaantzirori kisaantsi, iriitaki
intomitaiyaari Pawa.

¹⁰Kimoshiri inkantaiya inkimaatsi-
takaitaari ikamiithashiritzi, iriitaki
ñagaironi impinkathariwintantai
Inkitijatzzi.

¹¹Kimoshiri pinkantaiya iman-
intawaitaitimi, inkimaatsitakaitimi,
inthiiyakoitimi okantakaantziro
pikimisantaana. ¹²Thaaminta
pinkantanatya, tima Pawa pinataimini
inkitiki. Pinkinkishiritakotiro jiroka,
ari ikimitaitakiri pairani itayitakawori
Kamantantaniri”.

Kimitawori tziwi

¹³“Pikimitakawo iirokaiti tziwi.
Aririka intspataitiro tziwi tsika oitya,
iiro opantanaawo inkatyokantaityaawo.
Ontzimatyii imanintaitiro, jookaitakiro
isaawiki jaatzikawaitaitiro”.

Kimitariri ootamintotsi

¹⁴“Aririka osaiki nampitsi tonkaariki,
okoñaatzi maawoni aririka ootyá
tsiniripaiti, tii imana nampitsi.
Kitiijyiinkatakotantaniri pinanaatzi
iiroka iijatzi, iirokataka yotaanairini
maawoni atziri, iiro pimanimotziri
okaatzi piyotanairi. ¹⁵Ari okimitari
iijatzi, aririka owaampatiri ootam-
intotsi, tii ashitakotziri kantzirinaki.
Owaktziri jinoki inkitiijyitakotiri
maawoni saikatsiri pankotsiki. ¹⁶Ari
pinkimitanaiyaari iijatzi iiroka,
pisaikayitanai kamiitha iñaantimiri
pijyininka okamiithatzi maawoni
pantanairi. Iro impinkathatantaiyaariri
irirori Ashitairi Inkitijatzzi”.

Ikinkithatakotziro Jesús Ikantakaantaitani

¹⁷“Iiro pikinkishiritashita iro
nopokantari nowajyaantakaimiro
pikimisantziro Ikantakaantaitani,
iiro nowajyaantakaimiro iijatzi
ikinkithatakotakiri pairani Kamantanta-
niri. Aña iro nopokantari nimonkaatiro
okaatzi ikinkithatakotakiri pairani.
¹⁸Imapiro onthonkaiya paata kipatsi
iijatzi inkiti, iiro othonkimaita
Ikantakaantaitani, irojatzi imonkaatan-

tatyaari maawoni. ¹⁹ Ilorika pikimisantziro Ikantakaantaitani, iilorika piyotaaaitairi piyyininka inkimisantziro, iiro pinintagaawo impinkathariwintantai Inkitijatz. Iriima matakirori ikimisantziro, jiyotaantziro iijatz, iriitaki ñaapirotaachani inkitiki. ²⁰ ¿Piñaajaantziro kamiithashiri ikantayita Yotzinkari iijatz Fariseo? Aña tii. Tii jimonkaayitziro tyaaryoopiroini jinintakaawitariri Pawa. Ilorika panaakotairi iiroka pinkamiithashiritai, iiro piñiuro impinkathariwintantai Inkitijatz”.

Ikinkithatakotziro Jesús kisaantsi

(Lc. 12.57-59)

²¹ “Piyotaiyironi iiroka ikantaitakiriri pairani itakaantawori:

Iiro pitsitokantzi. Aririka pitsitokantaki, jowasankitaitimi iiroka.

²² Jiroka nokantzi naaka: Iiro pikishiri piyyininka, jowasankitaitzimikari. Iiro pikantawaitziri iijatz: ‘Tikaatsi piyomachiiti iiroka’. Ari jowasankitaitakimi pinkatharintsiki. Tii okamiithatzi iijatz pinkisaniintawaitiri piyyininka piitamasontziwaitiri, patsipitawokari pintagaiya sarinkawiniki. ²³ Tima paapiintzi pipira tasorintsipankoki, pintayiniri Pawa, aririka pinkinkishiritapaakiro tzimatsi ikisanzimiri piyyininka,

²⁴ pookanakiri pipira, piyaatashitiri kisakimiri. Pinkantairi: ‘Ayyininká, thami aapatziyawakaiya’. Aririka paapatziyawakaiya kamiitha, pimpiyai tasorintsipankoki, pintaapainiri Pawa pipira. ²⁵ Aririka intzimi kijimini, impoña jaanakimi pinkatharintsiki, pinthaawakoti iiroka aatsiki, pinkantairi: ‘Iiro pikisawaita, thami aapatziyawakaiya’. Tima aririka jariitakaakimi pinkatharintsiki, inkantaitakiri jimpiratani: ‘Paanakiri jirika’. Ari jagaitanakimi jomontyagaitimi.

²⁶ Ilorika pipinatashitari piriwitani, iiro piñagairo jomishitowakaantaimi. Imapiro”.

Ikinkithatakotziro Jesús mayimpiritaantsi

²⁷ Piyotaiyironi iiroka ikantaitakiri pairani, ikantaitzi: Iiro pimayimpiritzi.

²⁸ Jiroka nokantzi naaka: Pinkowashiritirorika piñiuro tsinani, matakimi, pimayimpirishiritakiro. ²⁹ Pinkimi nojyakaawintimiro:

Iroorika pokipiro pantanta kaaripirori, powajyaantziro, pinkimitakaantziro pinkithoryaayiiromi, pookiro. Tima tii pikowi atsipitakagaimiro poki sarinkawini, iro kamiithatatsi pisaikapitonaakitai. ³⁰ Iroorika pakopiro pantanta kaaripirori, powajyaantziro, pinkimitakaantziro pinthatzinkatyiromi, pookiro. Tima tii pikowiro atsipitakagaimiro pako sarinkawini, iro kamiithatatsi pisaikaponthokitai.

Ikinkithatakotziro Jesús ookawakaantsi

³¹ “Ikantaitaki iijatz pairani: Aririka jookawakaitya, ontzimatyii impaitiri osankinarintsii jookawakaantziro.

³² Jiroka nonkanti naaka: Kaaripiroshiriri jinatzii ookashiwaitawori itsipatari. Tima aririka aawitaiya pashini oimi, omayimpiriwintakiri itawitari oimintari. Ari ikimitakiri iijatzii agaironi, mayimpiritakiri irirori. Tiimaita okaaripirowita jookiromi atziri itsipatari, aririka iñiuro omayimpiritzimowaitiri”.

Ikinkithatakotziri Jesús pairyaashiwaitariri Pawa

³³ “Piyotaiyironi iijatzii ikantaitakiriri pairani itakaantawori:

Iiro pipairyaashiwaitari Pawa. Apa pinkanti: ‘Jowasankitaina Nowinkathariti iiorika nimatziro nokantziri’. Aririka pinkantaki, ontzimatyii pimonkaatiro. ³⁴Jiroka nokantzi naaka: Tii okantzi pipairyaashiwaitaari Pawa, pimatantyaawori pikantayitzi. Iiro pipairyaashiwaitawo inkiti, tima ari isaikiri Pawa janta. ³⁵Iiro pipairyaashiwaitawo kipatsi, tima irojatzji jashitari Pawa, ari jowachintitapiinta. Iiro pipairyaashiwaitawo Jerusalén, tima ari ipinkathariwintantzi Pinkatharipirori. ³⁶Iiro pipairyaashiwaitawo piito, pinkanti: ‘Iiorika nimonkaatziro nokantziri, inthatzinkaitinawo noito’. Tiira iiroka matironi pijyookakairo pipai, pinkisaashitakagairo iijatzji. ³⁷Iiro pamatawitantzi. Imapirorika pantiro pikantziri, ari pinkanti: ‘Jii, nimatiro’. Iiorika pantziro, pinkanti: ‘Iiro nimatziro’. Tim ari okamiithatzi pojyityiuro piñaani”.

**Ikinkithatakotziro Jesús
inishironkazitzi kisaniiintantatsiri
(Lc. 6.27-36)**

³⁸“Piyotaiyironi ikantaitakiri pairani: Aririka pinkithoryiitiri iirooki pashini atziri, okamiithatzi impiyakowintaitaari, inkithoryiitaitimiro poki iiroka.

Aririka pintsinkiryaakotiri pashini atziri, okamiithatzi impiyakowintaitaari intsinkiryaakoitimi iijatzji iiroka.

³⁹Jiroka nokantzi naaka: Tii okamiithatzi pimpiyatyaari kisaniiintzimiri. Aririka impajapootimi kajyitaniki, pishinitiniri iijatzji pashinipooki impajatimi. ⁴⁰Aririka inkowaiti jaapithaitimiro piithaari, pishinitiniri jaanakiro iijatzji pipiwiryaaotapiintari. ⁴¹Aririka jompirataitimi paanakiro ajyaagawontsi pookiro niyanki aatsi, paanakiro ajyaagawontsi

panaakairo ikantaitakimi tsika pookiro. ⁴²Aririka inkantaitimi: ‘Pimpinawo’, kamiithatzi pimpiri. Aririka inkantaitimi iijatzji: ‘Pimpawakinawo, ari noipiyaimi’, okamiithatzi pimpiri iiro pithaapithatari.

⁴³Piyotaiyironi iiroka ikantaitakiri pairani: Pinishironkatiri pijyininkapirori. Iriima atziri kijyimiri, pinkijyiri irirori.

⁴⁴Jiroka nokantzi naaka: ‘Pitakotyaari kisayitzimiri. Pamanakotyaari inishironkatantyaari Pawa irirori. Iiro pipiyatari kisaniiintzimiri, paapatziyaari’. ⁴⁵Irootaki ikowakaitakiriri itomitaari Ashitairi Inkitijatzji. Witsikakiriri ooryaatsiri, oorintakotziriri maawoni atziri: kamiithashiriri, iijatzji kaaripiroshiriri. Iriitaki witsikakiriri iijatzji inkani, jowaryiiniri maawoni atziri: kamiithashiriri, iijatzji kaaripiroshiriri. ⁴⁶Pitakotashitaririka ikaatzji itakotzimiri iiroka, ¿piñaajaantzi ari impinataimi Pawa? Aña iiro, iro jimatapiintakiri kaaripiroshiriri kowakotziriri ijyininka kiriiki. ⁴⁷Pitakotyaaririka pijyininka, ¿aminaashiwaitaka? Tim ari jimatapiintakiri iijatzji kaari pijyininkata irirori. ⁴⁸Kamiithashiri pinkantanaiya iiroka, pinkimitakotyaari Ashitairi Pawa, imapiro ikamiithashiriprotaki irirori”.

**Ikinkithatakotziri Jesús
pashitantachari**

6“Powajyaantairo powapiyimoyitari atziriiti pinkamiithashiritimi. Iinirorika piyaataty pantiro, tikaatsi impinataimiri Ashitairi Inkitijatzji.

²Aririka pimpashitantya, tii okamiithatzi pinkantanti: ‘Nopashitantaka naaka’. Irootaki jamiyitari thiiyinkari, ikowi irirori impinkathaitiri. Intzimakirika pinkathatakirini jaka, iro iñaamachiiti

irirori impinkathawintaitiri. ³Aririka pimitakotiri iiroka ashironkainkari, iiro pikamantziri pitsipaminthari,⁴ ⁴manaantsiini onkantakotya pipashitantakari. Jiyotaki Pawa irirori, iriitaki pinataimini”.

**Ikinkithatakotziro Jesús
amanamanaataantsi**

(Lc. 11.2-4)

⁵“Aririka pamanamanaatyaari Pawa, tii opantawo pinkimitakotyaari kantakaapirowaitachari. Ikatziyapiinta irirori japatotapiintaita, ikatziya iijatzi niyankiniki nampitsi, iñaantyaariri iyyininka. Iro iñaamachiiti irirori impinkathawintaitiri. Imapiro. ⁶Irooma iiroka, aririka pamanamanaatya, pashitakotya pipankoki pinkowakotiri Ashitairi tsipatakimiri. Iri ñimiri apaniroini, ari inishironkatakimi, iriitaki iijatzi pinataimini.

⁷Tima aririka pamanamanaatya, tii opantawo papiipiintiro okaatzi pikantakiri. Iro jamiyitari kaari ayyininkata aaka. Iñaajaantzi japiipiintziro ikantakiri ari inkimakiri Pawa. ⁸Paamaakowintya pikimitakotarikari iiroka. Tikiraamintha pinkowakotiri Ashitairi kowityiimotzimiri, jiyotsitakawo maawoni irirori. ⁹Jiroka pinkanti pamanamanaatapiintya iiroka: Ashitanari, nampitawori inkitiki, Tasorintsi pinatzi iiroka.

¹⁰Pimpinkathariwintaina naaka. Pantakainawo jaka kipatsiki okaatzi pinintakaanari iiroka, Pinkimitakainari inkitiwiri, pantakairi irirori maawoni pinintakairiri.

¹¹Pimpapiintinawo kowityiimotanari noyaari.

¹²Pimpiyakotainawo nokaaripiroshiriwaitaki,

Tima nimatakiro naaka, nopiyakotairi ikaatzi owaaripiroshiritakinari.

¹³Iiro pishinitana iñaantaityaana, inkowaiti jantakaitinawo kaaripirori.

Ari pinkantaityaani pimpinkathariwintanti. Ari pinkantaityaani ontzimi-motimi pishintsinka, iijatzi powaninkawo. Ari onkantaityaari.

¹⁴Tima aririka pimpiyakotairi atziri kijiymiri, ari impiyakotaimi Ashitairi Inkitijatzi. ¹⁵Irooma iiorika pipiyakotairi kijiymiri, iiro ipiyakotaimi iijatzi Ashitairi irirori”.

**Ikinkithatakotziro
Jesús tziwintaantsi**

¹⁶“Aririka pintziwintya pinkinkishiritakotiri Pawa, iiro pikamantantzi, pinkanti: ‘Notziwintatyaari Pawa’. Paamaiya iiroka pikimitarikari thiiyinkari. Itzitapiintawita irirori, mantsiyapoo ikantayita jiyotantaityaari itziwintatya. Iro impinkathawintamachiitiriri irirori. Imapiro. ¹⁷Irooma iiroka aririka pintziwintyaari Pawa pinkinkishiritantyaariri, pinkiwapootya, ipoña pinkishitaya kamiitha, ¹⁸iiro jiyotantaitzimi pitziwintatya. Apa jiyotimi Ashitairi Inkitijatzi, iriitaki pinataimini”.

**Ikinkithatakotziro Jesús
inkitijato ajyaagawontsi**

(Lc. 12.32-34)

¹⁹“Tii opantawo powaagaan-tashiwaitya jaka kipatsiki, owanaa othonkanita, ari ipiyotapaari iijatzi koshintzi. ²⁰Iro kamiithatatsi pantayitairo pisaikantaiyaari kamiitha inkitiki. Onkimiwaityaawo powaagaantaiya inkitiki tsika tii othonkanitapaa, tii itzimapai koshintzi.

⁶6:3 Pinkimitakaantiro tii iyotzimi pampati tsika oita antakiri pakopirori.

²¹ Tsikarika powaagantaka, ari pinkinkishiritapiintiro”.

Ikinkithatakotziri Jesús ootamintotsi

(Lc. 11.33-36)

²² “Kamiitharika onkantya poki, piñaantawo kamiithaini, okimitawo pinkoñiityaakotatyiimi.[§]
²³ Tiirika opantawo poki, iiro piñaantawo kamiithaini, kimitaka pintsinirikitakotatyiimi”.^{**}

Ikinkithatakotziro Jesús ajyaagawontsi

(Lc. 16.13)

²⁴ “Tikaatsi matironi jantawaitiniri apiti ompiratantaniri. Apaani inkowapiroti imonkaatiniri jompiratariri, iriima pashini, inkisaniintanakiri. Ari okimitsitari iijatzi: Tikaatsi matironi jantiniri Pawa ikowakaantziri irirori, aririka inkinkishiritakoitiro ajyaagawontsi inkimitakaantanakiro iroorikami ompiratyaaarini”.

Ikinkithatakotziro Jesús kantzimoshiritaantsi

(Lc. 12.22-31)

²⁵ “Pinkimi nonkanti: Tii opantawo onkantzimoshiriwaitimi pinkanti: ‘¿Iitama noyaari, iitama nomirityaari, iitama nonkithaatyaaari?’ Aña tzimatsi pashini ankinkishiritapiintairi añaantariki, iro kowapirotacha, anairo okaatzi owayitapiintari, akithaayitapiintari iijatzi. ²⁶ Thami ankinkishiritakotiri tsmiripaini. Tii jiyotzi impankiti joyaari, tii jiwitsiki ipanko jowantyaawori iwankiri. Iro kantzimaitacha Pawa, ipayitapiintakiri

jowanawo. Aaka jimapirotzi jitakotai Pawa. ²⁷ Aririka paakowintyaawo onkantzimoshiriwaitimi ¿arima pinkantakiro powawiniintawairo posarintsiti? ²⁸ Incha ankinkishiritakotiro inchatiyapaini, tii añiuro antawaitaniti, tii ontyaawinta onkithaatyaaari. Tiimaita okantzimoshiriwaitawo, onkanti: ‘¿Iitama nonkithaatyaaari?’^{††}
²⁹ Owaniinkata kamiitha, aniri jowaniinkawita Salomón, pinkathari-witachari pairani. ³⁰ Iriitaki Pawa owaniinkatzirori. Okantawita kapichi añaawitawo owaniinkatapaintya, iro osamani, tikaatsi ompantyaawoni aririka onkamatiyatanaki, tima inchikaitakiro, impoña intaayitakiro. ¿Iiroma ikimpoyaawintzimi Pawa? Aritaki, iiro pikisoshiritzi. ³¹ Aritapaaki okantzimoshiriwaitzimi, pikantzi: ‘¿Iitama noyaari, iitama niriri, iitama nonkithaatyaaari?’ ³² Apatziro okantzimoshiriwaitari kaari kimisantatsini. Irooma iirokapaini, jiyotakotzimiro Ashitairi Inkitijatzi iitarika kowityi-imotzimiri. ³³ Iro kowapirotachari pinkowi impinkathariwintaimi, piñiuro iijatzi jowamiithashiritaimi, irojatzi impantaimirori okaatzi kowityiimotzimiri.

³⁴ Ari okanta, iiro okantzimoshiriwaitzimi oityaarika awijiyimotimiri oñaatamani. Tima maawoni kitijiyiri piñiuro oitya awijiyimotzimiri”.

Ikinkithatakotziro Jesús ookimotaantsi

(Lc. 6.37-38, 41-42)

7 “Tii opantawo ankantanti: ‘Kaaripiroshiri jinatzi nojyininka’. Aririka ankantantaki, ari jimaitai

[§]6:22 Ojyakaawintachari okitsi kamiithari, apaani pimantaniri kaari mashithatatsi, ñiirori ikimathatairo jantakairiri Pawa. Tima isaikanaatzi okitiijyiinkatzi.

^{**}6:23 Ojyakaawintachari iiorika opantawo oki, apaani mashithari, kaari ñiironi inkimathatairo jantakairimi Pawa. Tima isaikatzi tsika otsinirikitzi.

^{††}6:28 Iro ikantakoitzi jaka “inchatiyapaini” iitachari “lirio”.

aaka, inkantayitai: ‘Kaaripiroshiriri pinatzi iiroka’.² Aririka ankantakotiri ajiyinka, ari inkantakotanakai iijatzi aaka. Ontzimatyii aamaiya, aririka ontzimi antzimotantani, imapiroitaikari aaka paata impiyitai.³ Okimiwaitakawo aririka ontyaakitaimi antawo inchapitoki okiki, ¿kantatsima aminiri pashini tyaakitachari kapichiini jokiki? ⁴ ¿Tiima iiro okantzi ankantiri: ‘Pimpoki, nagaimiro otyaakitakimiri pokiki?’ Tima otyaakitakimi iiroka antawo inchapitoki. ⁵ Pikimitakari thiyinkari. Pitawatyaawo iiroka paawairo inchato otzikaakimiri, irojatzi paminantanaiyaari kamiitha paantaiyaanariri pashini otyaakitachari.

⁶Tii ipaitapiintziri otsitsi wathatsi tasorintsitsiriri. Ari okimitari iijatzi tii ipaitziri chancho poriryaayitatsiri, ari joipatsitakiro jaatzikawaitawakiro. Tii ipaitziri ikowawitari, owanaa inkatsimati, ari jatsikantaki”.^{‡‡}

Ikinkithatakotziri Jesús amanapirotariri Pawa

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷“PINKAMITANTI, pinkowakotanti iijatzi, aritaki piñaakiro impaitimiro pikowiri. Pinkimitakaantiro pariitya pankotsi, pinkantapaakiri ashitawori: ‘Pashitaryiinawo’. Aritaki jashitaryaakimiro ipanko. ⁸Aritaki impaitairi kamitantatsiri. Inkaati kowakotantatsiri, ari joñaagaitairi. Aririka inkantaitiri: ‘Pashitaryiio’. Aritaki jimatakiro. ⁹Aririka inkamitimi pitomi, inkantimi: ‘Paapa, pimpina tanta’. ¿Arima pimpakiri mapi? ¹⁰Aririka inkantimi: ‘Pimpina shima noya’. ¿Arima pimpakiri maanki

joyaari? ¹¹Piyotzi iiroka pitakotari pitomipaini, kaaripiroshiri pinawita. Iri owatspiro Ashitairi Inkitijatzi, jitakotari maawoni amanayitariri. ¹²Aririka pinkowi jitakotaitimi, pitawatyaawo pitakotantya iiroka. Irootaki okantakotziri Ikantakaan-taitani, irojatzi ikantakiri pairani Kamantantaniri”.

Ikinkithakotziri aatsimanchaki

(Lc. 13.24)

¹³“Aririka pinkowi pintyaapankotairi Pawa, pinkimitakaantiro pimpampithatatyiiromi aatsimanchaki. Tima tzimatsi pashini aatsipitatziri, kaari pomirintsitachani inkintaityaawo. Ojyiki pampithakirori, jashironkaayitaiya sarinkawiniki. ¹⁴Irooma aatsimanchaki, tii ijyikitzi kinantyaawoni, iriitaki ariitaachani Pawakinta, inkantaitatyaani jañagai janta”.

Ikinkithatakotziri Jesús thiyachari

(Lc. 6.43-44)

¹⁵“Pintyaaryootaiyini, jamatawitzimikari oiyawitariri Kamantantaniri, inkimitakotapaatyaari ikanta oijya tii ikatsimanitzi. Kaaripiroshiri jinayitzi, ikimitakari piratsi katsimari. ¹⁶Ontzimatyii ankimpoyiio jantayitzi ayotantantyaari ikamiithashiritzirika. ¿Añiiroma uva onkithokitantyaawo owaato kitochii? Tii. ¿Imatziroma higo onkithokitantyaawo iroori? Tii imata iijatzi. ¹⁷Inchato saankanatatsiri ojyooki, okithokitzi kamiitha. Irooma inchato kamaatotatsiri, tii onkithokiniti. ¹⁸Tima inchato saankanatatsiri ojyooki, tii inaitziro onkaaripiroti okithoki. Ari

^{‡‡}7:6 Ikantaitziri jaka: “wathatsi tasorintsitsiriri” ipoña “poriryaatatsiri”, iro ojyakaawintachari Kamiithari Naantsi tasorintsitsiriri. Tima iñaani Pawa, okimitari ikaatzi poriryaatatsiri. Iriima otsitsi ipoña chancho, iri ojyakaawintacha, kaari kowironi inkimisantiro Kamiithari Naantsi, ojyiki ikisaniintakiri kamantantzirori. Iiro okantzi joñaashirinkaitiri, tiirika ikowiro inkimisanti.

okimitari iijatzi inchato kamaatotatsiri, tii iñaitziro onkamiithati okithoki. ¹⁹Tima itowaitziro inchato kaari kithokitatsini, jagaitziro intagaitiro. ²⁰Pinkimpoyaakotairi yotaayitzimiri. Ikimitakaworika okithokitzi inchato saankanatatsiri ojoyooki, pimatiro jiyotaayitzimiri”.

**Ikinkithatakotziri Jesús
yotakopirotanairiri**

(Lc. 13.25-27)

²¹“Tzimawitacha oiyiki kantawitanari: ‘Nowinkathariti pinatzi iiroka, nopinkathapirotzimi’. Iiromaita jiñairo impinkathariwintairi Pawa. Apa jiñairo antanairori ikowakaantziri Ashitanari Inkitijatziri. ²²Aririka nompinkatharitari paata napatotairi maawoni atziri. Tzimatsi kantayitaatsini: ‘Nowinkathariti, nopairyaapiintzimi nokinkithatakotzimi. Nopairyaakimi nowawijaakotziri piyarishiritatsiri. Nokantayitziri iijatzi nojyininka: Iro notasonkawintantari nopairyiiri Jesús’. ²³Nonkantzimaitanatyaaari naaka: ‘Tii niyotzimi. Piyaataawiiti jantyaatsikiini, imapiro pikaaripiroshiritaki”’.

**Ikinkithakotziri
owatzikirori ipanko**

(Lc. 6.46-49)

²⁴“Pinkimi, aririka pinkinkishiritiro maawoni nokantakimiri, aririka pinkimisantanakiro maawoni, ari okamiithatzi. Irootaki piyotanityaari. Pinkimityaari owatzikirori ipanko okisopathatzi kipatsi. ²⁵Oparyaawita antawoiti inkani, amaaniwita. Otampiyawitaka shintsiiini, ookantawitawo pankotsi, tii aawiyiro. Tima owatzikatya kamiitha okisopathatzi kipatsi. ²⁶Ari okimitari iirorika pikinkishiritziro nokantayitakimiri, iirorika pinkimisantanairo, iiro piñiiri piyotanityaawo. Pinkimitakotyaaari

owatzikirori ipanko impanikipathatzi. ²⁷Oparyaapaaki inkani, amaanitapaaki. Ipoña otampiyatapaaki, ookanta-paakawo, tyaanaki pankotsi, aanakiro. Tii jiñaitairo”.

²⁸Irootaki jiyotaayitakiriri Jesús ikaatzi apatowintakariri. Iyokitzi ikantanaka atziriiti. ²⁹Tii omaanta ishintsinka jiyotaantzi, janairi jiyotaantzi Yotzinkariiti.

**Joshinchagairi Jesús
imatziri pathaawontsi**

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

8 Ikanta joirinkaa Jesús ikinkithatiki tonkaariki otzishiki, joyaatairi oiyiki atziri. ²Ari ipokashitakiri imatziri pathaawontsi, jotzirowashitapaakari Jesús, ikantapaakiri: “Pinkathari, pikowirika, poshinchagaina”. ³Iro jakotashitantanakariri, jotirotantakari kapichiini jako, ikantzi: “Nokowi, pishintsitai”. Shitakotanai ipathaawai-wita. ⁴Ipoña Jesús ikantawitawaari: “Iiro pikinkithatakotana. Apatziro powanakiro piyaatashitiri Ompirata-sorintsitaari, pimonkaatantyaawori Ikantakaantani Moisés, pimpiri pashitakaariri Pawa, jiyotantaityaari ishitaakotaimi”.

**Joshinchagairi Jesús
jompiratani ijiwari owayiriiti**

(Lc. 7.1-10)

⁵Ikanta jawijanaki Jesús, ariitaiyakani nampitsiki Capernaum. Ari ipokakiri Roma-jatzi ijiwari owayiriiti, jiñiiri Jesús, ⁶ikantapaakiri: “Nowinkathariti, tzimatsi nompiratani nopankoki, mapirokitaka imantsiyatiki, kisopookitaki”. ⁷Jakanakiri, ikantziri: “Aritaki niyaataki noshinchagairi”. ⁸Ikantzimaitanakari irirori: “Ojyiki nopinkathatakimi iiroka, kaaripiro ninatzi naaka, niyotzi iiro okantzi pintyaapankotina. Apa nokowi

pinkantakaantiri, ishintsitai. Tima aritaki jimatatya pinkantiri.[¶] ⁹Tzimatsi ompiratanari naaka, tzimatsi iijatzi owayiripaini nompiratari naaka. Aririka nonkantiri: ‘Piyaati’, aritaki jiyaataki. Aririka nonkanti pashini: ‘Pimpoki’, aritaki impokaki. Aririka nonkantiri nompiratani: ‘Pantiro jiroka’, jimatziro jantziro”. ¹⁰Iyokitzi ikantanaka Jesús ikimakiri ikantaki jirika ijiwari owayiriiti. Ikantanakiri oyaataiyirini: “Iri matakirori jirika ikimisantzi, jaka Israel-ki tii itzimi ajyininka kimityaarini. Imapiro. ¹¹Pinkimi, aririka impinkathariwintantai Inkitijatzzi, ari intzimaki ojyiki kaari ajyininkata poñaayitachari pashiniki nampitsi, nintaachani intsipataiyaari Abraham-ni, Isaac-ni iijatzi Jacob-ni. ¹²Iiromaita itzimapirotai ajyininka saikaatsini janta. Iriitaki ikowakaawiitakari impinkathariwintairimi maawoni janta, ojyiki ipiyathawaitaka, irootaki jookantaiyaariri otsinirikitaki. Ari jiraawaitaiyaari, jatsikaikiwaitya inki-maatsiwaitaiya”. ¹³Ipthokashitanaari ijiwari owayiriiti, ikantziri: “Pimatairo pimpiyi pipankoki. Tima pimatakiro pikimisantzi iiroka, irootaki ishintsitantaiyaari pompiratani”. Aripaiti ishintsitanai jompiratani janta ipankoki.

Joshinchagairo Jesús riyoti Pedro

(Mr. 1.29-34; Lc. 4.38-41)

¹⁴Ikanta Jesús jataki ipankoki Pedro. Iñaapaakitziiro riyoti, omaryaaka, imatatziiro saawataantsi. ¹⁵Jotirotantapaakawo kapichiini jako, shintsitanai. Piriintanaka, aminawakiniri oitarika ompawakiriri. ¹⁶Okanta otsiniriityaanaki, jamaitapaaki ojyiki piyarishiritatsiri. Joshinchaayitairi,

ikisawakiri iwiyariti. Joshinchaayitairi iijatzi mantsiyayitatsiri. ¹⁷Ari okanta imonkaatantakari ikinkithatakotakiri pairani Kamantantaniri Isaiás, ikantaki: Iri aanakironi amantsiyari, Irijatzi aanakironi okaatzi akimaatsiyitari.

Oyaatirini Jesús

(Lc. 9.57-62)

¹⁸Ikanta jiñaakiri Jesús ijyikitapaaki atziri apatowintariri, ikantanakiri jiyotaani: “Thami amontyagai intatsikirona”. ¹⁹Ikantawitawaari Yotzinkari: “Yotaanarí, nokowi noyaatanakimi tsikarika pikinayitzi iiroka”. ²⁰Jakanaki Jesús, ikantziri: “Tzimatsi imoo otsitsiniro jimaantapiintari, iijatzi tsimiripaini tzimatsi jomayiro. Iriima jirika Itomi Atziri tii otzimi ipanko jimaantapiintyaari irirori”. ²¹Ari ikantanaki jiyotaani: “Yotaanarí, nokowawitaka noyaatanakimi, tiimaita iroñaaka nokowatzi noñaanairi nowaapatitari nonkitatanairi, ari noyaatimiri”. ²²Ipoña ikantanakiri Jesús: “Poyaatina. Tima ikaatzi kamashiriyitatsiri, ari inkitatairi irirori kaminkaripaini”.

Jomairintziro Jesús tampiya

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³Ipoña jotitanaa Jesús pitotsiki, itsipatanaari jiyotaani. ²⁴Ikanta imontyaakotanaki, maanaki Jesús pitotsiki. Iro jijiyaakotaiyakani niyantaaniki, omapokashitaka otampiyatapaaki antawoiti, kitaatapaaka jiña pitotsiki, otamaryataanaki inkaari. ²⁵Jiyaatashitanakiri Jesús, jowakiryapaakiri, ikantapaakiri: “¡Yotaanarí, ampiinkaty! ¡Powaw-ijaakotaina!” ²⁶Ikantanakiri irirori:

¶8:8 Jirika ijiwari owayiriiti Roma-jatzi, kaari Judá-mirinka, pashinijatzzi atziri jinatzzi. Tima pairani apaani Judá-mirinka, tii ityaapankotziri pashinijatzzi kaari ijyininkata.

“¿Litama pithaawantari? ¿Tikiraama pikimisantapirotziita?” Piriintanaka, jomairintakiro tampiya iijatzi otamaryaani inkaari, awijanaki, mairyaatanai kamiitha. ²⁷ Iyokitzi ikantaiyanakani jaminanakiri Jesús, antawoiti ipinkathatanakiri, ikantawakaiyani: “¿Litama atziritsiri jirika? Jomairintziro tampiya, iijatzi inkaari?”.

Gadara-jatzi piyarishiritatsiri

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Aritaki ariitaiyakani intatsikironta, aatakotaiyapaakani nampitsiki iitachari Gadara. Ari ishiyashitawakari apiti piyarishiritatsiri ipoñaakawo kitataariki. Katsimaki ikantakaakari piyari, owanaa ithaawantaitakari, tii okantzi inkinaiti janta. ²⁹ Ikantawakiri: “¡Jesús, Itomi Pawa! ¿Irootaintsima powasankitaina? ¿Tsikama nokantakimika iiroka?” ³⁰ Ari itzimi janta ojiyiki chancho, joshintagaiyini. ³¹ Naawaitanaki iwiyariti, ikantanaki: “Aririka powawijaakotairi jirika nopiyarishiritakairi, potyaantina ipiyotaka chancho”. ³² Jakanakiri Jesús, ikantziri: “Piyaati piyari”. Matanaka. Jatanaki piyaripaini chancho-ki, iro ishiyantanakari impiitatzi otzishi, mitagaiyapaakini, apirotaka ipiinkaki maawoni inkaariki. ³³ Ikanta jiñaakiri amaakowintariri, shiyaiyanakani. Jataki nampitsiki, ikamantapaakiri maawoni atziri okaatzi jiñaakiri. ³⁴ Iro jiyaatashitakariri Jesús, ikantaitapaakiri: “Tii nokowaiyini pisaiki nonampiki, pamini tsika pinkini”.

Joshinchagairi Jesús kisopookiri

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9 Ipoña jotitanaa Jesús pitotsiki, montyaakotanai, ipiyaawo inampiki. ² Ari jamaitakiniri kisopookiri, jinatakoitantakari jomaryaantapiintari. Jiyoshiritawakiri Jesús atziri natako-

takiriri, jiñaanatawakiri mantsiyari, ikantawakiri: “Thaamintashiri pinkantanatya notomi, ari noshinchagaimi, ipiyakoitaimiro pikaaripiroshiriwawitaka”. ³ Ikanta ikimawaki Yotaniiriiti, ikantashiritanaki: “Ithainkatziiri Pawa jirikawí”. ⁴ Yotaki iijatzi Jesús iita ikantashiritakiri, josampitanakiri: “¿Litama okaaripirotantari pikantashiritziri?” ⁵ ¿Tiima okamiithatzi nonkanti: ‘Ipiyakoitaimiro pikaaripiroshiriwitaka?’ ¿Irooma pikowi nonkantiri: ‘Pinkatziyi, piyaatai?’ ⁶ Iroñaaka piñiiri Itomi Atziri otzimimotziri ishintsinka, ari impiyakotairi kaaripiroshiriwitachari”. Ipithokashitanakari mantsiyari, ikantziri: “Pinkatziyi, paanairo pomaryaaminto, piyaatai pipankoki”. ⁷ Ari ikatziyanaka mantsiyawitachari, jatai ipankoki. ⁸ Jiñaakiri maawoni atziri apatotainchari, iyokitzi ikantaiyanakani jiñaawairi jiyaatai. Ikantaiyanakini: “Imapirotatziiri Pawa, iriitaki matakirori otzimimotantakariri ishintsinka Jesús”.

Jagaitanakiri Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Ikanta jawijanaki Jesús, irojatzi jiñaantapaakariri iitachari Mateo, kowakotziriri ijiyininka kiriiki. Ikantapairi: “Poyaatina”. Katziyanaka, joyaatanakiri. ¹⁰ Ipoña jaanakiri ipankoki jowakaiyaari, itsipataanakiri jiyotaani. Ojiyiki jatanaintsiri kowakotziriri ijiyininka kiriiki, jiyaataki iijatzi kaaripiroshiritatsiri. Ari itsipatakari Jesús jowaiyakani. ¹¹ Ikanta jiñaakiri Fariseo-paini, ikaimakiri jiyotaani Jesús, josampitakiri: “¿Litama itsipatantariri Jesús kowakotantatsiri kiriiki, itsipatakari iijatzi kaaripiroshiritatsiri? Tii okamiithatzi?”. ¹² Ikimawaki Jesús, ikantanaki irirori: “Aririka imantsiyati

atziri ipokashitziri aawintantzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikaatsi inkowi irirori. ¹³ Ontzimatyii pinkinkishiritiro Ikantakaantani Pawa, kantatsiri:

Tii apa nonkowiari pamayitaina pipira pintayinari.

Iro nokowaprotziri pinishironkatairi pijyininka.

Tii apa nompokashitiri kamiithashiriri nonkaimashiritairi, aña nopokashitatziri kaaripiroshiriri nonkaimashiritairi jowajyaantairo kaaripirori”.

Ikinkithatakotziro Jesús itziwintaita

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Ipoña ipokaiyakini jiyotaani Juan, josampitapaakiri Jesús, ikantziri: “¿Iitama kaari itziwintanta piyotaani? Notziwintapiintaka naaka, ari ikimitari iijatzi jiyotaani Fariseo-paini”.

¹⁵ Jakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Aririka intspataityaari aawakaachari, ¿arima jowashiriniintaitatya? Aryaajaini paata, aririka jagaitakiri iimintaitari, aripaiti intziwintaitya.

¹⁶ Apaani pajatori ikithaataitari, aririkami jowapatankaitantyaawo osapiki owakiraari, ari osagaapirotanaki aririka aminthatanatyaaarika owakiraari.

¹⁷ Iijatzi okimitari, tii okantzi pajatori mishinantsinaki jowantaityaawo iiryaaari jimiritaitari. Aririka jowantaityaawo, ari intankanaki, apaawaitashitatya jimiriitari, iijatzi mishinantsinaki. Iri kamiithatatsi owakiraari mishinantsinaki jowantaityaawo, iiro apaawaitanta apitiroiti”.

Irishinto Jairo opoña tsinani otirotsitakiriri iithaari Jesús

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ Tikira ithonkiro jiñaawaiti Jesús, ariitapaaka jiwari, ipinkathatapaakiri, ikantapaakiri: “Kamaki nishinto,

iro nopokantari piyaati nopankoki potirotantyaawo kapichiini pako, añagaita”. ¹⁹ Ari jiyaatanaki Jesús, iijatzi jiyotaani joyaatanakiri.

²⁰ Okanta mantsiyatatsiri tsinani, oiyiki osarintsi osokaawaitaka, tzimakotaki 12 osarintsi, okinashitapaakiri itaapiiki Jesús, otirotakiro opatziki iithaari. ²¹ Tima okantashiritakitziri: “Aririka notirotakiro iithaari, ari noshintsitai”.

²² Ipithokashitanakawo Jesús, ikantziri: “Thaaminta pinkantanaiya nishinto, oshinchagaimi pawintagaana”. Apathakiro ishitanaki omantsiyanka tsinani. ²³ Ikanta jariitapaaka Jesús ipankoki jiwari, jiñaapaatzi jyowiwintzirori kamaintsiri, oiyiki atziri kamiñiinkataintsiri.

²⁴ Ikantapaakiri Jesús: “Pijiyiki, tii okami piraakotaiyakarini, aña imakoryaatzi”. Thainka jowaitakiri Jesús. ²⁵ Ipoña jomishitowapaakiri maawoni, tyaapaaki Jesús, joirikawakotapaakiro, piriintanaa iintsi.

²⁶ Tii jimanakotanaka jantakiri Jesús, ikimakoitanakiri maawoni.

Joshinchagairi Jesús kaari okichaatsini

²⁷ Ikanta jawijanaki Jesús, ipatzimatankiri apiti kaari okichaatsini, ikaimotziri, ikantzi: “¿Icharini David-ni, pinishironkataina!”

²⁸ Irojatziri jariitantapaakari pankotsiki, iijatzi kaari okichaatsiri irirori. Ipokashitapaakiri okaakiini, josampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Pikinkishiryaama iiroka ari nowawijaakotaimi?” Ikantzi irirori: “Jii, aritaki pimatakiro nowinkathariti”.

²⁹ Jakotanaki Jesús, ipampiyookitakiri, ikantziri: “Oshinchagaimi pikimisantanaa”.

³⁰ Apathakiro jaminanai kamiitha. Ishinchiinkatawairi, ikantziri: “Tii nokowi pinkinkithatakotina noshinchagaimi”.

³¹ Ikanta jiyaatai, ikamantantanaki, ithonka ikimakoitanakiri Jesús.

Iñaawaitakaitziri masontzipaantiri

³² Ipoña jamaitapaakiniri Jesús piyarishiritatsiri, masontzipaanti ikantaka. ³³ Ari joshinchaawakiri Jesús jirika, ñaawaitanai imasontzipaantitakaawitari piyari, tima jotyaaantapithatakiri iwiyariti. maawoni jiyokitziwintanakiri Jesús, ikantashiritaitanaki: “Tii añaapiintzi ojariri jirika anampiki Israel-ki”. ³⁴ Iriima Fariseo-paini ikantaiyini irirori: “Jimatakaatziiri ijiwari piyariiti joshinchaantariri piyarishiritatsiri”.

Sampainkataki pankirintsi

³⁵ Ithonka jiyaayitaki Jesús maawoni nampitsiki, jiyotaantayitaki japatotapiintaita. Ikinkithatakotapi-intakiro Kamiithari Ñaantsi tsika onkantya impinkathariwintantai. Joshinchaayitakiri maawoni, tikaatsi mantsiyarintsi pomirintsizimotyaaarini. ³⁶ Iñaayitziri oiyiki apatowintariri, antawo Jesús jitakoshiritakari, ikantaki: “Imapiro jashironkaayitaka jirika atziripaini. Ikimitakari oijya iirorika itzimi aamaakowintyaarini”. ³⁷ Iikiro ikantanakitziiri jiyotaani: “Ikimitakawo jirikapaini atziri, osampainkatzi pankirintsi, tiimaita itzimapirotzi atziri oyiipataironi. ³⁸ Pamañaari Awinkathariti jotyaaantiita oiyiki jatatsini atziriki, tima tzimatsi oiyiki kimisantayitaatsini”.

Jiyoshiitaki Jesús 12 Otyaaantapirori

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10 Ipoña jiyoshiitaki Jesús ikaatzi ¹² jiyotaani, jimatanakiro irirori joshinchaayitairi mantsiyari, iijatzi ikaatzi piyarishiritatsiri, tima ipasapiyaakari itasonkawintantzi. ² Jirika ikaatzi 12 jiyoshiitakiri Jesús: Itanakawori Simón, jiiitakiri Pedro.

Ipoñaapaaka Andrés, iririntzi Pedro. Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo itsipatakari iririntzi Juan. ³ Ipoñaapaaka Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo kowakowitariri kiriiki ijiyininka, ipoñaapaaka Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, ⁴ ipoñaapaaka Simón, jiiitakiri iijatzi Kisakowintantaniri. Ipoñaapaaka iwiyaantapaakawori Judas Iscariote, iriitaki pithokashitaintanchari.

Jotyaaantakiri kaataintsiri 12

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵ Ipoña jotyaaantakiri Jesús kaataintsiri 12, ikantawakiri: “Iiro pikini isaikayitzi atziri kaari ajyininkata aaka, iiro pikini iijatzi inampiki Samaria-jatziiti. ⁶ Iri pitapaintya piyaatashitiri ikaatzi icharinitari Israel-ni, kimitakariri oijya itzipinawaita. ⁷ Tsikarika pinkinayitaki pinkamantanti, pinkanti: ‘Irootaintsi impinkathariwintantai Inkitijatzi’. ⁸ Poshinchaayitairi maawoni mantsiyari, pañaakaayitairi kamawitachari, poshinchagairi pathaawaitatsiri, iijatzi piyarishiritatsiri. Tima nishironkataari pinayitaki, iiro piñi inkowakoitimi. Iro pimatanaari iiroka pinishironkayitantai iijatzi. ⁹ Iiro paanaki piirikiti pithaati, ¹⁰ iiro paanaki iijatzi pithaati, iiro paanaki apiti piithaari, pi-zapato-ti, pikotzikiiro, tikaatsi paanaki. Tima ikantaitzi:

Impinaitiri antawaitatsiri.

¹¹ Aririka pariitya nampitsiki, paminapaaki aapatziyimini, iri pisaikimotapaaki, irojatzii pawijantatyaari pashiniki nampitsi. ¹² Ari pariitayaarika pankotsiki, piwithatapaatyaari ikaatzi saikatsiri. ¹³ Aririka jaawakimi kamiitha irirori, ari isaikai kamiitha okaatzi piwithatapaakari. Irooma iirorika jaawakimi kamiitha, aminaashitaka piwithatapaakari. ¹⁴ Iirorika jaapatziyaitzimi, iirorika ikimisantaizimi iijatzi, pawijapithatiri,

potikanairo piipatsikiiti. ¹⁵Tima iriitaki imapiroitiri paata jowasankitaitiri jirika, ari anaanakiro ikantaitakiri Sodoma-jatzi ipoña Gomorra-jatzi. Imapiro”.

Inkimaatsitakaitatyimi paata

¹⁶“Notyaantatziimi naaka. Pikimiwaitakari jotyaantaitziri oijya ipiyota piratsi katsimari. Ontzimatyii pinkimitakotyaari kokiyantzi maanki. Ontzimatyii iijatzi pinkimityaari shiro tii ikatsimawaitzi. ¹⁷Paamaakowintya. Tima jaakaantaitatyimi jiwaripainiki impajatakaantaitimi japatotapiintaita. ¹⁸Ompoña jaayiitanakimi pinkatharintsiki, okantakaantziro pawintaana ari pikinkithatakotaina, irojatzi inkimantaiyaari iriroriiti, iijatzi pashinijatzi atziri kaari ajyininkata. ¹⁹Aririka piñaakiro jaayiitanakimi, iiro pikantashiriwaitzi: ‘¿Iitama nonkantapaakiri?’ Tima tzimatsi yotashiritakaimini oita piñaanityaari. ²⁰Iiro piyotashitanakawo oitya piñaanityaari, Tasorintsinkantsi poñaachari Ashitzimiriki, iri yotakaimironi oita pinkantayitapaakiri. ²¹Ari iñaitaki aakaantirini iririntzi jowamaakaantiri. Piñi aakaantirini itomi. Piñi tsitokakaantirini ashitariri ikisaniintanakiri. ²²Ojyiki piñihiro inkisaniintaitimi okantakaantziro pipairyagaana pikimisantana, ari pinkantaitatyiiro pawintaiyaana, aritaki nowawijaakoshiritaimi. ²³Aririka inkisaniintaitanakimi nampitsiki, pawijyi pashiniki nampitsi. Tima tikira pithonkiro pinkinayiti maawoni nampitsiki tsika isaikayitzi Israel-mirinkaiti, irojatzi impiyantaiyaari jirika Itomi Atziri. Imapiro.

²⁴Tii jiñaitzi apaani yotaari janaakotiri yotairiri. Tii añai iijatzi onampitaari janaakotiri onampitariri impinkathaitiri. ²⁵Apa añihiro kantatsi yotaari inkimitakotaiyaari yotairiri pairani. Ari ikimitari iijatzi onampitaari. Ikisaniintaitakina naaka iroñaaka, ikimitakaantaitakina naakami Beelzebú, iwinkathariti piyari. Iiroka imapiroiti inkisaniintaitimi pikimisantana”.

¿Iitaka ampinkathariti?

(Lc. 12.2-9)

²⁶“Tiromaita pipinkashiwaitari jirika-paini. Ontzimatyii onkoñaatakoyitai manakowitainchari, oñaagantairo kaari ikimathawiita pairani. ²⁷Apaniroidi niyotakaayitaimiro iiroka jirokapaini, tii jiyotzimaitawo thainkantaniri, iirokamaitaka kinkithatakaayitairini. ²⁸Iiro pipinkashiwaitari tsitokimini, iiro jimatziro jotyaantimi sarinkawiniki. Aña iri pimpinkathatai Pawa, iriitaki matzirori jotyaantantzi sarinkawiniki. ²⁹Pamini, tii ipinapirowita tsimiripaini, iro kantzimaitacha jiyotzi Pawa aririka inkamagaanti apaani.^{§§} ³⁰Jiyotsitawo Pawa okaatzi tzimayitatsiri aishi. ³¹Piñaakiro, jaamaakotari Pawa tsimiripaini, iiroka jimapirotzi jaamaakotzimi. Iiro pipinkashiwaitari kisaniiintimiri. ³²Aririka pinkantiri pijyininka: ‘Nopinkathatairi Jesús’, aritaki nonkantairi Ashitanari Inkitijatz: ‘Paapá, ipinkathataana jirika, ajyininkataari’. ³³Irooma pinkantiririka pijyininka: ‘Tii nopinkathatziri Jesús’, ari nonkimitaiyaari naaka, nonkantairi Ashitanari: ‘Paapá, tii nonkimitsitaiyaari ipinkathatana jirika, tii ajyininkataari”.

§§10:29 Kantakotachari jaka “tii ipinapirowita tsimiripaini”, tima kantatsi jamanantaitantyaari apapintyakiroidi kiriiki inkaati apiti tsimiri.

Ikinkithatakota Jesús

(Lc. 12.49-53; 14.26-27)

³⁴“Tii nokowi onkompitzimotimi. Tii apa nompoki jaapatziyawakaiya atziri. Aña iro nopokantari onkimiwaityaawo namatyiimi owathaamintotsi jantaminthatawakaantyaari.

³⁵Aña iro nopokantakari:

Inkisaniantyaariri atziriiti
iwaapatitari,

Onkisaniantyaawori tsinani
onaanatitari,

Onkisaniantyaawori tsinani ayiro.

³⁶Iri pithokashitawakaachani atziriiti
inkisaniantwakaiya ikaatzi
isaikapankotawakaiyani.

³⁷Iro kamiithawitachari pitakoyityaari
piwaapati, pinaanati, powaiyanipaini.
Iro kantzimaitacha iirorika
pimapirotanaki pitakoyityaari
pijyininka, tiira pityaaryootzi
pitakotaana naaka. ³⁸Ontzimatyii
pintyaaryoowintiro nokinkithatakotakimiri,
onkantawitya impaikakoitimi.
Aririka powajyaantakiro, tii pityaaryoowintziro
pikimisantana. ³⁹Ikaatzi itakowaitachari
apanirowni jantayitziro inintashitari,
aritaki impiyashitaiya. Iriima inkaati
kamawintinani jantanairo nokowakairiri,
aritaki jawijakoshiritai”.

Impinayitairi

(Mr. 9.41)

⁴⁰“Iitarika aapatziyimini, naaka jaapatziyaka.
Ari okimitari iijatzi, iitarika aapatziyinani
naaka, iri jaapatziyaka Ashitanari otyaantakinari
jaka. ⁴¹Iitarika yotimini kamantantaniri
pinatzi, impoña jaapatziyanakimi, ari
pinkaatairi impinataimi Pawa paata.
Ari okimitari iijatzi, iitarika yotakimini
kamiithashiriri pikimisantana, ipoña
jaawakimi kamiitha, ari pinkaatairi
impinataimi Pawa paata. ⁴²Aririka
jiyotimi iirokataki niyotaani, iro

ipantzimiri pimiri, jiyotzi Pawa, iriitaki
pinatairini itakotakimiri”.

Jotyaaantziri Juan jiyotaani

(Lc. 7.18-35)

11 Ithonkakiro Jesús jiyotaakiri 12
jiyotaani. Awijanaki inkamantanti
maawoni nampitsiki.

²Ikanta Juan owiinkaatananiri
jomontyitakiri chapinki, ikimakotakiro
jantayitakiri Cristo, jotyaaantaki apiti
jiyotaani, ³josampitiri Jesús, inkantiri:
“¿Irokama jiitaitziri, ‘Pokatsini?’
Kaaririka iiroka, ¿Tzimatsima pashini
pokatsini?” ⁴Ikanta jariitaka jotyaaantani
Juan, josampitapaakiri Jesús.
Ari jakanaki irirori, ikantzi: “Aririka
pimpiyanai, pinkamantapairi Juan
okaatzi pikimakiri, okaatzi piñaakiri
nantayitakiri iijatzi. ⁵Naminakaayitairi
kaari okichaatsini, naniitakaayitairi
kisopookiri, noshinchaayitairi
pathaawaiwitachari, nokimakaayitairi
ashikimpitari, nañaakaayitairi
kaminkari, nokinkithatakotainiri
Kamiithari Ñaantsi ashironkainkari-
paini. ⁶Inkimoshiriwintaina kaari
kisoshiriwintinari”.

⁷Ikanta ipiyanaa jiyotaani Juan,
josampitanakiri Jesús apatowintakariri,
ikinkithatakotziri Juan, ikantzi:
“¿Iitama pikinkishiritakotariri piñaakiri
chapinki otzishimashiki? ¿Iriima
piñaaki ojaywori sawoo opiyonka-
tonkitakairo tampiya okantakaari tii
ithaamintashirita? ⁸¿Piñaakirima
jowaniinkataka ikithaata? Aña tii.
Ikaatzi owaniinkatachari ikithaata,
isaikapankotziri pinkatharintsi.
⁹Piyaatashitakiri piyotaki kamantan-
taniri jinatzi. Tima jimapirotatziro
janaakiri Kamantantaniriiti. ¹⁰Iriitaki
josankinatakoitaki pairani, jiñaanatziri
Pawa Itomi, ikantziri:
Notomí, ari notyaantaki ityaawoni
inkinkithatakotimi,

Iriitaki witsikaantimini tsika pinkina-paaki iiroka.

¹¹ Pinkimi nonkanti naaka: Ojyiki atziri tzimawitainchari, tikaatsimaita anairini jiyotanitakari Juan. Iro kantzimaitacha inkaati ipinkathariwintairi Inkitijatzi, tsinampashiritaatsiri janta, janaakotairi irirori Juan. Imapiro. ¹² Jitakawo pairani Juan ikinkithatakaakimi, tzimatsi ojyiki kowanakirori shintsiini iñiuro impinkatharitari Inkitijatzi. Antawoiti ikowanaki iñiuro ojyawaitakawo ishintsitaitzi jowayiritaitya. Irojatzi ikantaita iroñaaka. ¹³ Pairani tikira itzimi Juan, tzimawitacha Kamantantaniri opoña Ikantakaantaitani. ¹⁴ Iriima Juan, iriitaki ikinkithatakoitakiri pairani, iriitaki Elías-tatsiri piyaatsini. ¹⁵ Kowirori inkimathatiro, inkimisanti. ¹⁶ Nokimitakaantakimiri naaka kojyikawairntzi iintsi aririka imaanani-waiti, ¹⁷ ikantaiyini: ‘Thami ajyowiwaiti amajyiitantaari’. Iiromaita ikowi. Ikantaiyini iijatz: ‘Incha ampampithai owashiritantaari’. Tii ikowiro iijatz. ¹⁸ Ari pikimitaiyakarini iirokaiti. Piñaawitawakari Juan itzitapaakawo owanawontsi, tii jimiritawo kachori, pikantaiyakirini: ‘Ipiyarishiritatzi, iro itziwaitantari’. ¹⁹ Ipokawitaka Itomi Atziri, tii itziwitawo irirori owanawontsi, imiritawo kachori iijatz. Pikantaiyakirini: ‘Kaaripirori jinatz jirika, niyawairntzi, shinkiryaaantzi jinatz. Jaapatziyari kowakotziriri kiriiki ijiyinka, jaapatziyitari kaaripiroshiriri’. Tikaatsi oitya, tima apaani yotaniri ari jiyoitairi paata imapiro jiyotanita, aririka jiñaayitakiro onkaati awijayitaatsini”.

Ikantamachiitziri kisoshiriri nampitsiitiki

(Lc. 10.13-16)

²⁰ Ipoña ikinkithatakotanakiri Jesús ikaatzi ñaayiwitakawori itasonkawintantaki nampitsiki, tiimaita jowajyaantziro ikaaripiroshiritaiyini. Ikantanaki: ²¹ “Ikantamachiitziri Corazín-jatzi, iijatz Betsaida-jatzi. Iñaayiwitakawo notasonkawintantayitaki, tiimaita ikimisantaiyini. Iriimi ñaakinanimiti Tiro-jatzi iijatz Sidón-jatzi, aritakimi jowashiritakotatyaami ikaaripiroshiriyitzi, jowajyaantakiro. Inkimisantaimi maawoni iriroriiti.* ²² Aririka jaayitairi paata kamiithashiriri, iiro jimapiroitziri jowasankitaayitairi Tiro-jatzi iijatz Sidón-jatzi. Iriima Corazín-jatzi, iijatz Betsaida-jatzi, iri jimaproyitai jowasankitaayitairi. ²³ Iijatz inkimitagaiya Capernaum-jatzi, ikinkishiritaiyakani irirori jiyaatai inkitiki, iro kantzimaitacha owanaa ikisoshiritaki, jiyaayitai ikinayitzi kaminkari. Iri ñaakironimi pairani Sodoma-jatzi okaatzi jiñaakiri Capernaum-jatzi, inkimisantaimi irirori, iiro japirotzirimi pairani Pawa saikaiyatsinimi iroñaaka. ²⁴ Aririka jaayitairi paata kamiithashiritantsiri, iri jimapiroitairi jowasankitaapiroitairi Capernaum-jatzi, anaanakiro jowasankitagaitakiri pairani Sodoma-jatzi”.

Pimpokashitaina naaka, ari piñiuro nimakoryaakaayitaimi

(Lc. 10.21-22)

²⁵ Ipoña jamanamanaatanakari Jesús Ashitariri, ikantanakiri: “Paapá, iiroka pinkathariwintziriri maawoni

* **11:21** Tima jirikaiti Corazín-jatzi ipoña Betsaida-jatzi Judá-mirinka jinayitzi. Iriima Tiro-jatzi ipoña Sidón-jatzi pashinijatzi atziri jinayitatz, tii ijiyinkatari Judá-mirinkaiti.

inkitijatz, iijatz maawoni kipatsijatz, ojiyki nopaasoonkitakimi. Tima iiroka yotakaayitairi kimitakariri iintsi intsinampashiritai, kaari jiyotzi yotaniriiti. ²⁶Tima irootaki inimotakimiri". ²⁷Ipoña ikantanakiri piyowintakariri: "Iri Ashitanari yotakaakinawori maawoni. Apaniroini ikanta irirori jiyopirotana naaka tima Itomi jowana. Ari nokimitakari iijatz naaka apaniroini niyopirotziri. Impoña jiyoyitairi inkaati niyotakaayitairi naaka. ²⁸Aririka piñiuro pimakoshiriwaiti, piñiuro oitya pimpakoowaitaari, pimpokashitaina naaka, pinkamantainawo, aritaki nimakoryaakaayitaimi. ²⁹Iiro pimanintziro pimpakoowaitaari, naakataki ompiratzimiri pantiro. Tzimatsi niyotaimiri, tii nowatsimaashiriwaitantzi naaka, tsinampashiri ninatz. Ari piñiuro nimakoryaashiritakagaimi. ³⁰Tima okaatz niyopirotantziro naaka, tii opomirintsiyotiro".

Inkithatakotziro Jesús kitijiyiri jimakoryaantaitari

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12 Okanta kitijiyiri jimakoryaantaitari, ikinanaki Jesús pankirintsimashiki. Tima itajyaiyatziini jiyotaani, joiikitanaki okithoki pankirintsi joyaari. ²Jiñaakiri Fariseo-paini, ikantanakiri Jesús: "Paminiri piyotaani. Jiroka kitijiyiri jimakoryaantaitari inatz, tii oshinantaantsitzi joiikiwaiti". ³Jakanakiri Jesús ikantanakiri: "¿Tiima piñaanatakotziri ikantakota David-ni, aantawitakariri itajyi itsipayitakari ikaataiyini? ⁴Ityaaki tasorintsi pankoki, jowakawo tasorintsitanta, jatyoootakiri itsipayitakari. Tii oshinantaantsiwita, apa jowapiintawo Ompiratasorintsitaari. ⁵Josankinawitaka iijatz pairani Ikantakaantaitani, okantzi: 'Iiro pantawaitantawo kitijiyiri jimakoryaantaitari'. Iro kantzimaitacha

jiyaatapiintzi Ompiratasorintsitaari kitijiyiriki jimakoryaantaitari tasorintsi pankoki, jantawaitapiintzi. Tikaatsi kijiyirini. ⁶Nokantzi naaka, iinitatsi jaka impinkathapiroittiri, iri anairori tasorintsi panko. ⁷Iro josankinaitantakariri pairani, kantatsiri: Tii nokowi pamayitaina pipira pintayinari, Iro nokowapirotakiri pitakotaiyaari pijiyininka. Iro pinkimathatirimiri iiroka jiroka, iiro pikijiyimawaitziri jirikapaini, tima tii ikaaripiroshiritzi. ⁸Jirika Itomi Atziri ipinkatharipirotziri irirori, janairo kitijiyiri jimakoryaantaitari".

Atziri kisowakori

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹Ipoña jawijanai Jesús, ityaapai japatotapiintaita. ¹⁰Ari isaikakiri kisowakotatsiri. Ikanta Fariseo-paini, josampitakiri Jesús, ikantziri: "¿Kamiithatatsima poshinchiiri kisowakori kitijiyiri jimakoryaantaitari?" Iro josampitantariri inkini inkantakotiri. ¹¹Ipoña jakanakiri irirori, ikantanakiri: "Tii paminashitari poiyyati aririka jotitya omoonaki kitijiyiri jimakoryaantaitari, pitakotari, pinoshikiri. ¹²Iri jitakopiroita atziri, janairi ojya. Tima tii okaaripiroshiritakaantzi anishironkatanti kitijiyiriki jimakoryaantaitari". ¹³Jiñaanatanakiri kisowakori, ikantziri: "Pinthaaryaawakotai". Matanaka atziri, akotsitanai, okimitanaawo pashini jako. ¹⁴Ari ikisaiyanakani Fariseo-paini. Jatayakini, ikinkithawaitaiyini, ikantzi: "¿Tsika ankantakirika Jesús, ampiyakaantyaariri?"

Josankinatakoitsitakariri pairani Jesús

¹⁵Ikanta Jesús, yotaki ikowaitatzi intsitokaitiri, irootaki jawijantanaari. Ari joyaatanakiri ojiyki atziri,

joshinchaaki oiyiki mantsiyari. ¹⁶ Ikan-taiyiwitakari: “Iiro pikinkithatakotana”.

¹⁷ Ari imonkaatari josankinatakaayi-itakiriri pairani Kamantantanirisi Isafas-ni, ikantzi:

¹⁸ Jirika nompiratani, iriitaki niyoyaakiri.

Nitakotani jinatzi, iri oimoshirinkanari. Kiso jowiri Tasorintsinkantsi, Ikinthatakagairi kaari ajyininkata, ikamantairi tyaaryootatsiri.

¹⁹ Iiro ishinchiinkawintawaita apaniroini irirori,

Iiro ikimaitziri inchiraachiraati inkinkithatakotya,

²⁰ Iiro jimapirotziro irirori isataapirotiro sonkari sataawitainchari,

Iiro joitsiwakiri paampariminki kapichiwitainchari ipaampataki,

Irojatzisi inkitsirinkantaiyaawori jiñaitairo tyaaryootatsiri.†

²¹ Iriitaki jonyaakoniintairi kaari ajyininkata impairyagairi iwairo.

Ookimotziriri Tasorintsinkantsi

(Mr. 3.20-30; Lc. 11.14-23)

²² Ipoña jamaitakinirisi Jesús piyarishiritatsiri, ikamampotaakitakaakiri, imasontzipaantitakaakiri iijatzisi. Joshinchaawakiri, aminanai kamiitha, ñaawaitanai iijatzisi. ²³ Iyokitzi ikantanaka maawoni atziri, ikantaiyanakini: “¿Iriima jirika charinitaririsi David-ni?”

²⁴ Ikanta ikimaiyakini Fariseo, ikantaiyanakini irirori: “Jirika atziri joshinchaatziri ashitaririsi piyari iitachari Beelzebú, irootaki jowawijaakotantaririsi ikaatzisi ipiyarishiritaiyini”.

²⁵ Jiyotakotzimaitakari Jesús ikinkishiritakari, ikantanakiri: “Aririka jantaminthatawakaiya atziri ipinkathariwintaitziri, ari jiñaakiro

jowapintawakaiya. Iijatzisi okimita aririka jantaminthatawakaayitaiya inampiki atziri, ari jiñaakiro

jookawintawakaiya inampiki. Aririka jantaminthatawakaiya atziri ikaatzisi

isaikapankotawakaa, ari jiñaakiro jookawintawakaiya ipankoki.

²⁶ Ari inkantyaari iijatzisi piyari aririkami jantaminthatawaiya. ¿Iiroma ithonka aririka

jookawintawakaanatya? ²⁷ Iriirikami kamaari Beelzebú oshinchiinani naaka, ¿irijatzisi kamaari

oshinchiiririsi piyotaaniyitarisi iiroka jowawijaakotantaririsi kaaganiritatsiri?

Aririka okanta pikinkithatakotatziri piyotaani, ari inkisantakimiro okaatzisi pikantakiri.

²⁸ Tima Tasorintsinkantsisi poñaachari Pawaki oshinchaanari naaka nowawijaakotantaririsi piyarishiritatsiri.

Irijatzisi Pawa omapokakimirisi iiroka ipinkathariwintantzi.

²⁹ Aririka inkowaitisi inkoshiitirisi shintsitatsirisi kamiitha atziri, ontzimatyisi

jitaitawatyaari joojoitirisi, onkantya iiro ikisakowintantawo jashiwitarisi

aririka jayitsiitirisi. ³⁰ Tima ikaatzisi kaari aapatziyanari naaka, iriitaki kisaniintanari. Inkaati kaari imitakotinani

joyiipatakotina, japaatakotatyaana. ³¹ Iro kantzimaitacha nokantzi naaka: Kantatsisi impiyakotairisi Pawa inkaati

kaaripiroshiriwitachani, ari inkimitagairisi ñaawaiwitawori kaaripirorisi ñaantsi.

Iriima ookimotakiririsi Tasorintsinkantsisi, iiro ipiyakoitairisi. ³² Ari okimitsitarisi iijatzisi: Kantatsisi impiyakotairisi Pawa ookimowityaaririsi Itomi Atziri, iriima inkaati

kijyimatakiririsi Tasorintsinkantsisi, iiro ipiyakoitairisi. ³³ Okimiwaitakawo aririka iñaitiro kamiithari chochoki, jiyotaitzisi kamiithari inatzi owaato

†12:20 Oiyakaawintachari sonkari ipoña paampariminki tsiwakimataintsirisi, iriitaki atziriitisi kimisantawitachari kapichiini, ashironkaashiriyitachari, mantsiyashiriyitatsirisi, shipitashiriyitatsirisi, tima aritaki inishironkaitairisi Jesús jirikaitisi, iiro ishinitziri jashironkaayitaiya, aña aawiyashirisi inkantakaayitaiyaari, joshiriproyitaiya.

tsika opoñaaka chochoki. Ari okimitari iijatzi aririka iñaitiro chochoki piyantatsiri, jiyotaitzi kaaripirori onatzi owaato tsika opoñaaka iroori. ³⁴ Pikimitakari maanki, kaaripiroshiri pikantaiyakani. Tikaatsi pinkinakairo piñaawaitiro kamiithari, tii opantawo pikinkishiritari, irootaki okaaripirotantakari piñaawaitiziri. ³⁵ Apaani kamiithashiriri ikinkishiritawo kamiithari, irootaki okamiithatantari jantayiziri. Iriima kaaripiroshiritatsiri tii ikinkishiritapiintawo kamiithari, irootaki okaaripirotantari jantayiziri. ³⁶ Irootaki nokantantari naaka, aritaki jaminakoyiitairo paata okaatzi kaaripirori iñaaniiyitari. ³⁷ Kamiitharika okaatzi piñaaniyitari, ari jaapatziyaitaimi. Irooma tiirika okamiithatzi, inkantayitaimi: ‘Kaaripiroshiri pinatzi, ojyiki pinkimaatsitaiya’”.

**Ikowawita kaaripiroshiriri
intasonkawintantaiti**

(Lc. 11.29-32)

³⁸ Ipoña jakanaki Fariseo-paini itsipatakari Yotzinkariiti ikantanaki: “Yotaanarí, nokowi noñiimi pintasonkawintanti”. ³⁹ Ari jakanaki Jesús ikantzi: “Kaaripiroshiriri pinaiyini iiroka, pithainkani powakiri Pawa, pikowaiyini piñiina nontasonkawintanti. Iiromaita noñaayimiro, apa piñiuro kimityaawoni awijiyimotakiriri pairani Jonás, ⁴⁰ iniyantakariri kimitariri antari omani, tima mawa kitiiyiri isaikaki imotziki. Ari inkimityaari iijatzi Itomi Atziri inkitawitapaintya mawa kitiiyiri kipatsiki. ⁴¹ Paata aririka jaminakoyiitairo okaatzi jantayiziri, ari jiyakowintaimi Nínive-jatzi, tima ikimisantairi pairani Jonás jowajyaantanairo ikaaripiroshiriritaiyani. Jirika saikimotakimiri iiroka janairi Jonás.

⁴² Paata aririka jaminakoyiitairo okaatzi jantayiziri, ari iyakowintaimi tsinani pinkatharitatsiri pairani nampitsiki Sabá, tima opokashitakiri yotaniri pinkathari Salomón, okimisantairi. Jirika saikimotakimiri iiroka janairi Salomón”.

Ipiyashitanta piyari

(Lc. 11.24-26)

⁴³ “Okimiwaitakawo isaikashir-
itanyarimi piyari apaani atziri, ipankotsititakawomi jañaantari. Aririka jookawiityaari, awijakowitaa atziri isaikantakari piyari. Ikinawaiwita otzishimashiki, iiro iñi tsika isaiki. ⁴⁴ Impoñaatya inkantashiritai piyari: ‘Nompiai nopankoki tsika nopoñaaka’. Piyaa piyari, iñaapairi atziri kamiitha opishitaka jañaantari, owaniinka okantaka. ⁴⁵ Impoña jiyaatashitakiri mapirotzirori ipiyariziti, inkantakiri: ‘Thami aati nopankoki, pintsipatina ampinkathariti’. Jamaki inkaati 7. Ari jashironkaapirotaiya jirika atziri, iiro ikimitaa jashironkaawita pairani kapichiini. Ari pinkimitaiyaari iirokaiti”.

**Ikinkithatakotziro Jesús
inaanati ipoña iririntzi**

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ Iikiro ikinkithatakaatziiri Jesús apatowintakariri, ariitapaaka inaanati otsipatakari iririntzipaini, okatziyapaaka jikokiroki, okaimakaan-tapaakiri. ⁴⁷ Ikantawiitakari: “Ari ariita pinaanati otsipatakari pirintzipaini, okowi oñiimi”. ⁴⁸ Ari jakanaki ikantzi: “¿Tsika otzimikama pikinkishiritaiyarini iro nonaanatitari, iri nirintzitari?” ⁴⁹ Jookotanakiri ikaatzi jiyotaapiintakiri, ikantzi: “Jirikapaini iriitaki nokimitakaantairi nirintzi, irootaki nokimitakaantairi iijatzi nonaanati. ⁵⁰ Tima maawoni antanarori

ikowiri Ashitairi Inkitijatzi, iriitaki nirintzitaari, irootaki notsirotaari, irootaki nonaanatitaari”.

**Jojyakaawintziri
Jesús pankiwairintzi**

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13 Ipoña ishitowanai Jesús pankot-siki, jatanai inkaarithapiyaaki. Ari isaikapaaki. ²Ipiyowintapaari iijatzi ojyiki atziri. Iñaaki othataka pitotsi, otitapaaka, saikapaaki. Katziyaiyakani atziri irirori inkaarithapiyaaki. ³Jojyakaawintatziiniri okaatzi ikinkithatakairiri, ikantzi: “Tzimatsi pankiwairintzi jatatsiri impankiti. ⁴Ikanta jookakitakiro iwankiri, tzimatsi ookakitapainchari aatsiki, ipokapaaki tsimiri, jowapaakawo. ⁵Tzimatsi pashini ookakitapainchari omapipookitzi, ari ojyookawitanakari thaankipiroini. Tii otontapathatatzi kipatsi, ⁶sampiyashitanaki pankirintsi ishintsitapaaki ooryaatsiri, tii otyaapirotzi oparitha inthomainta. ⁷Tzimatsi pashini ookakitapainchari kitochiimashiki, anaanakiro kitochii ojyookanaki, kamanaki pankirintsi. ⁸Irooma pashini ookakitapainchari okamiithapathatzi kipatsi, saankana ojyookanaki, kithokitanaki maawoni. Tzimayitanai okithoki apanipaini okaatzi jyookapaintsiri. Apaani jyookapaintsiri kithokipirotanaki, pashini ojyiki piyokiniintanaki, pashini iipiyokiini okithokitanaki.[‡] ⁹Kowatsiri inkimathatiro, jowakimpitatyá inkimisanti”.

¿Litama jójyakaawintantawori Jesús?

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰Ipoña josampitakiri jiyotaani, ikantziri: “¿Oitama pojyakaawintziri pikinkithatakairi atziripaini?” ¹¹Jakanaki Jesús, ikantzi: “Ishinitaitzimiro iirokaiti piyotairo tsika ikanta ipinkathariwintantai Inkitijatzi, iriima jirikaiti tii ishinitaitziniri irirori. ¹²Iitarika otzimimotakiri, ari ontzimimopirotairi ojyiki. Iriima kaari otzimimotzi, iikiro iñaatyiiro iiro otzimimopirotairi.[¶] ¹³Irootaki nojyakaawintantawori jiroka, onkantawitya jamini jirikaiti, kamampotaaki inkantya. Ari inkimawityaawo, matakimpita inkantayitya. ¹⁴Iriitaki ikinkithatakotakiri pairani Isaías-ni, ikantaki: Pinkimawitya, matakimpita pinkantya. Paminawitya, kamampotaaki pinkantya. ¹⁵Tima kisoshiri ikantaka jirikaiti. Ashikimpita ikantaka. Kamampotaaki ikantaka iijatzi. Irootaki kaari iñaantaawo, Kaari ikimanta, Kaari ikinkishiritanta. Tii ikimisantzi, iiro nowawijaakotairi. ¹⁶Irooma iiroka kimoshiri pinkantya, tima piñagairo, pikimayitairo iijatzi. ¹⁷Iro ikowawitakari pairani Kamantantaniriiti iijatzi kamiithashiriri, iñiiromi okaatzi piñaakiri iirokaiti. Ikowawitaka inkimiromi pikimakiri iiroka. Tima tii iñaatyina, tii ikimaiyanani iijatzi. Imapiro”.

[‡]13:8 Kantakotachari jaka “okaatzi jyookapaintsiri”, kimitaka okaatzi 100 okithoki, pashini okaatzi 60 okithoki, pashini okaatzi 30 okithoki.

[¶]13:12 Okaatzi kinkithatakotachari jaka, jiroka okantakota: Kapichiinirika pinkimisantawakiro nokantakimiri, kapichiini piyotairo. Irooma pinkimisan-tapirotawakirika, ojyiki piyotawakiri, iikiro niyotakaapirotanakitiiyiro.

**Ikinkithatakotziro Jesús
joyyakaawintziri pankiwairntzi**

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ “Pinkimi nonkinkithatako-timiro okaatzi nojyakaawintakiri pankiwairntzi. ¹⁹ Tzimatsi kimirori nokinkithatakotziro impinkathariwintantai Pawa, tiimaita ikimathatziro. Ikanta ipokaki owaaripiroshiritantani jowajyaantakaapaakiri ikimisantawitanaa. Iriitaki kimitakawori pankirntsi ookakitapainchari aatsiki. ²⁰ Tzimatsi iijatzi thaamintawori noñaani, ikimisantzi thaankiini. Iri kimitakawori pankirntsi ookakitapainchari omapipookitzi. ²¹ Tii jiyotakopirotzziro ñaantsi, tii ikisashitawo ikimaatsiwintanakawo ikimisantzi, jowajyaantanakiro. Ikimitakawo pankirntzi sampishitaintsiri tii otyaapirotzi oparitha inthomainta kipatsiki. ²² Tzimatsi iijatzi kimawitawori noñaani, iro kantzimaitacha inintawaitziro inthaamintawaitya, ikinkithashiritakotziro jajyaagawo, irootaki ipiyakotantakawori noñaani, tii ikimisantzi. Ikimitakawo pankirntsi ookakitapainchari kitochiimashiki, kaari kithokitsini. ²³ Tzimatsi pashini kimirori noñaani, ikimisanakiro. Ityaaryoowintanairo. Iri ojoyakawori pankirntsi jyookapaintsiri okamiithatzi kipatsi, ojoyikipirotanaki okithoki, pashini ojoyiki piyokiniintanaki, pashini iipiyokiini okithokitanaki”.[§]

**Ikinkithatakotziro Jesús
pankitzirori trigo**

²⁴ Ipoña japiitakiro Jesús joyyakaawintziniri, ikantzi: “Jiroka

ojyari iijatzi ipinkathariwintantai Inkitijatzzi, ogyari atziri pankitzirori kamiithakiri trigo. ²⁵ Okanta tsiniripaiti imagaiyini jatziritipaini iijatzi irirori, pokaki kisaniiintziriri jamaki trigo-niro, ipankitakiro itsipataakiro trigo-pirori, piyanaka. ²⁶ Opoña ojoyookanaki trigo-pirori, kithokitanaki. Ari okimitsitakari iijatzi trigo-niro itsipataakirori. ²⁷ Ikanta jiyotaitakiro, jijaatashiitakiri ashitawori, ikantaitakiri: ‘Tii opantawo trigo apankitakiri powaniki, ¿iitama otsipatantawori ojoyookaki trigo-niro?’ ²⁸ Ikantanaki ashitawori jowani: ‘Iri pankitakirori kisaniiintanari’. Ikantzi jatziriti: ‘¿Pikowima nonthokayitairo trigo-niro?’ ²⁹ Jakanaki, ikantzi: ‘Iiro, aamaashitya, ari pinthokakotakiro trigo-pirori. ³⁰ Ari onkantawatyaaota ontsipatyaaowo ojoyooki, irojatzi osampatantyaari trigo-pirori. Aripaiti nonkantimiri: Pinthatzinkiro trigo-niro, pintayiro. Poyiikitairo trigo-pirori, powayitairo”’.

**Joyyakaawintaitziro
okithoki oryaanikitatsiri
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)**

³¹ Ipoña japiitakiro Jesús joyyakaawintakiniri, ikantzi: “Jiroka ogyari iijatzi ipinkathariwintantai Inkitijatzzi, okimiwaitakari pankitzirori oryaanikitatsiri okithoki pankirntsi.”^{**} ³² Oryaani okantawita okithotyaaniki, iro kantzimaitacha aririka ojoyookanaki, anairo pashini pankirntsi, antawo ontiwayitanaki ari iminkoshityaaowo tsimiripaini otsimankatapishitaki”.

§13:23 Paminiro kantakotachari janta versículo 13.8.

**13:31 Iro ikantakoitzi jaka okithoki oryaanikitatsiri pankirntsi, iitachari mostaza, jyookatsiri inampiki pashini atziri.

**Jojyakaawintaitziro
shiniyakairori tanta**

(Lc. 13.20-21)

³³Jiroka pashini jojyakaawintakiri Jesús, ikantzi: “Aririka ipinkathariwintantai Inkitijatzi, ojjakotawo tsinani witsikirori tanta. Aakiro trigo-pani, otsipataakiro shiniyakairori. Aritaki oñaaki oshiniyi otantanipathati”.

**Oita jojyakaawintantawori
Jesús ikinkithatakoyitziro**

(Mr. 4.33-34)

³⁴Ari ikantapiintatya Jesús jojyakaawintziro okaatzi jiyotaantziro. maawoni jojyakaawintakiro. ³⁵Ari imonkaataakari ikinkithatakotakiri pairani Kamantantaniri ikinkithatakotziro ikantakiri Pawa:

Nojjyakaawintatyiniri atziriiti onkaati nonkinkithatakotininiri.

Nooñaawontainiri kaari jiyowita pairani owakiraa iwitsikantakiri kipatsi irojatzi iroñaaka.

**Joñaagantziro Jesús
kimitawori trigo-niro**

³⁶Ipoña jawijanai Jesús, jookanairi apatowintakariri, jatanaki pankotsiki. Ari josampitakiri jiyotaani, ikantziri: “Piyotainawo okaatzi pojyakaawintakiri. ¿Iitama ojjyakaawintachari trigo-niro itsipatagaitakirori trigo-pirori?” ³⁷Ikantzi Jesús: “Jirika Itomi Atziri iriitaki kimitakariri ashitawori jowani ipankiitakiro trigo-pirori. ³⁸Jiroka owaantsi irootaki ojjyakaawintawori kipatsi asaikantayitari. Jiroka trigo-pirori iri ojjyakaawintacha ipinkathariwintairi Pawa. Irooma trigo-niro iri ojjyakaawintziri ikaatzi jashitaari Kaaripirori.

³⁹Jirika kisaniintantsiri pankitakirori

trigo-niro iri ojjyakaawintacha kamaari. Kimityaawoni joiipataitziro okithoki trigo, ojjyakaawinta aririka onthonkaiya paata kipatsi. Jirikapaini oyiipayitakirori okithoki iri ojjyakaawintacha maninkariti. ⁴⁰Pikimaki, japatotakaantaitakiro trigo-niro, itagaitakiro. Iro ojjyakaawintacha aririka onthonkaiya paata kipatsi. ⁴¹Jirika Itomi Atziri jotyaaantakiri maninkariiti, japatotairi kaaripiroshiritatsiri, tima tii ikowi intsipataiyaari ikaatzi kimisantakiriri. ⁴²Impoña intagairi kaaripiroshiriri, ari jiraawaityaari jatsikaikiwaitya inkimaatsiwaitaiya. ⁴³Iriima kamiithashiritantsiri, shipakiryaa inkantaiya inkimitaiyaari ooryaatsiri. Isaikimotairi Ashitairi tsika ipinkathariwintantzi irirori. Powakimpitayaaawo”.

**Ikinkithatakotziro Jesús
manachari kiriiki**

⁴⁴Ipoña ikantaki iijatziri Jesús: “Jiroka pashini nojjyakaawintimiri. Tzimatsi ojjyiki kiriiki jimanaitziri owaantsiki. Ikanta apaani atziri iñaakiri, tii okantzi jaanakiri, iijatziri imanairi, tikaatsi inkamanti, ikantashiritanaki irirori: ‘Ontzimatyii namanantiro jiroka kipatsi, ari onkantya nashitanyaariri ikaatzi tzimatsiri janta’. Ipoña ipimantakiro okaatzi tzimimowitariri, jamanantakiro kipatsi. Kimoshiri ikantaka, tima jamanantakotakiri ojjyiki kiriiki. Ari okimitari iijatziri ipinkathariwintantai Inkitijatzi”.

**Ikinkithatakotziro Jesús
poriryaari pinapirotachari**

⁴⁵Ikantzi iijatziri Jesús: “Aririka impinkathariwintantai Inkitijatzi, ikimitari apaani atziri kowatsini

jamananti poriryaari.^{††} ⁴⁶ Iñaaki poriryaari, ikowapirotaki jayiri. Ipiyanaa inampiki, ipimantapaakiro okaatzi tzimimotziriri, jamanantakiro poriryaari”.

Ikinkithatakotziro Jesús shiryaamintotsi

⁴⁷ Ikantaki iijatzi Jesús: “Aririka impinkathariwintantai Inkitijatzi, ikimitari apaani shiryaawairintzi. Jaaki oiyiki nashiyitachari shima. ⁴⁸ Ipoña inoshikakotakiri othapiyaaki, jiyoshiiyitakiri kamiithatatsiri. Ikaatzi kaari kamiithatatsini, jookayitakiri. ⁴⁹ Ari onkimitaiyaari paata aririka onthonkaiya kipatsi. Impokaki maninkariiti, jiyoshiitairi kamiithashiriri, iijatzi kaaripiroshiriri. ⁵⁰ Impoña intagaitairi kaaripiroshiriri, ari jiraawaitaiyaari, jatsikaikiwaitya inkimaatsitaiya”.

Ikinkithatakotziro Jesús owakiraari ajyaagawontsi iijatzi pajatori

⁵¹ Ari ikantzi Jesús: “¿Pikimath-atakiroma okaatzi nokantakiri?” Ikantaiyini jiyotaani: “Nokimath-atakiro”. ⁵² Ipoña ikantanaki Jesús: “Nojyakaawintiri iwaapatiitiri, tzimatsiri jajyaagawo pinayitachari. Jaapiintziro pajatori, jaapiintziro iijatzi owakiraari jajyaagawo. Aritaki inkimitaiyaari iijatzi yotzinkariiti aririka impinkathariwintairi Inkitijatzi, jiyotaantairo itawori pairani, jiyotaantairo iijatzi owakiraataatsiri”.

Ipiyaa Jesús Nazaret-ki

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ Ithonkakiro Jesús jojyakaawintakiro okaatzi ikinkithatakotakiri,

ari jiyaatanai. ⁵⁴ Ikinanai inampiki. Jiyotaantayitapai japatotapiintaita. Iyokitzi jowiri ikaatzi kimiriri, ikantaiyini: “¿Litama matakaakiriri jirika jiyotanitanti, itasonkawintanti iijatzi? ⁵⁵ ¿Kaarima jirika itomi kimitapiintzirori inchakota, otomintari María? ¿Kaarima iririntzipaini jirika: Jacobo, José, Simón, iijatzi Judas? ⁵⁶ ¿Tiima ari akaatzi iritsiropaini anampitawo jaka, itama pinkatharitakaakiriri?” ⁵⁷ Owanaa ithankaitakiri, ikisaniintaitanakiri. Iro ikantantanakari Jesús: “Jashi jowiro Kamantantaniri ikimisantaitziri pashiniki nampitsi, irooma inampiki irirori, tii ikimisantaitziri”. ⁵⁸ Owanaa ithankimataitakiri Jesús inampiki, irootaki kaari itasonkawintanta.

Ikamantakari Juan owiinkaantantaniri

(Mr. 6.14-29; Lc. 3.19-20; 9.7-9)

14 Ikanta pinkathari Herodes iitachari Tetrarca, ikimakotakiri Jesús. ² Ikantziri jimpiratani: “Jirika Jesús iriitaki Juan owiinkaantantaniri. Iri añagaatsiri, piñiiri otzimi ishintsinka”. ³ Tima iri Herodes aakaantakiriri Juan, joojotakaantakiri, jomontyaakaantakiri. Iro kantakaantakirori iinawitari iririntzi Felipe iitachari Herodías. ⁴ Tima ikaminaawitaiyaari Juan jirika Herodes, ikantawitari: “Tii okantzi paapithatantiro”. ⁵ Ari ikowawitaka intsitokakaantirimi, Iro kantzimaitacha oiyiki ipinkathatakiri Juan, jiyotaiyini Kamantantaniri jinatzi. Ithaawantanakari Herodes atziri, ikantashiritzi: “Aririka nontsi-tokaantakiri, ari inkisaniintaitakina”. ⁶ Okanta imonkaataka kitijiyiri

^{††}13:45 Iro ikantakoitzi jaka poriryaari, okaayitzi poriryaayitatsiri kimitawori mapi jiiitaziri “perla”, owanaa inintaitziro. Iro kantzimaitacha oiyiki owinawo.

^{‡‡}13:55 Jacobo, irijatzi jiiitaziri Santiago.

jaimoshirinkawitawo itzimantari Herodes. Ipiyotaiyakani ijyininka, jaimoshirinkaiyirini. Ari opokapaaki ishinto Herodías, amajyiitapaaki. Ojyiki okamiithatzimotakiri Herodes. ⁷Ikantakiro: “Tzimatsirika oitya pinkamitinari, ari nompakimiro. Imapiro, jiyotzi Pawa iiro namatawitzi”. ⁸Ipoña okantziro onaanati: “Pinkantiri inthatzinkakaantiri Juan”. Iro okantakariri: “Nokowi pamakotakinawo iito Juan samantaki”. ⁹Ari jowashiritanakari Herodes, tii ikowawita. Iro kanzimaitacha ikimayakirini ijyininka ikantakirori inkaanki. ¹⁰Irootaki ikantantakari inthatzinkaitiri Juan. ¹¹Jamaitakiro iito, ipakoitakiro aanakiniro onaanati. ¹²Ikanta ipokaiyapaakini jiyotaani Juan, ikitatairi. Ari jiyatashitanakiri Jesús, ikamantakiri.

Jowakaari Jesús 5000 atziri

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³Ikanta ikimaki Jesús kamaki Juan, otitanaka pitotsiki jiyaatiro otzishimashiki. Iro kanzimaitacha ikimakoitakiri tsika jiyaaati, shiyaiyanakani ikinaaitaki aatsiki, jyaatanakiri. ¹⁴Iro jaatakotapaakityaami Jesús, iñaapaatzi ojyiki piyowintakariri. Jitakoshiritapaakari, joshinchaaki ojyiki mantsiyatatsiri. ¹⁵Okanta otsiniriityaanaki, ikantzi jiyotaani Jesús: “Asaikatzi otzishimashiki, aritaki tsiniriityaaki. Pimpakairo pikinkithatzi, jiyaaaita atziri nampitsiki jowapaiya”. ¹⁶Jakanakiri, ikantziri: “¿Lita jatsipitantaawori jiyaaaitai? Pimpiri

iiroka jowanawo”. ¹⁷Ikantanaki jiyotaani: “Tikaatsi nompiri naaka. Apa otzimi okaatzi 5 tanta ipoña apiti shima”. ¹⁸Ikantzi Jesús: “Pamakinari jaka”. ¹⁹Ikantakiri maawoni atziri: “Pisaikaiyini”. Saikaiyanakini atziriiti. Ipoña jaakiro tanta, iijatzi shima, aminanaki jinoki inkitiki, jamananaka, ikantzi: “Paasoonki Ashitanari, iirokatakaki pakinaawori jiroka noyaari”. Ipoña ipitharyaakiro, ipakiri jiyotaani, jowawijaakiniri irirori atziripaini apatotainchari. ²⁰Ari ikaatzi jowaiyakani maawoni, kimaniintaiyakani. Ipoña japatotairo tzimagaantapaintsiri, jotiyitairo kanziriki, okaatzi 12 jaikitaatsiri. ²¹Kimitaka ikaatzi 5000 shirampariiti owainchari. Tzimitacha tsinani iijatzi iintsipaini owainchari.

Janiitantawo Jesús inkaari

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

²²Ipoña ikantairi Jesús jiyotaani: “Thami pitaiyaawo pimontyagai intatsikironta”. Ikantakiri iijatzi piyowintakariri: “Kantatsi piyaayitai”. ²³Iro ikinantanakari irirori tonkaariki, jamañaaari Ashitariri. Okanta otsiniritanaki, saikaki apaniroini Jesús janta. ²⁴Jiwiyaakotaiyaani jiyotaani niyantyaaniki, antawo otamaryaani inkaari, oipiyapiyakotakiri tampiya. ²⁵Okanta okitiiyitzimataki, pokai Jesús janiitantaawo inkaari.[¶] ²⁶Tii jiyotawairi, ithaawantawaari jiyotaani, ikaimaiyanakini: “¡Aatsikitaki shiritsiwí!” ²⁷Iñaanatapai irirori, ikantziri: “Naaka pokaatsi, tontashiri

[¶]14:25 Kantakotachari jaka: “Iro okitiiyitzimataki”, irootaki ojyawori jamitari owayiriiti jaamaakowinta tsiniripaiti, iiro inkakiwaitanta apaani owayiri maawoni tsiniri, ontzimatyii intzimi 4 owayiri aamaakowintachani. Apaani jitanatyaawo owakiraa ontsiniriityaanaki, pashini tikira oniyankiityiimati, pashini oniyanki-itiptirotapaaki, pashini iro onkitiiyitzimataki. Ikantakoitziri jaka, “okitiiyitzimataki, pokai Jesús” iriira kimitakariri 4-tapaintsiri owayiri kitiiyitakotatsiri jaa-
maakowintanta.

pinkantya iiro pithaawawaitzi”.
²⁸Ari ikantanaki Pedro: “Iirokama Nowinkathariti, pinintakainawo naniitantyaawo naaka inkaari”.
²⁹Ikantzi Jesús: “Pimpokanaki”. Aniiwitanaka Pedro inkaariki jiyaatashitanakiri isaikaki. ³⁰Iro kantzimaitacha ikinkishiritanakiro Pedro antawo otamaryaani inkaari, ithaawanaki, iro itsitsiyantanakari, ikaimanaki: “Pinkathari paawaina”.
³¹Jakotashitanakiri Jesús, jaawairi. Ipoña ikantziri: “Kapichimachiini pikimisantakina. ¿Iitama pikisoshiritantari?”
³²Ikanta jotitapaa pitotsiki, awijainkatanaki tampiya.
³³Antawoiti ipinkathatanakiri jiyotaani, ikantanakiri: “Imapirotatya iirokatakati Itomi Pawa”.

Joshinchaantaki Jesús Genesaret-ki

(Mr. 6.53-56)

³⁴Ikanta jariitaiyakani intatsikironta nampitsiki Genesaret. ³⁵Iro jaatakotapaakityaami Jesús, jiyotaitawakiri. Ikamantaitakiri maawoni nampitawori janta, jamayitapaakiri mansiyayitatsiri.
³⁶Ikantaitakiri Jesús: “Pishinitiri mansiyari jotirotawakiro kapichiini piithaari, ishintsitantaiaari”. Ari okantzimaitaka, ikaatzi otirotsitakiriri iithaari, shintsiyitai.

Owaariproshiritziriri atziri

(Mr. 7.1-23)

15 Ari ipokaiyakani Fariseo itsipatakari Yotzinkariiti. Ipoñaayitaka nampitsiki Jerusalén. Ikantapaakiri Jesús: ²“Judá-mirinka anaiyini. Iro amitaiyarini akiwaakota tikira owanatyata, ari okanta jiyotaakairi pairani achariniiti. ¿Iitama kaari jimatantawo piyotaani? Tii ikiwiro jako jowapiintaiyani”. ³Jakanaki Jesús, ikantzi: “Irojatziri paakowintawo jiyotaayitairi pairani achariniiti,

tiimaita pantziro jiyotaayitairi Pawa. ⁴Jiroka ikantziri Pawa:

Pimpinkathatiri ashitzimiri.

Ikantaki iijatziri:

Ontzimatyii jowamaitiri kijiymatziriri ashitariri.

⁵Iro kantzimaitacha pikantapiintaki iiroka: “Kamiihatatsi ankantiri ashiiyitairi: “Nokajyaakairi Pawa maawoni noiriikiti, iiro okantzi nonishironkatimi”.”

⁶Piyotaantashitakawo jamitaitari pairani, tii piyotaantziro ikowiri Pawa. Irootaki kaari jitakotantari ajiyinka ashitariri. ⁷Thiiyinkari pinaiyini. Iiroka ikinkithatakotaki pairani Isaías, ikantaki:

⁸Ipinkathawaantiwitashitana atziripaini.

Tiimaita inkinkishiritakotaina kamiitha.

⁹Aminaashiwaita jotzirowashitana ipinkathawitana,

Jiyotaantashiwaitawo jamiyitari irirori”.

¹⁰Ikaimakiri Jesús maawoni piyowintakariri, ikantziri: “Pinkimisan-taiyini, pinkimathatantyaawori nonkinkithatakotiri: ¹¹Ikaatzi

owayitari tii jowaariproshiritantzi, irooma okaatzi añaawaiyitziri, iro matzirori owaariproshiritantzi”.

¹²Ipokashitapaakiri jiyotaani okaakiini, ikantapaakiri: “Tii inimotziri Fariseo-paini ikimakimi pikantaki”.

¹³Ikantanaki Jesús: “Ashitanari Inkiti-jatziri, ari inthonkairo kaari ipankitzi irirori. ¹⁴Piñaashityaari, tii jiyotaiyini irirori, jogyakari kaari aminatsiri.

Ikimitakotakari ikathatawakaa kaari okichaatsini, tii jiyotzi tsika inkini, apitiroiti imparyai omoonaki”. ¹⁵Ari ikantzi Pedro: “Poñaayinawo okaatzi pojyakaawintakiri”.

¹⁶Ikantzi Jesús: “¿Tikiraama otzimimotzimi iiroka piyotani? ¹⁷¿Tiima piyotzi okaatzi owayitapiintari okini ajiitoki, impoña

omishitowairo? ¹⁸ Irooma añaawaitiro kaaripirori akinkishiriyitari, irootaki owaaripiroshiritantatsiri. ¹⁹ Tima ashiriki opoñaayita kaaripirori kinkishiritaantsi, tsitokaantsi, mayimpiritaantsi, kaari kinataantsi, koshitaantsi, thiiyakotaantsi, kijyimataantsi. ²⁰ Irootaki jiroka owaaripiroshiritantatsiri. Irooma iirorika akiwaakota ankwirika oya, tii owaaripiroshiritantzi”.

Okimisantzi tsinani Canaán-jato

(Mr. 7.24-30)

²¹ Ipoña ikinanaki Jesús nampitsiki iitachari Tiro irojatzí Sidón-ki. ²² Ari opokaki tsinani Canaán-jato, kaari Judá-mirinka iroori. Okantapaakiri: “Nowinkathariti, iiroka icharini pinkathari David-ni. Nokowi pinishironkataina oiyiki ashironkaawaitaka nishinto, opiyarishiritatzi”. ²³ Ari imairitaki Jesús, tii jakiro. Ipoña ikantaiyini jiyotaani: “Potyaantairo iyaaita, owanaa oñaashirinkakai”. ²⁴ Ikantanakiro Jesús: “Apa jotyaa-takina Ashitanari nonishironkatairi nojyininka Israel-mirinkaiti, ikaatzi oiyakariri oijya ipiyaka”. ²⁵ Ari otziirowanaka tsinani, okantanakiri: “Pinkatharí, pinishironkataina naaka”. ²⁶ Ikantanakiro irorori: “Paata tsinani. Tima ikantaitaki pairani: “Tii aapithatziri jowanawo iintsiti ampiri otsitsi joyaawo””. ²⁷ Akanakiri iroori, okantziri: “Imapiro pikantakiri Pinkatharí. Iro kantzimaitacha, jowapiintamachiitawo otsitsi jowarya-gaitziro owanawontsi otapinaki”. ²⁸ Jakanairo Jesús, ikantziri: “Tsinaní, imapiro pikimisantai iiroka. Irootaki nimatantyaawori pikowakotakinari”. Apathakiro awijakotanai ishinto.

Joshinchaaki Jesús oiyiki atziri

²⁹ Ipoña jawijaki Jesús ikinayitaki othapiyaaki inkaari Galilea. Irojatzí itonkaantanakari otzishiki, ari isaikapaakiri janta. ³⁰ Ari ipokashitakiri oiyiki atziri, jamayitakiri kantawaiyitachari imantsiyari: ithoriwaitatsiri, kaari okichaataatsiri, masontzipaantiri, pijaponthokiri, maawoni. Ithonkiri joshinchaayitairi. ³¹ Iyokitzi jowaitanakiri Jesús inaitakiri jiñaawaitakagairi masontzipaantiri, janiitakaayitairi kisopookiri, ithoriwaitatsiri iijatzí, jaminakaayitairi kaari okichaataatsi. Ikantaiyini atziriiti: “Imapiro ikamiithataki Pawa, iriitaki pinkathariwintairiri Israel-mirinkaiti”.

Jowakaari Jesús 4000 atziri

(Mr. 8.1-10)

³² Ipoña Jesús japatotakiri jiyotaani, ikantakiri: “Owanaa nitakotakiri atziriiti, tima mawa kitiiyyiri isaikaiyakini jaka ikimisantana, tikaatsi jowaiya. Aririka jiyaatashitaiya, ari aakiri itajyi iirorika jowanana”. ³³ Ikantaiyini jiyotaani: “Pamini, asaikatzi jaka otzishimashiki. ¿Tsikama ayika owakaiyaariri? Oiyiki ikaataiyini”. ³⁴ Ari josampitziri Jesús jiyotaani: “¿Tsikama okaatzi tanta tzimatsiri?” Ikantzi jiyotaani: “Tzimatsi okaatzi 7, tzimitacha iijatzí shimaaniki”. ³⁵ Ipoña ikantaitakiri ikaatzi piyotainchari: “Pisaikaiyini”. ³⁶ Jaakiro tanta itsipataakiri shimaaniki, ipaasoonkiwintakiri. Ipoña ipitoryaakiro tanta, ipayitakiri jiyotaani, jowawijaakiniri piyotainchari atziri. ³⁷ Owaiyakani maawoni, kimaniintaiyakani. Ipoña japatotairo tzimagaantapaintsiri, ijaikitai okaatzi

§§15:26 Iri joiyakaawintaitzi Judá-mirinkaiti ikimitari iintsiti. Iriima kaari Judá-mirinkatatsiri joiyari otsitsi.

7 kantziri. ³⁸Kimitaka ikaatzi 4000 shirampari owainchari. Tzimitacha tsinanipaini iijatzi iintsipaini owainchari. ³⁹Ipoña ikantanai Jesús: “Ari owaiyakani, kantatsi piyaayitai”. Ari jotitanaa Jesús pitotsiki, montyaakotanaki iipatsitiki Magdala-jatzi.

Ikowakoitziri Jesús intasonkawintanti

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 Ari ipokaiyakini Fariseo itsipatakari Saduceo, ikowawitaiyani inkompitakaiyaarimi Jesús inkini jiyakowintirimi. Ikantawitapaakari: “Incha pintasonkawintanti niyotantyaari imapiro opoñaawo pitasorinka inkitiki”. ²Jakanaki Jesús ikantzi: “Pikantapiintaiyini iiroka aririka piñiuro onkiraityai otsiniriityaanai: ‘Osaryaamanaatyí oñaatamani’. ³Irooma piñaamanairo minkori onkiraityai inkitiki, pikantzi: ‘Omparyaatyí inkani’. Piyotakowitawo inkiti, piyotakotziro iijatzi aririka omparyai inkani. Tii piyotzimaitawo piñaawitara jaka kipatsiki. ⁴Tii pikamithataiyini iiroka, thainka powakiri Pawa, irootaki pikowantaiyarini piñiina nontasonkawintanti, iromaita noñaayimiro. Apa piñiuro ojoyawoni awijyimotakiriri pairani Jonás”. Ari jiyataanai Jesús.

Shiniyakaawori itantani Fariseo

(Mr. 8.14-21)

⁵Ikanta jariitaka jiyotaani Jesús intatsikirona, tii jaanaki itantani, imajjantanakiro. ⁶Ikantzi Jesús: “Paamaiyaawo shiniyakairori itantani Fariseo iijatzi jashi Saduceo-paini”. ⁷Ari josampitawakaanaka jiyotaani, ikantawakaiyani: “¿Litama ikantantawori jiroka? ¿Irooma ikantantari tii amaki tanta?” ⁸Yotaki Jesús

ikantawakaari jiyotaani, ikantziri: “Tikira pikimisantapirozti iirokaiti, irootaki pikantantari: ‘Tii amaki tanta’”. ⁹¿Tikiraama pikimathataiyironi? Chapinki otzimawita tanta okaatzi 5, nowakaayitaka 5000 shirampari. Poyiitairo tzimagaantapaintsiri. ¿Tzikama okaatzi kantziri poyiitairi? ¹⁰Iijatzi okimita tzimatsiri chapinki 7 tanta, nowakaaka 4000 shirampari. ¿Tzikama okaatzi kantziri poyiitairi? ¹¹¿Litama kaari pikimathatantawo iiroka? Tii iro nonkinkithatakoti jowaitari tanta. Aña nokantatziimi: ‘Paamaiyaawo shiniyakairori itantani Fariseo iijatzi jashi Saduceo’”. ¹²Ari ikimathatanakiro jiyotaani, tii iro inkinkithatakoti Jesús shiniyakairori tanta, jojoyakaawintatziuro okaatzi jiyotaantziri Fariseo iijatzi Saduceo.

Jiyotaki Pedro: Cristo jinatzi jirika Jesús

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³Ipoña ikinanaki Jesús janta Cesarea-ki, irootaki inampi Filipino. Ari josampitakiri jiyotaani, ikantziri: “¿Litama ikinkishiritakoitariri Itomi Atziri?” ¹⁴Jakaiyanakini, ikantzi: “Tzimatsi atziri kantatsiri, ‘Juan owiinkaantantani piriintaacha’. Ikantzi pashini, ‘iri koñaataatsi Elías’. Ikantzi pashini ‘iri Jeremías-ni’. Tzimatsi kantatsiri iijatzi, pashini Kamantantani pinatzi”. ¹⁵Ipoña ikantziri jiyotaani: “Iiroka. ¿Tzikama pikantaiyini?” ¹⁶Jakanaki Simón Pedro, ikantzi: “Iirokatakoti Cristo Itomi Pawa Kañaaniri”. ¹⁷Ikantzi Jesús: “Imapiro pikantaki Simón itomi Jonás, kaari atziri yotakaimironi jiroka, iri Ashitanari Inkitijatzi yotakaakimirori. ¹⁸Ari niitaimi naaka Pedro, iro mapi ojoyakaawintacha piwairo. Tima mapi pinkimitaiya, ari niwitsikairo nopanko. Inkaati kimisantaatsini

paata, iri ojoyayitawoni pankotsi. Iiro jimatziro impiyakaashitaiyaari nampitawori sarinkawini.¹⁹ Iri pojyaari aamaakowintawori ashitakowo pankotsi, kantatsi jashitariiro, jashitiro, jintsiriitiro shintsiini. Iro pankotsi ojoyakaawintacha tsika impinkathariwintantai Inkitijatzi. Tima inkaati pishinitairi iiroka jaka, iriitaki ishinitaiti inkitiki. Iriima inkaati kaari pishinitai iiroka jaka, iiro ishinitaitziri iijatzitzi inkitiki”.²⁰ Ipoña ikantanakiri Jesús maawoni jiyotaani: “Paatara pikamantantzi, pinkanti: ‘Iriitaki Cristo jirika Jesús’”.

Ikinkithatakotziro Jesús inkami

(Mr. 8.31–9.1; Lc. 9.22–27)

²¹ Ipoña Jesús ikamantakiri jiyotaani, ikantziri: “Irootaintsi aati nampitsiki Jerusalén, antawoiti inkimaatsitakaina ijiwaripirori Ompiratasorintsitaari, ijiwari Yotzinkariiti, ari intsitokakaanti-nari. Iro kantzimaitacha awijawitayya mawa kitijiyiri ari nañagai iijatzitzi”.²² Ikanta Pedro, jaanakiri Jesús jantyaatsikiini, ikantakiri: “Pinkathari, tii in-imotana pikantziri, tii nokowi awijyimotimi jiroka”.²³ Ari ipithokanaka Jesús, ikantanakiri: “Piyaaati Satanás. Tima tii poshiritawo iiroka ikowakaanari Pawa, apa pikowashitawo ikowapintakiri atziriiiti”.

²⁴ Ikantanakiri Jesús maawoni jiyotaani: “Tzimatsirika kowatsiri intsipatina, jowajyaantairo ikowashitari, onkantawitaya impaikakoitirimi, intsipatina.”²⁵ Iitarika itakowaitachari jantayitziro inintashiyitari, ari impiyashitaiya. Iriima kamawintinani jantayitanairo nokowakairiri naaka, aritaki jawijakoshiritai.²⁶ Tima aminaawaitashita iñaitziro otzimimotantzi ajyaagawontsi jaka kipatsiki, ompoña jaminaashitaiyaawo añaamintotsi. ¿Kantatsima impinakowintaitya

iiro iñaantaitawo impiyashitaitya?²⁷ Ari impiyi paata jirika Itomi Atziri jamairo jowaniinkawo Ashitariri, intsipataiyyaari maninkariiti, iri pinatapaironi okaatzitzi jantaitakiri.²⁸ Tyaaryoo, tzimatsi pikaatzitzi jaka, tikira pikamiita ari piñaakiri Itomi Atziri impinkathariwintantai”.

Ishipakiryiimotziri Jesús jiyotaani

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 Okanta awijaki okaatzitzi 6 kitijiyiri, ipoña Jesús jaanakiri Pedro, Jacobo, Juan iririntzi Jacobo. Itonkaiyanakini otzishiki.² Ari ipashinitzimotakiri jiyotaani, ishipakiryaaanaki ipooki, jopyanakari ooryaatsiri, ari okimitanakari iithaari kitamaaniki okantanaka.³ Iñaatziiri Moisés-ni, ipoña Elías ikinkithawaitakairi Jesús.⁴ Ikaimotanakiri Pedro, ikantzitzi: “Pinkathari, imapiro okamiithatzi pamakina jaka. Kamiitha niwitsikimi mawa pankojyitantsi: apaani pashitya iiroka, apaani jashitya Moisés, jashitya apaani Elías”.⁵ Iñaawaiminthaitzi, opamankapaakiri minkori, shipakiryaa okantapaaka. Ikimatzi iñaawaitaitanaki minkoriki, ikantaitzi: “Notomi jinatzitzi jirika nitakokitakari, ojoyiki nokimoshiriwintakiri. Pinkimisantairi”.⁶ Ikanta ikimaiyakironi jiroka ñaantsi, oiyotaiyanakani isaawiki, antawoiti ithaawaiyanakini.⁷ Iro kantzimaitacha Jesús ipokashitapairi jiyotaani, ipampitapaakiri, ikantzitzi: “Pinkatziyanai, iiro pithaawaiyini”.⁸ Jaminawitanaa, tikaatsi iñaanai, apaniroini ikatziyaka Jesús.⁹ Ikanta joirinkaiyaani otzishiki, ikantakiri iiro ikamantantziro iñaakiri irojatzitzi paata aririka jañagai. Tima jirika Itomi Atziri ari jañagai inkamawitayyaarika.¹⁰ Ari josampitakiri jiyotaani,

ikantziri: “¿Litama ikantakotziri Yotzinkariiti ikantaiyini: ‘Aririka impokimataki Cristo, iri iwatapaintsini Elías impoki?’”¹¹ Jakanaki Jesús, ikantzi: “Imapirotatya ikantziri, iriitaki iwatapaintsini Elías impoki, jotampatzikatantapaaki.¹² Pinkimi nonkanti naaka: Ariiwitaka Elías, tiimaita jiyotaiyawakirini, oiyiki jowasankitaakiri. Ari inkimitaitiri iijatzi Itomi Atziri, oiyiki jowasankitaitiri”.¹³ Ari jiyotaiyanakini jiyotaani iri ikinkithatakotzi Juan owiinkaatananiri.

Jowawijaakotziri Jesús iwankari piyarishiritatsiri

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴Ikanta jariitaiyaani ipiyotaiyani atziri. Ari ipokakiri atziri. Jotzirowashitapaakari Jesús, ikantziri: ¹⁵“Pinkatharí, pitakotainari notomi oiyiki ikamimawaitaki, antawoiti ikimaatsiwaitaka, oiyiki itaawaitapiinta, ipiinkawaitzi jiñaaki.¹⁶ Namawitakanari piyotaani, jowawijaakotainari. Tiimaita jimatziri”.¹⁷ Ari jakanaki Jesús, ikantanaki: “Tiitya pikimisantzi iiroka, pikinashiwaitaka. ¿Tsikapaitima piyotai? Pamakinari iintsí”.¹⁸ Ikisanakiri piyari, jatanaki. Ari ishintsitanairi iwankari.¹⁹ Ikanta jiyotaani Jesús, josampitairi apaniroini, ikantairi: “¿Litama kaari nimatantari nowawijaakotiri?”²⁰ Ikantzi Jesús: “Iro kaari pimatantari tima tikira pikimisantapirotzi. Pinkimi nonkanti: Aririka pinkimisantaniinti, kantatsi pinkantiro otzishi: ‘Pishirinki’. Ari oshirinkaki. Tikaatsi kompitzimotimini aririka pinkimisantapiroti. Imapiro.²¹ Iro kantacha pinkowirika poshinchiiri oiyakariri jirika iwankari, ontzimatyii pamañaari tyaryooproini Pawa, pintziwintyaari”.

Japiitairo Jesús ikinkithatakota inkami

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²²Ikanta isaiki Jesús nampitsiki Galilea, ari ikantakiri jiyotaani: “Irootaintsi impithokashitaiyaari Itomi Atziri.²³ Ari intsitokaitiri. Iro awijawitayta mawa kitiijyiri, aritaki jañagai iijatzi”. Antawoiti jowashiritanaka jiyotaani ikimakiri ikantaki.

Jashitakaitawori tasorintsipanko impinaitirori

²⁴Ikanta jariitaka Jesús nampitsiki Capernaum, ari ipokakiri kowakotan-tatsiri kiriiki jashitakaitawori tasorintsipanko, josampitapaakiri Pedro: “¿Ipinatziroma yotaimiri jashitakaitawori tasorintsipanko?”²⁵ Ikantanaki Pedro: “Ipinatziro”. Ikanta ipiyapaa pankotsiki, iri thaawakotapainchari Jesús josampitawairi: “¿Litama pikinkishiritari iiroka Simón? ¿Litama ikowakotantziri pashinijatzi pinkathariiti? ¿Iriima ikowakoyitzi iyyininkapirori? ¿Iriima ikowakoyitzi ariitzinkari atziri kaari iyyininkata?”²⁶ Ari jakanaki Pedro, ikantzi: “Iri ikowakotzi ariitzinkari”. Ikantzi Jesús: “Ari okanta. Tii okowapirota impinatiro ikaatzi iyyininkapiroitari.²⁷ Tiimaita nokowi inkisaniintawaitya kowakotantatsiri kiriiki. Piyaaati pinkachaati inkaariki. Aririka pinoshikaki apaani, paminapaantitiri, ari piñiiri kiriiki. Paanakiniri kowakotantatsiri, pimpiri. Iriitaki pimpinawintyaari iiroka iijatzi naaka”.

Tsika itzimi ñaapirotachari

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

18 Ikanta japatotairi jiyotaani Jesús, josampitakiri, ikantziri: “Aririka impinkathariwintantai

Inkitijatzi. ¿Litama ñaapirotachani intsi-patyaaari impinkathariti?”² Ikaimaki Jesús apaani iintsi, katziyapaaka niyankiniki isaikaiyakini irirori.³ Ikantzi Jesús: “Iirorika pawintaanaari Pawa, pojoykotaiyaari ikanta jirika iintsi, iiro piñiuro impinkathariwintantai Inkitijatzi. Imapiro.⁴ Tima jirika iintsi tii jiyotzi jasagaawintawaitya. Iitarika ojoykotaiyaarini, iriitaki ñaapirotaachani impinkathatairi Inkitijatzi.⁵ Iitarika pairyaanari ikimisantaana, jaawakimi kamiitha ojoyariri jirika iintsi, naakataki jaawaki kamiitha”.

Ari jantakaantaitiro kaaripirori

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶“Iitarika antakaakirini kaaripirori kimitaariri jirika iintsi ikimisantaana, kamiithawaitakimi inthaitiniri mapi ikintsiki, jowiinkaitakiri ochiinkaatzii inkaari.

⁷Imapiro onkowiinkati jaka kipatsiki. Inñaiti ojoyiki antayitironi kaaripirori. Iro kantacha ari jowasankitaitakiri inkaati antakaantakironi.⁸ Iroorika pako, iroorika piitzi pantantakawori kaaripirori, powajyaantairo, pinkimitakaantiro pinthatzinkakityiromi, tima iro kowapirotacha pawijakoponthokitai. Tii okamiithatzi otzimawita apiti pako, apiti piitzi, impoña patsipitaiyaawo paampari paata pintagaiya.⁹ Iroorika poki pantanta kaaripirori, powajyaantairo, pinkimitakaantiro pinkithoryaatyiromi, iro kowapirotacha pawijakopityakitai. Tii okamiithatzi otzimawita apiti poki, impoña jookaitaimi paata opaampaporinthaatzi sarinkawiniki”.

Ikinkithatakotaitziri oijya piyachari

(Lc. 15.3-7)

¹⁰“Paamaakowintya pimanintzirikari oiyanaariri jirika iintsi. Tima

ikimpoyaaawintziri maninkariiti nampitawori Ashitanariki Inkitijatzi.¹¹ Iro ipokantakari Itomi Atziri jowawijaakoshiritairi ikaatzi piyawitainchari.¹² Pinkimi nojyakaawintimiro. Tzimatsi piratachari ikaatzi 100 oijya. Impoña impiyagaantaka apaani, tzimanai 99 joiyyati. Ari jookanakiri pashini, jataki otzishimashiki jaminainatairi piyainchari.¹³ Aririka inñiiri antawoiti inthaamintya jagairi piyawitainchari. Antawoiti inkimoshiriti, anaanakiro ikimoshiriwintziri kaawitachari 99 kaari piyachani.¹⁴ Ari ikimitari iijatzi Ashitairi Inkitijatzi, tii ikowi impiyagaantawaitya apaani oiyanaariri jirika iintsi”.

Tsika okanta ipiyakotantaitzi

¹⁵“Aririka piñiiri pijyininka jantzi-motimiro kaaripirori, piyaatashitiri, pinkinkithawaitakiri apaniroini, poñaayiri okaatzi ikinakaashitakari. Aririka inkimisantakimi, pimatairi, pikimitakaantaari iriirikami pirintzipirori.¹⁶ Irooma iiro ikimisantzimi, paanaki pashini kimisantzinkari, iirorika apiti, iri pintsipatyaaari pinkaminairi. Iro pimonkaantanyaawori ikantaitziri:

Intzimirika iyakowintaari, ontzimatyii intzimi mawa atziri, tiirika, apiti ñaakotakirini okaatzi ikinakaashitakari, kamiithatatsi jowasankitaitiri.

¹⁷Iirorika ikimisantzimi, pinkamantiri ikaatzi apatotapiintachari. Iirorika ikimisantzi, pojoykaantiri kaari pijyininka, ikimitakotakari kowakotziriri kiriiki ijyininka.¹⁸ Iitarika pishinitairi iiroka jaka, irijatzi ishinitaitiri janta inkitiki. Iriima inkaati kaari pishinitai iiroka jaka, iriitaki kaari ishinitaitzi janta inkitiki. Imapiro.¹⁹ Pinkimi nonkanti iijatzi: Aririka pinkaati apiti, aririka ojoyawakaiya pikinkishiritani, ari

pinkowakotiri Ashitairi Inkitijatzi, ari jimatakimiro. ²⁰ Tsikarika japatotaiya apiti atziri, iirorika mawa ipairyaana ikimisantaana, ari nosaikitari naaka janta notsipatari”.

²¹ Ari ipokapaaki Pedro, josampitapaakiri Jesús, ikantziri: “Pinkathari, aririka ontzimi jantzimotinari nojyininka, ¿tsikama onkaati nompiyakotiri? ¿Arima onkaati 7?”

²² Jakanaki Jesús, ikantanakiri: “Iiro okantzi pimpiyatantya. Tima tii apa pimpiyakotiri onkaati 7, ojyiki papiipiintiro”.*

Ikantakota apiti atziri iriivitatsiri

²³ “Aririka impinkathariwintantai Inkitijatzi, iroowaitaki jantziri pinkathari ikowakotziri jompiratani impinatari jiriwiztiri. ²⁴ Ikanta ikowakotziri iriivitatsiri, ari ipokapaaki iriwiwiprotatsiri ojyiki kiriiki.†

²⁵ Tikaatsi jayi impinatairiri. Ari ikantanaki pinkathari: ‘Paanakiri jirika atziri, iina, itomipaini, iijatzi okaatzi tzimimotziriri, pimpimantiri. Nagaitaa kiriiki ikaatzi jiriwitanari’.

²⁶ Ikanta ikimawaki ompirataari, jotzirowashitanakari pinkathari, ikantanakiri: ‘Iiro pipimantana, poyaakotawakina kapichiini, aritaki nompinataimi’. ²⁷ Ikanta jirika pinkathari inishironkatairi jompiratani, ikantzi: ‘Aritaki, tii piriwitaana’. Ipiyakotairi okaatzi jiriwiztiri. ²⁸ Ikanta jiyataai ompirataari, itonkiyotakari aatsiki iriwiwiziriri irirori kapichiini. Joirikakintsitawakiri, ikantziri: ‘Pimpinatina piriwitanari’.‡ ²⁹ Ari jotzirowashiwitanakari, ikantziri:

‘Poyaawakina kapichiini aritaki nompinataimi’. ³⁰ Tii ikowi, jaanakiri, jomontyaakaantakiri, ikantziri: ‘Aririka pimpinataina piriwitanari, ari nomishitowakaantaimi’. ³¹ Iro kantacha jiñaakiri ikaataiyini, tii inimotanakiri, jataki ikamantakiri pinkathari. ³² Ikanta pinkathari ikaimakaantakiri, ikantakiri: ‘Kaariiroshiri pinatzi iiroka. Nopiyakotaimiro iiroka piriwitanari pikamitakina’. ³³ Ari pinkantantimi iiroka, pinishironkatanti. ³⁴ Antawo ikisanaka pinkathari, jomontyaakaantakiri, ikantziri: ‘Aririka pimpinataina iiroka, ari nomishitowakaantaimi’. ³⁵ Iro jantairi iijatzi paata Ashitanari Inkitijatzi, iirorika pinishironkayitairi pijyininka”.

Jiyotaantzi Jesús ikantzi: tii opantawo pookiro piina

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 Ikanta ithonkanakiro Jesús jiyotaantzi Galilea-ki, jataki in-tatsikironta Jordán-ki irojatzi Judea-ki. ² Ipiyowintaitawaari. Joshinchaapai ojyiki mantsiyari janta.

³ Ari ipokashitakiri Fariseo-paini, ikowi inkompitakaiyaarimi, josampitapaakiri ikantziri: “¿Jesús, shinitaantsitatsima jookashiwaityaawo iina atziri?” ⁴ Ari jakanakiri irirori, ikantanakiri: “¿Tiima piñaanatakotziro owakiraa jiwitsikantaitakari atziri? ¿Tiima jiwitsikaitakari shirampari iijatzi tsinani?” ⁵ Ikantaitaki pairani: Ari jookawintairi shirampari ashitariri, jayi iina, Apaani inkantanaiya iwathaki jaawakaana.

*18:22 Ikantakoitziri jaka “ojyiki onkaati papiipiintiro”, aririka apiitapiintakiro ampiyakotanti onkaati 7, apiitairo 7, impoña apiitairo 7, irojatzi ariitantatyaari onkaati 70.

†18:24 Ikantaitziri “iriwiprotatsiri”, iri ojyariri kaatatsiri 10 mil talento. Ari onkantawitya jantawaiti ojyiki osarintsi, iiro ipinakowinta.

‡18:28 Ikantakoitziri jaka “iriwiziriri kapichiini” irijatzi ikantaitziri 100 denario.

⁶Irootaki iiro okantanta jookiro atziri itsipataakaakariri Pawa, tima apaani ikantanaa, iiro okantzi jookawakaiya. ⁷Ipoña josampitziri ikantzi: “¿Litama josankinatantawori pairani Moisés, ikantaki:

Aririka jookawakaitya, ontzimatyii impaitiri osankinarintsi jookawakaantyaari?”

⁸Ikantzi Jesús: “Okantakaantziro tii pikimisanantzi, irootaki ishinitantzimiro Moisés. Tii ari onkantya pairani owakiraa iwitsikantanakari maawoni. ⁹Pinkimi nonkanti naaka: Ikaatzi ookashiwaitawori iina imoña jagai pashini, imayimpiritaki. Irooma omayimpiritirika iinantaitari, kantatsi jookaitiro. Itzimirika ayirori tsinani ookaawo, imayimpiritaki irirori”.

¹⁰Ipoña ikantzi jiyotaani: “Aririka okanta, tiitya okamiithatzi jagaiti iinantaitari”. ¹¹Ari jakanakiri Jesús, ikantziri: “Iriirika Pawa kowakaimironi, aritaki pinkimathatakiro. ¹²Tzimatsi kantachari iiro okantanta jaayiti iina atziri. Tzimatsi atziri owa itzimapaaki ari ikantsita iiro okantzi jayi iina. Tzimatsi pashini jaakithokitaitziri iiro okantzi jayi iina. Tzimatsi iijatzi kowatsiri isaikashiwaitya, tima ityaaryoowintatziiri pinkathariwintantsiri inkitiki. Kowatsiri jimatiro nokantakiri, jantiro”.

Itasonkawintziri Jesús iintsipaini

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³Ipoña jamaitapaakiniri Jesús iintsipaini, ikantaitapaakiri: “Pamanakotinari niintsiti, potzimikapatziiototiri pintasonkawintiri”. Ari ikantzi jiyotaani Jesús: “Iiro poñaashirinkiri Awinkathariti”. ¹⁴Ari ikantzi Jesús: “Pishinitiri iinchaaniki impokashitina. Iiro pithañaana. Tima inkaati kimitaiyaarini irirori, iriitaki ñaagaironi ipinkathariwin-

tantai Inkitijatzi”. ¹⁵Ikanta Jesús jotiropatziitoyitakiri iintsipaini, jatanai.

Ajyaagantachari mainari

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.15-17)

¹⁶Ari ipokaki mainari, josampitapaakiri Jesús, ikantziri: “Kamiithari yotaantanirí. ¿Litama nantairi noñaantaiyaawori kañaanimintotsi?”

¹⁷Ari jakanaki Jesús, ikantzi: “¿Litama pikantantanari ‘kamiithari?’ Tikaatsi kamiithatatsini jaka, apaniroini ikantakaawo Pawa ikamiithatzi. Pinkowirika piñagairo kañaanimintotsi, pimonkaatairo Ikantakaantaitani”.

¹⁸Ikantzi irirori: “¿Otzimika?” Ari ikantzi Jesús:

Iiro pitsitokantzi.

Iiro pimayimpiritzi.

Iiro pikoshitzi.

Iiro pithiyyakotanta.

¹⁹Pimpinkathatiri ashitzimiri.

Pitakotaiyaari pijyininka pinkim-
itakaantairi pitakotapiinta
iiroka.

²⁰Ari ikantzi mainari: “Nimatakiro maawoni jirokapaini, irojatzi nitanakawo pairani iinta niryaa-
itapaakiini. ¿Litama kowityaachari iroñaaka?” ²¹Ikantzi Jesús: “Pikowirika pinkamiithashiriti, piyaati pipankoki, pimpimantiro maawoni tzimimotzimiri, pimpayitiri ashironkainkari, inkitiki pinintaawaitaiya. Aririka pimatakiro pimpokanaki, poyaatina”. ²²Ikanta ikimaki mainari, owashiri ikanta ipiyanaawo, tima ajyaagantzinkari jinatzi.

²³Ipoña Jesús ikantanakiri jiyotaani: “Antawoiti impomirintsityaawo ajyaagantachari impinkathariwintairi Inkitijatzi. Imapiro”. ²⁴Iikiro ikantatzi: “Tima iiro okantzi intyi piratsi camello imooki kithapi, iro owatsipiro ompomirintsitya intyi ajyaagantzinkari ipinkatharitai

Pawa”.²⁵ Ikanta ikimaki jiyotaani, iyokitzi ikantanaka, ikantaiyini: “¿Iitayaakama awijakoshiritaatsini?”²⁶ Jaminaminthananakiri Jesús, ikantziri: “Iirotya jimataajaitziro apaniroini atziri, iriima Pawa tikaatsi pomirintsizimotyaarini”.²⁷ Ari jakanaki Pedro, ikantanaki: “Jirika nokaataiyakini nokowi noyaatimi, nookayitanakiro maawoni tzimimotanari. ¿Iitama impinayiitainari paata?”²⁸ Jakanaki Jesús, ikantzi: “Aririka owakiraatai paata kipatsi, impinkathariwintantai Itomi Atziri, inkimitaiyaari pinkathari isaikantawo owaniinkatachari isaikaminto. Ari pinkimitaiyaari iijatzi iirokapaini pimpinkathariwintairi maawoni chariniyityaarini Israel-ni, ikaataiyini 12 jinashitaiyani. Imapiro.²⁹ Tima ikaatzi oyaatakinari, jookawintanakiro ipanko, iririntzi, iritsiro, ashitariri, iina, iriintsiti, iipatsiti. Aritaki iñaayitairo ontzimimotairi oiyiki, tima iriitaki pairyaayitanari. Irijatzi ñaayitaironi kañaanimintotsi.³⁰ Tzimatsi itayitakawori iroñaaka, iri ñiironi jimpoiyyitai. Tzimayitatsi iijatzi impoiyyitatsiri iroñaaka, iri ñaayitironi jitiayaawo”.

Antawaitatsiri chochokimashiki

20 “Aririka impinkathariwintantai Inkitijatzi, iriwaitaki ikanta atziri tzimatsiri ichochokimashiti. Jataki amaityaaki jamini antawaitatsini iwankirimashiki.² Ikanta jiñaaki kowatsiri jantawaiti, ikantakiri: ‘Aririka pitanatyaawo pantawaiti iroñaaka irojatzji jyiitiini, nompinatimi apaani kiriiki’. Ikantaiyini antawaitatsini:

‘Kamiithataki’. Jatanaki jantawaiti pankirintsimashiki.⁴ ³ Ikanta ijinokiityaapaaki ooryaatsiri, iijatzi ipiyanaa ashitawori iwankirimashi. Iñaapai pashini saikashiwaitachari, ikatziyayaani.⁵ ⁴ Ikantapaakiri: ‘Aririka piyaati pantawaiti nowankirimashiki, ari nompinapirotakimi’. Ari jiyaataki jantawaiti. ⁵ Ari ikimitaakiro itampatzikatapaaki ooryaatsiri, iijatzi itainkanaki ooryaatsiri.^{**} ⁶ Ari ikimitakiro iijatzi otsiniriityaanaki, iñaapai saikashiwaitachari atziri, josampitapaakiri: ‘¿Tikaatsima pantawairi pisaikashiwaitantari kitiiyyiriki?’^{††} ⁷ Ari ikantaiyini: ‘Tikaatsi antawaitakainani’. Ikantzi irirori: ‘Piyaati pantawaiti nowankirimashiki, ari nompinapirotakimi’. ⁸ Okanta otsiniritanaki, ashitawori iwankirimashi, ikantakiri owiriri iiriikiti: ‘Pinkaimiri maawoni antawaitatsiri pimpinatiri. Iri pitawatya pimpinatiri impoitapaintsiri jantawaitaki, irojatzji pimatantatyaariri itakawori amaityaaki’. ⁹ Ikanta ipokaki impoitapaintsiri jantawaitzi, kapichiini jantawaitaki, iro kantacha ipinaitakiri apaani kiriiki. ¹⁰ Ipokaiyakini itakawori amaityaaki jantawaitaki, iñaajaantzi impinapiroitiri irirori. Aña tii, apaanimachiini kiriiki ipinaitakiri iijatzi. ¹¹ Ikanta ipinawiitakari, ikisanakiri ashitawori jantawairi, ¹² ikantanakiri: ‘Tii jantawaipirotsi impoitapaintsiri, iro kantacha imonkaatakina pipinatakanari, naaka kimaatsipirotakariri ooryaatsiri’. ¹³ Ari ikantzi ashitawori iwankirimashi: ‘Ajyininká, nopinatakimi kamiitha, ¿tiima nokantsitakimi amaityaaki

[†]20:2 Kantakotachari jaka “kiriiki”, irijatzji jiitatziri iijatzi “denario”.

[§]20:3 Iri ikantaitziri pairani ooryaatsiri 3.

^{**}20:5 Ikantaitziri pairani ooryaatsiri 6, iijatzi ikantaitziri ooryaatsiri 9.

^{††}20:6 Ikantaitziri pairani ooryaatsiri 11.

nompinatimi apaani kiriiki? ¹⁴ Jirika piirikiti nompinatimiri, piyaatai pipankoki. Naaka nintashitacha nompinatiri apaani kiriiki impoita-paintsiri jantawaitzi, ¹⁵ ¿Iiroma okantzi nompinatiri jirikapaini nonintashitari naaka? ¿Pikisaniintakotatyaanawoma nonishironkatantzi? ¹⁶ Tzimayitatsi itayitawori, iri ñiironi jimpoiyyitai. Tzimayitatsi iijatzi impoiyyitatsi, iri ñiironi jitaiyaawo”.

**Japiitairo Jesús
ikinkithatakotziro jowamaitiri**

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Ikanta itonkaanaki Jesús jiyaaatiro Jerusalén-ki, jaanakiri 12 jiyotaani ikinaakaanairi aatsiki, ikantziri: ¹⁸ “Aatatzi Jerusalén-ki. Ari jaakaanaitiri Itomi Atziri, jayiri ijiwari Ompiratasorintsi-taari, intsipatyaari Yotzinkariiti, iri yakawintirini intsitokaitiri. ¹⁹ Irootaki jaantanatyaariri atziri kaari ajyininkata. Ari impajawaitaitiri. Impoña impaikakotaitiri. Iro awijawitayya mawa kitiiyyiri, ari jañagai iijatzi”.

Ikwiri Jacobo iijatzi Juan

(Mr. 10.35-45)

²⁰ Okanta iina Zebedeo opokashitakiri Jesús, otsipatakari otomipaini: Jacobo iijatzi Juan. Otzirowashitapaakari, okantapaakiri: “Nokowi pinishironkatina”. ²¹ Ari josampitanakiro, ikantziro: “¿lita pikowakotanari?” Okantzi iroori: “Tima irootaintsi pimpinkatharintsiti, nokowi intsipatimi notomi impinkathariwintanti, isaikimotimi apaani pakopiroriki, iriima pashini isaiki pampatiki”. ²² Ari ikantanaki Jesús: “Tiitya

piyotziro oita pikowakotanari. Ojyiki nonkimaatsityaari naaka. ¿Arima pamawitakiro iiroka pinkimaatsitya ojyiki? ¿Arima pojyatyaana nonkami naaka?” Ari ikantaiyini: “Aritaki nimatakiro”.^{‡‡} ²³ Ikantanaki Jesús: “Imapiro, irootaintsi pinkimiro onkaati nonkimaatsityaari naaka. Irooma pintsipatina ampinkathariwintanti pisaiki apaani nakopiroriki, pashini nampatiki, tii naaka yotironi iita nontsipatyaari, apa jiyotzi Ashitanari iitarika ikajyaakaayitakiri”.^{¶¶} ²⁴ Ikanta ikimaki pashini jiyotaani, ikisanakiri Juan iijatzi Jacobo. ²⁵ Ari japatotairi Jesús jiyotaani, ikantziri: “Piyotaiyini iiroka tsika ikanta ipinkatharitziri kaari ajyininkata, owanaa jompiratanta. Ari ikimitari iijatzi ñaapirotachari ipinkathaitziri irirori. ²⁶ Irooma iirokaiti, aririka pinkowi piñaapirotya, pojyakotyaari ikanta ompirataari. ²⁷ Iroorika pinkowi pijiwatakaanti, iri pojyakotya ikanta ompirataari. ²⁸ Tii iro impokantyaari Itomi Atziri jompiratantya, iro ipokantakari jojakotyaari ompirataari, inkamawintanti, iri pinakowintantatsini, jookaakowintairi maawoni”.

**Jaminakaitairi apiti
kaari okichaatsini**

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Ikanta jawijanaki Jericó-ki, ojyiki atziri oyaatanakiriri. ³⁰ Ari isaikaki aatsinampiki apiti kaari okichaatsini. Kimaki irirori, ikantaitzi: “Ari inkinapaaki Jesús jaka aatsiki”. Irootaki ikaimantanakari, ikantziri: “¿Pinkatharí, icharini David-ni, pinishironkataina naaka!” ³¹ Ojyiki

^{‡‡}20:22 Iro ikantakotzi Jesús jaka: “¿Arima pimatakiro iiroka piro kipi-jyaari onkaati niriri naaka? ¿Arima pojyatyaana nompiinkaati naaka aririka inkitataitakina?”

^{¶¶}20:23 Iro ikantakotzi Jesús: “Imapiro, aritaki pinkimakiro niriri naaka, aritaki pinkimiatyaana nompiinkaati naaka ikitataitakinari”.

ikisawiitanakari. Tii imairitzi, iikiro ikaimanakitzi shintsiiini: “¡Pinkathari, icharini David-ni, pinishironkataina naaka!” ³²Ari ikatziyapaaka Jesús, ikaimakiri, ikantziri: “¿Iita pikowiri nantzimotimiri?” ³³Ikantaiyini irirori: “Pinkathari, nokowi naminawaita kamiitha”. ³⁴Antawoiti jinishironkatanakiri Jesús jirika kaari okichaatsini, ipampiyookitakiri irookiki. Aminawaitanai kamiitha, joyaatanakiri Jesús.

Ariitaa Jesús Jerusalén-ki

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

21 Ari okaakitimatapaaki jariitantaari Jerusalén-ki. Ariitaiyakani Betfagé-ki omon-timinthatakari otzishi Olivo. Ari jotyaaantakiri Jesús apiti jiyotaani, ²ikantakiri: “Piyaati nampitsiki amontitakari, ari piñiiri inthatakotya burro ontsipatayaari oryaaniti. Pinthataryaakotiro, pamakinawo. ³Tzimatsirika osampitawakimini, pinkantiri iiroka: ‘Ikowatziiro pinkathari. Aritaki joipiyaimiro’”. ⁴Ari imonkaatari josankinatakiri pairani Kamantantaniri, ikantaki: ⁵Pinkamantairi maawoni Jerusalén-jatzi: Aatsikitaki Piwinkathariti ipokashitakimi, Tsinampashiri ikantaka, ityaakaakari burro Iwonkiri jinatzi burro, iintsiti piratsi jaakagaitziri tinari. ⁶Ikanta jotyaaantakiri apiti jiyotaani, jimatakiro okaatzi ikantakiri Jesús. ⁷Jamakiro burro otsipatakari oryaanitsiti. Jowankiitakiniri manthakintsi imitzikaaki inkini intyaakaityaawo. Ityaakaanakawo Jesús. ⁸Ikanta atziripaini piyotainchari janta, joomaankashitakiri imanthaki aatsiki tsika inkinanaki. Tzimatsi

pashini chikayitanaintsiri inchashi joomaankashitiriri iijatzi. ⁹Ikaatzi atziri iwataintsiri, iijatzi oyaatakiriri itaapiiki, ikaimaiyini, ikantzi:

¡Thami apinkathatairi icharini David-ni!
¡Tasonkawintaari jinatzi, tima Pinkathari aitziri otyaantakiriri!

¡Aatsikitaki Awinkatharipirotyaari!
¹⁰Irojatzii jariitantapaakari Jesús nampitsiki Jerusalén. Ari josampitawakaanaka nampitawori, ikantaiyini: “¿Iitaka jirika?” ¹¹Tzimatsi atziri kantanaintsiri: “Iriitaki Jesús Kamantantaniri, iri poñaachari Nazaret-ki saikatsiri Galilea-ki”.

Jomishitowiri Jesús

pimantayitatsiri tasorintsipankoki

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹²Ikanta Jesús, tyaapaaki tasorintsipankoki. Jomishitowapaakiri pimantayitatsiri iijatzi ikaatzi amanantayitatsiri. Jotatsinkayitapaakiro jowantayitariri kiriiki, ari ikimitaakiro iijatzi tsika jowaitziri shiro. ¹³Ikantapaakiri: “Okantzi osankinarintsi, iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Nopanko inatzi jiroka, ari jamanapiintaityaanari.

Pamatawitantapiintaki iirokaiti pipimantayitzi, pikimitakaantakiro koshintzipanko”.

¹⁴Ari ipokashitapaakiriri Jesús janta tasorintsipankoki ojiyiki kaari okichaatsini, kisopookiri, joshinchaayitairi maawoni. ¹⁵Tima owanaa okamiithataki jantakiri Jesús. Ikanta jiñaakiri iinchiiriki jantakiri, ikaimaiyanaki, ikantzi:

¡Thami apinkathatairi icharini David-ni!
Ikisaiyanakani ijiwaripaini Ompirata-sorintsitaari, itsipatakari Yotzinkariiti, tima tii inimotziri. ¹⁶Ari josampitaitanakiri Jesús, ikantaitziri: “¿Pikimakirima ikantaiyirini iinchiiriki?” Ari ikantzi

Jesús: “Nokimakiri. ¿Tiima piñaanatziro osankinarintsi? kantatsiri: Iri iwankariiti iijatzi iintsipaini thoy-itziro itini,

Pikantakaakari impinkathayitaimi”.

¹⁷ Ari ipiyanaka Jesús ikinanairo Betania-ki. Ari jimaapairi.

Jiyakatziro kaari kithokitatsi pankirintsi

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Okanta amaityaaki iijatzi ipiyaawo Jesús nampitsiki. Ari itajyaapaaki niyanki aatsi. ¹⁹ Jiñaapaaki aatsinampiki okatziya pankirintsi, jiyaatashitanakiro, jiñaatzi tii okithok-itzi, iyoshiita oshi. Jiyakatanakiro, ikantziro: “Ari pashi powiro iiro pikithokitai”. Okanta pankirintsi, kamashitanaki.^{§§} ²⁰ Ikanta jiñaakiro jiyotaanipaini, iyokitzi ikantanaka, josampitanakiri: “¿Tsika okantaka okamashitantanakari pankirintsi?” ²¹ Ari jakanakiri Jesús, ikantziro: “Imapiro nonkantimi, tyaryoorika pawintaina, iirorika pikisoshiriwaitzi, ari pimatakiro iiroka, ari anaanakiro okanta piñaakiro pankirintsi. Kantatsi pinkantimi: ‘Oshirinki otzishi, ompiiinki inkaariki’. Ari imataya. ²² Tima onkaati pinkowakotairiri Pawa, aririka pawintaapirotanatyari, aritaki impakimiro”.

Ishintsinka Jesús

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ Ikanta jariitaa Jesús tasor-intsi pankoki, jiyotaantapai iijatzi. Ari ipokapaaki ijiwari Ompiratasorintsitaari, itsipatakari Antaripiropaini, josampitapaakiri: “¿Iitaka otyaantakimiri poñaagantiro pishintsinka?” ²⁴ Ari jakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Iijatzi naaka

tzimatsi nosampitimiri. Aririka pakakinawo, aritaki nonkantakimi iita otyaantakinari. ²⁵ Tima

jowiinkaantantaki Juan-ni, ¿Iitaka otyaantakiriri? ¿Pawama? ¿Atzirima?” Ipoña ikantawakaiyanakani: “Aririka ankantakiri Pawa otyaantakiriri, ari inkantanakai: ‘¿Iitama kaari pikimisantantari?’ ²⁶ Aririka ankanti: ‘Atziri otyaantakiriri’, ari inkisanakai atziripaini”. Tima ikantaiyini atziri Kamantantaniri jinatzi Juan-ni. ²⁷ Ari ikantaiyini: “Tii niyotziro”. Ari ikantanaki iijatzi Jesús: “Ari nokimitsita naaka, iiro nokamantzimiro iita otyaantakinari”.

Ikinkithatakoitziri apiti itomintaitari

²⁸ Ipoña josampitantaki Jesús, ikantzi: “¿Tsika okantzimotzimika iirokaiti jiroka? Tzimatsi atziri, tzimatsiri apiti itomi. Okanta apaani kitiiyiri ikantakiri itomi: ‘Notomi, piyaati pantawaiti pankirintsimashiki’. ²⁹ Ari jakanaki itomi, ikantanakiri: ‘Tii nokowi’. Iro kantacha osamaniityaaki, opiyimoshiritaari itomi, jataki jantawaitzi. ³⁰ Ipoña jiyaatashitakiri pashini itomi, ikantakiri iijatzi. Ikantanaki irorori: ‘Ari nimatakiro, Paapá’. Iro kantacha tii jiyaatzi. ³¹ ¿Itzimika itomi antakirori ikowakiri ashitariri?” Ari jakaiyanakini, ikantzi: “Iri antakirori jompiratakari kitziroini”. Ipoña ikantzi Jesús: “Iri ityaawoni janaakotimi impinkathariwintairi Pawa ikaatzi kowakotziriri kiriiki ijiyinka, iijatzi mayimpiroyitatsiri. Imapiro. ³² Tima ipokaki pairani Juan owiinkaantantaniri, ikamantawitakimi tsika pinkantya pinkamiithashiritantaiyaarimi, iro kantacha tii pikimisantawakiri. Iriima ikaatzi kowakotziriri kiriiki ijiyinka, iijatzi

§§21:19 Kantakotachari jaka “pankirintsi”, iro jiiitaitziri “higuera”.

mayimpiroyitatsiri, okimisantawakiri. Piñaawitawakari iirokaiti, iro kantacha tii powajyaantziro tsika pikantaiyani, inkini pinkimisantawakiri”.

Kaaripiroshiriri antawaitatsiri

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³“Pinkimi pashini nojyakaawin-timiri. Tzimatsi atziri pankitzirori chochokimashi, jotantotakotakiro maawoni othapiki, jiwitsikashitakiro jowironta owaaki paata, jiwitsikaki iijatzi pankojyitansi inkini jaminakoitiro. Ipoña jaminaki atziri aminironi iwankirimashi. Jataki irirori intaina. ³⁴Okanta okithokipaititaki chochoki, jotyaantaki jompiratani jaakiti. ³⁵Ikanta antawaitatsiri aminirori pankirintsimashi, jiñaawakiri ipokaiyakini ompirataari, jaawakiri jompojawaki apaani, itsitokakiri pashini, jojyimiyantakariki mapi pashini. ³⁶Ipoña jotyaantaki pashini jompiratani, oiyiki ikaataiyakini. Ari ikimitaawakiri iijatzi irirori. ³⁷Iwiyaantapaakawori, jotyaantakiri itomipirori irirori, ikantzi: ‘Aritaikima ipinkathaitawakiri notomi naaka’. ³⁸Ikanta jirikapaini antawaitatsiri, jiñaawakiri itomi, ikantawakaanaka: ‘Iri ashitaiyaawoni paata jiroka pankirintsimashi. Thami antsitokiri, ayiroota aaka’. ³⁹Joirikawakiri, jaanakiri othapiki pankirintsimashi, itsitokakiri. ⁴⁰Aririka impokanaki ashitawori iwankirimashi, çtsikatya inkantirika jirikapaini antawaitatsiri?” ⁴¹Ari jakaiyanakini, ikantzi: “Ontzimatyii jowamagaitiri jirikapaini kaaripirori, jaminai pashini kamiithari aminironi pankirintsimashi, otyaantapiintiniriri okithoki iwankiri”.

⁴²Ipoña ikantzi Jesús: “Tima piñaanatziro okantziri Osankinarintsipirori:

Imanintawitakawo mapi witsikirori pankotsi, Iro kantzimaitacha jowatzikaitairo mapi pankotsinampiki, ikimitakagaitaawo iroorikami tzinkamitsi.

Iriitaki Awinkathariti Pawa owairori onaminaki, Irootaki ayokitziwintantakariki maawoni”.

⁴³“Iro nokantari: Iiro piñiuro impinkathariwintaimi Pawa, iri impinkathariwintai pashinijatzi atziri ikaatzi ojayawori pankirintsi okithokitzi ikimisantanaira. ⁴⁴Jiroka okantakota mapi: Iitarika ontajyaawoni mapi iparyaantakawo, ari intankawaitaki. Iriima inkaati awitsinairi, ari ompichaakiri”.

⁴⁵Ikanta ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari Fariseo-paini jiyotawakiro iriitaki jojyakaawintaitaki. ⁴⁶Ikowawitanaka jaakaanakirimi, iro kantacha oiyiki ithaawantakariki atziripaini. Tima ikantaiyini atziriiti Kamantantaniriki jinatzi Jesús.

Jojyakaawintaitziri aawakaachari

22 Ipoña japiitakiro Jesús jojyakaawintziro jiyotaantziri. Ikantzi: ²“Aririka impinkathariwintantai Inkitijatzi, jojyakotakariki pinkathari oimoshirinkiriri itomi jaawakaa. ³Jotyaantakiri jompiratani, inkamantiri inkaati pokatsini joimoshirintya. Iro kantacha jirikapaini, tii ipokaiyini. ⁴Ipoña jotyaantaki pashini jompiratani, ikantakiri: ‘Pinkantiri nokaimakaanani impoki joya, nowamaaki wathayitatsiri nopira, noimoshirinkatziiri notomi jaawakaiya’. ⁵Iro kantacha iikiro jiyaatatzi ipiyathataiyani. Jataki jowaniki, pashini ikinanaki ipimantayitzi. ⁶Tzimatsi pashini owasankitaawakiriri ompirataari, itsitokakiri iijatzi. ⁷Ikanta ikimaki

pinkathari, jotyaaantaki jowayiriti, japirotakiri itsitokiri owamaaantainsiri, itaakiro inampitsiti. ⁸Ipoña ikantairi pashini jimpiratani: ‘Aritaki witsikaka owanawontsi oimoshirintyaari, tii impokaiyini nokaimakaantawitakari. ⁹Piyaati aatsiki ikinapiintaitzi, pinkantiri inkaati piñiiri impokiita oimoshirintya’. ¹⁰Ikanta jiyaaatani ompirataari, japatotakiri ikaatzi jiñaakiri: kamiithari iijatzii kaaripirori. Piyotaiyakani oiyiki oimoshirinkachani.

¹¹Ari jiyaaatanaki pinkathari jaminiri ikaatzi pokaintsiri. Jiñaatzi osatikainchari apaani tii ikithaatashitapaakari aawakaachari. ¹²Ikantapaakiri:

‘Ajyininika, ¿tsika pikanta pityaantakari jaka tii pikithaawintari notomi?’ Ari imairitaki, tii jaki. ¹³Ipoña pinkathari inkantakiri jimpiratani: ‘Poojowakotiri, poojokiitiri, pookiri otsinirikitaki, ari jiraawaityaari jatsikaikiwaitya inkimaatsiwaitiaya’. ¹⁴Tima oiyiki inkaimawiitya, kapichiini inkaati jiyoshiitaitiri”.

**Ikinkithatakoitziri kiriiki
impinaitiriri pinkathari**

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵Ari ipiyapaaka Fariseo-paini. Ikinkithawaitaiyakini, ikantawakaiyani: “¿Tsika ankinakairika ankompi-takaantyaariri Jesús?” ¹⁶Ipoña jotyaaantaki jiyotaani irirori itsipatakari jaapatziyani Herodes, ikantapaakiri Jesús: “Yotaantanirí, okaatzi piyotaantziri imapiro inatzi. Aritaki jiyotakoitairi tyaryooproini Pawa. Tima tikaatsi pinthaawakaiya. ¹⁷Pinkantina iita pikinkishiritari: ¿Okamiithatzima ampiri kiriiki ikowakotantziri Pinkathari César?” ¹⁸Iro kantacha Jesús, jiyotawakiri ikinkishiritari, ikantziri: “Thiiyinkarí. ¿Iitama piñaantashiwaitantanari? ¹⁹Poñaayinari kiriiki pipinatapiintziriri

Pinkathari”. Ari jamaitapaakiniri apaani kiriiki jiiitaitziri “denario”. ²⁰Ipoña josampitziri: “¿Iitaka ashitawori iwairo jaka? ¿Iitaka jirika oiyakaantainchari?” ²¹Ikantaiyini: “Jashi César”. Ari ikantzi Jesús: “Tima iri César ashitari, pantantyaanari ikowakaimiri, pimpinatiri. Iriima ikaatzi jashitari Pawa, pantantyaanari ikowakaimiri irirori”. ²²Ikanta ikimaiyakini ikantaki Jesús, iyokitzi ikantaiyanakani, jowajyaantanakiri. Jataiyaini.

**Josampitakowintaitziro
jañagai kamayitatsiri**

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³Ikanta ipokaiyakini Saduceo jiiñiiri Jesús. Iriitaki Saduceo kantapiintatsiri: “Iiro jañagai kamayitatsiri”. Josampitapaakiri Jesús, ²⁴ikantapaakiri: “Yotaantanirí, josankinataki pairani Moisés, okantzii: ‘Aririka inkami atziri, iioririka jowaiyantakaanakiro iina, okamiithatzi jagairo iririntzi, jowaiyantakagairo. Ontzimatyii inkimitakaantairi iriirikami ashityaarini iririntzi kamaintsiri’. ²⁵Thami ankantawaki: Tzimatsi 7 irintzitawakaachari. Itawori itzimi jaaki iina, tikira jowaiyantakairo iina, ikamaki jagairo pashini iririntzi. ²⁶Ari ikimitakari iijatzii apititanaintsiri iririntzi. Ipoñaapaaka pashini mawatanaintsiri. Ari ikimitakari maawoni ikaatzi 7. ²⁷Okanta osamanitaki kamai iijatzii iroori tsinani. ²⁸Aririkami jañaayitaimi paata kamayitatsiri, ¿iitama oimintapirotaiyaari tsinani? Tima maawoni ikaataki 7 iinantawitakawo”. ²⁹Ipoña jakanaki Jesús, ikantziri: “Pikinakaashitakawo iiroka, tii piyotakotziro Osankinarintsipirori, tii piyotakotairo iijatzii ishintsinka Pawa. ³⁰Tima aririka jañaayitai paata kamayitatsiri, iiro itzimapai

aawakaayitaachani. Jojyapaiyaari imaninkariti Pawa Inkitijatzi. ³¹ ¿Tiima piñaanatakotiro tsika onkantya aririka jañaayitai kamayitatsiri? Tima ikantaki Pawa, iñaawaitzi:

³² Naakataki Pawa ipinkathatziri Abraham, Isaac, iijatzi Jacob.

Ari ayotaiyini añaayitatsi irirori, tima tii okantzi kaminkari impinkathatiri Pawa, apa jimatziro añaayitatsiri”.

³³ Ikanta ikimaitakiri Jesús ikantakiri, iyokitzi ikantaiyanakani, ikantzi: “Imapiro okamiithatzi jiyotaantziri”.

**Ikinkithatakoitziro
ikowakaapirotantziri Pawa
(Mr. 12.28-34; Lc. 10.25-28)**

³⁴ Ipoña japatotaiyakani Fariseo, tima ikimaki kamiitha jakakiri Saduceo josampitakiriri. ³⁵ Ikanta apaani, irijatzi yotakopirowitawori Ikantakaantaitani, ipokashitakiri Jesús josampitiri, ikowi inkompitakaiyaarimi, ikantapaakiri:

³⁶ “Yotaantairí, ¿otzimika Ikantakaantaitani anairori pashini?” ³⁷ Ari jakanaki Jesús, ikantzi: “Piwinkathariti jinatzzi Pawa, ontzimatyii pitakopirotaiyaari, pitakoshiritaiyaari, pampithashiri powairi iijatzi. ³⁸ Irootaki itawori Ikantakaantaitani, iro ikowapiroitziri. ³⁹ Ari ojoyawo apititanaintsiri: Ontzimatyii pitakotaiyaari pijyininka, pinkimitakaantairi pinishironkatziro iiroka piwatha. ⁴⁰ Aririka pimonaatakiro jiroka apitika, pimatakiro maawoni josankinatakiri Moisés-ni, iijatzi maawoni josankinatakiri Kamantantairi”.

**¿Iitama charinitariri Cristo?
(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)**

⁴¹ Ipoña jimatanakiro irirori Jesús, josampitakiri Fariseo-paini itsipatakari japatotaiyani. ⁴² Ikantziri: “¿Iitama pikinkishiritakotariri iiroka

Cristo? ¿Iitama charinitariri?” Ikantaiyini Fariseo: “Icharini David-ni jinatzzi”. ⁴³ Ipoña ikantzi Jesús: “¿Iitama jiñaawaitakaantariri pairani David-ni Tasorintsinkantsi, okanta jogyakaantakariri Iwinkathariti? Tima ikantaki pairani:

⁴⁴ Iñaawaitaki Pinkathari, ikantawairi nowinkathariti:

Pisaikapai Nakopiroriki ampinkathariwintanti, Irojatzzi paata nowasankitaantaiyaariri kisaniiintakimiri,

Ari paatzikantaiyaari piitzi.

⁴⁵ Aña jimatsitaitakawo David-ni ikantziri: ‘Nowinkathariti jinatzzi’. ¿Tsikama inkini incharinityaari?” ⁴⁶ Ari jimairitaiyanakini tii jaki. Thaawashiri ikantaiyanakani, tikaatsi kowanaatsini josampitanairi.

**Ikinkithatakoitziri Yotzinkariiti
ipoña Fariseo-paini**

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

23 Ipoña ikinkithatakaakiri Jesús ikaatzzi apatowintakariri, iijatzi jiyotaanipaini, ikantzi: ² “Paminiri Yotzinkariiti iijatzi Fariseo, iro jaakowinta jowaagakoyitziro okaatzzi josankinatakiri pairani Moisés-ni. ³ Kamiithawitacha pinkimisantiri onkaati inkantimiri, tiimaita okamiithatzi pojyakotyaari okaatzzi jantayitziro, tima tii jimonkaayitziro irirori. ⁴ Imapiro opomirintsita ikowakaimiri pimayitainiri. Tii jiñiimaitawo impomirintsiwintyaawo irirori jimayitiro. ⁵ Jantashiyitawo ikowiri onkantya jiñaantaityaariri. Owanaa jinintziro mishinantsimonki tsika jotitaitziro Osankinarintsipirori jontarikakotziro ijyimpaki, iijatzi itamakoki. Owanaa jowaniinkakaakitziro iithaari ishirikaki manthakintsi. ⁶ Iro ikowapiintaki josatikaitiri niyanki aririka jowaiyaani ijyininka.

Ari ikimitari iijatzi aririka jiyaati pankotsiki japatotapiintaita. ⁷ Pinkatha ikowi jiwithatapiintaityaari aririka jiñaitiri. Ikowi iijatzi inkantaitiri: ‘jYotaanarí!’ ⁸ Tii okamiithatzi pimatiro iiroka, iiro pikowashita inkantaitimi: ‘jYotaanarí!’ Tima maawoni iirokaiti kimiwaitaka pirintzitawakaatya. Apaani ikanta yotaantatsiri, iriitaki Cristo, tikaatsi pashini. ⁹ Jaka kipatsiki, tii okamiithatzi pinkantashiwaityaari pijyininka: ‘jAshitanarí!’ Tima apaani ikanta Ashitzimiri Inkitijatzi. ¹⁰ Tii okamiithatzi iijatzi inkantaitimi: ‘jNowinkathariti!’ Tima apaani ikanta piwinkathariti, iriitaki Cristo. ¹¹ Inkaati kowatsini jiñaapirotya, jojoyakotyaari ikanta ompirataari. ¹² Tsikarika itzimi kowashiwaitachani impinkathaitirimi, aritaki jiñaakiro intsinampashiritakaitairi. Iriima tsinampashiriwaitatsiri, iriitaki impinkathayitairi.

¹³ jIkantamachiitzi iiroka Yotzinkariiti iijatzi Fariseo, thiiyinkari pinaki! Owanaa potzikakiri kowatsiri impinkathariwintairi Pawa. Tima iiro piñihiro iiroka impinkathariwintaimi, tii pikowi impinkathariwintiri pashini.

¹⁴ jIkantamachiitzi iirokaiti Yotzinkariiti iijatzi Fariseo, thiiyinkari pinatzi! Pathaagakawo kamatsiri oimi pashitawo opanko, iro posamaninkantawori pamanapiintawita iiro jiyotantaitzimi. Iro kantzimaitacha antawo jowasankitaayitaimi. ¹⁵ jIkantamachiitzi iirokaiti Yotzinkariiti iijatzi Fariseo, thiiyinkari pinatzi! Owanaa pipomirintsiwintakari atziriiti kaari ajyininkata jojoyakotai aaka a-judá-mirinkatzi, piyotakiri inthiiyinkariti irirori. Iro ikimitakotantzimiri iiroka jatsipitaiyaawo sarinkawini.

¹⁶ jIkantamachiitzi iirokaiti, ojariri kamampotaakiri

ikathatawakaiyani! Tima aririka impairyaaashiityaawo tasorintsipanko, ikantayitzi: ‘Jowasankitaina

Tasorintsipankowiri iiorika nimonkaatziro nokantziri’. Iro kantacha pikantayini iirokaiti: ‘Irorika jimonkaataitziro, tikaatsi oitya’. Irooma aririka impairyaitiri oro saikatsiri tasorintsipankoki, pikantapiintaki: ‘Ontzimatyii jantaitiro ikantaitakiri’. ¹⁷ jMasontzishirirí, kamampotaakishirirí! jLitama kowapirotachari, iriima oro? Kaari, tima irootaki irooprotatsi tasorintsipanko otasorintsitakairi oro. ¹⁸ Ari okantari iijatzi aririka impairyaitiro taapirimintotsi, ikantayitzi: ‘Jowasankitaina Ataapiintziniri iiorika nimonkaatziro nokantziri’. Iro kantacha pikantapiintaiyakini iirokaiti: ‘Irorika jimonkaataitziro, tikaatsi oitya’. Irooma aririka impairyaitiri piratsi itaayitzi taapirimintotsiki, pikantapiintaki: ‘Ontzimatyii jantaitiro ikantaitakiri’. ¹⁹ jMasontzishirirí, kamampotaakishirirí!

jLitama kowapirotachari, iriima piratsi? Kaari, tima irootaki irooprotatsi taapirimintotsi otasorintsitakairi itaayitzi. ²⁰ Ikaatzi pairyiirori taapirimintotsi, ari okaatzi ipairyaaakiro maawoni itaayitzi janta. ²¹ Iijatzi jojoyari ikaatzi pairyiirori tasorintsipanko, ari okaatzi ipairyaaakiro ikaatzi tzimantawori. ²² Ikaatzi pairyiirori inkiti, ipairyaaakiro maawoni isaikinta Pawa, ikimitakaantakawo iriimi Pawa impairyaaiki.

²³ jIkantamachiitzi Yotzinkariiti iijatzi Fariseo, thiiyinkari pinatzi! Pinashitapiintanari pashitakaariri Pawa, pipayitapiintziri inchajyaaniki. Tiimaita pantayitziro kowapirotachari ikowakaimiri: Pinkamiithashiriyiti, pinishironkashiritanti, pawintaashiritaayaari. Irootaki kowapirotachari pantayitairo, iiro powajyaantzimaitawo

pantiniri pashini.* ²⁴ ¡Kamampotaakiri, kathatawakaachari! Pikimitakari pankinatariri shikiryaaniki iiro jirakotantari, jirakotzimaitakari antari piratsi.†

²⁵ ¡Ikantamachiitzimi Yotzinkariiti iijatzi Fariseo, thiiyinkari pinatzi! Pikimitakotakawo iramintotsi iijatzi owamintotsi, okitiwita jikokiroki kamiitha, tompinakitaki inthomainta. Ari pikantayitakari iiroka kantatsi inaitimi kamiithashiri pinatzi, aña koshintzi pinatzi, pikowapiintakiro apaniroini pinintaawaitya. ²⁶ ¡Kamampotaakiri Fariseo! Pinkimitakanta pojoyitapiintziro piraaminto iijatzi powaminto inthomainta, onkantantyaari onkititai jikokiroki iijatzi.

²⁷ ¡Ikantamachiitzimi Yotzinkariiti iijatzi Fariseo, thiiyinkari pinatzi! Pojoyakawo okitamaawita jowantaitariri kaminkari, owaniinka okantawita jiñokiini. Iro kantacha shityiinka okantaka inthomainta, ari isaikaki itonkipooki kaminkari. ²⁸ Ari pikimiyitakari iiroka, jiñaawitakimi atziri pantakiro kamiithari, iro kantzimaitacha kaaripiroshiritakimi inthomainta, thiiyinkari pinatzi.

²⁹ ¡Ikantamachiitzimi Yotzinkariiti iijatzi Fariseo, thiiyinkari pinatzi! Itama piwitsikapiritantawori ikitaitziri Kamantantaniri, powaniinkayitziro inkini inkinkishiritakoitapiintiri, inkantaiti: ‘Kamiithashiri jinataki jirika’. ³⁰ Pikantaiyini iijatzi: ‘Arimi nontzimitatyami pairani iirotya nowamaayitziro, iiro nojoyakotari nocharinini owamaakiriri Kamantantaniri’. ³¹ Iirokatakiki kinkithatakotacha apaniroini, iri pojoyakoyita iiroka picharinini ikaatzi owamaayitakiriri

pairani Kamantantaniri. ³² ¡Incha pothotyiro iiroka kaaripirori jítakaan-takari pairani pichariniiti! ³³ ¡Tima pojoyakari pijininkatatyaarimi maanki! Kaaripiroshiri pikantaka. ¿Tsikama pinkantaiyaaka pishiyapithatantyaawori pashironkaiya sarinkawiniki? ³⁴ Irootaki notyaantanzimiri pairani Kamantantaniri, yotaniri, iijatzi yotzinkari. Iriitaki powamaagaantakari apawopaini, pimpaikakotakaantiri. Iriima pashini, pim pajatakaantawaitiri tsika japatotapiintaita, ojoyiki powasankitaayitiri maawoni nampitsiki. ³⁵ Iro piñaantyaawori iiroka jowasankitaawintaitimiri ikaatzi kamayitaintsiri pairani, jitanakawo kamiithashiriri Abel irojatzi Zacarías itomini Berequías. Iriitaki jowamaitaki pairani jiyaa-tiromi taapirimintotsiki ipoñaanakawo tasor-intsipankoki. ³⁶ Imapiro nokantzimi ari jowasankitaawintaitakimiri jirikapaini nojyininka”.

Jiraaniintakotawo Jesús Jerusalén

(Lc. 13.34-35)

³⁷ “¡Jerusalén-jatzi! Ojoyiki pitsitokaki Kamantantaniriiti. Pojyimiyayitakiri ikaatzi jotyaantawitakimiri. Tima nokowawitapiintaka nonkimityaarimi tsimiri josatitziri iryaani, ari nonkantirimi maawoni notomitaari. Iro kantacha tii pikowaiyini. ³⁸ Jaka tsika pisaikapiintawitaka iiro jiñaitai iitya nampitaiyaawoni, kaankiityaa onkantaiya. ³⁹ Tima iiro okantaitatya piñaapiintaina jaka, irojatzi paata pinkantantaiyaari: Tasonkawintaari jinatzi, tima Pinkathar-intsi aitziri otyaantakiriri”.

*23:23 Iro ikantaitzi jaka inchajyaaniki: menta, eneldo, comino.

†23:24 Kantakotachari jaka “antari piratsi”, iri iitachari “camello”.

Ikinkithatakotziro Jesús impookaitiro tasorintsipanko

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

24 Ipoña ishitowanaki Jesús ipoñaanakawo tasorintsipankoki, irootaki jiyaatai. Ari ikantzi jiyotaani: “Paminiro tsika okanta jiwitsikaitziro tasorintsipanko”.² Jakanakiri irirori, ikantanakiri: “maawoni piñaakiri, iiro piñiuro paata tsika okanta opiwiryayita mapi, iro japiroitiro impookaitiro. Imapiro nokantzimi”.

Jiñaitiri aririka onthonkimataiya

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24)

³ Ikanta itonkaanaki otzishiki Olivo, ari isaikapaaki. Ari josampitziri jiyotaani, ikantziri: “Incha pinkantina, ¿tsikapaitima imonkaatya pikantakiri? Aririka pimpiyimatai, aripaitima onthonkimataiyaari, ¿tsika onkantya niyotantyaawori?”⁴ Ari jakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Ontzimatyii paamaakowintya jamatawitaitzimikari.⁵ Tima ojiyiki kowatsini jamatawitimi paata, impairyapaakina, inkanti: ‘Cristo ninatzi naaka’.⁶ Tima ari pinkimakoyitakiro owayiritaansi, paamaiya ominthaawashiritzimikari. Ontzimatyii awijayiti jirokapaini, tima tikiraata imonkaata onthonkantaiyaari maawoni.⁷ Jantaminthatawakaitya maawoni nampitsiki inkaati jotyantiri pinkathariyitatsiri. Jiñaiti mantsiyarintsi, tajyitsi, ontziñaayitya kipatsi tsikarikapaini.⁸ Irootaki itanatyaaawoni inkimaatsitaityaawo jirokapaini.⁹ Impoña jaakaanakimi iiroka, jimaamanitaitimi irojatzi jowamaantakimiri. Ojiyiki inkisani-intanakimi atziri okantakaantziro pipairyana pawintaana.¹⁰ Ari jiñaitaki atsipitashitawori ikimisantawitaka,

jiñaiti kisaniintawakaachani, jiñaiti iijatzi aakaantawakaachani.¹¹ Ojiyiki pokapaintsini jojyawitapaatyaarimi Kamantantaniri, jamatawitapaakiri inkaati kimisantawakirini.¹² Jantapiroitiro kaaripirori, iiro inishironkatawakaanaa atziri.¹³ Iriima tyaaryootanaintsini, iriitaki awijakoshiritaatsini.¹⁴ Aririka othotyaty inkimaitiro maawoni kipatsiki Kamiithari Ñaantsi kinkithatakotzirori ipinkathariwintantai Pawa, aripaiti imonkaataiya onthonkantaiyaari maawoni.

¹⁵ Iro kantacha ari piñaakiri jiiitatziri ‘Pinkaari Apirotantaniri’, ikinkithatakotakiri pairani Kamantantaniri Daniel, isaikapaaki otasorintsitzi. (maawoni ñaanatironi jiroka, okowapirotatya inkimathatairo.)

¹⁶ Inkaati nampitaiyaawoni paata Judea-ki, ontzimatyii ishiyayitai tonkaari otzishiki.¹⁷ Pisaikirika jikokiroki pipanko, ari pimpoña pishiyanaaki, iiro pityaapanaatzi paapanaati tsikarika oitya.

¹⁸ Powanikirika pisaiki, pishiyanaaki tsika pikanta, iiro paapanaatziro piithaari.¹⁹ Inkantamachiitiro paata motyaatatsini, iijatzi onkaati tziimayitatsini iintsiti iinta ithoyitzi!

²⁰ Pamañaari Pawa, onkantya aririka pishiyaki, iiro pitonkiyotantawo tyaawontsi, iiro pishiyanta kitiiyiriki jimakoryaantaitari.²¹ Tima antawo jiñaitiro jashironkaitya paata. Pairani owakiraa jiwitsikaitakiro kipatsi, irojatzi iroñaaka, tii jiñaitziro ojyaawoni jiroka ashironkaantsi.

Iiro apiita jiñaitairo ojyaawori.²² Iiromi ishintsitaitzi jomairintaitiro jiroka ashironkaantsi, tikaatsimi awijakotaatsini. Ikamintha itzimayitzi jiyoshiitaitakiri, awintaariri Pawa, irootaki jomairintantaitakawori thaankiini jiroka ashironkaantsi.

²³ Aririka pinkimi inkantaitimi: ‘Jirika

Cristo'. Pashini kantatsini: 'Jirinta Cristo', iiro pikimisantziri. ²⁴Tima impokayitapaaki ojoyakotyaarini Cristo, ojoyakotyaarini Kamantantaniri. Ari intansonkawintantashitapaatya, inkowawitya jamatawitimi jiyoshiitakiri Pawa. ²⁵Aritaki nokamantsitakimiro. ²⁶Impoña inkantaitimi: 'Ariitaka otzishimashiki'. Iiromaita piyaatashitziri. Inkantaiti iijatzi: 'Ari isaiki inthomainta pankotsiki'. Iiromaita pikimisantziri. ²⁷Tima aririka impiyi Itomi Atziri, joypapaiyaawo ookathawontsi. Itanatyawo omporikanaki ishitowapiintzi ooryaatsiri, irojatzitika ityaapiintzi. ²⁸Tsikaatika isaiki shitziwari, ari ipiyowintari amimpori".[‡]

Impiyantaiyaari Itomi Atziri

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-36;
17.25-36; 12.41-48)

²⁹"Aririka onkaatapaaki paata jashironkaita antawo, ari intsiwakaki ooryaatsiri, iiro joorinta kashiri iijatzi. Intziroryaayiti impokiro inkitiki, maawoni ikaatzi oorintayitachari inkitiki inthontya impookayiti iijatzi. ³⁰Aripaiti inkoñaatapai Itomi Atziri inkitiki. Antawo inthaawaiyanakini atziri jaka kipatsiki. Tima jiñaitawairo jowaniinkawo iijatzi ishintsinka, inkinantapaiyaawo minkori. ³¹Intyootapaaki shintsini maninkariiti, japatotapairi ikaatzi jiyoshiiyitakiri nampitawori maawoni tsikaarikapaini jaka kipatsiki, irojatzitika ochimpitapaa.

³²Okimita aririka piñaapiintziro iirishiyitai pankirintsi, piyotzi irootaatsi osarintsitzimatai.[¶] ³³Iro piyotiri iirokapaini, aririka piñaayitakiro nokantayitakimiri, okaakitzimataana.

³⁴Imapiro nokantzi, iiro ikamita jirika ayyininkapaini, irojatzijiñaantatyaawori nokamantayitakimiri. ³⁵Iiro okantaitatyaani piñiirio inkiti iijatziki kipatsi, irooma okaatzi noñaaniyitakari imapiroitaatyaani iroori.

³⁶Iro kantacha tikaatsi yotatsini tsikapaiti, iri owatsipiro inkitiwiri, tii jiyotzi. Tima apaniroini ikantakaawo Ashitanari jiyotziro irirori. ³⁷Ari oyaawo pairani isaikantawitari Noé, ari onkantaiyaari iijatziki aririka impiyi Itomi Atziri. ³⁸Tima pairani tikira ariita onkawo, inimowaitziri atziri, jowawaitaiyani, jirawaitaiyini, pashini aayitatsiri iina. Irojatziki jotitantanakari Noé shintsipaaki. ³⁹Tikaatsi inkinkishiritakoti, irojatziki omapokantakariri onkawo, ari japirotakari maawoni. Ari onkimitaiyaari aririka impiyi Itomi Atziri. ⁴⁰Tima isaiki apiti antawaitatsiri jowaniki, apaani jaayitanai inkitiki. Iriima pashini jookaitanairi. ⁴¹Osaiki apiti tsinani otoonkawaitzi, apaani jaayitanai inkitiki. Irooma pashini tsinani, jookaitanairo. ⁴²Paamaakowintaiya iiroka, tima tii piyotzi tsikapaiti impiyi Piwinkathariti. ⁴³Pinkinkishiritakotiri atziri, aririkami jiyoti impokatyi koshintzi tsiniri, arimi jaamaakowintatyaami, iiro ikoshitaagantaitzirimi ipankoki. ⁴⁴Ari onkantyaari, ontzimatyii paamaakowintaiya iijatziki iiroka. Tima tikaatsi yotatsini tsikapaiti impiyi Itomi Atziri.

⁴⁵Poyakotyaari ompirataari kamiithashiriri, kinkishiritachari kamiitha. Jookanakiri ipankoki ompiratariri, ikantanakiri: 'Pamininari ikaatzi saikatsiri pankotsiki'. ⁴⁶Kimoshiri

[‡]24:28 Ikimita añaapiintziri amimpori jiwotaiyani, ayotzi tzimatsi kamaintsiri. Ari okimitari iijatziki aririka añaayitakiro okaatzi ikinkithatakoyitakiri jaka Jesús, ayotzi irootaintsi impiyimatai.

[¶]24:32 Ikantakoitziri jaka "pankirintsi" higuera inatzi.

inkantaiya jirika ompirataari, aririka impiyi ompiratariri, tima jiñaapairi imonkaatakiro ikantanakiriri. ⁴⁷ Aritaki ishinitakiniri jaamaakowintyaanari maawoni okaatzi jashitari. ⁴⁸ Iriima kaaripiroshiriri ompirataari, ikantzi: 'Iiro ipiyita ompiratanari'. ⁴⁹ Impoña jantawaitakiri pashini ompirataari. Jataki intsipayityaari shinkiryaaantzi. ⁵⁰ Inimowaitziri jirika ompirataari, jomapokashitaiyaari jariitaiya ompiratariri. ⁵¹ Imapiroitiri jowasankitaapairi, jookapairi tsika ikajyaakaitakiri thiiyinkari. Ari jiraawaitaiyaari, jatsikaikiwaitya inkimaatsitaiya".

Ikinkithatakoitziro 10 mainawo

25 "Aririka impinkathariwintantai Inkitijatzi, ovyatyaawo 10 mainawo jatatsiri tsiniri ontonkiyotyaaari aawakaachani. Aayitanaki ootamintopaini. ² Tzimatsi okaatzi 5 mainawo kiyoshiritaintsiri, tzimatsi iijatzi okaatzi 5 mainawo kaari kiyoshiritatsini. ³ Jirokapaini 5 mainawo kaari kiyoshiritatsini aawitanakari ootaminto, iro kantacha kapichi aanaki iyaaki. ⁴ Irooma pashini kiyoshiritaintsiri, aayitanaki iroori ootaminto, aanaki oiyiki iyaaki. ⁵ Tii ipokita thaankiini aawakaachani, ayimatapaakiro owochokini, magariyanakini. ⁶ Okanta niyankiiti tsiniri, okimatzi ikaimaitzi, ikantaitzi: '¡Aatsikitaki aawakaachani, pintonkiyotawatyaari!' ⁷ Kakiyanakini mainawo, ojaikiyitanairi iyaaki ootamintopaini. ⁸ Mainawopaini kaari kiyoshiritatsini, okantawitanakawo kiyoshiritaintsiri: 'Pimpina iyaaki pootaminto, irootaintsi intsiwaki nootaminto naaka'. ⁹ Ari okantanaki: 'Iiro nopimi, ari inkowityiimotakina naaka, piyaati pamanantapai'. ¹⁰ Iyaaminthaitapantzi amanantzi,

ariitapaaka aawakaachani. Jirokapaini aamagainchari, otonkiyotawakari, jaanakiro tsika joimoshirinkaitiri. Jashitaitanakiro ashitakowontsi. ¹¹ Okanta opiyawitapaaka jatatsiri amanantzi, oiyiki okaimawitapaaka, okantapaaki: '¡Pashitaryiinawo naaka!' ¹² Okimatzi jakaitanakiro, ikantaitziro: 'Tiitya niyotzimi. Imapiro'. ¹³ Ontzimatyii paamaakowintaiya iiroka. Tima tii piyotzi tsikapaiti impiyi Itomi Atziri".

Ikinkithatakoitziro kiriiki

(Lc. 19.11-27)

¹⁴ "Tima aririka impinkathariwin-tantai Inkitijatzi, jojyakotari atziri kowatsiri jiyaati intaina, japatotakiri jompiratani, ipanakiri jashitari jaamaakowintyaanari. ¹⁵ Ipakiri apawopaini jompiratani iiriikiti. Iriima kinkishiritachari kamiitha, impanakiri ikaatzi 5 kiriiki, pashini yotatsiri kapichiini ipanakiri ikaatzi apiti, iriima pashini iwiyaantapaakawori impanakiri apaani. Jataki intaina. ¹⁶ Ikanta jirika ipanakiri 5 kiriiki, jantawaitakaakiri, jojyiñaakiri jagai ikaatzi iijatzi 5. ¹⁷ Ari ikimitakari ipanakiri apiti, jojyiñaakiri irirori, jagai ikaatzi iijatzi apiti. ¹⁸ Iriima pashini ipaitakiri apaani, jaanakiri iiriikiti, ikitatakiri kipatsiki. ¹⁹ Ikanta osamanitaki piyaa ashitariri kiriiki, ikaimakaantapairi jompiratani jiyoti iita jantantakari iiriikiti. ²⁰ Ari ipokapaaki ipaitakiri 5 kiriiki, joñaagapairi pashini 5 kiriiki jojyiñaakiri, ikantapaaki: 'Pinkathari, 5 kiriiki pipakina pairani, jirika pashini 5 nojyiñagairi'. ²¹ Ikantzi Pinkathari: 'Ariwi nompiratani, kamiithashiri pinaki. Kapichiini kiriiki pikimpoyaaakina, ari pinkimpoyagai pashini oiyiki. Pimpoki, pintsipatina pinintagaiya'. ²² Ipoña jariitapaaka ipaitakiri apiti kiriiki, ikantapaaki: 'Pinkathari, apiti kiriiki pipakina,

jirika pashini apiti nojyiñagairi'.
²³ Ari ikantzi Pinkathari: 'Ariwi nompiratani, kamiithashiriri pinaki. Kapichiini kiriiki pikimpoyaakina, ari pinkimpoyagai oiyiki pashini. Pimpoki, pintsipatina pinintagaiya'.
²⁴ Ipoña jariitapaaka ipayitakiri apaani kiriiki, ikantapaaki: 'Pinkathari, niyotzi naaka mashiryaantzi pinatzi, piñaakatsimatantzi pantawaitakaantzi piiriikiti, okanta pojyiñaantariri.
²⁵ Iro nothaawantakari, naakiri piiriikiti, nokitatakiri kipatsiki. Jirika namaimiri'.
²⁶ Ari jakanakiri ikantziri: 'Kaaripiroshiri pinatzi owanaa pipiranita. Piyowitaka ari nonkisakimi iirorika pojyiñaanari kiriiki,
²⁷ piñaawitaka iiro pimatziro iiroka, paminimi iitya antawaitakaimirini, ari ijiyinitakimi, iri pimpawainarimi nopiyaa'.
²⁸ Ikantaitakiri ikaatzi saikaintsiri: 'Paapithatiri kiriiki, pimpairi pashini ojyiñaakiriri 10 kiriiki'.
²⁹ Tsikarika itzimi otzimimotakiri, ari ontzimimotairi oiyiki. Iriima kaari otzimimotzi, iikiro jiyaataty iiro otzimimopirotairi.
³⁰ Paanakiri jirika kaaripiroshiriri, pookiri tsika otsinirikitzi. Ari jiraawaityaari, jatsikaikiwaitya inkimaatsiwaitaiya".

Ikinkithatakoitziro yakawintaantsi

³¹ "Aririka impiyi Itomi Atziri pinkatha jowaitairi. Intsipataiyaari maawoni maninkariiti, inkimitaiyaari ikanta pairani pinkathari isaikantawo owaniinkatachari isaikaminto.
³² Japatotairi maawoni atziri tsikarika isaikai irirori. Jinashiyitaiyaari joosaikayitairi. Jojyakotyaaari atziri nashitariri ipira tii inkowakairi intsipataayitiri.
³³ Joosaikairi ikowapirotziri jakopiroriki, iriima

imanintayitziri jampatiki joosaikiri.[§]
³⁴ Jiñaawaitanaki Pinkathari, iñaanatziri jinashitakari jakopiroriki, inkantiri: 'Pimpoki maawoni, oiyiki inthaamintakagaimi Ashitanari, pinampitaiyaawo tsika ipinkathariwin-tantzi irirori, tima ari jiwitsikitakimi pairani owakiraa jiwitsikantakawori kipatsi.
³⁵ Tima piñaana pairani owamaawitana notajyi, pipakina nowanawo. Piñaana ayimatana nomiri, pipakina nomiri. Piñaakina nariita pinampiki, pinishironkatakina pipankoki.
³⁶ Piñaana nosagaakowaitzi, pipakina nokithaatariri. Piñaana nomantsiyataki, pimitakotakina noshintsitantaari. Jomontyaitakina, pipokashitakina piñaana'.
³⁷ Inkan-taiyini kamiithashiriri: 'Pinkathari. ¿Tsikapaiti noñiimi pitajyaaniintzi, nopantzimiri powanawo? ¿Tsika noñiimi pimiriniintzi, nopantzimiri pimiri?
³⁸ ¿Tsikapaiti noñiimi, naantzimiri kamiitha nopankoki? ¿Tsika noñiimi pisagaakowaitzi, nopantzimiri piithaari?
³⁹ ¿Tsikapaiti noñiimi pimantsiyatzi, jomontyaitzimi, niyaatashitakimi noñiimi?'
⁴⁰ Ari jakanaki Pinkathari, ikantzi: 'Tima pinishironkatakiri ikaatzi awintaayitanari nokimitakaantzi iyiki, aña naakataki pinishironkatakiri. Imapiro'.
⁴¹ Ipoña ipithokashitanakari jinashitakari jampatiki, ikantziri: 'Kaaripirori, piyaati iiroka pinkimaatsitaiyaari paampari kaari tsiwakanitaatsini, ikajyaakaitakari kamaari intsipataiyaari maawoni imaninkariti irirori.
⁴² Aña piñaawitakina notajyaaniintzi, tii pipana noyaari. Ayimatakina nomiri, tii pipana nomirityaari.
⁴³ Piñaawitana nariita pinampiki, tii pinishironkatana pipankoki.

§25:33 Iri ikantakoitzi jaka oijya, iriitaki piratsi ikowapirotakiri joosaikaitakiri akotsipiroriki. Iriima cabra, iri piratsi imanintayitakiri joosaikaitakiri ampatintsiki.

Piñaawitana nosagaakowaitzi, tii pipana nonkithaatyari. Piñaawitana nomantsiyatzi, jomontyaakaan-taitakina, tii pariitaajaitina'.⁴⁴ Ari jakanaki kaaripiroshiriri, ikantzi: 'Nowinkathariti, ¿tsikapaiti noñaawitzimi pitajyaaniintzi, pimirini-intzi, pariitana, pisagaakowaitzi, pimantsiyawaitzi, jomontyaitzimi, tiimaita nonishironkatzimi?'⁴⁵ Ari ikantzi Pinkathari: 'Tii pinishironkayitanti, onkantawitatyaa iintsi jinayitzi, naakataki pantzimotaki. Imapiro'.⁴⁶ Irootaki jatsipitantaityaawori kantaitachani ashironkaantsi. Iriima inkaati kamiithashiritaintsini, inkantaitaatyironi jañaayitai".

Ikamantawakaita jaakaantiri Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 Ikanta ithonkanakiro Jesús okaatzi ikinkithatakotakiri, ikantanakiri jiyotaani: ²"Piyotaiyini iiroka kaatapaaki apiti kitiiyyiri joimoshirinkapiintaitziro Anankoryaantsi. Ari jaakaantaitiri Itomi Atziri impaikakoitiri".

³Ikanta ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari Yotzinkariiti, iijatzi Antaripiroriiti, japatotaiyakani ipankoki Caifás ijiwaripirori Ompiratasorintsitaari. ⁴Ari ikamantawakaiyakani, ikantaki: "Thami amatawitiri Jesús ayiri antsitokakaantiri. ⁵Iromaita amaamanitziri kitiiyyiri joimoshirinkaita, ikisawintzirikari atziripaini".

Isaitantaitari Jesús kasankaari

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶Ikanta ikinanai Jesús Betania-ki, ipankoki Simón pathaawaiwitachari. ⁷Ari ariitapaaka tsinani amakotaki kasankaari, kamiitha okantaka onaki jiwitsikaitziro mapi iitachari "alabastro", ojyiki owinawo.

Osaitantapaakari iitoki Jesús isaikaki jowaiyani. ⁸Ikisaiyanakani jiyotaani jiñaakiro, ikantaiyanakini: "¿Litama apaawaitantawori?"⁹ Aririkami ompimantya, jagaitimi ojyiki kiriiki impaitirimi ashironkainkari".¹⁰ Jiyotakotakiri Jesús, ikantziri: "¿Litama pikisantawori jiroka tsinani? Kamiitha okanta noñaakiro antakiri. ¹¹Ari inkantaitaayani ashironkainkari pintsipatyari, irooma naaka iiro piñiuro pintsipatapiintaina. ¹²Tima iiwatatzi osaitantanawo kasankaari ojyakaawintatyana aririka inkitaitakina. ¹³Aririka ikamantantaitairo Kamiithari Ñaantsi, inkinkithatakoitairo tsinani, ari onkantya joshiritantaityaawori antakiri iroori. Imapiro".

Ikinkishirya Judas jaakaantiri Jesús

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴Ikanta Judas Iscariote kaawitachari 12 jiyotaani Jesús, jiyaatashitakiri ijiwari Ompiratasorintsitaari. ¹⁵Ikan-tapaakiri: "¿Litama pimpinari aririka namakimiri?" Ari joñaagaitanakiri ikaatzi 30 ipiwiryaaka kiriiki. ¹⁶Aripaiti ikowanaki Judas tsikapaiti jaakaantiri.

Iwiyaantawori

jowakaanaari jiyotaani

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23;

Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷Ariitapaaka itawori kitiiyyiri jowantapiintaitawori tantaponka, pokaiyapaakini jiyotaani Jesús, josampitziri: "¿Tsika onkotsitakaantika oyaari kitiiyyiriki Anankoryaantsi?"¹⁸ Ari ikantanakiri: "Piyaati nampitsiki. Ari pintonkiyotyari atziri, pinkantiri: 'Ikantzi yotaanari: "Monkaatapaaka, niyaatantyaari pipankoki noimoshirinkiro kitiiyyiri Anankoryaantsi, nontsipatyari niyotaanipaini" ".¹⁹ Ari jimatakiro

jiyotaani okaatzi ikantakiriri Jesús. Jonkotsitakaantaki jonyaari kitiijyiriki Anankoryaantsiki.

²⁰ Aritaki tsiniriityaanaki jariitapaaka Jesús, saikapaaki jowaiyaani itsipataapaakari jiyotaani ikaataiyakini 12. ²¹ Ikanta jowaiyani, ikantaki Jesús: “Pinkimi nonkanti, pikaataiyini iiroka jaka, tzimatsi apaani pithokashitinani. Imapiro”. ²² Owashiri ikantaiyanakani. Apaanipaini josampitanakiri: “¿Naakama pinkathari?” ²³ Ari jakanakiri, ikantzi: “Tskarika itzimi atyootakinari, iriitaki pithokashitinani. ²⁴ Tyaaryoo impiyakotya Itomi Atziri, tima irootaki josankinatakoitakiri pairani. jikantamachiitziri pithokashityaarini! Iiro itzimaajaitzimi irirori”. ²⁵ Ari jiñaawaitanaki Judas pithokashityaarini, ikantzi: “¿Naakama yotaanari?” Ikantzi Jesús: “Irootaki pikantakiri”.

²⁶ Iinta jowaiyani jaakiro Jesús tanta, ipaasonkiwintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri jiyotaani, ikantziri: “Jiroka, poyaawo, nowatha inatzi”. ²⁷ Ipoña jaakotakiro jimiriitari, ipaasonkiwintakiro, ipakotakiri jiyotaani, ikantziri: “Piraiyini maawoni, ²⁸ tima niraani inatzi jiroka, irootaki oñaagantapirotironi ankajyaakaawakaiyaari, iro shitowatsini impiyakotantaityaarini ikaaripiro-witaka. ²⁹ Pinkimi nonkanti, iiro niritaawo jiroka irojatzi paata aririka impinkathariwintantai Ashitanari, ari apiitairo iijatz”.

Ikinkithatakotakiro Jesús jookawintanti Pedro

(Mr. 14.26-31; Lc.

22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Ikanta ithonkanakiro ipamp-ithaakotziri Pawa, jataiyanakini tonkaariki otzishiki Olivo. ³¹ Ikantziri Jesús jiyotaani: “Irootaintsi

pookawintaiyinani tsiniri. Tima josankinaitaki pairani kantatsiri: Nontsitokiri aamaakowintariri oijya, ari inthontya impookayitanaki ipira.

³² Aririka nañagai, Galilea-ki noyaawintapaimi”. ³³ Ari jakanaki Pedro, ikantzi: “Aritaima jookawintakimi pashinipaini, iiro nimatziro naaka”. ³⁴ Ikantzi Jesús: “Pinkimi nonkantimi, iroñaaka tsiniri tikira jiñiita tyoopi, mawajatz pinkantaki: ‘Tii noñiiri Jesús’. Imapiro”. ³⁵ Ari ikantzi Pedro: “Iiro nookawintzimi, kim-itaka ari ankaati ankami”. Ari ikantaiyakini iijatz maawoni jiyotaani.

Jamana Jesús Getsemaní-ki

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Ikanta Jesús itsipatakari jiyotaani, ariitaiyakani Getsemaní-ki, ikantapaakiri: “Ari pisaikawaki jaka, niyaaniintawaki naaka, namaña”. ³⁷ Apa jaanakiri Pedro itsipataanakiri apiti itomi Zebedeo. Ari jiraashiritakotapaaka antawoiti Jesús. ³⁸ Ikantziri: “Owamaimatatyana nowashirinka. Ari pisaikayawakini iiroka, thami anakimpiti”. ³⁹ Awijaniintanaki kapichiini irirori. Otzirowapaaka, amanapaaka. Ikantzi: “Ashitanarí, pishinitanarika iiroka, pimatinao onkaati nonkimaatsityaari. Iromaita pimatanao okaatzi nokowawitakari naaka, iro pimati okaatzi pikowakaakinari”. ⁴⁰ Ipiyashitapaakari jiyotaani, jiñaapaatziri jimagaiyini. Ikantapaakiri Pedro: “¿Tiima pinkisashityaawo piwochokini pintsipatina anakimpiti? ⁴¹ Pinkakimpiti, pamaña, otzimikari pikinakaashitani. Tima tii pikisashiwaitanita, oiyiki inawita kamiithatatsiri pikowawitari pantirimi”. ⁴² Iijatz ipiyanaa Jesús, amanapaa, ikantzi: “Ashitanarí, iiro pimatanao onkaati nonkimaatsityaari, pimatinao oita pikowakaakinari iiroka”. ⁴³ Ikanta ipiyapaa, iijatz jiñaapairi jimagaiyini,

tima antawoiti okantaka iwochokini.
⁴⁴Ipiyapithatanaari, mawataki ipiyaka jamana. Irojatzji japiitapai ikantayitakiri inkaanki. ⁴⁵Ari ipiyashitapaakari jiyotaani, ikantapaakiri: “¿Irojatzjima pimagaiyini? Monkaatapaaka jaakaantaitanyaariri Itomi Atziri, jagaitanakiri kaaripiroshiririki atziri. ⁴⁶Pimpiriinti, thami aatai. Okaakitizimatapaaki pithokashitinani”.

Jagaitakiri Jesús

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Jiñaawaiminthaitzi Jesús, ariitapaaka Judas ikaawitapiintari. Ojyiki itsipataapaakari, jamayitaki jowathaaminto, ipajaminto. Jotyaaantani ijiwaripirori Ompiratasorintsitaari, iijatzji jashi Antaripiroriiti. ⁴⁸Tima Judas pithokashitananiri, ikantsitakari kitziroini jamaniwo: “Iitarika nothopootapaaki, iriitaki, poirikiri”. ⁴⁹Ikanta jariitapaaka Judas, jontsitokapaakari okaakiini Jesús, ikantapaakiri: “Yotaanari”. Ithopootapaakiri jiwithatapaakari. ⁵⁰Ari josampitantzi Jesús, ikantzi: “Ajyinináká, ¿Iitama pipokashitziri?” Ari joirikaitapaakiri Jesús, jaantaitanatyaaariri jiyakawintaitiri. ⁵¹Ikanta apaani tsipatakariri okaakiini Jesús, inoshikanakiro iyotsiroti, itotsitakiri ikimpita jompiratani ijiwari Ompiratasorintsitaari. ⁵²Ari ikantanaki Jesús: “Powairo piyotsiroti, ipiyaitzimikari. Tima ikaatzi wijantatsiri, iwijaitziri irirori. ⁵³Tima piyotzi kantatsimi namañaari Ashitanari, aritakimi jotyaaantakina ojyiki maninkariiti piyakowintinani.” ⁵⁴Ari onkantzimaitya imonkaatantyaari josankinatakoitakinari pairani”. ⁵⁵Ipoña Jesús ipithokashitanakari

ikaatzi pokashitakiriri, ikantziri: “¿Naakama koshintzi pamashitantanari powathaaminto, pipajaminto? ¿Tiima piñaapiintana niyotaantzi tesorintsipankoki, kaarima paantana janta? ⁵⁶Ari onkantyaari, irootaki imonkaatantyaari okaatzi josankinatakiri pairani Kamantantanari”. Aripaiti ishiyayitanaka jiyotaani, jookawintaitanakiri Jesús apaniroini.

Japatowintaitari Jesús

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Ikanta jagaitanakiri Jesús ipankoki Caifás, ijiwaripirori Ompiratasorintsitaari, ari japatotaiyakani maawoni Yotzinkariiti itsipatakari Antaripiroripaini. ⁵⁸Noshikacha iintsikiryoini Pedro joyaatakowintziri Jesús, irojatzji jariitantapaakari ipankoki ijiwaripirori Ompiratasorintsitaari. Iro intyaantapaatyaaarimi pankotsiki itsipataapaakari kimpoyaaawintaniri, ikowi Pedro inkimakowintiri tsika inkantaitiri Jesús. ⁵⁹Ikanta ijiwaripaini Ompiratasorintsitaari itsipatakari ikaatzi apatotainchari, jaminawitaiyakani iitya thiiyakotyaarini Jesús inkini intsitokakaantiri. ⁶⁰Tii jiñiimaita, okantawitaka ipokayiwitaka ojyiki kowatsiri inthiiyakotyaarimi. Ipoña ikatziyanaka apiti thiiyakotanakariri, ⁶¹ikantanaki: “Nokimiri naaka chapinki jiñaawaitzi ikantzi: ‘Ari nompookakiro tesorintsipanko, iro awijawitaty mawa kitijiyiri, nonthonkairo niwitsikairo””. ⁶²Ari ikatziyanaka ijiwaripirori Ompiratasorintsitaari, ikantanakiri Jesús: “¿Iitama kaari pakanta? ¿Tiima pinkimiri okaatzi ikantakotzimiri?” ⁶³Irojatzji jimairitaki, tii jaki. Ari ishintsithatanakiri, ikantziri:

**26:53 Iro ikantaitzi jaka “ojyiki maninkariiti”, 12 legión ikaatzi. Ikantakoitzi jaka “legión”, iri Roma-jatzi ijyikipirori owayiriiti. Aririka inkaati 3,000, tiirika 6,000 owayiriiti, iriitaki jiitaitziri “legión”.

“Pimpairyiri Kañaaniri Pawa, onkantya niyopirotantyaari tyaryoorika onkaati pinkantinari. ¿Irokama Cristo Itomi Pawa?”⁶⁴ Ari jakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri. Iroñaaka piñiiri Itomi Atziri isaikai jakopiroriki Pawa impinkatharitari. Impoña piñiiri impiyi inkinapai minkoriki”.⁶⁵ Ikanta ikimawaki jiwapirori, isagaanakiro iithaari ikisanaka, ikantanaki: “Ñaakiro, ipairyaashitakari Pawa. Tikaatsi pashini ankwiri ankantakotiri. Pikimaiyakini iiroka okaatzi ithainkakiri Pawa.⁶⁶ ¿Iitama pikantayirini iiroka?” Ari jakaiyanakini: “¿Tzimaki ikinakaashitani! ¿Ontzimatyii inkami!”⁶⁷ Ipoña jiiwapoowaitaitanakiri. Tzimatsi pashini kapojapoowaitanakiriri. Tzimatsi iijatzii pajapoowaitanakiriri.⁶⁸ Josampitzimaitaitari ikantaitziri: “Cristo, ¿Tiima Kamantantaniri pinatzi, incha pinkantina iita pajawaitzimiri?”

Ikantzi Pedro: Tii noñiiri naaka Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.55-62;
Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ari isaikaki Pedro jikokiroki, iro oñaantapaakariri otzikataawo, okantapaakiri: “¿Tiima iiroka itsipata pairani Jesús jirika Galilea-jatzi?”⁷⁰ Iro kantacha ojyiki ñaakiriri Pedro jotikanakiro, ikantaki: “Tiitya, tii niyotziri iita pikantanari”.⁷¹ Ari ishitowaniintanaki Pedro jikokiroki. Ari oñaapairi pashini otzikataawo, okantapaakiri itsipatakari: “Irijatzii jirika itsipata pairani Jesús Nazaret-jatzi”.⁷² Ari japiitanakiro Pedro jotikanakiro, ikantanaki: “Apa jiyotzi Pawa, tii niyotziri naaka pikantanari”.⁷³ Tikira osamanitzi, japiitakiri itsipatakari ikantziri: “Iirokataka itsipatapiintari Jesús, tima Galilea-jatzi pinatzi, iriwaitaki ikantziro jiñaawaitzi”.⁷⁴ Ikantanakiri: “Tiiwí, tii niyotziri jirika pikantanari. Jiyotzi Pawa nothiiyarika,

jowasankitainanaata”. Aripaiti jiñaanaki tyoopi.⁷⁵ Ari ikinkishiritanairo Pedro ikantakiri pairani Jesús: “Tikira jiñiita tyoopi, mawajatzi potiki, pinkanti: “Tii noñiiri Jesús”. Shitowanaki Pedro, antawoiti jiraawaitanaka.

Jagaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 Okanta okitiiyyitamanai, apatotamanaa jiwariiti itsipatakari Antaripiroripaini, ikamantawakaiyakani intsitokiri Jesús.² Ipoña joojotaitanakiri Jesús, jaitanakiri isaiki Poncio Pilato, jiwaripirori jinatzi jirika.

Ikamantakari Judas

³ Ikanta Judas aakaantaniri, jiyotanaki jowamaakaantashitakari Jesús. Antawoiti ikinkishiritanaka, jataki joiipiyainiri 30 kiriiki ijiwari Ompiratasorintsitaari, iijatzii Antaripiroriiti,⁴ ikantapairi: “Jirika piiriikiti. Tii okamiithatzi okaatzi nantakiri. Tikaatsi janti Jesús naakaantashitakari”. Ikantaiyanakini irirori: “Intaanitya, piyotziro iiroka”.⁵ Jookanakiri kiriiki janta tatorintsipankoki, ishiyapirotanakitya ipiyanaka, irojatzi ishirikantapaakari.⁶ Ikanta ijiwari Ompiratasorintsitaari, jagairi kiriiki, ikantaiyini: “Tii okamiithatzi ankimpoyagairi kiriiki, iriitaki apinatakiriri intsitokantaityaariri”.⁷ Ari josampitawakaiyani: “¿Tsiika ankantrika aaka jirika kiriiki?” Ipoña ikantaiyini: “Thami amanantantyaawo pitzitharipathatatsiri kipatsi, inkitaitiri aririka inkamayiti kaari ajyininkata”.⁸ Irojatzi iroñaaka jiiyiitziro jiroka kipatsi: “Iraantsipatha”.⁹ Ari imonkaatakari josankinatakiri pairani Kamantantaniri Jeremías, ikantaki: Jagaitakiri 30 ipiwirya kiriiki,

Okaatzi ikowaiyakirini icharinipaini Israel impinatiri,
¹⁰Iri jamanantaitantakawori pitzitharipatha,
 Irootaki ikowakaakinari Pinkathari namanantiro.

Pilato josampitziri Jesús

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹Aritaki ariitaka Jesús isaiki jiwaripirori, josampitawakiri, ikantziri: “¿Iiroka iwinkathariti Judá-mirinkaiti?” Ari jakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri”.
¹²Ikanta ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipayitakari Antaripiroriiti, ojoyiki ikantakowitapaakari Jesús. Tii jakimaita irirori.
¹³Ikantzi Pilato: “¿Tiima pikimi okaatzi ikantakoitzimiri?”
¹⁴Iiniro jimairitaki, tii jaki. Jotzikanaminthananakari Pilato jirika Jesús.

Jiyakawintaitziri Jesús

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵Tzimatsi jamitapiintari jiwaripirori: maawoni osarintsi aririka joimoshirinkaiyaani Judá-mirinkaiti, jomishitowakaantzi ijyininka jaakaantaitziri itzimirika inkowaiyakirini.
¹⁶Tzimatsi apaani Judá-mirinka jaakaantaitziri jiita Barrabás, ikimakoitani jinatzi jirika jantakiro kowiinkatatsiri.
¹⁷Ikanta japatotaiyakani atziriiti, josampitantaki Pilato, ikantzi: “¿Iitaka pikowiri nomishitowakaantiri? ¿Iriima Barrabás? ¿Iriima pikowi Jesús jiitaitziri Cristo?”
¹⁸Jiyotaki Pilato ikisaniintashitaitari Jesús, irootaki jaakaantaitantakariri.
¹⁹Tima inkaanki, okantakaantakiri iina Pilato, okantaki: “Iiro pimaa-manaiwaitziri iiroka kamiithashiriri. Owanaa jomishimpiyaakaantakina

tsiniripaiti jariitashiryaakina”.
²⁰Iro kantacha ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari Antarikonapaini, jowatsimaakiri atziriiti, inkantaiyini: “Iro kamiithatatsi jomishitowaitiri Barrabás, iriima Jesús intsitokaitiri”.
²¹Ipoña japiitanakiro jiwaripirori josampitantzi: “¿Iitaka pikowiri nomishitowakaantiri?” Ari ikantaiyini maawoni: “¿Iri Barrabás!”
²²Ari ikantzi Pilato: “¿Tsikama nonkantirika Jesús jiitaitziri Cristo?” Jakaiyini atziri: “¿Pimpaikakotakaantiri!”
²³Ari ikantzi jiwaripirori: “¿Tzimatsima kaaripirori jantakiri?” Iikiro ishintsitatzi ikaimaiyini atziriiti, ikantzi: “¿Pimpaikakotakaantiri!”

²⁴Ari jiyotanaki Pilato aminashiwaita josampitantzi, owanaa ikatsimashiritaki atziripaini. Ikaimakaantaki jiña, jiñaitakiri maawoni ikiwaakotanaka, ikantanaki: “Tii naaka kowatsini nontsitokakaantiri jirika kamiithashiriri. Pikowaiyirinika, iiroka yotaiyironi”.
²⁵Ikantaiyanakini iriroriiti: “Nokowaiyini, naakataki jookantaitya oityaarika awijatsini, jookantaityaari iijatzi nowaiyanipaini”.
²⁶Ari jomishitowakaantaitakiri Barrabás. Iriima Jesús ipajatakaantaitanakiri, jiyakawintakiri impaikakoitiri.

²⁷Ikanta owayiriiti, ityaakaanakiri Jesús ipankoki Pilato jiitaitziri “Pretorio”. Ari japatowintakari maawoni owayiri.
²⁸Jaatonkoryaakiri Jesús, ikithaataitakiri kithaarintsi pitzirishimawotatsiri ojoyawori ikithaatapiintari pinkathariyitatsiri.
²⁹Jamathaitantakari kitochiitapo iitoki, joirikakaitakiri jakopiroriki sawookaaki. Ipoña jotzirowashitari Jesús ithainkimawaitziri, ikantaiyini: “¿Paapatziyawatyaari iwinkathariti

Judá-mirinkaiti!”^{††} ³⁰Ojyiki jiiwapoowaitakiri, jompojainawaitantakariki sawookaaki. ³¹Ikanta jishitakiro ishirontaminthawaitakari. Jaatonkoryagainiri ikithaatakiriri inkaanki, ikithaatairi iithaari, jaanakiri impaikakoitiri.

Ipaikakoitziri Jesús irojatzi ikamantakari

(*Mr. 15.21-41; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30*)

³²Ikanta jijaataiyanakini, itonkiyotakari Simón poñaachari Cirene, ishintsiwintaitakiri jinatanakiro impaikakotaitantyaariri Jesús. ³³Irojatzi jariitantakari tonkaariki oita Gólgota (akantziro aaka: Atzirriitoni.) ³⁴Ari ipakowiitakari Jesús imiri itsipataitakiro iyipitintsi, ikanta ithowitawakawo kapichiini, tiimaita jiro. ³⁵Ari ipaikakoitakiri. Ikanta owayiriiti jaakiro ikithaayitari Jesús, ipawakaakawo, ikimitakaantakiro jiñaaritaita iro jiyotantyaari iitarika ayironi. Ari imonkaatakari ikinkithatakotakiri pairani Kamantantaniri, ikantaki: Iñaariwintaitakawo noithaari, Ipawakaayitakawo. ³⁶Ari isaikawintaiyirini, jaamaakowintari. ³⁷Ipoña josankinaitaki kantakaantakirori ipaikakoitantakariri, okantzi: JIRIKA JESÚS, IRIITAKI IWINKATHARITI JUDÁ-MIRINKAITI. Jontarikakoitakiniri ipatziitoki. ³⁸Ari itsipataitakiri apiti koshintzi, ikatziyakotaka apaani jakopiroriki,

pashini jampatiki. ³⁹Ithainkimatakiriki ikaatzi awijayitatsiri janta, jotikayinata,^{¶¶} ⁴⁰ikantaitziri: “Aña iiroka pookirori tesorintsipanko, iro awijaki mawa kitiiyiri piwitsikairo iijatzi. Irokami Itomi Pawa ¿Iitama kaari payiitanta ipaikakoitakimi? Powawijaakotaiya”. ⁴¹Irojatzi ikantakiri iijatzi ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari Yotzinkariiti, Fariseo-paini, iijatzi Antaripiroriiti, ikantaiyini: ⁴²“Jowawijaakotziri pashini, ¿kaarima jimatantawo jowawijaakotya irirori, iriimi iwinkathariti Israel-mirinkaiti? ¿Arimi jowawijaakotatya ipaikakoitakiri, aritaki ankimisantakirimi? ⁴³Jawintaawitakari Pawa, incha añiiri imapirorika jitakotari ari jowawijaakotairi. Tima ikantapiintzi: ‘Naaka Itomi Pawa’”. ⁴⁴Jimatsitakawo koshintzipaini itsipatakari ipaikakota, ithainkawaitakiri.

⁴⁵Ikanta itampatzikatapaaki ooryaatsiri, omapokashitapaaka otsiniritanaki, irojatzi jyiitiini ithapirotanaka ooryaatsiri.^{§§} ⁴⁶Ari ikaimanaki Jesús shintsiini, ikantanaki: “¡Elí! ¡Elí! ¿Lama sabactani?” (Iro ikantaitziri añaaniki aaka: “¡Pawá! ¡Pawá! ¿Iitama pookawintantakinari?”) ⁴⁷Ikanta ikaatzi saikawintakiriri, ikimawitawakari ikaimanaki, ikantaiyini: “Pinkimiri, ikaimatziiri Elías”. ⁴⁸Ipoña ishiyapainta apaani, jomitsitsiyapaintzi manthakintsi kipijyaariki, jankowiitakiniri sawoopankiki, jowaankakotakiniri

^{††}27:29 Tima irooyitaki jamitapiintari pinkathariiti jamathaitawo poriryaatatsiri, joirikapiintziro iijatzi jakopiroriki ashirokaaki.

^{§§}27:34 Irootaki joiitaitziriri atziri iiro ikimaatsiwaitanta aririka jowasankitagaitiri.

^{¶¶}27:39 Iro jamitaiyarini Judá-mirinkaiti jotikayinata aririka inthainkashiritanti. Iro ojyawori amitaayarini aakapaini, aririka ookotiri atziri anthainkashiritiri, ankanti: “¡Piñaakiro! ¡Pikimakiro!”

^{§§}27:45 Iro ikantayiiitzi pairani: jiiwyaanaka ooryaatsiri 6, ari omapokapaakari otsiniritanaki irojatzi jiiwyaanaka ooryaatsiri 9.

jatsimiyaatawakiromi. ⁴⁹ Ikantaiyini pashini: “Añaawakiriita ari impokaki Elías jowayiyitairi”. ⁵⁰ Ipoña japiitanakiro ikaimanai shintsiini, piyakotanaka.

⁵¹ Okanta tasorintsipankoki, sagaanaki niyanki tontamawotatsiri ithatashiitzirori, apikota okantanaka, opoñaanaka jinoki irojatzi isaawiki. Antawoiti ontziñaanaka tankayitanaki mapi. ⁵² Ithonka ipookakoyitanaki kaminkari, añaayitai oiyiki kamiithashiriri kamayitaintsiri. ⁵³ Tima jañagai pairani Jesús, ikaatzi añaayitanaatsiri ishitowanairo omooki jiyaatai iriroriiti nampitsiki tasorintsitatsiri, joñaagayitanta.* ⁵⁴ Ikanta ijiwari owayiriiti itsipayitakari ikaatzi katziyawintakariri Jesús, jiñaakiro ontziñaanaka, jiñaakiro okaatzi awijayitaintsiri, antawoiti ithaawanaki, ikantanaki: “¿Imapirowitayaama Itomitari Pawa jirika?”

⁵⁵ Tzimatsi iijatzii janta tsinanipaini aminakotakiriri, irootaki poñainchari Galilea-ki oyaatakiriri Jesús, oiyiki amitakoyitakiri. ⁵⁶ Jiroka okaataiyini: María Magdala-jato, María inaanati Jacobo iijatzii José, ari osaikaki iijatzii inaanati itomipaini Zebedeo.

Ikitaikakiri Jesús

(Mr. 15.42-47; Lc.

23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Ikanta otsiniriityaanaki, ari ipokaki ajyaagantachari poñaachari Arimatea, jiita José. Irijatzii jiyotaapiintakiri Jesús. ⁵⁸ Jiyaatashitakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pishinitinari nonkitatairi Jesús”. Ikanta Pilato ikantakaantaki jaanairi inkitatairi. ⁵⁹ Ikanta José iponatantakari Jesús manthakintsi kititatsiri. ⁶⁰ Jowakotakiri owakiraanataki jimoontashiitziri kaminkaripaini

shirantaaki, joipinaakaantaki antawoiti mapi, joiyipitakotantakari. Piyanaka José. ⁶¹ Okanta María Magdala-jato, iijatzii pashini María, osaikawintapaintziri tsika ikitaitakiri.

Aamaakowintawitariri tsika ikitaitakiri

⁶² Okanta awijanaki jiwit-sikawintapiintaitawo kitiiyyiri jimakoryaantaitari, ari jiyaataki ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari Fariseo-paini janta ipankoki Pilato, ⁶³ ikantapaakiri: “Pinkathari, chapinki iiniro jañaawita amatawitantaniri, nokimiri ikantzi: ‘Aririka nonkamawitaya, iro mawatapaintsini kitiiyyiri, aritaki nañagai’. ⁶⁴ Nokowi potyaanti aamaakowintyaarini irojatzi imonkaatantayaari mawa kitiiyyiri. Aamaashitya jiyaataki tsiniri jiyotaanipaini, jagaatiri. Impoña inkanti: ‘¡Añagai Jesús!’ Aririka jimatakiro, ari owatspirotatya jamatawitanti”. ⁶⁵ Ari ikantanaki Pilato: “Jirika owayiriiti, paanakiri, pinkantiri jaamaakowintyaari tsika okaatzi pikowiri iiroka”. ⁶⁶ Ari jiyaataiyanakini, jiwichaakotapaakiri omooki. Ari isaikawintaiyirini.

Jañaantaari Jesús

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 Okanta awijanaki kitiiyyiri jimakoryaantaitari, aritaki kitiiyyitamanai itapiintawori kitiiyyiri. Ari iyaatamanai María Magdala-jato otsipatanakawo pashini María aminairo tsika ikitaitakiri Jesús. ² Ari ontziñaanakari shintsiini kipatsi, tima jayiitapaakitzi inkitiwiri maninkariiti jotainkapaakiro mapi jashitantaitakawori omoo, isaikantapaakawo. ³ Shipakiryaa

*27:53 Iro jiitaitzi Jerusalén nampitsi tasorintsitatsiri.

ikantapaaka ikimitapaakawo ookathawontsi. Kitamaaniki okantaka iithaari kimiwaitaka jiriniki. ⁴Ikanta owayiriiti aamaakowintawitariri, jiñaawakiri, antawo ithaawaiyanakini, kimiwaitaka inkamanakityiimi. ⁵Ikanta maninkariiti, ikantanakiro tsinanipaini: “Iiro pithaawaiyini iiroka. Niyotaki iri pipokashitzi Jesús ipaikakowiitakari. ⁶Tii añiiri jaka, añagai. Tima ari ikantsitaka pairani. Pimpoki, paminiro tsika jowawiitakari Awinkathariti. ⁷Pimpiyanaki, pinkamantairi jiyotaanipaini, pinkantiri: ‘Añagai Jesús, piyaatai Galilea-ki, ari piñaayitairi’. Aritaki ikamantsitakimi kitziroini”. ⁸Okanta opiyanaka iyokitzi okantayitanaka. Iro kantacha antawoiti okimoshiritanaki, oshiyashitanakari jiyotaani onkamantayitiri. Oshiyaminthaita iyaati onkamantanti, ⁹ari joñaagakawo Jesús, jiwithatawakawo. Iyaatashitanakiri okaakiini, otzirowashitapaakari, awithakitiri iitziki. ¹⁰Ipoña ikantziro Jesús: “Iiro pithaawi, piyaati pinkamantayitairi nirintzitaari, jiyaataita Galilea-ki, ari jiñaayitainari”.

Ikantayitzi owayiri

¹¹Okanta opiyaiyanaka tsinani onkamantanti, jatanaki iijatzi owayiriiti nampitsiki, ikamantapaakiri ijiwari Ompiratasorintsitaari okaatzi awijaintsiri. ¹²Ari japatotaiyanakani Antaripiroriiti, ikantawakaiyani: “¿Tsika ankantyaaka omanakotantyaariri?” Ikaimaitakiri

owayiri, ikantziri: “Jirika oyyiki nompinatimiri, ¹³pinkantayitiri atziriiti: ‘Niyankiiti tsiniri, nomaanaki. Aamaa ari ipokaiyakini jiyotaani, jaanairi’. ¹⁴Aririka inkimaki jiwari, naakataki kantakowintimini iiro jowasankitaantzimi”. ¹⁵Ari jimatakiro owayiriiti, jaakiri ipinaitakiriri, jantakiro okaatzi ikantaitakiriri. Irootaki jantitaari maawoni Judá-mirinkaiti jiroka, irojatzzi iroñaaka.

Jotyantziri Jesús jiyotaani

(*Mr. 16.14-18; Lc.*

24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶Ikanta 11 jiyotaani Jesús, jataiyakini Galilea-ki osaiki otzishi ikantakiri pairani Jesús ari jiñiiri. ¹⁷Ikanta jiñaawairi, jotzirowashitawaari. Tzimayitatsi iijatzi kisoshiriwintawairiri. ¹⁸Ikanta itsipatapaari Jesús, ikantapairi: “Impinkathapiroitaina inkitiki iijatzi kipatsiki. ¹⁹Irootaki nokantanzimiri: Piyaatiro maawoni nampitsi, pinkimisantakaayitairi atziripaini, pothotyairo maawoni. Aririka inkimisantayitai, powiinkaayitairi, pimpairyagairi Ashitairi, Itomi, iijatzi Tasorintsinkantsi. ²⁰Piyotaayitairi atziripaini jantayitairo okaatzi nokamantayitakimiri. Ari nontsipatapiintaimi naaka, kiso nowimi irojatzzi paata onthonkantaiyaari kipatsi”. Ari onkantyaari.

KAMIITHARI ÑAANTSI JOSANKINATAKIRI MARCOS

Ikamantantakiri Juan owiinkaantantani

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,
15-17; Jn. 1.19-28)

1 Jiroka okanta opoñaan-
tanakari Kamiithari Ñaantsi
kinkithatakotziriri Itomi Pawa,
iitachari Jesucristo. ²Pairani
tzimatsi Kamantantaniri jiita Isaiás.
Josankinatakotakiri Pawa ikamantziriri
Itomi, ikantziri:

Notomí, ari notyaantaki ityaawoni
inkamantakotimi,
Iriitaki witsikaantimini.

³ Ikaimakaimatapaaki otzishimashiki,
ikantantaitzi:

Powamiithatainiri Pinkathari tsika
inkinapaaki.

Pinkimitakaantairo jotampatzikaitziro
aatsi.

⁴ Ari okantzimaitaka, monkaataka
ikinkithatakoitakiri. Kinkithataki
pairani Juan otzishimashiki,
ikinkithatakotapaakiro owiinkaantaansi,
ikantantapaaki: “Powiinkaawintaiyaari
Awinkathariti, powajyaantairo
kaaripirori, aritaki impiyakotaimiro
pikaaripiroshiriwaitzi”. ⁵ Ojyiki

pokashitakiriri Juan, Judea-jatzi ipoña
Jerusalén-jatzi. Ikamantakoyitapaakiro
ikaaripiroshiriwaitzi, irootaki
jowiinkaantantakariri jiñaaki
Jordán. ⁶ Iithaari Juan, jontyaitziro
iwitzi camello. Jowathakitari
mishinantsimashi. Jañaantari jowari
kintori, jimiritari iyaaki pitsi. ⁷ Jiroka
ikantaki Juan ikinkithatzi: “Aatsikitaki
mapirotzirori ipinkatharintsitzi,
nopinkathatsitataikari naaka. Tii
onkantaajaiti inkimitakaantina jimpi-

ratani onkantya noiyotashitantaariri
nonothopaitsitiri i-zapato-ti.
⁸ Iriitaki kimitakaantyaawoni jowi-
inkaantantayairimi Tasorintsinkantsi.
Naakamachiini nowiinkaantantawo
jiña”.
Iro ipokantapaakari maninkariiti
jimitakotapaakiri.

Jowiinkaata Jesús

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ Ikanta ipokaki Jesús ipoñaakawo
nampitsiki Nazaret saikatsiri
Galilea. Jowiinkaatawakiri Juan
antawaaki jiña Jordán. ¹⁰ Iro
intonkaimatimi Jesús, kimiwaitaka
ashitaryaanakityiiaami inkiti,
iñaawakiri ijyaawiinkashitapaakiri
Tasorintsinkantsi ikinapaaki jinoki
jojyapaakari shiro. ¹¹ Ikimaitatzi
jinoki ikantaitanaki: “Iirokatakaki
Notomi nitakopirotani. Ojyiki
nokimoshiriwintakimi”.

Inkaaripiroshiritakaitirimi Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Ikantakaanakari Jesús Tasor-
intsinkantsi, jataki otzishimashiki.

¹³ Ari ikowawitakari Satanás
inkaaripiroshiritakairimi. Tima ojyiki
kitiijyiri isaikawaitzi janta itzimira
kowiinkari piratsi, okaatzi 40 kitiijyiri.
Iro ipokantapaakari maninkariiti
jimitakotapaakiri.

Jitanakari jantayitziri Jesús

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Ipoña ikinanaki Jesús Galilea-ki
ikamantantziro Kamiithari Ñaantsi
kinkithatakotziriri Pawa impinkathaw-
intantai. Aritaki jomontyaitakiri
Juan irirori. ¹⁵ Ikantantapaaki Jesús,
ikamantantzi: “Monkaatapaaka
jiñiitantaawori impinkathaw-
intantai Pawa, pinkimisantairo
Kamiithari Ñaantsi. Powajyaantairo
pikaaripiroshiriwaitzi”.

Jaantaitanakariri 4 shiryaatzinkari*(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)*

¹⁶ Okanta pashini kitiiyyiri ikinanaki Jesús inkaarithapiyaaki Galilea, jiñaapaakitziiri iitachari Simón itsipatakari iririntzi Andrés ishiryaaaiyini. Tima shiryaatzinkari jinaiyini. ¹⁷ Ikantapaakiri: “Poyaatina, onkimiwaityaawo iroñaaka iriimi atziri noshiryaatakagaimi”. ¹⁸ Aripaiti joyaatanakiri, jookanakiro ishiryaaaminto. ¹⁹ Iro jiyataanakitziimi kapichiini, iñaapaakitziiri itomipaini Zebedeo iitachari Jacobo itsipatakari iririntzi Juan, isaikaiyini ipitoki ishirikiro ishiryaaaminto. ²⁰ Jaanakiri iijatzi. Iinro isaikanaki iwaapati itsipatanaari jatziritipaini.

Atziri piyarishiritatsiri*(Lc. 4.31-37)*

²¹ Aritaki ariitaiyakani Jesús nampitsiki Capernaum. Okanta kitiiyyiri jimakoryaantaitari, jiyotaantapaaki japatotapiintaita. ²² Tii omaanta ishintsinka jiyotaantzi, janaanakiri Yotzinkariiti, iyokitzi ikantaiyanakani. ²³ Ari isaikitsitakari janta atziri piyarishiritatsiri, kaimanaki irirori, ²⁴ ikantzi: “Jesús, Nazaret-jatzi, niyotzimi naaka, iirokatakari itasorintsiti Pawa. Iro pipokantari jaka papiroytaina”. ²⁵ Ikantanaki Jesús: “¡Pimairiti piyari! ¡Piyaatai!” ²⁶ Ikaimanaki shintsini atziri, jompitatakaawaitanakari iwiyariti, jookanakirira. ²⁷ Ikantawakaanaka atziriiti: “Piñaataitiri jirika, ikitsirinkiri jowawisaakotziri piyarishiritatsiri”. Iyokitzi jowapiroitanakiri. ²⁸ Thaankiini ikimakoitanakiri Jesús janta Galilea-ki.

Joshinchagairo Jesús riyoti Pedro*(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)*

²⁹ Ikanta ishitowanai Jesús japatotapiintaita, jaanakiri Juan ipoña Jacobo, ikinaianakini ipankoki Simón, isaiki iijatzi Andrés iririntzi Simón. ³⁰ Iro jariitapaakityaami, ikantaitawakiri: “Okatsinkaakiwaitatzi riyoti Simón”. ³¹ Iikiro ipithokashitawo, ikathawakotakiro, joosaikakiro. Kaatanaki okatsinkaakiwaiwita. Piriintanaka aminayitawakiniri oita ompawakiriri.

Joshinchaayitziri Jesús mantsiyari*(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)*

³² Okanta otsiniriityaanaki, jamaitapaakiniri Jesús ojyiki mantsiyari, jamaitakiniri iijatzi ojyiki piyarishiritatsiri. ³³ Ipiyowintapaakari pankotsiki. ³⁴ Joshinchaayitairi maawoni. Tiira ishiniti apaani piyari iñaawaiti joshinchaayitziri ikaatzi piyarishiritatsiri. Tima jiyotzi piyari irirori tsika jiita Jesús.

Jiyotaantzi Jesús maawoni Galilea-ki*(Lc. 4.42-44)*

³⁵ Okanta oñaatamani, ananinkanaki Jesús jamana otzishimashiki. ³⁶ Ikanta Simón itsipatakari ikaatzi joyaataiyirini, jaminaminatairi. ³⁷ Ikanta jiñaapairi, ikantapairi: “Yotaanari, jaminaminaitatziimi”. ³⁸ Jakanakiri irirori ikantzi: “Thami aati, tiira iro nompokantyaari nosaiki jaka, ontzimatyii niyotaantayiti iijatzi pashiniki nampitsi”. ³⁹ Ari okantzimaitaka, ithonkakiro Jesús janiitakiro Galilea-ki, jiyotaantaki maawoni nampitsi tsika japatotapiintaita, joshinchaayitairi ojyiki piyarishiriyitatsiri.

**Joshinchagaitziri
imatziri pathaawontsi**

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰ Ipoña ipokaki imatziri pathaawontsi, jotzirowashitapaakari Jesús, ikantapaakiri: “Pikowirika, poshinchagaina”. ⁴¹ Jaminanakiri Jesús, jitakoshiritanakari. Jotirotantakari irako, ikantziri: “¡Nokowi, pishintsitai!” ⁴² Shintsitanai ipathaawaiwita. ⁴³ Ikantawitawaari jiyaataira inampiki, ⁴⁴ ikantziri: “Iiro pithawitakotana. Tampatzika piyaatashitanakiri Ompiratasorintsitaari, pimonkaatairo ikantakaantakiri pairani Moisés-ni, paanaki pinkitiwathatantaiyaari, iroora jiyoyiitantaimini ishitakotaimi”. ⁴⁵ Iro kanzimaitacha pathaawaiwitachari, ikamantantanaki nampitsiki tsika okanta ishintsitantaari. Iro kaari okantantanaa isaikanai Jesús nampitsiki ijyikitapaakira atziri. Jataki otzishimashiki, ari isaikakiri. Aritzimaitaka jiyaashitziri ojyiki atziri.

Joshinchagairi Jesús kisopookiri

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

2 Awisaki tsika okaatzi kitijyiri, ijatzi ipiyaa Jesús nampitsiki Capernaum. Ikimayitawai atziripaini, ikantaitzi: “Ariitaa Jesús”. ² Ipiyowintawaari ijatzi, tii jimonkaatapaakawo pankotsi. Jiyotaayitapai maawoni. ³ Tzimatsi ⁴ atziri pokashitakiriri Jesús jinatakotakiri kisopookitatsiri. ⁴ Tii okantzi jiñiiri, jotzikakiri atziriiti piyotainchari. Atiitanaki jinoki pankotsiki, jimoontakiro ikatziyakara Jesús, jowayiitakotakiniri mantsiyari. ⁵ Ikanta Jesús, jiyotakotawakiri jawintaashiritatyaari, jiñaanatawakiri mantsiyari, ikantziri: “Notomí, ipiyakoitaimiro pikaaripiroshiri-

waitaki”. ⁶ Kimaki Yotzinkariiti, ikantashiritanaki irirori: ⁷ “Ithainkakiri Pawa jirika. Tima tikaatsi kantironi impiyakotantiro kaaripirori, apaniro ikanta Pawa ipiyakotantziro”. ⁸ Yotaki Jesús ikinkishiritari, ari josampitziri, ikantzi: “¿Oitama pikinkishiriwaitantawori jiroka? ⁹ ¿Tiima okamiithatzimotzimi nokantakiri kisopookiri: ‘Ipiyakoitaimiro piyaaripiroshirinka?’ ¿Irooma pikowi nonkantiri: ‘Pinkatziyi, paanairo pomaryaaminto, piyaatai?’ ¹⁰ Iroñaaka piñiiri Itomi Atziri tzimatsi ishintsinka, ipiyakotziri kaaripiroshiririiti”. Ipithokashitanakari kisopookiri, ikantanakiri: ¹¹ “¡Pinkatziyi! Paanairo pomaryaaminto. Piyaatai”. ¹² Katziyanaka mantsiyari, jaanairo jomaryaaminto, shitowanaki. maawoni atziri jiñaawakiri. Iyokitzi ikantaiyanakani jiñaayitawairira. Ikimoshiriwintanakiri Pawa, ikantaiyanakini: “Imapiro okamiithataki jiroka. Tii añaapiintziro ojyawori”.

Jaantanakariri Jesús iitachari Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Ipoña japiitapairo Jesús jiyotaayitapairo atziri inkaarithapiyaaki. Ari ipiyowintapaari ijatzi.† ¹⁴ Ikanta ithonkanakiro jiyotaantzi, awisanaki. Irojatzii jiñaantapaakariri itomi Alfeo iitachari Leví, isaiki irirori ikowakoyitziri kiriiki ijyininkapaini. Ikantapaakiri: “¡Poyaatina!” Katziyanaka, joyaatanakiri. ¹⁵ Ipoña Leví irirori, jaanakiri Jesús jowakaiyaari ipankoki. Ari jiyaatsitakiri ijatzi jiyotaani, itsipatapaakiri kowakoyitziriri ijyininka kiriiki, ipoña kaaripiroshiririiti. Ojyiki piyotainchari jowaiyani. ¹⁶ Ikanta Fariseo-paini itsipatakiri Yotzinkariiti, josampitakiri

†2:13 Jiroka wairontsi Leví, irojatzii pashini iwairo Mateo.

jiyotaani Jesús, ikantziri: “¿Oitama itsipatanariri yotaimiri kaaripiroshiririti, itsipatsitakari iijatzi kowakotziriri iyyininka?”¹⁷ Ari jakanaki Jesús, ikantanakiri: “Aririka imantsiyati atziri ipokashitziri aawintantzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsiri tikaatsi inkowi irirori. Tii apa nompokashitiri kamiithashiririiti nonkaimashiriyitairi, aña nopokashitziiri kaaripiroshiririiti nonkaimashiriyitairi iijatzi”.

**Ikinkithatakotziro
Jesús tziwintaantsi**

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸ Tzimatsi pokashitakiriri Jesús, josampitapaakiri ikantziri: “Itzitapi-intakawo jiyotaani Juan jowanawo, ari ikimitsitari jiyotaani Fariseo-paini. ¿Oitama kaari itzitantawo piyotaani iiroka?”¹⁹ Jakanaki Jesús, ikantziri: “Aririka intsipataityaari aawakaachari, ¿Arima jowashiriniintawaitatya? Kimitaka iiro, aña kimoshiri ikantaiyani jowaiyani.²⁰ Irooma paata, aririka jagaitakiri jiihintaitari, aripaiti intziwaitaiya.²¹ Aririka jowapatankaitantyaawo owakiraari osapiki pajatori ikithaataitari, arira osapiryaapirotanaki amithatanatyaarika owakiraari.²² Iroora kamiithatatsiri owantyaawo iiryaari jimiritaitari owakiraanakiriki mishinantsinaki. Irooma jowantashiitayaawo pajatonaki, ari osanaryaakotanaki, apitiroiti apaatashiwaitatya”.

**Ikinkithatakotziro Jesús kitijyiri
jimakoryaantaitari**

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ Okanta kitijyiri jimakoryaantaitari, ikinanaki Jesús pankirintsimashiki. Ari joiyikitankiriri jiyotaani okithoki pankirintsi.²⁴ Tii inimotziri Fariseo-paini, josampitakiri Jesús, ikantanakiri: “¿Oitama joiyikitantawori piyotaani?

¿Tiima jiyotzi tii oshinitaantsitzi kitijyiriki jimakoryaantaitari?”²⁵ Jakanaki Jesús ikantziri: “¿Tiima piñaanatakotziri ikantakota David-ni itsipatanakariri ikaataiyini ikamantawitakiri itajyi?”²⁶ Ityaaki tasorintsi pankoki ipinkathariwitara Abiatar-ni, jowakawo tasorintsitana, ipakiri iijatzi itsipayitakiri. Tiira oshinitaantsiwita, apa jowapiintawitawo Ompiratasorintsitaari.”²⁷ Iikiro ikantanakitzi Jesús: “Iriira atziriiti kantakaantzirori jiwitsikantaitakanariri kitijyiri jimakoryaantaitari. Kaari kitijyiri jimakoryaantaitari kantakaantzirori jiwitsikantaitakariri atziripaini.²⁸ Jirika Itomi Atziri ipinkatharipirotziri irirori, janairo jiroka kitijyiri”.

Atziri kisowakori

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

3 Ipoña ityaapai iijatzi Jesús japatotapiintaita. Ari isaikitsitakiri atziri kisowakori.² Ikowaitatziira jiñiitiri joshinchaayitairi mantsiyari kitijyiriki jimakoryaantaitari. Kimpoyaa jowaitanakiri, onkantya inthawitakotantyaariri.³ Ipoña Jesús ikaimakiri mantsiyari, ikantziri: “Pimpoki, posatitya niyanki”.⁴ Josampitakiri piyowintakariri: “¿Otzimika shinitaantsitatsiri antiri kitijyiriki jimakoryaantaitari? ¿Tiima okamiithatzi anishironkatanti, irooma kamiithatatsiri owamaanti? ¿Tiima okamiithatzi antiro iroopirotatsiri, irooma kamiithatatsiri ankaaripirowaiti?” Tikaatsi akanaintsini.⁵ Jotsikanatanakiri Jesús piyowintakariri, owat-simaashiritanakiri jiñaakiri tii jinishironkayitantzi, ikantanakiri mantsiyari: “¿Pintharyaawakotai!” Matanaka, akotsitanai kamiithaini atziri.⁶ Ikanta Fariseo-paini, jataka

inkinkithawaitakairi aapatziyariri
Herodes jamini tsika inkantiri
jowamaakaantantyaariri Jesús.

Ipiyotaiyani inkaarithapiyaaki

⁷ Ipoña ishitowanaki Jesús, ikinanai inkaarithapiyaaki itsipatanaari jiyotaani. Joyaatani jowanakiri Galilea-jatzi, Judea-jatzi, ⁸ Jerusalén-jatzi, Idumea-jatzi, maawoni nampiyitawori intatsikirona antawaaki jiña Jordán. Ikimaketakiri ijatzi Tiro-jatzi, Sidón-jatzi, ikantaitzi: “Ojyiki itasonkawintantaki Jesús, jantaki ojyiki kaari jiñaapiintaitzi”. Pokaiyapaakini iriroriiti jñiiri. ⁹ Irootaki Jesús ikantantanakariri jiyotaani jamakiniri pitotsi, iiro jawitsinagaitantari. ¹⁰ Jimatakiro Jesús, joshinchaayitaki ojyiki. Otatsinkapirinikitawakaanaka mantsiyari ikowi jotirotantawatyaaari jako. ¹¹ Ipokayitzi piyarishiritatsiri, jotzirowashitari Jesús, ikaimimaita shintsiini, ikantzi: “¡Iiroka Itomi Pawa, niyotzimi naaka!” ¹² Onkantya iiro jiyotsitantaitari Jesús, ikisayitanakiri.

Jiyoshiitaki Jesús 12 jotyaantapioririti

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Ipoña itonkaanaki Jesús otzishiki. Arira ikaimakaantapaakiri ikaatzi kamiithatzimotakiriri. Jataiyakini ikaatzi ikaimakaantakiri. ¹⁴ Aripaiti jiyoshiitakiri 12 intsipatapiintyaari, iriitaki jotyaantiri inkinkithatakaantayiti. ¹⁵ Ipasapiyaakari joshinchaayitairi irirori mantsiyari, ikaatzi piyarishiriyitatsiri. ¹⁶ Jirika ikaatzi jiyoshiitakiri: Simón, jiitairi Pedro. ¹⁷ Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo itsipataakiri Juan, irijatzi iririntzi Jacobo. Jiitairi “Boanerges”, (akantziri añaaniki aaka: “Otomi ookathawontsi”).

¹⁸ Ipoñaapaaka ijatzi Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, ijatzi Simón iitachari “Kisakowintantaniri”, ¹⁹ ipoñaapaaka Judas Iscariote, pithokashitaiyaarini.

Ookimotziriri Tasorintsinkantsi

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23)

²⁰ Ipoña ipokaiyaiini Jesús pankotsiki. Ari ipiyowintawaari ojyiki atziripaini, tii okantzi jiyaatapainti jowaiya Jesús. ²¹ Tzimatsi kantayitanaintsiri: “Shinkiwintaka Jesús”. Iro ipokantawitakari iyyininkathoriiti, jaanairimi. ²² Ariitaiyapaakani ijatzi Yotzinkariiti ipoñaayitaka Jerusalén-ki, ikantapaaki irirori: “Jirika atziri joshinchaatziiri ashitariri piyari iitachari ‘Beelzebú’, irootaki joshinchaantariri piyarishiriyitatsiri”. ²³ Ikanta ikimaki Jesús, japatotaiyakirini, jojyakaawintatziiniri, ikantziri: “¿Tzimatsima piyari kaminaawakaachari iiro jaagantanta? ²⁴ Aririka jantaminthatawakaiya atziri ipinkathariwintantzi nampitsiki, jookawintawakaa. ²⁵ Aririka jantaminthatawakaiya ijatzi atziri ikaatzi isaikaiyini ipankoki, jookawintawakaa. ²⁶ Ari ikantari ijatzi piyari aririka jantaminthatawakaiya, jookawintawakaa, iiro iñiiri ishintsitai, ari japirotoiyaari. ²⁷ Atziri ñaapirotachari kamiitha, tikaatsi matirini intyaashitiri ipankoki jayitiri tzimimotziriri irirori. Irooma aririka joojoitakiri, aritaki jimatakiri. ²⁸ Pinkimi nonkantimi: kantatsi Pawa impiyakotairi kaaripiroshirawaitatsiri, onkantawitayya jookimowaiwityaari. ²⁹ Iriima ookimowaitziriri Tasorintsinkantsi, jashi jowairo, iiro ipiyakoitairi”. ³⁰ Irootaki ikantan-takariri Jesús, tima ikantaitatziiri: “Kamaari jinatzi”.

Inaanati Jesús ipoña iririntzipaini

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Ariitapaaka inaanati Jesús otsipatakari iririntzipaini, okaimakaan-tapaakiri, okatziyapaaka jikokiroki. ³² Ikantawitakari apatowintakariri: “Ari opoki pinaanati otsipatakari pirintzipaini, okowi oñiimi”. ³³ Ikantanaki Jesús: “¿Oitama pikinkishiritari iiroka iro nonaanatitari, iri nirintzitari?” ³⁴ Ipthokashitanakari apatowintakariri, ikantzi: “Jirika, iriityitaki nokimitakaantaari nirintzi, nokimitakaantaari nonaanati. ³⁵ Ikaatzi antanairori ikowayitziri Pawa, iriitaki nirintzitaari, notsirotaari, irojatziri nonaanatitaari”.

Jojyakaawintziri Jesús pankiwairintzi

(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

4 Ipoña ipiyanaa iijatziri Jesús inkaarithapiyaaki, jiyotaantapai. Ipiyowintaitawaari. Otitanaka pitotsiki, saikakotaki niyanki kapichiini, katziyaiyachani atziriiti othapiyaaki ikimisantziri. ² maawoni jiyotaayitziriri, jogyakaawintatziiniri, ikantzi: ³ “Tzimatsi pankiwaitatsiri, jataki ipankiwaitzi. ⁴ Okanta jookakitakiro iwankiri, tzimatsi ookakitapainchari aatsiki. Ipokaiyapaakini tsimiri, jowapaakawo. ⁵ Tzimatsi pashini ookakitapainchari omapipookitzi. Thaankipiroini ogyookawitanaka. Tiira otontapathapirotatzi kipatsi, ⁶ sampishitanaki pankirintsi jooryaapaakira ooryaa. Tima tii ontyaapiroti oparitha inthomainta. ⁷ Tzimatsi pashini ookakitapainchari okitochiimashitzi, ananakiro iroori ogyookanaki. Tii okithokitzi.

⁸ Tzimatsi pashini ookakitapainchari okamiithawanikitzi kipatsi, saankana ogyookapaaki, kithokitanaki maawoni. Tzimayitai okithoki apaanipaini okaatzi jyookaintsiri. Apaani jyookapaintsiri, kapichiini okithokitanaki, pashini ogyikini okanta, pashini ogyikirotanai okithoki”.[‡] ⁹ Iikiro ikantanakitzi Jesús: “Kowatsiri inkimathatiro, jowakimpitaya inkimisanti”.

¹⁰ Aritaki jataiyaini maawoni atziri, apa isaikaki Jesús itsipayitanaari oyaayitapiintakariri, ipoña 12 jiyotaani. Ari josampitaiyakirini Jesús, ikantziri: “¿Oitaka pojyakaawintakinari inkaanki?” ¹¹ Jakanakiri Jesús, ikantzi: “Iroñaaka nonkamantimiro kaari piyowitaiyani, aritaki piyotairo tsika ikanta Pawa ipinkathawintantzi. Iriima pashinipaini, iiro nokamantsitari irirori, apa nojyakaawintashityaanari, ¹² onkantya iiro ikimathatantawo ikimawitakari. Onkantawitayata inkimisanti, iiro ikimathatziro, iiro ipashinishiritai, iiro ipiyakoitairi irirori”. ¹³ Ipoña Jesús josampitanakiri, ikantziri: “¿Tiima piyotawakiro nojyakaawintakiri? Aririka napiitakimiro nojyakaawintimiro, ¿tsikatya pinkantya piyotantyaawori? ¹⁴ Tima jirika atziri ookakitakirori iwankiri, iriira ogyakaawintachari kinkithatziro iñaani Pawa. ¹⁵ Tzimatsi kimawitawori ñaantsi, ipokapaaki Satanás, imajantakaapaakiri. Iriityitaki ogyakaawintziri ookakitapainchari aatsiki. ¹⁶ Tzimatsi kimawitawori ñaantsi, ikimisantawita thaankiini. Jojyakowitakawo ookakitapainchari omapipookitzi, ogyookawitanaka thaankiini. ¹⁷ Tiira jiyotakopirotatziyiro ñaantsi, tii inkisashityaawo ikimaat-sikowintawo ikimisantawitawo ñaantsi,

[‡]4:8 Kantakotachari jaka “okaatzi jyookapaintsiri”, kimitaka okaatzi 30 okithoki, pashini okaatzi 60 okithoki, pashini okaatzi 100 okithoki.

jowajyaantanakiro. Jojyakotakawo pankirintsi sampishitanaintsiri, tii ontyaapirotatyi oparitha inthomainta kipatsiki.¹⁸ Tzimatsi pashini kimawitawori ñaantsi, oiyakaawintakiri ookakitapainchari kitchiimashiki.¹⁹ Okantakaantziro jamatawiwaita apaniroini, ikinkishiryaakotawo jayyaagantya, iro ikowapirotakiri ontzimotaitari maawoni. Anaanakiro ñaantsi ikimawitawakari, joiyakawo pankirintsi kaari kithokitatsini.²⁰ Tzimatsi kimawakirori ñaantsi, oiyakaawintakiri ookakitapainchari okamiithawanikitzi kipatsi. Ikimisantanai, joiyakotanaawo apaani jyookapaintsiri, tzimaintsiri kapichiini okithokitanaki, pashini oiyiki okantanaka, pashini oiyikipirotanaki okithoki”.^f

**Onkoñaatakoyitai
manakoyiwitachari**

(Lc. 8.16-18)

²¹ Ipoña ikantaki iijatzi: “Akowirika ootyari ootamintotsi, ¿arima antatakotakiri kowitzinakiki? ¿Owakotzirima otapinaki? Tiira. Iro akowi onkoñiityi maawoni aminawaitantyaari.²² Ari onkantyaari iijatzi, ontzimatyii onkoñaatakoyitai manakowitainchari, oñaagantairo kaari ikimathawiita pairani.²³ Kowirori inkimathatairo, inkimisanti”.²⁴ Ikantanakiri iijatzi: “Paamaiyaawo okaatzi pikimakiri.

Otzimikari pantzimotantani, jimapiroitaimikari iiroka apaata.⁸
²⁵ Itzimirika otzimimotakiri, iikirora ontzimimopirotanakityiiri. Iriima kaari otzimimotzi, iikirora jiyaatatyi jiñiiri iiro ontzimimopirotairi”.^{**}

**Joiyakaawintziro Jesús
ojoyooki pankirintsi**

²⁶ Ipoña ikantanaki iijatzi Jesús: “Tzimatsi oiyari ipinkathawintantai Pawa. Ojyatyari pankiwairintzi,²⁷ jimayi tsiniripaiti, inkakitamanai. Tiimaita jiyotzi tsika okanta oiyookantanakari iwankiri.²⁸ Apaniro oiyookawaitzi, itanatyawo oshitowanaki oryaani oshi, ompoña ompowainkatanaki, tzimanaki oiyiki okithoki.²⁹ Onkantya osampatanaki, monkaapaititapaaka joyiipatantaityaawori”.

**Joiyakaawintaitziro
oryaanikitatsiri okithoki inchato**

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ Ikantanaki iijatzi Jesús: “¿Oitama oiyari iijatzi ipinkathawintantai Pawa? ¿Oitama noiyakaawintimrori?³¹ Ojyatyawo aririka ampankitiro oryaanikitatsiri okithoki pankirintsi. Okantawita oryaani onawita,^{††}
³² aririka ampankitakiro, oiyookanaki, anaanakiro pashini pankirintsi, antawo onkantayitya otiwa, ari iminkoshitantyaawo tsimiri otsimankatapishitakira”.

^f4:20 Paminiro kantakotachari janta versículo 4.8.

⁸4:24 Okaatzi kinkithatakotachari jaka, jiroka okantakota: Kapichiinirika pinkimisantawakiro nokantakimiri, kapichiini piyotairo. Irooma pinkimisantapirotawakirika, oiyiki piyotawakiri, iikiro niyotakaapirotanakityiimiro.

^{**}4:25 Jiroka okantakotziri okaatzi ikinkithatakotziri jaka: Ikaatzi yotawakirori niyotaakiriri, iikiro niyotakaapirotanakityiiri. Iriima kaari kimisantawakironi niyotawitakariri, imapirotya iiro jiyotairo.

^{††}4:31 Iro ikantakotziri jaka “okitho iryaanikitatsiri pankirintsi” iitachari mostaza, jyookatsiri inampiki pashini atziri.

¿Oitama jojyakaawintantawori Jesús ikinkithatakotziri?

(Mt. 13.34-35)

³³ Ari ikantapiintatya Jesús jojyakaawintziniri atziri okaatzi jiyotaayitziriri. Kapichiinirika ikimathatawakiro atziripaini, kapichiinira jiyotairi. Ojyikirika inkimathatawakiro atziripaini, ojyikira jiyotaapirotairi. ³⁴ Okaatzi ikinkithatakaantziri, jojyakaawintatziro maawoni, tii jooñaawontziniri. Iriima jiyotaani, ikimathataakiri maawoni irirori.

Jomairintziro Jesús tampiya

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ Okanta otsiniriityaanaki, ikan-tanairi jiyotaani: “Thami amontyaakotai intatsikironta”. ³⁶ Aritaki jatanai maawoni piyowintakariri. Arira isaikitsitakari irirori pitotsiki montyaakotaiyanaini. Tzimatsi oyaatanakiriri ikinakoyitanaki pashiniki pitotsi. ³⁷ Ari omapokapaakiri antawoiti tampiya, otamaryaatanaki antawo, kitaatapaaka jiñaawo pitotsiki, irootaintsi intsitsiyakoti. ³⁸ Jowakiryaitanakiri jimayira opataki pitotsi, jotziitotaka, ikantaitziri: “¡Yotaanarí! ¡Antsitsiyakotatyí!” ³⁹ Piriintanaka Jesús, iñaanatanakiro tampiya, ikantziro: “¡Aritapaaki pitampiyatzi!” Ikantsitanakawo inkaari iijatzzi: “¡Pimairyaaati!” Awisanaki tampiya, mairyaaatanaki inkaari. ⁴⁰ Ikantziri jiyotaani: “¿Oitama pithaawashitanakiri? ¿Tikiraama pawintaariita Pawa?” ⁴¹ Ojyiki ipinkathatanakiri, ikantawakaiyanakani ithaawankakiini: “¿Litatyaakama jirika jomairintantawori tampiya, jomairintsitakawo iijatzzi inkaari?”

Gadara-jatzi piyarishiritatsiri

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

5 Ariitapaaka Jesús intatsikironta inkaariki, inampiki Gadara-jatzi. ² Iro jaatakotapaakityaami, ishiyashitawakari piyarishiritatsiri ipoñaakawo kitataariki, ³ ari isaikawaitziri irirori. Tii jaawiyaitziri joojowiitantari ashirotha. ⁴ Itzimpijyiro joojowiitantari iitziki iijatzzi jakoki. Tikaatsira kitsirinkirini. ⁵ Ari ikantaitatyaani maawoni kittiijyiriki iijatzzi tsiniripaiti, ikinayitzi otzishiki, kitataariki, ikaimawaitzi, itotakaayitawo mapijiyitapaini. ⁶ Ikanta iñaawakiri ipokaki Jesús, ishiyashitawakari, jotzirowashitapaakari. ⁷ Ikaimapaaki shintsiini, ikantzi: “¡Jesús, Itomi Pawapirotatsiri, tiira nonkowi powashironkaina! ¿Tsikama pinkantataitinaka?” ⁸ Tima ikisapaakitziiri Jesús, ikantapaakiri: “¡Piyaati piyari!” ⁹ Ipoña josampitanakiri: “¿Tsikama piitaka?” Ari jakanaki piyari, ikantzi: “Noita ‘Jyikiyantzi’, tima ojyiki nokaataiyini”.^{‡‡} ¹⁰ Iikiro ikantanakitzi piyari: “Tii nokowi potyaantina pashiniki nampitsi”. ¹¹ Ari ipiyotaka tyonkaarikiini ojyiki chancho joshintagaiyini. ¹² Ikantaiyini piyari: “Potyaantina janta chancho-ki”. ¹³ Ari ikantzi Jesús: “Pantiro”. Ari ishiyaiyanakani chancho impiitatzzi otzishi, mitaiyapaakini inkaariki, ari japirota ipiinkaki. Ikaataiyini 2000 chancho. ¹⁴ Ithaawaiyanakini aamaakowintariri, shiyaiyanakani inkamantanti nampitsiki, ikamantakiri iijatzzi maawoni saikayitatsiri jowaniki. Pokaiyanakini jaminero awisaintsiri. ¹⁵ Ipokashiitanakiri Jesús, iñaitapaakitziiri piyarishiriwitachari.

^{‡‡}5:9 Jiroka wairontsi “Jyikiyantzi”, irojatzi ikantsitaitari “legión”.

Isaikaki, ikithaataa, kamiitha ikantanaa. Ithaawantapaakari iñaapaakiri. ¹⁶ Ikaatzi ñaakiriri inkaanki ikamantawakiri pokayitaintsiri, ikantzi: “Piñaakiri jirika, iriitaki Jesús owawisaakotairi. Jowiinkakaantaki oiyiki chancho”. ¹⁷ Ikantaitanakiri Jesús: “Piyaatai, tii nokowi pisaikimotina”. ¹⁸ Ipoña jotitanaa Jesús pitotsiki. Ikantawitawaari jowawisaakotakiri: “Nokowi noyaatanakimi”. ¹⁹ Jakanaki Jesús, ikantzi: “Iiro poyaataana, piyaatai pijyininkaki. Pinkamantapairi, pinkantiri: ‘Jinishironkataana Pinkathari’”. ²⁰ Ikanta jirika piyarishiriwitachari, jatai inampiki iitachari Decápolis ikamantapairi maawoni atziri, ikantapairi: “Jowawisaakotaana Jesús”. Iyokitzi ikantaita ikimaitziri ikantayitapairi.

Irishinto Jairo opoña tsinani otirotsitakiriri iithaari Jesús

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹ Ikanta ipiya Jesús ipoñagaawo intatsikirona. Ipiyowintawaari oiyiki atziri inkaarithapiyaaki. ²² Ari jariitapaaka pinkatharitatsiri japatotapiintaita jiita Jairo. Jiñaapaakiri Jesús, jotzirowashitapaakari, ²³ ikantapaakiri: “Onkamatyí nishinto. Nokowi piyaati potirotantyaawo pako, oshintsitaita”. ²⁴ Ari jiyaatanaki Jesús, iro kantzimaitacha joyaatanakiri oiyiki atziri, jawitsinaimatanakiri.

²⁵ Okanta tsinani osokaawaitachari, tzimakotaki 12 osarintsi omantsiyawaitzi, ²⁶ oiyiki jaawintawitakawo, othonkakirowashitawori opinakowinta. Aminaashiwaitaka, iikiro iyaatatzi omantsiyatzi. ²⁷ Okimaki iroori ikinkithatakoitziri Jesús, ikantaitzi: “Oshinchaantaniri jinatzi Jesús”. Osatikantanakiri atziri okinashitanakiri

itaapiiki, otirotsitawakiri iithaari. ²⁸ Tima okantashiritanakitzi iroori: “Aririka notirotsitawakiri iithaari, ari noshintsitai”. ²⁹ Apathakiro oshintsitanai osokaawita. ³⁰ Jiyotsitanaka Jesús tzimatsi oshinchaashitakari ishintsinka, josampitanakiri oyaayitakiriri, ikantzi: “¿Litama otirotsitakinawori noithaari?” ³¹ Jakanakiri jiyotaani, ikantzi: “¿Tiima piñiiri jawitsinaimatanakimi atziriiti? Iikiro pikantatzi: ‘¿Litama otirotsitakinawori noithaari?’” ³² Iikiro jaminaminatanakitziiri Jesús, jiñiiri otirotsitakiriri iithaari. ³³ Okanta tsinani opinkathathanakiri Jesús, okawaitanaka. Tima iro joshinchagai. Iyaatashitanakiri, otzirowashitapaakari, okamantakotapaaka. ³⁴ Ikantanakiro irirori: “Tsinaní, oshinchagaimi pawintagaana. Kantatsi piyaatai, kimoshiri pinkantanaiya, aritaki shintsitaimi”.

³⁵ Tikira inthonkiro Jesús iñaanatziro, ariitayapaakani poñainchari ipankoki Jairo. Ikantapaakiri: “Kamaki pishinto. Iiro poñaashirinkashiwaitari yotaantanari” ³⁶ Ikanta ikimawakira Jesús ikantaitapaakiri, ikantanakiri Jairo: “Iiro powashirita, pawintagaina naaka”. ³⁷ Tikaatsi ishiniti joyaatanakiri. Apa jaanakiri Pedro, Jacobo, Juan. Iriitaki Juan iririntzi Jacobo. ³⁸ Ikanta jiyaatanaki, ariitaka ipankoki Jairo. Ikimapaatziiri ikamiñinkataki atziriiti, jiraakoiyawoni. ³⁹ Tyaapaaki Jesús, ikantapaakiri: “¿Oitama piraantayarini? Tii okami, imakoryaatzi”. ⁴⁰ Thainkashiri jowaitanakiri Jesús. Jomishitowapaakiri maawoni. Apa isaikanaki ashitawori, iijatzi jiyotaani. Ityaashitanakiro jomaryaitakiro iinti. ⁴¹ Joirikawakotapaakiro, iñaanatzimaitawo, ikantziro: “¿Talita cumi!” (akantziri apaantiki aaka:

“Iintsi, pimpiiriinti”).[¶] ⁴² Piriintanaka iintsi, aniitanai. Tima tzimakotaki 12 osarintsiti, irootaki aniiwaitantanaari. Iyokitzi ikantanaka ikaatzi ñaakirori. ⁴³ Ikantzi Jesús: “Pimpiroota owanawo”. Ikantanakiri iijatzi: “Tiira nokowi pinkamantayitiri atzirriiti”.

Ipiyaa Jesús Nazaret

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

6 Ikanta Jesús ipiyaa inampiki, ari joyaatairi maawoni jiyotaani. ² Okanta kitijiyiri jimakoryaantaitari, jiyotaantaki Jesús japatotapiintaita. Iyokitzi ikantaitakiri. Ikantayitzi ikimaitziri: “¿Iitama jiyotanitankakari jirika? ¿Iitama antakairiri kaari jiñaapiintaitzi? ³ ¿Kaarima jirika añaaapiintziri ikimitziro inchakota? ¿Iriitaki otomi María? ¿Añiiri Jacobo, José, Judas, Simón, iriitaki iririntzipaini? ¿Kaarima iritsiro atsipayitari anampitawo jaka?” Ari opoña tii ikimisantaitziri.^{§§} ⁴ Ikantanaki Jesús: “Jashi jowiro Kamantantaniri ikimisantaitziri pashiniki nampitsi, irooma inampiki irirori isaikayitzi ijyininka, tii ikimisantaitziri”. ⁵ Irootaki kaari okantanta Jesús joñaagantiro ishintsinka inampiki. Tii ijyikiipirodzi mantsiyari joshinchaaki jotitrotantari jako. ⁶ Antawo jowashiritakotakari ikaatzi kisoshiriwaitatsiri, kaari kowatsini inkimisantai. Iro ikinantanakari jiyotaantayitzi pashiniki nampitsi tzimayitatsiri janta.

Jotyaaantaitziri iyotaari

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Ipoña Jesús japatotakiri 12 jiyotaani. Ipasapiyaakiri ishintsinka inkitsirinkantyaariri irirori piyari. Jotyaaantakiri, intsipatawakaanatya

inkaati apiti. ⁸ Ikantawakiri: “Iiro paanaki pithaati, powanawo, iijatzi piiriikiti, apa paanaki pikotzi. ⁹ Iiro paanaki pashini piithaari. Apa pintyaantatya pi-zapato-ti”. ¹⁰ Ikantsitawakari iijatzi: “Pariitatyaaarika pankotsiki, ari pimaapiintatyi, irojatzi pawisantanatyaari pashiniki nampitsi. ¹¹ Iirorika jaapatziyaitzimi, iirorika ikimisantaitzimi iijatzi, pawisapithatanakiri. Potikanairo piipatsikiiti, iro jiyotantaityaari tii ikimisantziri Pawa. Iriira jimapiroitai jowasankitaitiri paata, anaanakiro jowasankitaitakiri Sodoma-jatzi, Gomorra-jatzi. Imapirotatya”. ¹² Ikanta jiyaayitakira jiyotaani Jesús ikamantakiri atzirriiti jowajyaantairo ikaaripiroshiriwaitzi. ¹³ Jowawisaakoyitaki piyarishiritatsiri, joshinchaayitairi iijatzi ojyiki mantsiyari itziritantari yiinkantsi.

Ikamantakari Juan owiinkaantantaniri

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ Ariitakotakari pinkathari Herodes okaatzi jantayitakiri Jesús. Tima ikantaitaki: “Añagaira Juan owiinkaantantaniri. Piñiuro otzimi ishintsinka”. ¹⁵ Pashini kantayitatsiri: “Elías jinatzi”. Ikantayitzi iijatzi: “Kimitaka iriitaki pashini Kamantantaniri”. ¹⁶ Ikanta ikimaki Herodes ikantayitakiri, ikantanaki irirori: “Iriitaki añagaatsiri Juan nothatzinkakaantakiri”. ¹⁷ Opoñaantari kitziroini Herodes jomontyaakaantziri Juan, okantakaantziro Herodías, iinantawitari Felipe iririntzi Herodes. Irootaki jiiñantaari Herodes irirori. ¹⁸ Tima ikaminaantawitatya Juan, ikantawitari Herodes: “Tii okamiithatzi piinantyaawo iina pirintzi”. ¹⁹ Iro

[¶]5:41 Irootaki iñaawaitakiri Jesús, tima Aram-paanti jiñaawaitziri irirori.

^{§§}6:3 Jacobo, irijatzi ikantaitatsiri iijatzi Santiago.

opoñaantakari okisaniintziri Herodías, okowawitaka owamaakaantiri. ²⁰Irootaki jomontyaantakariri kitziroini Herodes. Iro kantzimaitacha Herodes antawoiti ipinkathatakiri Juan, jiyotzi kamiithashiriri jinatzi, kitishiri ikanta. Tiira ishiniwitari intsitokakaantiri. Okaatzi ikaminaawitariri, okompitzimoshiritakari Herodes. Ari jshiwintawitawo ikimisanziri. ²¹Okanta pashini kitijyiri, joimoshirinkawitawo Herodes itzimantakari pairani. Ipokaiyakini iwinkatharintsiti, ipokaki ijiwari owayiriiti Roma-jatzi, ipokaki jiwayitatsiri Galilea-ki. Owaiyakani. ²²Ari otyapaaki ishinto Herodías jowaiyani, amajyiitapaaki, okamiithatzimotanakiri Herodes amajyiitani, okamiithatzimotanakiri iijatzi itsipatakari jowaiyani. Ikantanakiro Herodes: “Ari nompakimi oitarika pinkamitinari. ²³Iiro namatawitzimi, jiyotzi Pawa tyaryoo nokantzi. Iroorika pikowi okaatzi nopinkathariwintziri, arityaami onkantaki nompimi kajyitani”. ²⁴Iyaatashitanakiro onaanati, okantapaakiro: “¿Oitama nonkamitiriri?” Okantanaki iroori: “Pinkamitiri iito Juan owiinkaantanani”. ²⁵Piyapaaka mainawo, okantapaakiri: “Nokowi pimpinawo iito Juan, powakinawo samantanakiki”. ²⁶Antawoiti jowashiritanaka pinkathari. Tima maawoni ikimaitakiri inkaanki, ikantakirori mainawo, tikaatsi inkinakaanairo, ontzimatyii impiro okowakotakiriri. ²⁷Jotyaaantaki owayiri jamakiniri iito Juan. ²⁸Jatanaki owayiri jomontyaitziri Juan, ithatzinkapaakiri, jamakotakiro iito samantanakiki. Ipakoitakiro mainawo, aanakiniro

onaanati. ²⁹Ikanta ikimaiyakini jiyotaani Juan-ni. Pokaiyai, ikitatairi.

Jowakaari Jesús 5000 shirampariiti

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰Ariiyitaa jiyotaani jotyaaantakiri, apatotapaa maawoni isaikira Jesús, ikamantapairi okaatzi jantayitakiri. ³¹Iikiro ipokaminthatanakitzi atziri, piyayitacha pashini. Tii onkantapainti jyaataiyaini Jesús jowaiya. Irootaki ikantantanakariri Jesús jiyotaani: “Thami aati otzishimashiki, amakoryaawakiita kapichiini”. ³²Otitaiyanakani pitotsiki, jataiyaini. ³³Iro kantzimaitacha, oiyiki aminakotawakiriri jyaatanaki, jiyoitawakiri. Shiyaiyanakani ikinaiyanaaki aatsiki, ipoñaanakawo nampitsiki. Iri itaiyakawoni jariita, apatotaiyapaakani. ³⁴Ikanta jariitapaaka Jesús, jiñaapaakitziiri ipiyotaiyakani. Jitakoshiryaapaakari. Ikimiwaitakari ojya iiorika itzimi aamaakowintyaarini. Jiyotaayitapairi iijatzi. ³⁵Aritaki tsiniriityaanaki, ipokashitapaakiri jiyotaani, ikantapaakiri: “Yotaanarí, asaikatziira otzishimashiki. ³⁶Pimpakairo piyotaantzi, jyaaita atziripaini nampitsiki jamananti joyaari”. ³⁷Ikantanaki Jesús: “Pimpiri iiroka joyaari”. Ikantzi jiyotaani: “¿Pikowatziima niyaati namanantakiti nowakaiyariri? Oiyiki owanawontsi, iiro jimonkaata kiriiki inkaati 200 ompinatyaari, nowakaantyaariri maawoni”. ³⁸Ikantzi Jesús: “¿Okaatzika tanta jamakiri atziriiti? Piyaati paminakitiro”. Ikanta jaminakitziro, ikantziri: “Tzimatsi 5 tanta, ipoña apiti shima”. ³⁹Ikantzi Jesús: “Poosaikiri maawoni atziri onatsiryataaki katawoshimashi,

*6:37 Ikantakoitziri jaka “kiriiki” irijatzi ikantaitziri iijatzi pashiniki ñaantsi “denario”.

pinashiyityaari poosaikayitiri”.
⁴⁰ Jimatakiri. Tzimatsi nashiyitainchari isaikayitaki ikaatzi 100 atziri, jimatsitakari iijatzi pashini ikaatzi 50 atziri. Joosaikakiri maawoni.
⁴¹ Ipoña Jesús, jaakotanakiro 5 tanta itsipataakiri apiti shima, aminanaki inkitikiki, ipaasoonkiwintakiro. Ipitoryaakiro tanta, ipakiri jiyotaani, jowawisaakiniri irorori atziripaini. Ari ikimitaakiri iijatzi shima, jantitakari maawoni. ⁴² Jowaiyakani maawoni, kimaniintaiyakani. ⁴³ Ijaikiyitairi 12 kantziri okaatzi jowagaantakari. ⁴⁴ Kimitaka ikaatzi 5000 shirampariiti owainchari.

Janiitantawo Jesús inkaari

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.15-21)

⁴⁵ Ikantanairi Jesús jiyotaani: “Thamira, pitaiyaawo pimontyaakotai nampitsiki Betsaida”. Ikantanakiri piyotawintakariri: “Kantatsi piyaayitai pipankoki”. ⁴⁶ Ikanta jiyaatanai maawoni atziri, tonkaanaki Jesús otzishiki jamanamanaata. ⁴⁷ Aritaki tsiniriityaanaki, jiwiyaakotaiyaani jiyotaani niyantyaaniki inkaari jimontyaakotaiyini. Apaniro isaikanaki Jesús otzishiki, ⁴⁸ jaminakotakiri jiyotaani, shintsiini ikomataiyini oipiyapiyatakotziri tampiya. Okanta okitijiyitzimataki, jiyaatashitairi, janiitantanaawo inkaari, ikinashitapairi itaapiiki, iro jawijiyimatirim.† ⁴⁹ Ikanta jiñaawairi, joyyakaatziiri shiritsi jinatzi, kaimaiyanakini, ⁵⁰ tima maawoni jariitashiryaaanakari jiñaakiri. Ikantapaakiri Jesús: “Naakataki pokatsiri, iiro pithaawawaitzi, tontashiri pinkantaiyaani”. ⁵¹ Otitapaa pitotsiki, awisainkatanaki tampiya. Iyokitzi ikantawintanakari. ⁵² Tima tikiraata jiyothatziroota joiyiñaantakawori

Jesús tanta, iro kantakaantzirori ikisoshiriwaitaiyini.

Joshinchaantzi Jesús Genesaret-ki

(Mt. 14.34-36)

⁵³ Irojatzzi jariitantaiyapaakarini inampiki Genesaret-jatzzi.
⁵⁴ Iro jaatakotapaakityaami, thaankipiroini jiyoitawakiri Jesús.
⁵⁵ Ikamantawakaanaka maawoni nampitawori janta, jamakoitakiniri mantsiyari jomaryaamintoki. Tsikarika isaiki Jesús, ari jamakoitziniriri.
⁵⁶ Imataka ikinayitzi oryaaniki nampitsi, nampitsiki antawo, iijatzi owaantsiki, jowakoitziniri mantsiyari aatsiki, ikantayitzi: “Pishinitawakiniri jotirotaawakiro piithaari”. maawoni otirotakirori iithaari shintsiyitai.

Owaaripiroshiritziriri atziri

(Mt. 15.1-20)

7 Ipoña ipokaiyakini Fariseo itsipatakari Yotzinkari, ipoñaakawo Jerusalén-ki. Japatowintapaakari Jesús. ² Jiñaapaakiri jiyotaani Jesús tii jantziro jamitapiintaiyarini ikiwaakota jowaiyani. Ikiyimatapaakiri. ³ Okaatzi jantapiintziri Fariseo-paini, iirorika ikiwaakota, iiro jowaa. Irootaki jamitapiintakari pairani ichariniiti: Aririka inkowi joya, ontzimatyii inkiwaakotawatya, inkitiwathatantyaari. ⁴ Aririka jariitaiya jamanantzi, tikiraata jowapaiyaata, inkiwaakopirotatwatya. Tiira apaani onkantya jamiyitari, ikiwayitsitawo jiraaminto, iyowiti, jonkotsiminto, imaaminto, maawoni. ⁵ Irootaki josampitantakariri Jesús, ikantziri: “¿Oitakama imaijantantaawori piyotaani jiyotaayitairi pairani achariniiti? Noñaapaakiri jowaiyani, tii inkiwaakotya”. ⁶ Jakanaki Jesús,

†6:48 Paminiro Mt. 14.25.

ikantzi: “Amatawitantaniri pinayitzi. Iirokatakiki josankinatakotaki pairani Isafas-ni, ikantaki: Ipinkathawaantiwitashitana atziripaini. Tiimaita inkinkishiritakotaina kamiithaini.

⁷ Aminaashiwaita jotzirowashitana ipinkathawitana,

Jiyotaantashiwaitawo jamiyitari irirori.

⁸ Pimajantakiro iiroka Ikantakaantani Pawa, pantashitakawo jamiyitari atzir-
iti. Pikiwayitziro piyowiti, piraaminto. Ojyiki okaatzi pantashiyitakari”.

⁹ Ikantziri iijatz: “Iroora pantapiro-
takiri pamiyitari, pithainkanakiro Ikan-
takaantani Pawa. ¹⁰ Jiroka rosankinari
Moisés-ni, ikantzi:

Pimpinkathatiri piwaapati iijatz
pinaanati.

Ikantzi iijatz:

Ontzimatyii jowamaitiri kiyimawait-
ziriri iwaapati iijatz inaanati.

¹¹ Iro kantzimaitacha iiroka pikantapi-
intzi: ‘Ankajyaakairirika Pawa airiikiti,
ontzimatyii ampiri. Onkantawitayya
añiiri jashironkaawaitya awaapati
iijatz inaanati’. ¹² Ari pikantakari
iiroka, piyotaashiwaitakari atziripaini,
tii inishironkatairi iwaapati iijatz
inaanati. ¹³ Apa pantashiwaitakawo
jamiyitari pairani pichariniiti, irootaki
pithainkantakawori iñaani Pawa.
Ari pikantapiintatya pantayitziro
kimitakawori jiroka”.

¹⁴ Ari ikaimakiri Jesús maawoni
apatotainchari, ikantziri: “Pinkimisan-
taiyini, pinkimathatantyaawori
nonkantiri. ¹⁵ Okaatzi jowayiitari, tii
owaaripiroshiritantzi. Irooma omishi-
tawayitziro poñaachari inthomainta,
irootaki owaaripiroshiritantatsiri.
¹⁶ Powakimpitayyaawo jiroka”. ¹⁷ Ikanta
jiyaataiyaini atziri, tyaapai Jesús
pankotsiki. Ari josampitakiri jiyotaani,
ikantziri: “¿Oita pojyakaawintakiri?”

¹⁸ Jakanaki Jesús, ikantzi: “¿Iijatzima
iiroka, tima pinkimathatawakiro?
¿Tiima piyotzi iiroka tii owaaripiroshir-
itantzi okaatzi jowayiitari? ¹⁹ Tikaatsi
okantziro ashiri, apa okiniro ajyiitoki,
irojatz oshitowantaiyaari”.

Iro jiyotaantakiri Jesús, tii okaaripirotz
okaatzi jowayiitari. ²⁰ Ipoña ikantanaki
iijatz: “Aririka ankinkishiriwaitya
antakari ajyininka kaaripirori, irootaki
owaaripiroshiritantatsiri. ²¹ Tima

inthomainta ashiriki opoñaayita:
kaaripirori kinkishiritaantsi, kaari
kinataantsi, mayimpiritaantsi,
tsitokaantsi, ²² koshitaantsi,
mashithataantsi, kaaripiroshiritaantsi,
amatawitaantsi, mayimpiry-
ookitaantsi, samakoniintaantsi,
kiyimataantsi, asagaawintaantsi,
tzimaityaashiryaantsi. ²³ Okaatzi

ikinkishiritapiintakari atziriiiti
kaaripirori onatzi, irootaki iñaantawori
owaaripiroshiriwaitziri. Tima
inthomainta ishiriki opoñaayitaka
jirokapaini”.

Awintaari Pawa Sirofenicia-jato

(Mt. 15.21-28)

²⁴ Opoñaashitaka ikinanaki Jesús
nampitsiki iitachari Tiro, irojatz
Sidón-ki. Ari isaikapaaki pankotsiki,
tii ikowawita inkimakoitirimi.
Tiimaita jimanakota. ²⁵ Tima janta
tzimatsi tsinani, piyarishiritatsiri
ishinto. Okimakotawakiri iroori Jesús,
iyaatashitanakiri, otzirowashita-
paakari. ²⁶ Kaari Judá-mirinka
jiroka tsinani, opoñaatya iroori
pashiniki nampitsi oita Sirofenicia.
Okantapaakiri: “Jesús, poshinch-
gainawo nishinto, opiyarishiritatz”.
²⁷ Ikantanakiro irirori: “Paata tsinani.
Ikantaitakiranki: Tii jaapithaitziri
jowanawo iintsi ampiri otsitsi joyaawo,
apaniro jowawaita iintsi irojatz

inkimaniintantatyaari”.[‡] 28 Ari akanaki tsinani, okantziri: “Imapirotatya pinkathari pikantakiri. Iro kantacha ikatziyapiinta otsitsi jantyaatsikiini, jowayitawo owanawontsi jookagaantayitzi iinchaaniki”. 29 Ikantzi Jesús: “Ari okanta, imapirotatya pikantakiri. Kantatsi piyaatai, ari piñaapairo pishinto, shintsitai iroori”. 30 Okanta iyaatai tsinani opankoki, oñaapairo ishinto omaryaaka omaamintoki, shintsitai.

Ikimakagairi Jesús ashikimpitawitachari

31 Ipoña jiyataanai Jesús isaikawitapaakara nampitsiki Tiro, ikinanairo Sidón-ki, Decápolis-ki irojatzi jariitantaari Galilea-ki. 32 Ari jamaitakiniri atziri ashikimpitatachari, kaari ñaawaitatsiri iijatzi. Ikantaitapaakiri: “Jesús, potirotantawatyaari pako”. 33 Ipoña Jesús jaanakiri jantyaatsikiini, josagaantantakari jakoimpiki ikimpitaki, itzirintantakari jiiwari ininiki. 34 Aminanaki inkitiki, ikisashiritanaka, ikantziri: “¡Efata!” (akantziri apaantiki aaka: “piwitaryagaiya”) 35 Iwitaryaanaka ikimpita, ñaawaitanai kamiitha. 36 Ikantawitawaari Jesús: “Iirora pikamantakotana”. Iro kantacha ipiyathatakari, ikamantakiri maawoni atziri. 37 Iyokitzi jowaitanakiri Jesús, ikantaitzi: “¿Oitaka okamiithatantari jantziri jirika? Ikimakagairi ashikimpitawitachari, iñaawaitakagairi iijatzi kaari ñaawaiwitachani”.

Jowakaari Jesús 4000 shirampariiti

(Mt. 15.32-39)

8 Ikanta japatotaiyani oiyiki atziri, thonkapaaka owanawontsi. Ikaimakiri Jesús jiyotaani ikantziri:

2 “Antawoiti nitakoshiritakari atziripaini. Mawataki kitiiyiri itsipatakina jaka, tikaatsitapaaki jowaiyaari. 3 Aririka notyaantairi, ari owamaakiri itajyi aatsiki, tzimayitatsi poñaachari intaina”. 4 Jakanaki jiyotaani, ikantziri: “¿Tsika ayika owakaiyaariri jaka otzishimashiki?” 5 Ari josampitzi Jesús, ikantziri: “¿Tsika okaatzika tanta tzimatsiri?” Ikantaiyanakini irrori: “Tzimatsi 7”. 6 Ari joosaikakaantakiri Jesús maawoni atziri kipatsiki. Jaakiro 7 tanta, ipaasonkiwintakiro, ipitoryaakiro, ipakiri jiyotaani jowawisaakiniri atziripaini irrori. 7 Tzimitacha iijatzi shimaaniki. Ipaasonkiwintakiri iijatzi, ipayitakiri atziripaini. 8 Owaiyakani maawoni, kimaniintaiyakani. Ijaikitauro okaatzizimagaantapaintsiri 7 kantziri. 9 maawoni owainchari ikaatzizimagaantapaintsiri 7 kantziri. 10 Ipoña jotitanaa Jesús pitotsiki itsipatananai jiyotaani, montyaakotanai intatsikirona oita Dalmanuta.

Ikowakowiitari Jesús intasonkawintanti

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

11 Ipoña ipokaiyapaakini Fariseo, iñaanamintatapaakiri Jesús, ikowi jiiñiri intasonkawintanti, jiyotantyaariri imapirotatya opoña itasorinka inkitiki, tima iñaantatyaari. 12 Ikisashiritanaka Jesús, ikantzi: “¿Oitama ikowantari jiiñiina nontasonkawintanti jirikapaini? Iiro noñaayimaitari. Imapirotatya”. 13 Piyanaa Jesús, montyaakotanai.

Shiniyakairori itantani Fariseo

(Mt. 16.5-12)

14 Ari imaijantanakiro jiyotaani jaantanatyaami tanta, apaanimachiini

[‡]7:27 Iriira jojyakaawintayitzi Judá-mirinkaiti, ikimitari iinchaaniki. Iriima kaari Judá-mirinkatatsini ikimiwaitakari otsitsi.

tanta jaanaki ipitoki. ¹⁵ Ari ikantzi Jesús: “Ontzimatyii paamawintyaawo shiniyakaawori itantani Fariseo iijatzi rashi Herodes”. ¹⁶ Ari jiñaanaminthatawakaiyakani jiyotaani, ikantawakaa: “Kaarima amantanaka tanta”. ¹⁷ Ikanta Jesús jiyotakiri ikantawakaari jiyotaani, ikantziri: “¿Oitama pikantawakaantari: ‘Kaari amantanaka tanta?’ ¿Tiima pikimi? Kisoshiri pikantaka. ¹⁸ Tzimawitacha poki tii piñaantzi, tzimawitacha pikimpita tii pikimi. ¿Tiima pikinkishiritziro nojyiñaantakawori tanta? ¹⁹ Tima 5 tanta tzimawitachari, jowimaitaka 5000 shirampariiti. Poyiitairo okaatzi tzimagaantapaintsiri. ¿Tsika okaatzi kantziri jaikitaatsiri?” Ikantaiyini: “12 kantziri”. ²⁰ “Iijatzi nokantakiro, kaawitachari 7 tanta, jowaiyakani 4000 atziriiti. Poyiitairo tzimagaantapaintsiri. ¿Tsika okaatzi kantziri jaikitaatsiri?” Ikantaiyini: “7 kantziri”. ²¹ Ari ikantziri: “¿Tikiraama pikimathatziroota?”

Jaminakaitziri kaari aminatsiri

²² Ariitaka Jesús nampitsiki Betsaida. Jamaitakiniri kaari aminatsiri, ikantaitapaakiri: “Potirotantawatyaari pako”. ²³ Ipoña Jesús, ikathawakotanakiri. Jaanakiri othapiki nampitsi. Jiiwaakitakiri, jotirotantanakari jako. Josampitzi-maitari: “¿Kantatsi pamini?” ²⁴ Ari jaminanaki, ikantzi: “Aminawitaana, noñaawitaari atziri janiitaiyini, tiimaita ikoñaapirotzi, joyashitakawo inchato”. ²⁵ Ipoña japiitakiri jotirotakiri irookiki, ikantairi: Paminai iijatzi. Aminanai, koñaatanai jamini intaina, jiñaanairo maawoni. ²⁶ Jotyaaantairi, ikantawairi: “Iiro pikinanai nampitsiki, tii nokowi pinkamantakotina”.

Jiyotaki Pedro: Cristo jinatzi jirika Jesús

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

²⁷ Ipoña jawisanai Jesús itsipatanaari jiyotaani ikantanaawo nampitsiki saikatsiri Cesarea-ki inampiitiki Filipo. Okanta niyanki aatsi josampitakiri jiyotaani, ikantziri: “¿Oitama ikinkishiritakotanari atziripaini?” ²⁸ Ari jakanaki jiyotaani ikantzi: “Ikantaitzimi Juan-ni owiinkaantantaniri pinatzi, ikantaitzimi iijatzi Elías pinatzi. Tzimatsi kantayitzimiri iijatzi pashini, Kamantantaniri piriintaachari”. ²⁹ Ipoña josampitanakiri irirori, ikantziri: “¿Oita pikinkishiritakotanari iiroka?” Ari jakanaki Pedro: “¿Cristo pinatzi!” ³⁰ Ikantzi Jesús: “Iiro pikamantakotsitana”.

Ikinkithatakota Jesús jowamaitiri

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹ Ari jitanakawo Jesús ikamantziri jiyotaani onkaati awijyimotirini, tima iri iitapiintachari Itomi Atziri. Ikantziri: “Ojyiki nonkimaatsikowintaimi. Ojyiki inkisaniintina pinkatharipaini, ijiwaripaini Ompiratasorintsitaari, iijatzi ikaatzi Yotzinkariiti. Jowamaakaantina. Iro awisawitaya mawa kitiijyiri, añaana”. ³² Ari ikantakiriri, tii jimaniro. Ipoña Pedro, jaanakiri Jesús jantyaatsikiini, ikowawitaka inkaminairimi. ³³ Ipithokapithatanakari, jaminanakiri jiyotaani, ikisanakiri Pedro, ikantziri: “¿Piyaati Satanás! Tii poshiritawo iiroka ikowakaantziri Pawa, poshiritashitakawo ikowayitziri atziriiti”. ³⁴ Ikaimakiri Jesús piyowintakariri, ikaimakiri iijatzi jiyotaani, ikantakiri: “Tzimatsirika kowatsiri intsipataina jowajyaantairo ikowawaitashitari jantiri. Onkantaw-itatya impaikakoitirimi, intsipataina naaka. ³⁵ Ikaatzi antashiwaitawori

ikowashiriyitzi, ari impiyashitaiya. Iriima kamawintinani, okantakaantziro ikimisantziro Kamiithari Naantsi, aritaki jawisakoshiriyitai. ³⁶ Aminaawaitashita inaitziro otzimimotantzi oiyiki ajyaagawontsi jaka kipatsiki, impoña inairo impiyashitaiyaawo añaamintotsi. ³⁷ ¿Kantatsima impinatakowintaitya iiro inantaawo impiyashitaiya? ³⁸ Tima ikaatzi kaaniwintanari naaka inkinkithatakotina kaaripiroshiririki atziri, ari nonkansitaiyaari naaka iijatzi nonkaaniwintairi paata aririka nompiyi namairo jowaniinkawo Ashitanari nontsipataiyaari maninkariiti, tima naaka Itomi Atziri”.

9 Ipoña ikantanaki iijatzi Jesús: “Tyaaryoowa, tzimayitatsi pikaatzi jaka, tikiraamintha pikamiita, ari piñaakiro ishintsinka Pawa tsika ikanta ipinkathariwintantai”.

Ishipakiryiimotakiri Jesús jiyotaani

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Okanta awisanaki 6 kitiiyiri. Tonkaanaki Jesús otzishiki, jaanakiri Pedro, Juan, Jacobo. Ari ishipakiryiimotakiri. ³ Kitamaa okantanaka iithaari, tikaatsi oiyakairi okitamaatanakira. ⁴ Inaatziiri Elías itsipatapaakari Moisés, ikinkithawaitakaapaakiri Jesús. ⁵ Inaawaitashiwaitanaka Pedro, ikantanakiri Jesús: “Yotaanarí, imapiro okamiithatzi pamaiyakina jaka. Kamiitha niwitsikaiyimini mawa pankojyitantsi: apaani pashitya iiroka, apaani jashitya Moisés, jashitya apaani Elías”. ⁶ Tima ithaawaiyanakitziini, irootaki inaawaitashiwaitantanakari. ⁷ Opoña opokapaaki minkori otsimankakotapaakiri. Ikimaitatzi ikantaitzi: “Nitakokitani jinatzi jirika notomi, pinkimisantiri”. ⁸ Ipoña jaminapirowitanaka, tikaatsi inaanai, apa Jesús.

⁹ Ikanta joirinkaiyaani otzishiki, ikantakiri iiro ikamantantziro inaaakiri irojatzi paata aririka jañagai. Tima jirika Itomi Atziri ari jañagai inkamawitaty. ¹⁰ Jimatakiro tii ikamantakotziri, iro kantacha oiyiki josampitawakaiyanakani oita iiro ithawitakotantari Jesús, ari jañagai inkamawitaty. ¹¹ Ipoña josampitaiyakirini, ikantziri: “¿Oitaka ithawitakotziri yotzinkariiti iri iiwatapaintsini Elías impoki?” ¹² Ari jakanaki Jesús, ikantziri: “Imapirotatya, iriitakira iiwatapaintsini Elías impoki, jotampatzikatantapaaki. ¿Tsikama okantzika josankinatakoitakina pairani? Tima okantzi: ‘Jirika Itomi Atziri, oiyiki inthainkawaitaitiri’. ¹³ Pinkimi, aritaki pokaki Elías. Oiyiki imaamanitaitawakiri, jimonkaatakiro okaatzi josankinatakoitakiriri”.

Jowawisaakotziri Jesús iintsi piyarishiritatsiri

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Ikanta jariitaa Jesús jookanakiri jiyotaani, inaapaatziiri ipiyowintakari oiyiki atziri itsipatakari Yotzinkariiti inaanaminthatziri. ¹⁵ Ikanta inaawairi ipokai Jesús, jiyokitziwintawairi, ishiyanaka jiwithatawaiyaari. ¹⁶ Josampitapaakiri Jesús, ikantziri: “¿Iitama piñaanaminthatantari?” ¹⁷ Akanaki apaani, ikantanaki: “Yotaanarí, namatziimiri notomi piyarishiritatsiri, tii okantzi inaawaitai. ¹⁸ Impokashitapairirika, owanaa jompojakaawaitari kipatsiki. Ishimoripaantiwaitakairi, jatsikaikiwaita, ikisotakairi. Nokantawitakari piyotaani jowawisaakotainari, tii ikantziri”. ¹⁹ Jakanaki Jesús, ikantanaki: “Tiitya pikimisantaiyini iiroka. ¿Tsikapaitima piyotika? Pamakiri jaka iintsi”. ²⁰ Jamaitapaakiniri. Ikanta piyari inaapaakiri Jesús, jompitatakaanakari

shintsiini iintsi, tyaanaki, ipinaawaita kipatsiki, ishimoripaantiwaitanaki. ²¹ Josampitanakiri Jesús iwaapati iintsi, ikantziri: “¿Tsikapaitima jitanaka piintsiti?” Ikantzi: “Ari ikantsita owakiraa jiryaanitzi. ²² Itaakaawaiwikitari paampariki, ipiinkawaitzi iijatzi jiñaaki, ikowi jowamairimi. Kantatsirika pinishironkatina, pantiro”. ²³ Ikantzi Jesús: “¿Oitama pikantantawori ‘Kantatsirika...?’ Aririka pinkimisantai, aritaki antatya maawoni”. ²⁴ Ipoña ikaimanakishintsiini iwaapati iintsi, ikantanaki: “Kimisantawitachana, tiirika nokimisantapirotzi, pinkimisantakaapirotaina iiroka”. ²⁵ Iikiro iñaatzi Jesús ipokaiyapaakini atziri, ikisanakiri piyari, ikantanakiri: “Pintainaryiiaari iintsi, iiro pipiyashitaari iijatzi”. ²⁶ Ikaimanakishintsiini piyari. Ikamimatakaanakiri iintsi. Ojyiki kantanaaintsiri: “Kamaki iintsi”. ²⁷ Ipoña ikathawakotanakiri Jesús, jowatziyakiri. Añaanai. ²⁸ Ikanta ityaapaakira Jesús pankotsiki, ari josampitakiri jiyotaani apaniroini, ikantziri: “¿Kaari nokantantari naaka nowawisaakotiri?” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Imapirotatya ishintsitzi jirika piyari, okowapirotatya aakowintyaawo amaña, antziwintyaari iijatzi”.

Japiitairo Jesús

ikinkithatakotziro inkamimotanti

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Ipoña jawisanaki Jesús, ikinayitanai Galilea-ki. Tiira ikowi inkimakotiri atziiriiti. ³¹ Tima jiyotaayitatziri jiyotaani, ikantayitzi: “Irootaintsira jaakaantaitiri Itomi Atziri, jowamaitiri. Awisawitayta, mawa kitiiiyiri, aritaki jañagai iijatzi”. ³² Iro kantzimaitacha tii jiyotaiyawakironi okaatzi ikamantawitariri. Tikaatsi kowatsini josampitiri.

Tsika itzimi ñaapirotachari

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Ariitaiyaani Capernaum-ki. Ikanta isaikaiyapaini pankotsiki, josampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Oitama pikantawakaari inkaanki aatsiki?” ³⁴ Ari imairitaiyakini irirori. Tima ikantaminthatawakaatya inkaanki aatsiki itzimika ñaapirotachari. ³⁵ Saikanaki Jesús, japatotakiri 12 jiyotaani, ikantziri: “Aririka pinkowi piñaapirotya, pojyakotyari ikanta ompirataari, tii iñaapirowaita irirori”. ³⁶ Jamaki iintsi, katziyapaaka niyankiniki isaikaiyakini irirori, ikantzi Jesús: ³⁷ “Ikaatzi pairyirori nowairo ikimisantaana, impoña jaawakiri kamiitha kimitakariri jirika iintsi, naaka jaaki kamiitha. Ari okimitari iijatzi, aririka jaapatziyaina naaka, kimipirowaitaka iriira jaapatziyaka otyaantakinari jaka”.

Ari atsipatari kaari kisaniiintairi

(Lc. 9.49-50)

³⁸ Ari ikantanaki Juan: “Yotaanari, noñaaki chapinki atziri pairyirori piwairo, jowawisaakotzimaitari piyarishiritatsiri. Tiira añiiri antsipatyaari jaka, nowajyaantakaakiri”. ³⁹ Ikantzi Jesús: “Iiro powajyaantakairimi. Tima ikaatzi tasonkawintantatsiri ipairyiro nowairo, iiro ikijyimataana osamaniityaaki. ⁴⁰ Tima ari atsipatari kaari kisaniiintaini. ⁴¹ Aririka jítakoitaimi impairyaitiro nowairo, inkantaiti: ‘Nompakotiri jiña jashitaari Cristo’. Iri impinaitairi paata. Imapiro”.

Iiro pantakaantziro kaaripirori

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴² “Tsikarika itzimi antakaakirini kaaripirori iintsi awintaanari, ojyakariri jirika jaka, ari jowasankitaayitairi. Iro kamiithatatsimi inthayitini

mapi ikintsiki, jowiinkaitiri inkaariki. ⁴³Iroorika pako pantapiintantyaarimi kaaripirori, powajyaantiro onkantya pawisakotantaiyaari, pinkimitakaan-tiromi pinthatzinkatyiiromi pako. Irojatzii piyaaponthokitantaiyaari inkitiki. Tima tii opantawo otzimawita apiti pako ompoña piñagairo paata jookaitaimi sarinkawiniki ari pinkantaitatyaani pintagaiya, ⁴⁴tsika tii ikaamanitapai chowitsi, tsika tii itsiwakanitapai paampari. ⁴⁵Iroorika piitzi pantapiintantyaarimi kaaripirori, powajyaantiro onkantya pawisakotantaiyaari, pinkimitakaan-tiromi pinthatzinkatyiiromi piitzi. Irojatzii piyaaponthokitantaiyaari inkitiki. Tima tii opantawo otzimawita apiti piitzi ompoña piñagairo paata jookaitaimi sarinkawiniki ari pinkantaitatyaani pintagaiya, ⁴⁶tsika tii inkaamanitapai chowitsi, tsika tii itsiwakanitapai paampari iijatzi. ⁴⁷Iroorika poki pantapiintantyaarimi kaaripirori, powajyaantiro onkantya pawisakotantaiyaari, pinkimitakaan-tiromi pinkithoryaatyiiromi poki. Irojatzii piyaapityakitantaiyaari inkitiki. Tima tii opantawo otzimawita apiti poki ompoña piñagairo paata jookaitaimi sarinkawiniki ari pinkantaitatyaani pintagaiya, ⁴⁸tsika tii inkaamanitapai chowitsi, tsika tii itsiwakanitapai paampari iijatzi. ⁴⁹Tima paampariki jiñaantayiiromi maawoni, inkimitakaan-tiromi iijatzi okanta tziwi okatyotzi. ⁵⁰Kamiitha okanta tziwi okatyotzi, aririka inkonowaitiro tsika oitya, iiro opantanaawo inkatyokantaityaawo. Pinkimitakotaityaawo iiroka tziwipirori, paapatziyawakaiya, tima tii opantawo pintzimawintawakaiya”.

Jiyotaantzi Jesús ikantzi: tii opantawo pookiro piina

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

10 Ikanta jawisanai Jesús jiyataairo Judea, ikinanakiro intatsikironta Jordán. Japatowintawaari oiyiki atziri. Jitapaawo jiyotaayitapai ikimitapiintziro.

²Ari ipokakiri Fariseo, josampitapaakiri Jesús ikowi inkompitakaiyaarimi, ikantapaakiri: “¿Shinitaantsitatsima atziri jookiro iina?” ³Jakanaki Jesús, ikantanakiri: “¿Oitama ikantakaantziri Moisés-ni?”

⁴Ikantayini irirori: “Ishinitaantziro Moisés-ni ookiro aina aririka impayitairo osankinatakota ookawakaantsi”.

⁵Ari jakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Okantakaantziro tii pikimisanantzi, irootaki ishinitantakimirori jiroka.

⁶Pairani itantanakari jiwitsikantzi Pawa, jiwitsikakiri shirampari, jiwitsikitsitakawo iijatzi tsinani.

⁷Ari jookawintairi shirampari ashitariri, jayi iina, Apaani inkantanaiya iwathaki jaawakaana.

⁸Irootaki iiro okantanta jookiro atziri itsipataakaakariri Pawa, ⁹tima apaani ikantanaa, iiro okantzi jookawakaiya”.

¹⁰Ikanta isaikaiyini pankotsiki, josampitairi jiyotaani okaatzi ikantakiri,

¹¹ikantanaki Jesús: “Itzimirika ookironi iina, aririka jagai pashini tsinani, imayimpiriwintakiro iinawitari kitziroini. ¹²Ari okimita tsinani aririka ookiri oimi, agairika pashini shirampari, omayimpiriwintakiri oimiwitari kitziroini”.

Itasonkawintziri Jesús iintsipaini

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³Ari jamaitakiniri Jesús iintsipaini, ikowaitzi jotzimikapatziitotantawatyaari jako. Ikanta jiyotaani

Jesús ikisawakiri amayitziriri iintsi. ¹⁴Tii inimotanakiri Jesús jiñaakiri, ikantziri: “Pishinitiri iinchaaniki impokashitina. Iiro pithañaana. Tima inkaati kimitaiyaarini irirori, iriitaki ñaagaironi ipinkathariwintantzi Pawa. ¹⁵Imapiro, iiorika ipinkathaitziri Pawa inkimitakoityaari ikanta iintspaini, iiora iñaitairo ipinkatharitai”. ¹⁶Ithomaawakiri iintspaini, jotzimikapatziitoyitakiri, itasonkawintayitakiri.

Mainari ajyaagantachari

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷Iro jawisantanaiyaarimi Jesús, ishiyashitakari mainari, jotzi-irowashitapaakari, josampitapaakiri: “Kamiithari Yotaanarí, ¿oitama nantairi noñaantaiyaawori kañaanimintotsi?” ¹⁸Ari jakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Oitama pikantantanari: ‘Kamiithari pinatzi?’ Apaniro ikantakaawo Pawa ikamiithatzi, tikaatsi pashini. ¹⁹Aritakima piyotakotakiro Ikantakaantaitziri: Iiro pitsitokantzi. Iiro pimayimpirtzi. Iiro pikoshitzi. Iiro pithiiyakotanta. Iiro pamatawitantzi. Pimpinkathatiri ashitzimiri”. ²⁰Jakanaki mainari, ikantzi: “Yotaanarí, nothotyaakiro maawoni irojatzi nitanakawo pairani iiniro niryaaantzi”. ²¹Ipoña Jesús jaminanakiri, jitakotanakari, ikantziri: “Tzimatsi apaani kowityaapainchari kaari pantziri. Piyaati pipankoki, pimpimantiro maawoni pashitari, pimpashityaari ashironkaachari. Ari piñagairo pinintagaiya inkitiki. Pimpoki, poyaatina”. ²²Ikanta ikimawaki, okantzimoniintanakari. Owashiri ikanta ipiyanaa, tima ajyaagantzinkari jinatzi.

²³Ipoña Jesús, jaminanaki maawoni onaminaki, ikantziri jiyotaani: “¡Owanaa opomirintsitzimotari ajyaagantzinkari jiyaatai ipinkathariwintantzi Pawa!” ²⁴Jiyokitziitanaki jiyotaani ikimakiri ikantakiri. Japiitanakiro ikantzi: “Notomiiti. ¡Owanaa ompomirintsitzimotyaari jiyaatai ipinkathariwintantzi Pawa awintaawori jajyaagawo! ²⁵Tima iiro okantzi intyi piratsi camello imooki kithapi, iro owatsipiro ompomirintsitya intyi ajyaagantzinkari ipinkatharitai Pawa”. ²⁶Ikiro jiyokitziitanakitzi jiyotaani, ikantashiryitanaki: “¿Tsikama iityaaka awisakoshiritaatsini?” ²⁷Jaminanakiri Jesús, ikantziri: “Iirowa jantziro apaniroini atziri, iriitaki Pawa antakairini. Tikaatsi pomirintsitzimotyaarini irirori”. ²⁸Ikantanaki Pedro: “Jirika nokaataiyakini maawoni, nookayitanakiro tzimimoyitanari, noyaataiyakimini”. ²⁹Jakanaki Jesús, ikantanakiri: “Imapirotatya, tzimatsi kimisantanairori Kamiithari Naantsi, kinkithatakotanairori iijatzi, ari okanta jookawintantawori inampi, iririntzi, iritsiro, ashitariri, iina, jiintsiti, jowani, ³⁰iriitaki ñagaironi onkaati impairiri Pawa. Ojyiki onkaati pankotsi, iririntzi, iritsiro, ashitariri, jiintsiti, jowani. Onkantawitatya ojyiki inkisaniintawaititiri, tima iiro osamanitzi iñiuro kañaanimintotsi. ³¹Tzimayitatsi itayitawori, iri ñiironi jimpoiyyitai. Tzimayitatsi impoiyyitatsiri, iri ñiironi jitaiyaawo”.

Japiitairo ikinkithatakota Jesús jowamagaitiri

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³²Ikanta itonkaiyini ipampithatziro aatsi jiyaatiro Jerusalén-ki. Iriitaki iiwatatsi Jesús janiitaiyini. Iyokitzi ikantaiyani jiyotaani, thaawashiri ikantaiyani joyaatziri. Ipoña japiitakiro

Jesús japatotziri 12 jiyotaani, ikamantakiri awijyimotirini, ikantakiri: ³³“Aatatzira Jerusalén-ki. Ari jaitiri Itomi Atziri jaakaaniri ijiwari Ompiratasorintsitaari intsipatayaari Yotzinkariiti, jiyakawintiri jowamaitiri, jaayiiitanakiri atziriki kaari ajyininkata, ³⁴ishirontaminthaityaari, impajawaitaitiri, jiiwawaitaitiri, jowamaitakiri. Iro awisawitaya mawa kitijiyiri, ari jañagai iijatzi”.

Ikowiri Jacobo itsipatari Juan

(Mt. 20.20-28)

³⁵Ikanta Jacobo itsipatakari Juan, itomipaini Zebedeo, jontsitokapaakari okaakiini Jesús, ikantakiri: “Yotaanarí, nokowi pantainawo nonkamitimiri”. ³⁶Josampitanakiri irirori: “¿Iitama pikowiri nantimiri?” ³⁷Ikantaiyini: “Tima irootaintsi pimpinkathariwintanti, pishinitina nosaikanampitimi pakopiroriki nontsipatimi ampinkathariwintanti”. ³⁸Ikantanakiri Jesús: “Tii piyotziro oita pikamitanari. Ojyiki nonkimaatsityaari naaka. ¿Arima pamawitakiro iiroka pinkimaatsitya ojyiki? ¿Arima pinkimitatyaana nonkami naaka?”^f ³⁹Ikantaiyini irirori: “Aritaki nantakiro”. Ikantzi Jesús: “Imapiro, irootaintsi pantiro onkaati nonkimaatsityaari,[§] ⁴⁰irooma pisaikanampitina nakopiroriki pintsipatina ampinkathariwintanti, iiro okantzi naaka noshinitaimiro, jashi ikajyaakaitakiri kitziroini”. ⁴¹Ikanta ikimaiyakini pashini jiyotaani, ikisanakiri Jacobo iijatzi Juan. ⁴²Ipoña japatotanairi iijatzi, ikantziri: “Piyotaiyirini iiroka pinkathariyitatsiri jaka, jompiratanta. Ari ikimitari iijatzi

ñaapirotachari ipinkathaitziri irirori. ⁴³Irooma iirokaiti, aririka pinkowi piñaapirotya, iri pinkimitakotyia ompirataari. ⁴⁴Iroorika pinkowi piiwatakaanti, iri pinkimitakotyia ikanta ompirataari. ⁴⁵Tii iro impokantyaari Itomi Atziri jompiratantya, iro ipokantakiri inkimitakotyiaari ompirataari irojatzii inkamawintantantyaari, iri pinatakowintantatsini, jookaakowintairi maawoni”.

Jaminakagaitairi kamiitha Bartimeo

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶Ikanta Jesús jariitaka nampitsiki Jericó. Jawisanai itsipatanaari jiyotaani iijatzi ikaatzi apatowintakariri. Okanta aatsinampiki, jiñaapaakiri atziri iitachari Bartimeo, itomi Timeo, ikowakotantzi impashitaityaari. ⁴⁷Ikanta ikimaki irirori, iriitaki Jesús poñaachari Nazaret, ikaimotawakiri, ikantziri: “¡Jesús, icharini David-ni, pinishironkataina!” ⁴⁸Ikisawiiitanakari imairitantyaari, iikiro ikaimanakitzi shintsiini: “¡Icharini David-ni, pinishironkataina!” ⁴⁹Katziyapaaka Jesús, ikantzi: “Pinkaiminari”. Ari ikaimaitakiri ikantaitziri: “Pinkatziyi, ikaimatziimi, thaaminta pinkantanatya”. ⁵⁰Jookanakiro ipiwiryaakominto, katziyanaka, ishiyashitanakari Jesús. ⁵¹Josampitawakiri, ikantziri: “¿Iitama pikowakotanari? ¿Tsika nonkantaimika?” Jakanaki irirori, ikantzi: “Yotaanarí, nokowi naminawaitai kamiitha”. ⁵²Ikantanaki Jesús: “Kantatsi piyaatai, oshinchagaimi pawintaana”. Apathakiro jaminanai kamiitha, joyaatanakiri Jesús.

^f10:38 Iro ithawitakotzi Jesús jaka: “¿Arima pantakiro iiroka piroo kipijyaari onkaati niriri naaka? ¿Arima pojyakotakina jowiinkaataitina naaka inkitaitakina?”

§10:39 Iro ithawitakotzi Jesús: “Imapiro, aritaki pantakiro piroo niriri naaka, aritaki pojyakotakina jowiinkaataitina naaka inkitaitina”.

Ariitaka Jesús Jerusalén-ki

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 Irootaintsi jariitya Jesús Jerusalén-ki, jijiyaaka osaiki nampitsi Betfagé otsipatakawo Betania, omontitakawo otzishi Olivo. Ari jotyaaantakiri apiti jiyotaani, ² ikantakiri: “Piyaanti nampitsiki amontitakari. Ari piñaaki iwonkiri burro inthatakotya, tikira ityaakaitariita. Pinthataryaakotiri, pamakinari. ³ Aririka ikantaitawakimi: ‘¿Pinkantirika pithataryaakotantariri burro?’ Pinkantanakiri iiroka: ‘Ikwatzi-iri Pinkathari. Ari joiptiyaimiri iijatzi’”. ⁴ Jataiyakini, iñaakiri ithatakotaka iwonkiri burro pankotsinampiki. Ithataryaakotapaakiri. ⁵ Tzimatsi atziri ñaawakiriri, ikaimotawakiri:

“¿Pinkantirika pithataryaakotantariri burro?” ⁶ Ikantanakiri irirori okaatzi ikantawakiriri Jesús. Ishinitawakiniri jaanakiri burro. ⁷ Jamaitakiniri Jesús. Jowaitakiniri manthakintsi imitzikaaki burro, ityaakaanakari Jesús. ⁸ Tzimatsi oomaankashitanakiriri manthakintsi, pashini chikanaintsiri inchashi ishitashitantaari owaniinkatantaari tsika ikinanaki. ⁹ Atziripaini iwataintsiri, ikaatzi oyaatakiriri itaapiiki, ikaimaiyini, ikantaiyini:

¡Aatsikitataiki Awinkatharitiwi!
Tasonkawintaari jinatzi, Pinkathari aitziri otyaantakiriri.

¹⁰ Aapatziyaari impoyaatyaarini acharini David-ni.

¡Aatsikitataiki Awinkatharipirotyaari!

¹¹ Ariitapaaka Jesús Jerusalén-ki, tyaapaaki tasorintsipankoki, jaminayitapaakiro maawoni. Tima aritaki tsiniriityaanaki, piyanaka Betania-ki itsipatanaari 12 jiyotaani.

Jiyakatziro Jesús pankirintsi kaari kithokitatsi

(Mt. 21.18-19)

¹² Okanta okitiijyitamanai, piyaa Jesús ipoñagaawo Betania-ki, itajyaa-paaki niyanki aatsi. ¹³ Jaminaki jantó jiñaaki okatziya pankirintsi, owaniinka okanta oshi. Jiyaatashitanakiro, jaminiro tzimatsirika okithoki. Tikaatsimaita, iyoshiita oshi, tima tikira okithokipaitaita.** ¹⁴ Jiyakatanakiro pankirintsi, ikantzi: “Ari pashi powaatyiro iiro pikithokitai”. Ikimaiyakirini maawoni jiyotaani.

Jomishitowiri Jesús

pimantayitatsiri tasorintsipankoki

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵ Ikanta jariitaiyapaani Jerusalén-ki. Tyaapaaki Jesús tasorintsipankoki, jomishitowapaakiri pimantayitatsiri iijatzi amanantayitatsiri. Jotatsinkayitapaakiro jowayitziri kiriiki, ari ikimitaakiro iijatzi tsika jowayitziri shiro. ¹⁶ Tiira ishinitanai jawisakairo jajyaagawo osaikira tasorintsipanko. ¹⁷ Ari jiyotaantanaki, ikantzi: “Pairani josankinaitakiro, kantatsiri: ‘Nopanko inatzi jiroka, ari jamanapiintinari poñaayitachari nampitsiki’. Iro kantzimaitacha pamatawitantatapiintaki iirokapaini pipimantayitzira, pikimitakaantakiro koshintzipanko”. ¹⁸ Ikanta ikimaiyakini Yotzinkariiti, itsipatakari ijiwari Ompiratasorintsitaari, jaminaiyakironi tsika inkinakairo jowamaakaanari. Iro kantzimaitacha ithaawantaitakari Jesús, tima iyokitzi ikantayitaka atziri jiñiiri kamiitha okanta jiyotaantayitziri. ¹⁹ Tima aritaki tsiniriityaaki, piyanaa Jesús.

**11:13 Kantakotachari jaka “pankirintsi”, irojatzira jiiyiitzi “higuera”.

Sampishitanaki pankirntsi jiyakatakiri

(Mt. 21.19-22)

²⁰ Ikanta ikinamanai osaiki pankirntsi, jiñaapiro sampishitanaki, kamanaki maawoni oparithaki. ²¹ Ikinkishiryanaairo Pedro jiyakatakiri chapinki Jesús. Ikantziri: “Yotaanarí, paminiro pankirntsi piyakatanakiri, sampishitanaki”. ²² Jakanaki Jesús, ikantzi: “Pawintaiyaari iiroka Pawa. ²³ Tima aririkami pinkowakotirimi Pawa joshirinkiro otzishi jookiro inkaariki, iiorika pikisoshiriwaitanaki, iri pawintaanatya, aritaki jantakimiro. Imapiro. ²⁴ Iro nokamantanzimirori jiroka, tima aririka pamañaari Pawa pinkamitiri oityaarika, pawintaanatyaaririka, aritaki jantakimiro pikowakotziriri. ²⁵ Aririka pamañaari Pawa, pimpiyakotairo kaari inimotzimiri jantzimotaitzimiri iiroka, onkantantyaari Ashitairi Inkitijatzí impiyakotaimi iiroka pikinakaashitakari. ²⁶ Iiorika pipiyakotairo jantzimotaitzimiri iiroka kaari inimotimini, ari inkimityaari iijatzí Ashitairi Inkitijatzí, iiro ipiyakotsitaimi iiroka pantakiro kaaripirori”.

Ishintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Ikanta jariitaiyapaani Jerusalén-ki, aniiwaitapai Jesús tesorintsipankoki. Ipokashitapaakiri ijiwari Ompiratasor-intsitaari, itsipatakari Yotzinkariiti, ipokaki iijatzí Antaripiroriiti. ²⁸ Josampitapaakiri, ikantziri: “¿Iitaka otyaantakimiri poñaagantiro pishintsinka?” ²⁹ Ari jakanaki Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsi iijatzí naaka nosampitimiri, aririka pakakina ari nonkamantakimiro iita otyaantakinari. ³⁰ Tima jowiinkaantantaki Juan-ni,

¿Iita otyaantakiriri? ¿Pawama? ¿Atzirima? Pakaiyinitya”. ³¹ Ipoña ikantawakaanaka: “Aririka ankantakiri Pawa otyaantziriri, ari inkantanakai: ‘¿Oitama kaari pikimisantantari?’ ³² Aririka ankanti: ‘Atziri otyaantakiriri’, ari inkisanakai atziripaini. Tima ikantaiyini atziriti, Kamantantaniri jinatzí Juan-ni”. ³³ Ari jakaiyanakini, ikantaiyini: “Tii niyotziro”. Ikantsitanaka iijatzí Jesús: “Ari nokimitsita naaka, iiro nokamantzimiro iita otyaantakinari”.

Kaariproshiriri antawairintzi

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

12 Ari jitanaawo Jesús joyyakaaw-intziro jiyotaantayiziri, ikantzi: “Ipankitaki shirampari chochokimashi, jotantotakotakiro, jiwitsikashitakiro jowironta paata owaaki, jiwitsikaki pankojyitantsi inkini jaminakoitiro pankirntsimashi. Ipoña jaminaki aminironi iwankirimashi, jataki irirori intaina. ² Okanta irakapaititaki iwankiri, jotyaantawitaka jompiratani jagaatimi okithoki. ³ Ikanta jiñaawakiri antawaitatsiri, jaawakiri ipajawaitawakiri, joipiyairi tikaatsi jaanai. ⁴ Jotyaantawita iijatzí pashini jompiratani. Itsitokainawaitawakiri, ikawiyawaitakiri, joipiyakiri. ⁵ Jotyaantaki iijatzí pashini, jowamaitakiri. Ojyiki ikaatzi jotyaantawitakari, tzimayitatsi ipajawaitaitakiri, jowamaitakiri pashinipaini. ⁶ Apaani ikantapaaka itomi irirori, jitakopiroitari, jotyaantakiri, ikantashiritzi: ‘Jirikarika notomi naaka ari impinkathaitakiri’. ⁷ Iro kantzimaitacha jirikapaini aminirori pankirntsimashi, ikantawakaa: ‘Jirikataa ashitaiyaawoni paata pankirntsimashi. Thami owamairi, ayiroota aaka’. ⁸ Jaawakiri, jowamaakiri. Jookakiri othapikitapaa pankirntsimashi. ⁹ ¿Iitama jantiri

ashitawori pankirintsimashi? ¿Tiima ari impokanaki irirori, jowamairi aamaakowintawori iwankirimashi, jaminai pashini? ¹⁰ ¿Tiima piñaanatziro osankinarintsi? Kantatsiri:

Imanintawitakawo mapi witsikirori pankotsi,
Iro kantzimaitacha jowatzikaitairo mapi pankotsinampiki, ikimitakagaitaawo iroorikami tzinkamitsi.

¹¹ Iriitaki Awinkathariti Pawa owairori onaminaki,
Irootaki ayokitziwintantakariri maawoni”.

¹² Ari ikowaiyanakini jaakaanakirimi Jesús, jiyotawakiro iriitaki ikantakotziri. Tii okantzi, tima ithaawanatyaari atziri piyowintakariri. Jowajyaantanakiri, jiyaapithatairi.

Kamiithama impinaitiri pinkathari

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ipoña jotyaaantaitaki Fariseo itsipatakari aapatziyariri Herodes, ikowaiyini inkompitakaiyaarimi Jesús.

¹⁴ Ikanta jariitaiyakani, ikantapaakiri: “Yotaantanirí, okaatzi piñaanitari iiroka iroopirori inatzi, kaari inintakaashitani atziri. Piyotaantziro iiroka tyaryoopiroini inintakaantziro Pawa. ¿Kamiithatatsima ampiri kiriiki ikowakotantziro Pinkathari César?” ¹⁵ Jiyotawakiri Jesús, ikowatzi jamatawitirimi osampitakiriri, ikantanakiri: “¿Iitama piñaantashiwaitantanari? Pamakinari kiriiki, naminawakiriita”. ¹⁶ Jamaitapaakiniri. Ikantzi Jesús: “¿Iitama ashitawori jojyakaawo jaka? ¿Iitama ashitawori iwairo?” Ikantaiyini irirori: “Jashi César”. ¹⁷ Ikantanaki Jesús: “Tima iri César ashitariri, pantatyaanari ikowakaimiri pimpinatiri. Irooma maawoni jashitari Pawa, pantatyaanari

ikowakaimiri irirori”. Iyokitzi ikimpoyaanakiri Jesús.

Josampitakowintaitziro aririka jañagai kamayitatsiri

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Ipoña ipokaiyakini Saduceo jiñiiri Jesús. Iriitaki Saduceo kantayitatsiri iiro jañagai kamayitatsiri. Josampitapaakiri: ¹⁹ “Yotaantanirí, josankinataki pairani Moisés-ni, kantatsiri:

Aririka inkami shirampari, jookawintanairo iina. Iirorika jowaiyantakairo, kamiithatatsi jiinataiyaawo iririntzi. Aririka owaiyantai tsinani, kimiwaitanaa iriirikami ashityaarini oimi kitziroini kamaintsiri.

²⁰ Thami ankantawaki: Tzimatsi 7 shirampari, iririntzi jinaiyatziini. Itawori itzimi jaawitaka iina, tikira osamanitzi, kamaki, tii jowaiyantakairo iina.

²¹ Ipoña jaawitaawo pashini iririntzi apititatsiri itzimi. Ari ikimitakari irirori, kamaki, tii jowaiyantakairo. Ipoñaawitapaaka mawatatsiri itzimi, iijatzi ikimitakari irirori. ²² Ari ikantakari maawoni ikaataiyini 7 iririntzi. Tikaatsi owaiyantakaironi. Okanta osamanitaki kamai iijatzi iroori tsinani. ²³ Aririka jañaayitaimi paata ikamawitaka, ¿Itzimikama oimipirotaiyaari tsinani? Tima maawoni ikaatzi 7 iinantawitakawo”.

²⁴ Jakanaki Jesús, ikantziro: “¿Oitama kaari pikimathatantawo osankinarintsiirori? ¿Oitama kaari piyotantawo ishintsinka Pawa? ²⁵ Tima aririka jañaayitai paata kamayitatsiri, iiro itzimapai aawakaachani. Jojyapaiyaari maninkariiti saikayitatsiri inkitiki. ²⁶ ¿Tiima piñaanatziro josankinari Moisés-ni tsika ikanta Pawa jiñaanatantakariri oota kitochiimaishi? Ikantakiri:

Naakataki Pawa ipinkathatziro Abraham, Isaac, iijatzi Jacob.

²⁷ Ari ayotaiyini añaayitatsi irirori, tima tii okantzi kaminkari impinkathatiri Pawa, apa jimatziro añaayitatsiri. ¿Naakiro? Pikinakaashitakawo iiroka”.

**Iñaawintakoitziro
ikowakaapirotairi Pawa**

(Mt. 22.34-40)

²⁸ Ari ipokapaaki Yotzinkari, ikimapaakiri jiñaanatawaka. Yotapaaki kamiitha Jesús jiyotaakiri Saduceo, josampitapaakiri irirori: “¿Oitama itawori kowapirotachari Ikantakaantaitani?” ²⁹ Jakanaki Jesús, ikantzi: “Jiroka kowapirotachari, okantzi: Pinkimi Israel-mirinkaiti, jirika Awinkathariti Pawa, Pinkathari apaniroini ikanta irirori.

³⁰ Pitakopirotaiyaari, pitakoshiritaiyaari, pitakoshintsitaiyaari, pampithashiri powairi iijatzí.

Iro kowapirotachari Ikantakaantaitani.

³¹ Ari okimitawo apititanaintsiri, okantzi:

Pitakotaiyaari pijyininka, pinkimitakaantairi pitakotawo piwatha iiroka.

Tikaatsi pashini Ikantakaantaitani anaironi jirokapaini”. ³² Ikantanaki Yotzinkari: “Kamiithataki, Yotaantanirí, imapirotatya pikantakiri: Apaani jinatzí Pawa tikaatsi pashini. ³³ Owanaa okamiithataki atakopirotaiyaari, atakoshiritaiyaari, atakoshintsitaiyaari, pampithashiri owanairi. Iijatzí ankimitawakaanaiya aaka, atakotawakaiya. Iro ikowakaapirotairi Pawa, anairo maawoni itagaitziniriri Pawa jashitakaitariri iijatzí”. ³⁴ Ikanta Jesús, jiñaakiri kamiitha okaatzí ikantakiri, ikantanakiri: “Irootaintsimi piñihiro pimpinkathatairi Pawa, impinkathariwintantaimiri irirori”. Tikaatsi kowanaatsini josampitanairi Jesús.

¿Iitya charinitariri Cristo?

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ Ipoña jiyotaantaki Jesús tasorintsi pankoki, ikantzi: “¿Oitama pikinkishiritari iiroka, aririka pinkimiri Yotzinkariiti, ikantzi: ‘Jirika Cristo-tatsiri icharini jinatzí David-ni?’ ³⁶ Tima Tasorintsinkantsi ñaawaitakaakiri pairani David-ni, ikantaki:

Jiñaawaitaki Pinkathari, ikantawairi nowinkathariti:

Pisaikapai nakopiroriki, ampinkathariwintanti,

Irojatzí paata nowasankitaantyaariri kisaniiintayitakimiri, ari pimakoryaakiitairi.

³⁷ Ikantsitaka kitziroini David-ni irirori: ‘Nowinkathariti jinatzí Cristo’. ¿Tsikama inkini incharininyaari?” Ikanta maawoni atziri piyotainchari, inimoyitakiri ikimiri ikantayitziri Jesús.

Ikinkithatakoitziro Yotzinkariiti

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Ipoña ikantaki iijatzí Jesús: “Paa-maiyaari Yotzinkariiti. Owanaa ikowiro jowaniinkatya, inkantakaapirowaityaawo iithaarithananaa. Ikowi jiwithatapiintaityaari jñaitiririka.

³⁹ Aririka jiyaati pankotsiki japatotapiintaita, ikowapiintziro josatitya niyankiniki. Ari ikimitari aririka jowaiyaani ijyininka, ikowapiintzi josatitya. ⁴⁰ Jathaagakawo iijatzí kamatsiri oimi jaapithatziro opanko. Iro josamaninkantawori jamanapiinta iiro jiyotantaitari. Iro kantzimaitacha antawo jowasankitaayitairi”.

Ashironkainkawo tsinani

(Lc. 21.1-4)

⁴¹ Ikanta Jesús isaikapaaki jaminakotziro otiyitziriri iiriikiti. Ipokaiyakini ajaagantzinkari jotipiroy-

itzi irirori iiriikiti. ⁴²Ari opokapaaki tsinani kamatsiri oimi, ashironkainkawo inatzi, otitapaaki iroori apipintyakitiiini kiriiki, tikaatsi monkaatachani amanantantyaari. ⁴³Ikantanakiri Jesús jiyotaani: “Anaantaki jiroka tsinani, anaakiri ikaatzi otipirow-itainchari. Imapiro. ⁴⁴Tima ikaatzi otiyiwitainchari ojiyiki, jotitashitakari tzimagaantatsiri iiriikiti. Irooma jiroka ashironkainkawo, apintziryaakiri otitakiri amanantantyaarimi okowayitziri”.

Ikinkithatakotziro Jesús ompooki tasorintsi panko

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

13 Ikanta ishitowanai Jesús tasorintsi pankoki, ikantzi apaani jiyotaani: “Yotaanari, paminirotya mapi jiwitsikantaitawori, antawo inatzi, owaniinkawaitaka pankotsi”. ²Ikantzi Jesús: “maawoni pankotsi piñaakiri, irootantsi impookaitiro, iiro jiñagaitairo piwiryaawitachari mapi”.

Iñagaitairi aririka othonkimataiya

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³Ipoña itonkaanaki Jesús otzishiki Olivo, jimontitapaakawo tasorintsi panko. Ari isaikapaaki. Ikanta Pedro, Juan, Jacobo itsipatakari Andrés, josampitakiri jantyaatsikiini, ikantziri: ⁴“Pinkamantina: ¿Tsikapaitika omatya pikantakiri? Aririka imonkaatzimatatya, ¿tsika onkantyaaka niyotantyaari?” ⁵Ari jakanaki Jesús ikantzi: “Paamaakowintya jamatawiitzimikari. ⁶Ojiyiki kowatsini jamatawitimi paata, impairyapaakina, inkanti: ‘Cristo ninatzi naaka’. ⁷Ari pinkimakotakiro owayiritaantsi, paamaiyaawo ominthaawashitzimikari, tima ontzimatyii imonkaataiya jirokapaini, tikiraata imonkaata onthonkantaiyaari maawoni. ⁸Jantaminthatawakaayitya

maawoni nampitsiki jotyaaantayitiri pinkathariyitatsiri. Jiñaitiro ojiyiki ontziñiia, jiñaitiro ojiyiki tajiinkataantsi. Irootaki itanatyaaowori inkimaatsitaityaawo jirokapaini.

⁹Ontzimatyii paamaakowintaiya. Tima jaakaantaitatyii jiwaripainiki impajawaitaitimi pankotsiki papatotapinta. Impoña jaayiitanakimi isaikayitzi pinkatharipirori okantakaantziro pawintaana, ari pinkinkithatakotainari janta. ¹⁰Iro kowapirotachari jityaawo atziripaini inkimakotairo Kamiithari Ñaantsi maawoni nampitsiki. ¹¹Aririka jaayiitanakimi, iiro pikantashirtzi: ‘¿Oitama nonkantiriri?’ Tima Tasorintsi sinkantsi yotakaimironi oita pinkantiri, tii iiroka ñaawaitashitachani. ¹²Ari jiñaitaki aakaantirini iririntzi jowamaakaantiri. Piñi aakaantirini itomi. Piñi owamaakaantirini ashitariri ikisaniintanakiri. ¹³Owanaa piñi iro inkisaniintaitimi okantakaantziro pipairyagaana pikimisantaana, iro kantzimaitacha aririka pikantaitanakitiiro pawintaiyaana, aritaki nowawisaakotaimi.

¹⁴Aririka piñaakiri jiiitaitziri ‘Pinkaari Apirotantaniri’ isaikapaaki tsika tii inintakaitziri, inkaati nampitaiyaawoni paata Judea-ki, ontzimatyii ishiyayitai tonkaari otzishiki. Tima iro ikinkithatakotakiri pairani Kamantantaniri Daniel-ni”. (maawoni ñaanataironi jiroka, okowapirotatya inkimathatairo.) ¹⁵“Pisaikirika jikokiroki pipankoki, ari pimpoñaatya pishiyanaiki, iiro pityaapanaatzi paapanaati oitya. ¹⁶Powanikirika pisaiki, iiro paapanaatziro piithaari. ¹⁷¡Inkantamachiitiro paata onkaati motyaatatsiri, onkaati tzimatsini iintsiti iiniro ithotzi! ¹⁸Pamañaari Pawa, onkantya aririka pishiyayitaki, iiro otonkiyotantzimi tyaawontsi. ¹⁹Tima antawo jiñaitiro jashironkaitya paata.

Pairani owakiraa jiwitsikaitakiro kipatsi, irojatz iroñaaka tii jiñaitziro kimityaawoni jiroka ashironkaantsi. Iiro apiita jiñaitairo kimityaawoni. ²⁰Iiromi ishintsitaki Awinkathariti jomairintziro ashironkaantsi, tikaatsi awisakotaatsinimi. Ikamintha itzimayitzi jiyoshiitairi irirori, awintaayitaiyaarini, irootaki jomairintantakawori ashironkaantsi. ²¹Aririka pinkimi inkantaitimi: ‘Jirika Cristo’. Pashini kantimini: ‘Jirinta Cristo’, iiro pikimisantziri. ²²Tima impokayitapaaki ojyaarini Cristo, ojyaarini Kamantantanari. Ari intasonkawintantayitapaaki, inkowawitya jamatawitirimi jiyoshiitairi Pawa. ²³Paamaakowintaiya iiroka, aritaki nokamantsitakimiro kitziroini”.

Impiyantaiyaari Itomi Atziri

(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴“Paata, aririka onkaatapaaki jashironkaita antawo, ari intsiwakanaki ooryaa, iiro joorintanaa kashiri, ²⁵intziroryaayiti impokiro inkitiki, maawoni oorintayitachari inkitiki impookayiti iijatzi. ²⁶Aripaiti impokai Itomi Atziri inkinantapaiyaawo minkori, jiñaitawairo ishintsinka iijatzi jowaniinkawo. ²⁷Impoña jotyaaantakiri maninkariiti, japatotairi ikaatzi jiyoshiitaitakiri nampiyitawori maawoni tsikarikapaini kipatsiki, irojatz tsika ochimpitapaa.

²⁸Ari okimitawo piñaapiintziro iirishitzi pankirintsi, piyotzi irootaintsi osarintsitzimatai.†† ²⁹Iro piyotiri iirokapaini, aririka piñaayitairo nokamantayitakimiri, pokimataana. ³⁰Imapiro nokantzi, iiro ikamita jirika ayyininkapaini, irojatz

jiñaantatyaawori nokamantayitakimiri. ³¹Iiro okantaitatyaani piñiuro inkiti iijatz kipatsi, irooma okaatzi noñaaniyitakari imapiroitaatyaani iroori.

³²Tima apaniroini ikantakaawo Ashitairi jiyotziro tsikapaiti imonkaataiya. Tii jiyotziro Itomi, iri owatsipiro maninkariiti saikatsiri inkitiki. ³³Paamaakowintya,

aminapiinta pinkantya, pamaña. Tii piyotzi tsikapaiti imonkaatantyaari. ³⁴Ojyatyawo aririka jiyaati atziri intaina. Jookanakiro ipanko, inkantanakiri maawoni jompiratani oitarika jantiniriri. Iijatz ikimitaakiri aamaakowintawori pankotsi, inkantanakiri: ‘Paamagaina’. ³⁵Paamaakowintaiya iiroka, tima tii piyotzi tsikapaiti impiyi ashitawori ipanko, tsiniririitiini, niyankiitipaiti, iñiimataki tyooopi, onkitiijyitzimataki, ³⁶aririka jomapokaimi impiyi, iiro jiñaapaimi pimayi. ³⁷Okaatzi nokantayitzimiri iiroka, irojatz nokantsitariri iijatz maawoni: ‘Paamaiya’”.

Ikamantawakaita kitziroini jaakaantiri Jesús

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 Ari kaatapaaki apiti kitiiyyiri joimoshirinkapiintaitziro Anankoryaantsi, jowantapiintaitawori iijatz tantaponka. Ari ikamantawakaari ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari Yotzinkariiti, ikantawakaiyani: “Thami amatawitiri Jesús ayiri, owamaakaanitiri. ²Iro kantacha iiro amaamanitziri kitiiyyiri joimoshirinkaita, ipiyakowintarikari atziriiti”.

††13:28 Kantakotachari jaka “pankirintsi”, irojatz ikantayiiitziro “higuera”, iro jyoakatsiri pashiniki nampitsi.

Isaitantaitari Jesús kasankaari

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³Ikanta ikinanai Jesús Betania-ki, ipankoki Simón pathaawaiwitachari. Ari isaikaki jowaiyani. Ariitapaaka tsinani amakotaki kasankaari. Iyoshiita owaaki inchatiya iitachari “nardo”, oiyiki owinawo, kamiitha okantaka onaki jiwitsikaitziro mapi oita “alabastro”. Osataakotakiro opatziki, osaitantakari ipatziitoki Jesús. ⁴Kisanaka ikaatzi ñaakirori, ikantawakaanaka: “¿Oitama apaatantawori kasankaari? ⁵Aririkami ompimantya, jagaitimi oiyiki kiriiki inkaatimi 300, iri ampashityaarimi ashironkainkari”. Ikisanakiro tsinani.††
⁶Ari ikantzi Jesús: “Piñaashityaawo, ¿Oitama pikisantawori? Kamiitha okanta noñaakiro antakiri. ⁷Ari inkantaitatyaani ashironkainkari piñiiri pintsipatyaari, pikowirika pitakotyaari, ari pimpashitatyari. Irooma naaka, iiro okantaitatyaani piñiina pintsipatayina. ⁸Jiroka tsinani antatziro aawiyiri iroori, iiwataki osaitantanawo kasankaari oiyakaawintatyaana aririka inkitaitakina. ⁹Aririka ikamantantaitairo Kamiithari Ñaantsi, inkinkithatakoitairo tsinani, ari onkantya joshiritantatyaawori antakiri iroori. Imapiro”.

Ikinkishirya Judas jaakaantiri Jesús

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰Ikanta Judas Iscariote, jiyaatashitakiri ijiwari Ompiratasor-intsitaari impimantiri Jesús. Iriiuitaka kaawitachari 12 jiyotaani. ¹¹Antawo ikimoshiritaiyanakini jiwari, ishinitakiri impiri kiriiki. Jaminaminatanakiro Judas tsikapaiti jaakaantiri Jesús.

Iwiyaantawori jowakaanaari jiyotaani

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹²Ariitapaaka itanainchari kitiiyyiri jowantapiintaitawori tantaponka, jowamaapiintaitziri jowaitari kitiiyyiriki Anankoryaantsi. Ari josampitakiri jiyotaani Jesús, ikantziri: “Yotaanari, ¿Tsikama onkotsitakaantika aaka?”
¹³Ari ikantanakiri apiti jiyotaani: “Piyaati nampitsiki. Ari pintonkiy-otyaari atziri jaakotziro ijiñaati kowityaaniki. Poyaatzishitanakiri, ¹⁴tsikarika intyaapaaki, pinkantiri ashitawori ipanko: ‘Ikowi jiyoti yotaanari tsika jowakaiyaari jiyotaani’.
¹⁵Ari joñaaganakimiro jinoki ipanko, antawo okantaka jiwitsikaitakiro maawoni inkini jowaiyani. Ari ponkotsitakaantiri oyaari”. ¹⁶Jataki jiyotaani ariitaka nampitsiki. Jiñaakiro ikantakiriri, ari jonkotsitakaantakiri joyaari.

¹⁷Okanta otsiniriityaanaki ariitapaaka Jesús, itsipatapaakari iijatzi 12 jiyotaani. ¹⁸Ikanta jowaiyani, ikantzi Jesús: “Pikaataki patyootana, tzimatsi apaani pithokashitani. Imapiro”. ¹⁹Owashiri ikantaiyanakani. Josampiyitanakiri, ikantziri: “¿Naakama pithokashitimini?” Pashini osampitziri: “¿Naakama?”
²⁰Ikantzi Jesús: “Iriitaki apaani pikaataki patyootakina. ²¹Tyaaryoo impiyakotya Itomi Atziri, tima irootaki josankinatakaotakiri pairani. ¡Kantamachiitziro pithokashityaarini! Iiro itzimaajaitzimi irirori”.

²²Iinta jowaiyani, jaakiro Jesús tanta. Ipaasoonkiwintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri jiyotaani, ikantziri: “Poyaawo, nowatha inatzi”.

††14:5 Ikantakoitziri jaka “oiyiki kiriiki”, irijatzi ikantaititari iijatzi “denario”.

²³ Ipoña jaatakotakiro jimiriitari, ipaasonkiwintakiro, ipakotakiri jiyotaani, jirayitaki maawoni. ²⁴ Ikantziri: “Niraani inatzi, iro shitowatsini jawisakoshiritantaiyaari ojyiki. Irootaki oñaagantapirotironi ankajyaakaawakaiyaari. ²⁵ Iiro niritaawo, irojatzi paata aririka impinkathariwintantai Pawa, ari napiitairo. Imapiro”.

**Ikinkithatakotziro Jesús
jookawintanti Pedro**

(Mt. 26.30-35; Lc.
22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶ Ikanta ithonkanakiro ipamp-ithaakotziri Pawa, jataiyanakini tonkaariki otzishiki Olivo. ²⁷ Ikantzi Jesús: “Irootaintsi pookawintaiyanani tsiniripaiti. Tima josankinaitaki pairani kantatsiri:

Nowamairi aamaakowintariri ojyja, ari inthontya impookanaki ipira.

²⁸ Iro kantacha, aririka nañagai, Galileaki noyaapaimi”. ²⁹ Ipoña ikantzi Pedro: “Aritaikima jookawintaimi pashinipaini, iiro nimatziro naaka”. ³⁰ Ikantzi Jesús: “Iroñaaka tsiniripaiti, tikiraata japiitziro jiñi tyoopi, mawajatzi pinkantaki: ‘Tii noñiiri Jesús’. Imapiro”. ³¹ Iikiro ish-intsitatzi Pedro, ikantzi: “Iiro nookaw-intzimi, kimitaka ari ankaati ankami”. Ari ikantaiyakini iijatzi maawoni.

Jamana Jesús Getsemaní-ki

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Ikanta jariitaiyakani Getsemaní-ki, ikantapaakiri jiyotaani: “Ari pisaikawaki jaka, namana-manatawatya”. ³³ Iri itsipatanaka Pedro, Jacobo iijatzi Juan. Antawo jiraashiritakotapaaka. ³⁴ Ikantziri:

“Owamaimatatyina nowashirinka. Ari pisaikaiyawakini iiroka, pinkakimpiti”. ³⁵ Jawisaniintanaki kapichiini irirori. Otzirowapaaka kipatsiki,

jamanapaaka, iiro ikimaatsitantawo awijyimotirini. ³⁶ Ikantziri: “Ashitanari, tikaatsi pomirintsizimotimini iiroka. Nokowawita pookakaawintinami onkaati nonkimaatsityaari. Iro kantacha iiro pantanawo nokowawitakari naaka, iiro panti oita pikowakaakinari iiroka”.

³⁷ Ipoña ipiyapaaka, jiñaapaatziiri jimagaiyini. Ikantapaakiri Pedro: “Simón, ¿Oita pimaantari? ¿Tiima pikisashitawo piwochokini? ³⁸ Pinkakimpiti, pamaña, otzimikari pikinakaashitani. Tima tii pikisashiwaitanita, ojyiki inawita kamiithatatsiri pikowawitari pantirimi”.

³⁹ Iijatzi ipiyanaa, amanapaa iijatzi. Irojatzi japiitapai ikantayitakiri inkaanki. ⁴⁰ Ikanta ipiyapaa, iijatzi jiñaapairi jimagaiyini, tima antawo okantaka iwochokini. Ikaaniwaitzi jiyotaani, tii jiyotzi oita inkantiri. ⁴¹ Iro mawatanaintsiri ipiyapaaka, ikantapaakiri: “¿Irojatzima pimagaiyini? Monkaatapaaka jaakaantaitantyaariri Itomi Atziri, jagaitiri kaaripiroshiriki atziri. ⁴² Pimpiriinti, thami aatai. Okaakitziimatapaaki pithokashitanani”.

Jagaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³ Jiñaawaiminthaitzi Jesús, ariitapaaka Judas ikaawitapiintari. Ojyiki itsipatapaakari, jamayitaki jowathaaminto, ipajaminto. Jotyantani jinatzi pinkathariiti apatowintariri Jesús: Ijiwari Ompiratasorintsitaari, Yotzinkariiti, iijatzi Antaripiroriiti.

⁴⁴ Tima Judas, pithokashitantachani, ikantsitakari kitziroini jamaniwo: “Tsika itzimi nonthopootapaakiri, iriitaki, poojotiri, paanakiri”. ⁴⁵ Ikanta jariitapaaka, jontsitokapaakari okaakiini Jesús, ikantapaakiri: “Yotaanari”. Ithopootapaakiri jiwihatapaakari. ⁴⁶ Joirikaitapaakiri Jesús, joojoitapaakiri. ⁴⁷ Ikanta tsipatakariri okaakiini Jesús, inoshikanakiro iyotsiroti,

itotsitakiri ikimpita jompiratani ijiwari Ompiratasorintsitaari. ⁴⁸ Ipoña ikantzi Jesús: “¿Naakama koshintzi, pamashitantanari powathaaminto, pipajaminto? ⁴⁹ Tima piñaapiintana niyotaantzi tasorintsipankoki ¿Kaarima paantana janta? Ari onkantya, iro imonkaatantyaari josankinatakoitakinari pairani”. ⁵⁰ Shiyaiyanakani jiyotaani, jookawintaitanakiri apaniroini.

Mainari shiyainchari

⁵¹ Tzimatsi mainari oyaatakow-intanakiriri Jesús. Ikithaawitaka. Iro kanzimaitacha joirikawiitakari irirori, ⁵² jaatonkoryaanakiro iithaari ithaanaana, ishiyamirikitashitanaka.

Japatowintaitari Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Ipoña jagaitanakiri Jesús ijiwaripiroritiki Ompiratasorintsitaari. Ari japatotaiyakani maawoni ijiwari Ompiratasorintsitaari, itsipatakari Antaripiroriiti, iijatzi Yotzinkariiti. ⁵⁴ Ikanta Pedro noshikaka irirori ipoki iintsikiryoini, joyaatakowintakiri Jesús, irojatzi jariitantapaaka osaiki ipanko ijiwaripiroriti Ompiratasorintsitaari. Ari ikatziyapaakari itsipatapaakari jompiratanipaini, jakitsitaiyani paampariki. ⁵⁵ Ikanta ijiwaripaini Ompiratasorintsitaari itsipatakari ikaatzi apatotainchari, jaminawitaka iitya thiiyakotyaaarini Jesús onkantantyaari jowamaakaantiri. ⁵⁶ Tzimawitaka ojyiki thiiyakowitapaakariri, tiimaita imonkaatawaka ikantawitakari pashinipaini. ⁵⁷ Opoña ikatziyanaka apanipaini, ithiiyakotanakari Jesús, ikantzi: ⁵⁸ “Nokimiri naaka chapinki jirika, ikantzi: ‘Ari nompookakiro tasorintsipanko, jiwitsikani atziri, iro awisawitaya mawa kitiiyjiri

nonthonkairo niwitsikainiri pashini, kaari ipimirintsiwinta atziri jiwitsikiro””. ⁵⁹ Tima jinashiyitakawo okaatzi ikantawitakari pashini. ⁶⁰ Ipoña ikatziyanaka ijiwaripiroriti Ompiratasorintsitaari, josampitanakiri Jesús, ikantziri: “¿Oitama kaari pakanta? ¿Tiima pikimi okaatzi ikantakoitzimiri?” ⁶¹ Irojatzi jimairitaki, tii jaki. Japiitzi josampitziri: “¿Irokama Cristo, Itomi Tasorintsitatsiri?” ⁶² Jakanaki Jesús, ikantzi: “Naakataki. Irootantsi piñiri Itomi Atziri intsipataiyaari jakopiroriki Pawa impinkathariti. Impoña piñiri impiyi inkinapai minkoriki”. ⁶³ Ikanta ikimaki ijiwaripiroriti, jaanakiro iithaari isagaanakiro ikisanaka, ikantzi: “¿Litama pashini ankowiri inkinkithatakoitiri? ⁶⁴ Pikimaiyakirini maawoni ithainakari Pawa. ¿Tsikama pikantaiyinika iiroka?” Ikantzi maawoni: “¿Tzimataiki ikinakaashitani! ¡Ontzimatyii inkami!” ⁶⁵ Tzimatsi apanipaini iwapootanakiriri. Tzimatsi pashini otzimikapootakiriri, ipoña ikapojawaitziri, ikantzimaitari: “¿Incha piyoti Kamantantanirí?” Jimatsitakawo iijatzi jompiratani ijiwaripiroriti, ipajawoowaitakiri.

Ikantzi Pedro: Tii noñiri naaka Jesús

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Isaikaki Pedro jikokiroki, shitowa-paaki tsinani jompiratani ijiwaripiroriti Ompiratasorintsitaari. ⁶⁷ Oñaapaakiri Pedro jakitsita paampariki, okantziri: “¿Tiima iiroka itsipatapiintari Jesús Nazaret-jatzi?” ⁶⁸ Jotikanakiro Pedro, ikantanaki: “Tiitya, tii niyotzi iita pikantanari”. Shitowanaki kapichiini. Irojatzi jiñaantanakari tyoopi. ⁶⁹ Okanta osamaniityaaki, oñagairi iijatzi, okamantakiri akitsitachari, okantziri: “Irijatziita jirika”. ⁷⁰ Japiitanakiro Pedro

jotikiro. Tikira osamanitzi, japiitanakiro ikaatzi saikaintsiri josampitziri, ikantziri: “Iirokatakiki itsipatapiinta Jesús, tima Galilea-jatzi pinatzi, iriwaitaki ikantziro jiñaawaitzi”.⁷¹ Ikantzi: “Tii niyotziri pikantanari. Jiyotzi Pawa imapiro nokantzi, nothiiyarika, jowasankitainaaata”.⁷² Ari japiitanakiro jiñaanaki tyoopi, kantanaka apiti japiitakiro. Ikinkishiryaanakiro Pedro ikantakiriri Jesús: “Tikira apititanaki jiñi tyoopi, mawajatz potiki, pinkanti: ‘Tii noñiiri Jesús’”. Iraanaka ikinkishiryaanakiro.

Jagaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

15 Okanta okitiiyyitamanai, japatotaiyaani maawoni pinkathariiti: ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari Antaripiroriiti, Yotzinkariiti, oiyiki ikinkithatakotakiri Jesús. Ipoña joojoitanakiri, jagaitanakiri isaiki Pilato.² Josampitawakiri Pilato, ikantziri: “¿Iiroka iwinkathariti Judá-mirinkaiti?” Jakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri”.³ Ikanta ijiwari Ompiratasorintsitaari, ikisaniintanakiri, ithiyyakowintanakari.⁴ Japiitanakiri Pilato josampitziri: “¿Tikaatsima pinkantiri iiroka? ¿Tiima pikimi okaatzi ikantakoyiitzimiri?”⁵ Tii jaki Jesús. Jotzikanaminthatanakiri Pilato jirika Jesús.

Jiyakawintaitziri Jesús

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

⁶ Tzimatsi jantapiintziri Pilato: mawoni osarintsiki joimoshirinkaiyaani Judá-mirinkaiti, jomishitowakaantzi ijyininka jaakaantaitziri ikowiri.⁷ Tzimatsi iitachari Barrabás, jomontyaitziri itsipayitakiri ikaataiyini jowamaantaki, jowayiritari

iwinkathariti.⁸ Ikanta ipokaiyapaakini atziri, ikowakotapaakiri Pilato jantiro jamitapiintari.⁹ Jakanaki Pilato, ikantzi: “¿Iriima pikowi nomishitowakaantiri jiitaitziri ‘Iwinkathariti Judá-mirinkaiti?’”¹⁰ Jiyotzi Pilato, ikisatya ijiwari Ompiratasorintsitaari jaakaantantakariri Jesús.¹¹ Iro kantzi-maitacha ijiwari Ompiratasorintsitaari, jowatsimaakiri atziriiti inkantaiyini: “Iri kamiithatsi jomishitowaitiri Barrabás”.¹² Japiitanakiri Pilato josampitziri: “Jirika jiitaitziri ‘Iwinkathariti Judá-mirinka’, ¿Tsikama nonkantirika?”¹³ Ikantzi ikaimaiyini atziri: “¿Pimpaikakotakaantiriwí!”¹⁴ Ikantzi Pilato: “¿Tzimatsima kaaripirori jantakiri?” Iikiro ishintsitatzi ikaimaiyini ikantzi: “¿Pimpaikakotakaantiriwí!”¹⁵ Ikowanaki Pilato jantiniri ikowakiri atziripaini, jomishitowakaantakiri Barrabás. Iri ipajatakaantanaki Jesús, jagaitanakiri impaikakoitiri.

¹⁶ Ikanta owayiriiti ityaakaanakiri Jesús ipankoki Pilato, jiitaitziro “Pretorio”. Ari japatotakiri maawoni owayiri.¹⁷ Ikithaatapaakiri kithaarintsi pitzirishimawopirotsiri kimitawori ikithaatapiintari pinkathariyitatsiri. Ipoña jamathaitantakiri kitochiitapo.¹⁸ Iro jantantawori jiroka, tima ithainkimawaitziiri. Ikaimotzimaitari, ikantzi: “¿Jirikataa iwinkathariti Judá-mirinkaiti!”¹⁹ Ipoña jompojainatantari sawoo. Jiiwapootakiri. Jotzirowashitzimaitari impinkathatirimi ikantzi.²⁰ Ari jishitakiro ishirontaminthatari. Jaatonkoryagairi, ikithaatairi iithaari irirori. Jaanakiri impaikakotiri.

Jowamaitakiri Cristo ipaikakoitzi

(Mt. 27.32-56; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

²¹ Ikanta Simón, poñaachari Cirene, iwaapati Alejandro

itsipatakari Rufo, itonkiyotakari jariita nampitsiki, ishintsiwintanakiri jinatanakiro ipaikakoitanta yaariri Jesús. ²² Jagaitanakiri tonkaariki oita “Gólgota” (akantziri aaka: “Atziririitoni”). ²³ Ipaikoitapaakiri imiri itsipataitakiro kipijyaari, tii jiriro.[¶] ²⁴ Ipoña ipaikakoitakiri. Ikanta owayiriiti jowawisaawakaawo ikithaayitari Jesús, ikimitakaantakiro jiñaaritaita jiyotantyaari intzimi ayironi. ²⁵ Aritaki jinokiityaapaaki ooryaatsiri, ipaikakoitakiri Jesús.^{§§} ²⁶ Josankinaitaki kantakaantakirori ipaikakoitantakariri, okantzi: IWINKATHARITI JUDÁ-MIRINKAITI. ²⁷ Ari itsipataitakiri ipaikakoitaziri apiti koshintzi, ikatziyakotaka apaani jakopiroriki, pashini jampatiki. ²⁸ Ari imonkaatakari osankinainchari pairani, okantzi: Itsipataitakiri kaaripiroshiritatsiri. ²⁹ Ithainkimawaitakiri ikaatzi awisayitatsiri janta, jotikayinata, ikantziri: “Aña iiroka pookirori tasorintsiapanko, iro awisawitayya mawa kitiiyiri piwitsikairo iijatzí.* ³⁰ ¿Oitama kaari payiitanta ipaikakoitakimi powawisaakotaiya?” ³¹ Irojatzí ikantsitakari iijatzí ijiwari Ompiratasorintsiitaari itsipatakari Yotzinkariiti, jowashiyawintari, ikantawakayani: “Jowawisaakotziri pashini, ¿Kaarima jimatantawo jowawisaakotya irirori? ³² ¡Incha jayiiti Cristo-witachari jiitaitziri ‘Iwinkathariti Israel-mirinkaiti’, ankimisantantyaariri!” Jimatsi-

tanakawo itsipatakari ipaikakota, ithainkimawaitakiri.

³³ Okanta itampatzikatapaaki ooryaatsiri, omapokashitapaaka otsiniritanaki, irojatzí jyiitiini itainkanaki ooryaa.[†] ³⁴ Ari ikaimanaki Jesús shintsiini, ikantanaki: “¡Eloi! ¡Eloi! ¿Lama sabactani?” (Iro ikantaitziri añaaniki aaka: “Pawa, Pawa, ¿iitama pookawintantakinari?”) ³⁵ Ikanta jirikapaini saikawintakiriri Jesús, ikimawitawakari ikaimanaki. Ikantanaki: “Pinkimiri, ikaimatziiri Elías”. ³⁶ Ishiyapainta apaani, jomit-sitsiyakiro manthakintsi kipijyaariki, jankowiitakiniri sawoopankiki, jowaankakotakiniri jatsimiyaa tiro, ikantzi: “Añaawakiriita ari impokaki Elías jowayiiitiri”. ³⁷ Ipoña japiitanakiro ikaimanai shintsiini, tii jañiinkatanai. ³⁸ Okanta janta tasorintsiapankoki, saganaki niyankiniki tontamawotatsiri ithatashiitziirori, opoñaanaka jinoki irojatzí isaawiki, apikota okantanaka. ³⁹ Ikanta ijiwari owayiriiti katziyawintakariri Jesús, jiñaakiri ikaimanaki shintsiini ikamantanakari, ikantanaki irirori: “Imapirotatyaama Itomintari Pawa jirika”.

⁴⁰ Tzimatsi iijatzí tsinani aminaintsiri jantyaatsikiini. Jiroka okaataiyini: María Magdala-jato, Salomé, María inaanati iyaapitsi Jacobo iijatzí José. ⁴¹ Jirokapaini tsinani irootaki tsipatakari pairani Jesús Galilea-ki, ojiyiki imitakoyitakiri. Otsipatakawo iijatzí pashini

[¶]15:23 Jiroka kipijyaari oita “mirra”. Iro joitaitziri atziri, ijampawathatantyaari, iiro ikimaatsiwaitantawo aririka jowasankitaitiri.

^{§§}15:25 Iro ikantaitziri pairani: jiwiyaaaka ooryaa 3.

*15:29 Iro jamitayarini Judá-mirinkaiti jotikayinata, aririka inthainkashiryaanti. Iro kimitawori amitayarini aakapaini, aririka ookoti atziri anthainkimatiri, ankanti: “¡Piñaakiro! ¡Pikimakiro!”

[†]15:33 Iro ikantaitziri pairani: jiwiyaanaka ooryaa 6, ari omapokapaakari otsiniritanaki irojatzí jiwiyaanaka ooryaa 9.

tsinanipaini oyaatapaakiriri Jesús ipokaki Jerusalén-ki.

Ikitaikakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Aritaki tsiniriityaanaki. Irootaki kitiiyiri jaminantapiintaitari joyaari oñaatamanai, kitiiyiri jimakoryaantaitari. ⁴³ Ikanta José poñaachari Arimatea-ki, ikaatapiintziri japatota jiwariiti, irijatzi oyaawintariri Pawa impinkathariwintantai. Tii ithaawi jiyaatashitanakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pishinitinari nonkitaitari Jesús”. ⁴⁴ Tima jomapokapaakiri Pilato, tii jiyowita kamaki Jesús. Ikaimakaantakiri ijiwari owayiriiti, josampitakiri imapirorika ikamaki Jesús. ⁴⁵ Ikamantaitakiri Pilato, ishinitainiri José jaanairi. ⁴⁶ Jamanantashitakiri kithaarinti jintamawotatsiri. Ikintaryaakotairi, iponatakiri. Jowokotakiri imoontashiitziri kaminkaripaini shirantaaki, joipinakaantaki mapi, joiyipitakotantakari. ⁴⁷ Okanta María Magdala-jato otsipatakawo María inaanati José, aminaiyakini iroori tsika jowaitakiri.

Jañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 Awisanaki kitiiyiri jimakoryaantaitari. Ari amanantaiyakini kasankaari María Magdala-jato, otsipatakawo pashini María inaanati Jacobo, iijatzi Salomé, jataki ontziritantaiyaari Jesús. ² Okanta okitiiyitamanai domingo, ananinkamanaki iyaati omooki jowakoitakiri Jesús. Aritaki ishitowimatapaaki ooryaatsiri ariitzimatapaaka janta. ³ Okantawakaiyani: “¿Iityaaka otainkironi mapi jomontyaitantakariri?” ⁴ Iro aminawitapaaka, oñaatzi otainkaki mapi, tima antawo mapi inatzi.

⁵ Tyaapaaki omooki jowawiitakari. Oñaapaakiri mainari isaikaki akopiroriki, okitamaanikitaki iithaari. Othaawaiyanakini. ⁶ Ipoña ikantanakiro irirori: “Iro pithaawawaitzi. Iriima pipokashiwita Jesús Nazaret-jatzi, ipaikakoitakiri chapinki. Añagai, tii isaiki jaka. Paminiro jowawiitakari. ⁷ Pimpiyanaki, pinkamantayitairi jiyotaani, pinkantairi Pedro ari jiyaatai Jesús Galilea-ki, ari piñaayitairi. Aritaki ikamantsitakimi”. ⁸ Oshiyapithatanakawo omoona, ompitawaitanaka. Tikaatsi pashini atziri onkamantanaki, tima othaawanakitzi.

Joñaagaawo María Magdala-jato

(Jn. 20.11-18)

⁹ Aritaki añagai Jesús amaityaaki domingo, iro jitanaa joñaagaawo María Magdala-jato joshinchagairi pairani jaagawitawo kaatatsiri 7 piyari. ¹⁰ Irojatzzi iyaatashitantanakariri itsipayitakari pairani Jesús, oñaapaatziiri jiraawaitaiyani, okamantapaakiri oñagairi. ¹¹ Ikanta ikimawitawakawo oñagairi Jesús jañagai, tii ikimisantaitziro.

Joñaagaari Jesús apiti jiyotaani

(Lc. 24.13-35)

¹² Ikanta Jesús, joñaagaari apiti jiyotaani jiyaataiyini aatsiki, pashinipootapai kapichiini. ¹³ Ari ipiyaiyanakani irirori, ikamantawitapaakari ikaataiyini. Ari ikimitsitakari iijatzi, tii ikimisantaitziri.

Jotyaaantziri Jesús jiyotaani

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴ Ikanta jowawaita 11 jiyotaani, ari joñaagaari Jesús, ikaminaapairi, jiñaakiri kisoshiri ikantaiyakani, tii ikimisantziri ikaatzi ñaayitairiri jañagai. ¹⁵ Ikantapairi: “Piyaati pothotyiiro

maawoni kipatsi. Pinkinkithatainiri
 atziripaini Kamiithari Ñaantsi.
¹⁶ Itzimirika kimsantawakironi,
 owiinkaatanachani, iriitaki
 awisakoshiritaatsini. Iriima kaari
 kimsantawakironi, jowasanki-
 taayitairi. ¹⁷ Jiroka inkantanaiya
 kimsantanaatsini: joshinchaayitairi
 piyarishiritatsiri impairyiina naaka.
 Jiñaawaiyitairo pashinitatsiri ñaantsi.
¹⁸ Aririka joirikawityaari maanki,
 aririka jirawityaawo piyantatsiri,
 tikaatsi onkantiri, iiro ikami. Ari
 joshinchaayitairi mantsiyaripaini
 iijatzi”.

Tzinagaa Jesús inkitiki

(Lc. 24.50-53)

¹⁹ Ithonkakiro Awinkathariti
 ikamantayitakiri, irojatzi itzi-
 naantanaari inkitiki, itsipatapaari
 Pawa ipinkathariwintantapai.
 Isaikimotapairi jakopiroriki.
²⁰ Ikanta jiyaataiyanakini jiyotaani,
 ikamantantaki maawoni nampitsiki.
 Awinkathariti antakaayitakiriri,
 jantakaayitakiri kaari jiñaapiintaitzi, ari
 onkantya jiyotantaityaari imapirotatya
 ikamantantziri. Ari onkantyaari.

KAMIITHARI ÑAANTSI JOSANKINATAKIRI LUCAS

Jiwithaitari Teófilo

1 Oyjiki kowawitainchari josankinatiromi okaatzi awijyimotakairi. ²Ikowaitaki jothotyitiro okaatzi jiyotaayitakairi ñaayitajaantakirori owakiraini tsika itzimi kamantakairori ñaantsi. ³Ari nokimitakari iijatzi naaka Teófilo. Tima naakowintakawo iintsikiryoini tsika okanta opoñaantanakari, irootaki nosankinatantzimirori iiroka okaatzi awisayitaintsiri. ⁴Ari onkantya piyotakotantyaawori tyaaryoopiroini okaatzi jiyotaawitaitakimiri.

Ikinkithatakoitziro itzimantakari Juan

⁵Pairani, ipinkatharitantari Herodes janta Judea-ki, ari isaiki Ompiratasorintsitaari jiita Zacarías, icharini Abías-ni jinatzi. Irooma iina oita Elisabet, isawo Aarón-ni inatzi iroori. ⁶Kamiithashiri ikantaiyani apitiroiti ipinkathatzi Pawa. Imonkaatziniri okaatzi ikowakairiri, tikaatsi inkinakaashitapaintya. ⁷Tii itzimimaita jowaiyani, tima maanirothaki inatzi Elisabet. Jantaripirotashitapaaka apitiroiti. ⁸Okanta pashini kitijyiri, monkaataa jantapiintantawori Zacarías jompiratasorintsitantari. ⁹Tima iro jamitapiintaiyarini Ompiratasorintsitaari, ikimitakaantziro iñaaritaita, ari iñaitakiro iri Zacarías tyaatsini tasorintsipankoki intainiri Pawa kasankainkari. ¹⁰Piyotaiyachani atziri jikokiroki jamanaiyani, itagaitzirowa kasankainkari. ¹¹Ari joñaagakari Zacarías imaninkariti Awinkathariti, ikatziyimotapaakari jakopiroriki itayirowa kasankainkari.

¹²Antawoiti ithaawanaki, iyokitzi ikantanaka jiñaawakirira. ¹³Ipoña iñaawaitanaki maninkari, ikantzi: “Zacarías, iiro pithaawi. Tima ikimaitakimiro pamanani. Ari piñaakiro piina Elisabet, owaiyanti. Iri piitiri Juan. ¹⁴Aririka intzimaki pitomi, owanaa pinkimoshiriwintiri, ari inkimitsityaari iijatzi atziripaini. ¹⁵Tima ñaapirori inkantakaiyaari Pawa. Iiro poitziri kachoyitatsiri ishinkiitari. Tima inampishiritantakari kitziroini Tasorintsinkantsi intzimakirika. ¹⁶Inkinkishiritakaiyaari Israel-mirinkaiti inkimisantairi Awinkathariti Pawa. ¹⁷Iriitaki iiwatapaakirini Awinkathariti. Inkantakaatyaari ishintsinkani Elías, ari jaapatziyashiritakaiyaari owaiyantzinkariiti maawoni jowaiyaniiti. Ari jowamiithashiriyitairi katsimashiriri, ari onkantya jiwit-sikashiritantaityaari inkimisantaitiri Awinkathariti”. ¹⁸Jakanakiri Zacarías maninkari, ikantziri: “¡Ari! ¿Tsikama onkantya niyotantyaawori jiroka? Tima antaripirotapaakina naaka, iijatzi okimitsitakari noina”. ¹⁹Ikantzi maninkari: “Naakataki Gabriel, poñaachari Pawaki. Jotyaantakina nonkamantimiro Kamiithari Ñaantsi. ²⁰Iro kantzimaitacha, okantakaantziro pithainkañaanitikina, kisopaanti pinkantya iroñaaka, irojatzii monkaantantatyaari okaatzi nokantakimiri”. ²¹Saikaiyatsini pashini jikokiroki joyaawintaiyarini Zacarías, ipoña ikantawakaiyani: “¿Iitama josamanitantari Zacarías tasorintsipankoki?” ²²Ikanta ishitowawitapaa Zacarías, tii okantzi iñaawaitapai, jookojookowaitashitapaaka. Ari jiyotaitanakiri tzimatsi jiñaakiri tasorintsipankoki. Jashi jowanakiro ikisopaantitanaki. ²³Irojatzii imonkaantantawori kitijyiri jantawaitzi tasorintsipankoki, jatai ipankoki irirori.

²⁴ Okanta Elisabet iina Zacarías, motz-itaki. Antawoiti okinkishiritaka, tii oshitowai opankoki ikaatzi 5 kashiri omair-intaka, okantashiriwaitzi: ²⁵ “Irootaki inintakaakinari Pinkathari naaka, ari onkantya iiro imanintawaitaitantana”.

Ikinkithatakoitziro intzimantyaari Jesús

²⁶ Okanta, awisanaki 6 kashiri, jotyaaantairi Pawa maninkari Gabriel nampitsi iitachari Nazaret saikatsiri Galilea-ki, ²⁷ ñiñiro mainawo kaari ñiirini shirampari, iitachari María, tima irootaki iinantaari iitachari José, icharinini David. ²⁸ Ikanta ityaapaaki maninkari osaikira María, ikantapaakiro: “¡María! Niwithatzimi. Itsipataimi iiroka Awinkathariti. Panaakoyitakiro pashini tsinaniyitatsiri inishironkapirotaimi Pawa”. ²⁹ Okanta oñaawakiri maninkari, iyokitzi okanta okimiri ikantapaakirori jiwithatapaakawo. ³⁰ Ipoña ikantziro maninkari: “María, iiro pithaawi, tima inishironkataimi Pawa. ³¹ Ari piñaakiro pimotoziti, intzimi piintsiti. Iri piitiri JESÚS. ³² Iriitaki matironi iñaapirotya, jiiyiitiri Itomi Jinokijatzi. Tima Pawa Awinkathariti, iriitaki pinkatharitakairini ikimitaakiri pairani icharinini David ipinkatharitakaakiri. ³³ Irijatzi pinkathariwintairini ikaatzi icharininiyitari Jacob-ni, ari inkantaitatyaani impinkathariwintantai irirori”. ³⁴ Ari osampitanakiri María, okantziri: “¿Tsikama onkini nomotziti, tii noñiiri shirampari?” ³⁵ Jakanakiro maninkari, ikantziro: “Iriira kantakaiyaawoni Tasorintsinkantsi. Tima ipamankantakimiro ishintsinka Jinokijatzi, ojoyapaatyaawomi opamankantzi aamparyaantsi. Irootaki jiiitantaari powaiyani Tasorintsi Itomi Pawa. ³⁶ Ari okimitsitakari iijatzii pirinthothori Elisabet, jiiwiitari maanirothaki,

okantawitaka antawopirowitaka iroori, motzitari. Tzimakotaki 6 kashiri. ³⁷ Tima tikaatsi kompitzi motyaarini Pawa”. ³⁸ Opoña okantanaki María: “Naakataki jompiratani Pinkathari, jantinawo okaatzi pikantakinari”. Irojatzii ipiyantanakari maninkari.

Iyaataki María ariityaawo Elisabet

³⁹ Opoña pashini kitiiyjiri, shintsiini iyaatanaki María, jataki tonkaariki Judea-ki osaiki nampitsi, ⁴⁰ irojatzii ariitantakari ipankoki Zacarías, iwithatapaakawo Elisabet. ⁴¹ Okanta okimawakiro Elisabet iwithatapaakawo María, ijyiwatanaka omotzitatikiri. Tima ikantakaanakityaawo Elisabet Tasorintsinkantsi, ⁴² oñaawaitanaki shintsiini iroori, okantanaki: “Iirokatakai anairori pashini tsinaniyitatsiri itasonkawintaimi. Ari inkimityaari iijatzii powaiyani. ⁴³ ¿Oitama pipokashitantanari inaanatityaari Nowinkathariti? ⁴⁴ Tima nokimawakimi piwithatapaakina, ijyiwatanaka nomotzitatikiri naaka, ikimoshiritanaki. ⁴⁵ Kimoshiri pinkantaiya iijatzii iiroka pikimisantaki, tima aritaki imonkaataiya okaatzi ikowakaakimiri Awinkathariti”.

⁴⁶ Opoña okantanaki María: Antawoiti nowishiryawintaiyaari Nowinkathariti, ⁴⁷ Kimoshiri nonkantawintaiyaari Pawa tsika itzimi owawisaakoshiritainani. ⁴⁸ Tima iñaakiro jompiratani ashironkaawaitaka, Aripaiti inkantayiiitai: Antawoiti itasonkawintaitakiro. ⁴⁹ Tima antawoiti jantzimotakinari matzirori otzimi ishintsinka. ¡Tasorintsi inatzii iwairo! ⁵⁰ Ari inkantaitatyiiyaani inishironkayitairi inkaati inchariniyitaiyaari paata, Tsikarika inkaati pinkathayitairini.

⁵¹ Iro ishintsinka imatantayitakari.
 Japirotsitairi ikinkishiriwitari jantirimi
 kantakaapirowaitachari.
⁵² Ikaatzi pinkathariwitachari,
 ikantakaantakiro Pawa iiro
 jiyaatakaantawo impinkathariti,
 Iri jiñaapirotakaiya ikaatzi
 tsinampashiryaawitachari.
⁵³ Jajyaagantakaayitaari ikaatzi
 tajyaaniintawitachari,
 Iriima ikaatzi ajaagantawitachari
 jaapithayitairi tzimimowitariri
 jomishitowakiri.
⁵⁴ Inishironkatairi Israel-mirinkaiti, tima
 jompiratani jinayitaki.
 Tii pipiyakotziri inishironkayitziri,
⁵⁵ Tima iro ikantayitakiriri pairani
 achariniyitakari,
 Jitakari Abraham-ni irojatzit inkaati
 inchariniyitaiyaari.
⁵⁶ Ari osaikimowaitapaintziro María
 jiroka Elisabet ikaatzi mawa kashiri,
 irojatzit opiyantaari opankoki iroori.

Itzimantakari Juan owiinkaantantaniiri

⁵⁷ Ikanta imonkaataka ontzimaan-
 intantyaari Elisabet, tzimaki otomi.
⁵⁸ Ari ipokaiyakini ojiyininkapaini iki-
 moshiriwintaiyironi, tima jiyotaiyakini
 antawoiti inishironkatakiro Pawa.
⁵⁹ Aritaki maakotapaaki 8 kitiijiyiri
 iintsi, jagaitanakiri intomishinataanitiri,
 ari ikowawitaka jiiitairimi Zacarías,
 tima iwairo inatzi iwaapati. ⁶⁰ Irojatzit
 okantantanakari inaanati: “Iiro
 jiita Zacarías, jiitya Juan”. ⁶¹ Ari
 ikantaitanakiro: “¿Iitaka? Tima
 tikaatsi pijyininka iitachani Juan”.
⁶² Ipoña jookotaitakiri iwaapati
 josampiitziri, tsika inintzi jiiitiri.
⁶³ Jookotaki Zacarías inchakota
 jamaitiniri, ari josankinatakiri, okantzi:
 “Juan jiitya”. Iyokitzi ikantanaka
 jaminanakiri ikaatzi osampitakiriri.
⁶⁴ Jomapokashitanaa iñaawaitanai

Zacarías. Antawoiti ipinkathathanakiri
 Pawa, ipaasoonkitanakiri. ⁶⁵ Pagaanka
 ikantaiyanakani ijyininkapaini
 Zacarías. Tima ithonka ikimakoitakiro
 tonkaariki Judea-ki okaatzi awisaintsiri.
⁶⁶ Pampithashiri ikantaiyanakani
 ikaatzi kimakowintakiriri, ikantaiyini:
 “¿Tsikama jiityaaka paata jirika?
 Tima kimpoyaawinta jowanakiri
 Awinkathariti jirika iintsi”.

Ikamantantakiri Zacarías

⁶⁷ Ikanta Zacarías, ashitakariri iintsi,
 ikantakaanakari Tasorintsinkantsi, ika-
 mantantanaki, ikantzi:
⁶⁸ Kamiitha jinaki Awinkathariti Pawa,
 Iwawanitairi Israel-mirinkaiti,
 Ipokaki impinakowintayitai.
⁶⁹ Jotyaantakairi matzirori
 jowawisaakoshiritantzi,
 Iriitaki icharinitakiri David-ni,
 jompiratani.
⁷⁰ Iro iñaawaitakaakiriri pairani tasor-
 intsitsatsiri Kamantantaniri.
⁷¹ Iri owawisaakoyitaini itzimawita
 kisaniintawitairi.
⁷² Tima inishironkatairi ikaatzi
 achariniyitakari,
 Iiro imaijantairo tasorintsitsatsiri
 ikajyaakaawakaakari.
⁷³ Irootaki jiroka ikajyaakaakiriri
 pairani acharinini Abraham,
 Onkaati jantzimotairi.
⁷⁴ Jookakaawintai itzimawita
 kisaniintayitairi,
 Tikaatsi anthaawantaiya ankimisantairi.
⁷⁵ Kitishiri ankantayitaiya.
 Kamiithashiri ankantawintaiyaari
 kitiijiyiriki.
⁷⁶ Irooma iiroka notomi, jiiyiitimi iya-
 mantaniriti Jinokijatzit.
 Tima iirokatakiki iwatirini Pinkathari, pi-
 witsikaantiri tsika inkinayitanaki.
⁷⁷ Iiroka kamantairini ajiyininkapaini,
 iro jiyotantyaari iriitaki
 owawisaakotantaniri.

Iri piyaakotairini
ikaaripiroshiriwaiwitaka.

⁷⁸Tima antawoitit okantaka
inishironkatai Pawa,
Jotyaaantakairi poñaachari inkitiki ikim-
itakotapaakawo okantaranki owaki-
raa okitiijiyitamanai.

⁷⁹Ikitainkatakotairi ikaatzit saikayitat-
siri otsinirikitzi.

Ikitainkatakotairi otsimankakowitari
jaamparyaa ashitawori sarinkawini.
Iri oñaagantaironi tsika ikantaita
isaikaitzi kamiitha.

⁸⁰Kamiitha ikimotatzit iintsi,
ñaapiroshiri ikanta. Ari inintziro
isaikawaitzi otzishimashiki, irojatzi
imonkaantakarit jonaagaiyaari
Israel-mirinkaiti.

Itzimantakarit Jesús

(Mt. 1.18-25)

2 Ikanta Pinkathari César Augusto,
ikantakaantakit josankinatakotya
maawoni atzirit. ²Aripaiti omapokaka
josankinatakoitya ijiwatantari Cirenio
janta Siria-ki. ³maawoni atzirit
jiyaataiyakini josankinatakotya
inampiki tsika ipoñaayita pairani
icharinini. ⁴Irojatzi itonkaantanakarit
José irirorit, ipoñaanaka Nazaret
saikatsirit janta Galilea, jiyaatiro
nampitsiki tsika itzimakit pairani
Pinkathari David, oita Belén
saikatsirit janta Judea-ki. Tima
jirika José icharini jinatzit David-ni.
⁵Ari josankinatakotyaari irirorit
intsipatyaawo iinathorit María, tsika
otzimit ikajyaakarit jayiro. Aritzimaitaka
motzitatit iroorit. ⁶Ikanta jariitaiyakani
Belén-ki, irootaintsit ontzimaanitit María.
⁷Ari itzimakirit itanakaworit otomit.
Oponatakirit, omaryaakirit jowamintokit
piratsit, tima tii oñaapaakit tsika
omaapaakit.

Maninkariitit ipoña aamaakowintaririt oijya

⁸Okanta jantyaatsikiini nampitsit,
tzimatsit kakiwintziririt tsiniripaitit
joijyati jaamaakowintarit. ⁹Ari
joñaagakarit imaninkaririt Awinkatharirit.
Okitiijiyinkatakotapaakirit jowani-
inkawo Awinkatharirit, antawoitit
ithaawaiyanakini. ¹⁰Iñaanatapaakirit,
ikantzirit: “Iiro pithaawashiwaita. Tima
namatziimit Kamiitharit Ñaantsit, iro
oimoshirinkairinit atziririt. ¹¹Tzimatakit
iroñaaka owawisaakotantanarit inampiki
pairanit pinkatharit David-ni, iritakit
Cristo Awinkatharirit. ¹²Jiroka piy-
otantyaaririt: Ari piñaakirit imponaitirit
iinchaanikit jomaryaitakirit jowamintokit
piratsit”. ¹³Iñaitatzit ikoñaatapaakit
oijyikit inkitiwirit itsipatapaakarit
maninkarit, ipampithaawintapaakirit
Pawa, ikantaiyinit:

¹⁴¡Iro kamiithapirotatsirit otzimimotzirit
jowaniinkawo Pawa nampitaworit
ojinokipirotzit inkitit!

¡Isaikayitait kamiitha inishironkataniitit
kipatsikit!

¹⁵Ikanta ipiyaiyanaani maninkariitit
inkitikit, ikantawakaanaka aamaakow-
intaririt joijyati: “Thamit aait Belén-ki,
aminakitiro oita awisaintsirit. Ari añiitiro
ikamantajaantakirit Awinkatharirit”.

¹⁶Shiyaiyanakani, irojatzi jiñaanta-
paakaworit Maríat otsipatakarit José,
omaryaakirit iinchaanikitit jowamintokit
piratsit. ¹⁷Ikanta jiñaapaakirit,
ikamantantapaakirit okaatzit ikantakirit
inkaankit maninkarit. ¹⁸Iyokitzit ikanta
jaminaitzirit aamaakowintaririt oijyit
ikimaitzirit ikinkithawaitzit. ¹⁹Irooma
Maríat, antawo okinkishiritakotawo
okaatzit ikantaitapaakirit. ²⁰Ipoña
ipiyaiyanaani aamaakowintaririt oijyit,
thaamintait ikanta ipampithaawintanarit
Pawa, tima jiñaayitakirit okaatzit
ikamantaitakirit inkaankit.

Jagaitanakiri Jesús tasorintsipankoki

²¹ Ari maakotapaaki 8 kitiiyiri iinchaaniki, jagaitanakiri intomishitaaniritiri. Irojatzji jiiitaitantakariri JESÚS tima ari jiiitsitakari maninkari tikiraamintha amotzitiriita María.

²² Okanta jimonkaatakiro kitiiyiri jomairintaiyani onkantantyaari inkitiwathayitai, tima iro ikantakaantakiri Moisés-ni. Ari jagaitanakiri Jesús Jerusalén-ki jashitakaiyaari Awinkathariti.

²³ Iro jimonkaatantyaawori Osankinarintsipirori ikantakaantziri Awinkathariti, kantatsiri: Iriirika shirampari omapokani tsinani, Jashitakaityaari Pinkathari, itasorintsiti jinatyi.

²⁴ Imatantyaawori jimonkaatiro ikantakaantani Pinkathari, ontzimatyii intainiri Pawa: Apiti konthawo, iiorika apiti iryaani shiro.

²⁵ Tzimatsi janta Jerusalén-ki shirampari jiiita Simeón. Tampatzikashiri jinatzi jirika shirampari, pinkathatasorintsitaniri jinatzi, tima iri inampishiritantakari Tasorintsinkantsi. Iriitaki oyaawintawori inkimoshiritakaitairi Israel-mirinkaiti. ²⁶ Jiyoshiritakaakiri Simeón Tasorintsinkantsi, iiro ikamita irirori irojatzji jiñaantatyaariri Isaipatziitotani Awinkathariti. ²⁷ Ikan-takaanakari Tasorintsinkantsi, pokaki tasorintsipankoki. Ipoña ashitariri Jesús jaanakiri tasorintsipankoki jimonkaatantyaawori ikantakaantaitani, ²⁸ ithomaawakiri Simeón jirika iinchaaniki, ipaasoonkitanakiri Pawa, ikantzi:

²⁹ Monkaatapaaka Pinkathari okaatzi pishinitakinari, Pishinitaina iroñaaka nonkami, tima pompiratani powakina.

³⁰ Tima noñaakiri owawisaakotantani.

³¹ Iriitaki potyaantakiri owawisaakotairini atziripaini.

³² Iri kitainkatakoyitairini atziri kaari ajyininkata.

Iri kantakaiyaawoni impinkathaitantyaariri Israel-mirinkaiti.

³³ Iyokitzi ikanta ashitariri, ikimakowintziri jiñaantsikowintaitziri Jesús.

³⁴ Ikanta Simeón itasonkawintakiri, ikantanakiro inaanati Jesús: “Jirika iinchaaniki iri kantakaiyaawoni jaminaashiwaitantaiyaari oiyiki ajyininka Israel-mirinkaiti, kimiwaitaka imparyaatyimi. Iri kantakaiyaawoni iijatzji jawisakoshiritantaiyaari oiyiki, kimiwaitaka intzinagaatyimi iparyaawitaka. Tima oiyiki inkantaiti: ‘Kaari iroopirori ñaantsi iñaaniyitakari’.

³⁵ Tima jirika iinchaaniki iri oñaagantironi okaatzi inkinkishiritaityaari. (Iro kantzimaitacha antawoiti powashiritanatya iiroka kimiwaitakimi jowathagaitatyimi.)”

³⁶ Ari osaiki iijatzji tsinani iitachari Ana, kamantantaniro inatzi iroori, irishinto Fanuel icharinitanakari Aser. Antawokipirotaki iroori. Aitsiwitaka oimi owakiraa omainawotapaaki, 7 osarintsi otsipawitakari oimi. ³⁷ Ikamakira oimi, tzimakotaki okaatzi 84 osarintsiti. Ari ashi owatziiro osaiki tasorintsipankoki, aakowintawo kitiiyiri iijatzji tsiniripaiti amana, otziwintakawo iijatzji. ³⁸ Ari opokapaakiri jiroka tsinani, opaasoonkitapaakiri Pawa. Opoña okinkithatakotanakiri iinchaaniki, irojatzji ikimantaiyakarini ikaatzi oyaawintawori impinakowintaitiri Jerusalén-jatzji.

Ipiyantaari Nazaret-ki

³⁹ Aritaki jimonkaatakiro okaatzi ikantakaantziri Pinkathari, piyaa Galilea-ki osakira inampi Nazaret.

⁴⁰ Thaaminta ikanta ikimotatzji

iinchaaniki, iikiro jiyaatatzi ishintsitzi, yotaniri ikanta. Aamaakowinta jowakiri Pawa.

Isaiki Jesús tasorintsipankoki

⁴¹ Ari ikantapiintatya osarintsiki ashitariri Jesús jiyaatzi Jerusalén-ki joimoshirinkiro Anankoryaantsi.

⁴² Ikanta Jesús aritaki tzimakotaki 12 josarintsiti, jataiyakini Jerusalén-ki tima iro jamitapiintari joimoshirintya.

⁴³ Aritaki kaataki joimoshirinkaiyani, piyayaani ashitariri, irojatzisa isakanaki Jesús Jerusalén-ki, tii jiyotzi ashitariri.

⁴⁴ Iñaajaantaki iiwataki Jesús itsipatanaari ikaataiyini. Aniiitaki apaani kitiiyjiri, ari ikowawitaari, josampiwitakari iyyininkapaini ikaatzi jiyaataiyini.

⁴⁵ Tii jiñiiri, ipiyaa Jerusalén-ki jaminaminatakiri.

⁴⁶ Mawa kitiiyjiri jiñaantaariri isaiki tasorintsipankoki, ikinkithawaitakaayitzi yotakotzirori Ikantakaantaitani, josatikaitakiri niyanki, josampiminthatziri.

⁴⁷ Iyokitzi ikanta jaminaitziri jiñaitakiri imapiro jiyotanitzi, jakayitakiro kamiitha okaatzi josampitakiriri.

⁴⁸ Ikanta jiñaapairi ashitariri, iyokitzi jaminapaakiri, okantapaakiri inaanati:

“Notomí, ¿tsikama pinkantinaka? Oyjiki naminaminatakimi notsipatari piwaapati, antawoiti pomintaawaniintakina”.

⁴⁹ Ipoña jakanaki irirori, ikantanaki: “¿Iitama paminaminatantanari? ¿Tiima piyotzi iro kowapirotachari nantiniri ikowakaanari Ashitanari?”

⁵⁰ Iro kantacha tii ikimathatziro ashitariri okaatzi ikantakiriri.

⁵¹ Jaanairi, jataiyaini Nazaret-ki. Jantziro maawoni okaatzi jompiratariri iwaapati. Iro kantacha pampithashiri owakotakiri inaanati.

⁵² Iikiro ithaamintatya Jesús ikimotatzzi, yotani ikanta. Kimpoyaaawinta

jowiri Pawa. Ari ikimitsitari iijatzzi atziripaini inishironkatani jowiri.

Ikamantantziri Juan owiinkaatananiri

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 Aritaki monkaataka 15 osarintsiki ipinkathariwintantzi Tiberio César.

Ari ijiwatziri Poncio Pilato janta Judea-ki. Iriima Herodes ijiwatzzi Galilea-ki. Iriima Felipe iririntzi Herodes, ijiwatzzi Iturea-ki iijatzzi Traconite-ki. Ipoña Lisantias, ijiwatzzi Abilinia-ki.

² Iriima Anás itsipatakari Caifás ijiwatziri Ompirasorintsitaari. Aripaiti iñaanashiritakiri Pawa itomi Zacarías iitachari Juan janta otzishimashiki.

³ Irojatzzi ikinantanakari Juan intatsikironta Jordán, ikinkithatakotziro owiinkaantaantsi, ikantzi:

“Powiinkaawintaiyaari Awinkathariti, powajyaantairo pantayitziro kaaripirori, ari impiyakoitaimiro pikaaripiroshiriwaiwitaka”.

⁴ Tima iro josankinatakiri pairani Isaías Kamantantaniri, ikantaki:

Ikaimakaimatapaaki otzishimashiki, ikantantaitzi:

Powamiithatainiri Pinkathari tsika inkinapaaki,

Pinkimitakaantiro jotampatzikaitziro aatsi.

⁵ Onkamiithapathayitai otinkanaayitzi, Owintiniyitai otzishi.

Tampatzika onkantayitaiya aatsi okaatzi tzipiwitachari,

Mamiripankaa onkantaiya.

⁶ Ari jiñiiri maawoni atziri tsika ikanta Pawa jowawisaakotantzi.

⁷ Ikantayitawakiri atziri pokayitaintsiri jowiinkaatyaa:

“Tii pikamiithashiritaiyini iiroka, pikimitashitakari maanki. ¿Piñaajaantzi iiro jowasankitaitzimi?”

⁸ Imapirorika powajyaantairo tsika pikantawita pairani,

pinkamiithashiriyitai,

pinkimityaawo pankirintsi kithokitatsiri. Iiro pikantashiriwaitashita: ‘Aña naaka icharinini Abraham, tii okowapirotzi nowajyaantairo nokaaripiroshiriwaitzi’. Pinkimi nonkanti: ‘Iiro pikantakaapirowaita piñaajaanti iiroka ikowapirotani Pawa, aña kantatsi jatziritakairo mapi, iro impoyaataimini incharinitaiyaari Abraham-ni’.⁹ Iirorika pikimitawo pankirintsi kithokitatsiri, ichikakaitawo chacha pankirintsi ponkitziki kaari kithokitatsini, ompoña jagaitiro intagaitiro”.

¹⁰ Ikanta atziripaini josampitanakiri, ikantziri: “¿Iitama nantairi?”¹¹ Ari jakanakiri, ikantzi: “Tzimatsirika apiti piithaari, pimpiri apaani kaari otzimimotzi. Tzimatsirika powanawo, ari pinkimitaakiro iijatzi”.¹² Ipoña ipokaiyakini kowakotziriri ijyininka kiriiki ikowi jowiinkaataya, ikantapaakiri: “Pinkathari, ¿iitama nantairi naaka?”¹³ Ikantakiri: “Iiro panaakairo ikantaitakimiri onkaati pikowakotantziri”.¹⁴ Ikanta owayiriiti Roma-jatzi, josampitakiri iijatzi, ikantziri: “Naaka, ¿iitama nantairi?” Jakanakiri, ikantzi: “Iiro pasaryimatanta, iiro pithiiyakotantzi iijatzi onkantya paapithatantyaariri atziri tsikarika oitya. Pinkimoshiriwintiri ikaatzi ipinayiitzimiri iiroka”.

¹⁵ Ojyiki atziri aamaakowintakariri Juan, ikantashiritaiyini: “¿Kaarima jirika Cristo?”¹⁶ Ari ikantanakiri Juan maawoni atziri: “Naaka apa nowiinkaantantawo jiña. Iro kantzimaitacha, aatsikitaki mapirotzirori ipinkatharintsitzi, nopinkathatsitaitakari naaka. Tii onkantaajaiti inkimitakaantina naaka jimpiratani onkantya nonothopait-sitantyaariri i-zapato-ti. Iriitaki kimitakaantironi jowiinkaantantatyiimiri Tasorintsinkantsi, iijatzi paampari.

¹⁷ Tima aririka oyiipatiro awankiri, otikakitziro, ompoña atayiro opintakiri. Iro aaki okithoki, otikitakiro, owakoyitakiro. Ari inkimitagairi Awinkathariti iijatzi, jinashiyitaiyaari atziri. Inishironkayitairi inkaati kimisantanairini, iriima kaari owajyaantironi ikaaripiroshiriwaitzi, intagairi paampariki kaari tsiwakanitatsiri”.

¹⁸ Ojyiki ikaminaantaki Juan ikinkithatakotziniri atziripaini Kamiithari Ñaantsi.¹⁹ Ari ikimitaakiri iijatzi Herodes pinkatharitatsiri, ikisawitakari, jaakiro Herodías iinawitari Felipe iririntzi. Tima tzimatsi iijatzi ojyiki pashini kaaripirori jantayitakiri.²⁰ Iro owatsipirotakirori jantakiri Herodes jomontyaakaantakiri Juan.

Jowiinkaata Jesús

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹ Ikanta jowiinkaayitzi Juan ojyiki atziri, ari jowiinkaatakari Jesús irirori. Jamanaminthaita Jesús, kimiwaitaka ashitaryaanakityaami inkiti,²² inaitatzi ipokashitakiri Tasorintsinkantsi ikinapaaki jinoki ikimitapaakari shiro. Ikimaitatzi inkitiki ikantaitanaki: “Iirokatakiri Notomi nitakopirotoni. Owanaa nokimoshiriwintakimi”.

Ichariniyitari Jesús

(Mt. 1.1-17)

²³ Jitantanakawori Jesús jantayitakiri, ari tzimaki 30 josarintsiti. Ikantayitzi iri tomintakariri José. Tomintanakariri José jiita Elí,²⁴ tomintanakariri Elí jiita Matat, tomintanakariri Matat jiita Leví, tomintanakariri Leví jiita Melqui, tomintanakariri Melqui jiita Jana, tomintanakariri Jana jiita José,²⁵ tomintanakariri José jiita Matatías, tomintanakariri Matatías jiita Amós, tomintanakariri Amós jiita Nahum, tomintanakariri Nahum

jiita Esli, tomintanakariri Esli jiita Nagai, ²⁶tomintanakariri Nagai jiita Maat, tomintanakariri Maat jiita Matatías, tomintanakariri Matatías jiita Semei, tomintanakariri Semei jiita José, tomintanakariri José jiita Judá, ²⁷tomintanakariri Judá jiita Joana, tomintanakariri Joana jiita Resa, tomintanakariri Resa jiita Zorobabel, tomintanakariri Zorobabel jiita Salatiel, tomintanakariri Salatiel jiita Neri, ²⁸tomintanakariri Neri jiita Melqui, tomintanakariri Melqui jiita Adi, tomintanakariri Adi jiita Cosam, tomintanakariri Cosam jiita Elmodam, tomintanakariri Elmodam jiita Er, ²⁹tomintanakariri Er jiita Josué, tomintanakariri Josué jiita Eliezer, tomintanakariri Eliezer jiita Jorim, tomintanakariri Jorim jiita Matat, ³⁰tomintanakariri Matat jiita Leví, tomintanakariri Leví jiita Simeón, tomintanakariri Simeón jiita Judá, tomintanakariri Judá jiita José, tomintanakariri José jiita Jonán, tomintanakariri Jonán jiita Eliaquim, ³¹tomintanakariri Eliaquim jiita Melea, tomintanakariri Melea jiita Mainán, tomintanakariri Mainán jiita Matata, tomintanakariri Matata jiita Natán, ³²tomintanakariri Natán jiita David, tomintanakariri David jiita Isaí, tomintanakariri Isaí jiita Obed, tomintanakariri Obed jiita Booz, tomintanakariri Booz jiita Salmón, tomintanakariri Salmón jiita Naasón, ³³tomintanakariri Naasón jiita Aminadab, tomintanakariri Aminadab jiita Aram, tomintanakariri Aram jiita Esrom, tomintanakariri Esrom jiita Fares, tomintanakariri Fares jiita Judá, ³⁴tomintanakariri Judá jiita Jacob, tomintanakariri Jacob jiita Isaac, tomintanakariri Isaac jiita Abraham, tomintanakariri Abraham jiita Taré, tomintanakariri

Taré jiita Nacor, ³⁵tomintanakariri Nacor jiita Serug, tomintanakariri Serug jiita Ragau, tomintanakariri Ragau jiita Peleg, tomintanakariri Peleg jiita Heber, tomintanakariri Heber jiita Sala, ³⁶tomintanakariri Sala jiita Cainán, tomintanakariri Cainán jiita Arfaxad, tomintanakariri Arfaxad jiita Sem, tomintanakariri Sem jiita Noé, tomintanakariri Noé jiita Lamec, ³⁷tomintanakariri Lamec jiita Matusalén, tomintanakariri Matusalén jiita Enoc, tomintanakariri Enoc jiita Jared, tomintanakariri Jared jiita Mahalaleel, tomintanakariri Mahalaleel jiita Cainán, ³⁸tomintanakariri Cainán jiita Enós, tomintanakariri Enós jiita Set, tomintanakariri Set jiita Adán, tomintanakariri Adán iriitaki Pawa.

Inkaariproshiritairimi Jesús

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 Ikanta ipiyaa Jesús ipoñagaawo Jordán, isaikashiritantakari Tasorintsinkantsi. Ikantakaanakari

Tasorintsinkantsi, jataki otzishimashiki. ²Ari isaikakiri okaatzi 40 kitiiyyiri, irojatzi ikowawitantakari kamaari inkaariproshiritakairimi. Tima tikaatsi jowaiya janta, owamaimatakiri itajyi.

³Pokaki kamaari, ikantawitapaakari: “Imapirotatyaarika Itomintzimi Pawa, pimpiyiro tanta jiroka mapi, poyaawo”.

⁴Ari jakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsi osankinarintsi kantatsiri:

Tii apaniro okowityiimotari atziri joyaawo tanta, iro kowapirotajaan-tachari ankimisantairo maawoni ikantairi Pawa”.

⁵Ipoña kamaari jaanakiri Jesús tonkaariki otzishiki, jookotakiniri okoñaatapaintzi maawoni nampitsi ipinkathariyitzi atziriiiti. ⁶Ikantziri: “Ari nonkantakaatyaawo impinkathay-itaimi maawoni piñaayitakiri, ari nompakimiro iijatzi jowaniinkawo.

Tima irootaki jashitakaitakinari naaka maawoni, ari onkantaki nompiri itzimirika nokowiri. ⁷ Aririka potzirowashitakina pimpinkathatina, maawoni okaatzi piñaakiri, irokara ashitanaiyaarini”. ⁸ Ari jakanakiri Jesús, ikantziri: “Tzimatsi osankinarintsi, kantatsiri:

Ampinkathatiri Awinkathariti Pawa, iri ankimisanti apaniroini”.

⁹ Ipoña kamaari jaanakiri nampitsiki Jerusalén, isaikakaakiri jinoki otawantoki tasorintsipanko, ikantapairi: “Imapirorika Itomintzimi Pawa, pimitai isaawikinta. ¹⁰ Tima tzimatsi osankinarintsi, kantatsiri:

Jotyaaantimiri Pawa imaninkariti aamaakowintimini,

¹¹ Iri thomaawakimini, Iiro pontajantapaaka mapiki”.

¹² Ari jakanakiri Jesús, ikantziri: “Ari-taki ikantaitaki pairani:

Tii okamiithatzi piñaantashiwaityaari Piwinkathariti Pawa”.

¹³ Ikanta kamaari tii ikitsirinkashitari Jesús inkaariproshiritakairi, jintainaryaapaintari.

Jitanakari jantayitziri Jesús

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Ikanta ipiyaa Jesús Galilea-ki, otyaantanakari ishintsinka Tasorintsinkantsi. Othonka ikimakoitanakiri maawoni. ¹⁵ Jiyotaantayitaki maawoni tsika japatotapiintaita. Thaaminta ikantawintaitari maawoni.

Ipiyaa Jesús Nazaret

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Ikanta Jesús piyaa inampiki Nazaret tsika jantaritaki. Okanta kitiijiyiri jimakoryaantaitari, jataki Jesús japatotapiintaita, tima iro jamitapiintakariri irirori. Ari ikatziyanakari iñaanatiro osankinarintsi. ¹⁷ Ipayiitakiri josankinari

Kamantantaniri Isaías-ni. Ikanta jainairyaaakiro osankinarintsi, iñaatziiro josankinaitakiro, kantatsiri:

¹⁸ Isaikantana naaka Itasorinka Awinkathariti,

Tima iri saipatziitotakinari okantantari nokinkithatakotainiri ashironkainkari Kamiithari Nnaantsi. Irijatzi otyaantakinari nowawisaakoyitairi okantzimoniintashiriwaitari.

Nonkamantayitairi jaakaantaitziri tsika inkantaiya jookakaawintaitziri.

Impoña naminakaayitairi kaari aminatsiri,

Nosaikakaashiwaitaiyaari ikaatzi jompirayiitari.

¹⁹ Nokinkithatakoyitairo tsikapaiti jaapatziyantai Awinkathariti.

²⁰ Ipoña japinaitanairo Jesús osankinarintsi, ipanairi kinkithatakaantapiintatsiri, saikanaki. Iyokitzi ikanta jaminanaki maawoni atziri ikaatzi saikaintsiri japatotapiintaita.

²¹ Ari jitanakawo ikantanakiri: “Imonkaatzimoyitakimi iroñaaka jiroka osankinarintsi okaatzi pikimakiri”.

²² Iyokitzi ikanta jaminaitanakiri Jesús, tima kamiitha okanta ikinkithatakoyitzi. Ojyiki kinkithatakoyitanakiriri kamiithaini. Ikantayiiitzi iijatzi: “¿Kaarima jirika itomi José?” ²³ Irojatziri ikantantanakariri:

“Kimitaka ari pinkantakina: ‘Incha aawintantzinkari paawintya iiroka. Tima ojyiki nokimakowintakimi pantayitakiri Capernaum, incha pantapairo iijatzi pinampiki”.

²⁴ Iikiro ikantanakitzi Jesús: “Imapirotatya nonkantimiri, ‘jashi jowatziiro kamantantaniri tii ipinkathaitziri inampiki tsika isaikayitzi ijiyininka’.” ²⁵ Tima imapirotya jiroka, pairani iinta isaikawitani Elías, tii omparyaagairanki inkani Israel-ki anaaniintanakiro mawa osarintsi, antawoiti itajyaaniintaitaki. Ojyiki

kamatsiri oimi tzimawitachari janta,[‡]
²⁶ iro kantzimaitacha, tii jotyaaantaitziri
 Elías-ni jiyaatashitiro kamatsiri oimi,
 apa jotyaaantaitakiri nampitsiki Sarepta
 saikatsiri Sidón-ki, osaikiranki tsinani
 kamatsiri oimi kaari ijyininkata. ²⁷ Ari
 okimitakiri iijatzii iinta isaikawita
 Kamantantaniri Eliseo, tzimawitacha-
 ranki Israel-ki ojyiki mantsiyari
 pathaawaitatsiri. Iro kantzimaitacha
 tii jotyaaantaitziri Eliseo joshinchagai
 apaani, apa jotyaaantaitakiri isaiki
 Naamán kaari ijyininkata poñaachari
 nampitsiki Siria, joshinchagairi”.
²⁸ Ikanta ikimayakini ikaatzi
 saikaintsiri japatotapiintaita, antawoiti
 ikisaiyanakani. ²⁹ Ikatziyaiyanakani,
 jagaitanakiri Jesús iwiyaathapita
 nampitsi, ikinakagaitanakiri tsika osaiki
 impiita jotziriyaitirimi. ³⁰ Iro kantzi-
 maitacha Jesús, ishiyapithatanakari
 josatikantanakari niyankiniki, jatai.

Atziri piyarishitatsiri

(Mr. 1.21-28)

³¹ Ikanta Jesús oirinkanaa
 nampitsiki Capernaum saikatsiri
 Galilea. Jiyotaantayitapai kitiiyiriki
 jimakoryaantaitari. ³² Tima tii omaanta
 ishintsinka jiyotaantzi, iyokitzi
 ikanta atziriiiti. ³³ Okanta janta tsika
 japatotapiintaita, ari isaikakiri atziri
 piyashiritatsiri, kaimanaki shintsiini
 irirori, ³⁴ ikantzi: “Piñaashitina
 Jesús Nazaret-jatzi, niyotzimi naaka
 iirokataka itasorintsiti Pawa. Iro
 pipokantari jaka papirotaiyinani”.
³⁵ Ikisanakiri Jesús, ikantanakiri:
 “¡Pimairiti piyari, piyaatai!
 Tyaanaki atziri jintainaryaanakari
 iwiyariti, tii jomantsiyiimaitari”.
³⁶ Iyokitzi ikantaiyanakani,
 ikantawakaiyani: “¿litatyaakama

jirika? Joitsinampairi jomishiyiri piyari
 jiñaashinchiinkatakiri”. ³⁷ Ari ithonka
 ikimakoyiitanakiri Jesús maawoni
 nampitsiki okaatzi saikatsiri janta.

Jesús joshinchagairo riyoti Pedro

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Ipoña ishitowanaki Jesús
 japatotapiintaita, tyaapaaki
 ipankoki Simón. Okanta iroori
 riyoti Simón, imatakiro antawoiti
 saawakitaantsi. Ikwakoitakiri Jesús
 joshinchaapairo. ³⁹ Joiyotashitanakawo
 omaryaaka, kimiwaitaka iñaash-
 inchiinkatatyiiromi saawakitaantsi.
 Kaatakotanaki osaawawita,
 piriintanaka aminayitawakiniri oitarika
 ompawakiriri.

Joshinchaayitziri Jesús mantsiyaripaini

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.31-34)

⁴⁰ Okanta otsiniriityaanaki,
 jamaitapaakiniri Jesús ojyiki atziri
 kantashiwaiyitachari imantsiyari.
 Ikanta iñaawakiri Jesús, apa jotiro-
 tawakari kapichiini jako, shintsiyitanai.
⁴¹ Ojyiki jomishitowitakiri iijatzii
 iwiyariti, antawoiti ikaimayitzi piyari,
 ikantzi: “¡Itomi Pawa pinatzi!” Iro
 kantzimaitacha Jesús, ikisayitakiri
 piyari, tii ishinitziri iñaawaiti, tima
 jiyotzi irirori piyari iriitaki Cristo.

Jiyotaantzi Jesús maawoni Galilea-ki

(Mr. 1.35-39)

⁴² Okanta okitiiyyitamanai,
 ananinkanaki Jesús apaniroini
 ikinanaki otzishimashiki. Ojyiki
 aminaminairiri tsikarika ikinaki.
 Ikanta jiñiitairi tsika isaiki, tii
 ishiniitziri jiyaatai. ⁴³ Irojatzii
 ikantantanakari Jesús: “Ontzimatyii

[‡]4:25 Kantakotachari jaka ‘anaaniintanakiro mawa osarintsi’ irojatzii ikantaitziri mawa osarintsi ipoña awisaniintaki 6 kashiri.

inkimaitiro iijatzi pashiniki nampitsi Kamiithari Naantsi kinkithatakotziriri ipinkathariwintantai Pawa. Tima irootaki nopokantakarini naaka jaka”.⁴⁴ Ikiro jiyataakaanakitziro Jesús ikinkithatanaki pankotsiitiki japatotapiintaita okaatzi saikatsiri Galilea-ki.

Kaari jiñaitapiintzi shiryaaataantsi

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 Okanta kitijyiri, isaiki Jesús inkaarithapiyaaki Genesaret. Jawitsinaimatakiri atziri ikaatzi piyowintakariri ikimisantziro iñaani Pawa.² Ari jiñaaki Jesús apiti pitotsi opiryaaakotaki opaayaaki. Tikaatsi otitantaawoni, tima ikiwaiyatziironi ishiryaaaminto.³ Otitapaaka Jesús pitotsiki. Tima iri ashitawori Simón jiroka pitotsi, ikantakiri jotyaaantiro kapichiini niyanki. Ari isaikantanakawo Jesús pitotsi, jitanaawo jiyotaayitanairi atziri.⁴ Ikanta ithonkanakiro jiyotaantzi, ikantzi: “Simón, paanakiro pipito niyanki inkaari, ari pishiryaaatiri”.⁵ Ari jakanaki Simón, ikantzi: “Ari noshiryaaawitaka tsiniripaiti, tikaatsi nayiri. Iiroka kantanari, aritaki nimatakiro”.⁶ Jimatakiro ishiryaaatzi, jaaki oiyiki shima, irootaki onthatyimatimi ishiryaaaminto.⁷ Ikaimawakotairi itsipatapiintari ishiryaaatapiintzi jimitakotiri. Ikanta jiyaaatashitanakiri, ikinakotaiyakini pashiniki pitotsi, ijaikitakiro apitiroiti, iroowitainchami intsitsiyakotaiyini.⁸ Ikanta jiñaakiro Simón Pedro awisaintsiri, jotzirowashitanakari Jesús, ikantanakiri: “Pintainkapithatina pinkathari, kaaripiroshiriri ninatzi naaka”.⁹ Tima antawoiti ithaawanaki Simón jiñaaki jaaki oiyiki shima. Ari ikimitakari iijatzi maawoni itsipataiyarini.¹⁰ Jimatsitanakawo Jacobo iijatzi Juan, itomipaini

Zebedeo, tima iri itsipatakari Simón. Iro kantzimaitacha Jesús ikantanakiri Simón: “Iro pithaawashiwaita, onkimitaiyaawo iroñaaka iriimi atziri noshiryaaatakagaimiri”.¹¹ Ikanta jaatakotaiyapaani, jookawintanakiro maawoni, jyaataiyanakirini Jesús.

Joshinchagairi Jesús imatziri pathaawontsi

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Okanta pashini kitijyiri jariitaka Jesús nampitsiki, ari ipokakiri imatziri pathaawontsi. Ikanta jiñaapaakiri Jesús, jotzirowashitapaakari, ikantapaakiri: “Pinkathari, pikowirika, poshinchagaina”.¹³ Ipoña jakotanaki Jesús, jantantakari kapichiini jako, ikantziri: “Nokowi, pishintsitai”. Ishitakotanaki ipathaawita.¹⁴ Ari ikantziri: “Tii nokowi pinkinkithatakotina. Apatziro powanakiro piyaatashitiri Ompirasorintsitaari, pimonkaatiro josankinatakiri Moisés-ni, paanaki pinkitiwathatanaiyaari, onkantya jiyotantaityaari shintsitaimi”.¹⁵ Iro kantzimaitacha ikimakoyiitanakiri intaina Jesús. Oiyiki atziri piyowintakariri ikimisantziro. Ikwaiyini joshinchaayitainiri iijatzi imantsiyaritipaini.¹⁶ Iro kantacha Jesús joshitaapiintaka irirori otzishimashiki, ari jamanari.

Joshinchagairi Jesús kisopookiri

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ Okanta pashini kitijyiri jiyotaantzi Jesús, ari isaikaiyakini Fariseo itsipayitakarini Yotzinkariiti, poñaayitachari nampitsiki Galilea, Judea, iijatzi Jerusalén-ki. Tima otyaantakarini Jesús ishintsinka Awinkathariti, kantatsi joshinchaayitiri mantsiyari.¹⁸ Ipoña jariitaiyapaakani atziri jinatakotakiri shitashintsiki apaani kisopookiri. Ikwawitaiyakini intyaakaapaakirimi pankotsiki,

jomaryaakotirimi isaikaki Jesús. ¹⁹Tii okantatzi intyaaakairi, tima ojyiki atziri piyotaincha. Jatiitakaanakiri jinoki pankotsiki, jimoontakiro pankotsi, jowayitakotakiri mantsiyari josatikan-tanakari piyowintakariri Jesús. ²⁰Ikanta Jesús jiyotakoshiritawakiri ojyiki jaw-intaakari, jiñaanatawakiri mantsiyari, ikantziri: “Ajyininká, ipiyakoitaimiro pikaaripiroshiritawitaka”. ²¹Ikanta ikimawaki Yotzinkariiti itsipayitakari Fariseo, ikantashiritaiyanakini: “Ithainkatziiri Pawa jirikawí. Tima tikaatsi kantironi impiyakotantiro kaaripirori, apaniroini ikantakaawo Pawa”. ²²Iro kantzimaitacha Jesús jiyoshiritakotakiri, ari josampitziri: “¿Litama pikinkishiriwaitashitantari? ²³¿Tiima okamiithatzi nonkanti: ‘Ipiyaakoitaimiro pikaaripiroshiritawitaka?’ Irooma pikowiri nonkantiri: ‘Pinkatziyi, piyaatai’. ²⁴Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimimotziri ishintsinka, ari impiyakotairi kaaripiroshiritawitachari”. Ip-ithokashitanakari mantsiyari, ikantziri: “Pinkatziyi, paanairo pishitashi, piyaatai”. ²⁵Piriintanaka kisopookiri, jaanairo ishitashi jomaryaantawitari. Inaitawairi jiyaatai ipankoki, kimoshiri ikantawintanakari Pawa. ²⁶maawoni atziripaini iyokitzi ikantaiyanakani, ikimoshiriwintanakiri iriroriiti Pawa. Ithaawankakiini ikantaiyini: “Tii añaapiintziro kimityaawoni jiroka”.

Jaantaitanakariri Leví

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷Ikanta ishitowanai Jesús, jiñaapaakiri iitachari Leví isaiki irirori ikowakotziri kiriiki ijyininka, ikantapaakiri: “Poyaatina”.

²⁸Katziyanaka Leví, jookanakiro maawoni, joyaatanakiri.

²⁹Ipoñaashitaka Leví, jaanakiri Jesús joimoshirintya ipankoki itsipataanakari jiyotaani. Ari jiyaatsitakari iijatzi ojyiki kowakotziriri kiriiki ijyininka, ojyiki jatayitaintsiri pashini. Ari ikaataiyakini jowaiyani. ³⁰Ikanta Fariseo itsipatakari Yotzinkariiti, jiñaanaminthatakiri jiyotaani Jesús, ikantziri: “¿Litama pitsipatanantari powaiyani kaaripiroshiriri, kowakotziriri kiriiki ijyininka?” ³¹Ipoña jakanaki Jesús irirori, ikantanakiri: “Aririka imantsiyati atziri, ipokashitziri aawintantzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikaatsi inkowi irirori. ³²Tii apa nompokashitiri kamiithashiriri naaka nonkaimashiriyitairi, aña nopokashitatziri kaaripiroshiriri nonkaimashiritairi jowajyaantairo kaaripirori”.

Ikinkithatakotziro Jesús itziwintaita

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³Ipoña josampiitakiri Jesús, ikantaitziri: “¿Litama kaari itziwintanta piyotaani? Iriima jashi Juan, ipoña jashi Fariseo-paini, owanaa itziwintapiintaiyani irirori, jamanaiyani iijatzi. Noñiiri piyotaani iiroka, tii itziwintanita, owawaiyitacha, irawaitatsi imiri”. ³⁴Ari jakanaki Jesús, ikantzi: “Aririka intsipataityaari aawakaachari, ¿arima jowashiriniintaitatya? ³⁵Aryaajaini paata, aririka jagaitakiri iimintaitari, aripaiti intziwintaitya”.[¶] ³⁶Ipoña jowyakaawintanakiniri Jesús, ikantziri: “Apaani pajatori ikithaataitari, aririkami jowapatankaitantyaawo osapi owakiraari, ari imapirotanatya osagaanaki aririka amithatanatya

[¶]5:35 Iriitaki Jesús ojyakaawintachari jaka. Iriitaki kimitakariri jaawakaayita atziri. Kantakotachari iijatzi jaka, aririka jaayitakiri iimintaitari, irijatzi kantakotacha aririka jowamaayitakiri, ojyiki jowashiriwaitanatya jiyotaanipaini.

owakiraari. Tii okamiithapirotakairo pajatori ikithaataitari jowap-atankaitantyaawomi owakiraari. ³⁷Tii inkamiithati iijatzi pajatori mishinantsinaki jowantayiityaawo iiryaatatsiri imiritaitari. Aririka jowantayiityaawo, ari isanaryaanaki, apaawaitashitanatya imiritaitari, iijatzi inkimitatya mishinantsinaki irirori. ³⁸Iri kamiithatatsi owakiraari mishinantsinaki jowantayiityaawo iiryaari imiriitari. Iro iiro japaawaitanta apitiroiti. ³⁹Ikaatzi amitawori imiritawo poitatsiri, iiro jamitaawo imiritaiyaawo iiryaari. Inkantapiinti: ‘Iro kamiithatatsi amirityaawo poiri’.

Inkithatakotziro Jesús kitiiyyiri jimakoryaantaitari

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

6 Okanta kitiiyyiri jimakoryaantaitari, ikinaki Jesús pankirintsimashiki. Ikanta jiyotaanipaini joyiikitanaki okithoki, jamirokakitakiro onkini joyaawo. ²Tii inimotziri Fariseo-paini, josampitakiri ikantziri: “¿Litama poyiikitantawori? ¿Tiima piyotzi tii oshinitaantsitzi kitiiyyiriki jimakoryaantaitari?” ³Ari jakanaki Jesús, ikantanaki: “¿Tiima piñaanatakotziri iiroka ikanta pairani David-ni itsipayitakari ikaataiyini owamaimawitantakariri itajyi? ⁴Ityaaki tasorintsipankoki, jaakiro tasorintsitanta, jowakawo irirori, ipayitakiri iijatzi ikaatzi itsipayitakari. Tima tii oshinitaantsiwita jowaityaawo, apa jowapiintayitawo Ompiratasorintsitaari”. ⁵Ipoña ikantaki iijatzi: “Jirika Itomi Atziri ipinkatharipirotsi irirori, janairo jiroka kitiiyyiri”.

Atziri kisowakori

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶Okanta pashini kitiiyyiri jimakoryaantaitari, ityaaki Jesús japatotapiintaita, jiyotaantapai iijatzi. Ari isaikakiri atziri kisowakotatsiri jakopiroriki. ⁷Ikanta Yotzinkariiti itsipayitakari Fariseo, aamaani jowakiri Jesús jiñiiri aririka joshinchagairi mantsiyari kitiiyyiriki jimakoryaantaitari, onkantantyaari inkantakotiri. ⁸Iro kanzimaitacha Jesús, jiyotaki irirori iita ikinkishiriyitakari. Ikaimakiri atziri kisowakori, ikantziri: “Pimpoki, posatitya niyanki”. Pokapaaki kisowakori, ikatziyapaaka. ⁹Ipoña ikantzi Jesús: “Tzimatsi nosampitaiyimini: ¿Otzimikama shinitaantsitatsiri antiri kitiiyyiri jimakoryaantaitari? ¿Tiima okantzi anishironkatanti, irooma kamiithatatsi owamaanti? ¿Iiroma okantzi antiro kamiithari, irooma kamiithatatsi ankaariprowaiti?” ¹⁰Ikimpoyaanakiri piyowintakariri, ipoña jiñaanatanakiri mantsiyari, ikantziri: “Pinthaaryaawakotai”. Matanaka, akotsitanai kamiitha. ¹¹Iro kanzimaitacha jirikapaini, antawoiti ikisaiyanakani. Inkinkithawaitaiyakini tsika inkantiri Jesús.

Jiyoshiitaki Jesús 12 Jotyaaantapirotani

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹²Ipoña itonkaanaki otzishiki jamañaari Pawa. Ari jaakowintakawo maawoni tsiniripaiti jamana. ¹³Okanta okitiiyyitamanai, japatotakiri maawoni jiyotaani. Ari jiyoyaaki ikaatzi 12, iriitaki jiyitakiri Otyaaantapiroiriiti. ¹⁴Jirika ikaatzi jiyoyaakiri: Simón, iri jiiitakiri Pedro. Ipoñaapaaka Andrés iririntzi Simón. Ipoñaapaaka Jacobo itsipataakiri Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵Mateo, Tomás,

Jacobo itomi Alfeo. Ipoñaapaaka Simón jiiitaitziri kisakowintantaniri, ¹⁶ipoñaapaaka Judas iririntzi Jacobo. Ipoñaapaaka iijatzi Judas Iscariote, pithokashitaiyaarini paata.

Ikinkithatakairi Jesús ojyiki atziri

(Mt. 4.23-25)

¹⁷Ipoña joirinkaiyaani Jesús itsipataari jiyotaani. Ari isaikaiya-paakini owintinipathatzi. Ojyiki atziri piyowintapaakariri, Judea-jatzi, Jerusalén-jatzi, Tiro-jatzi iijatzi Sidón-jatzi. Ipokaiyakini jirikapaini inkimiro ikinkithatakotziri Jesús, ikowaiyatziini iijatzi joshinchaayitairi imantsiyaritipaini. ¹⁸Tima ikaatzi piyarishiritatsiri, joshinchaayitairi. ¹⁹Ikowaiyakini atziri jantantawatyaaari kapichiini jako, tima otzimimotziri Jesús itasorinka, joshinchaayitakiri maawoni.

Ikinkithatakoitziri kimoshiritaatsini iijatzi ashironkaachani

(Mt. 5.1-12)

²⁰Ipoña Jesús ikimpoyaanakiri jiyotaani, ikantziri: “Kimoshiri pinkantaiya ashironkainkari, tima iirokatakani ñagaironi impinkathariwintantani Pawa.

²¹Kimoshiri pinkantaiya piñaawitawo iroñaaka pitajyaaniintawaitzi, tima irootantsi piñiuro pinkimaniintaiya. Kimoshiri pinkantaiya piñaayiwitawo piraaniintawaita iroñaaka, tima irootantsi piñiuro pishirontawaitaiya.

²²Kimoshiri pinkantaiya onkantawitatyaaari piñaawitawo iroñaaka inkisaniintayitimi, jookathaitimi, inkawiyawaitaitimi, imanintawaitaitimi, okantakaantziro poshiritaaari Itomi Atziri. ²³Thaaminta pinkantayitaiya, pinkimoshiriyitai, tima Pawa pinayitaimini inkitiki. Pinkinkishiritakotyaawo tsika ikantayitakiri pairani itayitakawori Kamantantaniri,

irootaki awijyomotimini iijatzi iiroka iroñaaka.

²⁴¡Inkantamachiitiri ayyaa-gantzinkariiti! Tima aritaki iñaayitakiro iroñaaka inintaawaiytaka.

²⁵¡Inkantamachiitiri ikaatzi ñiirori iroñaaka ikimaniintayita! Tima ari iñiuro paata irirori intajyaaniintai. ¡Inkantamachiitiri ikaatzi ñaayitziro iroñaaka ishirontawaita! Ari iñiuro paata inkimaatsiwaitaiya, ari jiraawaitaiyaari iijatzi.

²⁶¡Inkantamachiitiri ikaatzi jasagaawintaitari iroñaaka! Tima ari ikimitaawitakari pairani kimitakowitariri Kamantantaniriiti”.

Pitakotyaari kisaniintayitziro

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷“Iro kantzimaitacha pinkimi nokantzi naaka: Pitakotaiyaari ikaatzi kisaniintayitziro, paapatziyaiyaari.

²⁸Iiro pipiyatari kijyimawaitziro. Pamanakoyitaiyaari thiiyakowintziro.

²⁹Aririka impajaitimi kajyitapooki, pishinityaari japitiroryaapootimi impajatimi. Aririka inkowaiti jagaitiro piithaari posaawantapiintari, pishinitiniri jaanakiro pikithaatakari iijatzi.

³⁰Aririka inkantayitimi: ‘Pimpina’, kamiithatatsi pimpimantaniti. Aririka jayitaitimiro pashitari, kamiithatatsi iiro pikiñaanikowintziro. ³¹Pikowirika jitakoyitimi, pitawatyaawo iiroka pitakotantya.

³²Iriirika pitakotashitatyaaari itakoyitziro iiroka, ¿Kamiithatakima jiroka? Aña tii, tima iro jimatapiintakiri kaaripiroshiriri.

³³Iriirika paapatziyashitatyaaari ikaatzi aapatziyimiri iiroka ¿Kamiithatakima jiroka? Aña tii, tima iro jimatapiintakiri kaaripiroshiriri. ³⁴Aririka inkantaitimi: ‘Pimpawakinawo, ari noipiyaimi’, impoña pimpawakiri tima piyotzi ari jimataimi iiroka paata. ¿Kamiithatakima

jiroka? Aña tii, tima iro jimatapiintziri kaaripiroshiriri. ³⁵Pitakoyitaiyaari iiroka kisayitzimiri, iiro pipiyatari. Pimpimantaniti aririka inkamitayitimi, iiro poyaawinta jimayitaimi iiroka. Antawoiti impinayitaimi, itomitaimi Jinokijatzi. Imapiro jitakoyitakari irirori maawoni kaaripiroshiripaini. ³⁶Ikimita Ashitairi jitakotanta, ari pinkimitanaiyaari iiroka”.

**Ikinkithatakotziri
Jesús ookimotaantsi**

(Mt. 7.1-5)

³⁷“Iiro pookimotantzi, jimaitzimikari iiroka paata. Iiro piyakowintantzi, jimaitzimikari iiroka paata. Aririka pimpiyakotanti, ari jimayitaimi iiroka paata. ³⁸Pimpimantanitai, tima ari jimayitaimi iiroka paata, janaakaayitaimiro iiroka okaatzi pipimantakiri. Tzimatsirika pantakiri, ari inkimiyitaimi paata iiroka”.

³⁹Ipoña jojyakaawintanakiniri Jesús, ikantzi: “¿Kantatsima inkathatawakaiya kaari aminatsini? ¿Tiima ari imparyaaki apitiroiti omoonakiki? ⁴⁰Tii ñaitzi apaani iiniro jiyotaitziri janaakotiri yotairiri. Irooma paata aririka jiyotaapiroitakiri ari inkimitaiyaari yotairiri pairani. ⁴¹¿Iitama pikowantari pamininiri pashini tyaakitachari jokiki? Pitawatyaawo iiroka paawairo antawo inchapitoki tyaakitakimiri. ⁴²Tima iiro okantzi pinkantiri pijyininka: ‘Pimpoki, nayimiro tyaakitakimiri pokiki’. Aña tzimataitatsi pokiki iiroka antawo inchapitoki tyaakitakimiri. ¡Thiiyinkari! Pitawaiyaawo paawairo iiroka tyaakitakimiri pokiki, inkini pamininiri pijyininka tyaakitainchari kapichiini jokiki”.

Ari jiyoitzirori onkithokitanakirika

(Mt. 7.15-20)

⁴³“Inchato saankanatatsiri ojyooki, tii ñaitziro onkaaripiroti okithoki. Irooma inchato sampiyashitatsiri, tii kamiithaini ñaitiro onkithokiti. ⁴⁴Tima okaatzi kamiithayitatsiri chochoki, tii okamiithawaitashita apaniroini, aña iro kantakaawori owaato okamiithatzi iroori. ¿Añiiroma higo onkithokitantyaawo owaato kitochii? ¿Kantatsima uva okithokitantawo kitochii iijatzi? ⁴⁵Ari ikimiyitanaari kamiithashiriri ikinkishiritapiintawo kamiithari, irootaki okamiithatantari jantayitziri. Iriima kaaripiroshiriri tii ikinkishiritapiintawo kamiithari, irootaki okaaripirotantari jantayitziri. Tima okaatzi ikinkishiriyitari, irootaki ñaanayitari iijatzi”.

**Ikinkithakoitziri apiti
owatzikirori ipanko**

(Mt. 7.24-29)

⁴⁶“¿Iitama ikantantayitanaari: ‘Pinkathari, pinkathari?’ Tiimaita jantaitanawo okaatzi nokantayitziri. ⁴⁷Tzimayitatsi matanairori okaatzi nokantayitziri. Jiroka ikimiyitanaari: ⁴⁸Ikimitakari atziri witsikatsiri ipanko, ikiyashitakiro itzinkami okisopathatzi kipatsi, jowatzikakiro. Opoña opokaki antawoiti amaani, ookantapaakawo shintsiini pankotsi, tii iiwokiro. Tima jowatzikaitakitziro kamiithaini okisopathatzi kipatsi. ⁴⁹Iriima piyakotzirori nokantayitziriri, kaari antanaironi. Ikimitakari atziri witsikawitachari ipanko, tiimaita ikiyashitziro inthomainta. Okanta opokaki antawoiti amaani, ookantapaakawo shintsiini, tyaanaki. Tii jiñaitairo”.

**Joshinchagairi Jesús
jotzikatani ijiwari owayiriiti**

(Mt. 8.5-13)

7 Aritaki ithonkanakiro Jesús ikinkithatakairi atziripaini, jatai nampitsiki Capernaum. ²Ikanta imantsiyataki jitakopirotoni jotzikatani ijiwari owayiriiti Roma-jatzi, irootaintsi inkamimi. ³Ari ikimakowintakiri Jesús, jotyaantaki jantarikipiroti Judá-mirinkaiti, inkaimiri Jesús, joshinchagairiiti jotzikatani. ⁴Ikanta jiyaatashitakiri Jesús, ikantapaakiri: “Okowapirotatya pimitakotiri ijiwari owayiriiti, ⁵tima jaapatziyapiintakina, jiwitsikakina pankotsi tsika napatotapiinta”. ⁶Ikanta Jesús, joyaatanakiri. Iro jariitantaarimi ipankoki, itonkiyotakari ijyininkathori ijiwari owayiri, iriitaki pashini jotyaantakiri, ikantapaakiri irirori: “Jesús, ikantakaantzimi jiwari, ikantzi: ‘Kaaripirori ninatzi naaka, iiro pityaapankotana.” ⁷Irootaki kaari niyaatashitantzimi noñiimi naaka. Apa nokowi piñaani pinkantakaantawakiri nompiratani, aritaki ishintsitai. ⁸Tima tzimatsi ompiratanari naaka, tzimatsi iijatzi owayiri nompiratari naaka. Aririka nonkantiri: “Piyaati”, aritaki jiyaataki. Aririka nonkanti pashini: “Pimpoki”, aritaki impokaki. Aririka nonkantiri nonampiri: “Pantiro jiroka”, jimatziro jantziro”. ⁹Ikimawakiri Jesús, iyokitzi ikantanaka, ikantanakiri itsipatakari: “Iriitaki matakirori jirika ikimisantzi, tii itzimi jaka Israel-ki ajyininka kimityaarini jirika. Imapiro”. ¹⁰Ikanta ipiyaiyani pankotsiki jotyaantaitakiri, iñaapaatziiri jotzikatani, shintsitai imantsiyawita.

**Jañaakagairi Jesús
iintsiti kamatsiri oimi**

¹¹Ipoña ikinanaki Jesús nampitsiki iitachari Naín, iri itsipayitaka jiyotaani. Ojyiki iijatzi atziripaini. ¹²Iro jariitzi-mataka nampitsiki, itonkiyotakotantaka jagaitziri kaminkari inkitaaitiri, apintzi jinatzi otomitari tsinani kamatsiri oimi. Ojyiki atziri oyaatakirori jiroka tsinani. ¹³Ikanta Jesús iñaawakiro tsinani, antawoiti jitakoshiritanakawo. Ikantziro: “Aritapaaki piraawaitaka”. ¹⁴Ipokapaaki okaakiini, jotirotapaakiro jowantaitakariri. Katziyaiyapaakani natakotziriri. Ikantzi Jesús: “Iwankarí, iiroka noñaanatzi, pimpiriintai”. ¹⁵Piri-intanaa kamawitainchari ñaawaitanai. Ikathatanairi Jesús irojatzii inaanatikii. ¹⁶Antawoiti ithaawaiyanakini ikaatzi ñaakiriri. Ikimoshiriwintanakiri Pawa, ikantaiyanakini: “Pokataiki ñaapirori Kamantantaniri”. Ipoña ikantaiyini iijatzi: “Pokataiki Pawa iri nishironkayitaini aaka”. ¹⁷Ithonka ikimakoyiitanakiro jantakiri Jesús maawoni Judea-ki, iijatzi pashiniki nampitsi okaatzi saikanampitatsiri janta.

Jotyaantakiri Juan jiyotaani

(Mt. 11.2-19)

¹⁸Ikanta Juan ikimaki irirori okaatzi awisaintsiri, ikamantakiri jiyotaanipaini. Ari jiyoshiitaki apiti jiyotaani, ¹⁹jotyaantakiri josampitiri Jesús, inkantiri: “¿Iirokama jiiitaitziri ‘Pokatsini?’ Kaaririka iiroka, ¿Tzimatsima pashini naamaiyaari?” ²⁰Ikanta ipokaiyakini, iñaapaakiri Jesús, ikantapaakiri: “Jotyaantakina Juan owiinkaantantaniri nosampitimi: ¿Iirokama jiiitaitzi ‘Pokatsini?’”

§7:6 Jirika ijiwari owayiri kaari Judá-mirinka, pashinijatzi atziri jinatzi. Tima pairani Judá-mirinka, tii ityaapankotziri kaari ijyininkata.

Kaaririka iiroka, ¿Tzimatsima pashini naamaiyaari?”²¹ Tima iikiro joshinchaayitatzí Jesús kantawaiyitachari mantsiyari, ikaatzí piyarishiritatsiri, jokiryaakaayitai ojyiki kaari aminatsini iijatzi. ²² Irojatzí ikantantanakariri pokaintsiri: “Aririka piyaatai, pinkamantapai Juan maawoni okaatzí piñaayitakiri iiroka nantakiri, okaatzí pikimakinari iijatzi. Tima naminakaayitairi kaari aminatsini, naniitakaayitairi kisopookiri, nokimakaayitairi ashikimpitari, noshinchaayitairi imatziri pathaawontsi, nañaakaayitairi kaminkari, nokinkithatakoyitainiri ashironkainkari Kamiithari Naantsi. ²³ Irootaki inkimoshiritantaiyaari inkaati kaari kisoshiriwintainani”.

²⁴ Ikanta ipiyaiyanaani jotyaaantani Juan, josampitanakiri Jesús ikaatzí apatowintakariri, ikinkithatakotziri Juan, ikantziri: “¿Iitama pikinkishiritakotariri piñaakiri chapinki janta otzishimashiki? ¿Iriima piñaaki apaani kimitawori sawoo ojyiwatonkitakaawo tampiya okantakaantziro tii ithaamintashirita? ²⁵ ¿Piñaakirima jowaniinkatya ikithaataka? Tima maawoni ikaatzí nintaawaitachari, owaniinkapirowaitachari ikithaata, isaikapankotziri pinkatharintsi. ²⁶ Aña iro piyaatashitantakariri piyotaiyakini Kamantantaniri jinatzí. Tima jimapirotatziro irirori janaakiri Kamantantaniripaini. ²⁷ Iriitaki josankinatakoyiitaki pairani, iñaanzitiri Pawa itomi, ikantzí:

Notomí, ari notyaantaki ityaawoni inkinkithatakotimi, Iriitaki witsikaantimini tsika pinkinapaaki iiroka.

²⁸ Nokantzi naaka: Atziriiti ikaatzí tzi-mawitainchari, tikaatsi apaani Kamantantaniri anairini jiyotanitakariri Juan.

Iro kantzimaitacha inkaati ipinkathari-wintairi Pawa inkitiki, tsinampashiritatsiri janta, janaakotairi irirori Juan”. ²⁹ Jirika atziriiti jowiinkaayitakiri Juan itsipataakiri kowakoyitziiriri ijiyininka kiriiki, jiyotanairi tampatzikashiriri jinatzí Pawa. ³⁰ Iriima Fariseo-paini itsipataakiri Yotzinkariiti tii jishinita jowiinkaayitiri Juan, ari japaatziro okaatzí jantzimotantiri Pawa.

³¹ Ipoña ikantzí Pinkathari Jesús: “¿Iitama nonkimitakaantiriri jirikaiti? ³² Nonkimitakaantiri owajyaantawairintzi iintsi aririka jojyakaantawaiti ikaatzí jiryaanitaiyini, inkantawakaiyaani: ‘Thami ajyowiwaiti amajyiitantaari’. Iiromaita ikowi. Impoña inkantawitya iijatzi: ‘Incha amampaawaitya owashiritantaari’. Iiro ikowimaita iijatzi. ³³ Iro jimayitakiri jirikaiti. Jiñaawitakariri Juan, itzitapaakawo irirori owanaawontsi, tii jimiritawo kachori, iro kantzimaitacha ikantakotaiyakirini: ‘Ipiyarishiritatzí’. ³⁴ Ipoña ipokaki Itomi Atziri, tii itziwaitapaakawo irirori owanaawontsi, imiritawo kachori. Ikantakotaiyakiri: ‘Kaaripirori jinatzí, niyawairintzi jinatzí, shinkiryaantzi, jaapatziyari kowakotziiriri kiriiki ijiyininka, jaapatziyari iijatzi kaaripiroshiriri’. ³⁵ Tikaatsi oitya, tima apaani yotaniri ari jiyoitairi paata imapiro jiyotanita, aririka jiñaayitakiro onkaati awisayitaatsini”.

Jariitari Jesús Fariseo iitachari Simón

³⁶ Ikanta Fariseo jaanakiri Jesús jowakaiyaari. Ariitaiyakani ipankoki, saikapaaki Jesús jowapiintaita. ³⁷ Okanta apaani kaaripiroshiriri tsinani nampitawori janta, okimakowintakiri Jesús ipokaki ipankoki Fariseo jowaiyaani, jataki iroori aakotanaki kasankaari owantawo onaki

jiwitsikaitziro mapinaki.**³⁸ Okatziy-
 imotapaakari iitzikontaki Jesús,
 iraimotapaakari. Othaatanaka oyaaki
 okiki ajyitakiri iitziki, ogyitanzimaitari
 oishi. Ipoña onintaakiiwaitanakiri,
 osaitantanakari kasankaari.³⁹ Ikanta
 jirika Fariseo amakiriri Jesús,
 ikantashiritanaki: “Imapirotatyirimi
 jirika ikamantaniriritzi, ari jiyotakiro
 tsika okantawaita jiroka tsinani
 otirotakiriri, tima kaaripiroshiri
 inatzi”.⁴⁰ Ipoña Jesús ikantanakiri
 Fariseo: “Simón, tzimatsi nokowiri
 nonkantimiri”. Ari ikantzi: “Incha
 pinkantinawo yotaanari”.⁴¹ Ipoña
 ikantzi: “Apaani atziri, ipakiri iiriikiti
 pashini apiti atziri. Apaani ipaki 500
 kiriiki, iriima pashini ipakiri 50.”^{††}
⁴² Okanta osamanitaki, tii okantzi
 jirika apiti atziri joiyaiiri kiriiki,
 ipiyakoitairi jiriiwitani apitiroiti.
 Incha pinkantina, ¿Itzimikama
 itakopirotantachani?”⁴³ Ikantzi Simón:
 “Nokantzi naaka iri itakopirotantacha
 atziri ipiyakopiroitakiri jiriiwitani”.
 Ari ikantzi Jesús: “Ari pimatakiro
 pikantakiri”.⁴⁴ Jaminanakiro Jesús
 osaikaki tsinani, ikantziri Simón:
 “¿Piñaakiro antakiri jiroka tsinani?
 Notyaapankotakimi iiroka, tiimaita
 pipana jiña nonkiwakiitapaatyaari.
 Irooma jiroka tsinani, okiwakiitan-
 takinawo oyaaki shitowanaintsiri
 okiki, opoña ogyitantakinawo
 oishi.⁴⁵ Tii pinintapootawakina
 piwithatawakina iiroka, irooma jiroka
 tsinani ogyiki onintaakiitakina.⁴⁶ Tii
 pisaipatziiotantinaro iiroka yiinkantsi
 pimpinkathatina, irooma jiroka
 tsinani, osaitantakinawo kasankaari
 noitziki.⁴⁷ Ogyiki okaaripiroshiriwitaka
 jiroka tsinani, ipiyakoitainiro tima
 ogyiki itakotakina. Iriima tsika itzimi

ipiyakoitziri kapichiini, kapichiini
 jitakotanta”.⁴⁸ Ipoña ikantanakiro
 tsinani: “Ipiyakoitaimiro okaatzi
 pikaaripiroshiriwitaka”.⁴⁹ Ikan-
 taiyanakini ikaatzi itsipataiyarini:
 “¿Iitayaama jirika imatantyaawori
 impiyakotantiro kaaripirori?”⁵⁰ Iikiro
 Jesús ikantanakitziro tsinani: “Piyaatai
 kamiitha, tima iro pawisakoshiritantaari
 pikimisantanai”.

Tsinani imitakoyitakiriri Jesús

8 Ikanta Jesús itsipayitakari 12
 jiyotaani, ithonkakiro nampitsi
 ikinkithataki, ikinkithatakotakiri Pawa
 tsika ikanta ipinkathariwintantai.² Ari
 itsipatakawo iijatzi tsinaniiti okaatzi
 joshinchaayitairi opiyarishiriwitaka,
 iijatzi okaatzi mantsiyawitachari.
 Jiroka okaatzi oyaatakiriri: María
 jiiyitzi iijatzi Magdala-jato ñiiriri
 ikaatzi 7 piyari,³ opoñaapaaka Juana
 iina Chuza jompiratani Herodes,
 opoñaapaaka Susana. Ari itsipatakawo
 iijatzi pashinipaini tsinani okaatzi
 papiintakiriri kiriiki Jesús.

Jojanyaawintziri Jesús pankiwairintzi

(Mt. 13.1-15, 18-23; Mr. 4.1-20)

⁴ Ipoña ipiyowintapaakari Jesús
 ogyiki atziri poñaayitachari pashiniki
 nampitsi. Jojanyaawintatziiniri
 okaatzi jiyotaayitziiriri, ikantziri:
⁵ “Tzimatsi pankiwairintzi jatatsiri
 impankiwaiti. Ikanta jookakitakiro
 iwankiri, tzimatsi ookakitapainchari
 aatsiki, ithonka jaatzikakiitakiro,
 ipoña ipokaiyapaakini tsimiri,
 jowapaakawo.⁶ Tzimatsi pashini
 ookakitapainchari omapipookitzi
 kipatsi. Okanta ogyookawitanaka
 pankirintsi, sampiyashitanaki, tima

**7:37 Iro ikantakoitzi jaka mapinaki, jiiitatziri pashiniki nampitsi “alabastro”.

††7:41 Ikantakoitzi jaka “kiriiki”, iriitaki ikantaitziri pairani “Denario”.

tii irinkapathatatyi kamiithaini kipatsi. ⁷Tzimatsi pashini ookakitapainchari okitochiimashitzi. Okanta ojoyookawitanaka, kamanaki anaanakiro kitochiimashi. ⁸Tzimatsi pashini ookakitapainchari okamiithawanikitzi kipatsi, saankana okanta ojoyookapaaki, kithokitanaki. Apaanipaini jyookapaintsiri kamiitha tzimayitai 100 okithokiki”. Ipoña ikantanaki Jesús: “Kowirori inkimathatiro, jowakimpitaya inkimisanti”.

⁹Ikanta jiyotaani Jesús josampitakiri iita ojoyakaawintari okaatzi jiyotaantakiri. ¹⁰Jakanakiri Jesús, ikantziri: “Irokaiti nonkamanti kaari piyowitaiyani, ontzimatyii piyotairo tsika ikanta Pawa ipinkathariwintantai. Iriima pashinipaini, iiro nokamantziri irirori, apa nojyakaawintiniri. Ari onkantya jaminawitya jirikaiti, iiro jiñiimaitawo. Ari inkimawityaawo, iiro ikimathatawakiro nokantawitariri. ¹¹Jiroka ojoyakaawintachari: Jiroka okithoki ipankiitakiri, iñaanira Pawa ojoyakaawintachari. ¹²Okaatzi ookakitapainchari aatsiki, ojoyakaawintari kimawitawori ñaantsi, ipokapaaki kamaari imaijantakaapaakiri, tima tii ikimisantzi, iiro jawisakoshiritai. ¹³Ari okimita ookakitapainchari omapipookitzi, ojoyakaawintari kimawitawori ñaantsi thaankipiroini ikimisantawitanaka. Tii jiyotakopiro-tatyiiro ñaantsi, jowajyaantanakiro ikimisantzi. Tii ikisashitawo jantakaitiri kaaripirori, ikimiwaitakawo pankirintsi kaari tyaapirotatsini oparitha inthomainta kipatsiki. ¹⁴Ari okimita ookakitapainchari okitochiimashitzi, ojoyakaawintari kimawitawori ñaantsi. Okantakaantziro okantzimoshiriwaitari,

ikinkishiritakotawo jajyaagantya, inintawaitziro inthaamintawaitya. Iro anaanakiro ñaantsi ikimawitakari, ikimitakawo pankirintsi kaari kithokitatsini. ¹⁵Irooma okithoki ookakitapainchari okamiithawanitzi kipatsi, ojoyakaawintziri kimisan-tanairori ñaantsi, kamiithashiri ikantanaa, jolyakotanaawo pankirintsi saankana ijyookanaki, ojoyiki okithokitanaki”.

Onkoñaatakoyitai manakowitainchari

(Mr. 4.21-25)

¹⁶Ipoña ikantaki iijatzi: “Ankowirika ootyaari ootaminto, ¿arima antatakotakiri kowitzinakiki? ¿Amanakotzirima otapinaki? Aña tii. Owakotziri jinoki inkini inkoñiinkatakoti akaataiyini. ¹⁷Ari onkimityaari iijatzi, ontzimatyii onkoñaatakoyitai manakowitainchari, oñaagantairo kaari ikimathawiita pairani. ¹⁸Paamaakowintyaawo okaatzi pikimakiri. Tsikarika itzimi otzimimotakiri, ari ontzimimopiro-tairi ojoyiki. Iriima kaari otzimimotzi, iikiro jiyaatatyi iñiiro iiro otzimimopiro-tairi”.^{‡‡}

Inaanati Jesús ipoña iririntzipaini

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹Okanta opokashitakiri inaanati Jesús otsipatakari iririntzipaini oñiiri. Tiimaita okantzi oñiiri jotzikaakiro atziri piyowintakariri. ²⁰Ipoña ikantaitakiri: “Ari opoki pinaanati otsipatakari pirintzipaini, okowi oñiimi”. ²¹Ikantanaki irirori: “Ikaatzi kimanairori iñaanira Pawa, jantanairo okaatzi ikowakairiri, iriitaki nirintzitari, iiro nonaanatitari”.

^{‡‡}**8:18** Okaatzi kinkithatakotachari jaka, jiroka okantakota: “Kapichiinirika pikimisantawakiro nokantakimiri, kapichiini piyotairo. Irooma pinkimisan-tapirotawakirika, ojoyiki piyotawakiri, iikiro niyotakaapirotanakitiiyiro”.

Jomairintziro Jesús tampiya

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² Ipoña jotitanaa Jesús pitotsiki itsipatanaari jiyotaani, ikantanairi: “Thami amontyi intatsikirona”. Jataiyakini. ²³ Ikanta jimontyaakotaiyini, maanaki Jesús. Ari omapokapaakari antawoiti tampiya, antawo otamaryaatanaki inkaari, kitaatapaaka jiñaa pitotsiki, iroowitaincha intsitsiyakotaiyini. ²⁴ Ari jowakiryaitanakiri Jesús, ikantaitziri: “¡Yotaanarí! ¡Antsitsiyakotatyí!” Piriintanaka, iñaanatanakiro tampiya, ikantziro: “¡Aritapaaki pitampiyatzi!” Ipoña ikantziro inkaari iijatzi: “¡Pimairyaaati!” Awisanaki tampiya, mairyaatanai. ²⁵ Ipoña ipithokashitari jiyotaani, ikantziro: “¿Tsikama okinaki pawintaani?” Antawoiti ipinkathatanakiri, ikantawakayani jiyotaani ithaawankakiini: “¿Litatyakama jirika jomairintawori tampiya, jomairintziro iijatzi inkaari?”

Gadara-jatzi piyarishiritatsiri

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ikanta jimontyaanakawo Jesús intatsikirona inkaari Galilea, ariitaka inampiki Gadara-jatzi. ²⁷ Iro jaatakotapaakityaami, ishiyashitawakari piyarishiritatsiri. Pairanitaki ipiyarishiritaki tii ikithaataa, tii jamitaiya isaikai pankotsiki, ari isaikawaitzi kitataarimashiki. ²⁸ Ikanta jiñaaawakiri jariitapaaka Jesús, ishiyapaaka, jotzirowashitapaakari. Kaimanaki shintsiini, ikantzi: “¡Jesús, Itomi Pawapirotatsiri! ¿Tsikama pinkantatainaka? Tii nokowi powashironkaina”. ²⁹ (Tima ikisawitawakityaari piyari jowajyaantairiita shirampari. Pairanitaki ipiyarishiritakaawitakari. Ojyiki joojowiitantari

ashirotha, ithatyiro. Ishiyashiyawaita otzishimashiki ikantakaari piyari.) ³⁰ Ipoña Jesús josampitakiri piyari, ikantziro: “¿Tsikama piitaka?” Jakanaki piyari, ikantzi: “Noita ‘Jyikiyantzi’”. Tima ojyiki ikaataiyini. ³¹ Iikiro ikantanakitzi piyari: “Tii nokowi papirotaiyini”. ³² Ari ipiyotaiyani ojyiki chancho joshintagaiyini. Ikantaiyini piyari: “Potyaantina janta chancho-ki”. Ipoña ikantzi Jesús: “Pimatiro”. ³³ Ikanta jyikiyantzi, jatanaki ipiyota chancho. Irojatzii ishiyantanakari tsika impiitatzii otzishi, mitaiyapaakini, ari ithonka ipiinkaki inkaariki.

³⁴ Ithaawaiyanakini aamaakowintari chancho-paini, shiyaiyanakani ikamantantapaaki nampitsiki, ikamantakiri iijatzi maawoni saikayitatsiri jowaniki. ³⁵ Pokaiyapaakini atziri jaminiro okaatzi awisaintsiri. Ipoña jiyaatashiitanakiri Jesús. Iñaitapaatziiri piyarishiriwitachari isaikaki itsipatakari, ikithaataka, kamiitha ikantanaa. Antawoiti ithaawaiyanakini. ³⁶ Ikaatzi ñaakirori inkaanki awisaintsiri, ikamantawakiri pokayitaintsiri, ikantziro: “Piñiiri piyarishiriwitachari, iriitaki Jesús owawisaakotairiri”. ³⁷ Ikanta maawoni Gadara-jatzi, ikantakiri Jesús: “Piyaatai, tii nokowi pisaikimotina”. Iro ikantantari, tima antawoiti ithaawantanakari. Ipoña jotitanaa Jesús pitotsiki, jatai. ³⁸ Ari ikantawitawaari jowawisaakotairi: “Nokowi noyaatanakimi”. Jakanaki Jesús, ikantanakiri: ³⁹ “Iiro poyaatana, piyaatai piyyininkaki pinkamantapairi, pinkantiri: ‘Jowawisaakotaana Pawa’”. Ari jimatakiro shirampari, jatai ikamantantapairo okaatzi jowawisaakotairi Jesús.

[¶]8:30 Jiroka wairontsi “Jyikiyantzi”, irojatzii ikantsitaitari “legión”.

**Irishinto Jairo opoña tsinani
otirotsitakiriri iithaari Jesús**

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰Ikanta ipiyaa Jesús, thaaminta ipiyowintawaari atziri, tima iri joyaakoniintakiri. ⁴¹Tzimatsi shirampari jiita Jairo, iriitaki jiwatakaantsiri japatotapiintaita. Ari iñaapaakiri Jesús, jotzirowashitapaakari, ikantapaakiri: “Nokowi piyaati nopankoki”. ⁴²Tima okamimatatzi japintoti irishinto. Ari tzimaki 12 osarintsiti. Ikanta jyaatziri atziripaini jirika Jesús, jawitsinaimatanakiri.

⁴³Tzimatsi iijatzi tsinani kimaatsiwaitachari osokaata, tzimakotaki 12 osarintsi ashironkaawaitaka, apirotakiro opimantziro tzimimowitawori opinantantari aawintantzinkari, tikaatsimaita kantironi joshinchiro. ⁴⁴Okinashitapaakiri itaapiiki Jesús, otirotsitakiri kapichiini opatziki iithaari. Apathakiro ishitanaki osokaawaita irani. ⁴⁵Ipoña josampitananaki Jesús, ikantzi: “¿Iitaka otirotakenawori noithaari?” Tikaatsi kamantatsini iita otirotakeniriri. Ipoña Pedro itsipatakari ikaataiyini, ikantzi: “Yotaanarí, tima piñiiri jawitsinaimatakimi oiyiki atziri, iikiro pikantatzi: ‘¿Iitaka otirotsitakinawori noithaari?’” ⁴⁶Iikiro ishintsitanakitzi Jesús ikantzi: “Tzimatsi otirotsitakinawori noithaari. Tima nokimawakiro noshintsinka tzimatsi oshinchaashitakari”. ⁴⁷Okanta oñaakiro jiroka tsinani tii imanakota okaatzi antakiri, antawoiti othaawanaki, opokashitapaakiri Jesús, otzirowashitapaakari, maawoni ikimaitakiro okinkithatakota, ikimaitakiro iijatzi tsika okanta omapokanaka oshintsitai osokaawaiwita. ⁴⁸Ikantanakiro Jesús irirori: “Tsinaní, oshinchagaimi pawintagaana. Kantatsi piyaatai, kimoshiri pinkantanaiya”.

⁴⁹Tikiraamintha ithonkiro Jesús jiñaanatziro tsinani, ariitapaaka poñainchari ipankoki jiwatakaantsiri japatotapiintaita, ikantapaakiri: “Kamaki pishinto, aritapaaki poñaashirinkiri yotaantaniri”. ⁵⁰Ikanta ikimakiri Jesús ariitapainchari, ikantanaki irirori: “Iiro pithaawashiwaita. Pawintaiyaana, aritaki oshintsitai”. ⁵¹Ikanta jariitaiyapaakani pankotsiki, tikaatsi ishiniti intyaapaaki, apa Pedro, Jacobo, Juan, ashitawori irishinto, onaanati. ⁵²Oiyiki irakotaiyawoni kamaintsiri. Ikantapaaki Jesús: “Iiro piragaiyani, tii okami iintsi, imakoryaatzi”. ⁵³Thainkashiri jowawitakari Jesús, tima imapiro iñaitakiro kamaki iintsi. ⁵⁴Ikanta Jesús joirikawakotapaakiro, iñaanatzi-maitawo shintsiiini ikantziro: “¿Tsinaní, pimpiriinti!” ⁵⁵Piyashiritapaaka iintsi, piriintanaa. Ari ikantzi Jesús: “Pimpiro oyaari”. ⁵⁶Iyokitzi ikantanaka ashitawori iintsi. Iikiro ikantanakitzi Jesús: “Tii nokowi pinkamantantiro okaatzi piñaakiri”.

Jotyaantaitziri 12 yotaari

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9Ipoña Jesús japatotakiri 12 jiyotaani ipasapiyaakari ishintsinka onkanya inkitsirinkantyaariri piyari iijatzi mantsiyarintsi. ²Jotyaantakiri inkamantantiro tsika ikanta Pawa ipinkathariwintantai, joshinchaayitiri mantsiyariiti. ³Ikantawakiri: “Iiro paanaki tsika oitya, iiro paanaki pikotzi, pithaati, powanawo, piiriikiti, iiro okantzi paanaki iijatzi apiti piithaari. ⁴Aririka pariitayya pankotsiki, ari pimaapiintatyi irojatzi pawisantanatyaari. ⁵Ilorika jaapatziyaitzimi janta, pawisapithatiri, potikanairo piipatsikiiti, iro jiyotantyaari tii ikimisantzi”. ⁶Ikanta jiyaataiyakini jiyotaani, ithonka ikamantantakiro

nampitsiki Kamiithari Ñaantsi, oiyiki mantsiyari joshinchaayitaki.

**Ikamantakari Juan
owiinkaatananiri**

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷Ikanta pinkathari Herodes jiiitaitziri iijatzi Tetrarca ikimakowintakiri Jesús okaatzi jantayitziri, okantzimoshir-itanakari, tima tzimatsi kantatsiri: “Añagai Juan owiinkaatananiri”.⁸Pashini kantatsiri: “Elías jinatzi”. Ikantayitzi iijatzi: “Aamaa pashini Kamantantaniri piriintaachari”.⁹Irojatzii ikantantanakari Herodes: “Aña nothatzinkakaantakiri Juan-ni. ¿Tsikama itzimi nokimakowintziri iroñaaka?” Oiyiki ikowaki iñiirimi Jesús.

Jowaiyani 5000 shirampariiti

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-34; Jn. 6.1-14)

¹⁰Ikanta ipiyayitaa otyaantaari, ikamantapairi okaatzi jantayitakiri. Ipoña japatotawairi maawoni, jaanakiri nampitsiki jiiitaitziro Betsaida.¹¹Iro kantacha yotaiyakini atziri tsika ikinaki joyaatzishitanakiri. Ikanta Jesús jaawakiri kamiitha, ikamantakiri tsika ikanta Pawa impinkathariwintantai, joshinchaayitakiri mantsiyayitatsiri.¹²Aritaki tsiniriityaanaki, ipokashitapaakiri 12 jiyotaani, ikantapaakiri: “Potyaantairi atziripaini, jamini tsika jimayi, tsika joyaa iijatzi, tima asaikatzi jaka otzishimashiki”.¹³Jakanaki Jesús, ikantanakiri: “Pimpiri iiroka joyaari”. Ari ikantaiyini: “Tikaatsi nompiriri, apa otzimi 5 tanta, apiti shima. ¿Pikowima niyaati namanantakininiri joyaari maawoni atziriiti?”¹⁴Kimitaka ikaataiyini 5000 shirampariiti apatotainchari. Ikantziri jiyotaani: “Papatoyitiri inkaati 50 atziri poosaikayitiri, ari pinkimitakiri maawoni”.¹⁵Ari ikantakiro,

joosaikakiri maawoni atziri.¹⁶Jaakiro Jesús 5 tanta, apiti shima, jaminanaki inkitiki, ipaasonkiwintakiro owanawontsi, ipitoryaakiro ipakiri jiyotaani impayitiri maawoni atziri apatotainchari.¹⁷Jowaiyakani maawoni, kimaniintaiyakani shintsiini. Ijaikitai 12 kantziri okaatzi tzimagaantapaintsiri.

Jiyotaki Pedro: Cristo jinatzi Jesús

(Mt. 16.13-20; Mr. 8.27-30)

¹⁸Ikanta isaiki Jesús jamanamanaata itsipitari jiyotaani. Ari josampitakiri ikantziri: “¿Litama ikinkishiritakotanari atziripaini?”¹⁹Ari jakaiyanakini: “Ikantayitzi Juan-ni owiinkaatananiri pinatzi, ikantayitzi iijatzi Elías-ni pinatzi. Tzimatsi kantatsiri iijatzi: ‘Iri pashini piriintaacha itawori Kamantantaniri’”.²⁰Ipoña ikantzi Jesús: “¿Tsikama pikantaiyinika iiroka?” Ari jakanaki Pedro, ikantzi: “Iirokatakiri Cristo poñaachari Pawaki”.

Ikinkithatakotziro Jesús inkami

(Mt. 16.21-28; Mr. 8.31-9.1)

²¹Ari ikantanakiri Jesús jiyotaani: “Iiro pikinkithatakotana”.²²Iikiro ikantanakitzi: “Oiyiki inkimaatsitakaityaari jirika Itomi Atziri, imapiro inkisaniintina ijiwari Antaripiroriiti, ijiwari Ompiratasorintsitaari, iijatzi ikaatzi Yotzinkariiti. Ari jowamaakaantakina. Iro kantacha awisawitayya mawa kitiiyjiri, ari nañagai”.

²³Ipoña ikantanakiri maawoni: “Tzimatsirika kowatsiri intsipatina, jowajyaantiro ikowashiwaiyitari jantiri, onkantawitayya impaikakotaitirimi joshiritaana, intsipatapiintaina kiti-ijyiriki.²⁴Tima ikaatzi itakowaitachani apaniroini jantayitziro inintashiyitari, ari impiyaashitaiya. Iriima inkaati kamawintinani okantakaantziro

ikimisantana, aritaki jawisakoshiritai. ²⁵ Aminaashiwaita otzimomotantzi ojyiki ajyaagawontsi jaka kipatsiki, impoña inaitairo impiyashitaiya, apaniroini japirowaita. ²⁶ Tima inkaati kaaniwintinari naaka, iijatzi noñaaniyitakari, ari jimatapairi Itomi Atziri inkaaniwintapairi paata aririka impiyi jamairo jowaniinkawo, jashi Ashitariri, jashi maninkariiti tasorintsitatsiri”. ²⁷ Ipoña ikantanaki iijatzi Jesús: “Tyaaryoo, tzimatsi pikaataki jaka, tikira ikamiita ari inaanairo tsika inkantya Pawa impinkathariwintanti”.

Ishipakiryiimotziri Jesús jiyotaani

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Okanta awisaki 8 kitiiyjiri, tonkaanaki Jesús otzishiki jamanamanaatya, ari itsipatanakari Pedro, Jacobo ipoña Juan. ²⁹ Ikanta jamanamanaata, ari ipashinipootanaki Jesús, kitamaa okantanaka iithaari oshipakiryaanaki. ³⁰ Inaitatzi apiti katziyapainchari itsipatapaakari Jesús, Moisés jinatzi itsipatakari Elías. ³¹ Ari ikatziyaiyapaakani otapotakiri jowaniinkawo, ikinkithatakotziro tsika inkantya Jesús impiyakaityaari Jerusalén-ki. ³² Ayimatakiri iwochokini Pedro iijatzi ikaatzi itsipatakari. Okanta awijyimotanakiri iwochokini, inaatziro jowaniinkawo Jesús itsipatakari apiti koñaatapaintsiri. ³³ Iro ipiyimatanaka apiti tsipatapaintariri Jesús, ikantzi Pedro: “¡Yotaanari, kamiithawaitaki asaiki jaka! Ari niwitsikimiri mawa pankojyitantsi pashi iiroka, jashitya Moisés, jashitaty Elías”. Inaawait-ashitanaka Pedro, tii jiyotzi oita ikantziri. ³⁴ Inaawaiminthatzi Pedro, opamankapaakiri minkori, ithaawanaki. ³⁵ Ikimatzi inaawaitaitanaki minkoriki ikantaitzi: “Notomi nitakokitani jinatzi jirika, iriitaki pinkimisantiri”.

³⁶ Okaatapaaki ñaantsi inaawaitaitakiri, inaitatzi apaniroini ikantanaa Jesús ikatziya. Tiira ikamantantsitawo jiyotaani tsika ikanta jiñaakiri, jimanani jowakiro.

Joshinchiiri Jesús iintsi piyarishiritatsiri

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Okanta okitiiyjitananai, oirinkaiyaani Jesús ipoñagaawo tonkaariki otzishiki, ojyiki pokaintsiri intonkiyotawaiyaari. ³⁸ Ari josatikaka shirampari, kaimanaki shintsiini ikantzi: “¡Jesús, nokowi pamininari napintziti notomi! ³⁹ Ipiyarishiritatzi, owanaa ikaimakaawaitziri, ishimoripaantitakairi ikamimawaitzi, jompojakaawaitari, tii jowajyaantziri kapichiini. ⁴⁰ Nokantawitakari piyotaani jowawisaakotainari, tii ikantziri”. ⁴¹ Jakanaki Jesús ikantanaki: “Tiitya pikimanitzi iiroka. ¿Tsikama onkaati nosaikimotanaimi, noñiuro namawitakotimiro? Pamakinari”. ⁴² Ikanta jamaitapaakiri iintsi, ishinkiwintakaanakari piyari, tyaanaki isaawiki, antawoiti jompitawaitanaka. Ipoña Jesús ikisakiri piyari, shintsitanai iintsi, jaanairi ashitariri. ⁴³ Iyokitzi ikantaiyanakani atziri jiñaakiro ishintsinka Pawa.

Japiitairo Jesús ikinkithatakota inkamimotanti

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ipoña japiitakiro Jesús ikantziri jiyotaani: ⁴⁴ “Powakimpitatatyaawo iiroka jiroka ñaantsi, iiro pipiyakotairo. Tima jirika Itomi Atziri impithokashitatyaaari jaakaantaitiri”. ⁴⁵ Iro kanzimaitacha tii ikimathatayironi okaatzi ikantawitariri, tima jimanapithaitatziiri iiro ikimathatantawo. Iro ithaawantaiyakarini tikaatsi osampitirini oita ikinkithatakotziri.

Tsika itzimi ñaapirotachani

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Ikanta jiyotaani Jesús ikantawakaawintakawo iitakarika ñaapirotachani. ⁴⁷ Iro kantzimaitacha Jesús jiyoshiritakiri ikinkishiritari. Jaaki iintsi, itsipatapaakari irirori. ⁴⁸ Ipoña ikantzi: “Ikaatzi aapatziyariri kimitariri jirika iintsi okantakaantziro ipairyiro nowairo, kimiwaitaka naakami jaapatziya. Ari okimitari iijatzi, aririka jaapatziyina naaka, kimiwaipirotanaka iri jaapatziyaka tsika itzimi otyaantakinari jaka. Ikaatzi kaari ñaapirotachani iroñaaka jaka, iri ñaapirotaachani paata”.

Ari akaatziri kaari kisaniintairi

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Ipoña ikantanaki Juan: “Yotaanarí, noñaaki chapinki atziri pairyirori piwairo, joshinchaakiri piyarishiritatsiri. Tii añiiri ankaatiri jaka, nowajyaantakaakiri”. ⁵⁰ Ari ikantanaki Jesús: “Iiro powajyaantakairimi, tima ari akaatziri kaari kisaniintairi”.

Ikisaitakiri Jacobo ipoña Juan

⁵¹ Aritaki monkaatzimatapaaka intzinaantaiyaari Jesús, tontashiri ikantanaka jiyatzi Jerusalén-ki. ⁵² Jotyaantaki iitya aminaantirini janta Samaria-ki. ⁵³ Iro kantzimaitacha tii ikowaiyini Samaria-jatzi inkinimotiri, tima jiyotaiyini jiyaatayi Jerusalén-ki. ⁵⁴ Ipoña Jacobo itsipatakari Juan, ikantanakiri Jesús: “Pinkathari, thami ankaimakaanti paampari inkitiki, ikimitaakiro pairani Elías, japirotyaata intaiya maawoni”. ⁵⁵ Ari ipithokashitanakari Jesús, ikisanakiri, ikantziri: “Tiitya pikamiithashiritzi iiroka. ⁵⁶ Tii iro ipokantakari Itomi Atziri jaka impiyashiwaitaiya atziri, ontzimatyii jowawisaakoyitairi”.

Irojatzii ikinantanakari pashiniki nampitsi.

Kowawitachari joyaatirimii Jesús

(Mt. 8.18-22)

⁵⁷ Ikanta jiyataanai Jesús, ikantawiitawaari aatsiki: “Pinkatharí, nokowi noyaatimi tsikarika pinkinayiti iiroka”. ⁵⁸ Jakanakiri Jesús ikantziri: “Apaani otsitsiniro tzimatsi imoo tsika imaapiintzi, iijatzi ikimitari tsimiri tzimatsi jomayiro. Iriima jirika Itomi Atziri tii otzimi ipanko jimaantapiintyaari”. ⁵⁹ Ipoña Jesús ikantanakiri pashini: “Poyaatina iiroka”. Ari ikantzi irirori: “Pinkatharí, nokowawitaka noyaatanakimi, iro kantzimaitacha nokowi noñaanakiro nonkitatiri nowaapatitari, ari noyaatimiri”. ⁶⁰ Ikantanakiri Jesús: “Poyaatina, pishinitiri ikaatzi kamashiriyitatsiri inkitatairi irirori kamayitatsiri. Ontzimatyii pikinkithatakotairo iiroka tsika inkantya Pawa impinkathariwintantai”. ⁶¹ Ari ikantanaki pashini: “Pinkatharí, nokowi naaka noyaatimi, iro kantzimaitacha pishinitina niwithatapanaatyaari nojyininka nonampiki”. ⁶² Jakanaki Jesús, ikantziri: “Apatziro paminapiintziro pikiyashitziro piwankiri, tikaatsi paminayitanai pashini. Ari ikimitari kaari owajyaantaironi jantayitapiintziri, tii opantapirotari iñiuro impinkathariwintairi Pawa”.

Jotyaantaitakiri ikaatzi 70

10 Ipoña Jesús jiyoshiitaki pashini ikaatzi 70, apitipaini jotyaantakiri, jiiwatiri nampitsiki tsika inkinanaki irirori. ² Ikantayitzi: “Ikimitakawo atziripaini pankirintsi osampainkatzi, iro kantacha tii itzimapirotzi iitya oyiipataironi. Pamanamanaatyaari iiroka Pinkathari jotyaantiita jatatsini atziriki, tima

kowityaacha oyyiki kimisantayitaatsini.

³Notyaantayatyimini, nonkimitakaantimi jotyaaantaziri oijya tsika ipiyota piratsi katsimari.

⁴Iiro paanaki pithaati, piirikiti, pi-zapato-ti. Iiro piwithatantanaka, iiro pinkinkithawaitakairi inkaati piñaanakiri aatsiki posamanitzikari.

⁵Aririka pariyyitaya pankotsiki, piwithatapaatyaari saikatsiri. Pinkan-tapaakiri: ‘Inkamintha pisaikawaiti kamiitha pipankoki’.

⁶Tzimatsirika iitya aawakimini kamiitha, aritaki iñaakiro isaikai kamiitha. Irooma iirorika jaapatziyaitzimi, aminaashita piwithatapaakari.

⁷Aritaki pimaapi-intatyi pankotsiki tsika pariitaka, iiro paminaminatzi pashini pankotsi. Ari poyaari, piro onkaati impayitimiri. Tima apaani antawaitatsiri ipinayitzi.

⁸Aririka aawakimi kamiitha nampitsiki, poyaawo onkaati impayitimiri janta.

⁹Poshinjaayitiri janta mantsiyari, pinkantiri: ‘Irootaintsi impinkathariwintantai Pawa’.

¹⁰Irooma pariwitatya nampitsiki, iirorika jaawakimi kamiitha, pawisapithatiri, pinkantanaki:

¹¹‘Notikanairo noipatsikiiti jaka, iiro piyotantyaari tii pikimisantzi. Iro kanzimaitacha ontzimatyii piyoti irootaintsi impinkathariwintantai Pawa’.

¹²Tima imapiroitairi paata jowasankitaitiri, anaanakiro inkantayitairi Sodoma-jatzi. Imapiro”.

Ikantamachiitzi kisoshiriri nampitsiitiki

(Mt. 11.20-24)

¹³“Ikantamachiitzi Corazín-jatzi, iijatzi Betsaida-jatzi. Iñaayiwitakawo notasonkawintantayitaki, tiimaita ikimisantayini. Iriimi ñaakinanimi

Tiro-jatzi iijatzi Sidón-jatzi, aritakimi jowashiritakotatyaami ikaariproshiriy-itzi, jowajyaantakiromi. Inkimisantaimi maawoni iroririiti.^{§§}

¹⁴Aririka jaayitairi paata kamiithashiriri, iiro jimapiroitzi jowasankitayitairi Tiro-jatzi iijatzi Sidón-jatzi. Iriima Corazín-jatzi, iijatzi Betsaida-jatzi, iri jimapiroyitai jowasankitayitairi.

¹⁵Iijatzi inkimitagayia Capernaum-jatzi, ikinkishiritayani iroriri jiyayitai inkitiki, iro kanzimaitacha owanaa ikisoshiritaki, jiyayitai ikinayitzi kaminkari.

¹⁶Tzimatsirika kimisantimini, naakataki ikimisantaki. Itzimirika manintashiritakimini, naaka imanintashiritaki. Itzimirika manintashiritakinari naaka, imanintakiri otyaantakinari jaka”.

Ipiyayitaa jotyaaantakiri kaatatsiri 70

¹⁷Kimoshiri ipiyayiaani jotyaaantakiri 70, ikantayitapai: “Pinkathari, nopairyiro piwairo, nimatantakari piyari”.

¹⁸Ikantzi Jesús: “Noñiitsitaitakari pairani Satanás jowaryaitakiri inkitiki ikimiwaitakawo ookathawontsi. ¹⁹Tima naaka pakimirori shintsinkantsi, ari onkantaki posatikantyaari maanki iijatzi kitoniropaini. Ari poitsinampaakiri piyari kisaniintzimi, tikaatsimaita awijyimotimini.

²⁰Iiro pikimoshiriwintashitawo pimatakiri piyari. Iro pinkimoshiriwinti josankinayitairo piwairo inkitiki”.

Ikimoshiritzi Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹Irojatzi ikimoshiritantanakari Jesús, ikantanaki: “Ashitanari, iirokatakiki pinkathariwintziri

§§**10:13** Tima ikaatzi Corazín-jatzi ipoña Betsaida-jatzi Judá-mirinka jinayitzi. Iri-ima Tiro-jatzi ipoña Sidón-jatzi pashinijatzi atziri jinayitzi tii iyyininkatari Judá-mirinkaiti.

inkitiwiri, iijatzi kipatsijatzi, antawoiti nopaasoonkitakimi. Tima iirokatakiki yotakaayitairiri tsinampashiriri kaari jiyoyitzi yotaniiriiti jaka. Ari okantzimaita Ashitanari, irootaki inimotzimiri iiroka”.²² Ikantzi Jesús: “Iri Ashitanari pasapiyaakinawori maawoni. Apaniroini ikanta irirori jiyopirotana naaka tima itomi jowana. Ari nokimitsitakari iijatzi naaka apaniroini niyopirotziri. Impoña inkaati niyotakaayitairi naaka ari jiyoyitairi Pawa”.

²³ Ipoña Jesús japatotakiri jiyotaani, jaanakiri jantyaatsikiini, ikantakiri: “Kimoshiri inkantaiya inkaati ñaayitaironi okaatzi piñaayitairi iiroka.”²⁴ Tima tzi-mawitacha ojyiki Kamantantanari, iijatzi pinkathariiti kowawitainchari ñiiriromi okaatzi piñaakiri iiroka, iro kantacha tii okantzi ñiiri, tii ikimayitairo iijatzi”.

Aawakiri kamiitha Samaria-jatzi

²⁵ Ari isaikakiri yotaantzirori Ikantakaantaitani, ikowaki inkompitakaiyaari Jesús, ikantakiri irirori: “Yotaanarí, ¿iitama nantiri naaka noñaantaiyaawori kantaitachari añaamintotsi?”²⁶ Ikantanaki Jesús: “¿Iitama okantziri Ikantakaantaitani? ¿Tsikama okantzi piyotakotziro iiroka?”²⁷ Ari jakanaki irirori, ikantzi: “Pitakoshiritaiyaari Awinkathariti Pawa, pitakopirotaiyaari, pitakoshintsitaiyaari, pampithashiri powairi. Ari okimitari iijatzi: Ontzimatyii atakotawakaiya maawoni, akimita anishironkatziro awatha, ari ankimitanairi ajyininka”.²⁸ Ipoña ikantzi Jesús: “Imapiro pikantakiri. Pantiro jiroka, aritaki pawisakoshiritai”.

²⁹ Iro kantzimaitacha jirika, ikowajaantzi jotzikaakowintanatyá, josampitziri Jesús: “¿Iitama

nonkimitakaantiri nojyininka?”³⁰ Ipoña ikantanaki Jesús: “Tzimatsi ajyininka poñaachari Jerusalén-ki ikowi jiyaatiro nampitsiki Jericó. Okanta niyanki aatsi, itonkiyotakari koshintzi, itsitokawaitakiri, jookanakiri aatsinampiki ikamimataki.”³¹ Ikanta pokaki Ompiratasorintsitaari, jiñaawitapaakari jomaryaa, jawisapithatanakiri.³² Ari ikimitsitakari iijatzi Leví-mirinka, jiñaawitapaakari jomaryaa, jawisapithatanakiri.³³ Ipoña ipokaki Samaria-jatzi, jiñaapaakiri jomaryaa, inishironkatapaakiri irirori.³⁴ Jaawintapaakiri itziritantakari yiinkantsi, ipoña ityaakaanakari imoraniki, jaanakiri nampitsiki. Iriitaki aamaakowintariri.³⁵ Okanta pashini kitiiyiri, jaaki apiti kiriiki, ipinakowintanakiri, ikantanaki: “Paamaakowintyaanari jirika, aritaki nompinatapaimi iijatzi aririka nompiyaki”.*³⁶ Ari ikantzi Jesús: “Mawa ikaatzi ñaakiriri ikoshiitziri. ¿Tsikatya itzimi kimitakaantakariri iijyininka?”³⁷ Jakanaki yotakotzirori Ikantakaantaitani, ikantzi: “Iri matapaakiriri nishironkatakiriri”. Ipoña ikantzi Jesús: “Piyaatai, irojatzii pimatiri iiroka”.

Jariitawo Jesús opankoki Marta opoña María

³⁸ Ikanta jawisanaki Jesús ariitaka pashiniki nampitsi. Ari osaikiri tsinani iitachari Marta, iro isaikimotapaaki opankoki.³⁹ Jiroka tsinani tzimatsi irinto oita María. Iro tsipatawakariri okaakiini Jesús okimisantziri ikinkithawaitzi.⁴⁰ Iro kantzimaitacha Marta owanaa okantzimotakawo aminaminawaitzi oitya ompawakiriri Jesús. Irojatzii opokashitantakariri, okantapaakiri:

*10:35 Kantakotachari jaka “kiriiki”, irijatzi ikantaititari iijatzi “denario”.

“Pinkatharí, ookawintakina nirinto. ¿Pinkantinawo amitakotawakina?”
⁴¹ Ikantzi Jesús: “Marta, ¿iitama okantzimoshiritantzimiri okaatzi pantayitiri? ⁴² Pinkimi nonkantimi: Apaani okanta kowapirotachari, irootaki okowakiri María tima tikaatsi kantironi jaapithaitairo”.

Ikinkithatakotziro Jesús amanamanaataantsi

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 Ipoña Jesús jiyataaki jamanamanaatya. Ikanta apaani jiyotaani, ikantakiri: “Pinkatharí, piyotainawo jamanamanaataita, ikimitairo Juan-ni jiyotaantziro amanamanaataantsi”.

² Ari ikantzi Jesús: “Jiroka pinkanti pamanamanaatapiintya iiroka:

Ashitonarí, inkitijatzi,
 Tasorintsi pinatzi iiroka.

Pimpinkathariwintaina naaka.

Pantakainawo jaka kipatsiki okaatzi pinintakaanari iiroka.

Pinkimitakainari saikatsiri inkitiki, jantayitziro okaatzi pinintakairiri.

³ Pimpapiintinawo kowityiimotanari noyaari.

⁴ Pimpipyakotainawo

nokaaripiroshiriwaitaki,

Tima nimatakiro naaka iijatzi, nopiyakotairi ikaatzi owaaripiroshiritakinari.

Iro pishinitana iñaantaitina, inkowaiti jantakaitinawo kaaripirori”.

⁵ Ipoña ikantanakiri iijatzi: “Aririka intzimi pitsipaminthari, impokaki niyankiiti, inkantimi: ‘Pimpawakina mawa tanta, ⁶ tima tzimatsi ariitachari nopankoki, tikaatsi tzimatsini nompawakiriri’.

⁷ Impoña pinkantawityaari: ‘Iiro poñaashirinkana nomaakaatziiri niintsitipaini, aritaki nashitanairo nopanko, irootaki iiro okantanta nompimi’.

⁸ Kimiwaitaka iiro pikowawita pimpiri onkantawitya

iriimi pitsipaminthari. Iro kantacha iikiro ishintsitatzi ikamitzimi, ari pishiwintanakiro pimpiriinti, pimpawakiri okaatzi ikowiri”.

⁹ Ikantzi Jesús: “Pinkamitanti, paminaminatiro, aritaki piñaakiro impayiitimiro pikowiri. Pinkimitakaantiro pariitya pankotsiki, pishintsiwintapaakiri, pinkantiri: ‘Pashitaryiinawo.

Aritaki jashitaryaitakimiro’.

¹⁰ Ari impayiitairi kamitantayitatsiri. Inkaati aminaminatironi ari joñaagaitairi. Aritaki jashitaryaitainiri inkaati shintsishintsitsitsini inkaimi.

¹¹ Tima aririka inkamitimi pitomi, inkantimi: ‘Paapá, pimpina tanta’.

¿Arima pimpakiri mapi? Aririka inkantimi: ‘Pimpina shima noya’.

¿Arima pimpakiri maanki joyaari? ¹² Aririka inkantimi: ‘Pimpina iithoki’.

¿Arima pimpakiri kitoniro? ¹³ Tima piyotzi pitakotari pitomipaini iiroka, kaaripirori pinawita. Iri mapirotzirori Ashitairi saikatsiri inkitiki, jitakotari irirori ikaatzi amanayitapiintariri, inampishiritakaayitari Tasorintsinkantsi”.

Maamanitawakaachari pankotsiki

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

¹⁴ Ipoña Jesús jowawisaakotakiri apaani kisopaantitatsiri piyarishiritatsiri. Ikanta joshinchagairi, ñaawaitanai kisopaantiwitachari.

Antawoiti jiyokitziwintaitanakiri Jesús. ¹⁵ Tzimatsi kantayitanaintsiri: “Ipasapiyaatyaari jirika ashitariri piyari, jiiitatziri ‘Beelzebú’, irootaki jimatantawori jowawisaakotziri ikaatzi piyarishiritatsiri”.

¹⁶ Tzimatsi pashini kowatsiri iñihiro intasonkawintanti Jesús, iro jiyotantaityaari imapirotatya opoña itasorinka inkitiki, tima iñaantaitatyaari.

¹⁷ Ikanta Jesús jiyotaki okaatzi ikinkishiritari atziriiti, ikantanaki: “Aririka jantaminthatawakaiya atziri

“Aririka jantaminthatawakaiya atziri

ipinkathariwintaitziri nampitsiki, iñiuro jookawintawakaa. Aririka jantaminthatawakaiya iijatzi atziri isaikapankotawakaiyani, ari iñaakiro jookawintawakaiya.

¹⁸ Ari ikantari iijatzi piyari aririka jantaminthatawakaiyaami, ari jookawintawakaatya iiro iñiuro ishintsiti, ari inthontyaari. ¿Iitama pikantantari iri oshinchaanari Beelzebú?

¹⁹ Iriirikami kamaari Beelzebú oshinchiinani, ¿irijatzima kamaari oshinchiiriri piyotaaniyitari iiroka jowawisaakotantariri jaagayitziri?

Aririka okanta, pikinkithatakotatziiri piyotaani, ari inkisantakimiro okaatzi pikantakiri. ²⁰ Tima iriitaki Pawa kantakaawori noshinchaayitantariri piyarishiritatsiri, tima jomapokakimi Pawa iiroka ipinkathariwintantzi.

²¹ Atziri ñaapirori kamiitha, tikaatsi matirini intyaashitiri ipankoki jayitiri okaatzi jashitari. ²² Irooma impokashitakiri pashini atziri anairiri ishintsitzi, jaapithatakiri jawintaawitari, jaapithatakiri jashitari, jantitattyawo.

²³ Tima ikaatzi kaari aapatziyanari naaka, iriitaki kisaniantanari. Inkaati kaari amitakotinariri joiipatakotina, japaatakotatyaaawo”.

Ipiyashitanta piyari

(Mt. 12.43-45)

²⁴ “Kimiwaitaka piyari in-ampishiritantatyaarimi atziri, ipankotsitattyawomi jañaantari. Aririka jookawiitattyaaari, awisakowita atziri isaikantari piyari. Jataki inkinawaiti otzishimashiki, iiro iñi tsika isaiki. Impoña inkanti piyari: ‘Nompiyi nopankoki tsika nopoñaaka’. ²⁵ Piyaa piyari, iñaapairi atziri kamiitha opishitaka jañaantari, owaniinka okantaka. ²⁶ Impoña piyari jiyaaatashitakiri mapirotzirori ipiyaritziri, inkantapaakiri: ‘Thami aati nopankoki,

pintsiyatina ampinkathariti’. Jamaki inkaati 7. Ari jashironkaapirotyaari atziri, iiro ikimitaa jashironkaawita pairani kapichiini ikanta”.

Mapirotironi inkimoshiritati

²⁷ Tikira ithonkiro iñaawaitzi Jesús, okaimanaki tsinani osatikainchari ipiyotaka atziri, okantzi: “Thaaminta inatyi tsinani owaiyantakimiri, antaritakaakimiri othotaimi”.

²⁸ Ipoña jakanakiro Jesús, ikantzi: “Iri thaamintapirotaachani inkaati mataironi inkimisantairo iñaani Pawa”.

Ikowaiyakini kaariproshiriri intasonkawintanti Jesús

(Mt. 12.38-42)

²⁹ Ikanta ipiyotapaaka ojiyiki atziri, ikantanaki Jesús: “¿Iitama ikowantari iñiina kaariproshiriri nontasonkawintanti? Iiro noñaay-imitari, apa iñiuro kimitawori jiñaakiri pairani Jonás. ³⁰ Tima ikanta pairani Jonás jiñagaiyakirini Nínive-jatzi, ari inkimitaiyaari iijatzi Itomi Atziri jiñiiri jirikaiti. ³¹ Paata aririka jaminakoyiitairo okaatzi jantayitzi, ari iyakowintaimi tsinani pinkatharitatsiri pairani nampitsiki Sabá, tima opokashitakiri iroori yotaniri iitachari Salomón, okimisantairi. Jirika saikimotakimiri iroñaaka iiroka, janairi Salomón. ³² Iijatzi okimitari ari jiyakowintaimi paata Nínive-jatzi, tima ikimisantaiyakirini irirori pairani Jonás, jowajyaantanakiro jamiyiwitari. Jirika saikimotakimiri iroñaaka iiroka jaka, janairi Jonás”.

Ikinkithatakotziri Jesús ootamintotsi

(Mt. 6.22-23)

³³ “Tima anintirika ootya ootaminto, ¿arima owakotakiri otapinaki? Aña owakotziri jinoki inkini onkoñiinkati maawoni. ³⁴ Kamiitharika poki,

piñaantawo kamiithaini, okimitawo pinkoñiityaakotatyiimi. Tiirika opantawo poki, iiro piñaantawo kamiithaini, kimitaka pintsinirikitakotatyiimi.[†] ³⁵ Paamaakopirowintya poitsiwakirikari ootamintotsi saikantakimiri. ³⁶ Imapirotarika isaikantakimi ootamintotsi, tiirika pantanairo kaaripirori, aritaki poñaagantairo iroopirori kamiithari, pinkimitanaiyaari apaani ootamintotsi jootantzi”.

Ikinkithatakota yotaantzirori

Ikantakaantaitani

(Mt. 23.1-36; Mr.

12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷ Ikanta ithonkapaakiro ikinkithataki Jesús, ipokashitapaakiri Fariseo jiyaatakairi ipankoki joya. Ikanta jariitaka Jesús pankotsiki, saikapaaki jowapiintaita. ³⁸ Owanaa okompitzimotakari Fariseo jiñaakiri Jesús tii jimonkaatziro jamitapiintari, inkiwaakotapaaty jowantyaari. ³⁹ Iro kanzimaitacha Jesús, ikantanakiri: “Pikimitakotakawo piraaminto iijatzi powaminto okitiwita kamiitha jikokiroki, irooma inthomainta, kipatsi okantaka. Ari pikimiyitakari iiroka kantatsi ñaitimi kamiithashiri pinatzi, aña koshintzi kaaripiroshiriri pinatzi. ⁴⁰ Masontzi. Tima tzimatsi witsikakimiri piwathaki koñaayitatsiri, ¿kaarima witsikashiritakimiri iijatzi inthomainta pañaantariki? ⁴¹ Okowapirotatya pim-pashitantaiyaawo tzimimoshiritzimiri inthomainta pañaantariki, ari onkantya pinkitishiripirotantaiyaari.

⁴² ¡Ikantamachiitzimi Fariseo! Pashitakaapiintari Pawa inchashimpoki. Iro kantacha tii pantanitiro ikowiri: Ontzimatyii pinkamiithashiritai, pitakoshiritaiyaari iijatzi. Tima iro kowapirowitachari pantayitiromi jiroka, iiro powajyaantzimaitawo pashini.[‡] ⁴³ ¡Ikantamachiitzimi Fariseo! Owanaa pikowapiintziro posatitya niyankiniki japatotapiintaita, ari pikimitsitawo iijatzi pikowi pinkatha jiwithatapiintaitimi aririka jiñaitimi. ⁴⁴ ¡Ikantamachiitzimi Yotzinkariiti ipoña Fariseo, thiiyinkari pinatzi! Pikimitashitakawo kaari jiyotzi ari ikitaitziri kaminkari, tii jiyotzi atziri jaatzikakotatziiri kaminkari”.

⁴⁵ Ari jakanaki apaani yotaantzirori Ikantakaantaitani, ikantanakiri Jesús: “Yotaanarí, pikimakaakinawo iijatzi naakaiti okaatzi pikan-takiri”. ⁴⁶ Jakanaki Jesús, ikantzi: “¡Ikantamachiitzimi iijatzi iiroka yotaantzirori Ikantakaantaitani! ¿Iitama piñaatinatakaanariri atziriiti? Tii piñiimaitawo iiroka pinkimatinatyaawo. ⁴⁷ ¡Ikantamachiitzimi iiroka, iitama piwitsikapiriyitantawori owaniinkatachari tsika ikitayiitakiri itayitakawori Kamantantaniri! Iriitajaantaki jowamaayitakiri pairani piwaijatziiitini. ⁴⁸ Tima iirokatakati witsikashiyitakiriri tsika inkitayiitiri, ari okoñaatziri pakakotatziiri okaatzi jantayitakiri piwaijatziiiti. ⁴⁹ Tima yotani jiñaawaitaki Pawa, ikantaki: ‘Ari notyaantaki Kamantantaniri intsipayitaiyaari otyaantaari. Apaanipaini imaamaniiti, jowamaitakiri pashini’. ⁵⁰ Ari onkantya

[†]11:34 Ojyakaawintachari oki kamiithari, apaani pimantaniri (kaarri jyampitsitatsini), iri ñiironi inkimathatairo okaatzi jantakairiri Pawa, tima isaikanaatzi okiti-ijyiinkatzi. Ojyakaawintachari iiorrika opantawo oki, apaani jyampitsi, kaari ñiironi inkimathatairo okaatzi jantakairiri Pawa, tima isaikatzi otsinirikitzi.

[‡]11:42 Iro ikantaitziri jaka inchashimpoki: Menta, ruda, maawoni okaatzi iwankir-itari. Irootaki kimitawori pinitsi.

jowasankitaantaitimiri iiroka, okantakaantziro powamaayitakiri Kamantantaniri itajaantanakawori pairani. ⁵¹Iiroka atsipitaiyaawoni iroñaaka ikantakaantziro jowamaakaan-taitakiri pairani, jitanakawo Abel-ni irojatzi Zacarías-niki jowamaitakiri ipiyawitanaawo tasorintsipankoki intaapainiri Pawa. ⁵²Ikantamachiitzi yotaantziro irokantakaantaitani! Tii pimataajaitziro iiroka piyotanyta, ari pikinakaakiro iiroka kaari ikimathatantawo pashinipaini”.

⁵³Ikanta Jesús ithonkakiro ikantayitakiri. Ari jitanakawo Fariseo itsipayitapaakari Yotzinkariiti, japatow-intaari Jesús ikowaki inkompitakaiyaari onkantya inkimantyaariri oita inkantiri. ⁵⁴Ishintsinaaniwaitakiri, ikowi jiñaawaitakiri kaaripirori onkantya inkinkithatakotantyaariri.

Shiniyakairori itantani Fariseo

12 Ipoña ipiyowintaitapaakari Jesús, awitsinaapirinikiwait-anaka atziriiti. Irojatzi ikantantanakari jiyotaani: “Ontzimatyii paamaakow-intyaawo shiniyakaawori itantani Fariseo, jamatawiminto inatzi. ²Tima ontzimatyii onkoñaatakoyitai okaatzi imanakowitainchari, onkoñaatakoyitai kaari ikimathawiita pairani. ³Okaatzi pimanakaawitari, ari onkoñaatakoyitai. Okaatzi piñaawaitziri apaniroini pipankoki, ari inkimakoyiitairo inkinkithatakoitiro shintsiiini”.

¿Itzimikama ampinkathatiri?

(Mt. 10.26-31)

⁴Ikantzi Jesús: “Ajininká, iiro pipinkawaitashitari matironi intsitokimi, tima ari iwiyaapaakari jaawiyiri irirori. ⁵Jirika pimpinkiri: Iri

pimpinki Pawa matzirori jowamaantzi, impoña jotyaantimi sarinkawiniki. Apa pimpinkathatairi apaniroini. ⁶Tima tii ipinapirowita tsimiripaini, iro kantzimaitacha jiyotzi Pawa aririka inkamagaanti, tikaatsi imaakiti apaani.” ⁷Jiyotsitawo Pawa okaatzi tziyimayitatsiri aishi. Tima piñaakiro jaamaakotari tsimiripaini, irokara jimapirotzi jaamaakotzimi, iiro pipinkantashiwaitari”.

Inkaati kinkithatakotainani atziriiti

⁸“Itzimirika kantirini ijiyinka: ‘Jashitaana Jesús’. Iijatzi inkimitaiya Itomi Atziri inkantairi imaninkariti Pawa: ‘Nashitaari jirika’. ⁹Iriima kantairini ijiyinka: ‘Tii jashitana Jesús’. Ari inkimiitairi irirori, inkantaitiri imaninkariti Pawa: ‘Tii nashitaari jirika’. ¹⁰Tsakarika intzimi ookimotakirini Itomi Atziri, kantatsi impiyakoitairi. Iriima intzimi ookimotakirini Tasorintsinkantsi, iiro iniiro impiyakoitairi. ¹¹Aririka jaayitimi japatotapiintaita isaikayitzi pinkatharintsi, iiro okantzimoshiriwaitzimi, pinkanti: ‘¿Iitama nonkantiriri?’ ¹²Tima Tasorintsinkantsi yotakaimironi iitarika piñaawaitiri janta”.

Ikinkithatakoitziri masontzitatsiri ajyaagantzinkari

¹³Ipoña jiñaawaitanaki apaani piyowintakariri, ikantzi: “Yotaanarí, pinkantinari nrintzi impainaata kajyitani jookanairi nowaapatini”. ¹⁴Ikantzi Jesús: “Ajininká, tii naaka aminakoyitroni tziyawintawakaantsi nonkantantyaariri pirintzi”. ¹⁵Iikiro ikantanakitzi Jesús: “Paamaakowintya pinintayitzirokari ajyaagawontsi. Tii iro añaaakashiritimini”.

12:6 Kantakotachari jaka “tii ipinapirota tsimiri”, irojatzi kantakotachari jamanantamachiitantaitari apiti kiriiki inkaati 5 tsimiri.

¹⁶ Ipoña jojyakaawintanakiniri, ikantzi: “Tzimatsi ajaagantzinkari kithokitaintsiri iwankiwairi jowaniki. ¹⁷ Ikinkishiriwaitaka, ikantzi: ‘¿Tsikaty nowiroka ojyikitaintsiri nowankiri?’ ¹⁸ Ikantashiritanaki: ‘Jiroka nantiri. Notantoryiuro nowantapiintari nowankiri. Niwitsikakaanti antawoiti, ari nowiro okaatzi nowankiritari, iijatzi najyaagawo. ¹⁹ Ari inimotinari, tima ojyiki nowaantakari. Ojyiki osarintsi nimakoryaawaiti, nowapirowaitya, nirawaiti nomiri, noimoshirinkawaitya’. ²⁰ Iro kantzimaitachari, ikantzi Pawa: ‘Masontzi, iroñaaka tsiniri jaashiritaitimi, tii piyotzi iitya agaironi okaatzi pashitari’. ²¹ Ari ikantakotari ojyiñaawaitashitawori jajaagawo, tii jogyiñiimaitawo okaatzi jashitari Pawa”.

Ikinkithatakotziro Jesús kantzimoshiritaantsi

(Mt. 6.25-34)

²² Ipoña ikantanairi jiyotaani: “Pinkimi nonkanti: Tii okamiithatzi onkantzimoshiriwaitimi, pinkanti: ‘¿Oita noyaari, oita nomirityaari, oita nonkithatyaari?’ ²³ Tima tzimatsi ankinkishiritakotapiintiri añaantariki, iro kowapirotacha anairo owayitapiintari, okaatzi akithaatapiintari iijatzi. ²⁴ Pinkinkishiritakotiri tsimiri. Tii jiyotzi impankitaantya joyaari, tii jiwitsiki ipanko jowaantyaari iwankiri. Iro kantzimaitacha Pawa, ipayitapiintakiri jowayitari. Aaka jimapirotzi jitakotai Pawa. ²⁵ Aririka paakowintyaawo onkantzimoshiriwaitimi, ¿arima pinkantakaantyaawo powawiniintawairo posarintsiti kapichiini? ²⁶ Tii okantzi powawiniintiro kapichiini, ¿iitama okantzimoshiriwaitantzimiri? ²⁷ Pinkinkishiritakotiro inchatiya, tii añauro antawainiti, tii ontyaawinta onkithatyaari. Iro kantzimaitacha tii okantzimoshiriwaitawo, onkanti: ‘¿Oita

nonkithatyaari?’ Aña owaniinkata kamiitha, anairi jowaniinkawita Salomón pinkathariwitachari pairani. ²⁸ Iriitaki Pawa owaniinkatzirori, okantawitaka kapichi añaawitawo owaniinkatapainta, iro osamani, tikaatsi opantanaiyaawoni aririka onkamatiyatanaki, tima inchikayitakiro, intaayitakiro. Iiroka jimapirotzi inkimpoyaawintimi Pawa, aritaki, iiro pikisoshiriwaitzi. ²⁹ Aritapaaki okantzimoshiriwaitakimi iiroka, pikantzi: ‘¿Oita noyaari, oita niriri?’ ³⁰ Apatziro okantzimoshiriwaitari ikaatzi kaari kimisantatsini. Irooma iiroka, jiyotakotzimiro Ashitairi oitarika kowityiimoyitzimiri. ³¹ Iro kowapirotacha paminaminatairi impinkathashiriwintaimi, piñaayitairo impayitaimiro okaatzi kowityiimotzimiri”.

Ikinkithatakotziro Jesús inkitijato ajaagawontsi

(Mt. 6.19-21)

³² “Irokaiti kimitakariri nopira, iiro pithaawashitaiyani, tima iriitaki Pawa kowaintsiri impinkathariwintaimi. ³³ Pimpimantayitiro tzimimotzimiri, pimpashitantaawo. Iro kamiithatzi pantayitairo jiroka piñaantaiyaawori pisaikai kamiitha inkitiki. Kimitawaitaka powaagaantatyiiyaami inkitiki tsika tii opathaanitapai, tsika tii itzimapai koshintzi. ³⁴ Tima janta tsika powaagaantaka, ari poshiritapiintyaawo iijatzi”.

Ompirataari aamaakowintantachari

³⁵ “Powathakitanatyaawo piithaari. Poonthoyitiri pootaminto. ³⁶ Pinkimityaari ompirataari oyaawintariri jariitaiya iwinkathariti joimoshirinka, inkini jantawainiri thaankiini jompiratapaiyaariri. ³⁷ Kimoshiri inkantaiya apaani ompirataari itzimi

iñaapairi iwinkathariti aamaakowinta ikantaka. Imapiro nonkanti, aritaki joosaikairi jowapiintaita iriitaki oyiitainirini jowanawo. ³⁸ Kimoshiri inkantayitya, intzimi iñaitapairi aamaakowinta ikanta, onkantawitya tii jiyotzi tsikapaiti jariitya, niyankiiti tiirika okitiijiyitzimataki. ³⁹ Pinkimiro jiroka. Aririkami jiyoti owaiyantzinkari impokatyi koshitirini, ari jaamaakow-intaytaami, iiro ikoshitaagantaitzirimi. ⁴⁰ Iro piyotiri iirokaiti, ontzimatyii paamaakowintayitya. Tima tii piyotzi tsikapaiti impiyantaiyaari Itomi Atziri”.

Kaaripirori ompirataari

(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Ari ikantanaki Pedro: “Pinkatharí. ¿Arima nokaatziri maawoni atziri pojyakaawintakina?” ⁴² Ikantzi Jesús: “Pinkimitakotyaaari ompirataari kami-ithashiriri kinkishiritachari kamiitha. Jookanakiri ipankoki ompiratariri, ikantanakiri: ‘Pamininari ikaatzi saikatsiri pankotsiki’. ⁴³ Kimoshiri inkantya jirika ompirataari, aririka impiyi iwinkathariti jiñaapairi imonkaatakiro ikantanakiriri. ⁴⁴ Aritaki ishinitaakiniriri jaamaakowintyaanari okaatzi jashitari. ⁴⁵ Irooma inkantashiritakimi ompirataari: ‘Iiro ipiyita nowinkathariti’. Jantawaitakiri ikaatzi jompiraitari, ari ikimitaakiro tsinani jompirataitari. Jataki jowapirowaitya, ishinkiwaitya. ⁴⁶ Inimowaitziri jirika ompirataari, jomapokashitaiyaari jariitaiya ompiratariri. Imapirotiri jowasankitaapairi, jookapairi ikajyaakaitakiri kisoshiriri. ⁴⁷ Tima jirika ompirataari jiyowitakawo okaatzi inintakaawitariri iwinkathariti, tiimaita jaamawintaari impiyi. Irootaki impajapiroitantyaariri. ⁴⁸ Iriima itzimi kaari yotakotironi okaatzi inintakairiri, iiro ipajapiroitairi. Ikaatzi ishinitaitziri

jantapiroyitiromi ikowaitziri, oiyiki jompiraityaari. Intzimirika jawintaitari oiyiki, inkowakoitiri oiyiki irirori”.

Ikinkithatakota Jesús

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ “Iro nopokantari nowasankitairi kaaripiroshiriri, okimiwaitakawo iriimi paampari namakimi kipatsiki. Owanaa nokowataikimi itaitaiya jowasankitayiiiti, apirotaiyaami kaaripirori. ⁵⁰ Iro kantacha ontzimatyii nitanatyaawo nonkimaatsitanatya, irojatzi nimonkaatantatyaawori. ⁵¹ Piñaajaantaki iro nopokantari iñaamachiitairo atziri isaiki kamiitha. Aña nopokaki, namatziuro antaminthatawakagaantsi. ⁵² Iroñaaka iñaitiro jantaminthatawakaitya isaikapankotawakaiyani, apiti atziri jantaminthatiri pashini atziri kaatatsiri mawa. ⁵³ Mainari ari impithokashitayaari iwaapati, impiyatsityaari iijatzi iwaapati inkisaniintiri itomi. Ompithokashityaawo tsinani ishinto, ompiyatsityaawo iijatzi onaanati. Ompithokashityaawo tsinani ayiro, ompiyatsityaawo iijatzi iwatairo”.

¿Tiima piyotziro kantainchari?

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ Ipoña Jesús ikantziri atziri piyowintakariri: “Tima aririka piñiuro minkori ityaapiintzi ooryaatsiri, pikantapiintzi: ‘Omparyaatyi inkani’. Mataka pikantakiri. ⁵⁵ Tima aririka pinkimiro tampiya ompoñiia katonka, pikantapiintzi: ‘Osaryaatyi kamiitha jiroka kitiiyyiri’. Mataka okaatzi pikantziri. ⁵⁶ ¡Thiiyinkarí! Piyowitawo iiroka okanta piñaayitapiintziro inkiti, iijatzi kipatsi. ¿Litama kaari piyotakotantawo okaatzi kantachari iroñaaka?”

Paapatziyaiyaari kisaniiintzimiri

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ “¿Litama kaari paminantawo iiroka kamiithatatsiri? ⁵⁸ Aririka intzimi kijyimini, impoña jaanakimi pinkatharintsiki, pinthaawakoti iiroka aatsiki, pinkantiri: ‘Iiro pikisawaita, thami aapatziyawakaiya’. Tima aririka jariitakaakimi pinkatharintsiki, inkantaitakiri aamaakowintaniri: ‘Paanakiri jirika’. Irojatzii jaantaitanakimiri jomontyaitzimi. ⁵⁹ Tima iirorika pipinatashitari okaatzi piriwiwtziri, iiro piñagairo jomishitowakaantaimi. Imapiro”.

Iirorika powajyaantairo pamiyitari, ari pimpiyaashitaiya

13 Ari ipokaiyakini kamantziriri Jesús, tima Pilato jowamaakaan-taki Galilea-jatzi janta itaapiintaitziniri Pawa piratsi. ² Ikantanaki Jesús: “¿Piñaajaantzima iro jantantakawori jiroka tsika ikantaitakiri jowamaitakiri, janaakitziiri ikaaripiroshiritzi pashini Galilea-jatzi? ³ Nokantzi naaka: Tii ari onkantya. Iirorika powajyaantziro pamiyitari iiroka, ari pinkimitakotaiyaari irirori. ⁴ Ari ikimitakari kaatatsiri 18 kamaintsiri awitsinaakiri pankotsi janta Siloé, ¿piñaajaantzima iri mapirotzirori ikaaripiroshiritzi janairi pashini Jerusalén-jatzi? ⁵ Nokantzi naaka: Tii ari onkantya. Tima iirorika powajyaantziro pamiyitari, ari pinkimitakotaiyaari”.

Jojyakaawintaitziro pankirintsikaari kithokitatsini

⁶ Ipoña Jesús jojyakaawintanakiro, ikantzi: “Otzimi atziri iwankiri jowaniki. Okanta apaani kitiiyyiri jiyataki jaminiro tzimakirika okithoki,

tiimaita iñaapaaki. ⁷ Ikantakiri aamaakowintanariri: ‘Tzimaki mawa osarintsi nopokawita naminiro nowankiri onkithokiti, tiimaita noñi. Pinchikiro, aminaashiwaita okatziya jaka’. ⁸ Ari jakanakiri irirori, ikantzi: ‘Iiro nowinkathariti, añaawairo jiroka osarintsi iirorika okithokitzi, nonkiyashitawairo oponkitziki notyaakitiro onkithokitantyaari. ⁹ Aririka onkithokitai, kamiitha inatzi. Irooma iirorika, aripaiti pintowakaantiro”.

Jowawisaakotziro Jesús tsinani kitiiyyiri jimakoryaantaitari

¹⁰ Ikanta jiyotaantzi Jesús kitiiyyiri jimakoryaantaitari janta japatotapiintaita, ¹¹ ari osaiki tsinani tzimakotaintsiri 18 osarintsi opiyarishiritzi. Tsiyamitsitaki, tii okantzi onkatziyi kamiitha. ¹² Ikanta jiñaapaakiro Jesús, ikaimapaakiro, ikantziro: “Tsinaní, shintsitaimi pimantsiyawita”. ¹³ Jotirotakiro kapichiini otsiyamitzitaki. Tampatzikatanai kamiitha. Ojyiki othaamintawintanakari Pawa. ¹⁴ Iro kantzimaitacha tii inimotziri jiwatatsiri japatotapiintaita, antawoiti ikisanaka, jiñaakiri joshinchaantaki Jesús kitiiyyiri jimakoryaantaitari. Ikantanakiri atziriri: “Tzimatsi 6 kitiiyyiri jantawaitantaitari, ari pimpokiri inkini joshinchagaitimi. Tii oshinitaantsitzi kitiiyyiri jimakoryaantaitari”. ¹⁵ Irojatzii jakantanakari Jesús, ikantzi: “¿Thiiyinkari! Kitiiyyiriki jimakoryaantaitari pithataryaakotapiintziri pipira pashitakoyitziro pirakairi imiri. ¹⁶ Tima jiroka tsinani ajyininka inatzi, iro isawotari Abraham-ni tzimakotaki 18 osarintsi ikimaatsitakaakawo piyari. ¿Tiima okamiithatzi oshinchiro

§13:15 Iri ipirayitari janta: buey ipoña asno.

kitiijyiri jimakoryaantaitari?"
¹⁷ Ikantanaki Jesús, antawoiti
 ikaaniwintanaka ikaatzi kisaniiintziriri.
 Iro kanzimaitacha kimoshiri
 ikantaiyanakani atziri ikaatzi ñaakirori
 jantakiri Jesús.

**Jojyakaawintaitziro okithoki
 inchato oryaanikitatsiri**

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Ipoña ikantanaki Jesús: "¿Iitama
 ojyari ipinkathariwintantai Pawa?
 ¿Iitama nojyakaawintimirori?" ¹⁹ Aña
 ojyatyaaawo aririka impankiitiro
 okithoki oryaanikitatsiri pankirintsi.
 Tima tzimatsi atziri pankitakirori
 jowaniki, anaanakiro pashini
 pankirintsi, antawo otiwayitanaki,
 ari iminkoshiyitari tsimiri
 otsimankatapishitaki".**

**Jojyakaawintaitziro
 shiniyakairori tanta**

(Mt. 13.33)

²⁰ Ipoña japiitakiro ikantzi Jesús:
 "¿Iitama nojyakaawintimirori
 ipinkathariwintantai Pawa?" ²¹ Aña
 okimitatyaaawo shiniyakaawori tanta.
 Tzimatsi apaani tsinani, aakiro
 kapichiini, otsipataakiro tantapatha,
 tikira osamanitzi, shiniyanaki
 maawoni".

**Ikinkithatakoitziro
 oryaanityinkakiini ityaapiintaitzi**

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² Ithonka ikinayitaki Jesús nampitsiki
 jiyotaantayitzi. Irojatzii ikinantanakari
 Jerusalén-ki. ²³ Ari josampitaitakiri,
 ikantaitziri: "Pinkathari, ¿kapichima
 awisakotaatsini?" Ipoña ikantzi
 Jesús: ²⁴ "Ontzimatyii piñaashintsitya

pinkimitakaantyaawo pinyagaatyiiimi
 oryaanityinkakiiniki ityaapiintaitzi.
 Tima ojyiki kowawitachani
 intyaantaityaaawo, iromaita jimatziro.
²⁵ Aririka jashitanakiro ipanko
 ashitawori, irojatzirika pisaikaki
 jikokiroki, pinkantawitya: 'Pinkathari,
 pashitaryiinawo'. Impoña jakanaki
 irirori, inkanti: 'Tii niyotzimi tsika
 pipoña iiroka'. ²⁶ Impoña pinkantaw-
 itanatya iiroka: '¿Tiima piyotina
 akaatziranki owaiyani, akaatziranki
 arawaitaiyini? Piyotaantapiintakina
 nonampiki'. ²⁷ Inkanti irirori: 'Imapiro,
 tii niyotzimi tsika pipoña. Piyaatawiiti
 aakowintawori kaaripirori'. ²⁸ Ari
 piraawaityaari, patsikaikiwaitya, aririka
 piñaayitairi Abraham, Isaac, Jacob
 intsipataiyaaari ikaatzi Kamantantaniriiti
 isaiki ipinkathariwintantai Pawa.
 Irooma iiroka jikokiroki pisaikai.
²⁹ Tima inkaati awisakoshiritaatsini
 impoñaayitaiya tsikarika iwiyaapaa
 kipatsi, isaikayitai jatyooyitairi Pawa
 tsika ipinkathariwintantai. ³⁰ Tima
 tzimatsi itayitawori iroñaaka, iri
 ñiironi jimpoiyyitai. Tzimayitatsi iijatzii
 impoiyyitatsiri iroñaaka, iri ñaayitaironi
 jitaiyaaawo".

**Jiraaniintakotawo Jesús
 nampitsi Jerusalén**

(Mt. 23.37-39)

³¹ Ari jariiyitapaaka Fariseo,
 ikantapaakiri Jesús: "Piyaatai,
 aatsikitaintsi Herodes ikowi
 intsitokimi". ³² Ikantzi Jesús: "Piyaati,
 pimpiyanaki, pinkantiri sagaritatsiri,
 noshinchaayitzi piyarishiritatsiri,
 noshinchaayitzi mantsiyari.
 Apa okaatapaaki mawa kitiiyiri

** 13:19 Iro ikantakoitzi jaka okithoki oryaanikitatsiri pankirintsi iitachari mostaza, iro jyookatsi inampiki pashini atziri.

nonkaatakaantyaawori nantziri.^{††} ³³ Iro kantzimaitacha, iikiro niyaataty irojatz i mawatapaintsini kitijiyiri, tima iro kamiithatatsi intsitokayitiri maawoni Kamantantaniriiti Jerusálén-ki. ³⁴ ¡Jerusálén-jatzi! Ojyiki pitsitokaki Kamantantaniriiti. Pojyimiyyaitaki ikaatzi jotyaaantawitakimiri. Tima nokowawitapiintaka nonkimityaarimi tsimiri josatiziri iryaani, ari nonkantirimi maawoni notomitaari. Iro kantacha tii pikowaiyini. ³⁵ Jaka tsika pisaikapiintawitaka iiro jinaitai iitya nampitaiyaawoni. Tima iiro okantaitatya piñaapiintaina jaka, irojatz paata pinkantantaiyaari: Tasonkawintaari jinatzi, tima Pinkathar-intsi aitziri otyaantakiriri”.

Joshinchagairi Jesús iiniyawaitatsiri

14 Okanta kitijiyiri jimakoryaantaitari, ikinaki Jesús ipankoki ijiwari Fariseo joya. Ojyiki kimpoyaakiriri oita jantiri. ² Ari isaikakiri janta apaani mantsiyari iiniyawaitatsiri. ³ Ipoña Jesús josampitakiri yotaantayitzirori Ikantakaantaitani itsipataakiri Fariseo, ikantziri: “Kitijiyiri jimakoryaantaitari inatzi ironaaka, ¿tiima oshinitaantsiti oshinchaanti?” ⁴ Tii jakaiyini, irojatz jimairitaiyakini. Jaakiri Jesús mantsiyari, joshinchagairi, jotyaaantairi. ⁵ Ipthokashitanakari jirikapaini, ikantziri: “Aririka jotitya pipira omooki kitijiyiri jimakoryaantaitari, ¿tiima ari pinoshikairi thaankipiroini?”^{††} ⁶ Tima tikaatsi inkanti jakanakiri.

Oimoshirinkachari aawakagaantsiki

⁷ Ari isaiki Jesús ikimpoyiiri inkaati atyootirini ijiwari Fariseo, thaawako

ikantaiyani ikowi josatikayitya intsipatantyaariri jiwari joya. Ipoña Jesús joyyakaawintanakiniri, ikantanaki: ⁸ “Aririka inkaimayitimi poimoshirintya aawakagaantsiki, iiro pikowashita posatikasatikawaitya pinkowi pintsipatyaari jiwari, tima tzimatsi pashini pokatsini anaakotzimiri iñaapirota irirori. ⁹ Aririka jariitapaatya kaimakaantzimiri, inkantapaakimi: ‘Iro posatikasatikata iiroka, piyaati pisaiki jantyaatsikiini’. Antawoiti pinkaani-wintanaty. ¹⁰ Aña iro kamiithatatsi aririka piyaati iiro posatikasatikawaita, pisaikapaaki jantyaatsikiini. Ompoña impokaki kaimakimiri, inkantimi: ‘Ajininka, pimpoki posatitya iiroka janta’. Aripaiti impinkathayitimi. ¹¹ Tsikarika itzimi kowashiwaitachani impinkathayitirimi, aritaki iñaakiro intsinampashiritakagaitairi. Iriima tsika itzimi tsinampashiriwaitatsiri, iriitaki ñiironi ipinkathayitairi”.

¹² Ipoña ipithokashitanakari Jesús aanakiriri jowakaiyaari, ikantziri: “Aririka pinkaimi atziri powakaiyaari, iiro pikaimashitari pijyininkapirotari iiroka, pirintzi, ipoña ikaatzi ajyaagantachari, tima ari onkantaki impiyataimi iiroka jatyootaimi. ¹³ Aririka poimoshirintya, iri pinkaimayiti ashironkainkari, kaari aminatsiri, pisaponthokiyitatsiri. ¹⁴ Ari piñiuro pinkimoshiritai, tima jirikapaini, iiro okantzi impiyataimi paata joimoshirintya. Iro kantzimaitacha ari impinayitaimi pantakiri aririka jañaayitai kamiithashiriri”.

^{††}13:32 Ikantakoitziri jaka “sagaritatsiri”, iriitaki joyyakaawintaitzi Herodes. Jirika Herodes owanaa jiyotzi tsika inkinakairo jantayitziro kaaripirori, joyyakotari sagari jiyotzi jamatawiyaatantzi tii ikaamanitzi aririka intsitokawiiyaari.

^{††}14:5 Iri ipirayitiri janta: buey ipoña asno.

**Jojoyakaawintaitziro
antawoiti jatyootawakaita**

¹⁵ Ikanta ikimawaki ikaatzi isaiki jowaiyani, ikantanaki: “Kimoshiri inkantya inkaati owaachani impinkatharitanakirika Pawa”.
¹⁶ Ipoña ikantzi Jesús: “Tzimatsi atziri, jiwitsikakaantzi antawoiti oimoshirinkaantsi, ari jowaiyaani. Ithonka ikaimakiri ikaataiyini. ¹⁷ Ikanta imonkaatapaaka jowantyaari jotyaa-takiri jompiratani inkamantiri ikaatzi ikaimakaantakiri, tima irootaintsi jowaiyaani. ¹⁸ Tii ikowi impokaiyini ikaatzi ikaimakaantawiitakiri. Jitanakawo apaani, ikantzi: ‘Iiro okantzi niyaati, niyaatayi naminiro owaantsi namanantakiri. Irootaki iiro okantanta niyaati’. ¹⁹ Ikantaki pashini: ‘Niyaatayi noñaantyaariri namanantakiri nopirapaini, irootaki iiro okantanta niyaati’.”[¶] ²⁰ Ari ikantaki pashini iijatzi: ‘Iiro okantzi niyaati, tima owakiraa naawakaaka’. ²¹ Ipoña ipiya ompirataari, ikamantapairi iwinkathariti. Antawoiti owatsi-maanakiri, ikantanakiri jimpiratani: ‘Piyaati, paniitiro tsika iwiyaa nampitsi, pamakiri ashironkainkari, kaari aminatsiri, pisaponthoriiti inkaati piñiiri janta’. ²² Ari imatakiro jompi-ratani. Ipoña ikantairi iwinkathariti: ‘Nimatakiro okaatzi pikantakinari. Iro kantzimaitacha iiniro okaankitzi pankotsi’. ²³ Ipoña ikantziri jimpiratani: ‘Pinthonkiro paniitiro aatsi, piyaayiti tsikarika, pishintsiwintiri inkaati piñiiri janta, impokiita ijaikitiita nopankoki. ²⁴ Pinkimi nonkanti: Ojyiki nitawitakari nokaimakaantziri, iromaita iñaajaitziro joya kapichiini niwitsikakaantakiri owanawontsi’”.

**Pomirintsitachari
ankimitakotyaari Cristo**

²⁵ Ojyiki ikaatzi oyaatakiriri Jesús. Ipoña ipithokashitanakari, ikantziri: ²⁶ “Aña iro inimotzimiri pitakoyitari piwaapati, pinaanati, piina, pitomi, pirintzi, pitsiro, pitakota iijatzi apaniirini iiroka. Iro kantacha iirorika pimapirotziro pitakotina naaka, tii pityaaryootzi pinkimisantaina. ²⁷ Ontzimatyii pinyaaryoowin-tiro nokinkithatakoyitakimiri, onkantawitayya impaikakoitimi. Aririka powajyaantakiro, iiro nokimitakaantzimi iiroka niyotaani. ²⁸ Apaani kowatsiri jiwitsiki pankotsip-inthakii, jitawatyaawo inkinkishiritya tzimatsirika imatantyaawori jiwitsikiro. ²⁹ Ari onkantya inthonkatyaawori jitanatyaawo jiwitsikiro, tima aririka jookawintakiro ari ishirontawintatyaari inkaati ñiirini. ³⁰ Inkantaiyini: ‘Piñaamachiitiri jirika, tii jaawiyiro, jookashitakawo’. ³¹ Ari ikimitari iijatzi, apaani pinkathari tzimatsiri 10 mil jowayiriti, jashiminthatyaawo jowayirityaari pashini pinkathari tzimatsiri 20 mil jowayiriti. Ontzimatyii jitawatyaawo inkinkishiritawatya, aririka inkitsirinkakiri. ³² Iñaakirorika iiro ikitsirinkiri, iiniro jiwiyaa intaina pashini pinkathari pokatsiri jowayir-ityaari, jotyaaantaki kantirini: ‘¿Tsikama ankantyaaka iiro owayiritawakaanta?’ ³³ Ari okimitari iijatzi ontzimatyii pitawatyaawo pinkinkishiritawatya iirokaiti, tima iirorika powajyaantziro pitakoyitawo okaatzi pashiyitari, iiro nokimitakaantaimi niyotaani”.

[¶]14:19 Iri kantakotachari jaka nopirapaini, kaatatsiri 5 buey.

Kimitawori tziwi kaari katyotatsini*(Mt. 5.13; Mr. 9.50)*

³⁴“Tima kamiitha okanta tziwi okatyotzi. Iro kantacha aririka intsipataitiro tsika oitya, iiro opantaawo inkatyokantaityaawo. ³⁵Tikaatsi opantaiyaawoni tziwi, iiro okantaajaitzi iijatzu isaiponkitzitantaityaawo pankirintsi, ontzimatyii jookaitiro. Kowirori inkimathatiro jiroka, jowakimpitaya inkimisanti”.

Ikinkithatakoitziri oijya piyawitachari*(Mt. 18.10-14)*

15 Ojyiki kowakotziriri kiriiki ijyininka itsipatakari atziri kaaripiroshiriri, ikimisantzi jiyotaantzi Jesús. ²Ikanta Fariseo itsipatakari Yotzinkariiti, ikinkithatakotanakiri Jesús, ikantzi: “Paminiri jirika, itsipatakari atziri kaaripiroshiriri, itsipatari jowapiintaiyani”.

³Ipoña Jesús joyyakaawintanakiniri, ikantanaki: ⁴“Tzimatsi piratachari ikaatzi 100 joiyati. Okanta apaani kitiiyyiri, ipiyaka joiyati, jookanakiri pashini 99 oijya otzishimashiki, jataki jaminaminatairi piyainchari. ¿Tiima pimatziro iiroka jiroka? ⁵Ikanta iñaapairi joiyati, kimoshiri ikanta jinatapairi. ⁶Tima jariita ipankoki, japatotapairi ijyininka, ikantapairi: ‘Pimpoki pintsipatina oimoshirintya, tima noñagairi noiyyati piyawitainchari’”. ⁷Iikiro ikantatzi Jesús: “Ari onkimitagaiya inkitikiri, antawoitiri inkimoshiriwintaitiri atziri owajyaantairori ikaaripiroshiriwita. Janaanakiri 99 kamiithashiritatsiri”.

Joyyakaawintaitziri kiriiki piyawitachari

⁸Ipoña ikantzi: “Apaani tsinani tzimatsi 10 oiriikiti. Okanta apaani kitiiyyiri ipiyapithatakawo oiriikiti, owaampataki ootaminto, opishitakiro maawoni opanko aminaminatairi oiriikiti. ⁹Okanta oñagairi, okaimakiri ojyininka, okantakiri: ‘Pimpoki, pintsipatina noimoshirintya, tima noñagairi noiriikiti piyawitainchari’”. ¹⁰Iikiro ikantanakitzi Jesús: “Ari inkimitagaiya imaninkariti Pawa antawoitiri inkimoshiriyitai iñaakirika atziri jowajyaantairo ikaaripiroshiriwaitzi”.

Ikinkithatakoitziri itomiitari apaawaitatsiri

¹¹Ipoña ikantanaki iijatzu Jesús: “Apaani atziri tzimatsiri apiti itomi. ¹²Ikanta iyaapitsi itomi, ikantakiri iwaapati: ‘Paapá, pimpinawo onkaati pookanairi nashitaiyaari pinkamakirika’. Ari ikantakiro, ipayitakiri itomi onkaati jashitakaiyaariri paata. ¹³Tikira osamanitzi, jataki iyaapitsi itomi intaina pashiniki nampitsi. Ari japaawaitakiri iiriikiti. ¹⁴Ikanta ithonkatakiri japaatakiri maawoni, iñaitaki antawoitiri tajyitsi janta nampitsiki. Ari ikowityaanakiri ikaatzi japaawaitakiri. ¹⁵Ipoña jiyaatashitakiri nampitawori janta ikowi antawairintsi, jotyaaantaitakiri jaamaakowintyaari chancho. ¹⁶Antawoitiri itajyaaki, ikowaki jatyootiri chancho, tima tikaatsi pirini joyaari. ¹⁷Ipoña ikantashiritanaki mainari: ‘Owanaa inintaawaita jowapirowaita antawaitatsiri ipankoki nowaapati, ¿iitama nashironkaawaitantari naaka jaka

§§ 15:8 Ikantakoitziri jaka “kiriiki”, irijatzu jiiitaitziri “dracma”, kiriiki jinatzu jashiyitari Grecia-jatzu. Iriitaki ipinatantaitariri antawaitatsiri apaani kitiiyyiriki.

notajyaaniintzi? ¹⁸ Ontzimatyii niyaatai ashitanariki, nonkantapairi: “Paapá, tzimatsi kaaripirori nantzimotakimiri, iijatzi nokimitaakiri Inkitijatzi. ¹⁹ Tii okantzi pinkimitakaantina pitomi, apa nokowi pinkimitakaantinari ikaatzi antawaitzimiri”. ²⁰ Ari ipoña ikatziyanaka, pokai ashitaririki. Ikanta ashitariri, aminawookitatsi irirori iñaawairi ipokai, ishiyashitawaari, jawithakitawairi, ithopootawairi. ²¹ Ikantapaaki itomi: ‘Paapá, tzimatsi kaaripirori nantzimotakimiri, iijatzi nokimitaakiri Inkitijatzi. Tii okantzi pinkimitakaantina pitomi’. ²² Iro kantzimaitacha ashitariri, ikantakiri jimpiratani: ‘Pamaki iroopirori kithaarintsi, pinkithaatawairi notomi. Powiniri jakoki poriryaatsiri, pintaantakairi iijatzi zapato. ²³ Impoña paminaki iwonkiri vaca kamiitha iwathati, powamairi. Nokowi oimoshirintya. ²⁴ Tima jirika notomi kamawitaka, iro kantzimaitacha añagai iroñaaka. Pairani ipiyaka, iñaitairi iroñaaka’. Ari jitanakawo joimoshirinkaiyani.

²⁵ Ikanta jantariti iririntzi saikatsi jantawaitzi owaantsiki. Pokai pankotsiki, ikimapaatzi joimoshirinkaiyani. ²⁶ Josampitapaaki apaani jompiratani jiita ikimoshiritantaitari. ²⁷ Ari ikantanakiri: ‘Ariita pirintzi, irootaki jowamaakaantantakari piwaapati iwonkiri vaca, tima kamiitha jariita pirintzi tikaatsi awijyimotirini’. ²⁸ Ari ikisapaaka, tii ikowi intyaapai pankotsiki. Ipoña jiyaatashitakiri iwaapati, owanaa jowomirinchaakiri intsipatantyaariri joimoshirinka. ²⁹ Irojatzi ikantantanakariri iwaapati: ‘Piñaawitana naaka osamani nosaikimotzimi, tikaatsi nantzimotimiri. Tiitya pipaajaitana piratsi

noimoshirintya.* ³⁰ Iro kantzimaitacha ipokai iyi thonkitakimiriri piiriikiti ipiro mayimpiro, iri powamainiri wathatsiri poimoshirinkawairi’. ³¹ Ari jakanaki iwaapati, ikantziri: ‘Notomí, ari pathi powiro pisaikimotakina iiroka, maawoni okaatzi nashitari, iiroka ashitawo maawoni. ³² Irootaki ankimoshiritantyaari iroñaaka, tima jirika pirintzi, kamawitaka, iro kantacha añagai iroñaaka. Ipiyawitaka iñaitairi iijatzi”’.

Jojoyakaawintaitziri kaaripirori ompirataari

16 Ipoña Jesús ikantakiri iijatzi jiyotaani: “Tzimatsi atziri ajyaagantachari. Itzimi irirori jompiratanipaini. Okanta apaani kitiiyyiri tzimatsi pokaintsiri, ikantaitakiri ajyaagantachari: ‘Jirika ijiwari pompiratani, japaatakimiro pajyaagawo’. ² Ikanta jirika ajyaagantaniri ikaimakiri jompiratani, josampitakiri: ‘¿Iitama pantakiri? Nokimaki ikantaitana. Nokowi poñaayinawo okaatzi pantawaitakinari. Tima ari okaatapaaki pijiwatziri nompiratanipaini’. ³ Ari ikantashiritanaki jirika ompirataari: ‘¿Tsiakya nonkantyaaka iroñaaka? Jomishitowatyina ompiratanari. Tii okantzi nompankiwaiti, aririka nonkamitanti impashitaitina, owanaa nonkaaniwintya’. ⁴ Ipoña ikantashiritzi: ‘Niyotaki iita nantiri jaapatziyantaitinari pankotsiki aririka jomishitowaitakina’. ⁵ Japatotakiri ikaatzi iriowitziriri iwinkathariti, ikantakiri itakawori: ‘¿Tsikama ikaatzi piriowitziri nowinkathariti?’ ⁶ Ikantzi irirori: ‘Niriowitziri ikaatzi 100 inchatonaa jowaitzi yiinkantsi’. Ipoña ikantziri: ‘Jiroka piriwiri, thaanki posankinati, apa inkaatai

* 15:29 Ikantakoitzi jaka “piratsi”, iriitaki cabra.

50 inchatonaa piriwitiiri'.⁷ Ipoña josampitakiri pashini ikantziri: '¿Iiroka tsikama ikaatzi piriwitiiri?' Ikantzi: 'Niriiwitiiri okaatzi 100 ipiyotakoitziro trigo'. Ipoña ikantziri iijatzi: 'Jiroka piriwiri, posankinati, apa onkaatai 80 ipiyotakoitziro'.⁸ Ikanta jirika pinkathari, joñaagantakiri jompiratani tima iñaakiri imapiro jiyotzi tsika inkinakairo kantainchari. Ari ikantayitari atziripaini iroñaaka, imataya jiyotzi tsika inkinakairo jaapatziyantaariri ijininka, janairi tsika ikanta kimisantzinkariiti".⁹ Irojatzi ikantantanakari Jesús: "Ontzimatyii piyoti paapatziyantaawo pajyaagantayitari iroñaaka onkantawitya tii opantapirotawo, iro onkantantaiyaari jaapatziyaintaimi paata iiroka janta inkitiki.

¹⁰ Itzimirika tyaryootaintsiri kapichiini, iriitaki tyaryoopirotaatsini. Itzimirika kaaripiroshiritatsiri kapichiini, iriitaki mapirotaironi inkaaripirotai.

¹¹ Tiirika pityaryoowintziro ajyaagawontsi kaari opantapirotawo jaka, tikaatsi amiintimini iroopiroriki.

¹² Tiirika pityaryoowintziro ashinintsi, tikaatsi pimini pashityaari iiroka.

¹³ Tikaatsi matironi jantawaitiniri apiti ompiratantaniri. Apaani inkowapiroti imonkaatiniri jompiratariri, iriima pashini, inkisaniintanakiri. Ari okimitsitari iijatzi: Tikaatsi matironi jantiniri Pawa ikowakaantziri irirori, aririka inkinkishiritakoitiro ajyaagawontsi inkimitakaantanakiro iroorikami ompiratyaarini".

¹⁴ Ari ikaatzi ikimaiyakini Fariseo, tima irijatzi ashiminthatawori ajyaagawontsi, ishirontaminthatawori Jesús ikimiri ikantayitakiri. ¹⁵ Ipoña ikantanakiri: "Piyotzi potzikaawin-

taiyani iiroka iiro jiyotantzimi atziri, iro kantzimaitacha jiyotzimirowo Pawa okaatzi pikinkishiritari. Tima okaatzi iroopirotzimotziriri atziri, ipinkimatziro Pawa".

Ikantakaantaitani ipoña ipinkathariwintantai Pawa

¹⁶ "Tima pairani ikinkithatakoitakiro Ikantakaantaitani ipoña josankinari Kamantantaniriiti. Ipoña ikinkithataki iijatzi Juan. Ikimatziro iroñaaka atziririiti Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta ipinkathariwintai Pawa. Antawoiti ikowi iñirowo okimitawo ishintsitaitzi aririka jowayiritaitya. ¹⁷ Tii opomirintsita apirotaiya paata kipatsi iijatzi inkiti, iro kantzimaitacha iiro apirotzimaitaa Ikantakaantaitani".

Jiyotaantzi Jesús ikantzi: "tii opantawo pookiro piina"

¹⁸ "Itzimirika ookironi iina, aririka jagai pashini tsinani, imayimpiriwintakiro itawitawori. Ari ikimitari iijatzi agaironi tsinani jookiri oimi, imayimpiritaki irirori".

Ajyaagantachari ipoña Lázaro

¹⁹ "Tzimatsi atziri ajyaagantachari, owaniinka ikithaatapiinta. Jaakowintawo kitiiyyiriki jomoshirinka owaniinka jowapirowaita.†

²⁰ Tzimitacha iijatzi apaani ashironkaawaitachari jiita Lázaro, ithonka ipathaawaitaki jirika. Ari jomaryaapiinta jakakiroki ipankoki ajyaagantzinkari. ²¹ Iriitaki kowatsiri jaayitiro jowaryaayitzi jowanawo ajyaagantachari. Pokatsi otsitsi ithotziniri iwathaawo. ²² Ikanta paata kamaki ashironkainkari, jaanakiri imaninkariti Pawa, jataki

†16:19 Iro ikantakoitziro jaka "owaniinka", kithaarintsi pitzirishimawotatsiri. Ojyiki owinawo jiroka. Apa ikithaayitawo ajyaagantachari.

isaiki Abraham. Ipoña kamitaka iijatzi ajyaagantachari, ikitaitakiri. ²³Ikanta janta sarinkawiniki, oiyiki ikimaatsiwaitaka jirika ajyaagantawitachari. Jaminakotakiri intaina iñaatziiri Abraham itsipatakari Lázaro. ²⁴Ari ikaimanaki irirori, ikantzi: ‘Chariní, Abraham, pinishironkatina. Potyaantiri Lázaro jamaajaitakina kapichiini jiña nomiritawatyaa, tima itaaniintatyaa shintsiini paampari’. ²⁵Ikantanaki Abraham: ‘Nochariní, poshirityaawo pajyaagawo pairani, iijatzi ikimita Lázaro joshiritawo jashironkaawaitakari. Iro kantzimaitachari kimoshiri ikanta irirori jaka, irooma iiroka ontzimatyii pinkimaatsiwaitaiya. ²⁶Tikaatsi pinkini pimpoki, tzimatsi antawoiti impiita otzikakairi, iiro okantzi iijatzi niyaatashitimi iiroka’. ²⁷Iikiro ikantawitaty irirori: ‘Pinkimi nokantzimi chariní, potyaanti jatatsini isaiki nowaapati. ²⁸Tzimatsi janta ikaatzi 5 nirintzi, pinkamantiri iiro ipokanta irirori jaka, oiyiki jashironkaita’. ²⁹Ari ikantzi Abraham: ‘Tzimatsi Ikantakaantakiri Moisés, tzimatsi iijatzi ikantayitakiri Kamantantaniri, iro inkimisantiri’. ³⁰Ipoña ikantzi iijatzi: ‘Irotyaami, Chariní, Abraham. Tzimatsirika apaani kamatsiri kamantairini añaatsiri atziri, ari jowajyaantairo kaaripirori jamiyitari’. ³¹Iikiro ikantanakitzi Abraham: ‘Tima tii ikimisantziro ikantayiwitari Moisés iijatzi ikantayitakiri Kamantantaniri, iirotya ikimisantaajaitziri inkamantawityaari kaminkari’”.

Iiro pantakaantziro kaaripirori

17 Ipoña Jesús ikantanakiri jiyotaani: “Ari intzimapi-intatyi antakaantironi kaaripirori. Inkantamachiitiri jirika. ²Tsirikari itzimi antakaakirini kaaripirori iintsi awintaanari, ari jowasankitaayitairi. Iro kamiithatatsimi inthayitini mapi ikintsiki, jowiinkaitakiri inkaariki, ari onkantya iiro ikaariprotakantzimi. ³Ontzimatyii paamaakowintya iiroka. Tima intzimirika antzimotimini kaaripirori, pinkaminari. Aririka jowajyaantanairo jantayiwitakari, pimpiyakotiro jantzimowitakimiri. ⁴Ari okimitari iijatzi. Tzimatsirika atziri oiyiki jantzimotapiintakimiri, okimiwitatyaa onkaati ⁷japiipiintiro kitiiyiriki, ontzimatyii papiipiintiri pimpiyakotiri aririka impokashitapiintakimi inkowakotimi pimpiyakotairi”.

Pawintaapirotakaina

⁵Ikanta Otyaantapiroriiti, ikantanakiri Jesús: “Nokowi poshiritakaapirotina”. ⁶Ipoña ikantzi Awinkathariti: “Onkantawitatyaa iiro antawoititzi poshiritaina, onkimityaawo okithoki oryaanikitatsiri pankirintsi, aritaki pimatakiro antawoiti inchato katziyainchari, pinkantiro: ‘Pishirinki, piyaati pinkatziyi janta inkaariki’. Nonkanti, ari imatya”.[‡]

Jantayitairi jompiraitari

⁷“Aririka intzimi pompiratani, piñaawairi jariitaiya jojiyawaitzi powaniki, jaamaakowintari pipira jarima pinkantawairi: ‘Patyootapaina?’ ⁸Aña iiro, apa pinkantawairi: ‘Ponkotsitapai owanawontsi. Powathakitya inkini

[‡]17:6 Iro ikantakoitzi jaka “okithoki iryaanikitatsiri pankirintsi”, iitachari “mostaza”, iro jyookatsiri inampiki pashini atziri. Iro ikantakoitzi jaka “antawoiti inchato”, iitachari “sicómoro”, irojatzi jyookatsiri pashiniki inampiki atziri.

poyiitina, irojatzi nowantatyaari, niraki nomiri iijatzi. Impoña pimpoiti iiroka powaiya'. ⁹ ¿Arima pimpaasoonkitakiri okaatzi jantakiri pompiratani? Aña iiro. ¹⁰ Ari pinkimityaari iijatzi iiroka, aririka pimonkaatakiro okaatzi inintakaimiri Pawa, ompoña pinkanti: 'Iiro asagaawintawaita jompirayitai, tima apa amonkaamachiitiro okaatzi ikowakaitakairi antiro'".

Joshinchaitziri 10 pathaawaitatsiri

¹¹ Ipoña jawisanaki Jesús jiyaitiro Jerusalén-ki, ikinanakiro Samaria-ki ipoñaanakawo Galilea-ki. ¹² Ikanta jariitapaaka nampitsiki, ari itonkiyotawakari 10 shirampari pathaawaitatsiri, intaina ikatziyaiya-paakani. ¹³ Ikaimaiyini, ikantzi: "¡Yotaanarí Jesús, pinishironkataina naaka!" ¹⁴ Ari jaminanakiri irirori, iñaatziiri ikatziyaiyani, ikantziri: "Piyaatashitiri Ompiratasorintsitaari jaminawakimiro pipathaawo". Ikanta jiyataiyanakini, omapokashitaka opiyanaka iwathaawo, shintsiyitanai. ¹⁵ Ikanta apaani jiñaakiro jishitakotanai ipathaawaitzi, thaaminta ipiyaa irirori, ikimoshiriwintanakiri antawoiti Pawa. ¹⁶ Jotzirowashitapaakari iitziki Jesús, ipaasoonkitapaakiri. Jirika piyaachari Samaria-jatzi jinatzi. ¹⁷ Ipoña ikantzi Jesús: "¿Tiima 10 ikaatzi shintsitaatsiri, tsikama ikinakika pashini? ¹⁸ Tikaatsi nojyininka piyaatsini inkimoshiriwintairi Pawa impaasoonkitiri, apa ipiya pashinijatzi atziri". ¹⁹ Ari ikantanakiri Jesús pathaawaiwitachari: "Pinkatziyi, piyaatai. Iro oshinchagaimiri poshiritana".

Itanatyaa wori impinkathariwintantaiti

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ Ipoña Fariseo josampitakiri Jesús, ikantziri: "Tsikapaiti itanatyaa wori impinkathariwintantai Pawa". Ari jakanaki irirori: "Omapokashitaiya impinkathariwintantai Pawa. ²¹ Iiro ikantaitzi: 'Jiroka jaka. Jironta janta'. Tima aritaki pinkatharishiriwintantai Pawa". ²² Ipoña ipithokashitanakiri jiyotaani, ikantziri: "Ari pinkowaw-itaiya paata piñiirimi kapichiini jirika Itomi Atziri, iiro okantzimaita. ²³ Ari pinkimaki inkantaiti: 'Jirika jaka'. Pashini kantatsini: 'Jirinta janta'. Iiro piyaatashitziri, iiro poyaatziri iijatzi. ²⁴ Aririka impiyi Itomi Atziri, inkimitapaiyaawo oporiki ookathawontsi, ompoñaanatya tsika iwiya kipatsi irojatzi othapitapaa. ²⁵ Aña itawatya iniiitawakiro inkimaatsitaitya antawoiti, inkisaniintawaitaitiri jirikaiti atziriiti tzimayitatsiri iroñaaka. ²⁶ Tima onkimityaawo tsika okanta pairani iiniro isaikawita Noé. Ari onkimitsitaiya iijatzi aririka impokimatai Itomi Atziri. ²⁷ Inimotziri atziri jowawaiyita, jirawaitaiyini, jaawakaayita iijatzi. Irojatzi ityaantanakari Noé shintsipaaki jiwitsikakiri. Okanta oonkanaka kipatsiki, apirotaka maawoni atziri ipiinkaki. ²⁸ Ari onkimityaawo iiniro isaikawita pairani Lot. Inimotziri atziri jowaiyani, jirawaitaiyini, jiyomparitaiyani, ipankiwaitaiyini, jiwitsikaiyini ipanko iijatzi. ²⁹ Iro kantzimaitacha imonkaatapaaka kitiijyiri ishitowantanakari Lot nampitsiki Sodoma, omapokashitaka iparyaapaaki antawoiti paampari, ari japirotakari maawoni atziri itaga. ³⁰ Aritaki onkimitagaiyaari iijatzi aririka impiyi Itomi Atziri. ³¹ Tzimatsirika saikatsiri jikokiroki

ipanko, ari impoñaanatya ishiyi, iiro ityaapanaatzi jaapanaati tsika oitya. Itzimirika saikatsini jowaniki, ishiyi tsika ikanta, iiro ipiyapanaata. ³² Pinkinkishiritakotiro okaatzi awijyimotakirori iina pairani Lot. ³³ Ikaatzi itakowaitachari apanirowni jantayitziro inintashiyitari, ari impiyaashitaiya. Iriima inkaati kamawintinani jantanairo nokowakairiri naaka, aritaki jawisakoshiritai”. ³⁴ Iikiro ikantatzi Jesús: “Tzimatsi tsipatawakaachani imayi. Jagaitai apaani inkitiki, iriima pashini jookaitanairi. ³⁵ Tzimatsi apiti tsinani tsipatawakaachani otoonkawaitzi. Jagaitai apaani inkitiki, irooma pashini jookaitanairo. ³⁶ Isaiki apiti atziri jowaniki. Jaagaitai apaani inkitiki, iriima pashini jookaitanairi”. ³⁷ Ipoña josampitanakiri ikantzi: “¿Tsikatya janta Pinkathari?” Ikantzi Jesús: “Tsikarika isaiki kaminkari, ari impiyowintyaari amimpori”.^f

Ikinkithakotziro kamatsiri oimi ipoña kaaripirori pinkathari

18 Ipoña joyyakaawintanakiro Jesús onkantya jamanaitantyaariri kitiiyiriki, iiro jowajyaantantaitawo. ² Ikantzi: “Tzimatsi apaani nampitsi, ari isaikiri kaaripirori pinkathari, tii ipinkathatzi irirori Pawa, iri owatsipiro tii ipinkathatzi atziri. ³ Ari osaikiri iijatzi tsinani kamatsiri oimi. Opokashitakiri kaaripirori pinkathari, okantzi: ‘Nokowi pinkaiminari kisaniantanari, piwitsikainawo awijyimotanari’. ⁴ Tii ikowawita pinkathari. Ipoña ikantashiritanaki: ‘Tii nopinkathatzi Pawa, iijatzi

nokimitairi atziri. ⁵ Iro kantacha jiroka kamatsiri oimi, ontzimatyii nantiro kamiithari okowiri. Nosamawokari aririka oñaashirinkina ompiyapiyatashitina”. ⁶ Ikantzi Jesús: “Piñaakiro ikantashiritakiri kaaripirori pinkathari. ⁷ Iri mapirotzirori Pawa irirori, iiro iyyinkaa jantanairi kamiithari jiyoshiitairi, aakowintanaawori jamanari kitiiyiriki”. ⁸ Iikiro ikantatzi Jesús: “Iiro iyyinkaita jantantaityaawori kamiithari. Iro kantacha aririka impiyapaaki Itomi Atziri, ¿ikiroma jiñaapaakityi awintaapiintyaarini kipatsiki?”

Jojoyyakaawintaitziri Fariseo ipoña kowakotziriri kiriiki iyyininka

⁹ Tzimayitatsi kinkishiritachari kamiithashiri jinatzi. Ipoña imanintashiriwaitziri pashini atziri. Irootaki joyyakaawintantanakariri Jesús, ikantzi: ¹⁰ “Tzimatsi apiti atziri jiyaataki tasorintsipankoki jamaña. Fariseo jinatzi, iriima pashini iri kowakotziriri kiriiki iyyininka. ¹¹ Ikanta ikatziyapaaka Fariseo jamana, ikantzi: ‘Pawa, antawoiti nopaasoonkitzimi, tima tii nokimitari naaka pashini atziri, koshintzi jinatzi, tzipinashiri ikanta, mayimpiri jinatzi, ari ikimitakiri jirika kowakotziriri kiriiki iyyininka. ¹² Apitijatzi notzitapiintawo nowanawo awisayitzi kitiiyiri jimakoryaantaitari, nookapiintzi kiriiki ikaatzi ipinaitanari’. ¹³ Ipoña irirori kowakotziriri kiriiki iyyininka, ikatziyapaaka jantyaatsikiini, oiyotapaaka jamana. Tima okatsitzimoshiryaanakiri, ikantzi: ‘Pawa, pinishironkataina

^f17:37 Ikimita añaapiintziri amimpori jiwotaiyani, ayotzi tzimatsi kamaintsiri. Ari okimitari iijatzi aririka añaayitakiro okaatzi ikinkithakoyitakiri jaka Jesús, ayotzi irootaintsi impiyimatai.

naaka, kaaripiroshiri ninatzi”.[§]
¹⁴Ikantzi Jesús: “Iriitaki jaayiitakiri kamiitha jirika, kamiithashiri ikanta jiyaatai ipankoki, tii ikimitari pashini. Tima tsikarika itzimi ñaapirowaitachari iroñaaka, ari intsinampashiritakaitairi. Iriima tsika itzimi tsinampashiriwaitatsiri iroñaaka, ari iñiuro iñaapirotakagaitairi”.

Itasonkawintziri Jesús iintsipaini

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵Ipoña jamayiitapaakiniri Jesús iinchaaniki, ikowaitzi jotirotanta-watyaari kapichiini jako. Iro kantacha jiyotaani Jesús, ikisawakiri amayitziriri iintsi. ¹⁶Irojatzi ikantantanakari Jesús: “Pishinitiri iinchaaniki impokashitina. Iiro pithañaana. Tima inkaati kimitaiyaarini irirori, iriitaki ñaagaironi ipinkathariwintantai Pawa. ¹⁷Imapiro, iirorika ipinkathaitziri Pawa inkimitakoityaari ikanta iintsipaini, iirora iñaitairo ipinkatharitari”.

Mainari ajyaagantachari

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸Ikanta apaani pinkathari josampitakiri Jesús, ikantziri: “Kamiithari Yotaanarí, ¿iitama nantiri noñaantaiaawori kantaitachani kañaanimintotsi?” ¹⁹Ipoña jakanaki Jesús, ikantzi: “¿Iitaka pikantantanari: ‘kamiithari pinatzi?’ Apaniroini ikantakaawo Pawa ikamiithatzi, tikaatsi pashini. ²⁰Piyotakotakiroma Ikantakaantaitani, kantatsiri: Iiro pitsitokantzi. Iiro pimayimpirtzi. Iiro pikoshitzi.

Iiro pithiiyakotanta.

Iiro pamatawitantzi.

Pimpinkathatiri ashitzimiri”.

²¹Ari jakanaki mainari, ikantzi: “Yotaanarí, nothotyaaikiro maawoni irojatzi nitanakawo pairani iiniro niryaaanitapaaki”. ²²Ikanta ikimakiri, ikantzi Jesús: “Tzimatsi apaani kowityaapainchari kaari panti. Pimpimantiro okaatzi pashitari, pimpashiyityaari ashironkaachari. Tima ari piñagairo pinintagaiya inkitiki. Pimpokanaki, poyaatina”. ²³Ikanta ikimawaki, owashiri ikantanaka, tima ajyaagantzinkari jinatzi. ²⁴Tima iñaakiri Jesús antawoiti jowashiritanaka, ikantanaki: “¿Imapiro opomirintsita jiyaatai ajyaagantzinkari impinkatharitari Pawa! ²⁵Tima iiro okantzi intyi piratsi camello imooki kithapi, iro owatsipiro ompomirintsitya intyi ajyaagantzinkari ipinkatharitari Pawa”. ²⁶Ikantayitanaki ikaatzi kimakiriri ikantaki Jesús: “¿Iitayaakama awisakoshiritaatsini?” ²⁷Ipoña ikantzi Jesús: “Tzimatsi oitayita pomirintsitzimotyaarini atziri, iriima Pawa tii opomirintsitzimotari”. ²⁸Ari ikantanaki Pedro: “Jirika nokaataiyakini naaka, nookayitanakiro tzimimoyitanari, noyaataiyakimini”. ²⁹Ikantanaki Jesús: “Imapiro, tzimat-sirika kowanairori impinkathariwintairi Pawa, irootaki jookawintantanakawori ipanko, ashitariri, iririntzi, iina, ipoña jowaiyaniiti, ³⁰tima ojyiki impayitairiri Pawa jirika, ari anaanakiro okaatzi jookawintanakiri. Ari inkimitagairi iijatzi paata aririka iñiuro añaanimintotsi”.

[§]18:13 Kantakotachari jaka “okatsitzimoshiryaanakiri”, iro kantakotajaantachari jompojashipaniiyita jirika atziri. Tima irootaki jamiyitari Judá-mirinkaiti aririka onkatsitzimoshiritiri tsikarika oitya. Inashita amitari aakapaini aririka ampoja-shipaniitya, tima asagaawintawaitatya.

Japiitairo Jesús ikinkithatakota jowamagaitiri

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Ipoña Jesús japatotairi kaatatsiri 12 jiyotaani, ikantziri: “Aataty iroñaaka Jerusalén-ki. Ari imonkaatyari onkaati awijyimotirini Itomi Atziri, tima irootaki josankinatakoitakiriri pairani Kamantantaniri. ³² Ari jaakaantaitiri, jayiri atziri kaari ajyininkata. Antawoiti ishironthamintawaitaityaari, inki-maatsitakaityaari, jiiwapoowaitaitiri. ³³ Aririka onkaataki impajawaitaitiri, ari jowamagaitiri. Iro awisawititya mawa kitijiyiri, ari jañagai iijatzi”. ³⁴ Iro kanzimaitacha, tii ikimathatziro jirikapaini ikaatzi kimawitainchari, tima tii ikowaitzi inkimathatakaitiri.

Jaminakaitairi Jericó-jatzi

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Ikanta Jesús ariitzimatata nampitsiki Jericó. Ari isaiki kaari aminatsiri aatsinampiki ikamitantzi impashiityaari. ³⁶ Ikimaki kaari aminatsini, josampitakiri awisayitatsiri atziri, ikantziri: “¿Iita pokatsiri?” ³⁷ Ikantaitanakiri: “Ipokatzi Jesús, jiiitaitziri Nazaret-jatzi”. ³⁸ Irojatzii ikaimantanakari, ikantzi: “¿Jesús, icharinitari David-ni, pinishironkataina naaka!” ³⁹ Ojyiki ikisawiitanakari jimairitanyaaari. Iikiro ikaimanakitzi shintsiini, ikantzi: “¿Icharinitari David-ni, pinishironkataina naaka!” ⁴⁰ Ari ikatziyapaaka Jesús, ikantzi: “Pamakinari jaka”. Ikanta jamaitapaakiniri, josampitawakiri. ⁴¹ Ikantziri: “¿Tsikama pikowi nonkantaimi?” Jakanaki kaari aminatsiri, ikantzi: “Nokowi nokiryagai, Pinkathari”. ⁴² Ikantzi Jesús: “Kantatsi pokiryagai, iro oshinchagaimi pawintaana”. ⁴³ Omapokashitanaka

jaminanai, joyaatanakiri Jesús, kimoshiri ikantawintanakari Pawa. Ikanta atziriiti jiñaakiro okaatzi jantakiri Jesús, jimatanakiro iriroriiti ithaamintawintanakari Pawa.

Jesús ipoña Zaqueo

19 Ikanta jariitapaaka Jesús Jericó, janiitapaakiro nampitsi.

² Ikanta apaani shirampari ijiwari kowakotziriri kiriiki ijyininka jiita Zaqueo. Ajyaagantzinkari jinatzi. ³ Ikowapirotaki irirori jiñiiri Jesús. Iro kantacha tii okantzi tima ojyiki atziri otzikakiriri, ikaaporityakitziini iijatzi. ⁴ Ipoña jiiwatanaki Zaqueo, atiitapaaki inchatoki inkini iñiiri Jesús, tima ari inkinapaakiri.** ⁵ Ikanta jariitapaaka jatiitaki, jaminapaaki jinoki, jiñaapaakiri, ikantziri: “Zaqueo, payiitanaki thaankiini, tima ari noshiritawo nomayimotimi pipankoki”. ⁶ Thaankipiroini jayiitanaki Zaqueo. Kimoshiri jaanakiri ipankoki. ⁷ Ikanta jiñaitakiri, ñaawaitanaki atziriiti ikantzi: “¿Iitama ityaapankotantariri Jesús kaaripiroshiritatsiri?” ⁸ Ari ikantaki Zaqueo: “Pinkathari, kantatsi nompri ashironkainkari kajyitani najyaagawo. Tzimatsirika iita namatawitakiri nokoshitziri, ari noipiyainiri onkaati 4 nayitakiriri”. ⁹ Ikantanaki Jesús: “Iroñaaka piñiiri pawisakoshiritai. Tima pimatanairo pikimitakotanaari Abraham-mirinkaitipirori. ¹⁰ Tima iro ipokantakari Itomi Atziri jaminaminayitairi ikaatzi piyaashiwitainchari jowawisaakoshiriyitairi”.

Jojyakaawintaitziri 10 kiriiki

¹¹ Irojatzii ikimisantaiyakini atziriiti ikinkithatakotakiri Jesús. Ipoña jojyakaawintanakiniri, tima

**19:4 Kantakotachari jaka inchatu, irootaki jiiitaitziri pashiniki nampitsi sicómoro.

iñaajaantaki atziriiti koñaawoini impinkathariwintantai Pawa, tima jiñaakiro irootaintsi jariitzimataiyaani Jerusalén-ki. ¹² Ikantanaki: “Tzimatsi apaani jiwari jiyaataki pashiniki nampitsi, impinkatharitakaitiri, impoña impiyi. ¹³ Japatotanakiri 10 jompiratani, ipanakiri 10 kiriiki, ikantayitanakiri: ‘Pantawaitakairi kiriiki nopianakimiri, irojatz nompiyantapaatyaari’.”^{††} ¹⁴ Iro kantacha tzimatsi kaari kowirini impinkathariwintanti. Jotyaaantaitaki kantatsini: ‘Tii nokowaiyini impinkathariti’. ¹⁵ Ikanta ipiya, aritaki ipinkatharitakaitakiri. Japatotapairi jompiratani ipayitanakiri kiriiki, ikowi iñiiri tsika ikanta jantawaitakaakiri iiriikiti. ¹⁶ Jitapaakawo ipokaki apaani, ikantapaaki: ‘Pinkatharí, nojyiñaakiri piiriikiti, nagai pashini ikaatzi 10’. ¹⁷ Ikantanaki irirori: ‘Kamiithataki nompiratani, kapichi pityaaryootaki, aritaki piñaakiro pijiwawintiro onkaati 10 nampitsi’. ¹⁸ Ari ipokapaaki pashini jompiratani, ikantapaaki: ‘Pinkatharí, nojyiñaakiri piiriikiti, nagai pashini ikaatzi 5’. ¹⁹ Iijatz ikantanakiri irirori: ‘Ari pinkimityaari iiroka, ari piñaaki pijiwawinti onkaati 5 nampitsi’. ²⁰ Ipokapaaki pashini, ikantapaaki: ‘Pinkatharí, jirika piiriikiti kamiitha noponatakimiri. ²¹ Tima antawoiti nothaawantakimi imapirotatziimi pimashirinkatzi, tii piñaakonita pojyiñaantariri piiriikiti’. ²² Ikantanaki irirori: ‘Kaaripirori nompiratani pinatzi. Iiroka apishityaawoni okaatzi pikantakinari. Piyowitaka owanaa nomashirinkatzi, tii noñaakonita nojyiñaantariri noiriikiti. ²³ Piñaawita iiro pimatziro iiroka, paminimi iitya antawaitakairinimi noiriikiti,

ari ijyikiniintakimi iroñaaka, iri pimpawainarimi nopiyaa’. ²⁴ Ari ikantziri atziri piyotainchari: ‘Payiri kiriiki, pimpiri ojyiñaakiriri ikaatzi 10’. ²⁵ Ikantaiyanakini atziri: ‘Pinkatharí, ¿iitama impantaityaariri, tima tzimaki irirori 10 kiriiki pipakiriri inkaanki?’ ²⁶ Iikiro ikantatzi ashitariri iiriikiti: ‘Iitarika otzimimotakiri, ari ontzimimotakiri ojyiki. Iriima kaari otzimimotzi, iikiro jiyaatayi iñiiro iiro otzimimopiroyitairi’. ²⁷ Ikantaki iijatz: ‘Pamakiri ikaatzi kisaniantanari kaari kowatsini nompinkathariwintiri, nokowi noñiiri powamairi’”.

Ariitaa Jesús Jerusalén-ki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Ithonkanakiro ikantakiri Jesús, iiwatanaki jiyaatiro Jerusalén-ki. ²⁹ Ikanta jariitzimataka nampitsiki Betfagé otsipatakawo Betania omontinampitakawo otzishi Olivo. Ari jotyaaantakiri Jesús apiti jiyotaani. ³⁰ Ikantakiri: “Piyaati nampitsiki amontitakari. Ari piñiiri iwonkiri burro inthatakotya, tikira ityaakaitariita. Pintharyaakotiri, pamakinari jaka. ³¹ Aririka josampiitawakimi: ‘¿Pinkan- tirika pithataryaakotantariri burro?’ Pinkantanakiri iiroka: ‘Ikowatziiri Pinkathari’”. ³² Jataiyanakini jotyaaantaitakiri, jiñaakiro okaatzi ikantaitakiriri. ³³ Ithataryaakotapaakiri burro. Josampitakiri ashitariri, ikantziri: “¿Pinkan- tirika pithataryaakotantariri?” ³⁴ Ikantanaki irirori: “Ikowatziiri Pinkathari”. ³⁵ Irojatz jamantakanariri. Jowankitaitakiniri manthakintsi imitzikaaki, ityaakotanakari Jesús jirika burro. ³⁶ Ikanta janiitakaanakiri Jesús burro, joomaankashiitanakiri manthakintsi aatsiki tsika inkinanaki.

^{††}19:13 Ikantakoitziri jaka kiriiki, iri jiitaitziri pairani “mina”. Iñaantaityaari irayyitiri mina, ontzimatyii jantawintaitiri inkaati mawa kashiri.

³⁷ Ikanta jiyotaapiintakiri Jesús, oirinkimataka otzishiki Olivo, ikaimaiyini ithaamintawintanakari Pawa, tima iñaayitapiintakiro itasonkawintantaki Jesús. ³⁸ Ikantaiyini: ¡Aatsikitataiki awinkathariti! Tasonkawintaari jinatzi, tima Pinkathari jitaiziri otyaantakiriri. ¡Saikakaayitairi kamiitha nampitawori inkitiki!
 ¡Iro kamiithatataitatsi otzimimotziri jowaniinkawo Pawa nampitawori ojinokitajaantzi inkiti!

³⁹ Ikanta Fariseo saikayitaintsiri iijatzi janta, ikantakiri Jesús: “Yotaantanirí, pinkijyiri piyotaani”. ⁴⁰ Jakanaki Jesús, ikantzi: “Aririka nomairyaakiri ikaatzi kaimayitaintsiri, kimitaka ari onkaimanakimi mapi iroori”.

⁴¹ Ipoña jariitzimatapaaka Jesús Jerusalén-ki, jiraakotapaakawo jiñaapaakiro. ⁴² Ikantzi: “¡Owa onkamiithatimi pinkimathataajaitawakiromi iroñaaka, iroora kitijyiri piñaantaiyaawori pisaiki kamiitha! Iro kantzimaitacha iiro okantzi tima tzimatsi ikantakagaitakimi kimiwaitaka pisoryaakitatyiimi. ⁴³ Tima irootaintsi impoki kisaniintzimiri, jiwitsikashitapaakimi japirotantimiri. Inthonka jotzikapaakimi iwiyaara potanto, iiro piñiuro tsika pinkini pishiyi. ⁴⁴ Ari impookakoitakimi, jashiryaitimi maawoni. Iiro jiñaitairo mapipaini okaatzi piwiryaayitachari iroñaaka, okantakaantziro tii piyotawakiri pokashitakimiri”.

Jomishitowiri Jesús pimantayitatsiri tasorintsipankoki

(Mt. 21.12-17; Mr.
11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ Ipoña ityaapaaki Jesús tasorintsipankoki, jomishitowapaakiri pimantayitatsiri iijatzi ikaatzi aman-

tayitatsiri. ⁴⁶ Ikantayitziri: “Pairani josankinaitakiro kantatsiri: ‘Nopanko inatzi jiroka, ari jamanapiintaitinari’. Iro kantzimaitachari iiroka pamataw-itantapiintaki janta pipimantayitzi, pikimitakaantakiro koshintzipanko”. ⁴⁷ Ari ikantapiintatya Jesús jiyotaantzi kitijyiriki tasorintsipankoki. Iro kantacha ijwari Ompiratasorintsitaari, itsipatakari Yotzinkariiti ipoña Antaripiroriiti, jaminaminatanakiro tsika inkinakairi intsitokakaantiri. ⁴⁸ Tii okantzimaita iñiuro tsika inkinakairo, tima owakimpita ikantaiyakani atziriti ikimisantziri Jesús.

Ishintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

20 Ikanta Jesús jiyotaayitakiri atziri tasorintsipankoki, ikinkithatakairi Kamiithari Ñaantsi. Irojatzí ipokantapaakari ijwari Ompiratasorintsitaari, itsipatakari Yotzinkariiti, ipokaki Antaripiroriiti iijatzi. ² Josampitapaakiri Jesús, ikantziri: “Pinkantina, ¿iitama otyaantakimiri poñaagantiro pishintsinka?” ³ Ipoña jakanaki Jesús, ikantziri: “Tzimatsi iijatzi nosampitimiri naaka, ontzimatyii pakina. ⁴ Tima jowiinkaantantaki Juan-ni, ¿iitama otyaantakiriri? ¿Pawama? ¿Iriima otyaantakiri atziri?” ⁵ Ari ikantawakaiyanakani irirori: “Aririka ankantakiri Pawa otyaantakiriri, ari inkantanakai: ‘¿iitama kaari pikimisantantari?’ ⁶ Irooma ankantiri: ‘Atzirimachiini otyaantakiri’, ari impichaitakai. Tima maawoni atziriiti ikantaiyini Kamantantaniri jinatzi Juan-ni”. ⁷ Irojatzí ikantantaiyakani: “Tii niyotzi iita otyaantakiriri”. ⁸ Ari ikantsitanakari Jesús irirori: “Iijatzi naaka, iiro nokamantzimiro iita otyaantakinari”.

Kaariproshiriri antawairintzi

(Mt. 21.33-34; Mr. 12.1-11)

⁹Ipoña Jesús joyyakaawintanakiniri atziriiti, ikantzi: “Tzimatsi apaani pankitzirori chochokimashi. Ipoña jaminaki iitya aminironi iwankirimashi, jataki irirori intaina, osamani isaikaki.

¹⁰Ipoñaashitaka jotyaaantai jompiratani jagaatimi okithoki iwankiri. Ikanta jiñaawakiri antawairintzi, ipajawaitawakiri, joiipyairi tikaatsi jaanai.

¹¹Jotyaaantaki pashini. Ari ikimitaakiri, ikisawaitawakiri, itsitokawaitakiri, joiipyairi iijatzi tikaatsi jaanai.

¹²Ipoña jotyaaantaki mawatanaintsiri jompiratani. Ari ikimitaitakiri iijatzi, jantawaitawakiri, joiipyakiri.

¹³Ikantzi ashitawori iwankirimashi: ‘¿Tsiaktya nonkanyaaka? Iriirika notyaantaki nitakotani notomi naaka, ari impinkathatakiri’.

¹⁴Ikanta antawairintzi jiñaawakiri itomi ipokaki, ikantawakaiyani: ‘Jirika ipokaki ashitaiyaawoni paata pankirintsimashi. Thami owamairi, ayiroota aaka’.

¹⁵Jaawakiri, jaanakiri othapiki pankirintsimashi, itsitokakiri. ¿Litama jantiri ashitawori pankirintsimashi?

¹⁶Tima ipokanaki irirori, intsitokakiri maawoni aamaakowintawori jowani, jaminai pashini atziri”. Ikanta jirikaiti ikaatzi kimakirori ikantakiri Jesús, ikantaiyanakini: “¡Onkaminta iiro imata!”

¹⁷Ipoña Jesús ikimpoyaanakiri atziriiti, ikantanakiri: “¿Litama okantziri osankinatainchari?

Imanintawitakawo mapi witsikirori pankotsi, Iro kantzimaitacha jowatzikaitairo mapi pankotsinampiki, ikimitakagaitaawo iroorikami tzinkamitsi”.

¹⁸Jiroka okantakota mapi: Intzimirika paryaatsini osaiki iroori, ari jiñaakiro in-

tankawaiti. Iriima inkaati awitsinagairi, ari jiñaakiro ompichiiri.

Ikinkithatakota kiriiki impayitiriri pinkathari

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹Ari ikowawitaka ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari Yotzinkariiti jaakaantirimi Jesús, tima jiyotaki iriitaki ikinkithatakotzi. Tiimaita okantzi, owanaa ithaawantakari atziri piyotainchari. ²⁰Ipoña jotyaaantaitaki amawinawairintzi, inkimitapaatyaari atziri kamiithashiriri, ikowaiyawitani inkompitakaiyaarimi Jesús, inthawitakotzimaityaari pinkathariki.

²¹Ikanta jariitaiyakani, ikantapaakiri Jesús: “Yotaantanirí, okaatzi piñaanitari iiroka iroopirori inatzi, kaari inintakaantashitari atziri. Piyotaantziro iiroka tyaaropyiroini jinintakaantziri Pawa.

²²Okamiithatzima ampiri kiriiki ikowakotantziri Pinkathari César?”

²³Iro kantzimaitacha Jesús jiyotawaki ikowatzi jamatawitiri osampitakiriri, ikantanakiri irirori: “¿Litama piñaantashiwaitantanari?

²⁴Incha poñaayinari kiriiki. ¿Litama ashitawori ipoo oyyakaawintainchari? ¿Litama ashitawori iwairo iijatzi?”

Ikantaiyini: “Jashi César”. ²⁵Iikiro ikantatzi Jesús: “Tima iri César ashitari, pantantyaanari ikowakaimiri. Irooma jashitari Pawa, pantantyaanari ikowakaayitzimiri irirori”.

²⁶Tii ikitsirinkiri inkompitakaiyaari, iyokitzi ikanta ikimakiri, tikaatsi inkantanaki.

Josampitakowintaitziro aririka jañagai kamayitatsiri

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷Ipoña ipokaiyakini Saduceo jiñiiri Jesús. Iriitaki Saduceo kantayitatsiri iiro jañagai kamayitaintsiri. Josampitapaakiri Jesús, ²⁸ikantapaakiri: “Yotaantanirí, josankinataki pairani

Moisés-ni, kantatsiri: ‘Aririka inkami shirampari, jookawintanairo iina. Iirorika jowaiyantakairo, okamiithatzi jagairo iririntzi inantaiyaawo irirori. Aririka owaiyantai tsinani, kimiwaitaka iriirikami ashityaarini oimi kamaintsiri’.²⁹ Thami oiyakaawintawakiro: Tzimatsi 7 shirampari, iririntzi jinayitazi. Itawori itzimi jaawitaka iina, tikira osamanitzi, kamaki, tii jowaiyantakairo iina.³⁰ Ipoña jaawitaawo pashini iririntzi apititatsiri itzimi. Ari ikimitsitakari irirori, kamaki, tii jowaiyantakairo.³¹ Ipoñaawitapaaka mawatanaintsiri itzimi, iijatzi ikimitakari irirori. Ari ikantakari maawoni ikaataiyakini 7 iririntzi. Tikaatsi apaani owaiyantakaironi tsinani.³² Okanta osamanitaki kamai iijatzi iroori.³³ Aririkami jañaayitaimi paata ikamayitaki, ¿iitama oimipirotari tsinani? Tima ari ikaatzi 7 inantawitakawo”.

³⁴ Ari jakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Apa jaayitzi iina atziriiti añaayitzi iroñaaka jaka, jaakaawakaayitawo iina iijatzi.³⁵ Iriima inkaati kitsirinkaironi jañaayitai paata ikamawitaka, iiro jaayitai iina, iiro jaakaawakaayitaa iina iijatzi.³⁶ Tima iiro jiñaapairo inkaamanitapai janta, inkimitapaiyaari maninkariiti, tima itomi Pawa jinayitaaatzi jañaayitai.³⁷ Irooma ikantakota jañaayitai kamayitaintsiri, ¿tiima piñaanatziro josankinari Moisés-ni tsika ikanta Pawa jiñaanatanakariri oota kitochiimaishi? Ikantakiri:

Moisés, Naaka Pawa, ipinkathatziiri Abraham, Isaac, iijatzi Jacob.

³⁸ Ari ayotziri, añaayitatsi irirori, tima tii jimatziro kaminkari impinkathatiri Pawa, apa ipinkathatziiri añaayitatsini. ¿Ñaaikiro? Tima ikaatzi kamayiwitachari, irojatziri jañiimotziri Pawa”.³⁹ Ari ikantanaki Yotzinkari:

“Yotaantanirí, ari pimatajaantakiro”.⁴⁰ Tikaatsi kowanaatsini josampitanairi.

¿Iita charinitariri Cristo?

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Ipoña josampitantaki Jesús, ikantzi: “¿Iitama ikantantaitari, ‘jirika Cristotatsini icharini jinaty David-ni?’⁴² Aña iri David-ni osankinatakairo kantatsiri:

Jiñaawaitaki Pinkathari, ikantawairi Nowinkathariti, ikantziri:

Pisaikapai nakopiroriki, ampinkathariwintanti,

⁴³ Irojatziri paata nowasankitaantaiyaariri ikaatzi kisaniiintayitakimiri,

Ari paatzikairi pinkimitakaantairi pimakoryaakiiminto.

⁴⁴ Ñaaikiro, ikantsitaita David-ni irirori: ‘Nowinkathariti jinatziri Cristo’. ¿Tsikama inkini incharinityaari?”

Ikinkithatakoitziri Yotzinkariiti

(Mt. 23.1-36; Mr.

12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵ maawoni atziriiti ikimaiyakirini Jesús ikantakiri jiyotaani: ⁴⁶ “Paa-maiyaari Yotzinkariiti. Owanaa jinintziro jowaniinkapirowaitya, inkantakaapirowaityaawo iithaarithananaa. Ikowi pinkatha jiwithatapiintaityaari aririka jiñaitiri. Aririka jiyaati pankotsiki japatotapiintaita, ikowapiintziro josatitya niyankiniki. Ari ikimitari aririka jowaiyaani ijyininka, ikowapiintzi josatitya.⁴⁷ Jathaagayitawo iijatzi kamatsiri oimi jaapithayitziro opanko. Iro josamaninkantawori jamanayitapiinta iiro jiyotantaitari. Iro kantzimaitacha oiyikira jowasankitaayitairi”.

Ashironkainkawo tsinani

(Mr. 12.41-44)

21 Ari jaminaminthatziri Jesús ayaagantzinkari jotiyitziiri iiriikiti jotiyitapiintziri.² Opoña

opokapaaki tsinani kamatsiri oimi ashironkainkawo inatzi, otitapaaki iroori apipintyakiini kiriiki. ³Ikantzi Jesús: “Imapiro anaantaki jiroka tsinani, anaakiri ikaatzi otiwitainchari. ⁴Tima ikaatzi otiwitainchari oiyiki ikajyaakaawitariri Pawa, jotitashitakari tzimagaantatsiri iiriikiti. Irooma jiroka kamatsiri oimi, apintziryaakiri otitakiri oiriikiti amanantantyaarimi owanawo”.

**Ikinkithatakotziro Jesús
ompooki tasorintsipanko**

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵Tzimatsi kantayitaintsiri: “Kamiitha inatzi mapi jiwitsikantaitawori tasorintsipanko, owaniinka okanta”. Ipoña ikantanaki Jesús: ⁶“Okaatzi piñiiri witsikayitainchari, irootaintsi japiroitiro impookaitiro, iiro inagaitairo piwiryaawitainchari mapi”.

Jiñaitiri aririka onthonkimataiya

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷Ipoña josampitaitanakiri, ikantaitziri: “Yotaanari, ¿tsikapaitima omatya pikantakiri? Aririka imonkaatzimatatya, ¿tsika onkantyaaka jiyotantaityaari?” ⁸Ari jakanaki Jesús ikantzi: “Paamaakowintya jamatawiitzimikari. Tima oiyiki kowatsini jamatawitimi paata, impairyapaakiro nowairo, inkanti: ‘Irootaintsi imonkaatzimatya, Naakataki Cristo’. Iiro poyaatziri. ⁹Ari pinkimakotakiro owayiritaantsi, maamanitawakaantsi, paamaiya omapokimikari, tima ontzimatyii imonkaayitya jiroka, iro kantacha iikiro iyaatatyi.

¹⁰Jantaminthatawakaitya maawoni nampitsiki inkaati jotyaaantayitiri pinkathariyitatsiri. ¹¹Jiñaitiro oiyiki ontziñaayitya kipatsi, intajyaaniintayiyiiti, imantsiyayiiti. Jiñaiti iijatzii oiyiki inthaawantaityaari,

jiñaiti inkitiki kaari jiñaitapiintzi. ¹²Iro itanatyaaawoni jaakaantawaitanakimi atziri, jimaamaniwaitanakimi. Ompoña impajatakaantawaitimi japatotapi-intaita, jomontyaakaantawaitimi. Jaayitanakimi isaikayitzi pinkathar-intsipirori okantakaantziro pipairyana pikimisantaana. ¹³Iro imayitantaari jiroka onkantya pinkinkithatakotantyaanari janta. ¹⁴Ontzimatyii pawintaina naaka, iiro pipomirintsiwaitashitawo oitya pinkantapaakiriri. ¹⁵Tima naaka yotakaimironi, ari onkantya iiro piñaantawo impiyatimi onkaati pinkantiriri. ¹⁶Ari piñaaki jaakaantimi piwaapati, jaakaantimi pirintzi, jaakaantimi pijyininkathori iijatzii. Tzimayitatsi jowamaakaantaiti. ¹⁷Oiyiki piñiiri inkisaniintaitimi okantakaantziro pipairyagaana pikimisantaana. ¹⁸Iro kantzimaitacha iiro opiyagaanta piishi. ¹⁹Aririka pamawitiro, iro piñaantaiyaawori pawisakoshiriyitai.

²⁰Aririka piñaaki jotzikapaakiro owayiriiti Jerusalén, ari piyoti monkaatapaaka japiroitantyaawori. ²¹Inkaati nampitaiyaawoni paata Judea-ki, ontzimatyii ishiyayitai otzishiki. Inkaati saikatsini nampitsiki, ari impoñiia ishiyanaki. Inkaati saikatsini jowaniki, iiro ipiyapanaata ipankoki. ²²Tima ipiyakowintaitatyaari jirikaiti, ari imonkaayityaari okaatzi josankinayiitakiri pairani. ²³Inkantamachiitiro paata onkaati motyaayitatsini, iijatzii onkaati tzimayitatsini iintsiti iinro ithoyitzi! Tima antawo onkantya jashironkaitya aririka jowasankitaayitairi. ²⁴Japiroiyi-itairimi Jerusalén-jatzi. Jompiratani jowayitairi atziri poñaayitachari pashiniki nampitsi. Iri oipatsitakirori nampitsi Jerusalén kaari ajyininkata,

irojatzi imonkaatantaiyaari okaatzi ikowakaakiriri Pawa jirikaiti”.

Impiyantaiyaari Itomi Atziri

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵“Ari jiñaitaki paata kaari jiñaitapiintzi inkitiki, impashiniyitai ooryaatsiri, kashiri, iijatzi impokiro. Ari onkimityaari kipatsiki, antawoiti jashironkaayitaiya atziriiti, iiro jiyotai oitya jantayitairi onkantakaantiro oyamininka otamaryaani inkaari. ²⁶Ari owamaimatakiri ithaawanka atziriiti inkinkishiritakotiro onkaati awisatsini jaka kipatsiki. Ari jimatsitayaawo iijatzi inkitiwiri otzimimoyitziri ishintsinka, oiyiki inkantakantanatya. ²⁷Aripaiti impokai Itomi Atziri, inkinapai minkoriki, jiñaitawairo ishintsinka, iijatzi jowaniinkawo. ²⁸Aririka piñaayitakiro itanatyaaawoni kantayitachani, tzinaapanka pinkantya pamini jinoki tima irootaintsi jowawisaakoyiitaimi”.

²⁹Ipoña joyyakaawintanakiniri, ikantzi: “Pinkinkishiritakotiro tsika okanta piñaayitapiintziro inchatopaini. ³⁰Aririka piñaakiro iirishiyitzi, piyotzi irootaintsi osarintsitai. ³¹Iro piyotiri irokaiti, aririka piñaayitakiro nokamantayitakimiri, irootaintsira impinkathariwintantai Pawa. ³²Imapiro nokantzi, iiro ikamita jirika ajyininkapaini, irojatzi jiñaantatyaawori nokamantayitakimiri. ³³Iiro okantaitatyaani piñiuro inkiti iijatzi kipatsi, irooma okaatzi noñaaniyitakari imapirotaatyaani iroori.

³⁴Aamaakowinta pinkantaiya iirokaiti, iiro otyiimi piyaaripironka, ayimawaitimi iijatzi pishinkitya, onkantzimowaiyitimi. Naa

jomapokaitzimikari. ³⁵Inkimitaityaawo iwirintsi. Ari jiwitaiyaari ikaatzi saikayitatsiri kipatsiki. ³⁶Paamaiya, aakowinta pinkantya pamaña, pinkanti: ‘Pookaakowintina iiro nokimaatsitantawo kinkithatakotainchari. Piwitsikashiritakaayitaina nontonkiyotantawaiyaariri Itomi Atziri”.

³⁷Tima kitiiyyiriki jiyotaantzi Jesús tasorintsipankoki. Irooma tsiniri, jiyaatzi otzishiki Olivo, ari jimayiri. ³⁸Ananinkayitaki oiyiki atziri ikimisantziri Jesús jiyotaantzi tasorintsipankoki.

Ikamantawakaita jaakaantaitiri Jesús

(Mt. 26.1-5, 14-15; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

22 Irootaatsi joimoshirinkaitairo jowantapiintaitawori tantaponka jiiitaitziro kitiiyyiri Anankoryaantsi. ²Ari ikamantawakaari ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari Yotzinkariiti, ikantawakaiyani: “Thami owamaakaantiri Jesús”. Iro kantzimaitacha antawoiti ithaawantayitakari atziriiti.

³Ikanta Judas jiiitaitziri iijatzi Iscariote ikaawitapiintari 12 jiyotaani Jesús, ikamaarishiritakaanakiri Satanás. ⁴Jiyaatashitakiri ijiwari Ompiratasorintsitaari, iijatzi ijiwari aamaakowintawori tasorintsipanko, ikinkithawaitakaakiri tsikapaiti jaakaantiri Jesús. ⁵Antawoiti ikimoshiritaiyanakini jiwari, ikamantawakaiyakani impiri kiriiki. ⁶Aripaiti jaminaminatanakiro Judas tsikapaiti jaakaantiri, iiro jiyotzimaita atziriiti.

‡‡21:29 Iro ikantaitziri jaka piñaayitapiintziro inchatopaini, pankirintsi higuera jyoookatsiri pashiniki nampitsi.

Iwiyaantawori jowakaanaari jiyotaani

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷Ari imonkaatapaakari kitiiyyiri jowantapiintaitawori tantaponka, jowamaapiintaitziri iijatzi oiyya jowaitari kitiiyyiriki Anankoryaantsi. ⁸Ipoña Jesús jotyaantakiri Pedro itsipatanakari Juan, ikantakiri: “Piyaati ponkotsitakaanti oyaari kitiiyyiri Anankoryaantsiki”. ⁹Ikantaiyini irirori: “¿Tsika janta pikowika nonkotsitakaanti?” ¹⁰Ikantzi Jesús: “Aririka pariitzimatatya nampitsiki, ari pintonkiyotyaari atziri aakotzirori ijiñaati kowityaanikiki. Poyaatzishitanakiri irojatziki pankotsiki tsika intyaapaaki. ¹¹Tsikaarika intyaapaaki, pinkantiri ashitawori ipanko: ‘Ikwoti jiyoti yotaanari tsika janta jowakaiyaari jiyotaani, joimoshirinkiro kitiiyyiri Anankoryaantsi’. ¹²Ari joñaaganakimiro jinoki ipanko, antawo okantaka jiwitsikaitakiro inkini jowaitya. Ari ponkotsitakaantiri janta”. ¹³Jataiyakini jiyotaani, jiñaakiro okaatzi ikantakiriri, ari jonkotsitakaantakiri joyaari.

¹⁴Okanta imonkaataka jowantyaari, saikapaaki Jesús itsipatakari jiyotaani. ¹⁵Ipoña ikantakiri: “Tima irootantsi noñiio inkimaatsitakaitina, antawoiti nokimoshiritzi owaiyani iroñaaka kitiiyyiri Anankoryaantsiki. ¹⁶Tima iiro nowitaawo jiroka, irojatziki paata imonkaatantaiyaari impinkathariwintantai Pawa, aripaiti napiitapairo”. ¹⁷Ipoña jaakotakiro jimiriitari, ipaasoonkiwintakiro, ipakotakiri jiyotaani, ikantakiri: “Piriio jiroka, pantitaiyaawo pikaataiyini. ¹⁸Tima iiro niritawo naaka, irojatziki paata aririka imonkaataiya impinkathariwintantai Pawa”. ¹⁹Ipoña

jaanakiro tanta, ipaasoonkiwintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri jiyotaani, ikantziri: “Poyawo, nowatha inatzi, tima iro kamawintimini. Irootaki pinkinkishiritapiintantinani”. ²⁰Ari ithonkakiro jowaiyani, jaakotakiro jimiriitari, ikantzi: “Niraani inatzi, irootaki shitowatsini onkanya jawisakotantaiyaari oiyiki atziri. Irootaki oñaagantaironi owakiraari anka-jyaakaawakaiyaari. ²¹Imapiro nokantzi: Pikaataiyakini patyootana, tzimatsi apaani pithokashitnani jaakaantina. ²²Tima imapiro impiyakotya Itomi Atziri, ari matzimaitaka ikowaitakiri pairani. Iro kantacha. ¡Inkanta-machiitiri aakaantirini!” ²³Ipoña jiñaanatawakaiyanakani jiyotaani, ikantzi: “¿Iitakama matironi?”

Iita ñaapirotachani

²⁴Ipoña jiñaanatawakaiyakani jiyotaani, ikantzi: “¿Iitama ñaapirotachani paata?” ²⁵Ipoña ikantanaki Jesús: “Piyotaiyini iiroka tsika ikanta pinkatharitatsiri jaka, jompiratanta. Tima ñaapiro ikanta ipashitantayita ikojyika jompiratantantyaari. ²⁶Iiro pimatziro iirokaiti aririka piñaapiroyitya iroñaaka, aña pinkimitakotyaari iwiyaantawori itzimi. Aririka pijiwatakaanti, pinkimitakotyaari ompirataari. ²⁷¿Iitama ñaapirotachari? ¿Tiima iriitaki ñaapirotacha kimitariri oyaawintachari jantawaitainiri? Irooma naaka nokimitakaanta pantawaitakaanimi powina.

²⁸Irooma iirokaiti tsipatapiintakinari, noñaayitzirowa okaatzi pomirintsitzimoyitakinari. ²⁹Irootaki noshinitantzimirori pimpinkathariwintanti, ikimitaakinawo Ashitanari naaka ishinitakinawo. ³⁰Ari piñiio ankaati owaiya, arawaitai tsika nompinkatharitari. Ari pinkimitaiyaari pinkathari isaikantawo

owaniinkakitachari isaikaminto, pimpinkathariwintairi maawoni incharinintayityaari Israel, kaatatsiri 12 jinashiyitawo”.

**Ikinkithatakotziro Jesús
jookawintanti Pedro**

(Mt. 26.31-35; Mr.
14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹ Ipoña Jesús ikantanakiri jiyotaani: “Simón, ikamitantakimi Satanás jiñaantashiritimi, inkimitakaantimi jotikakitatyimimi.”[¶] ³² Iro kantzi-maitacha oiyiki namanakowintakimi iiro powajyaantantawo pikimisananai. Tima aririka pimpiyashiritapaaki, iirokataka aawiyashiritakaapaakirini pijyininka”. ³³ Ari jakanaki Simón ikantanaki: “Aña ayimatakina Pinkatharí ankaati jomontyaiti, aritaki ankaati iijatzi jowamagaitai”. ³⁴ Ipoña japiitanakiro Jesús ikantziri: “Pedro, nonkantimi, iroñaaka tsiniri, tikiraata jiñiita tyoopi, mawajatzi papiitiro pinkantaki: “Tii noñiiri Jesús””.

Thaatintsi ipoña osataamintotsi

³⁵ Ipoña josampitanakiri Jesús ikaatzi jiyotaani, ikantziri: “Chapinki notyaantantzimiri tii paanaki pithaati, tii paanaki pi-zapato-ti. ¿Oitama kowityiimotakimiri?” Ikantaiyini irirori: “Tikaatsitya”. ³⁶ Ipoña ikantziri iijatzi: “Kamiithatatsi iroñaaka payiro pithaati. Iriima kaari tzimatsini josataaminto, impimantiro iithaari, jamanantantyaari. ³⁷ Tima imapiro imonkaatya okaatzi josankinatakoitakinari pairani, kantatsiri:

Ari intsipataitakiri kaaripiroshiriri. Iiro okantashita jiroka, ontzimatyii imonkaatya”. ³⁸ Ikaimaiyanakini jiyotaani: “Pinkatharí, tzimatsi jaka apiti osataamintotsi”. Ikantzi Jesús: “Aritapaaki”.

Jamana Jesús Getsemaní-ki

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Ipoña ikinanai Jesús otzishiki Olivo ikimitapiintziro, ari itsipatakari jiyotaaniiti. ⁴⁰ Ikanta jariitaiyakani janta, ikantapaakiri jiyotaani: “Pamanaiyaani iiroka jaka inkimpoyaaawintantaitimiri otzimikari inkinakaashitakaitimiri”. ⁴¹ Ari jawisaniintanaka irirori. Otziirowapaaka kipatsiki, amanapaaka.^{§§} ⁴² Ikantzi jamana: “Ashitanarí, iroorika pikowakaanari, paawiyakainawo pookakaawintinarimi nonkimaatsityaari. Iiro pantanawo nokowawitari naaka, aña iro pantiri okaatzi pikowakaakinari iiroka”. ⁴³ Ari jomapokapaaka maninkari poñaachari inkitiki, ishintsishiritakaapaakiri. ⁴⁴ Tima antawoiti okantzimoshiritanakari, jamanapirotanaka. Iro oshitowantanakari imajawinka okimiwaitanakawo iraantsi opitinkapaaka kipatsiki. ⁴⁵ Ikanta jamanaka, piyapaaka, jiñaapaatziiri jiyotaani jimagaiyini okantakaawo jowashiritaiyani. ⁴⁶ Ikantapaakiri: “¿Iitama pimaantari? Pinkakitaiyini, pamaña iiroka inkimpoyaaawintantaitimini otzimikari inkinakaashitakaitimiri”.

[¶]22:31 Ikantakoitziri jaka jotikakitatyimimi, ari ikimitaitzirori trigo-pani jotikakitziro. Tima aririka jotikakiitakiro, iyoshiitanatya opintakiiriki kaari ompantyaawoni. Irootaki jojyakaawintantantari jiyotaaniiti ikimitakotawo jotikakiitziro trigo-pani. Tima ari jiñaitziri tii jimatziro inkamiithashiriti.

^{§§}22:41 Kantakotachari jaka jawisaniintanaka, tima jawisanaki kapichi Jesús, tii osamani jiyaati, okimiwaitakawo iwiya osanthatziranki aririkami jookaitiro mapi.

Jagaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Jiñaawaiminthaitzi Jesús, jiñaashitakari pokaiyaintsiri. Iri iiwatapaintsiri Judas ikaawitapiintari 12 jiyotaani. Jontsitokapaakari Jesús inthopootiri. ⁴⁸ Ipoña Jesús ikantawakiri: “Judas, ¿Arima pipithokashitari Itomi Atziri pithopootapaakiri?” ⁴⁹ Ikanta jiñaawakiro ikaatzi itsipatakari Jesús, ikantanakiri: “Pinkatharí, thami ampiyatantyaari osataaminto”. ⁵⁰ Akotanaki, itotsitakiri ikimpita saikatsiri jakopiroki jompiratani ijiwaripirori Ompiratasorintsitaari. ⁵¹ Ari ikantzi Jesús: “Aritapaaki, iiro pi-maamanitziri”. Ipampitsitairi ikimpita, ishitakotanai itowitakari. ⁵² Ipoña Jesús ikantanakiri ikaatzi pokashitakiriri, ijiwari Ompiratasorintsitaari, aamaakowintawori tasorintsipanko, Antaripiroriiti, ikantziri: “¿Naakama koshintzi pamashitantanari posataaminto, pipajaminto? ⁵³ ¿Tiima piñaawitapiintana tasorintsipankoki niyotaantzi? ¿Kaarima paantana janta? Aritaki onkantya, tima aripaiti jimatakaimiro iroñaaka tsiniriwiri kaari pantzi pairani”.

Ikantzi Pedro: “Tii noñiiri Jesús”

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Ikanta joojoitanakiri Jesús, jagaitanakiri isaiki ijiwaripirori Ompiratasorintsitaari. Impoitatsi Pedro irirori joyaatakowintziri jantyaatsikiini Jesús. ⁵⁵ Ipoña jowaampataitaki paampari pankotsinampiki, jakitsitaiyani. Ari isaikitapaaka iijatzi Pedro jakitsita. ⁵⁶ Okanta tsinani ompirataawo, oñaapaakiri Pedro isaiki jakitsita. Okimpoyaapaakiri,

ari okantzi: “¿Tiima irijatzi jirika itsipatapiintakari Jesús?” ⁵⁷ Ikantanaki Pedro irirori: “Tii noñiiri”. ⁵⁸ Okanta osamaniityaaki, ikinapai pashini, ikantapairi Pedro: “¿Tiima iijatzi iiroka ari pikaatziri Jesús?” Ikantanai Pedro: “Tii naaka”. ⁵⁹ Iro osamani iijatzi, tzimatsi pashini kantapaakiriri Pedro: “Imapirotya iirokatakai tsipatariri Jesús chapinki, tima Galilea-jatzi pinatzi”. ⁶⁰ Ipoña ikantanai Pedro: “Tii niyotziri pikantanari”. Aripaiti jiñaanaki tyoopi. ⁶¹ Ari ipithokapainta Jesús, jaminapaintziri Pedro. Irojatzii ikinkishiritantanakari Pedro ikantakiranki: “Tikira jiñiita tyoopi, mawajatzii pinkanti: ‘Tii noñiiri Jesús’”. ⁶² Shitowanaki jikokiroki, antawoiti jiraawaitanaka.

Ipajawaitaitziri Jesús

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Ikanta jirikaiti ikaatzi aamaakowintakotariri Jesús, ishirontaminthawaitakari, ipoña ipajawaitziri. ⁶⁴ Jotzimikapootakiri, jompojapooawaitzimaitari, ikantziri: “¿Tiima Kamantantaniri pinatzi, incha piyoti iita ompojapootakimiri?” ⁶⁵ Tzimatsi ojyiki oita ikantawaitziriri kaaripirori ñaantsi.

Japatowintaitari Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Ikanta okitijiyitamanai, apatotaiyakani ijiwaripirori Ompiratasorintsitaari itsipatakari Antaripiroriiti, ipoña Yotzinkariiti. Ari jamaitakiri Jesús, josampiitakiri, ikantaitziri: ⁶⁷ “Pinkantina, ¿Iirokatakima Cristo?” Ari ikantzi irirori: “Aririka nonkantakimi, iiro pikimisantana. ⁶⁸ Aririka nosampitimi, tima iiro pakana, iiro pipakaana iijatzi. ⁶⁹ Iro kantzimaitacha itanatyawo iroñaaka,

ari jĩĩiro Itomi Atziri isaiki jakopiroriki Pawa joñaagantairo ishintsinka”.⁷⁰ Ipoña ikantaiyanakini ikaatzi apatowintakariri: “¿Irokatakima Itomi Pawa?” Ari ikantzi Jesús: “Irokataki kantatsi naakataki”.⁷¹ Irojatziki ikantantaiyanakarini: “¿Litama ankowiri iroñaaka? Aakataki kimakiriri ikantakiri”.

Jagaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 Ipoña ikatziyaiyanaani ikaatzi apatotainchari, jaanakiri Jesús Pilato-ki.² Ikantapaakiri Pilato: “Jirika atziri oiyiki jowaaripirotakiro nampitsi, ikaminaakiri atziriri iiro ipantaari kiriki pinkathari César, ikantaki iijatzi Cristo jinatzi iri pinkatharitatsiri”.³ Ipoña Pilato, josampitanakiri irirori, ikantziri: “¿Irokama iwinkathariti Judá-mirinkaiti?” Ari jakanakiri ikantzi: “Irootaki pikantakiri”.⁴ Ikantziri Pilato Ompiratasorintsitaari, iijatzi maawoni atziriri: “Tikaatsitya noñi oitya inkinakaashitayaari jirika”.⁵ Ikiro ishintsitanakitzi jwaripaini ikantzi: “Oiyiki ikaminaantaki jirika imaamanitanti atziriri nampitsiki, jitanakawo Galilea-ki irojatziki iroñaaka jaka Judea-ki”.

Jowawisaitakiri Jesús janta Herodes-ki

⁶ Ikanta ikimawaki Pilato ikaminaantaki Galilea-ki, josampitakowintanakiri Jesús iriirika Galilea-jatzi.⁷ Ikimatzi ikantaitzi iriitaki. Jowawisaakiri Herodes-ki ipoki irirori jariita Jerusalén-ki.⁸ Ikanta Herodes jiñaawakiri Jesús, antawoiti ikimoshiritanaki, tima oiyiki ikowawitapiintaka jiñiiri, oiyiki ikimakowintakiri iijatzi okaatzi jantayitakiri, ikowapirotakiki jiñiiri irirori intasonkawintanti.⁹ Oiyiki

josampitawakiriri. Tii jakimaita Jesús.¹⁰ Ari isaikitakiri ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakiri Yotantaniriiti, oiyiki ikantakowintakariri.¹¹ Ikanta Herodes itsipatakiri jowayiriti irirori, imanintashiritanakiri, ikawiyawaitanakiri. Ikithaatantakiri iroopirori kithaarinti, joipiyairi isaiki Pilato.¹² Aripaiti jaapatziyanakiri Herodes jirika Pilato, tima pairani owanaa ikisaniintawakaawitaka.

Jiyakowintaitziri Jesús

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38-19.16)

¹³ Ipoña Pilato japatotakiri ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipataakiri ikaatzi jiwatakaantatsiri nampitsiki, iijatzi maawoni atziriri.¹⁴ Ikantakiri: “Aña pamawitakinari jirika atziri owaaripirotonimi nampitsi, nosampisampiwitakari, tii noñiiri onkaaripiroti okaatzi jantakiri ikantakoyiitziriri.¹⁵ Ari ikimitaka iijatzi Herodes, tima notyaantawitakanari irirori. Tikaatsitya janti jirika atziri inkini owamaakaantiri.¹⁶ Apa nompajatakaantakiri naaka, nompakagairi”.¹⁷ Iro jamitapiintari Pilato joimishitowakaantzi apaani aakaantaari kitijiyiriki joimoshirinkaita.¹⁸ Iro kanzimaitacha ikantaiyanakini atziriri: “¡Tii nokowiri jirika! ¡Iri poimishitowakaanti Barrabás!”¹⁹ Jirika Barrabás iri jomontyaitziri okantakaantziro itsitokantakiki imaamanitakiri pinkatharitatsiri nampitsiki.²⁰ Ipoña japiiwitakiri Pilato tima ikowawitatyari irirori impakaakaantirimiki Jesús.²¹ Japiitzimaitanakawo atziriri ikaimaiyini: “¡Pimpaikakotakaantiri, pimpaikakotakaantiri!”²² Iro mawajatzi japiiwitakawo Pilato josampitantzi: “¿Litama kaaripirori jantakiri jirika? Tikaatsitya oitya jantiri, iiro okantzi owamaakaantashitayaari. Apa nompajatakaantashitayaari,

jiyaataita”.²³ Ikiro ishintsitatzu atziriiti ikaimaiyini, ikowi impaikakoitiri Jesús. Iro japiipiintanakiri ikaimaiyini iijatzu ijiwari Ompiratasorintsitaari, jimatakari.²⁴ Irojatzu jantantakawori Pilato okaatzu ikowakiri.²⁵ Jomishitowakaantakiri tsitokantzinkari maamanitziriri jiwatakaantatsiri nampitsiki, tima iri ikowaiyakirini atziriiti. Ishinitakiniri inkantawaitiri Jesús ikowakiri iriroriiti.

Ipaikakoitakiri Jesús

(Mt. 27.32-56; Mr. 15.21-41; Jn. 19.17-30)

²⁶ Ikanta jagaitanakiri Jesús, itonkiyotaitakari iitachari Simón poñaachari Cirene, ari jariita irirori ipoñagaawo jowaniki, ishintsiwintaitakiri inatanakiro impaikakoitantaariri Jesús.²⁷ Oyjiki atziri oyaatakowintanikiriri Jesús. Tzimatsi tsinani irakotanakariri.²⁸ Ari jaminapaintziro Jesús okaatzu tsinani irakotakariri, ikantziro: “Jerusalén-jato, iiro piraakowaitashitana naaka, aña piraakotaiya iiroka, iijatzu powaiyaniiti.²⁹ Tima irootaatsi piñiuro inkantayiiitai: ‘Kimoshiri inatyi tsinani kaari owaiyantatsiri, othotaawaitashitantakari.³⁰ Impoña inkaimayiiitai, inkantaiti: “Pintaankashitina otzishi, pinkitaitinaata”.’³¹ Tima piñaakiro tsika ikantaitakiro inchato añainkawo, aña iro jowatsipiroiti kaminkawo”.

³² Ari jagaitanaki iijatzu apiti kaaripiroshiriri itsipataitanakiri Jesús intsitokaitiri.³³ Ikanta jariitakaitapaakari jiiitaitziro atziriitoni, ari ipaikakoitakiri. Jowatzikakoitaki apaani kaaripiroshiriri jampatiki, iriima pashini jakopiroriki.³⁴ Ari ikantzi Jesús: “Ashitanarí, tii jiyotzi oita jantziri kimaatsitakaakinari,

pimpiyakotiri”. Ipoña jagaitakiro iithaari Jesús ipawakaakawo, ikimitakaantakiro jiñaarita.³⁵ Irojatzu jaminaiyakini atziriiti. Jimatsitakawo jiwatakaantatsiri nampitsiki, joitsinampaawaitakiri Jesús, ikantziro: “Jowawisaakotziri pashini, ¿kaarima jimatantawo jowawisaakotya irirori? Aña iriimi Cristo jiyoshiitani Pawa, ari jimatakiromi”.³⁶ Ari jimatsitakawo iijatzu owayiriiti, ithainkakiri Jesús, jamakotakiniri kipijyaari.³⁷ Ikan-tapaakiri: “Incha powawisaakotya, imapirorika iiroka iwinkathariti Judá-mirinkaiti”.³⁸ Tzimatsi osankinarintsi ikintakoitakiri jiñokiini ipatziitoki, iñaaniki Judá-mirinka, iñaaniki Roma-jatzu, iñaaniki iijatzu Grecia-jatzu, okantzi: “TWINKATHARITI JUDÁ-MIRINKAITI”.

³⁹ Ari jimatsitakawo iijatzu jiñaanaminthatziri apaani kaaripiroshiriri tsipatakariri ipaikakota, ikantziro: “Iirokatakirika Cristo, powawisaakotya, powawisaakotsitaina naaka iijatzu”.⁴⁰ Irojatzu jakantanakari pashini kaaripiroshiriri, ikisanakiri ñaanatakiriri Jesús, ikantziro: “Pimat-sitawoma iiroka tii pipinkathatziri Pawa, ari akaatakiri jowasankitaayitai.⁴¹ Tima tzimatsi antakiri aaka añaan-takawori jowasankitaayiiitai. Iriima jirika jowasankitaashiitakari, tikaatsi kaaripirori janti”.⁴² Ipoña jaminanakiri Jesús, ikantziro: “Pinkathari, iiro pimajantana paata aririka pimpiyi pimpinkathariwintantai”.⁴³ Jakanaki Jesús, ikantziro: “Imapiro nonkantimi, aritaki pintsipatapaiyaana iroñaaka iiroka janta tsika ikimoshiriitapai”.

⁴⁴ Ikanta itampatzikatapaaki ooryaatsiri, omapokashitapaaka otsiniritanaki, irojatzu jyiitiini

ithapirotanaka ooryaa.* ⁴⁵ Ari itsiwakanakiri ooryaatsiri. Okanta janta tasorintsipankoki, saganaki niyanki tontamawotatsiri ithashiitzirori. ⁴⁶ Irojatzi ikaimantanakiri Jesús shintsiini, ikantzi: “Ashitanarí, paawakinawo noshiri”. Ithonka jiñaawaitanakiro jiroka, kamanaki. ⁴⁷ Ikanta ijiwari owayiri katziyawintakariri jiñaakiro okaatzi awisaintsiri, antawoiti ithaamintawintanakiri Pawa, ikantanaki: “Imapirotyaama ikami-ithashiritzi jirika shirampari”. ⁴⁸ Iijatzi ikaatzi ñaayitakirori awisaintsiri, okatsitzimoniintanakiri jiyaayitai.† ⁴⁹ Iriima ikaatzi ñaapiintakiriri, iijatzi tsinanipaini, tsipatakariri ipoñaantakiri Galilea-ki, intaina ikatziyaiyakani jaminakotakiri oita awisaintsiri.

Ikitaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰ Ikanta José poñaachari nampitsiki Arimatea saikatsiri Judea-ki, kamiithashiri jinatzi jirika, iriitaki itsipatapiintari japatota jiwariiti Judá-mirinka, ⁵¹ tiimaita inimotziri okaatzi ikantawaitaitakiri Jesús, tima ojyiki joyaawintakari irirori Pawa impinkathariwintantai. ⁵² Jiyaatashitakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pishinitinari Jesús, nonkitatairi”. ⁵³ Ipoña ikintakoryaakotairi, iponatantakari manthakintsi, ikitatakiri ikiyaitziro impiitanaki, kaari ikitatantaita kaminkari. ⁵⁴ Tima irootaki kitiiyyiri jaminantapiintaitari joyaari oñaatamani kitiiyyiri jimakoryaantaitari. ⁵⁵ Okanta tsinanipaini tsipatakariri ipoñaantakari

Jesús Galilea-ki, oyaatakowintanakiri, oñaakiro tsika ikanta jomaryaita-paintziri ikitaitakiri. ⁵⁶ Okanta opiyaiyapaakani iwitsikayitakiniri kasankaari. Imakoryiiyakini, tima iro kitiiyyiri ikantakaantaitziri jimakoryaantaityaawo.

Jañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 Okanta okitiiyyitamanai domingo, ananinkamanai tsinani iyaati impiitamooki tsika jomontyaakoitakiri Jesús, aanakiro kasankaari iwitsikakiri chapinki. Ari okaatakiri iijatzi pashinipaini tsinani. ² Okanta aminawitapaaka, oñaatzi otainkanaki mapi jashitantaikawori omoona. ³ Tyaapaaki inthomainta, tii oñaapairi tsika jowakowiitakari. ⁴ Ojyiki othaawanaki. Oñaashitakiri ikatziyimotapaakawo apiti mainari, shipakiryaa okantaka iithaari. ⁵ Tima othaawanakitzi, otzirowashitanakari. Ari ikantziro: “¿Litama paminaminatan-tariri añaagatsiri kaminkarimooki? ⁶ Tii isaiki jaka, aritaki aňagai. Pinkinkishiritiro okaatzi ikantakiri isaikantawitari Galilea-ki. ⁷ Ikantzi-ranki: ‘Irootaintsi jaakaantaitiri Itomi Atziri, impaikakotiri kaaripiroshiriri atziri. Awisawitaya mawa kitiiyyiri, aritaki jaňagai iijatzi’”. ⁸ Ari okinkishiritaiyanakironi iroori okaatzi ikantakiri Jesús. ⁹ Opiyapithanakawo omoona, okamantapaakiri 11 jiyotaani Jesús iijatzi pashinipaini. ¹⁰ Jiroka okaatzi tsinani: María Magdala-jato, Juana, María inaanati Jacobo opoña pashinipaini tsinani, irootaki

*23:44 Iro ikantaitziri pairani: jiwyaanaka ooryaa 6, ari omapokapaaka otsiniritanaki irojatzi jiwyaanaka ooryaa 9.

†23:48 Kantakotachari jaka “okatsitzimoniintanakiri”, iro kantakotajaantachari jompojashipaniitanakitya jirika atziri. Tima irootaki jamiyitari Judá-mirinkaiti aririka onkatsitzimoshiritiri tsikarika oitya. Inashita okaatzi amitari aakapaini aririka ampojashipaniitya, tima asagaawintawaitatya.

kamantapaakiriri otyaantapiroriiti. ¹¹ Iro kantzimaitacha ikaatzi okamantawitapaakari, tii ikimisantziro, jiñaajaantaki okantashiwaita jirokaiti tsinani. ¹² Ikanta Pedro, jatanaki omoonakiki irirori, ishiyapirotanakitya. Jaminawitapaaka inthomainta omoonaki, jiñaapaatziro omaryaaka manthakintsi iponataitantakariri. Iyokitzi ikanta jiñaapaakiro, piyaa pankotsiki.

Aatsi jatachari Emaús-ki

(Mr. 16.12-13)

¹³ Tikira osamanitzi, janiitaiyini apiti jiyotaani Jesús jiyaa tiro nampitsiki iitachari Emaús. Tii osamanipirodzi osaiki Jerusalén okaatzi 11 kilómetro.[‡] ¹⁴ Iro ikinkithatakotaiyini janiitzi okaatzi awisaintsiri. ¹⁵ Ikinkithawaiminthaitzi janiitaiyini, pokapaaki Jesús irirori itsipatapaakari janiitzi. ¹⁶ Iro kantzimaitacha jirika jiyotaani, kimiwaitaka jotzimikaitatyirimi jokiki, iiro jiyotantawaari. ¹⁷ Ikantapaakiri: “¿Litama pikinkithatakotziri paniitaiyini? ¿Litama powashiriniintantari?” ¹⁸ Ari jakanaki apaani jiiitaitziri Cleofas, ikantanaki: “¿Irokama apintzi kaari yotakotironi okaatzi awisaintsiri Jerusalén-ki?” ¹⁹ Ikantzi: “¿Litama awisaintsiri?” Ari ikantaiyini jiyotaani: “Iri Jesús jiiitaitziri Nazaret-jatzi, tsika itzimi jotyaaantakiri Pawa, inkamantantantiririti, iri jiyotawaki atziriiti. Tima okaatzi jantayitakiri, okaatzi ikantayitakiri iijatzi, ari joñaagantziro ishintsinka. ²⁰ Iro kantzimaitacha jaakaantakiri ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari pinkathariiti, jowamaakaantakiri janta ipaikakoitakiri. ²¹ Aña noñaajaantawitaka naakaiti iri ookawintairini maawoni ajyininka.

Irootaki mawatatsiri iroñaaka kitiiyiri jowamaantaitakariri. ²² Tzimayitatsi tsinani nokaatapiintziri omapokashitakinari, ananinkamanai omoonakiki. ²³ Tii oñaapairi jowakowiitakari Jesús, opiyaa okamantantapai, okantzi: ‘Noñaaki maninkari, ikantakina: “Añagai Jesús”.’ ²⁴ Ari jiyaataiyankini nokaataiyini janta omoonaki, jiñaapaakiro okaatzi okantaiyakirini tsinani, tii jiñiimaitapaari Jesús”. ²⁵ Ari jakanakiri irirori, ikantanakiri: “¡Tiitya piyotantzi iirokaiti, oiyiki pithaankashiritakiro okaatzi ikamantantayitakiri Kamantantantiririti! ²⁶ Aña iro kowapirotacha awijiyomotiri Cristo jirokapaini, isaikai jowaniinkawoki”. ²⁷ Ari jitanakawo joñaayiniri okaatzi osankinayitainchari tsika ikinkithatakoitziro Cristo, opoñaanakawo josankinariki Moisés japirotakiniri okaatzi josankinayitakiri maawoni Kamantantantiririti.

²⁸ Ariitaiyakani nampitsiki tsika joshiritawo. Ari ikowi Jesús jawisanakimi irirori kimiwaitaka jiyaatatyiiimi intaina. ²⁹ Ikantaiyirini jirika apiti: “Iro pawijiyi, ari pisaikanaki. Tima tsiniriityaaki”. Irojatzii isaikantanakari Jesús pankotsiki isaikapaaki. ³⁰ Ipoñaashitaka isaikaiyini jowaiyaani, jaakiro Jesús tanta, ipaasoonkiwintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri. ³¹ Aripaiti jiyotakaayiitanairi iriitaki Jesús. Iro kantzimaitacha Jesús ipiyashitanaka, tii jiñaawairi tsika ikinaki. ³² Ikantawakaiyani: “¿Tiima thaamintashiri pikanta ikinkithawaitakakai aatsiki, ikinkithatakotairo osankinarintsi iijatzi?” ³³ Tii isaikanaki, piyanaka Jerusalén-ki. Jiñaapaatziro ikaatzira 11 jiyotaani japatotaiyani, itsipayitakari ikaatapiintaiyini. ³⁴ Ikantaiyini: “Imapiro jañagai

[‡]24:13 Iro ikantakoitziro jaka 11 kilómetro, ikantaitziro pairani 60 estadio.

Awinkathariti. Tima joñaagaari Simón”.
³⁵ Ikamantantapaakiro irirori okaatzi awijyimotakiriri aatsiki, tsika okanta jiyotantaariri ipaasoonkiwintapairo tanta.

Jesús joñaagari jiyotaani

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶ Ikinkithawaiminthaitzi jiyotaani, osatikapaaka Jesús, jiwithatapaakari ikantziri: “Pisaikaita kamiitha”.
³⁷ Antawoiti ithawaiyanakini, jiñaajaantaki iri shiritsi ñaanatziriri.
³⁸ Ipoña ikantanakiri iijatzi: “¿Iitama pithaawantari? ¿Iitama pikisoshiri-wintantanari?”
³⁹ Pamininawo nako, iijatzi noitzi, naakataki. Potirotina, pimpampoyiina. Tima shiritsi tii otzimi iwatha, tii otzimi itonki. Irooma naaka tzimatsi”.
⁴⁰ Joñaayimaitari jako iijatzi iitzi.
⁴¹ Okantakaakari ithaamintanaka tii ikinkishirita aña iriiwitaka Jesús. Iikiro josampitanakitziri, ikantziri: “¿Tzimatsima oyaari?”
⁴² Ipaitakiri tzimagaantatsiri shima itsipataitakiniri iyaaki pitsi.
⁴³ Jaawakiri Jesús, jiñaakiri ikaatzi jiyotaani jowakari.

⁴⁴ Ari ikantzi: “Irootaki nokantsitakimiri iiniro notsipayitzimi. Ontzimatyii imonkaayitya okaatzi

josankinatakoyitakinari Moisés-ni, Kamantantaniriiti, ipoña Salmo”.
⁴⁵ Ikimathatakaakiri Jesús okaatzi osankinatakoyitainchari.
⁴⁶ Ikantziri: “Irootaki josankinaitakiri. Ontzimatyii inkimaatsitakaityaari Cristo, iro awisawitaya mawa kitiiyyiri aritaki jañagai.
⁴⁷ Ontzimatyii inkinkithatakoitairo nowairo maawoniki kipatsi, ari jitaitanatyawo Jerusalén-ki. Ari onkantya jowajyaantantaityaawori kaaripirori jantayiiitzi, impiyakoitairi iijatzi.
⁴⁸ Iirokatakini ñaayitironi jiroka.
⁴⁹ Ari piñaakiri notyaantimiri ikajyaakaakimiri Ashitanari. Ari pisaikaiyawakini jaka Jerusalén-ki, irojatzi ishintsitakaantimiri poñaachari inkitikiki”.

Itzinaantanaari Jesús inkitiki

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰ Ipoña Jesús jaanakiri jiyotaaniiti janta Betania-ki. Ari itzinaawakotanaka, itasonkawintanairi.
⁵¹ Ikanta itasonkawintakiri, jomapokashita itzinaana inkitiki.
⁵² Ikanta ipinkathataiyanakirini jiyotaani, piyaiyaani Jerusalén-ki, antawoiti ikimoshiritaiyanakini.
⁵³ Ari ikantaitanakityaani ithaamintawintanakari Pawa janta tasorintsipankoki. Ari onkantyaari.

KAMIITHARI ÑAANTSI JOSANKINATAKIRI JUAN

Jatziritaki jiiitaitziri “Ñaantsi”

1 Owakiraa itantanakari jiwitsikan-taitzi pairani, aritaki tzimaki jiiitaitziri “Ñaantsi”. Ari itsipatari Pawa. Tima Pawa jinatzi irirori. ²Iriitaki itsipatakari pairani Pawa owakiraa itantanakari. ³Iriitaki witsikajaantakirori maawoni tzimayitatsiri. Tikaatsi apaani tzimayitatsiri kaari jiwitsikajaanti irirori. ⁴Ikimitakowaitakari kitainkari ikitainkatakotairi atziriiti onkantya inkañaanitantaiyaari. ⁵Ikimitakotapaakari kitiijiinkatakotantsiri otsinirikitzi. Tiimaita ikitsirinkiri joitsiwakawakiri kimitakotakawori tsinirikiri.

⁶Pairani jotyaaantaki Pawa shirampari, jiita Juan. ⁷Iriitaki kinkithatakotapaakirini jiiitaitziri “Kitainkari”, ari onkantya inkimisantaitantyaawori maawoni jiyotaantiri. ⁸Jirika Juan kaari jiiitaitziri “Kitainkari”. Aña iriitaki pokaintsini inkinkithatakotakiri.

⁹Tima aritaki pokataiki jaka kipatsiki mapirotzirori ikimitakotari kitainkari, iriitaki kitiijiinkatakotairini atziriiti. ¹⁰Isaikapaintzi kipatsiki. Tima iriitaki witsikakirori kipatsi. Iro kantzimaitacha tii jiyotawakiri atziriiti. ¹¹Isaikimowitapaintari iyyininkamirinkaiti. Iro kantacha tii jaawakiri kamiitha. ¹²Iriima ikaatzi aawakiriri kamiitha, pairyaapi-intanairiri ikimisantairi, iriitaki ishinitaki Pawa intomitaiyaari. ¹³Itomi jowajaantairi Pawa. Tiimaita ojoyawo itomitantapiinta atziriiti, inintakaanikiini, ikowi jowaiyantawaiti. Aña iri Pawa kowashitainchari intomitantya.

¹⁴Jirika jiiitaitziri “Ñaantsi”, jatziritaki, isaikimotapaintai.

Nishironkapirowaitantaniri jinatzi. Tyaaryoori inatzi iñaanitari. (Naakaiti ñaajaantakirori itasorinka, ari okimitajaantakawo itasorinka japintziti itomi Ashitariri.) ¹⁵Iriitaki ikaimakaimawintapaakiri pairani Juan, ikantapaaki: “Jirika nokinkithatakotakiri pairani, nokantaki: “Aatsikitaki poyaatapaaakinani, janaakowaitakina naaka, tima iri itakawo pairani tikiraamintha notzimi naaka””. ¹⁶Tima kamiithapirowaitakiri irirori, irootakiri añaantayitaawori maawoni inishironkapirowaitapiintai. ¹⁷Pairani, iri Moisés-ni josankinatakaawiitakari Ikantakaantaitani. Iriima Jesucristo iriitajaantaki nishironkayitairi, irijatzi ñaawaitapiintarori tyaaryoori. ¹⁸Tikaatsi matironi jiñiiri Pawa. Iriima japintziti itomi Ashitairi, saikimotajaantairiri, iriitaki kamantairi aakaiti ayotantaari tsika ikanta irirori.

Ikamantantakiri Juan owiinkaantantaniri

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹Ikanta Judá-mirinkaiti nampitawori Jerusalén-ki, jotyaaantaki Ompiratasorintsitaariiti itsipataakiri Leví-mirinkaiti, jiyaati josampitiri Juan, inkantapaakiri: “¿Tsika piitaka iiroka?” ²⁰Tii jimanakota Juan, ikamantantaki, ikantzi: “Tii naaka Cristo”. ²¹Ipoña japiitaitziri josampiitzi, ikantaitziri: “¿Tsikama piitayaaka? ¿Irokama Elías-ni?” Ikantzi Juan: “Tii naaka”. Iikiro ishintsitaitatzi josampiitzi: “¿Irokama Kamantantaniri noyaakoniintani?” Ikantzi: “Tii”. ²²Ari ikantaitziri: “¿Tsikama piitaka iiroka? Pinkamantina, inkini nonkamantapairi otyaantakinari. Incha pinkinkithatakotya”. ²³Japiitanakiro Juan, ikantzi: “Naakataki kaima-kaimatapaintsiri otzishimashiki, nokantantaki:

‘Powamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki, pinkimitakaantiro jotampatzikaitziro aatsi’. Irootajaantaki ikinkithatakotsitakari pairani Kamantantaniri Isaías-ni”.

²⁴ Ikanta jotyaaantaniiti Fariseo-paini, ²⁵ iikiro josampitanakitziiri, ikantziri: “Tii Cristo pinatyí iiroka, tii iiroka Elías, tii Kamantantaniri pinatyí iijatzí. ¿Iitama powiinkaatanantari?” ²⁶ Ari ikantzi Juan: “Apa nowiinkaamachiitantawo naaka jiña. Iro kantzimaitacha tzimatsi pitsipatakari, kaari piyotaiyini, ²⁷ iriitaki poyaatapaaakinani. Tii okantaajaitzi inkimitakaantina jimpiratani nonothopaitsitanyaariri i-zapato-ti.” ²⁸ maawoni jiroka, iro awijaintsiri pairani jiitaitziro Betábara, intatsikirona jiña Jordán jowiinkaatanntzi pairani Juan.

Joiyyati Pawa

²⁹ Okanta okitiiyyitamanai jiñaawairi Juan ikinapai Jesús, ikantzi: “Jirika joiyyati Pawa, iri piyakotaironi iyaaripironka atziiriiti. ³⁰ Iriitaki nokinkithatakotsitakari nokantaki: ‘Aatsikitaki shirampari poyaatinani, janaakowaitakina naaka, tima iri itataikawori pairani tikiraamintha notzimi naaka’. ³¹ Tii niyowitari naaka. Aña iro nopokantakari nowiinkaatannti, jiyotanyaariri Israel-mirinkaiti”. ³² Jiroka ikantanaki iijatzí Juan: “Noñaataikiri Tasorintsinkantsi ikinapaaki jinoki ikimitapaakari shiro. Jookantapaakari. ³³ Tii niyowitari naaka. Iro kantacha otyaantakinari nowiinkaatannti, ikantakina: ‘Aririka piñaaki iyyaawiinkashitakirini Tasorintsinkantsi jookantapaatyari

iitoki, iriitaki kimitakaantyaawoni jowiinkaatanntyaarimi Tasorintsinkantsi’. ³⁴ Naakajaantaki ñaakiriri, iro nokinkithatakotantariri tima Itomi Pawa jinatzí”.

Itanakawori jiyotaani Jesús

³⁵ Okanta okitiiyyitamanai ari isaiki Juan itsipatakari apiti jiyotaani. ³⁶ Ikanta jiñaawairi Jesús ikinapai, ikantzi Juan: “Jirinta joiyyati Pawa”. ³⁷ Ikimawaki apiti jiyotaani Juan, joyaatanakiri Jesús. ³⁸ Ari ipithokanaka Jesús, jiñaatziiri joyaataiyakirini, ari ikantziri: “¿Tsika piyaatika?” Ikantaiyini irirori: “Rabí (Iro ikantaitziri ‘Yotaanari’), ¿tsika pinampitawoka?” ³⁹ Ikantzi Jesús: “Pimpoki piñiiri”. Ikanta joyaatanakiri, jiñaakiro tsika inampitawo. Ari jimayimotapaintziri tima aritaki tsiniriityaanaki. ⁴⁰ Jirika kimakiriri Juan, oyaatanakiriri Jesús, iriitaki Andrés iririntzi Simón Pedro. ⁴¹ Ikanta Andrés, apatziro jiyaatashitanakiri iririntzi, jirika Simón, ikantapaakiri: “Noñaataikiri Mesías (iro ikantaitziri iijatzí, ‘Cristo’.)” ⁴² Ipoña Andrés jaanakiri Simón isaikira Jesús. Ikanta Jesús jiñaawakiri iririntzi Andrés, ikantawakiri: “Iiroka Simón, itomi Jonás. Iroñaaka piitaiya ‘Cefas’”. (Iro ikantaitziri iijatzí, Pedro.)[§]

Ikaimaitakiri Felipe ipoña Natanael

⁴³ Okanta okitiiyyitamanai, jataki Jesús Galilea-ki. Ari jiñaakiri Felipe, ikantapaakiri: “Poyaatina”. ⁴⁴ Jirika Felipe, Betsaida-jatzí jinatzí, irojatzí inampi Andrés iijatzí Pedro. ⁴⁵ Ikanta Felipe, jiyaatashitanakiri Natanael, ikantapaakiri: “Noñaataikiri josankinatakotakiri Moisés-ni janta

[¶]1:39 Kantakotachari jaka “tsiniriityaanaki”, irootaki ojjawori ikantaitziri pairani “jiwiyaaka ooryaatsiri 10”.

[§]1:42 Ikantaitziri “Cefas” jiñaaniki Aram-jatziiti, irootaki “Mapi”.

Ikantakaantaitaniki, josankinatakot-sitakari iijatzi Kamantantaniriiti. Iriitaki itomi José, Nazaret-jatzi".
⁴⁶ Ari ikantzi Natanael: "¿Tzimatsima kamiithashiriri janta Nazaret-ki?"
 Ikantzi Felipe: "Pimpoki, piñiiri".
⁴⁷ Ikanta Jesús jiñaawakiri ipokaki Natanael, ikantzi: "Aatsikitataiki jirika Israel-mirinkapirori, tii ithiyanita".
⁴⁸ Ari ikantzi Natanael: "¿Tsika janta piñaanaka piyotantakinari?"
 Ikantzi Jesús: "Noñaakimitya tikiraamintha ikaimimi Felipe pisaiki pankirintsitapishiki".**
⁴⁹ Ikantanaki Natanael: "Rabí, ¡Irokataki Itomi Pawa, irokataki Iwinkathariti Israel-mirinkaiti!"
⁵⁰ Ikantzi Jesús: "Iro pikimisantamachiitantanakari nokantakimi 'noñaakimi pisaiki pankirintsitapishiki'. Iro kantacha, arimaitaka piñaaki pashini anaironi jiroka".
⁵¹ Iikiro ikantanakitzi Jesús: "Ari piñaakiro ashitaryagaiya inkiti. Ari impiyapiyataiyini maninkariiti jayitashitiri Itomi Atziri".††

Aawakaantsi Caná-ki

2 Okanta mawatapaintsiri kitiiyiri, ari jaawakaitari nampitsiki iitachari Caná, saikatsiri Galilea-ki. Ari osaikakiri iijatzi inaanati Jesús janta.
² Ari ikaimakaantaitakiri iijatzi Jesús itsipatakari jiyotaanipaini.
³ Ikanta joimoshirinkaiyani, thaatapaaka imiritaiyarini. Opoña inaanati Jesús, okantanakiri otomi: "Thaatapaaka amiri".‡‡
⁴ Ikantzi irirori: "Tsinaní, ¿Iitama pikantantanari naaka? Aña

tikira imonkaapaitita noñaagantantya".
⁵ Okantanakiri iroori ikaatzi pakotan-tatsiri: "Pantiro onkaati inkantimiri notomi".
⁶ Ari owaka janta 6 kowitzi mapinakitatsiri, iro jowantapiintari Judá-mirinkaiti jiñaawakiri ikiwayitanti inkitiwathatantyaari. Jiroka kowitzi, tzimayitatsi antitachari 50 litro jiñaawakiri, pashini 60 litro.¶¶
⁷ Ikantanakiri Jesús ikaatzi pakotantatsiri: "Pijaikitiro jiñaawakiri kowitziki". Ijaikipiroyitakiro kowitziki.
⁸ Ipoña ikantzi Jesús: "Pinkitanaki kapichiini, paanakiniri aminakaantzirori oimoshirinkaantsi". Ari ikantaiyakironi.
⁹ Ikanta aminakaantzirori oimoshirinkaantsi jirawaki kapichiini jimiriitari piyanainchari ojiñaawita, tii jiyotzi tsika okinapaaki iroopirori imiriitari. Apa jiyotaiyini pakotantatsiri, tima iriitaki jaikitakirori jiñaawakiri. Ipoña aminakaantzirori oimoshirinkaantsi, ikaimakiri aawakaachari,
¹⁰ ikantziri: "Iro jamitari atziriiti jitapiintawo ipakotantziro tontaari jimiriitari, aririka inkimaniintaiyatyaani oimoshirinkachari, ari ipakotantaitziro jintaari. Irooma iiroka powaantakawo iroopirori jimiriitari irojatziri iroñaaka".
¹¹ Jiroka jantakiri Jesús nampitsiki Caná saikatsiri Galilea-ki, iro itanakawori itasonkawintantzi ari joñaagantziro ishintsinka. Ari ikimisantapirotanakiri jiyotaanipaini.
¹² Okanta okaatapaaki jiroka, jatanaki Capernaum, itsipatanakawo inaanati, iririntzipaini, iijatzi jiyotaanipaini. Tii osamani isaikapainti janta.

**1:48 Iitachari jaka "pankirintsitapishi", irootaki ikantaitziri "higuera".

††1:51 Ojyakaawintachari jaka "ashitaryagaiya inkiti", tima aritaki onkantaki jiñaayitairi inkitiwiri, kaari kantawitachani jiñiitapiintiri.

‡‡2:3 Kantakotachari jaka jimiritaitari, irootaki "vino".

¶¶2:6 Kantakotachari jaka 50 litro pashini 60 litro jiñaawakiri, irojatziri ojyawori ikantaitziri pairani 2 cántaro pashini 3 cántaro.

**Jomishitowiri Jesús
pimantayitatsiri tasorintsipankoki**

(Mt. 21.12-13; Mr.
11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³Irootzimatai joimoshirinkapi-
intantawori Judá-mirinkaiti
Anankoryaantsi. Jataki Jesús Jerusalén-
ki. ¹⁴Iñaapaakiri tasorintsipankoki
yomparitariri ipirapaini, iijatzi
ishironipaini. Ari isaikayitakiri iijatzi
yomparitariri kiriiki.^{§§*} ¹⁵Ikanta
jiñaapaakiri, jaminthataki Jesús
ipajaminto, jomishitowakiri maawoni
yomparitachari tasorintsipankoki,
itsipataakiri ipirapaini. Josokitakiri
iiriikiti ikaatzi yomparitariri kiriiki,
jotatsinkitsitakiri isaikamintopaini.
¹⁶Ikantakiri Jesús yomparitariri
ishironi: “¡Paanairi pipira! ¡Tii
okantzi pinkimitakaantiro ipanko
Ashitanari iyomparintsipanko!” ¹⁷Ari
ikinkithashiritanakiro jiyotaani okaatzi
josankinaitakiri, kantatsiri:
Antawoiti nonkisakowintyaawo
pipanko.

¹⁸Ikanta Judá-mirinkaiti ikantanakiri
Jesús: “Incha poñaayina pintasonkaw-
intanti noñaantimiri imapiro otzimi
pishintsinka pimatantawori jiroka”.
¹⁹Ikantzi Jesús: “Pimpookiro jiroka
tasorintsipanko, ari awijawitaya mawa
kitiijyiri, ari nontzinagairo iijatzi”.
²⁰Ikantayini Judá-mirinkaiti: “Aña
okaatzi 46 osarinsi jantawaitaitzi
jiwitsikaitantakawori jiroka tasorintsi-
panko, ¿ompoña pintzinagairo iiroka
onkaati mawa kitiijyiri?” ²¹Jiroka
“tasorintsipanko” ikinkithatakotakiri

Jesús, iro ikantakotzi iwatha irirori.
²²Ikanta itzinagaa pairani Jesús,
ikinkithashiritanairo jiyotaaniiti
ikinkithatakotsitakari. Irootaki
ikimisantapirotantanakawori
Osankinarintsipirori, iijatzi okaatzi
ikantayitakiri Jesús.

maawoni jiyoshiritziri Jesús

²³Iinta isaiki Jesús Jerusalén-ki
joimoshirinkaitziro Anankoryaantsi,
ojyiki kimisantanakiriri jiñaayitakiri
itasonkawintantaki. ²⁴Iro kantacha
Jesús, tii jawintaari jirikaiti,
tima jiyoshiritziri maawoni. ²⁵Tii
ikowaajaitzi Jesús inkamantaitiri
tsika ikantashiriyitzi atziriiti, aña
jiyoshiritziri irirori.

Jesús ipoña Nicodemo

3 Tzimatsi Fariseo jiita Nicodemo,
iriipirori Judá-mirinka jinatzi.
²Ikanta jirika jataki tsiniri jiñiiri Jesús.
Ikantapaakiri: “Rabí, niyotaiyini iri
Pawa otyaantakimiri piyotaayitina,
tikaatsi kantironi jantiro poñaagantakiri
iiroka, tiirika itsipashiritari Pawa”.
³Ari jakanaki Jesús, ikantziri: “Incha
pinkimisantawakina. Itzimirika kaari
apiitaironi intzimai, iiro jiñairo
impinkathariwintantai Pawa. Imapiro”.
⁴Ikantzi Nicodemo: “¿Kantatsima
japiitairo intzimai shirampari
antaripirotaintsiri? ¿Arima onkantaki
intyagai omotziki inaanati, inkini
japiitairo intzimai?” ⁵Ari jakanaki
Jesús, ikantziri: “Itzimirika kaari
tzimantaiyaawoni jiña, kaaririka
intzimakaashiriyitairi Tasorintsinkantsi,

§§2:14 Kantakotachari jaka ipirapaini iriitaki buey ipoña ojya.

*2:14 Ikaatzi pokayitatsiri Jerusalén-ki, jamayitzi iiriikiti ipoñaakaayitari inampi-
itiki irirori. Iro ikowantari jiyomparityaari iiriikitiki Jerusalén-ki, onkantya ja-
manantantyaari piratsipaini intainiriri Pawa.

iuro jinairo ipinkathariwintantai Pawa.[†]
⁶Ikaatzi jowaiyantziri atziriiti, atziri jinatzi. Iriima ikaatzi tzmantaariri Tasorintsinkantsi, tasorintsishiri ikantanaa. ⁷Iuro okompitzimotzimi nokantakimi: ‘Ontzimatyii papiitairo pintzimayitai’. ⁸Okimita tampiyainka otasonkaptiintzi tsika okowakaawo. Pikimawitawo oyamininka, tiimaita piyotzi tsikarika okinapaaki, tsikarika iyaatziro. Ari ikimiyitari iijatzzi ikaatzi itzimakaayitairi Tasorintsinkantsi”.
⁹Japiitanakiro Nicodemo josampitziri: “¿Tsikama okantakotaka jiroka?”
¹⁰Ikantzi Jesús: “¿Iiroka, yotaapi-intziriri Israel-mirinkaiti, tiima piyotzi tsika okantakota jiroka?”
¹¹Nokinkithatakotayimironi okaatzi niyotakotziri. Nokinkithatakotzimiro okaatzi nokitapiintaiyarini. Iro kantzimaitacha tii pikimisantaiyini iirokaiti nokantayizimiri. Imapiro. ¹²Tii pikimisantana nokinkithatakotzimiro isaawijato, iro owatsipiro iuro pikimisantana aririka nonkinkithatakotimiro inkitijato.
¹³Tikaatsi apaani jataintsini inkitiki, apa jirika poñainchari inkitiki. Iri akinkithatakotziri, Itomi Atziri.[‡]
¹⁴Tima pairani Moisés-ni jowatzikakotakiri maanki otzishimashiki, ari inkimitaitiri iijatzzi Itomi Atziri, ontzimatyii jowatzikakoitiri irirori,
¹⁵inkañaanitantaiyaari inkaati kimisantairini”.

**Jitakotaari Pawa
 maawoni isaawijatzzi**

¹⁶“Tima jitakopirotaari Pawa isaawijatzzi, ishinitakiri japintziti Itomi

inkamawintiri, iuro ikaamaniiyitai inkaati kimisantairini, aña inkañaaniyitai. ¹⁷Tima Pawa tii iuro jotyaaantantyaariri Itomi jaka kipatsiki jiyakawintairi isaawijatzzi, aña jowawijaakoshiritaatyii.
¹⁸Ikaatzi kimisantairini Itomi Pawa, iuro jiyakawintaitziri. Iriima kaari kimisantayitaatsini, aritaki jiyakawintairi, okantakaantziro tii ikimisantairi japintziti Itomi Pawa.
¹⁹maawoni kaari kimisantatsini, aritaki jiyakawintairi, tima jantapiintatziuro kaaripirori. Tima ipokawitapainta pairani kipatsiki jiiitatziri ‘Kitainkari’, iuro ikowapirotajaantanakiri tsinirikiri, jimanintawakiri ‘Kitainkari’.
²⁰maawoni antayitziurori kaaripirori ikisaniintatziuro jiiitatziri ‘Kitainkari’.
 Ikoimintawaita onkantya iuro jiyotakoy-itantawo jantayitziuro kaaripirori.
²¹Iriima matapiintanairori tyaaryoori, jawintaapirotari ‘Kitainkari’, iuro jiiñaitantyaawori jantawaipirotaatyiiiniri Pawa”.

Jaapatziyaminthari iimintaitari

²²Ikanta okaatapaaki jiroka, jatanai Jesús Judea-ki itsipayitanaari jiyotaani, ari itsipatakari jowiinkaantantzi.
²³Iijatzzi Juan jowiinkaantantzi irirori Enón-ki, okaakitapai Salim, tima janta ari otzimapirotzi jinaa. Ikaatzi jatatsiri janta, jowiinkaayitawakiri.
²⁴Tima tikira jaakaantaitziiriita Juan jomontyaitiri.

²⁵Ikanta kiyopayipaini jiyotaani Juan jiiñaanaminthatakiri Judá-mirinka tsika onkantya inkitiwathatantyaari.
²⁶Ipoña jiyaataiyakini isaiki Juan,

[†]3:5 Okaatzi kinkithatakotachari jaka “intzimantaiyaawo jinaa”, tzimatsi oiyakaaw-intachari: Tzimatsi kantatsiri iri kinkithatakotacha owiinkaantanaachari jowajyaan-tanairo kaaripirori. (2) Tzimatsi kantatsiri iuro kinkithatakotacha itzimaari iin-chaaniki. (3) Tzimatsi kantatsiri iri kinkithatakotacha Tasorintsinkantsi, tima añaakotapiintakiri Tasorintsinkantsi jowjakaawintaitziri jinaa.

[‡]3:13 Tzimatsi osankinarintsi kantatsiri Itomi Atziri saikatsiri inkitiki.

ikantapaakiri: “Rabí, jirintaranki tsipatakimiri intatsikirona jiñaa Jordán, pikinkithatakotakinari, jowiinkaantantzi iroñaaka irirori, ojyiki atziriiti pokashitziriri”.²⁷ Ari jakanaki Juan, ikantzi: “Tsika ikanta piñaakiri jirika, tii opoñaashiwaita, aña iri Pawa ñaapirotakaariri.²⁸ Irokayitaki kimajaantakinari nokantaki pairani: ‘Tii naaka Cristo, apa jotyaaantaitakina niwatapaakiri nonkinkithakatotiri’.²⁹ Thami nojyakaantimiro: aririka jaawakaitya, iri aapiintzirori tsinani iimintaitari. Iriima itsipaminthari, iiro jiñaapirowaita irirori, apa inkimoshiritanaki inkimaki jiñaawaitanaki jiimitaitari. Ari nokimitsitakari naaka iroñaaka, tii noñaapirowaita, iro kantzimaitacha, antawo nokimoshiritaki.³⁰ Iikiro jiyaatatyi inkimakoitiri jirika, irooma naaka ari nosantzikoityaakoti”.

Poñainchari jinoki

³¹ “Janairi maawoni poñainchari jinoki. Iriima nampitawori kipatsiki, isaawijatzi jinatzi, ikinkithatakotashitapiintawo isaawijato. Iriima poñainchari inkitiki janairi maawoni,³² ikinkithatakotziro okaatzi jiniiri, okaatzi ikimiri. Iro kantzimaitacha iiro ikimisantaitziro ikinkithatakotziri.³³ Iro kantacha inkaati kimsantanairini, ari jimatatanaya irirori ikinkithatakotanairi Pawa tyaayoori jinatzi.³⁴ Ikaatzi jotyaaantziri Pawa, jiñaani Pawa ikinkithatakotzi. Tima Pawa jothotyiro jinampishiritakaantantawo Itasorinka.³⁵ Jirika Ashitairi jitakotari Itomi, jimatakaakiri ipinkathariwintairo maawoni tzimayitatsiri.

³⁶ Inkaati kimsantanairini Itomi, ari inkañaanitai. Iriima kaari kimsantairini

Itomi, iiro ikañaanitai, apa jatsipitaiyaawo jowasankitagairi Pawa”.

Jesús ipoña Samaria-jato

4 Ikanta Fariseo-paini ikimaiyakini, ikantaitzi: “Tzimaki ojyiki jiyotaani Jesús, jowiinkaataki ojyiki atziripaini, janaanakiri Juan”. Jiyotaki Jesús ikimaiyakini Fariseo.² (Kaarimachiini Jesús owiinkaantantatsini, aña jiyotaani owiinkaantantatsiri.)³ Irootaki Jesús ishitowantanakari Judea-ki, ipiyaawo Galilea-ki.⁴ Ari iintathakitzi inkinanairo iipatsitiki Samaria-jatzi.⁵ Irojatzzi jariitantakari nampitsiki saikatsiri Samaria-ki oita Sicar, iro tsipanampitawori iipatsiti pairani Jacob-ni ipanairiri itomi, José.⁶ Ari osaikakiri jiñaa iiyakotani Jacob-ni. Tima jimakokitaki Jesús janiitaki, isaikimotapaakiro jiñaa, jiwyaaka tampatzika ooryaa.⁴

⁷ Ari opokaki Samaria-jato onkai jiñaa. Ikantziro Jesús: “Pimpina jiñaa nirawaki”.⁸ Tima jiyaataiyatziini jiyotaani nampitsiki jamananti owanawontsi.⁹ maawoni Judá-mirinkapiroriiti tii jaapatziyari kamiithaini Samaria-jatziiti. Ari akanakiri tsinani okantanakiri: “¿Tsika pinkinakairoka iiroka, Judá-mirinka pinatzi, ipoña pikamitana naaka Samaria-jato nompimi jiñaa?”¹⁰ Ari jakanakiro Jesús, ikantziro: “Arimi piyoti iita ipantziri Pawa, ari piyotirimi kamitakimiri jiñaa, iiroka kamitanimi naaka. Aritaki nompakimiro jiñaa añaakaantatsiri”.¹¹ Okantanaki tsinani: “Pinkathari, tikaatsi pinkintanyaari jiñaa, inthomainta okantaka omoo, ¿tsikatya payiroka pimpinari jiñaa añaakaantatsiri?”¹² Iri achariniiti Jacob-ni panairori pairani jiroka

⁴4:6 Ikantaitziri jaka “tampatzika ooryaa”, irojatzzi ikantaitziri pairani jiwyaaka ooryaatsiri 6.

jiñaa, irootaki jimiriyyitajaantakari irirori, irojatzi jimiriyyitaka itomipaini, jimiriyyitsitakawo iijatzii ipiraiti. ¿Panairima iiroka?”¹³ Jakanakiro Jesús, ikantanakiro: “maawoni miritawori jiroka jiñaa, iiro opiya imiri.”¹⁴ Iriima miritatyaawoni jiñaa nompiriri naaka, iiro jimiriyyitai. Tima jiñaatatsiri nopantziri naaka ari oshitowaashiritantaiyaari onkimi-waityaawo oshitowaatantyaarimi jiñaa añaakaantatsiri”.¹⁵ Okantzi tsinani: “Pinkatharí, pimpinawo naaka jiroka jiñaatatsiri, iiro napiitantaawo nomiriyyitai, iiro nopiyapiyawaitanta jaka nonkai jiñaa”.

¹⁶ Ari ikantziro Jesús: “Piyaati, pinkaimiri piimi, ompoña pimpiyaki jaka”.¹⁷ Okantzi tsinani: “Tikaatsi noimi”. Ikantziro Jesús: “Kamiitha pikantaki, tii itzimi piimi,¹⁸ tima tzmawitaka pairani ikaatzi 5 piimi. Iriima pitsipatakari iroñaaka, kaari piimi. Imapiro okaatzi pikantakiri”.¹⁹ Okimawaki ikantakiro, okantanaki tsinani: “Pinkatharí, niyotanakimi naaka kamantantaniri pinatzi.”²⁰ Pairani nochariniiti Samaria-jatziiti ipinkathatapiintziri Pawa jaka otzishiki. Iro kantzimaitacha iirokaiti Judá-mirinkapirori pikantaiyini janta Jerusalén-ki, ari ampinkathatapiintairi”.²¹ Ikantanakiro Jesús: “Pinkimisantawaki tsinani, irootaintsi pimpinkathatairi iirokaiti Ashitairi, iiro okowajaanta pimpoki jaka otzishiki, iiro okowajaanta piyaati iijatzii Jerusalén-ki.”²² Imapirowitatya, tii piyotaiyirini iirokaiti iita pipinkathatapiintziri. Irooma naakaiti niyotziri itzimi nopinkathatziri. Tima jirika owawijaakotantatsini, Judá-mirinka jinatyi.²³ Iro kantacha, irootzimataintsii. Iriitaki pinkathatajaantziriri Ashitairi pinkathashiritakairi. Tima iriyyitaki ikowiri Ashitairi pinkathayitairini.

²⁴ Pawa irijatzi Tasorintsinkantsi, kaari koñaatatsini. Inkaati pinkathayitairini, ontzimatyii impinkathashiritaitiri, tii okowajaanta jantayitairo koñaayitatsiri”.²⁵ Okantzi tsinani: “Niyotzi naaka, ari impokaki Mesías, jiiitatziri Cristo. Aririka jariitatyari irirori, ari inkamantapaakairo maawoni tsika okantakota”.²⁶ Ikantzi Jesús: “Naakataki, ñaanatajaantakimiri”.

²⁷ Ari jariitaiyapaani jiyotaani. Iyokitzi jowapaakiri jiñapaakiri ikinkithawaitakairo tsinani. Iro kantzimaitacha tikaatsi osampitapaakirini oita okowiri tsinani, tsikarika oita ikinkithawaitakairori.²⁸ Ari ookanakiro tsinani oyowitinaki, jataki nampitsiki, okantapaakiri atziriiti:²⁹ “Pimpokaiyini piñiiri shirampari yotakinawori maawoni nantayitakiri pairani. ¿Kaarima Cristo?”³⁰ Ikanta ishitowaiyanakini atziriiti nampitsiki, pokaiyanakini isaikinta Jesús.

³¹ Ari ipankinataiyarini jiyotaani, ikantziri: “¡Rabí, poya!”³² Ikantzi Jesús: “Tzimatsi iita nowari naaka, tii piñagaiyironi iiroka”.³³ Ari josampitawakaiyanakani jiyotaani: “¿Tzimatsima iita amakiniriri jowanawo?”³⁴ Iro kantacha Jesús, ikantanakiri: “Nokimitakaantawo nowanawo naaka nantziro ikowiri otyaantakinari, ontzimatyii nonthonkairo antawairintsi ipakinari.”³⁵ Jiroka pikantapiintaiyini iiroka: ‘Yotapaaka 4 kashiri osampatantyaari pankirintsi’. Iro kantacha nonkantimi naaka pamini pankirintsimashiki, aritaki sampainkataki ontzimatyii oyiipatyari.”³⁶ Inkaati antawaitatsini joiyipatiro pankirintsi ari impinayitairi. Okaatzi pankirintsi joiyipayitairi iriyyitaki ojyakaawintacha inkaati kañaanitatsini. Iro inkimoshiritantaiyaari pankitakirori intsipataiyaari oyiipatakirori.”³⁷ Tima imapirotatya jiroka joyyakaawin-

taidakiri, ikantaitzi: “Tzimatsi apaani pankitakirori, tzimatsi pashini oyiipatakironi”.³⁸ Notyaantakimi naaka piyaati iirokaiti poyiipayitairo kaari pipomirintsiwinta pantawaiwintiro. Tima tzimayitatsi pashini pankinatawori jantawaiwintakiro. Iirokayitaki nintagaiyaawoni jantawaitani jirikaiti”.

³⁹Tima ojyiki Samaria-jatzi saikantsiri nampitsiki kimisantawakiriri Jesús okantakantziro tsinani okantantapaaki: “Jiyotakinawo maawoni nantayitakiri pairani”.⁴⁰ Ikanta Samaria-jatziiti, jariitaiyapaakani ipankinatapaakari Jesús isaikimotanakiri inampiki. Ari jimatakiro Jesús, apiti kitiiyyiri isaikanaki,⁴¹ ojyiki pashini kimisantanaantsiri ikimajaantakiri iriroriiti okaatzi ikantayitziro Jesús.⁴² Ari ikantaitanakiro tsinani: “Kimisantayitaana naaka iroñaaka, tii iro nonkimisantantaiyaari pikamantapaakina, aña naaka kima-jaantairi ikantayitziro. Niyotai iijatzii imapirotatya jowawijaakoshiritantai kipsatsiki, iriitaki Cristo”.

Joshinchagairi Jesús itomi jiwari

⁴³Okanta imonkaataka apiti kitiiyyiri isaikapaaki Jesús Samaria-ki, awijanaki jiyaatiro Galilea-ki.⁴⁴ Tima iri Jesús kantantsiri: “Apaani kamantantaniri tii ipinkathaitziri inampipiroki”.⁴⁵ Ikanta jariitaa Galilea-ki, ojyiki aawairiri kamiitha janta, tima aritaki jiiñitsitakari Jerusalén-ki okaatzi jantayitakiri Jesús joimoshirinkiro Anankoryaantsi.

⁴⁶Ari jariitaari Jesús janta Caná-ki saikatsiri Galilea-ki, tsika ipiyakiro jiñaa okimiwaitanakawo jimiriitari. Tzimatsi janta iriipirori jiwari, mantsiyataintsiri itomi janta Capernaum-ki.⁴⁷ Ikanta

jirika jiwari ikimakotakiri Jesús ari jariitaari Galilea-ki ipoñagaawo Judea-ki, jiyaatashitanakiri jiiñiiri. Ipankinatapaakari, jiyaati ipankoki, joshinchagairi itomi, irootaintsi inkami.⁴⁸ Ari ikantanaki Jesús: “¿Iitama kaari pikimisantantana iirokaiti? Pikowajaantzi noñaayimiro kaari piñaapiintzi pairani, pikowajaantzi nontasonkawintantawaki”.

⁴⁹Iro kantacha jiwari ikantanakiri: “Pinkathari, thamiita iroñaaka, tikira ikamanakiita notomi”.⁵⁰ Ipoña ikantzi Jesús: “Pimpiyi pipankoki. Shintsitai pitomi”. Ikimisananaki shirampari okaatzi ikantakiriri Jesús, piyanaka.⁵¹ Ipiyaminthaita ipankoki, itonkiyotawaari jompirataniiti, ikantawairi: “¿Shintsitai pitomi!”⁵² Josampitanakiri tsika jiwiyaa ooryaatsiri ikantakoniintantanaari itomi, ikantaiyini jimpiratani: “Chapinki, itainkanaki ooryaatsiri, ari awijanaki isaawawaitzi”.⁵³ Ari ikinkishiritanakiro ashitariri aritaki jiwiyaaakari ooryaatsiri chapinki ikantakiri Jesús: “Shintsitai pitomi”. Iro ikimisantantanakari irirori, ari ikimitsitanakari iijatzii maawoni iyyininkamirinkaiti irirori ikimisananakiri Jesús.⁵⁴ Irootaki apititanantsiri joñaagantziro Jesús itasonkawintantzi jariitaa Galilea-ki ipoñagaawo Judea-ki.

Kisopookiri Betesda-jatzi

5 Okanta othonkapaaka jiroka, japiitairo joimoshirinkaiyani Judá-mirinka Jerusalén-ki. Ari jiyaatsitakari iijatzii Jesús.

²Janta Jerusalén-ki, ari osaikiri ikaawoshiminto jiiitaitziri iñaaniki Heber-mirinka “Betesda”. Tzimatsi

§4:52 Kantakotachari jaka “itainkanaki ooryaatsiri”, irootaki ikantaitziri pairani “hora 7”.

okaatzi 5 opankochaantiki. Ari otsipanampitawo ashitakowontsi jiiitaitziro “Oijya”.³ Ari ipiyotakari ojyiki mantsiyari, kaari aminatsini, kisopookiri, thoriwaitatsiri jomaryaayitaka kipatsiki joyaawintawo ojyiwaatya jiñaa.⁴ Tima ikantaitzi: Jinatzi ipokapiintzi maninkariiti ijyiwaatakaairo jiñaa, intzimirika itanatyaaawoni impiinkaantyaawo jiñaa ojyiwaata, aritaki ishintsitanai imantsiyawaitzi.⁵ Tzimatsi mantsiyari tzimakotaintsiri 38 osarintsi imantsiyawaitaki.⁶ Ikanta Jesús jiñapaakiri jomaryaaka, jiyotapaaki osamani jimantsiyawaitaki jirika, josampitapaakiri, ikantziri: “¿Pikowima pishintsitai?”⁷ Ari jakanaki mantsiyari: “Pinkatharí, tii itzimi iitya owiinkaatinani aririka ojyiwaapaititya jiñaa. Tima nokowawitapiinta nompiniikaatimi naaka, janaakotana pashini ipiinkaataki irirori”.⁸ Ari ikantzi Jesús: “Pintzinai, paanairo pomaryaaminto, piyaatai”.⁹ Apathakiro ishintsitanai jirika, jaanairo jomaryaaminto, aniitanai. Iro kantacha, tima kitijiyiri jimakoryaantaitari inatzi,¹⁰ ikantakiri Judá-mirinkaiti jirika shirampari shintsitaatsiri: “Kitijiyiri jimakoryaantaitari inatzi iroñaaka, tii oshinitaantsitzi paanairo pomaryaaminto”.¹¹ Jakanaki jirika shirampari, ikantzi: “Ikantakina oshinchagaanari: ‘Paanairo pomaryaaminto, piyaatai’”.¹² Ari ikantaiyanakini Judá-mirinka: “¿Iitaka kantakimiri: ‘Paanairo pomaryaaminto, piyaatai?’”¹³ Iro kantacha jirika shirampari tii jiyotziri iita oshinchagairiri, tii jiñaaawairi Jesús tsika ikinanaki, ipiyotaiyakani atziriiti janta.¹⁴ Ipoña Jesús jiñagairi shirampari janta tasorintsipankoki, ari ikantziri: “Pinkimi, aritaki shintsitaimi iroñaaka, iiro papiitairo pantairo kaaripirori, ari onkantya iiro awijyimotantaimi kowiinkapirotatsiri”.

¹⁵ Ikanta jirika shirampari jatanaki, ikamantakiri Judá-mirinkaiti iriitaki Jesús oshinchagairiri.¹⁶ Iro opoñaantari ikowi Judá-mirinkaiti intsitokiri Jesús, tima joshinchaantaki kitijiyiri jimakoryaantaitari.¹⁷ Iro kantzimaitacha, ikantanaki Jesús: “Ari ikantaitatyaani jantawaitzi Ashitanari, ari nokimitsitari iijatzi naaka nantawaitzi”.¹⁸ Irootaki, ikowapirotantanakari Judá-mirinkaiti intsitokiri Jesús, tima tii apa jantawaitantakawo kitijiyiri jimakoryaantaitari, aña joyjakotakari Pawa, ikantakira Jesús iriitaki Pawa iwaapatitajaantari irirori.

Ishintsinka Itomi Pawa

¹⁹ Ipoña Jesús jakanakiri, ikantziri: “Jirika Itomitari Pawa tikaatsi jantashiwaitya ikowakaanikiini. Apa jantziro okaatzi jiñaaakotziriri Ashitariri. Okaatzi jantziri Ashitariri, irojatzii jantziri Itomi. Imapiro.²⁰ Tima jitakotari Ashitariri jirika Itomitari, joñaayiri maawoni jantayitziri irirori. Iikiro joñaagatyiri oitarika antawoitatsiri, iyokitzi powiri iirokaiti.²¹ Tima ikimita Ashitariri jañaakaayitziri kaminkari, ikañaanitakairi, ari ikimitari iijatzi Itomitari, jañaakaayitiri inkowiri irirori.²² Tii jiyakawintantzi Ashitariri, aña iri Itomi ishinitaki jiyakawintantai,²³ ari onkantya maawoni impinkathaitantyaariri Itomi ikimitaitziri Ashitariri. Kaari pinkathatairini Itomitari, tii ipinkathatsitari Ashitariri, otyaantakiriri.

²⁴ Itzimirika owakimpitatyaaawoni nokantayitziri, impoña inkimisantanairi otyaantakinari, aritaki inkañaanishiriyitai. Iiro jowasankitaawaitaitziri, tima kaatapaaki ikaamaniwaitzi, kañaani ikantayitaa. Imapiro.²⁵ Irootzimataintsii imonkaatya, iroñaaka, inkimapatitairo kamashiririiti iñaani Itomi Pawa.

Inkaati kimawaironi, aritaki jañaashiriyitai. Imapiro. ²⁶Tima ikimita Ashitariri jañaakaantzi, iro ishinitakiniri iijatzi Itomi jañaakaanti irirori, ²⁷ishinitakiniri iijatzi jiyakawintantai, tima iriitaki Itomi Atziri. ²⁸Iiro piyokitziwintashitawo jiroka. Tima irootzimataintsi imonkaataiya inkimantaiyaawori kaminkariiti iñaani, ²⁹ari impiriintayitanaki tsika ikitayitaka. Ikaatzi antayitakirori kamiithari, ari inkañaaniyitai. Iriima ikaatzi antapiintakirori kaaripirori, jañaawitaiya jowasankitaitiri”.

Ñaajaantakiriri Cristo

³⁰“Tii nantashiwaitawo nokowashitari, iri Ashitanari shinitanawori niyakawintantai. Okaatzi nokantakowintantziri tampatzika okantaka, tima tii nantashiwaitawo nokowiri naaka, aña iro ikowiri Ashitanari otyaantakinari. ³¹Naakami kinkithatakowaitashitachani apaniroini, tii opantawo nokinkithatakowaiwitaka. ³²Iro kantzimaitacha tzimatsi kinkithatakotakinari, niyotzi irootaki tyaaryoopirotatsiri ikinkithatakotakinari irirori. ³³Imapirotatya ikinkithatakotakina Juan potyaantantakariri pairani josampitaitiri. Tima okaatzi ikinkithatakotawakinari imapirotatya. ³⁴Iro kantacha tii iro nonkinkithatakomachiiti okaatzi ikinkithatakotakinari atziri kimitakariri Juan. Aña iro nokinkithatakotzi matzirori owawijaakoshiritaimi. ³⁵Tima Juan iri kimitakariri ootamintotsi kiti-ijyiinkatapaintsiri. Iro pikowapaintziri iirokaiti pinintaawatyaawo ikimitari kitainkari. ³⁶Iro kantacha tzimatsi kinkithatakotanari naaka, anairiri Juan. Okaatzi nantziri naaka, irootaki ikantanari Ashitanari nantiro, iro oñaagantzirori iri Ashitanari otyaantakinari. ³⁷Ari ikimitakariri Ashitanari,

otyaantakinari, ikinkithatakotakina irirori, tiimaita pikimisantziro iñaani. Tii piñaapootantziri. ³⁸Tii otyaantaajaitzimi iñaani, tima tii pikimisantziri jotyaantani. ³⁹Amatsinka pikantawita piñaantanziro Osankinarintsipirori, poyaakoniintawo piñaayitairo pinkañoanitari. Aña naakawitaka okinkithatakotzi Osankinarintsipirori, ⁴⁰tiimaita pikowaiyini iiroka pawintaayitaina pinkañoanitantaiyaari. ⁴¹Tii naminaminatashitawo naaka inthaamintawaitina atziriiti. ⁴²Aña niyotsitatakimi tsika pikantaiyini iiroka, niyotsitzimi iijatzi tii pitakotari Pawa. ⁴³Naakataki jowaki Ashitanari nopairyagairo iwairo. Tiimaita pagaiyawakinani kamiitha iirokaiti. Irooma aririka impoki pashini pairyaashiwaitapaatyaawoni iwairo irirori, iri paayitawakiri kamiitha. ⁴⁴¿Tsikama pinkini pinkimisantaiyini, iiroka thaamintashiwaitawakaacha, tii paminaminatziro pinthaamintawantaiyaari Pawapirotatsiri? ⁴⁵Iiro pikinkishiriwaitashita naaka thawitakotimini Ashitanariki. Iri thawitakotajaantaimini Moisés-ni, pawintaapiintari iirokaiti. ⁴⁶Arimi pinkimisantaajaitakirimi Moisés-ni, ari pinkimisantawakinami naaka, tima naakataki josankinatakotaki Moisés-ni. ⁴⁷Irooma tii pikimisantziro okaatzi josankinatakiri, ¿tsikama pinkini pinkimisantiro nonkantayitimiri naaka?”

Jowakaari Jesús 5000 shirampariiti

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

6 Ikanta othonkapaaka jiroka, montyaanaki Jesús intatsikironta inkaari saikatsiri Galilea-ki, irojatzijiitaitziri Tiberias. ²Ojyiki atziri oyaatakiriri, tima jiñaakitziiri itasonkawintantaki joshinchaayitairi mantsiyariiti. ³Ipoña itonkaanaki Jesús

otzishiki, ari isaikapaaki itsipayitakari jiyotaani. ⁴Irootaki ariitzimataiya kitiijiyiri Anankoryaantsi, ari joimoshirinkapiintari Judá-mirinkaiti. ⁵Ikanta jaminapaaki Jesús, jiñaatzi ojyiki atziri oyaatakiriri, ikantanakiri Felipe: “¿Tsikama amanantika owanawontsi owakaiyaariri maawoni jirika atziri?” ⁶Aña josampitashitari Felipe jiñaantyaariri tsika inkanti, tima jiyotajaantaki Jesús oita jantiri. ⁷Ari jakanaki Felipe, ikantanaki: “Tiro jantita 200 kiriiki amanantimi owanawontsi, aña iipichokiini jowamatsitya jirikaiti”.^{**} ⁸Ipoña ikantanaki Andrés, iriitaki pashini jiyotaani, iririntzi Simón Pedro, ikantzi: ⁹“Jirika jaka iintsi amaintsiri 5 tanta, apiti shima. Iro kantacha, ¿arima jantitayaari ojyiki atziri?”^{††} ¹⁰Ari ikantzi Jesús: “Pinkantiri isaikaiyini maawoni”. Okatawoshimashitatzi janta, ari isaikaiyakini. Ikaataiyini 5000 shirampariiti. ¹¹Ari jaakotanakiro Jesús tanta, ithonkakiro ipaasoonkitakiri Pawa, jinashiyitakari ikaatzi saiyitaintsiri. Ari ikimitaakiri shima, ipayitakiri maawoni kowatsiri. ¹²Ikanta ikimaniintaiyapaakani maawoni, ikantairi Jesús jiyotaani: “Paayitairo opitoki okaatzi tzimagaantapaintsiri, iiro apaawaitanta”. ¹³Joyitairo jiyotaaniiti, ijaikiyitai 12 kantziri opitoki tzimagaantapaintsiri kaawitachari 5 tanta. ¹⁴Jirikaiti atziri, jiñaakiro itasonkawintakiro Jesús owanawontsi, ikantaiyanakini: “Imapirotatya, iriitaki jirika Kamantantaniri ikajyaakagaitakiri impoki jaka kipatsiki”.

¹⁵Iro kantacha Jesús jiyotaki ishintsiwintaitatyiri jaayiitanakiri impinkathariwintiri atziriiti, iijatzi itonkaanai otzishiki, inkini isaikawaiti apaniroini.

Janiitantawo Jesús inkaari

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶Ikanta otsiniriityaanaki, oirinkaiyaani inkaariki jiyotaani Jesús, ¹⁷otitaiyapaani pitotsiki, montyaakotaiyaini jiyaatairo Capernaum-ki. Aritaki tsiniripirotanaki, tikira ipiyaata irirori Jesús. ¹⁸Ari otampiyatapaaki, antawoiti otamaryaakotanaki inkaari. ¹⁹Aritaki santhataki jimontyaakotaiyini, jiñaatziiri Jesús ipokashitairi janiitantaawo inkaari. Antawo ithaawaiyanakini jiyotaani.^{‡‡} ²⁰Ikantapai Jesús: “¡Naakataki, iiro pithaawaiyini!” ²¹Kimoshiri ikantaiyani jotitawairi pitotsiki, tikira osamanitzi, aatakotaiyapaakani tsika ikowiro jariitya.

Ojyiki atziriiti aminaminatakiriri Jesús

²²Okanta okitiijiyitamanai, irojatzi isaikaiyakini atziriiti intatsikironta, jiyotaiyakini apinto inatzi pitotsi jimontyaantanakari yotaariiti, tii itsipatanaari Jesús. ²³Ariitakotantapaaka pashini pitotsi poñainchari Tiberias-ki, aataiyapaakani okaakitzi jowaiyakani tanta chapinki ipaasoonkiwintakiri Awinkathariti. ²⁴Ikanta jiñaakiri tii isaiki Jesús, iijatzi jiyotaaniiti, otitaiyanakani atziriiti pitotsiki, jataki Capernaum-ki jamina-minatairi.

^{**}6:7 Ikantakoitziri jaka “200 kiriiki” irijatzi ikantaitziri pairani “200 denario”.

^{††}6:9 Ikantaitziri jaka jiroka tanta, irootaki jiwitsikaitaki cebada.

^{‡‡}6:19 Kantakotachari jaka “santhataki jimontyaakotaiyani”, irojatzi ikantaitziri “5 tiirika 6 kilómetro”, ikantaitziri iijatzi pairani “25 tiirika 30 estadio”.

Jiitaitziri Jesús “owanawontsi añakaantaniri”

²⁵ Ikanta jariitaiyapaakani intatsikirona, jiñaapairi Jesús, josampitapaakiri: “Rabí, ¿tsikapaitima pipokaki iiroka jaka?” ²⁶ Ikantanakiri Jesús: “Irootaki pamina-minatantanari iirokaiti tima pikimaniintaiyakani chapinki powaiyakani, aña tii iro pamina-minatantinari pikimathatanakiro notasonkawintantaki. Imapiro. ²⁷ Tii opantawo piñaashintsiwintashiwaityaawo owanawontsi thonkanitachari, aña iro piñaashintsiwintya initatsiri, kañaanitakaimini. Iro owanawontsi ipantziri Itomi Atziri, tima Pawa, Ashitariri, iriitaki jookotakiri”. ²⁸ Ipoña josampiitanakiri, ikantaitziri: “¿Tsikama nonkanyaaka noñaashintsiwintantyaawori ikowiri Pawa?” ²⁹ Jakanaki Jesús: “Ikowiri Pawa pinkimisantairi jirika jotyaaantakiri”. ³⁰ Ipoña josampiitanakiri iijatzi: “¿Incha pintasonkawintanti nonkimisantimiri? ¿Iitama pantayitakiri?” ³¹ Pairani achariniiti jowayitakawo otzishimashiki jiitaitziri ‘maná’, irootaki okantziri Osankinarints: Pawa pakiri owanawontsi paryaintsiri inkitiki”.[¶] ³² Jakanaki Jesús, ikantzi: “Okaatzi owanawontsi pirotatsiri poñaachari inkitiki, kaari Moisés-ni pantironi. Aña iri Ashitanari payitimironi. Imapiro. ³³ Tima jirika owanawontsi ipantziri Pawa, iriitaki poñaachari inkitiki, iri kañaanitakaayitairini isaawijatziiiti”. ³⁴ Ari ikantaitanakiri: “Pinkatharí, pimpapiintinawo jiroka owanawontsi”.

³⁵ Ikantzi Jesús: “Naakataki owanawontsi kañaanitakaantaniri. Inkaati tsipatainani naaka, iiro itajyaawaitai. Inkaati kimisantainani, iiro jimiriwaitai. ³⁶ Aritaki nokantaiyakimini, tiimaita pikimisantaiyanani okantawitaka piñaawitakina. ³⁷ Ikaatzi itsipashiritakaakinari Ashitanari, iriitaki tsipashiripirotainani, iiro nomanintawakiri naaka. ³⁸ Tima tii iro nompokantayaari nopoñaaka inkitiki nantayitiro nokowashiwaitari naaka, aña iro nantapiinti ikowiri Ashitanari, otyaaantakinari. ³⁹ Jiroka ikowiri Ashitanari otyaaantakinari, iiro nopiyakaantawaitzi apaani ikaatzi itsipashiritakaakinari, aña ontzimatyii nowiriintayitairi iwiyaantapaatyaawoni kitiijyiri. ⁴⁰ Tima ikowi Ashitanari iijatzi, maawoni kowakowatairini Itomi Pawa, inkaati kimisantairini, aritaki inkañaanitakaayitairi. Naakajaantaki owiriintairini imonkaatapaatyaarika kitiijyiri”.

⁴¹ Iro ipoñaantanakari Judá-mirinkaiti ikijyimawaitanakiri Jesús, tima ikimaki ikantaki: “Naakataki owanawontsi poñaachari inkitiki”. ⁴² Ari ikantawakaiyanakani: “¿Kaarima jirika Jesús, itomi José? Niyotziri naaka ashitariri. ¿Iitama ikantantari: ‘Nopoñaatya inkitiki?’” ⁴³ Ikantanaki Jesús: “Aritapaaki pikijyimawaitana. ⁴⁴ Tikaatsi tsipashiriwaitinani, iiorika jamashiritairi Ashitanari otyaaantakinari. Naakataki owiriintairini imonkaatapaatyaarika kitiijyiri. ⁴⁵ Josankinariki Kamantantaniiriiti, ikantaki: Iri Pawa yotagairini maawoni. maawoni kimairiri Ashitanari, yotairiri irirori, itsipashiritaana naaka. ⁴⁶ Tii

¶6:31 Jaka kankotacha “owanawontsi”, irootaki ikantaitziri pairani “tanta”. Ari okimitari iijatzi, ikinkithatakoitziro pairani tanta, iro ikinkithatakoitziro maa-woni owanawontsi. Iroowaitaki akantapiintaiyini aakaiti: “Poya kaniri”, tii apa ankinkithatakotiro kaniri, aña tzimatsi iijatzi wathatsi oyaari.

nokantzi tzimatsi ñaapootakirini Ashitanari, aña apaniroini jiñaapootziri poñaachari Pawaki. ⁴⁷ Itzimirika kimisantainani naaka, aritaki inkañaan-itai. Imapiro. ⁴⁸ Naakataki owanawontsi añaakaanari. ⁴⁹ Jowawitakawo pichariniiti ‘maná’ otzishimashiki, kamayitzimaitaka. ⁵⁰ Iriima oiyakawori owanawontsi nokinkithatakotziri naaka ipoñaatya inkitiki. Itzimirika owaiyaarini jirika, iiro ikaamanitai. ⁵¹ Naakataki kañaaniri owanawontsi poñaachari inkitiki. Intzimirika owatyaawoni jiroka owanawontsi, ari inkañaanitai. Jiroka owanawontsi nopantziri naaka, nowathapiro inatzi. Iri noshinitakowinta isaawijatziiiti inkañaanitantaiyaari”.

⁵² Ari ikantawakaiyani Judá-mirinka: “¿Tsika inkinakairoka jirika jowakaantairori iwatha?” ⁵³ Ikantanaki Jesús: “Iirorika powawo iwatha Itomi Atziri, iirorika piriro iriraani, iiro pikañaanitai. Imapiro. ⁵⁴ Itzimirika owatyaawoni nowatha, irakironi niraani, ari inkañaanitai. Naakataki owiriintairini imonkaatapaatyaarika kitijiyiri. ⁵⁵ Tima jiroka nowatha owanawontsipirori inatzi, jiroka niraani iro imiripiroitari. ⁵⁶ Intzimirika owatyaawoni nowatha, irakironi niraani, itsipashiritaatyaana naaka, iijatzi naaka notsipashiritatyaari irirori. ⁵⁷ Tima jirika Ashitanari otyaantakinari, kañaaniri jinatzi, iriitaki añaakaanari naaka. Ari okimitsitari iijatzi, intzimirika owaiyaanari naaka, iriitaki nañaakaayitairi. ⁵⁸ Nokinkithatakotatziiro owanawontsi poñaachari inkitiki. Jiroka owanawontsi tii oiyawo ‘maná’ jowayitakari pairani pichariniiti iiroka, okantawitaka jowawitakawo, ikamayitaki. Iriima inkaati owatyaarini jirika oiyawori owanawontsi, ari inkañaanitai”. ⁵⁹ Irooyitaki jiyotaantakiri Jesús

ipiyotaiyakani janta japatotapiintaita saikatsiri Capernaum-ki.

Ikinkithatakotziri kañaanitaantsi

⁶⁰ Ikanta ikimaitakiro jiroka yotaantsi, jirikaiti ikaatzi oyaatziriri Jesús, ikantaiyanakini: “Jiroka ikantayitakiri Jesús pomirintsi akantyaawori. ¿Litama kimisantamachiitirini?”

⁶¹ Ikanta Jesús, jiyotaki okaatzi ikijyimawaitziriri, josampitanakiri: “¿Tiima inimotzimi jiroka? ⁶² ¿Litama awijatsini, aririka piñiiri Itomi Atziri intzinagaiya ipoñaaka pairani?

⁶³ Okaatzi nokinkithatakotakimiri, iro kantakotacha añaashiritakaantatsiri, kaari awathapirori nokinkithatakotzi, tikaatsi oitapirotya awatha. Aña iro nokinkithatakotzi awintaashirinkantsi kaari koñaanitatsi, kañaanitakaantatsiri.

⁶⁴ Iro kantacha iinitatsi iirokaiti kaari kimisantatsini”. Tima jiyoshiritakiri Jesús kaari kimisantatsini, inkaati pithokashitirini. ⁶⁵ Iikiro ikantanakitzi Jesús: “Iro nokantsitakimiri: ‘tikaatsi tsipashiriwaitinani naaka: iirorika ishinishiritaanari Ashitanari”.

⁶⁶ Aripaiti, ipiyapithatanakari Jesús oiyiki oyaawitapiintariri. ⁶⁷ Ipoña josampitanakiri Jesús 12 jiyotaani: “¿Pikowima iirokaiti piyaayitai?” ⁶⁸ Ari jakanaki Simón Pedro: “Pinkatharí, ¿Litama niyaatashitiri? Aña irokataki kinkithatakotakirori añaamintotsi.

⁶⁹ Aritaki nokimisantaiyakimini. Niyotaiyini irokataki Cristo, Itomi Pawa Kañaaniri”. ⁷⁰ Jakanaki Jesús, ikantziri: “¿Kaarima naaka iyoshiitakimiri pikaataki 12? Iro kantzi-

maitacha, tzimatsi apaani pikaataki kamaarishiryaaki”. ⁷¹ Jiñaawaitakiro jiroka Jesús, ikinkithatakotatziiro Judas, Itomi Simón Iscariote. Tima iriitaki Judas pithokashityaarini, iriwiitaka itsipatapiintari 12 jiyotaani.

Iririntzipaini Jesús tii ikimisantayirini

7 Ikanta othonkapaaka jirokapaini, jariitantawaita Jesús janta Galilea-ki. Tii ikowi isaikanai Judea-ki, tima jaminaminatziiri Judá-mirinkaiti intsitokiri. ²Iro kantacha monkaatzimataa kitiiyiri ikimoshiriwintapiintziro Judá-mirinkaiti jiiitaitziri “pankojyitantsi”. ³Ithainkitanakari, iririntzi okaakiini, ikantanakiri: “Iro pimanawaita jaka, piyaati Judea-ki jiñaantimiri piyotaaniiti onkaati pantayitiri. ⁴Tima ikaatzi kowatsiri jasagaawintaityaari, tii imanakaawo jantayitziiri. Pantayitziro iiroka oiyitarika, poñaagantiro tsika ipiyotaiyani atziriiiti”. ⁵Tiitya ikimisantaajaitziri iijatzi iririntzipaini. ⁶Ari ikantanaki Jesús: “Aña tikira imonkaapaititaata noñaagantantya naaka, irooma iirokaiti inimowaitzimi maawoni kitiiyiriki. ⁷Tii ikisaniintzimi iirokaiti isaawijatziiiti. Irooma naaka owanaa ikisaniintana, tima koñaawo nokantziro naaka, okaatzi jantayitziiri kaaripirori inatzi. ⁸Piyaataiyini iiroka joimoshirinkaita, iiro niyaatsita naaka, tima tikira imonkaapaitita noñaagantya”. ⁹Ikantakiro jiroka, irojatzi isaikanaki Galilea-ki.

Joimoshirinkiro Jesús jiiitaitziri “pankojyitantsi”

¹⁰Ari jatayakini iririntzipaini, jatanaki iijatzi Jesús joimoshirinkaita tii joñaagantajaanta, imananikiini ikantaka. ¹¹Jaminaminatakiri Judá-mirinkaiti janta joimoshirinkaita, ikantaiyini: “¿Tsikama isaikaajaitzika shirampari?” ¹²Ojyiki atziriiiti kinkithatakotakiriri Jesús. Tzimatsi kantayitatsiri: “Kamiithari jinatzi shirampari”. Tzimatsi pashini kantatsiri: “Tii ikamiithatzi, aña jamatawitakiri

atziriiiti”. ¹³Iro kantzimaitacha, manaantsikiini ikinkithatakoitziiri Jesús, tima ithaawantatyaari Judá-mirinkaiti.

¹⁴Okanta oniyankitaki joimoshirinkaita, tyaapaaki Jesús tasorintsiipankoki, jiyotaantapai. ¹⁵Iyokitzi ikantawakaiyanakani Judá-mirinka, ikantaiyini: “¿Tsikama jiyotanitanti jirika, tii ityaapirowita tsika jiyotaantaitzi?” ¹⁶Ari jakanaki Jesús, ikantzi: “Okaatzi niyotaantziiri tii naaka yotashityaawoni, aña iri yotakaanawori otyaantakinari. ¹⁷Inkaati kowapirotaironi ikowiri Pawa, ari jiyotairo iri Pawa yotakaanawori okaatzi niyotaantziiri, tima tii naaka yotashiwaityaawoni. ¹⁸Tima ikaatzi yotaantziirori jiyotashiwaitari, jaminaminatzi impinkathaitiri. Iriima kowakowatzirori ipinkathaitari otyaantakiriri, iri ñaawaitzirori iroopirori. Tii itzipishiriwaitzi irirori. ¹⁹¿Tiima josankinawitakimi pairani Moisés-ni Ikantakaantaitani? Iro kantacha, tii pimonkaataiyironi. ¿Litama pasaryimatantanari pintsitokina?” ²⁰Ari ikantaiyanakini atziriiiti: “¿Kamaari! ¿Litama asaryimatzimiri intsitokimi?” ²¹Ikantzi Jesús: “maawoni iirokaiti owanaa iyokitzi pikantayitaka piñaakina nantakiri kitiiyiriki jimakoryaantaitari. ²²Iro kantzimaitacha, ikantakaantaki Moisés-ni pintomishitaantapiintanti. (Okantawitaka kaari Moisés-ni poñaakaantyaawoni jiroka, aña iri poñaakaantanakawori achariniiti tikiraamintha itzimi Moisés-ni.) Iro opoñaantari pitomishitantapiintaki iirokaiti, kitiiyiri jimakoryaantaitari. ²³Piñaakiro, pimonkaantyaawori iirokaiti Ikantakaantani Moisés-ni pitomishitantapiintaki kitiiyiri jimakoryaantaitari. ¿Litama pikisaniintantanari naaka noshinchagairi atziri maawoni iwathaki kitiiyiriki jimakoryaantaitari?”

²⁴ Paamaakowintya owapiyimotz-
imikari aririka piyakawintanti.
Aña tampatzikashiripiro pinkantya
piyakawintanti”.

¿Iriitakima jirika Cristo?

²⁵ Tzimayitatsi Jerusalén-jatzi,
osampitantanaintsiri, ikantzi:
“¿Kaarima jirika jaminainaitziri
intsitokaitiri? ²⁶ Jirinta isaikaki,
maawoni jiñaitziri ikinkithawaitzi.
Tikaatsitya akotashitirini. ¿Jiyotatziima
jiwariiti imapirotatya Cristo jinatzi
jirika shirampari? ²⁷ Iro kantacha ay-
otaiyirini jirika tsika ipoñaawo. Irooma
paata aririka impokaki mapirotzirori
jiita Cristo, tikaatsi yotatsini tsika
ipoñaawo”. ²⁸ Ikanta ikimaki Jesús,
isaiki jiyotaantzi tasorintsipankoki,
shinchiinka ikantanaki: “¿Arima,
piyotaiyinima tsika nopoñaawo!
Tii naaka nintakaashityaawoni
nompoki, aña jotyaaantani ninatzi
jawintaapiroitari. Kaari piyotaiyini
iirokaiti. ²⁹ Niyotziri naaka tima iri
notsipatari, iriitaki otyaantakinari”.
³⁰ Ari ikowawitanaka jaakaantirimi,
iro kantacha tikaatsi akotashitirini,
tima tikira imonkaapaitaata. ³¹ Ojyiki
kimisantanakiriri Jesús, ikantaiyini:
“Kaaririka jirika Cristo pokatsini,
iiroty itasonkawintantzimi, ñaakiro”.

Jotyaaantaki Fariseo oirikirini Jesús

³² Ikanta Fariseo-paini ikimakiri
atziriiti ikinkithatakotziri Jesús,
jaapatziyanakari ijiwari Om-
piratasorintsitaari, jotyaaantaki
aamaakowintawori tasorintsipanko
jotiyiri. ³³ Ari ikantzi Jesús: “Kapichiini
nosaikimotanaimi iirokaiti, irootaintsi
niyaatai isaiki otyaantakinari. ³⁴ Ojyiki
paminawitaina, iiro piñagaana,
iiro pitsipatana tsika nosaikapai
naaka”. ³⁵ Ari josampitawakaanaka

Judá-mirinkaiti: “¿Tsika jiyaamachiitika
jirika iiro añaantari? ¿Jiyaatatyiima
pashiniki nampitsi ikinayitaki
ajyininkapaini, inkini jiyotaayitairi
kaari ajyininkata? ³⁶ ¿Iitama
ikantakotziri: ‘Paminawitaina, iromaita
piñagaana, iiro pitsipataana tsika
nosaikapai naaka?’”

Jiña kañaanitakaantatsiri

³⁷ Ikanta iwiyaantapaakawori
kitiijyiri ari joimoshirinkapiroitari.
Ari ikatziyanaka Jesús, shintsiini
jiñaawaitanaki, ikantzi: “Itzimirika
miriniintawaitatsini, intsipashiritaina
naaka, jimiriwaitaiya. ³⁸ Tima okantzi
Osankinarintsipirori:
Inkaati kimisantainani naaka, onkimi-
taiyaawo oshiyaashiritantyaarimi
jiña kañaanitakaantatsiri”.
³⁹ Iri joyyakaawintzi Jesús inkaati
kimisantairini inampishiritantaiyaari
Tasorintsinkantsi. Okantawitaka tiki-
raata jotyaaantiriita Tasorintsinkantsi,
tima tikiraata itzinaashitaawo Jesús
jowaniinkawo.

Ipookaiyanakini atziriiti

⁴⁰ Tzimatsi kimakiriri Jesús ikantaki,
ikantaiyanakini: “Imapirotatziri jirika
shirampari Kamantantaniri jinatzi”.
⁴¹ Tzimatsi pashini kantanaintsiri:
“Cristo jinatzi jirika”. Ikantzi
pashini: “Kaari, tima Cristo iiro
ipoñaawo Galilea-ki. ⁴² Tima okantzi
Osankinarintsipirori:
Impoñiiaawo Cristo-tatsiri janta
Belén-ki, inampiki pairani
pinkathari David-ni. Iriitaki icharini
David-ni”.
⁴³ Ari itzimawintawakaawintanakari
atziriiti jirika Jesús. ⁴⁴ Tzimatsi
kowawitanainchari jaakaantirimi,
tikaatsimaita akotashitirini.

Tii jiñaitzi kimityaarini jiñaawaitzi

⁴⁵ Ikanta aamaakowintawori tasorintsipanko jataiyaini isaiki Fariseo-paini itsipayitakari ijiwari Ompiratasorintsitaari, josampitawairi, ikantziri: “¿Iitama kaari pamantakari?”
⁴⁶ Ari ikantaiyini irirori: “¿Tii jiñaitzi kimityaarini jirika jiñaawaitzi!”
⁴⁷ Ikantanaki Fariseo: “¿Pimatsitakawoma jamatawiitakimi iirokaiti?”
⁴⁸ ¿Tzimatsima ajiwariti kimisantakiriri jirika shirampari? ¿Tzimatsima nokaatziri Fariseo kimisantakiriri?”
⁴⁹ Apa ikimisantamachiitzi atziriiti kaari yotakotironi Ikantakaantaitani, owasankitagaari jinayiti”.
⁵⁰ Ikanta Nicodemo, Fariseo-tatsiri pokaintsiri pairani jñiiri Jesús, ikantanaki:
⁵¹ “Okantzi Ikantakaantaitani, tii oshinitaantsitzi ayakawintanti tiirika akimajaantzi oita jantakiri”.
⁵² Ari ikantaiyanakini irirori: “¿Iirokatakima iijatzzi Galilea-jatzzi? Piñaanapirotiro Osankinarintsipirori, ari piñaakiro tikaatsi Kamantantaniri poñaachani Galilea-ki”.

Tsinani mayimpiro

⁵³ Ipoña jiyaataiyaini ipankopainiki.
8 Ipoña irirori Jesús tonkaanaki otzishiki Olivo.
² Ikanta okitiijyitamanai, ipiyaa tasorintsipankoki. Ojyiki atziri piyowintawaariri, saikapai Jesús jiyotaapairi atziriiti.
³ Ikanta Yotzinkariiti itsipayitakari Fariseo-paini jamakiniri tsinani jiñaitziri omayimpirotzi. Jowatziyapaakiro niyankiniki ipiyotaiyani.
⁴ Ikantapaakiri Jesús: “Yotaantanirí, jiroka tsinani jiñaitakiro omayimpirotzi.”
⁵ Ikantakaantaki pairani Moisés-ni intsitokaitiro, mayimpirotatsiri tsinani. ¿Tsikama pikantzika iiroka?”
⁶ Iro josampitantariri ikowi inkompitakaiyaari, ontzimantyaari oita inkantakotiriri. Oiyotanaka

Jesús kipatsiki josankinawaitantawo jako.
⁷ Iikiro josampitatziri, ari ikatziyanaka joiyotaka, ikantanakiri: “Tiirika pikaaripiroshiritaiyini iirokaiti, pitakaantyaawo pintsitokantyaawo mapi jiroka tsinani”.
⁸ Iijatzzi joiyotanaa kipatsiki, japiitanairo josankinawaitzi.
⁹ Ikanta ikimawakiro ikantakiri Jesús, piyaiyanakani, ikinkishiritakotanaka tsika ikantayita iriroriiti. Iri itanakawo ipiyanaka Antaripiroriiti. Ikanta isaikanaki Jesús itsipatakawo tsinani jamaitakiri,
¹⁰ ikatziyanana joiyotaka, josampitziro ikantziri: “Tsinaní, ¿Tsika ikinaiyananika? ¿Tikaatsima yakawintimini?”
¹¹ Akanakiri iroori okantziri: “Tikaatsitya, Nowinkathariti”. Ikantzi Jesús: “Iijatzzi naaka iiro niyakawintzimi. Piyataai, iiro papiitairo pinkaaripiroshiriwaitai”.

Jesús ikitiijyiinkatakotziri isaawijatzzi

¹² Ipoña japiitanakiro Jesús jiyotairi atziriiti, ikantziri: “Naakataki kitiijyiinkatakotziriri isaawijatzziiti. Itzimirika tsipashiritaiyaanani naaka, aritaki nonkitiijyiinkatakotairi, onkimiwaityaawo tii ikinawaitzi otsinirikitaki”.
¹³ Ari ikantaiyanakini Fariseo-paini: “Powakowintawaitashita pikinkithatakota apaniroini, tii opantawo pikinkithatakowitaka”.
¹⁴ Ari jakanaki Jesús: “Kamiithataki okaatzi nokinkithatziri naaka, okantawitaka nokinkithatakowitaka apaniroini. Tima niyotzi tsika nopoñaakawo, tsika janta niyaatai. Tii piyotaiyini iirokaiti.”
¹⁵ Iro pamitapiintaka pojyakotari atziriiti jiyakawintantzi. Irooma naaka tikaatsi niyakawinti.
¹⁶ Irooma aririka niyakawintanti naaka, iroopirori inatzi noñaani, tima tii apaniroini niyakawintanti, ari notsipatari Ashitanari otyaantakinari.
¹⁷ Jiroka

okantzi Ikantakaantaitani ipaitakimiri iirokaiiti:

Intzimirika apiti kinkithatakotantatsini ari ojoyawakaa inkantayitakiri, imapirotatya ikinkithatziiri.

¹⁸ Naakajaantaki kinkithatakotaincha. Iijatzii Ashitanari otyaantakinari irijatzii pashini kinkithatakotani. Apiti nokaatzi nokinkithatakotaka”.

¹⁹ Ari josampitanakiri: “¿Tsikama isaikiri Ashitzimiri?” Ikantzi Jesús: “Tii piyotaiyinani iirokaiiti, iijatzii pikimitaakiri Ashitanari. Ari piyotinami naaka, ari piyotakirimi iijatzii Ashitanari”. ²⁰ Ari ikinkithatakiro Jesús jirokapaini tasorintsipankoki, tsika jowaitapiintziri kiriiiki jashitakaitariri Pawa. Tikaatsimaita aakaantrini, tima tikira imonkaapaita.

Tsika niyaatai naaka, iiro pariityitaa iirokaiiti

²¹ Ipoña japiitanakiro Jesús ikantzi: “Aririka niyaatai, owanaa paminawitaini iirokaiiti, iro kantzimaitacha ari pinkamakoyitairo piyaaripironka. Tima tsika niyaatai naaka, iiro pariityitaa iirokaiiti”. ²² Ari ikantaiyanakini Judá-mirinkaiiti: “Ishiniwaitatya jirika. Iro ikantantari iiro ariita aakaiti tsika jiyaati irirori”. ²³ Ikantanaki Jesús: “Isaawijatzii pinayitzi iiroka, irooma naaka jinokijatzii ninatzi. Ari pinampitawo iirokaiiti kipatsiki, irooma naaka tii nonampityaawo. ²⁴ Irootaki nokantanzimiri: ‘Ari pinkamakoyitairo piyaaripironka. Tima iirorika pikimisantairo nokinkithatakowitaka, ari pinkamakotairo piyaaripironka’”. ²⁵ Ipoña josampitanakiri: “¿Iitaka iiroka?” Ari jakanaki Jesús: “Aritaki nokamantsitakimi owakiraini. ²⁶ Tzimatsi ojiyiki nonkantimiri, ari niyakawintaimi iijatzii. Tima okaatzi iñaawaitziri otyaantakinari iroopirori inatzi. Irootaki nokamantzimiri iirokaiiti

isaawijatziiiti, okaatzi ikamantanari irirori”. ²⁷ Iro kantacha jirikaiiti kimakiriri Jesús, tii ikimathatawakiri ikinkithatakotatziiiri Ashitairi. ²⁸ Irootaki ikantantanakari Jesús: “Aririka pimpaikakotakaantiri Itomi Atziri, aripaiti piyoti naakataki. Tii naaka antashiwaityaawoni nokowakaari. Apa niyotaantziro okaatzi jiyotaanari Ashitanari. ²⁹ Itzimi otyaantakinari ari itsipashiritana naaka. Tii jookawintana Ashitanari, tima nantapiintziniri okaatzi kamiithatzimotziriiri”. ³⁰ Ikanta ikinkithatakoyitakiro Jesús jiroka, ojiyiki kimisantanakiriri.

Iroopirori inatzi isaikakaashiwaitaimi

³¹ Ipoña Jesús ikantanakiri Judá-mirinkaiiti ikaatzi kimisantakiriri: “Aririka poisokirotanatyaawo noñaani, iirokatakii tyaaryoori niyotaani. ³² Aritaki piyotairo tyaaryoori, iro saikakaashiwaitaimini”. ³³ Jakaiyanakini jirikaiiti: “Ichariniiti Abraham-ni ninayitzi naakaiti. Tikaatsi ompirawaityaanani. ¿Iitama pikantantanari iiroka: ‘Ari pisaikashiwaitaiya?’”

³⁴ Ikantzi Jesús: “Ikaatzi antapiintzirori kaaripirori, kimiwaitaka ompiratatyaarimi. Imapiro. ³⁵ Apaani ompirataari kantatsi jomishitowaitiri, iriima itomiitari ikantaitatyaani ijiyininkamirinkaitari. ³⁶ Aririka isaikakaashiwaitaimi Itomiitari, iikiro pisaikashipirowaitanaatyi. ³⁷ Niyotaiyimini ichariniiti Abraham-ni pinatzi. Iro kantzimaitacha pikowaiyakini pintsitokina, tima tii okamiithatzimotzimi noñaaniyitari. ³⁸ Iro nokinkithatakotzi naaka okaatzi joñaaganari Ashitanari. Irooma iirokaiiti pantashitawo pikimakotairi ashitzimiri iiroka”.

Iri ashtariri kamaari

³⁹ Ari jakaiyanakini iriroriiti: “¡Aña iri Abraham-ni jiitaitziri Ashitanari, iriitaki nochariniiti!” Ipoña ikantzi Jesús: “Irokami charinityaarinimi Abraham-ni, ari pantakiromi okaatzi jantayitakiri irirori. ⁴⁰ Iro kantacha, okantawitaka nokinkithatakaaw-itakimiro jiyotakaakinari Pawa, pikowaiyakini pintsitokina. ¡Tii jimataajaitziri Abraham-ni kantachari! ⁴¹ Irojatzii pantapiintakiri okaatzi jantakiri pairani pichariniiti”. Ari ikantaiyanakini iriroriiti: “¡Tii naaka jowaiyantani thainkatasorintsiwaitanari. Apaani ikanta Ashitanari, iriitaki Pawa!”^{§§} ⁴² Ari jakanakiri Jesús: “Imapiromi iri Pawa ashitimini, ari pitakotatyaanami, tima Pawaki nopoñaakawo naaka. Tii naaka pokawaitashitachani nonintakaanikiini, aña iri Pawa otyaantakinari. ⁴³ ¿Oitama kaari pikimathatantana iirokaiti? Iro kantakaantzirori tii pikowaiyini pinkimisantiro noñaani. ⁴⁴ Iriitaki ashitakimiri kamaari, pantapiintakiniri okaatzi ikowiri. Ari jashi jowakiro kamaari owakiraa itantanakawori, jowamaashiritantzi. Thiiyinkari jinatzii, tii jiñaawaitziro tyaryoori. Aririka inkowi jamatawitanti, jiñaawaitziro thiiyaantsi. Iwaapati thiiyinkari jinatzii. ⁴⁵ Irooma naaka noñaawaitziro tyaryoori ñaantsi, tiimaita pikimisantaiyanani iirokaiti. ⁴⁶ ¿Tzimatsima apaani pikaataiyakini yopirotzirori ikantzi: ‘Kaaripiroshiriri jinatzii Jesús?’ Tima iroopiirori inatzii okaatzi noñaawaitziri ¿oitama kaari pikimisantantana? ⁴⁷ Itzimirika jashitari Pawa, ikimisantziro iñaani Pawa.

Irooma iirokaiti tii jashitzimi Pawa, tii pikowi pinkimisantaiyini”.

Itzimitaika Cristo

⁴⁸ Ikanta Judá-mirinkaiti ikantanakiri Jesús: “Imapirotatya nokantaiyakimini Samaria-jatzi pinatzi, tima kamaari pinatzi”. ⁴⁹ Ari jakanakiri Jesús: “Tii nokamaaritzii, nopinkathatziri naaka Ashitanari. Irooma iirokaiti, tii pipinkathatana. ⁵⁰ Tii naaka kowashitachani pimpinkathatina, aña tzimatsi pashini kowatsiri impinkathaitina, iriitaki yakawintantatsini. ⁵¹ Itzimirika kimisantaironi noñaani, iiro ikaamaniyitai. Imapiro”. ⁵² Ari ikantaiyanakini Judá-mirinkaiti: “Ari niyotaiyini imapiro pikamaaritzii. Tima kamaki Abraham-ni, ari ikimitakari Kamantantaniriiti, kamayitaki maawoni. Opoña pikantzi iiroka: ‘Itzimirika kimisantaironi noñaani, iiro ikaamanitai’. ⁵³ ¿Panairima iiroka nocharinini Abraham-ni? Kamaki irirori, ari ikimiyitakari Kamantantaniriiti iijatzii. ¿Tsikama piitamachiityaaka iiroka?” ⁵⁴ Jakanakiri Jesús: “Naakami kowashitachani impinkathaitinami, tikaatsi opantyaawoni. Iri pinkathatakanari Ashitanari. Iriitaki pikantapiintawitari iirokaiti ‘Nowawani’. ⁵⁵ Tiimaita piyotairi iirokaiti. Irooma naaka noñiiri. Aririkami nonkanti ‘tii noñiiri’, thiiyinkari ninaki nokimitakotakimiro iirokaiti. Aña imapiro noñiiri. Nokimisantziro iñaani. ⁵⁶ Pairani Abraham-ni, picharitanakari iirokaiti, ikimoshiritaki jiñiirori nompokapaititi. Aritaki jiñiimaitakina, antawoiti ikimoshiritaki”. ⁵⁷ Ipoña Judá-mirinkaiti ikantanakiri Jesús: “Tikiraamintha otzimi iiroka 50

^{§§}8:41 Ikantakoitziri jaka “thainkatasorintsiwaitanari”, irijatzii ikantaitziri mayim-piriiti. Tima jowyakaawintapiintakiri pairani Judá-mirinkaiti, tii ikinatanitari Pawa, jantayitziro kaariirori.

posarintsiti. ¿Ipoña pikantzi piñiiri Abraham-ni?”⁵⁸ Ari jakanaki Jesús: “Tikiraamintha itzimiita Abraham-ni. ‘Naakatsitaka’. Imapiro”.^{*} ⁵⁹Ikanta jirikaiti jaiyawitanakani mapi ikowi intsitokirimi. Iro kantzimaitacha Jesús, ipiyapithatanakari. Shitowanaki tasorintsipankoki.

Joshinchairi Jesús kaari okichaatsini

9 Ikanta ikinayitzi Jesús, jiñaaki kaari okichaatsini, jashi jowatziro owakiraa itzimapaaki. ²Ikanta jiyotaani josampitakiri, ikantziri: “Rabí, ¿Oitama kaari jokichaatanta owakiraa itzimaki jirika shirampari? ¿Irooma kantakaantzirori iyaaripironka ashitariri? ¿Irooma kantakaantzirori iyaaripironka irirori?” ³Ari jakanaki Jesús, ikantzi: “Tii iro kantakaantironi iyaaripironka, tii okantakaantziro iijatzii iyaaripironka iwaapati. Iro imatantari jiroka, onkantya jiñaitantyaawori ishintsinka Pawa. ⁴Iinta okitiiyyitzi, ontzimatyii antiro jantawairi otyaantakinari. Tima aririka ontsiniritanaki, tikaatsi kantironi jantawaiti. ⁵Iinta nosaiki naaka jaka kipatsiki, naakataki kitiiyyiinkatakotziriri isaawijatzii”. ⁶Ithonkakiro jiñaawaitaki Jesús, jiiwatanaki kipatsiki, jamirokaki kapichiini kipatsipitha jakoki, itziriyookitakiri kaari okichaatsini. ⁷Ipoña jiñaanziriri ikantziri: “Piyaati pinkiwaakitya owaankanaata jiitaitziri Siloé”. Ari ikinanaki kaari okichaatsini, ikiwaakitapaaka. Ikanta ipiyapaaka, kantanai jamini kamiitha.[†] ⁸Ikanta iyyininkapaini,

ikaatzi ñaayitapiintziriri ikamitantzi impashiityaari, josampitawakaayita, ikantzi: “¿Kaarima jirika saikapiintatsiri ikowakotantzi impashiityaari?” ⁹Tzimatsi kantatsiri: “Iriitaki”. Pashini kantatsi: “Aña kaari, iriawaiwitaka”. Iro kantzimaitacha, ikantzi irirori: “Naakataki”. ¹⁰Ipoña josampitanakiri: “¿Tsikama pikantairoka paminantaari kamiitha?” ¹¹Ari ikantanaki irirori: “Jirinta shirampari iitachari Jesús, iriitaki matakinaawori, tzimatsi itziritakinari nokiki, ipoña ikantakina: ‘Piyaati owaankanaataka Siloé. Ari pinkiwaakityaari’. Okanta niyaatanaki, ari nokiwaakitapaaka, aminaana kamiitha”. ¹²Ipoña josampitanakiri: “¿Tsikama iroñaaka jirika shirampari?” Ari ikantzi irirori: “Tii niyotzi”.

Fariseo-paini josampitziri kaari okichaawitacha

¹³Ipoña jaayiiitanakiri kaari okichaawitachari isaikayitzi Fariseo-paini. ¹⁴Tima kitiiyyiri jimakoryaantaitari inatzi, itziriyookitantakariri Jesús kaari okichaawitachani, iro jaminantaari kamiitha. ¹⁵Ari josampitakiri Fariseo-paini tsika okanta jaminantaari kamiitha. Ikantanaki irirori: “Itziriyookitantakinawo nokiki kapichiini kipatsi, opoña nokiwaakitaka. Aminaana iroñaaka kamiitha”. ¹⁶Ari ikantayitzi Fariseo: “Itzimika antakirori jiroka kaari jashitari Pawa, tima tii ipinkathatziro kitiiyyiri jimakoryaantaitari”. Iro kantacha ikantayini pashini: “Kaaripiroshiriri jinatyiimi, iiro jantaajaitziromi jiroka”. Tii jaapatziyawakaawintawo ikantayakirini Fariseo. ¹⁷Ari japiitakiri

^{*}8:58 Ipaaryaapiintaka Jesús ikantzi: “Naakatsitaka”, ari oiyakawo jiñaawaitaki Pawa pairani, jiñaanantantakariri Moisés-ni. Tima pairani Moisés-ni josampitakiri pairani Pawa, ikantziri: “Tsikama piitaka”. Ari jakanaki: “Naakatsitaka”. Iro jiyotantayarinini Judá-mirinkaiti jiñaawaitaki Jesús, ikowatzi jimonkaataiyaari Pawa.

[†]9:7 Jiroka iitachari “Siloé”, irojatzii jiitaitziri: “Otyaantaari”.

josampitziri kaari okichaawitachani: “¿Oitama pikinkishiritari iiroka, iitaka aminakagaimiri kamiitha?” Ikantzi irirori: “Kamantantaniri jinatzi”.

¹⁸ Kantai iroñaaka jaminawaitai kamiitha, tii ikimisantzi Judá-mirinkaiti kaari okichaawitachani jirika. Irojatzi ikaimantakariri iwaapati, ¹⁹ josampitawakiri, ikantziri: “¿Iriima pitomi jirika? ¿Pinkantinatya ari ikantatya tii jokichaatzi owakiraa itzimapaaki? ¿Tsikama okantaka jaminantaari iroñaaka kamiitha?”

²⁰ Ikantanaki ashitariri: “Niyotaiyini iriitaki nowaiyani, ari ikantatya tii jokichaatzi owakiraa itzimapaaki.

²¹ Iro kantacha tii niyotzi tsika okanta jaminantaari kamiitha iroñaaka, tii niyotzi iijatzi iita aminakagairiri kamiitha. Posampitiri irirori, antari jinaki, iriitaki kamantimini”. ²² Iro ikantantari iwaapati tima ithaawatzi, ikantaiyakini Judá-mirinkaiti: “Intzimirika kantaintsini Cristo jinatzi jirika Jesús, iiro noshinitairi intyagai apatotapiintaiyani”. ²³ Irootaki ikantantakari iwaapati: “Posampitiri irirori, antari jinaki notomi”.

²⁴ Japiitakiro Judá-mirinkaiti ikaimairi kaari okichaawitachani, ikantziri: “Pimpinkathatiri Pawa, pinkamantina tyaaryoopiroini, iiro pipinkathawaitashitari jirika shirampari kaaripiroshiriri jinatzi”. ²⁵ Ari ikantanaki irirori: “Tii niyotzi naaka kaaripiroshiriri jinatzi. Apa niyotzi naaka tii nokichaawita. Iro kantacha aminaana kamiitha”. ²⁶ Japiitakiri josampitziri: “¿Tsiaktya ikantakimika? ¿Iita jantakiri jaminakaantaimiri?”

²⁷ Ari jakanairi: “Aritaki nokantakimi, iro kantacha tii pikimisantzi. ¿Oitama pikowantari napiitimiro? ¿Pikowatzi-ima pinkimisantaiyirini iirokaiti?”

²⁸ Ari jitanakari ikawiyawaitanakiri, ikantaiyini: “Pinkimisantiri iiroka

jirika shirampari, irooma naakaiti nonkimisantiro Ikantakaantani Moisés-ni. ²⁹ Niyotaiyini naakaiti jiñaanatakiri Pawa pairani Moisés-ni. Iriima jirika, tikaatsi yotirini tsika ipoñaaka”. ³⁰ Ari jakanaki okichaataatsiri, ikantziri: “¿Tsikama okantatyaaka jiroka! Aña jaminakagaana naaka kamiithaini, tii piyotziri iirokaiti tsika ipoñaaka. ³¹ Ayotaiyini maawoni tii ikimiri Pawa kaaripiroshiriri. Apa ikimiro jamanamanaatani pinkathatziriri, antanairori ikowakairiri. ³² Tikaatsi ankimakowintapiinti tziimatsi aminakagairini kaari okichaataatsini itzimapaaki. ³³ Iiromi ipoñaakawo jirika shirampari janta Pawakinta, iirotya jimataajaitziromi jiroka”. ³⁴ Ari ikantanakiri: “Piyaaripironka pitzimakaaki iiroka. ¿Pikowima piyotayitaina naaka?” Jomishitowakaantaitakiri.

Kaari okichaashiritatsini

³⁵ Yotaki Jesús jomishitowakaan-taitakiri okichaataatsiri. Ikanta jiñagairi paata, josampitairi: “¿Pikimisantzirima iiroka Itomi Atziri?” ³⁶ Ari ikantzi irirori: “Pinkatharí, pinkantina tsika itzimi, inkini nonkimisantiri”. ³⁷ Ikantzi Jesús: “Aritaki piñaakiri, naakataki pikinkithawaitakaaki”. ³⁸ Ikanta jirika okichaataatsiri jotzirowashitanakari Jesús ipinkathatanakiri, ikantziri: “Nokimisantzimi Pinkatharí”. ³⁹ Ipoña ikantzi Jesús: “Nopokaki naaka jaka kipatsiki niyakawintantai, ari onkantya jaminantaiyaari kaari okichaataatsini. Iriima ikaatzi aminawitachari, iiro jokichaatai irirori”. ⁴⁰ Tzimayitzi Fariseo tsipatakari Jesús, ikimakiri ikantakiri, josampitanakiri: “¿Pikimitakaantatyaanarima naakaiti kaari okichaataatsini?” ⁴¹ Ikantanaki Jesús: “Imapiromi pinkimityaari kaari okichaashiritatsini iirokaiti, tikaatsi iyakawintimironi piyaaripiroshirinka.

Irooma pikantaiyini tii pikimitari kaari okichaashiritatsini, irootaki piñaantaiyaawori jiyakawintaitimiro pipiyathatakina”.

Jojanyaawintaitziro oijyatanto

10 Ipoña ikantanaki Jesús: “Itzimirika kaari tyaatsini omoopiroki oijyatanto, intyaashitayaarika onaminatantoki, koshintzi jinatzi, kaaripirori. Imapiro. ²Iriima tyaatsiri omoopiroki, iriitaki aamaakowintapiintariri oijya. ³Iriirika ashitaryaajaantironi aamaakowintawori ashitakowontsi, impoña intyaapaaki, impairyayitapaakiri oijya inkaimay-itapairi, ari jiyopaantitawairi. Iri omishitowajaantirini aamaakowintapi-intari oijya. ⁴Aririka jomishitowakiri jikokiroki maawoni, iri iiwatirini aamaakowintariri, joyaatzimaityaari oijya tima jiyopaantiziri iri aamaakowintariri. ⁵Iro kantacha tii joyaatziri kaari jiñaapiintziri, owanaa ishiyapithatari, tima tii jiyopaantiziri”. ⁶Ari ikantaki Jesús joyyakaawintziniri, tiimaita ikimathataiyirini jirikaiti iita ikantziri.

Ikimitari Jesús kamiithari aamaakowintantaniri

⁷Ipoña japiitanakiro Jesús ikantziri: “Naakatajaantaki ojoyawori omoopiro oijyatanto. Imapiro. ⁸Ikaatzi kaaripiroriiti itakawori ipokaki tikiraamintha nopoki naaka, joyyashitakari koshintzi. Irootaki kaari ikimisantantaiyarini oijya. ⁹Naakatajaantaki ojoyawori omoopiro. Intzimirika tyagaatsini nojoyakawo omoopirori, aritaki jawijakoshiritai. Ari joyyakotaiyaari oijya ipiyapiyata ityaapiintzi, ishitowapiintzi iijatzii. Tii okowityiimotari jowanawo. ¹⁰Iriima koshintzi apa ipoki inkoshiti, intsitokanti, japirotanti. Irooma naaka

nopokaki nañaakaapiroshiritantai. ¹¹Naakataki ojoyari kamiithari aamaakowintariri oijya. Tima apaani kamiithari aamaakowintariri oijya, ishiniwintari joiyyati. ¹²Tima ikaatzi ipinaiziri jaamaakowintari oijyanintsi, aririka jiñaawakiri owaminthatariri, jookawintziri, jowaitapaatyari oijya ishiyanakara aamaakowintariri, tzimpooka inkantayitanatya pashini. ¹³Iro ishiyantari aamaakowintawitariri, tima apa ikowi impinaitiri. Tii iri oijya inkowapiroti jaamaakow-intyaari. ¹⁴Naakataki kamiithari aamaakowintariri oijya. Niyoyitziri noiyyati. Jiyoyitana iijatzii irirori. ¹⁵Ikimita jiyopirotana Ashitanari, ari nokimitsitari iijatzii naaka niyopirotziri irirori. Noshiniwintakotari noiyyati. ¹⁶Iinitatsi iijatzii pashini noiyyati kaari saikatsini jaka. Ontzimatyii namayitairi jaka. Aritaki inkimisantayitaina irirori. Apaani inkantya impiyotaiya. Apaani inkantya aamaakowintaiyaarini. ¹⁷Jitakotana Ashitanari tima noshinitakiro nañaantari inkini nañagai iijatzii. ¹⁸Tikaatsi shintsiwintinani, aña naakataki shinitashitaincha. Oztzimimotana noshintsinka noshinitantari, iro nañaantaari iijatzii. Irootaki ikowakiri Ashitanari nantiro”.

¹⁹Ikanta ikimawakiro Judá-mirinkaiti jiroka ñaantsi, japiitanakiro tii jaapatziyawakaanaa. ²⁰Tzimatsi ojoyiki kantayitanaintsiri: “¿Litama pikimisantantari? Ikamaaritatzii, iro ishinkiwintantakari”. ²¹Iro kantacha pashini kantatsii: “Tikaatsi kamaari matironi jiñaawaitiro jiroka ñaantsi. ¿Kantatsima kamaari jaminakagairi kaari okichaawitachani?”

Ikisaniintanakiri

Judá-mirinkaiti jirika Jesús

²²Aritaki tyaawontsipaititai. Okanta janta Jerusalén-ki, joimoshirinkaitziro tatorintsipanko. ²³Ari isaikitakari

Jesús tesorintsipankoki, janiwaitzi awijatapishitzi jiiitaiiro “Salomón-tapishi”.²⁴ Ipoña Judá-mirinkaiti ipiyowintapaakari, josampitziri: “¿Tsikapaitima onkaati pinkisoshiritakaayitina? Iirokarika Cristo, incha pooñaawontinawo”.²⁵ Jakanaki Jesús ikantzi: “Aritaki nokamantayitakimi, tiimaita pikimisantana. Okaatzi jimatakaayitakinari ishintsinka Ashitanari, oñaagantapirowaitakiro kamiithaini.²⁶ Iro kantacha iirokaiti tii pikimisantaiyini, tima tii pikimitakaanta iirokami noiyyati.²⁷ Ikaatzi kimitakaantaachari noiyyati jiyopaantitana, niyotsitari iijatzi naaka. Joyaayitana iriroriiti.²⁸ Naakataki kañaanitakaayitairini. Iiro ipiyawaita, tikaatsi aapithatinarini.²⁹ Ikaatzi jashitakaakinari Ashitanari, tikaatsi aapithatinarini, tima iri matzirori jantaritzi anaakopirotantatsiri maawoni.³⁰ Tima itsipashiritana Ashitanari, kimiwaitaka apanimi nonkantya”.

³¹ Ikanta Judá-mirinkaiti jaawitanana mapi ikowi intsitokirimi,³² iro kantacha Jesús, ikantanakiri: “Iro ishintsinka Ashitanari antakaayitakinawori kamiithayitatsiri okaatzi piñaakotakinari iirokaiti. ¿Oitama pintsitokawintinari?”³³ Ari ikantaiyanakini Judá-mirinka: “Tii iro nontsitokawintimi kamiithari okaatzi pantayitakiri, aña iro nontsitokawintimi pithainkatasorintsitakiri Pawa. Tikaatsi piimachiitya iiroka, atziri pinatzi, iro kantacha pikimitakaantashiwaitaka Pawami pinaty!”³⁴ Ikantzi Jesús: “Jiroka osankinata Ikantakaantaitani, Naaka kantatsi: ‘Pawaiti pinaiyini iirokaiti’.

³⁵ Ari ayotaiyironi Osankinarintsipirori, iiro okantzi anthainkañaanitiro. Iriitajaantaki Pawa iitakiriri atziriiiti ‘Pawaiti’ itzimi jiyotakaayitakiri iñaani.

³⁶ ¿Iitama pikijimatantanari iirokaiti pikantaiyini nothainkatasorintsitaki nokantaki: naaka Itomi Pawa? Aña naakatataiki jookotaki, jotyaaantakina nompoki kipatsiki.³⁷ Iiro nantziromi okaatzi jantziri Ashitanari, iirotya pikimisantaiyini.³⁸ Aña aritaki nantakiro. Onkantawitya iiro pikimisantana naaka, iro pinkimisanti okaatzi notasonkawintantayitaki, iro piyopirotantyaari ari notsipashiritari Ashitanari, itsipashiritana iijatzi irirori”.³⁹ Ari ikowawitaiyani jaakaantirimi iijatzi, iro kantacha Jesús ishiyapithatanakari.

⁴⁰ Piyanaa Jesús katonkaki jiña Jordán. Ari isaikapai tsika jowiinkaantantzi pairani Juan-ni.⁴¹ Ojyiki atziri jatashitakiriri jiñiiri Jesús. Ikantaiyini: “Tii itasonkawintantawita Juan-ni irirori, iro kantacha okaatzi ikinkithatakotakiriri jirika shirampari tyaaryoori inatzi”.⁴² Ojyiki kimisantanakiriri Jesús.

Ikamantakari Lázaro

11 Tzimatsi mantsiyari shirampari jiiita Lázaro, Betania-jatzi jinatzi, ari onampitawori iijatzi María otsipatawo irinto Marta.² (Jiroka María, iritsiro Lázaro, iro saitantakariri kasankaari iitziki Awinkathariti ojyitantzimaitari oishi.)³ Okanta jiroka apiti iritsiro Lázaro, okaimakaantakiri Jesús, okantaki: “Pinkatharí, imantsiyatatzii paapatziyani”.⁴ Ikanta ikimawaki Jesús, ikantzi: “Jiroka mantsiyarintsi tii owamaantzi, aña ari jiñaitiro ishintsinka Pawa, iijatzi ishintsinka Itomi”.

⁵ Owanaa jitakowitakawo Jesús jiroka Marta, iijatzi irinto, ipoña Lázaro,⁶ ikimawitaka ikamantaitakiri jimantsiyatatzii Lázaro, iikiro isaikawaitanakitzi apiti kitiiyyiri janta.⁷ Ipoña ikantanairi jiyotaani: “Thami

ampiyi Judea-ki”.⁸ Ari ikantaiyini jiyotaani: “Rabí, owakiraa ikowaiyini Judá-mirinkaiti intsitokimi janta. ¿Iijatzima pikowi pimpiyanai?”⁹ Ikantzi Jesús: “¿Imapiroma osamanitzi apaani kitiiyjiri? Itzimirika aniitatsiri kitiijyipaitiki, tii jantziwawaita, tima jiñaakiri kitiijiinkari jaka kipatsiki.”¹⁰ Iriima aniitatsiri tsiniripaiti, jantziwawaita, tima ikowityaatya janta kitainkari”.¹¹ Iikiro ikantanakitzi Jesús: “Makoryaaki aapatziyani Lázaro, ontzimatyii niyaati nowiriintairi”.¹² Ari ikantaiyanakini jiyotaani: “Pinkatharí, kimitaka ari amataakoni-inta, tima iro jimakoryaantari”.¹³ Jiñaajaantaiyini jiyotaani Jesús iro ikinkithatakotzi makoryaantsi, ikantakira: “Jimakoryaatzi Lázaro”.¹⁴ Ipoña jooñaawontanakiniri, ikantziri: “Kamaki Lázaro.”¹⁵ Owanaa nokimoshiritaki tii nosaiki janta, iro pinkimisantapirotantyaari, thami aati aminiri”.¹⁶ Ikanta Tomás jiiitatziri “Tsipari”, ikantanakiri ikaataiyini jiyotaanitari: “Thami oyaawitanantyaari, añaamachiiti iirorika jowamaayiitai aaka”.¹⁷

Iri Jesús, owiriintantaniri, añaakaantaniri

¹⁷ Ikanta jariitzimatapaaka Jesús, ikimapaaki tziimakotaki Lázaro 4 kitiiyjiri ikitaitantakariri. ¹⁸ Tii intainapirotzi Betania osaiki Jerusalén,⁸

¹⁹ iro jiyaatashitantakawori Judá-mirinkaiti jiroka Marta otsipatakawo María, inkimoshiritakaantaiyaawori ikamaki iyaariri. ²⁰ Okanta iyotaki Marta iro jariitzimatya Jesús, jatanaki otonkiyotawatyaari. Iro saikanaintsi María pankotsiki. ²¹ Okantawakiri Jesús: “Pinkatharí, ari pisaikimi iiroka jaka, iiro ikamimi niyaariri. ²² Iro kantacha niyotzi naaka aririka pinkamitiri Pawa oitya rantimiri, aritaki jimatakimiro”. ²³ Ari jakanakiro Jesús: “Aritaki jañagai piyaariri”. ²⁴ Okantzi Marta: “Niyotzi aritaki impiriintai paata iwiyaantapaatyaawoni kitiiyjiri impiriintantaiyaari kamayitatsiri”. ²⁵ Ipoña ikantanakiro Jesús: “Naakataki owiriintantatsiri, naakataki añaakaan-taniri. Iitarika kimisantainani naaka, onkantawitayta inkami, ari jañagai. ²⁶ Ikaatzi añaayitatsiri iroñaaka, kimisantainani, iiro ikaamaniyitai. ¿Pikimisantziroma jiroka?” ²⁷ Okantzi iroori: “Nokimisantzimi Pinkathari, iirokataka Cristo Itomi Pawa ikajyaakaakiriri impoki jaka kipatsiki”.

Jiraapaaka Jesús ikitaitakiri Lázaro

²⁸ Ithonkakiro Jesús ikantayitakiro Marta, jatanaki okaimiro irinto María, okamantathatapaakiro, okantziro: “Ariitapaaka yotaantaniri, ikaimimi”. ²⁹ Okanta okimawaki María, katziyanaka, jatanaki oñiiri Jesús. ³⁰ Tikiraata jariita

⁸11:9 Ojyakaawintachari jaka “apaani kitiiyjiri”, jañaantari inatzi Jesús, iro kim-itakawori kitiiyjiri. Tima jiñaawaitakiro Jesús jiroka, jiyotzi tikira imonkaapaitta jowamaantaityaariri. Jiroka ikantakiri: “Pinkinkishiritakotiro oita awijatsiri aririka aniiti kitiijyipaiti. Tima aririka aniiti kitiijyipaiti, kamiitha okoñaatzi, iiro antzi-wawaita, añaairo tsika ankini iiro aminaashiwaita tsikarika aati. Irooma aniitirika tsiniripaiti, oiyiki antziwatya, aminaashitya tsikarika aati. Irootaki aniitantaari tsika inintakairo Pawa, iiro aminaashiwaita aati. Iirorika aatzi tsikarika ikowakairo Pawa, aritaki aminaashiwaitatya tsika aati. Tima iriitaki Pawa ojyawori kitiijyi-inkari, tsikarika aati, iiro aminashiwaita”.

¹⁷11:16 Ikantakoitziri jaka “Tsipari”, irijatzi jiiitatziri “Dídimo”.

⁸11:18 Kantakotachari jaka “tii intainapirotzi”, iro ojyawori ikantaitzi 3 kilómetro, irojatziri ikantaitziri pairani 15 estadio.

Jesús nampitsiki, irojatzi isaikaki otonkiyotawakari Marta. ³¹ Ikanta Judá-mirinkaiti tsipatakawori opankoki joimoshirinkiro jiñaakiro oshiyana María, joyaatanakiro jiñaajaantaki iraaawaitatyiiya kitataariki. ³² Okanta ariitapaaka María isaikaki Jesús, otzirowashitapaakari okantziri: “Pinkatharí, ari pisaikimi iiroka jaka, iiro ikamimi niyaariri”. ³³ Ikanta Jesús, jiñaakiro María iraimotapaakari, ari ikimitapaakari iijatzi Judá-mirinkaiti oyaatapaakirori, antawoiti jowashir-itanaka, okatsitzimoshiritanakiri, ³⁴ josampitanakiro: “¿Tsikama janta pikitatakirika?” Ari ikantaitanakiri: “Pimpoki Pinkatharí, piñiiri”. ³⁵ Ari jiraapaakari irirori Jesús. ³⁶ Ikantaiyini Judá-mirinka: “¡Paminiri antawoiti jítakotakari!” ³⁷ Tzimimaitacha pashini kantanaitsiri: “Iriiwitaka jirika aminakairiri kaari okichaatsini, ¿kaari jaminanta tsika inkinakairo iiro ikamanta Lázaro?”

Ipiriintaa Lázaro

³⁸ Apiitanakiri Jesús okatsitzimoshir-itanakiri, jiyaatashitanakiri okaakiini kitataari. Omoona inatzi, iro mapi joiyiyiyiitantakari. ³⁹ Ikantanaki Jesús: “Potainkiro mapi”. Ari okantanaki Marta iritsiro kamaintsiri: “Pinkatharí, kimitaka ari sankainkataki, tima tzimaki 4 kitijiyiri ikamantakari”. ⁴⁰ Ari jakanaki Jesús: “¿Nokantakimi, pinkimisaninarika, ari piñaakiro ishintsinka Pawa?” ⁴¹ Jotainkakiro mapi. Ipoña jaminanaki Jesús inkitiki, ikantanaki: “Ashitanarí, nopaasoonkitzimi iiroka, tima pikimana. ⁴² Niyotzi ari pinkantapiintatya pikimana. Iro nokantanzimiri inkimantyaari atziriiti saikaintsiri jaka, iro inkimisan- tyaari iirokataka otyaantakinari”. ⁴³ Ithonkakiro jiñaawaitakiro jiroka, ikaimanaki: “¡Lázaro,

pishitowi!” ⁴⁴ Shitowapai kaminkari, jankowitakawo manthakintsi jakoki iijatzi iitziki, irojatzi iponapootakawo jankowitantaitawakariri. Ari ikantzi Jesús: “Pankowiryaaakotiri, jiyaaita”.

Ikamantawakaita intsitokaitiri Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Irootaki ikimisantantanakari oiyiki Judá-mirinkaiti ikaatzi jataintsiri itsipatawo María, ikaatzi ñaakirori jantakiri Jesús. ⁴⁶ Iro kantacha tzimatsi jatashitanakiriri Fariseo-paini. Ikamantapaakiri okaatzi jantakiri Jesús. ⁴⁷ Ikanta Fariseo-paini itsipatakari ijiwari Ompiratasorintsitaari, japatotakiri jiwariiti, ikantaiyini: “¿Oitama antiri? Jirika shirampari oiyiki itasonkawintantaki. ⁴⁸ Aririka añaashiminthatyaari, maawoni inkimisantaitiri. Ari impokaki ijiwari-paini Roma-jatzi, impookakaantakiro tatorintsipanko, japirotakaantakiro anampitsiti”. ⁴⁹ Iro kantacha, iinitatsi itsipatakari, iitachari Caifás, iriitaki Ijiwaripiroriti Ompiratasorintsitaari, ikantanaki irirori: “Tii piyotaiyini iiroka. ⁵⁰ Iro kamiithatatsi ashiniti apaani atziri inkamawintai, iiro japiroitantai anampiki”. ⁵¹ Jirika Caifás, Ompiratasorintsipirori jini, jiñaawaitakaakiri Pawa. Okantawitaka tii jiyotzi, iri Jesús ikinkithatakotaki inkamawintiri ijyininkapaini. ⁵² Tii apa inkamawintiri ijyininkapaini, aña inkamawintairi maawoni itomiiti Pawa tzimpookaintsiri, jiwithaawakaantyaari jashitaari. ⁵³ Aripaiti ikowaki ijiwari Judá-mirinkaiti jowamairi Jesús.

⁵⁴ Irootaki kaari ikowantanaa Jesús intsipatanaiyaari Judá-mirinkaiti. Aña shitowanaki isaiki Judea-ki, jataki otzishimashiki osaiki nampitsi iitachari Efraín. Ari isaikakaapairi jiyotaani.

⁵⁵ Irootaintsi joimoshirinkapaitaitairo Judá-mirinkaiti Anankoryaantsi, oiyiki

atziri jatatsiri Jerusalén-ki jiwit-sikashiriyitya. ⁵⁶Ari jaminaminaitakiri Jesús, josampitawakaiyani tasorintsi-pankoki: “¿Tsikama pikantaiyini iiroka? ¿Ari impokaki joimoshirinkaita?” ⁵⁷Ikanta Fariseo-paini itsipayitakari Ompiratasorintsi-piroriiti, ikantantayitaki: “Iitarika yotaintsini tsika isaiki Jesús, inkamanti, naakaaniriiti”.

Isaitantaitari Jesús kasankaari

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

12 Aritaki yotapaaka 6 kitiiyyiri joimoshirinkantyaawori Anankoryaantsi, jataki Jesús Betania-ki, inampiki Lázaro jowiriintairi pairani. ²Ari joimoshirinkaitakiri Jesús. Iro Marta oyiitantatsi. Ari isaikitakari iijatzí Lázaro itsipatakari Jesús jowaiyani. ³Amakotapaaki María kasankaari. Ojyiki owinawoni jiroka. Osaitantapaakari iitziki Jesús. Ojyitantzimaitari oishi. Kasankainka okantanaka maawoni pankotsiki.** ⁴Ikanta Judas Iscariote, jiyotaani Jesús pithokashityaarini paata, ikantanaki: ⁵“¿Iitama kaari ipimantantaitawo jiroka kasankaari? Ari aantatyaami ojyiki kiriiki, iri anishironkatantyaaririmi ashironkainkari”.†† ⁶Tii iro ikantantakari Judas jitakotatyaari ashironkariiti, aña koshintzi jinatzí. Iriitaki jowaitakiri inkimpoyiiri kiriiki, iro kantacha ikoshitapiintzi kapichiini. ⁷Ari ikantanaki Jesús: “Piñaashiminthatyaawo, aña iroowitaka okajyaakaakinari, inkitaitakinarika.‡‡ ⁸Iriima ashironkainkariiti ari

inkantaitatyaani isaikimotimi, irooma naaka iiro nokantaitatyaani nosaikimotimi”.

Ikamantawakaita intsitokaitiri Lázaro

⁹Jiyotaiyakini Judá-mirinkaiti ari isaiki Jesús Betania-ki. Jiyaataiyakini janta, tii apa jaminiri Jesús aña iijatzí Lázaro, jowiriintairi pairani Jesús. ¹⁰Ikamantawakaayitaka Ompiratasorintsi-piroriiti intsitokiri iijatzí Lázaro. ¹¹Tima iriitaki Lázaro kantakaantakirori kaari jaapatziyaitantanaari Judá-mirinkaiti ikimisantaitanakiri Jesús.

Ariitaa Jesús Jerusalén-ki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹²Ojyiki atziri jataintsiri Jerusalén-ki joimoshirinkiro Anankoryaantsi. Okanta okitiiyyitamanai, ikimaiyakini ari impokiri Jesús nampitsiki. ¹³Ipoña ichikaiyanakini ojyawori kompiroshi. Jataiyanakini intonkiyotawatyaari, ikaimaiyini ikantzí: ¡Aatsikitataiki awinkathariti! Tasonkawintaari jinatzí, tima Pinkathari aitziri otyaantakiriri. ¡Iriitaki Awinkatharipirotitaiyaari aakaiti Israel-mirinkaiti! ¹⁴Ari jiñaapaaki Jesús iwonkiri burro, ityaakaanakari, tima okinkithatakotsitakari Osankinarintsi-pirori, ikantaitaki: ¹⁵Sion-jatoiti, iiro pithaawaiyini, Pokataiki Piwinkathariti, Ityaakaakari iwonkiri burro.

**12:3 Jiroka kasankaari kinkithatakotachari jaka, iro jiwitsikaitzi inchatiyaki iitachari “nardo”. Okaatzí otinatzi apaani libra, irojatzí ikantaitziri iijatzí 300 gramo.

††12:5 Kantakotachari jaka “ojyiki kiriiki”, irijatzí ikantaitziri pairani “300 denario”. Iri ipinaitziriri antawairyaantzi, aririka jimonkaatakiro apaani osarintsi jantawaitaki.

‡‡12:7 Tzimatsi jamitaitari pairani. Aririka inkamakaantaiti, isaitantari kasankaari, inkini inkitaitiri.

¹⁶ Owakiraini, tii ikimathataiyironi jiyotaani jiroka. Iro kantacha itzinaashitaawo Jesús jowaniinkawo, aripaiti ikinkishiritanaka iriitaki Jesús josankinatakoitzi. ¹⁷ Tima ikaatzi tsipatakariri Jesús jowiriintairi Lázaro, ikinkithatakoyitairo okaatzi jiñaakiri. ¹⁸ Iro jiyaatantanakari atziriiti itonkiyotawakari Jesús, tima ikimakotakiri jowiriintantaki. ¹⁹ Iriima Fariseo-paini ikantawakaiyani iriroriiti: “Piñaakiro, kimitaka iiro akitsirinkiri. Paminiri, iro jiyaatashitiri maawoni”.

Jaminaminatziri Jesús Grecia-paantiri

²⁰ Tzimayitatsi Grecia-paantiri tsipatakariri atziriiti jataintsiri joimoshirinkaiyani. ²¹ Ikanta Felipe Betsaida-jatzi, ipokashitapaakiri Grecia-paantiri. (Jiroka Betsaida nampitsi inatzi saikatsiri Galilea-ki.) Ikantapaakiri: “Pinkathari, nokowi noñiiri Jesús”. ²² Ari jiyaatanaki Felipe, ikamantapaakiri Andrés. Apitiroiti jiyaataiyanakini, ikamantakiri Jesús. ²³ Ari ikantanaki Jesús: “Monkaapaititapaaka itzinaashitantaiaawori jowaniinkawo Itomi Atziri. ²⁴ Apaani okithoki kaari ipankiitzi, ari ashi owamachiitiro onkantya apakithowoini. Irooma aririka ompathaakitanaki oyo-ookanaki ipankiitakiro, ari jiñaitakiro onkithokitai. Imapiro.”^f ²⁵ Iitarika itakowaitashitachani jantayitziro inintashiyitari, ari impiyashitaiya. Iriima manintanakironi jantashiwaiyitari jaka kipatsiki, ikamawintanaatziro inkañaniyitai. ²⁶ Tzimatsirika kowatsiri nonkimitakaantiri nompiratani, inkimitakotinawo naaka. Tsikarika nosaikai naaka, ari isaikitaiya iijatzi nompiratani. Iitarika nokimitakaari nompiratani,

iri Ashitanari kantakaiyaawoni impinkathaitantyaariri paata”.

Ikinkithatakota Jesús jowamaitiri

²⁷ “¡Antawoiti okatsitzimoshiritakina iroñaaka! ¿Tsikama nonkantika? ¿Nonkantima: ‘Ashitanari, powatsinaryaakoshiritaina?’ ¡Aña irootaki nopokantakari, nimonkaatairo! ²⁸ Ashitanari, poñaagantiro powaniinkawo”. Ikimaitatzi ñaawaitanaintsiri inkitiki, ikantaizti: “Aritaki noñaagantakiro, iroñaaka napiitiro”. ²⁹ Atziriiti piyotainchari ikaatzi kimawakirori, ikantaiyanakini: “Ookathawontsi inatzi”. Iro kantacha ikantayitzi pashini: “Maninkari ñaanatakiriri”. ³⁰ Ari ikantanaki Jesús: “Tii apa naaka jiñaanayitzi, aña iirokaiti jiñaawaiwintaki. ³¹ Irootaintsi jiñaitiri jowasankitaitiri okantakaantziro iyaaripironka isaawijatziiti, joitsinampagaitairi iijatzi pinkathariwaitashitachari. ³² Iro kantacha aririka jowatzikakoitakina jaka kipatsiki, aritaki nonkaimashiritanairi maawoni”. ³³ Ari jooñaawontziro Jesús tsika onkantya aririka jowamaitakiri. ³⁴ Ari jakaiyanakini atziriiti: “Ayotaiyini okantzi Ikantakaantaitani: ‘Kañaaniri jinatzi Cristo’. ¿Iitama pikantantari iiroka ontzimatyii jowatzikakotaitiri Itomi Atziri? ¿Iitakama Itomi Atziri?” ³⁵ Ikantzi Jesús: “Iinta isaikimotanaimi jiiitatziri ‘Kitainkari’, apa isaikanai kapichiini. Pinkimitakaantiro paniitayiyimi okitiijiinkatzi, ari onkantya iiro omapokantzimi kimitawori tsinirikiri. Tima ikaatzi aniitatsiri otsinirikitzi, tii jiñiuro tsika ikini. ³⁶ Pinkimisantairi jiiitatziri ‘Kitainkari’ iinta isaikimoyitzi, pinkimitakotyaari irirori”.

^f12:24 Kantakotachari jaka “okithoki”, trigo inatzi.

Tii ikimisantaiyini Judá-mirinkaiti

Ithonkanakiro jiñaawaitanakiro jiroka, shitowanaki Jesús. Tii joñaagantanaa.

³⁷ Okantawitaka Jesús oiyiki itasonkawintantawitaka inampiitiki jirikaiti, tii ikimisantaiyini. ³⁸ Ontzimatyii imonkaatya josankinatakiri Kamantantaniri Isafás-ni, kantatsiri: Pinkathari, ¿litaka kimisantironi

añaani?

¿litaka joñaagaitakiri ishintsinka Pinkathari?

³⁹ Jiroka pashini josankinatakiri Isafás-ni, irootaki kaari ikimisantantaita, ikan-taki pairani:

⁴⁰ Iri Pawa kaari okichaatakairini,

Imasontzitakaayitakiri,

Ari onkantya iiro jokichaatanta

Iiro ikimathawainitanta.

Ari onkantya iiro ipiyashitantaana naaka,

Nowawijaakotantaiyaariri.

⁴¹ Iro jiñaawaitantakawori jiroka Isafás-ni tima iñaampiyakityaawo jowaniinkawo Jesús, irootaki inkinkithatakotantakariri. ⁴² Iro kantacha, oiyiki Judá-mirinkaiti kimisantanairiri Jesús, ari jimatsitanakawo ñaapiririiti. Iro kantacha tii joñaagantziro, tima ithaawantatyaari

Fariseo-paini, iiro ishinitairi intyaayitai japatotapiintaiyani. ⁴³ Ari okantzimaitaka. Iri ikowapirotanaki Fariseo-paini jaapatziyamintatyaari, iriima Pawa, tii.

Jesús yakawintairini atziriiti

⁴⁴ Ari jiñaawaitanaki shintsiini Jesús, ikantanaki: “Iitarika kimisantainani naaka, tii apaniroini ikimisantana, aña ikimisantsitakari otyaantakinari.

⁴⁵ Ikaatzi okitaanari naaka, okimiwaitakawo iriimi jokityaami otyaantakinari.

⁴⁶ Irootaki nopokantakari naaka,

nonkimitaiyaari ‘Kitainkari’, ari onkantya nonkitiijyiinkatakotantyaariri isaawijatzi. Iiro isaikayitai otsinirikitzi inkaati kimisantainani. ⁴⁷ Tima tii iro nompokantyaari naaka kipatsiki nowasankitaanti, iro nopokantakari nowawijaakotanti. Ikaatzi kimayiwita-wori noñaani, tiimaita ikimisantzi, kaari naaka owasankitairini. ⁴⁸ Iitarika manintakinari, kaari kimisantaironi noñaani, tzimaki iitya owasankitairini. Kimiwaitaka jiroka ñaantsipaini okaatzi noñaawaitakiri atziri inatyiimi, iro owasankitaantaatsini paata, ipiyathapaantiwaitakina. ⁴⁹ Tima

naaka tii noñaawaitashiwaita nonintakaanikiini. Ashitanari,

itzimi otyaantakinari, iriitaki kantakinawori okaatzi nokantayitakiri,

niyotaantayitakiri iijatzi. ⁵⁰ Niyotzi naaka okaatzi ikantakaantziri

Ashitanari iro kañaanitakaantatsiri. Ari okantari, okaatzi nokantayitakiri

naaka, nothotyaatziiro okaatzi ikantajaantakinari Ashitanari”.

Jesús ikiwakiitzi jiyotaaniiti

13 Ari kaatapaaki kitijiyiri joimoshirinkaitawo Anankoryaantsi. Jiyotaki Jesús monkaatapaaka

jookawintantyaawori kipatsi, iro jiyaatai intsipatapaiyaari Ashitariri.

Antawoiti jitakoyitakari ikaatzi kimisantakiriri, ari ikantapiintatya

jitakotari irojatzi iwiyaantapaakawori.

² Ikanta isaikaiyini jowaiyani, aritaki kamaarishiritanaki Judas Iscariote, itomi Simón, iri pithokashityaarini Jesús.

³ Jiyotaki Jesús tima ipoñaatyaawo irirori Pawaki, aritaki impiyi janta.

Iriitaki shintsitakaapirotakiriri Ashitariri. ⁴ Ari ikatziyanaka isaikaki

jowaiyani, jaatonkoryaanakiro iwiwiryakawo, jowathakitanakawo

manthakintsi. ⁵ Jaakiro jiña isakiro kiwaakomintotsiki. Ikiwakiyi-

takiri jiyotaani, joyyikiitantari manthakintsi jowathakitakari.^{§§}
⁶Iro inkiwakiitantaaririmi Simón Pedro, ikantanaki irirori: “Pinkatharí, ¿iirókama kiwakiitinani naaka?”⁷ Ari ikantzi Jesús: “Tii pikimathatziro okaatzi nantiri, irooma paata, ari pinkimathatairo”.⁸ Ikantanaki Pedro: “¡Iiro noshinitzimi pojyaari ompirataari pinkiwakiitina!” Jakanaki Jesús: “Iirorika nokiwakiitizimi, tii paapatziyana”.⁹ Ikantzi Simón Pedro: “¡Pinkatharí, iirotya pikiwakiitashitana, ña pinkiwina maawoni nakoki iijatzi noitoki!”¹⁰ Iro kantacha Jesús, jakanairi: “Owakiraa kaawoshitainchari, apa okowajaanta inkiwakiitya tima kititaki maawoni. Ari kititaiyakimini iirokaiti, okantawitaka tii maawoni pinkitishiritaiyini”.¹¹ Tima jiyotakiri Jesús itzimi pithokashityaarini, irootaki ikantantakari: “Tii maawoni pinkitishiritaiyini”.

¹²Aritaki ithonkakiro ikiwakiitakiri, ikithaatanaawo Jesús iwiwiryaaakowo, saikanai iijatzi tsika jowaiyani, ari ikantzi: “¿Pikimathatakiroma okaatzi nantakiri?”¹³ Pikantapiintaiyakini iirokaiti ‘Yotaanarí, Pinkatharí’. Imapirowitayya pikantanari, tima naakataki.¹⁴ Naaka ‘Yotaanirí’, naaka ‘Jiwari’. Iro kantacha, nojyakotakari ompirataari nokiwakiityakimi, ari pinkimityaari iirokaiti pinkiwakiitawakaayitya.¹⁵ Naakataki oñaagakimirori, pinkimitakotantinari iirokaiti tsika nokantakimi.¹⁶ Tii

ipinkathaitziri ompirataari janaakotziri ompiratariri. Tikaatsi iijatzi apaani otyaantaari anaakotirini otyaantakiriri. Imapiro.¹⁷ Aririka pinkimathatanairo jiroka, pantanairo iijatzi, aritaki pinkimoshiritai.¹⁸ Jiroka nonkantimiri, tii maawoni nonkinkithatakotaiyimini. Niyotziri naaka ikaatzi niyoshiitakiri. Ari imonkaatyaari Osankinarintsipirori, kantatsiri:

Tzimatsi atyootakinari, iriitaki pithokashityaanani.

¹⁹Aririka imonkaatya jiroka, iro pinkimisantapirotantyaanari ‘Naakatsitaka’. Irootaki nitantawori nokamantzimiro.*²⁰ Iitarika aapatziyaarini notyaantani, naakatajaantaki jaapatziyaka iijatzi. Iitarika aapatziyinani naaka, iri jaapatziyaka otyaantakinari”.

Ikamantzi Jesús iri pithokashitirini Judas

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹Ari ithonkanakiro jiñaawaitakiro jiroka, antawoiti okatsitzi-moshiritanakiri Jesús. Iikiro joñaagantanakitziro ikinkithatakotakiri, ikantzi: “Pikaataki iirokaiti jaka tzimatsi apaani pithokashitani. Imapiro”.²² Ari jaminawakaanaka jiyotaani, tii jiyotzi iita ikinkithatakotziri.²³ Ikanta apaani jiyotaani, jitakopirotoni Jesús, saikimotakiriri okaakiini jowaiyani,²⁴ jiñaakiri Simón Pedro jiñaanachiratziri, ikantziri: “Posampitiri iita ikinkithatakotziri”.²⁵ Ikanta

§§13:5 Iro jamiyitari Judá-mirinkaiti ikiwakiitapiinta intyaapiintantyaari ipankoki. Jiroka antawairintsi, apa jantapiintziro ompirataari. Tima apaani ñaapirori atziri, iiro okantzi inkiwakiityantani. Irootaki kaari okamiithatziomotantari ikiwakiityitakiri pairani Jesús jiyotaani. Iro jantantakawori jiroka Jesús, onkantya jiyotaantyaariri jiyotaani, onkantawitya jiwarimi jinatatyi atziri, ontzimatyii jaapatziyaari pashini, inkimitakotyaari ikanta ompiratariri, tsinampashiri inkantya.

*13:19 Jiitapiintaka Jesús ikantzi “Naakatsitaka”, ari ojjakawo jiñaawaitaki Pawa pairani. Paminiro iijatzi Jn. 8.58.

irirori, jontsitokanakari okaakiini, josampitakiri: “Pinkatharí, ¿Iitaka?”
²⁶Ari ikantzi Jesús: “Piñiina najyiti kapichiini tanta, iitarika nompaki, iriitaki”. Jajyitaki kapichiini tanta, ipakiri Judas Iscariote, itomi Simón.
²⁷Ikanta jowawakawo Judas tanta. Aripaiti ikamaaritanaki. Ari ikantziri Jesús: “Pantiroota thaankiini pikinkishiritapiintakari”.[†] ²⁸Ikanta ikaatzi jowaiyani tikaatsi kimathatawakironi oita ikantantariri. ²⁹Tima Judas iriitaki kimpoyiiriri kiriiki, jiñaajaantzi ikantatziiri Jesús jiyaatiita jamananti tsika oitya joimoshirintyaari, jiñaajaantaki iijatzi jamanantatyi impayitiriri ashironkainkariiti.
³⁰Aritaki jowawakawo Judas tanta, jatanaki. Aritaki tsiniritanaki.

Owakiraari Ikantakaantaitani

³¹Ari jatanaki Judas, ikantzi Jesús: “Monkaatapaaka itzinaashitantaawori jowaniinkawo Itomi Atziri. Iro jiñaitantyaawori jowaniinkawo Pawa.
³²Tima ari okantari, iriitaki Pawa oñaagantironi jowaniinkawo. Iroñaaka jantiro. ³³Notomiiti, kapichitapaaki nosaikimotanaimi. Ojyiki paminaminawitaina iirokaiti, iro kantacha iiro piñagaana. Irojatzí nokantsitakariri ayyininkapaini Judá-mirinka, irojatzí napiitsitzimiri nokantzimiro iirokaiti, tima iiro pitsipataana tsika nosaikapai naaka. ³⁴Jiroka owakiraari nokantakaantani: Ontzimatyii pitakotawakaiya. Nokimita naaka nitakoyitzimi, ari pinkimitanaiyaari iirokaiti, pitakotawakaanaiya. ³⁵Aririka pitakotawakaanaiya iirokaiti, ari jiyoyitaimi maawoni iirokatakai niyootaani”.

Ikinkithatakotziro Jesús jookawintanti Pedro

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶Ikanta Simón Pedro josampitanakiri Jesús: “Pinkatharí, ¿tsikama piyaatika?” Ari jakanaki Jesús, ikantzi: “Tsika janta niyaati naaka, iiro okantzi poyaatina iirokaiti, irooma paata ari onkantaki poyaatina”. ³⁷Ikantanaki Pedro: “Pinkatharí, ¿iitama iiro okantanta noyaatimi? ¿Aritaki noshiniwintakimi!”
³⁸Jakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Imapiroma pishiniwintina? Aña tikiraamintha iniita tyoopi, mawajatzí pinkanti: ‘Tii niyotziri Jesús’. Imapiro”.

Iri Jesús ojoyawori aatsi jariitantaitari Ashitairiki

14 “Iiro powashiriwaitaa. Pawintaiyaari Pawa, pawintaiyaana iijatzi naaka. ²Janta ipankoki Ashitanari tzimatsi ojyiki anampitapaiyaawo. Iromi otzimi, iiro nokantzimi niyaatai niwitsikapaimi tsika pinampitapaiyaawo. ³Aririka niyaatai, niwitsikayitai tsika pisaikai, ompoña nompishitaimi naayitaimi, ari pintsipatapaina iirokaiti tsika nosaikai naaka. ⁴Piyotaiyironi iirokaiti aatsi jiyaatantaitari tsika nosaikai”.
⁵Ari ikantanaki Tomás: “Pinkatharí, tii niyotzi tsika piyaati. ¿Tsikama nonkantaaka niyotantyaawori aatsi?”
⁶Jakanaki Jesús, ikantzi: “Naaka ‘Aatsi’, ‘Tyaayoori’, ‘Añaamintotsi’. Apa impampithawokitaitina naaka, ari jariitaiya Ashitanariki. ⁷Arimi piyopirotainami, ari piyotairimi iijatzi Ashitanari. Ari piyotakiri iroñaaka, iriitaki piñaapiintakiri”.

[†]13:27 Kantakotachari jaka “aripaiti ikamaaritanaki”, tii iro kantakaantironi jowawakawo Judas tanta, okanta ikamaaritantanakari, aña iri kantakaashitakawori ikamaaritantanakari.

⁸ Ikantanaki Felipe: “Pinkatharí, incha poñaayinari Ashitzimiri, tikaatsi pashini nonkowiri”. ⁹ Ari ikantanaki Jesús: “Felipe, osamanitaki notsipatakimi iirokaiiti, ¿tikiraama piyotana? Ikaatzi ñaakinari naaka, jiñaakiri Ashitanari. ¿Litama pikantantari?” ¹⁰ ¿Tiima pikimisantana ari nokaatziri Ashitanari, ari ikaatana irirori? Okaatzi nokantayitziiri, tii naaka nintakaashiwaityaawoni nonkinkithatakotimiro. Iri Ashitanari tsipashiritanari, iriitaki antakaanawori jantawaitani. ¹¹ Pinkimisantina ari nokaatziri Ashitanari, ari ikaatana irirori. Okompitzimotzimirika jiroka, iiro pikimisantaajaitziro nontasonkawintanti.

¹² Inkaati kimisantainani naaka, ari intasonkawintantai irirori. Ari jimapirotanakiro intasonkawintanti, anaanakiro okaatzi jiñaakoitakinari, tima iro niyaatzimatai naaka nontsipatapaiyaari Ashitanari. Imapiro. ¹³ maawoni pairyagainani naaka inkowakotina jamanamanaatina, aritaki nimatakiniri. Ari onkantya inthaamintantyaariri Ashitanari, okantakaantziro jantzimotantakiri Itomi. ¹⁴ Iitarika pinkowakotainari pimpairyagaina naaka, aritaki nimatakimiro”.

Ikajyaakagaitakiriri Tasorintsinkantsi

¹⁵ “Aririka pitakotaina, aritaki pinkimisantairo nokantakaantani. ¹⁶ Ari nonkamitairi Ashitanari jotyaaantimi pashini Ookaakowintimini, ¹⁷ Tasorintsipirori jinatyí, iriitaki tsipashiritapiintaimini. Iriima isaawijatzii iiro isaikimotziri, tima tii okantzi jiñiiri tii jiyotziri iijatzí. Irooma iirokaiiti piyotaiyirini, tima isaikimotakimi, iri nampishiritantaimini.

¹⁸ Iiro pikimitari miritzi jookawintaitziri, ari nompishashitaimi.

¹⁹ Irootaintsi, iiro jiñaayitaana isaawijatziiiti. Irooma iirokaiiti ari piñaayitaina, kañaaniri pinkantaiya tima kañaaniri ninatzi naaka. ²⁰ Aripaiti piyoyitai notsipashiritari Ashitanari, iijatzí iirokaiiti pitsipashiritana, ari nokimitari naaka notsipashiritaimi iirokaiiti. ²¹ Inkaati kimisantapaantitainani, joñaagantziro tyaaryoopiroini jítakotana. Irootaki jítakotantaiyaariri Ashitanari, iijatzí naaka ari nitakotaiyaari, ari noñaagaiyaari”. ²² Ikanta Judas (kaari Iscariote) josampitanakiri: “Pinkatharí, ¿Litama poñaagantaiyaanari naakaiti, iiro poñaagaari pashiniiti?” ²³ Jakanaki Jesús: “Ikaatzi itakotanari naaka, ikimisantapaantitana. Irootaki jítakotantaiyaariri Ashitanari. Ari nokaatairi Ashitanari nontsipashiritaiyaari jirikaiiti. ²⁴ Iriima kaari itakotainani, ipiyathapaantitakina. Tii naaka yotashiwaityaawoni okaatzi nokantakimiri, aña Ashitanari otyaantakinari iri yotakaanawori.

²⁵ Nokamantatziimiro maawoni jirokapaini iinta nosaikimotzimi. ²⁶ Iriima Tasorintsinkantsi, Ookaakowintimini, jotyaaantimiri Ashitanari poyaatinani, iri yotaapaakimironi maawoni, inkinkishiritakaimiro okaatzi nokantayitakimiri. ²⁷ Kamiitha pisaikayitai. Tii iro nonkinkithatakotashitya tsika okanta isaikakaantzi isaawijatziiiti. Aña naaka matzirori pisaikantaiyaari kamiithapiroini. Iiro powashiriwaitashita, iiro pithaawawaitashita iijatzí. ²⁸ Aritaki pikimakina nokantaki: ‘Iro niyaatai, ompoña nompíyi ari ankaatai asaikayitai’. Ari pitakopirotainami, iiro powashiriwaitami nookayitanaimi, aña pinkimoshiriwintinami piyotaki niyaatayi Ashitanariki, anaataikinari natzirítapaintzi. ²⁹ Nokamantatziimiro jiroka, pinkinkishiritantyaari paata,

imonkaatapaatyaarika. ³⁰Iiro nokinkithawaitsitakaimi, tima aatsikitaki pinkathariwintantawitachari kipatsiki. Okantawitaka tii ipinkathariwintana naaka. ³¹Aritaki onkantya, iro jiyotantyaari isaawijatziiti nitakotari naaka Ashitanari, nantziniri okaatzi ikantanari irirori. Pinkatziyaiyini. Thami aati”.

Ikimitawo Jesús oponkitzitha pankirintsi

15 Iikiro ikantanakitzi Jesús: “Naaka kimitawori oponkitzithapiro pankirintsi. Iriima Ashitanari iri kimitakariri pankitzirori. ²Iirorika okithokitzi nochiwatha, ichikachiwathatziro ashitawori. Irooma otzimi kithokitatsiri, jowamiithachiwathatziro, jowaankiityaakotziro onkini onkithokipiroti. ³Kimitaka aritaki kaankiityaakotakimi iirokaiti, okantakaimi ñaantsipaini nokamantayitakimiri. ⁴Apaani ochiwatha pankirintsi chootaryaathataintsiri iiro okithokitai, aña ontzimatyii ojyookantyaawo oponkitzitha. Ari okimitari iijatzi iirorika poisokirokana, iiro okantzi pantairo kamiithari. ⁵Naakataki kimitakawori oponkitzitha pankirintsi, irooma iirokaiti pikimitakawo nochiwatha pinayitzi. Ikaatzi oisokirotanari naaka ari nokimitsitakari irirori, kimiwaitaka ojyikimi inkithokipirotai. Iirorika pitsipashiriyitana, tikaatsi pantayitai. ⁶Ikaatzi kaari oisokirotinari naaka, ari nookawintairi. Ari inkimitaiyaawo okamachiwathatzi pankirintsi, jagaitziro intagaitiro. ⁷Oisokirorika powayitaina, pinyaaryoowintairo okaatzi niyotaakimiri, pinkowakotairi Ashitanari oitarika pikowiri, aritaki jimatakimiro. ⁸Aririka pimatanairo jopyakaawintaitakiri kithokipirotsatsiri pankirintsi, aritaki jiyotaimi imapiro

niyotaanitaimi. Iro impinkathaitantyaariri Ashitanari. ⁹Antawoiti nitakotaimi, nojyakari Ashitanari jitakotana naaka. Pinintaawaityaawo nitakotaimi. ¹⁰Iikirorika pinkimisanakityiuro nokantakaantani, ari pinintaawaitaiyaawo nitakotanka, nokimitairo naaka nokimisantapaantiziri Ashitanari nonintaawaitawo jitakotanka. ¹¹Iro nokamantanzimirori jiroka inkini ankimoshiriti, irootaki pinkimoshiripirotantyaari iiroka.

¹²Jiroka nokantakaantani: Pitakotawakaiya nokimitairo naaka nitakotaimi iirokaiti. ¹³Iitarika shiniwintariri inkamawintiri jaapatziyani, joñaagantatziuro jitakopirokana. ¹⁴Naapatziyani pinatzi iirokaiti aririka pantanauro nokantzimiri. ¹⁵Aritapaaki nokimitakaantzimi ompirataari, tima apaani ompirataari tii jiyotzi okaatzi jantayitziro ompiratariri. Aña nokimitakaantzimi naapatziyani, tima nokamantaimiro maawoni ikantanari Ashitanari. ¹⁶Tii iiroka iyoshiitakinani, aña naaka yoshiitaimi iirokaiti. Naakataki otyaantimini piyaati tsikarika, pinkimitakotaiyaawo pankirintsi kithokipirotsatsiri, ari pinkantapiintanakitya. Ari onkantya jimatantaimironi Ashitanari oityaarika pinkowakotiriri pimpairyaayitaina. ¹⁷Jirokataki nokantakaantzimiri: Pitakotawakaiya”.

Inkisaniiintimi isaawijatziiti

¹⁸“Aririka piñaakiro inkisaniiintanakimi isaawijatziiti, pinkinkishiritiro ari ikantaitakina naaka ikisaniiintaitakina. ¹⁹Irojatzii pojjyakotyaarimi isaawijatziiti, ari jitakotakimimi, ikimitawakaa irirori jitakotawakaiyani. Irooma niyoshiitaimi naaka, pitsipawitari isaawijatziiti, irootaki ikisaniiintanzimiri. Kimiwaitaka kaarimi iiroka isaawijatziiti. ²⁰Pinkinkishiritiro

nokantsitakimiri: Tii ipinkathaitziri ompirataari janaakotiri ompiratariri. Ari inkimitaitimiri iirokaiti inkowaiti intsitokaitimi, inkimitaitina naaka. Iitarika kimisantapaantitakinani naaka, aritaki inkimisantaitakimi iirokaiti. ²¹Iro inkowaitantyaari intsitokaitimi, naakataki intsitokawintaiti, okantakaantziro tii jiyotaina iri Pawa otyaantakinari. ²²Iro otzimaajaitzimi ikinakaashitani, iromi nopoki niyotaayitairi. Iro kantacha iiro okantai jimanakotairo iyaaripironka. ²³Ikaatzi kisaniintakinari naaka, ikisaniintakiri iijatzi Ashitanari. ²⁴Iro otzimaajaitzimi ikinakaashitani, iromi notasonkawintaki jiinaantakawori kaari jiinaapiintaitzi. Okantawitaka jiinaayitakiro jirokapaini, iikiro ikisaniintatyaana, ikisaniintsitakiri iijatzi Ashitanari. ²⁵Ari okantzimaita, tima ontzimatyii imonkaatya osankinarintsi, kantatsiri: Ikisaniintashiwaitakina. ²⁶Aririka impokaki ‘Ookaakowintaniri’, Tasorintsipirotatsiri, notyaantapaimiri nontsipatyaari Ashitanari, iriitaki yotashiritakaimini piyotantinari naaka. ²⁷Impona pinkinkithatakotaina iirokaiti, aritaki pitsipatsitakina owakiraini atantanakawori”.

16 “Iro nokantanzimirori jirokapaini, iiro powajyaantantawo pawintaashiritaina. ²Ari piinaakiro iiro ishinitaimi pinyagai tsika japatotapiintaita. Ari piinaakiro iijatzi intsitokaitimi, jiinaajaantaiti jantatziiniri Pawa kamiithari. ³Iro jimatantyaawori jiroka, tima tii jiyotziri Ashitanari, tii jiyotana iijatzi naaka. ⁴Aririka imonkaatya jiroka, iro pinkinkishiritantyaawori nokantakimiri. Irootaki nitantanzimirori nokamantzimiro”.

Jantakaantziri Tasorintsinkantsi

“Tii nokamantsitzimiro owakiraini jiroka, tima irojatzi nontsipayitzimi. ⁵Irootaintsi niyaatai nontsipatapaiyaari otyaantakinari. Tikaatsimaita osampitakowintironi tsika niyaatai, ⁶apa powashiritaiyani pikimakina nokantakimiro jirokapaini. ⁷Pinkimi nonkantimiro tyaaryoori. Iro kamiithatzimotimini iirokaiti niyaatai. Timaa iirorika niyaatai, iiro ipoki iitachari ‘Ookaakowintaniri’ intsipashiritaimi. Irooma aririka niyaatai, naaka otyaantapairini. ⁸Aririka impokapaaki Tasorintsinkantsi, iri oonaawontapaakinirini ikinkishiriwaitari isaawijatziiiti, tima ikinakaashiwaitakawo ikinkishiritakotziro kaaripirokantsi, kamiithashirinkantsi, yakawintaantsi. ⁹Ari jiyotakaayitairi iro kaaripirokantsi iirorika ikimisantaitana naaka. ¹⁰Ari jiyotakaayitairi iro kamiithashirinkantsi, nimatziro naaka nowamiithashiritantzi, tima niyaatairika Ashitanariki iiro jokitaitaana. ¹¹Ari jiyotakaayitairi iita jiyakawintaitakiri, iriitaki pinkathariwintakiriri isaawijatziiiti.

¹²Iinirotatsi oiyiki nonkantimiri, kimitaka aritaki anaanakimi nokantakimiri. ¹³Aririka impokaki Tasorintsipirori, iriitaki yotaapaakimironi maawoni tyaaryoori. Timaa iiro jiinaawaitashitawo ikowashitari irirori, aña inkamantantiro ikimakiri. Ari jiyotakaimiro onkaati awijatsini paata. ¹⁴Iri kimainani noñaawaitiro, jowawijaañaanitimiro iirokaiti, ari onkantya jiyotantaityaawori nowaniinkawo. ¹⁵Timaa okaatzi jiyotanitari Ashitanari, irojatzi niyotanitari naaka. Irootaki nokantantakari: ‘Iri kimainani noñaawaitiro, jowawijaañaanitimiro iirokaiti’”.

Onkantawitya powashiritya, aritaki pinkimoshiritai

¹⁶“Kapichitapaaki iiro piñaana, iro osamaniwitatya ari piñiina iijatzi. Tima niyaataaty Ashitanariki”. ¹⁷Ikanta jiyotaani josampitawakaanaka: “¿Litama ikantakotziri? Ikantakai kapichitapaaki iiro añaayitairi, iro osamaniwitatya ari añaagairi iijatzi, tima jiyaataty Ashitariki. ¹⁸¿Litama ikantakotziri ‘kapichitapaaki?’ Tii akimathatziro iita ikinkithatakotziri”. ¹⁹Ari jiyotaki Jesús ikowaiyatziini josampitiri, ikantanakiri: “Nokantaiyakimini: ‘Kapichitapaaki, iiro piñaana, iro osamaniwitatya ari piñiina iijatzi’. ¿Irooma posampitawakaari? ²⁰Ari piñaairo piraawaitaiya, owashiri pinkantaiya, piñaaminthatiri isaawijatziiiti ikimoshiritaiyini. Onkantawitya powashiriwaitya, aritaki piñiuro pinkimoshiriti. Imapiro. ²¹Aririka ontzimaaniti tsinani, okimaatsiwaita. Aririka intzimaki owaiyani, ompiyakotanakiro okimaatsiwaitaka okimoshiriwintanakitziiri iinchaanikiti. ²²Ari onkimityaari iijatzi, ontzimatyii powashiriwaitya iirokaiti. Aririka piñaawaina, oiyiki pinkimoshiritanai, tikaatsi owashiritakaimini. ²³Paata tikaatsi posampitainari. Iri Ashitanari mataimironi oitarika pinkowakotinar i pimpairyaaayitaina. ²⁴Pamanapiintari Ashitanari pikowakotziri oitarika, pikaminthawaitashitari. Irooma aririka pinkowakotairi, ontzimatyii pimpairyaaapiintaina naaka. Aririka pinkantya pinkowakotapiintairi, aritaki jimatakimiro, irootaki pinkimoshiritantaiyaari”.

Noitsinampaakiro naaka isaawijato

²⁵“Nojyakaawintatziimiro maawoni nokinkithatakotakimiri. Iro kantacha irootantsi imonkaatya iiro

nojyakaawintaimiro, aña koñaawoini nonkinkithatakotaimiri Ashitairi. ²⁶Paata, ari piñaayitairo iirokaiti pimpairyagaina pinkowakotairi Ashitanari. Tii naaka kamitakowintaimini. ²⁷Iritaki Ashitairi itakoyitaimiri iirokaiti. Iro jitakotantzimiri, tima pitakoyitana naaka, pikimisantakina nopoñaakawo naaka Pawaki. ²⁸Nopoñaanaka Ashitairiki nopokantakari jaka kipatsiki. Iro nookawintanairo kipatsi iro nompiyi Ashitairiki”.

²⁹Ipoña ikantanaki jiyotaani: “Koñaatanaki piñaawaitziri, tii pojyakaawintawaitziro. ³⁰Noñaakimi piyotziro maawoni tsikarika oiyita, tii okowajaanta intzimi osampitimini, aña piyotziro iitarika ikinkishiritari. Irootaki nokimisantantari imapiro pipoñaaka Pawaki”. ³¹Ari jakanaki Jesús, ikantzi: “¿Arima, kimisantaimi iroñaaka? ³²Monkaatapaaka. Irootaintsi, piñaayitiro pintzimpooki pinkinayiti tsikarika, ari pookawintanakina apaniroini. Iro kantacha tiimaita nosaiki apaniroini, aña Ashitanari tsipatanari. ³³Nokamantayitzimiro maawoni jiroka onkantya piñaantyaawori kamiitha pisaiki pintsipatina naaka. Jaka isaawiki, oiyiki piñaashiwaityaawo. Iro kantacha, pishintsishiriyiti. Tima noitsinampaakiro naaka isaawijato”.

Jesús jamanakotari jiyotaani

17 Ikanta ithonkakiro ikantakiro jirokapaini, aminanaki Jesús inkitiki, ikantanaki: “Ashitanarí, monkaapaititapaaka. Poñaagantairo jowaniinkawo pitomi, iroñaagantsityaawo iijatzi pitomi powaniinkawo iiroka. ²Irokataki owakiriri ipinkathariwintantariri maawoni atziri, inkañaanitakaantyaariri ikaatzi pashitakaakariri. ³Aririka jiyoitaimi apaniroini Pipawapirotzi iiroka, jiyoitairi Jesucristo potyaantakiri, ari

inkañaanitakairi. ⁴Noñaagantakimiro powaniinkawo jaka kipatsiki, nothotyakimiro pikantakinari nantiro. ⁵Pishinitina nontsipataimi, Ashitanarí, ari ankaati añaayitairo owaniinkawo akimita kitziroini tikiraamintha awitsikiro kipatsi.

⁶Jirikaiti piyoshiitairi pashitakaanari, niyotaayitairi iitarika iiroka. Irokataki ashitsitariri, ipoña pashitakaayitanaari naaka. Nokimisantakaayitaimiri piñaani. ⁷Ikinkishirita, okaatzi niyotanitari naaka, irokataki yotakaanawori. ⁸Niyotaayitairi okaatzi piyotakaanari, ikimisantanakiro jirikaiti. Ikinkishiritanaa tyaryoo nokaatzimi iiroka, ikimisantana irokataki otyaantakinari. ⁹Naakataki kamitakowintziriri jirikaiti. Tii iri nonkamitakowinti nampitashiwaitawori kipatsiki, aña nokamitakowintatziiri pashitakaanari. ¹⁰maawoni nashitari naaka irijatzi pashitari iiroka. Ikaatzi pashitari iiroka irijatzi nashitari naaka. Tima iriitaki oñaagantaironi nowaniinkawo. ¹¹Iiro nosaikanai jaka isaawiki, niyaatai nontsipatapaimi iiroka, irooma jirikaiti iikiro isaikanakityi. Ashitanarí Tasorinti, pinkimpoyaawintiri impairyapiintantimini, iro jiwithaawakaantyaari, akimitawakaa aaka. ¹²Iinta notsipayitari jaka isaawiki, naamaakowintari, nokimpoyaawintziri ipairyapiintantzimiri. Iiro itzimayitai piyashiwaitaachani, apatziro inkantakaiyaawo jiiitatziri 'Otomí piyashiwaitaantsi', ari imonkaatyaari okinkithatakotakiri Osankinarintsipirori. ¹³Iro niyaatai pisaikinta iiroka. Irootaki nokantantawori jirokapaini iinta nosaiki isaawiki, inkimitantyaanari naaka inkimoshiritaiyini kamiithaini jirikaiti. ¹⁴Niyotaakiri piñaani, owanaa ikisaniintaitanakiri, tima tii ikimitanaari isaawijatziiiti, nokimita

naaka tii isaawijatziiiti ninatyi. ¹⁵Tii nokowakotzimi paayitairi isaiki jaka isaawiki, apa pinkimpoyaawintairi ikaaripirotakaitzirikari. ¹⁶Nokimita naaka tii isaawijatziiiti ninatyi, iijatzi jirikaiti tii jojanyaari isaawijatziiiti. ¹⁷Pintasorintsishiritakairi jaakowintanaiyaawo tyaryoori. Tima tyaryoori inatzi piñaanitari iiroka. ¹⁸Pikimitaakina naaka potyaantakina nosaikimotiri isaawijatziiiti, ari nonkimitairi iijatzi iriroriiti notyaantairi isaikimotairi. ¹⁹Okowapirotya nontasorintsishiritai noshiniwintaiyaari jirikaiti, onkantya intasorintsishiritantaiyaari iijatzi irirori. ²⁰Tii apa nonkamitakowintiri jirikaiti, aña nokamitakowintitari inkaati kimisantainani aririka inkinkithatakaayitairi jirikaiti. ²¹Namanakowintari maawoni jirikaiti onkantya jiwithaawakaantaiyaari, apaani inkantaiya jiwithaanaimi iiroka. Ashitanarí, akimita aaka awithaawakaa, ari inkimitaiyaari iijatzi iriroriiti jiwithaawakaapirotaiya, onkantya inkimisantantaiyaari isaawijatziiiti irokataki otyaantakinari. ²²Jiroka nowaniinkawo, okaatzi poñaagakinari, irojatzi nimatairi naaka noñaagairi iriroriiti. Ari onkantya jiwithaawakaantyaari, akimitawakaa aaka. ²³Tima pitsipashiritana iiroka, ari nokimitsitari iijatzi naaka notsipashiritari iriroriiti, ari onkantya jiwithaawakaantyaari. Iro inkinkishiritantyaari isaawijatziiiti irokataki otyaantakinari, antawoiti pitakotakari pikimitaakina naaka antawoiti pitakotakina. ²⁴Ashitanarí, irokataki ashitakaakinari jirikaiti, nokowi intsipataina tsika nosaikai naaka, jiñaantaiyaawori nowaniinkawo. Irokataki owaniinkatakakinari, tima pitakotsitakina kitziroini tikiraamintha iwitsikaata kipatsi. ²⁵Ashitanarí tampatzikashiriri, tii

jiyotaimi isaawijatziiiti. Iro kantacha naaka niyotzimi, iijatzi jirikaiti jiyotzi iirokatakari otyaantakinari. ²⁶Niyotaayitairi iitarika iiroka, iikiro niyaatakaatyiiro niyotairi, tima notsipashiritaari, nitakoyitaari pikimitaakina naaka pitakotakina”.

Jagaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

18 Aritaki ithonkanakiro ikan-tayitakiro jiroka, shitowanaki Jesús itsipatanaari jiyotaani jiyaaairo intatsikirona owaryiinkariti jiitaitziro “Cedrón”. Ari otzimiri pankirintsimashi, tsika janta isaikapaaki Jesús itsipayitakari jiyotaani. ²Jiñiitawo iijatzi Judas jirika pithokashitantachani, tima ari isaikakaapiintziri Jesús jiyotaani janta. ³Ari jariitapaaka Judas itsipatapaakari owayiriiti, itsipatakari aamaakowintawori tasorintsiptankari jotyaaantakiri ijiwari Ompiratasorintsitaari, jotyaaantani iijatzi Fariseo-paini. Joirikayitapaakiro itsitokaminto, jamaki iijatzi jootaminto. ⁴Iro kantacha Jesús jiyotsitakawo maawoni awijiyimotirini, ishitowashitanakiri, josampitawakiri: “¿Iitama paminaminatziri?” ⁵Ikan-taiyini jirikaiti: “Naminaminatziiri Jesús Nazaret-jatzi”. Ari ikantzi Jesús: “Naakatakari”. Jirika Judas pithokashitanari ari itsipatakari jirikaiti. ⁶Jiñaawaitanaki Jesús, ipiyaponthotaiyanakani itaapiiki, tyagaiyanakini. ⁷Japiitanakiri Jesús, josampitziri: “¿Iitama paminaminatziri?” Japiitanakiro irirori, ikantzi: “Naminaminatziiri Jesús Nazaret-jatzi”. ⁸Ari japiitanakiri

Jesús, ikantziri: “Aritaki nokantakimi naakatakari. Naakarika paminaminatzi, potyaantairi notsipayitakari, jiyaataita”. ⁹Ari imonkaatari ikantsitakari Jesús: “Ashitanari, ikaatzi pashitakaakinari, iiro ipiyakaantawaita apaani”. ¹⁰Ikanta Simón Pedro, otzimimotziri irirori josataaminto, jinoshikanakiri, itotsitakiri ikimpitapironampi iitachari Malco, jotsikatani Ompiratasor-intsiptankari. ¹¹Ipoña Jesús, ikantanakiri Pedro: “Powairo posataaminto. Iri Ashitanari shinitakinari nonkimaatsiwaityaawo jiroka, ¿iiroma okantzi nimonkaatiniri?”[†]

Jaitanakiri Jesús Ompiratasorintsiptankari

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹²Ikanta owayiriiti itsipatakari ijiwari, iijatzi ijiwari aamaakow-intawori tasorintsiptankari jotyaaantani Judá-mirinkaiti, joirikanakiri Jesús, joojotanakiri. ¹³Ari jitapaintawo ikinakaanakiri ipankoki Anás. Iriitaki rikonkiri Caifás Ompiratasor-intsiptankari. ¹⁴Jirika Caifás iriitaki kantakiriri kitziroini Judá-mirinkaiti: “Iro kamiithatatsi ashiniti apaani atziri inkamawintai”.

Ityaaki Pedro iniyankiiritiki Anás

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵Ikanta Simón Pedro itsipatakari pashini jiyotaani Jesús, jonyaataakowintanaki Jesús. Jirika pashini yotaari, iñaapiintani jinatzi Ompiratasorintsiptankari, irootaki ityaantapaakari jonyaataakowintakiri Jesús. ¹⁶Iriima Pedro ari ikatziya-paakari jantakirona otantotsiki.

[†]18:11 Jiroka ikantakotakiri jaka Jesús: “Iri Ashitanari shinitakinawori nonkimaatsiwaityaawo jiroka”. Irojatzii ojoyawori inkantimi: “Iri Ashitanari shinitakinawori nomirityaawo kipijyaari”. Iro ojoyakaawintacha aririka inkimaatsiwaitaiya, okimi-waitawo jimiriyiitawo kipijyaari.

Jirika yotaari inaapiintani Ompiratasorintspirori, ikinkithawaitakaakiro aamaakowintawori ashitakowontsi, iro omontyaantakariri iijatzi Pedro. ¹⁷ Okanta aamaakowintawori ashitakowontsi, osampitakiri Pedro: “¿Kaarima iiroka jiyotaani jirika atziri?” Ari jakanaki Pedro, ikantzi: “Tii naaka”. ¹⁸ Tima okatsinkaityaatzi, jirikaiti ompirataari itsipatakari aamaakowintawori tasorintsi-panko jowaampataiyakini paampari. Ari isaiki jakitsitaiyani. Ari itsipatakari iijatzi Pedro jakitsitaiyani paampariki.

Anás josampitziri Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ Ikanta Ompiratasorintspirori jitanakari Jesús josampikowintziri jiyotaanipaini, iijatzi okaatzi jiyotaantakiri. ²⁰ Ari ikantanaki Jesús: “Nokinkithatakaapiintakiri maawoni atziriiti. Niyotaantapiintaki japatotapiintaita iijatzi tasorintsi-pankoki, japatotaiyani maawoni Judá-mirinkaiti. Tii nimanakaawo okaatzi nokinkithayitziri. ²¹ ¿Litama posampitantanari naaka? Posampitiri ikaatzi kimayitakinari. Iriiyitaki yotzirori okaatzi nokantayitakiriri”. ²² Jakakiri Jesús, apaani aamaakowintawori tasorintsi-panko ipajapootanakiri, ikantziri: “¿Arima pinkantiri pakiri Ompiratasorintspirori?” ²³ Jakanaki Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsirika kaaripirori noñaawaitakiri, pinkantinawo tsika otzimi. Aña okaatzi noñaawaitakiri kamiitha inatzi. ¿Litama pipajapootantanari?” ²⁴ Ikanta Anás jotyaantakiri isaiki Caifás Ompiratasorintsi-pankotatsiri, joojotaka.

Ikantzi Pedro: Tii noñiiri naaka Jesús

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ Irojatzi ikatziyaka Pedro jakitsiwaita paampariki. Ari josampiitakiri: “¿Kaarima iiroka jiyotaani jirika atziri?” Ari jotikanakiro Pedro, ikantanaki: “Tii naaka”. ²⁶ Ikanta osamaniityaaki josampitairi iijatzi jompiratani Ompiratasorintspirori, iriitaki iyyininkathori itotsitakiri inkaanki ikimpita, ikantziri: “¿Kaarima iiroka noñaaki itsipatzimi pankirintsimashiki?” ²⁷ Ari japiitanakiro Pedro jotikañaanitantziri, aripaiti jiñaanaki tyoopi.

Jaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mt. 27.1-2, 11-31; Mr. 15.1-20; Lc. 23.1-5, 13-25)

²⁸ Aritaki kitiiyyitzimatanaki, jomishitowaitanairi Jesús ipankoki Caifás, jaitanakiri isaikinta Pilato ijiwariti Roma-jatzi. Tii ityaiyapaakini Judá-mirinka ipankoki Pilato, tima aririka intyaapankotakiri ipiyathatakawo Ikantakaantaitani ikitiwathatantaitari, iiro okantzi joimoshirinkiro kitiiyyiri Anankoryaantsi. ²⁹ Irootaki ishitowantapaakari Pilato, ikinkithawaitakairi, ikantziri: “¿Litama jantakiri jirika atziri?” ³⁰ Ikantaiyini irirori: “Iiromi ikaaripirotzimi jirika, iirotya namirimi jaka”. ³¹ Ikantzi Pilato: “Paanairi iirokaiti, powasankitairi tsika okantzi ikantakaantaitzimiri”. Ikantaiyanakini Judá-mirinkaiti: “Aña tii pishinitapi-intina nashiryaantya naaka”. ³² Ari imonkaatakari ikantsitakari Jesús tsika onkantya jowamaitiri.

³³ Ipoña ipiyanaka Pilato ityaapaintzi inthomainta ipankoki, ikaimapaakiri Jesús, josampitakiri: “¿Iirokatakima Iwinkathariti Judá-mirinkaiti?” ³⁴ Ari

ikantzi Jesús: “¿Piyotashitawoma posampitanari? Kimitaka tzimatsi iita kantakimiri iitarika naaka”.³⁵ Jakanaki Pilato: “¿Naakama Judá-mirinka? Aña iri pijyininkaiti amakimiri jaka itsipayitakari ijiwari Ompiratasorintsitaari. ¿Litama pantakiri?”³⁶ Ari ikantzi Jesús: “Tii nopinkathariwintantzi naaka jaka isaawiki. Ari onkanta yaami, aritakimi piñaakimi ojiyiki nowayiriri piyakowintinani, iiro jaakaantantana Judá-mirinkaiti. Tii ari nompinkathariwintanti jaka”.³⁷ Japiitanakiri Pilato josampitanakiri: “¿Arima, iirokatakaki Pinkathari?” Ari ikantzi Jesús: “Iirokatakaki kantaintsiri. Irootaki notzimantakari, irootaki nopokantakari jaka kipatsiki nokinkithatakotairo tyaaryoori. Tima ikaatzi kamaitanaawori tyaaryoori, ikimisantapaantitana”.³⁸ Ari ikantzi Pilato: “Irojatzitawiitacha, tyaaryoori”. Ikantanakiri, shitowanaki ipiyotaiyakani Judá-mirinkaiti, ikantapairi: “Tiitya noñi iroo itiya inkinakaashityaari jirika atziri.

³⁹ Poimoshirinkapiintziro

Anankoryaantsi, pamitaiyawoni nomishitowi apaani jaakaantaitziri. ¿Nomishitowakaantairima jiiitaitziri ‘Piwinkathariti?’”⁴⁰ Ari ikaimaiyanakini maawoni, ikantaiyini: “¿Iiro pomishitowiri jirika! ¡Iri pomishitowi Barrabás!” Jirika Barrabás, koshintzi jinatzi.

19 Ikanta Pilato ipajatakaantakiri Jesús.² Ikanta owayiriiti jimpitatapotaki kitochii ikimitakaantakiro amathairintsi, jamathaitakiri Jesús. Ipoña ikithaatantakari pitzirishimawotatsiri kithaarintsi.¹ ³ Ari ipiyowintapaakari, ishironthaminthawaitari

ikantaiyirini: “¿Jirikatá Iwinkathariti Judá-mirinkaiti!” Ipajapootzimaitari.⁴ Iijatzi ishitowapai Pilato, ikantapairi Judá-mirinkaiti: “Paminiri, jirika nomishitowakiri piyotantyaari tii noñi oita ikinakaashitakari jirika”.⁵ Ishitowapaaki Jesús jamathaitakawo kitochiitapo, ikithaatakawo iijatzi pitzirishimawotatsiri kithaarintsi. Ikantzi Pilato: “¿Jirika atziri!”⁶ Ikanta ijiwari Ompiratasorintsitaari iijatzi aamaakowintawori tasorintsipanko, ikaimaiyanakini, ikantaiyini: “¿Pimpaikakotakaantiri! ¿Pimpaikakotakaantiri!” Ikantzi Pilato: “Jirika paanakiri iirokaiti pimpaikakotiri, tii noñi naaka oita inkinakaashityaari jirika”.⁷ Jakaiyanakini Judá-mirinkaiti: “Tzimatsi Ikantakaantaitanari, ontzimatyii jowamagaitiri jirika, ikimitakaantashiwaitaka Itomi Pawa”.⁸ Ikimawaki Pilato ikantaiyakini ikimitakaanta Itomi Pawa jinatzi, owanaa ithaawanaki.⁹ Iijatzi ipiyanaa inthomainta ipankoki, josampitapaakiri Jesús: “¿Tsikama pipoñaaka iiroka?” Tiimaita jaki Jesús.¹⁰ Ikantzi Pilato: “¿Iiroma pakana? ¿Tiima piyotzi pinkatharipirori ninatzi naaka, ari onkantaki nompaiakotakaantimi, ari onkantaki iijatzi nomishitowakaantimi?”¹¹ Ipoña jakanaki Jesús, ikantzi: “Iiromi ikantakaawo Jinokijatzi, iirotya pipinkatharipirotzimi. Iroowa nonkantimiri naaka, iri mapirotakirori ikaariprotzi amakinari jaka, anaanakiro piyaaripironka iiroka”.

¹² Ari ikowitanaka Pilato jomishitowakaantairimi Jesús, iro kantacha iikiro ikaimotaiyatziirini Judá-mirinkaiti ikantaiyini: “¿Aririka pomishitowakaantairi jirika, tii paapatziyari piwinkatharipirori

¹19:2 Tima irootaki jamitapiintari pinkathariiti jamathaiytawo poriryaatatsiri, ikithaayitawo iijatzi kithaarintsi pitzirishimawotatsiri.

César! ¡Iitarika ogyakotyaarini jirika atziri, ikimitakaantawaita pinkatharimi jinaty, ikisaniintatziiri César!”¹³ Ikanta ikimawaki Pilato, jamakaantakiri Jesús, jagaitanairi ipiyowintaitakari, joosaikapaakiri tsika jaminakoitapiintziri iyakawintaari, jiitaitziro “Mapipankaa”, iro jiitaitziri iijatzi iñaaniki Heber-paantiri “Gabata”.¹⁴ Ikanta jiwitsikawintaitawo Anankoryaantsi joimoshirinkaitiro, ari tampatzikatapaaki ooryaatsiri. Ikantziri Pilato jirikaiti Judá-mirinka: “¡Jirika Piwinkathariti!”¹⁵ Iikiro ikaimaiyatziini jirikaiti, ikantzi: “¡Inkami! ¡Inkami! ¡Pimpaikakotakaantiri!” Ari ikantzi Pilato: “¿Kantatsima nompaiakotakaantiri piwinkathariti?” Ari jakaiyanakini ijiwari Ompiratasorintsitaari, ikantaiyini: “¡Iri César nowinkathariti, tikaatsi pashini!”¹⁶ Ikanta Pilato, joipiyairi Jesús jaanairi Judá-mirinkaiti impaikakotiri. Ari jaanakiri.

Ipaikakoitakiri Jesús irojatzi ikamantakari

(Mt. 27.32-50; Mr. 15.21-37; Lc. 23.26-49)

¹⁷ Iriitaki natanakirori Jesús inchakota impaikakoitantaariri, jataki jiitaitziro “Atziriitoni”, irojatzi jiitaitziri iñaaniki Heber-paantiri “Gólgota”.¹⁸ Ari ipaikakoitakiri, itsipatsitakiri apiti atziri, apaani jowatzikakoitaki jakopiroriki, jowatzikakoitakiri pashini jompatiki.¹⁹ Ikanta Pilato jontarikakaantaki ipaikakoitakiri Jesús osankinarintsi, kantatsiri: “JESÚS NAZARET-JATZI, IWINKATHARITI JUDÁ-MIRINKAITI”.²⁰ Ojyiki Judá-mirinkaiti ñaanatakirori osankinarintsi, tima tii intainapirotzi osaiki nampitsi, tsika ipaikakoitakiri Jesús. Tima josankinaitakiro jiroka

osankinarintsi iñaaniki Heber-paantiri, iñaaniki Grecia-paantiri, iñaaniki Roma-jatzi.²¹ Irootaki jiyaatantakari ijiwari Ompiratasorintsitaari jiñiiri Pilato, ikantakiri: “Iro posankinatziro: ‘Iwinkathariti Judá-mirinkaiti’. Aña onkantatyiimi posankinatakaanti: ‘Kim-itakaantashiwaitachari iwinkathariti Judá-mirinkaiti’”.²² Iro kantacha Pilato, ikantanakiri: “Okaatzi nosankinatakiri, ari ashi owatyiuro osankinataka”.

²³ Ikanta jimatakiro owayiriiti ipaikakotakiri Jesús, jaitsitakiri imanthaki, tii apintakotata itotakiro, ipawakaayitakawo ikaataiyini. Ipoña jaitsitakiri iijatzi iithaari, tii owawikotaty, apaani okanta jontyagaitziro irojatzi isaawiki.²⁴ Ari ikantawakaiyani owayiriiti: “Iro asagaawaitziro jiroka, apa añaariwintyaawo, ari añiuro iita ayironi”. Ari imonkaatari Osankinarintsi-pirori, kantatsiri: Ipawakaayitakawo nomanthaki. Iñaariwintaitakawo noithaari.

Irootaki jantakiri owayiriiti.²⁵ Okanta janta ipaikakoitakiri Jesús ari osaikitakari inaanati otsipatakawo irinto, María iina Cleofas, iijatzi María Magdala-jato.²⁶ Ikanta Jesús jiñaakiro inaanati, otsipatakari jiyotaani jitaakopirotoari, ikantanakiro inaanati: “Tsinaní, iriitaki pintomitaiyaari jirika”.²⁷ Ipoña ikantanakiri jiyotaani: “Irootaki pinaanatitaiyaari jiroka”. Aripaiti osaikapankotanakiri jirika iyotaari.

²⁸ Okanta awijayitaki maawoni jiroka, yotaki Jesús aritaki jimonkaatakiro, ikaimanaki: “¡Nomiriwí!” Ari imonkaatari okinkithatakotakiriri Osankinarintsi-pirori.²⁹ Ari osaikakotakiri kipijyaari janta kowitziki. Jaanaki inhashithaki, jankowitaki manthakintsi, jomitsitsiyakiro kipi-jyaariki, jowaankakotakiniri ipaantiki

Jesús.[§] ³⁰ Jatsimiyawakiro Jesús jiroka kipijyaari, ipoña ikantanaki: “Othotyapaaka maawoni”. Ari ithaminkotanaka, jatashirinkatanaki.

Josataamirikitaitakiri Jesús

³¹ Ari monkaatapaaka jiwitsikawin-tapiintawo kitiiyyiri jimakoryaantaitari. Tii ikowi Judá-mirinkaiti inkatziyakoti ipaikakoitziri kitiiyyiriki jimakoryaantaitari, tima jiroka kitiiyyiri iro ipinkathapiroitziri. Irootaki ikowakotantari Pilato intzinkaaporitaitiri paikakotaari inkamantanayaari thaankiini, jowatzikaryaakotiriita iijatzi. ³² Ikanta jiyaatanaki owayiriiti, itzinkaaporitapaakiri apaani itsipatakari Jesús ipaikakoitziri, jimatakiri iijatzi pashini. ³³ Ari ipithokashiwitanakari Jesús, jiñaatziiri kamaki. Irootaki kaari itzinkaaporitantari irirori. ³⁴ Josataamirikitashitanakari, yowanaki iriraani otsipatakawo jiña. ³⁵ Jirika kinkithatziirori jiroka, iriitaki ñaakirori rokiki. Imapirotatya ikamantzimiri ari onkantya pinkimisantantyaari iijatzi iirokaiti. ³⁶ Iro awijantakari jirokapaini imonkaatantyaari Osankinarintsipirori, ikantaitaki:

Iro itzinkaawaitaitziro itonki irirori.

³⁷ Ikantsitaitaka iijatzi:

Ari jaminakoitakiri josataamirikitaitiri.

Ikitaaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Ikanta okaatapaaki jiroka, José Arimatea-jatzi, ikamitairi Pilato, ikantziri: “Pishinitinari naanairi Jesús”. Jirika José irijatzi kimisantziriri Jesús, tiimaita jiyoytziiri tima ithaawantatyaari Judá-mirinkaiti.

Ikanta Pilato ishinitakiniri. Jataki José, jaanairi. ³⁹ Ari ipokitsitapaaka iijatzi Nicodemo, jatashitakiriri pairani Jesús tsiniripaiti, jamakotapaaki kasankaari, ojiyiki otinanka jiroka.**

⁴⁰ Ikanta José itsipatakari Nicodemo jaanairi Jesús, iponatantakiri manthakintsi itzirintantakiri kasankaari. Iro jamitaiyarini Judá-mirinkaiti ikitatapiintziri kaminkari. ⁴¹ Janta ipaikakoitakiri Jesús, ari otzimiri pankirintsimashi, ari otzimi owakiraari omoo tikira ikitaitantawoota. ⁴² Ari jowaitakiri Jesús, tima irootzimataapaaki kitiiyyiri jimakoryaantapiintari Judá-mirinkaiti.

Jañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

20 Okanta awijanaki kitiiyyiri jimakoryaantaitari, ananinkanaki María Magdala-jato amaityaaki iyaati omoonakiki jowaitakiri Jesús. Oñaapaatziro otainkaki mapi jashitantaitakawori omoona. ² Opoña opiyanaka iroori oshiyapirotanakitya iyaatashitiri Simón Pedro itsipatakari pashini yotaari, jitakopirotani Jesús, okantapaakiri: “Jagaitakiri Awinkathariti, tii ayotzi tsikarika jowaitairi!” ³ Ikanta Simón Pedro itsipatakari pashini jiyotaani Jesús, jatanaki kitataariki. ⁴ Ishiyanakitya jiyaatanaki apitiroiti. Iro kantacha pashini ishiyapirotanakitya jookanakiri Pedro, iri itapaakawori jariitaka kitataariki. ⁵ Initapitapaaki omooki, jiñaapaakitziro omaryaamawotaka iponaitantakariri, tiimaita ityaapaaki inthomainta. ⁶ Ari jariitapaaka Simón Pedro, ityaapaaki inthomainta, jiñaapaakiro iijatzi omaryaamawotaka

§19:29 Kantakotachari jaka “inchashithaki”, irojatzi ikantayitziiri pairani “isopo”.

**19:39 Jiroka kasankaari, itsipataayitakiro mirra, owaaki inchashi jiiitaitziri áloe. Ojiyiki otinanka okaatzi 100 libra, irojatzi ikantaitatziri 30 kilo.

iponaitantakariri. ⁷ Jiñiitapaakawo manthakintsi joojoyinaitantakariri iitoki, inashita jowaitanakiro tii otsipatawo iponaitantakariri, kamiitha jotziipiyaitanairo. ⁸ Ipoña ityaapaaki iijatzii pashini yotaari itapaakawori jariitaka kitataariki. Jiñaapaakiro kantainchari, ari ikimisantapirotanaki. ⁹ Tikira ikimathatziro Osankinarintsipirori, aritaki jañagai Jesús. ¹⁰ Ipoña ipiyaiyaani ipankoki apiti yotaari.

**Joñaagaawo Jesús
María Magdala-jato**

(Mr. 16.9-11)

¹¹ Ari osaiki María opatzimooki iraawaita. Okanta iraawaitaka, ari onitapitzi inthomainta omooki, ¹² oñaatziiri apiti maninkari okitamaanikitaki iithaari, isaikaki tsika jomaryaawiiitakariri Jesús. Apaani isaikaki iitowiiitakariri, isaikaki pashini iitziwiiitakariri. ¹³ Ikanta maninkariiti, josampitakiro ikantziro: “Tsinaní, ¿iitama piraantari?” Akanakiri iroori, okantzi: “Tima jaitsiitakinari Nowinkathariti, tii niyotzi tsika jowaitairi”. ¹⁴ Iro okantakitziini, ari opithokanaka, oñaatziiri Jesús, tiimaita iyotawairi iriitaki. ¹⁵ Ari josampitanakiro Jesús, ikantziro: “¿Iitama piraantari tsinaní? ¿Iitama paminiri?” Oñaajaantzi iroori iri ñaanatziirori aamaakowintawori pankirintsimashi, okantanakiri: “Pinkatharí, iirokarika aakiriri, pinkamantina tsika powakiri, niyaatiita naminairi”. ¹⁶ Ari jiñaananakiro Jesús, ikantziro: “¡María!” Ari aminanakiri iroori, okantzi: “¡Raboní!” (iro ikantaitziri añaaniki aaka: “Yotaanarí”). ¹⁷ Ikantziro Jesús: “Aritaki potiyana, tima tikira niyaaita nontsipatapaiyaari Ashitanari. Iro kantacha piyaati

pinkamantinari iyikiiti, iro niyaaita nontsipatapaiyaari Ashitanari tsika itzimi Ashitsitzimiri iijatzii iirokaiti. Iri Nowawanitari naaka, irijatzii Piwawanitsitari iirokaiti”. ¹⁸ Okanta iyaatanaki María Magdala-jato, okamantapaakiri maawoni yotaari oñagairi Awinkathariti, okamantapairi iijatzii okaatzii ikantakirori.

Joñaagaari Jesús jiyotaaniiti

(Mt. 28.16-20; Mr.
16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹ Okanta otsiniritanaki awijanaki kitiiyyiri jimakoryaantaitari, apatotaiyakani iyotaari jashitakotaiyakani shintsiini ithaawantari Judá-mirinkaiti. Ari ityaapaakiri Jesús, ikatziyimotapaakiri, jiwithatapaari ikantapairi: “¡Pisaikayitai kamiitha iirokaiti!” ²⁰ Ikanta jiwithatapaari, joñaagapairi jako, iijatzii imiriki. Ikimoshiriyitaiyanakini jirikaiti jiñaawairi Awinkathariti. ²¹ Ipoña japiitanakiro Jesús, ikantziro: “¡Pisaikayitai kamiitha iirokaiti! Ikimitaakina jotyaantakina naaka Ashitanari, ari nonkimitsitaimiri iijatzii iirokaiti notyaantayitaimi”. ²² Ari itasonkiri yotaariiti, ikantziro: “Isaikashiritantaimi Tasorintsinkantsi. ²³ Iitarika pimpiyakotairi iiroka jaka, aritaki ipiyakoitairi janta. Iriima kaari pimpiyakotai iiroka jaka, tii ipiyakoitairi iijatzii janta”.

Iisoshirinka Tomás

²⁴ Ikanta Tomás itsipatapiintari 12 iyotaari, jiiitaitziri “Tsipari”, tii isaiki irirori jariitantapaari Jesús.†† ²⁵ Ikanta pashinipaini iyotaari ikamantairi, ikantziro: “Noñiiri Awinkathariti”. Ari jakanaki Tomás, ikantziro: “Iirorika noñiiri tsika ipaikawakoitakiri,

††20:24 Ikantakoitziro jaka “Tsipari”, irijatzii jiiitaitziri pairani “Dídimo”.

iirorika notyaantari jakoki, iirorika notyaantamirikitari iijatzi, iiro nokimisantzi”.

²⁶Okanta awijanaki 8 kitiiyyiri, japiitairo yotaari japatotaiyani. Ari isaikitakari iijatzi Tomás irirori. Jashitakiro shintsiiini ashitakowontsi, iro kantacha Jesús tyaapaaki, ikatziyimotapaari, jiwithatapaari ikantapari: “¡Kamiitha pisaikayitai iirokaiti!” ²⁷Ikantapari Tomás: “Jiroka nako, pinyaantawakotina, pinyaantamirikitina iijatzi. Iiro pikisoshiriwaitzi, ¡Pinkimisantzi!” ²⁸Ari ikaimanaki Tomás, ikantanaki: “¡Nowinkathariti, Nowawaní!” ²⁹Ikantzi Jesús: “Iro pikimisantanta-machiitanakari piñaakina. ¡Kimoshiri inkantaiya kimisantaatsini kaari ñaajaitnani!”

Iita josankinaitantawori jiroka

³⁰Ojyiki japiitakiro Jesús joñaagari jiyotaani itasonkawintantaki, tiimaita osankinatakoyita maawoni jaka. ³¹Iro osankinatantakari jirokapaini onkantya pinkimisantantaiyaari, jirika Jesús iri-itaki Cristo, Itomi Pawa. Aririka pim-pairyaapiintairi pikimisantairi, aritaki inkañaanitakaimi.

Joñaagari Jesús 7 Jiyotaani

21 Ikanta okaatapaaki jiroka, japiitakiro Jesús joñaagari jiyotaani, inkaarhithapiyaaki jiitaitziri Tiberias. Jiroka okantaka. ²Ari itsipatawakaiyani isaiki Simón Pedro, Tomás jiitaitziri iijatzi “Tsipari”, Natanael poñaachari Caná-ki saikatsiri Galilea-ki, itomipaini Zebedeo, ipoña apiti pashini iyotaari.^{‡‡} ³Ipoña ikantzi Simón Pedro: “Niyaatatyi

noshiryaati”. Ikantaiyini pashini: “Ari ankaataiyanakini”. Jataiyanakini, otitaiyapaakani pitotsiki. Tiimaita jayi ishiryaaaiyakini tsiniri.

⁴Okanta okitiiyyitzimataki, katziyapaaka Jesús opaayaaki inkaari. Tii jiyotawairi jiyotaani iriitaki. ⁵Ikaimotapaakiri, ikantziri: “Mainariití, ¿Tikaatsima pagaiyini?” Ari jakaiyanakini iriroriiti: “¡Tiitaawí!” ⁶Ikantzi Jesús: “Poiinkiro pakopiroriki pishiryaaminto, ari paaki”. Ari jimataiyakironi ikantaitakiriri. Jaaki ojyiki shima, tii jaawiyagairo jinoshikairo ishiryaminto. ⁷Ikanta yotaari jitakopirotoni Jesús, ikan-tanakiri Pedro: “¡Iriitaki Awinkathariti jirinta!” Ikimawaki Simón Pedro, ikithaatanaka, mitaanaki inkaariki. ⁸Iriima pashinipaini yotaari pitotsiki ikinakoyitanai jinoshikaatakotairi ishmani, irojatzi jaatakotantapaari opaayaaki. Tima isaikakotakitzi niyantyaaniki.^{¶¶}

⁹Ikanta jayiitaiyapaakini, jiñaapaakitzi oijaka paampari, ari itashitakari shima, itsipataitakiri tanta. ¹⁰Ari ikantzi Jesús: “Pamaki shima owakiraa paakiri”. ¹¹Ikanta Simón Pedro, joojoryaakotakiri ishmani, jinoshikakotakiri irojatzi opaayaaki. Antaripaini shima, ikaatzi 153. Tiimaita otzimpijyi ishiryaminto. ¹²Ari ikantzi Jesús: “Thami oya”. Tikaatsi apaani yotaari osampitirini iitakarika, tima jiyopirotaiyakirini iriitaki Awinkathariti. ¹³Jaapaakiro Jesús tanta, ipayitakiri apaanipaini, ari ikimitaakiri iijatzi shima. ¹⁴Irootaki mawatanaintsiri joñaagari Jesús jiyotaani jañagai.

^{‡‡}21:2 Ikantakoitziri jaka “Tsipari”, irijatzi jiitaitziri kitziroini “Dídimo”.
^{¶¶}21:8 Kantakotachari “niyantyaaniki”, okaatzi osanthatzi “200 akonaki”, irojatzi ikantaitziri “100 metro”.

Paamaakowintinari noiyyati

¹⁵ Ithonkanakiro jowaiyani, josampitanakiri Jesús jirika Simón Pedro, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿Pitakopirotanama iiroka?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi iiroka Pinkathari, naapatziyimi”. Ikantzi Jesús: “Paamaakowintinari nokimitakaantziri noiyyati”. ¹⁶ Japiitakiri josampitziri: “Simón, itomi Jonás, ¿pitakotanama?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi iiroka naapatziyimi”. Ikantzi Jesús: “Paamaakowintainari nokimitakaantairi noiyyati”. ¹⁷ Iro mawatanaintsiri josampitziri, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿paapatziyanama?” Ari jowashiritanaka Pedro, tima mawajatziri josampiminthatakiri, ari jakanakiri: “Pinkatharí, iirokatakiri yotzirori maawoni, piyotzi iiroka naapatziyimi”. Ikantzi Jesús: “Paamaakowintinari nokimitakaantairi noiyyati. ¹⁸ Tima iinta pimainaritziri, pikithaatapiintayita onkini piyaayiti tsika pinintakaawo. Irooma aririka pantaripirotopaaki, poyaawintari pashini kithaataimini, jaayitaimi tsika tii pikowawitawo piyaati. Imapiro”. ¹⁹ Ikantantakawori Jesús jiroka, ikowatziri inkimathaitiro tsika inkantya inkamai paata Pedro impinkathataitantaariri Pawa. Ipoña ikantanakiri ijatziri: “¡Poyaatina!”

Yotaari jitakopirotoni

²⁰ Ikanta ipithokanaka Pedro, jiñaatziiri joyaatakiri yotaari

jitakopirotoni Jesús, irijatzi apititakariri Jesús jowaiyani pairani, osampitakiriri, ikantziri: “¿Pinkatharí, itzimikama pithokashitimini?” ²¹ Ikanta jiñaawakiri Pedro jirika pokapaintsiri, josampitanakiri Jesús: “Pinkatharí, jirika, ¿iitama awijyimotirini?” ²² Ikantzi Jesús: “Arimi nonkowimi aritaki onkantaki jañi jirika, irojazti nompiyantaiyaari paata, ¿okowajaantzima piyotiro jiroka? Poshiritina iiroka”. ²³ Okanta paata ithonka ikimakoitakiro jiroka ikantakiriri Jesús, ikimayitakiro maawoni iyikiiti, jiñaajaantzi iiro ikamita jirika yotaari. Tii ikantatyiri: “Ari nokowi...” aña ikantatzi: “Arimi nonkowimi, aritakimi onkantaki jañi jirika, irojazti nompiyantapaatyaari, ¿okowajaantzima piyotiro jiroka?”

²⁴ Naakatakiri kinkithatakotacha nokantaki “jirika yotaari”, tima naaka osankinatakirori jiroka osankinarintsi. Irootakiri ayopirotonaari imapirotatya jiroka.

²⁵ Tii nokinkithatakotziro maawoni jantayitakiri Jesús, tima ojyiki inatzi. Arimi osankinatakotyaaami maawoni, kimiwaitaka arimi anaanakiro maawoni kipatsi ompiyotyari osankinarintsiipaini. Ari onkantyaari.

JANTAYITAKIRI OTYAANTAPIRORIITI

Ikajyaakagaitziriri Tasorintsinkantsi

1 Teófilo, pairani owakiraa nitantanakawori notyaantzimiro nosankinari, ari nokinkithatakotakimiro maawoni jantayitakiri Jesús, nokinkithatakotsitakimiro iijatzi okaatzi jitanakari jiyotaantziri, ²irojatzi imonkaatantapaakari itzinagaa inkitiki. Tikira itzinagaata, jiyoshiitakiri Jotyaantapiroriti, ikantakaakari Tasorintsinkantsi, jiyotakaakiri oitya jantayitiri. ³Ikanta ikamawitaka, jiñaitawairi koñaawoini, ari jiyotaiyini jiyotaani añagai. Okaatzi 40 kitiijyiri joñaagapanaatari jiyotaani, jiyotaapanaatziri tsika ikanta ipinkathariwintantzi Pawa. ⁴Iiniro itsipayitari Jotyaantapiroriiti, ikantsitakari irojatziita isaikayitawaki Jerusalén-ki, ikantakiri: “Ari poyaawintawatyaawo imonkaatya ikajyaakaakimiri Ashitanari, nokinkithatakotsitakimiri. ⁵Tima imapiro Juan jowiinkaantantakawo jiña, iro kantacha iiro osamanitzimaita piñaayitanyariri Tasorintsinkantsi inampishiriyitantimi kimiwaitakimi jowiinkaantantatyimirimiri”.

Itzinaantaari Jesús

⁶Ikanta jirikaiti tsipataririri Jesús, josampitakiri, ikantziri: “Pinkatharí, ¿Irootaintsima pookakaawintairi nojyininkapaini Israel-mirinkaiti?” ⁷Ari jakanakiri Jesús, ikantziri: “Tii okowajaantzi piyotiro iirokaiti tsikapaiti, apanirowni jiyotzi Ashitanari tsikapaitirika, iriitajaantaki otzimimotozi ishintsinka jantantyaawori. ⁸Iro

kantacha aririka impokaki Tasorintsinkantsi inampishiritantimi iirokaiti, iriitaki aawiyashiritakaimini, ompoña piyaayitanaki pikinkithatakotaina naaka, Jerusalén-ki, maawoni janta Judea-ki, Samaria-ki, irojatzi intaina tsika iwiyaapaa kipatsi”. ⁹Ithonka jiñaawaitakiro jiroka, jaminaminthaitziri jiyotaani, itzinaayiitairi Jesús, irojatzi ipiyantapaakari minkoriki, tii jiñaitanairi. ¹⁰Jaminaminthaitziri Jesús itzinagaitairi inkitikinta, apiti shirampari katziyimotapaakariri okitamaanikitaki iithaari, ¹¹ikantapaakiri: “Galilea-jatzi, ¿Iitama pikimpoyiiri inkitiki? Piñaakiri Jesús itzinagaa jiyataai, ari inkantajaantaiya iijatzi paata aririka impiyi”.

Jiyoyiitaki pashini poyaataiyarini Judas

¹²Ikanta ipiyaiyaani yotaari janta Jerusalén-ki ipoñagaawo otzishiki jiiitatziri Olivo, tii intainatajaantzi, oshinitaantsitzi janiiyiiti kitiijyiriki jimakoryaantaitari. ¹³Ikanta jari-itaiyaani nampitsiki, atiitaiyapaakini jinokinta pankotsi jimaapiintaiyini. Jirika ikaataiyini: Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo itomi Alfeo, Simón jiiitatziri “Kisakowintantaniri”, ipoñaapaaka Judas iririntzi Jacobo. ¹⁴maawoni jirikaiti ari ikantapiintatya japatotapiintaiyani jamanamanaataiyani itsipayitakari iririntzi Jesús, itsipatawo María inaanati, iijatzi pashinipaini tsinaniiti. ¹⁵Ikanta japatotaiyani kimisantzinkariiti, ikaataiyini 120 atziririiti. Ari jiñaawaitanakiri Pedro, ikantanaki:^{§§} ¹⁶“Iyikiiti, monkaataka okaatzi josankinatakaakiriri

§§1:15 Ikantayiiitzi jaka kimisantzinkariiti, irijatzi jiiitatziri “iyikiiti”.

Tasorintsinkantsi pairani David-ni, ikinkithatakotakiri Judas jiwatapaintsiri jaakaantiri Jesús. ¹⁷Jirika Judas iri atsipatapiintakari, ari akaawitari antawairiki. ¹⁸Iro kantacha jaakiri kiriiki ipinawiitakariri iyaaripironka, jamanantantaka kipatsi. Ari iparyaakiri janta Judas, jowatziitotana, ithonka itankawaitapaaki, ookapor-inthakiwaitapaaka ijyiito. ¹⁹Ikanta ikimayakini Jerusalén-jatzi, jiiitakiro kipatsi ‘Iraantsipatha’, ikantziro iñaaniki jirikaiti ‘Acéldama’. ²⁰Tima osankinarintsiki Salmo-ki, ikantaitaki: Onkaankithaantiwitya ipanko, Tikaatsi nampitaiyaawoni. Ikantaitaki iijatzi:

Intzimi pashini poyaataiyaarini jantawairiki.

²¹Tzimatsi jaka shirampariiti tsipatapiintakairi iiniro itsipawitai Awinkathariti Jesús, ²²itzimi akaatsitakari owakiraa jowiinkaataka Jesús irojatzii itzinaantaari inkitiki. Akowatzi aminai ankaatairi ñiitakariri Jesús jañagai”. ²³Ipoña jookoitaki apiti: José, jiiitaitziri Barsabás, irijatzi jiiitsitaitari Justo, ipoñaapaaka Matías. ²⁴Ari jamanakowintanakari, ikantzi: “Pinkatharí, iiroka yotashiritziriri maawoni, jirika apiti nookotakiri, poñaayinari tsika itzimi piyoshiitakiri iiroka, ²⁵iriitaki nonkaatairi notyaantapiroritzii nantawaitaimi, poyaataiyaarini Judas-ni opiyaakaashi-waitakari iyaaripironka irirori. Tima Judas, jataki irirori tsika jiyaa”. ²⁶Ikimitakaantakawo jirikaiti jiñaaritaita, jiñaatzi iriitaki Matías. Iriira tsipatapaariri jirikaiti 11 Otyaantapiroriiti.

Ipokantakari Tasorintsinkantsi

2 Okanta imonkaatapaaka joimoshirinkaitziro kitiiyyiri “Oyiipataantsi”. Japatotaiyaani maawoni jiyotaani Jesús.* ²Ari omapokashitakari antawoiti poimatapaintsiri ojoyawitapaakawo antawo tampiya, okinapaaki jinoki inkitiki, ookantapaakawo pankotsi japatotaiyakani. ³Jiñaashitataika paampashithakiirikitapaintsiri, jookantapaakari apanipaini ikaatzi apatotainchari. ⁴maawoni jinamp-ishiritantapaakari Tasorintsinkantsi. Ari jitanakawo jiñaawaiyitanakiro pashiniyitatsiri ñaantsi, iriitaki Tasorintsinkantsi ñaawaitakaakiriri.

⁵Okanta janta Jerusalén-ki, ari isaikayitziri Judá-mirinkaiti poñaayitachari intaina pashiniki nampitsi. Iriiyitaki pinkathatasorintsiiiti. ⁶Ikanta ikimaitakiro poimatapaintsiri, ipokaiyapaakini ojiyiki atziri, tii jiyotawakiro oita kantachari, tima ikimathatakiro apanipaini ñaantsi okaatzi jiñaawaiyiitzi, irootaki iñaani. ⁷Iyokitzi ikantawakaanaka, josampitawakaiyani: “¿Tiima Galilea-jatzi jinatzi ñaawaiyitakirori pashiniyitatsiri ñaantsi? ⁸¿Litama akimantariri jiñaawaiyitziro añaanipaini aaka? ⁹Tima akaayitakiri jaka Parto-jatzi, Medo-jatzi, Elam-jatzi, Mesopotamia-jatzi, Judea-jatzi, Capadocia-jatzi, Ponto-jatzi, Asia-jatzi, ¹⁰Frigia-jatzi, Panfilia-jatzi, Egipto-jatzi, Africa-jatzi okaakitapai Cirene. Tima akaatakiri iijatzi poñaayitachari Roma, Judá-mirinkatatsiri, kaari Judá-mirinkawitachari pairani. ¹¹Iijatzi Creta-jatzi, Arabia-jatzi. Ari akaatakiri maawoni akimayitakiri jiñaawaiyi-tantawo añaanipaini, ikinkithatakotziri

*2:1 Kantakotachari jaka “Oyiipataantsi”, irojatzii ikantayiiitsitari “Pentecostés”.

Pawa itasonkawintantzi”.¹² Iyokitzi ikantawakaanaka atziripaini, tii jiyotzi iita jiñiiri. Ikantawakaiyani: “¿Oitama jiroka?”¹³ Iro kantacha tzimatsi iijatzi atziri thainkantaniri, ikantayitzi irirori: “¡Ishinkitaiyatyaani jirikaiti!”

Itanakawori ikinkithatanakiri Pedro

¹⁴ Ipoña ikatziyanaka Pedro irirori, itsipatakari 11 Otyaantapiroriiti, jiñaawaitanaki shintsiini, ikantzi: “¡Ajyininká! ¡Jerusalén-jatziiti! Pinkimisantawakina onkantya piyotantyaari.

¹⁵ Piñaajaantakima iirokaiti ishinkitaya jirikapaini. Tii, tima owakiraa ijinokitapaaki ooryaatsiri.†

¹⁶ Imonkaatatya josankinatakiri pairani kamantantaniri, Joel-ni, ikantaki:

¹⁷ Ikantzi Pawa:

Tzimatsi awisatsini iwiyaantapaatyaa-woni kitijyiri.

Ari notyaantakiniri atziriiti Notasorinka okimiwaitakawo isakopiroitayiinirimi.

Ari inkinkithatakoyitanaina itomiiti iijatzi irishintoiti.

Ari jiñaawiyayitaya mainariiti, Ari imishiyitaki antariyitapaintsiri.

¹⁸ Ari nonkimitaakiri mainaripaini jom-pirayitari, iijatzi mainawopaini.

Notyaantainiri Notasorinka paata, ari inkinkithayitai.

¹⁹ Ari jiñiitaki inkitiki kaari jiñiitapiintzi.

Jiñaitiro kipatsiki iraantsi, paampari, antawo kachaaryiinka.

²⁰ Impoña jiñaitiri ooryaatsiri intsiwakimati,

Jiñaitiri iijatzi kashiri inkimityaawo iraantsi,

Irootaintsi imonkaataiya kitijyiri impiyantaiyaari Pinkathari.

Tima antawo jowaniinkawo onkantaiya.

²¹ Inkaati pairyaanairini Pinkathari, jawintaayitaari, iriyitaki awisakoshiritaatsini.

²² ¡Shirampariiti! ¡Israel-mirinkaiti!

Pinkimaiyini nonkanti. Piña-gaiyakirini iiroka, jirikananki Jesús Nazaret-jatzi, iriitaki jotyaaantakimiri Pawa. Itasonkawintayitakimi,

joñaagayitakimiro okaatzi kaari piñaawitaiyani pairani.²³ Iro kantzimaitacha, jamayitapaakimiri pairani jirika, powamaakaantakiri iirokaiti ipaikakotantakariri

kaaripiroshiririiti, ari imonkaatakari onkaati awijyomotirini, tima irootaki ikinkishiritsitakari Pawa.

²⁴ Ikanta jowiriintairi pairani Pawa ikamawitaka, tii ishinitanairi inkimaatsiwaitaiya. Tima tii aawiyajaitziri kaamanitaantsi.

²⁵ Tima iri josankinatakotakiri iijatzi pairani David-ni, ikantaki:

Noñaapiintziri Nowinkathariti itsipatana.

Tima isaiki irirori nakopiroriki, tikaatsi iitya kitsirinkinani.

²⁶ Irootaki nokimoshiritantari,

Kaminiwaanti nokanta nothaaminta.

Iriitaki noyaakopirotairei, nawintagaiyaari.

²⁷ Tima iiro pookawintanawo noshiri sarinkawiniki aririka nonkamawitaya.

Iiro pishinitziro iijatzi nowatha ompathai, pitasorintsiti ninatzi.

²⁸ Piyotaakinawo tsika nonkantya nañaashiritai.

Ojyiki poimoshirinkaina aririka nontsipataimi.

²⁹ Iyikiiti, ayotaiyini aaka tii iri achariniiti David-ni kinkithatakotachani jaka, aña kamataiki pairani irirori, ikitaitakiri, irojatzai isaiki

†2:15 Kantakotachari jaka “ijinokitapaaki ooryaatsiri”, irootaki ikantaitziri pairani “ooryaatsiri 3”. Okaatzi jamitari Judá-mirinkaiti irirori, tii ishinkitanita owakiraa onkitijyitananai.

iroñaaka. ³⁰Tima Kamantantaniri jinatzi irirori, jiyotsitaka pairani tzimatsi ikajyaakaakiniriri Pawa, ari impinkatharitakairi incharinityaari.[‡]
³¹Tima okimiwaitakawo jiñaakityiromi David-ni, ikinkithatakotakiro jañagai Cristo, ikinkithatakotakiri iiro isaiki Sarinkawiniki, iiro opathai iijatzi iwatha. ³²Iriitaki jañaakagairi Pawa jirika Jesús. Imapirotatya, maawoni noñagayairini naaka. ³³Aritaki tzinagaa, isaikimotapairi jakopiroriki Pawa ipinkathariwintantapai. Ari imonkaatari okaatzi ikajyaakaitsitakariri pairani Ashitariri, aritaki jotyaaantakiniri Tasorintsinkantsi okimiwaitakawo isakopirotaitatyinirimi. Irootajaantaki piñaayitakiri iroñaaka. ³⁴Tima kaari David-ni tzinagaachani inkitiki, aña iriitaki ñaawaitakirori pairani jiroka, ikantaki:

Jiñaawaitaki Pinkathari, ikantawairi
 Nowinkathariti: Pisaikapai
 nakopiroriki ampinkathariwintanti.

³⁵Irojatzi paata nowasankitaantaiyariri kisaniintzimiri, ari paatzikairi pinkimitakaantairi pimakoryaakiiminto.

³⁶¡Jyjininká! iro kamiithatsiri ayotaiyironi jiroka maawoni aakaiti ichariniyitai Israel-ni. Jirika Jesús pipaakakotakaantakiri iirokaiti, iri Ipinkatharitakaakiri Pawa, irijatziita Cristo”.

³⁷Okanta ikimaiyawakini ikaatzi apatotainchari, antawoiti jowashiritakoniintaiyanakani, josampitanakiri Pedro, iijatzi pashinipaini Otyaantapirori, ikantaitanakiri: “Iyikiiti,

¿tsikatya nonkantaiyaaka naaka?” ³⁸Ari jakanakiri Pedro: “Pimpiyashiriyitai, powiinkaawintaiyaari Jesucristo, pimpairyaayitanairi. Iro jiyotantaitaari ipiyakotaimiro Pawa pikaariprowitaka, ari inampishiritantaimi Tasorintsinkantsi. ³⁹Irootaki ikajyaakaitsitakimiri iijatzi iiroka, irojatzi ikajyaakaitsitakariri pitomipaini, ikaatzi nampiyitawori intaina. Tima maawoni ikaimashiriyitairi, irijatzi ikajyaakaitsitakariri iijatzi irirori”.
⁴⁰Ojyiki okaatzi ikinkithatanakiri Pedro, ishintsithatanakiri iijatzi, ikantanakiri: “¡Powawisaakoshiritaiya! ¡Pintainaryiiaari atziriti kinashiwaiyitainchari!”
⁴¹Irojatzi ikimisantantanakiri ojyiki atziri, owiinkaayitanaka, ikaatzi 3,000 kimisantanaatsiri.
⁴²Oisokiro jowanakiro okaatzi jiyotaayitakiriri Otyaantapirori, kamiitha jaapatziyawakaanaa. Ari ipitoryaapiintaiyironi tanta, jaakowintanakawo iijatzi jamanamanaiyani.[¶]

Jañaantari itayitanakawori ikimisantzinkaritz

⁴³Iyokitzi ikantawintaiyakawoni jiñaakiro itasonkawintantayitaki Otyaantapiroriiti, jantayitakiro kaari jñiitapiintzi.
⁴⁴Ojyiki jaapatziyawakaanaa ikaatzi kimisantanaatsiri, jantitawakaanaawo okaatzi tzimimoyitziriri.
⁴⁵Ipimantayitziro tzimimoyitziriri. Jayi kiriiki ipayitziri kimisantanaatsiri ikaatzi ashironkaayitachari.
⁴⁶Ari ikantaitanakitya kitiijyiriki jaapatziyawakaanaa

[‡]2:30 Tzimatsi osankinarintsi paaryiiriri Cristo isaikimotairi Pawa tsika ipinkathariwintantzi irirori.

[¶]2:42 Kantakotachari jaka “ipitoryiirori tanta”, iro jantayitanairi kimisantzinkariti aririka inkinkishiritakotiri Jesucristo ikamimotantaki. Ari ikantziro jatyoowakawaiyani, ipitoryiirori tanta, jowaiyani, jiraiyini iijatzi imiri. Tima jimatakoatziiri Jesús tsika ikantanairo jiwyaantanaawo jowakaanaari jiyotaanipaini. Irootaki ikinkithatakotapiintaitakiri, ikantaitzi “Pimpitoryiirori tanta”.

japatotaiyani tesorintsipankoki. Tii jowajyaantanakiro ikaimawakaiyani ipankoki jatyootawakaiyani, ari ipitoryiuro tanta. Kimoshiri ikanta itsipatawakaiyani, itsinampashiriyitanai.⁴⁷ Ithaamintapiintanakari Pawa. Iro inimoyitakiriri atziririiti jiñaayitakiro tsika ikantayitanaa. Ari okantaitanaatya kitijiyiriki jojiñaanairi Awinkathariti kimasantzinkariiti inkaati awisakoshiriyitaatsini.

Joshinchagaitziri kisopookiri

3 Okanta pashini kitijiyiri, aritaki tsiniriityaanaki jamanapiintaitantari. Ari itonkaanakiri Pedro itsipatanakari Juan, jiyaatiro tesorintsipankoki.[§] ² Ari itonkiyotakotantaka jamaitziri shirampari kisopookitatsiri. Ari ikantsitaya owakiraa itzimapaaki. maawoni kitijiyiri jamaitapiintziri omooki tesorintsipanko jiiitaitziri “Owaniinkaanto”. Ari isaikapiintziri impashitantaityaariri kiriiki ikamiyitziri tyaayitatsiri. ³ Ikanta jirika jiñaawakiri Pedro itsipatakari Juan, iro intyaan-tapaatyaawomi tesorintsipankoki, ikamitawakiri impashitanatyaari kiriiki. ⁴ Ari ikimpoyaanakiri. Ikantziri: “¡Paminina!” ⁵ Ikimisantatzi shirampari, jiñaajaantaki impatyiri tsika oitya. ⁶ Iro kantacha Pedro, ikantanakiri: “Tii itzimi noiriikiti, tii itzimi iijatzi oro, iro kantacha tzimatsi nantzimotimiri. ¡Pinkatziyi! ¡Paniitai! Nompairyimiri Jesucristo Nazaret-jatzi, iriitaki matimironi”. ⁷ Jakotashitanakiri, ikathatakiri, jowatziyakiri. Omapokashitanaka ishintsitanai iitziki iijatzi iyyoonkitziki. ⁸ Ari jomiyanaaka ikatziyanaka, aniitanaki. Ari itsipatanakari jirikaiti ityaapaaki tesorintsipankoki,

anii-aniiwaitanai, mitaamitaawaitanai, ithaamintanaari Pawa. ⁹ Ithonka jiñaitakiri janiitanai, ikimakiri iijatzi ithaamintanaa. ¹⁰ Iyokitzi ikantaitanakiri jiñaitakiri, tii ikompi-itawakari jirika shirampari, iriitaki kamitantiintatsiri impashitaityaari omooki tesorintsipanko, jiiitaitziri “Owaniinkaanto”.

Ikinkithatakaantzi Pedro ityaapiintaitziri tesorintsipankoki

¹¹ Ikanta kisopookiwiwachari, tii jookani jowanakiri Pedro itsipatakari Juan. Iyokitzi jowanakiri atziririiti, thaankipiroini ipiyowintapaakari awisatapishitzi tesorintsipankoki jiiitaitziri “Jashi Salomón”. ¹² Ikanta jiñaawakiri Pedro, ikantawakiri: “¡Shirampariiti! ¡Israel-mirinkaiti! ¿Litama piyokitziwiwintantanari naaka? Iiro pikinkishiriwaitashita naaka ashitawo noshintsinka, naaka tesorintsi nimatantariri naniitakagairi jirika. ¹³ Aña Iwawani Abraham-ni, Isaac-ni, Jacob-ni, iwawanitanakari iijatzi achariniiti, iriitaki matakirori jiroka, impinkathaitantyaari Itomi Jesús, paakaantakiri iirokaiti janta jiwariitiki. Ikowawitaka Pilato jomishitowakaantairimi, tii pikowimaita iirokaiti. ¹⁴ Iriitakimi pomishitowakaantaimi Tisorintsitatsiri, matzirori itampatzikashiritzi, aña pomishitowantashitaari tsitokantzinkari. ¹⁵ Ari okanta pipiyakaantakariri añaakaashiritantatsiri. Iro kantacha Pawa jañaakagairi. Noñagayakirini naakaiti jañagai. ¹⁶ Okaatzii oshinchagairiri jirika shirampari piñaapiintziri iirokaiti, iro matakaakiriri jawintaashiritanaawo nopairyaaakirira Jesús. Irootaki

§3:1 Kantakotachari jaka “tsiniriityaanaki”, irootaki ikantaitziri pairani “ooryaatsiri 9”.

piñaantariri iroñaaka ishintsitai tyaaryoopiroini. ¹⁷Iyikiiti, niyotzi naaka, tii piyopirotziro okaatzi pantayitakiri, ari ikimitakari iijatzi pijjwaripaini. ¹⁸Iro kantacha Pawa, ari ikinakairo jimonkaatziro okaatzi ikinkithatakaayitakiriri maawoni Kamantantaniiriiti, ikantaki: ‘Aritaki inkimaatsitakaitayaari Cristo paata’.

¹⁹Irootaki, pimpiyashitantaayaariri iirokaiti Pawa, powajyaantayitairo piyaaripironka, onkimiwaityaawomi jojyitakotaatyiiromi pikaaripirowitaka. Ari piñagairo intsipashiritaimi Awinkathariti, ijamparyaakoyitaimi. ²⁰Aritaki jotyaantairi Pawa iijatzi Jesucristo, tima ikajyaakaitsitakimiro pairani aritaki impiyi. ²¹Onkantawitayya iroñaaka, ontzimatyii isaiki Jesucristo inkitiki irojatzi inintapaitantayaari Pawa jowakiraatakagairo maawoni okimiyiwita pairani. Tima iro ikinkithatakaayitakiriri Tasorintsishiriri Kamantantaniiriiti. ²²Irootaki ikinkithatakotakiri pairani Moisés-ni, ikantaki: Ari jotyaantaki paata Pawa pashini Kamantantaniiri, ari jojyakotapaatyaanawo naaka jotyaantakina. Ajyininka jinatyi. maawoni inkamantapaakairi, ontzimatyii ankimisantiro.

²³Tima maawoni kaari kimisantirini Kamantantaniiri, ari japiroyiitairi, iiro jiñairi ijyininkapaini.

²⁴Ari ikimitsitakari iijatzi Samuel-ni, ikinkithatakotakiro okaatzi añaayitakiri iroñaaka, irojatzi ikinkithatakooyitakiri iijatzi maawoni pashinipaini Kamantantaniiriiti. ²⁵Iirokayitaki ñiironi okaatzi ikajyaakaantakiri Pawa ikinkithatakooyitakiri Kamantantaniiriiti. Iirokayitaki ñiironi iijatzi okaatzi ikajyaakaawakaakari pairani Pawa itsipatakari achariniiti. Tima Pawa ikantakiri Abraham-ni:

Iri picharini tasonkawintairini maawoni jyininkatawakaachari tsikarikapaini janta kipatsikinta.

²⁶Ikanta jañaakagairi Pawa itomi, ari jitakari jotyaantakimiri iirokaitiki, intasonkawintantimini, maawoni iirokaiti powajyaantayitairo piyaaripironka”.

Pedro itsipatakari Juan jaayitakiri jiwariitiki

4 Iinirotatsi Pedro itsipatakari Juan ikinkithatakaayitzi atziiriiti, ariitayapaakani Ompiratasorintsitaari, itsipatapaakari ijiwari aamaakowintawori tasorintsipanko, Saduceo-paini. ²Ikisaiyatyaani, tima Pedro itsipatakari Juan jiyotaatziiri atziripaini, ikantayitzi: “Imapiro jañaayitai kamawitachari, iriitaki Jesús oñaagantapaintzirori”.

³Joirikaitapaakiri, jomontyaakaantakiri irojatzi oñaatamanai, tima aritaki tsiniriityaaki. ⁴Iro kantacha ojyiki ikaatzi kimayitawakirori kinkitharintsi, ikimisantayitanaki. Jiroka ikaatzi tzimanaintsiri kimisantzinkariiti, ikaataiyini 5000 shirampariiti.

⁵Okanta oñaatamanai, japato-taiyakani Jerusalén-ki maawoni ijiwariti Judá-mirinkaiti, Antaripiroriiti, Yotzinkariiti. ⁶Ari isaikakiri iijatzi Anás Ompiratasorintsipirori, Caifás, Juan, Alejandro, iijatzi ijyininkamirinkaiti Ompiratasorintsipiroriiti. ⁷Ikaimakaan-takiri jamaitiri Pedro itsipatakari Juan. Josatikaitawakiri niyanki japatotaiyakani, josampitakiri: “¿Iitakama shintsitakaimiri pimatantawori jiroka? ¿Iitaka pipairyaakiri?” ⁸Jakanaki Pedro, ñaapiro ikantakaanakari Tasorintsinkantsi, ikantanaki: “Pinkathariiti, Antaripiroriiti. ⁹¿Iriima piñaantsikowintanari mantsiyari noshinchagairi? ¿Pikowatziima piyotaiyini tsika ikanta ishintsitantaari?”

¹⁰Ari nonkamantayakimironi,

jiyotantyaari maawoni Israel-mirinkaiti. Jirika shirampari atsipataiyakarini jaka, iri Jesucristo oshinchaakiriri, jiitaitziri Nazaret-jatzi. Iriitaki nopairyakiriri, irijatzi pipaikakotakaantakiri iirokaiti. Iro kantzimaitacha jañaakagairi Pawa. ¹¹Jirika Jesús iri oiyakawori mapi pimanintakiri iirokaiti, pikimitakowaitakiri witsikirori pankotsi. Iro kantacha jowatzikaitairi pankotsinampiki ikimitaawo iroorikami tzinkamitsi.** ¹²Tii itzimi pashini kimityaarini Jesús jowawisaakotantzi. Tikaatsi ampairyagai jaka isaawiki kipatsi, apaniroini ikantakaawo Jesús”.

¹³Iyokitzi jowaitanakiri Pedro, iijatzi Juan, ikantaiyanakini piyowintakariri: “Piñiiri jirika, tii jiyotaapirowiitari, iro kantzimaitacha pinkathañaani jowayitzi. ¿Iriima yotaakiriri Jesús itsipatakari pairani?”

¹⁴Irojatzi itsipatakari Pedro, Juan jirika atziri joshinchagairi. Tii otzimi oitya inkantakotanakiriri.

¹⁵Ipoña jomishitowakaantairi japatotaiyani, ari isaikaiyanakini irirori jiñaanatawakaiyani. ¹⁶Ikantzi: “¿Tsikama ankantirika jirikaiti shirampari? maawoni Jerusalén-jatzi jiyotaiyakini itasonkawintantaki. Iro amatairo amanakotiri. ¹⁷Thami asaryimatashityaari, ari onkantya iiro jiyatakaantawo inkinkithatakotiri Jesucristo, impairyapiintairi”. ¹⁸Ipoña ikaimairi iijatzi. Ikantaiyakirini: “Aritapaaki pikinkithatakotakiri Jesús, iiro papiitairo pinkinkithatakotairi, pimpairyayitairi”.

¹⁹Iro kantacha jakanakiri Pedro ipoña Juan, ikantanakiri: “¿Kamiihatatsima

nompuyathatyaari Pawa, nonkimisantimiri iirokaiti? Incha pinkantina. ²⁰Iiro okantzi nowajyaantairo nonkinkithatakoyitiro noñaajaantakiri,

nokimajaantakiri iijatzi”. ²¹Ikanta jasaryimawaitakiri jiwariiti, ipakagairi. Tima maawoni atziriiti ithaamintanakari Pawa jiñaayitakiro awisayitaintsiri, tii ontzimatyii oitya jowasankitaawintiriri. ²²Jirika shirampari joshinchaakiri, anaaniintanakiro 40 tzimatsiri josarintsiti.

Jamanaiyani kimisantzinkariiti jawintaashiriprotantyaari iuro ithaawantaiyani

²³Ikanta Pedro ipoña Juan, aritaki ipakagaitairi, jataki japatotaiyani ikaataiyini, ikamantakiri okaatzi ikantakiriri ijiwari Ompiratasorintsitaari ipoña Antaripiroriiti.

²⁴Aritaki ikimayakironi, maawoni jamanamanaataiyanakarini Pawa, ikantzi: “Pinkatharipirori, iirokatakiri witsikakiro inkiti, kipatsi, inkaari, oipoña okaatzi tzimantayitawori.

²⁵Iirokatakiri kinkithatakakiri pairani pinampiri David-ni, ikantaki:

¿Iitama ikiñaaniwintaiyirini atziriiti?

¿Iitama ikinkishiriwaitashitantakiri?

²⁶Apatotaiyakani pinkathariwintantatsiri jaka kipatsiki,

Ipiyoyitaka jiwariiti,

Imaamanitanyaariri Pinkathari, iijatzi Cristo jiyoshiitakiri.

²⁷Aritzimaitaka jimatakiro Herodes ipoña Poncio Pilato japatotaiyakani nampitsiki, iijatzi Israel-mirinkaiti ipiyotaiyakani itsipatakari pashinijatzi atziriiti, imaamanitakiri Jesús, pitasorintsiti Pitomi, piyoshiitani. ²⁸Ari okantaka, jimatakiro jirikaiti okaatzi pikinkishiritakiri tsika onkantya.

²⁹Iroñaaka, Pinkathari, paminiro iiroka jasaryimatakina, pishinitainawo pompirayitana iiro nothaawantawaita nonkamantantairo piñaani. ³⁰Iro pishintsinka poshinchaantyaariri

** 4:11 Paminiro Mt. 21.42; Ef. 2.20; 1 P. 2.6-8.

mantsiyayitatsiri. Iro pintasonkaw-intantyaanari nompairyiiri Tasorintsi Pitomi Jesús”.³¹ Ikanta ithonkakiro jamanamanaataiyakani, ontziñaanaka janta tsika japatotaiyakani. Shintsi ikantakaanakari Tasorintsinkantsi ikinkithatakotanakiro iñaani Pawa, tikaatsi inthaawantanaya.

maawoni tzimimoyitziriri ari ikaatzi jashitaiyawoni

³² Jyikitanaki kimisantanaatsiri. Apaani okantanaa ikinkishiritanaari. Tii ithañaapithatawakaawo oitarika, ipayitawakaawo kowityiimoyitariri.³³ Jirikaiti Otyaantapiroriiti iikiro jiyaaatzi ikinkithatakotziro tsika okanta jañaantaari Pinkathari Jesús. Antawoiti inishironkayitairi Pawa maawoni.³⁴ Tii itzimawaitzi apaani kowityaaniintawaitatsiri, itzimirika tzimatsini iipatsiti, ipanko, ipimantayitziro. Jayiri kiriiki,³⁵ ipakiri Otyaantapirori, iriitaki antitaariri maawoni jaantayitari apaanipaini oita ikowiri.³⁶ Iro jimatakiri Leví-mirinka jiiitatziri José, Chipre-jatzi jinatzi, iri jiiitakiri Otyaantapiroriiti irirori, Bernabé. Ojyakaawintachari jiroka wairontsi Bernabé: “Itomi oimoshirinkantaniri”.³⁷ Jirika shirampari tzimatsi iipatsiti, ipoña ipimantakiro. Jaanakiri owinawo iipatsiti, ipapaakiri Otyaantapiroriiti.

Ananías itsipatawo Safira

5 Iro kantacha tzimatsi pashini atziri jiiita Ananías, itsipatakawo iina oita Safira, ipimantakiro irirori iipatsiti.² Jirika shirampari jaapatziyakawo iina, jimanagaantaki owinawo iipatsiti. Jamakiri tzimagaantapaintsiri, ipapaakiri Otyaantapiroriiti.³ Ikantawakiri Pedro: “Ananías, ¿iitama

pishinitantakariri Satanás inthi-iyakaimi, iro pikowantari pamatawitiri Tasorintsinkantsi, pimanagaantaki owinawo piipatsiti?”⁴ “¿Kaarima iiroka ashiwityaawoni kipatsi? ¿Kaarima iiroka ashityaarini owinawo? ¿Iitama pikinkishiritantakawori pantiro jiroka? Tii iri atziriiti pamatawiti, aña iri Pawa pikowawitakari pamatawitirimi”.⁵ Ikanta ikimawaki Ananías, tyaanaki, kamanaki. Antawoiti ithaawaiyanakini ikaatzi kimayitaintsiri.⁶ Ipoñaanaka mainariiti, iponatapaakiri, jaanakiri, ikitatakiri.

⁷ Tikira osamanitzi, ari otyaapaaki iina Ananías, tii iyotzi iroori oita awisaintsiri.^{††}⁸ Josampitawakiro Pedro, ikantziro: “Pinkantina, ¿Arima ikaatzi owinawo?” Akanaki iroori: “Jii, ari ikaatzi”.⁹ Ikantziro Pedro: “¿Iitama paapatziyawakaantakari pikowi piñaantyaari Itasorinka Pinkathari? Jirika ipiyaiyaani aanakiriri piimi ikitatziri, iroñaaka jaitsitanakimi iijatzi iiroka”.¹⁰ Apathakiro okantanaka Safira tyaanaki ikatziyaka Pedro, kamanaki. Ikanta ityagaiyapaakini mainariiti, jiñaapaatziro kamaki. Jaanakiro, itsipatagairo oimi ikitataka irirori.¹¹ Ikanta jiñaitakiro awisaintsiri, antawoiti ithaawaiyanakini kimisantzinkariiti, iijatzi ikimitsitakari ikaatzi kimakoyitakirori awisaintsiri.

Ojyiki itasonkawintantayitaki

¹² Iikiro jiyaaatakanakitziro Otyaantapiroriiti japatotapiintaiyanakani janta awisatapishitaki tasorintsiipanko jiiitatziro “Jashi Salomón”. Iikiro itasonkawintantanakitzi atziriitiki.¹³ Ipinkani jowayitanakiri pashiniiti, tii ikowayitanai intsiipatanaiyaari. Iro kantzimaitachari tzimataitatsi ojyiki thaamintapirowintanakiriri.

††5:7 Kantakotachari jaka “tikira osamanitzi”, iro ikantayititsiri iijatzi “3 horas”.

¹⁴ Iikiro ipokanakitzi shirampariiti iijatzi tsinaniiti, oiyikitanaki iikaatzi kimisantanairiri Pinkathari. ¹⁵ Jamakotapaakiri atziri imantsiyariti jomaryaakoyitapaakiri ishitashiki tsika inkinapaaki Pedro. Ikantayitzi: “Inkinapaakirika Pedro jaka, aririka intsimankantanatyaari kapichiini jaampari, aritaki ishintsitai”. ¹⁶ Ari ikimiyitapaakari atziriiti poñaayitainchari nampitsiki saikanampitzirori Jerusalén, jamayitaki oiyiki mantsiyariiti iijatzi oiyiki piyarishiritatsiri, joshinchaayitawakiri maawoni.

Ikisaniintaitanakiri Pedro itsipatakari Juan

¹⁷ Ikanta Ompiratasorintsipirori, itsipatakari iikaatzi aapatziyakariri, jirikaiti Saduceo-paini, ikisani-intaiyakani. ¹⁸ Jaakaantakiri Otyaantapiroriiti, jomontyaakaantakiri. ¹⁹ Iro kantacha otsiniriwitanaka, pokaki imaninkariti Pinkathari, ishiryaaotairi, jomishitowayitairi, ikantawairi: ²⁰ “Piyaati tatorintsipankoki, pinkinkithatakotainiri atziriiti tsika okantakota owakiraari añaamintotsi”. ²¹ Okanta kapichikitiijyiri, ariitaiya-paakani tatorintsipankoki, jitapaawo ikinkithatakaantapaaki. Tiitya jiyotaiyini Ompiratasorintsipirori, apatotaiyachani itsipayitakari jaapatziyani, iijatzi maawoni jantaripiroriiti Israel-mirinkaiti. Ipoña jotyaantaki jamayiitakiri Otyaantapiroriiti jomontyaawiitakari. ²² Ikanta jiyatashiwitanakari jomontyaani, tii jiñaapairi. Piyapaaka, ²³ ikantapaakiri: “Tii añaagairi. Irojatzii okanta noñaawitapaakawo ashita kamiithaini, irojatzii ikatziyawita aamaakowintariri. Iro kantacha nashitaryaakowitapaakari, tii noñaapairi”. ²⁴ Ikanta ikimawaki

Ompiratasorintsipirori, ijiwari aamaakowintawori tatorintsipanko, ijiwari Ompiratasorintsitaari, josampitawakagaiyanakani oityaarika awisatsini. ²⁵ Ari jariitapaakari kamantapaakiriri: “Jirikaiti pomontyaakaantawitakari iirokaiti, isaikaiyini tatorintsipankoki ikinkithatakaayitzi atziriiti”. ²⁶ Irojatzii jiyaatantanakari ijiwari aamaakowintaniriiti, jaanaki oiyiki jatziriti, jamairi iijatzi. Iro kantacha tii jakotashiwaitziri. Tima ithaawantatyaari atziriiti intsitokantyaari mapi.

²⁷ Ikanta jariitakaapaakari, jowawisaapaakiri tsika japatotaiyakani jiwariiti. Ikanta Ompiratasorintsipirori josampitawakiri, ²⁸ ikantziri: “¿Tiima pikimi nokantzi chapinki: ‘Aritapaaki pikinkithatakotakiri Jesús?’ Iikiro piyotaaatziiri maawoni Jerusalén-jatzi. Pikantakotakina iijatzi naaka, pikantzii: ‘Iri owamaakaantakiriri Jesús’”. ²⁹ Ari jakanaki Pedro itsipatakari pashini Otyaantapirori, ikantanaki: “Iri Pawa nonkimisantapiroti, iiro nokimisantashiwaitari atziri. ³⁰ Tima imapiro powamaakaantakiri iiroka Jesús, pipaikakotakaantakiri. Iro kantacha jañaakagairi Pawa itzimajaantzi ikimisantakiri pairani acharinini. ³¹ Itzinagairi Pawa, joosaikairi jakopiroriki, itsipataari ipinkathariwintantzi. Iri owawisaakotaini iijatzi. Ikwaki ampiyashiriyitai maawoni aakaiti Israel-mirinkaiti, impiyakotantairori akaaripiroshiriwitaka. ³² Naaka ñaakiro okaatzi jantayitakiri Jesús, ontzimatyii nonkinkithatakotiro. Irijatzii Tatorintsinkantsi matakainawoni, tima iriitaki jotyaantakinari Pawa inampishiritantaiyaana naakaiti nokimisantairi”. ³³ Ikanta ikimaiyakini, antawo ikisanaka, ikowanaki intsitokirimi.

³⁴Iro kantacha ari ikatziyanaka apaani janta, iitachari Gamaliel. Fariseo jinatzi irirori, irijatzi yotaanzirori Ikantakaantaitani. Pinkatha jowiri maawoni atziri. Ikantanaki: “Ajyininká, incha omishitowawakiri kapichiini jirikaiti”. ³⁵Ipoña ikantzi: “¡Shirampariiti! ¡Israel-mirinkaiti! ontzimatyii pinkinkishiritawatya kamiitha tsikarika pinkantiri jirika shirampariiti. ³⁶Pinkinkishiritakotiri iitachari Teudas, ikantakaapirowaitaka irirori. Japatotaki pairani 400 atziri. Iro kantzimaitachari itsitokamachiitaitakiri Teudas, ithonka itzimpookayitanaki maawoni tsipawitakariri, ari ipiyakari. ³⁷Iijatzi okimitaka pairani josankinatakotantari maawoni atziri, itzimawita pashini iitachari Judas, Galilea-jatzi jinatzi. Japatotaki atziri. Iro kantacha itsitokamachiitaitakiri iijatzi irirori. Ipoña itzimpookayitanaki maawoni tsipawitakariri, ari ipiyakari. ³⁸Pinkimi nonkantimi naaka: Iiro pimaamanitziri jirika, piñaashiminthatawatyaari. Iriirika antashiwaitawori inintakaanikiini, ari impiyashitaiya apaniroini, inkimityaari apitiroiti nokinkithatakotakiri. ³⁹Iro kantzimaitacha, iriirika Pawa matakaayitziriri okaatzi jantayitziri, iiro pimatzi irokaiti poitsinampairi. Paamaakowintya pimaamanitzirikari Pawa”.

⁴⁰Inimotanakiri maawoni kimaintsiri. Ikaimairi iijatzi Otyaantapirori, ipajatakaantakiri, ikantakiri: “Aritapaaki pikinkithatakotziri Jesús”. Irojatzii ipakaantaariri. ⁴¹Ipoña ishitowaiyanaini Otyaantapirori japatowintaitakari. Thaaminta ikantaiyanakani, ikantaiyini: “Piñaataitiro ikimitakaantakai aakami iriipirori jowasankitaawintakairi Jesús, apairyiiri”. ⁴²Ari ikantapiintanaatya

jiyotaantzi maawoni kitiiyyiri, ikinkithatakaantzi tasorintsipankoki, ikantzi: “Cristo jinatzi jirikaranki Jesús”. Ari ikimitaakirori iijatzi pankotsipainiki.

Jiyoyiitaki 7 mitakotantaniri

6 Ikanta ijyikipirotanaki jiyotaani, ñaawaiyitanaki Grecia-paantiri, ikantzi: “Paminiri jantapiintayitakiri Heber-paantiri, ipapiintayitziro owanawontsi kamatsiri oimi, imanintanakiro kaari ijyininkatayita iriroriiti”. ²Ipoñaashitaka 12 Otyaantapiroriiti, japatotakiri maawoni jiyotaani, ikantakiri: “Tii okantzi nookiro nokinkithatakotanairi Pawa naaka, nompapiintantimiri poyaari. ³Iyikiiti ontzimatyii pamini jaka akaataiyini, inkaati 7 atziri, iriitaki aminakaantapiintironi jiroka. Pamini kamiithashiritzimotakimiri, yotanitatsiri, inampishiriprotantari Tasorintsinkantsi. ⁴Ari onkantya naakowintantyaawori naakaiti namanamanaayitya, nonkinkithatakaanti, niyotaantayiti iijatzi”. ⁵Ikanta maawoni apatotainchari, inimotanakiri okaatzi ikantakiriri. Ari jiyoshiitakiri Esteban, awintaariri kamiitha Pawa, inampishiriprotantakari Tasorintsinkantsi. Jiyoshiitakiri iijatzi Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás Antioquía-jatzi kimitakotaariri Judá-mirinkaiti, tima jirika kaari ijyininka Judá-mirinka pairani. ⁶Ipoña jaayiitanakiri jirika 7 isaikaki Otyaantapirori, ari jamana-manatakotawakari, itasonkawintakiri jotzimikapatziiotantakari jako. ⁷Iikiro iyaatakotanakitzi iñaani Pawa. Iikiro ijyikipirotanakitzi iijatzi jiyotaani janta Jerusalén-ki. Ari jimatsitanakawo ikimisantayitanaki oiyiki Ompiratasorintsitaariiti.

Jaakaantaitakiri Esteban

⁸Ikanta Esteban oiyiki itasonkaw-intantayitaki atziriiitiki, tima Pawa nishironkatakiriri, ipakiri ishintsinka. ⁹Iro kantzimaitacha, tzimayitatsi Judá-mirinka ikaatzi apatotapiintachari jiiitaitziri “Jompirawiiitari”. Iriiyitaki poñaayitainchari Cirene-ki, Alejandria-ki, Cilicia-ki, Asia-ki. Jiñaanaminthatakiri Esteban. ¹⁰Tii ikitsirinkaitziri Esteban, tima imapiro jiyotanitakaakiri Tasorintsinkantsi. ¹¹Irootaki ikantantakariri iyyininka iwitsikakotiri kaaripirori ñaantsi, inkanti: “Nokimakiri Esteban ithainkimawaitziri Moisés-ni, ari ikimitakiriri Pawa iijatzi”. ¹²Iro owatsimaapirotanakiriri atziriiiti ikisaniintanakiri Esteban, ari ikimitsitanakiri Antaripiroriiti, iijatzi Yotzinkariiti. Jaakaantaitakiri, jaayitnanakiri japatotaiyani jiwariiti. ¹³Ari jamaitapaakiri thiiyakotakariri Esteban, ikantapaaki: “Jirika shirampari oiyiki ithainkakiro tasorintsipanko, ithainkakiro Ikantakaantaitani iijatzi. ¹⁴Nokimakiri ikantaki: ‘Jirika Jesús jiiitaitziri Nazaret-jatzi impookakiro tasorintsipanko, impoña jowashiñaayitairo amiyitari aakaiti jiyotaayitairi Moisés-ni’”. ¹⁵Ikanta jiwariiti apototainchari, ikimpoyaanakiri Esteban, jiñaatziiri ipooki ikimitanakari maninkari.

Joipyanakiniri ñaantsi Esteban irojatzii itsitokantaitakariri

7 Ikanta Ompiratasorintsipirori josampitakiri Esteban, ikantziri: “¿Imapiroma ikantakoitzimiri?” ²Ari jakanaki irirori, ikantzi: “¡Iyikiiti! ¡Iwaapatiitarí! Pinkimi nonkantimi. Pairani isaikawitantakari acharini Abraham-ni janta Mesopotamia-ki, joñaagakari owaniinkatachari

Pawa, tikiraamintha jiyaatanakiita inampityaawo Harán-ki. ³Ikantakiri: ‘Pookanaairo pinampitsiti, pookanaairo piyyininkamirinkaiti, piyaati pashiniki kipatsi noñaayimiri naaka’. ⁴Ikanta Abraham-ni, jookanaairo inampitsiti iitachari Caldea. Irojatzii ipokantaari inampitaawo Harán-ki. Ikanta ikamai iwaapati, irojatzii jotyaaantantakariri Pawa jaka, tsika anampitawo iroñaaka aakapaini. ⁵Iro kantzimaitacha, tii jashitakaapirotari, tikaachaa-jaini jashitakaiyaari kapichiini. Ikajyaakaimaitakari impiri paata, aririka inkamaki. Iri ashitaiyaawoni inkaati charinitaiyaarini. Irootaki ikantakiriri okantawitaka Abraham-ni tikiraamintha itzimi jowaiyani. ⁶Iro kantacha ikantakiri iijatzi: ‘Jiñiuro pinchariniyityaari inampityaawo iipatsitiki pashini atziri. Onkaati 400 osarintsi inkimaatsiwaitya jompirawaitaityaari janta. ⁷Impoña nowasankitaakiri naaka inkaati ompirawaitatyaarini. Iriima pinchariniyityaari namairi maawoni jaka nampitsiki, ari jantawaitainari naaka’. ⁸Ipoña ikantakiri Pawa iijatzi pairani Abraham-ni: ‘Ontzimatyii pintomishitaanitya, tima tzimatsi ankajyaakaawakaiyaari’. Jimatakiro pairani Abraham-ni. Iijatzi ikimitaakiriri itomi irirori, iro jimaakotapaakitziini 8 kitiiyyiri, itomishitaanitakiri. Ari ikimitaakiro Isaac itzimaki pairani Jacob-ni. Ari ikimitaakiri iijatzi Jacob-ni 12 itomipaini, achariniyitanakari aakaiti. ⁹Ikanta jirikaiti, achariniyitaari aakaiti, ikisaniintakiri iririntzi José, ipimantakiri. Ari okanta jariitantakari inampiki Egipto-jatzi. Iro kantacha, ari itsipatapiintakari Pawa, ¹⁰jowaw-isaakotairi okaatzi ikimaatsiwaiwitaka. Ipakiri yotanitaantsi, irootaki jaapatziyantakariri iwinkathariti Egipto-jatzi iitachari Faraón. Irojatzii

ipinkatharitantakari irirori Egipto-ki, ipinkathawintakiri iyyininkamirinkaiti Faraón. ¹¹ Ipoña ariitaka antawo tajyitsi janta. Owanaa ikowityaaniintaiyakini Egipto-jatzi. Ari okimitakari iijatzi inampiki Canaán-jatzi. Tii jiñiuro pairani acharinini oitya jowayitaiyaari. ¹² Ari ikimakiri Jacob iinitatsi owanawontsi Egipto-ki. Jotyaantakiri itomiiti ramanantakiti. ¹³ Ikanta japiitakiro jiyaataiyini, ari jiyotairi José iririntzipaini. Ari okanta jiyotantakari Faraón iyyininkamirinkaititari José. ¹⁴ Ipoña José, ikaimakaantairi iwaapati Jacob, iijatzi maawoni iyyininka, ikaatzi 75 atziri jataintsiri Egipto-ki. ¹⁵ Ari okanta jariitantakari Jacob Egipto-ki. Ari ikamairi irirori janta. Ari ikimitakari iijatzi ikaatzi achariniyitanakari. ¹⁶ Ipoñaashitaka jaatonkiyiitanairi Siquem-ki, ikitatairi janta, jamanantakiniriri pairani Abraham-ni itomipaini Hamor.

¹⁷ Okanta imonkaatzimataka okaatzi ikantakiriri pairani Pawa acharini Abraham-ni. Tzimanaki oiyiki iriintsiti ajyininkapaini janta Egipto-ki, ¹⁸ irojatzit izimantakari pashini pinkathari janta Egipto-ki, kaari yotakotirini José. ¹⁹ Ikanta jirika pinkathari, oiyiki jamatawitakiri ajyininka, jowashironkaawaitakiri. Ishintsiwintakiri jookayitiri iinchaaniki, inkamantyaari, iiro iyyikitanta. ²⁰ Aripaiti izimakiri Moisés irirori. Iriitaki jirika iintsi kamiithatzimotakiriri Pawa. Ikaatzi mawa kashiri jimanawitakari ipankoki ashitariri. ²¹ Okanta imonkaapaititapaaka jookawintantyaariri inkamimi, oñaakiri irishinto Faraón, aakiri, otzikatakari okimitakaantakiri iriitakimi owaiyani iroori. ²² Ari ikantakari Moisés-ni jiyotantakawori okaatzi jiyotanitari

Egipto-jatzi. Ñaapirori shirampari jinaki, iroopiro okantaka jantayitakiri.

²³ Ikanta otzimaki 40 josarintsiti Moisés-ni, ikowaki jariityaari iyyininkapaini, Israel-mirinkaiti. ²⁴ Iro kantacha jiñaapaaki Egipto-jatzi jowasankitairi iyyininka. Ipiyakowintapaakari Moisés iyyininka, itsitokakiri Egipto-jatzi. ²⁵ Jiñaajaantaki Moisés-ni ari inkinkishiritaiyatyaani iyyininkapaini, iriitaki jotyaantakiri Pawa jookakaawintairi. Iro kantzimaitacha jirikaiti tii jiyotakotaiyirini. ²⁶ Okanta okitiijyitamanai, jiñaaki jantawakaiyani iyyininka. Ari ikowawitaka Moisés jookakairimi, ikantawitapaakari: 'Iiro powashironkaawakaiyani pantawakaa, pijyininka powawakaiyani'. ²⁷ Ikanta iyyininka Moisés, jotatsinkawakiri. Ikantziri: '¿Iitaka kantakimiri iiroka nowinkathariti? ¿Pikowatziima iiroka piyakawintina? ²⁸ ¿Pikowatziima pitsitokina pikimitaakiri chapinki Egipto-jatzi?' ²⁹ Ikimawaki Moisés ikantakiriri iyyininka, shiyanaka. Jataki iipatsitiki Madián-jatzi. Ari isaikakiri nampitsinintsiki, irojatzit izimantakari apiti itomi.

³⁰ Okanta awisaki okaatzi 40 osarintsi. Janta otzishimashiki, okaakitapai otzishi iitachari Sinaí, ari joñaagakari imaninkariti Pawa, ipaampatakaairo kitochiimaishi. ³¹ Iyokitzi jowanakiro Moisés jiñaakiri. Ikowajaantzi jaminiro okaakiini, ari ikimakiri Pinkathari jiñaanzitiri, ikantziri: ³² 'Pawa ninatzi naaka, naakataki ipinkathataki picharini, Abraham, Isaac, iijatzi Jacob'. Ari ithaawanakiri Moisés, okawaitanaka, tii ikowi jaminanairo. ³³ Ipoña ikantanakiri iijatzi: 'Pinothopairi pi-zapato-ti, tima pikatziyantatyaawo kipatsi notasorintsiopathatakaakiri. ³⁴ Noñaakiri janta

†7:12 Kantakotachari jaka "owanawontsi", irootaki ikantayitziiri iijatzi "trigo".

Egipto-ki niyoshiitakiri pijyininkapaini, oyyiki jashironkaawaitaka. Nokimakiri jatikashiriwaitaiyakani. Irootaki nopokantakari nookakaawintairi. Irokataki notyaanti janta Egipto-ki pantiro’.

³⁵ Tima pairani jimanintawiitakiri Moisés-ni, ikantaitakiri: ‘¿Iitaka kantakimiri iiroka nowinkathariti?’ Aña iriitajaantaki jotyaaantakiri Pawa impinkathariwintairi ijyininkapaini, iri ookakaawintairini iijatzi. Iriira matakairini imaninkariti Pawa jiñaakiri ipaampatakiro kitochiimaishi.

³⁶ Irijatzi Moisés-ni omishitowairiri pairani ajyininkapaini Egipto-ki, oyyiki itasonkawintantzi janta. Ari ikimitaakiro iijatzi inkaariki jiitaitziri ‘Kityonkaari’, iijatzi okimitaka isaikawaiwitantakiri okaatzi 40 osarintsi otzishimashiki.

³⁷ Irijatzi Moisés-ni kantakiriri pairani ajyininkapaini: ‘Ari jotyaaantaki paata Pawa pashini Kamantantaniri, ari jojakotapaatyaanawo naaka jotyaaantakina. Ajyininka jinaty’.

³⁸ Irijatzi Moisés-ni apatotakiriri pairani ajyininkapaini janta otzishimashiki, ikinkithawaitakaakiri maninkari otzishiki Sinaí, itsipayitakiri ajyininkapaini. Iriitaki aajaantakiro añaakaanirini ñaantsi, irojatzji jowawisaantakairori aakaiti. ³⁹ Iro kantacha tii ikowi achariniiti inkimisantiri Moisés-ni, oyyiki ipiyathatakari. Iro ikowaiyakini impiyaimi inampiki Egipto-jatzji. ⁴⁰ Iro ikantantakariri Aarón-ni: ‘Iriiwaitaka Moisés owawisaakowintanari Egipto-ki. Iro kantacha tii ayotzi iita awijyimotakiriri kaari ipokanta jiyaatzi chapinki otzishiki Sinaí. Piwitsikina nowawanitaiyaari’.

⁴¹ Ari jiwitsikaitakiniri kimiwityaarini iwankiri vaca. Ikowaiyakini inkimitakaanirini Pawa. Jowamaakiniri

ipirapaini joimoshirinkantyaariri iwawani. Aña iriitaitakiri witsikakiriri. ⁴² Irootaki, jintainaryaantanakariri Pawa jirikaiti, ishinitanakiri impinkathatairi oorintayitachari inkitiki, tima iriitaki josankinatakotsitakiri Kamantantaniriiti, ikantaki:

¡Israel-mirinkaiti! ¿Naakama pipinkathatantaka pipirapaini pitaapiintziri?

Tima iro pantapiintakiri okaatzi 40 osarintsi janta otzishimashiki.

⁴³ Aña iri Moloc pipinkathatashitapi-intakiri, pikinakinatakaapiintakiri ipankojyitaitziri.

Ari pikimitapiintakiri jiwawanitashiitari kimitariri impokiro jiitaitziri Renfán,

Pipinkathatashiwaitakiri piwitsikayitani iirokaiti.

Irootaki noshinitantimiri jaayitimi intaina panaanakiro Babilonia.

⁴⁴ Isaikawaitantakiri pairani achariniiti otzishimashiki, otzimimotziri tatorintsithaanti. Ari jowakoitziro josankinari Moisés-ni. Jiroka tatorintsithaanti, irootajaantaki jiwitsikakaantakiri Moisés-ni tsika okantajaanta joñaagakiri Pawa.

⁴⁵ Irootaki jiroka jaajaapiintakiri pairani achariniiti, irojatzji jariitantakiri kipatsiki ontzimi jashitaiyaari. Iro jamayitairi ijiwatantakariri Josué, joitsinampaantakariri ashiwitawori iipatsiti, ikantakaari Pawa. Ari ikantaitatziro joisokirotakawo tatorintsithaanti, irojatzji itzimantakiri pairani David-ni. ⁴⁶ Ikanta pinkathari David, oyyiki jaapatziyakari Pawa, ikantaki irirori: ‘Tima iiroka Pawa ipinkathataki pairani Jacob-ni, pishinitina naaka niwitsikimi pankotsi pisaikantyaari’.

⁴⁷ Iriitzimaitaka Salomón witsikakinirini tatorintsipanko. ⁴⁸ Iro kanzimaitacha Pawa, Jinokijatzji tii inampitantawo pankotsi jiwitsikani

atziri. Iro ikinkithatakotakiri
Kamantantaniri, ikantaki:

⁴⁹ Jiroka ikantakiri Pawa:

Irootaki inkiti nosaikantakiri
nopinkathariwintantzi.

Irooma kipatsi nimakoryaakiiminto
inatzi.

¿Tsikama onkaatika pankotsi
jiwitsikayiitinari?

Iro nimonkaatawo
nimakoryaantyaawo.

⁵⁰ ¿Kaarima naaka witsikayitakiro maa-
woni tzimayitatsiri?

⁵¹ Iikiro ikantatzi Esteban: ‘Iro
kantacha iirokaiti, ari pinkantapiintatya
pikisoshiritzi, tii pikimisantantzi,
pikimitakari pashinijatzi atziri kaari
ajyininkayita. Pashi powapiintakiro
pipiyathatakari Tasorintsinkantsi
pikimitakoyitaari pichariniiti’. ⁵² ¿Tzi-
maajaitatsima apaani Kamantantaniri
kaari inkimaatsitakaawaitaitya
pairani pichariniiti? Jowamaayitakiri
ikaatzi kinkithataintsiri, ikantaki:
‘Aatsikitaki matzirori itampatzikatzi’.
Aritaki pokaki iroñaaka matzirori,
iriitaki pipithokashitakari iirokaiti,
pitsitokakiri. ⁵³ Tima iirokaiti
yoyiwitawori Ikantakaantaitani
okaatzi jiyotaawitakairi maninkari, iro
kantacha owanaa pipiyathataka”.

⁵⁴ Ikanta ikimayawakini apatotain-
chari, antawo ikisanakiri Esteban,
jatsikaikitashitanakari. ⁵⁵ Iriima

Esteban inampishiritantanakari
Tasorintsinkantsi, jaminanaki inkitiki,
jiñaakiro jowaniinkawo Pawa, jiñaakiri
ijjatzi Jesús ikatziyaka jakopiroki
Pawa. ⁵⁶ Ipoña ikantanaki: “¡Pamini!
Noñaakiro inkiti ashitaryaanaka,
noñaakiri Itomi Atziri ikatziyaka
jakopiroki Pawa”. ⁵⁷ Ari joyyipikanakiro
ikimpita jirikaiti. Ikaimaiyanakini
shintsiini, ishiyashitapaakari
Esteban. Joirikapaakiri. ⁵⁸ Jaayi-
itanakiri othapitapaa nampitsi.

Ari jitapaakari itsitokantari mapi,
jaatonkoryaiyanakironi iithaari,
jookanakiniri mainari iitachari Saulo,
ikantanakiri: “Paminawakinawo
noithaari, nontsitokawakiriita”.

⁵⁹ Ikanta itsitokaitziri Esteban,
jamanamanaatanakari irirori Pawa,
ikantziri: “Nowinkathariti Jesús,
jatashirinkatakina noñaapaimi”. ⁶⁰ Ari
jotzirowanakari, jiñaawaitanaki
shintsiini, ikantanaki: “Nowinkathariti,
iiro poiipyiniri jiroka kaaripironkantsi”.
Ithonkakiro jiñaawaitaki jiroka,
makoryaanaki.

Ipatzimaminthatziri Saulo kimisantzinkariiti

8 Ikanta Saulo jaminakotakiri
Esteban itsitokaitziri, ikantanaki
irirori: “Ariwí, kamaki Esteban”.
Aripaiti jitaitanakawo ipatzi-
maminthataitziri kimisantzinkariiti
Jerusalén-ki. Irootaki ishiyantanakari
maawoni Judea-ki, ikinanaki iijjatzi
nampitsiki Samaria. Iiniromaita
isaikanaki Otyaantapiroriiti. ² Ikanta
pinkathatasorintsitaniri ikitatakiri
Esteban, antawoiti jiraakowaitakari.
³ Iriima Saulo ikowanaki irirori
japirotirimi kimisantanaatsiri.
Jiyaatashitapiintakiri ipankoki,
jinoshikayitziri shirampari, tsinani,
maawoni. Jomontyaakaanayitakiri.

Ikinkithaitziro Kamiithari Ñaantsi nampitsiki Samaria

⁴ Ikanta maawoni shiyayitanainchari,
jatayitanaki pashiniki nampitsi.
Ikinkithatakoyitakiro Kamiithari
Ñaantsi janta. ⁵ Ikanta Felipe, iriitaki
shiyainchari iijjatzi, ariitaka nampit-
siki Samaria. Ikinkithatakotapaakiri
Cristo. ⁶ Ari japatotapaaka maawoni
atziripaini, jowakimpitatakawo
ikinkithatziro Felipe, tima jiñaayitakiro
itasonkawintantapaaki iijjatzi. ⁷ Joshin-

chaayitai oiyiki atziri piyarishiritatsiri. Antawo ikaimayitzi piyari ishiyayita. Oiyiki atziri kisopookiwiwachari, kaari kamiithawitachani iitzi, joshinchaayitairi maawoni. ⁸Irootaki ikimoshiritantakari maawoni nampitawori janta nampitsiki.

⁹Iro kantacha tzimatsi janta iitachari Simón. Jyiripiyaari jinawitaka pairani. Jamatawitaki oiyiki atziri nampitawori Samaria-ki. Owanaa ikantakaapirowaitaka. ¹⁰Jawintaapiintawitakari atziriiti, jiwariiti, maawoni, ikantayitzi: “Thami ankimisantiri, tima jirika Simón jimatakiro jiñaawiyatari Pawa”. ¹¹Ikimisantaitziri Simón maawoni ikantayitzi. Oiyiki osarintsi jiyokitziwintaitakiri jantawiyarinkakiini. ¹²Iro kantacha jariitapaaka Felipe, jiyotaantapaakiro Kamiithari Ñaantsi kinkithatakotziriri Jesucristo, kinkithatakotziri iijatzi Pawa impinkathariwintantai. Jowiinkaayitanaka shirampariiti, iijatzi tsinanipaini. ¹³Ari jimatsitanakawo iijatzi Simón irirori, ikimisantawitanaa, owiinkaawitaka iijatzi. Jyaatyaatani jowanakiri Felipe, jiñaakiri itasonkawintantayitzi. Iyokitzi jowakiri.

¹⁴Ikanta Otyaantapiroriiti saikatsiri Jerusalén-ki, ikimakotakiri Samaria-jatzi ikimisantayitairo iñaani Pawa. Irootaki jotyaaantakariri Pedro itsipatanakari Juan. ¹⁵Ikanta jariitaiyakani Samaria-ki, jamanamanaatakotapaakari kimisantanzinkariiti, inampishiritantyaariri Tasorintsinkantsi. ¹⁶Apa ipaiyaakiri Awinkathariti Jesús jowiinkaayitakiri. Tikiraamintha inampishiritantyaari Tasorintsinkantsi. ¹⁷Ikanta Pedro itsipatakari Juan, jotzimikapatziiotantakari jako apanipaini. Ari inampishiritantakari Tasorintsinkantsi. ¹⁸Jiñaakiri Simón jantakiri Otyaantapirori,

jotzimikapatziiotantakari jako atziri, jinampishiritantaari Tasorintsinkantsi, ipinawitanakari irirori Otyaantapirori, ¹⁹ikantanakiri: “Jirika kiriiki, pimpina naaka pishintsinka, nonkimitantimiri iiroka, nonampishiritakaantyaariri Tasorintsinkantsi nojyininka, notzimikapatziiotantyaari nako”. ²⁰Ari jakanakiri Pedro, ikantziri: “¡Ari pintsipatawiitaiyaari piiriikiti pimpiyashitaiya! ¿Piñaajaantakima ari pamanantantatyaawo piiriikiti ipashitanti Pawa? ²¹Iiro pimamachitziro pinkimitakotyaanawo naaka, jiñaakimi Pawa tii pitampatzikashiritzi. ²²Powajyaantairo piyaaripironka, pinkowakotairi Pawa, añaawakiro aririka impiyakotaimiro pikinkishiritakiri. ²³Niyotakimi naaka, oiyiki pikisashiriwaitaka. Ari pikantapiintatya pikaaripiroshiriwaitzi”. ²⁴Ipoña jakanaki Simón, ikantanaki: “Pamanakotaina Pinkathariki, iiro awijiyimotantana pikantakinari”.

²⁵Ikanta Pedro itsipatakari Juan, ithonkakiro ikinkithatakotakiri Pawa. Ipoña ikinayitanaki pashiniki nampitsi okaatzi saikatsiri Samaria-ki, ikinkithatakiri Kamiithari Ñaantsi. Ari ipiyaiyaani Jerusalén-ki.

Felipe iijatzi Etiopía-jatzi

²⁶Ikanta imaninkariti Pawa, jiñaanatakiri Felipe, ikantziri: “Piyaati nampitsiki iitachari Gaza, pimpampithatanakiro aatsi poñaachari Jerusalén-ki irojatzi janta”. Tima jiroka aatsi irootaki kinachari otzishimashiki. ²⁷Jataki Felipe. Okanta niyanki aatsi, itonkiyotakiri Etiopía-jatzi. Jiwari jinatzi. Iriitaki kimpoyiiri kiriiki janta Etiopía-ki opinkathariwintantzi tsinani iitachari Candace. Ipoñaagatyaawo irirori

Jerusalén-ki ipinkathatziri Pawa.[¶] 28 Iro jyyaatairo irirori inampiki, isaikantakawo ishiyakominto, jiñaanatziro josankinari Kamantantaniri Isafas-ni. 29 Jiñaanashiritanakiri Tasorintsinkantsi jirika Felipe, ikantziri: “Piyaati, pontsitotyaaari shiyakotainchari”. 30 Ikanta ipokashitapaakiri Felipe, ikimatziiri Etiopía-jatzi jiñaanatziro josankinari Isafas-ni. Ari ikantziri: “¿Pikimathatziro piñaanatziri?” 31 Ari ikantzi Etiopía-jatzi: “¿Tsika onkini nonkimathatiro, tii itzimi iitya yotainawoni? Pimpoki iiroka, pintsipatina”. 32 Jiroka Osankinarintsi jiñaanatziri:

Ikimitakaitakiri jaayitzi oijya jowamaitiri.

Ikimitakari oijya tii ikaimawaitzi jamiyitiri,

Ari ikimitakari iijatzi irirori, mairi ikantaka.

33 Tsinampashiri ikantakaitakari, tii otampatzikatzi okaatzi ikantakoitakiriri.

Ari jowamaitakiri, tiimaita itzimi jowaiyanipaini irirori.

34 Ikanta jirika jiwari Etiopía-jatzi, josampitanakiri Felipe: “Pinkantina. ¿Iitaka ikinkithatakotziri Kamantantaniri? ¿Irijatzima kinkithatakotacha? ¿Pashinima ikinkithatakotzi?” 35 Ari jitanakawo Felipe ikinkithatakanakiri josankinari Isafas-ni, ikinkithatakotanakiniri Kamiithari Ñaantsi kinkithatakotziriri Jesús.

36 Okanta osamaniityaaki, ikinimotapaakiro jiña, ikantzi Etiopía-jatzi: “Jiroka jiña. ¿Iiroma okantzi nowiinkaatyaa naaka?” 37 Jakanakiri Felipe, ikantziri: “Pinkimisantapirotanakirika, ari onkantaki”. Ikantzi Etiopía-jatzi:

“Nokimisantzi, iriitaki Jesucristo Itomi Pawa”. 38 Ari jowatziyakaantapaakiro ishiyakominto Etiopía-jatzi.

Ayiitanaki apitiroiti, jatanaki jiñaaki. Ari jowiinkaatakari. 39 Ikanta itonkaanai jiñaaki, jaanairi Felipe Tasorintsinkantsi. Jirika jiwari Etiopía-jatzi, tii jiñaanairi tsika ikinanaki. Iro kantacha jirika atziri kimoshiri ikanta jyyaatai irirori.

40 Iriima Felipe jiñaashitaawo isaikapai Azoto-ki. Ipoña jawisaki pashiniki nampitsi ikamantantziro Kamiithari Ñaantsi, irojatzzi jariitantaari Cesarea-ki.

Pashinishiritai Saulo

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

9 Ikanta Saulo, tii jowajyaantziro jasaryiimayitari jowamairi jiyotaani Pinkathari. Irootaki jiyaatashitankariri ijiwari Ompirasorintsitaniri Judá-mirinka, 2 ikantapaakiri:

“Posankinatiniri Ompirasorintsitaari saikatsiri nampitsiki Damasco, pinkantiri: ‘Pishinitiri Saulo jaayitiri tsipatanaariri jiiitatziri “Aatsi”.

Intyaayiti japatoyiitapiinta, joojoyitiri shirampari iijatzzi tsinani, jamakiri jaka Jerusalén-ki”.

3 Iro jariitzimataka nampitsiki Damasco, ari jomapokakiri morikanaintsiri inkitiki, joorintapaaka ikatziyaka Saulo. 4 Tyaanaki Saulo. Ikimatzi ñaantsi inkitiki, ikantaitzi:

“¡Saulo! ¡Saulo! ¿Iitama pipatzimaminthatantanari?” 5 Jakanaki Saulo, ikantzi: “¿Iitama iiroka Pinkathari?”

Ari ikantaitanakiri: “Naakataki Jesús pipatzimaminthatakiri. Iirokatak

owasankitaawaitacha apaniroini, okimiwaitakawo pimpaikatyiiyaawomi thoyimpithowari”. 6 Ikanta Saulo, ompitawaitanaka ithaawanaki, ikantanaki: “Pinkathari, iita pikowiri

¶8:27 Kantakotachari jaka “Jiwari jinatzzi”, totaanikiri inatzzi. Tima iro jamitayarini pairani ikaatzi saikapankoyitziiri pinkathari, itotaanikiyitziiri, onkantya iiro jowaiyantakaantantayita ipankoki pinkathari.

nantairi naaka”. Ari ikantanakiri Awinkathariti: “Pinkatziyi, piyaati nampitsiki. Ari inkamantaitimiro oitya pantiri”. ⁷Owanaa ithaawanaki ikaatzi oyaatakiriri Saulo, tima ikimawakiro iijatzi irirori ñaantsi, tii jiiñimaitari ñaawaitatsiri. ⁸Ipoña ikatziyawitanaa Saulo. Ikowawita jokiryiima, tii okantzi jaminanai. Irootaki ikathatantanaariri itsipayitakari, jaanakiri nampitsiki Damasco. ⁹Ari isaikakiri janta okaatzi mawa kitiiyiri, tii okantzi jaminawaitai, tii jowaiya, tii jirai iijatzi imiri.

¹⁰Okanta janta Damasco-ki, ari isaiki apaani yotaari jiita Ananías. Iriitaki jiñaanatakiri Awinkathariti imishiniki, ikantziri: “¡Ananías!” Ari jakanakiri irirori: “¿Jitaka, Pinkathari? Jaka nosaiki”. ¹¹Ikantziri: “Piyaati janta aatsiki jiiitatziri ‘Tampatzikari’. Ari osaiki ipanko iitachari Judas, posampikowintiri shirampari jiita Saulo, iri poñaachari nampitsiki Tarso. Ari isaikiri irirori jamanamanaata. ¹²Nomishitakaakiri irirori. Jiñaakimi pityaashitapaakiri, potzimikapatziitotantakari pako, irojatzi jaminawaitantanaari”.

¹³Ikanta ikimawaki Ananías, ikantanaki: “Pinkathari, oiyiki nokimi ikinkithatakoitziri jirika shirampari, kowiinka okanta jantayitakiri Jerusalén-ki jowasankitaayitziri pikitishiritakaani”. ¹⁴“Iro ipokantari iroñaaka jaka, tima jotyaaantatziiri ijiwari Ompiratasorintsitaniri jaayitiri pairyimiriri jawintaashiritaimi”.

¹⁵Ikantzi Pinkathari: “Piyaati. Tima jirika shirampari iriitaki niyoshiitakiri naaka inkinkithatakotaina maawoni nampitsiki. Inkinkithatakairi Israel-mirinkaiti ijyininkatari irirori, iijatzi pashinijatzi atziri kaari ijyininkata, iijatzi iwinkathariti. ¹⁶Ari noñaagakiri iijatzi tsika onkaati inkimaatsiwintina

naaka”. ¹⁷Ipoña jiyaataki Ananías pankotsiki isaikaki Saulo. Tyaapaaki, jotzimikapatziitotantapaakari jako. Ikantziri: “Iyiki, jotyaaantakina Awinkathariti Jesús, oñaagakimiri aatsiki pikinapaaki pairani. Iro jotyaaantantari pokiryaaantaiyaari, inampishiritantaimiri iijatzi Tasor-intsinkantsi”. ¹⁸Ari oparyaanaki jokiki kimiwitariri shimapintaki, aminanai kamiitha. Ipoña ikatziyanaka, jatanaki jowiinkaataitiri. ¹⁹Ari jowawaitanaa, irojatzi ishintsiantaari kamiitha. Kapichi isaikimowaitapaintziri kimisantzinkariiti nampitawori Damasco-ki.

Ikinkithatzi Saulo Damasco-ki

²⁰Ari jitanakawo Saulo ikinkithatakaantanaki japatotapi-intayita Judá-mirinkaiti, ikantzi: “Iriitaki Itomi Pawa iitachari Jesús”.

²¹Iyokitzi jowanakiri ikaatzi kimiriri, ikantawakaa: “¿Tiima iriitaki jirika kisaniintziriri Jerusalén-ki ikaatzi pairyiriri Jesús? ¿Tiima irijatzi pokaintsiri jayiri kimisantzinkari ijiwariki Ompiratasorintsitaari?”

²²Iro kantacha Saulo iikiro ishintsitatzii ikinkithatakaantzi tikaatsi inthaawantanatya. Tii jiyotzi iita inkantayitiri Judá-mirinkaiti nampitawori Damasco-ki, ikimiri Saulo ikantzi: “Jirikaranki Jesús Cristo jinatzi”.

Saulo ishiyapithatari Judá-mirinkaiti

²³Okanta awisanaki oiyiki kitiiyiri, ikantawakaanaka Judá-mirinkaiti: “Thami antsitokiri Saulo”. ²⁴Tima kitiiyiriki iijatzi tsiniripaiti joyaawintakari ishitowapiintaitzi inampiki, inkini intsitokiri. Iro kantacha Saulo jiyotaki ikowaitatzi jowamaitiri. ²⁵Ikanta kimisantzinkariiti, jotitakiri antawoki kantziri, jowayitakotairi

tsiniripaiti jikokiroki jotantotaitziro nampitsi. Ari okanta ishiyantakari Saulo.

Ariitaa Saulo Jerusalén-ki

²⁶ Ikanta jariitaa Saulo Jerusalén-ki, ikowawitaka intsipatapaiyaarimi jiyotaani Pinkathari. Iro kantacha owanaa ithaawantakari, jiñaajaantzi tii ikimisantapirotai irirori. ²⁷ Iro kantacha tzimatsi kimisantzinkari iitachari Bernabé, jaapatziyanakari Saulo, jataki joñaagantairi ipiyota Otyaantapirori. Ikantapaakiri: “Jirika Saulo jiñagairi Awinkathariti janta aatsiki jatachari Damasco-ki, ikinkithawaitakaakiri. Ari jitanaawori Saulo janta nampitsiki Damasco ikinkithatakotanairi Jesús. Tikaatsi inthaawantanatya”. ²⁸ Ari okantari isaikantapaari Saulo Jerusalén-ki, itsipayitapaari Otyaantapirori. ²⁹ Ikinkithatakotakiro iwairo Pinkathari Jesús, tikaatsi inthaawantya. Ikinkithatakaayitziri Judá-mirinkaiti Grecia-paantiri. Iro kantacha ikowaki intsitokiri jirikapaini. ³⁰ Ikanta jiyotaiyakini kimisantzinkariiti, jaanakiri Saulo janta Cesarea-ki. Jotyaantairi Tarso-ki.

³¹ Ikanta kimisantzinkariiti, nampiyitawori Judea-ki, Galilea-ki, Samaria-ki, kamiitha ikanta isaikawaitaiyini, iikiro jantakishiripirotanakitzi, pinkatha jowapiintanakiri Pinkathari, jaamaakowintari Tasorintsinkantsi. Iikiro jiyaatatzi ijyikipirotanaki.

Joshinchagaitairi Eneas

³² Ikanta jariitantayitaka Pedro nampitsiitiki, irojatzi jariitantaka Lida-ki inampiyitawo oitishiritaari. ³³ Ari jiñaapaakiri iitachari Eneas, kisopookiri jinatzi, tzimakotaki 8 osarintsi jomaryaawaitaka. ³⁴ Jiñaanatapaakiri, ikantziri: “¡Eneas, joshinchagaimi Jesucristo. Pinkatziyi,

paanairo pomaryaaminto!” Ari ikatziyanakari Eneas. ³⁵ Ikaatzi nampitawori Lida-ki iijatzi Sarón-ki, jiñaayitairi ikatziyawaita Eneas, iro ikimisantantanakariri Awinkathariti.

Añaantaari Dorcas

³⁶ Okanta nampitsiki Jope, tzimatsi apaani yotaawo oita Tabita, jiñaaniki Grecia-paantiri jiiitaitziro “Dorcas”. Jiroka tsinani itakotantapiintaka, onishironkatantapiintaki iijatzi. ³⁷ Okanta apaani kitiiyiri, omantsiyataki Dorcas, kamaki. Jaayiitakiro, ikaawoshiitakiro, jomaryaitapaintziro jinoki opankoki. ³⁸ Okanta janta Jope-ki tii intainapirotzi osaiki nampitsi Lida, tsika jariitaka Pedro. Ikanta ikimaiyakini yotaariiti ari isaikiri Pedro janta, jotyaantaki apiti shirampari inkamantiri, inkantiri: “Pimpokanaki thaankipiroini Jope-ki”. ³⁹ Jatanaki Pedro. Ikanta jariitapaaka janta, jaayiitanakiri jinoki tsika jomaryaitakiro. Opiyowintapaakari maawoni kamatsiri oimi, iragaiya-paakani, oñaagapaakiri kithaarintsi oshirikapiintani Dorcas. ⁴⁰ Ipoña Pedro jomishitowakiro maawoni, ari jotzirowanaka, amanamanaatanaka. Ipoña ipithokashitanaawo kaminkawo, ikantzi: “¡Tabita, pintzina!” Ari okiryaanai iroori, oñaatziiri Pedro, isaikaki. ⁴¹ Iri thawakotanaintsiri Pedro, jowatziyakiro. Ipoña ikaimayitakiro kamayitatsiri oimi iijatzi ikaatzi oitishiritaari, jiñaayitakiro añagai. ⁴² Ikanta ikimakoitakiro nampitsiki Jope, ojyiki kimisantanakiriri Pinkathari. ⁴³ Ojyiki kitiiyiri isaikawaitanaki Pedro nampitsiki, iri isaikimotaki shirampari iitachari Simón “Mishinantsipakori”.

Pedro iijatzi Cornelio

10 Tzimatsi Cesarea-ki shirampari iitachari Cornelio, iriitaki

ijwariti owayiriiti Roma-jatzi jiiitaitziri “Italia-jatziiti”.² Jirika shirampari pinkathatasorintsiwaitaniri jinatzi, ari ikaatziri ijyininkamirinkaiti ipinkathatziri Pawa. Ipatiintziri ashironkainkari ojyiki iiriikiti okantawitaka tii ijyininkatari. Jamanamanaatapiintakari Pawa irirori.³ Okanta apaani kitiiyjiri, itainkanaki ooryaatsiri, ari jomapokakiri imaninkariti Pawa ityaashitapaakiri isaikaki, jiñaawakiri koñaawoini, ikantapaakiri: “¿Cornelio!”^{§§} ⁴Iyokitzi ikantanaka Cornelio, ithaawankakiini josampitanakiri, ikantziri: “¿Pinkathari, iitama pikowakotanari?” Ikantanakiri maninkari: “Ikimakimiro Pawa pamanamanaatani, jiñaakimi pinishironkatantapiintaki.”⁵ Potyaanti pompiratani nampitsiki Jope jamantyaariri Simón, jiiitaitziri iijatzi Pedro. ⁶Ari jimayimotziri ijyamitzi jiiitaitziri Simón, ‘Mishinantsipakori’ saikathapiyaatziirori inkaari. Iri kamantimini oita pantairi”. ⁷Ikanta ishitowanai maninkari, ikaimaki Cornelio apiti jotzikatani. Ikaimaki iijatzi jowayiriti, jawintaari irirori, pinkathatasorintsiwaitaniri jinayitatzi jirikaiti. ⁸Ikamantakiri okaatzi ikantaitakiriri. Jotyaantakiri Jope-ki.

⁹Okanta okitiiyjitananai, jiwiyaka tampatzika ooryaatsiri, irootaintsi jariitzimataiyaani Jope-ki jotyaantakiri. Ari jatiitanaki irirori Pedro jamanamanaatya jinoki pankotsipankaki. ¹⁰Ikimaminthatakiro itajyi, ikowaki joya, iro kantacha owakiraa jonkotsiyiitzi joyaari, ari jiñaawiyatakari. ¹¹Jiñaakiro ashitaryaanaaka inkiti, jowayiiitakiro kimiwitawori antawo manthakintsimaanka, ithatoyiitakiro opatziki. ¹²Okanta

janta manthakintsimaankaki tzimatsi ojyiki kantashiwaitachari piratsi, ikaatzi konthayitatsiri kipatsiki, iijatzi tsimiripaini. ¹³Ikimatzi ñaanatakiriri, ikantaitziri: “Pedro, pintzinai, powamairi jirikapaini, poyaari”. ¹⁴Ari jakanaki Pedro: “Iiro Pinkathari. Tii nowapiintari naaka jirikapaini ipinkaitziri”. ¹⁵Japiitaitanakiri Pedro jiñaanaitziri, ikantaitziri: “Tima jirikapaini ishinitaantziri Pawa, iiro piitashiwaitari iiroka ‘Ipinkaitziri’”. ¹⁶Mawajatzi apiitaka jiroka. Ipoñaashitaka jaayiitanairo manthakintsimaanka inkiti.

¹⁷Antawo okantzimoshiriwaitanakiri Pedro, ikinkishiriwaita oita ojyakaawintachari okaatzi jiñaakiri. Ari jariitaiyapaakani jotyaantani Cornelio, josampikowintapaakiro ipanko Simón. ¹⁸Jariitapaakawo pankotsi, ikaimaiyapaakini shintsiini josampitantapaaki, ikantzi: “¿Ari jimayiri jaka Simón, jiiitaitziri iijatzi Pedro?” ¹⁹Ikinkishiritakominthaitziro Pedro jiñaakiri, jiñaanashiritakiri Tasorintsinkantsi, ikantziri: “Pamini, ariitapaaka mawa shirampari aminaminatzimiri. ²⁰Pinkatziyi, payiiti. Iiro pikisoshiriwaitzi, pintsipatyaari, tima naakataki otyaantakiriri”. ²¹Ari jayiiitapaaki Pedro, ikantapaakiri shirampariiti: “Naakataki paminaminatzi. ¿Lita pipokantari?” ²²Ikantaiyanakini irirori: “Nopoki jotyaantana Cornelio, ijiwari owayiriiti. Tampatzikashiriri jinatzi, pinkathatasorintsiwaitaniri jinatzi, iri jaapatziyapiintari pijyininkapaini Judá-mirinka. Tima chapinki ipokashitakiri imaninkariti Pawa, ikantakiri: ‘Pinkaimakaanitiri Pedro, impokantyaari pipankoki, ari pinkimiro inkamantimiri’”.

§§10:3 Kantakotachari jaka “tainkanaki ooryaatsiri”, irootaki ikantaitziri pairani “ooryaatsiri 9”.

²³ Ikanta Pedro ityaakaanakiri pankotsiki, ari jimagaiyapaakini. Okanta okitiijiyitamanai, jataki Pedro joyaatanakiri pokashitakiriri, ari itsipatanakari iijatzi Jope-jatzi, “iyikiiti” jinatzi.

²⁴ Okanta pashini kitiiyiri ariitaiyakani Cesarea-ki. Ari joyaawintakari Cornelio itsipayitakari iijininkamirinkaiti, iijatzi jaapatziyaminthatani ikaimayitakiri irirori.

²⁵ Jariitapaaka Pedro pankotsiki, ishitowashitanakiri Cornelio, jotzirowashitawakari, impinkathatawakirimi. ²⁶ Iro kantacha Pedro jowatziyakiri, ikantziri: “Pinkatziyi, atziri ninatzi iijatzi naaka, ari nokimitzimi iiroka”.

²⁷ Ikanta jiñaanatzi Cornelio, ityaakaapaakiri, jiñaapaakitzi ojyiki atziri apatotainchari. ²⁸ Ikantanaki Pedro: “Piyotaiyini iiroka, naakaiti Judá-mirinkaiti tii ishinitaitana nontsi-patimi iirokaiti kaari nojyininkata, tii okantaajaitzi nontyaapankotimi. Iro kantacha owakiraini jiyotaakina Pawa, tii okantzi nonkantayitimi: ‘Nowinkani pinatzi’.

²⁹ Irootaki kaari nojyinkaantanaka nopokanaki pikaimakaantakina. Iroñaaka nokowi niyoti iita pikaimakaantantanari”.

³⁰ Ikantanaki Cornelio: “Chapinki, aritaki tzimaki 4 kitiiyiri, ari ikaatajaantaki iroñaaka ooryaatsiri, ithatanaka. Nosaiki naaka jaka nopankoki notziwintawaita, namanamanaata otsiniriityaaki, ari ikoñaatzimotakina shirampari, shipakiryaa okantapaaka iithaari.*

³¹ Ikantapaakina: ‘Cornelio, ikimakimi Pawa pamanamanaatari, ikinkishiritakiro pinishironkatantapiintaki.

³² Potyaanti nampitsiki Jope

amirini Simón, jiitaitziri iijatzi Pedro. Ari jimayimotziri iijamitzi jiitaitziri Simón, mishinantsipakori nampitawori inkaarithapiyaaki’.

³³ Ari notyaantakiri thaankipiroitiini ñaakitimini, pimatakiro pipokanaki thaankipiroitiini. Jirika ipiyotakina Pawa. Incha pinkantinawo ikantakimiri Awinkathariti”.

³⁴ Ikantanaki Pedro: “Ari niyotziri iroñaaka imapirotatya Pawa tii jimanintantziri atziriiti,

³⁵ jaapatziyayitari pinkathatanairiri, tampatzikashiritatsiri, okantawitaka tsikarika inampiyitawo, kaari nojyininkawita. ³⁶ Tima jiroka Ñaantsi kinkithatakotziriri Jesucristo, jatakotaintsiri nojyininkaki Israel-mirinkaiti, iriitaki Pawa kantakaawori nokinkithatakotantaariri. Iriitaki pinkathariwintaini maawoni, iriitaki saikakaayitaini iijatzi kamiitha.

³⁷ Piyotaiyini iirokaiti okaatzi awisaintsiri noipatsitiki. Tima pikimakowintakiro ikinkithatakotakiri pairani Juan-ni okantakota owiinkaataantsi. Irojatziri ipoñaantanakari Galilea-ki, ³⁸ jiñaitakiri Jesús Nazaret-jatzi. Iri Pawa ipakiri ishintsinka iijatzi Itasorinka. Ikinayitanaki irirori inishironkatantayitzi, jowawisaakoyitaki ojyiki piyarishiritatsiri. Iro jimatantakawori jiroka tima Pawa tsipatarariri.

³⁹ Naakayitaki ñaayitajaantakiri maawoni jantayitakiri Jesús janta Judea-ki ipoña Jerusalén-ki. Ipoñaashitaka jowamaitakiri, ipaikakoitakiri. ⁴⁰ Iro kantacha imonkaataka mawa kitiiyiri jañaakagairi Pawa, ikantakaakawo irirori noñaayitairi naakaiti. ⁴¹ Tii joñaagapanaatari maawoni atziri, apa naakaiti, jiyoshiitakiri pairani Pawa jiñaayitairi. Aritaki jañagai,

*10:30 Kantakotachari jaka “ithatanaka”, irootaki ikantayitzi pairani “ooryaatsiri 9”.

notsipatawaari nowaiyani iijatzi nirawaitaiyini. ⁴²Iriitaki otyaantaiyak-inarini nonkamantayitairi atziriiti, nonkantairi: ‘Iri Jesús jowakiri Pawa jiyakawintairi maawoni añaayitatsiri, ikaatzi kamayitaintsiri iijatzi’. ⁴³Irijatzi Jesús ikinkithatakotsitakari pairani Kamantanairiiti, ikantaki: ‘Inkaati kimisantainiri jirika impairyayitairi, aritaki impiyakotainiri iyaaripironka’.”

⁴⁴Jiñaawaiminthaitzi Pedro, ari in-ampishiritantapaakari Tasorintsinkantsi maawoni kimisantakiriri ikinkithatzi. ⁴⁵Iyokitzi jowanakiri ikaatzi oyaatakiriri Pedro, jiñaakiro inampishiriyitantapaakari Tasorintsinkantsi kaari ijyininkata, okimiwaitakawo isakopiroitatyinirimi, [†] ⁴⁶ikimaiyakirini jiñaawaitantanakawo pashiniyitatsiri ñaantsi, ithaamintanakari Pawa. ⁴⁷Ikantanaki Pedro: “¿Kantatsima ompitapithatyaari jowiinkayitya jirikaiti atziri, kimiyitanakairi aakaiti inampishiritantyaari Tasorintsinkantsi?” ⁴⁸Ari jotyaantaki jowiinkaayitiri jirikaiti impairyaitiri Jesucristo. Ipoñaashitaka jirikaiti ikantanakiri Pedro: “Pisaikimowaitanakina”.

Ikamantapairiri Pedro kimisantzinkariiti Jerusalén-ki

11 Ipoña ikimaiyakini pashini Otyaantapiroriiti iijatzi iyikiiti nampitawori Judea-ki, ikantaitzi: “Ikimayitairo Iñaani Pawa kaari ajyininkata, ikimisantayitai irirori”. ²Iro jariiwitaa Pedro Jerusalén-ki, jiñaanaminthatawairi Judá-mirinka kimisantayitaatsiri. [‡] ³Ikantawairi: “¿Iitama pariitantariri kaari ajyininkata, patyooyitakiri iijatzi?”[¶]

⁴Ari ikamantanakiri Pedro tsika okanta opoñaantakari. Ikantanakiri: ⁵“Nosaiki naaka nampitsiki Jope, namana-manaminthata, ari noñaawiyatakari. Noñaaki kimitawitakawori antawoiti manthakintsimaanka, ithatoyiitakiro opatziki, jowayitakoitakiro okina-paakiro inkitiki irojatzi tsika nosaikaki naaka. ⁶Ari naminapirotanakiro, noñaaki oiyiki katsimari piratsi, noñaaki ikaatzi kamathayitatsiri kipatsiki, ipoña tsmiripaini. ⁷Ipoña nokimaki ñaanatakinari, ikantana: ‘Pedro, pinkatziyi, powamairi jirikapaini, poyaari’. ⁸Ari nakanaki: ‘Iro Pinkatharí, tima tii namonkomachiitzi naaka jirikapaini ipinkaitziri’. ⁹Japitaitanakina jiñaanaitana, ikantaitzi: ‘Tima jirikapaini ishinitaantziri Pawa, iiro piitashiwaitari “Ipinkaitziri”.’ ¹⁰Mawajatzi apiitaka jiroka. Ipoña jaayitanairo inkitiki okaatzi noñaakiri. ¹¹Ari jariitaiyapaakani mawa shirampari aminaminatanari, jotyaantaitakiri ipoñaakawo Cesarea-ki. ¹²Jiñaanashiritanakina Tasorintsinkantsi, ikantakina: ‘Poyaatanakiri jirikaiti, iiro pikisoshiriwaitanaki’. Irootaki nimatakiri. Jirika 6 iyikiiti notsipatanakari. Iri notsipatakari notyaapankotakiri shirampari kaari ajyininkata. ¹³Ikamantawakina, ikantana: ‘Chapinki, noñaaki maninkari ikatziyapaaka jaka nopankoki, ikantakina: “Potyaanti jatatsini nampitsiki Jope onkantya jamantyaariri Simón, jiitaitziri iijatzi Pedro. ¹⁴Iriitaki kamantimironi tsika pinkantya paw-isakoshiritantaiyaari, pintsipataiyaari maawoni pijyininkamirinkaiti”.’ ¹⁵Ikanta nokinkithawaitakaapaakiri,

[†]10:45 Jirikaiti “oyaatakiriri Pedro”, irijatzi jiitaitsitari “Totamishitaaniri”.

[‡]11:2 Kantakotachari jaka “Judá-mirinka”, irijatzi jiitaitsitari “Totamishitaaniri”.

[¶]11:3 Kantakotachari jaka “kaari ajyininkata”, irijatziita jiitaitziri “kaari totamishitaaniri”.

ari omapokashitakinari inampishiritantapaakari Tasorintsinkantsi iriroriiti, iroowaitaki inampishiritantakairi aakaiti owakiraini. ¹⁶ Ari nokinkishiritanakiro ikantakiri pairani Awinkathariti: ‘Imapiro Juan jowiinkaantawo jiñaa, iro kantacha ari piñaayitakiro irokaiti inampishiritantaimi Tasorintsinkantsi kimiwaitakimi jowiinkaantatyimiri’. ¹⁷ Iriitajaantaki Pawa nishironkatakiriri iijatzi iriroriiti ikimitaayitai aakaiti akimisantairi Pinkathari Jesucristo. ¿Litama nonkowantyaari naaka nomaaniriti Pawa?’ ¹⁸ Ikanta ikimayawakini iyikiiti nampitawori Jerusalén-ki, tikaatsi inkantaiyanakini. Ithaam-intaiyanakarini Pawa, ikantaiyanakini: “¡Ari okantari! ¡Inishironkatakiri Pawa kaari ajyininkata! ¡Kantatsi jowajyaantairo iyaaripironka, onkantya jañaashiritantaiyaari!”

Kimisantaatsiri Antioquía-ki

¹⁹ Aritaki jowamaitakiri Esteban, jítaitantanakawori ipatzimaminthaitziri kimisantzinkariiti. Iro ipoñaantanakari ishiyayitanaka kimisantzinkariiti Fenicia-ki, Chipre-ki, Antioquía-ki. Ari ikinkithatakaayitakiri Judá-mirinkaiti tsika okantakota Kamiithari Ñaantsi, tiimaita ikinkithatakairi kaari ijyininkata. ²⁰ Iro kantzimaitachari, ari jariitaiyakani Antioquía-ki, kimisantaatsiri poñaachari Chipre-ki ipoña Cirene-ki. Ikinkithatakaapaakiri iijatzi kaari ijyininkata, ikinkithatakotakiniri Kamiithari Ñaantsi tsika ikantakota Jesús, Awinkathariti. ²¹ Okantakaapirowaitakiri ishintsinka Awinkathariti jirikaiti, jowajyaantakaakiri pashinijatzi atziri jamitashiwaiwitakari. Ojyiki kimisantanairiri Awinkathariti. ²² Ikanta kimisantaatsiri Jerusalén-ki,

ikimakotakiri, jotyaaantakiri Bernabé Antioquía-ki. ²³ Ikanta jariitaka Bernabé, jiñaapaakiri tsika ikanta Pawa jinishironkatakiri jirikaiti, antawoiti ikimoshiritapaaki. Ikaminaapaakiri maawoni joisokiroshiritantyaariri Awinkathariti. ²⁴ Tima jirika Bernabé nishironkataniri jinatzi, jawintaashiriprotari Awinkathariti, inampishiriprowaitantari Tasorintsinkantsi. Irootaki ijyikipirotantanakari kimisantanairiri Awinkathariti. ²⁵ Ipoña Bernabé, jataki Tarso-ki jiñiiri Saulo. ²⁶ Ikanta jiñaapairi, jamairi Antioquía-ki. Ari isaikimowaitakiri jiyotaaniiti apaani osarintsi, jiyotaayitaki ojyiki atziri. Ari jitanakawo Antioquía-ki jítaitziri “Cristo-wiriiti”.

²⁷ Okanta apaani kitiiyyiri, jariitaiyakani Antioquía-ki kamantananiiri ipoñaanakawo Jerusalén-ki. ²⁸ Ipoñaashitaka, apaani kamantananiiri iitachari Agabo, ikatziyanaka japatotaiyani, ikantanaki: “Ari jiñaitaki antawoiti tajyitsi maawoni nampitsiki”. Iri Tasorintsinkantsi ñaanashiritakiriri jiyotantakawori. Irootaki monkaatainchari ipinkathariwintantari Claudio. ²⁹ Irootaki ikinkishiritantaiyakarini Antioquía-jatzi inishironkatyaari Judea-jatzi jotyaaantiniri iyikiiti ikaatzi jinintakairiri. ³⁰ Iro jimataiyakirini, jowaitakiri Bernabé itsipatakari Saulo iri aminakaantironi. Jotyaaantakiniri antaripiroriiti janta Judea-ki.

Jowamaitantakariri Jacobo, ipoña jomontyaitakiri Pedro

12 Ikanta pinkathari Herodes ipatzimaminthataakiri kimisantzinkari. ² Ikantakaantaki inthatzinkaitiri Jacobo, iririntzi Juan. ³ Ikanta jiñaakiro Herodes iwitsikimotakari kamiitha Judá-mirinkaiti, joirikakaantakiri iijatzi Pedro. Ari awisayitakiri jiroka

joimoshirinkayiita jowantapiintaitawori tantaponka. ⁴Ari joirikakaantakiri Pedro, jomontyaakaantakiri. Jowayitaki ikaatzi 16 owayiriiti aamaakowintyaarini. Ikinkishiriwitaka Herodes joñaagantirimi atziriiitiki jaminakotirimi ikinakaashitakiri, onkaatakirika joimoshirinkaitawo kitiiyiri Anankoryaantsi. ⁵Jomontyaaminthaitziri Pedro, amanamanaataiyachani kimisantzinkariiti japatowintakiri Pawa.

Jomishitowaitairi Pedro

⁶Okanta imonkaatzimatapaaka jaantyaariri Herodes jirika Pedro joñaagantiri atziriiitiki. Jimayi Pedro tsiniripaiti josatikakiri apiti owayiri, joojoitantakiri apiti ashirotha. Saikayitatsi pashini owayiriiti ityaapiintaitzi jaamaakowintari. ⁷Ari jomapokashitakiri ipokaki imaninkariti Awinkathariti, ikitainkatakotapaakiri. Jotsinkamirikitapaakiri Pedro, jowakiryaaakiri, ikantziri: “¡Pinkatziyi!” Oparyaashiwaitanaka ashirotha joojoitantakariri jakoki. ⁸Japiitakiri maninkari, ikantziri: “Pinkithaatya, pi-zapato-tya”. Ari ikantakiro Pedro. Iikiro ikantatzi maninkari: “Pintyaantyaawo pipiwiryaaakominto, poyaatina”. ⁹Shitowanaki Pedro joyaatanakiri maninkari. Tii jiyotzi imapirorika okaatzi jantziri maninkari. Okimitzimowaitakiri jiñaawiyatatyarimi. ¹⁰Ikanta jawisanaki apaani aamaakowintariri, jawisanakiri pashini. Iro ishitowimati, jariitapaakawo ashivotatsiri ashitakowontsi, ishiryaaashiwaitanaka apaniroini. Shitowaiyanakini. Ikanta janiitaki, iro itaponiintanakityaami, ari jookanairi maninkari apaniroini. ¹¹Ari ikinkishiritanaka Pedro, ikantanaki: “Ari niyotzi imapirotatya jotyaaantakiri Pinkathari imaninkariti, jowawisaakowintaana

Herodes-ki, jowawisaakowintaana tsika inkantawaitinami Judá-mirinkaiti”.

¹²Ikanta jiyotanakiro Pedro jiroka, jatanaki opankoki María, inaanati Juan, jiiitaitziri iijatzi Marcos, tsika japatotaita jamanamanaataita. ¹³Kaimapaaki ityaapiintaitzi. Okanta mainawo iitachari Rode, jatanaki aminiri iitakarika. ¹⁴Ari iyopaantitawairi Pedro jinatzi, antawoiti okimoshiritanaki, tii ashitaryaanakiniri intyaantapaatyaari, opiyitsitanaka inthomainta okamantantzi, okantapaaki: “Pedro jinatzi kaimatsiri”. ¹⁵Ari ikantaitawakiro: “¡Tii pishinkiwintatya!” Iikiro oshintsitatzi iroori, okantzi: “Imapirotatya”. Ikan-taiyini irirori: “Aamashitya imaninkariti Pedro”. ¹⁶Iikiro ikaimatzi Pedro. Ikanta jashitaryaitakiniri, jiñaatziiri Pedro, jiyokitziiitaiyanakini. ¹⁷Ari jowaankanakiro jako Pedro jimairitan-taityaari. Ipoña ikinkithatakotanakiro tsika ikantakiro Awinkathariti jomishitowantaariri. Iikiro ikantanakitzi Pedro: “Pinkamantiri Jacobo iijatzi pashini iyikiiti”. Ari ishitowanai, jatanaki pashiniki nampitsi.

¹⁸Okanta okitiiyyitamanai, oiyiki okantzimoshiriwaitakiri aamaakowintariri, tima tii jiyotaiyini tsika ikinaki Pedro. ¹⁹Ikantakaantaki Herodes jaminaminayiitairi, tiimaita jiiitairi. Irootaki jookoitantanakariri aamaakowintawitakariri, jowamaakaanaitakiri. Ikanta awisaki jiroka, ari ishitowairi Herodes Judea-ki, jataki inampitapaintyaawo Cesarea-ki.

Ikamantakiri Herodes

²⁰Ari ikantapiintatya Herodes imaamaniiwaitakiri nampitawori Tiro-ki iijatzi Sidón-ki. Ikanta ikinkishiritaiyakani imaamanitani jaapatziyayaari, tima ari jiyomparitapiintaiyani. Jotyaaantaitaki jatashitirini Herodes jaapatziyayaari.

Ikanta saikapankotziriri Herodes, jawintaapirotani, iitachari Blasto, jaawakiri kamiitha pokashitakiriri. Ikantakowintakiri Herodes-ki tsikapaiti inkinkithatakaantyaariri. ²¹ Monkaat-apaaka kitijiyiri ikaimakaantakiri Herodes inkinkithatakari. Ari ityaantanakawo owaniinkatachari iithaari inkinkithatakaantapiintantari, saikapaaki isaikamintoki japato-taiyakani, kinkithatanaki. ²² Ari ikaimotaiyirini atzirii, ikantzi: “¡Jirinta ñaawaitaintsiri, Pawa jinatzi, kaari atzirii!” ²³ Tii okantzimotari Herodes ikimitakaantaitakari Pawa ithaamintaitakari. Irootaki omapokantanakari jomantsiyaakiri imaninkariti Awinkathariti, ikiniwaitanaki, kamaki.

²⁴ Iro kantacha, iikiro iyaatakotanakitzi ñaani Awinkathariti, iikiro ijyikipirotanakitzi kimisantzinkariiti.

²⁵ Ikanta Bernabé ipoña Saulo jimonkaatakiro jantakiro jotyaantan-taitakariri Jerusalén-ki, piyaiyaani Antioquía-ki, ari itsipataari Juan jiiitaitziri ijatzi Marcos.

Jitanakawo inkinkithatakaantzi Bernabé itsipatari Saulo

13 Tzimatsi kamantantaniriiti janta Antioquía-ki japatotapiintaiyani kimisantzinkariiti, tzimatsi ijatzi yotaantaniriiti. Jirika ikaataiyini: Bernabé, Simón jiiitaitziri ijatzi Kisaakiri, Lucio poñaachari Cirene-ki, Manaén itsipatakari pairani Herodes jantaritaiyakini, ijatzi Saulo.[§] ² Okanta japatowintaiyarini Awinkathariti, itziwintaiyarini, jiñaanashiritakiri Tasorintsinkantsi, ikantziri: “Powinari Bernabé pintsipataakinari Saulo nantawaitakari”. ³ Ikanta ithonkatakiro

jamanamanaataiyakani, itziwintaiyani, jotzimikapatziitotantakari jako, jotyaantaiyakirini.

Ikinkithataiyini Otyaantapirori Chipre-ki

⁴ Ikanta jotyaantani Tasorintsinkantsi, jataiyanakini Seleucia-ki, ari jotitaiyanakani jiyaatiro Chipre-ki.

⁵ Aatakoiyapaakani Salamina-ki. Jitapaakawo ikamantantapaakiro ñaani Pawa japatotapiintaiyani Judá-mirinkaiti. Ari jiyaaitsitanakari ijatzi Juan jimitakowaitiri.

⁶ Jaathakiryaaakiro othampijyaaki, irojatzi jariitantakari Pafos-ki. Ari jiñaakiri jyiripiyaari Judá-mirinka, thiiyinkari jinatzi, jiita Barjesús.

⁷ Jirika jyiripiyaari jaapatziyani jinatzi pinkathari Sergio Paulo. Yotaniri jinatzi jirika pinkathari, ikaimakaantakiri Bernabé itsipatakari Saulo, ikowatzi inkimiro ñaani Pawa. ⁸ Iro kantacha jirika jyiripiyaari iitachari ñaaniki Grecia-jatzi Elimas, jotzikatzikatiri pinkathari iiro ikimisantanta. ⁹ Ikanta Saulo, jiiitaitziri ijatzi Pablo, ikimpo-yaanaki jirika, ishintsitakaapirotanakiri Tasorintsinkantsi, ¹⁰ ikantanakiri:

“¡Thiiyinkari! Kaaripirori pinatzi. Itomi kamaari pinatzi. Pimanintakiro kamiithari. ¿Iroma powajyaantziro potzikatzikatziro tampatzikatzimotirini Nowinkathariti?” ¹¹ Iroñaaka

jowasankitaitimi, osamani pinkantya pinkamampotaakiti”. Apathakiro ikantanaka, tii jokichaatanai. Ikowakowawaitzi kathawakotairini.

¹² Ikanta jiñaakiro pinkathari awisaintsiri, ikimisantanaki. Iyokitzi jowakiro inkinkithatakoitzi Awinkathariti.

§13:1 Jirika “Herodes”, iriitaki pinkathariwintantatsiri pairani Galilea-ki.

Ariitaka Pablo itsipatakari Bernabé Antioquía-ki saikatsiri Pisidia-ki

¹³ Ikanta ishitowanai Pablo janta Pafos-ki itsipayitakari ikaataiyini otitanaka jiyaatiro Perge-ki saikatsiri janta Panfilia-ki. Iro kantacha Juan, tii joyaatanairi, piyanaka irirori Jerusalén-ki. ¹⁴ Ikanta jariitaka Perge-ki awisanaki pashiniki nampitsi Antioquía saikatsiri janta Pisidia-ki. Ikanta janta, ityagaiyini japato-tapiinta Judá-mirinkaiti kitiijyiriki jimakoryaantaitari, saikaiyapaakini.

¹⁵ Aritaki ithonkaitakiro jiñaanayitziro josankinari Kamantantaniriiti, Ikantakaantaitani iijatz, ikantaki jiwatakaantatsiri japatotapiintaita: “Iyikiiti, kimitaka tzimatsi pinkantiri iiroka onkantya inthaamintantayityaari atziriiti”. ¹⁶ Ipoña ikatziyanaka Pablo, jakowakotanaki imairitantayiyiitaari, ikantanaki: “¡Shirampariiti! ¡Israel-mirinkaiti! ¡maawoni iirokaiti ikaatzi pinkathatairiri Pawa!

¹⁷ Iriitaki Pawa iyoshiitakiriri pairani achariniiti, Israel-mirinkaiti. Iriitaki ojyiñaakiriri. Ipoña joñaagantakiro ishintsinka jowawisaakoyitairi Egipto-ki. ¹⁸ Ipoña ipiyathawaitakari Pawa otzishimashiki okaatzi 40 osarintsi. Iro kantacha Pawa jamawitakiro ipiyathayitakari.

¹⁹ Ipoña japirotakiri Pawa ikaatzi 7 jyininkamirinkatawakaachari janta Canaán-ki, irootaki jashitakagaariri achariniiti jiroka kipatsi. ²⁰ maawoni jiroka nokinkithatakoyitakimiri awisaki 450 osarintsi okaatzi osamanitaki. Ipoña jowakiniri jiwariiti aminakoyitirini, irojatz jiwiyaaantantapaakawori Samuel-ni, Kamantantaniri. ²¹ Iro kanzimaitacha ikowawitaka apaani iwinkatharipirotyaari. Irootaki Pawa jowantakanariri Saúl-ni, itomi Cis, ijyinininkamirinkaiti Benjamín.

Iri pinkathariwintakiriri okaatzi 40 osarintsi. ²² Iro kantacha Pawa jaapithatairi ipinkathariminto Saúl-ni, ipoyaatanairi David-ni. Tima iri David-ni ikinkithatakotaki pairani Pawa, ikantzi:

Jinimotakina noñaakiri David, itomi Isaí,

Iriitaki matironi jantiro nokowiri naaka.

²³ Ikanta itzimaki Jesús, icharin-imirinkatakari David-ni. Iriitaki ikajyaakaakiri Pawa jotyaantiri jowawisaakoyitai aakaiti Israel-mirinkaiti. ²⁴ Tikiraata impokiita Jesús, ikinkithatakotsitakari Juan-ni, ikantaki: ‘Ontzimatyii pimpiyashiriyitai, powiinkaawintaiyaari Pawa’. ²⁵ Ikanta Juan-ni jimonkaatzimatakiro jantawaitani, ikantanaki: ‘¿Piñaajaantakima naakataki jirika? Tii naaka. Aña aatsikitaki nopinkathapirotsitakari naaka, tii okantaajatz inkimilitakaantina jimpiratani onkantya nonothopaitantayariri i-zapato-ti’.

²⁶ ¡Iyikiiti! ¡Abraham-mirinkaiti!

¡maawoni iirokaiti ikaatzi pinkathatairiri Pawa! Aakatajaantaki jotyaantayitakai jiroka Naantsi awisakoyitantaiyaari. ²⁷ Tima ikaatzi nampitawori Jerusalén-ki iijatz ijyotantawakawo, jimonkaatatziro josankinatakoyitakiriri Kamantantaniriiti, okantawita japiipiintawitakawo jiñaanatapiintakiro japatotapiintaiyani kitiijyiriki jimakoryaantaitari.

²⁸ Ipoña ikowakotakiri Pilato intsitokakaantiri Jesús, okantawitaka tikaatsi inkinkashitapaintya irirori.

²⁹ Okanta jimonkaatakiri jantayitakiro okaatzi josankinatakoyitakiriri pairani, jowatzikaryaakotakiri ipaikakoitakiri, ikitaitakiri. ³⁰ Iro kantacha Pawa jowiriintairi. ³¹ Ari jitanakawo Jesús joñaagapanaatari ikaatzi tsipatakari

pairani ipoñaantakari Galilea-ki irojatzi Jerusalén-ki. Ojyiki okaatzi kitiiyyiri joñaagapanaatari. Iriitajaantaki kinkithatakoyitairiri iroñaaka tsikarikapaini isaikayitzi atziri. ³²Irijatziita nokinkithatakotzimiri iroñaaka iirokaiiti, nokinkithatakotzimiro Kamiithari Ñaantsi okantakota ikajyaakaakiniriri Pawa achariniiti. ³³Ari jimonkaatakiro Pawa okaatzi ikajyaakaakiniriri, tima jowiriintairi Jesús joñaagayitairi aakaiti, tima ichariniiti anaiyatziini. Irootaki osankinatakotachari Salmo-ki, okantzi: Notomi nowimi iiroka.

Naakataki piwaapatitanaa iroñaaka.**

³⁴Aritaki ikinkithatakotsitakari Pawa jowiriintairi Jesús, iiro oshitziwaitanta iwatha. Ikantaki jiñaawaitaki: Ari nimonkaatainiri David-ni okaata-jaantzi nokajyaakaakiniriri.

³⁵Tzimatsi pashini Salmo okoñaatakopirotzji jiroka, okantzi: Iiro pishinitziri oshitziwaiti iwatha pitasorintsiti.

³⁶Imapiro, kaari David-ni onkinkithatakoti jaka, tima jañaakaa-paintziri Pawa jirika David-ni, ipoña jimakoryaaki, itsipataari ichariniiti ikitayitaa, ari oshitzitairi iwatha.

³⁷Irooma iwatha jirika jowiriintairi Pawa, tii jiñiuro oshitziwaiti iwatha irirori. ³⁸Iyikiiti, ontzimatyii piyoyitai iirokaiti, iri nokinkithatakotzi Jesús, tima iri matairori ipiyakotaimiro piyaaripironka. ³⁹Iikirorika paakowintatyiiyaawo Ikantakaantani Moisés-ni, iiro ipiyakoitzimiro piyaaripironka. Irooma aririka pinkimisantanairi Jesús, ari impiyakotaimiro irirori.

⁴⁰Paamaakowintaiya iirokaiti, pipishitaawokari josankinatakotakiri Kamantantaniriiti, ikantaki:

⁴¹Pinkimaiyini manintzirori tyaaryoori, Ari piyokitziitapainti, irojatzi pimpiyantatyaari.

Tima ontzimawitatyapaata oitya nantzimotaimiri,

Iirotzimaita pikimisantziro, intzimawitatyapa oñaawontimironi”.

⁴²Ikanta ishitowimatanai Pablo japatotapiintaita, ikowakotaiyakirini kaari iyyininkata, ikantziri: “Pimpiyai pashiniki kitiiyyiri jimakoryaantaitari, papiitiro pinkinkithatakainawo jiroka ñaantsi”. ⁴³Ikanta jiyaataiyaini Judá-mirinkaiti iijatzi kaari iyyininkata japatotaiyani, tzimatsi ojyiki oyaatanakiriri Pablo itsipatakari Bernabé. Ari ikaminaathayitakiri onkantya joisokirotantyaawori inishironkayitairi Pawa.

⁴⁴Okanta ariitaa pashini kitiiyyiri jimakoryaantapiintaitari, ipiyotaiyakani ojyiki atziri ikimisantziro iñaani Pawa. ⁴⁵Iro kantacha jiñaakiri Judá-mirinkaiti ipiyotaiyapaakani atziriiti, ikisashiritaiyanakani, jitanakawo jimaamaniwaitanakiri Pablo, ithainkimawaitanakiri. ⁴⁶Tii ithaawanaki Pablo itsipatakari Bernabé, ikantakiri irirori: “Iro kamiithawitachari nitawakimi nonkamantayitimiromi iirokaiti iñaani Pawa, tima Judá-mirinka pinayitzi. Irooma pimanintaiyakirini, iiro piñiuro jañaashiritakaitaimi. Irootaki nonkinkithatakaantyaariri kaari ayyininkata. ⁴⁷Tima ari okanta jotyaaantakina Nowinkathariti, ikantakina:

Iiroka nowaki pinkitiiyyiinkatakotiri kaari pijyininkata,

Ari onkantya pinkinkithatakotantaiyanariri awisakotaantsi.

Pothotyiiro maawoni kipatsi”.

** 13:33 Kantakotachari jaka “Salmo”, irojatzi ikantayiiisitari iijatzi “Salmo 2”. Tima pampithagaantsi inayitatzi ikantaitziri Salmo. Ojyiki okaatzi, iro josankinaitakiri pairani.

⁴⁸Ikanta ikimayawakini kaari ijyininkawita, ikimoshiritaiyanakini, ikantaiyanakini: “Owa okamiithatataitzi iñaani Pinkathari”. Tima ithonka ikimisantaiyanakini ikaatzi jiyoshiitaitakiri jañaashiriyitai.
⁴⁹Ithonka ikinkithatakoitanakiro iñaani Awinkathariti nampitsipainiki.
⁵⁰Iro kantacha Judá-mirinkaiti, ikinkithawaitakaaki ñaapiroriiti jiwatakaantatsiri nampitsiki, tsinaniiti pinkathataawo, tsipatapiintawitakariri Judá-mirinkaiti japatotaiyani, jashiminthatakaanakari impatzi-maminthatiri Pablo itsipatakari Bernabé, jomishitowairi inampitsitiki.
⁵¹Ikanta Pablo itsipatakari Bernabé jotikanairo iipatsikiiti jiyoitantyaari tii ikimisantaitziri Pawa janta. Ari jawisaiyanakini pashiniki nampitsi Iconio-ki. ⁵²Iro kantacha kimoshiri ikantaiyakani jiyotaaniiti, inampishiripirowaitantanakari Tasorintsinkantsi.

Jiyaataki Pablo itsipatakari Bernabé Iconio-ki

14 Ikanta Pablo itsipatakari Bernabé, ityagaiyakini japatotapiintaiyani Judá-mirinka janta Iconio-ki. Ikinkithatakaapaakiri, ari ikimisantaiyanakini ojyiki Judá-mirinkaiti ipoña kaari ijyininkata. ²Iro kanzimaitacha, tzi mayitatsi kisoshiriri Judá-mirinka, ikaminaakiri kaari ijyininkata imaamanitiri kimisantakaantapaintsiri. ³Irootaki, isaikantapaakari osamani janta. Ikiro ikinkithatakotanakitziiri Awinkathariti tii ithaawaiyini. Itasonkawintayitakiri, ari okanta jiyoyiitantari imapirotatya ikinkithatakotziro inishironka Awinkathariti. ⁴Iro kantacha jimaamanitawakaanaka ikaatzi

nampitawori janta. Tzimatsi aapatziyanakariri Judá-mirinkaiti, tzi matsi pashinipaini aapatziyanakariri Otyaantapiroriiti. ⁵Ipoñaashitaka Judá-mirinkaiti itsipayitakiri kaari ijyininkata, ikinkithawaitakaakiri jiwariiti jowasankitaawaitiri impoña intsitokakaantantyaariri mapi. ⁶Iro kantacha iriroriiti, jiyotaki okaatzi jantaitiri, shiyaka ikinaiyanakini Listra-ki jawisaki irojatzii Derbe-ki, irootaki nampitsiiti saikatsiri janta Licaonia-ki. Ipoña jiyayitanaki iijatzii pashiniki nampitsi okaatzi tzi mayitatsiri janta. ⁷Ari ikinkithayitakiro iijatzii Kamiithari Ñaantsi janta.

Itsitokawitakari Pablo Listra-ki

⁸Okanta janta Listra-ki tzi matsi shirampari kisopookiri, tii janiiwainitzi, tima ari ikantatya owakiraa itzimapaaki. Ari isaikaki jirika shirampari, ⁹ikimisantziri Pablo. Ipoñaashitaka Pablo ikimpoyaanakiri shirampari, jiyotakiri owanaa jawintaashiripirowaitaka, kantatsi joshinchagairi. ¹⁰Jiñaananakiri shintsiini, ikantanakiri: “¡Pinkatziyi, pintampatzikatiro piitzi!” Apathakiro jimitaanaki shirampari katziyanaka, aniitanai. ¹¹Ikanta jiñaitakiro jantakiri Pablo, ikaimaiyanakini atziriiti iñaaniki Licaonia-jatzi, ikantaiyini: “¡Jayiitzi motakai pawa joiyakari atziriwí!” ¹²Ikimitakaanakiri Bernabé iriimi iwawani iitachari “Júpiter”, iriima Pablo ikimitakaanakiri iriimi iwawani iitachari “Mercurio”, tima iriitaki ñaawaitatsiri. ¹³Ikanta ijyiripiyaariti Júpiter, saikatsiri iyaapapankotiki ipiyotapiintaiyani, jamaki ipirapaini, inchatiyapaini. Itsipayitakiri atziriiti ikowawitaiyani impinkathariti Otyaantapiroriiti,

jowamainiri ipiraiti, intainiri.^{††} ¹⁴ Iro kantacha Bernabé itsipatakari Pablo jiyotaki irirori ikowiri jantayirini, isagaanakiro iithaari, josatikantanakari atziriiti, ikaimanaki, ¹⁵ ikantzi: “¿Iitama pantantyaawori jiroka? Atziri ninayitatzii naaka, ari nokimitzimi iirokaiiti. Irootaki nopokantakari nonkamantayitaimi powajyaantayitairo pamitashitapiintakari. Ontzimatyii pinkimisantairi Pawa Kañaanitsisiri, witsikakirori inkiti, kipatsi, inkaari, iijatzii maawoni tzimayitantawori. ¹⁶ Irijatzii shiniyitakiriri pairani pichariniiiti jantapiintayitantakawori inintashiyitari iriroriiti. ¹⁷ Iro kantzimaitacha tii jimanapithapirotziri iiro jiyotantaajaita añaaitsi irirori. Tima iri Pawa nishironkatapiintakairi aakaiti, jowaryiuro inkani, okithokitantayitari awankiripaini, iri payitairori maawoni owayitari, ari okanta akimoshiriyitantari”. ¹⁸ Okantawitaka ikantayiwitakari atziriiti jiroka, oiyiki opomirintsitaka jowajyaantakaantyaariri jowamainiri ipirapaini intainiri.

¹⁹ Ari jariitayapaakani Judá-mirinka poñainchari Antioquía-ki iijatzii Iconio-ki. Ikaminaayitapaakiri atziriiti. Irootaki itsitokantawitakariri Pablo. Jinoshikanakiri jookakiri nampitsithapiki, jiñaajaantaki aritaki jowamaakiri. ²⁰ Ipoña jiyotaaniiti Pablo japatowintapaakari, ari ipiriintanaari iijatzii ipiyanaa nampitsiki. Ikanta okitiiyyitamanaki jataki Derbe-ki itsipatanaari Bernabé. ²¹ Ikanta ikamantantapaakiro Kamiithari Ñaantsi janta Derbe-ki, ikimisantakaaki oiyiki atziri. Ipoñaashitaka ipiyaawo Listra-ki, Iconio-ki irojatzii Antioquía-ki. ²² Ari ikinkithatakaayitanairi jiyotaaniiti, ikaminaayitanairi onkantya joisokiroy-itantyaariri jawintaashiritanakari,

ikantayitziri: “Ontzimatyii añiuro ankimaatsiwaityaari antyaantaiyaari ipinkathariwintantai Pawa”. ²³ Jowanaki antaripiroriiti jiwatirini kimisantzinkariiti japatotapiintaiyani. Ipoña jamanamanaatakowintakari, itziwintayitakari, ikantapiintaki: “Nowinkathariti, paamaakowintaiyaari jirikaiti awintaayitanaimiri”.

Piyaa janta Antioquía-ki saikatsiri Siria-ki

²⁴ Ipoña ikinapairo Pablo janta Pisidia-ki, irojatzii Panfilia-ki. ²⁵ Ikinkithatakaantanaki janta Perge-ki, ipoña jawisanaki irojatzii janta Atalia-ki. ²⁶ Ari jotitanaa irojatzii Antioquía-ki, tsika jowaitakiri pairani jiyaatantyaari inkamantantiro inishironkatantai Pawa. Irootaki jimonkaatakiri jantayitakiro. ²⁷ Ikanta jariitaa Antioquía-ki, japatoyitapairi kimisantzinkariiti, ikamantapairi okaatzii jantakaayitakiriri Pawa, tsika ikanta Awinkathariti jawintaashiritakaayitaari kaari iyyininkata. ²⁸ Ari isaikapairi Pablo itsipatakari Bernabé itsipayitapaari jiyotaaniiti.

Japatoyiita Jerusalén-ki

15 Ipoña jariitaka Antioquía-ki, shirampariiti ipoñaayitakawo Judea-ki, jiyotaantayitapaaki, ikantantapaaki: “Iyikiiti, iiorrika pimonkaayitziro Ikantakaantani Moisés-ni, pintomishitaanitaiya, iiro pawisakoshiriyitai”. ² Ikanta Pablo itsipatakari Bernabé owanaa jiñaanaminthatakiri jirikaiti ariitapainchari. Irootaki ikowayitantakari jotyaaantaitiri Pablo, Bernabé ipoña pashinipaini, jiyaaati Jerusalén-ki jiñiiri Otyaantapiroriiti ipoña antaripiroriiti, inkinkithawaitakotiro

^{††}14:13 Kantakotachari jaka “ipirapaini”, iri toro-paini.

kantainchari. ³Ipoña jotyaaantakiri ikinanaki Fenicia-ki irojatzi Samaria-ki, ikamantantayitanaki tsika ikantayitaa ikimisantayitai kaari ijyininkata. Ikimoshiritaiyanakini iyikiiti ikimawaki. ⁴Ipoña jariitaiyakani Jerusalén-ki. Kamiitha jaawakiri kimisantanzinkariiti, Otyaantapiroriiti ipoña antaripiroriiti. Ikamantapaakiri jantakaayitakiriri Pawa. ⁵Iro kantacha kiyopayipaini Fariseo kimisantaatsiri, ikatziyanaka iriroriiti, ikantanaki: “Ikaatzi kimisantayitaatsiri kaari ajyininkata, okowapirotatya jimonkaayitairo Ikantakaantani Moisés-ni, intomishitaanaitaia”.

⁶Ari japatotaiyakani Otyaantapiroriiti itsipayitakari antaripiroriiti jiñaanatakotziro tsika okantakota jiroka. ⁷Ikanta osamanitaki jiñaanatawakaawintakawo, ikatziyanaka Pedro, ikantanaki: “Iyikiiti, pinkinkishiritaiyironi iirokaiti tzimatsi jantzimoyitakairi Pawa pairani. Jotyaaantakina naaka nokinkithatakaayitairi Kamiithari Ñaantsi kaari ajyininkata, ari okanta ikimisantantayitaari iriroriiti. ⁸Tima Pawa jiyotziri ishiriki, ari joñaagayitairo ikowi irirori inampishiritantayitaari Tasorintsinkantsi kaari ajyininkata ikimitaayitakai pairani aakaiti. ⁹Tima jaapatziyayitaari Pawa jirikaiti ikimitakai iijatzi aakaiti, joitintashiriyitairi jawintaashiritaari. ¹⁰¿Kamiithatatsima piñaantawaitaari Pawa? ¿Iitama piñaantinatakaantayitairi jiyotaani? Tima pishintsiwintawaitakiri jimonkaatiro kaari aawiyajaitzi aakaiti, kaari jaawiyajaitzi achariniiti. ¹¹Irootaki inishironka Awinkathariti Jesús owawisaakoshiriyitairi aakaiti. Ari inkimitsitayitaari iijatzi iriroriiti”.

¹²Ari jimairitaiyanakini maawoni, ikimisantanakiri Bernabé itsipatakari Pablo ikinkithatakotziro jantakaayi-

takiriri Pawa pashinijatziki atziriiti, itasonkawintakaayitakiri. ¹³Ikanta ithonkakiro ikamantantaki, ikantanaki

Jacobo: “Iyikiiti, pinkimisantawakina: ¹⁴Ikamantakairo Simón tsika ikanta Pawa jitantanakawori jiyoshiiyitaki pashinijatzi atziriiti, inkimisantantayitaari, impairyayitairi. ¹⁵Ari imonkaatari josankinatakotakiri pairani Kamantantaniriiti, ikantaki:

¹⁶Aririka onkaatapaaki jiroka, ari nompiyi.

Nowatziyairo ipanko David tyagaintsiri. Nompinkatharitakairi incharinityaari inkimitaayaari ikanta irirori nopinkatharitakaakiri.

¹⁷Jaminaminatana pashinijatzi atziri, inkantayitaina: ‘Nowinkathariti’, Ari onkantya nashitantayitaari kaari pijyininkata, impairyayitaina.

¹⁸Ari ikantaki jiñaawaitaki Awinkathariti, oñaagantzirori ikinkishiritsitakari owakiraini jitantanakawori.

¹⁹Irootaki nonkantantyaari naaka, iiro okantzi añaakaawaitiri kaari ajyininkata ikaatzi kimisantayitairiri Pawa. ²⁰Apa otyaantiniri osankinarintsi ashintsiwintiri iiro jowayitantari wathatsi jashitakaayitariri iwawaniwaitashitari, iiro jimayimpiriwaiyitanta, iiro jowakoyitantawo iriraani piratsipaini.

²¹Tima irooyitaki josankinari Moisés-ni ikinkithatakotapiintaitziri tsikarikapaini japatotapiinta Judá-mirinka kitijiyiriki jimakoryaantaitari. Irootaki jitanakari pairani. Irootaki jowajyaantantyaawori jirokapaini iiro ikantzimoshiritakaantari ajyininkapaini”.

²²Ikanta Otyaantapiroriiti itsipatakari antaripiroriiti, kimisantanzinkariiti, jowaki jotyaaantiri Antioquía-ki intsiptayaari Pablo iijatzi Bernabé. Jirika ikaatzi jowakiri: Judas jiiitaitziri iijatzi Barsabás, ipoñaapaaka Silas. Iriiyitaki jiwatakaayitirini iyikiiti

janta. ²³Iriiyitaki aanakironi osank-inarintsi. Jiroka okantzi osankinata: “Iyikiiti, naakaiti Otyaantapiroriiti, antaripiroriiti. Niwithataiyimini iirokaiti kaari nojyininkamirinkata nampiyitawori Antioquía, Siria, ipoña Cilicia-ki. ²⁴Niyotaiyakini tzimatsi poñaayitanainchari jaka, iri oñaashirinkakimiri janta, ikowi pimonkaayitairo Ikantakaantaitani, pintomishitaanitaiya. Kaari notyaantani naakaiti. ²⁵Irootaki nokinkithawaitantari jaka, nowaki akaataiyirini, jiyaatantyaari jiñiimi intsipatanatyaari itakokitani Pablo intsipatanatyaari Bernabé. ²⁶Iriiyitaki atsiyawintakariri Awinkathariti Jesucristo. ²⁷Jirika notyaantakimiri iroñaaka: Judas intsipatakari Silas. Iriitaki kinkithawaitakaapaakimini janta inkamantapaakimiro maawoni jiroka. ²⁸Tii okantzi noñaakaawaitimi iirokaiti, tima iro kamiithatzi motakiriri Tasorintsinkantsi, iijatzi naakaiti. Apa pimayitanairo kowajaantachari. Jiroka: ²⁹Iiro powayitari wathatsi jashitakaitariri iwawanitashiitari. Iiro powakoyitawo iriraani piratsi. Iiro pimayimpiriwaitzi. Aririka pimonkaayitanakiro jiroka, kamiithataki. Ari okaatzi”.

³⁰Ikanta jotyaaantaitakiri, jataki Antioquía-ki. Ari japatotapaakiri kimisantzinkariiti, ipapaakiri osank-inarintsi. ³¹Ikanta jiñaanatawakiro, ikimoshiriprotaiyanakini. ³²Tima kamantantani jinaayitzi Judas ipoña Silas, ithaamintakaapaakari iyikiiti joisokirotyaari Pawa, ikinkithawaitakaapaakiri. ³³Okanta osamanitaki isaikimowaitakiri kamiitha, jotyaaantairi ipoñaakawo pairani. ³⁴Iro kantacha Silas okamiithatzi motakiri irirori isaikanaki. ³⁵Iijatzi Pablo itsipatakari Bernabé irojatzzi isaikanaki iriroriiti Antioquía-ki, itsipayitakari ojyiki

pashinipaini, iikiro jiyotaantanakitzi, ikamantantziro iñaani Awinkathariti.

Jookawintairi Pablo jirika Bernabé, japiitakiro jiyaatzi ikinkithatzi

³⁶Ikanta osamanitaki, ikantairi Pablo jirika Bernabé: “Thami apiitiro ariityaari inampiitiki iyikiiti tsika akamantantakiro iñaani Awinkathariti. Aminairi tsika ikantayitaka”. ³⁷Ari ikowawitaka Bernabé jaanakirimi Juan, jiiitatziri iijatzi Marcos. ³⁸Iro kantacha tii inimotziri Pablo jaanairi, tima Marcos jookawintakiri pairani Panfilia-ki, tii jothotyiro intsipatyaaari ikinayitaki ikinkithatakaantzi. ³⁹Ari jiñaanaminthatawakaiyakani. Aripaiti jookawintawakaanaka. Jaanakiri Bernabé jirika Marcos, otitanaka ikinanaki Chipre-ki. ⁴⁰Iriima Pablo, jaanakiri Silas. Ipoña jamanamanaatakotawakari iyikiiti, ikantaiyini: “Nowinkathariti, nawintaimi iiroka, aritaki pinishironkatakiri jirika”. Ari jiyaataiyanakini. ⁴¹Ikanta ikinanaki Siria-ki, Cilicia-ki, jominthashiritakaayitaari ikaatzi kimisantayitaatsiri.

Timoteo itsipatari Pablo iijatzi Silas

16 Ikanta jariitaka Pablo janta Derbe-ki itsipatakari Silas irojatzzi jariitantakari Lистра-ki. Ari jiñaaki jiyotaani Awinkathariti jiita Timoteo, otomi Judá-mirinka kimisantatsiri, Grecia-paantiri jinatzzi iwaapatitari. ²Ikanta jirika Timoteo kamiitha ikinkithatakotaiyirini kimisantzinkariiti nampitawori Lистра-ki iijatzi Iconio-ki. ³Ari ikowakiri Pablo intsipatyaaari Timoteo. Iro kantacha jitawakari itomishitaanitakiri iiro ikisawaitanta Judá-mirinkaiti nampitawori janta, tima jiyotaiyini maawoni Grecia-paantiri jinatzzi iwaapatitari Timoteo. ⁴Ikanta ikinayitanaki nampitsiitiki, ikamantayitanakiri kimisantzinkariiti

jimonkaayitairo josankinatakiri pairani Otyaantapiroriiti itsipatakari antaripiroriiti janta Jerusalén-ki. ⁵Ari okanta ityaaryooyitantanakari kimisantzinkariiti jawintaayitanaka, iikiro jiyaatanakitzi kitiijiyiriki ijyikiipirotanaki.

Jomishimpiyaakiri Pablo Macedonia-jatzi

⁶Ikanta Pablo joshinampitanakiro Frigia iijatzi Galacia, tima tii ishinitairi Tasorintsinkantsi inkinkithatakaanti janta Asia-ki. ⁷Irojatzi jariitantakari Misia-ki. Ari ikinkishiriwitakari jiyaatiro Bitinia-ki, iro kantacha tii ishinitairi Itasorinka Jesús. ⁸Awisanaki janta Misia-ki, oirinkaiyapaakani nampitsiki Troas. ⁹Ari janta imishiwaitakiri Pablo tsiniripaitiki, imishitaki Macedonia-jatzi, ikantziri: “Pariitina nonampiki, pinishironkayitaina naakaiti”. ¹⁰Ikanta imishiwaitaki Pablo, ari niwitsikaiyanakani niyaataiyini Macedonia-ki, tima niyotanaki iri Pawa kaimashiritakinari janta nonkinkithatakotiro Kamiithari Ŋaantsi.

Jomontyaitakiri Filipos-ki

¹¹Ari notitaiyanakani Troas-ki, apatziro nowanakiro niyaatiro Samotracia-ki. Okanta okitiijiyitamanaki irojatzi naatakotantapaakari nampitsiki Neápolis. ¹²Opoña nawisanaki irojatzi Filipos-ki, jinampiyitawo poñaayitainchari Roma-ki, otzinkami nampitsi inatzi janta Macedonia-ki. Ari nosaikawaitapaakiri janta. ¹³Okanta kitiijiyiri jimakoryaantapiintari Judá-mirinkaiti, niyaataki jiñaathapiyaaki, tima nokinkishiritaiyakani ari jamanamanaatapiintaiyani. Ari noñaapaaki tsinani apatotaiyakani, nosaikaiyapaakini nokinkithatakotziniro Kamiithari Ŋaantsi. ¹⁴Okanta tsinani apatotainchari oita Lidia,

opoñaawo iroori nampitsiki Tiatira. Opoki iyompariwaita manthakintsi pitzirishimawoyitatsiri. Tima opinkathatapiintakiri Pawa jiroka tsinani, okimaminthatakiri ikinkithatzi Pablo, jiminthashiritakaanakawo Awinkathariti. ¹⁵Owiinkaataka, otsipatakari ikaatzi saikapankotzirori. Ipoñaashita okantaiyanakinani: “Piyotzirika iirokaiti notyaaryoowintairi Awinkathariti, pimpokaiyini pimayi nopankoki”. Ari nimataiyakironi, tima irootaki shintsiwintakinari.

¹⁶Opoñaashitaka apaani kitiijiyiri, niyaataiyini namanamanaatya, notonkiyotaka mainawo ompirataawo. Piyarishiritatsiri, jiyotakaayitziro iitarika awijyimotirini atziri. Irootaki ipinaitantariri oiyiki ompiratawori. ¹⁷Jiroka mainawo itanakawo oyaatanakiri Pablo, oyaataiyanakinani iijatzi naakaiti, okantzi okaimi: “Jirika shirampariiti jompiratani jinatzi Pawa Jinokijatzi, iriitaki kamantimironi pawisakoshiritantaiyaari!” ¹⁸Ari okantapiintatya jiroka kitiijiyiriki, irojatzi owatsimashiritantakariri Pablo, ipithokashitanakawo, jiñaananakiri piyari aagashiritakirori, ikantziri: “Piyaapithatairo mainawo, iri Jesucristo matakaimironi nopairyaakiri”. Apathakiro ikantanaka piyari jiyaapithatairo.

¹⁹Ikanta jiñaakiro ompiratawori, jiyotanaki iiro jaantaawo oiyiki kiriiki. Joirikakiri Pablo itsipataakiri Silas, jaanakiri jiwariitiki, irojatzi janta ipiyowintantapiintaita. ²⁰Ikantapaakiri pinkathariiti aminakotantanari: “Jirikaiti Judá-mirinka jinatzi. Ichapishiryaayitakiri atzirriiti jaka anampiki, ²¹jiyotaaayitakiri kaari ashiniyitzi jantaitiro, tima aakaiti ijyininkamirinkaiti Roma-jatzi”. ²²Ari ipithokashitaitanakari Pablo itsipatakari Silas, ikantaki

pinkathariiti aminakotantaniri: “Paatonkoryaayitiri, pimpajawaitiri”.²³ Aritaki ipajawaitakiri oiyiki, jomontyaakaantakiri. Ikantanaki: “Paamaakowintapirotyaari”.²⁴ Ikimaki aamaakowintantaniri ikantaitakiri, jomontyaapirotakiri inthomainta, jawitsinaakiitantakari inchakota.²⁵ Okanta niyankiiti tsiniripaiti, jamanamanaata ipoña ipamp-ithagaiyini Pablo itsipatakari Silas, kimaiyatsini pashini omontyaari.²⁶ Omapokashitanaka ontziñaanaka, iiwokapaakiro jomontyaaitakiri. Apathakiro ashitaryaayitanaka ashitakowontsi, ishiryaaakowaitashitanaka omontyaari ithatakowiitantakari ashirotha.²⁷ Ipoña ikakitanaki aamaakowintantaniri, jiñaatziiro ashitaryaaka jomontyaawiitakari, ari jinoshikanakiro jowathaaminto ikowi josataiya, jiñaajaantaki shiyayitaka omontyaariiti.²⁸ Iro kantacha Pablo ikaimotanakiri, ikantziri: “¡Iiro powashironkaawaitashita, iinitatsi nosaikaiyini maawoni jaka!”²⁹ Ipoñaashitaka jirika aamaakowintantaniri ikaimakaantaki ootamintotsi, ishiyapirotanakitya ityaapaaki, okawaitanaka ithaawanaki, jotzirowashitapaakari Pablo itsipatakari Silas.³⁰ Ipoña jomishitowanakiri, josampitakiri, ikantziri: “Pinkatharí, ¿litama nantiri naaka nawisakoshiritantaiyaari?”³¹ Ikantanakiri irirori: “Pinkimisantairi Pinkathari Jesús, aritaki pawisakoshiritai iiroka iijatzi ikaatzi saikapankotzimiri”.³² Ikinkithatakotanakiniri tsika ikantakota Awinkathariti iijatzi ikaatzi saikapankotakiriri.³³ Ipoñaashitaka iinta oniyankiititzi tsiniriri jirika aamaakotantaniri ikiwanakiniri jaawiyaitakiri ipajaitakiri. Ipoña jowiinkaayitaka jirika itsipatakari iyyininkamirinkatari.³⁴ Ari jaanakiri

ipankoki, ipapaakiri jowanawo. Kimoshiri ikantanaka jirika ikimisantairi Pawa itsipayitaari ikaatzi saikapankotakiriri.

³⁵ Okanta okitiiyyitamanai, jirikaiti pinkathari aminakotantaniri ikaimakaantakiri kimpoyaaotaniiri, ikantakiri: “Pomishitowakaantairi jirikaiti”.³⁶ Ikanta aamaakotantaniri, ikantakiri Pablo: “Ikantakaantakina pinkathari nomishitowayitaimi. Kantatsi iroñaaka piyaayitai kamiitha”.³⁷ Iro kantacha Pablo ikantanaki irirori: “Josankinatakotakaantani Roma-jatzi ninatzi naaka, iro kantacha ipajawaitakina japatotapiintaita, tii jaminawakiro tzimatsirika nokinakaashitani. Jomontyaakaantakina. ¿Iroñaakama ikowi jimanakaina jomishitowayitaina? ¡Tii nokowiro! Pinkantiri impokanaki irirori jomishitowayitaina”.³⁸ Ikanta jirika aamaakotantaniri, ikamantakiri pinkathari. Ikimawaki josankinatakotani jinatzi Roma-jatzi, antawoiti ithaawaiyanakini.³⁹ Jatanaki pinkathariiti, ikantapaakiri Pablo itsipatakari Silas: “Pimpiyakotina nowasankitaakaantawaitakimi”. Ari jomishitowakaantairi, ikantawairi: “Piyaataityaami”.⁴⁰ Ari jiyaataiyaini opankoki Lidia. Ikinkithatakaayitanairi kimisantzinkariiti, ithaamintashiritakaayitanairi, jataiyaini.

Imaamaniitantaki Tesalónica-ki

17 Ikanta jariitantayita Pablo itsipatakari Silas ikinayitanaki Anffipolis-ki, Apolonia-ki irojatzii jariitantakari Tesalónica-ki, otzimi janta japatotapiintaiyani Judá-mirinkaiti.² Tima iro jamitapiintakari Pablo aririka jariitya pashiniki nampitsi, ityaapiintzi tsikarika japatotapiinta Judá-mirinkaiti, ikinkithatzi. Irootaki jimatapaakiri iroñaaka. Ipoña japiitairo pashiniki

kitiijyiri jimakoryaantaitari, japiitairo iijatzi. Ari jiñaanaminthatapiintakiri Judá-mirinka. ³Jookoyitatziniiri Osankinarintsipirori tsika ikinkithatakota Cristo inkamimotanti, impoñaashitaiya jañagai iijatzi. Ikantayitziri: “Jirika Jesús nokinkithatakotakimiri, iriitaki Cristo”. ⁴Ari ikimisantanaki tsika ikaatzi Judá-mirinka, itsipatanakari Pablo iijatzi Silas. Ikimisantaianakini iijatzi ojyiki Grecia-paantiri pinkathata-sorintsitaniri, ari okimitsitakari iijatzi pinkathataawo tsinaniiti. ⁵Iro kantacha Judá-mirinkaiti kaari kimisantatsini, tii inimoshiritanakiri. Japatotaki kaaripiroshiririiti. Jotyaaantakiri imaamanitanti nampitsiki. Imaamanipankotakiri iijatzi Jasón, jaminaminatziri Pablo itsipatakari Silas. ⁶Tii jiñaashitari janta, jinoshikanakiri Jasón itsipataanakiri pashini kimisantzinkariiti, jaanakiri isaiki jiwatakaantzirori nampitsi, ikantaiyapaakini: “¡Tzimatsi shirampariiti ochapishiryaaantantsiri nampitsiitiki, pokaki iroñaaka jaka. ⁷Jirika Jasón oosaikawakiriri ipankoki! Ithainkayitakiro jirikaiti ikantakaantani pinkatharitatsiri Roma-ki, ikantaiyakini: “Tzimatsi pashini pinkathari, jiita Jesús”. ⁸Ikanta ikimayawakironi jiroka, tii inimo-taiyanakirini atziriiti iijatzi jiwariiti. ⁹Ikowakoitakiri Jasón impinawintya itsipayitakari pashinipaini, ari onkantya impakaantaiyaariri.

Jataki Pablo itsipatanaari Silas Berea-ki

¹⁰Ikanta kimisantzinkariiti, jotyaaantairi tsiniripaiti Pablo itsipatanaari Silas, jiyaatai Berea-ki. Ikanta jariitaiyakani janta, jataiyakini japatotapiintaiyani

Judá-mirinka. ¹¹Jirikaiti Judá-mirinka, nishironkatantaniri jinaiyatziini tii ikimitari Tesalónica-jatzi, kamiitha ikimisantawakiro ñaantsi. Jaakowintanakawo kitiijyiriki jiñaanatanakiro Osankinarintsipirori jiñaantyaawori imapirotatyaarika ikamantaitziriri. ¹²Ojyiki Judá-mirinkaiti kimisantanaintsiri, ari ikimitsitakari iijatzi Grecia-paantiri pinkathataari, iijatzi tsinaniiti. ¹³Iro kantacha Judá-mirinkaiti nampitawori Tesalónica-ki, ikimakotakiri ikinkithatakantaatzi Pablo janta Berea-ki, pokaiyanakini, imaamaniminthawaitapaakiri atziriiti. ¹⁴Iro kantacha kimisantzinkariiti jaanakiri Pablo inkaarithapiyaaki. Iriima Silas itsipatakari Timoteo ari isaikanaki irirori. ¹⁵Ipoña jawisakagaitanakiri Pablo irojatzari jaritantakari Atenas-ki. Ikanta ipiyaiyaani Berea-ki, ikantapairi Silas itsipatakari Timoteo: “Ikaimakaantaimi Pablo, piyaatai thaankipiroini”.

Isaiki Pablo Atenas-ki

¹⁶Ikanta Pablo joyaawintari Atenas-ki Silas itsipatakari Timoteo, ojyiki oñaashirinkakiri jiñaayitziri Atenas-jatzi jamanamanaatari ojyakaantsipaini. ¹⁷Irootaki ikinkithawaitakaantakariri Judá-mirinkaiti, iijatzi pashinipaini pinkathatasorintsitaniri janta japatotapiintaiyani. Ojyiki ikinkithawaitakaapiintaki iijatzi kitiijyiriki tsikarika ipiyotapiintaiyani atziriiti janta nampitsiki. ¹⁸Jiñaanaminthayitziri iijatzi yotaniiriiti janta nampitsiki. Tzimatsi kantayitatsiri: “¿Iitamachiitaka ikinkithatakotziri jirika kiñaaniri?” Ikantaiyini pashini: “Kimitaka ikinkithatakotatziiri pashinitatsiri

‡‡17:16 Jiroka nampitsi Atenas otzinkami inatzi nampitsi, ari jinampitawori ojyiki yotaniiriiti Grecia-jatzi.

pawa”. Iro ikantayitantakari tima Pablo ikamantantatziro Kamiithari Ñaantsi tsika ikantakota Jesús, jañaantaari iijatzi.¹⁸ Ipoña jomiyaanakiri otzishiki iitachari “Areópago”, tsika japatotapiintaiyani. Josampitakiri: “Incha pinkinkithatakotinawo owakiraatsiri piyotantziri jaka nonampiki.²⁰ Tima pikinkithatakotakinawo kaari nokimapiintzi. Nokowaiyini niyoti iita kantakotachari”.²¹ (Tima okaatzi itzimawintziri Atenas-jatziiti itsipatakari ariitzinkariiti janta, ikimisantayitziro owakiraatsiri ñaantsi, jowawisaimaityaawo.)

²²Ikatzianaka Pablo ipiyowintaitakari, ikantanaki: “Atenas-jatziiti, noñaakimi naaka, tzimatsi oiyiki piwawaniyitari, pamana-manatashitapiintari.²³ Nokinayitzi pinampiki, noñaayitakiro pitaapiriminto. Tzimatsi apaani osankinataka, okantzi: ‘PAWA KAARI JIYOYIITZI’. Irijatzita nokinkithatakotzimiri naaka.²⁴ Iri witsikakirori kipatsi maawoni tzimantayitawori, irijatzi Pinkathariwintzirori inkiti iijatzi kipatsi. Tii isaikantawo tasorintspanko jiwitsikani atziriiti.²⁵ Tii ikowiro irirori jiwitsikaitiniri tsikarika oitya. Tima iriitaki añaakaayitairi maawoni aakaiti, irijatzi añainkatakaayitairi, ipayitairo maawoni tsikarika oitarika.²⁶ Iriitaki witsikakirori itawori shirampari, jogyiñaakiri, itzimpoakakiri inampitanyaaawori maawoni kipatsiki. Ikinkishiritsitaka tsika onkaati osamaniti jinampitaiyaawo tsikarika-paini.²⁷ Iro jantantakawori jiroka, onkantya jaminaminaitanyaariri.

Kimiwaitaka ipampipampiwaitatyiimi jaminaminaitziri. Ari jiñiiri. Tima tii intaina isaiki Pawa ari itsipayitai maawoni aakaiti.²⁸ Iriitaki añaakaayitairi iroñaaka, ijiwatakaayitai, iri tzimakaayitairi. Irojatzii ikantsitakari pijyininkaiti iiroka, kinkitharyaantzi, ikantaki: ‘Jashiyitai Pawa’.²⁹ Tima jashiyitai Pawa, tii okantzi ankinkishiritakowaityaari ikimitatyaari oiyakaantsi jiwitsikani atziriiti, jiwitsikayitziro oro, kiriiki, mapi.³⁰ Tima pairani oiyiki jamawitakiro Pawa okaatzi jantashiwaitakari imasontzinkakiini. Iro kantacha ikantayitairi maawoni tsikarika inampiyitawo, ikantairi: ‘Powajyaantairo kaaripirori pamitashiyitari’.³¹ Tima Pawa jiyoshiitaki apaani shirampari, iriitaki jotyaaantairi jaminakoyitairo okaatzi antayitakiri. Aritaki jiyotajaantakiro irirori Pawa tsikapaitirika jimatairo. Tima joñaagantakiri shirampari jowiriintairi ikamawitaka”.

³²Ikanta ikimawaki ikinkithatakotakiri kaminkari ipiriintaa, ishirontaminthatanakari. Tzimatsi pashini kantanakiriri: “Ari apiitiro paata nonkimimi pinkinkithatakotiro jiroka”.³³ Jiyaapithatanairi Pablo.³⁴ Iro kantacha joyaatanakiri tsikarika ikaatzi, kimisantai irirori. Jirika ikaatzi kimisantaatsiri: Dionisio, irijatzi apaani tsipawitariri ipiyotapiinta Areópago-ki. Opoñaapaaka tsinani iitachari Dámaris, tzimayitatsi pashini.

Aritaka Pablo Corinto-ki

18 Ikanta okaatapaaki jiroka, ishitowanaki Pablo Atenas-ki,

¹⁸17:18 Jiitaitziri jaka “yotaniiriiti”, iriitakiri kimisantzirori jiyotaantziri iitachari “Epicuro”, ikantzi: “Iro kowapirotachari ankimoshiriwairi”. Tzimatsi iijatzi pashini jiitaitziri jaka “yotaniiriiti”, jiita “Stoa-jatziiti”. Ikimisantayironi iriroriiti okaatzi jiyotaantziri pairani iitachari “Zenón”, ikantaki: “Ontzimatyii añaakopirotanitya”. Iro jiitaitantariri “Stoa-jatziiti”, tima japatotapiintaiyani jiitaitziro iñaaniki iriroriiti “Stoa”, owaankiityaani inatzi, pothopooki ikantayitziro.

jataki Corinto-ki. ²Ari jiñaakiri Judá-mirinka iitachari Aquila, Ponto-jatzi jinatzi jirika. Owakiraa jariitaka Aquila itsipatakawo iina Priscila ipoñaakawo Italia-ki, tima pinkathari Claudio ikantakaantaki janta Roma-ki ishitowayiti maawoni Judá-mirinkaiti. Jataki Pablo jariitari Aquila. ³Ari isaikapaaki Pablo itsipatyaari. Tima okaatzi jantawaititakari jirika, ishirikayitziro tontamawotatsiri manthakintsi, ipankoitawo. Irojatz jantawaitisitari pairani Pablo irirori. ⁴Ari ikantapiintatya Pablo jiyaatzi japatotapiintaita kitijyiriki jimakoryaantaitari, ikinkithatakaantayitaki inkitsirinkantyaariri Judá-mirinkaiti inkimisantakaayitairi, iijatzi Grecia-paantiri.

⁵Ikanta Silas itsipatakari Timoteo ariitaiyapaakani ipoñagaawo Macedonia-ki. Ari jaakowintanakawo Pablo ikinkithatakaantanaki. Ikantakiri Judá-mirinkaiti: “Jirika Jesús, Cristo jinatzi”. ⁶Iro kantacha tii inimotziri Judá-mirinkaiti, ikisaniintanaka, ikawiyawaitanakiri. Ari jotikanairo iithaari Pablo jiyotaitantyaari tii ikimisantaiyini, ikantanakiri: “Irokayitaki kantashityaawoni pimpiyashitantaiyaari, tii naaka kantashityaawoni. Ironaaka nompithokashityaari kaari ajyininkata”.

⁷Shitowanaki japatotapiintaita. Jataki ipankoki atziri iitachari Justo, pinkathatasorintsitaniri jinatzi. Isaikanampitziro irirori japatotapiintaiyani Judá-mirinkaiti. ⁸Ikanta Crispo, jiwatatsiri japatotapiinta Judá-mirinka, ikimisantanakiri Awinkathariti, ari ikimitaakiro iijatzi ikaatzi saikapankotziriri. Iijatzi ikimitanakari oiyiki Corinto-jatzi, ikimayitakiro ñaantsi, kimisantayitanaki, jowiinkaayitakiri. ⁹Ikanta Pablo, jomishimpiyaakiri Awinkathariti tsiniripaiti, ikantakiri:

“Iiro pithaawi. Piyaatakaairo pinkamantantiro ñaantsi jaka, iiro pimairitzi”. ¹⁰“Tima ari notsipatzimi naaka, iiro jowatsinawaitaitzimi jaka, tima tzimatsi oiyiki nashiyitaari naaka jaka nampitsiki”. ¹¹Iro isaikantanakari Pablo Corinto-ki, awisanaki apaani osarintsi niyankitapai pashini. Jiyotaantayitziro iñaani Pawa.

¹²Okanta ijiwatantari Galión janta Acaya-ki, jitanakawo Judá-mirinkaiti imaamanitanakiri Pablo. Ipoña jaanakiri janta jiwariiki. ¹³Ikantapaakiri: “Jirika shirampari ikinakaashitakawo jiyotaayitziro atziriiti ipinkathatairi Pawa, ipiyathatakawo ikantakaantaitziri”. ¹⁴Iro jiñaawaitanakimi Pablo, ikantanaki Galión jiñaanatanakiri Judá-mirinkaiti: “Iroorika pikinkithatakotzi ikinakaashitakari jirika shirampari, itsitokantaki, aritaki nonkimakimi pinkantayitina. ¹⁵Aña pikantawakaaw-intashitawo piñaawaiminthatashitari, pipairyaaaminthawaitashitari, piitashiwaitari: ‘Ikantakaantaitani’. Piyotaiyironi iirokaiti tsika pinkantiro, tii nomiraawintawaitawo naaka”. ¹⁶Jomishitowaiyakirini. ¹⁷Ikanta Grecia-paantiri, joirikanakiri iitachari Sóstenes, iri jiwatsitacha japatotapiinta Judá-mirinka. Ipajawaitanakiri. Iro kantzimaitachari Galión, tii jimatzimaitawo irirori.

¹⁸Oiyiki kitijyiri isaikawaitanai Pablo janta Corinto-ki. Ari jiyaatai itsipatanaawo Priscila iijatzi Aquila, jiyaatairo Siria-ki. Ikanta janta Cencrea-ki, tikira jotitanaata, jamiitanakiro iishi, ari jimonkaatziro okaatzi ikantantakiri. ¹⁹Ikanta jariitaka Efeso-ki, jataki Pablo japatotapiintaita, ikinkithatakaayitapaakiri Judá-mirinkaiti. Ari jookanairi Aquila itsipatakawo Priscila. ²⁰Ikowakowitawaari Judá-mirinkaiti osamani isaikanaki, tiimaita ikowi Pablo. ²¹Ikantanairi jiyaatzimatana:

“Ontzimatyii nariitaiya Jerusalén-ki joimoshirinkaita. Iriirika Pawa kowatsini, ari nompiyi noñaayitaatimi”. Ipoñaashitaka jotitanaa Pablo, jatai.

Piyaa Pablo Antioquía-ki, ipiyanaawo iijatzi ikinkithatzi

²² Ikanta jariiata Cesarea-ki, awisapai Jerusalén-ki jiwithatapaiyaari kimisantzinkariiti. Ipoña jawanai Antioquía-ki. ²³ Ikanta osamanitaki, japiitairo iijatzi jariitantayita nampitsi tzimatsiri janta Galacia-ki iijatzi Frigia-ki, jominthashiritakaayitari jiyotaani.

Ikinkithatzi Apolos janta Efeso-ki

²⁴ Okanta janta Efeso-ki, ariitaka Judá-mirinka iitachari Apolos, Alejandría-jatzi jinatzi. Kamiitha ikinkithatzi, jiyotakopirotziro Osankinarintsipirori. ²⁵ Tzimatsi kinkithatakotsitakariri Juan-ni owiinkaantantani, ikinkithatakoitsitakawo iijatzi okaatzi ikamantantakiri Juan-ni ikantakota Jesús. Ari iwiya jiyotakotziro irirori. Iro kantacha, kamiitha ikanta joñaagantawitawo ikinkithatakotziro Jesús. ²⁶ Ari ikinkithatakaantapaaki Apolos japatotapiintaita. Ikanta okimakiri Priscila otsipatakari Aquila, jaanakiri Apolos, jiyotaakiri tsika ikantakotajaanta Jesús. ²⁷ Ikowaki Apolos jawijyi Acaya-ki. Ari ipawakiri kimisantzinkariiti Efeso-jatzi apaani osankinarintsi jaapatziyantawatyaariri Acaya-jatzi. Ikanta jariiata Acaya-ki, ojiyiki ithaamintakaapaakari kimisantzinkariiti inishironkayitairi Pawa. ²⁸ Jimatatziro Apolos ikitsirinkayitakiri Judá-mirinkaiti, joñaagayitziro Osankinarintsipirori ikinkithatakoitziro Cristo, ari okanta jiyotakotantaitakariri Jesús, iriitaki Cristo.

Ariitaa Pablo Efeso-ki

19 Ikanta Apolos isaiki Corinto-ki, anonkanaki Pablo otzishimashiki, ariitaka Efeso-ki. Jiñaapaakiri kimisantawitachari. ² Josampitapaakiri: “¿Inampishiritantakimima Tasorintsinkantsi owakiraa ikimisantakaitakimi?” Ikantaiyanakini iriroriiti: “Tiitya. ¿Oitama kantakotachari jiroka? ¿Iitama ikantaitziri Tasorintsinkantsi?” ³ Ari ikantzi Pablo: “¿Iitaka powiinkaawintakari pikimisantawitaa?” Ikantaiyini iriroriiti: “Iro nowiinkaawinta jiyotaantakiri Juan-ni”. ⁴ Ipoña Pablo jiyotaanakiri, ikantayitziro: “Jowiinkaantanzira Juan-ni, ojiyakaawintamachiitayata jowajyaantaitiro kaaripirori. Iro kantzimaitacha ikantsitaka Juan-ni: ‘Pinkimisantairi aatsikitaintsiri, iri poyaatapaatyaanani’. Iriitaki Jesucristo ikinkithatakotakiri jaka”. ⁵ Ikanta ikimaiyawakini jirikaiti, jowiinkaawintanakari Awinkathariti Jesús, ipairyayitainiri irirori. ⁶ Ipoña Pablo jotzimikapatziitoyitantakari jako, ari inampishiritantanakari iriroriiti Tasorintsinkantsi. Jiñaawaiyitananakawo pashiniyitatsiri ñaantsi. Ikamantantayitanakiro ñaantsi jiyotakaayitanairiri Pawa. ⁷ Ikaataiyini 12 atziroiti.

⁸ Ipoña jawisaki Pablo japatotapiintaiyani Judá-mirinka, ari ikinkithatakaantapaaki ikaatzi mawa kashiri. Tikaatsi inthaawakaiya, ikowi jiyotakaayitairi atziroiti tsika ikanta Pawa ipinkathariwintantai. ⁹ Iro kantacha tzimatsi tsika ikaatzi kisoshiriwaitatsiri, tii ikowi inkimisantaiyini, ikijyimawaitakiri tsipataaariri jiiitaitziri “Aatsi”. Ikanta Pablo, jintainaryaanakari jirikaiti. Ikaminaayitanairi jiyotaaniiti janta iyaapapankotiki jiiitaitziro “Tiranno”.

Ari jiyotapiintakiri maawoni kitiiyiriki.

¹⁰Ari ikantapiintanakitya, tzimakotaki apiti osarintsi. Ikimakoyitairo iñaani Pawa nampiyitawori Asia-ki, Judá-mirinkaiti, Grecia-paantiripaini, maawoni.

¹¹Ojyiki itasonkawintantaki Pablo janta ikantakaakari Pawa.

¹²Matataitacha iijatzi oshinchaantanaki imanthakipaini Pablo. Aririka jaayiitiro tsikarikapaini, intirotantaityaari mantsiyari, aritaki ishintsitanai.

Aritaki onkantaki iijatzi ishintsiyitai piyarishiriyitatsiri. ¹³Ikanta tsikarika

ikaatzi Judá-mirinka kinakinawaitatsiri janta joshinchaayitziri piyarishiritatsiri, ikowawitaiyakani iriroriiti joshinchaanti impairyiiri Jesús. Ikantawitari piyariiti jiñaanatziri: “¡Piyaapithatiri, nompairyiimiri Jesús, ikinkithakotziri Pablo!” ¹⁴Irootaki jimawitaiyakarini 7

itomiiti Judá-mirinka iitachari Eseva, jiwawitariri ompiratasorintsitaniriiti janta. ¹⁵Iro kantacha jakakiri piyariiti, ikantakiri: “Noñiiri Jesús, niyotakotziri Pablo. Irooma iirokaiti, tii niyotzimi”.

¹⁶Ikanta piyarishiritatsiri joirikanakiri jirikaiti, antawoiti jomankiyanakari, joitsinampaakiri maawoni, jomishiyairi ipankoki jaatonkoryaamirikitakiri, antawo jowatsinawaitakiri iwathaki.

¹⁷Ikimaiyakini nampitawori Efeso-ki, Judá-mirinkaiti iijatzi Grecia-paantiri, maawoni. Owanaa ithawaiyanakini. Ari okanta ipinkathaitantanakariri Awinkathariti Jesús. ¹⁸Ari ipokayitanaki iijatzi ojyiki kimisantayitaatsini, ithawitakoyitapaakiro iyaaripironka.

¹⁹Jamayitapaakiro jyiripiyaari-witachari tsika jiñaanatakotapiintziro ijyiripiyaaritantari, itaayitapaakiro. Ikanta jaminaitakiro tsikarika okaatzi opinatari itaayiitakiri, ariitaka ikaatzi: 50,000 ikithoki kiriiki. ²⁰Iikiro ikimakopiroitanakitziri Awinkathariti.

²¹Okanta okaatapaaki jirokapaini, jominthatakawo Pablo jariitantaya Macedonia-ki iijatzi Acaya-ki. Impoña jawisanaki irojatziri Jerusalén-ki. Ikantsitaka iijatzi: “Aririka niyaataki Jerusalén-ki, ari nawisaki niyaati Roma-ki”. ²²Ipoña jotyaaantaki Macedonia-ki apiti imitakotapiintirini, Timoteo itsipatakari Erasto, iinirotatsi isaikanaki irirori Asia-ki.

Imaamanitantaiziti Efeso-ki

²³Okanta janta Efeso-ki antawoiti ikisawakaawintakari tsipatanairi jii-itaitziri “Aatsi”. ²⁴Iri poñaakaantakawori iitachari Demetrio, ashiropakori. Tzimayitatsi iijatzi kimitakariri irirori jiwitsikayitziro oryaani ojyakaawo oyaapapankoti iwawanitashiitari jiiitaitziri “Diana”. Iri jaantayitari ojyiki kiriiki.

²⁵Japatotaiyakani maawoni ashiropakoriiti. Ikantakiri Demetrio: “¡Shirampariiti! Tima iro añaantari aakaiti jiroka antawairi. ²⁶Iro kantacha, aritaki pikimakotakiri jiiitaitziri Pablo, ikitsirinkaki ojyiki atziriiti, ikantayitziri: ‘Jiwitsikani atziriiti tii impawati’. Tii apa ikantakiro anampitsitiki Efeso, aña jimatsitakawo maawoni jaka Asia-ki. ²⁷Tii apa onkantzimotai iiro jamanantapiroitanaari awitsikani, iro kantzimopiro-tairi, ompiyakoty inkimakoitiro antawoiti awawani Diana maawoni jaka Asia-ki, ari jowajyaantaitanakiro impokaiti oyaapapankotiki”.

²⁸Ikanta ikimaiyakini, antawo ikisaiyanakani, ikaimaiyanakini: “¡Antawoiti inatzi Diana awawanitari jaka Efeso-ki!” ²⁹Iikiro ikamiñi-inkatanakitziri jiñaawaitaiyini jirikaiti. Ipoña joirikaitanakiri Gayo itsipataitanakiri Aristarco, jaitanakiri japatotaiyapiintani atziriiti. Jirika jaitanakiri iriitaki itsipatapiintari Pablo jariitantayita, Macedonia-jatzi jinaiyini. ³⁰Ikowawitaka Pablo

intyaapaakimi irirori, tiimaita ishinitziri jiyotaaniiti. ³¹ Ari ikimitsitakari jiwariiti jaapatziyani Pablo, ikantakaantakiri: “Iiro pimatsitawo iiroka janta”. ³² Ikanta janta japatotaiyakani, iikiro ichiraachiraataiyatziini, tii ojoyawakaa okaatzi ichiraawintaiyirini. Tima jirikaiti atziriiti tii jiyopirotaiyini oita japatowintaiyarini, ikaimakaimawaitashitaiyani. ³³ Iro kantacha tsikarika ikaatzi Judá-mirinka, jiñaakiri Alejandro josatikaka janta ipiyotaiyakani, ishintsiwintanakiri inkinkithatakotiri. Ikanta Alejandro jakotanaki jimairitantawatyaaari, inkinkithawaitakaawitakari. ³⁴ Iro kantacha jiyotaiyakini atziriiti Judá-mirinka jinatzi jirika Alejandro, iikiro japiitanakitziiro ikaimaiyini, osamani ikantaka ikaimi, ikantaiyini: “¡Antawoiti inatzi Diana awawanitari jaka Efeso-ki!”^{§§} ³⁵ Ipoña ikatziyanaka osankinaryaantzi, jomairintakiri, ikantakiri: “Efeso-jatzi, jiyotaitzi maawoni, aakaiti kimpoyaawintawori oyaapapankoti awawani Diana, iijatzi oiyakaani poñainchari inkitiki. ³⁶ Irootaki pinkinkishiritantawatyaaari kamiitha, iiro pimaamanitantashiwaita. ³⁷ Tima jirikaiti shirampari pamayitakiri, tii jowaaripirotziro kaapapanko, tii ikijyimatziro iijatzi awawani. ³⁸ Ikowirika jiyakawintanti Demetrio itsipayitakari ikaayitziri, jaanakiri ajiwariki jaminakotiniri, iri witsikiniriri okaatzi kantzimotariri. ³⁹ Okowatyaaarika ayotakotiro maawoni aakaiti, kimitaka kantatsi apatotiri maawoni jiwariiti, jaminakotantyaawori. ⁴⁰ Okaatzi awisaintsiri iroñaaka, aritaki jowasankitaawintaitakairo amaamanitantaki. Iiro otzimi ankantiri

ampiyakowintantyaari”. ⁴¹ Ikanta ithonkakiro jiñaawaitakiro jiroka, jotyaantairi atziriiti.

Ipiyaawo Pablo Macedonia-ki iijatzi Grecia-ki

20 Ikanta ithonkaka ikamiñi-inkataki jiñaawaitaiyini, japatotakiri Pablo jiyotaani ikaminaayitanairi. Ipoñaashitaka jiwithayitanaari, jataki Macedonia-ki. ² Ari jariiyitanaawo maawoni nampitsi tsika isaikayitzi iyikiiti, ikaminaayitanairi. Irojatzii jariitantakari Grecia-ki. ³ Ari isaikawaitapaakiri ikaatzi mawa kashiri. Iro jotitanaiyaami jiyaatantyaari Siria-ki, ari ikimakiri jowamaatyiri Judá-mirinkaiti jariitatyaaarika janta. Irootaki ipiyantanaari Macedonia-ki. ⁴ Ari itsipatanaari Sópater Berea-jatzi jinatzi itomi Pirro. Ipoñaapaaka Aristarco, ipoñaapaaka Segundo, Tesalónica-jatzi jinatzi. Ipoñaapaaka Gayo, Derbe-jatzi jinatzi. Ipoñaapaaka Timoteo, Tíquico iijatzi Trófimo, Asia-jatzi jinayitzi jirika. ⁵ Ari jiiwataiyanakini jirikaiti iyikiiti, joyaawintapaakina Troas-ki notsipatakari Pablo. ⁶ Okanta awisanaki kitiijyiri jowantapiintaitantawori tantaponka, ari notitanaari Filipos-ki. Awisaki 5 kitiijyiri, noñaayitapai iriroriiti janta Troas-ki, ari nosaikaiyapaakini okaatzi 7 kitiijyiri.

Ariita Pablo Troas-ki

⁷ Okanta ariitapaa kitiijyiri japatotapiintaita, ari napatotaka nom-pitoryiira tanta, inkinkithatakaantaki Pablo. Tima nawisatyi oñaatamanai, iikiro jiyataakaanakitziiro inkinkithatzi,

§§19:34 Kantakotachari jaka “osamani ikantaka ikaimi”, apiti ikanta hora osamanitaki.

niyankiititakotakina.^{*†} ⁸Ari napatotaiyani jinoki pankotsi, oiyiki ootamintotsi joisaitaki. ⁹Ikanta mainari iitachari Eutico isaiki opatzimooki pankotsi. Tima osamanitaki ikinkithataki Pablo, ayimatakiri iwochokini mainari, paryaanaki isaawiki, kamapaaki.[‡] ¹⁰Ipoña jayitapaaki Pablo, joiyotashitapaakari mainari, jawithakitapaakiri. Ikantanaki: “Tiro pithaawaiyini, añagai”. ¹¹Ipoña ipiyanaa Pablo jinoki, ipitoryaapaakiro tanta, owaiyakani. Iikiro ikinkithatanakitzi, irojatzi okitiiyyitantanakari. Ipoña nawisaiyanakini. ¹²Iriima mainari, jaayitanaari jañagai. Irootaki ithaamintashiriproitantanakari.

Jawisanaki Troas-ki irojatzi Mileto-ki

¹³Ari niwataiyanakini naakaiti, notitaiyanakani irojatzi Asón-ki, ari nokinkishiritakari naanairi Pablo, tima ikowakitzi irirori inkinanaki kipatsiki. ¹⁴Ikanta noñaapairi Pablo janta Asón-ki, ari jotitanaari, jataiyakinani Mitilene-ki. ¹⁵Opoña nawisaiyakini janta, nokitiiyyitakotapaaki Quío-ki, opoña namaatakotanai apaani kitiiyyiri ariitakina Samos-ki, ari naatakotapainta Trogilio-ki. Ipoña nawisanaki pashini kitiiyyiri, ariitaiyakini Mileto-ki. ¹⁶Ari okanta nawisantanakawori Efeso tii naatakotapainta, tima Pablo tii ikowi jiyatapainti janta,

iuro josamanipirowaitanta Asia-ki. Ikwatzi jariitsitaiya Jerusalén-ki, tikira joimoshirinkaitanakiro kitiiyyiri “Oyiipataantsi”.[¶]

Inkinkithatakairi Pablo jantaripiroriiti Efeso-jatzi

¹⁷Ikanta nariitaka Mileto-ki, ikaimakaantapaakiri Pablo jantaripiroriiti kimisantzinkariiti Efeso-jatzi. ¹⁸Ikanta ipokaiyakini, ikantawakiri: “Piyotaiyini irokaiti tsika nokanta nosaikimotakimi owakiraa nariitantakari Asia-ki. ¹⁹Ari nokantapi-intatya nantawaitziniri Awinkathariti, tsinampashiri nokanta, owanaa niraawaitaka noñaakiro ikowaiyakini Judá-mirinkaiti imaamanitina. ²⁰Iro kantacha tii nowajyaantanakiro nokinkithatakamiro onkaati pinintaawaitaiyaari, niyotaapiintakimi pipankoitiki, iijatzi janta ipiyotapiintaiyani atziriiti. ²¹Nokinkithataakiri nojyininkapaini Judá-mirinka iijatzi Grecia-paantiri, nokantayiziri: Pimpiyashitairi Pawa, pawintagaiyaari Awinkathariti Jesucristo. ²²Iroñaaka niyaati Jerusalén-ki, Tasorintsinkantsi minthashiritakaakinari, tii niyotzimaita oityaarika awijyimotinani janta. ²³Iro kantacha tsikarika niyaayitzi, jiyoshiritakaakina Tasorintsinkantsi, ikantashiritana: ‘Oiyiki piñaashiwaiyaawo jomontyaawaitaitimi’. ²⁴Iro kantzimaitacha naaka, tii onkantzi-

^{*}20:7 Kantakotachari jaka “japatotantapiintaitari”, irojatzi ikantaitsitari “itapiintawori kitiiyyiri pashiniki domingo”.

[†]20:7 Kantakotachari jaka “impitoryiirori tanta”, iro jantayitanairi kimisantzinkariiti aririka inkinkishiritakotiri Jesucristo ikamimotantaki. Ari ikantziro jatyoowakaiyani, ipitoryiuro tanta, jowaiyani, jirawaitaiyini imiri. Tima jimatakotatziri Jesús jiiwyaantanaawo jowakaanaari jiyotaanipaini. Irootaki ikinkithatakotapiintakiri, ikantaitsi “impitoryaitiro tanta”.

[‡]20:9 Kantakotachari jaka “paryaanaki isaawiki”, irootaki ikantakoitzi pankotsi, mawa okanta opiwiryaa jiwitsikayitziro. Ari ipoñaakari iparyaaki mainari irojatzi isaawiki.

[¶]20:16 Kantakotachari jaka “Oyiipataantsi”, irojatzi ikantaitsitari “Pentecostés”.

mowaitina onkaati nonkimaatsityaari, tii nonishironkapirowaitanaka. Iro kowapirotacha nonkimoshiriwintiro nonkimitakaantiro irootaintsimi nimatiro nonkitsirinkanti nariitya tsika iwiya noshiyi. Tima irootaintsi nothotyiro ikantakinari Awinkathariti Jesús nonkamantantiro Kamiithari Naantsi okantakota inishironkayitai Pawa. ²⁵Nokinkithataakimi iijatzi iirokaiti tsika okantakota ipinkathariwintantai Pawa. Iromaita papiitairo piñaayitaina. ²⁶Irootaki nokowantari nonkantimi tii naaka kantakaashityaawoni intzimentaiyaari piyashitaachani, ²⁷tima nokinkithatakimiro maawoni ikinkishiritakari kitziroini Pawa jantiri, tikaatsi nimanimotimi. ²⁸Pinkimpoyaayitaiya, ari pinkimitakaayitaiyaari piyotapiintachari tsika jowayitakiri Tasorintsinkantsi. Pinkimitaiyaari aamaakowintaniri paamaakowintaiyaari kimisantairiri Awinkathariti, iriitaki ikapathainkawintairi ipinawintayitairi. ²⁹Niyotzi naaka aririka niyaatai ari impokapaaki pashiniiti, inkimitapaatyaari katsimari piratsi, inkowapaaki japirotiri kimisantzinkariiti. ³⁰Ari intzinaayitanatya pikaataiyakini jamatawitaki kimisantzinkariiti, jowajyaantakaakiri ikimisantawitairi. ³¹Pinkinkishiritiro iirokaiti, mawa osarintsi nosaikimowaitakimi, tii nowajyaantapaintziro nokaminaayitzimi, niraakowaitakimi. ³²Nawintaari Pawa naaka, iyikiiti. Iriitaki aamaakowintimini, iriitaki nishironkatimini tima irootaki ikantayitakairi. Ari inthaamintashiritakaimi, aritaki jiñaakaayitaimiro okaatzi ikajyaakaayitakiriri maawoni oitishiritaari. ³³Tii noñiuro naaka nonintakotantiri, kiriiki, oro, ikithaataitairi. ³⁴Piyotaiyini iirokaiti, naakataki antawaiwintaincha naantari kowityiimoyitanari, ari nokimitaakiro nantawaiwintakiniri

iijatzi ikaatzi tsipayitakinari. ³⁵Ari nokinakairo niyotaantakimirori tsika ankantiro antawaipirotapiintai, anishironkatantyaariri kowityaani-intawaitatsiri. Ari nokinkishiritakaimiro ikinkithatakotapaintziri Awinkathariti Jesús, ikantaki: ‘Kimoshiriprowintaaari jinatzi nishironkatantanirini, tii ari inkantajaantaitiri ipashitaitari’.

³⁶Ikanta ithonkanakiro Pablo ikantakiro jiroka, jotzirowanaka jamanamanaataakanakari maawoni piyotainchari. ³⁷maawoni jiragaiyakani, jawithakitawakaayitaka, ari jiwithatawaari Pablo jiyaatai. ³⁸Owashiri ikantaiyanakani, tima ikimakiri ikantaki iiro piñaagaana. Ari joyaataiyanakirini irojatzii jotitantanaari Pablo.

Jiyaatantaari Pablo Jerusalén-ki

21 Ikanta nookanairi iyikiiti, otitaiyanaanani, tampatzika nowanakiro niyaati Cos-ki, okitiiyyitamanai ariitakina Roda-ki, opoña nawisanaki irojatzii Pátara-ki. ²Ari noñaapaaki antawo pitotsi jatatsiri Fenicia-ki, ari notitaiyanakani. ³Ikanta namaatakotzi, naminakotanakiro nampatiki othampijyaa jiiitaitziri Chipre, nokinakotanaki nakopiroiniki irojatzii Siria-ki. Tima tzimatsi ajaagawontsi jookaitanakiri Tiro-ki, ari naatakotaiyapaakani. ⁴Noñaapairi kimisantzinkariiti, ari nosaikimowaitanakiri okaatzi 7 kitiiyyiri. Ikantawakiri Pablo: “Iiro piyaatzi Jerusalén-ki”. Iro ikantantakari, jiyoshiritakaakitziiri Tasorintsinkantsi. ⁵Okanta awisanaki 7 kitiiyyiri, iro nawijyimatantyaari. Ari joyaatanakina maawoni iyikiiti, itsipayitakawo iinaiti, iijatzi jowaiyaniiti. Irojatzii othapikitapaa nampitsi, ari notzirowaiyapaakani impanikiitiki, namanamanaataiyakani. ⁶Ipoña niwithatawakaayitanaa,

otitanaana naakaiti, piyaiyanaani iriroriiti ipankoitiki.

⁷Ipoña namaatakotanai irojatzi Tolemaida-ki, ari niwithayitapaari iyikiiti, apaani kitiiyyiri nosaikimowaitanakiri iriroriiti. ⁸Okanta okitiiyyitamanai awisakotanakina, ariitakina Cesarea-ki. Opoña nokinanaki ipankoki Felipe kinkithatakaniri, ari nosaikapaakiri. Jirika Felipe iriitaki kaatatsi pairani 7 jowaitakiri jimitakoyitiri Otyaantapiroriiti. ⁹Tzimatsi Felipe 4 mainawo irishinto, kamantantaniro inayitatzii. ¹⁰Aritaki oyyikitaki kitiiyyiri nosaikapaaki janta, ari jariitakari apaani kamantantaniri ipoñaakawo Judea-ki, jiita Agabo.

¹¹Ikanta jiñaapaakina naakaiti jaa-paakiri jowathakiro Pablo, joojotakari jakoki iijatzii iitziki jiñaawaitanaki, ikantzi: “Ari inkantyaari ashitakariri jirika owathakirontsi joojotiri Judá-mirinkaiti janta Jerusalén-ki, jaakaantakiri janta kaari ajyininkata. Irootaki jiyotakaakinari naaka Tasorintsinkantsi”. ¹²Ikanta noki-maiyawakini, nokantakantawitanakari Pablo: “Iiro piyaatzi Jerusalén-ki”. Ari ikantsitawitakari iijatzii Cesarea-jatziiti. ¹³Iro kantacha ikantanaki irirori: “¿Iitama piraantaiyarini, owanaa powashiritakaakina? Aña minthatakina naaka. Aririka onkantya joojoyiitina nonkamawintantyaariri Awinkathariti Jesús Jerusalén-ki, imawaityaata”. ¹⁴Tii nokitsirinkashitari, nokantanakiri: “Imatyaata ikowiri Awinkathariti”.

¹⁵Ikanta okaatapaaki jiroka, witsikaiyanaanani, jataiyakinani Jerusalén-ki. ¹⁶Ari joyaatanakina tsika ikaatzi Cesarea-jatzi iyotaariiti jinatzii. Iriitaki aanakinari ipankoki shirampari Chipre-jatzi iitachari Mnasón, pairanitaki jiyotaaritzii jirika, iriitaki nomayimotaiyirini.

Joirikaitakiri Pablo tasorintsipankoki

¹⁷Okanta nariitaiyapaakani Jerusalén-ki, kimoshiri ikantaiyani iyikiiti jiñaawakina. ¹⁸Okanta okitiiyyitamanai, jaanakina Pablo nariityaari Jacobo, ari isaikakiri iijatzii maawoni antaripiroriiti. ¹⁹Jiwith-atapaakari Pablo, ikamantapaakiri maawoni oiyita jantakaayitakiriri Pawa janta inampiitiki pashinijatzii atziriiiti. ²⁰Ikanta ikimaiyawakini, ithaamintanakari Pawa. Ipoña ikantaitanakiri Pablo: “Iyiki, imapiro iyyikitaki ajyininkapaini Judá-mirinka kimisantanaaintsiri iijatzii, iinirotzimaita ishintsiwintaitziri kimisantzinkariiti jimonkaayitiro Ikantakaantani Moisés-ni. ²¹Ikimakowintakimi piyotaakiri ajyininka nampitawori pashiniki nampitsi, pinkantayitirimi: ‘Tii okowapirota pinkimisantairo Ikantakaantani Moisés-ni, tii okowapirota pintomishitaanitari pitomiiti, tii okowapirota iijatzii antayitairo okaatzi amiyitari pairani’. ²²¿Tsikama ankantyaaka? Iyoyitaki iroñaaka ajyininka, ariitaimi jaka. ²³Iro kamiithatatsi pantiro jiroka: Tzimatsi akaataiyini jaka, ikaatzi 4 shirampari monkaatironi ikajyaakaantziri. ²⁴Pintsipatanatyaari jirikaiti, pantiro onkaati kitiwathatakagaimini. Iiroka pinakowintirini inkaati intaayitiri, aririka jamiitaitakiniri iishi. Ari jiyoyiiti thiiyaantsi inatzi okaatzi ikantakoitakimiri iiroka, aña pimatsitaitawo iiroka pimonkaatziro Ikantakaantaitani. ²⁵Irooma naakaiti, niyotaiyini ikinakaashitakawo ajyininkapaini shintsishintsiwai-witachari jimonkaatakaantiromi Ikantakaantaitani. Tima ikaatzi kaari ajyininkata kimisantayitaatsiri, notyaantakiniri pairani osankinarintsii

nokinkishiritaiyakarini jaka, nokantaki: 'Iiro powayitari wathatsi itagaitziniriri iwawanitashiitari. Iiro powakoyitawo iriraani piratsi. Iiro pimayimpirawaitzi'. Apamachiini jantayitairo jiroka".²⁶ Jaanakiri Pablo 4 shirampari. Okanta okitiijiyitamanai itsipayitakari inkitiwathatakaitairi, ityaaki tasorintsipankoki inkamantanti tsika onkaati kitiijyiri onthonkantaari ikajyaakaantakiri, ikinkithatakotakiro tsikapaiti jamayitantaari jashitakaiyaari Pawa.

²⁷ Monkaatzimatapaaka 7 kitiijyiri, tsikarika ikaatzi Judá-mirinka poñaayitachari Asia-ki, jiñaakiri Pablo tasorintsipankoki. Japatotaki atziri, impokashitiri Pablo joirikiri,²⁸ ikaimaiyini, ikantzi: "¡Shirampariiti! ¡Israel-mirinkaiti! ¡Pimitakotina! Iriitaki jirika shirampari kinakinayitatsiri tsikarikapaini jiyotaayitziri atziriiti pithokashitariri ayyininkapaini, pithokashitawori Ikantakaantani Moisés-ni, pithokashitawori tasorintsipanko. Iro owatsipiro-tainchari, ityaakaakiri iroñaaka kaari ayyininkata tasorintsipankoki, ithainkatasorintsiwaitakiro".

²⁹ Iro ikantantawori jiroka tima jiñaakitziiri Pablo janta Jerusalén-ki itsipatakari Trófimo poñaachari Efeso-ki, jiñaajaantzi ityaakaakitziiri tasorintsipankoki.³⁰ Apatotapaaka oyyiki atziriiti, shiyapaaka joirikakiri Pablo, jinoshikanakiri jomishitowakiri jikokiroki tasorintsipankoki, jashitaitanakiro.³¹ Iroowitaincha intsitokirimi, ari ikamantaitakiri ijiwari owayiriiti poñaachari Roma-ki, ikantaitakiri: "Imaamanitawakaatya janta".³² Ikanta jiwari japatotanakiri jowayiriti, ishiyapaaka ipiyotaiyakani atziri. Ikanta jiñagayawakirini ipokaki, jowajyaantanakiri ipajawaitziri Pablo.³³ Joirikaitapaakiri Pablo, ikantanakiri

jowayiriti: "Poojotantyaari apiti ashirotha". Ipoña josampitanakiri atziriiti: "¿Litaka jirika, iita jantakiri?"³⁴ Tzimatsi chiraachiraatanaintsiri, tiimaita oyyawakaa okaatzi ichiraawintaiyarini. Tii jiyotiro jiwari oita awisatsiri. Jotyaantakiri jowayiriti jaanakiri Pablo jimaapiintaiyini.³⁵ Ikanta joirinkakaawitiri Pablo, iikiro ishintsitatzi atziriiti ikowi impajawaitiri, irootaki inatantanakariri owayiriiti inkini jotzikaawintiri.³⁶ Tima maawoni joyaatakowintanakiri, ikaimaiyini: "¡Powamairiwí!"

Ikinkithatakota Pablo

³⁷ Irootaintsi jomontyiitiri imaapiintzi owayiriiti, josampitanakiri Pablo jiwari, ikantziri: "¿Kantatsima nonkinkithawaitakaimi kapichiini?" Ari ikantanaki jiwari: "¡Tsika piyotziroka noñaani!³⁸ Tima iiroka Egipto-jatzi poñaakaantakawori chapinkipaiti maamanitaantsi, kinapaintsiri otzishimashiki, jamaki 4000 owayiriiti".³⁹ Ikantzi Pablo: "Judá-mirinka ninatzi naaka, nopoñaawo Tarso-ki saikatsiri janta Cilicia-ki. Otzinkami inatzi nonampi, nokowi pishinitina nokinkithawaitakairi nojyininka".⁴⁰ Ishinitakiri. Katziyanaka Pablo pawitsiki, itzinaawakotanaka jimairitantawatyaari iyyininkapaini. Ari jimairitaiyanakini. Kinkithawaitanaki Heber-paantiki iñaniki iriroriiti, ikantanakiri:

22 "Iyikiiti, iwaapatiitari, pinkimi nonkinkithatakotya".

² Ikanta ikimaitawakiri iñaniki iriroriiti, ari jimairipirotaiyanakini. Iikiro ikantanakitzi Pablo:

³ "Judá-mirinka ninatzi naaka. Notzimaki Tarso-ki saikatsiri janta Cilicia-ki, iro kantacha jaka Jerusalén-ki nokimotataki, jiyotaani ninatzi Gamaliel, niyopirotziro Ikantakaantani

achariniiti. Nokowapiintawitaka noshiripirotyaari Pawa, pikimitaka iirokaiti iroñaaka. ⁴ Pairani nopatzimawaiwitakari tsipatanaariri jiiitaitziri ‘Aatsi’ nowamaayitaki. Ojyiki nonoshikayitaki shirampari, tsinani, maawoni, nomontyaakaantakiri. ⁵ Jiñaayitakina nantayitakiro jiroka maawoni ijiwari Ompiratasorintsitaari iijatzi Antaripiroriiti. Iriiyitaki payitakinari osankinarintsi ipakaantziri ajiyininka Judá-mirinka janta Damasco-ki. Ipoña niyaataki naminaminayitzi jirikaiti, namayitiri jaka Jerusalén-ki jowasankitaitiri”.

**Ikinkithatakota Pablo
ikimisantantaari**

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Okanta naniitzi aatsiki, irootaintsi nariitya Damasco-ki, jiiwiyaaka tampatzika ooryaatsiri, ari jomapokakinari morikanaintsiri inkitiki, joorintakotapaakina nokatziyaka, ⁷ ari notyaanakiri kipatsiki. Nokimatzi ñaanatanari, ikantana: ‘¡Saulo! ¡Saulo! ¿Iitama pipatzimaminthatantanari?’ ⁸ Nosampitanakiri naaka: ¿Iitaka iiroka Pinkathari? Ari jakaitanakina: ‘Naakataki Jesús Nazaret-jatzi pipatzimaminthawaitakiri’. ⁹ Ikaatzi tsipatakinari jiñaakiri oorintapainchari, antawoiti ithaawaiyanakini, tiimaita ikimathataiyroni iriroriiti jiñaanataitakina. ¹⁰ Ipoña nosampitanakiri, nokantziri: ‘Pinkathari. ¿Iitama pikowiri nantairi naaka?’ Ari ikantanakina Pinkathari: ‘Pintzinai, piyaati nampitsiki Damasco. Ari inkamantayitimi oitya pantayitiri’. ¹¹ Tima kamampotaaki jowanakina oorintakinari, ikathatashitaana notsipayitakari irojatzzi Damasco-ki.

¹² Ari isaikiri janta shirampari jiita Ananías, pinkathatasorintsitaniri

jinatzi, jimonkaayitziro Ikantakaantani Moisés-ni. Pinkatha jowiri maawoni Judá-mirinka nampiyitawori Damasco-ki. ¹³ Pokaki Ananías jiñiina. Ikanta jariitapaaka, ikantapaakina: ‘Iyiki Saulo, pokiryagai’. Apathakiro nokantanaka nokiryanaai, aminawaitanaana. ¹⁴ Iikiro ikantanakityaana Ananías: ‘Iiroka jiyoshiitani Iwawani achariniiti. Jiyoshiitakimi piyotantaiyaawori ikowakaimiri irirori, ari piñaakiri Cristo tampatzikatatsiri, ari pinkimañaanitakiri iijatzi. ¹⁵ Iirokatakiki kinkithatakotairini maawoni atziriki. Pikinkithatakoyitairo okaatzi piñaakiri, okaatzi pikimakiri. ¹⁶ Iroñaakatakiki, tikaatsi poyaawintanaki. Pinkatziyi, powiinkaatyaa, pimpairiyagairi Awinkathariti pinkowakotairi onkantya impiyakotantaimirori piyaaripironka”’.

**Ikamantantziro Pablo jotyaantaitziri
inkinkithatakairi pashinijatzzi atziri**

¹⁷ “Ikanta nopiyapaaka Jerusalén-ki, niyaataki tasorintsipankoki namana-manatya, ari noñaawiyawaitakiri. ¹⁸ Noñaakiri Awinkathariti, ikantakina: ‘Pishintsitanaki, pishitowi Jerusalén-ki, tima iiro ikimisantaitzimi pinkinkithatakotina jaka’. ¹⁹ Ari nokantanakiri naaka: ‘Pinkathari, jiyotaiyini maawoni niyaatapiintaki japatotapiintaita, nomontyaakaantakiri kimisantaimiri iiroka, owanaa nopajatakaantawaitakiri. ²⁰ Tima jowamaitakiri pairani potzikatani Esteban, kinkithatakotzimiri iiroka, ari nokaatakiri iijatzi naaka janta, naapatziyakiri owamaakiriri, naamaakowintakanari iithaaripaini’. ²¹ Iro kantacha ikantanakina Pawa: ‘Piyaati, tima naakataki otyaantimini intaina isaikayitzi kaari pijininkata”’.

**Isaikimotakiri Pablo
ijiwariiti owayiriiti**

²² Ikanta ikimawakiro atziriiti jiroka, japiitanairo ikaimaiyini ikantzi: “¡Jirika shirampari tii okantzi jañi! ¡Pashiryiiaari!” ²³ Iikiro ishintsitazi ikaimaiyini, jotikakotaiyani iithaariki.[§] ²⁴ Ikanta jiwari, ikantakiri jowayiriiti: “Paanakiri inthomainta jirika, ampa-jatawakiri onkantya inkamantantairori oita jiñaawaitakiri jowatsimaantakariri ijyininkapaini”. ²⁵ Aritaki joojoyiitakiri impajawaitantyaariri, ikantakiri Pablo pashini jiwari, ikantziri: “Josankinatakotani Roma-jatzi naaka. ¿Shinitaantsitsitsima impajaitina, tii jaminakoitawakinawo oita nokinakaashitakiri?” ²⁶ Ikanta ikimawaki jirika, ipiyashitanakari ijivaripirori, ikantapairi: “Nowinkathariti, ¿Piyotakima iita antakiri? Iriitaki jirika, josankinatakotani awinkatharipiroriti saikatsiri Roma-ki”. ²⁷ Ikanta ikimawaki, ipokashitanakiri Pablo, josampitapaakiri: “¿Imapiroma posankinatakota iiroka?” Ari jakanaki Pablo, ikantzi: “Jii”. ²⁸ Ikantzi jiwari: “Ojyiki nopinakowintaka naaka onkantya nosankinatakotantyaari”. Ikantzi Pablo: “Tiitya naaka, josankinatakotitakina kitziroiini owa notzimapaaki”. ²⁹ Ikimawaki ikantaki, apa joojoryaakotanakiri. Ithaawanaki jiwari, joojotakaantakiri osankinatakotachari Roma-ki.

**Jaitanairi Pablo japatotapiintaiyani
ijiwari Judá-mirinkaiti**

³⁰ Okanta okitiijyitamanai, ikowi jiyopiroti jiwari oita jimaamanitantariri Judá-mirinkaiti jirika Pablo. Japato-

takiri ijiwari Ompiratasorintsitaari, ijivaripirori Judá-mirinkaiti. Jomishitowaitairi Pablo, joosaikakiri japatotaiyani.

23 Jaminapaakiri Pablo jivaripiroriiti apatotainchari, ikantanakiri: “Iyikiiti, naamaakowinta naaka iiro otzimanta nantzimotiriri Pawa”. ² Ikanta Ananías, Ompiratasorintsipirori, ipajatanakiri ipaantiki Pablo. ³ Iro kantacha Pablo, ikantanakiri: “¡Thiyyinkari, Pawa pajatimini iiroka! Saikawitakimi jaka piyakawintantinawomi Ikantakaantaitani, ¿Pipiyyathatawo iiroka pipajatakina nopaantiki?”**

⁴ Ikanta apatotainchari, ikantanakiri Pablo: “¿Arima pinkantiri pinkawiyiri jompiratasorintsitari Pawa?” ⁵ Ikantzi Pablo: “Iyikiiti, tii niyowita naaka ompiratasorintsi jinatzi, okantzi Osankinarintsipiroriki: ‘Iiro pikawiyiri jiwatakaantatsiri’”.

⁶ Jiyotziri Pablo ijivaripiroriti apatotainchari, Saduceo jinatzi, iriima pashinipaini Fariseo jinatzi, ikantanaki: “Iyikiiti, Fariseo ninatzi naaka, iijatzi nojyininkapaini. Iro jiyakawintaitanari tii nokimisantairo jañaayitai kamayitatsiri”. ⁷ Ikantaki Pablo, ojyiki jiñaanatawakaanaka Fariseo-paini itsipatakari Saduceo-paini.

⁸ Tima ikantaiyini Saduceo-paini: “Iiro jañaayitai kamayitatsiri, tikaatsi maninkariiti, tikaatsi iijatzi shirtsiri”. Iriima Fariseo-paini, ikimisantayitzi irirori imapirotatya jirokapaini. ⁹ Ari ichiraiyanakini maawoni. Ikanta yotzinkari Fariseo, ikatziyanaka, ikantzi: “Jirika shirampari tikaatsi ikinakaashitani. Kimitaka maninkariiti ñaanashiritakiriri, aamaashityaari

[§]22:23 Ikantaitzi iijatzi, jookawanitsitaka kipatsi tsika ipiyotaiyakani, tima ikisaiyatyaani.

**23:3 Kantakotachari jaka thiyyinkari, iriitaki Ompiratasorintsitaniri, kimitawori okitamaawita jowantaitariri kaminkari. Paminiro Mt. 23.27.

shiritsi”.¹⁰ Iikiro ishintsitatzi ichiraiyini, ithaawanaki ijwari owayiriiti jowatsinaawaitanakiri Pablo, ikaimaki jowayiriti jomishitowairi, jaanairi jimaapiintaiyini.

¹¹ Okanta otsiniritanai, joñaagaari ijatzi Awinkathariti, ikantairi: “Pablo, iiro pithaawi, ari pinkinkithatakotakina Roma-ki pikimitaakiro jaka Jerusalén-ki”.

Ikinkishiritaita intsitokaitiri Pablo

¹² Okanta okitijiyitamanai, ikamantawakaaka tsikarika ikaatzi Judá-mirinka, ikantawakaa: “Thami amajyikawintiri Pablo irojatzi antsitokantantyaariri”.

¹³ Tima janaakiro 40 ikaataiyini shirampariiti kantaintsiri. ¹⁴ Ipoña jiyaatashitakiri ijwari Ompiratasorintsitaari, ijatzi Antaripiroriiti, ikantakiri: “Nokantaiyakini nomajyikawintiri Pablo irojatzi nontsitokantyaariri. ¹⁵ Incha pintsipatawakaiya iirokaiti pikaatzi papatotapiinta, pinkamitiri ijwari owayiriiti, pinkantiri: ‘Pamainari Pablo onkitijiyitamanai naminakotairo ikinakaashitakari’. Impoña naakaiti aamaakowinta nonkantya nowawakiri tikira jariitapaa jaka”.

¹⁶ Kimaki itziniri Pablo, jatanaki imaapiintzi owayiriiti inkamantapaakiri. ¹⁷ Ikaimaki Pablo apaani owayiri, ikantakiri: “Paanakiri jirika mainari pijjwaritiki, tzimatsi oita inkantiriri”. ¹⁸ Ikanta owayiri jaanakiri ijwaritiki, ikantapaakiri: “Jiwari, ikowakotakina Pablo namakimiri jirika mainari, tzimatsi ikowiri inkantimiri”. ¹⁹ Ipoña jiwari, jaanakiri mainari jantyaatsikiini, josampitakiri: “¿Oita pinkantinari?” ²⁰ Ikantanaki mainari: “Ikinkishiritaka Judá-mirinkaiti inkowakotimi onkitijiyitamanai paanairi Pablo japatotapiinta jiwariiti, jaminakotairo ikinakaashitani. ²¹ Iiro

pikimisantziri, tima manaiyakani 40 shirampariiti. Ikantaiyakini: ‘Thami amajyikawintiri Pablo irojatzi antsitokantyaariri’. Aritaki witsikaiyakani iroñaaka, joyaawinta tsika pinkanti iiroka”. ²² Jotyaantairi jirika mainari, ikantawairi: “Iiro pikamantantziro jiroka”.

Jowawisaitakiri Pablo pinkathariki Félix

²³ Ikanta jiwari ikaimaki apiti pashini ijwari owayiriiti, ikantakiri: “Papatoti 200 powayiriti, pintsipataakiri 70 owayiriiti tyaakotachani moraki, ijatzi pashini 200 aatsini jowathaaminto. Paanakiri tsiniripaiti Cesarea-ki. ²⁴ Piwitsikiniri mora intyaakaanatyaari Pablo, paamaakowintyaari kamiitha. Paanakiri pinkathariki Félix”. ²⁵ Ari josankinataki jotyaantiniriri pinkathari, okantzi:

²⁶ “Josankinari Claudio Lisias jotyaantziniri pinkathari Félix: Ojyiki niwithatzimi. ²⁷ Jirika shirampari notyaantimiri, joirikakaantani Judá-mirinkaiti jaka, iroowitainchami intsitokirimi. Ikanta niyotaki josankinatakotani ajiwaripiroriti saikatsiri Roma-ki, naanaki nowayiriti, nookakaawintakiri. ²⁸ Nokowaki niyoti iita ikinakaashitakari jirika imaamanitaitariri, naanakiri japatotaiyani ijwaripiroriti, ²⁹ noñaatzi jimaamaniwintashitari Ikantakaantaitani jashitari iriroriiti. Tikaatsi oitya intsitokantyaariri, tii okantzi ijatzi jomontyaawaitaitiri. ³⁰ Nokimaki ikowaiyakini Judá-mirinkaiti intsitokiri, irootaki notyaantantzimiri iiroka. Nokantakiri jirikaiti maamaniwaitziriri inkamantimiro oita itzimawintantariri jirika”.

³¹ Jimatakiro owayiriiti. Jaanakiri tsiniripaiti Pablo janta Antipatris-ki. ³² Okanta okitijiyitamanai, piyiyiiani

owayiriiti anitashitanainchari. Iriima tyaakotanainchari iikiro joyaatanakitzi-iri Pablo. ³³Ikanta jariitaka Cesarea-ki, ipapaakiri osankinarintsi pinkathari, ikantapaakiri: “Pinkathari, jirika Pablo”. ³⁴Ari ithonkakiro pinkathari jiñaanatawakiro osankinarintsi, josampitanakiri Pablo, ikantziri: “¿Tsika pipoñaaka?” Ikantzi Pablo: “Nopoñaawo Cilicia-ki”. ³⁵Ikantanaki: “Ari nonkimakimi paata jariitapaatya maamanitzimiri”. Ipoña ikantakaantaki jaayitankiri ipankoki Herodes, ari jaamaakowintaityaari.

Ikinkithatakota Pablo janta Félix

24 Okanta awisanaki 5 kitiiyjiri, ariitapaaka Cesarea-ki, Ananías Ompiratasorintsitaniri itsipatakari Antaripiroriiti yakawintantaniri jiita Tértulo. Jawisashitapaakiri pinkathari imaamanitiri Pablo. ²Ikanta jamaitapaakiri Pablo, ñaawaitanaki Tértulo, ikantanakiri Félix: “Paasoonki pinkathari, noñiuro kamiitha nosaiki, paasoonki piyotantzi oiyiki pantakiniri kamiithatatsiri nojyininka. ³Okaataki jiroka kamiichaankiri nowinkatharipiroti Félix, owanaa ipaasoonkitapiintakimi maawoni nojyininka. ⁴Iro kantacha iiro osamanitanta, nokowatzi pinkimisantawakina kapichiini nonkantimiri. ⁵Noñaakiri naaka, jirika shirampari owaaripirotantaniri jinatzi. Ithonka ikinakinayitaki nampitsiki, tii apa jimaamanitakiri nojyininka nokaatzi no-Judá-mirinkatzi, irijatzi jiwatakaanairiri iitashiwaitachari ‘Oshiritanaariri Nazaret-jatzi’. ⁶Ikowaki iijatzi jowaaripirotiromi notasorintsi pankoti, irootaki noirikakaantakariri, nokowawitaka naminakotantirimi Ikantakaantaitanari naakaiti. ⁷Iro kantacha, ipokapaaki jiwari Lisias, shintsiini jaapithatakinari,

jowatsinaawaitanakina. ⁸Ikantanakina: ‘Ontzimatyii piyaataiyini pinkathariki jiwitsikimiro kantainchari’. Incha posampitiri iiroka ayotantyaawori tyaaryoorika nomaamanitantakariri”.

⁹Irojatzi ikantsitakari iijatzi Judá-mirinkaiti ikaatzi pokaintsiri.

¹⁰Ari itzinaawaitanaka pinkathari jiñaawaitantyaari Pablo. Ikantanaki Pablo: “Oiyiki nokimoshiritaki iirokatakiki kiminani nonkinkithatakotya, tima niyotzi iirokatakiki witsikapiintziniriri nojyininkapaini imaamanitawakaa.

¹¹Kantatsi posampitakowintiro iiroka, owakiraa nariitaa naaka Jerusalén-ki okaatzi 12 kitiiyjiri, nokowawita nopinkathatapairomi Pawa. ¹²Tii noñaanatantawaitzi, tii nomaamanitziri atziripaini tasorintsi pankoki, ari nokimitaakiro nampitsiki, tikaatsi nomaamaniti japatotapiintaita. ¹³Jirikaiti kinkithatakotakinari jaka, iiro jiñaitziro imapiro ikantakotanari. ¹⁴Ari okantaka, notsipataari naaka jiitaitziri ‘Aatsi’. Irootaki ikantakiri iroñaaka jirikaiti yakawintanari nokimisantashiwaitani jinatzi. Ari nokinakairo nopinkathatziri Pawa ikimisantziri pairani nochariniiti. Nokimisantziro Ikantakaantani, iijatzi josankinaripaini Kamantantaniriiti.

¹⁵Ari nojyari iriroriiti, joyaawintari Pawa jañaakaayitairi kamayitaintsiri, tii apa jañaayitai kamiithashiriri aña jimatsitaiyaawo kaaripiroshiriri. ¹⁶Irootaki nokowakiri iiro otzimi oitya nantzimotiriri Pawa, iijatzi atziriiti. ¹⁷Awisaki oiyiki osarintsi nokinawaitaki, nopiyaa nonampiki namai nompashitapaiyaariri nojyininka kowityaawaitatsiri, nokowawitapaa iijatzi nontaapainirimi Pawa.

¹⁸Irootaki nantziri tasorintsi pankoki, aritaki namiitakiro noishi onkantya nonkitiwathatantyaari, tiitya oiyiki

nonkaataiyini, tikaatsi nomaamaniwaiti janta. Aripaiti jiñaapaakina tsikarika ikaatzi Judá-mirinka poñainchari Asia-ki. ¹⁹Iriitakimi pokatsi jaka inkinkithatakotina iitarika jiñaakotakinari. ²⁰Tii ipokaiyini irirori. Jirikatzimaitaka pokaintsiri jaka apawowintakinari, incha inkantimi oitarika jiñaakotakinari nokinakaashitakari. ²¹Amaa iro ikantakotanari nokantakiri chapinkipaiti: ‘Iro jiyakawintaitanari tii nokimisantairo jañaayitai kamayitatsiri’.

²²Tima pinkathari Félix jiyopirotziro jiitaitziri “Aatsiwiri”, irootaki jowajyaantantanariri, ikantanakiri: “Aririka impokaki jiwari Lisias, ari inkamantapaakinawo jiroka”. ²³Ipoña ikantakiri ijiwari owayiriiti: “Paamaakowintinari Pablo, pishinitiniri jariityaari jaapatziyani impantyaariri kowityiimotziriri”.

²⁴Okanta pashini kitijiyiri, piyaa Félix, itsipatakawo iina Drusila, Judá-mirinka inatzi iroori. Ikaimakaantapairi Pablo inkimawakiri inkinkithatakairi tsika okantakota jawintaashiritantaariri Jesucristo. ²⁵Iro kantacha Pablo jitanakawo inkinkithatakanakiri tampatzikashiritaantsi, ñaakoshiritaantsi, jowasankitaantaiti paata. Ari ithaawanakiri Félix, ikantanakiri: “¡Aritapaaki, piyaatai! Ari napiitairo nonkaimakaantaimi paata nosaikashiwaityaarika”. ²⁶Tima joyaawintawitaya Félix impinatirimimi Pablo, onkanya jomishitowakaan-taiyaariri. Irootaki japiitantawitakariri ikaimakaantziri inkinkithawaitakairi. ²⁷Awisaki okaatzi apiti osarintsii. Ari okaatapaaki ipinkatharitzii Félix. Ikowatzi jaapatziyapiintyaari Judá-mirinkaiti, jomontyaakaanakiri

Pablo. Ari ipoyaataariri pashini pinkathari iitachari Porcio Festo.

Ikowaki Pablo iriitajaantaki César aminakotirini ikinakaashitani

25 Aritaki jowaitakiri Festo impinkathariwintanti. Iro awisanaki mawa kitijiyiri jataki Jerusalén-ki ipoñanakawo Cesarea-ki. ²Ikanta ijiwari Ompiratasorintsitaari itsipatakari ñaapiroriiti Judá-mirinkaiti, inkinkithatakotakiri Pablo. ³Ikowaki jotyaaantairi Pablo Jerusalén-ki. Inkinkishiritaiyani intsitokakaanteriri niyankithaki aatsi. ⁴Ari ikantanaki Festo: “Aritaki jomontyaitakiri Pablo janta Cesarea-ki, irootaintsi niyaatai janta. ⁵Incha joyaatanakina pijiwariti, tzimatsirika ikinakaashitani jirika shirampari, ari piyakawintiri janta”.

⁶Tii osamanipirotsi isaikawaitapaintzi Festo janta Jerusalén-ki, ipiyaa Cesarea-ki. Okanta okitijiyi-tamanai, isaikapai isaikamintoki ipinkathariwintantzi, ikaimakaantakiri Pablo.†† ⁷Ikanta ityaapaaki Pablo, ari ipokaiyapaakini Judá-mirinkaiti poñaayitainchari Jerusalén-ki, ikantakowaitapaakiri ojyiki kaaripirori, okantawita tii jiñaawitawo imapirotatyaarika okaatzi ikantakoitziriri. ⁸Kinkithatakotanaka Pablo, ikantakiri: “Tikaatsi kaaripirori nanti naaka, tii nopiyathatawo Ikantakaantani nojyinkapaini, tii nowaaripirotsi tatorintsipanko, tii nokawiyawaitziri iijatzi César ijiwaripirori Roma-jatzi”. ⁹Iro kantacha pinkathari Festo ikowi jaapatziyapiintyaari Judá-mirinkaiti, josampitanakiri Pablo: “¿Pikowatziima piyaati Jerusalén-ki, niyakawintimi janta?” ¹⁰Ikantanaki Pablo: “Iro tampatzikatatsi nosaiki jaka paminakotina,

††25:6 Kantakotachari jaka “tii osamanipirotsi”, irojatzii ikantakoitziri 8 tiirika 10 kitijiyiri isaikawaitapaintzi.

iirokatakiri jowaki César ijiwaripirori Roma-jatzi. Aritaki piyotaiyakini tikaatsi kaaripirori nantzimotiriri nojyininkapaini Judá-mirinka.¹¹ Ontzimatyimi nokinakaashiprotani, kamiithatatsimi jowamaitina. Irooma tikaatsi nonkinakaashitatya, iiro okantzi potyaantina janta. Nokowatzi iriitajaantaki pinkathari César aminakotinani”.¹² Ipoña Festo ikinkithawaitakaakiri ikaataiyini ipinkatharitzii. Ari ikantanakiri: “Pikowirika jaminakotimi César, ari piyaatiri janta”.

Jaitanakiri Pablo pinkathariki Agripa

¹³ Ipoña pinkathari Agripa itsipatakawo iina Berenice ipokaiyakini Cesarea-ki, jiwithatyaari Festo.¹⁴ Ikanta isaikawaitapaintzi janta, ikinkithawaitakaakiri Festo ikantakota Pablo, ikantziri: “Tzimatsi jaka shirampari jookanairi pinkathari Félix jomontyaitakiri.¹⁵ Tima niyaataki chapinki Jerusalén-ki, ojyiki ikantakoitawakiri ijiwari Ompiratasorintsitarii itsipatakari Antaripiroriiti, ikowakotakina nontsitokakaantiri.¹⁶ Ari nokantanakiri naaka: ‘Jiroka namitaiyarini naakaiti Roma-jatzi: Ontzimatyii japatotaiyaani maamanitawakaachari, inkinkithatakotantyaariri iyakaw-intaari. Imapirorika otzimi ikinakaashitani, aritaki onkantaki intsitokaitiri’.¹⁷ Irootaki nimatakiri ipokaiyakini iriroriiti, tii nojyinkaapaaki, jatakina nosaikamintoki, nokaimakaantakiri shirampari.¹⁸ Iro kantzimaitacha okaatzi ikantawitapaakari iyakawintakiriri, tii noñiuro onkantapirotya nokinkishiritakari.¹⁹ Apa ikinkithatakotakiro ikimisan-

tashitari, ikinkithatakotakiri iijatzi jiiitaziri Jesús jowamaitakiri, iriitaki ikantziri Pablo iiniro jañi.²⁰ Tiimaita niyotziro tsika nonkantiro jiroka, nosampitakiri Pablo ikowirika jiyaati Jerusalén-ki jaminakoitantyaariri janta.²¹ Iriima Pablo ikowaki iriitajaantaki aminakotirini César Augusto awinkatharipiroti Roma-ki. Irootaki nokantantakiri jomontyaitawakiri irojatzi notyaantantyaariri”.²² Ipoña Agripa, ikantanakiri Festo: “Nokowi nonkimiri naaka jirika shirampari”. Ari ikantziri Festo: “Ari pinkimajaantakiri onkitijyitamanai”.

²³ Okanta okitijyitamanai, ityaaki janta Agripa itsipatakawo Berenice owaniinka ikantaka. Itsipatakari ijiwari owayiriiti, jiwariiti saikatsiri janta. Ikantakaantaki Festo jamaitiri Pablo.²⁴ Ari jiñaawaitanaki Festo, ikantziri: “Pinkathari Agripa, pinkathariiti ikaatzi apatotainchari jaka, jirika shirampari. Owanaa jiyakawintakiri Judá-mirinkaiti janta Jerusalén-ki iijatzi jaka Cesarea-ki. Ichiraapiintaki ikowi jowamairi.²⁵ Noñiimaitakawo naaka tikaatsi ikinakaashitani jirika jowamaitantyaariri. Iro kantzimaitacha, iriitajaantaki kowaintsiri jaminakotiri Augusto, irootaki notyaantantyaariri janta.²⁶ Iro kantacha tii noñi naaka oitya nosankinatiriri pinkatharipirori tsika ikantakota jirika, irootaki namantakariri piñiiri iirokaiti, iiroka pinkathari Agripa namakiniri, onkantya pinthonkakiro posampitiri, tzimatsi nosankinatiri.²⁷ Tima tii okamiithatzimotana notyaanti apaani omontyaari, iirorika otzimi tsika osankinatakotya okaatzi ikinakaashitakiri”.

††25:13 Jirika Agripa, jiiitaziri iijatzi Herodes.

Ikinkithatakota Pablo Agripa-ki

26 Ipoña Agripa ikantanakiri Pablo: “Kantatsi piñaawaiti iiroka”. Ari itzinaawakotanaka Pablo, ñaawaitanaki, ikantzi: ²“Pinkathari Agripa, owanaa nokimoshiritaki nonkinkithawaitakaimi iroñaaka, nokowi nonkinkithatiro okaatzi ikantakotanari Judá-mirinkaiti. ³Tima piyopirotziro iiroka okaatzi jamitari ajyininkapaini Judá-mirinka. Irootaki nokowantari pinkimisantawakina nonkantimiri”.

Jañaantari Pablo tikira ikimisantanakiiti

⁴“Jiyotaiyini nojyininkapaini Judá-mirinka tsika nokanta iinero nomainaritapaaki, nosaikimotantakariri Jerusalén-ki, ⁵naakatapiintaki Fariseo monkaawaitaniri, tii nopiyathanitawo Ikantakaantaitani. Ikwirika, kantatsi inkinkithatakotina. ⁶Irootaki nosaikantari iroñaaka jaka, tima nokinkithatakotatziro ikajyaakaakiniriri Pawa pairani achariniiti, oyaakoniintaiyakirini aakaiti. ⁷Pinkathari Agripa, irojatz noyaakoniintsitakari naaka, irootaki ikantakotakinari iroñaaka ajyininkapaini. Irojatz joyaakoniintsitakari maawoni ajyininkaiti ichariniyitaari ¹² itomiitini Israel-ni. Irootaki jiñaashintsitapiintakari jantainiri Pawa jiñaantaiyaawori. ⁸¿Litama kaari pikimisantanta iiroka jañaakairi Pawa kamawitainchari?”

Ipatzimawitakari Pablo kimisantzinkariiti

⁹“Nimawitakawo naaka pairani noñaashintsiwaitaka, nonkinkishiriwitaka nantayitimi oiyiki nomaamanitiri ikaatzi pairyaanairiri Jesús Nazaret-jatzi. ¹⁰Irootaki

nantakiri Jerusalén-ki. Ishinitakinawo ijiwari Ompiratasorintsitaari, oiyiki nomontyaakaantakiri oitishiritaari. Ikanta noñiiri jowamaitziri inimotana. ¹¹Tzimatsi oiyiki nowasankitaaki onkantya jowajyaantantyaawori ikimisantzi. Ari nokantapiintakiri tsika japatotapiintaita. Owanaa nokisaintakiri jirikaiti, nopatzimawaitakiri, nimatsitakari saikatsiri pashiniki nampitsi”.

Japiitziro Pablo ikinkithatakota ikimisantai

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹²“Iro niyaatantakari nampitsiki Damasco, jotyaantakina ijiwari Ompiratasorintsitaari. ¹³Iro kantacha niyankithaki aatsi, jiwyaaka tampatzika ooryaatsiri noñaaki oorintanainchari inkitiki, janaanakiri ishipakiryaaani ooryaatsiri, joorintapaakina nokatziyaka naaka, nokaatakiri tsipatakinari. ¹⁴Tyiiyanakinani maawoni. Nokimatzi jiñaanaitakina noñaaniki Heberpaantiki, ikantana: ‘¡Saulo! ¡Saulo! ¿Litama pipatzimatantanari? Irokataki owasankitaacha apaniroini, okimiwaitakawo pimpatzitatyiyaawomi thoyimpithowari’. ¹⁵Ipoña nakanakiri naaka: ‘¿Litaka Pinkathari?’ Ari jakanakina Nowinkathariti: ‘Naakataki Jesús, pipatzimatakiri. ¹⁶¡Pinkatziyi! Iro noñaagantzimiri iroñaaka pantawaitaina. Pinkinkithatairo okaatzi piñaakiri, onkaati piñiiri paata nantakaimiri. ¹⁷Aritaki piñiiri nowawisaakotaimi pijyininkaki, iijatzi janta kaari pijyininkata tsika notyaantimi. ¹⁸Onkimityaawo pokiryaaakairimi. Aritapaaki ikinashiwaitaka otsinirikitzi, aña janiiyitai kitainkariki. Aritapaaki ipinkathatakiri Satanás, aña Pawa pinkathariwintairini. Ari nompiyakotainiri iyaaripironka,

nontasorintsishiritakairi awin-taashiritaanari naaka. Tima irootaki ikajyaagakaitakinari”.

Tii ipiyathawaitanaka Pablo joñaagaitakari

¹⁹“Pinkatharí Agripa, tii nopiy-athathanaka joñaagaitakinawo inkitiki, ²⁰aña nitanakawo nokinkithathanakiniri Damasco-jatzi, Jerusalén-jatzi, maawoni nampiyatawori Judea-ki ijatzi ikaatzi kaari ayyininkata, nokantayitzi: ‘Pimpiyashitairi Pawa, pantairo oñaagantironi powajyaan-tairo piyaaripironka’. ²¹Irootaki kantakaawori, joirikantakinari noyyininkapaini tasorintsipankoki, ikowawitaka intsitokina. ²²Iro kantacha inishironkatakina Pawa iikiro niyaatatzi nokinkithatakotziri iroñaaka. Nokinkithatakiniri maawoni, ñaapiroriiti kaari ñaapirotachani. Okaatzi nokinkithatapiintaki, tii notikapaintziro josankinatakiri Moisés-ni, ipoña Kamantaniriiti. Tima josankinaitakiro onkaati awisatsini, ikantaitaki pairani: ²³Ontzimatyii inkami Cristo, aririka inkamawitatya iri itakaantyaawoni jañagai ijatzi. Ari onkantya inkinkithatakoitantaanariri awisakotaantsi ayyininkapaini, inkinkithatakoitiniri ijatzi kaari ayyininkata”.

Ikowi Pablo inkimisantakairi Agripa

²⁴Ikantakiro Pablo jiroka, ikaimanaki Festo: “¡Pablo, pishinkiwintatya! Okantakaيمي paakowintawo piñaanawaitzi”. ²⁵Ari jakanakiri Pablo: “Pinkatharí Festo. Tii noshinkiwinta, okaatzi nokantakiri imapirotatya. ²⁶Jiyopirotzi pinkathari Agripa, irootaki nokantantawori jirokapaini. Niyotzi naaka jiyotakotziro maawoni, tii jimanakota. ²⁷Pinkatharí Agripa, ¿pinkimisantiro josankinari

Kamantaniriiti? Niyotzi naaka pikimisantziro”. ²⁸Ari jakanakiri Agripa: “¿Piñaamachiitaki pikantakina kapichiini ari pinkimisantakaakina, nonkimitantaiyaariri ‘Cristo-wiriiti?’” ²⁹Ikantzi Pablo: “Okantawitaka kapichiini nokantakimiri, tiirika, oyyiki nokantakimiri, onkamantha iri Pawa kantakaiyaawoni, tii apa iiroka pinkatharí, aña ijatzi maawoni pikimiyakini iroñaaka, pinkimitaina nokantaka naaka, okantawitaka iiro joojoitanzimiro ashirotha”.

³⁰Ipoña ikatziyanaka pinkathari Agripa itsipatakawo Berenice, pinkathari Festo, maawoni ikaatzi saikaintsiri, ³¹jataiyakini jantyaatsikiini ikinkithatakotziro jiroka. Ikamantawakaiyakani: “Iiromi jomontyaawaitaitziri jirika shirampari, tikaatsi inkinakaashitya onkantya jowamaitantyaariri”. ³²Ipoña Agripa ikantanakiri Festo: “Ari ampakagairimi jirika shirampari, iiromi ikowakimi irirori jaminakotiri César awinkatharipiroriti”.

Jotyaantaitakiri Pablo Roma-ki

27 Ikanta ikowaki jotyaantiri Pablo janta Italia-ki, itsipataakiri pashinipaini omontyaari, ari niyaatsitanakari ijatzi naaka. Iri aanakiri iitachari Julio jiwatziriri jowayiriri pinkathapirori Augusto. ²Ari notitakotanakari Adramitio-jatzi niyaatiro Asia-ki. Notsipatanakari Aristarco Tesalónica-jatzi poñaachari Macedonia-ki. ³Okanta okiti-ijyitamanai ariitakina Sidón-ki, ari jaapatziyanakari Julio jirika Pablo, ishinitakiri jariitapaintyaari jaapatziyanipaini impantawatyaariri kowiyiimotariri. ⁴Ipoña nawisanakiro Sidón, otonkiyotakina tampiya, tii okantzi namaatakoti, iro nokinakotantanakari othampijyaaki

Chipre. ⁵Naathakiryaaanakiro inkaari irojatzi Cilicia-ki, iijatzi Panfilia-ki. Ariitakina Mira-ki, nampitsi saikatsiri Licia-ki. ⁶Ari jiñaitapaaki pashini notitantanaiyaari poñaachari Alejandria-ki iyaatiro Italia-ki, ari jotitaiyakinani jiwari. ⁷Ojyiki kitiiyyiri namatsinkakota namaatakotzi. Owanaa nopomirintsiwaitaka nariitantakari Gnido-ki. Iikiro otonkiyotakotatyaaana tampiya, nomontyaakotaki Salmón-ki, noshinampitanakiro othampijyaa Creta. ⁸Owanaa opomirintsitaka namaatakotzi, irojatzi nariitantakari nampitsi ikantaitziro “Aachaaki” okaakitapai nampitsi Lasea.

⁹Awisaki ojyiki kitiiyyiri namaatakotaki, aritaki tyaawontsitzimatapai, kowiinkatanaki namaatakoti. Irootaki ikantantakari Pablo:^{¶¶} ¹⁰“Pinkimisantawakina, kimitaka akowiinkatakotatzi amaatakoti, ari ampiyakiro amaatakomintotsi, iijatzi pajyaagawopaini, aritaki ankamagaantaki iijatzi”. ¹¹Iro kantacha ijiwari owayiriiti tii ikimisantziri Pablo, iri ikimisantaki ashitawori amaatakomintotsi itsipatakari antakotzirori. ¹²Tii okamiithatatzii jowawisairo tyaawontsi tsika jaatakowitaka, ikowaiyini jiyaaniinti Fenice-ki saikitachari janta Creta-ki, iiro oñaashirinkantari tampiya kinatsiri kirinka iijatzi katonka. Ari ikowaki jowawisairo tyaawontsi.

Itampiyatakotzi inkaariki

¹³Ikinkishirita ari onkantaki jamaatakoti tima owakiraa itapaakawo otampiyatzi kapichiini. Ari namaatakonaki othapiyaaki Creta. ¹⁴Iro osamanitaki kapichiini antawotapaaki tampiya, jiitziro iriroriiti “Euroclidón”,

ookantapaakawo amaatakomintotsi, ¹⁵onoshikakotanakina. Tii jiñi tsika inkantairo jamaatakominto, ishinitakiro onoshikakotina tampiya. ¹⁶Owanaa nopomirintsitakawo pitotsi thatainchari amaatakomintotsiki. Nokinakotaki othampijyaaki iitachari Claudia tii otampiyapiroti janta. ¹⁷Ari notiyitakiro pitotsi amaatakomintotsiki. Tima ithaawantatyaaawo jaintakotyaa iintatzi inkaari jiitaitziro “Sirte”, joojoitakiro onaminaki amaatakomintotsi iiro okotaanta. Ishinitanakiro onoshikakotina tampiya. ¹⁸Okanta okitiiyyitamanai, iikiro oshintsitatzi otampiyatzi, ari jitanakawo jowiinkagaantaki jajyaagawo. ¹⁹Okanta pashini kitiiyyiri, jowiinkanakiro iijatzi okaatzi ashitari amaatakomintotsi. ²⁰Ojyiki kitiiyyiri awisaintsiri tii noñaayitairi ooryaatsiri iijatzi impokiro. Antawoiti notampiyatakotaki tii niyoti aririka nawisakotai.

²¹Tima awisaki ojyiki kitiiyyiri tii nowaiya, ikantanaki Pablo: “Pinkimisantawakina, okamiithawita pinkimisantinami irojatzi asaikakimi Creta-ki. Iiro añañiromi okaatzi owaaripirotakari. ²²Iro kantzimaitacha iroñaaka, iiro okantzimowaitzimi, tima iiro pikamagaantzi apaani, onkantawitayaa ompiya amaatakomintotsi. ²³Inkaanki tsiniripaiti, noñaaki maninkari, jotyaaantani Pawa Ashitanari, nantawaitziniri, ²⁴ikantakina: ‘Pablo, iiro pithaawi, ontzimatyii pariitya jiñiimi César pinkatharipirori Roma-ki. Inishironkatimi Pawa pawisakotakaantyaariri pikaataki jamaatakomintotsiki’. ²⁵Ari ikantakina. Irootaki pinthaamintantyaari, tima nawintaashiritakari naaka Pawa, niyotaki aritaki imatatyaa

^{¶¶}27:9 Kantakotachari jamaatakomintotsi, irojatzi ikantakotziro “ikaatapiintakiro itziwintaiyani”.

ikamantakinari maninkari. ²⁶Iro kantacha ontzimatyii ompojakoty othampijyaaki”.

²⁷Okanta tsiniri, aritaki awisaki 14 kitiiyyiri, ariitakina inkaariki Adriático onoshikakotakina tampiya. Niyankiiti tsiniri, ari ikaimanaki antakotzirori amaatakomintotsi ikinkishiritaiyani iro nariitaiya kipatsiki. ²⁸Ari jimonkaatakiro tsika iwiya ochiinkaatzii, jiñaatziiro tii ochiinkaapirotzi, ipoña japiitiro iijatzi, jiñaatzi kapichiini ochiinkaatapai.^{§§}

²⁹Ithaawanaki nompojakoty, jowiinkaki 4 againtironi amaatakomintotsi opataki, ari jamanaiyanakani onkitiiyyitantaari thaankipiroini.

³⁰Iro kantacha ikaatzii antakotzirori ikinkishiritaka ishiyi, jotitantanatyaawo pitotsi thayitainchari, jamawinatawo jowiinkayitiro ayiintironi othowaki amaatakomintotsi. ³¹Iro kantacha Pablo ikamantakiri jiwari, iijatzi jowayiriti, ikantziri: “Aririka ishiyaki jirikaiti, iiro pawisakotai iirokaiti”.

³²Ari itotakotanakiro owayiriiti pitotsi, joimaatakiro.

³³Irootaintsi onkitiiyyitzimati, ikantanaki Pablo: “Aritaki awisaki 14 kitiiyyiri oyaawinta oitya awisatsini, tii powaiya iirokaiti. ³⁴Okowapirota iroñaaka poya pañaantyaari, tima tikaatsi kamagaantatsini apaani”.*

³⁵Aritaki ikantaki Pablo, jaaki tanta, ipaasonkitakiri Pawa. Ipitoryaakiro, owanaka. ³⁶Ipoña jominthatanaka maawoni, owaiyakani iijatzi. ³⁷Jiroka nokaataiyini notitaiyani 276 atziri.

³⁸Aritaki ithonkakiro jowaiyakani, jowiinkayitaki owanawontsi othomakantyaari tinari.

Otsitsiyaki

³⁹Okanta okitiiyyitamanai, jirikaiti antakotzirori, okompitzimotakari kipatsi, jiñaapaaki opaayaa. Ari ikowi jaatakotyaaami janta. ⁴⁰Itotakoyitakiro oojotantari ayiintzirori amaatakomintotsi, jookakiro, itzinaakoyitanairo antawoiti manthakintsi, jiwitsikanairo iyomawo inkomatantyaari inkini jaatakoiyani opaayaaki.[†] ⁴¹Iro kantacha aintakotapaaka othowaki iintaatzi inkaari, tii okantanai nojyiwatakoti. Tankanaki opataki ookantapaakawo otamaryaani inkaari. ⁴²Ari ikowanaki owayiriiti intsitokanakirimi omontyaariiti, iiro jamaatanta ishiyayiti. ⁴³Iro kantacha ijiwari owayiriiti, ikowaki jowawisaakotiri Pablo, tii ishinitziri jowamaitiri, apa ikantanakiri: “Ikaatzii yotzirori jamaatzi, jamaati jiyaati kipatsiki. ⁴⁴Iriima pashinipaini jontarikayitya inchakotaki inkini jamaati”. Ari okantari nawisakotantaari maawoni.

Isaikaki Pablo othampijyaaki iitachari Malta

28 Ikanta nawisakotai maawoni, ari niyotaki jiroka othampijyaa oita Malta. ²Ari jaawakina kamiitha maawoni nampitawori janta. Tima oparyaatzi inkani, katsinkaiti okantaka, jowaampataki paampari, ari

§§27:28 Kantakotachari jaka “tii ochiinkaapirotzi”, irojatzi ikantaitziri pairani okaatzii 20 jimonkaatantawo ikonaki, ikantaitziro iroñaaka 36 metro. Kantakotachari iijatzi “kapichiini ochiinkaatapai”, irojatzi ikantaitziri pairani okaatzii 15 jimonkaatantawo ikonaki, ikantaitziro iroñaaka 27 metro.

*27:34 Kantakotachari jaka “tikaatsi kamagaantatsini”, iro ojoyawori ikantaitzi “iio opiyakagaantawaita kishichaaniki”.

†27:40 Kantakotachari jaka “itzinaakoyitanairo antawoiti manthakintsi”, irootaki ookantari tampiya inkini ishiyakoti otitantawori amaatakomintotsi.

ikaimakina. ³Ari jiyaatanaki iijatzi Pablo jayi tsitsi, iro ipiyawitapaaka jowapairo itsima, shitowanaki maanki, jatsikakiri jakoki. ⁴Ikanta jiñaakiri nampitawori janta jowikantapaakari, ikantaiyanakini: “Jirika shirampari owamaantzinkari jinatzi, okantawitaka jawisakowitaka impiinkimi, tiimaita ishinitaitziri jañi”.[‡] ⁵Iro kantacha Pablo jotikanakiri maanki paampariki. Tikaatsi awijiyomotirini. ⁶Joyaaw-intaiyani jaawaakairimi irojatzinkamantatyaari. Ikanta osamanitaki jiñaatzi tikaatsi awijiyomotirini, ikantaiyini: “Pawa jinatzi jirika shirampari”.

⁷Tzimatsi janta jiwari nampitawori othampijyaaki iitachari Publio. Oztzim-omotziri okaakiini jowani. Jaawakina kamiitha maawoni jaanakina. Mawa kitiiyyiri nosaikimowaitakiri. ⁸Ari nokimakotakiri iwaapati Publio ikatsinkaakitatzzi, ishiwaiwaita. Ityaashitanakiri Pablo. Ikanta jamanakowintakari, jotirotantakari jako, apathakiro ishintsitanai. ⁹Jantakiro jiroka, pokayitanaki maawoni mantsiyari nampitawori janta othampijyaaki, joshinchaayitakiri. ¹⁰Ari ipashitanakari oiyiki tsikarika oiyita. Ikanta notitanaa niyaatantaiyaari, ipayitawaana naayitanairi.

Ariitaka Pablo Roma-ki

¹¹Ikanta nosaikaki mawa kashiri janta othampijyaaki, ari notitanaari pashiniki amaatakomintotsi, owawisaakirori iijatzi janta tyaawontsi. Opoñaawo jiroka amaatakomintotsi Alejandría-ki. Jiwitsikaitakiro opataki jojyakaantawo “Tsipari” iwawanitashiitari.[¶] ¹²Ari nariitaka

janta Siracusa-ki, mawa kitiiyyiri nosaikanaki janta. ¹³Ipoña nawisanai irojatzii nariitantakari Regio-ki. Ikanta okitiiyyitamanai, okamintha otasonkakotakina tampiya kinatsiri katonkanta, irojatzii nariitantakari Puteoli-ki pashini kitiiyyiri. ¹⁴Ari noñaapaaki tsikarika ikaatzi iyikiiti, ikantawakina nosaikanaki. Iro nosaikantanakari okaatzi 7 kitiiyyiri. Ari nopoñaanaari irojatzii nariitantakari Roma-ki. ¹⁵Ikanta ikimakotakina iyikiiti nampitawori Roma-ki, itonkiyotawakina aatsiki jiitaitziro “Apio” tsika jiyomparitapiinta. Okanta janta jiitaitziro “Mawapaniko”, ari joyaawintakina pashini. Ikanta Pablo jiñaapaakiri iyikiiti, ipaasoonkitanakiri Pawa, thaamintashiri ikantanaka. ¹⁶Ari nariitapaaka Roma-ki. Ikanta ijiwari owayiriiti jowawisaapaakiniri omontyaariiti pashini jiwari. Iriima Pablo ishinitakiri isaikawaitapaaki tsikarika ikowiro, apaani owayiri aamaakowintariri.

Ikinkithatakaantzi Pablo janta Roma-ki

¹⁷Ikanta awisanaki mawa kitiiyyiri nariitaka, japatotakiri Pablo ñaapiroiriiti Judá-mirinkaiti nampitawori Roma-ki. Ikantakiri: “Iyikiiti, pairanitaki jaakaantakina ayyininkapaini janta Jerusalén-ki, ipoña jowawisaakina ijiwariki Roma-jatziiti. Irootaki jantakiri, okantawitaka tikaatsi nantzimotiriri, tii nomaamanitziro okaatzi jamitari pairani achariniiti. ¹⁸Ojyiki josampiwitakina Roma-jatzi janta, tii jiñaashita nonkinakaashityaari intsitokantinariri, ikowawitaka impakaakaantainami. ¹⁹Iro kantacha

[‡]28:4 Irootaki ikantakiri, tima jiñaajaantzi atziriiti iri Pawa otyaantakiniriri maanki, jowasankitairi.

[¶]28:11 Jiitaitziri jaka “Tsipari”, iriitaki apiti itomi “Júpiter”, iwawanitashiitari ji-itaitziri Cástor ipoña Pólux.

ajyininkapaini Judá-mirinka tii ikowi, ontzimatyii nonkowakotiri iriitaki aminakotinani César, okantawitaka tikaatsi niyakawinti naaka ajyininkapaini. ²⁰Irootaki napatotantzimiri iroñaaka nonkamantimiro. Nokinkithatakotairi oyaakoniintari maawoni Israel-mirinkaiti, irootaki piñaantanari jaka joojoitantanawo ashirotha”. ²¹Ari ikantanaki iriroriiti: “Tii noñi naaka josankinatakotina poñaachani Judea-ki. Tikaatsi nonkimakotimiri iijatzi jariita ajyininkapaini jaka. ²²Apa nokimakowintzimi ikinkithatakoitakiri kimisantashiwaitachari. Nokowaki nonkimimi tsika pikantzi iiroka”.

²³Ikinkishiritaka japatotya pashini kitiiyjiri. Ari japatowintakari oiyiki atziri jimaapiintzi Pablo. Ikinkithatakiniri tsika ikanta Pawa ipinkathariwintantai, joñaagakiri tsika josankinatakoitsitakari Jesús, jitanakawo josankinariki Moisés-ni irojatzi josankinatakiri Kamantaniriiti. Tima jitanakawo okitiiyyitamanai irojatzi jyiitiini. ²⁴Tzimatsi tsika ikaatzi kimisantawakiriri, iriima pashinipaini tiimachiini. ²⁵Tiira jaapatziyawaa, apanipaini jiyaayitai. Jiwiyaantawaari

Pablo ikantawairi: “Jiroka ikantsitakari pairani pichariniiti, jiñaawaitakari Tasorintsinkantsi Kamantantaniri Isaías-ni, ikantaki:

²⁶Piyaati, pinkantiri jirika atzirriiti:

Pinkimawitaya, iiromaita pikimathatziro.

Paminawitya, iiromaita piñagaiyironi.

²⁷Tima kisoshiri ikantaka jirikaiti.

Ashikimpita jinaki.

Tii jokichaatai iijatzi.

Irootaki kaari jiñaantawo.

Kaari ikimanta,

Kaari ikinkishiritanta,

Tii ikimisantzi, iiro nowawisaakotairi.

²⁸Piyotaiyini iirokaiti, aritaki jowawisaakotairi Pawa kaari ajyininkata. Aritaki inkimisantai iriroriiti”. ²⁹Ikan-takiro Pablo jiroka ñaantsi, jatanai Judá-mirinkaiti, oiyiki jiñaanatawakaanaka.

³⁰Ari isaikapairi Pablo okaatzi apiti osarintsi. Jaapiintakiri kamiitha ikaatzi ariiyitariri. ³¹Ari ikinkithatakiniri ipinkathariwintantai Pawa, ikinkithatakotsitakari iijatzi Awinkathariti Jesu-cristo jiyoitantyaariri. Tikaatsi oñaashirinkawaitirini.

JOSANKINARI PABLO JOTYAANTZINIRI ROMA-JATZIITI

Withataantsi

1 Naaka Pablo osankinat zimorori, jompiratani Jesucristo ninatzi, tima iriitaki kaimashiritakinari Notyaantapiroriti, irijatzi owakinari nonkamantantiro Kamiithari Ñaantsi kinkithatakotziriri Pawa. ²Jiroka Kamiithari Ñaantsi ikajyaakaakiriri Pawa, iro ikinkithatakotakiri pairani Kamantantantiriri Osankinarintsitatorintsitatsiriri, ³ikantakota Itomi Awinkathariti Jesucristo, iintsitapaintsiri itzimaki, icharinitawakari David-ni. ⁴Ikanta jañagai pairani, aripaiti joñaagantaka Itomi Pawa jinatzi, otzimimotziriri ishintsinka, tasorintsishiriri jinatzi iijatzi. ⁵Ikamintha Cristo iro jinishironkatantakinari Pawa. Iri owakinari Notyaantapiroritari, nonkamantayitairi pashinijatzi atziri kaari ajyininkata, inkimisantayitaita iriroriiti. ⁶Iijatzi iirokaiti Roma-jatzi ari akaatsitaka ikaimashiritairi Jesucristo. ⁷Ikaimashiritaimi pinkitishiritairi pikaatzi pinampitawo Roma-ki. Jitakotani Pawa pinayitzi. Onkamintha inishironkawaitaimi Ashitairi Pawa, iijatzi inkimitaimi Awinkathariti Jesucristo, piñaayitiro kamiitha pisaikayiti.

Ikowi Pablo jariityaari Roma-jatzi

⁸Jiroka nitawatyaaari nonkanti: Nopaasoonkitziriri Pawa, okantakaantziro jantziri Jesucristo. Nopaasoonkitakowintzimi iirokaiti, tima ithonka ikimakoitakimi tsikarikapaini tsika pikantayitanaa pikimisantayitai. ⁹Ari nokantapiintanakitya namanakowintzimi. Iri

Pawa yotatsi, nantawaishintsitainiri nokinkithatakotanairo Kamiithari Ñaantsi tsika ikinkithatakota Itomi. ¹⁰Aririka namañaari, nokowakotziriri ishinitainaata niyaati pisaikaiyini iirokaiti, iroorika inkowakaakinari naaka. ¹¹Tima nokowapirotaki noñaayitimi. Nokowi nonishironkashiriyitimi onkantya paawiyashirawaitantyaari. ¹²Ari onkantya nonthaamintakaantimiri iiroka, piñaakinarika naaka tsika nokanta nawintaashiritakari Cristo. Ari pinthaamintakaina naaka, noñaakimirika iirokaiti tsika pikanta pawintaashiritari.

¹³Iyikiiti, nokowi piyoti, iro noshiritapiintaka niyaati pisaikaiyini noñaantimiri powapiyashiriyitaiya, nokimitaakiri pashinijatziiti atziri. Iro kantacha, oiyiki otzikapiintakinari. ¹⁴Iro kantacha ontzimatyii niyaatashitiri Grecia-paantiri, kaari Grecia-paantitatsini, yowaitanaatsiri, iijatzi kaari yowaitatsini. ¹⁵Irootaki, nokowantari nokinkithatakotairo iijatzi Kamiithari Ñaantsi janta pinampitawo iirokaiti Roma-jatziiti.

Itasorinka Pawa owawijaakotantatsiri

¹⁶Tii nokaaniwintziro naaka nonkinkithatakotiro Kamiithari Ñaantsi. Tima iro oiyakawori iroomi itasorinka Pawa, iro owawijaakoshiritairini maawoni kimisantaatsini. Nokimitaakiro naakaiti no-Judá-mirinkatzi, naakataki itanakawo nokimisantanaaki, jimpoitapaaki Grecia-paantiriiti. ¹⁷Tima iro Kamiithari Ñaantsi kinkithatakotziriri Pawa tsika ikanta itampatzikashiritakagairi atziririiti. Ari ikantakaanta irirori jawintaashiritaityaari. Tima irootaki josankinaintakawori, kantatsiri: Tampatzikashiri jinayitai awintaashiriri, ari jiñiuro jañaantayyaawo.

Kaaripiroshiriri jinatzi atziriiti

¹⁸Iriima atziriiti kaari tampatzikashir-itsatsini, thainkatasorintsitsatsiri, ikisaniintapirotakiri Pawa, joñaagan-takiro iyatsimanka janta inkitiki. Tima jirikaiti kaaripiroshiritapiintatsiri, kimiwaitaka jotzikayitatyiiromi tyaary-oori iiro jiyotakoitantawo. ¹⁹Tima jiyotakowitari iriroriiti Pawa. Iri Pawa kantakaawori jiyotakowitantakariri. ²⁰Tima owakiraa jitanakawo Pawa jiwitsikakiro kipatsi, ari jiyotimi atziriiti tzimatsi Pawa, jiñaayitakiro jiwitsikani. Ari onkantya inkinkishiritantyaarimi otzimimotziri Pawa ishintsinka, kañaaniri jinatzi irirori. Tikaatsi otikañaanitachani, inkantawitaiya: “Tii niyotziro”. ²¹Aña jiyotakowitari Pawa, tiimaita impinkathatapiintairi, tii ipaasoonkitapiintairi iijatzi. Apa ikinkishiritakotawo kaaripirotsatsiri, iro kaari ikinkishiritantanaa kamiitha. ²²Ikantaiyawitani: “Yotaniri ninatzi”, aña masontzishiriri jinayitaki. ²³Iro jowajyaantantawori ipinkathawitari Pawa kañaaniri. Ari jitayitanakawo ipinkathayitziro witsikaantsi jowyakaawo atziri, tsimiri, piratsi, iijatzi ikaatzi kamathayitatsiri kipatsiki.

²⁴Irootaki ishinitantakariri Pawa jirikaiti ayimaniintiri iyaaripironka. Irootaki jantapiintantawori onkaati inkaaniwintirimi. ²⁵Jowajyaantanakiro ikimisantañaantiziri Pawa tyaaryootatsiri, apa ikimisantanakiro thiiyaantsi. Ipinkathatanakiro jiwitsikaitziri, ojoyawaitanakawo iroomi ompirawaityaarinimi. Tiimaita ipinkathatanairi Pawa witsikakirori kitziroini maawoni jiroka, apinkathatapiintziri aakaiti. Ari onkantyaari.

²⁶Irootaki ishinitantakariri Pawa jirikaiti ayimaniintiri inintashiwaitari. Irootaki jantantawori okaatzi inkaaniwintirimi. Ari itanakawo

opaantawakaawaita kiyopayipaini tsinaniiti. ²⁷Ari ikimitanakari iijatzi kiyopayipaini shirampariiti, ipaantawakaawaitanaka, iro ikowapirotanaki impaantawakaiya ishiramparinkakiini, jantanakiro inkaaniwintirimi. Iriimaitaka owasanki-taawaitaincha okantakaantziro ikinakaashiwaitakari.

²⁸Iro opoñaantiri ishinitziri Pawa jirikaiti ayimaniintiri iyaaripironka, iro jantantakawori kaari kamiithatsini. Tima tii ikinkishiritakotanairi Pawa. ²⁹Iro jantapiintanaki kaari tampatzikatatsini, imayimpiriwaitzi, ipaantawakaawaita, ikowapirowaitziri kiriiki, jantayitziro kamaawoyitatsiri, inintakotantawaitzi, itsitokantawaitzi, imaamanitawakaawaita, jamataw-itantawaitzi, ikawiyantawaitzi, ³⁰ikijyimantantawaitzi, ithi-iyakotawakaawaita, ikijyimawaitziri Pawa, ikawiyapootantawaitzi, ikantakaapirowaita, iñaapirowaita, jiyotashiwaitawo kaaripirotsatsiri, ipiyathawaitari ashitariri, ³¹ima-sontzishiriwaitaki, tii imonkaawainitzi, tii inithaantawaitzi, tii inishi-ronkatantzi. ³²Jiyowitaiyawoni jirikaiti okaatzi ikantakaantziri Pawa, ikantaki: “Ikaatzi matakironi jiroka inkamayitai”. Iro kantacha, iikiro jantapiintatziro, jominthatakaari pashinipaini jimayitiro.

Tampatzika ikanta Pawa aririka jiyakawintanti

2 Kimitaka pikantashiriwaitzi iiroka, “Ontzimatyii jowasankitaitiri jirikaiti ikaaripirotsatsiri”. Iiro pikantawaitziro jiroka. Tima aririka piyakawintiri pashini atziri, iirokatakai iyakawintainchari. ¿Tiima pantapi-intziro iiroka kaaripirori? ²Ayotaiyini tampatzikashiriri jinatzi Pawa aririka jiyakawintanti. Iri owasankitairini ikaatzi antayitakirori jiroka. ³Iirokaiti

patzirinkakiini, pikantapiintaiyini, “Ontzimatyii jowasankitaitiri jirikaiti ikaaripirotaki”, ¿Piñaajaantakima iiro jowasankitaimi iiroka Pawa? ⁴ ¿Piman-intatziirima nishironkapirowaitakimiri, oyaakoniintzimiri, amatsinkawintzimiri iijatzi? ¿Tiima piyotakotziro iro jamatsinkawintantakimiri jowajaantaantaantaimirori piyaaripironka? ⁵ Iiromi powajyaantaairo piyaaripironka, ari piñiromi patsipitaiyaawo iyatsimanka Pawa. Tima paata, aririka joñaagantapaaitairo iyatsimanka, jaminakoyitairo maawoni, tampatzika inkantya jowasankitaantayitai. ⁶ Okimiwaityaawo impinayitairimi apanaipaini okaatzi jantakiri. ⁷ Iri Pawa añaakaayitairini ikaatzi kamaitanakawori kamiithari, irootaki jiñaampiyantakawori jowaniinkawo, jiñaampiyakawo ipinkathaitairi, jiñaampiyakawo inkantaitatyaani jañaayitai. ⁸ Iro kantacha, katsimaki inkantaiya Pawa jowasankitaayitairi ikaatzi kamaitapiintanakawori inintashiwaitari, piyathawaitakariri, imanintawaitakiro tyaaaryootatsiri. ⁹ Inkimaatsiwaitaiya, jowashiripirowaitaiya maawoni kamaitapiintakawori kaaripirori. Iriira itanatyaaawoni nojyininkapaini Judá-mirinka, impoña jimpoitapaaki Grecia-paantiri. ¹⁰ Iriima kamaitapiintakawori kamiithari, ari jowaniinkatayia, impinkathaitairi, kamiitha isaikayitai. Iriira itanatyaaawoni nojyininkapaini Judá-mirinka, impoña jimpoitapaaki Grecia-paantiri. ¹¹ Tima tikaatsi atziri jimaakitiri Pawa.

¹² maawoni kaari kimakotironi Ikantakaantaitani, ompiyakaashitaiyaari iyaaripironka, tima iiro jaminakoitairi imonkaatakirorika Ikantakaantaitani. Iriima ikaatzi kimakowitakawori, ari jaminakoitairi imonkaatakirorika. ¹³ Tima kaari tampatzikashiritzimotirini

Pawa ikaatzi kimakowitakawori Ikantakaantaitani, aña iri tampatzikashiritzimotakiriri Pawa monkaayitakirori. ¹⁴ Jirikaiti kaari nojyininkayita, kaari kimakowityaaawoni Ikantakaantani Moisés-ni, kaari ñaawityaaawoni tsika osankinata, jimonkaaminthawaitashitakawo.

Okimiwaitakawo ontzimaatyimi pashini ikantakaantaitani jashitaiyaarimi iriroriiti. ¹⁵ Okimiwaitakawo jiroka Ikantakaantaitani osankinashiritantyaarimi, tima jiyotziro oita jantiri. Aririka jimonkaatairo, kimoshiri inkantya. Iirorika jimonkaayitziro, okimiwaitakawo apaniroinimi jiyakawintawaitaka, tima jiyotakiro ikaaripirowaitaki. ¹⁶ Irootaki jantaitiri paata aririka inkantairi Pawa jirika Jesucristo: “Paminakotairo maawoni jantakiri jimananikiini atziririiti”. Irootaki nokantapiintakiri nokinkithatakotziro Kamiithari Ñaantsi.

Judá-mirinkaiti ipoña Ikantakaantaitani

¹⁷ Iroñaaka nonkantayitimi iirokaiti Judá-mirinka nojyininkatari. Kimitaka pikantaiyakini iirokaiti: “Aña niyotakotaitziro naaka Ikantakaantaitani. Niyotziri Pawa. ¹⁸ Niyotziro okaatzi ikowiri. Niyotziro tampatzikatatsiri, tima jiyotaakinawo Ikantakaantaitani. ¹⁹ Ari onkantaki niyotairi kaari yotironi, kimitakariri amajyookitachari, nonkimitakaantiro nonkitijiinkatakotairimi saikatsiri otsinirikitzi. ²⁰ Ari niyotaayitairi masontzishiriri. Kantatsi niyotairi kaari yowaitatsini, kimiwaitariri iinchaaniki. Tima otzimimotana naaka Ikantakaantaitani. Irootaki matzirori iyotanipirotakaaantzi”. ²¹ Aririka okantaka piñaawaitakiri piyotaayitiri pashini, ¿Iyomachiitakimima iiroka? Tima pikantapiintzi iiroka: “Iiro

pikoshitzi”. ¿Tiima pikoshinitzi iiroka? ²²Pikantapiintzi: “Iiro pimayimpirizti”. ¿Tiima pimayimpirizti iiroka? Pikantapiintzi: “Iiro pipinkathatzi oiyakaawontsi”. ¿Tiima pikoshitanitzi iiroka tasorintsitsisiri? ²³Pikantakaapirowaitaka iiroka piyotakotziro Ikantakaantaitani. ¿Tiima pipiyathawaitawo iiroka, pithainakiri Pawa? ²⁴Tima ari okanta josankinaitakiro, kantatsiri: Iirokaiti kantakaantakirori, iro ithainkatasorintsitan-takari pashinijatzi atziri ipairyaminthawaitashitakari Pawa.

²⁵Ikaatzi monkaatzirori Ikantakaan-taitani, kamiithawitaka itomishitaanita, tima irootaki oiyakaawintacha jashitari Pawa. Iro kantacha tiirika jothotyiro jimonkaatiro maawoni Ikantakaantaitani, aminaashiwaitaka itomishitaanita.

²⁶Iriima pashinijatzi kaari ayyininkata, kaari totamishitaanitachani, aririka jimonkaaminthatashityaawo Ikantakaantaitani, iriitaki kimipirowaitakariri totamishi-taaniri, tima jashipirotaari Pawa.

²⁷Jirikaiti kaari totamishitaaniri monkaaminthatashitawori Ikantakaan-taitani, iri aminakotaimini iirokaiti paata tyaaryoorika pimonkaatziro piyotakotziri, pipiyathatakaworika, iri iyakawintimini, jowasankitagaitimi, okantawitaka totamishitaaniri pinawitaka iirokaiti. ²⁸Tsika akantayita koñawoini awathaki, tiira iro jiitaitantairi “Judá-mirinka”. Ari okimitari atominthawaitashitaka awathaki, tiira iro jiitaitantairi “totamishitaari”. ²⁹Aña opoñantari a-Judá-mirinkatzi iro kantakaantzirori tsika akantashiriyita. Ari okimitsitari iijatzi añantakawori atomishitaa, iro kantakaantakirori oshiritakari. Tii iro amonkaatashitanyawori osank-

inatachari, inthaamintawintantairi ayyininkapaini, aña oshiritakagaari Pawa, ari inthaamintawintai irirori.

3 Kimitaka pikantaki iirokaiti: “¿Tikaatsima opantaini a-Judá-mirinkatzi? ¿Iitama atomishitaaritantari?” ²Nokantzi naaka: “Oyyiki opantairi aakaiti. Jiroka itanakawori, iriira achariniiti aaka itakawori jiñaanatakiri Pawa. ³Tzimatsi achariniiti kaari oisokirotyaarini Pawa, ¿Irooma ompoñantyaari Pawa jowajyaantiro joisokiroyitanta? ⁴Tii ari onkantya. Okantawitaka ithiiyaniwitaka maawoni atziriiti, tii ithiiyanita Pawa irirori. Ari okantzi josankinaitakiri, kantatsiri:

Ari pikantatya iiroka, tampatzikañaaniri pinatzi, Iirokami jaminakoitaimi, ari panaakotantakimi”.

⁵Tima antapiintzirowa kaaripironkantsi, oñaagantziro tampatzikashiriri jinatzi Pawa. Kimiwaitaka ari ankantakimi: “Iro noyaaripiroshirinka oñaagantzirori owanaa ikamiithapirotrzi Pawa, ¿Iitama jowasankitaawintantinawori okaatzi oñaagantzirori ikamiithapirotrzi irirori? Kaarira tampatzikashiriri”. (Ari okanta akinkishiriwaitari aakaiti atzirkakiini.) ⁶Tii ari onkantzimaitya. Kaarimi tampatzikashiriri Pawa, iirotya jaminakotairimi isaawijatziiti, jowasankitaawaitairi. ⁷Kimitaka ankantimi iijatzi: “¿Iitama jowasanki-taantyaanari Pawa nothiiyaka, tima nothiiyapiintaka iro kantakaantakirori jiñaapinkathaitantariri Pawa tii ithiiyanita irirori?” ⁸Kimitaka ankantimi iijatzi: “¿Thami ankaaripiroti! tima iro oñaagantironi kamiithari”. (Irojatzi jiyakowintaitakinari naaka nokinkithatakotakiro kimitakawori jiroka, imapirotatya.) Iro kantzi-maitacha irootaki kamiithatatsi

jowasankitaitiri ikaatzi ñaawaitzirori jiroka.

Tikaatsi tampatzikashiriri

⁹ ¿Irooma kantakotacha jaka, a-Judá-mirinkatzi tii opantapirotai aakaiti? ¿Irioma okantzi anaakoyitairi pashinijatzi? Iiro okantzi, tima aritaki nokantsitaka maawoni akaataiyakini, kimiwaitakimi ompiyakaashiwaitaimi ayaaripironka, okantawitaka a-Judá-mirinkatzi iijatzi kaari Judá-mirinkatatsini. ¹⁰ Tima aritaki osankinatakotaka, kantatsiri: Tikaatsi tampatzikashiriri, tii itzimaa-jaitzi apaani.

¹¹ Tii itzimi kimathawaitaniri.

Tikaatsi oshiritaiyaarini Pawa jiyotakotairi.

¹² Ithonka ipiyashiritaiyakani, tii opantaari.

Tii itzimi iitya mataironi inkamiithashiriti.

Tii itzimaajaitzi apaani.

¹³ Kaaripiroñaaniwaitaki, okimiwait-akawo ithano iroomi omoona ikitaitantariri kaminkari.

Amininitaka ithiyya,

Kipiyapaantiwaitaki joyyakari ikanta maanki.

¹⁴ Tima ikijyimawaitantapiintaki, ikawiyantayitzi.

¹⁵ Amikiitaka jiyaayitzi jowamaanti, ikowi inkapathainkatakaanti.

¹⁶ Ipampithawookitapiintakiro ikinaitzi japirotantaitzi, ikowi inkimaatsitakaantawaitya.

¹⁷ Tii ipampithawookitapiintairo jatachari isaikaitai kamiitha.

¹⁸ Tii ipinkathaakitairi Pawa.

¹⁹ Ayotzimaita jiyakawintairi Pawa maawoni pankinawaitakawori jimonkaataironi Ikantakaantaitani. Iiro okantai jotikañaanitaiya inkanti: “Tiitya nomaakiwaitziro”. ²⁰ Tima tikaatsi matakironi jimonkaatiro

Ikantakaantaitani, ari onkantya inkantantyaariri Pawa: “Tampatzikashiri ninatzi”. Aña aririka ayotakopirotanairo Ikantakaantaitani, ari ayopirotziri owanaa akaaripirotaiki.

Pawa otampatzikashiritairi, aririka awintaashiritanaiaari

²¹ Iro kantzimaitacha, owakiraa joñaagairo Pawa tsika okanta antampatzikashiritantaiyaari. Tii oiyawo pairani, apankinawait-ashitawo Ikantakaantaitani antampatzikashiritantaiyaawomi.

Irootaki josankinatakotakiri Kamantan-taniriiti, irojatzii josankinatakotaitakiri Ikantakaantaitaniki. ²² Iriira Pawa

otampatzikashiritaini, aririka

awintaashiritanaiaari Jesucristo,

ankimisantanaari irirori. Tii anashitaiya

tsika ikantayita pashiniiti, ²³ maawoni

akaaripiroshiritaki. Irootaki iiro

okantanta añaayitairo jowaniinkawo

Pawa. ²⁴ Iro kantzimaitacha,

Pawa, jotampatzikashiritai,

inishironkapirotanta irirori jotyaaantairi

Cristo Jesús ipinawintai aakaiti.

²⁵ Irootaki jotyaaantakariri

Pawa inkapathainkawintai Cristo

jowamaitakiri, ari jotsimaryaagari

Pawa awintaashiritaiyaaririka

Cristo. Iro jimatantakawori Pawa

jiroka, jiñaantaityaariri ikantaitani

itampatzikashiritzi irirori. Pairani Pawa

owanaa ikisashiwitakawo iyaaripironka

atziriiti, amawi ikantapiintakiro.

²⁶ Irooma iroñaaka, okimiwaitaawo

jojiypithatakairomi ayaaripironka,

jotampatzikashiritai. Tampatzikashiri

ikanta irirori, itampatzikashiritakairi

iijatzi awintaashiritanaariri Jesús.

²⁷ ¿Tzimatsima ankantakaapirow-

intaiyaari? Tikaatsi. ¿Iitakama?

¿Irooma kantakaantawori tii

itzimi iita monkaataironi Ikan-

takaantaitani? Kaari, aña iro

kantakaantzirori awintaashirinka.
²⁸Iiro okantzi inkantakaapirowaitya
 tampuszikashiriri, tima tii ikitsirinkiro
 jimonkaatairomi Ikantakaantaitani.
 Apa jimatairo jawintaashiritaari Cristo.
²⁹¿Apaanima aakaiti a-Judá-mirinkatzi
 jantzimotairo Pawa? Tii. Ari akaatairi
 kaari ajyininkayita, jantzimotairo
 maawoni. ³⁰Apaani ikanta Pawa.
 Tsika ikantakaayitai aakaiti
 jotampuszikashiritai, ari inkimitagairi
 iijatzi kaari totamishitaaritachani.
³¹¿Nomanintatziroma naaka
 Ikantakaantaitani nokinkithatakotakiro
 awintaashirinkantsi? ¡Tii ari onkantya!
 Año kamiithatsitacha jiroka.

Joyakaawintantzi Abraham

4 Thami oshiritakotyaari Abraham-
 ni acharinitanakari. ¿Tsikama ikan-
 taitakirika irirori itampuszikashiritan-
 taari? ²Iroomi ipankinatani Abraham-
 ni tampuszikashiritakagairinimi, aritaki
 inkantakaapirowaitatyaami irirori. Iiro
 ikantakaapirowintaarimi Pawa. ³Jiroka
 okantziri Osankinarintsipirori:
 Jawintaakari Pawa jirika Abraham,
 irootaki ikimitakaantaariri
 itampuszikashiritani.
⁴Thami oiyakaawintawakiro: Aririka
 jantawaiti atziri, ipinaitziri. Tii
 inishironkatashitaitari, año ipinaitatziiri
 jiriwitaitakiri jantawaitaki.
⁵Iriima atziri kaari antawaitatsini,
 jiñiirorika impinatashitaitaari,
 inishironkattatziiri jirika. Ari ikantsitari
 atziri thainkatasorintsiwaitatsiri
 pairani, jawintaashiritaari Pawa,
 aritaki jotampuszikashiritairi. Ari
 inishironkatairi jawintaashiritaari,
 tii ipankinawaitawo jimatantaawori.
⁶Iijatzi David-ni ikinkithatakotsi-
 takawo inkimoshiritakagairi Pawa
 itampuszikashiritani, kaari ñagaironi
 ñaashintsiwintaiyaawo, ikantaki:

⁷Kimoshiri inkantaiya atziri
 ipiyakoitairi ikaaripiwowitaka,
 Okimiwaitaawo jimanakoitaatyinirimi
 iyaaripironka.

⁸Kimoshiri inkantaiya atziri,
 ipiyakopirotainiri Pawa
 iyaaripironka.

⁹Jirikaiti kimoshiritaatsini, ¿Apama
 aakaiti jiitaitai “totamishitaari?” Kimi-
 taka tii, ari jojayitai kaari totamishi-
 taachani. Pinkinkishiritiro akantakiri:
 Jawintaanaka Abraham, irootaki
 ikimitakaantaitaariri
 tampuszikashiritaniri.

¹⁰¿Tsikapaitima Pawa ikimitakaantaari
 Abraham-ni itampuszikashiritani? ¿Ari-
 paitima jimatakiro itomishitaaritaki?
 ¡Tiira! ¹¹Iro jimpoitai Abraham-ni
 itomishitaarítá. Jiroka totamishitaar-
 itaantsi aririka omatakotanaki iro
 jiyoytantari jawintaari Pawa. Iriima
 Abraham-ni jawintaitsitakari kitziroini
 Pawa, ari jotampuszikashiritaitakiri
 tikiraamintha itomishitaanita. Ari
 ikantaka Abraham-ni jitantakawori
 itampuszikashiritakaitziri. Irootaki
 ikimitakaantaitakariri iriitakimi
 charinityaaririmi maawoni
 tampuszikashiririiti, tii okowaajaita
 intomishitaaritai. ¹²Imapirowitatya
 aakaiti jiitayitai “totamishitaari”
 aakataki icharinipirotoni Abraham-ni,
 akaatziri iijatzi atomishitaaritai.
 Tiimaita ankimitakotyaari ikanta irirori
 itomishitaarita, año awintaashiritanaari
 Pawa, ikimitaakiro irirori Abraham-ni,
 jawintaashiritsitakari kitziroini
 tikiraamintha itomishitaarita.

Iro awintaashirinka añoantaiyaawori ikajyaakaakairi

¹³Tima ikajyaakaitsitakanari
 Pawa jirika Abraham-ni itsipataakiri
 charinityaarini, ikajyaakaakiniri
 kitziroini tikiraamintha osankinata
 Ikantakaantaitani. Apa jawintaashir-

itanaka Abraham-ni. ¹⁴Tima inkaati ñaayitaironi ikajyaakaani Pawa, kaarira jirikaiti pankinawaitashitawori Ikantakaantaitani. Arimi onkanyaami, aminaashiwaityaami awintaashiritari Pawa, tii opantawo ikajyaakaakairi. ¹⁵Iitarika pankinawaitawori Ikantakaantaitani, apa jowatsimairi Pawa iiro ikitsirinkiro. Iromi otzimaki Ikantakaantaitani, iiro otzimimi iijatzi ikinakaashiitani.

¹⁶Iitarika ñaayitaironi ikajyaakaani Pawa, iriitaki awintaashiritaariri inishironkapirotani irirori. Ari jiñaayitairo maawoni ichariniyitaari, tii apa añaayitairo aakaiti Judá-mirinka, jashitakaitakari kitziroini Ikantakaantaitani, aña maawoni awintaashirityaarini Pawa, ojoyakotaariri Abraham-ni. Ari ojoyawo incharinitaimi Abraham-ni maawoni aakaiti. ¹⁷Irootaki josankinaitantakawori, kantatsiri: Aritaki nojyiñagaimiri chariniyitimini, iiro okantaajaitzi ijyininkamirinkatawakaiya.

Iro jiroka ikajyaakaani Pawa. Irootaki jawintaashiritantakariri Abraham-ni. Imapirotatya jimonkaatairo Pawa jiroka, tima kantatsi jañaakaayitairi kamayitatsiri, irijatzi witsikairori kaari tzimawitachani pairani. ¹⁸Jiroka ikantakiriri Abraham-ni: “Aritaki nojyiñagaimiri charinitimini”. Iro ikimisantantakari Abraham-ni, owanaa opomirintsitzimowitakari inkimisantantayariri. ¹⁹Tii jowajyaantapaintziro kapichiini jawintaashiritanaka. Iikiro joshiritakopiintanakitayaawo jiroka, ikantzi: “¿Tsikama onkanyaaka jiroka? Aña tzimataiki naaka 100 nosarintsiti. Irootaintsi nonkami. Jiroka noina Sara, tii owaiyantantzi”. ²⁰Ari okanta ikinkishiriwaitaka, tii ikisoshiriwintziro okaatzi ikajyaakaakiniriri Pawa, tii okantzimoniintawaitari jawintaakari.

Iikiro jimapirotanakitziro jawintaashiritanakari, ari ikantapiintanaaty aithaamintapiintanakari. ²¹Jiyotaki Abraham-ni ari jimatakiro Pawa okaatzi ikajyaakaakiniriri. ²²Irootaki ikimitakaantaariri itampatzikashiritani. ²³Josankinatakaantakiro Pawa tsika okantakota jiroka. Tii josankinaminthatakaantashitawo ampinkathatantayariri Abraham-ni. ²⁴Iro josankinatakaantantakawori onkanya ayotantaiyaari inkimintakantai itampatzikashiritani iijatzi aakaiti, aririka awintaashiritanaiaari añaakagairiri Awinkathariti Jesucristo ikamawitaka. ²⁵Tima iri Cristo kamawintairi aakaiti, okantakaantziro akaaripirowaitaki. Irijatzi Cristo añaagaatsi okanta itampatzikashiritakantairi.

Opoñaantari itampatzikashiritakai

5 Jiroka okantakari. Iro awintaashirinka tampatzikashiritakairi. Irootaki aripirotantaariri Pawa. Iriitaki Jesucristo matakagaironi jiroka. ²Tima awintaashiritaari Jesucristo, jiyotakaayitairo inishironkatani Pawa anayitai. Kimoshiri akantayitaa añaayitairo paata jowaniinkawo Pawa. ³Iro kantzimaitacha tii apa ankimoshiriwintziro jiroka, aña ankimoshiriwintsityaawo iijatzi awijyimotainiri. Tima ayotaiyini aririka añaayitiro ankimaatsiwaitya, iro ompoñaantayariri ankamaitanitya. ⁴Aririka ankamaitapiintanaty, ari aawiyashiritanaitai. Aririka aawiyashiritapiintanaki, ari añaayitakiro awintaapirotanaiaari oyaakoniintani. ⁵Iiro jaminaakaashitai oyaakoniintani. Tima aritaki añaayitakiro jitakopirotakai Pawa, jotyaaantakairi Itasorinka okimiwaitakawo isakopiroitatyiniirimi. ⁶Okanta ikowapaititaki Pawa, aripaiti ikamawintayitakai Cristo,

okantawitaka athainkatasorintsiwitaka, tii aawiyawainitzi. ⁷Tikaatsi matapiintaironi inkamawintiri pashini atziri. Tzimimaitaka kamawintirini atziri kamiithashiriri. ⁸Iro kantzimaitacha aakaiti kaaripiroshiriri anawitaka, ikamawintakai Cristo. Owanaa jitakopirotakai Pawa, jotyaaantakiri Cristo inkamawintai. ⁹Jotyaaantakiri Cristo inkapathainkawintai onkantya jotampatzikashiritantairi. Ari jimataaikiro jiroka iiniro akaaripiroshiriwaitzi, ¿Kamiithatatsima anthaawantawaityaari japiroitai jotampatzikashiritai? ¹⁰Tima pairani iiniro akisaniintawaitziri Pawa, jotyaaantakainiri Itomi inkamawintai, ari okanta aripirotantaariri. Ari okanta iijatzi ayopirotantaari aritaki awijakoshiritai, tima jañaawintai Cristo. ¹¹Ari ikimoshiritakaapirowaitai Pawa, tima iri Awinkathariti Jesucristo aripirotakagiriri.

Adán ipoña Cristo

¹²Apaanimachiini ikantaka pairani shirampari kantakaantanakirori ikaaripirotaki. Iro owasankitaantsi jiñaaki, ikaamaniyitai. Iro antitanaincha maawoni ikaatzi charinitanaariri, ikaaripirotanaki maawoni isaawijatziiti, ikaamaniyitanaki. ¹³Iro awijaintsiri tikiraamintha josankinaitziro Ikantakaantaitani. Tima jirikaiti añaayitaintsiri pairani tikiraamintha josankinaitziro Ikantakaantaitani, inashitaiya jiyakawintaitiriri. Iriima jirikaiti impoiyitaatsiri itzimayitai piyathatakawori Ikantakaantaitani inashitaiya iijatzi jiyakawintaitiri. ¹⁴Ikamaki Adán, ikamitaka iijatzi charinitanakariri irirori okantawitaka inashitaka iyaaripironka. Iro jatakotanaintsi irojatzi itzimantakari pairani Moisés-ni. Iriira Adán ojoyakaawintakariri pashini

shirampari pokaintsiri, ¹⁵iriitakira Jesucristo jirika. Jiroka okanta jogyakaawintaitakiri: Atzirimachiini jinaki Adán, ikaaripirowaitaki, iriitaki kantakaantakawori ikamayitantakari oyyiki atziriiti. Ari ikimitsitakiri Jesucristo, atziri jinaki irirori, ikamawintantaki, iri kantakaantakirori jañaashiritantaari oyyiki pashini atziriiti, ikantakaantakiro Pawa inishironkatantzi. ¹⁶Iro kantacha Pawa jinashitakawo inishironkatantzi irirori, tii jogyakotari itanakawori ikaaripirowaitzi. Tima iyaaripironka apaani atziri, irootaki kantakaantakirori jowasankitaitantariri oyyiki atziriiti. Irooma inishironka Pawa irootaki kantakaantakirori jotampatzikashiritantaariri oyyiki kaaripirowaiwitachari. ¹⁷Tima ikaaripirotaki pairani Adán, kimiwaitanaka atziritanakityiimi “Kamanitaantsi” iro ompirawaityaarinimi atziriiti. Irooma inishironkatani Jesucristo, okimiwaitanakawo atziritanakityiimi “Añaamintotsi”, iro ompiratanatyaaarinimi tampatzikashiriiti.

¹⁸Jiroka okaatzi jogyakaawintakoitzi: Apaani shirampari kaaripirotaantsiri, iri kantakaantakirori jowasankitaantaitakari oyyiki atziriiti. Iriima pashini kamiithashiriri shirampari, iri kantakaantakirori jawijakoshiritantaiyaari oyyiki atziriiti, jañaashiriyitai. ¹⁹Apaani atziri piyathari, iri kantakaantakirori ikaaripiroshiritantakari oyyiki atziriiti. Iriima pashini atziri kimisantaniri, iri kantakaantakirori itampatzikashiritantaari oyyiki atziriiti. ²⁰Iro opoñaantari josankinatantaantaitziro Ikantakaantaitani, jiyotantaiyaari atziriiti kaaripiro jinayitzi. Okantawitaka antawoiti ipiyathawitaka, antawoiti inishironkatairi Pawa. ²¹Pairani kimiwaitaka atziritatyiimi “Kaaripironkantsi”,

iro ompirawaitatyaarinimi atziriiti, irojatzii owamaantakariri. Iro kantacha kimiwaitaka atziritatyiimi “Nishironkataantsi”, iro pinkathari-wintantaatsinimi. Tima aritaki inishironkayitai Awinkathariti Jesucristo, itampatzikashiritakaayitai ankantaitatyaani añaayitai.

Ikamapithaitakiro kaaripironkantsi

6 ¿Kamiithatatsima ankanti: Thami ankaaripirowaiti inishironkapirotantairi Pawa? ²¡Tii ari onkantya! Aña okimiwaitanaawo ankamapithatatyiiromi ayaaripironka. ¿Kantatsima kaminkari inkaaripiroti iyaamaninkakiini? ³Aamaashitya pipiyakotakiro iirokaiti owiinkaawintakari Cristo Jesús, akimitakowaitaari tsika ikanta jowamaitakiri irirori. ⁴Iro oiyakaawintacha ankamayitaimi koñaawoini tsika akantawita pairani. Ikitaitakai. Ipoñaashitaka apiriintaa iijatzii, akimitakotaari Cristo. Tima jowaniinkawo Pawa owiriintairiri Cristo, ari okanta ikimitakaantairi aakaiti owakiraarimi atziri añaayitaimi.

⁵Tima oiyakotaari irirori, kimiwaitaka ankamayitaimi, aritaki iijatzii ampiriintayitai ikimitaakiro irirori. ⁶Kimiwaitaka koñaawoini tsika akantayita pairani, ari intsi-pataitakairimi Cristo impaikakoitaimi. Ari okanta akamapithatantakawori akaaripirowaitaki. Irootaki kaari oiyantaari ompirayitari “Kaaripironkantsi”. ⁷Tima apaani kaminkari tikaatsi jantayitai iyaamaninkakiini, tii ikaaripirotai. ⁸Tima ari atsipataari Cristo jowamaayitai, awintaashiri antsipataiyaari jañaashiritai iijatzii. ⁹Tima ayotaiyaini iiro japiitairo Cristo inkamawintantai. Apawojatzii okanta ikamaki, añaagai. Okimiwaitaawo tii ompirawaitaari “Kaamanitaantsi”. ¹⁰Apawojatzii ikamawintakiri

kaaripiroshiririiti. Irooma iroñaaka jañaawintairi Pawa. ¹¹Ari pinkimitaliyaari iirokaiti, pinkimitakaantaiya pinkamapithatatyiiromi piyaaripironka, iri Cristo Jesús kantakaantakirori pañaawintantaariri Pawa.

¹²Irootaki, iiro pishinitanta ompiyakaashiwaitaimi piyaaripironka. Poitsinampairo pikowashitziri. ¹³Kimitawaitakimi pinkamakityiimi, piriintaimi iijatzii, pinkimitakaantiro aritakimi jatakimi Pawaki, pinkantapairimi: “Jiroka nowatha, nantantapiintaawori kamiithatatsiri”. Aritapaaki pikimitakaantawo piwatha iro pinkaaripirowaitantapiintya. ¹⁴Aritapaaki pikimitakaantawo “Kaaripironkantsi” atziritatyiimi, irootaki ompirawaitimini. Tii pañiimotairo Ikantakaantaitani, aña iro pañiimotai nishironkataantsi.

Ompirataari tampatzikashiritaantsi

¹⁵¿Kamiithatatsima ankantayiti iroñaaka: “Thami ankaaripiroshiriti, iiro añaamotantaawo Ikantakaantaitani, iro añaamotai nishironkataantsi?” ¡Tii ari onkantya! ¹⁶¿Tiima piyotzi aririka jompiraitimi, ontzimatyii pinkimisantapiintiri ompiratzimiri? Pikimitakaantakiro atziritatyiimi piyaaripironka, iro ompirawaitimini. Aririka pikantaka kamashiritakimi. Irooma pinkimitakaantanaairo iri Pawa pinkimisantapiintai, aritaki pintampatzikashiritai. ¹⁷Pairani pikimitakaantakawo iroomi “Piyaaripironka” ompirawaitakimini. Irooma iroñaaka poisokirotaawo pikimisantanairo jiyotaitakimiri. ¹⁸Tii ompirataimi “Piyaaripironka”, aña “Tampatzikashirinkantsi” ompirataimiri. ¹⁹Noiyakaawintatziimiro tsika okanta ayotakotapiintziro aririka jompiraitai, ari onkantya ankimathatantyaawori okaatzii kompitziowitzimowaitairi aakaiti.

Tima pairani pikimitakaantawaitakawo atziritatyiimi “Kamaawotatsiri” iro ompirawaitakimini, ari okimitaakimiri iijatzi “Piyathataantsi”, tima oiyiki pipiyathatapiintaka. Irooma iroñaaka ompirataimi “Tampatzikashiritaantsi”, ari onkanta piñaantaiyaawori pinkitishiritai.

²⁰ Iiniro ompiratzimi “Kamaawotatsiri”, pisaikaminthawaitashitaka, tikaatsi shintsiwintimini pintampatzikashiriti. ²¹ Iro kantacha piyotai tikaatsi opantawo jiroka. Aña iro kamiithatatsi pinkaaniwintakotairo tsika pikantawita pairani. Piyotai iijatzi iitarika antayitzirori jirokapaini aritaki inkamashiriyitai. ²² Tiira okimitakaantaimi iirokami ompiratani “Piyaaripironka”. Aña iri Pawa ompirataimiri. Irootaki kamiithatzimotaimiri. Tima pimatairo pinkitishiritai, ari pinkantaitaatyiiro pañaanitai. ²³ Jiroka “Kaamanitaantsi” iro kimiwaitakawori impinaitirimi antawaitapiintakironi kaaripirotsatsiri, kimitawaitaka iriimi ompiratani. Irooma “Kañaanitaantsi” iro kimiwaitakawori inishironkatani Pawa ipashitaariri ikaatzi tsipashiritaariri Jesucristo, Awinkathariti.

Jojanyaawintaitziro aawakaantsi

7 Iyikiiti, iirokaiti noñaanatz pikaatzi piyotakotziro Ikantakaantaitani. ¿Tiima piyotaiyini aririka inkami atziri, ikamapithatakiro Ikantakaantaitani? ² Ikimiwaitakawo tsinani tzimatsiri oimi. Iinta jañiimotziro oimi, ontzimatyii ontsipatapiintyaari. Irooma aririka inkamapithatakiro, aripaiti osaikashiwaitaiya. ³ Irooma oñaaki pashini shirampari iinta jañiimotziro oimi, omayimpirotaki. Irooma inkamakirika, ari osaikashiwaitaari, kantatsi oimintaiya pashini, iiro ikimitakaantaitawo mayimpro.

⁴ Iyikiiti, okaatzi oiyakaawintachari jaka kimiwaitaka atziritakityiimi “Ikantakaantaitani”, iro piimintyaarimi pairani. Aritaki pikamapithatakiro jiroka, pitsipataari Cristo jowamaitakiri pairani. Okimiwaitaawo saikashiwaitaimi iroñaaka piimintaari pashini, jañaakaitairi pairani. Iro pantawaitantaanariri iirokaiti Pawa. ⁵ Tikira añiuro oiyakaawintainchari “Kaamanitaantsi”, owanaa apiyathatakiro Ikantakaantaitani, amatapiintakiro kamaawotatsiri. Irootaki owamaashiritakairi. ⁶ Okimiwaitaawo iroñaaka akamapithatairo, asaikashiwaitaa. Añagairi owakiraari, iriitaki Tasorintsinkantsi, kantakaawori antawaitantaanariri Pawa. Tii okimitaawo pairani, apankinawaitawo amonkaatiro pajatori josankinaitakiri.

Kaaripironkantsi saikashiritantatsiri

⁷ ¿Kamiithatatsima ankanti: “Tii opantawo Ikantakaantaitani?” ;Tii! Aña irootaki yotakaanawori nokaaripirotopiintzi. Tima jiroka Ikantakaantaitani, kantatsiri: Iiro pinintakotantawaitzi. Iro kantzimaitacha iiroimi niyotakotairomi jiroka, iirotya niyotaaajaitzimi tzimataitatsi nokinakaashitakari nonintakowaitantapiintaki. ⁸ Irooma niyotakotairo jiroka Ikantakaantaitani, tii okantai namawiwainitai, owanaa nonintakowaitantapiintaki. Iiroimi niyotakotairomi jiroka ikantakaantaitani, iirotyaami okaaripirowaitzimi nantayitziri. ⁹ Pairani tii niyowita kaaripirori ninatzi aririka nonintakowaitanti nokinkishiritaniki. Nosaikashiwaitapiinta, tikaatsi shintsiwintinani. Irooma niyotakotairo Ikantakaantaitani, ari niyotanaki nokaaripirowaitaki. Niyotanai iijatzi aritaki nonkamashiritai. ¹⁰ Irootaki owamaashiritanari jiroka

ikantakaantaitani. Aña irootawitaka Ikantakaantaitani, inkañaanitanta-ityaarimi. ¹¹Nokimitakaantakiro naaka atziritatyimi “noyaaripironka”, iro amashiwaitakinari niyotakotairo Ikantakaantaitani. Amatawiwaitakina, irojatzu owamaantakinari. ¹²Iro kantz-imaitchari jiroka Ikantakaantaitani tasorintsi inatzi, tampatzika inatzi, kamiithari.

¹³¿Irooma owamiithanka, kantakaawori nonkamantaiyaari? ¡Tii ari onkantya! Kaari Ikan-takaantaitani owamainani, aña noyaaripironka owamainani. Apa iyotakaakinawo noyaaripironka jiroka Ikantakaantaitani. ¹⁴Ayotai iro ashiri okinkithatakotzi Ikantakaantaitani. Okimiwaitaawo impimantaitiromi awatha jompirawaitaityaawo, iroomi “Kaaripironkantsi” kimitaiyaawoni ompiratantani. ¹⁵Iro kaari niyotanta iita nokaaripiroshiritantari. Tii naaka kowaminthawaitashitachani. Owatsimaashiriwaitina. ¹⁶Tii inimowaitaajaitina okaatzi nimat-apiintakiri, ari niyotziri kamiithari inatzi Ikantakaantaitani. ¹⁷Irootaki okimitantakawori tii naaka antashiwait-yaawoni, aña “Kaaripironkantsi” inatzi otzirintakinari, iro shintsiwintanari nimatantawori. ¹⁸Okantawitaka nokowi nantiro kamiithari, tii nimatziro. Okimiwaitakawo irootakimi nowatha kaari kamiithatatsini. ¹⁹Tii nokitsirinkiro nimatiro kamiithari nokowawitakari. Iro nimatapiintaki kaaripirori kaari nonintziri. ²⁰Irootaki okimiwaitantakawori atziritatyimi “Kaaripironkantsi” otzirintakina, irootaki antakaapiintakinawori kaaripirori.

²¹Iro shintsiwintapiintakinari nonkaaripiroshiriwaiti, okantawitaka naaka kowawitacha nantiro kamiithari. ²²Aña noshiriki, noka-

tashiritzi: “Imapiro Ikantakaantani Pawa”. ²³Irooma nowathaki koñaawoini, okimiwaitakawo oñaashintsiwaityaawomi noshiri. Okimiwaitakawo iijatzu nowatha omontyaakaantairomi noshiri, ari oshintsiwintawaitiro onkaaripiroshiri-waiti. ²⁴¡Ikantamachiitana! ¿Litama mataironi jomishitowakaantairo noshiri omontyaakaantawaitakiro nowatha? ²⁵Iriitaki Awinkathariti Jesucristo mataironi. Nopaasoonkitairi Pawa otyaantakiriri jimatantaawori. Iro noshiri nothotyantawori nokimisantziro Ikantakaantani Pawa. Irooma koñaawoini nowatha iro nimatantapiintantari okantakaantani “Kaaripironkantsi”.

Joshiritapiintaitari Tasorintsinkantsi

8 Aritaki atsipashiritaari Cristo Jesús, iiro añiuro jowasankitaayitai. ²Tima tii añiimotairo Ikantakaantaitani kinkithatakotzirori kaaripironkantsi, kantakaantzirori akamashiritantaari. Aña añiimotairo pashini ikantakaantaitani kinkithatakotzirori añaashiriyitai atsipashiritaari Cristo Jesús. ³Tikaatsi kitsirinkironi intampatzikashiritantyaawo Ikan-takaantaitani, tima maawoni aakaiti atzirinkakiini otzimimotai awatha kaari aawiyawaitatsini. Iriima Pawa iri kitsirinkairori itampatzikashiritari atziriti, jotyantapaititakiri Itomipirori jatziritzimotanti, otzimimowitakari iijatzu irirori iwatha okimitawo awatha aaka. Iriitaki jowasankitaawintaki iyaaripironka atziriti. ⁴Irootaki aawiyantaawori atampatzikashiriyitai, tima iroopiro inatzi ikantakaantaitakiri. Irootaki amatapiintai jimatakaayitairi Tasorintsinkantsi. Iiro antapiintashitaawo anintashiwaitari aakaiti. ⁵Ikaatzi oshiriwaitawori jantiro inintashiwaitari, okimiwaitakawo

atziritakimi “Nintashiwaitantsi”, iro ompiratantyaarimi. Iriima oshiritakotaawori inkimisantiri Tasorintsinkantsi, iriitaki ijiwatairi. ⁶Ikaatzi oshiritakowaitawori jantiro inintashiwaitari, iiro ijiyinkaa iñaantyaawori inkamashiriti. Iriima oshiritapiintanakariri Tasorintsinkantsi, kamiitha jañaayitai. ⁷Ikaatzi oshiriwaitawori jantiro inintashiwaitari, iiro ijiyinkaa iñaantyaawori inkisaniintiri Pawa, tii ikimisantairo ikantakaantziri Pawa, iiro ikitsirinkairo inkimisantairi. ⁸Ikaatzi matakironi jiroka iiro jinimotakairi Pawa.

⁹Irooma iirokaiti tii pimatairo jiroka, aña poshiritapiintaawo ikowakaimiri Tasorintsinkantsi, tima iri saikashiritantzimiri. Iriima kaari yotairini Itasorinka Cristo, tiimachiini jashitaari Cristo. ¹⁰Okantawitaka pikaamaniwathawitaka, okantakaantziro piyaaripironka, aritaki isaikashiritantaimi Cristo, ari pañaashiritanai, okantakaantakiro jotampatzikashiritaimi. ¹¹Aritaki isaikashiritantaimi Tasorintsinkantsi, irijatzi añaawathatakagaimini iijatzi, ari ikimitaakiri Cristo Jesús, jañaakaawathatairi.

¹²Ari okantari iyikiiti, tii opantawo antapiintashiyityaawo anintashiwaitari.

¹³Iroorika pantapiintanairi, aritaki pinkamashiritai. Irooma poshiritapiintanaiyaaworika ikowakaimiri Tasorintsinkantsi, ojoyawaitanaawo atziritatyiimi “Pinintashiwaitani”, iro powamaakimi, aritaki pañaashiritai.

¹⁴Ikaatzi antanairori ikowiri Tasorintsinkantsi, aritaki intomitaiyaari Pawa. ¹⁵Tima jirika Tasorintsinkantsi jotyaantakiri Pawa, iiro jookawintaimi iiro papiitantaawo pinkimitaiyaari ompirataariwo ithaawawaitzi. Iriitaki kantakaantironi intomitantairi Pawa. Aripirotaiyaari Pawa, ankantairi:

“Paapá, Ashitanarí”. ¹⁶Iri Tasorintsinkantsi yotakaironi aakaiti itomi Pawa. ¹⁷Tima itomi Pawa anayitai, ari atsipataari Cristo ashitaawo maawoni jashitari irirori. Tima atsipatakari Cristo akimaatsiwaitaka, ari antsipataiyaaari iijatzi tsika otzimapai jowaniinkawo.

¹⁸Nokinkishirita naaka kapichiini inatzi akimaatsiwaita, tikaatsi oitzimaitya jiroka aririka añaagairo paata jowaniinkawo. ¹⁹maawoni jiwitsikani Pawa joyaaniintairi japatopaititairi itomiiti Pawa. ²⁰Jaminaashiwaitaka jiwitsikani, tii jaawiyiro ikowawitari, tima Pawa kantakaawori okantantapaintari. Iro kantacha jirikaiti oyaawintacha ²¹jiñaayitairo jowaniinkawo, aririka isaikashiwaitaiya itomitaari Pawa. Ari okaatapaaki akimitakaantawo atziritatyiimi “Shitzitaantsi”, iro ompiratantachanimi.

²²Kimiwaitaka maawoni jiwitsikaitakiri jatikawaiyityaani, ikimitakawo tsinani ontzimaaniti. ²³Iijatzi aakaiti, okantawita añaawitakari Tasorintsinkantsi itsipashiriyitai,

kimiwaitaka iiniro atikawaiti akowi awijakoti iiro akimaatsiwaitanta, akowapirotaki tsikapaiti intomitai koñaawoini Pawa. ²⁴Iro oyaakoniintani kantakaawori awijakoshiritantaiyaari, okantawitaka tikira añaayitziro jiroka. Arimi añaayitakiromi, ¿Iikiroma oyaakoniintatyiiro? ²⁵Ari okantari oyaakoniintani, ontzimatyii amatsinkashiritya, oyaakotairo kaari añaari.

²⁶Tima tii aawiyashiritanitzii, Tasorintsinkantsi nishironkatairi. Tii ayotzi tsika ankantya amaña. Iro kantacha iri Tasorintsinkantsi amanakowintairi, okimiwaitakawo jatikawintatyiimi. ²⁷Ikimathatziri Pawa jirika Tasorintsinkantsi jamanakowintai. Tima iriitaki

iyotakopirotziriri Pawa iita ikowakairiri oitishiritaari.

Aritaki ankitsirinkairo maawoni

²⁸ Ayotirika oitya awijyimotaini, aritaki inkantakaatyaawo Pawa onkamiithatzimoyitai. Tima iro ikaimashiritantairi antiniri ikowakaakairi. ²⁹ Ikaatzi jiyotsitakari Pawa aritaki inkimisantairi, iriitaki inkimitakaantairi itomipirori. Jirika Itomi, iri kimitanakawori itzinkami itomitari, ari jimpoiitapaaki pashini oiyiki iyikiiti. ³⁰ Jirikaiti itomitaari Pawa, iriitaki ikaimashiritairi, jotampatzikashiritairi, ari onkantya iñaantaiaawori jowaniinkawo.

³¹ ¿Tsikama ankantakotiroka jiroka? Aña jinithaapirowaitakai Pawa, ¿arima intzimai iitya kitsirinkaini? ³² Pawa tii ithaañaaniintari itomipirori, aña ishinitakiri intsitokaitiri ikamawintantakairi aakaiti. Aritaki jantzimotakairo Pawa jiroka, ¿iroma jantzimotai pashini kowiyiimotaini? ³³ Aritaki añaayitakiro jotampatzikashiritai, ¿arima intzimaki iitya yakawintaini, jiyoshiitaira Pawa? ³⁴ Iriitaki Jesucristo kamawintairi, ipiriintaa iijatzi, isaikapai jakopiroriki Pawa itsipataari ipinkathariwintantai, iriitaki kankotawintairi aakaiti. Aritaki okanta, ¿arima intzimai iitya owasankitaawaitaini? ³⁵ ¿Litama mataironi jaapithatairi Cristo, jowajyaantantairi jitaakotai? Onkantawitaya ompomirintsitizimowaitai, iikiro jijaataty jitaakotai. Ari inkimitairori intzimirika owashironkaawitaini, inkowi imaamaniwaitai, antajyaaniintawaiti, onkowiyiimowaitai ankithaatyaaari, ankowiinkatakowaiti, japathakioriyaitai. ³⁶ Ari osankinatakotaka, kantatsiri:

Ari okantaitatyaani jowamaakaantaitina nawintaamachiitaimi iiroka.

Ikimitakaantaitakinari piratsi jowamaaitziri.[§]

³⁷ Okantawitaka añaayitiro jirokapaini, aritaki ankitsirinkairo maawoni jiroka, tima jitaakoyitai Pawa, ari jimatakaakairo ankitsirinkiro. ³⁸ Jiroka nawintaakari naaka: Onkantawitaya añaawitayaawo tsika oita: kaamani-taantsi, añaamintotsi, maninkariiti, pinkathariiti, awijyimotantatsiri iroñaaka iijatzi paata, tzimatsiri ishintsinka, ³⁹ tsikarika oita jiwitsikaitziri, saikatsiri jinoki, iijatzi saikatsiri isaawiki. Tikaatsi owajyaantakairini Pawa iiro añaantaawo jitaakotai okantakaantakiro jantzimotakairi Awinkathariti Jesucristo.

Jiyoshiitaitakiri Israel-mirinkaiti

9 Jiyotzi Cristo tyaayoori inatzi nonkantimiri. Tima iriitaki Tasorintsinkantsi pinkathariwintashiritanari, iri yotakaanari tii nothiyawaita, nonkantimiro jiroka: ² Owanaa nowashiritakotakari nojyininkapaini Judá-mirinka kaari kimisantatsini, oiyiki okatsitizimoshiritakina. ³ Owanaa nonkowataikimi jawijakoshiritaimi nojyininkamirinkaiti, nonkowataikimi nonkamawintairi jawijakotantaiyaari. Ari onkantaajaitakimi iijatzi jowajyaantainami Cristo, ari niyotakimi iro jawijakoshiritantaiyaarimi nojyininkamirinkaiti, ⁴ icharinitari Israel-ni. Tima iriitaki itomiwitakari Pawa jirikaiti, joñaagawitakari jowaniinkawo, tzimatsi ikajyaakaawakaakari, josankinawitakanari Ikantakaantaitani, jinintaawaiwitaka ithaamintapiintakari, tzimatsi ikajyaakaakiniriri. ⁵ Iriitaki ijininkamirinkaititakari achariniiti. Irijatzi ijininkamirinkaititakari Cristo,

[§]8:36 Ikantakoitziri jaka “piratsi”, iri kankotacha “oijya”.

Pawatatsiri anaayitziriri maawoni, ari inkantaitatyaani inthaamintaityaari. Ari okantari.

⁶Okantawitaka jirikaiti tii ikimisan-tanitzii, ¿kamiithatatsima ankanti: “Iiro imonkaata ikajyaakaantakiri Pawa?” ;Tii! Tima inkaati impaitaitiri iroñaaka “Israel-mirinkaiti”, pashinijatzi jinatyii, kaari icharinipirori Israel-ni.

⁷Ari okimitaawo awijyimotakiriri Abraham-ni. Tii ikimitakaantaitziri ijyininkamirinka apititatsiri jowaiyani, aña apaani. Iriitaki ikinkithatakoitziri jaka, ikantaitaki:

Iri Isaac jowaiyanipirori.
⁸Ari ikimitsitakari Pawa tii ikimitakaantairi iriimi itomipirori maawoni jowaiyantakaantakiri Abraham-ni, apa itomitakari ikajyaakaakiniriri incharinimirinkatyaari. ⁹Jiroka ikajyaakaakiniriri, ikantakiri:

Paata pashini osarintsi onkimipaitaiyaawo iroñaaka, ari napiitiro nariitaimi, intzimaki otomi Sara.
¹⁰Ari okimitakari awijyimotakirori Rebeca, itsipaanitakaawori acharinini Isaac. ¹¹Tikira intzimiita jirikaiti, tikira jantayitzi kamiithari iijatzi kaaripirori, aritaki tzimaki ikowakiri Pawa oitya jantiri. Ari imonkaatari jantayitiri. Tii iri kowashiwaityaawoni jantiro, aña Pawa kantakaawori jantantawori oitarika, ikaimashiritairi. ¹²Jiroka ikantaitakirori Rebeca:

Iri iyaapitsi ompiratyaarini jantartii.
¹³Jiroka josankinaitakiri iijatzi: Nitakotakari naaka Jacob, iriima Esaú nokisaniintakiri.

¹⁴¿Irooma ankantantyaari: “Tii itampatzikashiritzi Pawa, apaani jitakotaka, iriima pashini ikisaniintakiri? ;Tii ari onkantya!” ¹⁵Tima Pawa ikantakiri Moisés-ni:

Iitarika nokowiri nonishironkatiri, aritaki nonishironkatatyaari.

Iitarika nokowiri nitakotyaari, aritaki nitakotatyaari.

¹⁶Ñaakiro, kaari atziri kowashiwaityaawoni jantayitiro iitarika, aña iri Pawa kantakaawori jantaitantawori iitarika inishironkatairi irirori. ¹⁷Ari ikantaitakiri iijatzi Faraón, jiroka josankinatakoitakiriri, ikantakiri:

Irootajaantaki nopinkatharitakaantakimiri jiñaantaityaawori noshintsinka natsipitakamiri iiroka. Irootaki inkinkithatakoitantinari maawoni kipatsiki impairyaitaina.

¹⁸Ari ikantari Pawa, inishironkatziri ikowiri irirori. Irijatzi kantakaawori ikisoshiritantari ikowiri irirori.

¹⁹Kimitaka ari pinkantakina: ¿Litama jowasankitaantariri Pawa ikaaripirotaakayitzi, iiroka okantaajaitzi jowashiñagairo ikowakiri Pawa jantiri? ²⁰Iro kantacha, nonkanti naaka: Tikaatsi piyomachiiti iiroka patzirinkakiini pinkantantyaari. Tii pipinkathatziri Pawa. Incha poshiritakotyaari witsikayitziro kowitzi. ¿Kantatsima oñaanatiri iyowiti, onkantiri: Tii opantaajaitana piwitsikakina? ²¹¿Iiroma jiwitsiki apaani owaniinkatachani, jiwitsikaki pashini kaari opantapirotawo? Aña kantatsi, tima iriitaki ashitawori iyowiti. ²²Ari ikimitsitari iijatzi Pawa, jiwitsikayitakiri oiyawitakawori kowitzi. Tzimatsi jiwitsikakiri jiñaayitairo jatsipitaiyaawo iyatsimanka, jatsipitaiyaawo ishintsinka japirotantaiyaari. Iro kantzimaitacha Pawa, amawi ikantawintapaintakari jirikaiti. ²³Opoñaantari jiwitsikiri Pawa kaari opantari, ikowatzi imonkatziyantaiyaariri pashini jiwitsikani ikowiri inishironkatairi, jiyoshiitakiri pairani jiñaayitairo jowaniinkawo. ²⁴Aakayitaki jiyoshiiyitairi ikaimashiriyitai. Tii apa aakaiti a-Judá-mirinkatzi,

ari akaayitairi pashinijatzi kaari
ajyininkata. ²⁵Iro jiñaawaitakaakiriri
Pawa pairani Oseas-ni, ikantaki:

Jirika atziri kaari nojyininkawita,
nonkimitakaantairi, “Nojyininka”.

Ikaatzi kaari nitakowita pairani,
nonkimitakaantairi, “Nitakotani”.

²⁶Irooma janta tsika ikantaiwitaka, “Tii
pijyinkatyana iirokaiiti”,

Ari inkantayitai, “Itomiiti pinatzi Pawa,
Kañaaniri”.

²⁷Jiroka ikantsitakari Isaías-ni
ikinkithatakotziri incharinityaari
Israel-ni:

Onkantawitya oiyiki incharinityaari,
inkimiwaitaiyaawo oiyikitzi
impaniki jiñaathapiyaaki,

Kapichiini awijakotaatsini.

²⁸Tima jomapokairi Pinkathari
maawoni kipatsijatziiti, tampatzika
inkantya jowasankitaakaantairi.

²⁹Ikantaki iijatzi Isaías-ni:

Iiromi ityaaryootakimi achariniiti,
ikimpoyaawintakiri Pinkathari
Shintsipirori,

Ari añaayitairomi jiñaakiri pairani
Sodoma-jatzi, iijatzi Gomorra-jatzi.

Jotampatzikashiritairi jawintaamachiitantaita

³⁰¿Irooma ankantantyaari: “Iro
jotampatzikashiritantaitariri kaari
ajyininkata jawintaamatsita irirori?”

³¹Irooma aakaiti icharinipiroitari
Israel-ni, tii akitsirinkiro añaayitiro,
okantawitaka apankinawaitawo
Ikantakaantaitani”.

³²¿Iitama
kaari ikitsirinkantawo? Iro kaari
ikitsirinkantawo tima joshiritakowai-
tatyawo ipankinatashtari irirori. Tii
joshiritakotaawo ikowakairiri Pawa
jawintaashiritari. Okimiwaitakawo
jantziwatakityiyyaawomi mapi.

³³Ari oiyawaitakawo okaatzi
jowaninaitsitakari, kantatsiri:

Nowakiro mapi ikowapiroitani janta
otzishiki Sion. Owaryaantzi jiroka
mapi aririka jantziwaityaawo.

Inkaati awintaashiritaiyaarini kimitaka-
wori mapi, iiro jaminaashiwaitaa
paata.

10Iyikiiti, nokowi naaka
jawijakoshiritai nojyininkapaini
Israel-mirinka. Irootaki namanantariri
Pawa. ²Niyotzi naaka ithaamintashi-
waitari Pawa jirikaiti, jantashiwaitawo
tii ikimathatzimaitawo. ³Tii jiyotaiyini
ikowatzi Pawa jotampatzikashiritairi,
tii ikimisantzi ikowashitawo
intampatzikashiritantyaawo
ipankinawaitari apaniroini. ⁴Iri Cristo
othotyaaakirori okantakota Ikantakaan-
taitani, iri tampatzikashiritakairi
awintaashiritanaariri.

⁵Jiroka okaatzi josankinawitakari
Moisés-ni okantakota Ikantakaantaitani
intampatzikashiritaitantyaarimi,
ikantaki:

Inkaati monkaataironi, iriitaki
añaashiritaatsini.

⁶Tii imonkatziyawo okantakota
awintaashirinkantsi otampatzikashir-
itantatsiri. Tii okowapirota
jimonkaataitiro tsikarika oitya.

¿Kantatsima monkaawaitzirori
Ikantakaantaitani jiyaaati inkitiki
ishintsiwintairi Cristo jowawi-
jaakoshiritanti? ⁷¿Kantatsima jiyaaati
ijjatzi sarinkawiniki jowiriintairi

Cristo ikamawitapainta? ⁸Aña jiroka
ikantaitaki:

Aritaki piyoshiritairo ñaantsi, aritaki
piyothatairo iijatzi.

Okaatzi kantakotachari jaka “ñaantsi”,
irootaki nokinkithatakaapiintakimiri
awintaashiritaari Cristo. Jiroka
okanta: ⁹Aririka piñaanitaiyaawo
pinkanti, “Nowinkathariti jinatzi

Jesús”, aririka pawintaashiritanaaiyaari
Pawa iri owiriintairi ikamawitaka,
aritaki pawijakoshiritai. ¹⁰Aritaki

pawintaashiritaari irootaki
jotampatzikashiritantaimiri. Aritaki
añaanitaawo jiroka, irootaki
jowawijaakoshiritantairi. ¹¹ Tima ari
okantzi Osankinarintsipirori:

Inkaati awintaashiritaiyaarini, iiro
jaminaashiwaitaa.

¹² Onkantawitya aakarika Judá-mirinka,
aakarika Grecia-paantiri, iriitaki Cristo
Awinkatharitita maawoni. Iitarika
amanaiyaarini aritaki inishironkatairi.

¹³ Tima jiroka ikantaitaki:

Iitarika amanaiyaarini Pinkathari, im-
pairyaagairi, aritaki jawijakotai.

¹⁴ ¿Kantatsima jamanaitiri Pawa
tii jawintaashiritaitari? ¿Kantatsima
jawintaashiritaitaari Pawa,
tii ikimakoitziri? ¿Kantatsima
inkimakotaitiri tii ikinkithatakoitziri?

¹⁵ ¿Kantatsima inkinkithatakoitiri,
tii itzimi otyaantantatsini? Iroowa
josankinaitantakawori, kantatsiri:

¡Owanaa inkamiithakiitataiki amironi
kamiithari ñaantsi isaikantaitari
kamiitha!

¹⁶ Iro kantzimaitacha, tii maawoni
inkimisantaitiro Kamiithari Ñaantsi.
Irootaki ikantantakari Isafas-ni:

Pinkathari, kimitaka tii ikimisantaitziro
nokinkithatziri.

¹⁷ Okowatya jitaityaawo inki-
maitawakiro iñaani Pawa
jawintaashiritaitantyaariri. ¹⁸ Nokantzi
naaka, “¿Aritakima ikimaitakiro?”
Aritaki, jiroka josankinaitakiri
kantatsiri:

Ikinkithatakoyiitakiro nampitsiitiki,
Ikimaitakiro tsikarika isaikayitai jaka
kipatsikika.

¹⁹ Napiitiro nonkanti, “Jirikaiti
icharinentakari Israel-ni, ¿Ikimath-
apirotakiro?” Iriitaki Moisés-ni
oñaagantakirori josankinariki, ikantaki:
Ari nonkantakaiyaawo pisamaniin-
taiyaari pashinijatzii atziriiti kaari
jyininkatawakaachani.

Owanaa pinkisashiritiri ikaatzi piitziri
“masontzishiririiti”.

²⁰ Irojatzii ikantakiri Isaías-ni irirori:

Jiñaayitaana kaari kowakowatinani.

Noñaagayitaari kaari aminaminatinani.

²¹ Iro kantacha jiroka ikinkithatako-
takiri Isaías-ni ikantakota
Israel-mirinkaiti, ikantaki:

Nakotashitapiintawitakari, iro kantzi-
maitacha tii ikimisantaiyinani, piy-
atha ikantaiyakani.

Tzimayitatsi Israel-mirinka kitsirinkakirori

11 ¿Nokantatziima imanintziri
Pawa jirika Israel-jatzii jashitari?
¡Tii ari nonkanti! Tima naakatsitaka
kaatziriri Israel-mirinkaiti, icharini
Abraham-ni ninatzi, icharini ninatzi
ijatzii Benjamín-ni. ² Tima tii iman-
intana Pawa, iriitaki yoshiitakinari.
Pinkinkishiritiro Osankinarintsipirori,
tsika ikinkithatakota Elías-ni
jamanakowintari ijyininkapaini,
ikantaki:

³ Pinkathari, jowamaitakiri
Kamantanirriiti,

Ipookaitakiro taapirimintotsi.

Naaka yotapainchari, ikowaitatzii ijatzii
jowamagaitina naaka.

⁴ Jiroka ikantzi Pawa jakanakiri:

Tii iiroka yotapainchani. Aña nokimpoy-
aawintaki pashini ikaatzi 7,000 shi-
rampariiti kaari otzirowachani im-
pinkathatairi Baal.

⁵ Ari okantakari ijatzii, tzimatsi kapichi-
ini nojyininka jiyoshiitakiri Pawa in-
ishironkatairi. ⁶ Kaarimachiini ipanki-
natani jinishironkatantaariri Pawa, aña
jinishironkatashitaari. Ari okantakotari
nishironkataantsi.

⁷ Ari okanta, tii ikitsirinkiro maawoni
Israel-mirinkaiti ikowawitaiyarini. Iro
kantacha tzimayitatsi kiyopayipaini kit-
sirinkakirori, ari ikimiyitakiri jiyoshi-
itakiri Pawa. Iriima pashiniiti ikisoshir-

itakaayitairi Pawa. ⁸Irootaki josankinai-
tantakawori jiroka, kantatsiri:
Iri Pawa kantakaawori
ijampashiritantaitari.
Tzimawitacha irooki tiimaita iñaantzi.
Tzimawitacha ikimpita tiimaita
ikimayitzi.

Irojatzi ikantzimaitawo iroñaaka.
⁹Jiroka josankinatakotakiri iijatzi
David-ni, ikantaki:
¡Onkamintha jaitairi tsika joriyiitakiri!
¡Onkamintha jantziwatataitya!
¡Onkamintha jowasankitaitiri!
¹⁰¡Onkamintha iiro jokichaakitzi!
¡Onkamintha intsiyamitsitakairi!

Jawijakoshiritai pashinijatzi atziri

¹¹Tima ikantai: “Onkamintha
jantziwatataitya nojyininkapaini”.
¿Irooma ojyakaawintachari japiroitairi?
¡Kaari! Iro ojyakaawintacha
ikinakaashitapaintari, jowawi-
jaakominthatairi Pawa pashinijatzi
atziri, iro jimatantakawori Pawa jiroka
onkantya iñaantyaariri nojyininkapaini
jirikaiti, iro inkowantapirotaiyaari
irirori jawijakoyitai. ¹²Tima
ikinashiwawitaka okantakaantakiro
inshironkaitantyaariri pashinijatzi
atziri nampitawori maawoni kipatsiki.
Iro kamiithapirotatsiri aririka japiitairo
inshironkaitairi paata nojyininkapaini.

¹³Iroñaaka nonkantimi iirokaiti kaari
nojyininkayita. Naakataki jowaitaki
Notyaantapiroriti nonkinkithatakaay-
itaimi kaari nojyininkata pashinijatzi
pini. Shiritha nonkantawintyaawo
nantawairi. ¹⁴Iro nokowapiro-
tairi ikowashiryakotakinawo
nojyininkapaini okaatzi nimatziri, ari
jawijakoshiritantaiyaari kiyopayipaini
irirori. ¹⁵Tima imanintakiri iriroriiti
Pawa, iro opoñaantari raapatziyaiyaari

Pawa maawoni isaawijatzi. Irooma
paata raapatziyaiyaari Pawa
nojyininkapaini, onkimiwaityaawo
impiriintaatyimi ikamawitaka.
¹⁶Incha nojyakaawintawakimiro:
Tima tsika okanta ojyi naarijyintsi,
ari okantsitari iijatzi ojyipatha.
Jiroka ojyakaawintachari: Tima
iriyiwitaka itayitakawori nochariniiti
itasorintsishiritaki, ari inkimitaiyaari
paata inkaati incharinitaiyaari.
Inkimitaiyaawo iijatzi okanta
inchaparitha, ari okantsitari iijatzi
otiwa.

¹⁷Jiroka ojyakaawintari inchaparitha,
iriyitaki nochariniiti itayitakawori
pairani. Ojyakaawintachari otiwa,
iriitaki nojyininkapaini Judá-mirinka
tzimayitaatsiri iroñaaka. Kimiwaitaka
inchikaitakiromi jiroka otiwa,
ojyookatiwatantyaari pashini
otiwa jontsirikaitakiri, kamiitha
onkantya ojyooki okantakaawo
oparitha. Ikaatzi ojyakaawintziri
otiwa jontarikaitakiri, iriitaki atziriiti
kaari nojyininkata.** ¹⁸Irootaki iiro
okantanta pasagaawintawaitya.
Pinkinkishiritiro, iirokatakiri otiwa in-
chato, iirokatakiri añaakaayitzi oparitha.
¹⁹Kimitaka ari pakakimi iirokaiti,
pinkantaiyini: “Aña ichikaitakiro otiwa
nojyookatiwatantaari naaka”. ²⁰Ari
okantawitari, iro kantzimaitachari
pinkinkishiritiro kimiwaitaka iriimi
nojyininkapaini Judá-mirinka
inchikatiwaitakimi okantakaantziro tii
ikimisantzi. Irooma iirokaiti kaari no-
jyininkata, iirokatakiri poyaatapaakariri
okantakaantziro pawintaashiritaa.
Tii okantzi piñaapirowaitashitya,
aña pimpinkathatiri Pawa. ²¹Tima
Pawa iri chikakirori itakawori otiwa,
paamaakowintya jimataimikari iijatzi

** 11:17 Kinkithatakotachari jaka pankirintsi ashitawori oparitha, ashitawori otiwa, irootaki ikantaitsitari “Olivo”.

iirokaiiti. ²²Ari piñiuro katsima jinatzi Pawa, iro kantacha nishironkataniri jinatzi iijatzi. Ikaatzi antziwashiritainchari iñaayitakiro owanaa ikatsimatzi Pawa. Irooma iirokaiiti, ari piñaapiintairo inishironkayitimi iikiirorika poisokirotyaari Pawa. Irooma iirorika poisokiroitari, ari inkimitakaantakimi otiwa ichikaitakiri. ²³Ikaatzi ichikatiwaitakiri pairani, aritaki jontsirikaitairi iijatzi, aririka jowajyaantairo ithainkawaitziri Pawa. Tima Pawa kantatsi jimatiro. ²⁴Iirokaiiti kimitakawori otiwa pankirintsiniro jontarikaitakiri pankirintsiipororiki. Owanaa onkamiithapiroiti iroorika jontsirikaitai otiwapirori oponkitzipiroriki iroori.

Impiyashiritakaitairi Israel-mirinkaiiti

²⁵Iyikiiti, nokowi piyotiro kaari ikimathaitzi pairani onkaati jantiri Pawa. Iiro poshiriwaitashita aritaki piyotakiro maawoni. Añaayitakiri jirikaiiti nojyininka Israel-mirinkaiiti, tzimatsi kisoshiritakaakiriri. Iro kantacha, inapaintatzi jiroka irojatzii imonkaantantyaari inkaati awijakoshiritaatsini kaari nojyininkata. ²⁶Impoña, jawijakoshiritai iijatzi Israel-mirinkaiiti. Ari okanta josankinatakoitakiri, kantatsiri:

Ari impoñiia Sion-ki ookaakowintaniri, Iri kantakaiyaawoni jowajyaantantyaawori ichariniiti Jacob ithainkatasorintsiwaitzi.

²⁷Ari onkantya othotyaantyaari okaatzi kajyaakaawakaantsi,

Naakataki apirotaironi iyaaripironka.

²⁸Tima jirikaiiti nojyininka Judá-mirinka imanintakiro Kamiithari Ñaantsi, ikimitakaantari Pawa iri iisaniintani, ari okanta inishironkatantaimiri Pawa iirokaiiti. Iro kantacha Pawa, aña jiyoshiitsitatakiri

nojyininkapaini, iikiro jiyaataty jítakotyaaari, ari onkantya iñaantyaawori tsika okanta ikajyaakaakiniriri itanakawori nochariniiti. ²⁹Tima aririka inkaimashiritanti Pawa, inishironkayitanti. Iiro jowajyaantzi. ³⁰Pipiyathatsitakiri pairani iirokaiiti Pawa. Ipoñaanaka nojyininkapaini ipiyathatanakari, iro opoñaantakiri inishironkayitaimi iirokaiiti. ³¹Jirikaiiti piyathawaiwitachari ironaaka, aritaki iñaayitairo paata inishironkaitairi ikimitaitzimi iirokaiiti ironaaka. ³²Ari okantakari, joñaagantakiro Pawa maawoni apiyathawaitaka, ari ikinakaakiro joñaagantantawori inishironkayitakai maawoni.

³³Iyokitzii nowataikiri Pawa jiyotanipirowaita, ikimathatziro maawoni. Tikaatsi yopiroitroni jantiri irirori, tsikarika inkantairo. ³⁴Jiroka josankinatakoitakiri, ikantaitaki:

¿Iitama yotzirori ikinkishiritari Pinkathari?

¿Iitama matironi inkaminairi?

³⁵¿Kantatsima jomapokaitiri impashitaityaarimi irirori? Aña iriitataiki itakawori ipashitantaka.

³⁶Iriitaki Pawa kantakaantawori otzimantari tsikarika oitarika, iriitaki poñaakaantawori, iriitaki ashitawori. Ari jashi jowatyiiro ipinkathaitairi. Ari onkantyaari.

Onkaati jantayitiri kimisantzinkariiti

12 Iyikiiti, aritaki inishironkatakimi Pawa, nokowakotzimi pishiniwintaiyaari iiroka, pinkimitaliyaarimi piratsi itagaitziniriri Pawa. Tii pojyakotajaantari piratsi, aña pañaayitai iirokaiiti pinkitishiriyitai, irootaki inimotziriri Pawa. Ari okanta ikowiri Pawa apinkathayitairi. ²Iiro pikimitakowaitashitari isaawijatzii. Iri Pawa pishiniti jowakiraashiritaimi. Ari onkantya piyotantyaawori

ikowakaimiri, kamiithatatsini, inimotirini, matzirori okamiithatzi.

³Iri Pawa nishironkataanari naaka okanta niyotaayitaintamiri, irootaki nokantanzimiri: Iiro pikimitakaantashiwaita iirokatakaniirori. Pinkinkishiritakotya kamiitha iiroka, pimatantyaawori ikowakaimiri Pawa iikiro piyaatayi pawintaanatyaari. ⁴Poshiritakotiro tsika akantayita awathaki. Tima tsika akantawathayita, iro antakaayitairori oiyitarika.†† ⁵Aaka jojyakaawintaitzi awintaashiritaari Cristo. Akimiwaitaa aakami iwatha Cristo. Okantawitaka apashiniwaiwita, iro kantacha apaani akantaa, kimiwaitaka ayontaawathatawakaatyiyiiaami.

⁶maawoni aakaiti itasonkawintayitakai amonkaantantyaawori antayitairi. Tzimatsirika kamantantaniritsiri, jantiro ikowakairiri Pawa, iikiro jawintaatyiyiiaari. ⁷Tzimatsirika amitakonitantatsiri, jimonkaatiro irirori. Tzimatsirika yotaantatsiri, jimonkaatiro irirori. ⁸Tzimatsirika minthatanitakaantachari, jimonkaatiro irirori. Tzimatsirika pashitantanitachari, impantapirotai ojjiki. Tzimatsirika jiwatakaantaniritsiri, ishirithawintyaawo jantawairi. Tzimatsirika nishironkatantatsiri, kimoshiri inkantya jimonkaatiro.

⁹Ontzimatyii pitakotantaiya kamiitha, iiro pamawinawaita. Samaniinta powairo kaaripirori, irooma kamiithari kiso powanairo. ¹⁰Pinkamaityaawo pitakoyintantya, pinkimitakaantiro pitakotyaarimi pirintzi okaakiini. Pimpinkathatiri

pashinipaini. ¹¹Shiritha pinkantya, iiro pipirawaita pantawaitainiri Awinkathariti. ¹²Kimoshiri pinkantya poyaakoniintiri Cristo. Amawiwaini pinkantya aririka piñaayitiro pomirintsizimotimini. Pamanapiintaiya. ¹³Ontzimatyii pimpashitaiyaari okowityiimowaitari oitishiritaari. Poimaantapiinti pipankoki.

¹⁴Pamanakotyaari owatsinawaitzimiri inishironkaitantyaariri irirori. Iiro pipiyatari. ¹⁵Pintsi-patyaari pinkimoshiriti ikaatzi kimoshiriwaitatsiri. Pintsipatyaari piraawaitya ikaatzi irawaitachari. ¹⁶Aapatziya pinkantawakaiya. Iiro pimanintantawaitzi, pintsipatyaari kowityaawaitatsiri. Iiro pikimitakaantashiwaita yotaniri pinatzi. ¹⁷Tzimatsirika owaaripirowaitimini, iiro pipiyatari. Poñaagantiro, tampatzika pikantzimotari atziriti. ¹⁸Pintyaaryoowintairo pisaikantaiyaari kamiitha. ¹⁹Nitakotani, iiro pipiyakowintawaita iiroka, pashitakaiyaari Pawa iri piyakowintimini. Tima jiroka josankinaitakiri, ikantaitaki:

Ikantzi Awinkathariti:
Naakataki owasankitaantatsini,
Naakataki piyakowintantachani.

²⁰Aririka intajyaaniinti piisaniintani, pimpiri jowanawo. Aririka imiriniinti, pimpiri imiri. Aririka pimatanairo jiroka, ari inkiraanikiwaitanaki jirika jiñaakirorika pantakiri.‡‡

²¹Paamaakowintya oitsinampaimikari kaaripironkantsi. Iro kamiithatatsi pimatapiintanairo kamiithari pinkitsirinkantyaawori kaaripirori.

††12:4 Kantakotachari jaka “tsika akantayita awathaki”, iro ojjyakaawintachari okantayita: oki iro jaminaitantari, irooma kimpitantsi irootaki ikimaitantari, irooma paantintsi irootaki jowaitantari, irooma akotsi irootaki joirikaitantari, irooma iitintsi irootaki janiitaitantari.

‡‡12:20 Kantakotachari jaka, “ari inkiraanikiwaitanaki”, iro ojjawori ikantaitzi ijatzi “powaampatiniri iitoki ojjiki paampari”.

13 Ontzimatyii pinkimisantairi pinkathariwintzimiri pinampiki. Tii ipinkatharintsiwaitashita irirori, aña Pawa kantakaawori ipinkatharintsitanti. ²Iitarika kowatsini jimaamaniwaitiri pinkatharintsi, okimiwaitakawo iriimi Pawa jimaamaniwaitakiri, irootaki jowasankitaantaityaariri. ³Ikaatzi antayizirori kamiithari, iiro ithaawantawaitari pinkatharintsi. Iriima antayizirori kaaripirori, iri thaawantawaitaarini. Ari okantari, pantzirorika iiroka kamiithari, iiro pithaawantawaitashitari pinkatharintsi, iriitaki thaamintaimiri. ⁴Tima iri Pawa kantakaawori ipinkathariwintantari jirikaiti onkanya inkimpoyaawintantimiri. Aririka pantiro iiroka kaaripirori, ontzimatyii pinthaawi, tima tii aminaashiwaita otzimimotziri josataaminto. Tima iriitaki Pawa kantakaawori ipinkatharitantari jirikaiti, irijatzi Pawa kantakaiyaawoni jowasankitaakaantantyaariri kaaripiroshiririiti. ⁵Irootaki pinkimisantantyaariri jirikaiti. Tii apa pinthaawantaiyaawo jimashirinka. Aña irootaki tampatzikatatsiri pimatairo jiroka. ⁶Irootaki pimpinatantyaariri ikowakoyitzimiri jiwawintzimiri pinampiki, iro jañaantyaari irirori, tima jimonkaatatziiro ikowiri Pawa. ⁷Ontzimatyii pimpinayitairi maawoni pinkatharipirorintsi, iijatzi ikaatzi kimpoyaawintantatsiri nampitsi. Ontzimatyii pinkimisantiri, pinkatha powiri.

⁸Iiro piñaashintsiwintawaitawo piri-iwitanti, aña piñaashintsiwintaiyaawo pitakotawakaayitaiya. Iitarika itakotantachari, jimonkaatatziiro Ikantakaantaitani. ⁹Jiroka josankinaitakiri Ikan-takaantani, kantatsiri: Iiro pimayimpirtzi. Iiro pitsitokantzi.

Iiro pikoshitzi.

Iiro pithiyyakotanta.

Iiro pinintakotantawaitzi.

Tzimatsi iijatzi oiyiki pashini ikantakaantaitakiri. Iro kantzi-maitachari jiroka iroopirotatsiri ikantakaantaitakiri, kantatsiri:

Pitakotaiyaari pijyininka pinkim-itakaantyaari pitakotapiinta iiroka.

¹⁰Opoñaantari iroopirotatsiri jiroka ikantakaantaitani, irootaki apatotzirori maawoni ikantakaantaitakiri. Iitarika itakotaariri iyyininka, tii jowaaripirowaitairi.

¹¹Ontzimatyii amatapiintairo jiroka, tima irootaatsi awijakoshiriyitai. Okimiwaitakawo amagaatyimi, iro kantacha ontzimatyii ankakiyitai.

¹²Tima irootaintsi onthonkaiya tsiniriri, iro onkitiijyiinkatai. Irootaki owajyaantantyaawori antayiziro kaaripirori, jantapiintziri tsinirikiri. Iro kamiithatatsi ankimitakaantairo ankithaatakotyaaawomi ampiyakowintantyaari, ¹³onkanya antantyaawori kamiithari jantapiintaitziri okitiijyiinkatzi. Ari onkanya iiro aniyawaitanta, iiro ashinkiwaitanta, iiro amayimpiriwaitanta, iiro antantaawo kamaawotatsiri, iiro amaamanitawakaanta, iiro asamawakaanta. ¹⁴Pojyakotaiyaari Awinkathariti Jesucristo, pinkimitakaantiri iriimi pinkithaatakotyaaari. Iiro pantashiwaitawo okaatzi pinintashiwaitari.

Shipitashiritaniri

14 Ontzimatyii paapatziyaari shipitashiritatsiri. Iiro pamawinawaitawo jiroka piñaanamintshawaitantyaari. ²Tima tzimatsi kimisantzinkari oshiritachari kantatsi jowayityaawo oitarika. Iro kantacha tzimatsi pashini shipitashiriri,

apa jowayitawo pankirintsi. ³Jirika kimisantzinkari owawori oitarika, iiro imanintawaitziri pashini kaari oyaawoni. Ari inkimitsityaari kaari owayitawori iiro imanintziri pashini owayitawori, tima Pawa tii jimanintziri irirori. ⁴¿Kantatsima ishintsithaitiri ompiratanintsi? Iiro, iri shintsithaitirini ompiratariri, irijatzi thaamintawintirini. Ari okantari, iri Pawa otzikayitariri maawoni owayitawori oitarika, irijatzi thaamintawintirini.

⁵Tzimatsi kimisantzinkari omairintantawori kitiiyiri. Tzimatsi pashini kaari opashintzimotzi kitiiyiri. Ontzimatyii inkinkishiritakotaiya maawoni, tii okantzi jotzikayitiri pashini oitarika ikinkishiritari. ⁶Itzimi pinkathatzirori kitiiyiri, iri Awinkathariti ipinkathatzi. Ari okimitsitari iijatzi, iitarika owayitawori maawoni oitarika, iri Awinkathariti ipinkathatzi jowayitantawori, tima ipaasoonkitapiintziri. Ari ikimitari pinkayitzirori owanawontsi, iri Awinkathariti ipinkathatsita ipaasoonkitapiintziri. ⁷Tii añaashiwaita aakaiti, tii akamawaitashita iijatzi. ⁸Iinta añaayitzi, iriitaki Awinkathariti añaamotairi. Aririka ankamaki, irijatzi Awinkathariti akamimotzi. Ari okantari, iriitaki Awinkathariti ashitairi iinta añaayitzi, ari okimitsitari iijatzi aririka ankamayitaki. ⁹Tima irootaki itzimantakari Cristo, ikamimotantaki, iro jashipirotantairi iinta añaayitzi, iijatzi aririka ankamayitaki.

¹⁰¿Iitama pijiyimatantariri pijyininka? ¿Iitama pimanintantariri iiroka? Aña iri yakawintantaatsini Cristo maawoni paata. ¹¹Tima iro josankinatakoitakiri, kantatsiri: Jiroka ikantakiri Awinkathariti: “Jotzi-irowaitai ipinkathaitaina maawoni. Imapiro”.

Aritaki inthaamintaiyaari maawoni Pawa.

¹²Aripaiti anthawitakotaiya maawoni aakaiti Pawaki.

¹³Irootaki owajyaantantyaawori akijyimatawakaayita. Ontzimatyii ankantashiriti: “Iiro nokantzimoni-intakaari pashini ‘nirintzitari’, notzikashiriwaitzirikari”. ¹⁴Niyotzi naaka tii ithañaapithatantawo Pawa owayityaawo oitarika. Iro kantacha, tzimatsirika kinkishiriwaitachani kamiithatatsi impinkaitiri, jimatiro impinkawaiti irirori.

¹⁵Aririka poñaagatyaari pashini kimisantzinkari powayityaawo ipinkiri irirori, tii pitakoshiritari. ¿Kamiithatatsima pinkantzimoniintakaiyaari pashini okantakaantziro powamachiitawo owanawontsi? ¿Pikowatziima powaaripiroshiritairi jirika? Irijatzi jirika kimisantzinkari, ikamawintakiri Cristo iijatzi. ¹⁶Ari okantari, tii okantzi poñaagayitiri powayitari pikinkishiritari iiroka kamiithari inatzi, impoña inkantaitimi: “Jantakiro jirika kaaripirori”.

¹⁷Aakaiti ipinkathariwintai Pawa, tii okowapirota okaatzi awayitari, okaatzi amiriyitari. Aña iro kowapirotacha antampatzikashiriyitai, asaikayitai kamiitha, ankimoshiritai, tima iriitaki kantakaawori Tasorintsinkantsi.

¹⁸Iitarika matanakironi jiroka jantawaitainiri Cristo, aritaki jinimotakaakiri Pawa, ari inkimitari iijatzi atzirriiti jaapatziyaari. ¹⁹Ari okantari, ontzimatyii pantapiintairo kantakaantzirori isaikantaitari kamiitha, kantakaantironi inthaam-intashiritawakaantyaari. ²⁰Aririka powayityaawo oitarika, paamaakow-intya papaatzirokari imonkaatakiniriri Pawa pashini kimisantzinkari. Tii othañaantsita owayitari. Iro kantacha, itzimirika owayitawori oiyitarika

impoña inkantzimoniintyaari pashini, jantakiro kaaripirori jirika. ²¹Tii opantawo pinkantzimoniintakaiyaari “pirintzitari”, okantakaantziro powayitari wathatsi, pimiritawo kachori, pantayitiro oitarika. ²²Iro kamiithatatsi piyotakoshiritairi iiroka, iri Pawa yotakotaimironi jiroka. Tzimatsirika kaari shipitashiriwintironi jiroka, aritaki jimatairo inkimoshiritai. ²³Iro kantacha iitarika shipitashiriwaitatsini, aririka jowatyawo oitarika, ari onkimitzimotaiyaari jantakiro kaaripirori. Tii jantairo okaatzi jiyotakoshiriwitari, kaaripirori inatzi jiroka.

15 Aakaiti kimisantzinkari aawiyashiritaniriiti, ontzimatyii antsinaampashiritzimotairi shipitashiritatsiri, tii apa antayitiro inimoyitairi aakaiti. ²Ontzimatyii antairo inimotirini ajyininka, onkaati minthashiritakaiyaarini jantairo kamiithari. ³Irootaki jantakiri Cristo, tii ikowi inimotirini apaniroini irirori. Tima josankinaitakiro, kantatsiri: Ikaatzi kawiyawaitimini iiroka, irijatzi kawiyakinari naaka.

⁴maawoni osankinatainchari pairani, kimitakawori jiroka, josankinaitakiro jiyotaitiro. Jiroka Osankinarintsipirori, iroowa añaantawori atsinampashiriwaitzi, iro thaamintashiritakairi oyaakoniintantari. ⁵Iriitaki Pawa kantakaawori atsinampashiriwaitzi, irijatzi thaamintashiritakairi. Owanaa nokowakotapiintakiri inkantakaiyaawo paapatziyawakaiya, maawoni pinkimitakotaiyaari ikanta Cristo Jesús. ⁶Onkimiwaityaawo ari pintsipatawakaiya maawoni pimpampithaawintiri Pawa, ashitariri Awinkathariti Jesucristo.

Ikinkithaitainiri Kamiithari Ñaantsi kaari Judá-mirinkatatsini

⁷Owanaa jaapatziyakai Cristo aakaiti, iijatzi pinkimitaiya iirokaiti, paapatziyaari pashini atziri, irootaki impinkathaitantyaariri Pawa. ⁸Irootaki nokantapiintakiri: Iri Cristo jotyaaantaitaki jantawaiwintiri nojyininkapaini Judá-mirinka. Iro jimatantakawori jiroka jiñaantaityaawori imapirotatya ikajyaakaakiriri Pawa pairani achariniiti. ⁹Ari ikantakiniri kaari nojyininkata, iro ipinkathayitantaariri iriroriiti, inishironkatairi Pawa. Jiroka josankinaitakiri, kantatsiri: Nothaamintawintaimi janta isaikayitzi kaari nojyininkata.

Nompairyagaimi

nompampithaawintaimi.

¹⁰Jiroka ikantsitaitakari iijatzi:

Pashinijatziiiti, pinthaamintaina iirokaiti pintsipatai yaari jashitaari Pawa.

¹¹Ikantaitaki iijatzi:

Pashinijatziiiti, pinthaamintaiyaari Awinkathariti.

maawoni atziriiti pinthaamintaiyaari!

¹²Ipoña ikantaki iijatzi Isafas-ni:

Ari intzimaki incharinityaari Isaf.

Iriitaki pinkathariwintairini pashinijatzii atziriiti.

Irijatzi joyaakoniintairi kaari ajyininkata.

¹³¡Iri Pawa thaamintakaimini, iri saikakaimini kamiitha pikimisantairi! Tima iri kantakaiyaawoni oyaakoniintantyaariri. ¡Iri Tasorintsinkantsi kantakaiyaawoni poyaakopirotantyaariri!

¹⁴Iyikiiti. Niyotzi naaka imapiro pinishironkatawakaa iirokaiti, yotanipirori pinatzi, pimatakiro piyotaawakaayitaka. ¹⁵Iro kantacha, nosankinatzimiro jiroka noshintsithat-

[¶]15:8 Iri ikantakoitzi jaka “Judá-mirinkaiti” jiiitaitzi “totamishitaari”.

imiro iiro pimajiantantawo. Tima inishironkapirotaimi Pawa, ¹⁶jotyaantaana nokinkithatakotainiri Jesucristo kaari nojyininkata. Nokinkithatainiri Kamiithari Naantsi kinkithatakotziriri Pawa, okimiwaitaawo naakami Ompiratasorintsitaari. Iriima kaari nojyininkata, iriitaki kimiwaitakawori jashitakaitariri Pawa, namayitainiri Pawa iro kamiithatzimotairiri. Iriitaki Tasorintsinkantsi matironi jotampatzikashiritairi. ¹⁷Okaatzi jantakaanari Cristo Jesús, kantawitacha nasagaawintyaawomi naaka, nonkinkithatakotiro nantawaitainiri Pawa. ¹⁸Apa nokinkithatakotairo jimatakaakinari Cristo. Tima noñaayitakiri kaari nojyininkata ikimisantairo nokinkithatakotakiniriri, okaatzi nantawaitzimotakiri. ¹⁹Iri Tasorintsinkantsi pakinawori shintsinkantsi notasonkawintantakari, iro nimatantakawori kaari jñiitapiintzi pairani. Nimatairo nokinkithatairo Kamiithari Naantsi kinkithatakotziriri Cristo nitanakawo Jerusalén-ki, nokinayitanaki irojatzii Ilríco-ki. ²⁰Ari okanta nokowantakari nonkinkithatakotiro Kamiithari Naantsi tsika tii ikimakoitziro iwairo Cristo. Tii apa nokowi niyaati tsika ikinkithatakaantaitaki. ²¹Jiroka josankinaitakiri, ikantaitaki: Ari jñiiri nampitawori tsika tii ikinkithatakotziriri jirika. Ikaatzi kaari kimakotirini, ari inkimathatakotairi.

Ikowaki Pablo jiyaatiro Roma-ki

²²Iro kaari okantanta niyaati pisaikaiyini iirokaiti, okantawitaka ojiyiki nokowapiintawitaka. ²³Iro kantacha aritaki nimatakiro, tima tikaatsi nantanairi jaka nampitsiki, aritaki ojiyikitaki osarintsi nokowapiintawita nariitimi. ²⁴Aririka nimatakiro

niyaati España-ki, ari nokowi nariitanakimi pinampiki. Aririka nosaikimowaitanakimi janta, nokowi pimitakotina potyaantina España-ki. ²⁵Iro kantacha, nitapaintyaawo niyaati Jerusalén-ki nimitakoyitiri oitishiritaari. ²⁶Tima jirikaiti Macedonia-jatzi, iijatzii Acaya-jatzi, jotyaantaiyakinani irirori kiriiki nompantyaariri ashironkainkari kimisantinkariiti nampitawori Jerusalén-ki. ²⁷Iriitaki kowashitaincha impashitantayiti, tikaatsi shintsiwintirini. Okimiwaitakawo impinakowintatyaami ikimisantakaakiri kaari ijiyininkata. ²⁸Aririka nimonkaatakiro nompayitiri Jerusalén-jatzi jotyaantaitakiniriri, aripaiti nawijanaki pinampitawo iirokaiti niyaati janta España-ki. ²⁹Niyotzi iri Cristo tasonkawintapirotinani aririka nariitakimi janta.

³⁰Iyikiiti, nokowakotzimi pamanakotapiintaina iirokaiti, pojyakotyaanawo nokantapiintziro naaka. Iro nokowakotzimiri, niyotzi pipinkathatziri iirokaiti Awinkathariti Jesucristo, iri Tasorintsinkantsi kantakaimirori pitakotantakinari. ³¹Pamanakotina iiro jaakaantantana thainkashiriri nampiyitawori Judea-ki. Pamanakotina jaawakoitantinawori kamiithaini ipakaantaitziriri oitishiritaari Jerusalén-jatzi, iro inimotantyaariri iriroriiti. ³²Iro nonkimoshiriantyaari niyaati pisaikaiyini iirokaiti, iriirika Pawa kowakainawoni. Ari nimakoryimowaitimi iirokaiti. ³³Onkamintha iri Pawa tsipashiritimini, kamiitha isaikakaayitimi! Ari onkantyaari.

Jiwithaitari atziriiiti

16 Iroowa Febe anakironi jiroka osankinarintsi. Iro nokimitakaan-taa iroomi notsiro. Ojiyiki antawaitaki iroori japatotapiintaitaka Cencrea-

ki. ²Paawakiro kamiitha iroori, irootaki jashitaari iijatzi Awinkathariti, kantatsi Paawakiro kamiitha pikimitaapi-intziri pashini oitishiritaari. Pimitakoyitiro iitarika okowayitziri. Tima oiyiki imitakoyitaki iroori. Ari okimitakinari naaka oiyiki imitakotakina.

³Piwithatyaanawo Priscila iijatzi Aquila. Irootaki tsipayitakinari nantawaitziniri Cristo Jesús, ⁴irootaki shiniwintakinari owawijaakotakina. Owanaa nopaasoonkitakiro jirokaiiti, ari ikimitaakiro pashinijatzi kaari nojyininkata apatotapiintachari pashiniki nampitsi. ⁵Piwithatinari iijatzi apatotapiintachari opankoki. Piwithatinari iijatzi nitakotani Epeneto, iri itanakawori nokimisantakairi Cristo janta Acaya-ki. ⁶Piwithatinawo María, antawaiwintakimiri oiyiki iirokaiiti. ⁷Piwithatinari Andrónico, iijatzi Junias nojyininkapaini jinatzi, iri tsipatakinari jomontyaitakina. Iriitaki itakawori ikimisantaki tikiraamintha naaka, irijatzi ipinkathatakiri Otyaantapiroriiti. ⁸Piwithatinari nitakotani Amplias, jashitaari Awinkathariti. ⁹Piwithatinari Urbano, tsipatapiintakinari nantawaitziniri Cristo Jesús. Piwithatinari nitakotani Estaquis. ¹⁰Piwithatinari Apeles, jaapatziyakari Cristo. Piwithatinari maawoni saikapankotziriri Aristóbulo. ¹¹Piwithatinari nojyininka Herodión. Piwithatinari saikapankotziriri Narciso, inampishiritantaari Awinkathariti. ¹²Piwithatinawo Trifena, iijatzi Trifosa. Irootaki tsipatakinari nantawaitziniri Awinkathariti. Piwithatinawo nitakotani Pérsida. Irojatzii notsipatakari nantawaitziniri Awinkathariti. ¹³Piwithatinari Rufo, jiyoshiitairi Awinkathariti. Piwithatinawo iijatzi inaanati, nokimitakaantari naaka iroomi nonaanati. ¹⁴Piwithatinari Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas,

Hermes, itsipatapiintari iijatzi iriroriiti, jiiitatziri iyikiiti. ¹⁵Piwithatinari Filólogo, Julia, Nereo iijatzi jitsiro, Olimpás, maawoni tsipatariri iriroriiti jiiitatziri oitishiritaari. ¹⁶Itako pinkantya piwithatawakaanaaiya. Jiwithayitzimi iirokaiiti maawoni apatowintapiintakariri Cristo jaka.

¹⁷Iyikiiti, jiroka nokowakotzimiri: Paamawintyaari ñaanaminthatawakaachari otzikaminthatawakaawori jiyotaitakimiri pairani. Iiro pitsipayitari iirokaiiti. ¹⁸Aña okimiwaitakawo atziritanakityiimi “Inintashiwaitani”, iro ompiratanatyaarini. Kaari Awinkathariti Jesucristo ompiratyaarini. Iriitaki nintathawaitziriri shipitashiriri jamatawiwaitiri. ¹⁹Nokimaki naaka kamiitha pikan-taiyani iirokaiiti, tii pipiyathawaita, irootaki oimoshirinkakinari. Nokowi naaka pinkamiithashiripiroti, onkimiwaityaawo tii piyotajaitiromi kaaripirori. ²⁰Iri Pawa saikakaimini kamiitha, irootaintsi inkantakaiyaawo pinkitsirinkantyaariri Satanás, onkimiwaityaawo powothoryaakityiirimi paatzikakiri. ¡Onkamintha inishironkataimi Awinkathariti Jesucristo!

²¹Jiwithatzimi Timoteo, tsipatanari nantawaitzi, iijatzi nojyininkapaini Lucio, Jasón, iijatzi Sosipater.

²²Naaka Tercio osankinatziniriri Pablo. Naakataki withatzimiri iijatzi, naaka jashita Awinkathariti.

²³Jiwithatzimi Gayo. Ari nosaikiri ipankoki. Jiwithatzimi iijatzi nampitawori jaka. Jiwithatzimi Erasto, owiriri kiriiki ashitari nampitsi. Jiwithatzimi iijatzi Cuarto, jiiitatziri iyiki.

²⁴¡Onkamintha inishironkayitaimi Awinkathariti Jesucristo! Ari onkantyaari.

Iwiyaantawori thaamintaantsi

²⁵Thami anthaamintyaari kimpoyaawintaimiri, pimatantyaawori Kamiithari Naantsi kinkithatakotziriri Jesucristo, kaari ikimathawiita pairani. ²⁶Iro kantacha, joñaaganta irirori, jiyotaantayitaki maawoni nampitsiki,

inkimisantakaantyaariri iijatzi janta. Irootaki josankinatakaakiriri Kamantantaniriiti jirika Pawa, Kañaaniri. ²⁷Thami anthaamintaiyaari apaanitatsiri Pawa. Yotaniri jinatzi. Tima iri Jesucristo kantakaiyaawoni aakowintantyaawori anthaamintaiyaari. ¡Ari onkantyaari!

JITAKARI JOSANKINATZINIRI PABLO CORINTO-JATZIITI

Withataantsi

1 Naaka Pablo otyaantzimorori jiroka osankinarintsi. Jotyaantapiroriti Jesucristo ninatzi, tima iri Pawa kowakaakinawori, ikaimashiritakina. Ari notsipatakari Sóstenes nosankinatzi. Iriitaki nokimitakaantairi iyiki. ²Iiroka nosankinayitzini pikaatzi papatowintaari Pawa janta Corinto-ki, pikaatzi jotampatzikashiriyitaimi Cristo Jesús. Iri kaimashiriyitaimiri pikitishiriyitantaari, pikimitaari pashiniiti nampiyatawori tsikarika janta, pairyaapiintairiri Awinkathariti Jesucristo, tima irijatzi Pinkatharintairiri iijatzi irirori. ³Onkamintha inshironkayitaimi Ashitairi Pawa, kamiitha isaikakaayitaimi, ari inkimitsitaimiri iijatzi Awinkathariti Jesucristo.

Ipaasoonkitakagaitziri Pablo itasonkawintantaitzi

⁴Nopaasoonkitapiintziri naaka Pawa, tima antawoiti inshironkayitaimi, itsipashiritakaimiri Cristo. ⁵Irijatzi kantakaawori pikinkithatakotapiintantaariri, piyotakopirotaantairiri iijatzi. ⁶Irootaki poisokirotaantawori okaatzi nitakari nokinkithatakotakimiri Cristo. ⁷Pikanta poyaaawintari impiyi Awinkathariti Jesucristo, tikaatsi kowityiimotimini itasonkawintzimi pantawaitantaiyaanariri irirori. ⁸Iri kantakaiyaawoni pintyaaryoowintantyaariri irojatzii impiyantaiyaari, ari onkantya iiro otzimanta oitya jiyakawintapaimiri irirori. ⁹Oisokiro jowimi Pawa, iriitaki kaimashiriyitaimini okanta paapatziyantaariri Itomi, Awinkathariti Jesucristo.

¿Ijyinitatziima pairani irirori Cristo?

¹⁰Iyikiiti, noshintsithatziimi nompairyiiri Awinkathariti Jesucristo. Nokowakotzimi paapatziyawakaiya, onkimiwaityaawo apaanimi onkantya pikinkishiritaniiti, iiro pikantawaakaawintawo oityaarika. ¹¹Tima nokimakiri ijyinininkamirinkaiti Cloé ikantapaakina tii paapatziyawakaa kamiitha. ¹²Tzimatsi pitsipayitari janta kantatsiri: “Nokimisantziri Pablo”. Pashini kantayitatsi: “Nokimisantziri naaka Apolos”. Pashini kantatsi: “Nokimisantziri naaka Pedro”. Tzimatsi pashini kantayitanaintsiri: “Nokimisantziri naaka Cristo”. ¹³¿Ijyinitatziima pairani Cristo? ¿Naakama paikakowintzimiri? Tima powiinkaayitaka pairani iirokaiti, ¿Naakama ipairyaitaki, inkantaiti: “Powiinkaawintyaari Pablo?” ¹⁴Iro nopaasoonkitantariri Pawa okamintha tii naaka owiinkaayitimini. Apa nowiinkaamachiitakiri pairani Crispo, itsipatakari Gayo. ¹⁵Iro iiro itzimanta janta kantashiwaitachani iroñaaka: “Nowiinkaawintakari Pablo”. ¹⁶¡Jaa! Irijatzi nowiinkaatsitakiri pairani Estéfnas, notsipataakiri ijyinininkamirinkaiti. Tii nokinkishiritziro tzimatsirika pashini nowiinkaatakiri janta. ¹⁷Tii iro jotyaantantyaanariri Cristo nowiinkaantanti, aña jotyaantakina nonkamantantairo Kamiithari Ñaantsi. Tii nokimitakotapaakari yotaniri nokinkithatakoyitziro. Tima tii nokowi aminaashiwaitya iroopirotatsiri ipaikakoitakiri Cristo.

Iri Cristo, ishintsinka Pawa, jiyotani iijatzi

¹⁸Tima aririka ankinkithatakawaityaari kaari oshiritachani ipaikakoitakiri Cristo, ikimitakaantai masontzishiri anatyiimi. Irooma

aakaiti awijakoshiritaari anai, ayoyitai imapirotatya joñaagantakiro ish-intsinka. ¹⁹Tima josankinatakoitsitakari kaari oshiritachani, ikantaitaki:

Naapithatiri jiyotani yotaniwitachari. Nompipapithatiri ikinkishiritani kinkishiriwawitachari.

²⁰¿Tsikama inkantaiyaarika yotaniri? ¿Tsikama inkantaiyaarika yotzinkari ikaatzi yotaantashiwaitawori iroopirotzimotziriri iriroriiti? Aña Pawa jomasontyaayitairi jirikaiti isaawijatziiiti, yotaniwitachari pairani.

²¹Tima jirikaiti yotaniwaitashitachari, tii imataniziro jiyotairi Pawa. Iriima Pawa matzirori jiyotaniziti, inimotakiri irirori jowawijaakoshiriyitairi ikaatzi kimisantañaanitairiri, okantawitaka itzimayitzi okimitzimowitari masontzishirinkantsi inatzi iñaani Pawa. ²²Aririka jiñiuro nojyininkapaini Judá-mirinka intasonkawintantaiti, iro inkimisantantyaari iriroriiti. Iriima Grecia-paantiri, aririka inkimayitiri ikimitakaantari iriroriiti yotaniri jinatzi, iriitaki inkimisantiri. ²³Iroona naaka, nokinkithatakotanairi Cristo ipaikakowintantaka. Irootaki okompitzimotantakariri nojyininkapaini. Iriima Grecia-paantiri ikimitakaantakina nomasontzishiriwaitatyimi. ²⁴Iro kanzimaitacha aakaiti, ayotaiyini joñaagantairo Cristo Itasorinka Pawa, iijatzi jiyotani. Irojatzii jiyoyitairi maawoni ikaimashiriyitairi Pawa, onkantawitatyia Judá-mirinkarika jinatzi, kaaririka Judá-mirinka, maawoni. ²⁵Tima Pawa janairi jiyotaniwaitashitari atziriiiti, okantawitaka jirika atziriiiti okimitzimowitakari masontzinkantsi inatzi ikantayitakiri Pawa. Tima Pawa janairi atziriiiti otzimimotziri ishintsinka, okantawitaka jirika atziriiiti okimitzimotakari tii aawiyantaniziti okaatzi ikantawitakari Pawa.

²⁶Iyikiiti, ontzimatyii pinkinkishiryaakotawakiro tsikarika pikantaiyani iiroka pairani tikira ikaimashiritaitzimiita. Tii itzimapirotzi yotaniri pikaataiyini, tii itzimapirotzi pijjwariti, tii itzimapirotzi ñaapirori pinkathariwintzimiri. ²⁷Iro kantacha Pawa jiyoshiitairi ikimitakaantawitakari atziriiiti masontzi jinatzi, ari onkantya jowaañaantyaariri paata yotaniwaitashitachari. Jiyoshiiyitairi iijatzi ikimitakaantawitakari kaari aawiyawaitaniri, ari onkantya jowaañaantyaariri paata ñaapiroriiti. ²⁸Ari ikinakaakiro Pawa jiyoshiiyitantaariri imanintamintharani atziriiiti kaari ñaapirotzimoyitirini. Ari okanta opoñaantaari inintayitairo okaatzi jimanintawitakari. ²⁹Ari ikinakaakiro Pawa iiro itzimanta iitya asagaawintawaitachani. ³⁰Iri Pawa tsipashiritakagaimiriri Cristo Jesús, jotyaaantairi irirori jiyotanitakaayitaimi, jotampatzikashiriyitaimi, jowamiithashiriyitaimi. Iri pinatakowintaimiri pisaikashiwaiyitantaari. ³¹Irootaki josankinayitantakawori pairani, kantatsiri:

Tii opantawo jasagaawintashiwaitaitya apaniirini. Iro kamiithatatsiri asagaawintaiyaawo jantayitairi Awinkathariti.

Ikinkithatakoitairi Cristo ipaikakoitakiri

2Iyikiiti, niyaapaititaki naaka nariitimi nonkinkithatakotantimiriri Pawa, tii nokimitakotapaakari yotaniwaitashitaniri, tii nonintaaminthawaitashitapaakimi.

²Apa nokowapirotatanaakiro nonkinkithatakotapiintanaimiri Jesucristo, ipaikakoitakiri. ³Tii noñiuro inimotina kamiitha nosaikimoyitakimi, aña thaawashiri nokantaka. ⁴Ari okanta kaari okitsirinkapirotantzimi

noñaaniyitakari, tii ojoyawo jiñaani yotaniwaitashitaniri. Iro kantacha okaatzi noñaaniyitakari, imatakiro oñaagantakiri Tasorintsinkantsi, oñaagantakiro ishintsinka. ⁵Ari okantakari, iro ishintsinka Pawa kimisantakaakimiri, kaari jiyotani atziriri matakaimironi.

Itasorinka Pawa oñaagantayitziro

⁶Iro kanzimaitacha, aririka ankinkithatakairi antapashiritaniri, okamiithatzi ankinkithatakotiniri yotanitaantsi. Iro kantacha jiroka yotanitaantsi, tii ojoyawo okaatzi jiyotaniwaitashitari isaawijatzi, jiyotaniwaitashitari pinkathariyiwitachari iroñaaka. Tima iiro ikantaitatyaani jirikaiti. ⁷Aña jiroka yotanitaantsi nokinkithatakotziri naaka, tii jiyotakopiroitziro pairani. Okimiwaitakawo jimanaitatyiromi. Irootaki ikowitatakari Pawa, ari onkantya añaantaiyaawori paata jowaniinkawo. ⁸Jirikaiti pinkathariwitachari iroñaaka, tikaatsi apaani yotakopiroitroni jiroka yotanitaantsi. Ari jiyotakiromi, iromi ipaikakotakaantzirimi Awinkathariti, otzimimopiroitziro jowaniinkawo. ⁹Iro kanzimaitacha, iro josankinatakotsitakari pairani, ikantaitaki:

Okaatzi ikajyaakaakiniriri Pawa itakoyitaariri irirori,
Anaapirotziro jokitapiintaitari,
ikimapiintaitziri,
Anaapirotziro okaatzi añaampiyakari.

¹⁰Irooma aakaiti, jotyaaantakairi Itasorinka Pawa jiyotakaantairori. Ari ikantari Tasorintsinkantsi, jiyotakaapirotairi Pawa. ¹¹Tima tikaatsi matironi jiyotiniri ikinkishiritani pashini atziri, apaniroini jiyotziro ishiliki irirori. Ari ikimitari iijatzi Pawa, tikaatsi yotinirini ikinkishiritani, aña apaniroini jiyotziro irirori

ishiliki. Jirika Tasorintsinkantsi, ishiri Pawa jinatzi. ¹²Irootaki Pawa inampishiritakaantairiri Itasorinka ashiliki, ayopirotantaiyaawori ikajyaakaakairi aakaiti akimisantairi. Iro kaari kantaajaitatsini jiyotairo isaawijatziiti, ¹³yotaantapiintakirori jiyotashiwaitari irirori. Aña okaatzi akinkithatakotairi aakaiti iro jiyotakairi Tasorintsinkantsi. Irootaki akinkithatakaayitairiri antapashiritaniri okantakotajaanta ashiri.

¹⁴Iriima kaari antapashiritaniri, tii ikimisantziro iriroriiti jiyotakaantawitakari Tasorintsinkantsi, aña okimitzimowaitakari masontzishirinkantsi. Tii okantaajaitzi jiyotakotairo irirori, tiira inampishiritantari Tasorintsinkantsi yotakaantatsiri. ¹⁵Irooma aakaiti antapashiritaniri, aritaki ayotajaantairo maawoni oiyitarika. Ari okantari, okantawitaka tii ikimathayitai isaawijatziiti tsika akantayitanaa aakaiti. ¹⁶Irootaki josankinatakotsitakari jaka, kantatsiri:

¿Tzimatsima iitya yotakopiroitairini ikinkishiritani Awinkathariti?
¿Tzimatsima iitya matirini jiyotairi?
Irooma aakaiti, jiyotakaayitairo okantakota ikinkishiritani Cristo.

Antawaitanainiriri Pawa

3 Iyikiiti, tiitya nimataajaitiro nonkinkithatakaayitimi nokimitairi nokinkithatakairi antapashiritaniri. Aña kimiwaitakimi owakiraa pitanatyaawo pawintaiyaari Cristo. Kimiwaitakimi iiniro piinchaanikiti, ²iinironi ithotaayitizimi, tikira ipaitzimiroota tatsinaayitatsiri owanawontsi. Tima tii okantzi pinkimathatairo niyotaawitizimiri, iiniro pikantayita irojatzi iroñaaka. ³Tikiraata pantapashiritziita. Piñaanaminthatawakaayita pikisakoniintawaita. ¿Kaarima jiroka

imayitapiintakiri isaawijatziiiti?

⁴Tima tziimayitatsi janta, kantatsiri: “Nokimisantziri Pablo”. Pashini kantayitatsi: “Nokimisantziri naaka Apolos”. ¿Kaarima jiroka kimitakawori iñaanaminthatawaka isaawijatziiiti?

⁵¿Iitama naaka? ¿Iitama Apolos? Naakamachiini apitiroiti jompiratani Pawa, jotyaaantakina nonkinkithatakaayitaimi pinkimisan-tantaiyaari iirokaiti. ⁶Tima naaka jojyakaawintaitaki pankitaintsiri. Iriima Apolos iri jojyakaawintaitakiri oyaatapaakinari ithamaitakotziro nopankitakiri. Iriima Pawa iri matajaantakirori jantapatakaapaakiro pankirintsi. ⁷Tii jiñaapirotajaanta pankitakirori, ari ikimitari thamaitakotakirori. Aña iri ñaapirotajaantachari Pawa, antapashiritakaayitaimiri. ⁸Kimiwaitaka intzimirika jantawaitakaitani. Jotyaaantaitakiri impankiwaiti, jotyaaantaitaki pashini inthamaitakotiro. Apa impinamachiitairi okaatzi jantawaimachiitaki, joipiyaitairi inampiki, tima tii ikowapirotajaanta iriroriiti. ⁹Ari nokanta naakaiti, kimitawaitaka naakami antawaitziniriri Pawa. Irooma iirokaiti, pikimiwaitakawo iiroka pankirintsimashi. Pikimiwaitakawo iijatzi iirokaiti, iirokami pankotsi.

¹⁰Naaka kimiwaitakariri yotzirori jiwitsikiro. Naaka itakaantanakawori niwitsikakiro pankotsi, iri Pawa nishironkatakinari nitantanakawori niwitsikiro. Ipoña ipokapaaki pashini thonkatironi jiwitsikiro. Iro kantacha ontzimatyii jamatsinkawintyaawo inthonkantyaawori kamiitha. ¹¹Iriitaki Jesucristo oiyakawori itapiintawori jaayitziiri jiwitsikaitantawori pankotsi. Iiro okantzi ontzimi poyaatyarini. ¹²Aririka jowaitakiro itapiintawori, kantatsi iroñaaka inthonkaitairo pankotsi. Jiwitsikaitantyaawo oro,

kiriiki, mapipaini poriryaayitatsiri. Ari onkantaki iijatzi jiwitsikaitantyaawo inchakota, tsipanapaini. ¹³Iro kantacha, aririka ontaiya pankotsitatsiri, ari jiñaitiro iitarika jiwitsikaitantakawori pankotsiyitatsiri. ¹⁴Okimitatya,

iroomi jiwitsikaitantya mapipaini, iiro apirota ontaayitya, imapiro okisonitaki okaatzi jiwitsikaitantakari. Ojyiki ipinapiroitakiri witsikakirori pankotsi. Ari inkimitaitiri iijatzi jojyakaawintaitakiri witsikiro pankotsi, impinapiroitairi iijatzi. ¹⁵Irooma, tziimatsirika witsikantakawori pankotsi kaari jyinkaatsini ontaiya, kapichi ipinaitairi jirika. Ari inkimitaitiri iijatzi jojyakaawintaitakiri witsikakirori jiroka pankotsi, kapichi inkantaiya jawijakoshiritantaiyaari, jojyakotaiyaari awijakotatsiri intaawityaami.

¹⁶¿Tiima piyotaiyini iirokaiti, iirokatakiki oiyakaawintari pankotsi? Kimiwaitakimi iiroka itasorintsi pankoti Pawa, iirokatakiki inampishiritanta Tasorintsinkantsi. ¹⁷Aririka intzimi owaaripirotirini oiyakaawintari itasorintsi pankoti Pawa, ari jowaaripirotairi Pawa irirori, tima tasorintsi inatzi ipanko. Ari okanta jojyakaawintaitzimi iijatzi iirokaiti.

¹⁸Paamaiya jamatawiitzimikari. Kimitaka tziimayitatsi janta kantatsiri: “Yotaniri ninatzi”. Aña iro kamiithawitachari inkinkishiritakopirotairomi okaatzi kimitzimowitakariri isaawijatzi masontzishirinkantsi inatzi. Tima jiroka, irootaki kantakaiyaawoni jiyotanitantaiyaari. ¹⁹Tima Pawa tii opantzimotari okaatzi ikimitakaantakiri isaawijatziiiti yotanitaantsi inatzi. Irootaki josankinatakotakiri pairani, ikantaitaki:

Iri Pawa oirikayitakiriri yotaniwaitashitachari, jiyoshirinkakiini.

²⁰Josankinaitaki iijatzi kantatsiri:

Jiyotsitakawo Pawa ikinkishiriwaitari yotaniwaitaniri.

²¹ Irootaki, iiro jasagaawintantawo atziriiti okaatzi jiyomachiiwitari iriroriiti. Irooma iirokaiti, aritaki onkantaki piyotakoyitairo maawoni: ²² Okaatzi niyotaayitakimiri naaka, jiyotaayitakimiri Apolos, jiyotaayitakimiri Pedro, okantakota kipatsijato, añaamintotsi, kaamanitaantsi, awijayitatsiri iroñaaka, awijayitatsini paata. Aritaki onkantaki piyotakoyitairo iirokaiti maawoni jiroka, kimiwaitaka iirokami ashityaawonimi maawoni,^{§§} ²³ tima iirokaiti jashiyitaa Cristo, iriima Cristo jashitari irirori Pawa.

Jantawairi Otyaantapiroriiti

4 Ari okantari, ontzimatyii inkimitakaantaitina jompiratani Cristo, naakaiti jowaki niyotaantairo kaari jiyotakowiita pairani. ² Iro kantacha itzimirika jowaitakiri jantayitairo oityaarika, ontzimatyii intyaaryoowintairo jimatantaiyaawori kamiithaini. ³ Niyotzi naaka pimonkatziyatyaanari nokaataiyini. Tikaatsi oitzimotina pikowirika paminakotinawo nantakirorika kamiithaini. Tikaatsi oitzimotaajaitina inkowirika jaminakotinawo jwayitatsiri nampitsiki. Tima tii nokinkishiritapiintawo naaka nimonkatziyaari nokaataiyini. ⁴ Aririka niyakawintyaami naaka, kimitakatyaa tii otzimimotaajaitana nokinakaashitani. Iro kantacha tii naaka yakawintawaitachani, aña iriitaki Awinkathariti aminakopirotainani tzimatsirika. ⁵ Irootaki iiro pimatantawo iirokaiti pimonkatziyayitairi iityaarika. Aña iri Awinkathariti aminakoyitairini maawoni impiyapaititakirika. Iriitaki oñaagantapaironi okaatzi antayitakiri

manaantsikiini. Ari joñaagantapairo iijatzi okaatzi akinkishiriwitari antayitirimi. Ari inkantaiyaari Awinkathariti thaamintawintaini paata.

⁶ Okaatzi nokinkithatakotakimiri jaka, nojyakaawintatya naaka notsi-patakari Apolos. Iro nokantanzimirori onkantya poisokirotantyaawori Osankinarintsipirori, tima irootaki ikantaitapiintakiri: “Iiro powanaapirotziro osankinatainchari”. Aritaima powajyaantairo pimonkatziyapiintakina, pasagaawintapiintakina pinkantaiyini, “Iri anairiri pashini”. ⁷ Pikantayitaki ¿Piñaajaantakima panaakoyitairi pashiniiti? ¿Piyotashitakawoma apaniroini kaari jiyotaitzimi? ¿Iitakama pasagaawintantari pikimitakaanta apaniroini piyotanitashita?

⁸ Pasagaawintaiyakani iirokaiti pikimitakotakari pinkathariiti, ajyaagantaniriiti, aashiryaaniintawaitziri jowanawo. Kimiwaitakimi tii niyotaayitzimi naakaiti. Onkamintha pimpinkatharipiwointantimi, ari onkantya nontsipatantimini tsika pipinkathariwintantzi. ⁹ Otyaantapirori ninatzi naakaiti tii nokimitaajaitari pinkathariiti, tii noñaapirotaiya. Aña ikimiwaitakawo iroñaaka jowamaakaantakinami Pawa, maawoni jaminakowintaitakina tsika ikantaitakina jowamaitana, jaminakoyitakina atziriiti iijatzi maninkariiti. ¹⁰ Ikinkishiritakoitakina tii opantina nokinkithatakotziri Cristo. Irooma iirokaiti pikinkishiritakota yotaniri pinayitatzii pikinkithatakotairi irirori. Irooma naakaiti ikinkishiritakoitakina tii naawiyashiripiwowainitzi. Irooma iirokaiti ikinkishiritakoitzimi aawiyashiriwaitaniri pinatzi. Owanaa ipinkathaitakimi iirokaiti, irooma naakaiti, tiimachiini. ¹¹ Ikiro niyaatatzi

§§3:22 Jiitaitziri jaka “Pedro”, irijatzi jiitaitziri “Cefas”.

noñaashiwaitakawo, irojatzii nokantziro iroñaaka, notajyaaniintawaitzi, nomiriniintawaitzi, thonkatakotakina, jowatsinaawaitaitakina, tii ontzimi-motina nopanko, ¹² oiyiki nantawaitaki, naakajaantaki antawaiwintacha. Itzimirika kisaniiintawaitanari, nonishironkayitziri naakaiti. Aririka jowatsinawaitakina, amawi nokantaiyani. ¹³ Aririka inkawiyawaitaitina, naminaminayitziro notsimaryaakaayitairi. Ikimitakaantakina tii opantana, kaagashimi ninayiti. Iiniro ikantaitana irojatzii iroñaaka.

¹⁴ Tii iro nosankinatantawori jiroka nokowi nowaañaayitimi, aña nokowatzi nonkaminaayitimi, nokimitakotari iwaapatiitari ikaminairi jitaakotani itomi. ¹⁵ Kimitaka tziimawitaka oiyikipiroriiti kowawitainchari jiyotaimi iirokaiti, iro kantacha tii niyotzi tziimawitakarika kowawitainchari jaapatziyaimi joiyariri iwaapatiitari. Irootaki nojyakaawintakiri naaka, kimiwaitaka iriimi Jesucristo matakakinawoni nojyakotyari naakami piwaapatitari, nokinkithatakaapaakimiro pairani Kamiithari Naantsi.* ¹⁶ Irootaki nosankinatantzimirori jiroka: Pinkimitakotaiyaanawo naaka. ¹⁷ Irootaki notyaantantakimiriri iroñaaka Timoteo, nokimitakaantziri iijatzii iriimi nitakotani notomi, iriitaki tyaaryoowintakiriri Awinkathariti. Iriitaki kinkishiritakaapaimirori tsika ikantakaakina Cristo, tsika nokanta niyotaayitairi kimitantzinkariiti tsikarika isaikayitzi. ¹⁸ Tzimatsi pikaataiyirini janta ñaapirowaitachari, ikowaiyini pinkimisantiri irirori. Iñaajaantzi iiro napiitairo nariitaimi. ¹⁹ Iro kantacha thaankipaiti nompiyitapaatyaa, iriirika Pawa kowaintsini.

Ari onkantya noñaantyaawori imapirorika jaawiyashiriwainitzi ikaatzi ñaapirowaitainchari janta. Aamaashitya jiñaawaiminthawaitashitaka. ²⁰ Ikaatzi ipinkatharipirotakairi Pawa, iriitaki oñaagantirori jaawiyashiriwainitzi. Tii jiñaawaiminthatashita. ²¹ ¿Arima inimotakimi nariitaimi nowasankitaawaitapaakimi? Aña iro pinkowataiki nonishironkatapaimi, iiro noshintsiwintawaitapaakimi.

Jiyakawintaitziri antayitzirori kaaripiroyitatsiri

5 Tima nokimakowintaki tziimatsi janta pikaatziri, imayimpiriwaitaki. Jimatataikiro kaaripirokitatsiri kaari ikimakoitzi jantayitiro kaari kimisantatsini. Tima ipaantawaitawo inaanathoriti, iinantari iwaapati. ² ¿Litama piñaashitantariri pikaatziri janta matakirori jiroka? Tiitya powashiritakotyari piñaakiri jantakiro. Aña iro kamiithawitacha pomishitowakaantirimi jirika shirampari.

³ Okantawitaka tii nosaikimotzimi pinampiki, iro kantacha nokinkishiritakotapiintakimi kimiwaitaka ari ankaatimi asaiki janta. Irootaki pinkimitakaantantyaawori iroñaaka ari ankaati janta, niyakawintakiri jirika shirampari. ⁴ Ontzimatyii papatotaiya, pimpairyiri Awinkathariti Jesús, pinkimitakaantirori aririka nonkaatajaantimi janta. Pimatiro iroñaaka okaatzi ikantakimiri Awinkathariti, ⁵ pomishitowiri shirampari, jowasankitaawaitiriita Satanás. Aamaashitya aritaki onkantai jawijakoshiritai paata impiyairika Awinkathariti Jesús.

⁶ Tii opantawo pasagaawintawaitya. ¿Tiima piyotziro okaatzi ikantaitakiri:

*4:15 Kantakotachari jaka “oiyikipiroriiti”, ikaatzi 10,000.

“Kapichiini inawitaka shiniyakairori tanta, iro kantacha oshiniyakairo maawoni tantapatha?” ⁷Pinkimitakaantairo iiroka posokatyiromi shiniyapathatakairori tanta, pojyiyitairo kamiitha. Irootaki pimayitiri, pomishitowiri matapiintakirori kaaripiroyitatsiri, iiro jantitaantawo. Aña ontzimatyii pinkimitaiyaawo tanta kaari shiniyatsini, jowapiintaitari joimoshirinkaitziro kitijiyiri “Anankoryaantsi”. Tima ikamawintayitakai Cristo jojyakaawintari oijya jowaitari joimoshirinkaitziro Anankoryaantsi. ⁸Iro amatantaiyaawori okaatzi jojyakaawintayitakiri. Ontzimatyii owajyaantairo kowiinkatsiri, kaaripirotsiri, oiyakaawintakari shiniyakairori tanta. Aña ontzimatyii ankamiithashiritai, añaawaitairo tyaryootatsiri, oiyakaawintakari tanta kaari shiniyatsini.

⁹Aritaki nosankinatsitakimi pairani, nokantakimi: “Iiro paapatziyaminthatari matapiintakirori kaaripiroyitatsiri”. ¹⁰Nokantayitakimiro jiroka, tii iri nonkantakoti kaari kimisantayitatsini, antayitirori kaaripiroyitatsiri, jyampitsiwaitaniri, amatawitaniri, pinkathatashiwaitariri oiyakaawontsi. Iri nonkantakoyitimi, iirotya okantaajaitaimi pisaikayiti kipatsiki. ¹¹Iri nokantakotzi iitashiminthawaitachari “Iyikiiti”. Iriiyitaki iiro paapatziyaminthatari, iriirika matapiintakironi kaaripiroyitatsiri, jyampitsiwaitaniri, ipinkathatashiwaitakari oiyakaawontsi, ikawiyantawaitaki, ishinkiwaitapiinta, jamatawitantapiintaki. Tii aritaajaitzi patyooyitairi jirikaiti. ¹²Tikaatsi owayitaini aakaiti iyakawintairi kaari kimisantatsini. Iro kamiithatatsi iyakawintairi akaatapiintairi akimisantzi, jantayitirorika kaaripiroyitatsiri. ¹³Irootaki

pookantyaariri jirika shirampari matapiintakirori jiroka kaaripirori. Iriima Pawa iri aminakoyitairini kaari kimisantayitatsini.

**Tii okamiithatzi jaminakotairo
amaamanitawakaani
kaari kimisantatsini**

6 Aririka pimaamanitawakaiya pikaatzi pikimisantzi, tii okamiithatzi piyaati jaminakotimiro jiwayitatsiri nampitsiki, kaari kimisantatsini. Aña iro kamiithatatsi piyaatashitawakaiya pikaataiyini pikitishiritai. ²¿Tiima piyotaiyini iirokatakai aminakoyitairini paata maawoni isaawijatziiti? ¿Iiroma pimatziro piwitsikayitiro pomirintsitzimoyitzimiri kapichiini iirokaiti? ³Tima aakataki aminakoyitairini iijatzi maninkariiti. ¿Iiroma okantzi aminakotantiro okaatzi añaakotantayitzi iroñaaka? ⁴¿Litama pishinitantariri jaminakoyitaimi kaari pikaatapiintziri papatowintari Pawa? ⁵Aña ontzimatyii pinkaaniwintakotyaawo jiroka. ¿Tikaatsima yotaniri pikaataiyini, witsikimironi? ⁶Aña jiroka pikantapiintaka, piyaatashiyitakiri jiwari kaari kimisantatsini, pikowakotakiri jiwitsikayitimiro pimaamanitawakaa, okantawitaka pikantawakaapiinta “iyikiiti”.

⁷Iro oñaagantzirori iinrotatsi pikinashiwaita, piyakawintawaitakiri pikaataiyini janta. ¿Litama kaari pamawitantawo inkawiyawaititimi, jamatawiwaititimi? ⁸Iro pimayitirimiro jiroka. Aña iirokataiyakini kantzimoni-intawakaacha, pamatawitawakaiyani pikantawakaawita “iyikiiti”.

⁹¿Tiima piyotaiyini, iiro jiñaitairo paata impinkathariwintairi Pawa ikaatzi kaaripiroyitatsiri? Paamaakowintaiya, otzimikari pikinakaashitani. Ari inkan-taitiri antapiintakirori kaaripiroyitatsiri, pinkathayitakiriri oiyakaawontsi,

mayimpiriiti, paantawakaayitachari
ishiramparikiiniki, ¹⁰koshintzipaini,
jyampitsiwaitaniri, shinkiryaantzi,
kawiyananiri, amatawitantaniri.
Iiro jiñaayitairo impinkathari-
wintairi Pawa jirikaiti. ¹¹Pairani,
ari pikantawitakari iirokaiti.
Irooma iroñaaka okimiwaitakawo
inkiwaiyitaimi, ikitishiritakaitaimi,
jotampatzkashiriyiitaimi, tima
pipairyaapiintairi Awinkathariti
Jesucristo. Iriitaki Tasorintsinkantsi
kantakaayitaimini.

Pimpinkathatantaiyaari Pawa, tsikarika oiyita pantayitairi

¹²Tzimatsi kantayitatsiri: “Ishinitai-
tanawo nantayitiro tsikarika oitya”.
Iro kantacha tii opantawo maawoni
jantayitiro. Aritaki okantawita,
ishiniyiitairo antayitiro tsikarika
oitya. Iro kantacha tii akowataitziro
aakowintyaawo oityaarika ishiniyiitairi.
¹³Tzimatsi kantayitatsiri iijatzi:
“Iro otzimantari owanawontsi
inimoniintawaitantairi amotziki.
Iro otzimantari amotzi, ankimani-
intapirowaityaawo owanawontsi”.
Ari okantawitari, iro kantacha Pawa
japitiroryaayitairo jiroka, japirotairo.
Irootaki iiro pikantawaitashitanta
iiroka: “Iro otzimantari awatha
añaaathatawakaantyaari”. Tii ari
onkantya. Aña iro otzimantari awatha
ampinkathatantaiyaari Awinkathariti.
Iro itzimantari Awinkathariti
animotakaantaiyaariri awatha. ¹⁴Tima
Pawa, iiro japirotajaantairo awatha,
aña ari jowiriintai, joñaagantayitairo
ishintsinka, ankimitaiyaari ipiriintaa
pairani irirori Awinkathariti. ¹⁵¿Tiima
piyotaiyini iri Cristo ashitaawori
piwatha? ¿Kantatsima aapithatairi
jashitaari irirori, ashiniwaitairo awatha
amayimpiriwaitantyaawo? ¿Tii ari
onkantya! ¹⁶¿Tiima piyotaiyini ikaatzi

mayimpiriwaitatsiri, kimiwaitaka
iwathatanaatyaawomi jiroka, apaani
ikantanaa iwathaki? Iro okantziri
josankinaitakiri:

Apaani inkantaiya iwathaki
jaawakaanaa.

¹⁷Iriima tsipatanariri Awinkathariti,
iwathashiritanaatyaari, kimitawaitaka
apaani ikantakaanaari. ¹⁸Ontzimatyii
pishiyapithatiro mayimpiritaantsi.
Okaatzi kantashiwaitachari
kaaripirori jantaitziri, kaari atziri
owashironkaachani irirori, pashini
atziri jowashironkaawaitaki. Irooma
jimayimpiritaki, iri owashironkaawait-
aincha apaniroini iwathaki. ¹⁹¿Tiima
piyotaiyini iro piwatha oiyakawori
pankotsi isaikantari Tasorintsinkantsi?
Iri Pawa ompirayitzimiri. Tii iiroka
añaashiwaitachani apaniroini, ²⁰aña
iri Pawa pinakowintapirotaimiri
okantantaari jashitaimi. Irootaki
pimpinkathatantaiyaariri Pawa ontz-
imirika pantayitairi, pikinkishiritairi
ijjatzi.

Imaamanitawakaiya aawakaachari

7 Iroñaaka nakimiro okaatzi
posampitanari posankinariki: Iro
kamiithawitacha iiro otzimimi iina
shirampari. ²Iro kantacha, ontzimatyii
piinayitaiya, pimayimpiritzikari.
Ari onkimitaiyaari iijatzi tsinaniiti,
ontzimatyii oimintayitaiya. ³Ari
okamiithatziri piñaawakaapiintaiya
paawakaayita. ⁴Okaatzi iinantaitari,
tii apaniroini ashitaawo owatha,
aña irijatzi ashitaawo oimintari. Ari
okimitari iijatzi, ikaatzi jiimintaitari,
tii apaniroini jashitaawo iwatha,
aña irojatzii ashitaawo iinantakari.
⁵Irootaki, tii okantanta poshitaaw-
intyaawo piñaawakaapiintaiya
paawakaayita. Iro kantacha, kantatsi
pinkinkithawaitawakaiya pintziwin-
tantyaawori pamanamanaatani. Impoña

pitanaiyaawo piñaawakaanaiya, ari onkantya iiro jowapithaantzimi Satanás, tima tii piñaakotanita iirokaiti. ⁶Irootaki jiroka noshinitantziri, tiimaita noshintsiwintantzi maawoni jimonkaataitiro jirokapaini. ⁷Aña nokowawitatya naaka maawoni shirampariiti inkimitakotaiyaanawomi tsika nokanta naaka. Iro kantacha iiro imata jiroka. Tima Pawa jinashitakawo itasonkawintayitakai maawoni aakaiti. Ari ikanta Pawa itasonkawintakiri ikaatzi kaari tzimatsini itsipatari, iriima pashinipaini ontzimayiti itsipatari.

⁸Nokantziri mainariiti: Iro kamiithatatsi pisaikashiwaitaiya iiro otzimi pitsipatari, nokimita naaka. Irojatziri nokantsitariri ikaatzi kamayitatsiri itsipatari. ⁹Irooma tiirika pimatziro piñaakotanitya, ontzimatyii pintsipayitaiya. Tima iro kamiithatatsi pintsipataiya, ari onkantya iiro piñaantawo ayimawaitimi.

¹⁰Okaatzi jiinantaitakari, aawakagainchari, nokantziro: Tii okamiithatzi pookawakaiya. Tii naaka kantironi jiroka, aña iriitaki Awinkathariti. ¹¹Aririka pookawakaiya, iro kamiithatatsi pisaikawaiti apaniroini iiro pitsipataa. Irooma iirorika, kantatsi pimpiyashitairi piimipirori. Iirokaiti jiimitaitari, tii okantzi pookayitiro piinatakari.

¹²Nokantziri pashiniiti: Iyikiiti, tzimatsirika piinantari kaari kimisantatsini, ontzimatyii poisokirotyaawo, aapatziyakotimirrorika iroori. Ari nokantziri naaka, tii iri Awinkathariti shintsiwintimini. ¹³Ari okimitsitari tsinani oimintariri kaari kimisantatsini, ontzimatyii oisokirotyaari irirori, jaapatziyakotaworika. ¹⁴Okantawitaka tii ikimisantzinkaritzii oimi, itasorintsishiritakaitairi irirori, okantakaantakiro iina. Ari ikimitsitari shirampari kimisantaniri, iinantawori

kaari kimisantatsini, itasorintsishiritakaitairo iroori, ikantakaantakiro oimi. Irooma aririka jookawakaatya, kimitaka iiro jawijakoshiritai jowaiyani. Irooma itsipatawaka, itasorintsishiritakairi iijatzi jowaiyani. ¹⁵Iro kantzimaitacha, inkowirika jookawakaiya kaari kimisantatsini, kantatsi jimatiro. Tikaatsimaita shintsiwintirini iiro jookawakaa, akantayitairi “Iyikiiti”, iijatzi “Chookiiti”, aayitiziriri kaari kimisantatsini. Irooma kantatsirika aapatziyawakaiya kamiithaini, iro ikowiri Pawa. ¹⁶Iiroka iinantaitari, tii piyotzi iirokatakai kantakaantironi jawijakoshiritantaiyaari piimi. Iiroka jiimintaitari, tii piyotzi iirokatakai kantakaantironi awijakoshiritantaiyaari piina.

¹⁷Ari okantari. Tsika akanta asaikayitzi, iiro athaatyawawintziro owashiñairo tsika akantapiinta. Iro ikowakairi Awinkathariti, tima ari akantayitsitari ikaimashiritantairi Pawa. Irootaki nokantantapiintakiri naaka jantaitiro nariitari kimisantzinkariiti tsikarika japatotaiyani. ¹⁸Thami oiyakaawintawakiri shirampari totamishitainchari, jashi jowatyiiro tsika ikantaka. Tiirika itomishitaanita jitantanakawori ikimisantantaari, tikaatsi oitya intomishitaanitantaari iroñaaka. ¹⁹Tikaatsi oitya aakarika totamishitaaniri, tiirika atomishitaanita. Iro kowapirotachari antayitairo ikantairi Pawa amayitairo. ²⁰Ari ankantaiyaari maawoni, iiro athaatyawawintashitawo owashiñairo tsikarika akantayita owakiraa ikaimashiriyitantairi Pawa. ²¹Ari okimitari iijatzi. Irokarika ompirataari ikaimashiritantakimiri Pawa, iiro okantzimoshiriwaitzimi. Irooma aririka jowapithaashitimi ompiratzimiri pishitowai, pimatiro. ²²Ikaatzi ompirataari ikaimashiritairi Awinkathariti, inkinkishiritya

isaikakaashiwaitaari. Ikaatzi kaari jompiraitari ikaimashiritantaariri, okimiwaitaawo jompiratanimi Cristo jinatzi. ²³ Tima Pawa pinakowintapirotaimiri jashitantaaimiri, iro kamiithatatsi iiro pikimitakotari ompirataari, ishintsiwintawaitaitziri jimonkaatiro ikowakaashitariri pashini atziri. ²⁴ Iyikiiti, ontzimatyii maawoni iiro athaayaaawaitzi tsika akantayita ikaimashiritantairi Pawa atsipashiritantaariri.

²⁵ Iroñaaka nakayitiri osampitakowintzirori mainawoiti. Tii otzimi ikantakaantairi Awinkathariti okantakota jiroka, iro kantacha nonkantimiro nokinkishiritari naaka. Iri Awinkathariti nishironkatakainari okanta pawintaantanari naaka. ²⁶ Jiroka okaatzi nokinkishiritari: Tima asaikimotatziiro jashironkaapaitaita, pashi powayitairo tsika pikantayita pisaikai iroñaaka. ²⁷ Thami ojyakaawintawakiro, otzimirika iiroka piina, iiro okantzi pookiro. Tiirika otzimi piina, iiro paminaminatzi pintsipatya. ²⁸ Irooma aririka pintsipatya, tii pantziro kaaripirori. Ari okimitsitari aririka ontsipatya mainawo ikamitantaitakiri aantyaariri shirampari, tii antziro kaaripirori. Iro kantacha ikaatzi aawakaayitachari, aritaki jiñaayitaki pomirintsizimotyaaarini. Apa nokantashitzimi naaka onkantya iiro piñaantayitawo pomirintsizimowaitimini iirokaiti. ²⁹ Iyikiiti, kimitaka irootaintsi imonkaapaitiya. Itanatyaawo iroñaaka, ikaatzi tzimatsiri iinaiti, ontzimatyii inkimitakaantairo tiirikami otzimayitzi. ³⁰ Ikaatzi irawaiyitachari, ontzimatyii inkimitakaantairo tikaatsi oitya jiraawaitantyaari. Ikaatzi

kimoshiriwaiyitatsiri, ontzimatyii inkimitakaantairo tikaatsi oitya inkimoshiriwaitantyaari. Ikaatzi amanantayitatsiri oiyitarika, ontzimatyii inkimitakaantairo tii iri ashiyityaawoni. ³¹ Itzimirika otzimi-moyitziri oiyitarika jaka, ontzimatyii inkimitakaantairo, tii opantapirotawo. Tima irootaintsi ompiyashiwaitaiya okaatzi tzimayitatsiri kipatsiki, okaatzi antapiintayiwitakari.

³² Irootaki nokowakotaimiri iirokaiti iiro pikinkishiritakowaitantawo maawoni jiroka. Ikaatzi kaari tsipayitachani, inkamaityaawo jantanairo ikowiri Awinkathariti, jinimotakaantyaariri. ³³ Iriima ikaatzi aawakagainchari, ontzimatyii jinimotakaayitairo itsipatari, ontzimatyii inkinkishiritakotapiintairo tzimayitatsiri jaka kipatsiki. ³⁴ Naakiro, apiti onkantya joshiritakotapiintaiyaari. Ari okimitsitari iijatzi tsinani kaari tsipatachani, iijatzi mainawo, kantatsi onkamaityaawo ikowiri Awinkathariti, tsikarika oiyitari antayitzi iijatzi okinkishiriyitari. Irooma okaatzi tsipayitainchari, ontzimatyii inimotakairi oimi, onkinkishiritakotairo iijatzi tzimayitatsiri jaka kipatsiki. ³⁵ Tii noshintsiwintatyiiimi nokantayitzimirori jiroka. Aña iro kamiithatatsi nonkantayitimiro nominthatakaantimiri pantayitairo kamiithatizimotimini, ari onkantya pinkamaipirotantyaariri Awinkathariti.

³⁶ Tzimatsirika ashityaawoni mainawo antawokitaintsiri, jiñaakirorika kamiithatatsi ontsipatya, kantatsi jimatiro, tii okaaripirotzii. Aawakaawaitya.† ³⁷ Iriima ashitawori mainawo, kaari kowatsini ontsipatya, kamiithataki iijatzi okaatzi jantakiri,

†7:36 Kantakotachari jaka “ashitawori mainawo”, irijatzi kantakotachari kamitantakirori iinatyaawo mainawo.

iro ikowakiri jantiri irirori. ³⁸Ari okantari. Aririka aawakaatya mainawo, jantakiro kamiithari jirika. Irooma iirorika itsipatakaawo, jantakiro kamiithapirotatsiri.

³⁹Jiinantairi, okowapirotatya ontsipatapiintyaari oimi iinta aawakaa. Irooma aririka inkamimotakiro, osaikashiwaitaa iroori, kantatsi agai pashini oimi, iro kantacha ontzimatyii inkimisantzinkariti iijatzi irirori. ⁴⁰Iro kantacha tzimatsi nokinkishiritari naaka, ari onkimoshiriprotiri jiroka osaikashiwaitaiya, iirorika agai pashini. Kimitaka Itasorinka Pawa ñaawaitakaanawori jiroka.

Owanawontsi jashitakagaitariri ojyakaawontsi

8 Iroñaaka nakayitiri osampi-takowintzirori owanawontsi jashitakaitariri oiyakaawontsi. Tzimatsi oiyita ayotakotzirori jirokapaini, kaari jiyoyitzi pashini kimisantzinkariiti, ari onkantakimi asagaawintzimotyaari. Iiro amatziro jiroka, aña iro kamiithatatsi atakoyitaiyaari jirikaiti, aminaminayitairo anthaamintashiritakaiyaari. ²Ari okanta, tzimatsi asagaawintawaitachari, kantatsiri: “Naaka yopirotaniri”. Tikiraamaita jiyotanita ikaatzi kantayitatsiri. ³Iriima Pawa jiyoyitzi irirori ikaatzi itakotaariri.

⁴Nakawakiri osampitakowintzirori owanawontsi jashitakaitariri oiyakaawontsi. Tima ayotaiyini aakaiti iitarika ikantaitziri oiyakaawontsi, tii otzimaajaitzi jañaantari. Tii itzimayitzi pashini pawatatsini, aña apaani ikanta Pawapirori. ⁵Niyotzi tzimayitatsi jaka kipatsiki oiyakaawontsi iwawanitashiitari, ikaatzi tzimayitatsiri iijatzi inkitiki iwawaniwaitashitakari. Iriitaki jiiitashiwaitapiintakari: “pawa”, ikantziri pashini: “nowinkathariti”. ⁶Irooma aakaiti, apaani ikanta

aitziri “Pawa”. Iriitaki ashitairi, witsikayitakirori maawoni. Iri kantakaawori atzimayitantari. Ari ikimitari iijatzi, apaani aitziri “Nowinkathariti”. Iriitaki Jesucristo, itzimi jiwitsikakaitakiri maawoni. Iri kantakaawori okanta añaantayitaari.

⁷Iro kantacha tzimatsi oiyiki kaari yotakotironi jiroka. Irootaki itzimayitantari amitapiintakawori jashitakari owanawontsi oiyakaawontsi, jowimaityaawo owanawontsi. Jirikaiti atziriiti, ikaatzi matapiintawitakawori, okantawitaa ikimisantayitai, shipitashiriri ikantayitaka iroñaaka. Aririka jowayitaiyaawo owanawontsi onkimitzimotyaari jantakiro kaaripirori. ⁸Iro kantacha tii iro owanawontsi matakaironi jaapatziyantairi Pawa. Ontzimirika owanawontsi apinkapiintani, tii antziro kaaripirori. Aririka antziwaityaawomi jiroka, tii owamiithashiritai iijatzi. ⁹Iro kantacha ontzimatyii paamaakowintaiya, potzikashiritzikari shipitashiririiti, pinkantayiti: “Nosaikashiwaita naaka, kantatsi nowayityaari iitarika”. ¹⁰Pinkinkishiritakotiro iita awijatsini jaminimi jirikaiti shipitashiritaniri. Okimitatya jiiñiimi poyaaawo owanawontsi jashitakaitariri oiyakaawontsi. Okantawitaka pikan-tapiintawitaka iirokaiiti: “Niyotzi naaka, tii otzimi jañaantari oiyakaawontsi”, aamaashitya kantatsi jimatanakiro joyaari irirori. ¹¹Ari onkantya jirika shipitashiriri, jantantanatyaawori irirori kaaripirotzimotziriri. Iirokatakai kantakaashitatyaaawoni. ¿Tiima pikantawitaari “Iyikiiti?” ¿Tiima ikamawintairi irirori Cristo? ¹²Ari pikinakaakiro iiroka pikaaripiro-takaakiri jirikaiti. Powatsipirotakiri, pishipitashiripirotakairi. Aña pikaaripirotzimotakiri iijatzi iiroka Cristo. ¹³Irootaki nowantapiintariri

naaka wathatsi, ari onkantya iiro noitzipinashiritantari ikaatzi nokantayitairi “Iyikiiti”.

Jimonkaatatiniriri Otyaantapiroriiti

9 ¿Iroma okantzi nosaikashiwaitya naaka? ¿Kaarima naaka Otyaantapirori ñaajaantakiriri Jesús, Awinkathariti? ¿Kaarima naaka kimisantakagaimiriri Awinkathariti? ² Kimitaka tzymayitatsi kaari yotinani naaka Otyaantapirori. Irooma iirokaiti piyotaiyini, tima iiroka ikimisantakaayitai Awinkathariti nokinkithatakoyitaimiri, iro oñaagantzirori naakataki Otyaantapirori.

³ Jiroka nonkantiriri ikaatzi kinkithatakowaitanari: ⁴ ¿Iroma okantzi intziyaitina naakaiti? ⁵ ¿Iroma okantzi ontzimi notsipatari naaka? ¿Iroma okantzi ontzimi itsipatari kimisantatsiri iijatzi? Aririka ontzimi, ¿iroma okantzi nontsipatanatyaawo janta pisaikaiyini iirokaiti? Iro jimatapiintakiri pashini Otyaantapiroriiti, iro jimatapiintsitari ikaatzi jirintzitari Awinkathariti, iijatzi Cefas.[‡] ⁶ Piyotzi iirokaiti iikiro nantawaitatzi naaka, naantyaari nañaantyaari, irojatz jantziri Bernabé. ¿Apama nokantakaawo naakaiti tii ishiniitina nowajyaantiro nantawairi nonkinkithatakaantayitzi? ⁷ Pinkinkishiritakotiri tsika ikanta owayiri tzimatsiri ijiwari. ¿Kamiithatatsima impinatiri ijiwari impantyaariri jowanawo? Ari ikimitsitari pankiwaitatsiri, ¿Iroma okantzi jowaiyaawo iwankiri? Iijatzi ikimitsitari pirawaitachari, ¿iroma okantzi inintaiyaari ipira?[¶]

⁸ ¿Pikinkishiritama iirokaiti okaatzi nokantayitakimiri iro jamitamachiitari atziriiti? Aña irojatz okinkithatakotsitakari Ikantakaantaitani. ⁹ Tima josankinatsitaka pairani Moisés-ni, kantatsiri:

Aririka pantawaitakairi piratsi, iiro itajyaaniintawaitzi.

¿Pikinkishiritama apa piratsi joshiritakotari Pawa ikantantakari? ¹⁰ ¡Tii! Aña aakaiti jojyakaawintaki. Irojatz jobjyakaawintsitaitakari ikantaitaki:

Tzimatsirika pankiwaitaniri, otikakiwaitaniri, iro jimatantawori jiroka onkantya jowantaiyaawori.

¹¹ Ari okimitsitari, naakaiti awintaashiritakaimiri, ¿Iroma okantzi pimpayitaina nañaantyaari? ¹² Iro pantapiintainiriri pashinipaini janta. ¿Iroma okantzi pimatainawo naakaiti? Tiimaita noshintsiwintapiintzimi nonkantimiro jiroka. Amawi nokantakiro. Tii nokowaiyini nomanonkimi pitanakawo pikimisantairo Kamiithari Ñaantsi nokinkithatakotaimiri Cristo.

¹³ ¿Tiima piyotaiyini, jowapiintawo Ompiratasorintsitari tzimagaantatsiri jashitakaitawori tasorintsipankoki? ¿Tiima piyotaiyini ikaatzi piratsi jashitakaitariri Pawa taapirimintotsiki, oshinitaantsitzi jowayityaari Ompiratasorintsitari? ¹⁴ Ari okimitsitari iijatzi okaatzi ikantakaantanari Awinkathariti nokinkithayitairo Kamiithari Ñaantsi, ontzimatyii impinayiitaina nantantyaawori.

¹⁵ Tii noshintsiwintzimi pairani nosaikimotantzimiri pimayitinawo. Tii noshintsiwintzimi iijatzi nosankinatantzimiri. Aña iro nokowataiki nonkamimi naaka, tikira itzimanakiita iitya kantatsini: “Tii tyaryoo inatzi okaatzi jasagaawintawaitakari Pablo”. ¹⁶ Tii nasagaawintawaitawo

[‡]9:5 Ikantayitzi jira “Cefas”, iriitaki Pedro.

[¶]9:7 Kantakotachari jira “ipira”, iri cabra-paini, jiraitapiintziri itini.

nokinkithatakaayitaimiro Kamiithari Ñaantsi. Aña kimiwaitaka iri Pawa shintsiwintanari nantairo, okantawitaka tii naaka minthatashiwaityaawoni. Irorika nimatairo jiroka. ;Inkantamachiitina naaka!

¹⁷ Naakami kowashiwaityaawoni nimatairo, ari naminaminatakiromi impinaitina. Aña Pawa owataikinari nimayitairo jiroka. ¹⁸ Ari okantaka, tikaatsi iitya noyaawintantaari pimpinataina iirokaiti. Tima nokimitakaantawo iroomi impinaitinarimi noñiuro nokimoshiritai. Iro nokimoshiritantari iroñaaka tii nokowakotaimiro pimpinatina nokinkithatakaaimiro Kamiithari Ñaantsi. ¹⁹ Ari nokinakairo nosaikashiwaitantaari, tikaatsi shintsiwintawaitinari impinatina. Naakatajaantaki kimitakaantacha ompirataari. Ari onkanta jawijakoshiritantaiyaari ojyiki atziri. ²⁰ Ari nokantsitawo iijatzi nontsipatyaaririka nojyininkapaini Judá-mirinka, nimatsitawo okaatzi jamiyitari iriroriiti, ari onkanta jawijakoshiritantaiyaari. Irojatzii nimatsitari nontsipataari pankinatawori lkantakaantaitani, nimonkaatziro iijatzi, niyowitaka tikaatsi shintsiwintinani nompankinatyaawo, onkanta jawijakoshiritantaiyaari. ²¹ Ari okantsitari, aririka nontsipatyaari kaari kimakotaajaitironi Ikantakaantaitani, nokimitakotari iriroriiti, onkanta jawijakoshiritantaiyaari. Tiimaita nopiyathatajaantari Pawa, tima ontzimatyii nimonkaatiro ikantanari Cristo nantiro. ²² Ari okimitsitari, aririka nontsipatyaari shipitashiriwaitaniri, nokimitakotari jantayitziri iriroriiti, onkanta jawijakoshiritantaiyaari. Ari nokimitziri maawoni nashiyitachari atziriiti, onkanta

jawijakoshiritantaiyaari iriroriiti. ²³ Iro nimayitantawori maawoni jiroka onkanta nonkinkithatantyaawori Kamiithari Ñaantsi, onkanta nontsipatantaiyaariri iijatzi naaka, itasonkawintaitakina.

²⁴ ;Tiima pikinkishiritakotziri monkatziyawakaachari ishiyaiyani onkanta jiñaitantyaariri intzimi ityaawoni jariitya? Apaani inkanta ityaawoni jariitya, iriitaki impinaitari. Pinkimitaiyaari iirokaiti. ²⁵ Ikaatzi ñaantapiintawori imonkatziyawakaiya, ikimpoyaawainita, jiñaashiwaitawo intzityaawo inintayitziri. Iro jimatantyaawori jiroka onkanta impinaitantyaariri, jamathaitantyaari shiwithatapo. Iro kantacha sampiyantitsi jiroka. Irooma aakaiti, okaatzi ojyakaawintachari impinaitari, iiro othonkanita. ²⁶ Irootaki nojyakaawintantapiintawori okimiwaitawo nojyatyiimi, tii notimpaawaitzi. Nokimitakaantawo noñaashintsiwaityaawo nonkapojanti, aña tii nonkapojawaitashitawo tampiyainka. ²⁷ Okaatzi noñaashiwaitakawo notziwintawaitaka, nokimitakaantakawo nompiratatyiiyaawomi nowatha. Irootaki nimatantakawori, iiro ikimitakaantaitantanari jimaitakiri janaitziri, iiro aminaashiwaitanta nokinkithatakaantapiintaki.

Ikinkithatakoitziro okaatzi ipinkathatashiitari

10 Iyikiiti, iiro apiyakotziro tsika okanta jiñaayitakiri achariniiti. Iro ipampithatakiri minkori otzishimashiki. Jimontyaayitakawo inkaari, jowiryaaaitapaintziniri. ² Ari joñaagantakiro jawintaashiritakiri Moisés-ni, ipampithatakiri

minkori, jimontyaakiro inkaari.[§]
³Jowaiyakawoni iijatzi achariniiti okaatzi itasonkawintaitakiri. ⁴Imiritaiyakawoni jiñaa itasonkawintaitakiri oshitowaatzimotakiri shirantaaki. Tima iriitajaantaki Cristo tsipashiritakariri, iri oñaagakiriri jiñaa shirantaaki. Iri Cristo kimiwaitakawori jiroka shirantaa. ⁵Iro kantacha, tzimatsi ojyiki iriroriiti kaari jinimotakai Pawa, irootaki ikamagaantantakari otzishimashiki.

⁶Okaatzi awijaintsiri, tzimatsi ojyakaawintakairi, ari onkantya iiro akimitantari iriroriiti, antiro kaaripirori. ⁷Iro iiro okantanta antsipatyaari pashiniiti thaamintashiwaitariri ojyakaawontsi. Tima irootaki jimayitakiri achariniiti pairani, jiroka ikinkithatakoitakiri: Isaikaiyini atziri, jowawaitaiyani, jirawaitaiyini.

Ari ikatziyanaka ithaamintashiwaitaiyani.**

⁸Ari okimitari iijatzi, tii okantzi antayitiro kaaripirotsiriri. Irojatzijantayitakiri achariniiti, irootaki jiñaaantakawori ikamayitaki kitijiyiriki 23,000 atziri.^{††} ⁹Ari okimitsitakari iijatzi tii okantzi owatsimairi Pawa. Irojatzijimayitakiri pairani iriroriiti, irootaki jatsikayitantakariri maanki.^{‡‡}

¹⁰Ari okimitsitari iijatzi, tii okamithatzi asamaniintantawaiti. Irojatzijimatsitakari. Iro jiñaaantayitakawori japirotakiri jiiitatziri “Apirotantaniri”.^{¶¶}

¹¹maawoni awijayaintsiri, irootaki jojyakaawintaitakairi,

josankinatakoitakiro onkantya jiyotaantairori iroñaaka aakaiti, tima asaikantaawo othonkimapaititaa kipatsi. ¹²Paamaakowintaiya iirokaiti. Iiro pikantawaitzi, “Iiro nimatziro naaka jiroka”, omapokashitzimikari pimatanaakiro jiroka. ¹³Iro kantacha pinintashiriwaitirorika, pinkinkishiritya tii apaniroini pikantaka iiroka, aña ikitsirinkayitakiro pashini atziriiti. Kinataniri inatzi Pawa, iiro ishinitzimi inintashiritakaapirotimiro kaari pinkitsirinki. Aririka pinintashiriwaiti, iriitajaantaki Pawa oñaayimironi pinkitsirinkantyaawori, onkimiwait-anatyaawo pishiyapithatatyiiromi.

¹⁴Nitakotaniiti, pinkimitakaantiro pishiyapithatatyiiromi, piñaayitiririka pashiniiti ipinkathawaitziri ojyakaawontsi. ¹⁵Iroñaaka tzimatsi nonkantimiri, nonkimitakaantatyiimi yotaniri pinatyiimi nonkantimiro. Pinkinkishiritakotiro. ¹⁶Tima

apatotapiintaiyani arawaitaiyini, akinkithashiritakotziro jamanamanaaw-intakari pairani Cristo, jimiritaiyakarini jiyotaaniiti, ¿Kaarima jiroka withaawakagaantsi, oimoshirinkiri Cristo ikapathainkawintakai? Aririka ampitoryiuro tanta, ¿Kaarima jiroka withaawakagaantsi, oimoshirinkiro iwatha Cristo, akinkishiritakotziro ikamawintakai? ¹⁷Ari okanta, aririka owayityaawo, intzimayiwitaya ojyiki akaataiyini apatotaiyani, maawoni owaiyawoni tanta jiwitsikaitakiri apapathawoini. Ari akantayitaa

§10:2 Iro jimaitakiri kimitakawori owiinkaataantsi, aririka jowiinkaataitya, joñaagantaitziro tzimatsi jawintaashiritanaari.

****10:7** Okaatzi ikantakoitziri jaka “ithaamintashiwaita”, iro jantakiri pairani ichariniiti Judá-mirinkaiti jiwitsikaki ojyakaawontsi kimiwaitariri iryaani vaca, iri joimoshirinkawintaiyarini, ipinkathawaitziri ojyakaawontsi. Paminiro iijatzi “Tsika Ikantaitziro Naantsipaini” tsika okantakota “Ikantakaantaitani”.

††10:8 Paminiro iijatzi “Tsika Ikantaitziro Ñaantsipaini” ikantakota “Balaam”.

‡‡10:9 Paminiro iijatzi “Tsika Ikantaitziro Ñaantsipaini” tsika ikantakota “Moisés”.

¶¶10:10 Paminiro iijatzi “Tsika Ikantaitziro Ñaantsipaini” tsika ikantakota “Coré”.

aakaiti, akimitaawo apapathatatsiri. ¹⁸Ari ikimiyitari iijatzi nojyininkapaini Israel-mirinkaiti, jiwithaawakaayita iijatzi iriroriiti, itaayitairo jashitakaariri Pawa taapirimintotsiki. ¹⁹Irootaki kimiwaitakawori okaatzi jantapiintakiri pashinijatzi atziriti itaayitziniri iwawaniwaitashitari. ¿Piñaajaantakima nokantatzi añaanitatsi ikaatzi iwawaniwaitashitakari? ²⁰¡Tii! Iro kanzimaitacha tzimataitatsi piyari amawinawaitachari, iri ikimitakaantakiri iwawani, iriitaki jashitakaapiintakari owanawontsi. Aña kaari Pawa jashitakaiya owanawontsi. Iro kaari nokowakaayitzimi iirokaiti pintsipatyaari powayitaiyaawo okaatzi jashitakaitariri piyariiti, piwithagaarikari iriroriiti. ²¹Aririka pimiritapiintyaawo jashitakaitariri piyari, tii onkamiithati pimirityaawo amiritapiintari akinkishiritakotziri Awinkathariti. Ari okimitsitari, powapiintyaaworika jashitakaitariri piyari, tii okamiithatzi poyaawo owapiintari akinkishiritakotziri Awinkathariti. ²²¿Akowatziima owatsimairi Awinkathariti? ¿Anairima otzimi irirori ishintsinka?

¿Notzikashiriwaitantima ipinkathataitzi Pawa?

²³Jiroka ikantaitzi: “Ishiniitanawo nantayitiro oiyitarika”. Iro kantacha tii opantawo jantaitiro maawoni. Aritaki okantawitaka, ishiniitairo antayitiro oiyitarika. Iro kantacha tzimayitatsi antayitzi kaari minthatakiyaarini pashinipaini jantayitairo kamiithari. ²⁴Tii okamiithatzi iro ankinkishiritakowaiti akowayitzi aakaiti, aña iro kamiithatatsi añaashintsiwintaiyaawo kamiithatzimotirini pashinipaini. ²⁵Aririka pamananti wathatsi, iiro posampitakowintawaitziri, pinkanti: “¿Ipoñaatyaama wathatsi

itagaitziniri oiyakaawontsi?” Aña pamanantiri, poyaari. ²⁶Tima iri Awinkathariti, ashitari tzimayitatsiri kipatsiki. ²⁷Ari okimitsitari, aririka inkaimimi patyootiri kaari kimisantatsini, patyootiri pikowirika. Iiro posampitakowintziri pinkanti: “¿Ipoñaatyaama jirika wathatsi janta itagaitziniri oiyakaawontsi?” Aña poyaari. ²⁸Irooma tzimatsirika kamantimini, inkantimi: “Jirika wathatsi itagaitziniri oiyakaawontsi”, iiro powari. Iro pimatantakawori jiroka pikinkishiritakotanakiri kantakimiri, pikinkishiritanaka iijatzi kantatsi jowaaripiroshiritanti. ²⁹Tima nokantakimi “kantatsi jowaaripiroshiritanti”, tii iro nonkantakoti jowaaripiroshiritimi iiroka, aña iri nokantakotzi kamantakimiri, kantatsi jowaaripiroshiritiri irirori. Kimitaka ari posampitanakina naaka, pinkanti: “¿Iitama nontzitantawaityaariri apamachiini ikinkishiritakotana pashini atziri? ³⁰Tima nopaasoonkitziri Pawa noñaayitziro nowari, ¿iitama nonkinkishiritakotantyaawori onkaati inkijyimataitina?”

³¹Jiroka nakimiro: Aririka powawaitya, pikinkishiritakotiro, pinkantashiriti: “Tzimatsirika ñaayitinani nowawaitya, ¿arima notzikashiritakiri jirika? ¿arima ipinkathashiritairi Pawa?” Ari pinkimitsityaawo pimirwaitya, iijatzi pantayitairo oiyitarika. ³²Ontzimatyii paamaakowintaiya iiro poitzipinashiritantari Judá-mirinkayitatsiri, kaari Judá-mirinkayitatsini, ikaatzi pikaatapiintziri papatowintari Pawa, maawoni. ³³Irootaki nantziri naaka, nopankinatawo ninimotakaantaiyaari maawoni atziriti okaatzi nantayitzi. Tii apa nantiro kamiithatzimotanari naaka, aña iro nantzi onkaati

kamiithatzimotirini pashinipaini, ari onkanya jawijakoshiritantaiyaari.

11 Pinkimitakotaiyaanawo naaka. Iro nimatsitari naaka, nokimitakotari Cristo.

Osawoinawo tsinaniiti

²Nothaamintaimi iroñaaka, tima pikamaitakawo namitakaakimiri, okaatzi niyotaakimiri. ³Iro kantacha, jiroka nokowiri piyotiro: Iri Cristo ijiwaritari shirampariiti. Iriima shirampariiti iri ojiwaritari tsinaniiti. Iriima Pawa iri ijiwaritari Cristo.^{§§} ⁴Okaatzi amitapiintakari ashiramparitzii, tii asawoinayita amanamanaatya, aririka ankinkithatakaanti. Aririkami asawoinatzimotanti, owinkatharyaakiro aito.* ⁵Irooma tsinaniiti kaari sawoinatachani amanamanaayita, okinkithatakaantayitzi, owinkatharyaantaki. Okimitakowaitakawo tsinanipaini amiitziro oishi. ⁶Tsinani kaari kowatsini osawoinatya, amiipirotaaitirotya oishi. Tima maawoni jiyoitzi kaaniwintaantsi inatzi, ontzimatyii osawoinatya. ⁷Iriima shirampariiti iiro isawoinawaita irirori, ikimitakotari Pawa, iri Pawa owaniinkatakaariri. Irooma tsinani, iri shirampari owaniinkatakaawori. ⁸Tima pairani owakiraa jiwitsikantawori Pawa itanakawori tsinani, iro jaaki iwatha shirampari jiwitsikantakawori. Irooma owakiraa jiwitsikantakariri

Pawa itanakawori shirampari, tii iro jayi owatha tsinani. ⁹Ari okimitsitakari, owakiraa Pawa jiwitsikantawori tsinani iri jiwitsikajaantakini shirampari, tikaatsi intsipawaitya. Iriima shirampari, tii iro jiwitsikaitini tsinani. ¹⁰Irootaki osawoinatantyaari tsinani onkanya oñaagantantyaawori tzimatsi opinkathatani iroori, ari onkanya inimotakaantyaariri iijatzi maninkariiti. ¹¹Tii otzimashita tsinani, tii itzimashita shirampari, aña apitiroiti jashitari Awinkathariti, ikowityaawakaa apitiroiti. ¹²Tima itanakawori tsinani iwatha shirampari jiwitsikaitaki. Iro kantacha iijatzi, ikaatzi shiramparitaatsiri iroñaaka, iro tsinani owaiyantayitairiri. Tima iri Pawa kantakaawori apitiroki itzimayitanti. ¹³¿Litama pikinkishiritakotawori okaatzi nokantayitakimiri? ¿Kamiithatatsima tsinanipaini amanamanaatyaari Pawa iiro osawoinayita? ¹⁴Aakaiti ashiramparitzika, tii amitawo osanthairo aishi, aritaki ankaaniwintatya. ¹⁵Irooma tsinaniiti, iro owaniinkatakaawori oishi. Kimiwaitaka iroomi oishi ojanatyaawoni osawoinawo. ¹⁶Tzimatsirika janta kowatsiri inkisakoshirityaawo, nonkantiriri: Irootajaantaki namitapiintakari naaka niyotaantziro. Irojatzii ikantapiintziri apatowintariri Pawa tsikarikapaini janta.

§§**11:3** Kantakotachari jaka “ijiwaritari”, irojatzii kantakotachari “iitoitari”. Tima iroowaitaki okaatzi saikantairi aitoki otzimi kinkishiritakairi, akowantayitari antayitiro akowayitzi, kimitawaitaka iroomi aito jwatainimi antayitiro oitarika. Kantatsi ankanti: “Aitotari Cristo”. Irojatzii kimitakawori ankanti: “Ijiwatai Cristo”.

***11:4** Kantakotachari jaka “owinkatharyaakiro aito”. Tii ayotakopirotziiro iita kantakotachari “aito”. Tima tziwayitatsi kantayitatsiri iri Cristo oiyakaawintari “aito”. Tzimatsi pashini kantayitatsiri iro kantakotachari “aitopirori”. Tima aririka asawoinatya amanamanaatya, akimitakotakawo tsinani. Owinkatharyaakiri pashinipaini.

Aminaashiwaita joimoshirinkaitziro jatyootani Awinkathariti

¹⁷ Iro kanzimaitacha, tzimatsi pashini nonkamantimiri, iiro nothaamintakotzimiro. Tima tii onkamiithatzi motina pantapiintakiri papatotaiyani. Onkaatimi kamiithatzi motimini, irootataiki jowasankitaawintaimiri. ¹⁸ Tima nokimaki ikamantaitakina pinashitawakaaka janta papatotapiintaiyani. Iro nonkimisantirimi, ¹⁹ tima iro awijapiintatsini jiroka. Kimitaka tzi mayitatsi kowashiwaitachani inkantakoitiri “Ñaapirori jirika”. ²⁰ Ari okimapiintari papatotaiyani iirokaiti patyootawakaiyani, aminaashiwaita poimoshirinkiro jiiitaziri “Jatyootani Awinkathariti”. ²¹ Tima powapiintakawo thaankipiroini pashitari. Tajyaaniinta ikantayita pashinipaini. Tzimatsi pashini shinkiwaiyitachari. ²² ¿Arima onkantaari? ¿Tikaatsima pipankopaini tsika powapiintyaawo pashitari, tsika pirawaitapiinti? ¿Pithainkawaitziirima ikaatzi apatotapiintachari ipinkathaitziri Pawa? ¿Pimanintaziirima kowityaawaitatsiri? ¿Pikinkishiritama ari nonthaamintakotapaakimiro? Iiro.

Itantanakawori jatyootani Awinkathariti

(Mt. 26.26-29; Mr.
14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³ Okaatzi niyotaakimiri pairani okantakota itantanakawori “Jatyootani Awinkathariti”, iriitaki Awinkathariti yotaakinawori. Jirokatakai: Okanta pairani tsiniripaiti tikira ipithokashitaitari Awinkathariti Jesús, jaakiro tanta, ²⁴ ipaasoonkiwintakiro, ipitoryaakiro, ipoña ikantaki: “Poyaawo, nowatha inatzi, iro kamawintimini. Irootaki pinkinkishiritapiintantyaanari”. ²⁵ Ari ikimitaakiro

iijatzi ipakaakiro jowaiyani, jaakotakiro jimiritaitari, ikantzi: “Niraani inatzi, irootaki shitowaatatsini onkanta jawijakoshiritantaiyaari ojiyiki atziri. Irootaki pimatapiintairi aririka pimirityaawo, aririka pinkinkishiritapiintaina”. ²⁶ Ari powapiintaiyaawo, pimiritapiintaiyaawo iiroka, onkanta piyotakaantaiyaariri atziriiti ikamawintayitai Awinkathariti. Irootaki pimatapiintairi irojatzi impiyantaiyaari Awinkathariti.

Owaminthawaitashitayaawo jatyootani Awinkathariti

²⁷ Tzimatsirika owaminthawaitashityaawoni, iraminthawaitashityaawoni, kimiwaitaka iriitajaantakimi Awinkathariti inthainkawathataki, ithainkakiro iijatzi iriraani. ²⁸ Aña iro kamiithatatsi, tikira oyaawo, tikira ariro, ontzimatyii ankinkishiritakotawatya kamiithashiritakairika. ²⁹ Tzimatsirika owashiwaityaawoni, irashiwaityaawoni kaari kinkishiritakopirotoni oiyakaawintachari “iwatha”, ari jowasankitaitakiri. ³⁰ Irootaki itzimantayitari shipitawaitatsiri, mansiyawaitatsiri, tzi mayitatsi makoryaayitaintsiri. ³¹ Irooma akinkishiripirotanakarika tikira owanakawo, iiro añaajaantziro jowasankitai Pawa. ³² Iro kantacha aririka jowasankitaawaitakai, jiñaantakaawaitatyi ikimitakaantai aakatakimi itomipirori. Ari onkanta iiro jowasankitaapirotantai paata, inkimitakaantayitairi tsika inkantayitairi isaawijatziiti. ³³ Iyikiiti, irootaki okowantari poyaakotawakaayitaiya iirokaiti, iiro posatikasatikawaita aririka papatotaiyani patyootawakaiya. ³⁴ Pitajyaatziirika, powanatyia pipankoki tikira piyaatanakiita, ari onkanta iiro jiñaakaantaitzimi papatotya.

Aririka nariitimi, ari nothotyaakimiro niyotaayitimiro jirokapaini.

Tasonkawintashiritaantsi

12 Iroñaaka nonkantimiro tsika okantakota tasonkawintashiritaantsi. Iyikiiti, tii nokowi onkompitzimotimi. ²Piyotaiyini iiroka, pairani tikira pikimisananaki, tzimapiintatsi pikinakaashitani, thaamintashiri piyaatashitziri oiyakaawontsi kaari ñaawaitaajaitatsini. ³Irootaki nonkantantimiro jiroka: Itzimirika janta kinkithatakaantashiwaitachani, inkantapaaki “¡Kamaari jinatzi Jesús!” kaari Itasorinka Pawa ñaawaitakairini jirika. Irooma aririka inkanti, “Awinkathariti jinatzi Jesús”, iri Tasorintsinkantsi ñaawaitakairiri.

⁴Apaani jinatzi Tasorintsinkantsi, tzimatsi oiyiki tsika ikinakairo itasonkawintayitai amatantayitawori. ⁵Apaani jinatzi Awinkathariti, tzimatsi oiyiki tsika ankinakairo antawaitainiri irirori. ⁶Apaani ikanta Pawa, tzimatsi oiyiki tsika okanta jimatakaayitairo oiyitarika. ⁷maawoni aakaiti, tzimatsi oiyita jimatakaayitairi Tasorintsinkantsi ari onkantya aminthashiritakaantyaariri pashini kimisantanzinkariiti jantayitairo kamiithari. Ari ikinakairo Tasorintsinkantsi joñaaganta, jimatakaayitairo oiyitarika. ⁸Thami oiyakaawintawakiro, tzimayitatsi itasonkawintaki Tasorintsinkantsi ari okanta jiyotanitantari. Tzimatsi pashini itasonkawintaki Tasorintsinkantsi ari okanta ikinkithatakotantawori ikinkishiritanaari. ⁹Tzimatsi pashini itasonkawintajaantakiri Tasorintsinkantsi ari okanta jawintaashiripirotaantari. Tzimatsi pashini itasonkawintakiri Tasorintsinkantsi ari okanta joshinchaantantari. ¹⁰Tzimatsi pashini jimatakaakiri intasonkawintanti, pashini inkamantantaniriti, pashini

japiitakotairo ikamantantakiri kaman-tantaniri, onkantya jiñaantaityaawori imapirorika Tasorintsinkantsi matakaakiriri inkamantantiro. Tzimatsi pashini jimatakaakiri jiñaawaiyitiro pashiniyitatsiri ñaantsi, tzimatsi pashini jimatakaakiri jowawijaayitiro okaatzi ikinkithatakoitakiri. ¹¹maawoni jiroka irootaki itasonkawintantayitakiri Tasorintsinkantsi, imatakaantakiro tsikarika oiyitarika. Apaani ikanta Tasorintsinkantsi. Iriitajaantaki matzirori itasonkawintayitai aakaiti, imatakaayitairo okaatzi ikowiri irirori.

¹²Ari okanta awithaawakaantaari, joyyakaantai aakami iwatha Cristo. Tsika akantayitanaa awathaki, iro matakaayitairori oiyitarika. Ari akimitsitaari aakaiti, inashiyita amayitairo oiyitarika. ¹³Tima apaani ikanta Tasorintsinkantsi owiinkaatakaayitairi, ari okanta awithaawakaantaari, okantawitaka aakarika Judá-mirinkaiti, Grecia-paantiri, ompirataari, saikashiwaitaari, maawoni. Okimiwaitaawo maawoni antsipatawakaiya aakaiti arapiintayitairo jiña añaakaashiritantatsiri, oiyakaawintakiri Tasorintsinkantsi.

¹⁴Pinkinkishiritakotiro tsika okanta awatha. Apaani akanta awathaki, iro kantacha tzimatsi oiyiki inashiyita oiyitarika amayitiri. ¹⁵¿Kantatsima oñaawaiti aitzii, oñaanatiro ako, onkantiro: “Tii niroopirotzi naaka, tii nokimitzimi iiroka pimatziro poirikayitziro oiyitarika?” ¿Tiima iroopirotzi aitzii? ¹⁶¿Kantatsima oñaawaiti akimpita, oñaanatiro oki, onkantiro: “Tii niroopirotzi naaka, tii nokimitzimi iiroka piñaayitziro oiyitarika?” ¿Tiima iroopirotzi akimpita? ¹⁷Iroomi yoshiitachani oki awathaki, ¿arima onkantakimi ankimi? Iroomi yoshiitachani akimpita, ¿arima onkantaki ankimantyaawomi

sankaatsini? ¹⁸Ari okantari awatha. Tima iri Pawa matakirori jiwitsikakiro, tsika okantajaanta ikowaki jiwitsikiro, ari onkantya inashiyitantaari oityaarika omayitiri. ¹⁹Arimi ojoyawakaiyaami maawoni tsika okantayita awatha, iirotya awathatawomi. ²⁰Ari okantari, apaani inawita awatha, iro kantacha tzimatsi ojyiki inashiyita oiyitarika amatayitantaawori. ²¹¿Kantatsima oñaawaiti oki, oñaanatiro ako, onkantiro: “Naaka kowapirotajaantacha, irooma iiroka, tii?” ¿Kantatsima oñaawaiti aito, onkimitakotyaawo okaatzi oñaawaitakiri aitzii? ²²¿Iiro imatziro! Aña okaatzi tzimatsiri awathaki kaari iroopirotzimotaini, irootaki kowapirotachari. ²³Iro akithaantapiintari, amanairo awathapaini, akimitakaantawo pinkatharintsi inawita janta. Okaatzi amanakoyitzi awathaki, akimitakaantawo iroopiromi inayiti. ²⁴Irooma okaatzi kaari amanayitapiintzi awathaki jiñaayitapiintzi, tikaatsi oitya antayitironi iroori. Ari ikimitsitari Pawa jiwitsikakiro awatha, ontzimatyii anithaayitairo kimitzimowitakairi tii okowapirotajaanta. ²⁵Iiro okantzi ampitharyirowaitari. Aña iro kamiithatatsi, anithaapirowaitairo maawoni awathatari. ²⁶Aririka owatsinawaitya kapichiini awathaki, kimiwaitaka owatsinaatyaami maawoni awathaki. Aririka owaniinkawaitya kapichiini awathaki, kimoshiri ankantya maawoni awathaki. ²⁷Ari akantayitaari aakaiti awintaashiriyitaari Cristo, kimitawaitaka aakaiti iwathami anayitaimi Cristo. ²⁸Jiroka ikantakaayitaari Pawa ikaatzi kimisantaatsiri: Itanakawo, tzimatsi Otyaantapirori. Apititanaintsiri, tzimatsi kamantantaniriiti. Mawatanaintsiri, tzimatsi yotaaniriiti.

Ipoñaapaaka itzimayitanaki tasonkawintantaniri, oshinchaantaniri, mitakotantaniri, jiwatakaantaniri, ñaawaiyitzirori pashiniyitatsiri ñaantsi. ²⁹¿maawonima Otyaantapiriritzi? ¿maawonima akamantantaniritzi? ¿maawonima ayotaantaniritzi? ¿maawonima atasonkawintantaniritzi? ³⁰¿maawonima oshinchaantaniritzi? ¿maawonima añaawaiyitziro pashiniyitatsiri ñaantsi? ¿maawonima owawijaañaanitziro pashini ñaantsi? ³¹Aña iro kamiithatatsi, pinkowapiroyitairo intasonkawintayitaimi pimatantyaawori kowapirotachari. Iro kantzimaitacha, tzimatsi oita anairori jiroka. Aritaki nonkamantakimiro.

Iro kowapirotajaantachari atakonka

13 Thami ankantashitawatya kantatsi noñaawaitiro naaka pashiniyitatsiri ñaantsi jiñaawaiyitziri pashini atziri, nimatsitayaawomi okaatzi jiñaawaitziri maninkariiti. ¿Tiima kamiithawaiwitaka jiroka? Iro kantacha tiirika nimatziro nitakotantya nantantawori jiroka, nokaminiinkawaitashitaka. ²Ari okimitsitari iijatzi, thami ankan-tashitawatya kamantantaniri ninatzi naaka, niyotakotziro kaari jiyotakowiita pairani, nawintaapirowaitari Pawa ari onkantakimi joshirinkinawo otzishi jowatziyairo tsikarika janta. ¿Tiima kamiithawaiwitaka jiroka? Iro kantacha tiirika nitakotanta nantantawori jiroka, tikaatsimachiini nimonkaati. ³Iijatzi okimitari, thami ankantashitawatya arimi nompashitantaawo maawoni tzimimotanari ontzimantyaari joyaari kowityaawaitatsiri. Ankantashitawatya ojyiki natsipiwintakari iityaarika, notaawintawaikari. ¿Tiima kamiithawaiwitaka jiroka? Iro kantacha tiirika nitakotanta nimatantawori jiroka, tikaatsi nonintagaiya.

⁴Itzimi itakotantachari, tsinampa ikanta, nishironkatantaniri, tii isamaniintawainitzi, tii jasagaawainita, tii jiñaapirowainita. ⁵Itzimi itakotantachari tii ikaaripirowaantinitzi, tii ithañaawainita, tii ikisanita, tii jothataashiwaitawo inkisaniintanti. ⁶Itzimi itakotantachari tii ikimoshiriwintziro jantirorika kaaripirori, aña iro ikimoshiriwintzi jiyotakoyiitairo tyaaryoori. ⁷Itzimi itakotantachari amawiwaitapiintaniri jinatzi, ikimisantapiintanitzi, oyaakotani ikanta, joisokirotapintanita.

⁸Iiro othonkanita atakotantya. Irooma pashinipaini aritaki onthonkanitaiya, okimitatya jiroka: kamantantaantsi, jiñaawaitantaitawo pashinitatsiri ñaantsi, jiyoyiitairo oiyitarika. ⁹Tima tikira jiyoyiitziro maawoni, tikira ikamantantaitziro okantakoyita maawoni tzi mayitatsiri. ¹⁰Irooma aririka onkaatapaaki monkaatachani, iiro akowanairo maawoni onkaati piyayitaachani. ¹¹Iroowaitaki akimiyita atziritzi. Iinirorika aryaanitzi, akimiyitari iinchaani, tsika ikantziro jiñaawaitzi, tsika ikantziro ikinkishiriyita, tsika okanta jiyotayitanairi. Irooma antaritapaaki, iiro akimitakotanaari tsika ikantayita irirori. ¹²Kantatsi oiyakaantiro iijatzi tsika akanta aminaatyaawo ashiroitaki. Iiro akoñaatzi kamiithapiroini, iiro ayotajaantzi tsika akantawaita. Irooma paata ari ayotakopiroyitairi tsika ikanta Pawa, ari ankimitaiyaari irirori jiyoyitai aakaiti. ¹³Jiroka kaatatsiri mawa kantaitachani osaiki, iiro othonkanitaa: awintaashirinka, oyaakowintanka, atakonka. Iro kowapirotajaantachari jiroka atakonka.

Jiñaawaitantaitawo pashinitatsiri ñaantsi

14 Pintyaaryooti pitakoyitanta-ntyaari. Paminaminapirotairo iijatzi intasonkawintayiiitaimi pimatantyaawori oiyitarika. Okimitatyaawo jiroka pinkamantantaniritai. ²Aririka apatotaiyaani antsipatyaari kimisantzinkariiti, tzi matsirika intasonkawintaitaki jiñaawaitantanatyaawo pashinipaantitatsiri ñaantsi, iiro akimathatzi, iiro ayotziro oita ikantzi. Tii iro jiñaawaitantari jirika ankimathatantyaariri aakaiti, aña iri Pawa kimathatirini. ³Irooma intzimirika itasonkawintaitakiri inkamantanti, iri kinkithatakaini maawoni aakaiti, jiwitsikashiritakaantairi, inthaamintakaantairi, inkimoshiritakaantairi. ⁴Ikaatzi ñaawaitziro pashinipaantitatsiri ñaantsi, apaniroini ithaamintashiriwita. Iriima kamantantaniritatsiri, iri thaamintashiritakaariri maawoni kimisantzinkariiti ikaatzi apatoyitachari. ⁵Owanaa inimowitinami maawonirika iirokaiti pimatiro piñaawaitantyaawomi pashinipaantitatsiri ñaantsi. Iro inimopirotainari maawonimi iirokaiti pimatiro pinkamantantaniriti. Irootaki anairori pashini. Iro kantacha tzi matsirika matironi jowawijaañaantiniri ñaawaitziro pashinitatsiri ñaantsi, iriitaki thaamintakaayitayarini kimisantzinkariiti ikaatzi apatoyitachari.

⁶Iyikiiti, thami ankantashitawatya, niyaataki nariitzi janta, apa noñaawaitantapaakawo pashinipaantitatsiri ñaantsi. ¿Nothaamintashiritakaakimima? Thami ankantashitawatya iijatzi niyaataki janta, nokinkithatakotakimiro ikimathatakaakinari Pawa, nokinkishiritakaimi, nokamantayitaimiro,

niyotaayitaimiro iijatzi. Iro opoñaantakari pithaamintashiritanaa. ⁷Incha nojyakaawintawakimiro iijatzi, okimitakawo aririka ajyowiwaiti, aririka ampiyompiwaiti. Irorika anashitawo oyamininka, irojatzii apiipiinti, tikaatsi yotironi iitarika akowiri ampampithairi. ⁸Ari okimitari iijatzi aririka antyooti. Irorika okamiñiinkatzi kamiitha, tikaatsi yotatsini akaimatziiri owayiritya. ⁹Ari pinkimityaari iijatzi iirokaiti. Irorika piñaawaipaantitantawo ikimathaitziri, piñaawaitashiwaitaka. ¹⁰Kimitaka jaka kipatsiki oiyiki nashiyitachari ñaantsi jiñaawaiyitzi. Tzimayitatsi oiyiki oiyitarika ikantayitzi jiñaawaiyitzi. ¹¹Tzimatsirika ñaanatantanawori pashinitatsiri ñaantsi kaari nokimathatziiri, nokimitakaantari pashinijatzii jinatzii, ari ikimitsitanari iijatzi irirori. Tii nojyininkamirinkatari kamiithaini. ¹²Niyotzi naaka, pikowapirotatzii iirokaiti intasonkawintaitimi janta. Iro kantacha ontzimatyii paminaminapiroyitairo pinthaamintashiritakaiyaari maawoni apatotapiintachari janta.

¹³Tzimatsirika ñaawaitzirori pashinipaantitatsiri ñaantsi, ontzimatyii inkowakotairi Pawa onkantya jimatakaantyaariri jowawijañaanitairo jiñaawaitaitziri. ¹⁴Aririka namanamanaanatantyaawo pashinipaantitatsiri ñaantsi kaari nokimathatzi noñaawaitziro, nothaamintashitakawo, okantawitaka tii nokimathatziro okaatzi namanamanaanatari. ¹⁵Aña iro kamiithatatsi namanamanaanatantyaawo ñaantsi nokimathatziiri, thaamintakaiyaanari iijatzi. Ari nonkantiro iijatzi nompampithaawintiririka Pawa. ¹⁶Thami ankantashitawatya, tzimatsi piyotainchari japatotaiyani,

ari pitanakawo pipaasoonkitziri Pawa, apaniironi pithaamintawaitaka iiroka, iriima pikaataiyakini tii itasonkawintaitziri inkimathatantyaawori piñaawaitakiri. ¿Arima inintaawaitatyaawo pinkantayitakiri? Tii jiyotaajatzii kamiitharika inkantayini “¿Ari onkantyaari!” ¹⁷Ariwitaka pipaasoonkitaki iiroka. Iriima pashinipaini tiimachiini piwitsikashiritakaari. ¹⁸Owanaa nopasoonkitapiintakiri naaka Pawa jamanamanaanatakaanawo pashinipaantitatsiri ñaantsi, kimiwaitaka nanaakimi pimatapiintziro iirokaiti. ¹⁹Irooma aririka nontsipatyaari napatotya pashinipaini kimisantzinkariiti tii nimatziro. Irootya nokowapirotataiki noñaawaitimi kapichiini onkantya inkimathatantyaanari, tiitya nokowaajatziro noñaawaitiro kaari inkimathataitinari. Irootaki nimatairi niyotaantantaari kamiithaini.†

²⁰Iyikiiti, iiro pojyari ikinkishiryaa iinchaaniki, aña iro kamiithatatsi pojyari ikinkishiryaa antari. Ariwitaka pinkimitakotyaari iinchaaniki iiro pantantawo kaaripirori. ²¹Pinkinkishiryaaakotiro Ikantakaantaitani osankinatakotachari, kantatsiri: Jiroka ikantakiri Awinkathariti: Nokowi nonkantiri atziriiti, Inkaati notyaantiri, pashinijatzii jinatyii ñaawaitzirori pashinipaantitatsiri ñaantsi, iri kamantantaironi jirika. Iro kantacha iiro ikimisantawakiri.

²²Jiroka oiyakaawintachari. Ari mataka itasonkawintaitakai añaawaitantyaawo pashinitatsiri ñaantsi, iro joñaagaitziri kaari kimisantatsini. Iro imatantakari itasonkawintaitakai ankamantantantyaari, iro joñaagaitari aakaiti akimisantzinkaritzii.

†14:19 Ikantakotakiri jaka Pablo “noñaawaitimi kapichiini”, iro oiyawori inkanti “nokowataiki noñaawaiti 5 ñaanchaaniki inkimathaitiri, tii nokowaajatziro noñaawaiti 10,000 ñaantsi kaari inkimathataitinari”.

²³ Akantashitawatya, ari papatotaiyani maawoni iiroka, maawoni pamana-manfaatantyaawo pashinipaantitatsiri ñaantsi. Impoña intyaapaaki kaari kimisantatsiri, kaari itasonkawintaitzi. ¿Iiroma ikantapaaki: “¿Ishinkiwintatya jirika!”? ²⁴ Incha ankantashitawatya papatotaiyani iirokaiti janta pikamantantzi. Impoña intyaapaaki kaari itasonkawintaitzi, kaari kimisantatsini. Ari poñaagakiniri ikinkishiriwaitashitari irirori, iro inkinkishiritakotantanatyaari, ²⁵ iro omponaantyaari inkamantantairo ikinkishiriwaitashitakari jimananiki, impoña jotzirowanai impinkathatanairi Pawa, inkanti: “Imapirotatya itsipashiritaimi Pawa iirokaiti jaka”.

²⁶ Iyikiiti, jiroka onkaati pantayitairi aririka papatotapiintaiya. Kantatsi impampithaayitairo Salmo, jiyotaantayitai, kinkithatakoyitaironi okaatzi ikimathatakagairiri Pawa, jiñaawaitakaayitairi pashinitatsiri ñaantsi, intzimayitai owawijaañaan-itaironi. Tima maawoni pantayitairi ontzimatyii piwitsikashiritakaantaiyaari pashinipaini. ²⁷ Tzimatsirika ñaawaitantawori pashinipaantitatsiri ñaantsi, iro itzimapirotzi ojyiki, apa inkantya apiti, tiirika ikaatzi mawa. Iro inkamiñiinkatawakaiyaani jirikaiti, aña joyaawintya jimatantyaawori pashini. Ontzimatyii intzimi iitya owawijaañaanitirini. ²⁸ Tikaatsirika owawijaañaanitirini, ontzimatyii jimairiti tsika papatotaiyani. Apa jamanamanaashirityaari Pawa, ari onkaati. ²⁹ Oshinitaantsitzi inkamantanti apiti, tiirika mawa. Iriima pashinipaini inkinkishiritakotiro kamiitharika okaatzi ikamantantziri. ³⁰ Irooma intzimirika inkimathatakaanairi Pawa, iinirorika ikamantantzi pashini, kamiithatatsi jimairitawaki onkantya

inkamantantantyaari pashini. ³¹ Tima tii okantzi jiñaawaitaiyini apiti, aña jitawatyaawo apaani impoña pashini. Ari onkantya jiyotantaiyaari maawoni, thaamintashiri inkantayitaiya. ³² Itzimirika matakirori ikamantantapirotanai, iriitaki matakironi jiñaakotanitya inkamantanti. ³³ Aririka inkamiñiinkatashiwaitya kaari Pawa kantakaantironi. Aña iri Pawa santzikoityaakaantatsiri.

Iroñaaka nonkamantimiro pashini jamitapiintari ikaatzi oitishiritaari japatotaiyaani tsikarikapaini: ³⁴ Mairi okantapiintaiya tsinaniiti, tii oshinitaantsitzi oñaawaiyiti. Aña iro kamiithatatsi onkimisantayiti, tima iro Ikantakaantaitani. ³⁵ Tzimatsirika oitya onkowiri iyotiri, osampitiri oimi janta opankoki. Tii okantzi oñaawaiti aririka japatoitya. ³⁶ ¿Iirokaitima kinkithatakaantakirori iñaani Pawa? ¿Iiroma inimotzimi pimayitapiintairo jimayitzi pashini kimisantzinkariiti tsikarikapaini?

³⁷ Tzimatsirika janta kantatsiri “Naaka kamantantaniri, antapashiri nokanta”, ontzimatyii jiyotaitimi iri Awinkathariti kantakaawori nosankinatantamirori jiroka. ³⁸ Tiirika ikimisantayitzi jirika, iirotya pikimisantsitari iiroka. ³⁹ Iyikiiti, ontzimatyii paminaminapirotairo pinkamantantayitai. Iiromaita pimapirotziro potzikatzikatairi ñaawaitzirori pashinipaantitatsiri ñaantsi. ⁴⁰ Irooma pimatairo jiroka-paini, ñaakotani pinkantawintyaawo, santzikoitiini pinkantya.

Jañaantaiyaari kamayitatsiri

15 Iyikiiti, nokowi nonkinkishiritakaimiro tsika okantakowita Kamiithari Ñaantsi okaatzi nokinkithatakotakimiri, poisokirokanaari pikimisantai. ² Iro

owawijaakoshiritaimini, iikirorika poisokirotanatyaawo nokinkithatakoy-itakimiri. ¿Aminaashiwaitama pikimisantayitanai?

³Jiroka kowapirotachari, iro ikamantaitakinari naaka, nokamantakimiro iijatzi iirokaiiti: Ikamawintakai Cristo okantakaantziro akaaripirowaitaki, jimonkaatajaantakiro okaatzi ikinkithatakoitakiriri Osankinarintsipiroriki. ⁴Ipoña ikitaitakiri, iro awijawitaka mawa kitijyiri, jowiriintaitairi. Irojatzii ikinkithatakoitakiri Osankinarintsipiroriki. ⁵Ipoña

joñaagaari Cefas, joñaagaari iijatzi maawoni 12 jiyotaani.[‡] ⁶Ipoña joñaagapanaatari iijatzi oiyiki jiitaitziri iroñaaka “Iykiiti”, 500 ikaataiyini. Iinirotatsi jañaayitzi oiyiki jirikaiti, ari makoryaayitaki tsikarika ikaatzi. ⁷Ipoña joñaagaari Jacobo, ipoña joñaagaari iijatzi maawoni Otyaantapirori.[¶] ⁸Naaka iwiyaantapaakawo joñaagaana, kimiwaitaka naakami impoiwaitatsinimi nontzimaki. ⁹Tima naaka iijatzi Otyaantapirori, janaayitana maawoni pashini. Tiitya opantaajaitawo noitya “Otyaantapirori”, tima nowasankitaawaitakiri kimisantanairiri Pawa, apatowintanaariri tsikarikapaini. ¹⁰Iro kantzimaitacha, tii aminaawaitashita jinishironkapirowaitaana Pawa, tima iriitaki kantakaakawori Notyaantapiroriantaari.

Naakatzimaitaka antawaipirotatziro nanairi pashinipaini, okantakaantziro nantashiwaiwitakari pairani. Tii naaka matashityaawoni apanirowni jirokapaini, aña Pawa nishironkataanari nimatantaawori. ¹¹Irootaki nosankinatantzimirori okaatzi nokinkithatapiintakiri, irojatzii ikinkithatapiintakiri iijatzi

pashini Otyaantapiroriiti. Irootaki pikimisantayitairi iirokaiiti.

¹²Aritaki nokinkithayitaimiro jowiriintaitairi Cristo, jowamaawitakari, ¿litama pikantantari: “Iro añaayitai ankamakirika?” ¹³¿Pikinkishiritama tii jowiriintaitairi Cristo? ¹⁴Ari onkantaami, naminaashiwaitaka nokinkithataki, paminaashiwaitaka iirokaiiti pikimisantayitakini.

¹⁵Kimiwaitaka nothiyyatyaami nokinkithatakotapiintakiri Pawa, nokantantapiintaki: “Pawa owiriintairi Cristo, ari inkimiyitairi aakaiti”. ¹⁶Ari onkantaami, iiro ipiriintayitaami kamayitaintsiri, tii ipiriintsita iijatzi Cristo irirori. ¹⁷Tiirika jowiriintaitairi Cristo, paminaashiwaiwitaka pikimisantayitai. Iikiro pinkaaripiroyitayitai tikaatsi piyakotaiminimi. ¹⁸Aña piyapirowaitakami ikaatzi makoryaayitaintsiri, aminaashiwaiwitaka jawintaanaari Cristo. ¹⁹¿Inkantamachiitaimi aakaiti! Aminaashiwaitakami awintaanakari Cristo, aminaashiwaitakami oyaakoniintawitaari, añaaminthawaitashitaka kapichiini iroñaaka. Mapirowaitakaimi.

²⁰Iro kantacha tii ari onkantaami. Jowiriintayitairi Cristo ikamawitaka. Iriitaki itakaantaawori jañagai tsika inkantayitaiya paata ikaatzi makoryaayitaintsiri. ²¹Jiroka okantakota: Pairani, okaatzi jantakiri atziri iro poñaakaantakawori akaamaniyitzi maawoni. Iro kantacha iri iijatzi atziri poñaakaantaawori ampiriintayitai maawoni akamawitaka. ²²Iro akaamanitantaari maawoni okantakaantziro ajyininkamirinkaititari Adán-ni. Iro kantacha ari añaayitai maawoni okantakaantziro ajyininkashiritaari Cristo. ²³Jiroka tsika okantakota: Iri Cristo itaawori ipiriintaa. Impiyairika

[‡]15:5 Ikantaitziri “Cefas”, irootaki pashini iwairo Pedro.

[¶]15:7 Ikantaitziri “Jacobo”, irootaki pashini iwairo Santiago, iririntzi Jesús.

paata, ari jowiriintayitapairi jashiyitaari irirori. ²⁴ Ompoñaashitayata onthonkaiya maawoni, japirotairi Cristo pinkathariwintashiwaitachari, otzimimowaitashitari ishintsinka. Iri Cristo matakagaironi aakaiti jashitantairi Pawa, matzirori Ipinkatharipiroritzi. ²⁵ Tima aritaki jitaniintakawo Cristo ipinkathariwintantzi, irojatzii paata imonkaantapaatyaaari inkitsirinkairi iisaniintani, jaatzikantaiyaari iitzi. ²⁶ Iwiyaantapaatyaaawoni iisaniintani inkitsirinkairi irootaki “Kaamanitaantsi”, inkimitakaantairo atzirimi jinatyi japirotairo. ²⁷ Tima aritaki ikinkithatakoitsitakari Cristo, ikantaitaki:

Itzimi matakirori ikitsirinkairi maawoni, jimatakiri jaatzikantaari iitzi.

Ikantakoitziri jaka “maawoni”, tii inkantaitatyi iri Pawa inkitsirinkaitairi, aña iri Pawa kantakaiyaawoni jimaitantyaawori maawoni. ²⁸ Aririka impinkathariwintairo Itomi maawoni, iri Pawa pinkathariwintairini iijatzii irirori, tima ari ikinakairo Pawa impinkathariwintantaiyaawori maawoni tzimayitatsiri.

²⁹ Iirorika jañaayitaimi kamayitaintsiri, ¿iitama jowiinkaaw-intaitantariri kamaintsiri? ³⁰ Iijatzii okimitsitari, iirorika ipiriintayitaami, ¿iitama añaantapiintakawori aakaiti ipatzimaminthawaitaitai? ³¹ Iyikiiti, ¿Pithainkanama? ¿Kaarima naaka thaamintawintaimiri nokimisantakaayitaimiri Awinkathariti Jesucristo? Aña imapirotatya jiroka, okantaitatyaani kitiiyyiriki ikowayitzi jowamaitina. ³² Ari okimitsitakari iijatzii jaka nosaiki Efeso-ki, jimaamaniwaitakina katsimashiriiti. Iirorika apiriintayitaami, nontsipatataityaarima iriroriiti, nonkantawaitashitimi:

Thami anintaawaitawatya, owawaitya, arawaiti, oimoshirinkawaitya. Aamaashitya iro ankami.

³³ Irootaki paamaakowintantyaawori jiroka otzimikari pikinakaashitani. “Iiro pitsipaminthariri kaaripirori, pimatzirokari iiroka”. ³⁴ Pinkinkishiritaiya kamiithaini. Iiro pitzipinawaitashita. Kimitaka tzimayitatsi iirokaiti tii piyotakopirotairi Pawa. ¡Kaaniwintaantsiwaitaki!

³⁵ Kimitaka tzimayitatsi kantashiritatsini janta: “¿Tsikama inkantyaaka impiriintai tonktsipooki? ¿Tsikama onkantya jiñaitairo iwatha?”

³⁶ ¡Masontzi! Ojyakaantawakiro okanta okithoki pankirintsi. Iimpowakitzi okithoki, akitakitziro, ari ojoyookai.

³⁷ Jiroka okithoki pipankitapiintziri apakithowoini okantawita, iro kantacha ojyookanakirika pashini onkantawaitanaty. Tima tii pipankitapiintziro ojyookimataki pankirintsi. ⁸

³⁸ Aña iri Pawa jyookakaayitziro otzimayitantari owatha ikowiri irirori. Iriitaki nashitakaayitawori ijyookakaayitziro, pashiniyitatsiri pankirintsi. ³⁹ maawoni otzimayitzi owatha, tii ari ojyawakaiyani. Thami ojyakaantawakiro, aakaiti atzirintzi anashiyita awathaki, inashiyita iwatha piratsiiti, tsimiriiti, iijatzii shimapaini.

⁴⁰ Iijatzii ikimiyita inkitiwiri tii jojayitai akantayita aakaiti isaawiwiri. Otzimimotziri jowaniinkawo, tii okimitawo owaniinkawo aakaiti.

⁴¹ Tima inashita iijatzii jowaniinkawo ooryaa, jowaniinkawo kashiri, iijatzii jashi impokiropaini. Tzimayitatsi impokiropaini kaari kimiyityaarini pashini.

⁴² Ari ankantaiyaari aakaiti ampiriintayitairika. Tima ikitaitapiintziro awatha, ari oshititziri, iro kantacha

⁸15:37 Kantakotachari jaka “pankirintsi”, iro trigo, okaayitzi ojyayitawori.

aririka jowiriintayiitairo, pashini onkantayitanaiya iiro oshitziwaitai. ⁴³ Aririka inkitaitiro awatha manintaawo inatzi, iro kantacha ari jowiriintayiitairo onkantya owani-inkatantaiyaari. Tii aawiyawainitzi iroñaaka awatha, aritzimaitaka jowiriintayiitairo ontzimantaiyaari oshintsinka. ⁴⁴ Okaatzi ikitaitziri awatha tzimawitacha oshiri. Iro kantacha aririka jowiriintayiitairo awatha, ari ontzimayitai atasorinka. Ari ikantayitari añaayitzi iroñaaka otzimi ishiri, iro ayotantayitari tzimatsi iijatzi pashini awatha tzimaatsini otasorinka. ⁴⁵ Ari okanta josankinatakoitakiri itanakawori shirampari, Adán, ikantaitzi: Iri itanakawori jañaanaki, opoña otzi-manaki ishiri. Iriima jirika kimitapaatyarini, otzimimotziri itasorinka, iriitaki añaashiritakaantatsini. ⁴⁶ Ari akantayitari. Tii otzimimowitai atasorinka kitziroini. Aña iro itanakawo otzimawitaka ashiri, opoña ontzimayitai atasorinka. ⁴⁷ Tima jirika itanakawori shirampari, kipatsi jaayitaki, jiwitsikapithayitakiri. Iriima apititanaintsiri shirampari, inkitiki ipoñaakawo irirori. ⁴⁸ Tsika ikantajaanta jiwitsikayitakiri kipatsipitha jirika itakawori, iri akimiyitakari aakaiti. Iriima inkitiwiriiti, iri kimitakariri poñainchari inkitiki. ⁴⁹ Ari ankantayitaiyaari iijatzi aakaiti. Tima ojyawitakari atzimayitaki jiwitsikapithayitakiri kipatsi, aritaki ojyayitaiyaari iijatzi jirika poñainchari inkitiki. ⁵⁰ Iyikiiti, jiroka okantakota okaatzi nokantakiri: Iiro okantzi isaikayitai ipinkathariwintantzi Pawa tzimayitatsiri iwatha, iriraani, shitzitaatsini iwatha. Aña iriyyitaki

saikayitaatsini inkaati kaari shitziyitaatsini iwatha.

⁵¹ Pinkimi, nonkamantimiro kaari jiyotakoitzi pairani. Jiroka: Ari jañaakaayitai maawoni aakaiti. Iromaita añaayitziro maawoni amakoryaayiti. ⁵² Paata iwiyaanta-paatyaaawoni kitiiyiri, omapokashitaiya intyooyiitai. Apathakiro onkantapaintya iroowaitaki amachookapainti. Ari jowiriintayiitairo kamayitaintsiri, jañaantaiyaawo wathatsi kaari shitzinitsini. Irooma maawoni aakaiti añaayitatsiri impashinitakaayitai. ⁵³ Okaatzi awathatari iroñaaka shitzinitsiri, impashinitakaayitairo iiro oshitziwaitai. Akaatzi akaamaniwainitzi iroñaaka ari impashinitakaayitai, kañaaniri ankantayitaiya. ⁵⁴ Aririka imonkaapaititaiya jiroka, ari imonkaataiyaaari jojyakaawintaitakiro “Kaamanitaantsi”, okimitakotari atziri, ikantaitaki:

Jirika jiiitakiri “Kitsirinkantaniri”, japirotairo jiiitaitziri “Kaamanitaantsi”.

⁵⁵ ¡Kaamanitaantsi! ¿Kantsima pinkisirinkantai iroñaaka?

¡Kaamanitaantsi! ¿Iinirotsima pithoyini?

⁵⁶ Okaatzi ojyakaawintachari jaka othoyini, irootaki kaaripironkantsi. Irootaki Ikantakaantaitani yotakairi tzimataitatsi akinakaashitani. ⁵⁷ Iro kantacha nopaasoonkitziri Pawa, tima iri matakagairori aakaiti oitsinampaantaawori, jotyaaantakairi Jesucristo ikitsirinkantaawori “Kaamanitaantsi”.

⁵⁸ Iyikiiti, ontzimatyii pintyaaryootapiintai, pantawaitapiintainiri Awinkathariti. Tima aritaki piyoyitai tii paminaawaitashita, iriitaki Awinkathariti matakaimironi.

Kiriiki jotyaaantaitziniriri oitishiritaari

16 Iroñaaka nosankinatakotiri apiyotziri kiriiki otyaaantiniriri oitishiritaari. Nonkantayitaimiro okaatzi nokantayitakiriri Galacia-jatzi. ² Aririka papatotapiintaiya, ontzimatyii pookayiti kapichi tzimimotzimiri. Ari onkantya iiro nopomirintsitanta-paakawo naaka, nariitapaakimirika janta.** ³ Aririka nariitakimi kantatsi powi anakirini kiriiki janta Jerusalén-ki intsipataanakiro nosankinaripaini. ⁴ Ari nonkaatanakiri niyaati janta, añamachiitawakiro ari nonkantakiro.

Ikinkishiritari jantiri Pablo

⁵ Iiro nariitsitzimi thaankiini, añá nitapaintyaawo niyaati Macedonia-ki, impoña nimpoitapaakiro janta pinampiki. ⁶ Aririka nariitapaakimi, amaashitya osamani nosaikimotanakimi, kimitaka ari nontyaawontsitakotiri. Omponaashitayá potyaantaina tsikarika nokowiro niyaatai. ⁷ Tii nokowiro naaka kapichiini onkantya nariitapaintimi. Añá nokowatzi osamani nosaikimowaitapaintimi, iriirika Awinkathariti shinitainawoni. ⁸ Irojatziiita nosaikawaki jaka Efeso-ki, irojatzii ariitantatyaari kitiiyyiri joimoshirinkaitziro “Oyii-pataantsi”.†† ⁹ Iro nimatantyaawori jiroka iinrotatsi jaka oyyiki nantawaitawainiri Awinkathariti, kamiitha okanta noñaakiro. Tzimaki oyyiki maamaniminthatakinari.

¹⁰ Aririka jariitakimi Timoteo, paawakiri kamiitha, tima irijatzi antawaitainiriri Awinkathariti,

ari jojanya naaka. ¹¹ Tii okantzi intzimayiti janta manintawaitirini. Iro kamiithatatsi paapatziyawatyaari, irojatzii jawijantatyaari impiyai naakaki. Tima oyaawinta nowakiri impoki intsipatatyaari pashinipaini iyikiiti.

¹² Iriima Iyiki Apolos, nokantakiri intsipayitanatyaari ikaatzi notyaantaimiri iirokaiti. Iro kantacha tii ikowi jiyaati irirori. Añamachiitawakiri ari jimatakiro paata.

Iwiyaantawori withataantsi

¹³ Paamaakowintaiya iirokaiti, poisokirotyaawo pikimisananakiri, shirampari pinkantanatya, pishintsishiriyiti. ¹⁴ Itakotani pinkantawakaayitaiya, pantzi-motawakaiyaarika oiyitarika.

¹⁵ Iyikiiti, piyotaiyirini iirokaiti saikapankotziriri Estéfanás, iriyyitaki itanakawori ikimisantayitanaki pinampiki Acaya. Ikamaiyitanaawo iriroriiti jantawaiwintanairo oitishiritaari. ¹⁶ Noshintsithatimi iirokaiti pinkimisantairi iriroriiti, ari pinkimitsityaari ikaataiyini jantawaitzi, kamaitanaawori.

¹⁷ Owanaa nokimoshiritaki noñaakiro jariitakina Estéfanás, itsipatapaakari Fortunato, iijatzi Acaico. Iriitaki owakowintapaakimiri iirokaiti tii okantawita pariitina jaka, ¹⁸ potapishiritantyaanari. Iriyyitaki otapishiriyitapaimiri iijatzi iirokaiti janta. Pimpinkathatawairi.

¹⁹ Jiwithayitzimi apatowintapiintakariri Pawa jaka Asia-ki. Jiwithatzimi iijatzi Aquila opoña Priscila. Ari ikimitsitakimiri iijatzi apatowintapiintakariri Pawa ipankoki.

** 16:2 Kantakotachari jaka “papatotapiintaiyaani”, irojatzii ikantaitsitari “itapiintawori kitiiyyiri pashiniki domingo”.

†† 16:8 Kantakotachari jaka “Oyii-pataantsi”, irojatzii ikantaitsitari “Pentecostés”.

²⁰ Jiwithatsizimi iijatzi pashini iyikiiti.
Itako pinkantya piwithatawakaanaiya.

²¹ Irooma jiroka, iroowa nosankinata-
jaantzimiri nakoki naaka, niwithatzimi.
Naakataki Pablo. ²² Jowasanki-
taawiitapairi kaari itakotaiyaarini

Awinkathariti.
thaankipiroini

²³ ¡Onkamintha

Awinkathariti Jesucristo! ²⁴ Nitakotzimi
maawoni iirokaiti, iri Cristo Jesús
matakainawoni. Ari onkantyaari.

Impiyitaajaitaiya

Awinkathariti.

inshironkayitaimi

APITITANAINTSIRI JOSANKINATZINIRI PABLO CORINTO-JATZIITI

Withataantsi

1 Naaka Pablo osankinatzimorori jiroka, Jotyaantapirori Jesucristo ninatzi, irootaki ikowakaakinari Pawa. Ari nokaatziri iyiki Timoteo nosankinatzimiro. Iirokatakiki nosankinatziniri pikaatzi papatowintaari Pawa janta nampitsiki Corinto, irijatzi nosankinayitziniri oitishiritaari janta nampitsiki Acaya. ²Inkamintha inishironkayitaimi Ashitairi Pawa, kamiitha isaikakaayitaimi, ari inkimitsitaimiri iijatzi Awinkathariti Jesucristo.

Ikimaatsitakari Pablo

³Thami anthaamintaiyaari Pawa, iwaapatitari Awinkathariti Jesucristo. Iriitaki Ashitairi, nishironkatantanari. Iriitaki Pawa, oimoshirinkantanari jinatzi. ⁴Aririka ontzimi pomirintsizimotaini, iri Pawa oimoshirinkairi, iro amatantyaawori aaka oimoshirinkiri pashinipaini opomirintsizimotari. Irojatziki amatiri aakaiti okaatzi jantzimotakairi Pawa. ⁵Irojatziki matachani, aririka añaaayitiro ankimaatsipirowaitaari ikimitapaintziro Cristo, ari añiityaawo iijatzi inkimoshiripirotaayitai. ⁶Aritakiki okantakari, irootakiki nokimaatsiwaitantakari naaka, iro niyotantyaawori tsika nonkantya noimoshirinkayitaimi iirokaiti, ari onkantya pawijakoshiriyitantaiyaari. Irootakiki ikimoshiritakaantakinari iijatzi naaka, ari onkantya niyotantyaawori tsika nonkantiro nonkimoshiritakaayitaimi iirokaiti aririka piñaayitairo okaatzi nokimaatsiwaitakari naaka.

⁷Iro niyopirotantakari aritakiki inkimoshiritakaayitaimi iirokaiti ikimitaitakina naaka, aririka pimatanairo pinkimaatsiwaitaari nokimitaakiro naaka.

⁸Iyikiiti, nokowi piyoyitairo okaatzi noñaakiri naaka pomirintsizimoyitakinari nosaikantapaintari Asia-ki. Owanaa jowatsinaawaitaitakina noñaajaantakiki ari nonkamakimi. ⁹Nokinkishiryawo iroñaaka, iro ishinitantakinawori Pawa noñaakiro nokamawitaka, onkantya nawintaashiripirotantyaariri, tii okantzimaita nawintaapirowaitaari naaka. ¹⁰Iro kantacha Pawa jimatakiro jowawijaakotaana nonkamimi, iikiro jiyataakaaayiro. Awintaashiri nowakiri iikiro inkimpoyaawintatyina paata. ¹¹Iijatzi pinkimitanaiyaari iirokaiti pintsipataina naaka, pamanamanaataiyaari Pawa inkimpoyaawintantinari. Ari onkantya impaasoonkiptirotantaiyaariri Pawa inkaati kimakoyitainani jimapirotakiro Pawa ikimpoyaawintaana.

Opoñaantakari Pablo jariityaari Corinto-jatzi

¹²Niyotzi naaka tampatzika nokantaka tsikarika nosaikimoyitantakiki. Iri Pawa yotatsi tikaatsi namatawiti, tikaatsi oitya nonkaanikowintyaari. Tsika nokantaka niyotaayitakimiki iirokaiti, tii nokinkithatakotapaintziro kapichiini ikimitakaantawitari isaawijatzi yotanitaantsi inatzi, añaa apa nokinkithatakopiintakiro tsika ikanta Pawa inishironkatantzi. ¹³Tima okaatzi nosankinayitakimiri tikaatsi nimanapithatimi, onkaati pomirintsiiwaitachani inkimathaitairo. Onkamintha pinkimathatapiintairo okaatzi nosankinatzimiri. ¹⁴Kimitaka aritakiki pikimathatakina kapichiini, kantatsi pinkimoshiriwintaina paata impiyairika Awinkathariti Jesús. Ari

nonkimitsityaari iijatzi naaka, kimoshiri nonkantawintaimi iirokaiti paata.

¹⁵Irootaki nashiminthatantakawori napiitairo nariitaimi janta, onkantya pinkimoshiriwintantainari nariitaimira.

¹⁶Ari nokowawitakari nariitanakimimi niyaatantyaarimi Macedonia-ki, ompoña napiitanairomi iijatzi nompuyairikami. Ari onkantyaami pimitakotantawainarimi potyaantaina Judea-ki. ¹⁷Iro kantacha noipithokakiro nokinkishiriwitakari nantirimi.

¿Piñaajaantakima iirokaiti owanaa namatawipiintakimi? ¿Pikinkishiritama noñaawaitashitaka nonintakaanikiini, nokantapiintaki “¡Ari! Nariitakimi?”

¿Piñaajaantakima niyotaawitakawo iiro nimatziro nariitimi? ¹⁸Tima Pawa kaari thiiyinkari, jiyotzi irirori tii nothiiyawaita naaka nokantzi “¡Ari!”

¹⁹Ari ikimitsitari iijatzi Itomi, Jesucristo, tsika itzimi nitapaakari nokinkithatakotapaakimiri notsipatantakariri Silvano ipoña Timoteo. Tima Jesucristo tii ikantanitzi irirori “¡Ari!” jiyotakirika iiro jantziro oityaarika. Tima okaatzi jantapiintakiri Jesucristo okimiwaitakawo iriimi Pawa kantapiintaintsini “¡Ari!”

²⁰Iri Jesucristo yotakaapirotairi ari imonkaataiya okaatzi ikajyaakaantziri Pawa. Irootaki ankantantayitaiyaari aakaiti awintaashiriyitaari “¡Ariwí!” Irootaki impinkathayiiintaiyaariri Pawa. ²¹Okimiwaitakawo iri Pawa withaakaayitakairimi Cristo, irijatzi saipatziitoyitainimi, ²²okimiwaitakawo impothoyitatyaimi jashiyitaira. Tima añiuro jotyaaantakairi Tasorintsinkantsi inampishiritantai, ari ayotziri imapiro Pawa jothotyiro okaatzi ikajyaakaakairi.

²³Imapirotatya, jiyotzi Pawa tii namatawitzimi nokantzimiri: Kantakaantzirori kaari nariitantzimi Corinto-ki, iiro nokisantapaakimi.

²⁴Tiira naaka ompiratimini onkantya pinkimisantantyaanari. Aña oisokiro pikantawintanakawo okaatzi pikimisan-tanairi. Apa nonkaminaayitaimi naaka pantantaiyaawori oimoshirinkaimini.

2 Jiroka nokinkishiritakari: Iiro napiitairo nariitimi, iiroorka owashiritakaawaitimini nariitizimi.

²Aririkami nowashiritakaawaitimi janta, ¿iitaka thaamintashiritakaiyaanari naaka? ³Irootaki notyaantantakimirori pairani

nosankinari, iiro niyaatashitantzimi

powashiritakaawaitina. Aña iirokaw-

itaiyakani thaamintashiritakainanimi.

Irootaki nokantashiriwitantakari: “Iiro

niyaatsita, nonkimaita tzimatsirika

thaamintashiritakainani. Ari

onkantya nonkimoshiritakaantawait-

yaariri iriroriiti”. ⁴Tima pairani

notyaantakimiro nosankinari,

nowashiriwaitatya nosankinatzimiro.

Tii iro notyaantantzimirori onkantya

nonkantzimoniintakaantimiri. Aña

nokowawitayitya piyoti owanaa

nitakopirotoatakimi.

Ipiyakotziri Pablo kantzimoniintakaantachari

⁵Nokowi nonkinkithatakotiri

shirampari owashiritakaawaitakinari

janta. Tiira naaka inkantzimoni-

intakaawaitya, kimitaka maawoni

iirokaiti ikantzimoniintakaayitakimi.

(Nokantantawori “kimitaka”, tii

nokowi nowanaapirowaitiro.)

⁶Ojyiki pikaataiyakini iirokaiti,

aritaki powasankitaawaitakiri. Iro

kantacha aritapaaki powasankitaakiri.

⁷Pimpiyakotiri, pinkimoshiritakairi,

ayimawaitzirikari jowashiritani.

⁸Nokowakotzimi pinkantairi

jjirika shirampari: “Nitakotaimi”.

⁹Pairani, nosankinatakimi nokantaki:

“Powasankitairi”. Noñaantashitzimi

noñaantimiri imapirorika pikimisan-

tana. ¹⁰Iro kantacha ikowi Cristo pimpiyakotairi jirika shirampari. Irootaki nantairi naaka tima iro kamiithatzimotaimini maawoni iiroka. Inkaati pimpiyakoyitairi iirokaiiti, aritaki nompinyakotairi iijatzi naaka. ¹¹Irootaki antayitairi onkantya iiro ikitsirinkantai Satanás. Tima ayotaiyironi okaatzi ikowiri jantiri irirori Satanás.

Kantzimoshiritakaariri Pablo janta Troas-ki

¹²Chapinki, ariitakina naaka nampitsiki Troas niyaatantakari nokinkithatakaantziro Kamiithari Ñaantsi tsika ikantakota Cristo. Ari nimatataikiro nokimisantakaantaki ikantakaantakiro Awinkathariti. ¹³Iro kantacha tii inimotina janta, tiira noñaapaakiri iyiki Tito. Irootaki nawijantanakari Macedonia-ki.

Iri Cristo oitsinampaakaantatsiri

¹⁴Iro kantacha, onkantawitya tsikarika ankinayiti, kantatsi ampaa-soonkitiri Pawa. Tima okimiwaitakawo oyaatzishitatyirimi Cristo, ipiyaawo irirori nampitsiki joitsinampaantaki jowayirita. Ojyakotatyaawo iijatzi iyainkatzi kasankari maawoniki nampitsi. Ari ankantayityaari aaka aayiti tsikarikapaini ankamantayitairi atziri tsika ikantakota Cristo. ¹⁵Akimiwaitakawo kasankainkari itayiri Cristo jinimotakaantyaariri Pawa. Jiroka kasankainkari, ari inkimainkayitairo awijakoshiritaatsini, iijatzi inkaati piyashiriwitaachani. ¹⁶Tzimayitatsi, okimitzimowaitari jiroka kasankainkari owamaantaniromi inatyi. Iriima pashinipaini okimitzimowaitari iro añaakaashiritairini. ¿Litama joyyakaawintaitziri jiroka kasankainkari? ¹⁷Kaarira jirikaiti kinkithatashiwaitawori iñaani Pawa

ikowi jaantashiwaityaawo kiriiki. Aña iriitatakira mapirotanairori ikinkitharyaantsitzi. Irootaki nimatanairi naaka iijatzi. Iri Pawa otyaantakinari nonkinkithatakaanti, nantawaitainiri Cristo, iri Pawa kimpoyaanari nantayitziro.

Antawaiwintzirori owakiraari kajyaakaawakaantsi

3 ¿Pikinkishiritama nasagaawintawai-tatya naaka? ¿Nojyakotatyaarima amayitzimirori josankinari, ikantzimaitzimi: “Paawakina kamiitha?” ¿Nojyakotatyaarima kowirori posankinatini osankinarintsi, jayimaityaawo tsika ikinayitzi? ²Aña iirokaiiti kimiwaitakawori osankinarintsimi jaapatziyantaitinari, iro josankinashiritantaitakinari naaka. Tima aririka jiñaayitaimi atziriiiti tsika pikantayitanaa, ari jiyoyitairo okaatzi nantzimoyitakimiri, okimiwaitanakawo jiñaanayitayiiromi okaatzi josankinatakoyiitakinari. ³Ari añaarori iirokatakai ojayawaitakawori osankinarintsimi josankinatajaantakiri Cristo. Iro kantacha tiira iro nonkinkithatakotiri osankinarintsi koñaatatsiri, kimitawori aririka josankinayitiro mapikota, aña nokinkithatakotatziro ipashin-ishiritakaayitaimi Itasorinka Pawa Kañaaniri.

⁴Nokinkithatakotantawori jiroka, tima iri Cristo kantakaakawori awintaashiriyitantaariri Pawa. ⁵Tii aaka aawiyashityaawoni apaniroini, aña iri Pawa matakaayitairori. ⁶Iriitaki Pawa matakaakinawori nokinkithatakotairo owakiraari kajyaakaawakaantsi. Jiroka owakiraari kajyaakaawakaantsi kaarimachiini osankinarintsi kimityaawoni itanakawori kajyaakaawakaantsi kaamanitakaantatsiri. Aña iri

kantakotachari Tasorintsinkantsi
añashiritakaantatsiri.

⁷ Pairani josankinatantaitakawori
Ikantakaantaitani mapikotaki,
okoñaatapaintzi jowaniinkawo Pawa,
opoña opiyana. Ikanta jiñaakiro
Moisés-ni, shipakiryapoo ikantanaka,
tii okantaajaitzi jaminapootairi
Israel-mirinkaiti. Iro kantzimaitachari
jiroka Osankinarintsi owanaa
okaamanitakaantaki, okantawitaka
otzimimotziro owaniinkawo. ⁸ Irooma
okaatzi jimayitairi Tasorintsinkantsi
iroñaaka, iro owaniinkapirotataitachari.
⁹ Tima owaniinka okantawitaka
okaatzi owasankitaakaantatsiri,
iro mapirotataitironi owaniinkatya
tampatzikashiritakaantatsiri. ¹⁰ Jiroka
owaniinkapirotaachari iroñaaka
anaapirowaitakiro tzimawitachari
pairani owaniinkawo. ¹¹ Ari
okaatapaaki owaniinkawitapainchari
kitziroini. Irooma owaniinkapiro-
taachaniri iro kantaitaachani
iroñaaka.

¹² Tzimataiki iroñaaka minthashiri-
takainani, tontashiri nonkantanaiya
nonkinkithatakantai. ¹³ Tii nonkim-
itawityaari Moisés-ni ipashikapootaka
iiro jiñaantari Israel-mirinkaiti
opiya ishipakiryapooowitaka.
¹⁴ Tima kisoshiri jinaiyakini pairani
Israel-mirinkaiti, irojatzii ikantayita
iroñaaka ikaatzi ichariniyiyaari.
Tima aririka inkimiro jiñaanayiitiro
itanakawori kajyaakaawakaantsi, iiro
ikimathatziro kimiwaitaka impashikai-
tatiiniirimi ikinkishiryamintoki, apa
Cristo mataironi inkimathatakairi
kimiwaitaka impashikaryaakotairomi
ikinkishiryaminto. ¹⁵ Iinitatsi
iroñaaka, aririka inkimiro jiñaanayiitiro
Ikantakaantani Moisés-ni, pashikashiri
ikantayitaka. ¹⁶ Irooma intzimirika
piyashiritairini Awinkathariti,
aritaki impashikaryaakoshiritaiya.

¹⁷ Ikantakoyiitziro jaka “Awinkathariti”
irijatzii Tasorintsinkantsi, itzimi
saikakaantashiwaitaachani. ¹⁸ Irooma
aakaiti awintaashiritaari Cristo,
ojoyanaari Awinkathariti. Tima okimi-
waitaawo iroñaaka aminaatyirimi
Awinkathariti jaamparyaakawo
ashirotaki. Tima aminapooyitziro
ashirotakiki iroñaaka, tii akimitari
Moisés-ni ipashikapooowaitaka
pairani irirori. Irooma paata aririka
añapirotajaantairo jowaniinkawo,
aripaiti ankimitagaiyaari irirori. Iriitaki
matakaironi jirika Awinkathariti,
Tasorintsinkantsi.

4 Iri Pawa nishironkataanari
okanta nantawaitantaanariri
irirori. Irootaki kaari okantzimoni-
intawaitantana. ² Nowajyaantairo
owañaawaitinanimi, tiimachiini no-
manakaawaitawo niyotaantzi onkantya
namatawitantantyaari, tiimachiini
nothiiyakowaitawo iñaani Pawa. Aña
okaatzi nokinkithatakotanairi tyaary-
oori inatzi, ari okanta jiñaantawori
Pawa kamiitha okantzimoyitaari atziri
okaatzi nokinkithatakantayitairi.
³ Tzimatsirika kaari kimathatironi
tsika okantakota Kamiithari
Ñaantsi nokinkithatziro, tiira naaka
imanapithawaitirini, aña tzimatsi
kantakaawori kaari ikimathatantawo
okimiwaitakawo impashikapithatati-
irimi ikinkishiryaminto, iriitaki
piyashiwaitaachani. ⁴ Okimiwaitakawo
osoryaakitatiyiimi irooki jirikaiti
kisoshiriri. Iriira kamaari jiiitatziri
“iwawani isaawijatzii”, osoryaaki-
tirini, ari okanta kaari ikimathatantawo
Kamiithari Ñaantsi. Kimiwaitaka
tii jiñaayitairomi kitiiyiinkari
ojyakaawintachari jowaniinkawo
Cristo, ojoyaantakariri Pawa. ⁵ Iriitaki
Jesucristo nokinkithatakotairi,
nokantzi: “Awinkathariti jinatzi”.
Tii naaka kinkithatakowaitachani.

Apa jowamachiitakina naaka Jesús pompirawaitaina iirokaiiti. ⁶Tima ikantaki Pawa: “Onkitiijyiinkatai tsinirikiri”. Irootaki oiyakaawintacha ikitiijyiinkashiritakana naaka, ari okanta nonkitiijyiinkatakotantaiyaariri iijatzi pashinipaini niyotakaayitairi Pawa, onkimitzimotantaiyaariri iriroriiti jiñagaatyiiromi jowaniinkawo Pawa oshipakiryaaiki ipooki Cristo.

Awintaashiri ankantayitaiya

⁷Okimiwaitakawo iityaami owaantyaawonimi pinapirotachari kowitziki. Iri oiyakaawintachari jaka Pawa ipasapiyaayitairo itasorinka awathaki, iro awatha oiyakaawintakari kowitzi. Iro jantantawori onkantya jiñaitantyaawori iriitaki otzimi-mopirotziri itasorinka, tiimachiini otzimimotai aakaiti. ⁸Tima nokimaatsiwaiwitaka, tiitzimaita nowashiriniinta. Notajyaaniintawaiwitaka, tiitzimaita ayimawaitina. ⁹Ipatzimaminthawaitaitakina, tiitzimaita jookawintaitina. Jowatsinawaitaitakina, tiitzimaita impiyakaashiitina. ¹⁰Ojyiki jowamaimawaitaitakina ikimitaitakiriranki Jesús, ari jiñaaayitairo jañaantari Jesús. ¹¹Jiroka kantakotachari, owanaa noñaapiintawitakawo nonkamimowintromi nokinkithatakotairi Jesús, ari onkantya jiñaaninari atziri, ari jiyoyitai tsika ikanta Jesús jañi irirori. ¹²Iro nokamimatantakari naaka, onkantya pañaashiriantaiyaari iirokaiiti.

¹³Iro nimatakiri naaka okaatzi josankinatakoyiitakiri pairani, kantatsiri: Nokimisanantai naaka, irootaki noñaawaitantari. Irootaki nimatanairi naaka, nokimisanantai, irootaki noñaawaitantari. ¹⁴Tima niyotzi naaka jowiriintairi Pawa jirika Awinkathariti Jesús, aritaki jowiriintaina iijatzi naaka, intsi-patakagainari Jesús, ari pintsipataina

iijatzi iirokaiiti. ¹⁵Nimatantawori nokinkithayitai ari onkantya pinintaawaitantaiyaari iirokaiiti. Tima iikirorika pijyikipirotanakityi iirokaiiti inishironkayitairi Pawa, ari ijyikipirotai paasoonkiipiintairini, ipinkathatairi.

¹⁶Irootaki kaari okantzimoni-intawaitantana naaka, okantawitaka jowamaimawaitaitakina. Aña thaamintashiri nokantapiintanaa.

¹⁷Okaatzi nokimaatsiwaitaka iroñaaka kapichiini inatzi, iiro okantaitatyaani. Irootaki noñaantaiyaawori paata antawoiti owaniinkatachari kaari thonkanitachani. Iro anagaironi okaatzi nokimaatsiwaiwitakari, iiro okantaajaitai nimonkaataiyaawo oitarika. ¹⁸Tima noñaampiyatyaawo naaka kaari jiñaaayitzi iroñaaka, iromaita othonkanitaa jiroka. Tii okowapirotajaanta okaatzi koñaayitatsiri iroñaaka kaari kisonitatsini.

5 Inkantawitya jowaaripirowi-itatyaawo apanko jaka kipatsiki, iro kantacha ayotzi tziimatsi pashini apanko kaari thonkanitachani janta inkitiki, iri Pawa witsikakiro, kaari atziri witsikironi. ²Ari okimitsitari iijatzi awatha, owanaa okimaatsitakaawaitakai. Akowataiki ontzimimotai pashini awatha añaantaiyaari inkitiki. ³Aritaki onkantyaari, jiroka ashiri iroñaaka ari ontzimai paata owakiraari awatha. ⁴Iiniro añaantayitawo awathatari iroñaaka, atikawaita akimaatsiwaita. Tiimaita akowajaantataitziro ampiyashiwaitaiya. Aña iro akowataitzi ontzimimoyitai pashinitatsiri awatha, akowairo kantaitachani añaamintotsi poyaataiyaawoni jiroka añaaminto kaari kañaanitatsini. ⁵Iriitaki Pawa matakaayitaironi tsika ankantayitaiya. Tima añaairo jotyaaantakairi Tasorintsinkantsi inampishiriantai, ari

ayotziri imapiro jimonkaatairo Pawa okaatzi ikajyaakaakairi.

⁶Iriitaki shintsishiritakairi. Ayotaiyini iinirotatsi añaayitzi iroñaaka awathaki, tikiraata atspataariita Awinkathariti.

⁷Awintaashiri owiri iiniro añaika, okantawitaka tii añaawitari. ⁸Aritaki nokantaki, shintsishiri akantaka, akowayitaki ookawintairo awatha, antsipantaiyaariri Awinkathariti.

⁹Akowapiintakiro antayitiro okaatzi inimotziriri irirori, atanatyaawo iroñaaka, ari onkimitsitaiyaari paata aririka antsipatajaantaiyaari.

¹⁰maawoni aakaiti ari ankatziyimotairi paata, aririka jaminakoyitairi maawoni, jiñaantaiyaawori ikaatzi antayitakirori kaaripirori iiniro jañaawita, iriitaki jowasankitaayitairi. Jaminakoyitairi iijatzi ikaatzi antayitakirori kamiithari, iriitaki inkimitakaantairi impinataatyirimi.

Amatakaayitairi pashinipaini raapatziyaiyaari Pawa

¹¹Nokinkithatakaantapiintzi naaka, ari nokinakairo jiñaantayiityaawori imapiro nopinkathatairi Pawa. Jiyotziro irirori, onkamintha piyotaiyironi iijatzi iirokaiti. ¹²¿Pikinkishiritama nasagaawintawaitatya napiipiintantawori? Tii ari onkantya. Aña nokowatzi piyoti tsika nokantataika naaka, ari onkantya piyotantyaawori iiroka tsika pinkantiri pakayitiri kamiithaini ikaatzi asagaawintawaitachari janta, kantashiwaitachari: “Kamiithari ninatzi naaka”, tiimaita ikowaajaitzi inkamiithashiritaiyini. ¹³¿Nokimitakotzimirimama shinkiwintawaitachari nokantayitantzimiri? Tikaatsi oitya, aña nokamaipiwintanaatyaari Pawa. Irooma nokimitzimotzimirika atziri shintsitatsiri, nokowatziira nonintaashiritakaayitaimi nokantayitantzimiri. ¹⁴Okaatzi nantayitziro,

iroora nantantayitaawori jitakotaana Cristo. Tima ikamawintayitai maawoni aaka, okimiwaitanakawo maawonimi aakaiti ankamayitakimi iijatzi. ¹⁵Jiroka ipoñaantari ikamawintantakairi maawoni ipoña jañagai iijatzi, ari onkantya antapiintantaiyaawori ikowiri irirori, iiro antashiwaitawo okaatzi anintashiwaitari aakaiti.

¹⁶Irootaki, iiro okantzimowaitantari atziri tsika ikanta jiñaitziri iwathaki. Tima imapirotatya otzimimotakiri iwatha iijatzi Cristo isaikimotantapaintairi. Iro kantacha tii añaayitzimaitaawo iroñaaka.

¹⁷Irootaki nokantantzimiri, ikaatzi wathatakoshiritanaariri Cristo, owakiraashiri ikantayitanaa, tii ikimitanaa tsika ikantawita pairani, othonka owakiraatzimotanairi maawoni.

¹⁸Iriitaki Pawa matakaantzirori maawoni jiroka. Irijatzi kantakaakawori okanta aripirotantaariri irirori okantakaantakiro jantzimoyitakairi Cristo. Ikantayitai irojatzii antayitairi aakaiti, amatakaayitairi iijatzi pashinipaini raapatziyantaiyaariri Pawa. ¹⁹Irootajaantaki jotyaaantakariri Pawa jaka kipatsiki jirika Cristo, onkantya raapatziyantaiyaariri isaawijatzii, iiro jowasankitaawintantaari iyaaripironka. Irojatzii jotyaaantakinari naakaiti nonkinkithatakaayitairi atziriri raapatziyantaiyaariri Pawa. ²⁰Iro nimatanairi naaka, jotyaaantaitakina nonkinkithatakotairi Cristo. Okimiwaitakawo iriitajaantakimi Pawa apiitakaapiintakinawori, nokantzi: “Paripirotaiyaari Pawa. Irootaki ikowairi Cristo”. ²¹Tii jantanitziro Cristo kaaripirori. Iro kantzimaitacha Pawa ikimaatsitakaawaitakari okimiwaitakawo jantatyiromi kaaripirori. Ari ikinakaakiro Cristo, jotampatzikashiriyitantairi, ikimitakaayitai ikanta irirori.

6 Naakataki tsipataimiri antawait-
ainiri Pawa, noshintsithatzimi iiro
pimanintawaitziro okaatzi jinishi-
ronkataimi Pawa, aminaashiwaitakari.
² Jiroka ikantakiri irirori:
Niyotaki kamiitha imatya, aripaiti noki-
makimiro pikowakotanari.
Imonkaapaititapaaka “Kitiijyiri Awijakotaantsi”, nonishironkataimi.
Iro apiipaititachari iroñaaka, jiroka
“Kitiijyiri Awijakotaantsi”. ³ Tii
nokowiro iitya otzikatzikawaitirini
jawijakoshiritai, ari onkantya iiro
ithainkimawaitantaitanawo nantawait-
ani. ⁴ Aña nokowatzi noñaagantairo
kamiitha jompiratani Pawa ninatzi,
oisokiro nonkantaniya, aririka
awijyimotina oityaarika: inkimaatsi-
takaawiitina, impomirintsitakaawiitina,
jowasankitaawiitina, ⁵ impajawitina,
jomontyaitina, jowatsinaawaitaitina,
nantawaipiwowitayta, ayimawaiwitina
nowochokini, owamaimawaiwitina
notajyi, ⁶ kitishiri nonkantaiya, yotani
nonkantaiya, aapatziya nonkantantai,
itakotani nonkantantai, nampishiri
jowaina Tasorintsinkantsi, nishironka
nonkantantai, ⁷ noñaawaitapiintairo
tyaaryoori, intasonkawintakaantaina
Pawa, nantapiintairo tampatzikashir-
itakinani nonkimitakaantanakiro
nowayirityaami, notzikaawintaka ipoña
nopyiakowintaka. ⁸ Inkantawitayta
inthainkimawaitaitina, impoña
impinkathaitanakina naaka.
Onkantawitayta inkawiyawaitaitina,
impoña inthaamintawaitaitina.
Onkantawitya noñaawaitapiintyaawo
tyaaryoori, jiiitapiintaitakina
“thiyyinkari”. ⁹ Onkantawitayta
iiro itzimawita kaari ñaayitinani
naaka, tzimimaitacha yopirotinani.
Nonkamimawaiwitya, iiniromaita
nañi. Jowasankitaawiitakina,

tiimaita jowamaayitana. ¹⁰ Owashiri
nonkantawitayta, iikiromaitacha
nonthaamintayitya. Nonkowityaani-
intawaiwitya naaka, iro kantacha
nonintaakaayitaiyaari pashinipaini.
Tikaatsi tzimimowaiwityaanani
naaka, iro kantacha nonintaawo
kowapirotajaantachari.

¹¹ Corinto-jatziiti, nokantapiro-
tatzimiro jirokapaini, tikaatsi
nimanimowaitimiri. ¹² Tikiraatarika
awintaashiritawakaayita, iirokaitira
kantashitawori, tiira naaka. ¹³ Incha
paapatziyaina naaka nokimitaakimi
iiroka, tikaatsi nimanimowaitimi.
(Nokantzimirowa jiroka, kimitawaitaka
iintsimi noñaantatzi.)

Akimitaawo itasorintsipankoti Pawa Kañaniri

¹⁴ Iiro piwathatakotanaari
kaari kimisantatsini. ¿Kantatsima
kamiithashiriri jaapatziyaari jantawaiti
kaaripiroshiriri? ¿Kantatsima
ontsinirikiti tsika okitiijyiinkatzi?
¹⁵ ¿Kantatsima Cristo jakakotiniri
ikowiri kamaari? ¿Kantatsima
kimisantzinkari intsipatyari kaari
kimisantatsini jashityaawo tsikarika
oitya? ¹⁶ ¿Kantatsima ankimitakaan-
tiro itasorintsipankoti Pawa tsika
ipinkathataitzi oiyakaawontsi?
Irooma aakaiti akimisantayitai
akimiyitaawo aakami tasorintsipanko
tsika inampitawo Pawa Kañaniri.
Jiroka ikantaki Pawa:
Ari nonampishiritantaiyaari,
notsipataari naniiyitai.
Naakataki inkimitakaanai Iwawani,
Iriiyitaki nashitaari Naaka.
¹⁷ Iro ikantantari ijatzi Awinkathariti:
Pintainaryaapithatairi pashinijatzi
atziri, iiro pitsipaminthatairi
jirikaiti.

‡6:15 Jiroka pashini iwairo kamaari ikantayitzi “Belial”.

Iiro pantapiintanairo nopinkakaimiri.
 Ari naapatziyaimi,
¹⁸ Pinkimitakaantaina naakami
 piwaapati,
 Nonkimitakaantaimi naaka iirokayitakimi notomiiti, iirokayitakimi nishintoiti.
 Ari ikantziri Awinkathariti,
 Shintsipirotsiri.

7 Nitakotani, aritaki ikajyaakaakairo Pawa, ontzimatyii ankitishiritai, owajyaantairo maawoni kaaripirori, okaatzi antayitziri, okaatzi akinkishiriyitari iijatzi. Aña ontzimatyii oñaagantairo apinkathaziri Pawa, ikitishiritakai.

Ikimoshiritzi Pablo jowajyaantairo Corinto-jatzi kaaripirori

² Paapatziyaina naaka. Tii nokantimoniintakaawaitzimi iirokaiti, tii nowaaripirotaakantawaitzimi, tii nathaagawaitzimi iijatzi. ³ Tii iro nokantantawori jiroka nothawitakotatzii. Aña napiitawaimiro nokantsitakimiri: “Nitakopirotaakimiri”. Irootaki nonkantapiintakimiri iinta atsipatawakaa añaika iroñaaka, ari nonkimitsityaawori iijatzi ankaatairika ankamawitya. ⁴ Ojyiki nawintaashiriyitakimi iirokaiti. Nasagaawintakimi. Aririka nonkinkishiritakoyitimi, pithaamintakaana, kimoshiri nokanta, okantawitaka owanaa jimaamanawaitaitakina jaka.

⁵ Tima nariitaka Macedonia-ki tii okantzi nimakoryaapaaki tima ojyiki pomirintsizimotakinari. Tzimayitatsi ñaanaminthawaitashitakinari, irootaki kantzimoshiriwaitakinari. ⁶ Iro kantacha Pawa ikimoshiritakaapiintairi ikaatzi okantzimoniintawaiyitari, ari ikimitsitakinari naaka, jariitapaaka Tito nosaikira. ⁷ Ojyiki nothaamintashiritanaka noñaawakiri. Iro nothaamintashiripirotantanakari ikamantapaakina tsika pikantaiyani

iirokaiti. Ikantapaakina: “Jaawakina kamiitha Corinto-jatziiti, ikowaiyakini jiñiimi, owanaa okatsitzimoshiritakiri okaatzi jantzimotakimiri, antawoiti jitakoyitaimi”. Ari ikantapaakinari, iro oimoshirinkapirotaakinari. ⁸ Pairani, nosankinatsitantakimirori, noñaajaantawitaka owanaa owashiritakaawaitimi okaatzi nokantayitakimiri. Ikanta notyaantaaikimirowanki, nokantashiriwaitanaki: “Irootyia notyaantaajaitzinirimi”. Niyotz- imaitaka iroñaaka kapichiini powashiriwaitapainta iirokaiti. ⁹ Irootaki nokimoshiriwintantawori notyaantakimiro. Tii nokantatyii iro nokimoshiriwintzi nowashiritakaawaitakimi. Aña iro nokimoshiriwintairi powajyaantayitairo kaaripirori. Ari pikinakaakiro iirokaiti pinimotakaantaariri Pawa poitsinampaayitairo powashiritani, tii nowaaripirowaitajaantzimi naaka. ¹⁰ Tima aririka jowashiritakaantya Pawa, ikowatzi jowajyaantakaayitairo kaaripirori, onkantya awijakoshiritantaiyaari. Irootaki iiro okantzimoshiriwaitantairi jiroka. Irooma jowashiritakaantashwaityaarika isaawijatziiiti, ari jiñaitakiro inkamashiriyiiti. ¹¹ Opoñaantairi jowashiritakaawaitakimi Pawa, irootaki kinkishiritakaanaimiri kamiithapiroini, pipiyakowintaana, owatsimaanakimi, thaawashiri pikantanaka, pitakopirotaana, powasankitaakiri kantakaantzirori. Ari pikinakaakirori poñaagantantakawori kitishiri pikantayitanaa. ¹² Jiroka opoñaantanakari kitzirori nosankinatantakimirori pairani, iro jiyotakaantaimiri Pawa tsika pinkantya piñaashintsiwintaiyaana naaka. Tii iro nosankinamachitiantyaawori jowasankitaantaityaariri kantakaashitakawori, tiimachi-

ini nopiyakowintantawo
jathaagawiitakina.

¹³Iro nothaamintashiriantari.
Owanaa okimoshiritakaakina iijatzi
nokimawaki paawakiri kamiitha Tito,
powawijaakiniri okantzimoshiri-
waiwitakari irirori. ¹⁴Tima aritaki
nokamantsitakari naaka Tito tsika
pikantaiyani iirokaiti, nokantakiri:
“Kamiitha jinaiyatziini Corinto-jatziiti”.
Tii powaanaantanawo okaatzi
pantayitakiri, tima imapirotatya okaatzi
nokantsitakariri Tito. Ari okimitsitakari
iijatzi okaatzi nokantzimiri iiroka.
¹⁵Jitakopirowaitaimi Tito, aririka
inkinkishiritakoyitaimi tsika
pikantaiyakani paawakiri kamiitha,
pikimisantawakiri, pipinkathatawakiri.
¹⁶Antawoiti nokimoshiritsitaka naaka
kantatsi nawintaashiripiroyitaimi
iroñaaka.

Kiriiki impashiyiityaariri oitishiritaari

8Iykiiti, nokowi piyotakotairi
ikaatzi apatowintaariri Pawa jaka
Macedonia-ki, inishironkayitairi.
²Okantawitaka jiñaawitakawo
owanaa pomirintsitzimowaitakariri,
kimoshiri ikantaiyani. Okantawitaka
ikowityaaniintawaiwitaka, oiyiki kiriiki
ipashitantayitakari. ³Ikowakaanikiini
jantayitakiro irirori jiroka, ipantayitaki
okaatzi jaawiyayitziri, janaantaki
ipashitanta. ⁴Ikantakina naaka:
“Thami ampashiyiityaari kiriiki pashini
kimisantzinkariiti, ikaatzi kowityaani-
intawaitatsiri”. ⁵Jimapirowaitakiro
okaatzi jantakiri anaawaitanakiro
nokinkishiritakowitakariri. Iri
jaakowintajaanaka Awinkathariti,
ari ikimitaakinari iijatzi naakaiti.
Tima irootaki ikowakaakiriri Pawa.
⁶Irootaki noshintsithatantakariri Tito
impiyanai onkantya iminhashir-
itakaantimiri pantayitairo iijatzi

iirokaiti. Iriitaki tsipatapaakimiri
pitananakawori pipashitantayitaka.
⁷Iirokaiti anaantayitanaatsiri
pantayitanakiro oiyiki oiyitarika.
Kamiitha pikimisantayitanai, kamiitha
pikinkithatakaantayitanai, kamiitha
piyoyitanai, thaaminta pikantayita,
antawoiti pitakotakina. Nokowi
panaayitantai pimpashitantayitaiya.

⁸Iiro noshintsiwintzimi
pimayiantyaawori. Apa
nonkinkithatakoyitimiri tsika
ikantayitaka jaka jiminthayitaa
inishironkatantzi. Onkamiithawaitimi
poñaagantairo pitakopirowaitantayita.
⁹Kamiithawaitaki pimayitairomi
jantapaintziri Awinkathariti Jesucristo,
inishironkapirowaitantapaintzi.
Otzimimowitari irirori maawoni,
ikimitawaitakari ajyaagantzinkari,
iro kantacha ikimitakotapaintari
kowityaaniintaniri. Iro jimatantakawori
jiroka onkantya pinintaawait-
antaiyaari onkimiwaityaawomi
pajyaagantaiyaami inkitiki. ¹⁰Jiroka
okaatzi nokinkishiritari naaka: Iro
kamiithatatsi pothotyiro okaatzi
pitanakari. Iirokaiti itayitanakawori
awijanaintsiri osarintsi pikinkishiritaka
pimpashitantayitaya. Pimatakiro
pitanakawo. ¹¹Incha pothotyiro.
Pinkimitakaantairo owakiraa pithaam-
intaiyanakaniranki pitantanakawori.
Incha pothotyaaantyaawo okaatzi
tzimimotzimiri. ¹²Tii ikowakotajaantai
Pawa anaakairo ampashitantyaawo
okaatzi tzimimotakairi. Apa
ampashitantaiyaawo okaatzi aawiyiri.
Aritaki inimotakiri Pawa. ¹³Tii
nokowakotzimi pimpashitantya
inintaawaitantyaari pipashitakari, iro
ompoñaantyaari pinkowityaawaiti
iirokaiti okantakaantziro pipashitan-
taka. ¹⁴Aña iro kamiithatatsi,
pimpashityaari okowityiimowaitari
iroñaaka, aritaki impashitaimi iiroka

paata aririka onkowitziimowaitimi. Ari onkantya pimonkaatawakaantyaari.¹⁵ Irootaki josankinatakotsitaitakari, kantatsiri:

Ikaatzi aapirotaintsiri, tii otzimagaantawaitzi.

Iriima againtsiri kapichiini, tii okowitziimowaitari.

¹⁶Nopaasoonkitziri Pawa, tima iriitaki kantakaakawori okanta jitakotantzimiri Tito, ari ikimitaana naaka nitakotzimi. ¹⁷Tima nokantakiri: “Tito, pimpiyani Corinto-ki”. Aña minthatsiwaitaka. Iro jiyaati ironaaka.

¹⁸Nontsipataimiri Tito pashini iyiki. Kamiitha kinkitharyaantzi jinatzi. Pinkatha jowayitziri pashini kimisantzinkariiti tsikarikapaini, ikimayitakiri ikinkithatakotairo Kamiithari Ñaantsi. ¹⁹Irijatzi iyoshiitakiriri jaka kimisantzinkariiti, jowakiri intsipatanatyaana paata naanakiniri kiriiki pashini kimisantzinkariiti kowitzaawaitatsiri.

Irootaki onaaagantironi imapirotatya jitakoyitakari, iro omponaantyaari ipinkathayitairi Pawa. ²⁰Ari onkantya iiro ikinkithatakowaitaitantana tsika nonkantya nantitaantiri kiriiki ipashitantayitiri. ²¹Tima nokowatzi onkamiithatizimotiri atziri nantayitiri, ari onkimitzimotyaari iijatzi Pawa. ²²Notyaantiri iijatzi pashini iyiki intsipayitanatyaari. Iriitaki nokitapiintakari, jominthakitakawo jimitakotanti. Nokinkithatakotakiniri tsika pikantaiyani iirokaiti, iro jiminthapirotantanakari jimitakoyitimi, tima jawintaapirotani jowayitanakimi.

²³Jirika Tito, nontsipaminthari jinatzi, iri nokaatapiintakiri nantawaiwintakimi. Iriima pashini apiti iyiki itzimi intsipatanatyaari, jotyaantani jinatzi kimisantzinkariiti saikayitatsiri jaka,

ipinkathapirotziri Cristo. ²⁴Ontzimatyii paawakiri kamiitha aririka jariitatya janta. Iro jiyotantyaari iyikiiti kimisantatsiri jaka imapirotatya okaatzi nokinkithatakotakimi iirokaiti jaka.

9 Niyotzi naaka tii okowajaantzi nosankinatakotimiri piiriikiti inkaati potyaantiniriri pashinijatzi oitishiritaari. ²Tima niyotaki ayimatapiintakimi iirokaiti pantiro. Aritaki nokinkithatakotakimi jaka Macedonia-jatziki, nokantayitakiri: “Ikowitataika Acaya-jatzi impashitantayitya chapinki awijanaintsiri osarints”. Nokinkithatakotakimi iirokaiti nominthatakaayitanakari iijatzi iriroriiti.[¶] ³Iro kantzimaitacha, iro notyaantantimiriri iyikiiti onkantya inkamantantimiriri, iri itapaatyaawoni joyiiyitiri kiriiki. Tima tii nokowi aminaashiwaitya okaatzi nokinkithatakotakimiri iirokaiti jaka. ⁴Tima nokowatzi kapichiini nariitanakimi nawijanakirika janta. Kimitaka ari joyaatanakina tsika inkaati Macedonia-jatzi. Aririka noñaapaakiro tikiraamintha poyiiyitzi kiriiki, owanaa nonkaaniwintawaitya, tima aritaki nokinkithatakotsitakimi jaka. Ari pinkimitsitayaari iijatzi iirokaiti pinkaaniwintawaitya. ⁵Irootaki notyaantsitantimiriri jirika iyikiiti, iri itapaatyaawoni jariityaami janta tikiraamintha niyaatiita naaka. Iriiyitaki oyiitakotapaakimirini kiriiki ikaatzi pikajyaakaantakiri iirokaiti. Witsika pinkantakiri maawoni kiriiki aririka nariitapaatya. Ari onkantya iiro noshintsiwintantapaakimi pantayitiro.

⁶Apa pinkinkishiritiro jiroka: Ikaatzi pankitatsiri kapichiini, iipichokini joyiitzi. Iriima ikaatzi pankipirotaintsiri, oyyiki joyiiti.

[¶]9:2 Jiiitayitziiri jaka “Acaya”, iro kipatsi tsika janta osaiki nampitsi Corinto.

⁷maawoni iirokaiti ontzimatyii pimpashitantaiaya okaatzi pikowiri. Iiro pishintsiwintantawaitzi impashitantaiaya oiyiki tiirika ikowaitzi, ari onkanya iiro okatsitzi-moshiriwaitantari ipashitantaka. Tima atziri kimoshiriwintapirowaitzirori okaatzi ipashitantari, iriyyitaki jitakotari Pawa. ⁸Iri Pawa ojiyinaapirotaimironi okaatzi kowityiimowaitzimiri. Aritaki ontzimagaantaki onkaati pimpashitantawaitaiaari kamiithapiroini iiroka. ⁹Okimiwaitakawo okaatzi kinkithatakotachari Osankinarintsipiroriki, kantatsiri: Okaatzi tzimimotziriri Pawa, irootaki jantitainiriri ikaatzi kowityaaniintawaitatsiri. Tima tampatzikashiri jinatzi irirori, ari inkantaitatyaani.

¹⁰Iri Pawa kithokitakaironi okaatzi pankiyitachari, irijatzi jyookakairori, ari okanta joiyipiyyitantawori okaatzi jowayiyitari. Ari inkimitaimiri iijatzi iirokaiti impayitaimiro kowityiimotzimiri, ari onkanya ontzimimotantaimiri pimpashitaiyaariri pashinipaini, tampatzikashiri pinkantya. ¹¹Irootaki impapirotantimiri Pawa onkanya pimpashitantapiintantyaari. Ari onkanya impaasoonkitantyaariri Pawa, ikaatzi aayitziirori apashitantayitari. ¹²Ari okantari, okaatzi pipashitantayitari tii apa pinishironkatiri kowityaawaitatsiri, aña iro omponaantyaari impaasoonkipiroyitairi Pawa. ¹³Aririka jinaayitakiro okaatzi pipashiyitakariri, ari pikimitsitayitakariri iijatzi pashinipaini, owanaa impinkathatanakiri Pawa. Tima jinaayitiro tii apa piñaawaitashiyita, pikantzi: “Nokimisantairi Cristo okinkithatakotziri Kamiithari Ñaantsi”. Aña jinaayitiro iijatzi pantayitziro oñaagantziirori imapiro pikimisantayitanai. ¹⁴Iro omponaan-

tanatyaari jitakopirowaitanaimi, jamanamanaatakowintaimi, okantakaawo jinishironkataimi Pawa. ¹⁵Ari ankimitsitanaiyaari iijatzi aakaiti ampaasoonkitanairi Pawa, tima inishironkatakai aaka, iro mapirotatitziirori okamiithatzi, iiro okantzi othotyiro ankinkithatakotiro.

Ikinkithatakotziro Pablo okaatzi jantayitziiri

10 Naakataki Pablo, tzimatsi nokowakotzimiri. Tsinampashiri nonkanya iiro nowatsimaawaitzimi, nonkimitakotyaari Cristo. Tima niyotzi tzimatsi ikantakoyiitakina: “Jirika Pablo tsinampashiriri jinatzi isaikimotapiintai, irooma isaiki intaina katsima ikanta”. ²Nokowakotzimi, iiro piyaatakauro powatsimaawaitina. Ari onkanya iiro niyakawaitantapaakimi aririka nariitapaakimi. Tima niyotaki ari nonkantayitapaakiri ikaatzi saikimoyitakimiri janta kantayitaintsiri: “Tikaatsi jiitya Pablo, ari ikimiyitari pashini atziriiti tii otzimimotziri ishintsinka”. ³Imapirowitayia ari nokimitari pashini atziriiti, tima jirika iita nomaamanitziiri, tii ikimitari nomaamanitziiri atziri. ⁴Tima aririka nomaamanitanti naaka, tii noirikayitziro omanamintotsi okaatzi jomanatantapiintari atziriiti, aña itasorinka Pawa nomaamanitanta naaka. Ari okanta noitsinampaayitantariri ikaatzi ishintsitakaawitakariri noisaniintani. ⁵Ari okanta nokitsirinkantaariri naakaiti maamaniwaitaniri, nokitsirinkayitairi asagaawintawaitaniri otzikatzikatantatsiri kaari jiyotakoyitantari Pawa. Nokimitakaantaawo noirikaatyiiromi nokinkishiriwaiyitari, noshintsiwintaatyaami nonkimisantairi Cristo. ⁶Aririka nonkimakowintaimi pipiyashitaari iirokaiti pikimisan-

tapirotairi iijatzi, aripaiti niwitsitya nowasankitairi inkaati piyathayitachari.

⁷Paamaiya jowapiyimowaitzimikari. Tima tzimayitatsi pikaataiyini kantayitatsiri: “Jashitana naaka Cristo”. ¿Ikinkishiritama tii jashitsitana iijatzi naaka? Iroorika ikinkishiriyitakari, ikinakaashitakawo, tima naaka jashipirotataika Cristo. ⁸Aamaashitya ari pinkantayitanaki iirokaiti: “Jitanakawo iroñaaka Pablo jasagaawintawaitawo okaatzi ikinkithatakoyitziri”. Tii nokaaniwintakotawo okaatzi inkantayitiri, tima iriitaki Awinkathariti owakinari niyotaantayitai, tii jowana nowaaripirotantawaiti. ⁹Irootaki kaari nokowanta onkimitzimotimi okaatzi nosankinatakimiri, nokowatzi nomintaawawaitimi. ¹⁰Aamashitya tzimayitatsi kantayitatsiri: “Tima jotyaaantapiintairo Pablo josankinari, owanaa ishintsithatapiintakai, ikinkithatakotapiintairo pomirintsizimotairi antayitiro. Iro kantacha isaikimoyitai jaka, kimiwaitaka tii ishintsinitzi. Ikanta ikinkithayitaki manintaari jinaki”. ¹¹Jiroka nakayitiri ikaatzi kantayitatsiri, nokantziri: “Tsika nokanta nosankinayitakimi, ari nokantsitakari iijatzi nosaikimoyitakimi”. ¹²Tii notsipatari naaka pikaatziri pisaikaiyini, asagaawintawaitachari. Tii jiyotaajaitzi iriroriiti. Tzimatsi tsika ikaatzi monkatziyawakaapiintachari, jiñaajaantaki janaawakaantayitawo okaatzi kamiithatzimowaitashitariri iriroriiti. ¹³Irooma naaka tii nasagaawintashiwaitawo nimonkatziyiwo kamiithatzimowaitashitanari naaka, apa nokinkithatakotairo nimonkaatakiro ikantakinari Pawa nantiniri. Jiroka ikowakiri nantainiri, ontzimatyii niwiyairo nantawaitiniri janta tsika pisaikaiyini iirokaiti. ¹⁴Irootaki noñaashintsitakowintantz-

imiri iirokaiti, tii nanaakairo okaatzi ikantakinari Pawa. Tima naakataki itakawori nokinkithatakotakimiro Kamiithari Ñaantsi tsika ikantakota Cristo. ¹⁵Irootaki kaari nokimitantari ikaatzi asagaawintashiwaitawori jimonkatziyani, aña tzimataawitacha pashini itaitanakawori imonkaatakiro. Iro kantacha, iikiorika pantapashiriwaitanakityi, iiro nopomirintsiiwaitanaimi iirokaiti, ¹⁶kantatsi niyaayiti pashiniki nampitsi nonkinkithatakaantairo Kamiithari Ñaantsi. Iro nimatiri, iiro nokinanaki tsikarika jitayitakawo ikinkithatakaantzi pashini atziri, nasagaawintawaitawokari jimonkaatakaani pashini. ¹⁷Tii opantawo jasagaawintashiwaitaita apaniroini. Iro kamiithapirotatsiri asagaawintaiyaawo jantayitzi Awinkathariti. ¹⁸Tima tikaatsi aimachiitya asagaawintawaita apaniroini anthaamintawaita. Iro kowapirotachari inthaamintapirowintai Awinkathariti.

11 Nokowi iikiro pamawitayiiro okaatzi nosankinatakimiri jaka, onkantawitaty onkimitzimotimi jantziri masontzi. Nokowi iikiro piyaatayi piñaanayitiro. ²Owanaa naamaakotakimi iirokaiti, iri Pawa kantakaakinawori. Tima naakataki itakawori nokinkithatakaakimi okanta jashiyitaimiri Cristo. Nokimitakaantawaitaimi iirokatakimi nishinto, tzimatsimi nokajyaakaakimiri pintsipatyaari, aamaakoni nowapiintanaimi iiro pikaarirowaitanta irojatzi paawakaantapirotatyaari. Iri oiyakaawintachari Cristo, itzimi kimitakariri iriimi paayitairimi paata. ³Tima nothaawakaatziimi intzimi iitya amatawitimini, inkimitakotapaatyaari maanki amatawitakirori pairani Eva. Aritaki joitzipinatakimi, jowajyaantakaimiro pawintagaari Cristo,

pikinatanaari. ⁴ Kimitaka iirokaiti, tii pijyinkaashitawo pakayitiri pashini kinkithatakotimirini Jesús, ari pakakiri onkantawitayta jinashitapaatyawo okaatzi nokinkithatakotakimiri naaka Jesús, okaatzi nokinkithatakotakimiro Kamiithari Ñaantsi, okaatzi nokinkithatakotakimiri Tasorintsinkantsi. ⁵ ¿Pikinkishiritama iirokaiti janaakoyitana naaka jotyaa-tapiroritani jirikaiti? ⁶ Aamaashitya tii nokinkithatzi kamiithaini naaka, iro kantacha iyotani nokanta. Irootaki piñaakoyitapiintakinari. ⁷ ¿Nokinaashitakawoma tii nokowakoyitzimi kiriiki, nokinkithatakaayitakimiro Kamiithari Ñaantsi kinkithatakotziriri Pawa? Aña tsinampashiri nokantaka nantawaiwintakimi niyotaantayitakimirori, tii nokowakowaitzimi. Arira okanta ikimitakaantaitzimiri ñaapirori pinayitzi. ⁸ Okanta nokinkithatakaapaakimi pairani, iri pashinijatzi kimisantzinkariiti payitakinari kiriiki nañaantari. Okimiwaitakawo nonkoshitayiirimi iriroriiti okanta nantawaiwintantakimiri iirokaiti. ⁹ Iinirrotatsi nosaikimotakimi pairani, owanaa nokowityaaniintawaitaki. Tiimaita noñi pimpina oitya nañaantyaari. Ikamintha jariitaiyakani iyikiiti Macedonia-jatzi, iri payitapaakinari. Ari okantakarikaari noñaantawo pimpayitina kiriiki iirokaiti. Ari nonkantapiintatyiuro iro nokamitzimi. ¹⁰ Antawoiti nokimoshiriwintakiro tii nokowakoyitzimi, ari nonkantapiintanakityiuro maawoni nampitsiitiki okaatzi saikatsiri Acaya-ki. Jiyotziro Cristo tyaaryoo nokantaki. ¹¹ ¿Piñaajaantzima iirokaiti iro nokantantawori jiroka tii nitakotzimi? Jiyotzi Pawa nitakotzimi. ¹² Iikiro nayaatakatyiuro onkantya jirikaiti kinkithatakaaniri pasagaawintawaitakari iirokaitiki, iiro ikantanta:

“Ari nokimitakari Pablo”. ¹³ Jirikaiti kinkithatakaaniri kaari Otyaantapirori, amatawitaniri jinayitatzi, apaniroini ikimitakaantashiwaitaka iriirikami jotyaaantapirotani Cristo. ¹⁴ Tikaatsi oitya jomapokakaantairori jiroka. Tima jimatsitawo iijatzi Satanás jojyakotari ishipakiryi maninkari onkantya jamatawitantyaari. ¹⁵ Iro iiro jomapokantawaitai ikaatzi antawaiyitziniriri Satanás, irojatzi jimatsitari irirori. Inkimitakaantawaitya jantawaitatzi onkantya inkamiithashiritakaantaiyaariri atzirriiti. Arimaitaka jowasankitaawintaitairi okaatzi jantayitzi.

Ikimaatsiwaitaka Pablo Jotyaaantapiroritz

¹⁶ Incha napiitawakiro nonkantimi, onkamintha iiro nokimitzimotzimiri masontzi. Irooma nokimitzimotakimiri, pishinitawakina nasagaawintawatya kapichiini. ¹⁷ Okaatzi noñaawaitziri iroñaaka, tii okimitajaantawo jiñaawaitirimi Awinkathariti. Aña nokimitakotatyaari masontzi jasagaawintashiwaita. ¹⁸ Ari ikantapiintakari pashini atzirriiti, ari nonkantyaari naaka iijatzi. ¹⁹ Pikimitakaantawaitaka iirokaiti yotaniri pinayitzi, ¿iitama pikowantawaitari pinkimisantayitairi masontzi? ²⁰ Irootajaantaki pantayitakiri iirokaiti, pikimisantapiintakiri ikaatzi kimitakaantawaitakamiri jompiratani, aapithawaiyitzimirori tzimimotzimiri, athaagawaiyitakimiri, asagaawintawaitachari, pajapoowaiyitzimiri iijatzi. ²¹ ¿Piñaajaantzima tii naawiyawaitanitzii naaka nimatantyaawori kimitakawori? ¿Kantatsima nonkaaniwintakotyaawo tii nimatataitziro? Iiro. Arimaitaka nantataiki kimitawori okaatzi jantawitaiyakarini iriroriiti,

nasagaawintawaitya, onkantawitayta nonkimiwityaari masontzi.

²² Iroorika jasagaawintawaitaka jiñaawaitziro noñaani Heber-paantiri, iijatzi naaka. Iroorika jasagaawintawaitaka ijininkamirinkaititari Israel-ni, iijatzi naaka. Iroorika jasagaawintawaitaka icharinimirinkaititari Abraham-ni, iijatzi naaka. ²³ Iroorika jasagaawintawaitaka jantawaiyitainiri Cristo, iijatzi naaka. (Imapirotaajaitayta nokimitakari naaka jiñaawaitzi masontzi.) Iro kantacha nasagaawintawo nanaakowaitairi jirikaiti nantawaitzi, nanaakowaitairi iijatzi noñaapiintakiro jomontyaawaitaitakina, ipajawaitaitakina, jowamaimawaitaitakina.

²⁴ Noñaakiro okaatzi 5 japiitapiintakina ipajawaitana nojyininkapaini janta japatotapiintaita.^{§§} ²⁵ Mawajatzi okaatzi jompojawaitaitakina. Apawojatzi ipichiitakina. Mawajatzi nopitaminkakowaitaka. Tsiniripaiti nosaikakowaitaki niyantaaniki inkaari, ari nokitiiyyitakotakiri. ²⁶ Ojyiki nariitantayitaka. Nokinayitaki okowiinkayitzi jiña. Nokinimoyitakiri ipiyota koshintziiti. Ikowayitaki nojyininkapaini jowaaripirowaitinami, iijatzi ikimitakari kaari nojyininkata. Nokowiinkatakowaitaki nampitsiitiki iijatzi otzishimashiki. Nokowiinkatakotaki inkaariki. Owanaa nopomirintsiwaitakari iitashiwaitachari “iyiki”, kaarimaita. ²⁷ Ojyiki nantawait-

aki, ayimawaiwitakina nomakoni. Ayimawaitakina nowochokini, notajyi, nomiri, noyatsinkari. Tajyaaniinta nokantapiintaka. Nomaawaitaki tsikarikapaini.

²⁸ Tzimatsi ojyiki awijyimoyitakinari. Iro kantzimopirotakinari isaikayitai kamiitha ikaatzi kimisantayitaatsiri tsikarikapaini. ²⁹ Tzimatsirika mantsiyataintsini, nokimitakaantawo naakami mantsiyatatsini. Tzimatsirika inkaariprotakagaitakiri, owanaa nompiyakowintawaityaari.* ³⁰ Ari okantakari nasagaawintawaita naaka, nokinkithatakotakiro tsika nokantaka kaari naawiyawainitanta. ³¹ Itzimi yotatsiri tii namatawitantzi, iriitaki Pawa, Ashitariri Awinkathariti Jesu-

cristo. ¡Thaaminta jowapiintayitairi! ³² Tima pairani nosaikantapaintari Damasco-ki, ikimpoyaawintakaantakiro ijiwatakaani Aretas maawoni nampitsi, iiro noshitowanta, ari onkantya jaakaantantyaanarimi. ³³ Iro kantacha jotitakina kantziriki nokaataiyirini, jowayikotakina jantakironta nampitsiki, ari okanta noshiyantaari.

Kimiwaitakawori owathaantimi kitochii

12 Tii okantzi nasagaawintawaitya. Iro kantacha iikiro nonkinkithatakotatyiiro noñaawiyatakari, okaatzi joñaagakinari Awinkathariti. ² Niyotakotziri jirika shi-

§§11:24 Okinkithatakota josankinariki Moisés-ni, kantatsi jowasankitagaiti atziri aririka jowaaripirotakiri pashini. Ontzimatyii jaayitiri tsika japatotapiintayiiita, onkantya impajawaitantayiiyaariri. Ilorika okaaripirotzi okaatzi ikinakaashwaitakari, iiro ipajapiroitziri. Irooma imapirorika okaaripirotaki okaatzi ikinakaashitakari, ontzimatyii jowasankitaapiroitiri. Iro kantacha tii oshinitaantsitzi janaakaayitiro onkaati 40 impajawaitaitiri. Irootaki jamitaiyarini pairani impajataiti onkaati 39 itzimirika kaaripirowaitantsiri, ari onkantya iiro ipiyathatantawo lkantakaantaitani, aririka janaakaakiro onkaatimi 40. Irootaki jiiyitairi jirikaiti “Kowityaapaaka apaani imonkaantantyaari 40”. Okaatzi kinkithatakotainchari jaka, ari ikantaitakiri Pablo, ipajawaitaitakiri irirori.

*11:29 Okantzi jaka “mantsiyataintsini”, kimitaka tzimatsi kinkishiritakotawori iri ikantakoyiitzi shipitashiriwaitatsiri jawintaari Cristo.

rampari jashitaari Cristo. Tzimakotaki 14 osarintsi jirika shirampari jaayiitairi inkitiki, jiyaapirotatzi ojinokitajaantzi inkiti. Kimitaka jiyaashirinkatatyimi, tii niyopirotzimaita. Tiirika, jiyaatatzi koñaawoini iwathaki, tii niyopirotziro.[†]

³Iri Pawa yotatsiri jiyaashirinkatatzirika, jiyaatatziirika koñaawoini iwathaki. Incha nitapanaatyaawo nonkinkithatakotiri jirika shirampari.

⁴Jaayiitairi janta ikimoshiriitapai. Ari ikimayitairo tsikarika oiyitari kaari kantaajaitatsini inkinkithatakoyiitiro.

⁵Ariwitaka jasagaawintyaawomi jirika shirampari okaatzi jiñaakiri. Iro kantacha iiro nasagaawintawaita. Apa nokinkithatakotakiro tsika nokantaka kaari naawiyawaitanta. ⁶Arimi nasagaawintyaawomi okaatzi noñaayitakiri, iromi nomasontzishiriwaitzimi. Aña aritakimi noñaawaiyitakiro mi tyaaryoori. Iro kantacha tii nokowi jasagaawintashiwaitapiintaitina. Apa impinkathawintaitinawo okaatzi nantayitakiri, okaatzi ikimakoyiitakinari.

⁷Okaatzi noñaawiyatakari owaniinka okantaka, jiyotaki Pawa aritakimi nasagaawintawaitatyaami. Irootaki ishinitantakinawori nonkimaatsiwaitya onkantya iiro nasagaawintantawaita. Okaatzi nokimaatsiwaitapiintaka okimiwaitakawo owathaawaitatyinami kitochii. Iriitaki kamaari kantakaawori okanta ikimaatsitakaantawaitakinari.

⁸Mawajatzi nokowakotakiri Awinkathariti jookakaawintaina ikimaatsitakaapiintaitana.

⁹Ikantakina irirori: “Tima aritaki nonishironkawaitakimi, tikaatsi kowityiimowaitimini. Aña kantataitatsi noñaagantapirotairo noshintsinka

atziriki kaari aawiyawaitatsini”. Ikanta nokimawakiro, kimoshiri nokantanaka, nashiminthatanakawo nokinkithatakoyitairo tii naawiyawainitzi, tima ari onkantya aawiyakaawaitainari ishintsinka Cristo. ¹⁰Irootaki nokimoshiritantakari naaka okantawitaka tii naawiyawainiwaitya, ikawiyawaitaitana, nokimaatsiwaitaka, jowatsinawaitaitana, opomirintsizimowaitakina, ojiyiki noñaayitakiri nantawaitziniri Cristo. Niyopaititairo tii naawiyawainitzi apaniroini, ari noñaataitziro jimatakaatyaanawo naawiyawainishiritai.

¹¹Kimitaka masontzi ninatyinoñi iro nasagaawintawaitaka. Iiroka kantakaawori nimatanakawori. Iro kamiithawitacha pikinkithatakoyitainami kamiithaini. Okantawitaka tii noñaapirota naaka, tii janaakotzimaitana jirikaiti iitashiwaitachari “Naapirori Otyaantapirori”. ¹²Tima nosaikimowaitakimi pairani iirokaiti, noñaagakimiro imapiro naaka Notyaantapiroritz. Owanaa namatsinkawintakimi. Owanaa notasonkawintantaki, tii piñaapiintaiyironi, irootaki piyokitziwintantakinari. ¹³¿Itama pikinkishiriwaitantari nomanintawaitatziimi? ¿Tiima naapatziyimi nokimitairi pashini kimisantzinkariiti? ¿Irooma kantakaantawori tii noñi oitya pimpashityaanari? Tzimatsirika nokinakaashitakari, pimpiyakotinawo.

Ikinkithatakotziro Pablo mawatanaintsiri jariitanta

¹⁴Nokinkishiritaka napiitairo niyaatashitimi, iro mawatanaintsiri

[†]12:2 Kantakotachari jaka “ojinokitajaantzi inkiti”, irojatzii ikantaitsitari “mawatanaintsiri inkiti”. Ari ikantayitapiintziri Judá-mirinkaiti ikinkithatakotziro. Ikantaiyini: “Itanakawori inkiti, ari osaikayitziri minkori. Apititanaintsiri inkiti, ari isaikayitziri kashiri, ooryaa, impokiropaini, maawoni. Irooma mawatanaintsiri ojinokitajaantzi inkiti, ari inampitawori Pawa”.

nariitimi. Iiro nayiri inkaati pimpinatinari. Kaari piiriikiti nonkowi nashityaari, aña iirokatakai nokowapirotaki nashitimi. ¿Kamiithatatsima apaani iinchaaniki impinakowintiro ikowityiiri iwaapati? Tii, aña iri iwaapati pinakowintirini jiintsiti. ¹⁵Irootaki nimatiri naaka, onkimiwaitaiyaawo naakami piwaapatitari. Aritaki nimatakiro noshinitakowintaimi onkantya pawijakoshiritantaiyaari. Antawoiti nitakotakimi. ¿Iitama kaari pitakotantana naaka? ¹⁶Kimitaka tzimayitatsi iirokaiti kantatsiri: “Pablo tii ikowakoyitai aakaiti, owanaa jiyotzi, ari ikinakairo jamatawiwaitakai”. ¹⁷¿Piñaajaantakima jamatawiwaitakimi iijatzi ikaatzi notyaantayitakimiri? ¹⁸Notyaantakimiri Tito, iijatzi pashini iyiki. ¿Jamatawitakimima Tito? ¿Tiima nojyashiritawakaiyani maawoni naaka, naapatziyayitaimi iirokaiti? ¹⁹¿Piñaajaantakima iirokaiti iro nokantakantawaitantakari nokowashita notzikaawintya? Tii ari onkantya, nitakotaniiti. Aña iri Cristo ñaawaitakaakinari, onkantya niwitsikashiritakaantimiri. Iri Pawa yotatsi. ²⁰Okantzimowaitakina naaka añaiyironi ankantaniintawakaawaitya aririka nariitapaatyaami. Onkantzimowaitina iijatzi noñaapaakimi pintzimawintawakaawaitya, pinkisawakaawaitya, pinkisaniintawakaawaitya, iiro paapatziyawakaawaita, pinkijiyimatawakaawaitya, pinkantakaapirowaitya, pimaamanitawakaawaitya. ²¹Onkantzimowaitina nonkaaniwintawaitimi Pawaki. Aamaashitya ari nonkantaniintakowaitapaakimi pantayitakirorika kaaripirori, tii powajyaantziro pantayitziro kamaawoyitatsiri, pimayimpiriwaitzi, piñaathatantashiwaitapiintaka iijatzi.

13 Irootaki mawatatsiri nariitimi. Ari naminakotapaakimiro, ikantajaantaitakiri:

Apaani iyakawintaari, ontzimatyii intzimi mawa atziri, tiirika, apiti ñaakotakirini okaatzi ikinakaashitakari, kamiithatatsi jowasankitaayitiri.

²Ari nonkantapaakiri nowasankitairi ikaatzi antzitaakawori kaaripirori janta pisaikinta, ari nonkimitsitapaatyaari iijatzi pashinipaini antayitanairori iroñaaka. Tima aritaki nokamantsitakimiro napiitantakawori pairani nariitzi. Irojatzii nosankintazimiri iroñaaka. ³Aamashitya pikantaiyatziini iirokaiti: “Kaari Cristo otyaantirini Pablo inkinkithatakaanti, kimitaka Pablo kaari mapirotzirori”. Paamaakowintya, jirika Cristo, kaari atziri saikimotantamachiitapaintsini, aña otzimimopirotaiziri ishintsinka irirori, kantatsi joñaakaayitaimiro tsikarika oiyitarika. ⁴Ari okantawitaka, kimiwaiwitaka tii jaawiyawaitanitzi jirika ipaikakoyiitantakariri. Iro kantzimaitacha jañaakagairi ishintsinka Pawa. Ari nokimitsitakari iijatzi naaka, tii naawiyawaitanitzi, iro kantacha irijatzi Pawa shintsitakagaanari, kantatsi noñaagayitaimiro tsikarika oiyitari.

⁵Iiro pikinkishiritakowaitashitana tii nimapirowainitzi naaka, aña pinkinkishiritakotawatya. ¿Mapirowaitanirima pikantaka iiroka pikimisantai? ¿Tiima piyotaiyini inampishiritantaimi Cristo? Aritaki okantari, tiirika, aamaashitya tii pimapirowainitzi iiroka. ⁶Niyopirotataitzi, aririka piñaawakina janta, iiro pikantawakina: “Kaari mapirowaitaniri jirika”. ⁷Nokowakotziri Pawa, ari onkantya iiro noñaakotantapaakimiro pikinakaashitani. Tii iro nokantantzimirori jiroka nonkowashiwaitapaatya nonkimitakotapaatyaari mapirowai-

taniri. Aña nokowapirotataitatz
 pantayitairo okaatzi tampatzikatatsiri.
 Irootaki nokowakiri, onkantawitya
 otzikaawakinami, iiro noñaagantzimiro
 noshintsinka nowasankitaapaakimi,
 iro niyotakaantapirotimiri naakataki
 mapirowaitaniri. ⁸Tii nokowiro
 naaka noñaagantashiwaityaawo
 noshintsinka, iro owatsipiro aririka
 nonkowimi namatawitantimi. Apa
 nokowi noñaagantataitiro onkantya
 jiyotakoyiitantyaawori tyaryoori.
⁹Aritaki nonthaamintatya aririka
 noñaakimi paawiyawaishiritanai,
 onkantawitatty iikiro inkimitakaantai-
 tatyinami naaka kaari aawiyawaitaniri.
 Iro namanamanaatakopiintakari,
 onkantya piñaantyaawori iirokaiti
 pothotyiro paawiyashiripirotaniti.
¹⁰Irootaki notyaantanzimirori
 osankinarintsi, tiira nosaikimoyitatzimi
 iirokaiti janta, ari onkantya iiro
 nowatsimaawaitantapaakimi paata.

Tima iri Awinkathariti owakinari
 onkantya niwitsikashiritakaantantyaari,
 tii jowana nowaaripiroshiriwaitanti.

Iwiyaantawori withataantsi

¹¹Iyikiiti, jiroka iwiyaantawori
 nonkantimiri: Pinkimoshiritaiyini.
 Pothotyayitairo paawiyashiri-
 waiyitai. Pinthaamintashiriyitai.
 Paapatziyawakaiyitaiya. Kamiitha
 pisaikayitai. ¡Iri Pawa nampishiriy-
 itimini, itakotantaniri jinatzi, iri
 saikakaantatsiri kamiitha! ¹²Itako
 pinkantya piwithatawakaanaiya
 janta. ¹³Jiwithatsizimi iijatzi
 oitishiritaari nampitawori jaka.
¹⁴¡Onkamintha inishironkawaitaimi
 Awinkathariti Jesucristo! ¡Onkamintha
 jitakowaiyitaimi Pawa! ¡Onkamintha
 inkantakaiyaawo Tasorintsinkantsi
 paapatziyawakaantaiyaari! Ari
 onkantyaari.

JOSANKINARI PABLO JOTYAANTZINIRI GALACIA-JATZIITI

Withataantsi

1 Naakataki Pablo otyaantz-
imirori jiroka osankinarintsi.
Otyaantapirori ninatzi naaka.
Kaari atziri otyaantinani, aña
Jesucristo otyaantakinari itsipatakari
Ashitairi Pawa owiriintairiri pairani
ikamawitaka. ²Ari nokaatziri
maawoni iyikiiti kimisantanaatsiri
jaka nosankinatzimiro jiroka. Iirokaiiti
notyaantzini pikaatzi pikimisantai
janta Galacia-ki. ³Onkamintha
inshironkayitaimi Ashitairi Pawa,
kamiitha isaikakaayitaimi, ari
inkimitsitimiri iijatzi Awinkathariti
Jesucristo. ⁴Tima iro ikowakiri Ashitairi
Pawa ishinitakowintai Cristo, ikamaw-
intayitakai akaaripiroshiriyiwitaka, ari
onkantya iiro akimitakotantaari ikaatzi
kaaripirowaitatsiri, okimiwaitakawomi
jookaakowintaimi. ⁵Onkamintha
impinkathatapiintayitairi Pawa. Ari
onkantaitatyaani.

Tikaatsi pashini Kamiithari Ñaantsi owawisaakoshiritantatsini

⁶Pomapokantakinawo powajyaan-
tanakiro pikimisantawitanakari
Pawa. Tima iriitaki iyoshiiwitaimiri,
antawoiti jitakoyitzimi irootaki
jotyaantantakimiriri Cristo. ¿Iitama
pikimisantashitantakawori pashini
kaari kimityaawoni Kamiithari
Ñaantsi? ⁷Tima tyaaryoo nonkanti
naaka, tikaatsi pashini ñaantsi
owawisaakoshiritantatsini. Kimitaka
tzimatsi owajyaantakaakimirori,
ikowatzi joitzipinashiritimi, irootaki
jowashiñaantayitakawori tsika okanta
ikinkithatakoyiitziri Cristo. ⁸Aririkami

nowashiñaayitakimiromi naaka
okaatzi nokamantsitakimiri pairani,
jowasankitaitinaata. Ari okimitari
ijatzii, aririkami impokaajaitimi
maninkariiti poñaachani inkitiki,
inkinkithatakotapaakiro pashini ñaantsi
kaari kimityaawoni nokamantsitakamiri
pairani, jowasankitaitiriita irirori.
⁹Aritaki nokantsitakimi pairani,
irootaki napiitimiri iroñaaka nonkanti:
Tzimatsirika owashiñaakironi
nokinkithatakotapaakiriri Cristo
kitziroini, jowasankitaawiiitiriita.

¹⁰¿Irooma naminaminatzi kamiithatz-
imotirini atziririiti? Aña tii, naminami-
natatziro kamiithatzimoyitziriri Pawa.
Iroorikami naminaminatimi kamiithatz-
imoyitirini atziririiti, tii jompiratani ni-
natyi Jesucristo.

Jantawairi Pablo

¹¹Pinkimi iyikiiti, okaatzi
nokamantakimiri Kamiithari Ñaantsi,
kaari atziri yotakainawori. ¹²Aña iri
Jesucristo yotaakinawori maawoni,
tima kaari atziri ashityaawoni.
¹³Pikimakotaiyakinani tsika
nokantawita pairani iinta nimonkaayi-
witawo jamiyitari nojyininkapaini
Judá-mirinka. Pikimakotaiyakinani
ijatzii owanaa nokisaniintayiwitakari
kimisantayitanairiri Pawa, nowasanki-
taakaantawitaka ojiyiki, nokowawita
nowajyaantakairimi ikimisantayitanai.
¹⁴Tima nimapirowitanakityaawo
naaka nimonkaayiwitawo jamiyitari
pairani nojyininkapaini, tikaatsi
notsipawitakari anaakotinani
nokantawitaka. ¹⁵Iro kantzimaitacha
pairani tikiraamintha notzimaajaitziita
naaka, jiyoshiitsitakina Pawa.
Antawoiti jitakotsitakina irootaki
jowawisaakoshiritantaanari.
¹⁶Joñaagaanari Itomi, niyotakotairi.
Ikowaki nokinkithatakotainiri kaari
Judá-mirinkatatsini tsika okantakota

jawisakoshiritantaitari. Tikaatsi atziri nosampitanaki nonkantiri: ¿Iitama nantiri? ¹⁷Tii noshiyashitapaintari noñiiri itayitakawori jotyaaantapiroritz janta Jerusalén-ki. Aña apatziro nowanakiro niyaatanaki Arabia-ki, ipoña nopiyapaaka irojatz Damasco-ki.

¹⁸Okanta awisaki pairani mawa osarintsi, ari niyaatashitakiri Pedro noñiiri isaiki irirori Jerusalén-ki, apa nosaikimowaitapaintziri okaatzi 15 kitijyiri. ¹⁹Iro kantacha tii noñaapaaki pashini Otyaantapirori, apa noñaapaakiri Jacobo iririntzi Awinkathariti.[‡] ²⁰Imapirotatya okaatzi nosankinatzimiri, tii namatawitzimi, jiyotzi irirori Pawa. ²¹Ipoña niyaataki nampitsiki Siria iijatz janta Cilicia-ki. ²²Tikira jiñaayitanaata Judea-jatzi ikaatzi kimisantayitanairiri Cristo, ²³apa ikimakoitashitakina ikantaitzi: “Jirika maamanitairi pairani ikisaniintai, kowawitachari japirotai, ikinkithatakotairo irirori tsika ikantaita ikimisantaitzi”. ²⁴Irootaki ipinkathayitantaariri irirori Pawa ikimakoyitakina.

2 Okanta awisaki pairani 14 osarintsi, ari niyaatairi iijatz Jerusalén notsipatanakari Bernabé ipoña Tito. ²Iro niyaatantakari tima Pawa oiminthashiryaakinari. Okanta nariitaka pairani janta, napatotapaakiri jwayitziriri kimisantzinkari, nokamantapaakiri okaatzi nokinkithatakaayitairi kaari nojyininkata Kamiithari Ñaantsi. Iro napatotantapaakariri onkantya iiro aminaashiwaitanta okaatzi nantayitakiri. ³Tii noñiuro ishintsiwintaitawakiri notsipatakari Tito jimatairo intomishitaaninya, okantawita Grecia-paantiri jinatz irirori, kaari nojyininka. ⁴Tima ari

josatikashiwaitakari kajyaawaitachari inkimisantimi, iriyyitaki kowawitachari intomishitaanitakaantya. Tii inimoyitzi irirori isaikashiwaitaiya kimisantayitatsiri, onkimiwaityaawomi rookakaawintaatyirimi Jesucristo. Iro ikowapirotaiyini inkimitakotyaari ikanta ompirataari. ⁵Iro kantacha tii noshinitakaantziro inkimitakotyaari, iro nokowapirotaki jiyotakotiro Kamiithari Ñaantsi awisakoshiritantaiyaari. ⁶Ikanta nokinkithawaitakaapaakiri jiwari ipinkathayitzi kimisantanaatsiri, inimotanakiri, tikaatsi pashini ñaantsi inkantanakiri. (Kimitaka nokinashiniintaka nokantaki “jiwari ipinkathataitzi”, aña tikaatsi atziri jimaakiti Pawa.) ⁷Iro kaari otzimanta inkantawakinari, tima jiyotanaki imapirotatya jotyaaantakina Pawa nokinkithatakotainiri Kamiithari Ñaantsi kaari totamishitaanitachani. Ikimitaakiri Pedro jotyaaantakiri irirori inkinkithatakaayitairi nokaatzi notomishitaaniyita. ⁸Tima iriitaki Pawa otyaaantakiriri Pedro inkinkithatakaayitairi totamishitaaniriiti. Irijatz otyaaantakinari naaka nonkinkithatakaayitairi kaari nojyininkata. ⁹Ikanta Jacobo, Pedro ipoña Juan, itayitakawori ijiwatziri kimisantzinkari, jiyotanaki iri Pawa itakotaanari, iri shinitakinawori nantayitakiri. Aripaiti jaawakina kamiitha, ari ikimitaawakiri iijatz Bernabé, ari onkantya niyaatakaantyaawori nonkinkithatakaayitairi kaari nojyininkata. Ari inkimitanatyari irirori inkinkithatakaayitairi ikaatzi totamishitaanitachari.[¶] ¹⁰Ipoña ikantanakina: “Aririka piyaayitaki tsikarika, ontzimatyii pitakoyitaiyaari ashironkainkariiti”.

[‡]1:19 Jacobo, irijatz ikantaitziri iijatz Santiago.

[¶]2:9 Pedro, irijatz ikantsitaitari iijatz Cefas.

Aritaki nimatsitakawo nitakoyitakari, irootaki nantapiintakiri.

Ikisathaitziri Pedro Antioquía-ki

¹¹ Ikanta jijaataki pairani Pedro Antioquía-ki, tzimatsi ikinakaashitakari irirori, ari noshintsithatakiri. ¹² Tima owakiraa jijaataki pairani Antioquía-ki, jimawitapaakawo kamiithari, jatyootapaakiri kaari iyyininkata. Iro kantacha jariitaiyakani pairani jotyaantani Jacobo, ari otzmanakiri ikinakaashitani Pedro, jowajyaantanakiro jatyooowitari kaari iyyininkata. Antawoiti ithaawantakari ariiyitapainchari amiyitawori itomishitanita. ¹³ Jimatsitanakawo pashini Judá-mirinkaiti kimisantaw- itainchari, ari ikimitsitanakari iijatzi Bernabé irirori, jimatakotanakiri jirikaiti. ¹⁴ Ikanta noñaakiri Pedro tii jimonkaatziro tyaaryoori Kamiithari Naantsi, ari napatotakiri ikaatzi kimisantayitatsiri, jiñagayakinani maawoni nokantakiri Pedro: “Judá-mirinka pinatzi iiroka, powajyaantairo amiyitari pairani, pikimitakotakari kaari ajyininkata. ¿Litama pishintsiwintantariri atziriri kaari Judá-mirinkatatsini joyyakotairo akimiyita aaka? ¹⁵ Imapirowitatya, a-Judá-mirinkatzi aakaiti, tii akimitakowitari kaari ajyininkata ikantaitapiintawitari ‘kaaripiroshiriri’. ¹⁶ Iro kantacha, ayotzi tikaatsi matironi intampatzikashiriti jimonkaaw- ityaawomi Ikantakaantaitani, aña apaniroini jimatziro Jesucristo jotampatzikashiritakai awintaashiri- taari. Irootaki awintaantaariri aaka, antampatzikashiritaita. Tima tii imatziro otampatzikashiritanti Ikan- takaantaitani”. ¹⁷ Incha nonkantawaki: Aririka aminaminatanakiro jotampatzikashiriyitai Jesucristo, ari okanta owajyaantantanaawori

aminaminawitawo amonkaatiromi Ikantakaantaitani. Impoña intzimi kantatsini: Kaaripiroshiritakimi powajyaantairo Ikantakaantaitani. ¿Imapiroma ikaaripiroshiritakaakai Jesucristo? Aña tii. ¹⁸ Iro aminaashi- waitachari ashintsiwintawakaiya, ankanti: “Thami amonkaayitairo maawoni Ikantakaantaitani”. Iro kimiwaitakawori napirotiromi nompookiro kaari witsikachani kamiitha, impoña napiitairomi niwitsikairo tsika okantawita pairani. ¹⁹ Tima okimiwaitakawo nonkamapithatakityiromi naaka Ikantakaantaitani, ari okaatapaaki nopankinatawo nimonkaayitairo. Apa noñiuro nañagai nantainiri okaatzi ikowakaanari Pawa. ²⁰ Nokimitakaan- tanakiro nontsipatanaatyiyiiaarimi Cristo ikimaatsitakaitakari pairani ipaikakoitakiri. Tima nokimi- tanaatyaari ikanta kaminkari, tikaatsi jantanai, okaatzi nantayitanairi tii naaka nintakaashitironi, Cristo antakaanawori. Nawintaanaari Itomi Pawa, tima antawoiti jitakotaana, ikamawintaana. ²¹ Tii nokowi napaatiro inishironkataana Pawa. Irootaki kaari nokantanta: “Ontzimatyii amonkaayitiro Ikantakaantaitani añaantyaawori owawisaakoshiriyitai”. Tima aririkami nonkantimi, aminaashityaami ikamawintayitakai Cristo.

Inampishiritantai Tasorintsinkantsi awintaashirityaaririka Cristo

3 Iyikiiti nampiyitawori Galacia-ki, ¿tsikama okinakika piyotani? ¿Litama amatawitakimiri? Pairani ojyiki nokinkithatakaakimiro tsika ikantaitakiri Jesucristo ipaikakoitakiri. ² Apa nokowi nosampitimi tsika ikanta inampishiritantakimiri Tasorintsinkantsi. ¿Irooma inamp-

ishiritantakimiri pimonkaayitziro
Ikantakaantaitani? Aña tii. Iro
kantakaantakirori pawintaashiritanaari
Cristo. ³¿Pipiyakotakiroma itam-
patzikashiritaimi Tasorintsinkantsi?
¿Irooma pikinkishiryaari piñaash-
intsiwaitya apaniroini piwathaki iro
othotyakaaimini ontampatzikashir-
itakaimi? ⁴¿Aminaashityaama
pikimaatsiwintakari kitziroini? Kimi-
taka tii aminaashiwaita. ⁵Tima Pawa
otyaantakimiriri Tasorintsinkantsi,
itasonkawintayitakimi, piñaayitakiro
oiyita kaari piñaapiintayiwita. ¿Irooma
piñaantayitakawori okantakaantziro
pimonkaayitziro Ikantakaantaitani?
Aña tii. Iro piñaantayitakawori
pawintaanaari Jesucristo.

Ikajyaakaawakaari Pawa itsipataru Abraham

⁶Tima pairani Abraham-ni
jawintaanakari Pawa, irootaki
ikimitakaantaariri itampatzikashiritani.
⁷Iro piyotaiyirini iiroka, inkaati
awintaashiriyitaachani, iriitaki
matakirori ikimitakotaari Abraham-ni.
⁸Jiroka Osankinarintsipirori
jiñaawaitakiri Pawa jiñaanatziri
Abraham-ni, tima jiyotsitataika aritaki
jotampatzikashiriyitairi pashinijatzu
atziriiti kaari Judá-mirinkatatsini
aririka jawintaashiritaiyaari. Ikantaki
pairani:
Tasonkawintaari pinatzu iiroka pawin-
taashiritaana, ari nonkimitakaayi-
taiyaari iijatzu pashinijatzu atziriiti.
⁹Ari ikantzimaitakari Pawa tasonkaw-
inta jowayitairi awintaashiriyitzinkari,
ikimitakaantaari tsika ikantakiri
pairani Abraham-ni jawintaashiritakari.
¹⁰Tima ikaatzu awintaawori
ipankinatawo jimonkaayitziromi
Ikantakaantaitani, tii okantzi jothotyiro
jimonkaayitziro, ari jashironkaayitaiya.
Tima josankinaitaki pairani kantatsiri:

Ari jashironkaayitaiya inkaati kaari oth-
otyironi jimonkaayitziro josanki-
naitakiri Ikantakaantaitani.

¹¹Ari okantzimaita, tikaatsi matironi
intampatzikashirizimotiri Pawa
jimonkaayitziromi Ikantakaantaitani.
Irootaki ikantantaitari osankinarintsiki:
Tampatzikashiriri jinatzu awintaashiriri,
ari jiñiuro jañaantaiyaawo.

¹²Irooma Ikantakaantaitani tii
ari onkanta, tima josankinaitaki
kantatsiri:

Inkaatirika monkaataironi, iriitaki ñi-
ironi jañaashiriyitai.

¹³Iro kantzimaitacha ikamintha
Cristo jookaakowintai jowasanki-
taawintziromi Ikantakaantaitani,
aña iri jashitakagaitaka apaniroini
jowasankitagaitakiri. (Iriitaki
okantakotakiri osankinarintsiki,
ikantaitaki pairani:

Owasankitaari jinatzu ithataitziri
inchakotaki.)

¹⁴Iro jimatantakawori jiroka Jesucristo,
tima irootaki ikajyaakagaitakiriri
pairani Abraham-ni. Ari okanta jiñaan-
tayitaawori kaari Judá-mirinkatatsi
intasonkawintayitairi, itsipashiriyitai
maawoni Tasorintsinkantsi
awintaashiriyitairi.

¹⁵Pinkimi iyikiiti nonkinkithatako-
timiro okaatzu amiyitari aaka. Ontz-
imirika oitya ankajyaakaawakaiyaari,
osankinatakotziro iro jiyotantaityaari
tzimatsi amonkaatiniriri ajyininka.
Aririka osankinatakotatya, tikaatsi
matironi jowashiñagairo okaatzu osank-
inatainchari. ¹⁶Ari ikimitaakiro pairani
Pawa, tzimatsi ikajyaakaakiniriri
Abraham-ni impiriri intsipataakiri
incharininyaari. Piñaakiro iyikiiti,
tii ikinkithatakoitziri jaka inkaati
inchariniyitanatyaari Abraham-ni, apa
ikinkithatakota apaani incharininyaari,
iriitaki Cristo. ¹⁷Ñaakiro, iriitaki
jitaka Pawa pairani Abraham-ni

ikajyaakaakiniri, ikantakiri: “Abraham, tzimatsi antzimotawakaiyaari”. Ipoña awisaki pairani okaatzi 430 osarintsi, ari jimpoitairi Moisés-ni josankinayitairo Ikantakaantziri Pawa. Iro kantzimaitacha okaatzi josankinayitakiri Moisés-ni, tii owashiñairo okaatzi ikajyaakaaitakariri Pawa pairani Abraham-ni irirori. ¹⁸ Tima iroorikami kowapirotachani amonkaayitairomi Ikantakaantaitani añaantyaawori impayitairi Pawa, aminaashityaami okaatzi ikajyaakaitsitakanariri pairani Abraham-ni. Tima pairani tii otzimitsiwita Ikantakaantaitani jimonkaatirimi Abraham-ni, apa jawintaashiritakari Pawa, irootaki ikajyaakaantakanariri jowawisaakoshiritairi.

Itama otzimantari ikantakaantaitani

¹⁹ ¿Itama otzimantakari Ikantakaantaitani? Iro otzimantakari oñaagantiro ipiyathanka atzirriiti, irojatzi jariitantatyaari incharininyaari Abraham-ni ikajyaakagaitakiniri pairani. Iri jotyaantaki Pawa maninkariiti josankinatakairi Moisés-ni Ikantakaantaitani. Iri Moisés kankowintakiriri atzirriiti. ²⁰ Tima ojyiki ikaataki kankowintantaniri. Iriima Pawa apaani ikanta irirori.

²¹ ¿Owashiñaakiroma Ikantakaantaitani okaatzi ikajyaakaakiniriri Pawa Abraham-ni? Aña tii owashiñairo. Iroorikami owawisaakoshiritantatsinimi Ikantakaantaitani, aritakimi imatakiromi ookaakowintairimi onkantantyaari antampatzikashiriyitai aririka amonkaayitairo. ²² Iro kantacha, oñaagakairo osankinarintsi imapiro akaaripiroshiriyitaka. Ontzimatyii awintaashiritaiyaari Jesucristo, añaantaiyaawori ikajyaakaakairi pairani Pawa.

²³ Tima pairani tikira awintaashiritanaata, kimiwaitaka

omontyaakaantaimi Ikantakaantaitani, oyaawinta akanta imonkaatyawintaashiritantyaari, tii añaawitawo asaikashiwaitya antayitairo anintakaanikiini aaka. ²⁴ Tima pairani iyotaayitai Ikantakaantaitani, okimitakaantakai jiyotaitziriri iinti jiyotantyaawori oitya jantiri. Irootaki iyotakairori iijatzi awintaashiritantaariri Cristo, ari okanta otampatzikashiriyitantairi awintaashiritaari. ²⁵ Aritaki ayoyitairo awintaashiriyitaari, tii okowanaa iyotaayitai Ikantakaantaitani oitya antairi. ²⁶ Tima awintaashiri powayitanairi Cristo, itomi jowayitanaimi Pawa. ²⁷ Pikaatzi powiinkaawintaari Cristo, pikimitakaantanaatyaawo iriimi pinkithaatakotaiya. ²⁸ Tima pikaatzi pawintaashiritanaari Jesucristo, tikaatsi jimaakitanaari irirori, okantawita: aakarika Judá-mirinka, tiirika a-Judá-mirinkatzi, aakarika ompirataari, tiirika pompirataaritz, aakarika shirampari, iroorika kooya, tima tikaatsi oitayita jiroka, owithaawakaa ikantakaayitai maawoni. ²⁹ Tima awintaashiri powayitanairi Cristo, kimiwaitajaanana iirokami incharinintaiyaami Abraham-ni, iirokatakai ñiironi okaatzi ikajyaakagaitakiniriri pairani irirori.

4 Pinkimi nonkanti iijatzi. Ikimitakaitakari inchaaniki jashitakaari iwaapati jajyaagawo inkajyaakairi paata jantaritaki. Okantawitaka iriiwitaka ashitakawo jajyaagawo, iiniro jiryaanitz, ikimitakotari ikanta ompirataari, ² tima tzimatsi kimpoyiiniriri jajyaagawo jashitakaariri iwaapati. Paata aririka jantaritaki, imonkaataatya ikantakiri ashitariri, aripaiti impaitairi jashitakaitariri pairani. ³ Ari akantayitakari aakaiti pairani, akimitakotakari ikanta iinti, akimiwitakari iijatzi ompirataari, amonkaatashiwaitakawo jamiyitapi-

intaitakari isaawiki. ⁴Iro kantacha inintapaititapaaki Pawa, jotyaantakiri Itomi, itzimantapaakawo tsinani, ontzimatyii jimonkaatapaintiro Ikan-takaantaitani. ⁵Iro jotyaantantaitakariri onkantya isaikashiwaitantaiyaari monkaayiwitawori Ikantakaantaitani. Iro añaantaawori itomiyitai Pawa. ⁶Tima itomi pinayitaatzi Pawa, jotyaantakimiri Tasorintsinkantsi inampishiritantimi. Iriitaki ñaawaitakaayitairi aririka amanayitya, akantzi: “¡Paapá, Ashitanarí!” ⁷Ñaakiro tii pikimitakotaari ikanta pairani ompirataari, itomi jowayitaimi Pawa. Tima itomitaimi, ikowaki piñaayitairo okaatzi ikajyaakaayitakimiri.

**Ampankintyaaworika
Ikantakaantaitani
akimitanaatyaari pimantaari**

⁸Tima pairani tii piyowitari Pawa, apa piwawanitashiyitakawo jiwitsikanipaini atziri, irootaki ompirayitzimiri. Tiimaita ompawawitya jiroka. ⁹Irooma iroñaaka piyotairi iiroka Pawapirotatsiri. Ankan-takotiro, aña iriitaki Pawa yotzimiri iiroka, jaapatziyaimi. ¿Iitama pikowan-tari papiitairo pikantawita pairani? Tii opantawo. ¿Pikowatziima pinkimitako-taiyaari pimantaari? ¹⁰Tima pomairin-tapiintantakawo kitijyiripaini, kashiri-paini, iijatzi osarintsipaini. ¹¹Tii pini-motakaayitinawo. Kimitaka aminaashiy-itaka okaatzi niyotaawitakimiri.

¹²Iyikiiti, pinkimi nonkantimiri: Ontzimatyii pinkimitaiyaana naaka, tima nowajyaantairo nokantawita pairani, nokimitakotaimiro pikantaiyani iirokaiti kitziroini. Tii pimanintashir-itawakina ¹³nomantsiyawaiwitaka, nosaikimotakimi, ari okanta nitan-tapaakawori nokinkithatakotzimiro Kamiithari Ñantsi. ¹⁴Aña tii pimanintashiritawakina piñaawakina nomantsiyawaitaki, pikimitakaantakina

naakami imaninkariti Pawa, paawakina kamiitha. Pikimitakaantakina iijatzi iriirika paawaki kamiitha Jesucristo. ¹⁵Pairani owakiraa piñaawakina antawoiti pikimoshiriwintawakina. Kimiwaitakimi aritaki pantaki-nawomi nonkantimimi: “Iyikiiti, pinkithokiryiinawo poki pimpinawo”. Iro pantantyaawori jiroka tima antawoiti pitakotakina. ¿Tsikama iitaka kaari pikimoshiriwintantaana iroñaaka? ¹⁶¿Piñaajaantakima nokisaniintatziimi nokinkithatakotzimiro tyaauroi? ¹⁷Iyikiiti, ikaatzi kowatsiri intzip-inashiriyitakaimi, ikowayitazzi irirori pinkinkishiritakotiri kamiithashiri jinayitzi. Tii ikamiithashiriyitzi, aña ikowayitazzi pinthainkashiriyitaina naaka, iro paapatziyantaaari irirori. ¹⁸Kamiitha iyikiiti onkantaitatyaani paapiintina kamiitha, tii okowajaantzi nosaikimotimi. ¹⁹Notomiiti, antawoiti okatsitzimotakina nokinkishiritakoyitzi-imi, kimiwaitaka okatsitakotzi tsinani. Iikiro onkatsitzimotatyina irojatzi pi-monkaatantatyaawori jinintakaakimiri Cristo. ²⁰Tsika nonkantaajaityaaka nosaikimotantaimiri janta onkantya nonkinkithawaitakaantimiri kamiitha. Tima tii niyotzi oita awijiyimotakimiri.

Ojyakaawintantzi Sara ipoña Agar

²¹Nokowi jakina ikaatzi kowayitatsiri jimonkaayitairo Ikantakaantaitani. ¿Tiima ikimakotziro tsika okantakota? ²²Jiroka okantakota: Pairani itzimaki apiti itomi Abraham-ni. Itakawori itomi, iri owaiyantakiri pimantaawo, iriima pashini itomi, iri owaiyantakiri iinapirori, kaari jompirata. ²³Tima jinintakaanikiini Abraham-ni jowaiyantakaakiro pimantaawo, irootaki tasonkacha jowaiyantapiintatziro iintsipaini. Iriima owaiyantakiri iinapirori, jinashitaka irirori, tima iriitaki ikajyaakaakinirori

Pawa. ²⁴Tzimatsi oita oiyakaawintakiri jiroka apiti tsinani, tima apiti okaatzi kajyaakaawakaantsi. Tsinani iitachari Agar pimantaawo, irootaki ikimitakari ikaatzi pankinatawori jimonkaatiromi Ikantakaantaitani josankinatakantakiri pairani Pawa otzishiki Sinaf. ²⁵Jiroka otzishi Sinaf saikatsiri Arabia-ki, ari jiiitaitzirori iijatzi Agar. Ikaatzi otomiyitari Agar, ikimitakotakawo tsika okanta ompirataawo. Iriitaki oiyakaawintakiri Jerusalén-jatzi pankinatashiwaitawori Ikantakaantaitani. ²⁶Irooma pashini tsinani iinapirotari Abraham-ni kaari pimantaawo, iri oiyakaawintakiri nintaayitaachani pashiniki nampitsi iitachari iijatzi Jerusalén saikatsiri inkitiki. ²⁷Iro josankinatakoitaki pairani ikantaitaki:

Okantawitaka tii powaiyantzi, maanirothaki pinawitaka, iro kantzimaitacha antawoiti piñiuro pinkimoshiritai.

Tii piñaawitawo pinkimaatsiwaitya powaiyanti, pinthaamintawintya.

Tima oiyiki tzimaatsini powaiyani okantawitaka jimanintawiiitakimi, ari panaakotairo tzimawitachari oimi.

²⁸Iyikiiti, ari akimitaari Isaac otomi iinapirori Abraham-ni, tima tzimatsi ikajyaakaayitakairi iijatzi aakaiti. ²⁹Ikimita pairani otomi tsinani ompirataawo tzimaintsiri jinintakaanikiini Abraham-ni, antawoiti ikisaniintakiri otomi iinapirori tzimaintsiri inintakaanikiini Tasorintsinkantsi. Irootaki tasonkachari iijatzi iroñaaka. ³⁰Iro kantzimaitacha ¿litama ikantaitakiriri Abraham-ni osankinarintsiki? Tima ikantaitaki:

Ontzimatyii pomishitowiro pompiratani, iyaataita, aanairiita otomi. Tima iri otomi piinapirori

ashitaiyaawoni okaatzi tzimimotzimiri.

³¹Ari okantzimaita iyikiiti, tii otomiyitai ompirataawo, aña akimiyitaari otomi tsinani saikashiwaitaachari.

Pintyaaryoowintairo pisaikashiwaita

5 Tima iriitaki Cristo kimitakaantakawori jomishitowakaantaimi, irootaki añaantaawori asaikawaitashitaa. Ontzimatyii antyaaryoowintayitairo, tii okantzi apiitairo ankimitakotaiyaari ompirataari. ²Pinkimi nonkanti.

Naakataki Pablo kamantzimirori jiroka ñaantsi. Aririka pinkowi pimonkaatiro intomishitaaniitimi, aminaashiwaitaka pikimisantairi Cristo. ³Nokowi napiitiro nonkantiri kowatsiri intomishitaaniitya, ontzimatyii jothotyiro maawoni Ikantakaantaitani.

⁴Tima ikaatzi kowanaatsiri jimonkaatiro Ikantakaantaitani onkantya jotampatzikashiriyiitantaariri, jintainaryaapithaitairi Cristo, iiro jiiñiuro nishironkataantsi.

⁵Irooma aakaiti, ikantakaakawo Tasorintsinkantsi akimisantairi Cristo, oyaakowintashiri owiri jotampatzikashiritai. ⁶Tzimayitatsi totamishitaanitachari, iriima pashini tii jimatziro irirori. Tii okowajaanta jiroka jashiyitaira Cristo. Iro kowapirotacha ankimisantapirotanairi ari onkantya atakoyitawakaantanaiyaari. ⁷Pairani kamiitha pikanta pikimisantayitanaki.

¿litama owajyaantakaakimirori tyaryoori? ⁸Tii iri owajyaantakaimironi itajaantanakimiri jiyoshiiwitakimi. ⁹Tima ikantaitzi: “Kapichiini inawita shiniyakaawori tanta, aritaki imatakiro oshiniyakaairo maawoni tantapatha”. ¹⁰Nawintaakari naaka Awinkathariti, iri kinkishiritakaimini iiro poshiritantawo pashiniyitatsiri. Iro kantzimaitacha, ari jowasankitaitakiri

kowatsiri intzipinashiritakaimi, onkantawitayta tsikarika intzimi. ¹¹Iyikiiti, tii noshintsiwintaaajaitzimi pintomishitaanitya. Ari nonkantimi, ¿Arima inkisaniintawintaitakinawomi nokinkithatakotziro ipaikakotaitakiri Cristo? ¹²Iro kantzimaitacha, ikaatzi kowatsiri intzipinashiritakaimi, nokowataiki naaka iri pithokashitaitachani intotaanitya.

¹³Pinkimi nonkanti iyikiiti. Jiyoshi-yiitaimi okanta piñaantayitaawori pisaikashiwaiyita. Iro kantzimaitacha, tii okantzi pantayitairo okaatzi pinintashiyitari iiroka. Aña iro kamiithatatsi pitakotawakaayitaiya. ¹⁴Ojyiki inawita ñaantsi josankinayitakiri Ikantakaantaniki, iro kantzimaitachari, apaani okanta kowapirotachari ayotairi, okantzi:

Pitakotaiyaari pijyininka, pinkimitakaantairi pitakotawo piwatha iiroka.

¹⁵Irooma aririka powatsimaawakaiya, imoña pinkisawakaayitya iijatzi, ari piñaakiro powamaashiritawakaiya.

Inintashitairi, opoña ikowakaantziri Tasorintsinkantsi

¹⁶Pinkimi nonkanti: Aririka pantapiintayitairo ikowakaimiri Tasorintsinkantsi, ari piñiuro powajyaantairo pinintashiyitari. ¹⁷Tima tzimatsi pinintashitari iiroka, tzimatsi iijatzi ikowakaimiri Tasorintsinkantsi. Tii otywakaa jiroka, aña inashiyita. Ari okanta iiro pantapiintantawo pinintashitari. ¹⁸Tima iriirika Tasorintsinkantsi antakaanaimironi jinintakaayitzimiri, tii pañimotairo Ikantakaantaitani. ¹⁹Tii jomaanta antapiintayitairori inintashitari, jiroka ikantayita: Tii ikinayitawo itsipatari, imayimpiriwaitzi, ipaantawakaawaita, ñaathatashiwaitantaniri jinatzi, ²⁰jamanayitari witsikaantsi,

ijyiryayita, ikisaniintawakaawaita, jiñaanaminthatawakaiyani, tii jawintaawakaa, ikatsimatawakaayita, jimaamanitawakaa, ikisaniintawakaayita, tii jaapatziyawakaa, ²¹isamaniintantawaitzi, itsitokawakaa, ishinkiwaiyita, ikowapiroshiritakiro joimoshirinkawaita jantantyaawori kaaripirori, jantayitziro tsikarika oiyitari. Tima irootaki noshintsithatakimiri pairani iiro pantantayitawo jiroka. Tima aririka pantayitakiro, iiro piñiuro impinkathariwintaimi Pawa. ²²Irooma okaatzi jantakaantziri Tasorintsinkantsi, añiuro atakotantya, thaaminta ankantya, kamiitha asaikanai, iiro athaawakowaita, nishironkata owanti, aapatziya ankantanti, tyaaryoo ankantawintantya, ²³tsinampashiri ankantya, iiro anintashiwaitawo oityaarika. Tii onthañaapithatairo Ikan-takaantaitani amayitairo jirokapaini. ²⁴Iro kantacha, ikaatzi owajyaantairori kaaripirori jashiyitaari Cristo, okimiwaitakawo impaikakotaatyiiromi inintapiintashitakari jantashiyityaarimi irirori.

²⁵Tima inampishiritantai Tasorintsinkantsi, ontzimatyii amayitapiintairo okaatzi ikowakaayitairi. ²⁶Tii okamiithatzi asagaawintawaita, tii okamiithatzi ankantzimoniintakaawaitaari ajyininka, tii okamiithatzi iijatzi ankisaniintakowaitiri jashiyitari pashini.

6Iyikiiti, aririka piñi tzimatsini ikinakaashitani, tima antapashiri pikantaka iiroka, pinkaminairi. Paamaakowintya pikijyirikari, otzimikari pikinakaashitani iiroka. ²Pimitakotawakaiya, pinkimitakaantiro pijamparyaakotawakaiyaami jinaitziro tinari. Tima ari onkantya pimonkaantantyaawori pantayitanairo ikowakaimiri Cristo. ³Tzimatsirika

kinkishiriwaitachani, inkanti: “Ñapiro ninatzi naaka”. Apaniroini jamatawiwaitaka tima tikaatsi iimachiitya irirori. ⁴Aña ankinkishiritakotyaa maawoni, inkini ankimoshiriwintawaitya. Iiro akantashiriwaitashita: “Nanaakiri jirinta”. ⁵Tima maawoni otzimayitzi antayitiri.

⁶Ikaatzi ikinkithatakaapiintaitziri iñaani Pawa, okamiithatzi impinayitiri kinkithatatsiri, tima tzimatsi kowityiimoyitiziri irirori.

⁷Tikaatsi matironi jamatawitiri Pawa. Ikaatzi kowawitachari jamatawitirimi, apaniroini jamatawiwaitaka. Okimiwaitakawo oitarika impankiitirimi, aririka onkithokitanaki iiro opashinitzi okithoki irojatzi jiyoshiitai tsika okanta ipankitakiri. ⁸Ari ikimitari ikaatzi antapiintakirori inintashitari, kimitawaitaka joyiipataatyiiromi owasankitaantsi. Iriima ikaatzi antanaironi ikowakaantziri Tasorintsinkantsi, kimitawaita iri oyiipataironimi kañaanitaantsi. ⁹Ontzimatyii aamaakowintya iiro apirawintawo antayitairo kamiithayitatsiri. Iikiro aatakaatyiiro iiro okantzimoniintawaitai, iro añaantaiyaawori kimiwitawori joyiipataitakiri. ¹⁰Irootaki okowapirotantari anishironkayitairi maawoni, aaka tyaaryoopirotawakaachani akaatzi akimisantayitai.

Ithamintawo Pablo ipakakowintakari Cristo

¹¹Iyikiiti, naaka osankinatajaantzimirori nakoki jiroka, antawopaini nokantayitakimiro. ¹²Tima ikaatzi

shintsiwintakimiri pintomishi-taaniiyitya, inintakaashiwaitawo irirori, iro jinimotakaantyaariri ikaataiyini. Ari onkantya iiro imaamaniwaitantari inkinkithatakotiri Cristo ipaikakoitakiri. ¹³Tima ikaatzi totamishitaaninchari, tiitya jimonkaataajaitziro Ikantakaantaitani. Iro kantacha ishintsiwintaiyakimini iiroka pintomishitaanitaiyaani, ari onkantya jasagaawintantyaari aririka jimatakaakimiro ishintsiwintzimiri. ¹⁴Irooma naaka tii nokowi nasagaawintawaitya, aña iro nokowataiki nonthaamintaiyaawo ipaikakotaitakiri Awinkathariti Jesucristo. Tima ipaikakowintakina naaka Cristo, okimiwaitanaawomi onkamapithatatyinami isaawisato, ari nokimitzimotakawo iijatzi naaka nokamapithatakiro isaawisato. ¹⁵Tikaatsi oitzimotanaiyaari Cristo aakarika totamishitaaniri, tiirika atomishitaanita. Aña iro kowapirotanaachari ikimitakaantayitai owakiraami jiwitsikayitai. ¹⁶Inkaati kimisantayitaironi nokantayitakiri, ari isaikayitai kamiitha, nishironka jowayitairi. Ari inkantaiyaari ikaatzi jashipiroyitaari Pawa, ikimitaawitakari pairani Israel-mirinkaiti.

¹⁷Ari okaatapaaki iyikiiti, tii nokowi imaamaniwaitaitina. Tima oiyikitaki jowirontawintaitakinari naaka Awinkathariti Jesús.

Iwiyaantawori withataantsi

¹⁸Iyikiiti, onkamintha inishironkayitaimi Awinkathariti Jesucristo. Ari onkantyaari.

JOSANKINARI PABLO JOTYAANTZINIRI EFESO-JATZIITI

Withataantsi

1 Naaka Pablo, Jotyaantapirori Jesucristo ninatzi, irootaki ikowakaakinari Pawa. Iirokaiti nosankinayitzini pikaatzi jashiyitaimi Pawa, pikinatanaari iijatzi Jesucristo pawintaanaari janta Efeso-ki. ²Onkamintha inishironkataimi Ashitairi Pawa, kamiitha isaikakaayitaimi, ari inkimitsitimiri iijatzi Awinkathariti Jesucristo.

Itasonkashiriwintantzi Cristo

³Thami anthaamintaiyaari Pawa, iwaapatitari Awinkathariti Jesucristo, iri tasonkashiriwintairi jotyaantakairi Cristo ipoñaakawo inkitikinta. ⁴Iri yoshiitakairi kitziroini tikiraamintha jiwitsikiroota kipatsi, jiyotsitaka ari jashiyitai Itomi, kitishiri ankantz-imotaiyaari, tikaatsi ikantakotai. ⁵Antawoiti jitakoyitakai. Ari okanta jotyaantantakairiri Jesucristo, iro opoñaantari itomiyitai, tima ikowitataika pairani inishironkayitai. ⁶Irootaki anthaamintantaiyaariri Pawa, tima antawoiti inishironkayitai, jaapatziyayitai, iro opoñaantari jotyaantakairi jitakopirotani. ⁷Tima antawoiti jitakoyitai, ipinakowintayitai ikapathainkawintakai Itomi. Ari okanta ipiyakotantairori antayiwitakawo kaaripirori. ⁸Ari ikinakaataikiro Pawa, tima yotaniri jinatzi, iroopirori ikinkishiritani irirori. ⁹Jiyotakaayitairo okaatzi ikinkishiritsitakari irirori, tikaatsi yowityaawoni onkaati jantairi. ¹⁰Tima okaatzi ikinkishiritsitakari, ari othotyaatya imonkaayitaiya. Aririka impiyai Cristo, ari impinkathariwinta-

pairi maawoni tzimayitatsiri inkitiki, iijatzi kipatsiki.

¹¹Ikinkishiritsitakawo okaatzi jiyotakaayitairi iroñaaka. Irootaki jiyoshiiyitantairi, tima ikajyaakaitsitakairi Itomi jotyaantainiri aakaiti. Tima okaatzi jantayitakiri, iro ikinkishiritsitakari irirori. ¹²Irootaki jimayitantakawori jiroka Pawa, onkantya nonthaamintantaiyaari nokaataiyini nitayitakawo nawintaakari Cristo. ¹³Ari pikimiyitakari iijatzi iirokaiti, owakiraa pikimakotawakiri Cristo, ikinkithatakotaitapaakiro Kamiithari Ñaantsi, pikimisananaki. Tima ikajyaakaitsitakimiri pairani jotyaantimiri Tasorintsinkantsi, iri yotakaimironi jashiyitaimi, ari inkantaitatyironi inampishiritantaimi. ¹⁴Tima añiuro tii jookawintai Tasorintsinkantsi, ari ayotziri imapiro Pawa jothotyiro okaatzi ikajyaakagairi. Ari onkantaatyiiya irojatzii inkimিতাকাantairomi jomishitowaatyirimi ikaatzi ipinakowintairi jashiyitaari. Irootaki inthaamintawintantaiyaariri.

Yoshiritakaantzirori ipoña oñaagantzirori

¹⁵Tima nokimakotakimi tsika pikanta pikimisananairi Awinkathariti Jesús, tsika pikanta pitakoyitanaari ikaatzi itasorintsitakaitairi, ¹⁶tii nowajyaantziro nopaasoonkitakowintzimi, namanamanaatakotapiintzimi. ¹⁷Namanamanaatari Iwawani Awinkathariti Jesucristo, ashiiyitawori owaniinkawontsi. Iro nokowakotziriri jiyoshiritakaimi, joñaagapirotaimiro tsika ikantakota irirori, ¹⁸inkinkishiritakaimi onkantya piyotakotantyaawori joyaakoniintari ikaimashiriyiitairi, piyotakotantyaawori iijatzi owaniinkatataika joñaagayitairiri Pawa jashiyitaari, ¹⁹piyotakotantyaawori iijatzi antawoiti

ishintsinka tikaatsi kimityaarini. Ojyiki onkantakaayitai ishintsinka akaatzi akimisantayitairi. Tima irojatzji ishintsinka ²⁰jowiriintantaariri pairani Cristo ikamawitaka, jaanairi inkitiki, jooaikawairi jakopiroriki. ²¹Ari ikaatairi Pawa ipinkathariwintairi maawoni pinkathariwitachari. Tii apa impinkathariwintairi ikaatzi tzymayitatsiri iroñaaka, ari ikaatzi impinkathariwintairi tzymayaatsini paata. Imapiro janaakotantaki, tima pinkatharipirori jinatzi. ²²Tima irijatzi Cristo jimatakairi Pawa ijiwatairo maawoni, ikimitakowaitakari aatzikiriri iisaniintani. Irijatzi Cristo ikimitakaanta Pawa iriimi jiiotaiyaarimi ikaatzi kimisantaatsiri. ²³Iriima ikaatzi kimisantayitaatsiri, kimiwaitaka iwathami jinaatyimi Cristo, inampishiriyitantaari. Jothotyiro iijatzi Cristo isaikayitaki tsikarika jantapaini.

Jitakotai Pawa iro awisakoshiriyitantaari

2 Iriitaki Pawa añaakaayitaimiri iirokaiti, tima pairani kimiwaitaka owamaayitatyimimi piyaaripiroshirinka, ²iro pantayitapiintakiri tsika ikanta piñaayitziri isaawisatziiiti, pantashitakawo ikantakaantziri oshinchiirori tampiyainka, irijatzi kantakaawori ijyikitantari piyathariiti. ³Ari akantawitakari pairani maawoni aakaiti, antapiintakiro anintakaashiyitari, añaamatashiyitari iijatzi, irootaki akinkishiritapiintakiri. Ari ojakowitakari inkaati jowasankitaayitairi. ⁴Iro kantzimaitacha Pawa nishironkatantaniri, jitakoyitai antawoiti, ⁵jañaakaayitai owamaimawitakai kaaripirori, jañaakagairi Cristo. (Tima antawoiti inishironkataimi Pawa, irootaki jowawisaakoshiritantaimiri iijatzi iiroka.) ⁶Tima jañaakagairi Cristo, ari

inkimitsitairi aakaiti. Iri kantakaawori atsipashiritantaariri Cristo Jesús inkitiki. ⁷Iro jantantakawori maawoni jirokapaini jiyoyiitantaari antawoiti jinishironkatantaki, jotyaaantakairi Cristo Jesús jowawisaakoshiriyitai. ⁸Irootaki piñaantaawori pawisakoshiriyitai poshiriyitaari. Aña iri Pawa, kimitakaantaawori impashitaimiro awisakoshiritaantsi, ⁹tii iiroka matironi powawisaakoshiritya apaniroini. Ari onkantya iiro pasagaawintashiwaitanta. ¹⁰Tima iro jiwitsikayitantakairi ankimisantairi Cristo Jesús antayitapiintainiri kamiithayitatsiri, irootaki ikowakaayitakairi kitziroini antayitainiri.

Aripirotairi Cristo ipaikakoitakiri

¹¹Tima maawoni iirokaiti tii pi-Judá-mirinkatzi, jiiyitzimi nojyininkapaini “Kaari totamishitaaniri”. Iriima iriroriiti jiiawakaayita “Totamishitaaniri”. Tikaatsi oitzimaitya, tima jantashiyitakawo koñaanitatsiri awathaki. ¹²Pinkinkishiritakotya pairani tikira pikimisantziriita Cristo, tii pitsipawitari Israel-mirinkaiti, pinashitaiyakani. Tii piyotakowitawo ikajyaakaawakaari. Okantawitaka pisaiki kipatsiki, tii piyotakotziri Pawa, tikaatsi poyaakoniinti. ¹³Irooma iroñaaka pikimisantairi Cristo Jesús, paapatziyaatyaari Pawa. Okantawitaka intaina powawitakari pairani, iro kantacha ikapathainkawintakimi pairani Cristo, aripaiti paapatziyaari Pawa. ¹⁴Ari okanta ikantakaakawo Cristo asaikantaari kamiitha. Iriitaki kantakaakari Judá-mirinka ijyininkatantaariri kaari Judá-mirinkatatsini, jaapatziyawakaa. Tima pairani antawoiti ikisaniintawakaayitaka. Irooma iroñaaka kimiwaitaka jotantoryaatziyiroimi otantotsi jiyoshiiwitakari kitziroini. ¹⁵Kantakaantakirori

opoñaantakari ikisaniintawakaa antawoiti, tima nojyininkapaini owanaa ikisaniintapiintakiri kaari monkaatironi Ikantakaantaitani. Iro kantacha ikimaatsiwaitakawo pairani iwathaki Cristo, ipiyapithatairi kantakaantzirori ikisaniintawakaa, ari opoñaanaa jaapatziyawakaayitanaa, okimiwaitanakawo apanimi atziri ikantanaa iroñaaka. ¹⁶Tima ikamawintakai pairani Cristo ipaikakoitakiri, ari okaatapaaki akisaniintawakaapiintaka, akimitakaantanakiro owamaakityiromi. Tima apaani akantanaa awathaki aripiroyitaari Pawa. ¹⁷Iro ikantsitantaitakari:

Ipokaki, ikamantayitaimiro Kamiithari Ñaantsi onkantya pisaikantaiyaari kamiitha, tima intaina pisaikayitaki. Ari ikimitaayitakiri iijatzi saikayitatsiri okaakiini.

¹⁸Tima iri Cristo kantakaakawori añaantaawori atsipataari awintaari Pawa, tima apintzi jinatzi Tasorintsinkantsi matakairori.

¹⁹Tii piyotakowitari pairani Pawa, tii pijyininkawitari iijatzi. Iro kantzimaitacha pikimiyaari iroñaaka ikaatzi kimisantayitziriri, tii pipashinitzimotairi, tima pijyininkayitaatyaaari Pawa. ²⁰Pikimiwaitanaawo irokami mapipanko jiwitsikaitakimi. Iriima Kamantantaniriiti ipoña Otyaantapiroriiti, iri kimityaawonimi otzitironi. Iriima Cristo iri kimitatyawonimi mapi jowayitakiri onaminaki otzipankotzirori. ²¹Tima okaatzi jiwitsikaitantakawori mapipanko, kamiitha opiwiryawakaayita irojatziiwitsikantatyaaari itasorintsipankoti Awinkathariti. ²²Ari pikimiytanaari irokaiti, pikimiwaitakawo okaatzi piwiryayitainchari, ari inampishiritantaimi Pawa.

Inkinkithatakaari Pablo kaari Judá-mirinkatatsini

3Irootaki opoñaantari, naaka Pablo, tima jomontyaitakina nokinkithatakotaimiri Jesucristo irokaiti kaari nojyininkata, ²piyotaiyini iri Pawa owakinari nonkinkithatakaayitaimi, tima antawoiti inishironkatakim. ³Tima aritaki nosankinatakimiro kapichiini tsika okanta jiñaawiyatakaakinawo kaari jiyotakowiita pairani. ⁴Aririka piñaanatakiro, ari piyotairo okaatzi naaka niyotakotairiri Cristo kaari jiyotakowiita pairani. ⁵Tima pairani tikaatsi atziri yotakowityaawoni jantiri Pawa. Iro kantzimaitacha, jiyotakaana Tasorintsinkantsi nokaatzi Notyaantapiroritzii iijatzi Kamantantaniriiti. ⁶Jiroka kaari jiyotakowiita: Aña jawisakoshiritsitaiya kaari nojyininkawita aririka inkamantayitairi Kamiithari Ñaantsi tsika ikantakota Cristo Jesús. Ari joñaagairi ikajyaakagaitakiriri Judá-mirinka, tima ijyininkayitawakaa. ⁷Irootaki nimatantaawori iroñaaka nokinkithayitairo, iriitaki Pawa tasonkawintashiritanari nantantawori, tima owanaa inishironkataana, otzimimotziri ishintsinka irirori.

⁸Aña naaka janaakotani maawoni oitishiritaari. Iro kantzimaitacha inishironkataana naaka, ishinitakina nokinkithatakotainiri Kamiithari Ñaantsi kaari Judá-mirinkatatsini, iro jiyotantaiyaari antawoiti itasonkawintayitairi Cristo. ⁹Ishinitakinawo noñaagairi okaatzi manakowitachari pairani jantiri Pawa. Tima iri witsikayitakirori maawoni añaayitairi iroñaaka. ¹⁰Iro jantantakawori maawoni jiroka, onkantya jiyotantyaari inkitiwiriiti pinkathariyatatsiri, yotaniri ikanta Pawa, aririka jiñaayitai

akaatzi akimisantairi. ¹¹Tima iro ikinkishiritapiintakari jantiri, irootaki jotyaaantantakariri Awinkathariti Cristo Jesús. ¹²Tima awintaari iroñaaka Cristo, aritaki jaapatziyai Pawa, iiro athaawashiriwaitzi. ¹³Irootaki nokantanzimiri: Ñaa okantzimoniintzimikari okaatzi nokimaatsikowintakimi. Aña iro thaamintashiritakaayitimini iirokaiti.

Antawoiti itakotaantsi kaari jothotyaiti jiyotakoitiro

¹⁴Irootaki opoñaantari notzi-irowashitari Ashitariri Awinkathariti Jesucristo, ¹⁵tima iri iwaapatitakari Pawa, ikimitakaantayitai aakayitaki ijyininka. Okantawita aakarika inkitijatz, aakarika kipatsijatz. ¹⁶Nokowakotapiintakiri Ashitairi, otzimimotziri owaniinkayitachari, antawoiti intasonkawintayitimi, jaawiyaashiritakaimiro Itasorinka. ¹⁷Nokowakotapiintakiri ijatz Cristo inampishiriyitantimi, tima pawintaayitanaari iirokaiti. Pinkimitakotyaawo pankirintsi parithatatsiri kamiithaini, iro paapaikantanatya jitakonka. ¹⁸Iro inkimathapirotantaiyaawori oitishiritaari, okimiwaitakawo antawoiti inatyiimi jitakonka Cristo, santha onkaatimi, jinoki onkantaayami, inthomai inatyiimi. ¹⁹Irootaki namanakotapiintanzimiri pinkimathapirotairo antawoiti jitakotai Cristo, anairo maawoni jiyotakowiitari, iro piñaantaiyaawori jothotyaiimi Pawa isaikashiripirotantaimi. ²⁰Thami anthaamintaiyaari Pawa, tzimatsiri ishintsinka, iriitaki ñaakaayitaironi owanaa ananakiro okaatzi akamiyitziriri. Iiro othotyiro ankinkishiritakotiro ishintsinka aririka añaayitiro jantzimoshiriyitairi. ²¹Thami anthaamintaiyaawo okaatzi jantakaakiriri Cristo Jesús, ijatz

okaatzi jantzimotziriri awintaayi-taariri. Ari inkimitaiyaari inkaati ancharinitaiyaari ari inkantaitaayaaani ijatz inthaamintaiyaari irirori. Ari onkantaayari.

Withaa ikantakaayitai Tasorintsinkantsi

4 Ari okantayitakari, tima jomontyaitakina nokinkithatakotziri Awinkathariti. Irootaki nonkantantimiri: Pantapiintainiri ikowakaayitaimiri, tima ikaimashiritani pinayitatz. ²Tsinampashiri pinkantaiya, aapatziyashiri pikantantai. Iiro pisamawakaayita. Aña ontzimatyii pitakotawakaayitaiya. ³Piñaashintsi-taiyaawo pisaiki kamiitha, tima iri Tasorintsinkantsi owithaawakaayitaimiri. ⁴Okimiwaitakawo apawatha akantanaa, tima apaani ikanta Tasorintsinkantsi. Ari okimitari ijatz apaani okanta ikajyaakaayitaimiri Pawa poyaakoniintairi. ⁵Apaani ikanta Awinkathariti, apaani ikanta akimisantairi, apaani ikanta owiinkaawintaari. ⁶Apaani ikanta Pawa, iriitaki Ashiyitairi maawoni. Iri pinkathariwintayitairi maawoni, jothotyiro inampishiriyitanta maawoni. ⁷Iro kantacha, inashiyitaka jimatakaayitairi Cristo itasonkawintayitakai. Okimiwaitakawo oityaami impashiyitakairimi. ⁸Irootaki josankinatakoyiitakiri pairani kantatsiri: Tzinagaa, jiwatairo joitsinampaakiri owayiriwitakariri. Tima okaatzi jaapithatantakiri, ipashiyitaari jowayiriti. ⁹¿Litama ikantantaitari: “Tzinagaa?” Iro ikantantaitari, tima ipokitsitapainta isaawiki jaka kipatsiki. ¹⁰Tima itzimi ijyaawiinkainchari kipatsiki, irijatz tzinagaachari janaapirotanakiro inkiti, iro jothotyaaantaawori isaikantaawo maawoni tsikarikapaini.

¹¹ Iri tasonkawintantaatsiri okanta Otyaantapiroritantari tsikarika akaayitzi. Tzimatsi pashini kamantantaniritatsiri. Tzimatsi pashini kinkithatakaantayitanairori ñaantsi jawisakoshiritantaitari. Tzimayitatsi iijatzi pashini jiwayitanairiri kimisantzinkari, tzimayitatsi iijatzi yotaantaniiriiti. ¹² Ari ikantayaari maawoni jirikaiti, iriityitaki yotakaayitairini inkaati oshiriyitaachari tsika inkantya jantawaitainiri Cristo, inkini jiwitsikashiritakaayitaiyaari, inkimitantyaaworimi iwatha Cristo jinatzi. ¹³ Irojatzzi añaantaiyaawori ayopirotookotairi Itomi Pawa, onkimityaawomi awithaawakaatyiiyaami akimisantayitai. Iro amatantyaawori aatakaairo ogyakotaiyaari Cristo, antapashiritanaatyiiimi. ¹⁴ Aritapaaki akimitakari ikanta iintsi, owanaa ipashiniyitzi iikiro jiyaatatzi ikimotatzzi. Tima ari ikimiyitari kaari jyinkaatsini jamatawiyiitiri, jiyotaitiririka kaari tampatzikatatsini. Iriityitaki kimitakawori aapanayitakairi tampiya, okinayitzi tsikarikapaini. ¹⁵ Aña iro akinkithatakoyitai tyaaryoopirotatsiri onkantakaakai atakonka. Ontzimatyii antapashiriyitai, ankimitaiyaari tsika ikanta Cristo irirori. Tima iri Cristo kimitanaiyaawonimi aito, ¹⁶ irooma maawoni aakaiti akimitawo aakami iwatha. Apaani atziri oimonkachari iwathaki kamiitha jiwithaawakaayita jowawitonkiyita, tima kamiitha ikanta itikatsitzi iwathaki. Ari ankantayitaiyaari aakaiti iwathayitai Cristo, antawaitainiri kamiitha irirori, amitakotawakaayitanaiya, atakotawakaanaiya iijatzi.

**Owakiraari añaantari
ikantakaayitaawo Cristo**

¹⁷ Pinkimi nonkantimiro okaatzzi jiyotakaakinari Awinkathariti:

Aritapaaki pikimitakoyitari isaawisatziiti, tima aminaashiyitaka jantayitziro okaatzzi ikinkishiritari, ¹⁸ okimiwaitakawo ikinkishiritani tsiniriwiri. Kisoshiri ikantayitaka, tii ikowaiyini jiyotakotairi Pawa, tii jiñiuro jinintaiyaawo inintakaawitakariri. ¹⁹ Tii inkaaniwintaiya, iro ayimatakiri imayimpinka, iyaaripiroshirinka jamitapiintakari, iijatzi iijampitsinka. ²⁰ Irooma iirokaiti, piyotakotairi Cristo, tii okantzi pantayitairo jiroka. ²¹ Tima imapirorika pikimisantairi, piyotanairo tyaaryoori inatzi okaatzzi jiyotaantapaintziri irirori. ²² Tsikarika pikantayiwita pikaaripirotzzi pairani, ontzimatyii powajyaantayitairo, tima amatawitakimi okaatzzi pinintawaitziri iiroka. ²³ Aña ontzimatyii pinkimitakaantairo owakiraataatyiiimi pikinkishiryaani. ²⁴ Ontzimatyii powakiraashiriyitai, iro jiwitsikantakimiri Pawa pairani pinkimitaiyaari irirori, tampatzikashiripiro pinaatyii, kitishiripirori pinkantya.

²⁵ Tii okamiithatzi pamatawiyitanairi pijyininkapaini, iro kamiithatatsi piñaaniyitaiyaawo tyaaryooyitatsiri. Tima okimitanaatyaaawo awithaawakaatyiiyaami. ²⁶ Iijatzi okimitari, aririka pinkijya, pinyaaryooti pikaaripiroshiritzikari. Ontzimatyii piñaashintsityaawo powawisaantyaawori thaankiini pimashirinka, iro pimaakotziro irojatzzi pashini kitiiyiri, ²⁷ pishinitairikari Kamaari jantakaimiro kaaripirori. ²⁸ Koshintzirika pinatzi, powajyaantairo, ontzimatyii pantawaitai. Pinkimaatsiwintyaawo pantawaiwintiro pikowayitziro, onkantya piñaantyaawori ontzimimoyitimi, iro pimpashiyitaariri ashironkaayitachari. ²⁹ Iijatzi okimitari, tii okamiithatzi piñaawaitashityaawo kaaripirori ñaantsi. Aña iro piñaawaitapiinti kamiithari ñaantsi,

onkantya piwitsikashiritakaantyaariri kimayitzimiri. ³⁰Iirorika pantayitanairo kamiithayitatsiri, ari jowashiritakotakimi Tasorintsinkantsi poñaachari Pawaki. Tima iriitaki kimpoyaaawintapiintakimiri irojatzi paata pawisakoshiritantaiyaari. ³¹Powajyaantiro ironaaka pikisashiritaka, aritapaaka pikisapiintaka, piñaakatsimatantzi, piñaanaminthatantayitzi, pikijiyimatantzi. Ontzimatyii powajyaantairo pantayitakiro kaariproyitatsiri. ³²Aña ontzimatyii pinkamiithashiritai, pinishironkatawakaayitaiya. Ontzimatyii pimpiyakoyitairi ikaatzi owaariproshiritakimiri, ikimitagaimi Pawa ipiyakotaimi irirori ikamimotaimi Cristo.

Tsika inkantaiya jashitaari kitainkari

5 Tima jitakoyitani pinatzi Pawa itomiyitaimi, ontzimatyii pinkimitakotaiyaari ikimita irirori. ²Itakoshiri pinkantanti, pinkimitakotyaari Cristo jitakoyitakai, ishiniwintakai impaikakoitiri. Irootaki kimitakawori okasankainkatzi itagaitziniriri Pawa, owanaa okamiithatzimotakiri.

³Tima oitishiritaari ikantakaitami iirokaiti, tii okamiithatzi pimayimpiriri, imapiro okowiinkatzi. Tii aritaajaitzi pinkinkithatakoyitairo. Ari okimiyitari pashini kaariproyitatsiri, iijatzi okimita aririka pinintayitiro ayaagawontsi. ⁴Tii okantzi piñaawaiyitiro kaaripirori, potsinampaantayiti, tii opantawo jirokapaini. Aña iro kamiithatatsi pimpaasonkitairi Pawa. ⁵Ari piyotaki iiroka iiro jagaitairi mayimpiriwaitatsiri tsika ipinkathariwintantai Cristo itsipatari Pawa. Ari inkimityaari iijatzi kaaripiroshiritatsiri, ikaatzi nintayitzirori ayaagawontsi ikimitakaantawo iwawanimi inatyi. ⁶Tzimatsi kaminaayitimini inkowi jamatawitimi, ari onkantya joitzip-

inashiritantimiri. Ari jowasankitairi Pawa inkaati piyathatachani. ⁷Tii aritaajaitzi iijatzi pintsipaminthatyaaari jirikaiti. ⁸Tima pairani tikira pikimisantzirriita Awinkathariti, kimiwaitaka pisaikatyiimi otsinirikitzi, pantayitapiintakiro kaaripirori. Iro kantacha jashitaimi Pawa, kimiwaitaa pisaikaatyiimi okitiijyiinkatzi. Irootaki pisaikantaiyaari kamiitha pinkimitakaantanakiro isaikaitzi okitiijyiinkatzi. ⁹Tima inampishiritantaimi Tasorintsinkantsi, ari piñaayitairo pinishironkatantai, pintampatzikashiritai, piñaawaitapiintairo tyaaryoori. ¹⁰Ontzimatyii pantapiintayitanairo kamiithatzimotirini Awinkathariti. ¹¹Iiro pitsipaminthataari kimitakariri saikayitatsiri otsinirikitzi. Aña pinkaminaathatiri, tima tii okamiithatzi jantayitziri, aminaawaitaantsi inatzi. ¹²Tima antawoiti owañaantsi aririkami ankinkithatakotiro okaatzi jantayitziri jimananikiini. ¹³Iro kantacha aririka pinkaminaathatiri, kimiwaitaka pootatyinirimi iyaaripironka. Aritaki inkinkishiritanaiya, inkowanakiro inkamiithashiriyitai, tima okimitatyaawo isaikanaatyiimi okitiijyiinkatzi. ¹⁴Irootaki josankinaitantakari pairani, ikantaitzi:

Aritaki pimaaki, pinkakiti, Pintzinai pitsipayitakari kaminkari, Iri ootaimini Cristo.

¹⁵Aamaakowinta pinkantaw-intaiyaawo onkaati pantayitiri, iiro pojyakoyitari masontzishiriri, aña iri pinkimitakotya ikantayita yotaniri. ¹⁶Iiro pisaikawaitashita, tima tzimatsi oiyiki kaaripiroshiririiti. ¹⁷Iiro pimasontzishiriwaitzi, aña paminaminatiro pinkimathatairo ikowakaimiri Awinkathariti. ¹⁸Iiro pishinkiwaita, tima oiyiki okowiinkatzi. Aña iro kowapirotacha isaikashiritantaimi Tasorintsinkantsi.

¹⁹ Pinkinkithatakotawakaanaiyaawo Salmo-paini, pimpampithaayitairo onkaati jiyoshiritakaimini Tasorintsinkantsi, thaaminta pinkantawintyaari Awinkathariti. ²⁰ Paasoonki powapiintairi Ashitairi Pawa piñaayitziro maawoni tsikarika oiyita, pimpairyanaairi Awinkathariti Jesucristo.

Pimpinkathatawakaayitaiya

²¹ Ontzimatyii pipinkathatawakaayitaiya, tima pinkatha powayitairi Pawa. ²² Iinantaitari, pipinkathatairi piimiiti, pinkimitakaantiri pipinkathatziri Awinkathariti. ²³ Tima ikaatzi iimintaitari ijwatziro iina, ikimitakari Cristo ijwatziri kimisantzinkariiti. Tima Cristo ikimitakaantari kimisantzinkariiti iriimi iwatha, iriimi Cristo iitotanaiyaarimi iriroriiti. Irijatzi owawisaakoshiriyitairini. ²⁴ Tima maawoni kimisantzinkariiti pinkatha jowairi Cristo, ari onkimiyityaari tsinaniiti opinkathatapiintairi oimiiti. ²⁵ Iimintaitari, pitakoyityaawo piinaiti, pinkimitakotyaari Cristo jitakoyitakari kimisantzinkariiti, iriitajaantaki shiniwintakariri ikamawintayitairi. ²⁶ Iro jantantakawori jiroka onkantya intasorintsitakaantairi. Ari imataari jowiinkaaitya, ikantapiintaitzi: "Nokimisantairo Iñaani". ²⁷ Tima ikowatzi Cristo kitishiri inkantayitaiya ikaatzi kimisantairiri, kimitajaantakimi tii ikaaripiroshirizimi kapichiini. Jojyakotari Cristo ikanta pairani aatsini iina, tii ikowi jñihiro iinatyaaari ontsimisiwaiti, ompitsipookiwaiti, aña owaniinka onkantya. ²⁸ Iro jantayitairi iimintaitari, jitakotyaawo iinaiti. Inkimitakaantiro jitakotawo iwatha irirori, ari inkimitanairo iijatzi iinaiti jitakotyaawo. ²⁹ Tima tii jñiñaitzi apaani kimaatsitakaawaityaawoni iwatha, aña itakopirowaita ikanta. Ari ikimitairi

ijjatzi Cristo ikaatzi kimisantayitairiri. ³⁰ Ikimitakaantayitaari iriirikami imishina, iriirikami itonki, iriirikami maawoni iwathaki. ³¹ Tima ikantaitzi: Ari jookawintairi shirampari ashitariri, jayi iina, apaani inkantaiya iwathaki jaawakaana.

³² Owanaa okompiwitaka pairani inkimathayitiro jiroka. Aña iri Cristo oiyakaawintacha jaka, ipoña iijatzi kimisantayitairiri. ³³ Ari okantari, ontzimatyii pitakoyitaiyaawo piinaiti, pikimitaa pitakota iiroka. Ari onkimiyitanaiyaari iijatzi iinaitairi, opinkathayitairi oimi.

6 Iintsiiti, pikimisantairi ashitzimiri, tima irootaki kamiithatatsiri ikowakaimiri Awinkathariti. ² Ojyiki ikantakaantakiri pairani Pawa. Iro kantacha ari osatikakari apaani Ikantakaantani itanakawori okinkithatakotziro ikajyaakairi Pawa, ikantaki:

Pipinkathatairi ashitzimiri, ³ Aritaki piñaakiro osamani paminawaiti jaka kipatsiki.

⁴ Irooma iirokaiti iwaapatiitari, tii okamiithatzi pinkisakaawaityaari powaiyaniiti, aña iro kamiithatatsi pintampatzikayitiri, pinkaminairi tsika okanta ikowiro Awinkathariti.

⁵ Ompirataari, pinkimisanti iirokaiti onkaati jompiraitimiri. Iiro pamatawaitziri ompiratzimiri. Pinkatha powiri, pinkimitakaantiri pipinkathatziri Cristo. ⁶ Iiro powakowintashiwaita pantawaitiniri aririka jaminimi, iro pinimotakaantyaariri. Aña pashi powiro pantawaitapiintiniri, tima jompiratani jowanaimi Cristo, pantiro ikowiri Pawa. ⁷ Shiritha pinkantawintyaawo jompirayitzimiri, pinkimitakaantiro iriitajaantakimi Awinkathariti pantawaitiniri, kaari atziri. ⁸ Tima ayotaiyakini, iri Awinkathariti pinayitaini okaatzi antayitakiro

kamiithari, onkantawitayya aakarika ompirataari, tiirika jompirayitai. ⁹Ari pinkimityaari ompiratantaniiriiti, ontzimatyii paapatziyaari pompiratani, iiro pasaryimawaitari. Tima jompiratari Inkitijatzi pompiratani, ari ikimitsitzimiri iijatzi iiroka, jompiratzimi, tikaatsi imaakiniti irirori.

Ipiyawintashiritantari kimisantanaatsiri

¹⁰Iyikiiti, piñaashintsishiritya, tima iri Awinkathariti otapishiritantimironi ishintsinka. ¹¹Pinkimitakaantiro pinkithaatakotayyaawomi jashitari Pawa ipiyakowintantaitari. Iro piñaantyaawori pimpiyatyaari kamaari. ¹²Tima kaari atziriiti koñaawoini antaminthayitaini, iri antaminthatairi kaari koñaayitatsi. Iriiyitaki pinkatharitashiwintawaitachari, tzimawitachari ishintsinka, tsiniriwiri jinayitzi ompiraminthatariri isaawisatzi, irijatzi antashiwaitakawori kaaripirori inkitiki. ¹³Ikimita apaani owayiri jawintaawo iithaari ashirotsatsiri, ari pinkimitanaiyaari iiroka pawintaayitanaiyaari Pawa. Aritaki pimatakiro pimpiyakowintya. Tima aririka piñaashintsishiripirotanatya, tikaatsi iiwokashiritimini. ¹⁴Pintyaaryooyitai, pinkimitakotyaari ikanta jiwitsikaanta owayiriiti. Tima iro jitapiinta joojthakiyitanatyaawo iithaari iiro ipakoowaitanta. Ari pinkimitapiintanaiyaari iirokaiti, pinkinkishiritakoyitanairo tyaaryoori, ari onkantya iiro pipakooshiriwaitanta. Ikithaatapiintawo owayiriiti ashirotaki ishpaniiki, inkini otzikaawintiri. Ari pinkimitanaiyaari iirokaiti tampatzikashiri pinkantayitanaiya, tima iro otzikaawintashiritimini. ¹⁵Ityaantapiintari owayiriiti i-zapato-ti, inkini jiyaayiti tsikarika. Ari pinkimiyitanaiyaari iirokaiti aamaakowinta

pinkantapiintaiya inkini piyaayiti tsikarika pikinkithatakotairo Kamiithari. Naantsi isaikantaitari kamiitha. ¹⁶Jawintaapiintawo owayiriiti jotzikaawintaminto joirikayitziri iiro okintantari paampakiiyitaintsiri chikopi. Ari pinkimiyitanaiyaari iirokaiti pawintaapirotanaiyaari Pawa inkini potzikaashiriwintanaiya pimpiyatantyaariri kamaari. ¹⁷Jawintaapiintawo owayiriiti ashironaki jamathaitari. Ari pinkimiyitanaiyaari iirokaiti pawintaayitanaiya jowawisaakoshiritaimi Pawa. Ipiyakowintantapiintawo jowathaaminto owayiriiti. Ari pinkimiyitanaiyaari iirokaiti pimpiyakowintantyaawo Iñaani Pawa inkinkishiritakaimiri Tasorintsinkantsi. ¹⁸Pamanamanaatapiintayitai, tima Itasorinka Pawa kinkishiritakaiyaamini pinkowakotiriri. Tyaaryoo pinkantayitanaiya inkini pamanakotapiintanaiyaari maawoni oitishiritaari. ¹⁹Impoña pamanakoyitakina naaka, iñaapirotakaantinari Pawa niyotantyaari nokinkithatakotanairo Kamiithari. Naantsi kaari jiyotakowiita pairani. ²⁰Tima iro kamiithatatsi noñaapirowintyaawo nonkinkithatakaanti. Irootaki jomontyaawintaitakinari. Iro kantacha iikiro niyaatakaatyiiro nonkinkithatakaanti.

Iwiyaantawori withataantsi

²¹Aririka jariitapaatya Tíquico janta pisaikaiyini, iriitaki kamantapaakimini tsikarika nokantaka, tsikarika iita nantayitakiri jaka. Tima jirika Tíquico iyiki jinatzi, nitakopirotakari. Iri tyaaryootaintsi jimitakotakina nokinkithatakaantaki. ²²Iro notyaantantyaariri, onkantya piyotantyaari tsika nokanta nosaikaiyini jaka. Ari onkantya pinthaamintashiritantyaari.

²³Ari okantzimaita iyikiiti. Onkamintha isaikakaayitaimi kamiitha Ashitairi Pawa, ari inkimitaimiri iijatzi Awinkathariti Jesucristo. Ari onkanya pitakotawakaantanaiyaari, awintaashiri powanairi. ²⁴Onkamintha inishironkataimi Awinkathariti Jesucristo, pikaataki pitakopirowaiyitaari! Ari onkanyaari.

JOSANKINARI PABLO JOTYAANTZINIRI FILIPOS-JATZIITI

Withataantsi

1 Naaka Pablo otyaantzimiro jiroka osankinarintsi, ari notsipatakari Timoteo nosankinatzi. Tima jompiratani Jesucristo ninayitzi. Iroka nosankinayitzi janta Filipo-pikaatzi ikitishiritakaimi Cristo Jesús. Irijatzi nosankinatzi ikaatzi jwayitzimiri pinkimisantayitai. ²Onkamintha inshironkataimi Ashitairi Pawa, kamiitha isaikakaayitaimi. Ari inkimitaimiri iijatzi Awinkathariti Jesucristo.

Jamanamanaatakoyitari Pablo kimisantzinkariiti

³Aririka nonkinkishiritakotapiintimi, owanaa nopaasoonkitziri Pawa. ⁴Kimoshiri nokantapiintaka aririka namanamanaatakoyitimi, ⁵tima ari akaataiyakini akinkithatakotziro Kamiithari Ñaantsi. Irojatziki pikanakiro pairani owakiraa pikimawakina nokamantapaakimiro ñaantsi, tii powajyaantanakiro irojatziki iroñaaka. ⁶Niyotajaantzi naaka, owanaa okamiithataki okaatzi pawintaashiriyitaari Pawa, tima iriitaki kamiithashiritakaimini irojatziki impiyantatyaari Jesucristo. ⁷Tima kamiitha okanta nonkinkishiritakotapiintimi, nitakoyitani pinatzi. Okantawitaka jomontyitakina naaka, ari akaatzi inshironkayitai Pawa. Ari okantari iijatziki jaayitanakina pinkatharintsiki, tima nokinkithatakotakiro janta Kamiithari Ñaantsi. ⁸Iri yotatsi Pawa owanaa nokowityaataikimi noñaayitimi. Iro jitakonka Jesucristo kantakaawori. ⁹Namanakotapiintakimi

pitakopirowaitantyaari, yotani pinkantya, pinkimathatairo maawoni, ¹⁰onkantantyaari pantapiintayitairo kamiithari. Ari onkantya pinkitishiritantyaari iiro otzimanta inthawitakotaitimiri paata impiyakirika Cristo. ¹¹Ikamintha jotampatzikashiritaimi Jesucristo okanta pantayitantaawori kamiithari. Iro impinkathayitantyaariri Pawa, inthaamintapiintantyaariri.

Nañaantaari Cristo

¹²Iykiiti, nokowi piyotakotiro awijyimotakinari. Tii othataawaitashita awijyimotina jirokapaini, ña iro iyaatakotantyaari Kamiithari Ñaantsi jawisakoyitantyaari. ¹³Ari matzimaitaka, tima ikaatzi saikapankotziriri pinkathari, owayiriiti kimpoyaawintanari, jiyotaiyaini maawoni jomontyaawintashitaitanari Cristo. ¹⁴Tima jiñaayitakina iyikiiti jomontyaawintaitanari Cristo, tii ithaawaiyanakini, iikiro ikinkithayitanakitzi, jawintaapirotanakari Awinkathariti.

¹⁵Tzimatsi jaka kajyaawaitachari ikinkithatakotziri Cristo, ojiyiki ikowaki janaina impinkathayitiri onkantya inkisaniintantaitinari naaka. Iro kantacha tzimatsi pashini itakotajaantakinari, kamiithapiroini ikinkithayitanakini irirori. ¹⁶Jirikaiti ikaatzi kisaniintakinari, tii ishinitziri atziripaini inkimisantina, apaniroini ikowi inkimisantaitiri onkantya janaantyaanari naaka, irootaki ikajyaawaitantari ikinkithatakotziri Cristo. Ikowatzi jirikaiti inkimaat-sipirotakaitina jomontyitakina. ¹⁷Iriima ikaatzi itakotajaantakinari, jiyotaiyini irirori Pawa kantakaawori jomontyitantakinari onkantya nonkinkithatakotantyaawori janta Kamiithari Ñaantsi. ¹⁸Tikaatsi

iitzimaitya kisaniintanari, iro kowapirotacha irijatzi Cristo ikinkithatakoyiitzi. Irootaki oimoshirinkakinari. Ari imapirotya nonkimoshiriti, ¹⁹ tima niyotzi irootantsi jomishitowaitaina. Okantakaantziro pamanakoyitakina, inishironkatakina Itasorinka Jesucristo. ²⁰ Iro nokowapirotairi nonkinkithatakotiri Jesucristo, tikaatsi nonthaawakaiya. Tii nokowi jowaañitaina paata. Aririka intsitokaitakina, irooma irorika, ari nonkantaitatyaani nantayitiro kamiithari, irootaki impinkathaitapiintantyaariri Cristo. ²¹ Tima iri Cristo nañaantaari naaka. Irooma aririka intsitokaitakina kamiithataki iijatzi. ²² Irojatzirika nañi iikiro niyaatakaatyiro nantiniri Awinkathariti ikowakaayitanari. Tii niyotzimaita otzimi nokowiri. ²³ Apitiroiti nokowiro. Kamiithawaitaki intsitokaitina niyaaita nontsipatapaiyaari Cristo. Iro kamiithapirotzimotakinari naaka. ²⁴ Iro kantacha okowapirota iijatzi nañi, ari onkantya nosaikimotantimini iirokaiti. ²⁵ Niyotaki iiro nokamita, osamani nosaikimoyitanaimi iirokaiti, ari onkantya nonthaamintakaantimiri pawintaanaiyaari Cristo. ²⁶ Tima aririka nariitapaimi iirokaiti, oiyiki pinkimoshiriwintawaina, piyotanaki iri kantakaawori Jesucristo imatantari.

²⁷ Jiroka pinkantayitanaiya: Pantapiintanairo kamiithatzimotirini Cristo. Irootaki pantapiintanairi, tima aririka niyaataki nariitimi, kamiitha noñaapaakimi pisaikaiyini. Irooma irorika nimatziro nariitimi, nokowi nonkimakotimi kamiitha paapatziyawakaayita, piñaashintsishiriwintaiyaawo Kamiithari Ñaantsi akimisantanairi. ²⁸ Iiro pithaawantashiwaitari kisaniintzimiri. Tima jirikaiti ari inkinkishiritakaiyaari Pawa japiroyiitatyiri. Ari inkimitsitimiri iijatzi iirokaiti

pikimisantairi, jiyotakaayitaimi imapiro pawisakoshiriyitai. ²⁹ Tima tii apa ikowakaakimiro Cristo pinkimisantairi, aña ontzimatyii pinkimaatsikowintaiyaari iijatzi. ³⁰ Ari akaataiyakini akimaatsikowintakari. Tima piñiiyakinani pairani owanaa nokimaatsikowintakari janta. Irojatzini nokantziro iroñaaka pikimakowintana owanaa nokimaatsikowintakari jaka.

Itsinampashirinka ipoña iñaapironka Cristo

2 Tima aritaki joimoshirinkaimi Cristo, tima jitakotakimi, tima isaikashiritantakimi Itasorinka, tima piyotairo pinishironkatawakaiyani, ² ontzimatyii paapatziyawakaayitaiya, pitakotawakaayitaiya, onkimiwaityaawo apaanimi onkantaiya pikinkishiritani. Irootaki oimoshirinkanari. ³ Aririka ontzimi oitya pantayitiri, iiro pikisawakaawintawo, tsinampashiri pinkantya, iiro pasagaawintawaitawo. Tii opantawo pinkantanti: “Naaka kamiithapirotatsi, tii opantari jirinta”. Aña iro kamiithatatsi pinkanti: “Iri kamiithapirotataitatsi jirinta, janaakowaitakina naaka”. ⁴ Tii apa okamiithatzi pinishironkapirowaitya iiroka, aña ontzimatyii pinishironkayitairi iijatzi pashinipaini. ⁵ Pojyakotyaari tsika ikantapainta Jesucristo, ⁶ Pawapirori jinaki irirori, tiimaita inchiraawintya jitapirotyaawo Ipawatzira. ⁷ Aña jowajyaantanakiro ipinkatharitziz, jojyakotanakari ompirataari, itzimaki, ikimitakotapaakari ikantayita atziriiti. ⁸ Ikimitapaakari atziri, tii ipinkatharitanai ikimiwita. Aña shiritha ikantapainta irojatzini ikamantakari ipaikakoitakiri. ⁹ Irootaki opoñaantari Pawa iñaapirotakagaari Cristo, ipinkathariwintapirotzi, janaanakiri ikaatzi jiwitsikaitakiri. ¹⁰ Ikowi

Pawa maawoni impinkathapiroitiri Jesús, onkantawitya tsikarika janta inampiyiityaawo, inkitiki, kipatsikinta, iijatzi otapinaki kipatsi. ¹¹ maawoni inkantayiitai: “Pinkatharipirori jinatzi Jesucristo”. Aripaiti ipinkathayiitairi Pawa Ashitairi.

Ikimitari ootamintotsi kimisantzinkariiti

¹² Ari onkantzimaityaari nitakotani iyikiiti. Tima pairani nosaikimotakimi janta, owanaa pikimisantapiintakina. Ari pinkimitanairo iijatzi nosaiki intaina, pantapiintairo okaatzi nonkantimiri. Pinkamaiwintanaiyaari Pawa jowawisaakoshiriyitaimi, pinkatha pantiniri okaatzi ikowakaay-itakimiri. ¹³ Tima Pawa iriitaki kowashiritakaantatsiri, okanta pantapiintantawori kamiithari. Irijatzi Pawa antakaayitimironi.

¹⁴ Pantainiri Pawa maawoni kamiithari, iiro pikisawakaawintawo, ¹⁵ ari onkantya iiro otzimanta oitya iyakawintimini. Tima itomi Pawa pinayatzi, powajyaantiro kaaripirori, kamiitha pisaikimoyitairi kinashiwaitainchari. Pinkimitakotyaari kitijiyiinkatakairori tsiniriri. ¹⁶ Pintyaaryoowintanairo pikimakotakiro ñaantsi, iro pañaashiritantaiyaari. Aririka pintyaaryoowintakiro, antawo nonthaamintimi impiyairika Cristo, tima tii natsipitashiwaitawo nokinkithatakotakimiro iñaani Pawa. ¹⁷ Onkantawitya jowamaawintaitinawo nokimisantakaayitakimi, owanaa nonkimoshiriti, ari pinkimiyitanatyaari iirokaiti, pinkimoshiriwintaiyinani. Aririka jowamaitakina, oiyakawo nañaantari japaayiitziro imiriyiitari isaitaitziri piratsi itagaitziniriri Pawa. ¹⁸ Irootaki pinkimoshiriwintantinari iijatzi iirokaiti iroñaaka.

Timoteo ipoña Epafrodito

¹⁹ Iriirika kowaintsini Awinkathariti Jesús, ari piñaakiro thaankiini notyaantimiri Timoteo. Tima aririka impiyaki, inkamantapaina tsika pikanta pisaikaiyini janta, ari onkantya nonkimoshiritantyaari. ²⁰ Tima tii itzimi oiyainani naaka ikimitaka Timoteo, owanaa ikowaki inishironkayitaimi. ²¹ Tzimayiwitacha pashini, apa joshiriyitawo oiyitarika ikowiri, tii joshiritakotawo ikowakaantziri Cristo Jesús. ²² Iro kantacha, piyotaiyini iiroka kamiitha ikanta isaikimotakina Timoteo, iri tyaryootaintsi itsipatakina nokinkithatakotziro Kamiithari Ñaantsi. Owanaa jimitakotakina, kimiwaitaka iriimi notomi. ²³ Iriitaki nokowakiri notyaantimiri janta, aririka niyotaki tsika inkantaitina. ²⁴ Aamaa nowakiri Awinkathariti thaanki inkantakaiyaawo, naaka jatashitajaantimini janta.

²⁵ Iri nitawatya notyaantaimiri iyiki Epafrodito, potyaantakinari pairani. Owanaa inishironkatapaakina. Iri kimitakotakariri owayiri ishintsishiritaki itsipatakina nokinkithatakaantzi. ²⁶ Jirika Epafrodito, owanaa ikinkishiritakoyitakimi, antawoiti ikowaki jiñaapaimi, tima jiyotaki pikimakotaiyakirini jimantsiyawaitaki. ²⁷ Ari ikantawitaka jimantsiyatzi, iroowitaincha inkamimi. Iro kantacha jinishironkatakiri Pawa, joshinchagairi. Tii apaniroini inishironkatakiri irirori, aña jimatsitakina naaka, tii ikowakaanawo nimapirotya nowashiripirowaitakotyaari aririka inkamimotakina. ²⁸ Irootaki notyaantaimiriri thaankipiroini janta, ari onkantya pinkimoshiripirowaitantyaari aririka piñaawairi, ari onkantya iiro nowashiripirowaitanta naaka. ²⁹ Kimoshiri pinkantawintawaiyaari, tima

pirintzitawakaanaatya pikimisantairi Awinkathariti. Pimpinkathatapiintairi ikaatzi ojariri irirori. ³⁰Tima ikamawitaka irirori ikamaitanakawo jantayitziro ikowakairiri Cristo. Ishinitakowintanakawo jimitakotakina, tii inishironkapirowaita irirori, okimiwaitakawo iirokami imitakotinani jaka.

Kowapirotajaantachari

3 Ari okantzimaitari iyikiiti, thaaminta pinkantawintaiyaari Awinkathariti. Tima iiro nosamawo naaka napiipiintimiro okaatzi nosankinatakimiri pairani. Iro kamiithatatsi piyopirotantyaari.

²Ontzimatyii paamaiyaari manintaniriiti kimitakariri otsitsi, kaaripirosիրiriiti, kowatsiri intomishitaanitakaimi. ³Tima totamishitaanipirori anayitai aakaiti, inampishiriyitantai Tasorintsinkantsi, jiyotakaayitairo tsika ankantya apinkathayitairi Pawa. Iiro awintaashiwaitawo añaayitziro awathaki, aña iro anthaamintawintya jashiyitai Cristo Jesús. ⁴Ari onkantyaami owawisaakoshiritaimi añaayitziro awathaki, nimawaitakiromi naaka nanaakotantimi. ⁵Tima pairani owakiraa notzimapaaki, okaatzi 8 kitiiyyiri nomaakotapaaki, ari itomishitaaniitakinari. Naakataki Israel-mirinka, icharinitanakari Benjamín-ni, Judá-mirinkapirori ninatzi, Heber-paantipirori noñaawaitziri, nimonkaatziro okaatzi Ikantakaantaitani, tima Fariseo ninawita. ⁶Noñaajaantaki nokimisantapirotatziiri Pawa, irootaki nokisaniintantakariri kimisantanairiri Jesucristo. Tima nothotyaaw-

itanakityaawo nimonkaatziro Ikantakaantaitani, tii nomaakitapaintzi apaani. ⁷Iro kantacha maawoni jiroka, okaatzi nasagaawintawaitakari pairani, tikaatsi opantaiyaawoni iroñaaka niyotakotairi Cristo. ⁸Imapirotatya, tima niyopirotairira Cristo, tii opantaajaitawo nokantawo pairani. Nowajyaantanairo maawoni, nokimitakaantanakiro jookapiintaitziro kaagashi. Iro nokowajaantanairi niyopirotairi Awinkathariti Cristo Jesús tima irootaki kamiithapirotatsiri. ⁹Iriitaki tsipashiritaanari iroñaaka. Tii nopankinatanaawo nimatiro Ikantakaantaitani, tima tii otampatzikashiritana. Irooma nawintaanaari iroñaaka Cristo, iriitajaantaki Pawa otampatzikashiritaanari. ¹⁰Iro nokowapirotanairi niyopirotairi Cristo, tima iriitaki ashitawori ishintsinka ipiriintaa ikamawitaka. Ari onkantya nonkimitakotantyaariri tsika ikanta ikimaatsikowintantaka, tsika ikanta iijatzi ikamimotantaki, ¹¹irootaki jowiriintantaiyaanari naaka aririka nonkamawitaya.

¹²Tikiraata nothotyaataitziro nokantayitakimiri, tikiraamintha noñiuro nonkamiithashiripiroti. Iro kantacha iikiro niyaatatyi naminaminatiro irojatzi nothotyaapirotantyaawori, tima niyotzi iri itapaintawori Cristo Jesús jowawisaakoshiritaana. ¹³Iyikiiti, tii nokantatzi naaka: Nimataaikiro nothotyaakiro nonkamiithashiripiroti. Aña jiroka nokantanaa: Maijanta nowanairo nantayitakiri pairani tii noshiritakotawo, apa nokinkishiritakotawo onkaati noñaayitairi paata, ¹⁴ari onkantya nimatantantyaari, irojatzi noñaantaiyaawori paata impinayitairi Pawa ikaimashiriyitai

intsipashiritai Cristo Jesús.⁸
¹⁵Jirokapaini nokantayitakimiri,
 ontzimatyii oshiritakotyaawo
 maawoni akaatzi antapashiriyitai.
 Tiirika poshiritakotawo, Pawa
 oñaayimironi pinkimitakotantainari.
¹⁶Iro kantacha, ontzimatyii
 antyaaryoowintairo antayintyaawori
 okaatzi ayotakotajaantakiri.
¹⁷Iyikiiti, ontzimatyii pinkim-
 itaiyaana naaka. Ontzimatyii
 paminayitairi pashini aririka
 jojyakotaanawo naaka tsika nokanta
 piñaayitakina. ¹⁸Tima aritaki pairani
 napiipiintakimiro nokinkithatakotz-
 imiro, irojatzi napiitimiri iroñaaka
 nirayimankakiini nonkantimi:
 Tzimatsi oiyiki saikimotakimiri janta
 kisaniintziriri ikaatzi kinkithatakotzirori
 tsika okanta ipaikakoyiitakiri Cristo.
¹⁹Irootantsi jiñaayitiro japiroyiitairi.
 Ithaamintashiwaitakawo okaatzi
 jowayitari ikimitakaantakiro
 iroomi iwawanityaarimi. Owanaa
 ikantakaapirowintakawo okaatzi
 jantayitakiri, tii ikaaniwintakotawo.
 Iro ikinkishiritakowaitapiintaka
 isaawisato. ²⁰Irooma aakaiti, iro
 akowapirotanai anampitaiyaawo isaik-
 inta Pawa. Oyaaniinta akanta impiyi
 Owawisaakotantaniri Awinkathariti
 Jesucristo, ²¹pashiniyitakaapaini
 awathaki akaamaniwaitzi, ari
 ankimitakotaiyaari tsika ikanta
 irirori otzimi jowaniinkawo. Aritaki
 jimatapairo, otzimimotziri ishintsinka
 ipinkathariwintantawori maawoni
 oiyitarika.

**Pinkimoshiriwintapiintairi
 Awinkathariti**

4 Iyikiiti, nokowataiki naaka
 poisokirotanaiyaari Awinkathariti.

Tima nitakotani pinayitatzii, owanaa
 nokowaki noñaapaimi. Iirokayitaki
 oimoshirinkanari, iirokatakaki
 kantakaantironi impinataitantinari
 paata, onkimiwaityaawomi namathairi
 pinayitaimi.

²Nonkantimiro Evodia iijatzi
 Síntique: Ontzimatyii aripirotawakaiya
 awintaashiritaari Awinkathariti.

³Nonkantimi iijatzi iiroka notsi-
 paminthari, pinkaminairo jiroka apiti
 tsinani aripirotawakaantaiyaari. Tima
 ari nokaatzi pairani natsipiwiintawo
 Kamiithari Ñaantsi nokinkithatakotziri,
 ari otsipatakari Clemente ipoña
 pashinipaini ikaatzi tsipayitakinari
 pairani. Tima maawoni jirikaiti,
 osankinatakoyitaka jañaashiriyitai
 paata.

⁴Kimoshiri pinkantawintapiintaiyaari
 Awinkathariti. Napiitawakimiro:
 ¡Pinkimoshiritapiintaiyini!

⁵Ontzimatyii jiyoyitaimi maawoni
 nishironkataniri pinayitai. Tima
 aritaki piyimataka Awinkathariti.

⁶Iro okantzimoshiriwaitzimi, aña
 pamanamanaatapiintairi Pawa
 pinkowakoyitiri kowityiimotzimiri.
 Pimpaasoonkitapiintairi iijatzi.

⁷Ari onkantya piñaantyaawori
 isaikakaayitaimi kamiitha Pawa,
 kamiithapiro inatzi jiroka, anairo
 okaatzi akinkishiriyitari aakaiti.
 Tima jiroka, saikaantsi kamiitha,
 iro inimoshiritakaimini, iiro
 okantzimoshiriwaitantzimi tima
 itsipashiritaimi Cristo Jesús.

Poshiritapiintaiyaawo kamiithari

⁸Jiroka nonkantimiri iyikiiti.
 Poshiritapiintaiyaawo tyaryoori,
 pinkathataantsi, tampatzikashirin-
 taantsi, kitishiritaantsi, inimotaantsi,

§3:14 Kantakotachari jaka “nimatantantyaari”, ikanta pairani atziri matantantsiri ishiya tsika ipiyota aminaminthatziriri, ipayiitzi owinawo jimatantaki.

kamiithatzimotaantsi, kamiithashir-
itaantsi, thaamintaantsi. ⁹Pantanairo
okaatzi piyoyitakiri, okaatzi
nokamantakimiri. Piñaantayityaawo
okaatzi niyotaayitakimiri, okaatzi
kamiithari piñaakotakinari naaka
nantayitakiri. Aririka pantayitanairo
jiroka, ari inimowaitimi isaikakaimi
Pawa.

Ipashitantari Filipos-jatzi jashi Pablo

¹⁰Antawoiti ikimoshiritakaakina
Awinkathariti, noñaakiro papiitairo
pinishironkataana. Niyotzi naaka tii
pimaijantana, aña iro kantakaantzirori
tii otzimi tsika pinkinakairo
pinishironkatantyaanari. ¹¹Tii
iro nonkantantyaari, noñaatziiro
nokowityaaniintawaitzi. Aña
namitakawo nokimoshiriwaitzi
onkantawitayia tikaatsi tzimimotinani.
¹²Niyotakiro tsika okantawaita
ankowityaaniintawaiti, ontzimimoyitai
ojyiki. Nothotyaakiro namitakawo
maawoni, iiorika nowapirowaita,
aririka nontajyaaniintawaiti. Nami-
takawo ontzimimotina ogyiki, namitawo
iijatzi nokimaatsiwaitawo tikaatsirika
tzimimotinani. ¹³Ari onkantaki
nonkitsirinkiro maawoni oiyitakarika,
tima iri Cristo aawiyashiritakaanawori
iroñaaka.

¹⁴Iro kantacha, owanaa okami-
ithataki okaatzi pipashitakinari,
tima piyotaiyakini tzimatsi ogyiki
pomirintsizimotakinari. ¹⁵Pairani
nokinantanakari Macedonia-ki,
nitantanakawori nokinkithatakotziro

Kamiithari Ñaantsi, tikaatsi
nishironkatinani, apa iirokaiti
Filipos-jatziiti, pipakaantakinari
pipashitanari. ¹⁶Ari pikimitaakiro
iijatzi nosaikantakari Tesalónica-ki,
papiipiintakiro pipakaantakina
pipashitanari, iri naantakari okaatzi
kowityiimotapiintakinari. ¹⁷Tii apa
noshirityaawo naaka pimpashitapi-
intyaanawo kowityiimotinari,
nokowatzi pantayitanairo iirokaiti
kamiithari, inkini impashitaitimi paata
iiroka. ¹⁸Aritaki naakiro maawoni
pipakaantakinari, ipapaakinawo
Epafrodito, ogyikitizimotapaakina
tikaatsi kowityiimotinani. Okaatzi
pantakiri owanaa okamiithatzimotakiri
Pawa, okimitzimowaitakari
kasankainkari. Okimiwaitakawo iijatzi
okamiithatzimotziri aririka intagaitiniri
piratsi. ¹⁹Iri Pawa payitimini onkaati
kowityiimoyitimini iiroka, tima
otzimimopirowaitziri jowaniinkawo
Cristo Jesús. ²⁰¡Ankantaityaani
apinkathatairi Ashitairi Pawa! Ari
onkantyaari.

Iwiyaantawori withataantsi

²¹Piwithatyaanari janta ikitishiri-
takaani Cristo Jesús. Jiwithatsitakimi
iyikiiti ikaatzi tsipatakinari naaka jaka.
²²Jiwithayitsizimi iijatzi ikitishiri-
takaani jaka, iri withatajaantzimiri
ikaatzi saikapankotziriri Pinkathari
César.

²³Onkamintha inishironkapirotaimi
Awinkathariti Jesucristo. Ari
onkantyaari.

**JOSANKINARI PABLO
JOTYAANTZINIRI
COLOSAS-JATZIITI**

Withataantsi

1 Naaka Pablo otyaantzimiro jiroka osankinarintsi. Tima jotyaañapirori Jesucristo ninatzi, irootaki ikowakiri Pawa. Iri notsipata iyiki Timoteo nosankinatzimiro. ²Iiroka nosankinayitzi pikaatzi ikitishiritakaitaimi janta Colosas-ki, tima iirokaiti iyiki oisokirotanakariri Cristo pikimisanantairi. Onkamintha inishironkataimi Ashitairi Pawa, kamiitha isaikakaayitaimi, ari inkimitsitimiri iijatzi Awinkathariti Jesucristo.

**Jamana Pablo onkanta
jiyotaniantyaari kimisantzinkariiti**

³Ari nokantapiintatya namanamanaatari Pawa Ashitariri Awinkathariti Jesucristo, nokantziri: “Paasoonki Pawa”. ⁴Irootaki nopaasoonkitantariri, tima nokimakowintakimi tsika pikanta pawintaashiritanaari Jesucristo, itakotani pikantanairi ikitishiritakaani, ⁵okantakaakimi pikimisanantairo tyaaryoori Kamiithari Ñaantsi, piyotanairo tzimatsi poyaakoniintari inkitikinta. ⁶Okaatzi pikimakiri iirokaiti, jatakotaki maawoni nampitsiitiki. Ikimisanantayitanai iijatzi pashinijatzi atziiriiti. Ikimitakimi iirokaiti owakiraa pikimawakiro ñaantsi, pikimathatanakiro imapiro inishironkayitaimi Pawa. ⁷Tima iriitaki iyiki Epafra yotaakimirori pairani janta. Nitakotani jinatzi Epafra, iri oisokirotakariri Cristo jantawaitziniri. ⁸Irijatzi kamantapaakinari owanaa

pitakoyitanta ikantakaakimi tesorinkantsi.

⁹Tima owakiraa nokimakow-intawakimi tsika pikantana, ari nokantapiintanakitya namanakoyitaimi onkanta pinkimathatantyaawori ikowiri Pawa. Yotanihiri pinkantayitaiya. ¹⁰Namanakotzimi iijatzi pantapiintantyaawori kamiithatzimotziriri Awinkathariti, tima irootaki ikowiri pantainiri, iro piyaatakaantyaawori piyopirotanairi Pawa. ¹¹Namanakotzimi onkanta otapishiritantimiri ishintsinka. Iro tyaaryootakaimini jowaniinkawo, intsinampashiritakaimi iijatzi. ¹²Ari onkanta pinthaamintantyaari pimpaasoonkiyitairi Ashitairi. Tima iriitaki kantakaawori okanta añaantaawori jashiyitai, anintaantyaawori okaatzi ikajyaakaayitakairi ikitiijyiinkatakotairi ikitishiritakaani. ¹³Tima pairani kimiwaitaka asaikatyiimi otsinirikitzi. Iro kantacha jowawisaakoshiritai Pawa, ipinkathariwintayitai iroñaaka jitaakotani Itomi, ¹⁴itzimi kapathainkawintakairi. Okimiwaitakawo impinakowintatyiimi ikimaatsiwintayitai, ari okanta ipiyakotantairori ayaaripironka.

**Ikamawintai Cristo,
ari jaapatziyai Pawa**

¹⁵Tii ikoñaanitzi Pawa, iro kantacha joñaagantapainta itanakawori Itomi, tzimitachari tikiraamintha jiwitsikaitiro añaayitzi iroñaaka. ¹⁶Iri Itomi witsikakaantakiro tzimayitatsiri inkitiki iijatzi kipatsiki. Jiwitsikaki koñaanitatsiri, ipoña kaari koñaayitatsini. Jiwitsikayitakiri maawoni maninkariiti pinkathariwintzirori tsikarika oiyita. Iriitaki jiwitsikakaayitaki maawoni onkanta jashitantyaawori irirori. ¹⁷Iri itajaantanakawo Cristo itzimi pairani. Irijatzi kantakaawori iroñaaka kaari

inashitantayita okaatzi jiwitsikayitakiri. ¹⁸Irijatzi Cristo akimitakaanta iriimi aitotyaami akimisantzinkaritari. Irooma aakaiti iwatha anayitaimi. Iriitaki itakaantawori ipiriintaa ikamawitaka. Irootaki jitapiintaitantyaariri ipinkathayitairi iroñaaka. ¹⁹Tima iriitaki Itomi ikowapirotajaantakiri Ashitairi inampishiriprotantiri ipawatzi irirori. ²⁰Iriitaki kamimoyitairi, kapathainka ikantapainta ipaikakoitakiri. Aripaiti jaapatziyai, onkantawitayatsika asaiki kipatsiki, tiirika inkitiki.

²¹Pairani kisaniinta powiri Pawa, tii poshiritakotawo ikowakaayitizimiri, iro pantapiintashitaka kaaripirori. Iro kantacha Pawa, jaapatziyai. ²²Tima atziripirori jinapaintzi Jesucristo, iro aritantakari ikamimoyitakai maawoni. Iriitaki aayitaini Pawakinta, inkantapairi: “Jirikataki, nokitishiritakaani, kitishiripiro ikantayitaa, tikaatsi kantakowaitairini”. ²³Ari onkantyaari, aririka poisokirotanatyaawo pawintaashirityaari. Tima pairani owakiraa pikimawakiro Kamiithari Naantsi, piyotanaki tzimatsi poyaakoniintari. Ithonka ikimakoyiitanakiri maawoni nampitsiitiki. Irojatzzi, naaka Pablo, ikinkithatakaayitakinari iijatzzi.

Jiyotaayitziri Pablo pashinijatzzi atziri

²⁴Antawoiti nokimoshiritzi iroñaaka noñiuro nokimaatsitakowintzimi. Tima nimonkaatatziuro ikimaatsitakagaitakari Cristo. Iri nokimaatsitakowinta kimisantzinkariiti, itzimi kimitanaawori iroorikami iwatha Jesucristo. ²⁵Iro nantawairi naaka nimonkaayitairo, tima iri Pawa kantakinari: “Pikinkithatakotainiri atziriiti noñaani, ontzimatyii pothotyuro maawoni”. ²⁶Tikaatsi yotaajaitatsini pairani oita jantiri Pawa, irojatzzi okantzimaite iroñaaka. Iro kantacha aakaiti jiiyiitai “ikitishiritakaani”,

jiyotakaayitairo. ²⁷Tima iro ikowakiri Pawa ayoyitairo. Jiroka jiyotakairi: Inishironkayitaimi iirokaiti tii nojyininkawitzimi, itsipashiritaimi Cristo. Iro poyaakoniintantaawori piñairo jowaniinkawo. ²⁸Irootaki nokinkithatakotantaariri naaka Cristo. Nokantayitziri atziriiti: “Aritapaaki pikaaripiroshiriwaitaki”. Niyotaayitairi kamiithapirorini, okimiwaitakawo naayitaatyirimi Pawakinta, nonkantairi Pawa: “Jirika kimisantairiri Cristo, iriityitaki othotyakirori”. ²⁹Irootaki noñaashintsiwintantariri. Tima ishintsinka Cristo aawiyaashiritakaakinawori nantayitantakawori maawoni.

2 Tima nokowatzi piyoyitai antawoiti noñaashintsiwintakimi, iijatzzi Laodicea-jatzzi ikaatzi kimisantairiri Cristo, noñaashintsiwintakari. Ari nokimitaakiri maawoni kaari ñaapootaajaitinani. ²Iro noñaashintsiwintantzimiri onkantya pinthaamintashiritantyaari, pitakotawakaantyaari, piyotanipirotantyaari, pinkimathatantyaawori jantayitairi Ashitairi Pawa tii jiyotakowiitari pairani Cristo. ³Tima iriitaki Cristo kantakaawori ikimathatatakaantairo kaari jiyotakowiitari, okimiwaitakawo ajyaagawontsi otzimi jimanawoiti. ⁴Nokamantsitzimiro iroñaaka jiroka, iiro piñaantawo jamatawiyiitimi. ⁵Okantawita tii nosaikimotzimi pinampiki, iro kantacha nokinkishiritakotapiintakimi kimiwaitaka ari ankaatajaantimi asaiki janta pinampiki. Iro nokimoshiriprotantakari nokimakowintakimi aripiro pikantawakaanaa, oisokiro powanairi Cristo pawintaanaari.

⁶Tima tsika pikanta pikimisanakanakiri kitziroini Awinkathariti Jesucristo, iikiro piyaatatyi pintsipashirityaari. ⁷Oisokiro powapirotanakiri

pitanakari pikimisantziri,
pinkimitakotyaawo parithatatsiri
kamiithaini, pinkimitakotyaawo
iijatzi pankotsi jiwitsikayiitziro,
tima irootaki jiyotakaayiitakimiri.
Pimpaasoonkitapiintairi Pawa.

Isaikapiroshiritantaimi Cristo

⁸ Pintyaaryooti, tzimatsi kowatsiri
jamatawitimi, paamaakowintya.
Jimonkaatakaashitzimirokari okaatzi
jiyoyitziri, jiyotaayitziriri pairani
ichariniiti, iro jamiyitapiintari jaka
kipatsiki. Tima kaari jashi Cristo.

⁹ Tima Pawa, iri othotyapirotzirori
inampiwathatantari Jesucristo.

¹⁰ Irijatzi othotyapirotzirori
inampishiritantakimi iirokaiti,
tima pawintaashiritanaari Pawa.
Pinkatharipirori jinatzi irirori, janairi
ikaatzi pinkathariyiwitachari. ¹¹ Tima
pawintaashiritanaari Pawa, kimiwai-
tanaa pintomishitaanitatyiyaami.
Tii koñaawo pintomishitaanitya, iro
ojyakaawintacha jowajyaantakaayi-
taimiro Jesucristo piyaaripiroshirinka,
jañaakaashiriyitaimi iijatzi. Okimiwai-
tanakawo intomishitaanitatyiimimi.

¹² Tima powiinkaayitaka pairani,
pikimitatyaari Cristo Jesús tsika
ikanta ikamawitapainta irirori.
Iroowaitanaki arimi pinkaatakirimi
pinkitayta, ikitawiitakari irirori. Ipoña
pañagai iiroka, jañagaira irirori. Tima
pawintaanaari Pawa tsika itzimi
ashitawori ishintsinka añaakagaimiri.

¹³ Pairani iirokaiti, kimiwaitaka
pinkamayitayyiimi okantakaantziro
piyaaripironka. Iro kantacha Pawa
inishironkataimi, okantawitaka tii
pitomishitaaniyita. Tima jañaakagairi
Cristo, ari ikimiyyitaimiri iiroka

jañaakaashiritaimi ipiyakoyitaimiro
piyaaripironka. ¹⁴ Tima pairani
ojyiki ikowawita nojyininkapaini
jimonkaayitromi Ikantakaantaitani,
tiimaita jimonkaantziro. Irootaki
jowasankitaantyaaririmi Pawa.
Tima kimiwaitaka Pawa josank-
inatakotatyiromi ayaaripironka.
Ikanta ipaikakoitakiri Jesucristo, ari
ashiryaakari josankinatakowitakai
Pawa, kimiwaitaka arimi intsi-
patanatyaaawomi ipaikakoyiitakiri
Cristo. ¹⁵ Aripaiti joitsinampaayitakiri
pinkathariwitachari, tii otzimi-
motanairi ishintsinka irirori. Tii
jantziro jimananikiini jirokapaini,
joñaagantapirotakiro onkantya
jiyotakoyiitantaawori.

¹⁶ Tii okantzi pishintsiwintawakaiya
intzitaityaawo owanawontsi,
imiriyyitari. Tii okantzi iijatzi
pishintsiwintawakaiyaawo
joimoshirinkayitari nojyininka,
okimitatya osarintsi, owakiraachiiri
kashiri, kitiiyyiri jimakoryaantaitari.

¹⁷ Tima maawoni imonkaayitziri pairani
nojyininkapaini, iroowaitaki okanta
aamparyaantsi. Kantakotachari jaka
iriitaki Cristo.** ¹⁸ Paamaakowintya
tzimatsi kinkithatakoyitimini, ikowatzi
pojyakoyitaiyaari ikantayita iriroriiti.

Irootaki ikantantayitzimiri: “Thami
antsinampashiriyitai, onkantya
ampinkathayitantaariri maninkariiti”.
Iro kantacha tiimaita jiñaapootziri
maninkariiti, apa jaakowintawo
ikinkishiritakowaitawo inintashiyitari
irirori, kantakaapiro ikantawintakawo.

¹⁹ Tii jiwithaajaitari jirikaiti itzimi
aitotanaari aakaiti. Jirika aitotaari,
iriitaki thaamintakaawori okimotayitzi

**2:17 Tima apaani aamparyaantsi tii okoñaawaitashita. Aririka añiuro, ayotzi
tzimatsi ashitawori jaamparyaa. Ari okimitari iijatzi okaatzi jimonkaayiwitakari
pairani, aamparyaa onayitaki okaatzi jantzimoyitairi Cristo.

awatha, irojatzi owithaawakaantayitari. Tima Pawa kantakaakawori.^{††}

²⁰ Apaani kaminkari tikaatsi janti, iiro okantzi jimonkaayitiro itziyiitari. Ari pikimiyitanaari iirokaiiti pitsipashiritanaari Cristo, kimitajaantaka pinkamatyiimi. Tii okowajaantzi pimonaayitairo okaatzi itziyiitari. ¿Litama paminaashiwaitantari pantayitziro ikantayitziro atziiriiti?

²¹ Ikantzimi: “Iiro powayitawo jiroka, iiro pantayitziro jiroka, iiro poirikayitziro jiroka”. ²² Aña jiyotaashiwaitakimiro Ikantakaantaitani. Tima aririka oyaawo tsika oitya, iiro añiuro tsika onkantai, ari othonkari. ²³ Tima aririka antziwintawaitya, añaajaantzi ashironkaawintatyaari Pawa akimisan-tanairi. Tiimaita, aminaashiwaita jiroka, tima tii owajyaantakaantziro anintashiwaitapiintari.

3 Aritaki añagai Cristo, isaikimo-tapairi Pawa jakopiroriki, ari ikaatapairi ipinkathariwintantzi. Ari pikantayitanaari iirokaiiti pitsipashiritaari Cristo, awisakoshiriyitaimi. Pinkowapiintairo jashitari irirori. ² Iiro pikinkishiritakoyitaawo isaawisato, aña iro pinkinkishiritakoyiti inkitijato. ³ Kimiwaitaka iroñaaka pinkamayitayiiirikami, tima pisaikimoshiritairi Pawa pitsipashiritaari Cristo, okantawitaka jiroka tii koñaawoini inatyi. ⁴ Iro kantacha, aririka impiyaki Cristo, aripaiti jañaakaayitai maawoni, owaniinkaki ankantaiya antsipatapaiyaari.

Tii opantawo apiiyitairo antayiwitakari pairani

⁵ Tii opantawo papiitairo pantayiwitakari pairani. Pinkimitaiyaari kaminkari, tii jantayitairo kaaripirori. Tii okantzi pimayimpiritanai, pinkaaripiroshiriyiti, pinkamaawoshiriyiti, pinintashiriwaiti, pinkowawaitiri kiriki. Tima aririka pinkowawaitiri, aritaki piwawani-tanatyaaari. ⁶ Irootaki jantapiintayitakiri atziiriiti, iro jowasankitaawintairiri paata Pawa. ⁷ Ari pikantayiwitakari iijatzi pairani iirokaiiti, pamiki-witakawo. ⁸ Iro kantacha, ontzimatyii powajyaantayitairo iijatzi jirokapaini, okimiatya: Pikisawakaawaita, piñaakatsimatawakaawaita, pikimaatsitawakaawaita, pooki-motawakaawaita, pikawiyawakaawaita, ⁹ pamatawiwaitantzi iijatzi. Tima aritaki powajyaantayitairo tsika pikantayiwita pairani. ¹⁰ Kamiithashiri pikantayitaa iroñaaka, tima iri Pawa owamiithashiritaimi, pinkimitaiyaari ikanta irirori, tima iriitaki witsikakimiri pairani. Irootaki piyopirotantaiyaariri iroñaaka. ¹¹ Ithonka inampishiritantai Cristo maawoni, ikimiatya: Grecia-paantiri, Judá-mirinka, totamishitaari, kaaririka totamishitaari, pashinijatzitatsiri, jyininkatantaniri, kaari yowaitaniri, pimantaari, maawoni.

¹² Inishironkatani Pawa pinayitzi, irootaki jiyoshiitantayitaimiri onkantantyaari jashipirotaimi. Ikowi iroñaaka pinkitishiripiroiyitai. Pinishironkayitantya, pinithaan-

^{††}2:19 Jiroka oiyakaawintachari jaka: Tii jiyotaajaitzi iri Cristo jiyayitairi aaka, ikimiwaitakawo iriimi aito. Irooma aakaiti akimitakawo iroorikami iwatha. Tima aririka anthaamintya ankimotati awathaki, maawoni awatha othaaminta okimotayitzi, kamiitha okanta owithaawakaayita, irojatzi antariwathayitantatyaari. Irootaki aito jiwatakaantatsiri okanta othaamintantari okimoyitzi kamiitha awatha. Ari ikimitsitari iijatzi Cristo, iri jiyayitanairiri kimisantzinkariiti, irojatzi jantapashiripirotantyaari kamiithapiroini.

taniti, tsinampashiri pinkantya, iiro pisamawaitanta. ¹³Amawi pinkantawakaayitanaiya, pimpiyakotiri owaaripiroshiriwaitimini. Tima aritaki ipiyakotaimiro iiroka Cristo piyaaripironka. Irootaki pimatanairi iijatzi iiroka. ¹⁴Iro kowajaantachari pitakotawakaayitanaiya, inantyaari parirotawakaanaia. ¹⁵Tima apaani akantanaa akimiyaawo aakami iwatha Kristo, iro añaantaawori kamiitha asaikayitanai, aripirotawakaanaia. Ontzimatyii ampaasonkiyitairi Pawa. ¹⁶Poshiritapiintanaiaawo pikimakoyitakiriri Cristo. Jiroka piyotaniantyaari onkantya piy-otaawakaantapirotantyaari: Ontzimatyii pimpampithaayitanairo onkaati jiyotakaayitaimiri Tasorintsinkantsi, pimpampithaayitairo Salmo, pimpaasoonkitairi Pawa. Ari onkantya pinthaamintashiritawakaantyaari. ¹⁷Ari pinkimityaari ontzimirika pantayitiri, oitya piñaawaitiri, pimpairyaapiintairi Awinkathariti Jesucristo, pimpaasoonkitiri Ashitairi Pawa.

Antayitairi akimisantayitai

¹⁸Iinataitarí, pipinkathatairi piimiiti, tima iro pantayitanairi pikimisantairi Awinkathariti. ¹⁹Iimintaitarí, pitakoyitaiyaawo piinaiti, iiro piñaakatsimawaitawo. ²⁰Itomiitarí, pinkimisantairi ashitzimiri, tima irootaki kamiithatzimotziriri Awinkathariti. ²¹Iwaapatiitarí, tii okamiithatzi pinkisakaawait-ashityaari powaiyani, ari onkantya iiro okantzimoniintawaitantari. ²²Ompirataarí, pinkimisantairi okaatzi inkantimiri ompiratzimiri jaka kipatsiki. Iiro powakowintashiwaita pantawaiti aririka jaminimi onkantya pinimotakaantyaariri, aña kamiitha pantawaitapiintainiri, tima

pipinkathataatziiri iiroka Pawa. ²³Ari pinkimitairo maawoni pantayitanairi kamiitha pishirithawintyaawo. Pinkim-itakaantanakiro iriimi ompiratimini Awinkathariti Jesucristo, kaari atziri ompirataajaitimini. ²⁴Aritaki piyotaiyakini iirokaiti, Awinkathariti pinayitaimini paata. Tima iri Cristo ompiratapiintayitaimiri iroñaaka. ²⁵Iriima ikaatzi antayitapiintanairori kaaripirori, jowasankitaayitairi irirori. Tima Pawa, tikaatsi imaakiniti irirori.

4 Ompiratananiriiti, paapatziyaari pompirataniiti, tampatzika pinkantawintyaari. Pinkinkishiritiro, tzimatsi iiroka inkitiki iita ompiratzimiri.

²Pamanamanaatapiintaiya, aamaakowintashiri pinkantya pamanamanaatya pimpaasoonkiti.

³Pamanamanaatakotaina naaka, onkantya ishinitantaitinawori nokinkithatakotanairo kaari jiyotakowiita pairani. Tima irootaki jomontyaawintaitakinari.

⁴Pamanamanaatakotina onkantya nimatantyaawori nonkinkithatakotiro kamiithapiroini, iro inkimathayitantyaawori.

⁵Ontzimatyii pisaikayiti kamiitha pisaikimoyitziri kaari kimisantatsini. Piyotairi, iiro pitsipawaitashitari. ⁶Kamiitha inimotiri onkaati pinkinkithakotiniriri, poshini onkantzimotyaari. Ontzimatyii piyoyiti tsika pinkanti pakayitiri aririka josampiyitimi.

Iwiyaantawori withataantsi

⁷Aririka jariitatya iyiki Tíquico pinampiki, iriitaki kamantapaakimini tsika nokanta nosaikaiyini jaka. Tima jirika iyiki, iriitaki imitakopirotakinari jaka nantawaitziniri Awinkathariti. ⁸Iro notyaantantyaariri jiñiimi tsika pikantayani iirokaiti janta, inkamantimiro tsika nokantayani

jaka. Ari onkantya piñaantyaawori pinthaamintashiritaiyaani.⁹ Ari notyaantimiri iijatzi iyiki Onésimo intsipatanatyaari Tíquico. Tima jirika Onésimo iriitaki poñainchari pairani pinampiki. Tyaaryoo jawintaanakari irirori Awinkathariti, nitakopirowaitani jinatzi. Apiti inkaati kamantapaakimini okaatzi nantayitakiri jaka.

¹⁰ Ari itsipatakina Aristarco jomontyaitakina jaka. Jiwithatsitaiyimini iijatzi irirori. Jiwithatsitzimi iijatzi Marcos itomithori Bernabé. Tima jirika Marcos, iriitaki nokinkithatakotakimiri pairani nokantakimi: Aririka jariitatya pinampiki paawakiri kamiitha. ¹¹ Jiwithatsitaiyimini Jesús, jiiitaziri iijatzi Justo. Iriitaiyakini kaatakinari nokinkithatakotziro tsika okanta ipinkathariwintantai Pawa. Owanaa joimoshirinkina iriroriiti, tima tikaatsi pashini nojyininka kimityaarini itsipatakina jirikaiti.^{‡‡}

¹² Jiwithatsitzimi iijatzi Epafra, iriitaki pashini poñainchari pairani pinampiki. Irijatzi jompiratani Cristo. Ojyiki jamanamanaatakotapiintakimi, onkantya pintyaaryooshiriyitantaari, piyotakotantyaawori pantanairo

tyaaryoopiroidi ikowiri Awinkathariti. ¹³ Naakatajaantaki ñakiri Epafra owanaa ikinkishiritakoyitakimi. Ari ikimitsitakari iijatzi Laodicea-jatzi, iijatzi Hierápolis-jatziiti. ¹⁴ Jiwithatzimi iijatzi Lucas aawintantaniri. Irijatzi nitakotani. Jiwithatsitzimi iijatzi Demas. ¹⁵ Nokowi naaka piwithatinari maawoni kimisantzinkariiti janta Laodicea-ki. Piwithatinawo Ninfas, iijatzi pinkimitaakiri maawoni kimisantzinkariiti ikaatzi apatoyitapiintachari opankoki. ¹⁶ Piñaanatiniri nosankinari ikaatzi kimisantzinkariiti janta pisaikinta. Impoña potyaantakiniri Laodicea-jatzi jiñaanatiniri kimisantayitatsiri janta. Ari pinkimityaari iijatzi iirokaiti, piñaanatiro nosankinatakiniriri iriroriiti. ¹⁷ Jiroka ñaantsi pinkantiriri Arquipo: “Pantawaitainiri Awinkathariti tsika okantajaanta ikantakimiri, pimonkaatiniri”.

¹⁸ Naaka Pablo, jiroka nosankinata-jaantzimiri nakoki niwithatzimi. Iiro pipiyakotana jomontyitakina, pamana- manaatakotapiintaina. Onkamintha in- ishironkayitaimi Pawa. Ari onkantya.

‡‡4:11 Ikantakotziri Pablo jaka “nojyininka”, iriitakini jiiitaziri “totamishitaaniri”, tima aritakini jiiitaziri Judá-mirinkaiti.

JITAKARI JOSANKINATZINIRI PABLO TESALÓNICA-JATZIITI

Withataantsi

1 Naaka Pablo osankinatzimirori jiroka notsipatari Silvano ipoña Timoteo. Notyaantzimiro janta Tesalónica-ki pashiiti pikaataiyini jashiyitaimi Pawa iijatzi Awinkathariti Jesucristo. Onkamintha inishironkataimi, isaikakaayitai kamiitha iijatzi.

Ikimitakoitari Tesalónica-jatzi

² Aririka namanamanaatakoyitaimi, antawoiti nopaasoonkitziri Pawa. ³ Ojyiki nokinkishiritakotapiintakimi okaatzi pantayitanairi poshiritanaa, okaatzi jññaitzimi pitakoyitanta, opoña okaatzi paakowintanaawo iijatzi poyaawintaari Awinkathariti Jesucristo. ⁴ Tima niyotaiyini iyikiiti, jitakoyitaimi Pawa irijatzi iyoshiiyitaimiri. ⁵ Piyotaiyini iirokaiti tii nokinkithatakotashitzimiro Kamiithari Ñaantsi nosaikimotantakimiri, aña Tasorintsinkantsi oshinchaashiritakinari, niyotantari tyaaryoori inatzi okaatzi nokamantayitzimiri. Piñagaiyakinani iijatzi tsika nokanta nosaikimoyitakimi, owanaa nokowapiintaki nonishironkayitimi. ⁶ Okantawita ojyiki piñaashitakawo, iro kantzimaitacha pikimisantayitanai, tima Tasorintsinkantsi oimoshirinkakimiri. Irojatzii pimatantanaawori okaatzi nantakiri naaka iijatzi okaatzi jantakiri Awinkathariti. ⁷ Ari okanta ikimitantanaimiri ikaatzi kimisantayitanaatsiri nampiyitawori Macedonia-ki iijatzi Acaya-ki. ⁸ Tii iri apaani kimakowintaimini tsika pikantana pikimisantairi Pawa, aña ikimakoyiitakimi iijatzi tsikarikapaini.

Tima nokowawitaka nonkamantirimi tsika pikanta pikimisantayitai iiroka, ⁹ iri itawakinawori ikamantawakina naaka tsika pikantayitaka paawakina kamiitha, tsika pikanta powajyaantayitanairi piwawaniwitari, iro pikowanaki pantiniri ikowiri Kañaaniri Pawa Tyaaryoori. ¹⁰ Ikamantakinawo iijatzi tsika pikanta iiroka poyaawintari Jesús impiyi inkinapairo inkitiki, tima iri Pawa ashitari jañaakagairi ikamawitaka. Iriitaki matironi jowawijaakoshiritai aririka imonkaapaititaiya jowasankitaantayitai.

Jantayitakiri Pablo Tesalónica-ki

2 Iyikiiti, piyotaiyini iiroka tii aminaashita okaatzi niyaataki nariitzimi. ² Pairani tikira niyaatziita pisaikaiyini iiroka, owanaa ikisaniintaitakina Filipos-ki, jowasankitaawaitaitakina iijatzi. Iro kantzimaitacha iri Pawa shintsishiritakaakinari nokinkithatakotantakimirori Kamiithari Ñaantsi, okantawitaka ikisaniintaitana. ³ Tima tii nokinakaashitawo okaatzi noñaaniyitakari, tii nokaaripiroshiritzi nokinkithatakotantzimirori, tii nokowi namatawitanti. ⁴ Aña Pawa ñaantashiritakinari naaka, iri otyaantakinari nonkinkithatakotaimiro Kamiithari Ñaantsi, irootaki kaari nokinkithatakotantapaakimirori okaatzi kamiithatzimoyitziriri atziri, apa nokinkithatakotakiro kamiithatzimotziriri Pawa, tima iriitaki yoshiritantatsiri. ⁵ Tima piyotaiyini iiroka tii nonintaathatantimiro okaatzi nokinkithatakotakimiri, iro noñaantyaari nayi ojyiki kiriiki. Iri yotatsi Pawa. ⁶ Tii iro nonkowaajaiti pimpinkathatashitina. Okantawitaka naakataki Jotyaantapiroriti Cristo, ontzimatyiiimi impinkathayitaina. ⁷ Iro kantzimaitacha nonishironkatani

nowakimi nokimitakawo apaani inaanatiitari aririka aamaakotyaaari iintsiti. ⁸Tii apa nokinkithatakotakimiro Kamiithari Naantsi, aña antawoiti nitakoyitakimi, irootaki noñaashintsitakowintantakimiri.

⁹Pinkinkishiritaiyironi iiroka nitantanakawori nokinkithatakotzimiro iñaani Pawa, shintsini nantawaitaki, kitiiyiriki iijatzi tsiniripaiti. Ari okanta tii piñaantaiyawoni iiroka pintziyina. ¹⁰Piyotaiyini iiroka tsika nokanta nosaikimotakimi iijatzi ikimitaka Pawa jiyotzi irirori, tima kamiithashiri nokantaka, kitishiri nokantaka tikaatsi iitya kantakotinari. ¹¹Piyotzi iijatzi owanaa nonishironkayitaimi, nokimitakotaari iwaapatiitari ikaminari jowaiyani, jitakotari, ishintsithatziri. ¹²Ari nokimitayitakimiri iiroka, inkini pantayitainiri ikowakaayitzimiri Pawa, tima iriitaki iyoshiiyitaimi, ari piñiuro pisaikai ipinkathariwintantai otzimi jowaniinkawo.

¹³Irootaki niyaatakaantawori nopaasoonkitanari Pawa. Tima pairani owakiraa pikimawakina nokamantapaakimiro ñaantsi, piyotanaki kaari jiñaani atziri, irootaki tyaaryoori jiñaani Pawa. Tima pikimisananakiro, antakaayitaimiro okaatzi ikowakaimiri. ¹⁴Ari pikimitakotanaari iirokaiti ikaatzi kimisantanairiri Jesucristo janta Judea-ki, tima antawoiti jowasankitaayitakiri Judá-mirinka iyyininka. Ari ikimitsitakimiri piyyininka iiroka jowasankitaayitakimi. ¹⁵Tima iriitaki Judá-mirinka owamaakiriranki Jesús, irijatzi owamaayitakiriri pairani Kamantantanari. Iriitaki omishitowayitakinari iijatzi naakapaini. Antawoiti ikisaniintakiri atziripaini. Irootaki kaari inimotziriri Pawa. ¹⁶Tima tii ikowaiyini nonkinkithatakotainiri ñaantsi kaari Judá-mirinkatatsini,

onkantya jawijakoshiriyitantaiyaari iriroriiti. Ari okanta ikaaripiroshiriyitantakari jirikaiti Judá-mirinka, ari jiñiimaitaiyaawo jowasankitaayitairi Pawa paata.

Isaikantakari Pablo intaina

¹⁷Iyikiiti, osamani okantawitaka asaikimotawakaaka intaina, owanaa nokinkishiritakotapiintaiyakimini. Iro kantzimaitacha owanaa nokowaki iroñaaka apiitairo añaawakaayitaiya. ¹⁸Ari nokowawitaka nariitimi, iri kantacha Satanás owanaa jotzikaakina. ¹⁹Iro kantzimaitacha paata aririka impiyi Awinkathariti Jesucristo, iirokatakiri thaamintashiritakainani noñaantyaawori nonkimoshiritai. Tima iirokaiti kantakaakawori impinatatintinari naaka. ²⁰Iirokataiyakini kantakaiyaawoni noñaantyaawori nonkantakaapirotaiya paata nonkimoshiritai.

3 Iro nokinkishiritakariranki nosaiki naaka Atenas-ki, ²iri notyaantimiri Timoteo pisaikaiyini iiroka. Tima jirika Timoteo iyiki jinatzi, oyyiki jantayitakiniriri Pawa. Ari nokaatakiri noñaashintsitakawo nokinkithatakotziro Kamiithari Naantsi ikantakota Cristo. Tima aririka jariitatya pisaikaiyini iiroka, iri añaashiritakapaakimini, inkimoshiritakapaakimi piyaatakaantyaawori pinkimisanti. ³Tii nokowi onkantzimoniintimi aririka jowasankitaayitakimi, tima aritaki onkantyaari, iro awijiyimoyitaini. ⁴Irootaki nokantayitsitakimiri nosaikimotantakimiri, iro piñaayitakiri okaatzi awijiyimoyitakimiri. ⁵Iro kantzimaitacha tii okantzi namawitapairo naaka, nokowaki niyoti irojatzirika pikimisanaiyini. Noñaajaantaki tzimatsi iita kowaintsiri inkaaripiroshiritakaimi,

ari aminaashiwaityaami okaatzi nokamantayiwitakimiri pairani.

⁶Iro kantacha jiyaataki Timoteo jariitziimi, piyaa nosaiki naaka. Ari ikamantapaana iikiro piyaatatzi pikimisantayini, itakotani pikantawakaiyakani. Ikamantakina iijatzii tii pimaijantina, pikowi piñiina, ari nokimitsitakari naaka nokowi noñiimi iiroka. ⁷Iyikiiti, okantawitaka ojyiki noñiuro jaka jowasankitaawaitaitana, thaamintashiri nokanta, tima niyotzi iikiro piyaatakanakiziiro pikimisan-taiyanakini iiroka. ⁸Tima niyotaki iikiro piyaatatzi pityaaryoowintairi Awinkathariti, kamiitha inimotana nosaiki. ⁹Antawoiti nopaasoonkitakiri Pawa, tima iirokatakayakini matakirori pikimoshiripirotaakina. ¹⁰Iikiro naakowintatyaawo namana kitijiyiriki iijatzii tsiniripaiti, onkantya noñaantyaawori napiitiro nariitimi, ari notampatzikatimiro tzimatsirika pikinakaashitakari pikimisananai.

¹¹Iri nokowakotzi Ashitairi, Pawa, ipoña Awinkathariti Jesús, tampatzika nowanakiro niyaati pisaikaiyini iiroka. ¹²Nokowakotziri iijatzii iri kantakayiaawoni piñaantyaawori pitakotawakaiyaani, ari pinkimit-sitanaiyaari pashinijatzii atziri. Iro nokowi pinkimitakotyaanawo naaka tsika nokanta nitakotaimi iiroka. ¹³Iro jiñaantaimiri Ashitairi, Pawa, kitishiri pikantayitanaa, iiro itzimi iitya kantakotimini paata aririka impiyi Awinkathariti Jesús, intsipatayiaari ikaatzi kamiithashiriri.

Okaatzi inimotziriri Pawa

4 Ari okantari iyikiiti. Iri kantakayiaawoni Awinkathariti Jesús, nonkantantimirori jiroka, shintsitha nonkantimiro. Pairani niyotaakimiro pantayitairo okaatzi inimotziriri Pawa. Ari pimatzimaitakawo. Iro

kantacha nokowi iikiro piyaatakaatyiiro irojatzi pothotyaaantapirotatyaawori.

²Aritaki piyotaiyakini iiroka, iriitaki Awinkathariti Jesús matakaakinawori naaka okaatzi niyotaayitakimiri.

³Jiroka okaatzi ikowiri Pawa onkantya jowamiithashiritantimiri: iiro pimayimpiritzi. ⁴Ontzimatyii piyoyitai pinkinantanya, inkini ipinkathayiiitaimi pintampatzikashiriyitai.

⁵Iro piñaaposhinitawo mayimpiritaantsi. Iro jimatapiintayitakiri ikaatzi kaari kimisantayitairini Pawa. ⁶Paamaakow-intaiya pikantzimoniintakaantarikari jirokapaini apaani iyiki kimisantaatsiri. Tima nokamantakimiro, ari jowasankitairi Pawa inkaati antakironi jiroka. ⁷Tii ikowiri Pawa ankimitakotyaari mayimpiri, iro ikowaki jowamiithashiriyitai. ⁸Tiirika pikimisantzi, tii naaka pinthainkaki, aña iri Pawa pithainkaki. Tima iri Pawa otyaantakimiriri Tasorintsinkantsi.

⁹Iro nonkinkithatakotimiri iroñaaka okantakota atakonka. Onkantawitya tii okowa napiitaimiro iirokaiti. Tima pimatakiro pitakotawakaayita, ¹⁰pimatanakiri pitakoyitanaari iyikiiti ikaatzi nampiyitawori maawoni piipatsitiki Macedonia. Iro kantacha ontzimatyii piyaatakaairo irojatzi pothotyaaantapirotatyaawori.

¹¹Iro paminaminayiti pisaikayitai kamiitha. Kaari imaamanitantaizii, pantiro okaatzi pantawairiyitari iiroka. Tima iro niyotaayitakimiri pairani. ¹²Ari onkantya jiñaantimiri ikaatzi kaari kimisantayitatsini, tampatzikashiri pikantayita, tikaatsi kowiyiimotimini.

Impiyairika Awinkathariti

¹³Iyikiiti, nokowi nonkinkithatakotimiro tsika inkantaiya paata ikaatzi kimisantzinkari kamayitaintsiri, iro piyotantyaari iiroka. Iro iiro pikimitakotantari kaari kimisantatsini,

antawoiti jiraaniinta jowashiriwaita. ¹⁴Tima ayotaiyini aaka ikamawitaka Jesús, iro kantzimaitacha iijatzi jañagai. Ari inkimitaayitairi Pawa paata ikaatzi kimisantayitaintsiri, ari jañaakaayitairi aririka impiyi Jesús. ¹⁵Jiroka okaatzi jiyotakairi Awinkathariti: Paata aririka impiyi, iri itanaiyaawoni jiñaawairi ikaatzi kamayitaintsiri, aakaiti impoiwaitatsini añaayitzi. ¹⁶Ari inkimaitawairo inkaimapaaki ijiwari maninkariiti, intyootakaantapaaki Pawa. Impoña ikaatzi kamayiwitainchari, iri ityaawoni intzinaanaki, ¹⁷ampoñaapaatyaa aakaiti kaari kamayitatsini, ari antsiptanaiyaari antzinaashitawaiyaari Awinkathariti, antonkiyotawaiyaari minkoriki. Ari ankantaitatyaani antsiptaiyaari Awinkathariti. ¹⁸Irootaki jiroka ñaantsi poimoshirinkawakaantyaari.

5 Iro kantzimaitacha iroñaaka iyikiiti, tii okowajaantzi nonkamantimiro tsikapaiti awijantayitantaari jirokapaini. ²Ari piyotaiyakini iiroka, tii jiyotaitziro tsikapaiti, tima omapokashitaiya, onkimitaiyaawo aririka jomapokantaiti inkoshitaiti tsiniripaiti. ³Intzimayiwitya kantatsini: “Iroñaaka asaikai kamiitha, inimotimi pinkantya”. Iro kantacha ari jomapokaitairi japiroiyitiri maawoni. Onkimitaiyaawo tsinani okimaatsiwaita ontzimaaniti, tikaatsi inkinakaitiro awijashitantaari onkaati pokatsini. ⁴Iro kantzimaitacha tii ari pinkantayityaari iiroka iyikiiti, iiro jomapokaitzimi, ikimitaantziranki koshintzi. ⁵Tima piyotakoyitairo iiroka, tii pikimitari aniiyitapiintashitachari tsiniripaiti, inkini iiro jiñaitantari. Aña iri pinkimitakoyitya aniiyitapiintatsiri kitiiyiriki, okoñaatzimoyitairi. ⁶Ari okimitari, tii okantzi ankimitakotyaaari ikanta maashitachari tsiniripaiti, aña aamaakowinta ankantayitya,

ankimityaari kiyoshiriri. ⁷Tima tsiniripaiti jimaapiintaitzi, ari ishinkitaitari iijatzi. ⁸Iro kantzimaitacha aaka ayopirotaiyini, iri akimiyitaari ikaatzi aniiyitapiintatsiri kitiiyiriki. Ontzimatyii awitsikaantya, ankimisantayitai, atakotantya. Ankimitakotyaaari jiwitsikaanta owayiri, ikithaatawo ashirotsatsiri iithaari. Ankimitakotyaaari iijatzi jawintaawo ashironakitsatsiri jamathaitawo, ari ankimityaari aaka awintaanaiaawo awijakoshiriyitai. ⁹Tii iro inkowiri Pawa jowasankitaayitai, aña ikowaki awijakoshiriyitai akimisantairi Awinkathariti Jesucristo. ¹⁰Iriitaki kamawintakairi. Tikaatsi oitya ankamawitya, aririka añaayitai, aritaki añaayitairo asaikimoyitairi paata aririka impiyi. ¹¹Ontzimatyii poimoshirinkantawakaiyaawo jiroka, witsikashiri pinkantayitya.

Ishintsithatziri Pablo kimisantanaatsiri

¹²Iyikiiti, pipinkathayitairi ikaatzi yotaayitaimiri janta, ari pinkimitairi ikaatzi jiiwayitzimiri pikimisantairi Awinkathariti. Tima owanaa jiñaashintsitakowintaiyakimini. ¹³Pitakoyitaiyaari piñiirō okaatzi janzimoyitakimiri. Ontzimatyii pisaikayitanai kamiitha. ¹⁴Pishintsithayitairi pirantziiti. Ari pinkimitairi kaari ñaapiroshiriri, poimoshirinkantaiyaari, potzishiriyitairi kaari aawiyashiriwaitatsini ikimisantzi. Iro pisamawaitari jirikapaini. ¹⁵Tii okantzi pimpiyatantya, iro pinkowapiintiri iiroka paapatziyawakaiya, ari pinkimitairi ikaatzi kaari pijininkata. ¹⁶Pinkimoshiritapiintaiyaini. ¹⁷Iiro powajyaantziro pamanamanaayitya. ¹⁸Ontzimirika awijiyimotimini, pimpaasonkitiri Pawa. Tima irootaki ikowiri irirori antayitairi

akimisantairi Jesucristo. ¹⁹Iiro pomanonkawintawo jantakaimiri Tasorintsinkantsi. ²⁰Tii okantzi pimanintayitiro ikamantantayiiiziri. ²¹Iro kantzimaitacha ontzimatyii paminawakiro kamiithaini okaataki. Impoña pinyaaryoowintanairo onkaati kamiithashiritakaimini. ²²Okaatzi ikinkishiritari pashini atziri kaaripiro inatzi, iiro pantayitziro iirokaiti.

²³Nokowakotziri Pawa iikiro jiyaatakaatyiiro jowamiithashiriyitaimi, tima iriitaki kantakaawori asaikan-tayityaari kamiitha. Nokowakotziri jaamaakowintimi maawoni, piwathaki,

iijatzi pishiriki. Ari onkantya iiro otzimanta oitya ikantakoyiitaimiri paata aririka impiyi Awinkathariti Jesucristo. ²⁴Tima tyaaryooshiripirori jinatzi irirori, aritaki jimatakaairo.

Iwiyaantawori withataantsi

²⁵Iyikiiti, pamanakoyitapiintaina naaka. ²⁶Piwithatinari maawoni kimisantanaatsiri janta. ²⁷Nokowi piñaanatiniri iiijatzi jiroka nosankinari, tima iro ikowiri Awinkathariti. ²⁸Onkamintha inishironkayitaimi Awinkathariti Jesucristo janta. Ari onkantyaari.

**APITITANAINTSIRI
JOSANKINATZINIRI PABLO
TESALÓNICA-JATZIITI**

Withataantsi

1 Naaka Pablo osankinatzimorori jiroka notsipatari Silvano ipoña Timoteo. Notyaantzimiro janta Tesalónica-ki pashiiti pikaataiyini jashiyitaimi Pawa iijatzi Awinkathariti Jesucristo. ²Onkamintha inishironkataimi Ashitairi Pawa, isaikakaayitaimi kamiitha. Ari inkimitaimiri iijatzi Awinkathariti Jesucristo.

**Jaminakotairi paata Pawa
kaariproshiriri impiyairika Cristo**

³Iyikiiti, okowapirotatya nompasoonkitakopiintaimi Ashitairiki Pawa, tima iikiro piyaataakaanakitziro pikimisantayitanaki. Iikiro piyaataakaanakitziro iijatzi pitakoyitawakaanaka. ⁴Irootaki noshiritapiintanzimiri aririka napatotaiyaani notsipayitari pashini iyikiiti, nokantaiyini: “Iikiro jiyataakaatziro ikimisantaiyini Tesalónica-jatzi, okantawitaka antawoiti ikimaatsiwaitaiyani jowasankitaitziri”.

⁵Ari oñaagantari tampatzika ikanta Pawa jiyakawintantzi. Okimiwaitakawo jiwitsikaantatyiiyaami Pawa inkini impinkathariwintimi. Irootaki pikimaatsiwiintantayitakawori iroñaaka. ⁶Iro tampatzikatatsiri iijatzi inkimaatsiyitakaiyaari Pawa ikaatzi kimaatsiyitakaakimiri iiroka. ⁷Irooma maawoni aakaiti, akaatzi akimaatsiniintayitakawo, otampatzikatzi impinayitai paata aririka impiyi Awinkathariti Jesús, inkinapai inkitiki intsipayitaiyaari

maninkariiti tzimatsiri ishintsinka, ⁸inkimitapaatyaari ipaampaporinthatzi paampari. Ari jowasankitaayitairi kaari yotairini Pawa, kaari kimisantaironi Kamiithari Ñaantsi tsika ikinkithatakota Awinkathariti Jesucristo. ⁹Iriitaki atsipitaiyaawoni japiroyiitairi, ari inkantaitatyaani impiyashitaiya, iiro jiñihiro ishintsinka Awinkathariti. ¹⁰Tima paata aririka impiyi, impinkathatawairi kamiithashiriyitaintsiri, iyokitzi inkantaiya. Ari pinkimitatyaari iijatzi iiroka, tima pikimisantairo nokamantakimiri. ¹¹Irootaki namanakoyitapiintanzimiri iirokaiti. Nokowakotziri pimonkaayitantaariri tsika inkantayitya ikaatzi jiyoshiiyitairi. Nokowakotziri jaawiyashiritakaayitimi pimayitantaawori kamiithayitatsiri pikimisantai. ¹²Iro impairyaitantyaariri Awinkathariti Jesucristo pipinkathatakantairi, impoña impinkathatakantaimini irirori. Iri Pawa nishironkaini aaka iijatzi Awinkathariti Jesucristo.

Jiñaayitairi owaariproshiritantaniri

2 Iyikiiti, nonkinkithatakotimiro okantakota antsipataiyaari Pinkathari Jesucristo, aririka impiyi paata. ²Tii nokowi pinkinkishiritashiwaitya piñaajaanti aritaki piyaa Awinkathariti. Kimitaka iro pikinkishiritaiyakarini piñaajaantzi iro nokinkithatakotakimiri, piñaajaantzi iro nosankinatzimiri jiyotakaakinari Tasorintsinkantsi. ³Aña tii ari onkantya, ñaa jamatawitzimikari. Tima aririka impiyi paata, itanatyaaowo imaamaniitiri Pawa, impoña jiñaayitai owaariproshiritantaniri jiñaiti iijatzi jiiyitzi “Otomi Piyashiwaitaantsi”. ⁴Kisaniintantaniri jinaty, inkowi janaantapaaki inkimitakaityaari ipinkathaitziri Pawa janta tasorintsi-pankoki. Impoña inkanti: “Pawa ninatzi

naaka". ⁵Aritaki nokamantayitakimiro jiroka nosaikimotantapaintzimiri. ⁶Piyotaiyini iiroka iita otzikakiriri kaari ikoñaatsitanta owaaripiroshiritantaniri, apa inkoñaati paata aririka imonkaapaititapaatyaarika. ⁷Aritaki antawaitaki imananiikiini owaaripiroshiritantaniri. Iro kanzimaitacha tzimatsi otzikaapiintakiriri, irojatzji paata joñaagantantatyaariri, ⁸aripaiti jñaitiri owaaripiroshiritantaniri. Tima aririka impiyi Awinkathariti, ishintsinka japirotantaiyaariri jowamaapairi, apa intasonkakiri. ⁹Jirika koñaatsini paata, inkimitakotapaatyaari Satanás. Ari ontzimaki ishintsinka, owanaa jamatawitanti aririka intasonkawintantayiti. ¹⁰Tzimatsi manintayitakirori inkimisantairomi tyaaryoori ñaantsi, iroowitaka jawijakoshiritantaiyaarimi. Iriiyitaki piyashitaachani jamatawitakiriri owaaripirostantaniri. ¹¹Iriitaki kantakaiyaawoni paata Pawa inkimisantantaityaariri owaaripirostantaniri. ¹²Irootaki jowasankitaayitantyaariri inkaati thainkawaitatsini, tima owanaa ithaamintakawo jantayitakiro kaaripirori.

Jiyoshiitaitakiri awijakoshiritaatsini

¹³Iyikiiti jitaakotani Awinkathariti, iikiro niyaatatzi naaka namanamanaatakotapiintakimi nopaasoonkitziri Pawa. Tima pairani tikiraamintha jiwitsikaitzimi, aritaki jiyoshiitaitakimi pawijakoshiritai, irootaki pikimisantantaawori tyaaryoori, irootaki itasorintsishiritakaantaimiri Tasorintsinkantsi. ¹⁴Iriitaki otyaantakinari naaka nokinkithatantakimirori Kamiithari Ñaantsi, onkini piñiuro paata ipinkathayitaimi ikimiitairi irirori Awinkathariti Jesucristo. ¹⁵Ari okanta iyikiiti, ontzimatyii pintyaaryoowintairo okaatzi niy-

otaakimiri nosaikimotantapaintzimiri. Ari pinkimitairo iijatzji okaatzi nosankinatzimiri.

¹⁶Onkamintha jitaakoyitai Awinkathariti Jesucristo, iijatzji Ashitairi Pawa. Iri kimoshiritakaapiintaini, irijatzji nishironkayitairi ishinitaantairori okaatzi kamiithayitatsiri. ¹⁷Onkamintha inthaamintashiritakaapiintaimi, iri tyaaryooshiritakaimini iijatzji, iro piyaatakaantyaawori pikinkithatakoyitanairo kamiithari iro pantayitanairi iijatzji.

Impinkathayitiro iñaani Pawa

3 Iyikiiti, pamanatakoyitapiintaina naaka niyaatakaantyaawori nonkinkithatakotiri Awinkathariti, ari onkantya impinkathatantaiyaariri pashinijatzji atziriiti, inkimitaimi iiroka. ²Pamanapiintaiya iiro jowasankitaantana kaaripiroshiriri, tima tii maawoni inkimiyitai aaka akimisantayitzi. ³Iro kanzimaitacha tyaaryoori jinatzji Awinkathariti, ari jaawiyashiritakaayitaimi, iri kimpoyaawintimini iiro ikitsirinkantzimi owaaripiroshiritantaniri. ⁴Iri Awinkathariti yotakaakinari ari piyaatakaatyiiro pantayitanairo niyotayitakimiri, tima pikowaiyakini pantiro. ⁵Nokowakotziri Awinkathariti inkinkishiripirotakaimiro tsika okanta jitaakotzimi Pawa. Intyaaryooshiritakaimi pinkimitakotantyaariri Cristo.

Ontzimatyii antawaiyitai

⁶Iyikiiti, tzimatsi ikowiri Awinkathariti Jesucristo nonkantimiri: Tii okantzi paapatziyaari pirawaitapiintachari kimisantzinkari. Tii jimatziro okaatzi niyotaaakimiranki. ⁷Aña ontzimatyii inkimitinami naaka, tima tii nopirawaita nosaikimotantapaintzimiri.

⁸Tikaatsi nonkamitimiri pimpashitina noyaari, aña nopinatzimiro maawoni pipayitanari. Nantawaitaki shintsiini, kitijyiriki iijatzi tsiniripaiti. Ari okanta tii piñaantaiyawoni iiroka pintziyina. ⁹Aña tampatzika inawita pimpayitinami noyaari, apa nantawaitaki shintsiini onkanta paminayitantinari, iro pinkimikotantyaanawori tsika nokantaka naaka. ¹⁰Tima iro nokantapiintakimiri nosaikimotantapaintzimiri janta, nokantzi: “Inkaati kaari antawaitatsini, iiro jowaa iijatzi”. ¹¹Ari nokimaki ikantaitzi tzimatsi pikaataiyini janta pirayitachari, tii ikowi jantawaiti, apa imaamanitantayitzi. ¹²Tzimatsi iijatzi ikowakaanari Awinkathariti Jesucristo nonkantayitiriri jirikaiti: “Iiro pimaamanitantzi, santzikoitiini pantawintiro powayityaari”. ¹³Iyikiiti, ari pashi powiro pantapiintairo iiroka kamiithayitatsiri.

¹⁴Tzimatsirika kaari kimisantironi jiroka nosankinatakimiri, iiro paapatziyanaari, iro jiñaantyaawori inkaaniwintawaitya. ¹⁵Iro kantzimaitacha iiro pikisaniintziri, pinkaminaayitairi pinkimitakaantiri pirintzi jinatyi.

Iwiyaantawori tasonkawintaantsi

¹⁶Tima iri Pawa kantakaawori asaikantayityaari kamiitha, nokowakotziri iri inimotakaimironi pisaikaiyini okantawitaka piñaayitiro onkaati awijiyimoyitimiri. Nokowakotziri intsipatimi.

¹⁷Jiroka nosankinatajaantzimiri nakoki: Tima naaka Pablo withatzimiri. Irootaki namitapiintari aririka notyaanti nosankinari. ¹⁸Onkamintha inishironkayitaimi maawoni Awinkathariti Jesucristo janta. Ari onkantaari.

JITAKARI PABLO JOSANKINATZINIRI TIMOTEO

Withataantsi

1 Naakataki Pablo osankinatzimirori jiroka. Jotyaantapirori Jesucristo ninatzi, tima irootaki ikantakaantziri owawijaakotairi Pawa itsipatari Jesucristo oyaatakoniintani. ²Iroka nosankinatzeni Timoteo, nokimitakaantzimi notomi nowimi akimisantanai. Inkamintha inishironkataimi Ashitairi Pawa iijatzi Awinkathariti Cristo Jesús, inkamintha jitakotimi, piñiuro pisaiki kamiitha.

Ikinakaashiitari jiyotaantaitzi

³Pairani nawijantakari Macedonia-ki, noshintsithatanakimi pisaiki Efeso-ki, ari onkantya piyotaantyaariri saikayitatsiri janta, jowajyaantairo ikinakaashiyitakawo jiyotaantzi. ⁴Ikinkithatakotashitawo kinkitharintsi, ikinkithatakotashitawo iijatzi tsika ikantayita pairani ichariniiti. Tii oñaagantziro jirokapaini okaatzi jantakiri Pawa onkantya ankimisantanaiyaariri, aña iro kantakaantakirori jiñaanaminthatawakaantari atziripaini. ⁵Aryaajaini aaka aririka ayotaanti, akinkithatakotziro tsika ikantaita jitakotawakaita. Tima aririka ankitishiritanai, aririka ankinkishiritanairo tampatzikatatsiri, aririka ankimisantapirotanai, ari amatziro atakotanta. ⁶Ari itzipinayitakiri jirikapaini, aminaashiwaitaka okaatzi ikinkithatakoyitzi. ⁷Ikowashiwaitaka jiyotaantiro Ikantakaantaitani. Okantawitaka ishintsithatantzi jiyotaantayitzi, iro kantzimaitacha tii ikimathatsitawo irirori okaatzi ikinkithatakotziri.

⁸Irooma aakaiti ayotzi imapiro okamiithataki Ikantakaantaitani, iro kantzimaitacha ontzimatyii ankimathatiro oita otzimantari jiroka. ⁹Tima tii iri josankinayitini ikaatzi kamiithashiriyitaintsiri, aña iro jowasankitaayiyitantaariri: maamanitzinkariiti, piyathariiti, kaaripiroshiririiti, tsimainkantinkariiti, thainkantaniriiti, manintashiritananiiriiti, owamaayitziro ashitariri, ashiryaantzinkariiti, ¹⁰mayimpiriiti, antaminthatawakaachari ishiramparinkaki, noshikantaniriiti, thiiyinkariiti, kamatawiririiti, ikaatzi otzikayitziro ayotaantziro kamiithari. ¹¹Tima inashita Kamiithari Ñaantsi owaniinkañaanitachari, irootaki ikantakinari Pawa Tasorintsitatsiri nonkamantantairo.

Jantawairi Pablo

¹²Iriitaki Awinkathariti Jesucristo oshinchaashiritakinari. Iro nopaasoonkintantari, tima jiyotzi aritaki tyaryootakina, jotyaantakina nantawaitiniri. ¹³Okantawitaka pairani oiyiki nopairyaaashiwaitakari, noisaniintani nowiri, nowasankitaapiintakiri jashiyitaari, iro kantzimaitacha jitakotaana irirori. Tima tii niyowitawo okaatzi nantakiri, tikira nokimisantanakiita. ¹⁴Iro kantacha jirika Awinkathariti antawoiti jitakopirotakina, ari opoñaanakari nokimisantanairi Jesucristo, owanaa nitakotanaari. ¹⁵Jiroka nonkantiri tyaryoori inatzi, ontzimatyii inkimisantaitiro: Ipokaki Jesucristo jaka kipatsiki jowawijaakoyitairi kaaripiroshiririiti. Tima naaka anaayiwitakari maawoni nokaaripiroshiriwitaka. ¹⁶Iro opoñaantari inishironkataana Jesucristo, tii isamaniintana okantawitaka naaka mapirowitakawori

nokaaripirodzi. Tima tsika ikantaana naaka, ari inkantayitaiyaari pashini inkaati kimsantayitairini, ari inkantaitatyiiro jañaayitai. ¹⁷Nokowi ari inkantaitatyiiro impinkathapiroyiitairi kantaitaachani Impinkathariti, Kañaaniri, Kaari Koñaanitatsini. Ari onkantyaari.

¹⁸Notomí, Timoteo, tzimatsi nokowiri nonkamantimiri. Ari onkimityaawo okaatzi ikinkithatakaitakimiri pairani. Iro nonkamantantimorori pinthaamintashiritantyaari piyaatakaairo piñaashintsipirotya kamiitha, ¹⁹iikiro piyaatakaanakityiiro pinkimisantanaki, iikiro pinkinkishiritanakityiiro tampatzikatatsiri. Tima tzimayitatsi owajyaantakirori. Okantawita ikimisantayiwita, ikimiwaitakawo impitaminkakotatyiiyaami. ²⁰Ari ikimitakari Himeneo iijatzi Alejandro. Iriitaki noshinitakiri jowashironkaayitairi Satanás, ari onkantya jiyotantyaari iiro ipairyaašhiwaitantari Pawa.

Ikinkithatakoyiitziro amanamanaataantsi

2 Jiroka nitawatyaaari noshintsithatimiri: Ontzimatyii pamanamanaataiya, pinkowakowintanti, pinkantakowintanti, pimpaasonkiwintairi maawoni. ²Pamanakoyityaaari pinkathariiti. Pamanakotyaaari iijatzi maawoni jiwariiti pisaikayitantyaari kamiitha, pinkathatasorintsi pinkantya, tampatzikashiri pinkantya iijatzi. ³Irootaki kamiithatatsiri maawoni jiroka. Irootaki ikowiri Pawa owawijaakoshiritairi. ⁴Tima ikowatzi Pawa maawoni jawijakoshiriyiitai, ikowi iijatzi jiyotakoyiitairo tyaaryoori ñaantsi. ⁵Jiroka tyaaryoori ñaantsi: Apaani ikanta Pawa. Apaani ikanta kantakowintziriri atziri janta Pawaki. Iriitaki Cristo Jesús. ⁶Iriitaki pinakow-

intakairi maawoni ikamawintakai, ikimakoitairo inintapaititapaaki Pawa. ⁷Irootaki ipairyaaantakinari naaka Notyaantapiroriti, iri otyaantakinari nonkinkithatakaayitairi atziri kaari ajyininkayita, niyotayitairi inkimisantayitairo tyaaryoori ñaantsi. Tima imapirotya.

⁸Tsikaarika japatoyiitapiintya, nokowiri shirampariiti jamana-manayitaiya, tzinaawako inkantya ikimitapiinta. Iro kantzimaitacha kitishiri inkantayitya, iiro ikisawaita, iiro iñaanaminthatawakaawaita. ⁹Ari onkimitanaiyaari tsinaniiti iiro oñaaminawaita onkithaatyaawo owaniinkatachari, apaawaitiri kiriiki amanantayitiri othatani poriryaaayitatsiri, oñaawinawaityaawo owaniinkatiro oishi. ¹⁰Aña iro amiyitaiyaari antayitapiintairo kamiithayitatsiri. Tima irootaki kamiithatatsiri antayitzi tsinani kantapiintatsiri: “Naaka, pinkathatasorintsi ninatzi”. ¹¹Aririka jiyotaantaiti, owakimpita onkantayitya tsinani, onkimisantanti. ¹²Tii noshinitakaantziro iyotaantayiti tsinani, tii noshinitakaantziro ojiwatiri shirampariiti iijatzi. Apa owakimpitayitya. ¹³Tima iri Adán jitaaitaka pairani jiwitsikayitakiri, iro impoitapaintsiri Eva. ¹⁴Kaari Adán jamatawiitakiranki, aña iro tsinani jamatawipiroitaki irojatzi antantakawori kaaripirori. ¹⁵Iro kantzimaitacha, tsinaniiti, tima irootaki owaiyantaatsiri, ari onkantaki awijakoshiriyitai iikirorika iyaatakaanakityiiro onkimisanti, itakotantya, tyaaryoopiirini onkamiithashiriyiti.

Tsika inkantayitya jiwariiti

3 Tyaaryoo inatzi nonkantimiri: Tzimatsirika kowatsini ijwatiri kimsantzinkariiti, ari okamiithatzi okaatzi ikowiri jantiri. ²Ikaatzi jiwayi-

tatsini ontzimatyii inkamiithashiriti, iiro itzimayitzi iitya kinkithatakowaitirini, inkinayityaawo iina, kimpoyaawaini inkantya, jantayitapiintiro kamiithari, impinkathatakantya, joimaayitantaniti ipankoki, yotaantaniri inkantayitya. ³Iiro ishinkitapiinta, iiro ikisapiinta, aña itakotaniri inkantya, tsinampashiri jinatyi, iiro inintapiintashitari kiriiki. ⁴Jiyoti ijiwayitairi saikapankotziriri, pinkatha inkantanti jowaiyani, iiro ipiyathawaita. ⁵Tima atziri kaari yotironi ijiwatakaanti ipankoki, Ʒkantatsima ijiwawintiri ikaatzi kimisantanaairi Pawa? ⁶Ari ikimitsitari owakiraatatsiri ikimisantzi, iiro okantzi ijiwatakaanti. Tima aririka jimatiro ijiwati, ari inkantakaapirowaitanaty, ari inkimitakotatyaari okaatzi awijyimotakiriri pairani kamaari. ⁷Ikaatzi kaari kimisantatsini okowapirota ipinkathatairi jiwariiti. Tima iirorika ipinkathatakanta jiwari, ari jiñaakiro inkinkithatakowaitaitiri, irojatzji jamatawitantatyaariri kamaari.

Tsika inkantayitya imitakotziriri

⁸Ikaatzi imitakotziriri jiwatziriri kimisanzinkariiti, ontzimatyii impinkathatakantya, awintaani jowayitiriri iijatzji, iiro ishinkitapiintayita, iiro inintapiintashitari kiriiki jaapithatantiri jojiñaayitiri. ⁹Okowapirota jiyotakoyitairo okaatzi akimisantairi, kaari jiyotakowiita pairani. ¹⁰Onkantantyaari atziri jimitakotiri jiwariiti, ontzimatyii iñaantaitawatyaari kantatsiri jimatiro, aririka iñaantaitatyaari kantatsi jiyaatakaairo. ¹¹Ari onkimiyityaari iijatzji tsinani ontzimatyii ompinkathatakantya, iiro okinkithatakotantashiwaita, kimpoyaawaitani onkantya, ontyaaryoowintayitanairo maawoni. ¹²Inkaati imitakotantatsini inkinayityaawo iina, ijiwatakairi kamiithapiroini

jowaiyani iijatzji saikapankotziriri. ¹³Aririka imatanairo, pinkatha jowaitiri, ari jiyotairo jawintaashiritya inkinkithatakotairo tsika okanta ikimisantantaariri Cristo Jesús.

Imapiro okamiithataki akimisantziri

¹⁴Nokowataiki niyaatimi shintsipaiti noñiimi. Iro kantacha nitawatyaawo nosankinatimiro jiroka, ¹⁵aamaashitya iirorika niyaatsita, nonkamantsitimiro tsika ikantaita isaikaitzi jashiyitai Pawa. Tima akaatzi jashiyitai Kañaaniri Pawa, akimitanaawo okantaranki tzinkamitsipirori, aakataki otzinkamitanaa ikinkithayitziro tyaaryoori ñaantsi. ¹⁶Imapiro otyaaryootzi okaatzi akimisantairi, tii jiyotakowiitawo pairani tsika ikantaita ipinkathatasorintsitaitzi. Jiroka akimisantziri:

Jatziritzimotantaki Pawa,
Iri oñaagantakiriri Tasorintsinkantsi
ñaapirori jinatzji.

Iri maninkariiti aminayitakiriri,
Iri ikinkithatakoyitairi pashinijatzjiki
atziri.

Iri ikimisantaitziri jaka kipatsiki,
Iri tzinagaachari jowaniinkawoki.

Ikinkithatakotaitziri ookawintironi ikimisantawita

4 Iro kanzimaitacha, jiroka ikantairi Tasorintsinkantsi, ikantzi: Paata, ari jiñaitaki ookawintironi ikimisantawitari, iro inkowanaki inkimisantayitiro jiñaani kamaari, jamatawitantzi. ²Jiyotaawaitashitanyaaawo thiiyinkari kaari iroopirotatsiri, iiro ikimairo jowashiriniintakotyaawo jantayitzi, jampashiri ikantaka. Inkimityaawo okantaranki imatataitzi itagaita iyaampawathatakantzi iiro akimairo katsiri. ³Iiro ishinitakaantziro jaawakaitya, intzitakaantiro okaatzi jowayitiri. Tii okamiithatzi jiroka.

Tima aakaiti akaatzi akimisantayitairi Pawa, ayotairo tyaryoori, jiwitsikayitakairo owanawontsi. Ishinitakairo irirori owayitaiyaawo jirokapaini, ampaasoonkiyitairi. ⁴Tima okaatzi jiwitsikayitakiri Pawa, kamiitha inayitaki. Tikaatsi oitya apaawaitanyaawori, aña ontzimatyii ampaasoonkiyitairi añaayitziro okaatzi ipayitakairi. ⁵Tima aririka amatakiro okantziri jiñaani Pawa amanamanaatakoyitaawo okaatzi ipayitairi, ari intasonkawintakiro.

Antawaitanainiriri kamiitha Jesucristo

⁶Iroorika piyotaantaki jiroka, pimatanaatziro pantawaitainiri kamiitha Jesucristo. Pimonkaatanaatziro okaatzi pikimisantanairi, pimatanaatziro okaatzi jiyotaayitakimiri. ⁷Powajyaantayitairo kinkitharintsipaini kaari iroopirotsini, irootaki amitapiintashiwitakari antawopiroriiti okinkithayitziro jiroka. Aña ontzimatyii piñaashintsishiritanaia piñaantyaawori pipinkathatasorintsitai. ⁸Tima okamiithatizimowitai iijatzi añaayitziro añaashintsiyitya koñaawoini awathaki, aña iro kamiithapirorotaitatsi añaashintsishiriyitanaiya añaantyaawori ankitishiripiroyitai. Tii iro antantayitawori jiroka onkanya anintaawaitantyaari iroñaaka iiniro añaayitzi, aña, iijatzi añaairo paata anintaawaitaiya aririka añaagai. ⁹Tyaaryoo inatzi jiroka ñaantsi, ontzimatyii maawoni ankimisantayitairo. ¹⁰Irootaki añaantayitawori añaashintsiyita, shintsiiini antawaiyitzi, tima oyaakoniintani owiri Pawa tsika itzimi kañaanitatsiri. Kantatsi jowawijaakoshiritairi maawoni atziriiti, iriitaki jowawijaakoshiriyitai inkaati kimisantairini.

¹¹Irootaki jiroka piyotaantayitairi, ñaashintsi pinkantantiro. ¹²Tii nokowi inthainkimawaitaitimi pimainaritzi. Aña ontzimatyii poñaagantiro tsika pikantanaa pikimisantai, ari onkanya inkimitakotantaitimiri. Ontzimatyii paamaakowintyaawo okaatzi piñaawaiyitziro, iijatzi okaatzi pantayitiri. Itakotani pinkantanti, tyaryooshiri pini, kitishiri pinkantanaia. ¹³Shintsitha piñaanatapiintayitainiri atziriiti Osankinarintsipirori, pinkinkithatapiintairo, piyotaantapiintairo, irojatzi piñaantatyaawori nariitaimi janta. ¹⁴Pinkinkishiritiro ikinkithatakotakimi pairani jiwariiti, ari okanta itasonkawintantakimiri jotzimikapatziiotantzimiro jako. Ñaa papaatzirokari itasonkawintaimi Pawa pimatantaawori jiroka. ¹⁵Ñaashintsi pinkantawintanaiaawo, onkanya jiñaantaitimiri iikiro piyaatakaanakitziro pimatanaikiro. ¹⁶Paamaakowintayitaiya iiroka tsika pikantayitanaa, pinkinkishiritakotyaaowo kamiitha onkaati piyotaantayitairi, onkaati pantayitiri iijatzi. Aririka pimatakiro pintyaaryoowintairo, aritaki piñiuro pawijakoshiritai, iijatzi inkimiyitaiyaari ikaatzi piyotaapiintakiri.

Antiniriri pashinipaini

5 Tii okantzi pishintsithatiri antaripirori, kamiitha piñaanayitiri. Iro kamiithatatsi paapatziyaari pinkimitakaantiri iriirikami piwaapati. Ari pinkimitairi mainariiti, paapatziyaari pinkimitakaantiri iriirikami pirintzi. ²Ontzimatyii paapatziyaawo antawopirotsisiri, pinkimitakaantiro iroorikami pinaanati iiroka. Ari pinkimitairo mainawopaini, paapatziyaawo, iiro poshiritawo pimaamaniwaitiro pinkimitakaantiro iroorikami pitsiro.

³Pitakotyaawo kamatsiri oimi tsika otzimi mapirotzirori okowityaanintzi. ⁴Irooma apaani kamatsiri oimi, tzimayitatsiri iintsiti, osaripaini, iriitaki aminironi jimitakoyitiro, ontzimatyii impiyataiyaawo jaamaakowintaiyaawo okimitaakiri pairani iroori jantaritantakari irirori. Irootaki ikowiri Pawa antayitairi. ⁵Irooma apaani kamatsiri oimi matzirori osaikawaitzi apaniroini, awintaiyaari iroori Pawa, aakowintyaawo amanamanaatya onkowakoyitairi. ⁶Irooma onthaamintashiwaitanatyaaarika onintakaanikiini jirokapaini, tii aña kamiithapiroini, kimitawaitaka onkamakityiimi. ⁷Pishintsithatiro omayitantaawori nokantakiri, ari onkantya iiro otzimanta inkinkithatakoitirori. ⁸Tzimayitatsi kaari aminironi iyyininkayitari. Iri owatspirotakirori kaari aminironi owaiyantakiriri. Ikimiwaitana jowajyaantakityiromi ikimisantzi. Iri mapirokitanakirori janaanakiri ikanta kaari kimisantatsini. ⁹Jiroka kowachari josankinatakoitantaawori kamatsiri oimi antawaitainiri Cristo: Ontzimi onkaati 60 osarintsiti, kinatani owapiintakiri otsipatari, ¹⁰kamiithashiri okanta ikimakoitziro, aamaakowinta okantziri owaiyani, oimaantzi opankoki, aapiintakiri kamiitha kimisantzinkari, nishironkatani owapiintziri ashironkainkari, imatapiintakiro okaatzi kamiithayitatsiri. ¹¹Irooma kamatsiri oimi kaari antawotakonatsini, iiro josankinatakoitziro. Iiro okantapirota antawaitainiri Cristo, tima iiniro onkowi ayi otsipatari. ¹²Aririka omatakiro ontsipatya, ari inkantakowaitaitakiro, tima tii imonkaatziro okaatzi okantawitakari antirimi. ¹³Aritaki ompiratanatyaawo iijatzi, onkinayiti pankotsipainiki, onkinkithawaitakotantayiti, akawai-

tantashitya. ¹⁴Irootaki nokowantari aayitai otsipatari kamatsiri oimi kaari antawopirotatsini, owaiyantayiti, osaikiita opankoki antawaiti. Ari onkantya iiro itzimanta iitya kiyimawaitironi. ¹⁵Tima tzimayitatsi matakirori, antawaitashitakawo ikowiri Satanás. ¹⁶Ikaatzi kimisantzinkari ñirori iyyininka ikami oimi, ontzimatyii jimitakoyitiro. Ari onkantya iiro jiñaantawo ikaatzi ikimisantaiyini, iñaashintsityaawo jimitakotiro. Apa jimitakoyitiro matzirori oñiuro okowityaawaitzi.

¹⁷Ontzimatyii impinayitairi jiwatakaantatsiri ipinkathayitzi. Iri impapiroyiiti kinkithatakaantapiintatsiri, iijatzi ikaatzi yotaantapiintatsiri. ¹⁸Irootaki okantakotziri Osankinarintsipirori: Aririka pantawaitakairi piratsi, tii okantzi intajyaaniintawaiti.

Jiroka okantziri iijatzi:

Apaani antawaitatsiri ipinayitzi.

¹⁹Apaniroinirika ikanta atziri kantakotziriri apaani jiwari, iiro pikimisantziri. Irooma inkaatirika apiti, iirorika inkaati mawa tsika itzimi ñaakotakirini jantakiro kaaripirori, ari okamiithatzi inkimisantaitiri. ²⁰Iikirorika jantaitatyiro kaaripirori, payiri tsika ipiyotaita pishintsithatiri, ari onkantya inthaawantaityaari, iiro jimatantayitawo. ²¹Noshintsithatzimi pantiro jiroka. Tima aririka pimatanauro, iiro piñiuro pimaakitanti jiyotzi Pawa nokantzimiri. Jiyotsitawo iijatzi Jesucristo, jiyotsitaka iijatzi maninkariiti ikaatzi jiyoshiitakiri. ²²Tii okantzi pathawaityaawo potzimikapatziitotantyaawo pako ijiwatantaityaari. Tima aririka jiyoitiri jantakiro kaaripirori, kimiwaitaka iirokami kantakaashityaawoni. Aña ontzimatyii pinkitishiritai iiroka.

²³Tii apa pirapiintiro jiña, iro kamiithatatsi piro kapichiini kachori, ari piñaakiro pishintsiti pimantsiyawaiwita.

²⁴Tzimatsi atziri, tikiraamintha jiyakawintaitziriita jantakiro kaariporori, maawoni ikimakoyiitakiri. Tzimatsi pashini iijatzi kaari jiyotakoitzi jantzirorika kaariporori, apa inkimakoitiri paata. ²⁵Ari okimitari iijatzi, tii jimanakotapiintziro atziri jantayitiro kamiithari. Irooma aririka jantiro kaariporori, ari inkowapiintawitya jimanakoty, iro kantzimaitacha ari inkimakoitakiri.

6 Ikaatzi jompiraitari ontzimatyii ipinkathatairi ompiratariri. Iro nokantantari, ari onkanya iiro itzimanta iitya kinkithatakowaitaini, akantakaantzirikari Pawa. ²Apaani ompirataari ñiirori jompiratari kimisantatsiri, iiro okantzi inkantashiriwaiti: “Iro pikimitakaantana ompirataari, tima iyiki nowanaimi”. Aña okowapirota jirika ompirataari jantawaipirotiniri tyaryooproini, jitakotani jowiri, tima kimisantzinkari jinatzi. Ontzimatyii piyotaantairo jiroka, pishintsithatantairo.

Kitishiritakaantatsiri ipoña inimotaantsi

³Aririka impoki nashityaawoni inkinkithatakaanti, kaari kimityaawoni okaatzi jiñaaniytakari Awinkathariti Jesucristo, jinashitapaatyawo iijatzi inkinkithatakotiro pinkathatasorintsitantatsiri, ⁴kantakaapirowainiri jinatzi, tikaatsi jiyoti. Apa ikowi añaanawintawakaantyawo ñaantsi. Iro ompoñaantyaari asamawakaawaitya, amaamanitawakaawaitya, ankawiyawakaawaitya, ankantakotawakaawaitya, ⁵ankisaniintawakaapirowaitya. Iro jimayitapiintakiri kaaripiroshiriri kaari yotakotaajaitironi tyaryoori

ñaantsi. Ikinkishirita jaantyaawo kiriiki jamawinawaitawo impinkathatasorintsitaitiri. Iiro okantzi paapatziyaari iirokaiti. ⁶Aritaki okantzimaita, antawo impinawintayitairo paata apinkathatasorintsitzi. Iro kantacha añaantyaawori impinayitai, ontzimatyii inimoyitai añiiri tzimimoyitairi. ⁷Tima pairani owakiraa atzimapaaki tii amapaaki tzimimotaini. Ari okantari iijatzi aririka ankamai, onkaati tzimimotaini iiro okantzi aanairo. ⁸Tima otzimapiintzirika oyaari, otzimapiintzirika ankithaatyari, aritapaaki. ⁹Iriima inkaati kowayitironi jajyaagantya, okaimashiryiiri inkaaripiroshiriti. Ikimitakowaitakari shirikachari iwirintsiki, aririka jantayitanakiro ikowashitari owaripirotantatsiri, irootaki piyakaashitantachari. ¹⁰Aririka jinintaitapiinti jajyaagantaitya, okimiwaitakawo iro omparithatanatyaami kaaripirotsiri. Tzimatsi matakirori jinintayitziro jajyaagantya, jowajyaantanakiro ikimisantzi, okimiwaitakawo iriimi kimaatsitakaawaitachanimi jowathaawaitaka apaniroini.

Pinkimitakaantiro powayiriwintatyiiromi pikimisananai

¹¹Irooma iiroka, jashitaimi Pawa, powajyaantairo jirokapaini, pinkimitakaantiro pishiyapithatatyiiromi. Aña iro paminaminatapiintanai pintampatzikashiriti, nishironkata pinkantanti, pinkimisantairi Pawa, itakotani pinkantanti, iiro pisamaniintantzi, tsinampa pinkantya. ¹²Iikiro pinkimisananaaty, pinkimitakaantanakiro powayiriwintanaatyiiromi kamiithayitatsiri. Pinkimitakaantanakiro iijatzi piñaashintsiwintatyiiyaawomi irojatzi paantatyaawori kantaitachani añaakagaimini. Iro ikowakaitakimiri

piñiuro añaantamintotsi, ari onkantya inkimayitaimiri atziriiti, pikantzi: “Nokimisantai”.¹³ Tzimatsi noshintsithatimiri. Tima Pawa itzimi añaakaayitzirori okaatzi tzimayitatsiri, jiyotzi nokantzimiri. Jiyotsita iijatzi Awinkathariti Jesucristo, kinkithatapiintakirori tyaaryootatsiri, irojatziki ikantapaakiriranki jagaitanakiri Poncio Pilato. Jiroka onkaati noshintsithatimiri:¹⁴ Iiro pipiyathatawo ikantakaantaitziri, iiro powashiñaawaitziro, itzimikari kinkithatakowaitashitimini. Piyataakaanairo iiroka irojatziki impiyantaiyaari Awinkathariti Jesucristo,¹⁵ aririka jinintapaititaki Pawa. Tima apaniroini Pawa intasorintsitai, apaniroini ijiwataakaanairo maawoni tzimayitatsiri, apaniroini impinkathariwintairi ikaatzi pinkathariwintawitachari, apaniroini ijiwawintairi iijatziki jiwariwitachari iroñaaka.¹⁶ Iriitaki ashitawori kantaitachari añaantarintsi, ari isaikatzi tsika oshipakiryaañipirotziki, irootaki kaari jariipirotantaitari. Tikaatsi atziri matakironi jiñiiri, iiro jimaitziro iijatziki. Imapiro ipinkathaitziri. Ari inkantaitatyiironi impinkathariwintantai. Ari onkantyaari.¹⁷ Ontzimatyii piyotaayitairi ajyaagantayitachari iroñaaka,

iuro ikantakaapirowaitanta. Iuro jawintaashiwaitawo jajyaagawo, tima iuro okantaitatyaani onkisotzimotiri. Aña ontzimatyii jawintaayitaiyaari Pawa, iriitaki matzirori ithaamintakaapirotantzi.¹⁸ Piyotaantairo jantayitairo kamiithari. Ikimita ajyaagantaniri otzimimopirowaitziri jajyaagawo, ari pinkimitanaiyaari iirokaiti ontzimimopirowaitaimi pantayitiri, iuro pinkimitakaantanairimi pajyaagawo. Piyotaantairo inishironkaintanya, ayimatiri impashitantayitaiya.¹⁹ Iroorika jimatanai jiroka, okimiwaitaka jowaantatyaawomi jajyaagawo inkajyaakaiyaari paata. Ari inkantaitatyiuro iñiuro isaikai kamiitha.

Iwiyaantapaakawori ikantziriri Pablo jirika Timoteo

²⁰ Timoteo, pintyaaryoowintiro piyotaantairo okaatzi inishironkaitakimiri. Powajyaantairo okaatzi ikinkithatakoitziro kaaripirori. Powajyaantiro iñaanaminthatawakaantaitawo ikimitakaantawiiitari iroopirori inatzi jiyotaniitari.²¹ Tima tzimayitatsi mayitakirori, ikinashiwaiyitanaka, kimiwaitaka intzipinatatyii. Onkamintha inishironkayitimi. Ari onkantyaari.

JAPIITAIRO PABLO JOSANKINATZINIRI TIMOTEO

Withataantsi

1 Naakataki Pablo osankinatzimirori jiroka. Jotyaantapirori Jesucristo ninatzi, tima iri Pawa kowakaakinawori nokinkithatakotairo ikajyaakaayitakairi, jañaakaayitai Cristo Jesús. ²Iroka nosankinatzeni Timoteo, itzimi nokimitakaanta nitakotani notomi. Onkamintha inishironkataimi Ashitairi Pawa iijatzi Awinkathariti Jesucristo, onkamintha jitakotimi, piñiuro pisaiki kamiitha.

Pikinkithatakotairi Cristo

³Ari nokantapiintatya tsiniripaiti iijatzi kitijyiriki namanakoyitzimi, nopaasoonkitziri Pawa, itzimi nantawaitainiri, nimatakotairi ikimiyitaka nochariniiti tampatzikhshiriri. ⁴Aririka noshirityaawo piraawaitakaranki, owanaa nokowataiki napiitairo noñiimi, onkantantyaari nonkimoshiriti. ⁵Owanaa nokinkishiritakotzimi tsika okanta poshiripirotantanakari. Tima iro itanakawo pisawo Loida, ipoñaanaka pinaanati Eunice. Niyotzi iijatzi ari pikimitanakari iiroka. ⁶Irootaki napiitantzimiri nonkantimi: “Papiitairo powaki-raatairo itasonkawintakimiri Pawa notzimikapatziiotantakimirowanki nako, pinkimitakaantairo joiijatziri paampari intsiwakimataki”. ⁷Tima Pawa tii ithaawashiritakaantzi. Apa ish-intsishiritakaantzi, jitakoshiritakaanta, jiñaakoshiritakaanta.

⁸Irootaki iiro pikaaniwintantawo pinkinkithatakotairi Awinkathariti, ari pinkimitainari naaka, iiro pikaaniwintakaana jomontyaawintaitanari

Pawa. Aña iriitaki shintsishiritakaimini, pinkimitakotanakina naaka, nokimaatsitakowintawo Kamiithari Ñaantsi. ⁹Irijatzi owawijaakoshiriyitairi Pawa, iri iyoshiiyitairi atasorintsishiritantaari. Tii aaka matashityaawoni apaniroini, aña iri kowaintsi jantiro. Ari ikantaitatyaani pairani Pawa ikowapiintaki inishironkayitai Cristo Jesús. ¹⁰Irootaki jimatakiri iroñaaka, ikoñaatakiranki Owawijaakotantanari, Cristo Jesús. Iriitaki matakirori joitsinampairo kaamanitaantsi, jookapaintairo Kamiithari Ñaantsi, iro ayotantaari ari onkantaitatyaani jañaakaayitai. ¹¹Irootaki jowantakinari naaka Notyaantapiroriti, iri otyaantakinari nonkinkithatakaanti, ipoña niyotayitairi iijatzi kaari nojyininkata. ¹²Irootaki iroñaaka noñaashiwaitantawori, tiimaita nokaaniwinta. Tima niyotzi naaka itzimi noshiritaari, niyopirotsita otzimimotziri ishintsinka onkantya iiro jowajyaantakaanawo ikowakaakinari nantainiri irojatzi paata kitijyiriki impiyairika. ¹³Ari pinkimitanaiyaari iiroka, pimatakotinawo tsika okanta pikimakina nokinkithayitaki, piyaatakaairo poshiritya. Itakotani powanti, tima iro jantapiintanari jashiyitaari Cristo Jesús. ¹⁴Tima inampishiritantakimi Tasorintsinkantsi, iri tyaaryooshiritakaimini iiro powajyaantantawo tyaaryoori ikowakaakimiri piyotaantiro.

¹⁵Pikimayitaki iiroka tsika okanta jookawintawaitanakina Asia-jatzi. Jirikataki: Figelo ipoña Hermógenes. ¹⁶Iro kantzimaitacha Onesíforo, owanaa jimitakotapiintakina irirori, tii ikaaniwintakotana joojowiitakina. Antawoiti nokowi inishironkatairi Pawa ikaatzii saikapankotziriri. ¹⁷Tima iri kowakowatapaakinari jariitaka Roma-ki, irojatzi jiñaantapaakinari.

¹⁸Iri Awinkathariti nishironkataiyaarini paata kitijiyiriki impiyairika. Tima piyotaiyini iijatzi iiroka, owanaa jimitakotakina Onesiforo nosaikantakari Efeso-ki.

**Pinkimitakaantya iirokami
jowayiriti Jesucristo**

2 Notomí, tima iri nishironkataimiri Cristo Jesús, ontzimatyii pintontashiritai. ²Tima pikimakina tsika okanta niyotaantaki atziriritiki. Ontzimatyii piyoshiiyiti tsika inkaati tyaaryooshiriri matanaironi jiyotaanairi iijatzi pashini. ³Aamaakowinta pinkantya pinkimaatsitakowintanaiyaari Jesucristo. Pinkimitakaantya iirokami jowayiriti. ⁴Tima owayiritachari tii jiñiitzi jantanairo antawairintsi jantayitapiintziri kitijiyiriki. Aña ontzimatyii jitapaintyaawo ikantakiriri ijiwariti. ⁵Kantatsi iijatzi pinkimitakotyaari ipinaiziri anaakotantatsiri ishiyaiyani. Tima antawoiti jiñaashintsityaawo. Iro kantacha jimatantyaawori janaakotanti ontzimatyii jantiro jamitapiintaiyarini jiñaashintsitya. Irooma inkowimi jamatawiyaatanti inkini janaakotantimi, iiro ipinaiziri. ⁶Kantatsi iijatzi pinkimitakotyaari pankiwairintzi. Tima iriitaki itapiintawo jowayitawo okithoki iwankiri. ⁷Ontzimatyii pinkinkishiritakotiro nokantayitakimiri. Tima iriitaki Awinkathariti kimathatakaapirotaimironi maawoni.

⁸Pinkinkishiritakotiri Jesucristo icharinitakari David-ni. Tima añagai irirori ikamawitaka. Irootaki jiroka Kamiithari Ñaantsi nokinkithatakotairi. ⁹Irootaki nokimaatsitakowintari iroñaaka, noñaantawori joojowaitaitana jomontyaitakina, ikimitakaantaitakina naakami ashiryaantzinkari. Irooma iñaani Pawa iiro jimataitziro joojoitiro. ¹⁰Iro namawitantakawori

maawoni jiroka, okantakaantziro nitakotari jiyoshiitairi Cristo Jesús jowawijaakoshiritairi ñaayitaironi kantaitachari añaamintotsi, tima owaniinka onkantya. ¹¹Jiroka tyaaryoori ikantaitaki:

Aririka ankamakotakiri Cristo, ari antsi-pataiyaari jañaakaayitai.

¹²Aririka amawiwainitaki, ari ankaatairi ampinkathariwintanti. Irooma aririka ankantayiti: “Tii noñiiri”. Ari inkimataayitairi iijatzi aakaiti.

¹³Tiirika añaawityaawo ankamawintyaari, ikamawintai irirori. Tima ari jashi jowatziro irirori, tii ipashinitantzi.

**Pinkimityaari antawairyaantzi
antakirori kamiithari**

¹⁴Piyotaantairo jiroka. Pishintsithatantiro ikowakaan-tapirotziri Pawa: Iiro iñaanaminthatawakaashitawo ñaantsiyitatsiri kaari iroopirotatsini. Aña kantatsi onkantzimoniintakaiyaari kimironi. ¹⁵Ontzimatyii piñaashintsitya potampatzikatanairo ñaantsi tyaaryoori, inkini inkanti Pawa: “¡Kamiithataki pantakiri!” Pinkimitakotyaari antawairyaantzi kaari tzimatsini oitya inkaaniwintakotyaari.

¹⁶Powajyaantairo iiroka iñaaniyiitari kaaripirori. Ari opoñaari ithainkatasorintsitantaitzi. ¹⁷Okimitakotawo owawathatanta ampathaawaiti. Irootaki awijyimotakiriri Himeneo ipoña Fileto.

¹⁸Ikinakaashiwaitanakawo irirori jiyotaantziro tyaaryoori, ikantaki: “Kaari tyaaryoori añaayitai aririka ankamayitaki, aña oiyakaawontsi inatzi, aritaki añaashirinkayitakai aakaiti owanaa akimisantanairi Awinkathariti.” Tima okaatzi jiyotaantawitakari jowajyaantakaakiri ikaatzi ikimisantawitanaa. ¹⁹Iro kantacha, okimiwaitakawo Pawa

jowatzikatyyiimi iroopirori itzinkami, ari jiwitsikakimi ipanko. Ipoña jontarikakotaki apiti osankinatachari kantatsiri: “Jiyotziri Awinkathariti ikaatzi jashiyitari”. Impoña: “Inkaati pairyaagairini Cristo, ontzimatyii jowajyaantairo kaaripirotsatsiri”.

²⁰Janta antawoitiki ipanko, kimiwaitaka tzimayitatsimi owaniinkatachari kowitzipaini, shipakiryaa okantayita nishironka jowayitziro. Tzimayitatsi iijatzi kowitzi jiwitsikaitziro kipatsinaki, iijatzi inchatonaki kaari inishironkapirotzi.

²¹Aririka ankitishiriyitanai, ari ankimitaiyaawo kowitzi inishironkatziro ashitawori, ikowapiintzi jowantayityaawo. Tasorintsishiri inkantakaanai Pawa, aamaakowinta ankantya antayitainiri kamiithayitatsiri.

²²Intaina powayitairo inintashiwaitari mainariiti, pinkimitakaantiro pishiyapithatatyiiromi. Aña iro pinintapiintanaki pinkamiithashiriyitai, oshiritani pinkantya, itakotani powanti, kamiitha pisaikakaantayiti, pintsipayitaiyaari kitishiriri pairyaayitairiri Awinkathariti. ²³Ontzimatyii powajyaantayitairo piñaaniytawo kaari opantawo, tima iro opoñaantari ikisawakaantayitari. ²⁴Irooma aakaiti jompirayitai Pawa iiro okantzi amatiro añaanaminthatawakaiya. Aña ontzimatyii anishironkashiritanti, ayimaniinta ayotaantai, tsinampashiri ankantya, ²⁵shipitashiri ankantya ankaminaayitiri kisaniantari, aamaa ari impiyashiritakairi Pawa, ari jiyotakotairo tyaaaryoori. ²⁶Ari onkantya inkimitakotantyaariri omathaatari iwirintsi, tima kamaari ompiratakari, ishintsiwintziri jantayitineri ikowakaashitari irirori.

Tsika inkantaitya isaikayitai paata iwiyaantapaatyaawoni kitiiyyiri

3 Ontzimatyii piyoti, paata iwiyaantapaatyaawoni kitiiyyiri antawoit ompomirintsitzimoyitai.

²Jiroka inkantayitya atziriiti: Apaniroini inishironkapirowaitya, impiyotashiwaityaari iiriikiti, inkantakaapirowaitya, iiro ipinkathatantzi, inkawiyantawaiti, piyatha inkantiri ashitariri, iiro jiyotziro impaasonkintanti, thinkatasorintsitaniri jinatyi, ³iuro jatakoniintanta, iuro ikowanitzi impiyakotanti, thiiyakotani inkantya, iuro jomaantakaawo inintashiyitari, owatsinaantaniiri jinatyi, owanaa inkisaniintiro kamiithayitatsiri, ⁴pithokashitaniri jinatyi, iuro jiñaakonita, asagaawintawaitani jinatyi, iuro inintapirotiri ikowashiyitari anaanakiro ikowakaawitariri Pawa, ⁵ari inkimiwaityaarimi pinkathatasorintsitaniri, ithainki otzimimotziri Pawa ishintsinka. Iuro pitsipayitari iiroka. ⁶Ari jimatakiro jirikaiti isaikapankotanti, jamatawiyitakiro tsinaniiti shipitashiriri, ikinkishiritakaayitawo antawoit okaaripiroshiritaki, ontzimatyii awintaiyaari jirikaiti, iurojatzi ompoñaantyaari ayimawaitanakiro onintashiriwaitziri iroori. ⁷Irootaki aminaminatapiintantyaari iyopiroti, iuro kantzimaitacha tii iyopirotakotzimaitawo okaatzi iroopirotsatsiri. ⁸Iuro jimatakiri pairani Janes itsipatakari Jambres, tii inimotziri jantakiri Moisés, ari ikimitakari jirika atziriiti amatawitantaniiri, tii inimoshirtziri okaatzi iroopirotsatsiri. Kaaripiroshiriri jinayitzi, jaminaashiwaitaka okaatzi ikimisantayiwitari. ⁹Iiromaita ji-

^{¶¶}3:8 Ikinkishiritakoitziri Janes ipoña Jambres jyiripiyaari jinaiyini, Egipto-jatzi jinatzi. Tima pairani Moisés jaantaariri Israel-mirinkaiti, jirika jyiripiyaariiti ikimitakotari Moisés, jiraantsitakairo jiña, ikoñaatakaayitaki iijatzi oyyiki majjiro.

matziro, ari jiyoyiitairi aminaashiwaita okaatzi jantziri, ari inkimitakotaiyaari owakiraa akinkithatakotakiri.

¹⁰Irooma iiroka, pinkimitina naaka, okaatzi niyotaantziri, tsika nokinakairo, oita nokowiri, oita noshiritari, namatsinkawintanta, itakotani nokantantzi, kinatani ninatzi, ¹¹owatsinaari ninaki, ikimaatsitakaawaitaitakina, okimita awijyimotakinari Antioquia-ki, Iconio-ki, Listra-ki. Tima ojyiki ikimaatsitakaawitakina, iro kantacha jowawijaakowintapiintakina Awinkathariti.

¹²Ari onkantya, jowatsinayiitairi maawoni jashiyitaari Cristo Jesús kowanaatsiri impinkathata-sorintsitaniti. ¹³Iriima kaaripirori atziriiti amatawitantaniri iikiro jimapirotatyiiya, jashiminthatyaawo jamatawitantapiinti, jimaitsityaari irirori jamatawitaaitiri. ¹⁴Iro kantacha iiroka, kiso powiro okaatzi piyotakiri, otzimi pawintaanaari. Tima piyotzi iita yotaakimirori. ¹⁵Tima pitanakawo iinta piryaanitanaki piyotakotairo Tasorintsitatsiri Osankinarintsi. Ari piyotairi aritaki pawijakoshiritai aririka pawintagaiyaari Cristo Jesús. ¹⁶Tima maawoni Osankinarintsi-pirori, iri Pawa tasonkashiryaantakirori josankinai-tantakawori. Iro jiyotaayiitantari, iro ishintsithayiitantari inkaminaantaiti, iro jotampatzikayiitantari, iro iñaan-tayiitantari inkini inkamiithashiriyiiti. ¹⁷Ari jiñiuro ikaatzi jashitaari Pawa jiyopiroshiritairo jantayitairo maawoni kamiithari.

Pikinkithatakotairo ñaantsi

4 Jiroka noshintsithatimiri pantiro. Jiyotzi Pawa nokantzimiri, jiyotsitawo iijatzi Awinkathariti Jesucristo, intzimi iyakawintairini maawoni añaayitatsiri, ikaatzi kamayitaintsiri iijatzi. Tima irootaintsi

inkoñaatai ipinkatharitapai. ²Pinkimi nonkantimi: Okowitya piwitsitya inkini pikinkithatakotairo jiñaani, tii apa pikinkithatakotairo aririka onkami-ithatizimotimi, aña ontzimatyii pimatiro iijatzi aririka pinkowiinkatakoti. Aririka piyotaanti, ontzimatyii potampatzikatanti, shintsitha pinkaminaanti, piñaashintsithatanti, ñaa pithaatyaaawintzirokari aririka pimayitanairo jiroka. ³Tima paata, iro ikowaitai inkimisantaitiro tampatzikari okaatzi piyotaantayitzi iroñaaka, aña impiyotapaatyia pashini yotairini, ari jaminaashiwaityaari inkantayiti: “Ari, kamiithataki jantayiitiro jinintashiyiitari”. ⁴Iro ompoñaantyaari impiyashiyiitiro inkimisantairo ikinkithatashiyiitari, jowajyaantanakiro ikimisantzi iroopirotatsiri. ⁵Irooma iiroka, ñaakotani pinkantya, pamawitanairo awijyimotimini pintzimpookayitiro Kamiithari Ñaantsi, ontzimatyii pimonkaatiro maawoni onkaati pantanainiriri Awinkathariti.

⁶Tima naaka, kimitaka irootaintsi nompiyakotyia, ari nonkimitakotyiaawo isakoitapiintziro imiriitari aririka intagaitiniri Pawa, aritaki sakotzi-mataka imiriitari. ⁷Tyaaryooshiri nokantapiintaka, okimiwaitakawo nimatakiro antawoiti nomankiyapi-intatya. Okimiwaitakawo iijatzi aritaki nimatakiro nanaantzi nariitya janta tsika iwiyya noshiyi. ⁸Irootaki okimitantakawori iri Awinkathariti owayitakironi amathairintsi impayitairiri inkaati tampatzikashiriri. Tima Tampatzikashiri jinatzi irirori Awinkathariti, iri yotantapaatsini imapirorika ikamiithashiriitzi, aripaiti impainawo nashi naaka. Tii apaniroini naaka, ari inkimtaayitairi iijatzi inkaati kaari samaniintachani joyaakoniintziri impiyi.

Apaniroini ikantaitziri Timoteo

⁹Nokowapirotataiki paminaminatiro tsika pinkantya pimpokantyaari nosaikira naaka. ¹⁰Tima jookawintanakina Demas, ña okaimashiritairi irirori isaawijato. Jataki janta Tesalónica-ki. Iriima Crescente ikinakiro Galacia-ki. Ari ikimitakari Tito ikinaki Dalmacia-ki. ¹¹Apaniroini Lucas saikanaintsi itsipatana jaka. Irootaki nokowantari pimpoki iiroka pintsipatayaari Marcos, aritaki jimatakiro irirori jimitakotina. ¹²Tima notyaantakiri Tíquico janta Efeso-ki. ¹³Aririka pimpokanaki iiroka, pamainawo nowiwiryaaominto nookanakiriranki Troas-ki osaiki ipankoki Carpo. Nokowi pamainawo iijatzi maawoni nosankinayitani saikatsiri janta. ¹⁴Jirikaranki Alejandro, ashiropakori oñaashirinkapiintakinari, jowasankitaatyiri Awinkathariti. ¹⁵Irijatzi paamaakowintya iiroka, tima tii inimotziri okaatzi nokinkithatakoyitakiri owanaa ikisawintakinawo. ¹⁶Tima owakiraa jaayitakinranki naaka isaiki pinkatharintsi nonkinkithatakotakiro okaatzi ikantakoitakinari, tikaatsi tsipatanatyaanani, ithonka ishiyapithatanakina. Iro kantacha, tii nonintziro naaka jowasankitaawintaitiri jiroka. ¹⁷Ña itsipashiritakina Nowinkathariti,

iriitaki ñaapiroshiritakaakinari. Iro nimatantakawori nokinkithatakairi maawoni, ari okanta ikimathatantakinari iijatzi kaari ajyininkata. Irootaki kaari jowankaitantana kajyikarimooki joyaana. ¹⁸Iriitaki Awinkathariti kimpoyaawintakinari kaari jowashironkaitantana, iikiro niyaatakaatyiro irojatzii nariitantaiyaari ipinkathariwintantzi Inkitijatzii. Ari jashi jowaitatyiro irirori impinkathayitairi. Ari onkantyaari.

Iwiyaantapaakawori itasonkawintantaitzi ipoña withataantsi

¹⁹Nokowi piwithatyaanari Prisca ipoña Aquila, ari pinkimitaakiri Onesíforo, iijatzi ikaatzi saikapankotziriri. ²⁰Iriima Erasto, ari isaikapaaki irirori Corinto-ki. Ipoña Trófimo, naaka ookanakiriri Mileto-ki, jimantsiyawaitapaakitzi. ²¹Ontzimatyii pinthaatyaati pariitantyaari nosaiki naaka tikira otyaawontsitanaita. maawoni akantayitairi jaka “iyikiiti”, jiwithataiyimini. Jirika ikaatzi withatzimiri: Eubulo, Pudente, Lino, opoña Claudia. ²²Nokowaki inampishiritantimi Awinkathariti Jesucristo, inishironka jowayitaimi. Ari onkantyaari.

JOSANKINARI PABLO JOTYAANTZINIRI TITO

Withataantsi

1 Naakataki Pablo otyaantzimirori jiroka, jompiratani Pawa ninatzi. Naaka Jotyaaantapirori Jesucristo onkantya joshiritantaiyaari ikaatzi jiyoshiiyitairi Pawa, inkini jiyotairo iroopirotatsiri impinkathatasorintsitairo. ²Ari jiyoyitairi iriroriiti inkantaitayiro jañaayitai. Irootaki ikajyaakaantakiri pairani Pawa tikiraamintha jiwitsikiro kipatsi. Tii jamatawitantanitzi Pawa. ³Okanta jinintapaititaki, joñaagantaka Pawa Owawijaakotantaniri. Iriitaki kantakaantakirori ikinkithatakoitairo jiñaani. Jimatakina naaka iijatzi, jotyaaantakina nonkinkithatakaanti. ⁴Iiroka Tito notyaantzini nosankinari. Nokimitakaantzimi tyaryoomi notomintaimi, atsipatawakaa oshiritaa. Onkamintha inishironkataimi Ashitairi Pawa iijatzi Awinkathariti Jesucristo, Owawijaakotantaniri, onkamintha jitakotaimi, piñiuro pisaiki kamiitha.

Jantayitiri antaripiroriiti ipoña jiwariiti

⁵Iro nookantanakimiri Creta-ki pintampatzikayitanti, pamini antaripiroriiti jiwatirini oshiritachari, iro nokowakaakimiri. ⁶Inkaati jiwayitatsini ontzimatyii inkamiithashiriti, iiro itzimi iitya kinkithatakowaitashityaarini, kinatani jowiro iina, oshiritani inkantya jowaiyaniiti itzimikari kantakowaitirini piyathari jinatzi, ñaathawaitaniri jinatzi. ⁷Tima iri Pawa jantawaitziniri jiwatziriri oshiritaniriiti, ontzimatyii jaamaakowintya itzimikari kantakotirini kantakaapirori jinatzi, kishinkari jinatzi, shinkiryaaantzi

jinatzi, antantzinkari, ojoyityiiriri iiriikiti jaapithatantziri. ⁸Aña ontzimatyii joimaantaniti ipankoki, jantapiintayitiro kamiithari, kamiitha inkinkishiritya, tampatzikashiri inkantya, pinkathatasorintsitaniri, jiñaakotanitya, ⁹tyaryooshiri inkantya joshirityaawo ñaantsi otzimi jiyotaayi-itakiriri, inkini jimatanairo irirori jiyotaantiro tyaryoopirori, inkini iijatzi jimonkatziyaari kaari yotaantironi tampatzikari. ¹⁰Tima ojyiki kowatsiri jiñaanaminthatantashiwaityaawo, jiñaawaitashiwaita, jamatawitantzi. Iri antayitakirori jiroka, iitashiwaitachari “Totamishitaaniri”. ¹¹Ontzimatyii poiyyikairi iiroka jiyotaantayitzi, tima ojyiki ikompitakaaka atziririiti ikaatzi isaikapankotaiyini. Jiyotaantashitawo jirikaiti kaari iroopirotatsiri, apa ikowashitaiyakani jaantyaawo kiriiki. ¹²Tima tzimatsiranki Creta-jatzi kamantantaniritatsiri, ikantakiranki: “maawoni Creta-jatzi, thiiyinkari ninatzi, kaaripirori, pirantziiti niyawairintzi”. ¹³Imapiro jiroka ikantakiri. Irootaki pishintsithatantyaariri iiroka, inkini inkimisantaitiro tampatzikari, ¹⁴ari onkantya jowajyaantantyaawori ikimisantapiintziro ikinkithatashitari Judá-mirinkaiti, tima ishintsithatantaki jirikaiti jowajyaantaitiro tyaryoori. ¹⁵Irootaki akantapiintziri: Apaani kitishiritantsiri, tikaatsi iitya owaaripiroshiritirini onkantawitatya iirorika ipinkawaitzi. Iriima apaani thainkashiriri, kaaripiroshiritatsiri, tikaatsi iitya kitishiritakairini onkantawitatya impinkawaiwitya. Tima aritaki owaaripiroshiriwaitaka. ¹⁶Iñaajaantzi jiyotakotairi Pawa. Iro kantacha, okaatzi jantayitzi, iro oñaagantzirori tii jiyotakotairi, aña Pawa ojyiki ipinkimatataikiri jirika. Tima ipiyathatapiintakari iijatzi jirika, tikaachaajaini apaani kamiithari jantiri.

Jiyotaantaitziro Kamiithari Ñaantsi

2 Irooma iiroka, okowatya piyotaantairo okaatzi tampatzikatatsiri, jiroka okantakota: ² Kimpoyaawaini inkantaia antaripiroriiti, impinkathatakaantya, inkinkishiritakotiro kamiithaini jantayitiri, jothotyiro inkimisantai, jitakotantai, inkisashiwainitaiya. ³ Ari onkimityaari iijatzi tsinani antawopiroriiti, opinkathatasorintsantaitai, iiro okinkithatakotantashiwaita, iiro oshinkitapiintayita. Aña ontzimatyii iyotaantayitairo okaatzi kamiithayitatsiri, ⁴ onkini ominthashiritakaayitaaawo mainawoiti aapatziyaari oimi, iijatzi onkimitairi owaiyaniiti, ⁵ onkinkishiritakotyaawo kamiithaini antayitiri, kitishiri onkantya, antawairyaanto, pinkatha owiri oimiiti. Aririka omayitanairo jiroka, iiro ithainkawaitaitziro iñaani Pawa. ⁶ Ari inkimitanaiaaari iijatzi mainariiti, ontzimatyii inkinkishiritakoyitaiyaawo kamiithaini jantayitiri. ⁷ Irooma iiroka, pinkinkishiritya piyotaantairo tampatzikari, iiro piñaantyaawori impinkathawintaitimiro pantayitakiri, ari jimatakoyiitanaimiro. ⁸ Ari onkantya iiro itzimanta kijyimawintimironi pikantayitzi, aña pashiwinta inkantya kinkishiriwitachari inkantakotashitimi. ⁹ Ontzimatyii pishintsithayitairi ompirataari iiro ipiyathawaitari ompiratariri, aña jaminaminati jaapatziyaityaari, iiro jiñaanaminthatziri aririka jompiratyaari, ¹⁰ iiro ikoshiniintzi kapichiini, aña ontzimatyii joñaagantiro kamiithatatsiri jamiintaityaari. Irootaki jiñaitantyaawori owanaa okamiithapirotatitzi jiyotaantaitziro iñaani Owawijaakotairi Pawa.

¹¹ Tima Pawa joñaagayitairo owanaa inishironkayitai, iriitaki matironi jawijakoshiriyitaimi maawoni atziriiti.

¹² Iriitaki yotakaayitairori owajyaantantaawori athainkatasorintsantzi, iijatzi okaatzi anintashiritziri. Aña kimpoyaawaini ankantya iroñaaka, tampatzikashiri anaty, apinkathatasorintsantaitai, ¹³ aminawooki owairi oyaakoniintani. Tima irootaatsi inkoñaatai Jesucristo, iriitaki amaironi jowaniinkawo Owawijaakotairi, Pawa. ¹⁴ Iriitaki Jesucristo shinitashitainchari apaniroini jowamaitiri. Tima ikowatzi impinawintairo okaatzi akaaripiroshiriyitaki. Iro ikowairi inkitishiritakaayitai, onkantantyaari jashiyitai irirori, ayimaniinta ankantya antayitairo kamiithari.

¹⁵ Irooyitaki jiroka, piyotaantayitairi. Pishintsithatantiro. Iro pinkaminaantyaariri. Irokataki jowaitaki pimonkaatakaantiro jiroka, ontzimatyii jantayitiro onkaati pinkantantiri.

Inishironka owamiithashiritairi

3 Ontzimatyii pinkinkishiritakaapiintiri janta kimisantzinkariiti ipinkathayitairi pinkathariwintantatsiri pinampiki, iijatzi inkimitairi jiwariiti. Iiro ipiyathanitanta. Ayimaniinta inkantayitya jantayitanairo kamiithari. ² Iiro ikijyimatanairi pashini, iiro jiñaanaminthatantashiwaita. Aña itakotantani inkantya, tsinampashiri jinatyi iijatzi. ³ Pairani tzimatsi akantayiwita aakaiti, amasantzishiriwaitzi, apiyathawaiyita, tzipinashiri anayitzi, antayitziro añaamatashitari, iijatzi okaatzi anintakaashiyitari, owaripiro-tapiintakiri pashini ajyininka, anintakoyitantziro oiyitarika, amanintashiritantzi, akisaniintawakaayita. ⁴ Iro kantacha imatakaranki inishironkayitai Owawijaakotairi Pawa, jitakoyitaari maawoni atziriiti, ⁵ ari jowawijaakoshiriyitairi. Iro kantacha tzimatsi oita jantantakawori, tii aakatajaantaki antashityaawoni

apanirowni akamiithashiriyitai. Aña inishironkamachiitakai irirori. Ikimitakaantakiro iri kiwayitainimi, kimiwaitaka owakiraami intzimakaayitai Tasorintsinkantsi. ⁶Tima okaatzi jantzimoyitairi Owawijaakotairi Jesucristo, iriitaki Pawa kantakaawori, jotyaaantakairi Tasorintsinkantsi itsipashiripiwaitai okimiwaitakawo isakopirowaitakairimi. ⁷Iro jantantakawori jiroka inkini añaayitiro ikajyaakaayitakairi, ari añaampiyaawo iroñaaka aritaki ankantaitatyaani añaayitai. Aritaki okanta, irootaki ikimitakaantairi kamiithashiri anatzi, tima nishironkatantaniri jinatzi irirori.

⁸Imapiro inatzi jiroka okaatzi nokantakimiri. Irootaki nokowantari piyotaayitairi ikaatzi awintaanaariri Pawa piyotakotanairo iiroka okowapirotatya jiroka, inkini jantapiintayitanairo kamiithayitatsiri. Imapiro okamiithataki jiroka, owanaa jinintaityaawo. ⁹Irooma aririka iñaanawintawakaashityaawo tsika ikantakota itzimantayitakari pairani itakaantawori, iiro pimatsitawo iiroka posatikasatikawaitya, tikaatsi oitya, aminaantsi inatzi. Ari pinkimityaari iijatzi aririka iñaanawintawakaatsityaawo tsika okantakota Ikantakaantaitani. ¹⁰Intzimirika owashiñaironi jiyotaantiro tyaaryoori ñaantsi niyotaantakiri pairani, iro

ompoñaantyaari jowajyaantakairi oshiriwitanainchari, pinkaminaathatiri. Iikiorika jiyaatakaatyiro, papiitiri pinkaminairi. Iikiorika jiyaatakaatyiro iiro pishinitainiri jiyotaantai. ¹¹Tima jiyotaitakiri jirika ipiyaatya, ikaaripiroshiriwaitaatzi. Apanirowni jiyakawintawaita.

Apanirowni ikantaitziri Tito

¹²Notyaantatyimiri Artemas. Iirorika notyaantimiri irirori, kimitaka iri notyaantimi Tíquico. Aririka jariitayya pisaiki iiroka, nokowi pimpoki iiroka pintonkiyotina Nicópolis-ki. Ari nokowiri naaka nontyaawontsitakotiri janta. ¹³Iriima Zenas yotakopirotzirori ikantakaantaitziri, ipoña Apolos, aririka impokimatanaki irirori, pimpawakiri paawiyiri iiroka, inkajyaakaiyaari impokanakirika. ¹⁴Tima maawoni aakaiti, iiro asaikashiwaitanta, ontzimatyii anishironkatiri kowityaaniintawaitatsiri.

Iwiyaantawori withataantsi ipoña tasonkawintaantsi

¹⁵maawoni jiwithatzimi tsipayitakinari jaka. Nokowi iijatzi naaka piwithatinari oshiriyitachari janta ikaatzi itakotanari. ¡Onkamintha inishironkayitaimi maawoni iirokaiti janta! Ari onkantyaari.

JOSANKINARI PABLO JOTYAANTZINIRI FILEMÓN

Withataantsi

1 Naaka Pablo osankinat zimirori jiroka. Tima jomontyaawintaitakinari naaka Jesucristo jaka. Iri notsipataka iyiki Timoteo nosankinatzi imiro jiroka. Irokataki notyaantzini, Filemón, nitakotani nowimi, iiroka imitakotapiintakinari. ²Iro nosankinatzini Apia nokimitakaantaawo “tyootyo”, ipoña nosankinatziniri iijatzi Arquipo tsipayitakairi añaashintsiyita. Irijatzi nosankinatzini kimisantzinkariiti ikaatzi apatotapiintachari pipankoki. ³Onkamintha inishironkayitaimi Ashitairi Pawa, iijatzi Awinkathariti Jesucristo, kamiitha isaikakaayitaimi.

Jitakonka ipoña joshirinka Filemón

⁴Aririka namanamanaatakoyitimi, antawoiti nopaasoonkitziri Pawa. ⁵Tima nokimakotakimi itakotani powantzi, kinatani powiri Awinkathariti Jesús, ari pikimitairi iijatzi ikaatzi jashiyitaari irirori. ⁶Iro namanakotantzimiri inkini paapatziyawakaayitaiya iirokaiti poshiriyitaa, pinkimathapirotanairo kamiitha okaatzi jantakaashiritaimiri Cristo Jesús pikimisantairi. ⁷Iyiki, itako powapiintanairi iiroka oshiriyitanaachari, irootaki jiñaantakawori iriroriiti ithaamintashiripiroyita. Irojatzini oimoshirinkakinari iijatzi naaka, thaaminta nokanta.

Pablo ikantakowintziri Onésimo

⁸Niyotzi iroñaaka, naaka jowawitaka Cristo nimonkaatakaimiromi onkaati pantairi. ⁹Iro kantacha, apa

nonkowakotashitimi kapichiini, tima niyotaki tsika pikanta pitakotanta. Pablo ninatzi naaka, antaripirota-paakina, jomontyaawintaitakinari Jesucristo. ¹⁰Jirika Onésimo nokowaki paawakiri kamiitha. Iriitaki nokimitakaantakiri iriimi notomi, tima naakataki oshiritakaakari Cristo jomontyaitakina. ¹¹Tima ti opantawitari jirika, iiroka iroñaaka ari inkimitzimotaimiri iiroka, ari inkimitzimotainari naaka iijatzi. ¹²Tima iijatzi notyaantaimiri Onésimo, itzimi nitakoniintari. ¹³Ojyiki nokowawitaka intsipatinami naaka. Ari onkantakimi impoyaatimi iiroka jimitakoyitina jaka jomontyaitakina okantakaantziro nokinkithatakotziro Kamiithari Ñaantsi. ¹⁴Aña iro kamiithatatsi, tikiraata nokimi pinkantina iiroka oita pikowiri, ti nokowi naaka noshintsiwintimi pantiro jiroka, iro nokowaki irokatajaantaki kantatsini oita pikowiri pantiri.

¹⁵Aamashitya irootajaantaki imatantakari ishinitaitziri jirika Onésimo ishiyapithatantakimiri pairani, ari okanta ikimisantantaariri Cristo irojatzini impiyantaiyaari intsipatapiintapaimiri iiroka. ¹⁶Iro kantacha, ti apa pinkimitakaantairi pompiratani pikimiwitari pairani, aña pinkimitakaantairi iriimi pirintzi pitakopirotoni. Ari nokimitakaantakiri iijatzi naaka. Aña iiroka mapirotatitironi pitakopirotaiyaari pompiratari koñaawoini, irijatzi jompirataari iijatzi Awinkathariti. ¹⁷Tima pikimitakaantakina iiroka, naaka pitsipatani, ari pinkimitairi iijatzi irirori paawakiri kamiitha, pinkimitakaantiri naakami paawakimi. ¹⁸Tzimatsirika oita kaari jinimotakaimi,

§§1:10 Jiroka wairontsi Onésimo iñaaniki iriroriiti okimiwaitawo akantziri aaka: “Opantaari”.

tzimatsirika oitya jiriiwitzimiri, pinkimitakaantiro naakami iriiwitimini. ¹⁹Naakataki, Pablo osankinata-jaantzimirori jiroka. Imapirotatya, aritaki nompinataimiro jiriiwitzimiri. Añaajaantaki irokataki iriiwipirotanari naaka nowawijaakoshiritakaantaimi ²⁰Ari okanta iyikí. Nokowataiki inkantakaiyaami Awinkathariti paawakiri kamiitha Onésimo, tima irootaki inimoshiritinari.* ²¹Iro nosankinatantimirori jiroka niyotzi aritaki pimatakinawo, tima aritaki pimatakiro ari panaakaanakiro okaatzi nokowakotakimiri. ²²Nokowataiki iijatzi, paamaakowintina niyaatashitimi

pisaiki iiroka, ari nomayimota-paakimiri. Iroorika pinkamitantakiri pamanakotina, ari ishinitakiro Pawa imatya.

Iwiyaantakawori jiwithatantaitzi ipoña itasonkawintantaitzi

²³Ari jiwithatzimi Epafras, notsi-patakari jaka jomontyaawintaitanari Cristo Jesús. ²⁴Ari jiwithatzimiri iijatzi Marcos, Aristarco, Demas ipoña Lucas, iriitaki notsipatapiintakari jaka. ²⁵¡Onkamintha inishironkataimi Awinkathariti Jesucristo! Ari onkantyaari.

***1:20** Kantakotachari jaka “paawakiri kamiitha Onésimo”, irojatzi ikantsitari: “Nokowataiki pimpantzimotaina iiroka”. Tima iñaaniki iriroriiti iwairo inatzi Onésimo jiroka: “Opantaari”.

JOSANKINAYIITZINIRI HEBER-PAANTIRI

Pawa jotyaaentakiri Itomi ikinkithatakotairi

1 Pairani, ikowirika Pawa jiyotakairi achariniiti oityaarika, iri Kamantantaniri amironi ñaantsi. Ojyiki japiipiintakiro Pawa, tzimatsi jimatakaayitakiriri Kamantantaniriiti. ²Iro kantacha owakiraa iroñaaka, jotyaaentakiri Itomi irirori inkinkithatakotairi. Tima iriitaki Itomi jiwitsikakaakiri pairani jiroka kipatsi, iriitaki jashitakaaka okaatzi jiwitsikayitakiri. ³Iri Itomi ikimitakaakiri iriimi jowaniinkatani, shipakiryaa ikanta. Ari ikimiwaitakari tsika ikanta irirori Ashitariri. Tima shintsinkantsi inatzi jiñaanitakari, iro kaari inashiyitanta okaatzi jiwitsikayitakiri jaka kipatsiki. Aritaki jimonkaatapaintziro pairani imatantyaari inkitishiritakaantai, jatai inkitiki, saikapai jakopiroriki Ashitariri itsipatapaari ipinkathariwintantzi. ⁴Ari opoñaanakari janaakotziri imaninkariti Pawa, antawoiti jiñaapirotakaitakari irirori.

Iri Itomi anaakoyitairiri maninkariiti

⁵Tima ikantawairi Pawa: Notomi nowimi iiroka. Naakataki piwaapatitanaa iroñaaka. Ikantawairi iijatzi: Naakataki piwaapatitaa. Iirokataka notomintaa. Tima Pawa tikaatsi apaani maninkari inkantiri kimityaawoni jiroka. ⁶Paata aririka japiitairo jotyaaantairi jaka kipatsiki itakawori itomintari, inkantayiiitai: Inthaamintaiyaari maawoni imaninkariti Pawa.

⁷Tzimatsi iijatzi ikinkithatakoitziri maninkariiti, jiroka ikantaitzi: Iriitaki matakairiri imaninkariti inkimitakotyaaawo tampiyainka.

Iriitaki matakairiri jotyaaantaniiti inkimitakotyaaarimi paampari.

⁸Irooma aririka inkinkithatakotiri Itomi irirori, jiroka ikantzi:

Pawa, iiroka kantaitaachani pimpinkathariwintantai.

Ari pinkimitakotaiyaari pinkathariiti otzimimotziri jinchakiiri jimatantari ipinkathariwintantzi. Iro kantacha aña iiroka mataironi pintampatzikashiritai aririka pimpinkathariwintantai.

⁹Iiroka kowirori kamiithari, irooma kaaripirori owanaa owatsimaimi.

Iirokataka isaipatziiitotai Pawa, pimpinkatharitantaiyaari. Iriitaki piwawani matakimirori.

Isaitantaimiro yiinkantsi ari pikimoshiritairi tima panaakoyitairi pitsitapiintawitari.

¹⁰Jiroka pashini ikinkithatakoitziri Itomi, ikantaitaki:

Pinkathari, owakiraa itantanakari pairani iirokataka witsikakirori kipatsi.

Iirokataka witsikajaantakirori inkiti.

¹¹Jiroka okaatzi piwitsikakiri, aritaki apirotaiya paata, irooma iiroka ari pinkantaitatyaani.

Ari onkimitakotaiyaawo okaatzi piwitsikani pajatomawori kithaarintsi.

¹²Tima aririka ompaijatowotziro piithaari, pankowiimawotziro, paminai pashini owakiraari pinkithaataiyaari.

Ari pinkimitagairo paata iiroka piwitsikani kipatsi iijatzi inkiti.

Irooma iiroka ari pinkantaitatyaani iiro pipashinitanitai.

Iiro papirotaa.

¹³Ikinkithatakoitakiri iijatzi, ikantaitzi:

Pisaikapai nakopiroriki, ampinkathari-wintanti, irojatzi paata nowasankitaantyaariri kisaniintakimiri, aripaiti paatzikantaiyaari piitzi.

Tima tikaatsi maninkari inkimিতাকাantiri Pawa inkantiri jiroka.
¹⁴Tima maawoni maninkariiti, apa jotyaaantaitziri jimitakoyitairi atziriiti awijakoshiriyitaatsini.

Antawoiti owawijaakoshiritaantsi

2 Ontzimatyii ankimisantiro okaatzi jiyotaakairi, onkantya iiro owajyaantantawo. ²Iiro owashiñaayitairo jotyaaantaitantakariri pairani maninkariiti inkamantantiro. Tima maawoni kaari owakimpitatyawoni inkimisantairo, jowasankitaitakiri ipiyathatakawo. ³Aaka jimapiroiti jowasankitaiti, iiorrika owakimpitatawo ikinkithatakoitziro antawoiti awijakoshiritaantsi, jitapaintari Awinkathariti Jesús ikinkithatako-tapaintziro. Irootaki ikamantayitairi ikaatzi kimayitajaantakirori. ⁴Iriitajaantaki Pawa yotakaayitakairori imapirotatya okaatzi ikamantaitakairi, tima jimatakaantakiro itasonkaw-intantayiiitzi, joñaagakaantakiro kaari jiñaitapiintzi, Tasorintsinkantsi antakaantakirori jiroka, ari imatajaantakari ikowiri Pawa.

Matakirori jowawijaakoshiritantzi

⁵Tii iri maninkariiti jimatakairi Pawa impinkathariwintairo tsika asaikayitai paata, otzimi nokinkithatakotakimiri. ⁶Aña atziriiti jinayiti mataironi paata. Tima ikantaitaki pairani:
 ¿Iriipirorima atziriiti pikinkishiritakotantariri?
 ¿Litama pikowantari pinishironkayitairi?
⁷Aña kapichiini iñiuro atziriiti tii janaakotantzi, iri maninkariiti anaakoniintakiriri.

Iro kantacha, irootaatsi pamathaitairi inkini ipinkatharintsitai, otzimimotairi jowaniinkawo.

Iri anaakoyitaironi maawoni piwitsikani.

⁸Pinkimitakagairi ikanta pairani aatzikiriri iisaniintani, jompirataiyaari maawoni.

Ari inkantakaayitaiyaari Pawa atziriiti, maawoni impinkatharintsitai tima tikaatsi apaani anaakotantaatsini. Iro kantacha, tikira jiñaayitziro atziriiti jiroka. ⁹Iro kantacha, tzimatsi atziri jotyaaantaitakiri, irijatzi ñaapaintzirori kapichiini tii janaakotantzi, iriitaki anaakotakiriri maninkariiti. Iriitaki nokinkithatakotzi Jesús. Tima iriitaki ñaakirori ikimaatsitaka irojatzi ikamantakari, ipoña jamathaitakiri ari okanta ipinkathayitantaariri, otzimimotairi jowaniinkawo. Irootaki ikamawintantakairi maawoni, tima antawoiti inishironkayitai Pawa.

¹⁰Owanaa otampatzikatataiki tsika ikinakaakiro Pawa ishinitakiri Jesús inkimaatsiwaitya, ari jothotyaaakairi onkaati jantiri. Tima Jirika, ashiyitariri maawoni, kantakaantzirori itzimayitantari maawoni, irijatzi-tajaantaki kimaatsitakowintaari ikini jowawijaakoshiritairi, ari onkantya intsipatantataiyaariri maawoni itomiitari janta jowaniinkawoki.

¹¹Jiroka okantakopirota, ikimitakaantai Jesús iririntzi, tima ari akaatziri awaapatitaari Pawa. Iwaapatitari irirori itasorintsishiritakaantzi, awaapatitaari iijatzi aakaiti itasorintsishiritakaayitai Jesús. ¹²Iro ikantantakari pairani:

Nonkinkithatakotaimi iiroka isaikayitzi nirintziyitaari,

Tsikaatika japatotapiintaita, ari nonthaamintaimi nompampithagayini.

¹³Ikantaki iijatzi:
 Nawintaani nowairi Pawa.
 Ipoña iijatzi ikantzi:

Jirika Naaka, notsipayitaari itomiiti Pawa ikaatzi ikimpoyaakaayitaanari.

¹⁴ Akantajaantayitaka aakaiti atziriritzi, otzimi awatha, otzimi araani, ari ikantakari iijatzi Jesús irirori, iro jimatantakawori ikami. Aripaiti joitsinampaakiri kamaari. Tima otzimomowitayaari kamaari ishintsinka imaamanintariri kaamaniriiti. ¹⁵ Ari ikinakaakirori Cristo ikimitakaantaawo joimishitowaatyaimi athaawantawitawo kaamanitaansi, okimiwaitakawo atziritanakityiimi kaamanitaansi iro ashitayitakainimi. ¹⁶ Imapirotatya, kaari maninkariiti impokashitaki Cristo inishironkatairi. Aaka ipokashitaki, ichariniyitai Abraham-ni. ¹⁷ Irootaki jatziripirotantakari ikimitai aaka jirintziyitai, ari okanta jimatantakawori ikowapiintawitakari jimatiromi pairani Ompiratasorintsipirori. Imapiro inishironkatantaki irirori, ityaaryootaki jimatantakawori, iri kantakaantakirori ipiyakotantairori Pawa akaaripiroshiritakaitirimi. ¹⁸ Tima atziri jinapaintzi Jesús ikimaatsiwaitapaintawo irirori inkaaripirotakaitirimi. Irootaki jinishironkatantairi aakaiti inkowaitimi inkaaripiroshiritakaitaimi.

Iri Jesús anaakotziriri Moisés

3 Iyikiiti oitishiritaari, nonkantimi pikaatzi ikaimashiritaimi Inkitijatzzi: Pinkinkishiritakotairi Cristo Jesús, iriitaki kimitakariri otyaantaari, irijatzi kimitakariri Ompiratasorintsipirori. ² Jantziri otyaantaari ityaaryoowintziro ikantziriri otyaantziriri. Ari ikantakari iijatzi Jesús. Ikimitakotakari Moisés-ni, ityaaryoowintakiniri ijyininkapaini jashitari Pawa jiiitatziri “Inampipanko Pawa”. ³ Iro kantacha Jesús iri

matzirori jiñaapirota janaakotziriri Moisés-ni, tima iriitaki witsikakiriri pairani. Iroowaitaki ikantapiintatzzi: “Pimpinkathatiro nopanko”. Tima kaari pankotsi inkantakopiroiti impinkathaitiro, aña iri ipinkathaitzi ashitawori ipanko. Tima itzimi witsikirori pankotsi iri ñaapirotachari. ⁴ Tima iri ashitawori pankotsi itzimi witsikakirori, iroowaitaki ikimitaakiro pairani Pawa jiwitsikantakawori maawoni. ⁵ Ikantaitaki: Moisés tyaryoowintakiriri ijyininkapaini jiiitatziri “Inampipanko Pawa”.

Iro kantacha ikimitakomachiitakari ompirataari, ikinkithatakotairo onkaati awijatsini. ⁶ Iriima Cristo, iriitajantaki tomintariri ashitawori pankotsi, iriitaki jiwatairi ikaatzi ikimitakaantaitaari pankotsi. Ari ankaatairi jirikaiti jiiitakiriri “Inampipanko Pawa” aririka antyaaryoowintairi, kiso owanairi irojatzi iwiyaantapaatyawoni kitiiijyiri.

Jimakoryaaminto jashiyitaari Pawa

⁷ Jiroka ikantakiri Tasorintsinkantsi: Pinkimairi jiñaawaitzi Pawa, ikantzzi: ⁸ Iiro pikisoshiriwaitzi. Pikimitarikari pithokashitakinari pairani jookimowaitakinawo iñaani otzishimashiki. ⁹ Ari ikowakaawitakinawo pichariniiti nowasankitairimi, jookimowaitakinawo iñaani, Okantawitaka jiñaawitakawo nonshironkatakiri okaatzi 40 osarintsii. ¹⁰ Irootaki nokisantanakari, Nokantaki: Ari ikantapiintatya itzipinashiriwaitzi, Tii jantayitziro nokowakairiri. ¹¹ Noyatsimankakiini nokantanaki:

¹3:3 Iri Moisés kimitawori pankotsi, tima irijatzi ijyininka Judá-mirinka jiiitatziri “Inampipanko Pawa”.

Iiro nariitakaayitaari
nimakoryaamintoki.

¹²Iykiiti, ñaa powajyaantzirikari Pawa, Kañaanitatsiri. Iiro pikaaripiroshiriwaitzi, iiro pithainkashiriwaitzi.

¹³Iro kamiithatatsi pominthashiritawakaapiintya poshiritaiya. Pitataityaawoota onkantya iiro jamatawiitantzimi pantayitairo kaaripirori, irojatz piñaantyaawori pinkisoshiriwaiti. ¹⁴Iikirorika oisokiropirotanatyaaari Cristo, irojatz iwiyaantapaatyaaawoni kitiiyjiri, aritaki añiuro intsipaminthayitai. ¹⁵Irootaki ikantantaitari:

Pinkimairi jiñaawaitzi Pawa, ikantzi:
Iiro pikisoshiriwaitzi.

Pikimitarikari pithokashitakinari pairani.

¹⁶¿Itzimikama pithokashitakariri ikimataawitakawo iñaani Pawa? ¿Kaarima jirikaiti ijiwatakiri Moisés-ni ipoñaakagaari Egipto-ki? ¹⁷¿Itzimikama ikisapiintakiri Pawa okaatzi 40 osarintsi? ¿Kaarima antapiintakirori kaaripirori, ikaatzi apirotainchari otzishimashiki? ¹⁸¿Itzimikama ikinkithatakoitakiri ikantaitaki:

Iiro nariitakaayitaari
nimakoryaamintoki?

¿Kaarima jirikaiti ikantaitakiri piyathariiti? ¹⁹Ari añiuro oita kaari jariitakaantaari, iro kantakaantakirori tii ikimisantaiyini.

4 Iinitatsi ikajyaakaakairi aakaiti kimiwaitakawori jariitakaayitaimi imakoryaamintoki. Irootaki

pimpinkathatantaiyaariri, otzimikari oitya otzikaawakimiri, iro iiro pariitanta. ²Tima akimairo aakaiti Kamiithari Ñaantsi, ari akimitaari ikanta achariniiti pairani. Iro kantapainchari jirikaiti, tii jinintaimaitawo ikimakowitakari, tima tii jawintaashiritawo ikimawitakari. ³Irooma aakaiti awintaakari, aritaki jariitakaayitai imakoryaamintoki. Jiroka ikinkithatakotakiro jimakoryaaminto, ikantaki:

Noyatsimankakiini nokantanaki:
Iiro nariitakaari nimakoryaamintoki.

Aña ithonkatakiro pairani Pawa jantawaitani owakiraa jiwitsikantakawori kipatsi. ⁴Tima tzimatsi tsika okinkithatakota 7-tapaintsiri kitiiyjiri, ikantaitzi:

Jiroka 7-tapaintsiri kitiiyjiri, ari ipakaakiro jantawairi Pawa, jimakoryaaki.

⁵Jiroka makoryaantsi irojatz ikinkithatakoitzi, ikantaitzi:

Iiro nariitakaayitaari
nimakoryaamintoki.

⁶Ari okantari. Irootaki intzimantaiyaari makoryaashiriyitaatsini. Iriima pashini itayitakawori, tii jariiyita, tima tii ikimisantzi ikinkithawiitanari Kamiithari Ñaantsi. ⁷Okanta awijanaki pairani oiyiki osarintsi, japiitairo Pawa ikinkithatakotairo pashini jimakoryaaminto, jiiitairo “iroñaaka”. Irootaki josankinatakotairi David-ni, ikantaki pairani:

Pinkimairi “iroñaaka” Pawa jiñaawaitzi, ikantzi:

³4:1 Jiroka imakoryaaminto, tzimatsi oiyakaawintachari jaka. Tima pairani, jimakoryaawintakiro Pawa jiwitsikantakawori kipatsi, ikimitakaantakiro “imakoryaaminto” jiroka 7-tapaintsiri kitiiyjiri jimakoryaantakari. Ikanta osamanitaki, ishitowayitai Judá-mirinkaiti janta Egipto-ki, 40 osarintsi ikinakinawaiyitaki, irojatz jariitantakari kipatsiki ikajyaakaakiniriri Pawa. Irojatz jiroka kipatsi jiiitaitakiri “jimakoryaaminto”. Iro oiyakaawintachari iroñaaka kimitawori “Jimakoryaaminto” kimisantzinkariiti, tima tzimatsi kantatsiri: “Iro inkiti jimakoryaaminto kimisantzinkariiti”. Tzimatsi pashini kantatsiri: “Iro ‘jimakoryaaminto’ jiroka awintaashiritaniri jowawijaakoshiritanti Pawa, tima tii okowajaanta iñaashintsiwaitaitya onkantya jawijakoshiritantaiyaari”.

Iiro pikisoshiriwaitzi.

⁸ Aririka jimatakiromi Josué jimakoryaapirotakairimi pairani achariniiti, iirotya japiitairomi Pawa inkinkithatakotairo pashini jimakoryaaminto. ⁹ Ari ayotziri iinrotatsi oiyakaawintachari jimakoryaamintopirotaiyaari jashitaari Pawa. ¹⁰ Iro joiyakaawintakiri pairani Pawa jimakoryaawintakiro jantawaitani ithonkakiro. Tima ari inkimiyitaiyaari makoryaashiriyitaatsini ari onthonkaiyaari jantawaitani.

¹¹ Ontzimatyii antyaaryoowintairo ariitantaiyaari amakoryaashiriyitai, oiyakoyitarikari piyathayitainchari pairani. ¹² Tima iñaani Pawa, añaakaananiri inatzi, shintsñaani okanta. Okimitakawo osataamintotsi thoyimpiminitatsiri, tii oiyinkaakaanta owawiryaaonkitantzi irojatzi inthomai iipathantsiki. Imapirotzirori iñaani Pawa kimitawaitaka omokayinatatyaimi, irootaki yotakaantironi inkinkishiritaityaari, inkowashiritaitiri iijatzi. ¹³ Ikaatzi jiwitsikakiri Pawa iiro jimatziro jimanapithatyaari iiro jiñaantaari. Aña Pawa jiyotakotairo maawoni antayitakiri, iriitaki aminakoyitaironi.

**Iri Jesús anaakotziriri
Ompiratasorintsipirori**

¹⁴ Jirika Jesús, Itomi Pawa, iriitaki anaapirotakirori inkiti. Iriitaki ankimitakaantya Ompiratasorintsipirori. Irootaki oisokirotantyaariri awintaashiritaari ikimaitai akantaki: “Nokimisantairi Jesús”. ¹⁵ Tima Jesús ikimitaari Ompiratasorintsipirori, irootaki inishironkatantairi ontzimirika pomirintsitzimotaini. Tima pairani tzimawitaka ikowashiriwitakiri irirori, ari ikimitakotakai añaayitziro awijyimotairi aakaiti. Tiimaita

ikaaripirotapaintzi kapichiini. ¹⁶ Irootaki awintaantyaariri amanamanaataiyaari Jesús kimiwaitaka aashiritaatyimi tsika ipinkatharitai. Tima aritaki inishironkayitai, aririka ankowityaashiriwaiti.

5 Tima Pawa owakiriri pairani atziri Jompiratasorintsipiroti. Iriitaki kantakowintairini atziriiti kaaripiroshiriyitatsiri. Iri taayitaironi jashitakaitariri Pawa. ² Tima atziri jinaki jirika Ompiratasorintsitaari, otzimimotziri oita pomirintsitzimoyitariri. Irootaki jamatsinkawintantariri tzipinashiriwaitatsiri atziriiti pokashitziriri, masontzishiriyitatsiri iijatzi. ³ Jimatsitawo irirori itaawinta okaatzi jashitakaariri Pawa inkini impiyakotiniri ikaaripiroshiriwaitzi, jantziro ikimitaapiintziniri atziriiti. ⁴ Tikaatsimaita Ompiratasorintsitaari kantatsini: “¡Naaka Ompiratasorintsitaari!”, aña Pawa matakairiri jompiratasorintsitantari, ikimitaakiri jowakiri pairani Aarón-ni.

⁵ Ari ikantakari iijatzi Cristo, tii ikowashitaka apaniroini inthaamintakoityaari, inkantimi: “¡Naaka Ompiratasorintsitaari!” Aña Ashitariri matakirori, ikantziri:

Notomi nowimi iiroka,
Naakataki piwaapatitanaa iroñaaka.

⁶ Ipoña ikantaki iijatzi:

Iiroka kantaitachani
Pompiratasorintsitaariti,
Ari pinkimityaari ikanta pairani
Melquisedec.

⁷ Tima pairani jatziriripaintzi Cristo, jiraaniintaka jamanamanaatakari Pawa, ikaimakaimataki shintsini jamanari. Aña Pawa, otzimimotziri ishintsinka, ari onkantakimi jowawijaakotiri iiro jowamaantaitari. Tima Cristo pinkathatasorintsitaniri jinatzi,

ikimisantakiri Pawa ikowakotakiriri.[¶]
⁸Okantawitaka Cristo iriitwataka
 Itomi Pawa, ikimaatsitapainta, tima
 iñaakiro tsika okanta tii ipiyathataita.
⁹Ikanta jimonkaatakaitakiri jantiri, ari
 imatakari jowawijaakoshiritairi inkaati
 kimisantairini, ari inkantaitatyaani
 jawijakotai. ¹⁰Ari okantakari,
 Pawa Ompiratasorintsitakaariri,
 ari okimitakawo tsika okanta
 jompiratasorintsitakaakiri pairani
 Melquisedec.

**Ikamantantaitziro aririka
 owajyaantiro awintaashiritari**

¹¹Tzimatsi oiyiki nokowawitari
 niyotaimiri tsika ikantakota jirika.
 Iro kantacha owanaa opomirintsita
 nimatimiro, tima kisoshiri
 pikantayitaka, osamani onkantya
 pinkimathatantyaawori. ¹²Tima
 osamanitaki, noñaajaantaki iirokatakiri
 yotaantanaatsinimi. Iro kantacha iinta
 okowa intzimi iitya yotaayitimini
 iirokaiti, irojatzii japiitaimiri
 itayitawori jiyotaantziro iñaani Pawa.
 Okimiwaitakawo tsika ikantaitziri
 ithotaitziri, tikira impaitiri tatsinaatsiri
 owanawontsi. ¹³Ari pikantari iirokaiti,
 kimiwaitakimi iinchaaniki ithotaitziri,
 tima tikira piñaantapiintawoota
 kamiithashiritakaantatsiri. ¹⁴Iriima
 owayitakawori tatsinaari owanawontsi,
 iriwaitaki ñaantapiintakawori, tii
 opomirintsitzimotari jiyotziro otzimi
 kamiithatatsiri, otzimi kaaripirotsiri.

6 Ontzimatyii niyaatakaairo
 niyotapirotimiro pashini tsika
 ikantakota Cristo. Tii okantzi napiipiin-
 timiro piyotsitakari iirokaiti, okimitatya

okantakota jiroka: Jowajyaantairo
 kaaripirori kaamanishiritakaantatsiri.
 Jawintaashiriitaari Pawa. ²Jiyotaayi-
 takimiro iijatzii owiinkaataantsi, iijatzii
 otzimikapatziiitotaantsi, jañaakaayitairi
 kamayitatsiri, jowasankitaayitairi
 kaaripiroshiriri. ³Irootaki aatakaantya-
 wori pashinitatsiri, inkamintha iri
 kowatsini Pawa. ⁴Onkamintha iiro
 aminaashiwaita pikimakiri, itasonkaw-
 intaitakimi, inampishiritantakimi
 Tasorintsinkantsi, ⁵piñaawitakawo
 okamiithatziimotzimi iñaani Pawa,
 iijatzii ishintsinka joñaagantairi paata.
⁶Tima ikaatzii ñaawitakawori jiroka,
 ipoña jowajyaantairo, iiro jimatairo
 impiyashiritai jookantaiyaawori
 iyaaripironka. Kimiwaitakimi iriitakimi
 apiitaironimi impaikakotakaantairimi
 Itomi Pawa, kimitawaitaka iriimi
 thainkimawaitakirimi iijatzii
 ipiyotaiyani atziriri. ⁷Okimiwaitakawo
 owaantsi irinkaphatziro inkani,
 aririka impankiitantyaawo, iroorika
 jyookanaintsini pankirintsii pinawontsi-
 tachari, iri Pawa tasonkawintakiriri
 pankitakirori. ⁸Iroorika iyoshiitachani
 oyyookanaki kitochii, inhashi, tii
 opantawo, katsimashiri inkantya
 pankitakirori, intaayitairo paata.

⁹Irooma iirokaiti, nitakoyitaní,
 niyotajaantzi iiro pikimitakotawo
 nojyakaawintakiri, tima niyotaiyini
 naaka pantanaairo kamiithari owakiraa
 jowawijaakoshiriyiitaimi. ¹⁰Tima
 Pawa tampatzikashiri jinatzi, iiro
 ipiyakotaimiro pantayitakiri iirokaiti,
 pitakoyitanaari ikaatzii pairyaayitairiri
 Irirori, iikiro piyaatakaatziro
 pitakoyitari. ¹¹Irootaki nokowakoy-

[¶]5:7 Jiroka ikantakiri Jesús, jamanamanaatakari Pawa, ikantzi: “Ashitanarí, pishini-
 tanarika, pinkimitakaantinawo pomishitowaatyinami iiro nokimaatsiwaitantawo
 onkaati nonkimaatsityaari. Iromaita pimatanaawo okaatzii nokowawitakari naaka,
 iro pimati okaatzii pikowakaakinari iiroka”. Jiroka ikinakaakiro Pawa ikimisantakiri
 Jesús ikowakotakiriri, jamawitakaakiri ikimaatsiyitakari, ishinitakiri inkamimotanti
 jañaakagairi iijatzii.

itaimiri, ari pinkantapiintatyi poñaagantairo pintyaaryooshiriyitai, irojatzí imonkaayitantaiyaari okaatzi poyaakoshiritaiyarini. ¹²Iiro pipirashiriwaita iirokaiti, aña iro kamiithatatsi pinkimitakotyaari ikaatzi jatakairori ikimisantanai, ikaatzi kamaitanaawori. Tima iriitaki aayitaironi ikajyaakagaitakiriri.

¹³Tima pairani owakiraa Pawa ikajyaakaakiniriri Abraham-ni, tikaatsi anaakotirini Pawa ipairyaa kirowairo, iri yotironi iijatzí imapirotatya imonkaawainiti. Aña iri pairyaachari apanirowni iwairo Pawa, ¹⁴ikantakiri Abraham:

Imapiro nontasonkawintimi Naaka,
Imapiro nojyityimiri Naaka
pincharinityaari.

¹⁵Tii jathawaawaita Abraham-ni, amatsinka ikantawintaka, jiñaakirowo ikajyaakagaitakiniriri.

¹⁶Tima aririka inkowapiinti atziríiti jiyoti imapirorika imatya ikajyaakagaitziriri, ipairyirowo iwairo anaakotziriri, ari jiyoyiiti imapiro jimonkaawainiti paata. ¹⁷Ari okimiwitawo okaatzi jantakiri Pawa, ipairyagaa irirori imatantyaari ikajyaakaantakiri. Tikaatsi kantironi impashinitakairo okaatzi ikinkishiritakari jantiri. ¹⁸Ari okanta otzimantanakari apiti kaari ikantayitai impashinitakaayitairo. Iro imatantari ayotai tii ithiiyanita Pawa, irootaki kimoshiriprotakairi aakaiti

awintaashiriyitaari Irirori, ayotzi ari imonkaataiya oyaakoniintziri.[§] ¹⁹Iro oyaakoniintanka joyyakaawintaitziri jaka kimitawori tinari againtaatzirori antawoiti pitotsi irowo amaata. Ari okimitari oyaakoniintani, againtashiri owayitai. Irootaki kantakaawori ankimitakotantyaariri tyaatsiri jotantaitantakawo tontamawotatsiri.**

²⁰Ari añaampiyaawo aakaiti kantatsi antyaayitai kimitakawori jiroka, aririka oyaatzishitanairi Jesús itzimi joyyakaawintaitakiri tyagaintsiri janta. Tima iri Jesús joyyakaawintakiri pairani Melquisedec. Iriitaki Jesús Ompiratasorintsipirori irowo aaka, ari inkantaitatyaani irirori.

Jompiratasorintsinka Melquisedec

7 Tima Melquisedec, iri pinkathariwintantaintsi Salem-ki, jompiratasorintsiti jinatzí Jinokijatzí Pawa. Iriitaki aawairiri pairani ipiyaawo Abraham-ni japirotakiri pashini pinkathari jowayiritari, itasonkawintawairi.^{††} ²Irijatzí ipaki pairani Abraham-ni ajaagawontsi okaatzi jaapithatantakiri jowayirita. Tima Melquisedec, tzimatsi oiyakaawintachari iwairo. Jiroka itawori oiyakaawinta: “Pinkathari Kamiithashiriri”. Jiroka apititaintsiri oiyakaawinta iwairo ipinkathariwintantzi Salem-ki: “Pinkathari

§6:18 Tima tzimatsi apiti kantakotachari jaka kaari inkantayitzi impashinitakaayitairo. Jiroka itawori: “Pawa tii ithiiyanita, aritaki imonkaatatya okaatzi ikajyaakaantakiri”. Jiroka apititanaintsiri: “Tikaatsi pashinitakaironi ipairyaa apanirowni iwairo Pawa, tima tikaatsi anaakotirini irirori”.

**6:19 Iro ikinkithatakoyiitzi tontamawotatsiri jotantotantaitawori tatorintsipanko, iro jiiyiitzi tatorintsisagaaki. Apa intyi Ompiratasorintsitaniri, tii jaakowintawo intyaapiinti. Iro ikantayitzi “ari janta joñaaganta Pawa”. Irootaki oiyakaawintawori inkiti tsika añaari Pawa paata.

††7:1 Jiroka wairontsi “Salem” irootaki jiiitatziri nampitsi Jerusalén pairani tikira jinampitawo Judá-mirinkaiti janta.

Saikakaantatsiri Kamiitha”.^{‡‡} ³Tii jiyotaitziro iwairo ashitariri, tii jiyotaitzi iijatzi itzimi ichariniyitanakari. Kimiwaitaka tii otzimimi ipoñaantanakari, tsika ithonkaka iijatzi, ikimitakotakari Pawa, ari ikantaitatziro irirori Jompiratasorintsitaaritzi.

⁴Ari añiuro ñaapirori jinatzi Melquisedec. Tima Abraham-ni, achariniyitaari aakaiti, iri ipaki pairani okaatzi jaapithatziro pinkathariiti jowayiritari. ⁵Iro kimitakawori okaatzi jantapiintayitakiri pairani Leví-mirinkaiti. Ipayitziro apaani tzimimotziro iyyininka ontzimirika 10, tima iro oshinitaantziro Ikantakaantaitani jantayitiro Ompiratasorintsitaari. Iro jamitayarini, tima irimirinkaiti jinatzi ichariniyitari Abraham-ni. ⁶Iriima Melquisedec kaari ajyininkata a-Judá-mirinkatzi aaka, kaari ayotaajaitzi iita charinitariri. Iro kantacha, Abraham-ni, itzimi ikajyaakaapiroitakiniriri pairani, iriitajaantaki pakiri Melquisedec apaani kaatatsiri 10 jaapithatantakiri jowayirita. Ipoña Melquisedec itasonkawintanakiri Abraham-ni.

⁷Imapirotatya ikantapiintaitzi: “Itzimirika tasonkawintantatsiri, janairi itzimi itasonkawintaitziri”.

⁸Itzimirika ipayiitziro apaani iitarika kaatatsiri 10 jaka kipatsiki, atziri jinayitzi, kaamaniri. Iriima Melquisedec, kimiwaitaka kañaaniri jinatyiimi irirori. ⁹Irojatzi jantakiri Leví-mirinkaiti, ikaatzi ipashitapiintaitari. Aña kimiwaitaka iriitakimi pinakowintantatsinimi, tima irootaki jantakiri ichariniiti Abraham-ni, ¹⁰itanakawo ipinakowintantaki ipashitakari pairani Melquisedec

itonkiyotantawaariri jowayirita. Tima tikiraamintha itzimaajaitzi Leví-ni, aritaki jantsitakawo Abraham-ni jiroka.

¹¹Pairani, ikaatzi Ompiratasorintsitaari, ichariniiti Aarón-ni jinatzi, ikantayiitzi “Leví-mirinkaiti”.

Ari okanta Ikantakaantaitakiri. Iro kantacha jirikaiti Ompiratasorintsitaari, tii jimatajaantziro jowamiithashiritanti. Arimi jimatakiro, iirotya josankinatakoitaimi pashini Ompiratasorintsitaari kimitaariri Melquisedec, kaari charinitariri Aarón-ni. ¹²Imapiro itzimai pashini Ompiratasorintsitaari kaari icharinita Aarón. Irootaki ompashinitantaiyaari Ikantakaantaitani, onkantantyaari intzimai pashini Ompiratasorintsitaari.

¹³Tima jirika ikinkithatakotaitakiri kimitaariri Melquisedec, kaari ichariniiti Leví-ni, pashinimirinkaiti jinatzi, kaari tzimaajaitatsini apaani iyyininka intzimi jompiratasorintsitaityaari.

¹⁴Jirika kimitakariri Melquisedec, iri Awinkathariti Jesucristo, icharinitakari Judá. Tima pairani josankinariki Moisés-ni, tii oshinitaantsitzi jompiratasorintsitaariti charinitariri Judá.

¹⁵Ari okoñaapirotziri ontzimatyii impoki pashini Ompiratasorintsitaari kimityaarini Melquisedec, ¹⁶tii jompiratasorintsiwita inkimityaari okinkithatakotziri Ikantakaantaitani icharininimachiini Leví-ni. Aña iri kimityaarini apaani tzimatsiri ishintsinka, kaari kaamanitatsini.

¹⁷Tima iri ikinkithatakotitaki, ikantaitzi: Iiroka kantaitaachani Pompiratasorintsitai, Ari pinkimitaiyaari ikanta pairani Melquisedec.

^{‡‡}7:2 Jiroka kantakotachari ipakiriri Abraham-ni pairani Melquisedec. Aririka jaapithatanti jowayirita Abraham-ni onkaati 10, apaani jashitakaatyaari Melquisedec. Ari ikantakiro maawoni jaapithatantakiri, ontzimirika 10, apaani jashitakaatyaari Melquisedec.

¹⁸Ari okanta, tima okaatzi Ikantakaantaitakiri, jowajyaantaitiri, tii imatziro owamiithashiritanti, tzimatsi kowityaachari. ¹⁹Tima tikaatsi owamiithashiriti Ikantakaantaitani. Otzimimaita pashini poyaataawori, irootaki matakaayitaironi okaakishiritairi Pawa, tima iro oyaakoniintiri.

²⁰Irootaki ikajyaakaakairi jiroka Pawa, tima iriitaki pairyaincha apaniroini iwairo jiyotaitantyaari imapiro imonkaatya. ²¹Iriima Ompiratasorintsitaintsiri pairani, tii ipairyaajaita Pawa jowantaitakariri jirikaiti. Iriima pashini, iri ipairyaawintaka Pawa, ikantaki: Naaka Pinkathari pairyaawintainchari apaniroini, tii noipithokanitziro noñaani.

Iiroka kantaitaachani Pompiratasorintsitai, Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

²²Ari okanta, iriitaki iroñaaka Jesús yotakaayitairori imapiro imonkaataiya okaatzi jantzimoitakairi, irootaki anaakotakirori pashini itawitanakawori pairani ikajyaakaawakaitari.

²³Tima ojyiki ikaawitaka pairani Ompiratasorintsiwintainchari, ojyiki poyaayitakariri iriroriiti. Ikamapiintayitaki jirikaiti, tii okantzi jiyaatakaairo jantayitirimi, aña intzimi pashini poyaatyaarini. ²⁴Iriima Jesús, kañaaniri jinatzi irirori, iri kantaitachani Jompiratasorintsiti. ²⁵Ari okanta, iri Jesús owawijaakoshiritapiintairi okaakishiritantaiyaariri Pawa, ikantakowintapiintai.

²⁶Iriitajaantaki Ompiratasorintsitaari akowityaapirotakiri. Jiroka ikanta irirori: Itasorintsishiritzi, ikamiithashiritzi, ikitishiritzi, tii isaikimoyitairi kaaripiroshiriri, janaapirotairo inkiti. ²⁷Jirika Jesús tii ikimitari Ompiratasorintsirowitachari pairani.

Tima aririka intaayitiniri atzirriiti jashitakaariri Pawa, jitawo ikowakotziri Pawa impiyakotawakiri iyaaripironka irirori. Iriima Jesús jothotyaakiro maawoni, jimonkaatakiro ishinitaka pairani apaniroini inkimitakotyaari jatsipitakaani Pawa. ²⁸Ikaatzi Ompiratasorintsitakaakiri pairani Ikantakaantaitani, atziri jinatzi, shipitashiriri, ikaamaniyitzi. Iriima Itomipirori Pawa pokaintsiri pairani awijaki ojyiki osarintsi, Jompiratasorintsitakaakiri Pawa ipairyaaka iwairo. Iri monkaatajantakirori kamiithaini, ari onkantaityaani.

**Iri Jesús kantakowintantaatsi
owakiraatantaari
kajyaakaawakaantsi**

8 Jiroka iroñaaka otzinkamipiroitari ikantaitakiri: Iriitajaantaki Cristo Ompiratasorintsiwintairi, iri saikaatsiri jakopiroriki Pinkatharipirori, itsipataari ipinkathariwintantai inkitiki. ²Okimiwaitaawo ari jantawaitimi tasorintsithaantiki, iro kantacha, tiimaita jantawaitzi tasorintsithaantiki jiwitsikani pairani atzirriiti, aña inkitiki jantawaitai, otzimi jiwitsikakaantairi Pawa. ³Tima ikaatzi Ompiratasorintsitaintsiri pairani, tzimatsi jashitakaariri Pawa, itaayitziniri. Ari ikimitakari iijatzi Jesucristo, tzimatsi iita jashitakaariri Pawa. ⁴Iro kantacha, tii okantawita jompiratasorintsimi Jesucristo, isaikantawitapaintari kipatsiki, tii oshinitakaantziro Ikantakaantaitani, tima tii ijyininkamirinkaititari Leví-ni. ⁵Tima jirikaiti Ompiratasorintsitaari ojyakaawontsi jinamachiyyitaki, aña tzimatsi iñaampiyaitakari tsika onkantaia tyaaryoopiroini inkitiki. Irootaki ikantaitakiriri pairani Moisés, tsika inkantya jiwitsikiro tasorintsithaanti, ikantaitakiri:

Pinkimitakaantiro piwitsikiro, tsika okanta piñaampiyakawo otzishiki.

⁶Ari ikantaari Jesús Ompiratasorintsitaari jinatzi, janaakotairi jompiratasorintsitaitaari atziri. Tima Pawa jowakiraatai pashini kajyaakaawakaantsi, iri jowakiriri iroñaaka Cristo ikantakowintayitai, irootaki anaakotairori okaatzi ikajyaakaantawitakari pairani, iro anaakotairori itakawori kajyaakaawakaantsi. ⁷Tima tzimatsi kowityainchari itakawori kajyaakaawakaantsi kaari imonkaayitaki, irootaki okowantakari ontzimi pashini owakiraari, poyaataiyaawoni. ⁸Jiroka kowityainchari, tima ikantaitaki pairani:

Ikantzi Awinkathariti:
Paminiro onkaati awijatsini paata,
Ari napiitairo ontzimi nantzimotairiri icharinipaini Israel-ni, icharinipaini Judá-ni.

⁹Aririka nowakiraatairo kajyaakaawakaantsi, iiro okimitaawo nantzimowitakariri ichariniiti.

Tima pairani nokimitakaantziri nonkathataatyirimi,

Naakami iwatairinimi nomishitowan-taariri Egipto-ki.

Tii jimonkaatzimaitawo iriroriiti okaatzi ikajyaakaakinari,

Iro opoñaantari nowajyaantziro nokimpoyaaawintziri.

Ari ikantaki jiñaawaitaki Pinkathari.

¹⁰Japiitakiro jiñaawaitaki iijatzi, ikantzi:

Jiroka owakiraari kajyaakaawakaantsi jiñiiri paata Israel-mirinkaiti:

Ari niyoshiritakaayitairi kamiithari onkaati jantayitairi.

Onkimiwaityaawo nosankinashiritaatyinirimi nokantakaantani,

Naakataki inkimitakaantai Iwawani,

Iriiyitaki nashitaiyaari Naaka.

¹¹Tii okowajaantai jiyotaawakaawaitaiya,

Apa ikantayitairi iyyininka: “Piyoshiripirotaari Awinkathariti”.

Tima maawoni jiyoyitaina.

Ari jiyoyitaina ñaapiroriiti iijatzi ashironkaariiti, maawoni.

¹²Owanaa nonishironkatairi ikaaripiroshiriyitaki,

Ari nompiyakotainiri.

¹³Tima jiitaitakiro “Kajyaakaawakaantsi Owakiraari”, ari jiyotakoyiitziro jiroka itawitakawori, kimiwaitaki pajatorimi inaty. Tima okaatzi paijatotaintsiri, jookaitziro.

9 Jiroka itakawori kajyaakaawakaantsi, iro ikantakaantakiri Pawa jiyotantaityaari tsika inkantaitya impinkathaitiri. Ari okinkithatakotari tasorintsithaanti tsika ipinkathaitziri pairani. ²Jiroka tasorintsithaanti, apiti okanta jinashitaitakawo jotantoitziro. Janta antawosagaakitzi tsika ityaapiintaitzi, ari jowayitakiri ootamintotsi, minkochaaniki, ipoña tasorintsitanta. Ari jiiyiitziro “tasorintsisagaaki”.

³Irooma inthomainta, tsika ithatashiitakiro tontamawotatsiri, oryaaninaki okanta. Ari jiitaitziro “tasorintsisagaakipirori”. ⁴Ari osaikiri itaantapiintaitawori kasankainkari, ari osaikiri iijatzi tasorintsinaki. Iro jiwitsikayiitziro poriryaatatsiri. Ari owakotari inthomainta iipiyokiini “maná” jiwitsikañakitashiitakiro poriryaatatsiri. Ari jowaitziri iijatzi ikotzi Aarón-ni jyookaintsiri pairani, ari osaikitari mapikota tsika osankinataka kajyaakaawakaantsi.^{¶¶} ⁵Okanta jiñokiini tasorintsinaki, ari jowaitaki jiwitsikaitziri jojyakaawo maninkariiti, iriitaki tsmankantawori ishiwanki

^{¶¶}9:4 Ikantakoitziro jaka poriryaatatsiri, iriitaki oro.

ashitakowo tesorintsinaki. Iro jiiitaziri “Inishironkaminto”. Iro kantacha iiro niyaataakairo nonkinkithatakotimiro tsika okantayita apanipaini.

⁶Aritaki jiwitsikayitakiro maawoni jiroka. Ojyiki jantapiintakiri Ompiratasorintsitaari janta antawoki tesorintsisagaaki, ari jantayitziro inkini impinkathatasorintsiti.

⁷Irooma iyaapirotanaki inthomainta tesorintsisagaakipiroriki, apa ishinitaitziri intyi Ompiratasorintsipirori. Apawojatzi ityaapiintzi osarintsiki.

Aririka intyaaki janta, jaanaki irira piratsi intsikirisantyaawo jiiyitziro “Inishironkaminto Pawa”. Ari onkantya inishironkatantyaariri Pawa, iiro jowasankitaawintantari iyaaripiroshirinka. Ari ikimitairi iijatzzi atziriiti kaaripiroshiriyitatsiri.

⁸Ari okantsitari iijatzzi, tzimatsi jiyotakaayitairi Tasorintsinkantsi, jiroka okanta: Pairani otzimantawitari tesorintsithaanti, tii okantzi intyaayiti atziriiti janta otasorintsisagaakipirotzzi.

⁹Jiroka okantakota: Aririka impaitiri Pawa jashitakaitariri, aririka intagaitiniri, tii iro matakaajaantirini impinkathashiritairi Pawa inkini intampatzkayitairo ikinkishiritari.

¹⁰Apa intzитайaawo owanawontsi, imiriyiitari, inkiwayitapiintaiya iijatzzi. Iro ikantakaantaitakiri okaatzzi koñaayitatsiri jantaitiro, irootaki jantayiiti irojatzzi jowakiraatakaantaiyaawori Pawa kajyaakaawakaantsi.

¹¹Mataka ikoñaatai Cristo, iriitaki kimitaariri iroñaaka Ompiratasorintsitaari. Tii ityaajaitzi tesorintsisagaakipiroriki otzimi jiwitsikayitakiri atziriiti, aña jimatakiro ityaaki irirori inkitiki tsika añaampiyayitakawo iroñaaka,

anaakopirotantatsiri. ¹²Tima Cristo tii ikimitari Ompiratasorintsitaari atziritatsiri tyamachiitapiintatsiri tesorintsisagaakipiroriki jaanaki iriraani piratsi. Aña iriitajaantaki shinitaincha jowamagaitiri isakotapaintziro iriraani, inkini jiñaayitairo maawoni inkantaitaatyaaani jawijakoshiriyitai.^{§§}

¹³Ojyakaawintatzziro aririka onkami-ithatzimotiri Pawa iriraani piratsi, iijatzzi isamampoti, kimiwaitaka iro kiti-wathatakagairini atziri itzimi antakirori ipinkaitziri. ¹⁴Irooma iriraani Cristo,

iro mapirotakirori okantakaakawo pikitishiritantayitaari. Tima ikimita irirori tikaatsi inkinaashityaari, irijatzzi shinitaincha jowamaitiri, ikantakaakari Tasorintsinkantsi. Iriitaki ojyipithataimirori kaaripirori pikinkishiritani, tima pantayitakiro kaamanitakaantatsiri. Aña ontzimatyii pantayitairo ikowakaimiri Pawa, Kañaaniri.

¹⁵Iriitaki Cristo jotyaantakiri Pawa inkantakowintairi atziriiti, ari okanta jowakiraatakaantaawori kajyaakaawakaantsi. Tima okantakota owakiraari kajyaakaawakaantsi, ontzimatyii inkami apaani, iro jawijakotantaiyaari piyathatakawori itanakawori kajyaakaawakaantsi.

Ari jiñaitairo ishiniyitakairo pairani ankañaanitai. Jiroka kajyaakaawakaantsi, iroowaitaki osankinarintsi tsika okinkithatakoyita okaatzzi jashiyiitari, okinkithatakoyitziri iijatzzi ashitaiyaawoni aririka inkamaminthataki iwaapatiitari. ¹⁶Iro

kaari jiyopiroyitanta intzimi aayitironi okaatzzi jashitakaayitantari, apa jiyoyitzi aririka inkamaki iwaapatiitari. ¹⁷Iinta jañi iwaapatiitari, iiro ipitsitari

ikajyaakagaitakiriri jashitaiyaawo.

§§9:12 Ikinkithatakoitziri jaka ikantaitziri piratsi, iri ikinkithatakoitzi cabra-paini ipoña vaca.

Apa impaitairi aririka inkamaki. ¹⁸ Ari okimitari, jitantaitakawori itanakawori kajyaakaawakaantsi, tzimatsi iita kamaintsiri, iriraani jitantaitanakari. ¹⁹ Tima pairani ithonkakiro Moisés jiñaanatakiniri atziriiiti Ikantakaantani, jaaki iriraani piratsi, itsipataakiro jiñaa, jaaki inhashimpoki, jankowiitaki kityonkamawotatsiri, itsikirisantakawo osankinatainchari, ari ikimitaakiri iijatzi atziriiiti.* ²⁰ Ikantakiri:

Jiroka iraantsi iro oñaagantapirotironi ankajyaakaawakaiyaari, irootaki ikantakaantakiri Pawa.

²¹ Itsikirisantakawo iijatzi iraantsi tasorintsithaanti, ari ikimitaakiro okaatzi saikatsiri inthomainta. ²² Ari okanta, tima kimiwaitaka aririkami intsikirisantaityaawo iriraani piratsi, jimonkaatanairo Ikantakaantaitziri, kimiwaitaka iroomi oitiwathatantatsini. Tima iirorika otzimi iraantsi, iiro ipiyakotantairo Pawa kaaripirori.

**Iri Cristo matakirori
jowawijaakoshiritantzi**

²³ Irootaki jatsipiwiwintantari piratsi itagaitziniri Pawa kimiwaitaka inkitiwathatakaantatyiimi. Irootaki kimitakawori okaatzi awijaintsiri inkitiki, jotyaaantakiri Pawa jatsipitakowintantya Cristo, inkitishiritakaantayitairi. Iro anaakotakirori jatsipitakowintanta piratsi. ²⁴ Tima tii ityi Cristo tasorintsisagaakipiroriki jiwitsikamachiitani atziriiiti. Aña irootataiki ojyakaawintacha inkitiki tsika ikinai Cristo, inkantakowintayitai isaiki Pawa. ²⁵ Tima tii japiipiintapaintziro Cristo inkamimotanti. Ari opashinitziri jantziri Ompiratasorintsitaari tyaawitapiiintachari apawojatzi osarintsiki tasorintsisagaakipiroriki. Tii iri ashitaajaityaawoni iriraani

isakoitziri. ²⁶ Arimi jojyamachiityaarimi Cristo Ompiratasorintsitaari, ogyiki japiipiintiromi inkamawintanti. Arimi jitanatyaawo inkimaatsiwintantyaami owakiraa iwitsikantakari kipatsi. Aña apawojatzi ikamawintantapaintzi. Ari ikantaitanaatziro joitsinampaakiro kaaripirori. ²⁷ Iroowaitaki ikantaitziri: “maawoni atziri apawojatzi okanta ikami, impoña Pawa yakawintairini”. ²⁸ Iro jantakiri Cristo, apawojatzi ikamaki ikimaatsiwintakotari ogyiki kaaripiroshiriri. Iro kantacha iijatzi inkoñaatapai paata irirori, iiro ikimaatsitakaitawaari, aña jowawijaakotari ikaatzi oyaakoniintakiriri.

10 Iro Ikantakaantaitani ojyakawori aamparyaantsi. Tima okanta apaani aamparyaantsi tii otzimanitzi owatha, apa jiyoyiitzi tzimatsi iita ashitawo jaampari. Ari okantari iijatzi Ikantakaantaitani, iyotaakai tzimatsi paata kamiithataatsini. Ikantakaantaitaki ontzimatyii intaapiintaitiniri Pawa maawoni osarintsiki, iro kantacha tii owamiithapiroshiritziri atziriiiti antayitakirori. ² Arimi imapirotya owamiithapiroshiritanti, ikaatzi antayitakiro arimi jowajyaantakiromi, tima aritakimi oitishiritakiri, iiro iyaatzimi onkatsitzimoshiriwaitirimi jantayitakiro kaaripirori. ³ Aña tii ari onkantya, iro jantapiintakiri awijayitzi osarintsipaini, itaapiintayitziniri Pawa, ikinkishiritakotawo iyaaripiroshirinka. ⁴ Tima jowamaayitapiintziri piratsiiti ikapathainkatakagaitziri, tii imatziro ompiyakopirotiro iyaaripironka atziri. ⁵ Irooma ipokaki pairani Cristo jaka kipatsiki, ikantakiri Pawa:

Tii pikowamachiitairo jamayiitaimi piratsi jashitakaayitimir, jatsipitakaityaari.

*9:19 Kantakotachari jaka inhashimpoki, irootaki jiiyiitziro iijatzi “isopo”.

Aña naakataki potyaantaki natziriri, jatsipitakaityaanawo.

⁶Tii apa inimotzimi itagaitzimiri piratsi okantakaantziro iyaaripiroshirinka jirikaiti.

⁷Nokantzi Naaka:

Pawá, nopokaki naaka nantairo pikowakaakinari iiroka,

Tima aritaki josankinatakoiitakina pairani onkaati nantiri.

⁸Pinkinkishiritiro kantatsiri jaka:

Tii pikowamachiitairo jamayiitaimi piratsi jashitakaitzimiri, intagaitimiri jatsipitakaitani. Tii inimotzimi intaawintimiro iyaaripiroshirinka.

Iro kantacha, ¿kaarima ikantakaan-taitziri jiroka pashini? ⁹Incha pinkinkishiritiro pashini kantatsiri:

Nopokaki naaka nantairo pikowakaakinari iiroka,

Jiroka apiitainchari ikantaitakiri, ipoyaatawo itanakawori pairani. ¹⁰Aña ikowaki Pawa onkimityaawo iwatha Cristo okaatzi itagaitziniriri, ari okanta ikamawintantapaintariri maawoni atziriiti. Ari opoña jowamiithashiriyitai aakaiti.

¹¹Pairani, maawoni Ompiratasorintsitaari jaminiri Pawa jashitakaariri, japiipiintziro kitiiyjiriki itainiri piratsi. Tiimaita jimatziro jowajyaantapirotakaan-tiro kaaripirori.

¹²Iriima Cristo, apawojatzi ishinitaka jowamaawintaitiri iyaaripironka atziriiti, ipoña isaikai jakopiroriki Pawa itsipataari ipinkathariwintantzi,

¹³ari isaiki joyaawinta irojatzi joitsinampaantapirotaiyaariri iisaniintani, inkimitakaantairi jimakoryaakiiminto.

¹⁴Irootaki jantantakawori apawojatzi ikamawintakiro iyaaripironka atziriiti, ari ikantaitaayaani jowamiithashiripiroyitairi.

¹⁵Ari ikimitakari Tasorintsinkantsi jiyotakaakai imapirotatya. Tima iri itakawo josankinatakaantaki:

¹⁶Ikanta jiñaawaitaki Pinkathari, ikantzi:

Jiroka owakiraari kajyaakaawakaantsi jiñaitairi paata:

Ari niyoshiritakaayitairi kamiithari onkaati jantayiiitiri.

Onkimiwaityaawo nosankinashiritaatyinirimi nokantakaantani.

¹⁷Iikiro ikantatzi:

Ari nompikotainiri ipiyathataka, jantayitakiro kaaripirori.

¹⁸Tima aritaki ipiyakotantairo Pawa ikaaripiroshiriyiitzi, tii okamiithatai intaayiitainiri iroñaaka.

¹⁹Irootaki iyikiiti, tima kapathainka ikantaka Jesucristo jowamaantaitakariri, awintaashiri antsi-pashiritaiyaari Pawa, onkimiwaityaawo antyaatyiiimi tasorintsisagaakipiroriki.

²⁰Tima jatziritaki Cristo, irootaki okantantaari antyaayitai inkitiki, iro ojanyaawintachari antyaatyiiimi ithayitakiro tontamawotatsiri tasorintsisagaakipiroriki.

Aaka omapokayitairori jiroka kaari jimayiitzi pairani, irootaki kañaanitakaantaatsiri.

²¹Ikimitaari iroñaaka Cristo iriimi Ompiratasorintsirowintaini akaatzi jashiyitai Pawa.

²²Ari okanta. Tyaaryoopiroini ankantaiya antsi-pashiritaiyaari Pawa, imapiro ankantya oshiritaiyaari. Kitishiri ikantakaayitai, iiro akinkishiritakoyitaawo kaaripirori.

Aña ankimitakaantya inkiwantatyiiromi jiña kitijyaari.

²³Kiso owanakiro awintaashiritaari, ikimaitakai akantaki: “Noyaakoniintani jinatzi Cristo”.

Tima tsika itzimi kajyaakaakairori, kiso jowakai irirori.

²⁴Ontzimatyii ankinkishiritakotairo tsika onkantya aminthashiritakaantyaariri pashini jitakotantya, jantayitairo kamiithari.

²⁵Iiro owajyaantziro apatotapiintya, tima tzimayitatsi owajyaantayitakirori. Aña ontzimatyii aminthashiritakaiyaari

akaataiyini. Iikiro aataty antanairo ayotai aritaki impiyi Cristo.

Ikamantayitiriri antzirori inintakaanikiini kaaripirori

²⁶Tima aritaki ayotairo tyaaryootatsiri, aririka othataashiwaityaawo owajyaantanakiro, impoña aatakaairo antayitiro kaaripirori, iiro ipiyakoitairo ayaaripironka. ²⁷Aña ikamantayitakai anthaawashiriti jowasankitagaikari, tima Pawa japirotairei intaayitairi ikaatzi kisanintakiriri. ²⁸Pairani, intzimirika piyathatayyaawoni Ikantakaantani Moisés, tii inishironkaitziri, jowamaitziri inkaatirika mawa kantakotirini. Ari jowamaitakiri iijatzi inkaamachiitirika apiti kantakotirini. ²⁹¿Tiima imapiro jowasankitagaitiri manintakirori jantzimotajaantakairi Itomi Pawa? Tima okimiwaitakawo jaatzikashiwaitaitawo kaari opantyaawoni, imanintashiwaitakawomi ikapathainkataka ikamawintantaki. Ari ithainkashiritakiro jantzimotantziri Pawa ishiniwitakanariri intasorintsishiritakairi. Ikawiyawaitakiri Tasorintsinkantsi nishironkataniri. ³⁰Irooma aakaiti ayotziri itzimi kantaintsiri:

Naakataki owasankitaantatsini,

Naaka piyakowintantachani.

Iro ikantakiri Pinkathari.

Ikantaitzi iijatzi:

Jowasankitaayitzi Pinkathari ikaatzi jashitaari irirori.

³¹¡Kimitataika antawoitimi inthaawashiritakimi jiyoitai iriitajaantakimi owasankitaantaatsini Kañaaniri Pawa!

³²Pinkinkishiritakotya. Tima iirokayitaki pairani kimisantanaantsiri, kimiwaitaka pinkitiiyiinkatakotaimi. Ipoña piñaakiro ikimaatsitakaitakimi.

³³Piñaayitakiro iijatzi ikisaitakimi, jowatsinaitakimi tsika ipiyotaita.

Pikimoshiritakaayitakiri awi-jyimoyitakiri okaatzi piñaakiri iiroka. ³⁴Pikimoshiritakairi ikaatzi jomontyaayitakiri, piñaayitakiro iijatzi jaapithaitakimiro tzimimoyitzimiri. Iro kantacha, iikiro piyaataty piminthashiritanaty, tima piyotaiyini onkaati piñiiri paata, owanaa okamiithapirotti, tii othonkanita. ³⁵Irootaki iiro powajyaantantawo okaatzi pawintaanaari, tima antawoitimpinaitaimi paata. ³⁶Amawi pinkantya pantayitanairo ikowakaayitzimiri Pawa, ari onkantya piñaantaiyaawori ikajyaakaakimiri.

³⁷Tima ikantzi Pawa:

Iro ijiyinka jariitantaari aatsikitzimataintsiri,

Iro osamani inkantya.

³⁸Tampatzikashiri inkantya awintaashiriri, ari jiñiiri jañaantaiyaawo.

Irooma aririka impiyashiritai, iiro jinimotakaanawo.

³⁹Irooma aakaiti, tii akimitari ikaatzi piyashiritachari, intzimi japiroitairi. Aña awintaashiriyitaa aakaiti, ari añiiri añaashiriyitai.

Awintaashirinkantsi

11 Jiroka okantakota awintaashirinkantsi. Okimitatya aririka inkantashiriiti: “Aritaki imataty nokowapirotoni”. Jiyopirotonantaki aritaki imataty ikowiri, onkantawitaty tikira jiñiiri. ²Iro jawintaashirinka achariniiti kantakaawori okanta Pawa ikinkithatakotantakariri kamiithaini. ³Iro awintaashirinkantsi kantakaawori amatantawori akimathatairo okantajaantaka jiwitsikantakawori Pawa kipatsi. Apa jiñaawaitaki, matanaka iwitsika. Ari opoñaanakari iwitsikanaka jiñaayitairi iroñaaka kaari koñaataajaitatsini pairani.

⁴Iro jawintaashirinka Abel kantakaariri itaantakanariri Pawa jashitakaariri, anaakotanakiro jashi Caïn jashitakaawitariri Pawa. Iro kamiithatzimotakiriri itaakiri Abel. Ari ikantaki Pawa: “Kamiithashiri jinatzi Abel”. Okantawitaka ikamakiri Abel, iinta akimakotapiintziri kimiwaitajaantaka irojatzi jiñaawaitimi irirori, tima iro kantakaawori ikimisantaki. ⁵Iro jawintaashirinka Enoc kantakaariri jaantaitaariri, tii jiñiuro inkami. Tii jiñaitairi, tima inkitiki jagairi Pawa. Pairani iinta isaiki kipatsiki, ikantakiri Pawa: “Iiroka inimotakaapirotakinari”. ⁶Tima kaari matironi ontzimi jawintaashirinka, tii inimotziri Pawa. Aña aririka inkowayii jiyopiroitairi Pawa, ontzimatyii inkimisantai, imapiro tzimatsi Pawa. Ontzimatyii inkimisantai ari jimatakaayitairi Pawa inkaati kowapirotaatsini jiyotairi. ⁷Iro jawintaashirinka Noé kantakaariri jiwitsikantakawori antawoiti shintsipaa inkini jowawijaakotiri ijyininkamirinkaiti. Tyaaryoo ipinkathatasorintsitanitzi irirori. Tima iri Pawa kamantakiri onkaati awijatsini, kaari jiñaitajaitzi pairani. Iro opoñaantari jiñaitakiro mapirotachari jowasankitaayitairi isaawijatziiiti. Ari jowamiithashiritakiri Pawa, tima irootaki ikajyaakagaitakiniriri kimisantaniiriiti.

⁸Iro jawintaashirinka Abraham kantakaawori ikimisantantakariri Pawa ikantakiri pairani ishitowi inampiki jiyaatiro pashini nampitsi ikajyaakaakiniriri. Iro jantakiri Abraham, jataki okantawitaka tii jiñiuro tsika jiyaati. ⁹Iro jawintaashirinka Abraham kantakaawori jimatantakawori jinampitawo pashiniki kipatsi tsika tii itzimapai ijyininka irirori. Ari isaikakiri ipankojyitatari mishinantsimashi. Ari ikimitaakari Isaac, Jacob, tima

irijatzi ikajyaakagaitakiniriri iijatzi. ¹⁰Iro jimatantakawori Abraham inampitakawo, tima jiyotzi ari inkañaanitai inkitiki. Kimiwaitaka iri ñaampiyakawori nampitsi otzimajaantzi jiwitsikairi Pawa, tsika inampipirotaiyaawo paata. ¹¹Aña imatsitaitaikawo iroori Sara, owaiyantai okantakaawo awintaashirinka. Aritaki antawopirowitaka, kaawitapaaka owaiyantantyaari. Iro kantacha, imatairo owaiyantai, tima awintaashiritanakari Pawa aritaki jimonkaatakiniro ikajyaakaakinirori. ¹²Ari okanta. Oimi Sara, owamaimawitakari jantaripironka, jowaiyantakairo iina, irojatzi ijyikitantaari ichariniyitari, ikimitaari ijyikitzi impokiro, ikimitaawo impaniki ojyikitzi jiñaathapiyaaki. Imapiro ijyikipirotai, tikaatsi matironi jiyoitai tsika ikaatzi ijyikitzi.

¹³maawoni jirikaiti (Abraham, Isaac, Jacob, Sara), ikamakoyitakiro jawintaashirinka, tii jiñaajaitziro okaatzi ikajyaakagaitakiriri. Apa jiñaampiyanakawo. Intaina okantaka inkiti ikowashiritakiri inampitaiyaawo. Irootaki ikantayitantari: “Asaikaminthatashita kipatsiki, kaari anampi, akimitakowaitakari kaari tzimatsini ijyininkamirinkaiti”. ¹⁴Tima jiñaawaitaitakiro kantainchari ñaantsi, ari ayopirotziri imapiro jaminaminaitzi pashini nampitsi tsika inampipirotaityaawo kamiithaini. ¹⁵Iroomi inkinkithatakoyiti impiyamachiiyitaimi inampiitiki ipoñaayitakawo pairani, aritya jimatakiromi impiyayitai. ¹⁶Aña tzimatsi pashini ikowapirotakiri anaakopirotzirori, janta inkitiki ikowiro. Irootajaantaki jiwitsikakiniriri Pawa jashiiti jirikaiti, tima Pawa tii ikaaniwintakotari ikantapiintakiri “Nowawan”.

¹⁷Iro jawintaashirinka Abraham kantakaakawori itaantyaanaririmi

Pawa japintziti itomi Isaac, tima Pawa jiñaantayaawo jawintaashirinka Abraham. Iroowitainchami japintziriyirimi jowaiyani itomi, ¹⁸okantawitaka ikantakiri Pawa:

Iri Isaac piñaantayaari intzimai ojyiki pincharininyaari.

¹⁹Tima Abraham jawintaashiritakari Pawa jiyotzi ari jañaakagairi kamatsiri. Irootaki Pawa joipiyantaanariri Isaac, tima iri ojyakaawintakiro jañaayitai. ²⁰Iro jawintaashirinka Isaac kantakaawori itasonkawintantakariri Jacob ipoña Esaú, iro ojyakaawintacha awijayitatsini paata. ²¹Iro jawintaashirinka Jacob kantakaawori itasonkawintantakariri apitiroiti itomi José. Irojatzji jawintaashirinka Jacob-ni kantakaawori ithaamintantakariri Pawa ikotzipookitantakari ikamimataki. ²²Iro jawintaashirinka José kantakaariri ikantantanakari ikamimataki, ikantzi: “Aririka ishitowayitai Egipto-ki ajyininka itzimi ichariniyitari Israel, jaminai tsika inampitayaawo”. Ikantaki iijatzji: “Ontzimatyii jaitanairo paata notonkipooki”.

²³Iro jawintaashirinka ashitariri Moisés kantakaariri jimanantakariri jiiinchaanikiti owakiraa itzimapaaki, irojatzji itzimakotantakari mawa kashiri. Tima kamiithaini ikantaka iinchaaniki. Ari ipiyathawaantitakawo ashitariri Moisés ikantakaantakiri pinkathari, intsitokaitiri maawoni iinchaaniki shiramparitatsini. ²⁴Iro jawintaashirinka Moisés kantakaariri kaari ikowanta incharininyaari pinkathari Faraón, okantawitaka iro oimotantakiri irishinto pinkathari. ²⁵Aña iro ikowaki intsipatyaaari atziriiti jashitari Pawa, ari itsipatakari

ijyininkapaini jowasankitaawaitaitziri, tii ikowaajaitziri jinintaawaityaawo kapichiini jinintashiyitari irirori. ²⁶Tima jiyotaki Moisés okowapirota jowinkatharyaitiri Cristo, iro anairori ontzimidotairimi jajyaagawo Egipto-jatzi. Aña iro jiñaampiyakari impinayiitairiri paata. ²⁷Iro jawintaashirinka Moisés kantakaariri ishiyantakari Egipto-ki. Tii iro jimanantakari ithaawantari pinkathari inkisaniintiri, aña ityaaryoowintatziro onkaati jantakairiri Pawa, okimiwaitakawo jiñaapootatyirimi Pawa kaari koñaanitatsini. ²⁸Iro jawintaashirinka Moisés kantakaawori jimonkaatziro ikantakaantaitakiro Anankoryaantsi, itsikirisantakawo iraantsi iiro jowamaantari maninkari apirotaniri itzinkamitari jowaiyaniiti.

²⁹Iro awintaashirinkantsi kantakaawori jimontyaantakawori Inkaari Kityonkaari, janiitaiyakini okisopathataki. Irooma jimawitapaakawo Egipto-jatzi, piinkaiyakini. ³⁰Iro awintaashirinkantsi kantakaawori jimantantakawori jinkijinkitakiro Jericó okaatzji 7 kitijiyiri, irojatzji jiñaantayitakawori opookathapitaki nampitsi. ³¹Iro awintaashirinka Rahab kantakaawori aantawakariri kamiitha owayiriiti aminaantachari, ari okanta tii otsipatantari piyathariiti japiroitakiri. Okantawitaka jiroka Rahab mayimpuro inawitaka.

³²¿Nonkinkithatakotirima pashini? Iro nothotyaaotziri. Jirika ikaatzji: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, ipoña Kamantantaniriiti.† ³³Iro jawintaashirinka jirikaiti kantakaayitaariri okanta: Itzimantari oitsinampaayitairiri pinkathariiti,

†11:32 Ikaatzji iitachari jaka: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, iri jiwayitakiriri Judámirinkaiti pairani, owakiraa jinampitakawo Canaán-ki. Iro kipatsi ikajyaakaakiniriri Pawa jinampityaawo janta. Jirikaiti jiwari itsipatakari jowayiriti ontzimatyii jomanatyia jimatantyaawori jinampityaawo janta tsika ikajyaakaakiri Pawa.

pashini tampatzikashiriyitaatsiri, pashini ñaayitairori ikajyaaka-gaitakiniriri, pashini jookawiitakari imoonaki kajyikari tii jatsikiri, ³⁴ pashini jookawiitakari paampariki tii itagaa, pashini jomaaminthaitakiri jowathaitirimi, pashini ishintsitak-agaitakiri, pashini ñaapirotaachari jowayirita, pashini jomishiyayitaki owayiriiti poñaachari pashiniki nampitsi. ³⁵ Tzimatsi tsinani ñaayitairiri ojyininkamirinkaiti jañaayitai ikamaw-itaka. Iro kantacha tzimatsi pashini kamimayitaintsiri jompojawaitaitakiri, tii jowajyaantanakiro jawintaashirinka impakaantaityaaririmi. Aña oyaaniinta ikanta jañaapiroyitai paata, iiro okimitaawo añaawita iroñaaka. ³⁶ Tzimatsi itzimi ithainkawaitaitziri ipoña ipajawaitaitakiri, pashini joojoyiitakiri ipoña jomontyaayiitakiri. ³⁷ Tzimatsi ipichiitakiri, pashini itankaitakiri, pashini josataayiitakiri. Tzimatsi pashini anii-aniiwaitatsiri apa ikithaamachiitakari mishinantsimashi, pashini kowityaapirowaitani ikantaka, pashini oiyiki jaminaminyiitakiri, pashini ikimaatsitakagaitakari.* ³⁸ Pashini ikinawaiyitaki otzishimashiki, pashini inampiyitakawo omoonaki. Tii aritaajaitzi ankimitakaantiri jirikaiti isaawijatziiti. Aña iriitaki kowapirotachari.

³⁹ Iro jawintaashirinka jirikaiti kantakaawori okanta ikinkithatakotan-taariri Pawa kamiithaini, okantawita tikira jiñaayitairo ikajyaakaayitakiriri. ⁴⁰ Tima jiñaampiyakawo Pawa otzimi anairori: Ikowakaakairo aakaiti antsipataiyaari jirikaiti, inkamiithashiritakaayitai maawoni.

Kimпойaa owanairi Jesús

12 Irootaki, añaashintsiyantyaari iijatzi aakaiti, ankimitakaantiro anaakotantatyiimi, okimiwaitakawo iijatzi impiyotatyiiaami jirikaiti jaminayitaimi mayitakirori jawintaashiritaka, amatakoyi-tairi aakaiti. Amatantyaawori ashiiyi shintsiiini, ookanairo asamawopooki amatsinkakairi ashiiyi. Iro ojyakaawintachari asamawopooki aririka ookawintairo akaaripiroshiriwaitzi. Ari añaairo aakowintyaawo ashiiyapiintai. ² Ikimita shiyachari ikamaitawo jaminiro tsika jariitya, ari ankimitanaiyaari aakaiti, kimpoyaa owanairi Jesús itakawori jawintaashiritakaayitakai. Iriitaki monkaatakaironi iijatzi awintaashir-itani. Iriitaki ankimitakotaiya, tima jiñaampiyakawo irirori jinintaiyaari. Irootaki jamawitantakawori ipaikakowiitakari, okamiithatzimotakiri ikaaniwintawiitakari ikamawitapaintai. Ari saikai iroñaaka jakopiroriki Pawa ipinkathariwintantai.

³ Aririka ankinkishiritakotiri Jesús jamawitakiro ikisaniintawaitakiri kaaripiroshiriri, iro thaamintashiri-takagaini iijatzi aakaiti amawitiro, iiro okantzimoniintashiriwaitai.

⁴ Aritaki piñaashintsiyitakari iirokaiti kaaripirori, iro kantacha tikira piñiuro inkapathainkataakaimi.

⁵ Aamaa pipiyakotakiro ishintsithatantzimiro Pawa osankinarintsi, ikimitakaantzimi iirokami itomiiti, ikantzimi:

¡Notomi! Iiro pimanintziro aririka jowasankitaimi Piwinkathariti. Iiro okantzimoniintawaitzimi aririka ishintsithatimi.

⁶ Tima iri jitakotajaantani Pinkathari jiñaantakaapiintari.

*11:37 Ikantakoitziri jaka mishinantsimashi, iro imishina ojya ipoña cabra.

maawoni ikimitakaantaari itomi,
jowasankitairi.

⁷ Onkaati awijyimoyitimiri
pinkimitakaantiro Awinkathariti
ñaantakaashiritzimiri. Tima
ikimitakaantaimi Pawa iiroka itomi.
¿Tiima jowasankitaapiintziri itomi
ikaatzi iwaapatiiitari? ⁸ Ontzimatyii
jowasankitaayitai maawoni. Tiirika
piñiuro iiroka, kimitaka tikira
itomipirotzimi Pawa, aña otomi
mayimpiro pinatzi. ⁹ Okimita iijatzi,
tzimatsi koñaaniri ashitairi owasanki-
tairi, apinkathatziri irirori. ¿Iiroma
amapirotzirori apinkathatairi Ashitairi
kaari koñaaniri, onkantantyaari
añaashiriyitai? ¹⁰ Tima ikaatzi ashitairi
koñaaniri kapichiini jowasankitaayitai,
tsika okantzimotari irirori. Iriima
Pawa jowasankitaayitai irirori
onkantya inkamiithashiritakaantairi, ari
onkantaki iijatzi intasorintsishiritakai
ikimita irirori. ¹¹ Tii inimoshiriyitai
jowasankitaaminthaitai, aña owanaa
onkantzimoniintashiriwaitai. Iro
kantacha paata, ikaatzi kaari
manintironi jowasankitaayitziri, aririka
inkamiithashiriyitai, ari jiñiuro isaikai
kamiithaini.

Apaatakirori inishironka Pawa

¹² Irootaki piñaashintsitantaari
pinkimityaari ñaantapiintakawori
ishiya, jiñaashintsita ijyiwata ishipe-
tajyimpawitaka, ari ikimitairo iijatzi
ishipitayiritowitaka, jiñaashintsita.
¹³ Pinkimiyitaiyaari iirokaiti shiyapiin-
tachari tsika okamiithawokitzi kaari
ñaayitironi inkithoki ishipeitaki.
Aña ontzimatyii intikatsikiiti.
¹⁴ Aapatziya pinkantawakaiya,
piñaashintsitya pintasorintsiriti. Tima
iirorika pimayitairo jiroka, iiro piñiuri
Apinkathatani. ¹⁵ Paamawintyaari
inkaati apaatakironi inishironkayitai
Pawa. Paamawintyaari oitzipinashir-

itaniri, joitzipinairikari ikaatzi
kimisantatsiri. ¹⁶ Paamawintyaari

mayimpiritatsiri. Paamawintyaari
thainkatasorintsitaniri kimityaaroni
pairani Esaú, ikowajaantzi jowawatya
apawojatzi, ari ipimantakiro
ikajyaakaitakiriri itzinkamitari itzimi.
¹⁷ Tima piyotzi iirokaiti aritaki
jimatakiro Esaú kantachari, oiyiki
ikowawitaa iñiromi intasonkawin-
tayiitiri, antawoiti jiraakotakawo.
Iro kantacha tii jiñimaitaawo tsika
inkinakagairo ikinakaashitakari.

¹⁸ Tima tii pikimitari iirokaiti
aakirori pairani Ikantakaantaitani.
Jiyaataiyakini irirori otzishiki tsika
otzimi koñaanitatsiri. Oiyiki otaantzi,
tsiniriki okantaka, ooriinkataki,
antawoiti otampiyataki. ¹⁹ Ikimakiro
ityootaitzi. Ikimaki iijatzi antawoiti
jiñaawaitaitzi, ari ithaawaiyanakini,
oiyiki jamanaiyawitakani iiro
ikimantawo kantachari. ²⁰ Tima
oiyiki ithaawantashitakawo okaatzi
ikantakaantayiiitakiri, ikantaitzi:
Iro pikinayitzi jaka otzishiki. Tii
aritaajaitzi pinkinakaayitiri
kapichiini pipirayitari janta.
Aririka inkinayitaki kapichiini
janta, ontzimatyii intsitokaitiri,
ontzimatyii jowathaitiri.

²¹ Imapiroatya okowiinkatzi ikantzi
Moisés:

Antawoiti nothaawaki, okawaitakina.

²² Tii pikimitari iirokaiti ikaatzi
ñaakirori, aña iirokaiti oiyakariri
jataintsiri otzishiki iitachari Sion,
saikatsiri nampitsiki Jerusalén. Iro
ojyakaawintachari piyaayitai inkitiki
tsika isaiki Pawa Kañaaniri. Tima ari
pintsipataiyaari iirokaiti ipiyotapaa
maninkariiti. ²³ Pintsipataiyaari

piyotachari janta jawintaashiritaari
Itzinkamitani Pawa, tima iriiyitaki
osankinatakotainchari isaikayitai
inkitiki. Pintsipatajaantaiyaari Pawa,

yakawintairini maawoni. Pintsipataiyaari ishiriiti kimisantzinkariiti jothotyaitakiri ikamiithashiritakaitairi ironaaka. ²⁴Pintsipataiyaari iirokaiti Jesús, poñaakaantanaawori owakiraari kajyaakaawakaantsi, kapathainkataintsiri ikamawintayitakai. Tima jiroka iriraani Jesús kimiwaitakami oñaawaitatyiimi, anaanakiro okinkithatakotakiri pairani iriraani Abel.⁴

²⁵Paamaiya papaatzirikari Pawa aririka jiñaanashiritimi. Tima pairani ikaatzi kimawitakariri Pawa jiñaawaitzi jaka kipatsiki, jowasankitaakiri jimanintakiro okaatzi ikantziriri. Aaka jimapiroto jowasankitaayitai, aririka ampiyashiritaki akimayiwitakari jiñaanashiritakai inkitijatzi. ²⁶Pairani aririka jiñaawaiti Pawa, jontziñaakaawo kipatsi. Irooma ironaaka, tzimatsi okaatzi ikajyaakaakairi, ikantzi: Ari napiitairo nontziñaakairo, tii apa kipatsi, aña ari imatsitaiya inkiti iijatzi.

²⁷Tzimatsi iita oiyakaawintachari ikantziri: “Ari napiitairo”. Iro oiyakaawintacha aririka jotikairo okaatzi jiwitsikayitakiri, japirotairo jiwitsikani kaari initsini, apa osaikayitai initsiri. ²⁸Irooma aakaiti, impinkathariwintayitai janta tsika initanitapai. Irootaki ampaasoonkitantyaariri Pawa, pinkatha owairi, antawaitainiri. ²⁹Tima Pawa, iriitaki kimitakariri paampari taantatsiri.

Jantanairi kimisantatsiri

13 Ontzimatyii pitakotapiin-tanaiyaari “Iyikiiti”. ²Iiro powajyaantziro poimaayitiri pipankoki

ariiyitachari pinampiki. Tima itzimayitzi antakirori, tikaatsi kamantirini, iri maninkariiti joimaaki ipankoki. ³Iiro pipiyakotziro paamaakowintaiyaari pikaatzi pikimisantayitai itzimi jomontyaayitzi. Pinkimitakaantiro aririkami pinkaatiri jomontyagaitimi. Ari pinkimitairi ikaatzi jowatsinawaitaitzi, paamaakowintaiyaari, tima piyotzi iiroka tsika okantawaita aririka inkimaatsitakaayitai. ⁴Pinkinataiyaari piimi, iiro japitiwaitzimi pashini. Tima jowasankitairi Pawa mayimpiriwaitatsiri. ⁵Iiro pinintashiwaita pojyityiiri kiriiki. Inimotimi piñiuro tzimimoyitakimiri. Tima iri Pawa payitimironi kowityiimotimiri, jiroka ikantaki:

Iiro nookawintaimi.

Iiro nookimi apaniroidi.

⁶Irootaki awintaashiritantyaariri aakaiti, ankantayitai:

Iri Nowinkathariti nishironkataanari.

Tikaatsi nonthaawakaiya.

¿Tzimatsima inkantaina atziri?

⁷Pinkinkishiritakotiri jiwatakaaimiri pikimisantayitai, kinkithatakotapiintzimirori jiñaani Pawa. Pinkinkishiritakotiri tsika ikantayita isaiki, oita jimonkaayitakiri iriroriiti. Pinkimitakotaiyaari tsika ikantakiro jawintaashiriyitaka. ⁸Irojatzi

ikanta ironaaka Jesucristo, tsika ikantapainta, ari inkantaitatyaani irirori. ⁹Iiro pishinitairi jamatawiyitimi yotaantzirori kaari tampatzikatatsini, kaari ikimapiintaitzi. Tima iriitaki Pawa tampatzikashiritakaayitairi, inishironkayitai. Ampinkawaitirorika jowayitairi tii otampatzikashiritakaan-tatzi. Tima tzimatsi mayiwitakawori jiroka, tiimaita owamiithashiritzi.

⁴12:24 Pairani itsitokantakariri Cañ iririntzi Abel, ikantaki Pawa: “Kimiwaitaka onkaimatyiimi iriraani Abel jaminaminatzi inkisawintayiiyaari”. Ari ipoñaari ikantayitzi kimiwaitaka oñaawaitatyiimi iraantsi. Irooma oñaawaitzi iriraani Cristo, tii ikowi inkisawintaityaari, aña okowi ompiyakotantiro kaaripirori.

¹⁰ Okimiwaitakawo ontzimimoyitaimi owakiraari taapirimintotsi. Itzimi jowamaitakiri janta, iri kamawintakairi aakaiti. Tii okantaajaitzi jowayitaiyaari antawaitatsiri tasorintsithaantiki.[§] ¹¹ Tima jayiro pairani Ompiratasorintsipirori iriraani piratsi inthomai tasorintsithaantiki onkantya impiyakoyiitantaariri iyaaripironka, jaayitziro iwatha piratsi othapitapaa nampitsi ari intaayitiro. ¹² Ari okimitakari iijatzi, jowamaayitakiri Jesús othapiki nampitsi, ari ikimaatsitakowintantaka ikapathainkataki jowamiithashiriyitanti. ¹³ Ontzimatyii ankimitakaantiro aakaiti ashitowatyiimi nampitsiki aatatyi tsika isaiki Jesús, manintaari jowayitai ikimitaitakiri pairani irirori. ¹⁴ Tima jaka tsika asaikayitzi ironaaka iiro okantaitatyaani. Irootaki añaampiyantawori tsika anampitaiyaawo paata. ¹⁵ Irootaki, anthaamintantyaari, ampairyiro iwairo irirori. Iro poyaataawoni okithoki pankirintsi jashitakaayitakariri pairani. ¹⁶ Ari okimitari iijatzi, iiro powajyaantziro kamiithari, pimpawakaiya tzimimotzimiri. Irojatzki kimitakawori kamiithatzimotziriri pairani Pawa itaayitziniriri. ¹⁷ Iiro pipiyathatari jwayitziriri kimisantanaatsiri, iriitaki aamaashiritakowintzimiri. Iri kamantairini paata Pawa iita

awijyimoyitakiriri jaamaakoshiriwintayitakimi. Kamiitharika onkantya inkinkithatiri, kimoshiri inkantaiya iriroriiti, iijatzi pinkimitaiyaari iirokaiti. Irooma owashiririka onkantakaiyaari inkinkithatiri, iijatzi onkimitzimotaimi iirokaiti paata, iiro iroopirotzimotaimi.

¹⁸ Pamanakotapiintaana onkantya jiñaantaityaanari tampatzikashiri ninatzi. Kimitaka iro nimatakiri. ¹⁹ Pamanakotapiintaana iijatzi niyaatashitaimiri thaankiini iirokaiti.

Iwiyaantawori withataantsi ipoña tasonkawintaantsi

²⁰ Namanamanaatari Pawa, tima iriitaki kamiithari saikakaayitimini, iriitaki añaakagairiri pairani Awinkathariti Jesucristo ikamawitaka. Iri Pawa kimitakaantaimini ñaapirori aamaakowintariri oijya. Owanaa ikapathainkataki jowakiraatakaantaawori kajyaakaawakaantsi kantaitaachari ironaaka. ²¹ Namanakowintakimi jiwitsikashiritantimiri pimayitairo kamiithari ikowakaimiri. Pamañari iijatzi iiroka pimatantyaawori okaatzi inimotziriri, tima ayotzi iriitajaantaki Jesucristo matakaironi. Ari inkantaitatyaani ipinkathaitairi irirori. Ari onkantyaari.

²² Iyikiiti, iiro pisamawo pinkimisantiro okaatzi nosankinatakimiri, tima tii ojikipirodzi. ²³ Nokowi piyoti iijatzi

§13:10 Kantakotachari jaka antawaitatsiri tasorintsithaantiki, iriitaki Ompiratasorintsitaari. Itzimi ishinitaitaki jowapiintyaari tzimagaantatsiri piratsi, tzimagaantatsiri okithoki pankirintsi okaatzi jamayitzi atziriri jashitakaiyaari Pawa. Irooma taapirimintotsi, ari intaapiintayitini Pawa okaatzi jashitakaayitiriri, ari ikowakotapiintzi impiyakotainiri iyaaripironka. Iro kantacha ipaikakoyitakiri pairani Cristo, irojatzki ikamantakari okanta ipiyakopirotantaawori irirori kaaripirori, iro poyaatapaakawori okaatzi itaapiintayitakiro jashitakagaitariri Pawa janta taapirimintotsiki. Tima jiroka inchakota tsika ikamaki Cristo ipaikakoyitakiri, iro kimitanaawori iroomi owakiraari taapirimintotsi. Tii onkantana jirika Ompiratasorintsitaari jyaari kamaintsiri janta. Ari okantari iijatzi, ikaatzi pankinataawori jimonkaayitiroimi ikantakaantaitani, ikaatzi pinkawaitzirori owanaawontsi, jaminaminawitawo impiyakoyiitainiri iyaaripironka, iiro jiñairo jinintagaiyaawo okaatzi ikamawintantaki Cristo.

jomishitowayitairi iyiki Timoteo.
 Aririka jariitapaiya jaka, iriitaki
 nontsipatanatyaari niyaatashitimi
 noñiimi. ²⁴Piwithatinari ikaatzi
 jiwatzimiri janta, iijatzi pashini

oitishiritaari. Ari ikimitari Italia-jatziiti
 jiwithayitzimi. ²⁵Onkamintha
 inishironkayitaimi maawoni iirokaiti
 janta! Ari onkantyaari.

JOSANKINARI SANTIAGO

Withataantsi

1 Naaka Santiago osankinatzirori jiroka, jompiratani jowana Pawa iijatzi Awinkathariti Jesucristo. Niwithatari ikaatzi jashiyataari Pawa pookayitantsiri pashiniki nampitsi.**

Pawaki opoña yotanitaantsi

²Iyikiiti, kimoshiri pinkantya aririka piñaayitiro awijiyimoyitimini. ³Ontzimatyii piyoyiti jiñaantaitatziimi tyaryoorika pikimisantzi. Irootaki piñaantyaawori pintaaryooshiriyitanai. ⁴Piyaatakaairo pamawiyitanairo jiroka, aritaki piñaayitakiro pantapashiriyiti irojatzi pothotyaaantyaawori.

⁵Tiirika piyotziro pamawiwaitaniti, pinkowakotiri Pawa, iriitaki yotakaimironi tsika pinkantya. Tima tii ishintsithatziri ikaatzi kamiyitziriri. Aña ari jiyotakaapiroyitakiri, tii jiyotzi irirori inthañaawainitya. ⁶Aririka pinkamitiri Pawa, iiro pikantashiriwaitashita: “¿Ari inkimaaajaitakina Pawa okaatzi nokamitziriri?” Tima ikaatzi kisoshiriwaitatsiri ikimitawo okantaranki inkaari kaari mairyaatatsini aririka ontasonkaatiro tampiya. ⁷Paamaakowintya pikimitarikari kisoshiriri, tima tii jiñaayitziro irirori ikamiwitariri Awinkathariti. ⁸Tima tzimatsi ikinkishiriwitari jantirimi okanta oñaatamani tzimatsi pashini inkowiri jantiri, tii apaani onkantya ikinkishiriwitari.

⁹Ontzimatyii inkimoshiriyitai ashironkainkariiti kimisantanaatsiri, tima ari impinkatharitakaayitairi

Pawa paata. ¹⁰Ari inkimityaari iijatzi ajyaagantzinkariiti, ontzimatyii inkimoshiriyiti onthonkaiya okaatzi tzimimowitariri. Tima inkimিতakotyaaowo inchatiyaki oparyaatiyatzi. ¹¹Aririka jooryi shintsiini ooryaatsiri okamatiyatzi inchatiyaki, iiro jiñaitairo owaniinkatiyatani. Ari inkimitaiyaari iijatzi ajyaagantzinkariiti iiro jiñaakoitairi jowaniinkatantawo jajyaagawo.

Thaamintashiri ankantya jiñaantashiriyiitairika

¹²Aririka añaawityaawo onkaati awijiyimoyitaini, iikirorika aatakaanakityiuro antaaryooshiritanaki, ankimoshiriti, tima tzimatsi jantzimotairi Pawa aririka amawitakiro, ikantakiranki: “maawoni itakotaanari naaka, ari onkantaitatyaani nañaakaayitairi paata inkimitakaantairo namathaitaatyirimi”. ¹³Aririka ompokimotai ankowashiritiro kaaripirori, kaari Pawa kantakaiyaawoni. Tima Pawa, tii jinintziro irirori. ¿Kantatsima ishinitairo aaka? Tima iiro. ¹⁴Aña aakataki nintapiintashitawori kaaripirori, irootaki akinkishiritantapiintawori. ¹⁵Tima opokimotai akowashiritzi antiro, aakowintanakawo akinkishiritakotziro, irojatzi añaantyaawori antiro kaaripirori. Irootaki ankimaatsiwaitantaiyaarimi paata ankamai.

¹⁶Iyikiiti nitakotani, paamaiya otzimikari pikinakaashitani. ¹⁷Tima okaatzi jantzimoyitairi Pawa kamiitha okanta, irootaki jantapiintatyiiri. Tima tii ipashinitanitzi irirori, tii ikimitari jiwitsikani shipakiryaanitatsiri, añaari ishitowamanai impoña añaari intyaanai tsiniriitiini. ¹⁸Tima

** 1:1 Ikantaitziri jaka, “jashiyataari Pawa”, iriyitaki kimiyitariri 12 pashiniyitatsiri ichariniiytari Israel-ni.

ikowaki irirori jiyotakaayitairo tyaaryoopirotatsiri jiñaani, irootaki atantawatyaaawoni aaka ankimisantiri, ari inkimitsitaiyaari pashini jiwitsikani inkaati kimsantairini paata.

Tsika inkantanaiya kimsantanairini Pawa

¹⁹ Irootaki nokantantari iyikiiti: Owakimpita pinkantayitya, iiro pakashiwaita aririka inkinkithawaitaiti, iiro ayimawaitashitzimi pimashirinka. ²⁰ Aririka ayimawaitai amashirinka, iiro antziro ikowakaayitairi Pawa. ²¹ Okowapirotatya owajyaantairo okaatzi owaripiroshiritakairi, tsinampashiri ankantya ankimsantanairo ñaantsi, irootaki matanaironi owawisaakoshiriyitai.

²² Iro kantacha ontzimatyii antayitairo okaatzi akimayitakiri, tiirika akimisantziro, apaniroini amatawiwaitaka. ²³ Itzimirika kimawitawori iro kantzimaitacha tii inkimisantiro okaatzi ikimawitakiri, jogyakotashitakari aminapootachari ñaawontsiki. ²⁴ Apa jiñaapootapainta, iro osamaniityaanaki ipiyakotanairo tsika okanta jiñaawitakawo ipoo. ²⁵ Tzimatsi pashini aminapootachari, kaari piyakotzirori ipoo tsika okanta jiñaakiro. Ari ankimitanaiyaari aaka, kinkithashiri owanairo ñaantsi, iiro apiyakotairo. Tima irootaki matzirori ookakaakowintantzi. Kimoshiri ankantawintanaiyaawo onkaati antayitairi.

²⁶ Tzimatsi ñaawitawori jimatakiro ikimisantanai. Iro kantzimaitacha tii jimairiwaantitzi, jaminaashiwaitaka ikimisantzi, apaniroini jamatawiwaita. ²⁷ Jiroka iroopirori inimotziriri Ashitairi Pawa aririka ankimsantanai: Atakotaiyaari miritziiti, ari ankimitsitaiyaawo kamatsiri oimi. Ontzimatyii ankitishiriyitai, iiro akimitakotari

ikantayita saikashiwaitachari jaka kipatsiki.

Ikinkithatakoitziro manintaantsi

2 Iyikiiti tima pikimisantairi Awinkathariti Jesucristo ipinkathapiroitziri, iiro pimanintawakaa. ² Thami ojyakaantawakiro: Aririka piñi papatotapiinta owaniinkatachari ikithaata, poriryaa ikanta jowayitziro jakoki, impoña piñi intyaapaaki pashini owapatankapooki ikantaka. ³ Iri paaki kamiitha owaniinkatainchari posatikakiri niyankiniki papatotaiyani, iriima owapatankapookitachari, pinkantakiri: “Ari pinkatziyawaki iiroka, tikaatsi pisaiki, pikowirika pisaiki isaawiki”. ⁴ Aririka pikantakari pimatakiro pimanintashiritantzi, tima apaani paaki kamiitha, pimanintakiri pashini. ⁵ Pinkimi nonkanti iyikiiti. Jiyoshiitairi Pawa ashironkainkariiti, ikimisantakaapiroyitairi. Tima ikantsitaka kitziroini Pawa: “Ari nompinkathariwintairi maawoni itakotinani naaka”. ⁶ Iro kantzimaitacha iirokaiti, pimanintashiriwaitakiri ashironkainkari. Pimaijantakiro ikisaniintapiintzimi ayaagantachari ikowi jowasankitaakaantimi. ⁷ Iri tyaaryootapiintatsi ithankashiritziro iwairo pikimisantairi.

⁸ Pantakiro kamiithari imapirorika pikimisantanairo iroopirori lkantakaantaitziri, tima josankinaitaki pairani, kantatsiri:

Pitakotyaari pijyininka, pinkimitakaan-tiri pitakotawo piwatha iiroka.

⁹ Irooma, iintatsirika pimanintawakaa, tzimaki pikinakaashitani, ari jowasankitaawintaimiro iroopirori ikantakaantaitakiri pairani. ¹⁰ Intzimirika kantatsini: “Nokimisantziro maawoni ikantakaantaitziri”. Iro kantzimaitacha tzimatsirika yotapainchani apaani kaari

inkimisantaki, tzimaki ikinakaashitani.

¹¹ Tima ikantaitzi pairani:

Iiro pimayimpiritzi.

Iiro pitsitokantzi.

Tii imayimpiriwiita, iro kanzimaitacha

iinirorika itsitokantaitzi, tzimatsi

ikinakaashiitakari. ¹² Aña iro

kamiithatatsiri antayitairo iroopirori

ikantakaantaitziri, antayitairo

añaawaiyitziri iijatzii okaatzii antayitziri.

Ari onkantya iiro jowasankitaantai

paata, jowawisaakoyitai ¹³ Tima iirorika

atakoyitanta, ari jowasankitaapiroitai.

Irootaki kowapirotacha atakoyitantya

iiro jowasankitaitantai.

**Iirorika antziro kamiithayitatsiri,
aminaashiwaita
awintaawitanaari Pawa**

¹⁴ Iyikiiti, tiirika antanairo kamiithay-

itatsiri, aminaashiwaita akantzi: “Naw-

intaari Pawa”. Jiroka awintaashiwait-

aantsi, tii iro owawisaakoshiritantatsini.

¹⁵ Piyotzirika iiroka okowityiimowait-

akari apaani iyiki iithaari, tajyaani-

inta ikantaka, ¹⁶ ompoña pinkantiri: “Pi-

matiro pawijyi iyiki, kithaapirowaita

pinkantanatya, kamiitha powapirowait-

apaiya iijatzii”. Tiirika pipawakiri kow-

ityiimotariri, ¿Pitakotakarima? Aña tii.

¹⁷ Ari okimitsitari iijatzii awintaawitari

Pawa. Tiirika antayitziro kamiithari,

aminaashiwaitaka.

¹⁸ Ari okimita itzimirika kantatsini:

“Nawintaari Pawa”. Pashini, ikantzi:

“Nantziro kamiithatatsiri”. Iirorika

pantanairo iiroka kamiithari,

¿kantatsima poñaagantiro pawintaani?

Naakarika, ari noñaagakimiro

nawintaani, nantanairo kamiithayi-

tatsiri. ¹⁹ Pikantawitapiiinta iiroka:

“Niyotziri Pawa apaniirorini ikanta”.

Imapirowitatya. Iro kanzimaitacha

jimatsitawo piyariiti jiyotziro jiroka,

ithaawantawitari Pawa. ²⁰ Kaari

jimasontzizaitzi, ontzimatyii ayotai

aaka: tiirika antayitairo kamiithayi-

tatsiri, aminaashiwaita awintaawitari

Pawa. ²¹ Ankinkishiritakotawakiri

pairani Abraham-ni. Ishinitakiri itomi

Isaac intainirimi Pawa. Irootaki

ikantantakariri Pawa:

Owanaa naapatziyakimi Abraham.

²² Ari añiirori, tii apaani ikantaki:

“Nawintaari Pawa”. Tima jantakiniri

okaatzii ikantziriri. Ari okanta

joñaagantantawori imapiro jawin-

taapirotari Pawa. ²³ Ari imonkaatari

josankinaitakiri pairani, okantzi:

Jawintaakari Pawa jirika Abraham,

irootaki ikimitakaantaariri

itampatzikashiritani.

Irootaki ikantantaitakariri iijatzii pairani

Abraham-ni:

Jaapatziyani jinatzii Pawa jirika.

²⁴ Naakiro. Tii apaniirorini otam-

patzikashiritakaantzi akantzi:

“Nawintaanaari Pawa”. Ontzimatyii

ankimisantanaari iijatzii. ²⁵ Ari

okimitakari iijatzii pairani tsinani

iitachari Rahab, mayimpirowitachari.

Okimisantakiri iiroori Pawa, imanakiri

opankoki owayiri, ipoña otyaantairi

inkinantanaiyaawo pashini aatsi

iiro itsitokantaitari. Tima irootaki

jaapatziyantakawori Pawa okimisan-

tanairi. ²⁶ Iirorika otzimanai ashiri,

piyakotakai. Ari okimitsitari iijatzii,

iirorika antayitziro kamiithayitatsiri,

aminaashiwaita awintaawitari Pawa.

Mairiwaantitaantsi

3 Iyikiiti, iiro akowashiwaita

ayotaantayiti, ontzimatyii antayitiro

okaatzii akinkithatakotziri. Paata, ari

inkantapai Pawa: “¿Pantakiroma iiroka

okaatzii piyotaantziri?” ² maawoni

otzimayitzi akinakaashiyitari. Irooma

tzimatsirika mairiwaantitatsiri

kaari kanzimoniintakaiyaarini

ijyininka, iriitaki kamiithashiritatsiri,

ari onkantaki jaamaakowintaiya

iuro jantantanaawo kaaripirori. ³Joojoponthoitziri mora, ari itzimpatakoiitziri, irootaki ikinantayitari tsika inintakaitziri. Oryaani inawitaka itzimpatakoiintantari, iro kantacha imatziri okimakairi, okantawitaka antari jinatzi mora. ⁴Pinkinkishiritakotiro antawo pitotsi. Aririka ontampiyatakoti niyanki inkaariki, ayiro tampiya tsikarika onintakaawo. Iro kantacha tzimatsi oyomawaaniki, okitsirinkiro okinakairo tsikarika inintziro komatzirori. ⁵Ari okimitakari iijatzi paantintsi, tii antawowita, iro añaawaitantapiintari. Okimitakawo paampari, oryaani inawita owakiraa omorikanaki, iro kantacha aritaki onkantaki impaampatakairo antawoiti antami.

⁶Ari okantari iijatzi paantintsi okimitakari paampari, aririka añaawaitaki kapichiini, antawoiti owaaripiroshiriwaitaka, kantatsi iijatzi añauro ari okantaitatyaani owaaripiroshiritanti. Tima sarinkawiniri yotairori añaawaitantawori owaaripiroshiritantatsiri. ⁷Pinkimi. Kantatsi impiraityaari piratsiyitatsiri, tsimiriyitatsiri, maankipaini, jiñaawiripaini, maawoni. Amiyitacha jirikapaini impiraityaaririka. ⁸Iro kantzimaitacha tikaatsi atziri kantironi jimairiwaantiti, inkimitakaantya ipiraitari piratsi. Okimitakawo ipaanti piyantatsiri, owamaantaniro inatzi. ⁹Iro apaanti akantantapiintariri Pawa: “Ashitanari, kamiitha pinatzi”. Irojatzii apaanti akantzimantantari ajyininka, ikaatzi kimishiriyitariri Pawa. ¹⁰Apaani inawita apaanti, ari añaawaitantawo kamiithari, iijatzi kaaripirori. Iyikiiti, tii okantzi antsipataayitiro añaaniyitari. ¹¹Pinkimi nojyakaawintawakiro. Tsikarika ishitowaatzi jiñaawo, kitijyaaniki okanta, iiro añauro onkipijyaati. ¹²Iyikiiti, ¿Kantatsima

pankirintsi uva onkithokitantyaawo higo? Ari okimitsitari jiñaawo iroori, aririka onkatyomiraati, iiro añauro onkitijyaanikiti.

Inkitiki opoñaawo yotanitaantsi

¹³Ayotanitzirika, akinkishiritanaarika, atakotantya, tsinampashiri akantya okantakaakai ayotanitai. ¹⁴Irooma añaurorika asamaniintantzi, tii okantzi asagaawintawaitya. Anthiiyawaitya ankanti: “Yotaniri ninatzi”. ¹⁵Aririka amayitakiro jiroka, tii iri Pawa yotakaironi. Iri kinkishiritakaantzirori kamaari. ¹⁶Ari okanta aririka asamaniintantzi, iiro amatziro aapatziyawakaiya, kaaripiroshiriri ankantapiintaiya. ¹⁷Iro kantacha iririka Pawa kowakaironi ayotanitai, ari onkantaki ankamiithashiritanai, iiro akisashiriwaitanaa, atakotantani ananaatyii, iiro apiyathatanaa, nishironka ankantanti, owamiithatiro antawaiyitziri, tyaryoo ankantanaaiya, iiro athiiyinkaritanai iijatzi. ¹⁸Aririka ankantapiintanaiya aapatziyashiritawakaanaiya, ari añauro paata jowamiithashiripiroyiitai. Okimitatyaawo ipankiwaitaitzi, ari añauro paata oyiipatairo okithoki.

Aapatziyawori isaawisato

4 ¿Oitama opoñaantari owayiritaantsi? ¿Oitama ikisaniintawakaantari atziriti? ¿Kaarima kantakaantzirori ikowashiyitawo ikowityaaniintziri? ²Ikowapiroshiritakiro tsikarika oiyita, tiimaita otzimimoyitziri. Inintakotantashita, tii otzimimotziri. Jowamaantawitaka, jowayiritantawitaka, tii jiñiimaitawo ontzimimotiri ikowawitari, tiira ikamitziri Pawa. ³Jimawitakawo ikamitziri Pawa ikowayitziri, tii ipimaitari. Ikamikowintashitaka jantayitantyaawori kamiithatzimotziriri

irirori. ⁴Ikimitashitakawo kaari kinatariri oimi, oñaaki pashini, iro okisaniintantanakariri oimi. Ari ikimitari maawoni kowayitzirori jaapatziyaawo isaawisato, ikisaniintatziiri Pawa. ⁵¿Aminaashitama josankinaitakiri pairani, kantatsiri: “Jotyaantakiri Pawa Tasorintsinkantsi nishironkayitaini, iriitaki aamaakowintaini iiro antantayitawo kaaripirori?” ⁶Jitakotai Pawa, iro okantantari osankinarints: Antawoiti jowasankitairi Pawa ñaapirowaitaniri, iriima tsinampashiriri owanaa jitakotaiyaari irirori. ⁷Irootaki nokantantari naaka: Patsipiwintaiyaawo ikowakaimiri Pawa. Pimpiyatyaari kamaari, aritaki piñaakiro jowajyaantimi. ⁸Kinkithashiri powanairi iiroka Pawa, kiso jowanaimi irirori. Kaaripiroshirika pinawita, powajyaantairo. Tiirika pityaaryoowintairi, pinkitishiriwintairi. ⁹Pinkinkishiritakotiro pantawitakari, pikimoshiriwintashitakawo kaaripirori. Ontzimatyii powashiritakotaiya okaatzi pikimoshiriwintashitakawo pantawitakari pairani. ¹⁰Tsinampashiri pinkantawintaiyaari Awinkathariti, tima iriitaki pinkathatakaantaimini paata.

Kantakotawakaantsi

¹¹Iyikiiti, tii opantawo akan-takotawakaiya. Aririka pinkantakotiri pashini, pithainkatziro Ikan-takaantaitani. ¹²Apaniroini ikanta osankinatakaantakirori pairani Ikantakaantaitziri, iriitaki matzirori jowawisaakoshiritantzi, iri matzirori iijatz jowasankitaantzi sarinkawiniki. Tikaatsi aitya aaka onkantantyaari ankantakotiri pashini.

Tii ikantakaapirowintaitawo antiri paata

¹³Tzimayitatsi kantashiwaitachari: “Oñaatamanai niyaati nampitsiki, apaani osarintsi nosaikawaiti janta, nompimantayiti oitarika, nayi oiyiki nokowayitziri”. ¹⁴Iro kantacha tii jiyotzimaita oitya awijyimotirini oñaatamanai. Okimiwaitawo añaantari minkoryiinka. Tii oiyinkaanita, kapichi onkantapaintya, ompoña ompiyanaia, iiro añaawairo. ¹⁵Jiroka inkantayitimi: “Iriirika Pawa pinawoni nañaaminto, ari nantakiro ikowakaanari irirori”. ¹⁶Iro kantacha jawintaashiwaitakawo jiñaapirowaitaka apaniroini. Aminaantsi inatzi, tii opantawo. ¹⁷Ayowitaworika owamiithashiritantatsiri, tiimaita antziro, tzimaki akinakaashitani, kaaripiroshiritakai.

Ikinkithatakoitziri ajyaagantzinkari owashironkaantatsiri

5 Pinkimi ajyaagantzinkari. Piraakoniintaiya iiroka, irootaintsi piñiuro pashironkaawaitaiya. ²Ari ompathaayitai maawoni pajyaagawo. Ompiiromawoyitai pikithaayitari. ³Inthontya impowayitai piiriikiti, poriryaayitatsiri, maawoni. Ari jiyotaitimiri pipiyotashitakari, tima iriitaki taakaimini paata. ¿Irootakima pojyiñaantakariri? ⁴Jiyotakimi Pawa tii pitakotanta, irootaki jowasankitaantaimini. Tii pipinatzi patziriti, pipiyotashitakawo pajyaagawo. Ikijyimatakimi patziriti, ikimaki Pawa, tima ipinkathariwintziri maawoni irirori. ⁵Apaniroini pinintaawaitaka, tii pikinkishiritakotziri pashini, apa pikimoshiriwintakiro pajyaagawo. Pikimitakari piratsi jowathantaitziri, aririka intyitaki kamiitha, inkantaki ashtariri: “Thami

oyaari nopira, kamiitha ityiitaki”. Ari inkimitaiyaari Pawa irirori, inkantai: “Ojyiki jajyaagawo jirika, monkaapaititapaaka nowasankitaantyaariri”. ⁶ Powashironkaayitaki ojyiki kamiithashiriri, irojatzi ikamantayitakari, tii piñaawitawo impiyakowintya.

Amawiwaini pinkantya, pamanayitaiya

⁷ Iyikiiti, amawiwaini pinkantya poyaawintaiyaari impokai Awinkathariti. Pinkimityaari pankiwairintzi, amawiwaini ikanta joyaawintawo inkani omparyaakoti iwankiri jiñaantyaawori onkithokiti. ⁸ Ari pinkimityaari iiroka, amawiwaini pinkantya poyaawintya, oisokiro powanakiri, tima iiro osamani onkantya impiyantaiyaari Awinkathariti. ⁹ Irootaki, iyikiiti, tii okamiithatanta pinkantakotiri pashini. Tima pokimatai kantayitapaimini iiroka: “Pantakiro kaaripirori”. ¹⁰ Pinkinkishiritakotiri kamantantaniri pairani. Pawa otyaantakiri ikinkithatakoyitairi. Iro kantacha owanaa jashironkaawaitaka irirori amawiwaini ikanta joyaawintari Awinkathariti. Ari pinkimitaiyaari iijatzi iiroka. ¹¹ Owanaa inkimoshiritai atsipitawori ikimaatsiwaita. Inkimitakotaiyaari Job-ni, amawiwaini ikantaka joyaawintari Awinkathariti, ikimaatsikowintakari. ¿Tiima inishironkatairi Pawa? Ayotzi ari ikantaitatyaani inishironkatantzi Pawa.

¹² Iro kanzimaitacha iyikiiti, ontzimirika pinkinkithatakoyitiri, iiro pipairyaashiwaitawo inkiti iijatzi kipatsi. Imapirorika pantiro

pikantziri, pinkanti: “¡Ari!” Irooma iirorika pantziro, pinkanti: “¡Iiro!” Naa jowasankitaitzimikari.

¹³ Piñiirorika onkantzimoshiriwaitimi, pamañari Pawa. Irooma pikimoshiriwaitzirika, pimpampithaawintiri Pawa. ¹⁴ Pimantsiyawaitzirika, pinkamantiri antaripiroriiti kimisantzinkari, jamanakotimi, impoña intziritantimiri yiinkantsi impairyakiri Awinkathariti. ¹⁵ Tima aririka jamanakotantya kimisantatsiri tyaaryoopiroini, aritaki joshinchagairi Pawa mantsiyawitachari. Iroorika omantsiyaakiriri ikaaripiroshiriwaitzi, aritaki impiyakotainiri iijatzi. ¹⁶ Pikantzimoshiritakaaririka pi-jyininka, pinkantairi: “Pimpiyakotaina”. Pamanaiyaari Pawa iijatzi, pinkantiri: “Ashitanari, poshinchaayitairi mantsiyayitatsiri”. Tima aririka jamanakotantya kamiithashiriri, jantaitziniri ikowayitziri. ¹⁷ Atziri jinatzi pairani Elías, ari ikimitai akantayita aaka awathaki. Iro kanzimaitacha ikimisantakiri kamiithaini Pawa. Ikwakotakiri Pawa iiro oparyaantaa inkani. Mataka, tima awisaniintanaki mawa osarintsi tii oparyagai. ¹⁸ Ipoña japiitairo ikowakotairi, irojatzi oparyaantaari inkani. Jyookayitanai pankirintsi.

¹⁹ Iyikiiti, aririka pikimisantakagairi ikaatzi owajyaantawitakawori ikimisantziri Pawa, ²⁰ powawisaakotairi ikaaripiroshiriwitaka. Jawitaka sarinkawiniki aririka ikamaimi. Imapiro ikaaripiroshiriwaiwitaka, iro kanzimaitacha ikimisantai iijatzi, impiyakotainiri Pawa maawoni, iiro ikinkishiritakotaawo.

JITAKARI JOSANKINARI PEDRO

Withataantsi

1 Naaka Pedro osankinatzimirori jiroka. Iirokaiti nosankinatzi pikaatzi tii ijyininkayiitzi tsika pisaikayitzi, tima tzimpooka pikantayitaka pinampitawo Ponto-ki, Galacia-ki, Capadocia-ki, Asia-ki opoña Bitinia-ki.^{††} ²Jiyotsitaka Pawa pairani ari jiyoshiiyitaimi onkantya jowamiithashiritantaimini. Ari pinkimisantairi Jesucristo itzimi kapathainkawintakimiri ikamawintakimi. ;Onkamintha inishironkayitaimi, isaikakaayitaimi kamiitha!

Añaashiritaantsi oyaakoniintziri

³ Anthaamintaiyaari Pawa, iri Iwaapati Awinkathariti Jesucristo, tima inishironkapiroyitai okimiwaitaawo owakiraami antzimayitaimi. Añaashir-itakaayitai oyaakoniintziri, tima añagai Jesucristo ikamawitaka. ⁴Iro akowajaantairi ikajyaakaayiitakairi, ari onkantaitatyaani añiuro, iuro othonkaa. Irojatzii ikajyaakaayiitakimiri iirokaiti inkitiki. ⁵Iro ishintsinka Pawa ikimpoyaawintantaimiri iirokaiti. Iriitaki kantakaiyaawoni pinkimisantantaiyaariri onkantya jowawisaakoshiritantaimini paata. ⁶Irootaki pikimoshiritantakari, okantawitaka piñaayitakiro pikimaat-siwitapainta, jiñaantashiriyiitakimi. ⁷Jojoyakaawintakimi ikantayiitzi oro, itaayiitzi jiñaantaityaariri iriipiroririka oro. Okantawitaka jirika oro iuro ikantaitatyaani añiuro, ari japiro-taiya. Iro kantacha, aririka impiyapaaki

Jesucristo, ari jiñaitimiri tyaaryoorika pikimisantairi. Ari inkimoshiriwintaitiri Cristo, pinkatha jowayiitairi, oiyiki inkinkithatakoyiitairo jowaniinkawo. ⁸Pitakopiro powanairi Cristo okantawitaka tii piñiuro. Pikimisantairi, kimoshiri pikantawintakari, okantawita tii piñaajaantziri iroñaaka. ⁹Tima pikimisantayitairi, ari piñaayitairo jowawisaakoshiriyitaimi.

¹⁰Ikinkithatakoyitakimi pairani Kamantantaniriiti aritaki inishironkayitaimi, ari piñiuro jowawisaakoshiriyiitaimi. Jamatsinkawintakawo, owanaa josampikowintakiro, ¹¹ikowajaantaki jiyotiri owawisaakotantatsiri, tsikapaiti inkoñaati. Tima iriitaki Itasorinka Cristo thawitakaayitakiriri, oiyiki inkimaatsitakaawiiyaari Cristo impoña jiñiuro jowaniinkawo. ¹²Tzimatsi yotakaakiriri Kamantantaniriiti, tii iri ñaajaantironi, aña iirokaiti. Tima pikimayitairo iroñaaka Kamiithari Naantsi. Jotyaantaitakiri Tasorintsinkantsi ipoñaakawo inkitiki inkinkithatakaantakimirori. Irojatzii ikowawitaiyakarini maninkariiti inkimathatairomi.

Tasorintsishiri ankantawintaiyaari Pawa

¹³Aamawinta pinkantawintyaawo pikinkishiritani, pinkimityaari itzimi owajyimpataworii iithaari. Kamiitha pinkinkishiriyiia. Oyaawinta pinkantya inishironkataimiita Jesucristo aririka impiyapaaki. ¹⁴Pinkimityaari shirithari iintsi. Iuro pantashiwaitawo pikowashiyitari, okantakaantzimi pimasontzinka. ¹⁵Aña iri pinkimitakotyaari Tasorintsii itzimi kaimashiritakimiri. Iriitaki

^{††}1:1 Kantakotachari “pikaatzi tii ijyininkayiitzi tsika pisaikayitzi” tzimatsi kantayitatsiri iri ikantakoyiitzi kimisantanzinkariiti saikimoyitairini kaari jashitaari Pawa.

kitishiritakaimini maawoni pantainiri.

¹⁶Tima osankinataka kantatsiri:

Pinkitishiriti, tima naaka Kitishiriri.

¹⁷Tima pikantapiintziri “Paapá” jirika kaari maakitantatsiri aminakoyitaironi paata okaatzi jantayitakiri atziriiti, ontzimatyii pinkimisantapiintairi iiniro pisaiki jaka kipatsiki. ¹⁸Tima piyotzi kaari kiriiki, kaari oro ipinakoyi- itantakimiri, pawisakoshiritantaari pisaikawaiwitaka jakapiroitiini pikimitakotari pichariniiti. Tima tii opantapirotari oro iijatzi kiriiki, ari inthonkaiya. ¹⁹Aña iro iriraani Cristo ipinakowintantakairi, ikimitakotakari oijya kaari tzimatsiri iyaaripironka, tikaatsi ikantawaita iwathaki.

²⁰Tikiraamintha jiwitsikaajaitziro Pawa kipatsi jiyotsitaka oita jantiri Cristo. Iro kantacha owakiraa piñiuro iroñaaka, ipokaki, jowawisaakoshiritaimi.

²¹Okaatzi jantakiri Cristo, iro opoñaantari pawintaashiritaari Pawa. Tima iri Pawa añaakagiriri, jiñaitantawori jowaniinkawo. Oyaakoniinta powairi iroñaaka Pawa pawintaashiritaari.

²²Tima shiritha pikantawintaawo tyaaryoori, kitishiri pikantayitaa, pitakotapiintayitaari maawoni pikantayitzi “iyikiiti”. ²³Tima okimiwaitakawo papiitaatyiiromi pintzimayitaimi iroñaaka. Iro kantacha itzimi piwaapatitaari, kaari atziri kaamaniri, aña kañaaniri jinatzi irirori. Okanta apiitantaari itzimakaayitaimi, iro jiñaani, otzimi kañaanitatsiri iijatzi.

²⁴Tima:

Awatha okimiwaitawo inchato.

Tzimawitacha owaniinkawo, okimiwait- awo inchato otzimi otiyaki.

Iro kantacha okamashitzi inchato.

Opoña oparyaatiyatzi.

²⁵Iro kantacha jiñaani Awinkathariti okantaitayaani.

Irootajaantaki jiroka ñaantsi otzimi ika- mantayitakimiri iiroka.

2Irootaki powajyaantantyaawori pikaaripirodzi, iiro pithiia, iiro pamatawitantzi, iiro pisamaniintantzi, iiro pikijyimatantzi. ²Pinkimityaari iintsi owakiraa tzimatsiri ikowi inthoti. Ari pinkantayitanaiyaari iirokaiiti, pinkowairo tisorintsitsiri ñaantsi antapashiritakaimini, onkantya pawisakoshiritantayaari paata, ³tima piñaakiro jitakoyitaimi Awinkathariti.

Mapitatsiri kañaaniri

⁴Pinkimisantiri iirokaiiti itzimi kimitakawori mapi, iro kantacha kañaaniri jinatzi irirori. Ojyiki atziriiti manintakirori mapi, iro kantacha Pawa ikimitakaantawo ikowapiroitziri mapi, ojyiki owinawo. ⁵Ari pikantsitaari iijatzi iirokaiiti pikimitaawo mapi, tsika otzimi jaayitakiri jiwitsikayi- itantyaawori pankotsi, okantawitaka tii pikimitajaantawo mapi, tima añaaimi iiroka. Pinkimiyitayaari iijatzi Ompiratasorintsitaari itzimi saikantayaawoni jiroka pankotsi, pinkimitakaantiro pintaashiritaatyirimi patsipitakaani kamiithatizimotirini Pawa, okantakaantziro okaatzi jantayitairi Jesucristo. ⁶Tima iro okantziri Osankinarintsipirori:

Nowatziro mapi ikowapiroitziri janta otzishiki Sion. Irootaki otzitironi pankotsinampi. Ojyiki owinawo jiroka.

Inkaati awintaashiritayaarini kimitaka- wori mapi, iiro jaminaashiwaita paata.

⁷Irokaiiti pikaatayini pikimisantai, pinintaayitaawo mapi tzimatsiri ojyiki owinawo. Iriima kaari kimisantatsini, tii jiñiuro iriroriiti, iri okantakotakiri osankinarintsipirori:

Imanintawitakawo mapi witsikirori pankotsi,

Iro kantacha jowayiitairo pankotsi-nampiki ikimitakaitaawo iroorikami tzinkamitsi.

⁸ Ikantaitaki iijatzi:

Owaryaantzi mapi, aririka jantziwaiyaawo.

Tima okimiwaitawo imparyaan-tatyiyaawomi mapi ikaatzi piyathayitakawori ñaantsi. Iriiyitaki jiyoshiiytakiri Pawa jowasankitaayitairi.

Ijyininkayitaari Pawa

⁹ Irooma iirokaiti, jiroka pikantayitaari:

Ijyininkamirinkataimi jiyoshiiyitaimi, Jompiratasorintsitaimi Pinkathari, Itasorintsishiritakaimi jinashitaimiri pashini-jatzi, Jashiyitaimi Pawa.

Ari pikantayitaari onkantantyaari pinkinkithatakotairo kamiithaini tsika okanta ikaimashiriyitaimiri pisaikawitaka otsinirikitzi, kimiwaitaa iroñaaka pisaikaatyimi tsika ikitiijyiinkataairo irirori. ¹⁰ Pairani iirokaiti tii pijyininkatawakaawita, irooma iroñaaka pimatairo tima ijyininkataimi Pawa. Pairani iirokaiti tii pitsipawitari jitakotani Pawa, irooma iroñaaka piñairo jitakoyitaimi.

Jompiratani Pawa anayitai

¹¹ Nitakotaniiti, pikimitakaantziro iirokaiti iromi pijyininkatanaari isaaw-isatzi. Irootaki noshintsithatantzimiri powajyaantairo pikowashiwitawo isaawisato. Tima iro kimitakawori jirokapaini iroomi maamanishiriyitimi. ¹² Onkaati pantayitiri, kamiitha inimoyitairi atziriiti. Aamaa tzimatsi kijyimawaiyitakimiri iroñaaka, iro kantacha aririka jiñaapiintankiro pantanairo kamiithari, ari inkinkishiritanaia, inthaamintanaiaari Pawa.

¹³ Ikowi Pinkathari iiro pipiyathayitari atziriiti ikaatzi pinkathariwintzimiri pinampiki. Pimatsityaari itzinkamitajaantari pinkathariwintantatsiri pinampiitiki.

¹⁴ Iiro pipiyathayitari iijatzi jotyaaantani owasankitaayitirini kaaripirori, tima iri inthaamintyaari atziriiti saikatsiri kamiitha. ¹⁵ Irootaki ikowakaimiri Pawa. Aririka pantanairo jiroka tampatzikatatsiri, ari jomairintakiri masontzishiriri inkowimi inkantakotimi. ¹⁶ Saikashiwaiyitaimi iroñaaka iirokaiti. Iro kantacha, iiro pantanairo kaaripirori, aña pinkimitakotyaari jompiratani Pawa. ¹⁷ Pimpinkathatiri maawoni. Pitakotyaari iyikiiti. Pinkatha powiri Pawa. Pipinkathatairi pinkathariwintzimiri pinampiki.

¹⁸ Iirokaiti ompirataari, shiritha pinkantya jompirataitzi. Tii apa pimpinkathatiri aapatziy-imi, pimatsityaari iijatzi itzimi owatsimaawaitzimiri. ¹⁹ Itzimirika antakirori ikowiri Pawa, ipoña jamawitakiro imanintawiitakari, iri inthaamintawintya atziriiti jiñaakiri jimatakiro kamiithari. ²⁰ Tzimatsirika amawitakirori jowasankitaawintaitziri jantziro kaaripirori, tikaatsi thaamintawintyaarini. Irooma iirokaiti, aririka pamawitakiro jowasankitaawintaitimiro tampatzikari, irootaki inimotziriri Pawa. ²¹ Iro ikaimashiriyiitantakimiri, tima iri Cristo kimaatsikowintakimiri iiroka. Ari okanta joñaagantapaintzimirori onkaati pantairi iiroka.

²² Tikaatsi kaaripirori jantapainti irirori, Tii ithiypaantitapainta.

²³ Ikawiyawaitaitakiriranki irirori, tii ipiyatanta. Ikanta jowasankitaawaitaitakiri tii jasaryimatanta impiyatantya, aña iri jawintaapirotaika itzimi yotzirori tampatzikari.

²⁴ Ari okanta ipaikakoitantakariri,

okantakaantakiro ayaaripironka. Iro añaantaiyaaworimi owajyaantayitairo kaaripirori, kamiithashiri anayitai, ankimitakaantanairomi ankamayi-taatyimi ompoña añaayitaimi iijatzi. Tima:

Jowatsinawaitaikiri pairani, ikimaat-sitakaitakari, iro pawisakoshiriyi-tantaari iirokaiti iroñaaka.

²⁵ Pairani iirokaiti pikimitakari ojya tzipinari. Iro kantacha iroñaaka kimiwaitaka pimpiyaatyimi isaiki aamaakowintariri ojya, iriitaki aamaakowintashiriyitaimini.

Jantayitairi tsipayitachari

3 Jiroka pinkantayityaari iirokaiti aayitatsiri oimi: Shiritha pinkantawintyaari piimiiti, onkantawitya iiro ikimisantawitawo iñaani Pawa. Aamaashitya ari onkantaki pinkimisantakagairi aririka jiñaakimi tsika pikantanaa, ² kitishiri pinkantanaiya, pinkatha pinkantanti. ³ Iiro aminaashiwaita jiñaitzimi owaniinka pikanta, pimpitayitziro piishi, piporiryaapirowaitzi, owaniinka pikithaayita. ⁴ Aña iro kamiithatatsi pimatanairo kaari koñaanitatsiri, pinkamiithashiriyitai. Tima aririka antsinampashiriwaiti iiro athaawakowaita, okantaitani iroori tii othonkanita, irootaki ikowapirotziri Pawa. ⁵ Ari okantayitakari pairani kitishiriri otzimi awintaashiritakariri Pawa, pinkatha owayitziro oimiiti. ⁶ Okimita pairani Sara shiritha okantzimotari Abraham, okantziri oimi: “Nopinkathatani nowimi”. Iirokaiti kimitaawori osawoyitaari aririka pimatanairo tampatzikari. Ari onkantya iiro otzimanta oitya pinthaawantaiyaari.

⁷ Ari pinkimityaari iijatzi iirokaiti aayitatsiri iinaiti, piñaantapiintyaawo pinintaatiro piina. Pitakotyaaawo, tsi-

nani inatzi iroori. Pinkimitakaantiro jii-takoyiitawo sataanitatsiri owamintotsi. Pinkatha powiro tima inishironkayitairo iijatzi iroori añaashiriyitai ikimiyitaimi iiroka, tii opashinitzi okaatzi ishinitaayiitaimiri. Irootaki pantanairi ari onkantya iiro omanonkawaitanta pamanamanaatani.

Pankinataworii jantayitanairo kamiithari

⁸ Ari okantari: aapatziya pinkantawakaiya, nintaatha pinkantanti, pitakotawakaiya, tima okimitanaatyaawo pirintz-itawakaanaatyiiyaami. Nishironka powanairi pikaataiyini. Tsinampashiri pinkantya. ⁹ Iiro pikimaatsitakaari itzimi kimaatsitakaimiri iiroka, iiro pikawiyiri itzimi kawiyimiri iiroka. Aña paapatziyaari onkimiwaityaawo pintasonkawintatyirimi. Tima iro ikaimashiritantaimiri Pawa intasonkawintayitaimi iiroka. ¹⁰ Tima: Itzimi kowirori inintagaiya kamiitha jañagai,

Jowajyaantairo ikawiyawaitantzi, jowajyaantairo ithiiyawaita iijatzi.

¹¹ Ontzimatyii jowajyaantairo kaaripirori. Aña iro kamiithatatsiri jantairo kamiithari.

Iro jaminaminatairi jaapatziyawakaiya.

¹² Tima jiyotziri Awinkathariti ikaatzi kamiithashiriri.

Owakimpita jowiri ikaatzi amanamanaatachari.

Iriima kaaripiroshiririiti, katsima jaminiri Awinkathariti.

¹³ Aamaapirorika pantayitanairo kamiithari, ¿tzimatsima kimaatsitakaapirotaimini? ¹⁴ Tzimatsirika owasankitaakimini pantziro kamiithari, ari intasonkawintaimi Pawa. Tima ikantayiiitaki:

Iiro pithaawapirowaitashita, iiro okantz-imoshiriwaitashitzimi iijatzi.

¹⁵ Aña iro kamiithatatsiri poshiritaiyaari Cristo, tima iriitaki pipinkathapiro-tairi. Witsika pinkantapiintya pinkamantantiro tsika okantakota poyaakoniintziri, aririka intzimi iitya osampitimini. Iro kantacha kamiithaini pinkantanti pinkamantantiro, pinkatha pinkantanti iijatzi. ¹⁶ Iikiro piyaatayi pinkinkishiritiro otzimi tampatzikatatsiri, pantayitairo kamiithari itsipashiriyitaimi Cristo. Aamaashitya ari inkaaniwintanaiya ikaatzi thiiyakotzimiri. ¹⁷ Tikaatsi oitya pinkimaatsikowintyaawo pantayitiro kamiithari, iroorika ikowiri Pawa. Iro mapirotzirori okaaripirotsi piñiuro jowasankitaawintaitimiro pantziro kaaripirori. ¹⁸ Pinkimitakotaiyaari Cristo, tampatzikashiri ikanta irirori, ikamawintakiri tzipinashiriiti okantakaantziro jantayitziro kaaripirori. Iro jantantakawori jiroka onkantya intsipashiritakaantairiri Pawa. Ojyiki ikimaatsiwathatakaawitakari, iro kantacha añagai. ¹⁹ Iri jatashirinkataintsiri ikinkithatakaayitairi ishiri ikaatzi itayitakawori pairani itzimi jomontyaashiriyiitakiri. ²⁰ Owanaa ipiyathayitaka iriroriiti jiwitsikantakawori pairani Noé antawoiti shintsipaa, oyaawintacha Pawa tii ithaayaanitzi. Iro kantacha kapichiini atziri awisakoyitaatsiri impiinkimi, ikaamachiitzi 8. ²¹ Iri pikimitakotaari iirokaiti tsika pikanta pawisakoshiriyitai powiinkaayitaara. Jiroka owiinkaataantsi tii okimitaajaitawo ipiinkaitzi jiñaaki ikiwaitziro iipatsiwathati. Aña amanaantsi inatzi, tsika ikowakoyiitzi Pawa inkinkishiritakaantiro tampatzikashiritatsiri. Irootaki jañaantaari Jesucristo. ²² Isaikai inkitiki iroñaaka Cristo jakopiroki Pawa ipinkathariwintairi maninkariiti, ipinkathariwintairi inkitiwiri

pinkatharitatsiri, ipinkathariwintsitari tzimayitatsiri ishintsinka.

Antawaitainiri kamiitha Pawa tima tzimatsi jimatakaayitairi

4 Ari okanta, ikimaatsitakowintai Cristo. Iro poshiritanaiyaari iijatzi iirokaiti. Tima ikaatzi ñiirori ikimaatsitakaitari, tii ikowairo jantairo kaaripirori. ² Ari pinkimityaari iirokaiti iinuro pisaikayitzi iroñaaka jaka isaawiki, iro pantapiintanai ikowiri Pawa. Iro pantashiyitawo pinintashiyitari, tima irootaki jantapiintakiri pashini atziri. ³ Irootaki pantapiintakiri pairani, tima pikimitakari pashini atziriiti nintashwaitachari. Tima jamitapiintakawo jimayimpiryookitzi, jantsitakawo kaaripirotsiri, ishinkiwaita, jinintziro joimoshirinkawaitya jantantyaawori kaaripirori, niyawaitaniri ikantaka, jamanamanaatapiintakawo tsika oiyita ikimitakaantakiro iriimi iwawani. ⁴ Owanaa okompitzimotakari ikaatzi pitsipawitari pairani, tii inimotziri powajyaantanairo pitsipaminthatari jantayitziro kaaripirori. Iro opoñaantari ikiyimawaitanakimi. ⁵ Iro kantacha jirikaiti ontzimatyii jiyakawintairi paata Pawa. Tima Pawa, iri yotzirori maawoni jantayitakiri ikaatzi añaayitatsiri iroñaaka, okaatzi jantayitakiri iijatzi kamayitatsiri. ⁶ Irootaki ikinkithatantaitakawori Kamiithari Ñaantsi, jimatsitaitakari iijatzi kamayitaintsiri. Tima okantawitaka jowasankitaawathawiitaari, iro okantantaari jañaakaashiritairi Pawa. ⁷ Irootaatsi onthonkataiya añaari iroñaaka kipatsiki. Iro poshiritantyaawori pantanairo kamiithari, aakowinta pinkantya pamanamanaatya. ⁸ Iro kowapirotachari, piyaatakaapiroyitanairo pitakotawakaanaiya. Tima:

Itzimirika atakoyitaari, apiyakotairi jowaaripiwaiwitakai.

⁹Poimaantantapiinti pipankoki, iiro pikiñaanikowintziro. ¹⁰Itasonkawintayitaimi onkanta pantantyaawori ikowakaayitzimiri Pawa. Okaatzi ikowakaayitzimiri iiroka, pimitakotairi pashini, pantanairo kamiithari, tima inishironkataimi iiroka Pawa. ¹¹Ikaatzi jowayitakiri ikinkithatzi, iriitaki Pawa ikinkithatakotziri. Ikaatzi jowayitakiri jitakotantayiti, jantawaitantyaawo ishintsinka ipakiriri Pawa. Ari onkanta impinkathayitiantyaari Pawa, ikantakaantziro Jesucristo otzimimotairi jowaniinkawo, ari inkantaitatyaani impinkathariwintantai. Ari onkantaari.

Kimisantzinkari anatzii ojoyiki ankimaatsityaari

¹²Nitakotani, ñaa omapokimikari aririka piñaanakiro pomirintsizimotimini. Tii awijyimowaitashitzimi jiroka, aña jiñaantashiritaitziimi. ¹³Iro ikimaatsitapaintari iijatzi Cristo. Aririka piñiuro iiroka inkimaatsitakaapiroyitaimi ikimitaitakiri irirori, kantatsi pinkimoshiriwintiro. Tima ari pinkimoshiriwintairi impiyairika irirori jamairo jowaniinkawo. ¹⁴Aririka inkishimaitimi iiroka okantakaantziro pawintaashiritaari pipairyagairi Cristo, tasonkawintaari pinatzi. Tima iro oñaagantziro isaikantzimi shintsitatsiri Itasorinka Pawa. ¹⁵Tii okantzi powamaanti, pinkoshitanti, pantiro kaaripirori, pimaamanitanti, ari piñaakiro jowasankitaawintaitimiro. ¹⁶Iro kantacha iroorika jowasankitaawintaitimiri jashitaimira Cristo, iiro pikaaniwaitashita. Aña iro kamiithatatsiri pinthaamintyaari Pawa jiiyiitaimi “Cristo-wiri”. ¹⁷Tima monkaataka iroñaaka jiyakawintantzi Pawa. Aakaiti akaatzi jashiyitai,

jitayitakai jowasankitayitakai. Iri mapirotaironi inkimaatsitaiya ikaatzi thainkakirori Kamiithari Ñaantsi.

¹⁸Tima otzimimoyitziri iroñaaka pomirintsizimoyitariri kamiithashiriri onkanta jawisakoshiritantaiyaari, ¿Tsikama oita awijyimotairini kaaripiroshiriri thainkatasorintsitatsiri?

¹⁹Tima ikaatzi kimaatsiwaitachari iroñaaka, iri Pawa shinitairiri inkimaatsiwaitya. Ontzimatyii jawintaashiritaiyaari witsikakiriri, jantayitanairo okaatzi tampatzikayitatsiri.

Ikaminaitziri kimisantzinkariiti

5 Tzimatsi nokowiri nonkaminaimiri iirokaiti pikaatzi pijiwayitairi kimisantzinkariiti. Iijatzi naaka nojiwatzi kimisantzinkariiti, ari akaataiyini. Naaka ñaajaantakiriri Cristo tsika ikanta ikimaatsitakaitakari, aritaki nimatairo naaka onkaati jiñaitairi paata owaniinkapiro onkantaia. ²Jiroka nonkaminaimiri: Kimpoyaa powayitairi kimisantzinkariiti pinkimitakaantiri ikimpoyaitziri oijya. Iiro pantashiwaitawo aririka ishintsiwintaitimi pantiro, aña iriirika Pawa kowakaimironi, pimatiro. Iiro pantziro pikowashitari paantyaawo kiriiki, aña iro pantantyaawori piminthatashitanatyaawo iiroka. ³Iro pikowashiwaita pompiratantya, ontzimatyii poñaayiri ikaatzi pikimpoyayitairi pantanainiri iiroka inkini jimatanairo iriroriiti. ⁴Inkini paata aririka inkoñaatapai Jiwaripirori itzimi pikimpoyaaakiniri joiyyati, ari jamathaitantaimiro owaniinkatachari kantaitachani oshipakiryaaani. ⁵Irokaiti mainariiti pimpinkathatiri antaripiroriiti. Ontzimatyii pimpinkathatawakaayitaiya maawoni. Tima:

Tii ikowiri Pawa asagaawintzinkari,

Iriima itzimi tsinampashiritatsiri
owanaa jitakotaiyaari.

⁶Tsinampa pinkantawintyaawo
okaatzi jimatakaayitaimiri Pawa. Iro-
jatzi paata aririka inkowapaititapaaki,
iriitaki kantakaiyaawoni onkanya
impinkathariwintantaimini. ⁷Aririka
piñaayitiro onkantzimoshiriwaiyitimi,
pawintaiyaari Pawa. Tima iriitaki
nishironkataimini. ⁸Pinkinkishiritapi-
intairo kamiithari, aamaakowintashiri
pinkantya. Tima kamaari itzimi
kisaniintairi, ikimitakari kajyikari ki-
nakinawaitatsiri, jasootzi jaminaminatzi
iita jatsikiri. ⁹Iro kantacha ontzimatyii
pimpiyatyaari, pintyaaryoowintanairo
pawintaashiritanaiyaari Pawa. Tima
piyotzi ari pikimitakari maawoni
iyikiiti pikimaatsitaiyani jaka kipatsiki.
¹⁰Iro kantacha aririka onkaatapaaki
pikimaatsiwaitaka kapichiini,
ari intampatzikashiripirotakaimi
Pawa, jaawiyashiritakaimi,
amawiwaini inkantakaayitaimi.

Tima nishironkataniri jinatzi, iriitaki
kaimashiritaimini piñaantaiyaawori
kantaitachani jowaniinkawo Cristo.
¹¹Iriitaki inkimoshiriwintaiti Pawa. Ari
inkantaitatyaani impinkathariwintantai.
Ari onkantaari.

Iwiyaantapaakawori withataantsi

¹²Iri Silvano nosankinatakaaki
jiroka. Iriitaki nokimitakaantairi
naaka iriirikami iyi okaakiini. Irootaki
nosankinatakaantakariri iipichokiini
nokaminaimi, nokamantzimiro tsika
ikanta Pawa inishironkapirotantzi.
Ontzimatyii pintyaaryoowintairi.
¹³Jiwithayitaimi kimisantzinkariiti
itzimi apatotapiintachari Babilonia-ki,
ikaatzi kimiyitzimiri iirokaiti
jiyoshiiyitaimi. Jiwithatzimi iijatzi
Marcos, itzimi nokimitakaantari
iriima notomi. ¹⁴Itako pinkantya
piwithatawakaanaiya. ¡Onkamintha
pisaikayitai kamiithaini pikaatzi
jashiyitaimi Jesucristo! Ari onkantaari.

‡5:13 Ikantakotziri Pedro jaka “Babilonia” iro ikinkithatakotziri Roma. Tima jimanakotatziiro inampi Roma ikinkithatakotaitziro, irootaki ikinkithatakotantapi-intawori Babilonia. Ari onkantaari iiro jiyotaitantari tsikarika isaiki osankinatziro, iiro jowasankitaantaitari.

APITITANAINTSIRI JOSANKINARI PEDRO

Withataantsi

1 Naaka Simón Pedro osankinatz-imirori jiroka. Naaka jompiratani Jesucristo, Jotyaantapirotani ninatzi. Irokaiti nosankinatzini pikaatzi pikimisantani pikimiyitaana naakaiti, tima iri kamiithapirotatsiri akimisantairi, okantakaantakiro itampatzikashirinka Pawa, ari ikimitaari iijatzi Jesucristo owawisaakoshiritairi. ²¡Onkamintha inishironkapiroyitaimi, isaikakaapiroyitaimi kamiitha! Iikiro piyotanaatyiri Pawa iijatzi Awinkathariti Jesús.

Tsika onkantya

pintatorintsishiritantaiyaari iirokaiti

³Tima antawoiti itasorinka Pawa, iriitaki kantakaiyaawoni ontzimimotantairi maawoni kowityimoshiritairi ampinkathatasorintsitairi. Ari okanta, imapiro ayopirotairi. Tima owaniinka ikantaka irirori, owanaa ikamiithapirotaki, iro imatantaari ikaimashiriyitai. ⁴Irootaki ishinitantairori pinapirotachari, kamiithapirotajaantatsiri, inkini pintatorintsishiriyitai iirokaiti. Iro powajyaantantaiyaawori pikaaripiroshiriwaitzi, pikimiwitari isaawisatzi antapiintakirori ikowashiyitari. ⁵Pinkimisantapiintairi iiroka, iiro pamataawaitashitawo. Aririka pinkimisantapiintanai, ari piñaayitairo pintampatzikashiritai. Ompoña pimatapiintanairo jiroka, aritaki piyotanitai. ⁶Ompoña pimatapiintanakiro jiroka, aritaki piñaakotanaiya. Ompoña pimatapiintanairo jiroka, aritaki pinkamaiwintanaiyaawo. Ompoña pimatapiintanairo jiroka,

aritaki pimpinkathatasorintsiyitanai. ⁷Ompoña pimatapiintanairo jiroka, aritaki pinishironkayitantanai. Ompoña pimatapiintanakiro jiroka, aritaki pitakotapiintantanaiya. ⁸Iroorika pimatapiintanaki iiroka, ari jiñaitaimi imapiro piyotairi Awinkathariti Jesucristo, iiro itzimawaitzi kantakotimini: “Tii opantari jirika”.

⁹Irooma intzimirika kaari matanaironi kinkithatakotainchari, ikimitakari kamampotaakiri. Aña jimaijantakitziro jantayitakiri Cristo ikitishiritakaantari, tima kaaripiroshiriri jinawita pairani. ¹⁰Ari okantari iyikiiti, ontzimatyii pinkinkishiritapiintaiya, iiro piñaantawo pinkisoshiriwintiro jiyoshiiyitaimi, kaimashiritaari pinatzi. Tima iroorika pimatapiintanaki ikowakaayitakimiri tsika pinkantanaiya, iiro piñiuro pintzipinashiriyitai. ¹¹Ari onkantya piñaantaiyaawori owanaa okamiithapirotaki intyaakaayitaimi ipinkathariwintantapai owawisaakoshiritairi Awinkathariti Jesucristo.

¹²Irootaki, iiro nowajyaantantawo nokinkishiritakaimiro okaatzi akinkithatakotakiri, okantawita aritaki piyowitakawo, pikantayitzi: “Imapiro inatzi jiroka”. ¹³Iro tampatzikatatsiri nonkinkithashiritakaimiro iinta nañi naaka, ¹⁴tima kapichitapaaki nonkamantyaari. Ari okanta jiyoshiritakaakina Awinkathariti Jesucristo. ¹⁵Ojyiki nokowi naaka iro pinkamaitya pinkinkishiritapiintairo jirokapaini aririka nookawintanaimi nonkamaki.

Ñajaantakirori jowaniinkawo Cristo

¹⁶Tima pairani, owakiraa nokinkithatakotapaakimiri Awinkathariti Jesucristo, nokantapaakimi: “Otzimimotziri ishintsinka, aritaki japiitairo impiyai”. Tii niyotashitawo

naakaiti, tii namatawitantapaakimiro. Aña naakatajaantaki okikitakariri Cristo, owanaa ipinkatharipirotaki irirori.¹⁷ Iriitajaantaki Ashitairi Pawa kantakaawori ipinkathayitairi, joñaagantakiro jowaniinkawo, ikantaki pairani jiñaawaitaki:

Notomi jinatzi jirika nitakotakari, owanaa nokimoshiriwintakiri, pinkimisantairi.

¹⁸ Naakayitaki kimajaantakirori jiñaawaitakiranki inkitiki notsipatantairi Jesús janta otzishiki tasorintsitoki.

¹⁹ Ontzimatyii pinkimathayitairo josankinatakiri Kamantantaniriiti. Irootaki yotakaapirotaimini, okimitakowaitatyaari ootamintotsi ikoñiinkatzi otsinirikitzi. Iro pantayitanairi iiroka irojatzii impiyantaiyaari Jesucristo inthaamintashiritakaapaimi, inkimitapaatyaari impokiro oñaaminki.

²⁰ Ontzimatyii ankimathatiro jiroka: maawoni osankinatainchari pairani osankinarintsipiroriki, tiira ikinkithatashiwaitawo Kamantantaniri.

²¹ Tii iri yotashiwaityaawoni atziriiti, aña Tasorintsinkantsi yotakaantakirori ikowakaakiriri Pawa.

Kamantantashiwaitachari ipoña yotaantashiwaitachari

(Jud. 3-13)

2 Iro kantacha, tzimatsi pairani kamantantashiwaitachari. Irojatzii okanta iroñaaka pisaikayitzi iirokaiti. Ari piñaaki kantimini, “Naaka yotaantaniri”. Aña amawinawaitaniri jinatzi, ikowatzi jirikaiti jowaaripirotantimiro jiyotaayitimiri. Jimanintatziiri Awinkathariti, pinakowintakairi jowawisaakoshiriyitai. Iiro oiyinkaajiñaayitairo jirikaiti japirotaiya.

² Iro kantacha tikira japirotaata, tzimatsi oiyiki kimitakotyaarini joñaagantakiri, imayimpiriwaitzi. Iri kijiyimatakantirini aniantanaawori

“Aatsipirori”.³ Owanaa inkowapirotiri kiriiki, inkowapiintaki pimpinatiri okaatzi jiyotaashiwaitakimiri. Iro kantacha Pawa iiro iyyinkaajiñakoyitairi jantayitzi, ari japirotairi.

⁴ Tima pairani ikaaripropaititantakiri kiyopayipaini maninkari, jimatakiro Pawa jowasankitaayitakiri, jookakiri sarinkawiniki, tsiniriki ikantakoyitaka jowaawinta jowasankitaapirotaitiri.

⁵ Ari ikimitaakiri Pawa kaaripiroshiriri atziriiti itayitanakawori pairani inampitawo kipatsiki, apirotaka ipiinkaki oonkapaititantakari. Iro kantacha Pawa jowawisaakotakiri Noé, itzimi kinkithatakotakirori pairani tsika inkantya kamiithashiriri. Tima irijatzi Pawa owawisaakotakiranki iyyininkaiti, ikaatzi 7.

⁶ Ari ikimitsitakari iijatzi nampitawori Sodoma opoña Gomorra, japirotakiri ipomitakiri. Ari jiñaitziro oitya awijyimotairini thainkatasorintsitaniriiti.⁷ Iro kantacha, Pawa jowawisaakotairi Lot, tima kamiithashiriri jinatzi. Jirika Lot antawoiti oñaashirinkakiri kaaripirori okaatzi jantayitzi piyathariiti.⁸ Ari okantatya kitiijyiriki jirika tampatzikashiriri Lot tsipatakariri kaaripiroshiriri, jiñiiri, ikimiri jantayitakiro kaaripirori. Antawoiti okantzimoshiritakari.

⁹ Ari okantari, jowawisaakotziri Awinkathariti pinkathatasorintsitaniri ñaapiintakirori ñaantashiritaantsi, onkantya iiro inintashiriwaitanta. Tima jítakawo kitziroini jowasankitaayitzi kaaripiroshiriri, irojatzii paata jaminakoyitantaiaariri maawoni.

¹⁰ Jimapirotairi Pawa jowasankitairi antayitziroini kaaripirotatsiri inintashitari, ipiyathayitakawo ikantawitairi. Tii jiñaakotanita kantakaapiroiri. Tii ithaawantaajaitari ikijyimatziri maninkariiti otzimimotziri ishintsinka.

¹¹ Iriima maninkariiti, okantawitaka otzimimopirotziri ishintsinka, tii ikijyimatuziri jirikaiti, jiyaatashitapiintziri Pawa ikinkithatakotziri. ¹² Jirikaiti kaaripiroshiriri ikimiwaitakari piratsi, tii jiyotzi inkinkishiryiia. Itzimashiwaiyitaka impoña jiñiuro japirotaiya. Ari inkimitaiyaari japirotaiya kijyimayitakiriri maninkariiti kaari jiyotakotaajaitzi tsika ikantayita iriroriiti. ¹³ Iro inkimaatsitantyaari okantakaantziro ikimaatsitakaantaka irirori, iro kimityaawoni impinataatyiiromi iyaaripironka. Tima jirikaiti, tii ikaanitanziti jantayitziro kaaripiroyitatsiri kitijyipaiti. Okimiwaitakawo iriimi owitsintayitakimini jatyooyitakimi jirikaiti ikowayitzi jamatawiyitimi. ¹⁴ Iro jaakowinta imayimpiryookiwaitzi, iwathakitakawo kaaripirori. Ikaimashiriyitzi shipitashiriri inkaaripirotakairi. Jaminaminatapiintaki kiriiki. Iro jowasankitaitantyaari. ¹⁵ Ikinashiwaiyitaka, jimanintakiro tampatzikari. Jantakiro okaatzi jantakiri Balaam, itomi Beor, jaminaminataki impinaitiri jantantyaawori kaaripirori. ¹⁶ Iro kantacha jirika Balaam, jantakiro kantachari, iri burro shintsithatakiriri. Okantawita tii jiñaawainiwiwa burro, jirika burro ikimitanakari atziri jiñaawaitanaki, ari okanta jowajyaantakaantaariri ikinkishiritari inkobjikawaityaami Balaam.

¹⁷ Jirikaiti kaaripiroshiriri inkantaitatyaani jowasankitaayitairi otsinirikipirotziri. Tima ikimiwaitakawo okantaranki opiryaa omotyaa jiña, ikimiwaitakawo iijatzii okantaranki minkori atainkatziro tapiya, ompoña añiuro iiro oparyi inkani. ¹⁸ Ari okanta jowajyaawintaitziri kaaripiroshiriri, tima jowajyashita tsika ikanta jiñaawitari, ikimitakawo opiryaa omotyaa jiña. Tima

kantakaapirori ikanta jiñaawaiyitzi, ari onkantaki jamatawitiri owakiraa kimisantatsiri, shiyapithawitawori kaaripirori, inkantiri: “Kamiitharini apiitairo akowashiyitari, tikaatsi oitya amayimpiririti”. ¹⁹ Jamatawitantashita jirikaiti jiyotaantzi, ikantayitzi: “Oshinitaantsitzi pantayitairo pikowashiyitari”. Iro kantacha, jirikaiti yotaantashiwaitachari, tii isaikashiwainita irirori, aña ikimitakotakari ompirataari, ikimitakaantawo kaaripirori iroomi iwinkatharitimii ompirawaityaari. ²⁰ Pairani jirikaiti kaaripirori owakiraa ikimisantawitanakari Awinkathariti Owawisaakotairi, jowajyaantawitanakawo jantayitziro kaaripirotsitzi. Okanta osamaniityaanaki jimaijantanairo, jantayitanairo kowiinkayitatsiri, iroatzi jimapirotantakari iroñaaka tii ikimita ikantawita pairani. ²¹ Ari okamiithawita iiro jiiñiuro “Aatsipirori” tampatzikashiritakaantatsiri. Tima mapirota okowiinkatzi okaatzi jantayitanairi, ikimisantawitanakawo ikantakaantawitari tasorintsitatsiri, ipoña jowajyaantanakiro osamaniityaanaki. ²² Ikimiwaitakawo ikantapiintaitziri: Otsitsi, aririka inkamaankaki, ipiyashitawo jowaiyaawo. Ipoña ikantayitzi iijatzii: Chanchi, aririka inkiwaitiri joipatsitaka, ipiya iijatzii joipatsiwaitya.

Impiyantaiyaari Awinkathariti

3 Nitakotani, iro apititatsiri jiroka osankinarintsi notyaantzimiri, nominthashiritakaantimini, ² pinkinkishiritantyaawori ikantayitakiri Kamantantaniiriiti tasorintsishiriri, ikantakiri iijatzii Awinkathariti Owawisaakotantaniri, otyaantayitakinari nonkamantaimiro iirokaiti.

³Ontzimatyii ankimathatiro jiroka: Tikira ipiyaminthataa Cristo, intzimi oiyiki thainkawaitantaniri. Iriiyitaki antashiwaityaawoni inintashiyitari. ⁴Oiyiki inthainkawaiti inkanti: “¿Tsikapaitima jiñaitiro ikantaitzi ari impiyi Cristo? Iiro ipiyaa. Kaarima añiuro ompashiniti kipatsi, irojatzi okanta owakiraa jiwitsikaitakiro. Ari kamayitataiki tsika ikaatzi itanakawori Otyaantapirori, tii añiuro ompashiniyiti”. ⁵Ikinakaashiwaitakawo ikaatzi kantatsiri. Tii jiyotzi iri Pawa witsikakirori inkiti, jiñaani jiwitsikantakari. Jiwitsikakiro iijatzi kipatsi, iro otzimantanakari jiña, tima okantaitanatyaaani kipatsi okowi jiña. ⁶Irojatzi jiña japirotantakari Pawa pairani, oonkantakari kipatsi. ⁷Iro kantacha, tii ipashinitakairo Pawa inkiti iijatzi kipatsi. Iro ikantakaantakiri pairani iiro opashiniwaitzi jiwitsikani irojatzi paata aririka jaminakoyitairo maawoni, imoña japirotairi kaaripirori thainkatasorintsitaniri aririka intagairo maawoni. ⁸Nitakotaní, ontzimatyii piyotairo jiroka: Ikimitakaantawo Awinkathariti apaani kitiiyjiri, oiyikini osarinsi. Aririka onkaati oiyiki osarinsi, iroowaitaki onkaatimi apaani kitiiyjiri. ⁹Tii josamaninkashitawo Awinkathariti jimonkaatairo okaatzi ikajyaakaantakiri, tima tzimayitatsi kinakaashiwaitakawori ikinkishirita josamaninkashitayaawo. Aña amatsinka ikanta Awinkathariti, ikowi jawisakoshiriyitaimi maawoni, tikaatsi piyashiwaitaachani apaani. ¹⁰Irooma paata impiyairika, inkimitapaatyaaari jomapokantzi koshintzi. Ari inkimayiitairo antawoiti poimataatsini, aripaiti apirotaiyaari inkiti. Ari onkimitsitaiyaari iijatzi kipatsi, apirotaiya. maawoni okaatzi jagaitakiri jiwitsikaitantakawori kipatsiki, onthontya ontgaiya. Ari

onkimitagaiyaari maawoni jiwitsikani atzirriiti, ontgaiya maawoni.

¹¹Tima ari inkantayiitairo japiroyi-itairo maawoni, ¿Tsikama pinkantya pisaikai iirokaiti iiro otzimanta pikinakaashitani? ¿Iiroma pinkitishiritai? ¿Iiroma pimpinkathatasorintsitai? ¹²Aamaakowinta pinkantawintanaiya, pinkamaitanaiya, tima irootaintsi impiyi Awinkathariti, aripaiti intaayitairo Pawa inkiti, impookayitairo jagaitakiri jiwitsikantaitakawori kipatsiki. ¹³Irooma aakaiti, aritaki añampiyakawo owakiraari inkiti, iijatzi owakiraari kipatsi, tsika janta inampiyitaiyaawo kamiithashiriri. Tima iro ikajyaakaakairi Pawa.

¹⁴Ari okantari nitakotaniiti. Tima aritaki piñaampiyakawo iirokaiti maawoni jiroka, minthashiri pinkantya, inkini jiñaapaimi paata Pawa kitishiri pinkantya, iiro ikantakowaitzimi pantakiro kaaripirori. ¹⁵Pinkinkishiritiro, amatsinka ikanta Awinkathariti, josamaninkatziuro impiyantaiyaari onkantya jawisakoshiriyitantaiyaari atzirriiti. Tii opashinitzi jiroka, ari okimitawo josankinatakimiri atakotani iyiki Pablo. Tima iri Pawa yotakaakiriri Pablo maawoni jiroka, ¹⁶ari okimitakiri iijatzi pashini josankinayitakiri. Kompitaa inawita inkimathaitiro okaatzi josankinayitakiri Pablo. Irootaki itzimantayitari atziri kaari yotakopiroitroni, tima tii jaawiyashiritantzi, ikinakaashiwaitanakawo jiyotantawitawo josankinari Pablo. Ari ikimitaayitakiro iijatzi maawoni Osankinarintsipirori. Arimaita japiroyi-itairi ikaatzi kinakaashiwaitakawori. ¹⁷Irooma iirokaiti nitakotaniiti, tima aritaki nokamantsitakimiro, aamaakowinta pinkantayitya iiro ikinakaashiwaitantzimi jirikaiti piyathariiti. Paamaakowintya jowajyaantakaimirokari pikamaitantzi.

¹⁸ Aña iro kamiithatatsi iirokaiti Jesucristo, tsika ikantakiro irirori
piyaatakaairo pantapashiriyitai, inishironkatantaimiri. Ari jashi
piyaatakaanairo piyopirotakoyitanairi jowaitatyiiro irirori impinkathayitairi.
Awinkathariti Owawisaakotantaniri Ari onkantyaari.

JITAKARI JOSANKINATAKIRI JUAN

Ñaantsi okantakota Añaamintotsi

1 Jirika nosankinatakotzimiri
jaka: Iri jiiitaitziri “Ñaantsi
okantakota Añaamintotsi”.
Itzimitataika pairani owakiraa
itantanakawori jiwitsikantaitzi.
Naakayitaki kimataikiriri, naakayitaki
ñaataikiri, notirotopiintakiri. ²Tima
jirika iitachari “Añaamintotsi”,
joñaagantaka irirori. Inampitapaintawo
kipatsiki, naakayitaki ñaakiriri.
Irootaki nokinkithatakotantzimiri
kantaitachani añaamintotsi, tima
jañiitataika pairani irirori itsipatakari
Ashitariri. Iriitaki oñaagaanari naakaiti.
³Irootaki nokinkithatakotantzimiri
nokikitajaantakari, nokimajaantakiri
iijatzi, inkini aapatziyawakaayitaiya
aakaiti. Iriitajaantaki Ashitairi
aapatziyaari, ari akimitsitanaari
iijatzi Itomi. ⁴Iro opoñaantari
nosankinayitaimiro iirokaiti, ari
onkantya pinintaapirowaitantyaari.

Jiitaitziri Pawa “Kitainkari”

⁵Jiroka ñaantsi jiyotakaanari Cristo,
irootaki nowawisaimiri iirokaiti:
Jiitaitziri Pawa “Kitainkari”, tii
ikimitawo tsiniriri. ⁶Aririka ankanti
“Naapatziyari Pawa”, iikirorika
antapiintatyiro kaaripirori, athiyyaka.
Okimiwaitakawo tsiniripaiti aniitzi,
apiyathatakawo tyaaryoori. ⁷Irooma
aririka asaikanai kamiitha tikaatsi
antzimotanti, ayotaantanairo tyaary-
oori, ari amatakiro aapatziyawaiya.
Tima okimiwaitakawo asaikanaatyiimi
okitijiyitzi, akimitakotanaari Pawa
isaiki irirori okitijiyitzi. Ari onkantya
impiyakotantairori antawitakawo
kaaripirori, irootaki ikapathainkatan-

takari Cristo ikamawintakairanki.
⁸Aririka ankanti “Tii nantanitziro
kaaripirori”, apaniroini amatawi-
waitaka, tii ayotakotziro tyaaryoori.
⁹Irooma aririka ankamantairi Pawa
antayitziro kaaripirori, aritaki
jimatakiro irirori impiyakotairo.
Tima ityaaryoowintapiintakai
irirori, tampatzikashiriri jinatzi,
iriitaki kitishiripirotakaini. ¹⁰Aririka
ankantawaiti “Tii nokaaripirotsi”,
okimiwaitakawo ankantatyiimi
“Thiyyinkari jinatzi Pawa”. Tii
ayotakotairo jiñaani.

Iri Cristo ookaakowintayitairi

2 Notomiiti, opoñaantari
nosankinatziro jiroka onkantya
iio pantantawo kaaripirori. Aririka
antakiro kaaripirori, tzimatsi
ookaakowintaini janta Ashitairiki.
Iriitaki Jesucristo, kamiithashiriri.
²Iriitaki otsimaryaakiriri Pawa
jowasankitaawintairomi ayaaripironka.
Tii apaani jookaakowintai aakaiti, aña
maawoni atziri ikaatzi nampitawori
kipatsiki. ³Jiroka ayotantyaari
tyaaryoorika ayotairi Cristo: Aririka
amonkaatapiintanairo ikantakaantairi.
⁴Tzimatsirika kantawitachani,
“Niyotziri naaka”, iro kantacha jirika
iiniro ipiyathatawo ikantakaantani,
ithiyyaka jirika. Tii jiyotakotziro
tyaaryoori. ⁵Itzimirika monkaatanairori
ikantakaantaitani, iri itakopirotanairi
Pawa. Iro ayotantyaari tyaaryoo
atsipashiritanaari. ⁶Tzimatsirika
kantatsini, “Notsipashiritaari naaka”,
ontzimatyii isaikanai kamiitha
joyyakotaiyaari ikantapainta Cristo.

Owakiraari ikantakaantaitani

⁷Iyikiiti, kaari owakiraari
ikantakaantaitani nosankinatzimiri.
Aña iro piyotsitakari pairani. Irootaki
ñaantsi pikimayitakiri pairani iirokaiti.

⁸Irojatzimaitaka kimitakawori owaki-raari ikantakaantaitani, okantakaawo jantapaintziri Cristo. Okantakaawo pantayitanairi iijatzi iirokaiti. Kimiwaitaka awisainkatanaki tsinirinkatatsiri, iri kitiijiyiinkatapsiri ñaapirori kitainkari. ⁹Tzimsirika kantatsini, “Jashitaana kitainkari”, irojatzimaitaka ikisaniintawakaa ikaatzi ikimisanzinkaritz, tikiraata jimatziro, aña okimiwaitakawo irojatzimi isaikimi otsiniritzi. ¹⁰Iriima itakotanaariri ikaatzi ikimisanzinkaritz, iriitaki kimitanaariri aniitanaatsiri okitiijiyiinkatzi, tii jantziwawaita, tima tikaatsi inkantzimoniintakaiyaari. ¹¹Itzimi kisaniiintawakaachari ikaatzi ikimisanzinkaritz ikimitakari aniitantawori otsiniritzi. Tii jiyotzi tsika ikini, tii jokichaatzi otsiniripaititzi.

¹²Notomiití, iiroka nosankinayitzini jiroka tima pikimisantairi Cristo, pipairyaaipiintairo iwairo, irootaki ipiyakotantaimirori piyaaripironka. ¹³Iwaapatiitarí, iiroka nosankinayitzini jiroka tima piyotairi Cristo añiitsitainchari pairani itantanakawori jiwitsikantayitzi. Mainariití, iiroka nosankinayitzini jiroka tima poitsinampagairi kamaari. Notomiití, iiroka nosankinayitzini jiroka tima piyotairi Ashitaimiri. ¹⁴Iwaapatiitarí, iirokaiti nosankinayitzini tima piyotairi añiitsitainchari pairani jitananakawori jiwitsikantayitzi. Mainariití, iiroka nosankinayitzini jiroka tima shintsishiri pikantayitaa, piyotairo iñaani Pawa, poitsinampagairi kamaari.

¹⁵Iiro pitashiwaitawo isaawisato. Tzimsirika itashiwaitaawoni isaawisato, tii jitaakopirottaari Pawa. ¹⁶Tima maawoni isaawisato tii ompoñiia Pawaki, aña isaawiki opoñaawo. Jiroka okanta isaawisato: anintashiwaitawo kaaripirotatsiri, anintashiwaitawo añaayitziri, ankowi

ankantakaapirowaitya. ¹⁷maawoni jiroka isaawisato jinintayitziri atziiriiti, ari apirotaiya. Iriima antanaironi ikowiri Pawa, jashi jowairo jañagai.

Kisaniintziriri Cristo

¹⁸Notomiití, irootaintsi onthonkimataiya kipatsi. Pikimaiyakini iiroka ari inkoñaatapaaki kisaniiintirini Cristo aririka onthonkimataiya. Tzimataiki iroñaaka jaka kisaniiintayitziriri Cristo. Iro ayotantari irootzimataintsi onthonkimataiya kipatsi. ¹⁹Jirikaiti kisaniiintayitakiriri Cristo, iriityitaki akaawitapiintakari akimisanz, itzimi ookawintanakairi. Imapirotatyaarikami intsipayitaimi, iiroomi jookawintayitaimi. Irooma jookawintayitanakai, ari ayoyitzi tii jimapirotajaanta inkaashiriyitai aakaiti. ²⁰Iro kantacha iirokaiti, jotyaantaitakimiri Tasorintsinkantsi inampishiritantaimi, kimiwaitaka isaipatziiototantayiiimiri. Aritaki piyotairo iirokaiti jiroka. ²¹Irootajaantaki nosankinatantzimirori jiroka, tima aritaki piyotairo iiroka tyaaryoopirori. Aritaki piyotsitaawo iijatzi pinashiyitaawo iroorika thiiyaantsi. ²²¿Itzimikama thiiyachari? Iriitaki kantatsiri “Jesús kaari Cristo”. Iriitaki kisaniiintakiriri Cristo. Irijatzi manintakiriri Pawa, ari ikimitaakiri iijatzi Itomi. ²³Itzimirika manintawaitakirini Itomi Pawa, irijatzi imanintajaantaki Ashitariri. Iriima tsika itzimi kimisantairiri Itomi, imapiro jashitajaantaari Ashitariri. ²⁴Irooma iirokaiti, oisokiro pinkantanakiro pitakari pikimakiro pairani. Iroorika pimatanakiri, ari poisokirotaiyaari Itomi, ari pinkimiteanakiri iijatzi Ashitariri. ²⁵Jiroka ikajyaakaajaantakairi irirori: Ari ankantaitatyaani añaashiriyitai. ²⁶Iro nosankinatzimiri tsika ikantakota ikaatzi kowatsiri

jamatawiyitimi. ²⁷ Iro kantzimaitacha iirokaiiti, oisokiro pikantawintanakawo isaipatziiotiyiitakimi. Irootaki iiro okowityaanta intzimi pashini yotaimini. Jirika Tasorintsinkantsi ikimitakaan-taitakimiri isaipatziiotiyiitantaamiri, iri yotaayitizimiri kamiitha. Jiyotaimiro tyaaryoori, kaari thiiyaantsi jiyotaimiri. Ontzimatyyii pantayitairo tsika okantajaanta jiyotaimi irirori, pintsipashiritaiyaari.

²⁸ Ari okanta notomiití, ontzimatyyii antspashiriyitaiyaari Cristo, onkantya iiro akaaniwaitanta aririka impiyaki, aña awintaashiri akantya antonkiyotawaiyaari. ²⁹ Aritaki piyoyitairi kamiithashiriri jinatzí Cristo, ari piyotairi iijatzí itzimirika ashiminthataanaawori jantanairo kamiithari, kimiwaitaka japiitakiromi intzimayitaimi ikantakaanaari Cristo.

Itomiiti Pawa

3 Pinkinkishiritiro jiroka: Antawo jitakotai Pawa, itomiyitai. Imapiro. Tii ikimathatziro isaawisatzí tsika iita Cristo-tatsiri, ari ikimiyitairi iijatzí aakaiti tii ikimathayitai. ² Ari okanta nitakotaniití. Itomi Pawa anayitai. Tikira ayotajaitziro tsika ankantayitaiya paata. Apa ayotzi ari ankimitaiyaari ikanta Cristo aririka impiyapaaki, tima ari onkantaki añiiri tsika ikantajaanta irirori. ³ maawoni atziri kowaironi jiñiuro impiyantaiyaari Cristo, jantapiintairo onkaati kitishiritakairini. Tima kitishiri ikanta irirori Cristo.

⁴ Iriima kaari owajyaantironi jantay-itziro kaaripirori, ipiyathatyaawo ikantakaantziri Pawa. Tima jiroka kaaripirori, piyathataantsi inatzí. ⁵ Piyotaiyini iiroka oita ipokantakari Cristo kipatsiki, iro ipokantakari inthonkairo kaaripirori. Tii jantapaintziro irirori kaaripirori. ⁶ Ikaatzí oisokiroтанаарии

Cristo, tii okantzi jantairo kaaripirori. Tima ikaatzí oisokiroтаwori kaaripirori, tii jiyotajaitziri Cristo. ⁷ Notomiití, iiro jamatawiitizimi. Inkaati antapiintanaironi kamiithari, iriitaki kamiithashiriri, ikimitakotanaari Cristo ikamiithashiritzi irirori. ⁸ Itzimirika antapiintakirori kaaripirori, joisokiroтаyaari kamaari. Tima iri kamaari itakaantakawori jantakiro kaaripirori. Iro ipokantajaantakari Itomi Pawa kipatsiki, inthonkairo kaaripirori joñaagantakiri pairani kamaari. ⁹ Iriima ikaatzí jowamiithashiritairi Pawa kimiwaitaka owakiraami intzimayitaimi, tii jantapiintanairo kaaripirori. Tima Pawa tomitanaariri, kimiwaitaka japiitayiiromi intzimayitaimi ikantakaanaari Pawa. ¹⁰ Irootaki kaari ikompitanta ayotiri jashiyitari Pawa, jashiyitari kamaari. maawoni kaari antapiintaironi kamiithari, tii itsipataari Pawa. Ari ikimitari iijatzí kaari itakotawakaachani ikimisantzinkaritzí, tii itsipatarí Pawa.

¹¹ Jiroka ñaantsi pikimayitawakiri pairani owakiraa pikimisananaki, ikantaitzi: Ontzimatyyii atakotawakaayitaiya. ¹² Iiro ojjakotari ikanta Cañ, kaaripiroshiri jinaki jowamaakiri iririntzi. ¿Oitama jowamaantakariri? Aña iro jowamaantakariri okantakaari ikaaripiroshiritzi Cañ, iriima iririntzi kamiithashiri jinawitaka irirori. ¹³ Iyikiití, iiro okantzimotzimi aririka inkisaniintawaitimi isaawisatzí. ¹⁴ Ayotaiyini aaka, kimiwaitaka kamashiri akantayiwitaka pairani. Irooma iroñaaka, kimiwaitaka añaashiriyitai. Iro ayotantari, tima atakoyitawakaapiinta akimisantayitai. Kaari itakotantachani, ikimitakari kamashiriri. ¹⁵ Itzimirika kisaniiintantatsiri, ikimitakari ashiryaantzinkari. Ayotaiyini, apaani ashiryaantzinkari iiro jiñiuro jañaashiriyitai. ¹⁶ Jirika

oñaagantapirotakirori tsika ikantaita jitakotantaita: Ikamimotakai Cristo aakaiti. Iro amatanairi aakaiti, shiritha ankantya ankamimotanti. ¹⁷Tzimat-sirika otzimimotziri jajyaagawo, impoña iñi iyiki okowityimowaitari, ari ijyampitsiwaitakiri jirika iyiki, tikira jimapirotziro jitakotaiyaari Pawa. ¹⁸Notomiití, tii okantzi ankantashiwaitapiintya, “Nitakotanta”. Ontzimatyii antanairo oñaagantzirori itakotaantsi.

¹⁹Irootaki ayotantaari imapiro jashiyitai Pawa. Tima ayotai jashiyitai Pawa, irootaki awintaashiritantaariri amanamanaataari, ²⁰onkantawitaty antzimayitimi oita katsitzimoshiritaini. Tima Pawa jiyotziro maawoni, jiyotsitawo akinkithashiritani okaatzi katsitzimoshiritaini akaaripirotaiki. ²¹Nitakotaniití, aririka owajyaantairo okaatzi katsitzimoshiritakairi, ari añaakiro awintaashiritaiyaari Pawa amanamanaataari. ²²Iro ayotantyaawori aritaki jimatakaairo okaatzi akowakotziriri. Tima amonkaayitairo ikantakaantani, antapiintainiri ikowiri irirori. ²³Jiroka ikantakaantani: Ontzimatyii awintaiyaari, ampairyapiintairi Itomi Jesucristo. Ontzimatyii atakotawakaayitaiya. Iro ikantakaantani amatairi. ²⁴Inkaati monkaayitaironi ikantakaantani, iriitaki tsipashiritaariri. Iri Tasorintsinkantsi jotyaaantakairi yotakaayitairi imapiro atsipashiritaari.

Itasorinka Pawa ipoña iisaniintashiritani Cristo

4 Nitakotaniití, tzimatsi ojyiki kantawitachari: “Naaka kamantantaniri”. Iri kamaari ñaawaitakairiri. Iiro pikimisantziri inkantayitiri, ontzimatyii piñaantyaari iriitajaantakirika Pawa ñaawaitakaakiri jirika kamantantaniri. ²Jiroka ayotantyaari iroorika Itasorinka

Pawa ñaawaitakairiri, aririka inkanti: “Jatziritzimotai Jesucristo”. ³Iriima thainkakirori ikantaitakiri, tii jashitari Pawa, iriitaki jiñaawaitakaakiri iisaniintashiritani Cristo. Pikimakotakiri iirokaiti, ari intzimaki jaka kipatsiki ñaawaitironi jiroka. Aritaki tzimaki. ⁴Irooma iirokaiti, notomiití, jashitaimi Pawa, iiroka anaakoyitakiriri. Tima antawoiti ishintsinka Cristo, pitsipashiritaari iirokaiti. Janaakotairi ikaatzi tsipashiritakariri isaawisatzi. ⁵Jirikaiti otywawitakariri kamantantaniri, isaawisatzi jinatzi. Irootaki ikimisantawakaantari ikaatzi jisaawisatzitzi. ⁶Irooma naakaiti, jashiyitaana Pawa. Irootaki pikimisantantanari pikaatzi jashipirotaimi Pawa. Tiimaita ikimisantayitai kaari yotairini Pawa. Ari okanta, tii okompita ayoyitairi jiñaawaitakairi Tasorintsinkantsi, jimatantanaawori jiyotaantairo tyaaryoori. Ari ayotziri jashitari kamaari yotaantzirori kantashiwaitachari.

Pawa jiitaitziri “Itakonkantsi”

⁷Nitakotaniití, ontzimatyii pitakotawakaayitaiya. Itzimirika antanairori jiroka, kimiwaitaka japiitakiromi intzimayitaimi ikantakaanaari Pawa. Iriiyitaki yoyitairiri. ⁸Itzimirika kaari itakotantachani, tii jiyotairi Pawa. Tima Pawa jiitaitziri irirori “Itakonkantsi”. ⁹Jiroka ikanta Pawa joñaagairo imapiro jitakotai: Jotyaaantakairi japintziti Itomi jaka kipatsiki, okanta jimatakaayitantairori aakaiti añaashiriyitai. ¹⁰Jiroka okantakota iroopirori itakotaantsi: Tii aakaiti poñaakaantyaawoni atakotaiyaari Pawa, aña iri Pawa poñaakaantakawori jitakoyitai. Tima antawoiti jitakoyitai, jotyaaantakairi Itomi. Iriitaki oitsimaryaakiriri Pawa jowasankitaawintairomi ayaaripironka.

¹¹Nitakoyitani, jitakotai antawoiti Pawa, ari ankimiyitaiyaari aakaiti atakotawakaayitaiya. ¹²Tikaatsi atziri ñaakirini Pawa. Iro kantacha aakaiti kantatsi atsipashiritaiyaari, aririka atakotawakaayitaiya. Iriitaki Pawa matakaironi aatakaantyaawori atakotantapiintaiya.

¹³Tima Pawa jotyaaantakairi Tasorintsinkantsi inampishiritantai, iro ayotantaari imapiro atsipashiritaari.

¹⁴Tima naakayitajaantaki ñaayitairiri Itomi Pawa, jotyaaantakiri kipatsiki. Iriitaki nokinkithatakoyitairi.

¹⁵Itzimirika kantatsiri, “Jesús Itomi jinatzi Pawa”, iriitaki mapirotzirori itsipashiritaari Pawa.

¹⁶Ayotai aakaiti tsika ikanta jitakoyitakai Pawa, akimisantayitairi. Tima Pawa jiiitaitziri “Itakonkantsi”. Inkaati itakotantanaachani, itsipashiritanaari Pawa.

¹⁷Irootaki aatakaantyaawori atakotantaiya awintaashiri owiri Pawa, irojatzi paata antonkiyotantawaiyaariri aririka jiyakawintairi maawoni. Tima aripaiti ankimitaiyaari Cristo. Aritaki amatsitataikawo akimitakari iroñaaka iinta asalkayitzi jaka kipatsiki. ¹⁸Iiro athaawantari itzimi itakopirotaari. Itako jowai irirori, iiro athaawantari jowasankitai.

Aririka anthaawantatyaari, tikiraata ayopirotzzi imapiro jitakotai. ¹⁹Irootaki atakotantaariri aakaiti Pawa, oipiyatziiniri jitakoyitakai kitziroini aakaiti.

²⁰Intzimirika kantatsini, “Nitakotani Pawa”, iro kantacha ikisashiriwaitziri iyiki, ithiyyaka jirika. Tima kaari itakotyaarini ijyininka, jiñiiri, ¿Tsikama inkini jitakotyaari Pawa, kaari koñaanitatsini? ²¹Irootaki

otzimantari ikantakaantakiri, ikantaki: Ikaatzi itakotaariri Pawa, ontzimatyii jitakotaiyaari iyikiiti.

Awintaashirinka oitsinampaantyaawori isaawisato

5 maawoni awintaashiririiti kantatsiri, “Jirika Jesús, Cristo jinatzi”, itomi Pawa jinayitaatzi, kimiwaitanaa japiitaatyiiromi intzimayitaimi. Ikaatzi itakotanaariri Ashitairi, jitakotaari iijatzi itomiyitaari irirori. ²Aririka atakotaiyaari Pawa, aririka amonkaatainiri ikantakaantani iijatzi, iro ayotantatyaari imapiro atakoyitaari itomiyitari irirori.

³Aririka atakopirotanaiyaari Pawa, irootaki kimitawori amonkaatiniri ikantakaantani. Iiro opomirintsita amonkaayitairo ikantakaantani.

⁴Ikaatzi ikimitakaayitari Pawa japiitatyiiromi intzimayitai, ari joitsinampaayitairo isaawisato. Tima awintaashirinka oitsinampaantayitya. ⁵¿Itzimikama matironi joitsinampagairo isaawisato? Iriitaki awintaashiririiti, kantatsiri: “Itomi Pawa jinatzi Jesús”.

Ikinkithatakaantziri Tasorintsinkantsi

⁶Tima Cristo ipokaki jaka kipatsiki. Iro kanzimaitacha, tii apa ipokaki impiinkaantyaawo jiña, aña ontzimatyii inkaphathainkati iijatzi, jowamaitakiri. Iri Tasorintsinkantsi kinkithatakaantakirori okantakota jiroka. Okaatzi ikinkithatakaantakiri irirori, iroopirori inatzi. ⁷Tima mawajatzzi japiitaitakiro ikantaitzi, “Itomi Pawa jinatzi jirika Cristo”.^{¶¶}

^{¶¶}5:7 Jowawisañaanitantaitakawori pairani jiroka osankinarintsi iñaaniki Romajatzzi (Latín), ari jowanaayitakiro kapichiini kaari osankinatajaantachani owakiraini. Jiroka okantzi jowanaayitakiri: “Mawa ikaatzi ñaawaitatsiri inkitiki: Ashitairi, Naantsi, Tasorintsinkantsi. Jirika mawatatsiri, apaani ikanta”. Irootaki jiroka ñaantsipaini josankinayitakiri iñaaniki Wirakocha jiiitaitakiri “Reina Valera”.

⁸Iriitajaantaki Tasorintsinkantsi kinkithatakaantatsiri. Iriitajaantaki Pawa ñaawaitaintsi jowiinkaapaitantakariki Jesús. Iriitajaantaki Pawa ñaawaitaintsi ikinkithawaitakotziro Jesús tsika inkantya jowamaitiri.^{8§} ⁹Tima akimisantziri atziriiti ikantayitairi, iri owatsipiro ankimisantairi Pawa ikantairi. Jiroka ikantaki ikinkithatakotziro Jesucristo, ikantzi: “Iriitaki Notomi jirika”. ¹⁰Itzimirika kimisantairini Itomi Pawa, iriitaki kimathatairori imapiro Jesús itomitari Pawa. Iriima kaari kimisantatsini, ithiiyanitakaakari Pawa, tima ithainkañaanitakiri iijatziki ikantaki “Notomi jinatziki Jesús”. ¹¹Jiroka ikantaitakiri: Iri Pawa kantakaiyaa-woni añaashiritantaiyaari, tima atsipashiritaari Itomi. ¹²Intzimirika oyaashiritanairiri Itomi ari jañaashiritai. Iriima kaari oyaashiritanairini Itomi Pawa, iiro jañaashiritai.

**Ayoyitai ari ankantaitatyaani
añaashiriyitai**

¹³Pipairyaapiintairi iirokaiti Itomi Pawa pikimisantairi. Irootaki nosankinatantzimirori jiroka onkantya piyopirotantyaari ari pinkantaitatyaani pañaayitai paata. ¹⁴Awintaashiri ankantairi Pawa, tima ayoyitzi ikimayitai aririka amanamanaatakotyaawo tsika okanta ikowakaajaantairi irirori. ¹⁵Ayoyitai ikimai Pawa

aririka amañaari, ayotsita iijatziki ari imatakairo okaatziki akowakotakiriri. ¹⁶Piñiirika iiroka apaani iyiki tzimatsiri ikinakaashitani, pamanakotaiyaari, aritaki jañaakaashiritairi Pawa. Iri nokinkithatakotziro jaka tzimatsiri ikinakaashitani kaari mapirotachani okaaripirotziki. Tima tzimatsi kaaripirori owamaashiritantatsiri. Tii iro nonkinkithatakotiri. Tima tii okantzi amanakotyaari antakirori jiroka mapirotachari okaaripirotziki. ¹⁷Nokinkithatakotairo “kaaripirori kaari imapirotachani”, tii nokantatyi kamiitha jiroka. maawoni kaari kamiithatatsi, iiro okantzi antayitiro. Iro kantacha tzimatsi kaaripirori kaari owamaashiritantatsini.

¹⁸Ayoyitzi tii jantapiintairo kaaripirori ikaatziki itomitaari Pawa. Iri Cristo kimpoyaawintairiri, iiro ikimaatsitakaantaari kamaari. ¹⁹Ayoyitai aaka jashiyitai Pawa. Iriima isaawisatziki, iri ashitaariri kamaari, ipinkathariwintziri.

²⁰Ayoyitai ipokaki Itomi Pawa, iri kimathatakaayitaironi tyaaryoori. Irootaki amatantaawori ayotairi jiiitatziki “Tyaaryoori”. Atsipashiritaari Tyaaryoori, tima atsipashiritaatyaari itomi. Iriitaki Pawa jiiitatziki “Tyaaryoori”, jiiitatziki iijatziki “Kañaaniri”. ²¹Notomiiti, paamaiyaari ojyakaawairintzi. Ari onkantyaari.

§5:8 Okaatziki kantakotachari jaka, iri ikinkithatakoyiitzi: “Tasorintsinkantsi, Jiña, Iraantsi. Ikaataki mawa, tii opashinitzi ojyakaawintachari”. Ikowatziki jaka Juan, jiyotakopiroiyiitiri Jesús imapiro Itomitari Pawa. Mawajatziki ikinkithatakotziro okaatziki ikantayitakiri, “Itomi Pawa jinatziki Jesús”. Itanakawori, iriitajaantaki Tasorintsinkantsi yotakaayitakiriri jotyaantaniiti Cristo jiyotaantayiti. Apititatsiri, iro “Jiña” ojyakaawintachari jowiinkaataka Jesús. Irootaki ikinkithatakotajaantakiri Pawa, okaatziki osankinatainchari Mt. 3.16-17. Mawatatsiri, iro “Iraantsi” ojyakaawintacha ikapathainkatakiki Jesús jowamaantaitakariri. Iro ikinkithatakotajaantakiri Pawa isaikantakariki Jesús otzishiki ikinkithawaitakairi Moisés, Elías tsika onkantya jowamaitiri. Okaatziki osankinatainchari Lc. 9.31-35; Jn. 12.27-33.

APITITANAINTSIRI JOSANKINATAKIRI JUAN

Withataantsi

1 Antaripirori ninatzi nosank-
inatakimiro jiroka. Iiroka
nosankinatziini jiiyiitzi “Iyoshiitaawo
tsinani ipoña otomiiti”. Nitakotani
pinayitzi, tima akaatzi akimisantziro
tyaaryoori. Ti apaniroini naaka
nitakotzimi, aña jitakotsitzimi maawoni
yotairori tyaryoori.* ² Ari okantari,
oisokiro owayitairo tyaryoori, ari
ankantaitatyaani. ³ Onkamintha
inshironkayitaimi Ashitairi Pawa.
Jitakoyitaimi, kamiitha pisaikayitai.
Ari inkimitaimiri iijatzi Itomi
Jesucristo, piyoyitairo tyaryoori,
pitakotawakaayitaiya.

Oisokiro powiro jiyotaimiri Cristo

⁴ Ojyiki nokimoshiritanaki
noñaayitaki tsika pikaatzi iirokaiti
pimatapiintanakiro tyaryoori,
pimatajaantanakiro ikantakaantakiri
Ashitairi. ⁵ Iiro nosankinatziimi iroñaaka
owakiraari ikantakaantaitani, iro
nonkinkishiryaaakimiri okaatzi
nokamantayitakimiri owakiraa
pikimisantantanakari. Jiroka
okanta: Ontzimati atakotawakaiya.
⁶ Aririka antapiintanairo ikan-
takaantani Ashitairi, aritaki
amatanairo atakotawakaanaiya.

Iro nokantsitakimiri pantapiintairo
okaatzi pantayitanakiri owakiraini
pikimisantantanakari. ⁷ Tzimayitatsi
iroñaaka ojyiki thiiyinkariiti. Ikantayitzi
jirikaiti, “ti jatziritaajaitapaintzi
Jesucristo”. Tima thiiyinkari jinatzi
ñaawaitzirori jiroka, ikisaniintatziiri
Cristo. ⁸ Paamaakowintya, powa-
jyaantzirokari okaatzi niyotaakimiri.
Ti nokowi paminaashiwaitaiya,
iiro piñiuro pinintaawaitaiya paata.
⁹ Itzimirika owanaashiwaitawori,
ti joisokirotawo jiyotaantapaintziri
Cristo, ti itsipashiritari Pawa.
Iriima tsika itzimi oisokirotakawori
jiyotaantapaintziri Cristo, iriitaki
matakirori itsipashiritari Ashitairi,
ari ikimitsitakariri iijatzi Itomi.
¹⁰ Itzimirika iita ariitimini, impoña
inkowi jiyotaimiro inashitachari
kinkitharintsi, iiro pishinitziri
isaikapankotimi. Iiro okantaajaitzi
piwithatyaari iijatzi. ¹¹ Tima
aririka piwithatyaari, kimiwaitaka
pakakotatyirimi iyaaripironka okaatzi
jantziri irirori.

Nokowaki noñagaiyimini

¹² Tzimatsi ojyiki nosankinatimiri, iro
kantacha ti apa nonkowi nosankina-
timiro, aña nokowatzi niyaatashitimi
noñiimi, onkini nonkinkithawaitakaimi,
ankimoshiritaiyaini iijatzi.

¹³ Jiwithatzimi jiiitatziri “otomiiti pit-
siro iyoshiitawo”. Ari onkantyaari.†

*1:1 Tzimatsi kinkishiritakotawori jiiyiitzi “Iyoshiitaawo tsinani ipoña otomiiti”, iri ojyakaawintachari jaka ikaatzi kimisantzinkariiti itzimi apatoyitachari nampitsiki. Okantawitaka ti ayotziro tsika otzimi nampitsi japatoyitantari jirikaiti kimisantzinkariiti.

†1:13 Tzimatsi kinkishiritakotawori jiiyiitzi “otomiiti pitsiro iyoshiitawo”, iriitaki ojyakaawintachari kimisantzinkariiti apatoyitachari janta tsika inampitawo Juan osankinatzirori jiroka.

MAWATANAINTSIRI JOSANKINATAKIRI JUAN

Withataantsi

1 Antaripirori ninatzi, nosank-
inatantzimirori jiroka. Iiroka
nosankinatzeni Gayo, nitakopirotoni
pinatzi. ²Nitakotaní, namana-
manaatakotzimi piñaantyaawori
ontzimimotimi kowityiimoyitakimiri
koñaawoini. Namanamanaatakotzimi
iijatzi piñaantyaawori pintikatsiti
kamiithaini. Tima niyotzi kamiitha
pikanta poshiritanaa. ³Ari
nokimoshiripirotanaki noñaakiri
jariiyitaka iyikiiti ikamantapaakina
irojatzi pikantaiyanakani iiroka
poisokirotawo tyaaryoori. ⁴Tikaatsi
anaironi nokimoshiritanaki, nokimaki
oisokiro jowanakiro tyaaryoori ikaatzi
nokimisantakaayitairi naaka.

Ikimoshiriwintairi Gayo joimaantapiintaki ipankoki

⁵Nitakotaní, pimatakiro iiroka
tampatzikatatsiri pimitakoyitakiri
iyikiiti ikaatzi awisayitatsiri
pisaikinta. ⁶Ikinkithatakoyitakimi
iriroriiti jaka japatotaiyani iyikiiti
tsika okanta pitakoyitakari. Tima
jantawaitakaani jinayitzi Pawa
jirikaiti, ari okamiithatziri pimpayitiri
kowityiimotariri aririka piñiiri. ⁷Tima
jiyaayatzi jirikaiti ikinkithatakotairi
Cristo, kaari kaaripiroshiririiti
payitirini ikowayitzi. ⁸Irootaki
ampayitanyariri aakaiti oitarika
kowityiimotariri. Ari onkantya
antsipatanyariri kinkithatzirori
tyaaryoori, inkimakoyiitantiaawori.

Ithainkañaanitantziri Diótfrefes

⁹Nosankinawitakanari pairani
apatoyitachari pinampiki. Iro
kantacha Diótfrefes ithainkawakiro
nosankinari. Ikimitakaantashiwaitaka
irirori ñaapirorimi jinatyí. ¹⁰Irootaki
nonkamantapaakiriri maawoni
janta okaatzi jantakiri jirika.
Ikantakowaitashitakina. Ti apaani
jiroka, oiyiki jimanintashiriwaitakiri
“iyikiiti”, ti ishinitziri jaawakiri
kamiitha jariiyita. Jomishitowayitakiri
iijatzi japatotapiinta kimisantzinkariiti.

Kamiitha ikinkithatakoyiitakiri Demetrio

¹¹Nitakotaní, ti okantzi pimatiro
iiroka kimitawori jiroka kaaripirori.
Aña iro pimatapiintai kamiithari.
Itzimirika antaironi kamiithari, iri
jashitaari Pawa. Itzimirika antzirori
kaaripirori ti jiyotakotairi Pawa.
¹²Iriima jirika Demetrio, maawoni
ikinkithatakoitzi kamiithaini,
ikantaitzi “Jiñaawaitapiintziro
tyaaryoori irirori”. Ari nimatsitakawo
iijatzi naaka, nokantzi “Kamiithari
jinatzi”. Piyotaiyini iirokaiti okaatzi
nokantziri tyaaryoori inatzi.

Iwiyaantawori withataantsi

¹³Tzimawitacha oiyiki nosankina-
timiri, ti apa nonkowi nosankinatimiro,
¹⁴⁻¹⁵aña nokowatzi niyaati noñiimi,
onkini ankinkithawaitaiyini.
Onkamintha pisaikayiti kamiitha.
Jiwithataiyimini akaayitzi.
Piwithatsinari iijatzi saikatsiri janta.

JOSANKINATAKIRI JUDAS

Withataantsi

1 Naaka Judas osankinatzimirori jiroka. Jompiratani Jesucristo ninatzi. Naaka iririntzi Jacobo. Irokaiti nosankinayitzini itasorintsitakaimi Ashitairi Pawa, pikaatzi ikaimashiriyitaimi. Irokayitaki ikimpoyaawintani Jesucristo. ² ;Inkamintha inishironkapiroyitaimi, isaikakaapiroyitaimi kamiitha, tima jitakopiroyitaimi!

Yotaantashiwaitachari

(2 P. 2.1-17)

³ Nitakotaní, nokowawitaka nosankinatakotimiro tsika okanta awisakoshiriyitantaari aakaiti. Iro kantacha iroñaaka okowapirotatya nosankinatimiro tsika okantakota piyaatakaantyaawori pinkimisanti, pinkimitakotyaari itayitanakawori oitishiritaari. ⁴ Tima tzimayitatsi atziri amawinawaitachari isaikimotantayitzi. Thainkatasorintsitaniri jinayitzi, ikinkithatakaantashiwaitaka, ikantayitzi: “Inishironkatani jowayitai Pawa, kantatsi iroñaaka antayitiro akowayitzi, kantatsi iijatzi amayimpiriwaiti”. Jirikaiti ñaawaitakirori ñaantsi, jimanintakiri Pawa, apanirownitatsiri jompiratanta. Ari ikimitaakiri iijatzi Awinkathariti Jesucristo. Irootaki ikinkishiritantakari pairani Pawa jowasankitaayitairi jirika.

⁵ Nokowi nonkinkishiritakaimiro onkaati piyopirotaiyirini. Okantawitaka Pawa itasonkawintapirowaiwitakari jashitaari irirori, jirikaiti jomishitowayitairi Egipto-ki, iro kantzimaitacha japathakiroryaitakiri ikaatzi thainkatasorintsitaniriiti. ⁶ Ari ikimitakari iijatzi maninkariiti jomishitowayitakiri

inkitiki, kaari jatakaironi tampatzikaini impinkathariwintanti. Kimiwaitaka joojotakotatyirimi Pawa tsika otsinirikitzi, ari joyaawintari jowasankitaayitairi. ⁷ Ari ikimitari iijatzi pairani Sodoma-jatzi, Gomorra-jatzi ipoña saikanampitakiriri. Kaaripiroshiri jinayitaki, ipaantawakaawaitaka ishiramparinkakiini, jimayimpiriwaitzi. Iro jowasankitaantakariri paampari. Ari jiñaitziro oitya awijiyimoyitairini kimityaarini jirikaiti jowasankitaantaitaari paampari kaari tsiwakanitatsini.

⁸ Ari ikimitakari jirikaiti kinkithatakaantashiwaitachari, kinkishiritakaantashiwaitachari, paantawakaawaitachari, thainkawaitaniri. Ti ithaawantari ikijyimatziri maninkariiti otzimimotziri ishintsinka.

⁹ Iro kaari jimataajaiti maninkari Miguel, jiwatziriri maninkariiti, ti jiñaawaitashiwaita irirori jiñaanaminthatziri kamaari ikinkithatakotziri Moisés ikamantapaintari. Apa ikantaki Miguel: “Iri Pinkathari kijyimini”. ¹⁰ Iriima jirikaiti atziri kamantantashiwaitachari, ithainkashiriwaitakiro kaari jiyotaajaitzi. Tima okaatzi jiyotashiwaitari iriroriiti okimitakawo jiyotanitari piratsi. Apanirowni japirowaitaka. ¹¹ ;Jimapiroitiri jowasankitaayitairi! Tima jantakiro ojoyawori jantakiri pairani Caín. Ikinashiwaitaka ikimitakari Balaam, apa ikowashiwaitaka jaantyaawo kiriiki. Ikimitakotakari ikaatzi kamayitaintsiri jowayiritantakari Coré. ¹² Okimiwaitakawo iriimi owitsintayitakimini jatyooyitakimi. Tima itsipatashitziimi ithainkatasorintsiwaitantzi, apa ikowi jantayitiro inimotziriri irirori. Ikimitakawo minkori otasonkainkatziro tampiya iiro oparyiimaita. Ikimitakawo pankirintsi ti okithokinitzi imonkaapaitiwaitaka

onkithokitantyaari, kamapirotaki, aritaki imponchakiryaitairo.¹³ Ikimitakawo otamaryaani inkaari oshimoryaatakaashiwaitawo jiña, irootaki jimayitakiri jirikaiti joñaagantashiwaitakawo iyaaripironka. Ikimitakotakari jinitisi ikimakaanta apirotaiya, ari inkimiyitaiyaari iriroriiti japirotaiya otsinirikitzi.

¹⁴ Iriiyitaki ikinkithatakotsitakari pairani Enoc icharinitanakari Adán, ikantakiranki: Pamini, ipokaki Pinkathari itsipatakari ojyiki itasorintsiti.[‡]

¹⁵ Ipokaki jowasankitairi maawoni. Ipokaki jaminakotairi okaatzi jantayitakiri thainkatasorintsitaniri. Ipokaki jaminakotairo ikijyimatantaki iijatzzi.

¹⁶ Jirikaiti kinkithatakaantashiwaitaniri, kijyimatantaniri jinayitatzzi. Thiiyakowaitantaniri ikantaka. Jantayitziro inintashiyitari irirori. Kantakaapirowaitaniri jinayitzi. Inintaathatantakimiro jiyotaantziri ikowi jaantashiwaityaawo kiriiki.

Ikaminaayiitziiriri kimisantzinkari

¹⁷ Irooma iirokaiti, nitakotaní, poshirityaawo jiyotaayitakimiri pairani Jotyaantapirotani Awinkathariti Jesucristo.¹⁸ Tima ikantayitaki irirori: “Paata iwiyaantapaatyaawoni intzimayiti thainkantaniriiti, iri antashiwaityaawoni jinintashiyitari”.¹⁹ Iriiyitaki kantakaawori inkisawakaan-tayiiyaari, apa ikinkishiritawo

isaawisato. Ti inampishiritantari Tasorintsinkantsi.²⁰ Irooma iirokaiti, nitakotaní, piwitsikashiritawakaayitaiya pinkimisantapiintanairo tasorintsitsisiri awintaankantsi. Pamanamanaataiyaari Pawa, tsika okanta ikowakaajaantairi Tasorintsinkantsi.²¹ Oisokiro jowanakimi Pawa jitakoyitaimi, oyaako powiro piñaayitiro inishironkatani Awinkathariti Jesucristo onkantaitatyaani jañaakaayitai.²² Nishironka powiri inkaati kisoshiriniironkatatsini.²³ Pashini, pinkimitakaan-tiri kapichiini okantaka powawisaakotantaariri intagaiyaami. Pashini, ontzimatyí pinishironkayitairi. Irooma iyaaripironka, kisaniinta powiro. Ari pinkantakiro ikithaatari ikaaripiroshiritantakari, pinkimitakaan-tiro pinkisaniintatyiiromi. Thaawanta powiro jiroka pimatzirokari iiroka.

Thaamintaantsi

²⁴ Anthaamintaiyaari matzirori ikimpoyaawintayitai iiro antziwashiriwaitanta. Anthaamintaiyaari jirika kimoshiritakagaini antsipataiyaari, iiro otzimai akinakaashitani.²⁵ Anthaamintaiyaari Pawa apanitatsisiri, yotaniri, owawisaakotantaniri. Iriitaki jirika Pawa tzimatsisiri jowaniinkawo, pinkatha jowaitakiri, imapiro otzimi ishintsinka, pinkatharipirori jinatzzi, iri itakawori itzimi tikiraamintha otzimayitzi maawoni, irojatzi ikanta isaiki iroñaaka, ari inkantaitatyaani. Ari onkantyaari.

[‡]1:14 Jirika Enoc, iri 7-tanaintsiri icharinitanakari Adán. Jiroka okaatzi jiñaanitakari Enoc, ti opoñaayita janta Osankinarintsipiroriki, aña pashiniki osankinarintsipopoñaakawo, jiitaitziro “Josankinari Enoc”.

JOÑAAGAITAKIRIRI JUAN

Joñaagantakiri Jesucristo

1 Jiroka joñaagantakiri Pawa tsika ikantakota Jesucristo, iri Pawa kantakaawori jiyotantyaari jompirataniiti tsika onkantakotya pokimataintsiri jiñaitiro. Iro jotyaaantakariri Pawa imaninkariti inkamantiri Juan. Tima jirika Juan iri jompiratapiintakari Pawa. ²Iri Juan kinkithatakirori okaatzi jiñaakiri. Iñaani Pawa ikinkithatakiriri ikantakaantakiri Jesucristo inkamantantiro. ³Kimoshiri inkantaiya ñaanataironi jiroka kamantaantsi, ari inkimityaari iijatzi kimisantaironi. Kimoshiri inkantaiya monkaataironi osankinatainchari. Tima okaakitzimatai jiñaantaityaawori.

Jiwithaitari kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 japatoita

⁴Naaka Juan osankinatziro jiroka. Iroka nosankinatziro kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 papatoyita nashiyitachari nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima añaatsi Pawa, iri itakawori pairani itzimaki, irootaintsi impiyi, nishironka inkantaimi irirori, kamiitha isaikakaayitaimi janta. Ari inkimitaimiri jiiitatziri “7 tasorints”. ⁵Ari inkimitaimiri iijatzi Jesucristo, tyaryoori inatzi ikinkithatakotziri. Iriitaki itanaawori ipiriinta ikamawitaka, iri pinkathariwintairiri maawoni pinkathariwitachari jaka kipatsiki. Iriitaki itakoyitairi aakaiti. Iriitaki kimitaantairi inkiwaatyimi, ipiyakotairo ayaaripironka ikapathainkataki pairani ikamawintayitai.

⁶Iriitaki pinkatharitakaayitakairi. Iriitaki ompiratasorintsitakaayitairi antawaitantaanariri Pawa Ashitariri. Iriitaki otzimimotairi jowaniinkawo,

iriitaki pinkatharipirotaatsiri. Ari inkantaitatyaani. Ari onkantyaari. ⁷Jirika Cristo, inkinapai minkoriki, maawoni jiñaitawairi. Jimatsityaawo jiñaawairi owathaamirikitakiriri. Jiraakoitaiyaari maawoni jaka kipatsiki, jimatsityaawo kaari jyininkatawakaachani. Ari onkantyaari.

⁸Jiroka ikantzi Awinkathariti Pawa: Naakataki oiyawori itawori osankinarints, Naaka oiyawori iijatzi iwiyaantawori. Añaachana Naaka iroñaaka, Naaka itakawori pairani notzimaki, Naaka piyaatsini paata. Naakataki tzimapirotatsiri noshintsinka.

Joñaagantaka Itomi Atziri

⁹Naaka Juan, pirintzi powayitana pikimisantzinkaritari, ari akaataiyakini amawitakiro akimaatsiwaitaka, ari atsipatawakaa ipinkathariwintayitai Jesús. Pairani nosaiki othampishiki iitachari Patmos nokinkithatziro jiñaani Pawa, nokamantantziro ikantakinari Jesús. ¹⁰Okanta apaani kitiijyiri ikinkishiritakotapiintaitari Awinkathariti, tzimatsi joñaagakinari Tasorintsinkantsi. Nokimakiri notaapiiki iita kantanari, ikimitakawo tyootaantsi jiñaawaitzi, ¹¹ikantakina: “Posankinatiro onkaati noñaayimiri. Iro potyaantiniriri kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 japatoitaka nashitakawori nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima jiroka 7 nampitsi, iitachari: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea”.

¹²Ari nopithokanaka notaapiiki naminiri iita ñaanatanari. Noñaatziiri ootamintotsipaini jiwitsikaitziri oro. Ikaatzi 7. ¹³Iro kantacha janta niyankiniki ari josatikaka apaani kimitakariri Itomi Atziri. Opamankakiri iitziki iithaari. Jontarikakari ichopiniiki jiwitsikajyironkaataitzi oro.

¹⁴ Kitamaapowainka ikantaka iitoki, kimiwaitaka iroomi iwitzi ojya, kitamaaki okantaka iroowaitaki jiriniki. Irooki okimitakari paampari. ¹⁵ Shipakiryaa okantayitaka iitzi, iriwaitaki iporiryaatzi kiriiki itagaitziri. Okimiwaitakawo iñaani opoimaatzi oshinchaani jiña. ¹⁶ Joirikaki impokiropaini jakopiroki, ikaatzi 7. Jomishitowimaitawo ipaantiki kimitakawori osataamintotsi, apimini okanta othoyimpitaki. Ikimitakari ipooki ikanta ooryaatsiri ishipakiryaaapirotzi tampatzikapaiti.

¹⁷ Ikanta noñaakiri, tyaanakina nokamanaki. Iro kantacha jotirotan-takinawo jakopirori, ikantana: “Iiro pithaawi, Naakataki itawori, Naakataki iwiyaantyaawori. ¹⁸ Naakataki kañaaniri, nokamawitaka iro kantacha ari nonkantaitatyaani nañagai. Naakataki ashitaawori shintsinkantsi jowaitaana nompiyakaantya notyaantantai sarinkawiniki.

¹⁹ Posankinatiro okaatzi piñaakiri, iro pitanatya piñaakiri iroñaaka, impoña onkaati piñiiri paata. ²⁰ Ikaatzi ootamintotsi piñaakiri kaatatsiri 7, iri oiyakaawintariri kimsantzinkariiti kaatatsiri 7 japatoitaka jinashitakawo nampitsi. Ikaatzi piñaakiri impokiro noirikakiri nakopiroki, kaatatsiri 7, iri oiyakaawintariri maninkariiti tsipataariri kimsantzinkariiti kaatatsiri 7 japatoitaka”.[¶]

Kamantaantsi jotyantaitakiniriri 7 japatoita kimsantzinkariiti:

Kamantaantsi jotyantaitakiri Efeso-ki

2 “Jiroka posankinatiriniriri imaninkariti kimsantatsiri apatotachari Efeso-ki. Iri ñaanatziriri oirikakiriri 7 impokiro jakopiroriki, osatikainchari niyanki ipaampataki 7 ootamintotsi. Ikantziri:

² Niyotziro okaatzi pantayiziri, tsika pikanta pantawaitaki, okaatzi pamawitakiri. Pisamayitakari kaaripiroshiririiti. Piñaantawaitaari iitashiwaitachari, “Otyaantapiroriiti” itzimi yotaantashiwaitachari. Piyotairi iiroka thiiyinkari jinayitzi.

³ Tyaaryoori pinatzi, amawiwaini pikantaka, oiyiki pikimaatsiwaitaka jowasankitaawintaitzimiro pipairyairo nowairo. Tiimaita pisamawaita. ⁴ Iro kantacha, tzimatsi yotapainchari, iro kaari kamiithatatsini. Jiroka okanta: Powajyaantanakiro iirokaiti pitakotanta, tii pantairo pikimiwitana-kawo pairani. ⁵ Pinkinkishiritiro tsika pikanta pairani owakiraa pikimisananaki. Powajyaantiro tsika pikanta iroñaaka, pantairo tsika pikan-tanaka owakiraini pikimisananaki.

Tima iirorika powajyaantairo, ari niyaatashitakimi, naapithatamiri ootamintotsi saikimotakimiri janta. ⁶ Iro kamiithataintsi pantakiri iirokaiti pikisaniintakiro jantakiri ikaatzi kimsantanairiri jiyotaantziri pairani Nicolás. Nimatsitatakari naaka.[§]

⁷ Kowirori inkimathatiro, inkimisantriri

[¶]1:20 Tzimatsi kantatsiri jirikaiti “maninkariiti” kinkithatakotainchari jaka, iriitaki atziririiti ikaatzi jiyayitairiri kimsantzinkariiti. Tzimatsi pashini kantatsiri, iriyyitaki tyaaryoori maninkariiti.

[§]2:6 Tii jiyopiroitzi itzimi “kimsantanairiri jiyotaakiri pairani Nicolás”. Kimitaka iriitaki nashitaincha japatota, iri yotaashiwaitakariri kimsantzinkariiti, aamashitya iri kimitakariri Balaam okaatzi jantakiri pairani irirori.

Tasorintsinkantsi jĩnaanatziri
kimisantzinkariiti. Intzimirika
kitsirinkakironi, ari noshinitairi
joyaawo chochoki añaakaantatsiri
pankitainchari itasorintsiopathatiki
Pawa”.

**Kamantaantsi
jotyaaantaitakiri Esmirna-ki**

⁸“Jiroka posankinatiriri
imaninkariti kimisantzinkariiti
apatotachari Esmirna-ki. Iri ñaanatziriri
itakawori, iwiyaantyaawoni. Iri
ñaanatziriri kamawitainchari iro
kantacha añagai iijatzi. Ikantziri:

⁹“Niyotziro pantayitziri, niyotziro
pikimaatsiwaitaka, niyotziro
pashironkaawaitaka, iirokawitaka
ajyaagantashiritaniri. Niyotzi iijatzi
ithiyyakotakimi Judá-mirinkaiti janta.
Jiitashiwaitaka Judá-mirinka, aña
Satanás ashitakariri. ¹⁰Iiro pithaawan-
tashitawo onkaati pinkimaatsityaari.
Tima irootaintsi piñiiri tsika inkaati
jomontyaakaanitiri kamaari. Ari pisaikiri
onkaati 10 kitiiyyiri pinkimaatsiwaitya,
jĩnaanantashiritatziimi kamaari. Iro
kantacha ontzimatyii pintyaaryooshiriti
iirokaiti piyaatakaairo onkantawitayya
intsitokaitimi, aritaki nañaakaimi
paata, onkimiwaityaawo namathaiyi-
taatyimimi. ¹¹Kowirori inkimathatiro,
inkimisantiri Tasorintsinkantsi
jĩnaanatziri kimisantzinkariiti.
Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, iiro
jiñairo inkimaatsiwaitaiya japiitairo
inkamai”.

**Kamantaantsi
jotyaaantaitakiri Pérgamo-ki**

¹²“Jiroka posankinatiriri
imaninkariti kimisantzinkariiti
apatotachari Pérgamo-ki. Iri
ñaanatziriri otzimimotziri josataaminto
apiminitatsiri othoyimpitzi. Ikantziri:

¹³“Niyotziro pantayitziri, niyotzi
pisaikimotakiri ipinkathariwintziri
Satanás. Iro kantacha niyotzimi iijatzi
oisokiro powakina pipairyaaipiintakiro
nowairo, tii powajyaantziro pawin-
taashiritana. Tii powajyaantanakiro
iirokaiti okantawitaka jowamaawi-
itakari noyimisantakaapirotani Antipas,
itzimi kinkithatakotakinari inampitawo
Satanás. ¹⁴Iro kantacha, tzimatsi
yotapainchari, iro kaari kamiithatsini.
Jiroka okanta: Tzimayitatsi pikaataiyini
kimitakariri Balaam jiyotaantzi. Tima
pairani Balaam, jiyotaapiintakiri Balac
onkantya inkaimashiryaaantyaariri
charinitanakariri Israel-ni jowakaiyaari
itainiriri ikimitakaantashitari iwawani.
Imayimpiritakaakiri iijatzi. ¹⁵Ari
okimitakari iijatzi tzimayitatsi
kimisantayitakirori jiyotaantziri pairani
Nicolás. ¹⁶¡Powajyaantairo! Iirorika
powajyaantziro, ari niyaatashitakimi
nowayiritiri, iro nowayiritantyaariri
osataamintotsi shitowatsiri nopaantiki.
¹⁷Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri
Tasorintsinkantsi iñaanatziri
kimisantzinkariiti. Intzimirika
kitsirinkakironi jiroka, ari nompakiri
joyaawo manaantsitatsiri maná. Ari
nompakiri iijatzi kitamaari mapi
osankinataka owakiraari wairontsi
kaari jiyoitzi, apa jiyotairo aakironi
jiroka mapi”.

**Kamantaantsi
jotyaaantaitakiri Tiatira-ki**

¹⁸“Jiroka posankinatiriri
imaninkariti kimisantzinkariiti
apatotachari Tiatira-ki: Iri ñaanatziriri
Itomi Pawa, kimitakariri irooki
paampari, poriryaataintsiri iitziki.
Ikantziri:

¹⁹“Niyotziro pantayitziri,
pitakoyitantaka, pikimisantaki,
pantawaitaki, kamaitaniri pinatzi.
Iikiro pinkamaitanatyaaawo iroñaaka

panaakaanakiro pikantawita pairani. ²⁰Iro kantacha, tzimatsi yotapainchari, iro kaari kamiithatatsini. Jiroka okanta: Paapatziyakawo iirokaiti tsinani iitachari Jezabel. Okantzi iroori kamantantaniro inatzi, iro kantacha okaatzi iyotaantakiri iroori, ojyiki oitzipinashiritakiri nompiratani. Iro opoñaantari owakaayitakari itagaitziniriri ikimitakaantashiitari iwawani. Omayimpiritakaayitakiri iijatzzi. ²¹Osamani noyaakowitakawo owajyaantantyaawori antakiri, iro kantacha tii okowi owajyaantiro omayimpiriwaitzi. ²²Irorika owajyaantashitaawo, ari nomantsiyaakiro tsika omayimpiriwaitapiintaki, ari onkimaatsiwaityaari. Ari nonkimitaakiri inkaati mayimpiritakironi. ²³Ari nowamaayitairi ikaatzi iyotaayitakiri. Iro omponaantyaari jiyotai maawoni kimisantzinkariiti naakataki iyoshiritziriri maawoni, niyotzi iita ikinkishiriyitari, niyotzi iita ikimashiritziriri. Ari onkanta noipiyantimirori okaatzi pantayitakiri iirokaiti. ²⁴Irooma iirokaiti, yotapainchari janta Tiatira-ki kaari kimisantakironi okaatzi iyotaantashiwitakari, iiro noshintsithatzimi. Tima tii pipankinawaitawo okaatzi iyotaashiwitantakari jiiitatziri “jimanakaapirotani Satanás”. ²⁵Iro kantacha iirokaiti ontzimatyii pinyaaryooniti irojatzzi nompiyantatyaari. ²⁶Intzimirika kitsirinkakironi jimonkaatiro noñaani irojatzzi iwiyaantapaatyaawoni, aritaki nimatakaakiri impinkathariwintairi atziriiiti. ²⁷Ari oiyatyaawo ikimitaakina Ashitanari naaka, jimatakaakinawo ipinkatharitakaana, ari inkimitagairi iijatzzi iriroriiti impinkatharitakairi.

Ari ijiwatantaiyaari jashirokotziti. Irijatzzi apirotairini iisanitani, inkimitaantaairi ipookaitziro kowitzi. ²⁸Niitairi naaka kimitakariri impokiro Oñaaminki.** ²⁹Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi jiñaanatziro kimisantzinkariiti”.

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Sardis-ki

3 “Jiroka posankinatiriniri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Sardis-ki. Iri ñaanatzziriri jiiitatziri ‘7 tasorints’, oirikiriri 7 impokiro. Ikantziri: ‘Niyotzimiro pantayitakiri, ikantaitzimi “añaashiriri”, aña tii ari pinkantya, kamashiriri pinayitzi.

²Pinkakimpishiritai. Pinyaaryooshiriti iiro pikamashiritanta. Tima Pawa jiñiuro okaatzi pantziri tii pimonkaatziro ikowakaimiri. ³Pinkinkishiritiro ikamantaitakimiri pairani, pimonkaatiro. Powajyaantiro pantapiintakiri. Irorika pikakimpitai, ari nomapokapaimi nompiyairika, nonkimityaari jomapokantzi koshintzi.

⁴Iro kantacha tzimatsi janta Sardis-ki kiyopayipaini matakirori ikitishiritzi. Iriiyitaki kimitakariri kaari oipatsitironi iithaari, irootaki jiriipirotantaari jirikaiti onkanta intsipatantaiyaanari nokithaatawo kitamaari. ⁵Intzimirika kitsirinkakironi, aritaki nonkithaataari kitamaari. Iiro nojyitziro iwairo itsipataari josankinatakotaka inkaati kañaaniyitaatsini. Nonkantairi Ashitanari, iijatzzi maninkariiti: “Ikimisantaana jirika”. ⁶Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi ikantziriri kimisantzinkariiti”.

**2:28 Ari jiiitsitari iijatzzi Jesús, ikantaitzi “Oñaaminki”. Paminiro Ap. 22.16.

Kamantaantsi**jotyaaantaitakiri Filadelfia-ki**

⁷“Jiroka posankinatiniiri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Filadelfia-ki. Iri ñaanatziiriri Tasorintsitarsi, Tyaaryoopirori. Iri ñaanatziiriri jowaitakiri jashitaryagainiri atziiriiti, irijatzi jowaitakiri jashitapithatairi intyaayiti. Ari inkimitaayaari David-ni. Tikaatsi shintsithatirini jirika jashitaryagainiri, jashitapithatairi iijatzi. Ikantziri:

⁸“Niyotziro pantayiziri. Pamini. Noshinitakimi pintyai, tikaatsi otzikawakimini. Iro nimatakimiri tii pishintsishiritaiyini, iro kantacha pimonkaatakinawo noñaani, tii ikimaitzimi pinkanti: “Tii jashitana Pawa”.

⁹Iriima jirikaiti kantashiwaitachari: “Naaka Judá-mirinka”. Kaarimaita Judá-mirinkapirori, aña iri jashiyitakari Satanás. Irootaki notzirowakaan-taiyaariri paata impinkathayitaimi. Ari jiyotairi imataya nitakotakimi.

¹⁰Tima pityaaryoowintakiro iirokaiti pimonkaayitziro noñaani, aritaki nonkimpoyaawintakimi iiro jiñaantashiritantaitzimi. Tima kapichitapaaki jiñaantantimiri ikaatzi nampitawori kipatsiki. ¹¹Irootaintsi nompuyaki. Kiso powiro pikimisantakiri, iiro paminaashiwaitanta pinintaiyaawo impayitaimiri, jamathaitaimi.

¹²Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, ari nonkimitakaantairi tzinkamitsi otzinampitziirori itasorintsipankoti Pawa. Ari jashi jowairo isaikai. Ari nonkintakotainiri iwathaki iwairo Pawa, ari jiyoitai Pawa ashitaari. Ari nonkintakotainiri iwathaki owairo nampitsi Jerusalén, ari jiyoitai isaikai jirika inampiki Pawa, ariitaachani isaawiki ompoñagaiyaawo inkitiki. Ari nonkintakotainiri iijatzi iwathaki owakiraari nowairo.

¹³Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi ikantziri kimisantzinkariiti”.

Kamantaantsi**jotyaaantaitakiri Laodicea-ki**

¹⁴“Jiroka posankinatiniiri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Laodicea-ki. Iri ñaanatziiriri jiiitaitziri ‘Ari onkantyaari’, iri jawintaashiritapiintaitari jiñaawaitziro tyaaryoori. Iri ñaanatziiriri jiiwitsikakaitakiri pairani jiroka kipatsi. Ikantziri:

¹⁵“Niyotziro pantayiziri. Pikimitakawo saawaironkatatsiri, jampaatatsiri. Nokowiri naaka, saawaari. Iirorika osaawatzi, katsinkaari.

¹⁶Irooma pikimitawo jampaatatsiri jiña, ari noowawintaimi. ¹⁷Pikantapi-intaiyini iirokaiti: “Ajaagantakina, tikaatsi nonkowityiri”. Iro kantacha tii ari pinkantya, aña owashiriri pinatzi, manintaari, ashironkaari, amajyookiri, aatonkoryaamirikiri.

¹⁸Aña ontzimatyii pinkimitakaantairo pamanantaatyiiromi n-oro-ti itagaitakiri imporikapitortantyaari. Ari pimatairo pajyaagantya. Pinkimitakaantairo pamanantaatyiiromi kitamaari noithaari, iiro paatonkoryaamirikiwaitanta ompoñaantyaari pinkaaniwintawaitya. Pinkimitakaantiro pamanantaatyiiromi naawintawo pishintsitantaiaaari pika-maayaakitaki. ¹⁹Iro namitari naaka noshintsithatzi nitakotani, nowasankitairi. Ontzimatyii pintyaaryootai iirokaiti, pimpiyashiritai. ²⁰Pamini, kimiwaitaka nonkatziyatiyimi jikokiroki nokaimi nontyaantyaari. Tzimatsirika inthomainta kimakinari, ishinitanarika nontyi, ari atyootawakiaaari.

²¹Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, aritaki intsipatina nompinkathari-wintanti. Tima nimatakiro naaka nokitsirinkakiro, notsipataari

isaikamintoki Ashitanari nopinkathari-wintantai. ²² Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi ikantziriri kimisantzinkariiti”.

Thaamintaantsi inkitiki

4 Okanta othonkapaaka jiroka, noñaatzi ashitaryaanaka inkiti. Irijatzi apiitapiro jiñaanatapaana noñaakiri kitziroini poimatapaintsiri ikimitari tyoorinti. Ikantana: “Pimpoki jinoki, ari noñaayimiro onkaati awijatsini paata”. ² Ikanta niyaashirinkatanaki jinoki, noñaakiro saikamintotsi, okimiwaitakawo isaikantapiintari pinkatharipirori, owaniinka okantaka. Tzimatsi saikantakawori. ³ Jirika saikaintsiri shipakiryaa ikantaka, ikimitakawo kityonkaironkari mapi kaninakitatsiri. Itapotakiri oyi isaikamintoki, ikimiwaitakawo oyi natsiryaakiri mapi kaninakitatsiri.†† ⁴ Tzimatsi pashini saikamintotsi okaatzi 24, iro osatikakiriri niyankiniki saikaintsiri. Ari isaikayitakiri Antaripiroriiti, kitamaa okantayitaka iithaari, oro inayitaki jamathairi. ⁵ Noñaaki ookathawontsi, nokimakiro oñaanaki opoñaanaka saikamintotsiki. Tzimatsi 7 ootamintotsi owaampatainchari, iri imontitakari saikamintotsi. Iriitaki ojyakaawintziriri Itasorintsiti Pawa, kaatatsiri iijatzi 7.

⁶ Tzimatsi inkaari imontitakari saikamintotsi, kitijyaaniki okantaka. Tzimatsi 4 inkitiwiri katziyainchari, iri piyowintakawori saikamintotsi. Iro kantacha jirika inkitiwiriiti otzimi ojyiki irooki, irootaki jaminantayitari tsikarika, jaminantayitawo iijatzi itaapiiki.‡‡ ⁷ Apaani inkitiwiri jojyakari kajyikari. Pashini jojyakari vaca

iryaani. Pashini atziripoo jinatzi. Iriima pashini jojyakari jiwowaita pakitha. ⁸ Omapokashitanaka otzimayitanaki ishiwanki jirika inkitiwiri, 6 ishiwanki tzimayitanaintsiri. Otzimi ojyiki irooki iwathaki, otzimitanaka irooki inthomainta iwathaki. Iriitaki aakowintanakawori ipampithaapiintaki, kitiijyiriki iijatzi tsiniripaiti, ikantzi:

Tasorinti, Tasorinti, Tasorinti jinatzi Pinkathari Pawa, Shintsipirotsiri. Iriitaki añaagatsi ironaaka, iri itakawori pairani itzimakiri, irootaintsi impiyi.

⁹ Ari ikantapiintatya jirikaiti inkitiwiri ithaamintawintari saikaintsiri, kantaitachari jañi. Ikanta joñaagantakiro jirikaiti ipinkathatapiintaitakiri, ipaasonkitapiintakiri, ¹⁰ jimatanakiro iijatzi 24 Antaripiroriiti jotzirowashitanakari saikaintsiri, kantaitachari jañi. Ithaamintawintanakari, jamathairiyimotanakiri. Ari jiñaitziro imapiro janaakotantzi jirika saikaintsiri ipinkatharitz, okantawita ipinkathariwintantawita iijatzi Antaripiroriiti. Ikantaiyanakirini:

¹¹ Nowinkathariti, Pawá,

Iro kowapirotaitacha ontzimimotimi iiroka powaniinkawo, pinkatha inkantaitimi, ontzimimotimi pishintsinka.

Irokataki witsikayitakirori maawoni, tima irokataki kowashitainchari ontzimayiti piwitsikani.

Osankinarintsi ipoña Oijya

5 Noñaatziiri saikaintsiri saikamintotsiki, joirikaki jakopiroki osankinarintsi. Kamiitha apinaitaka, 7 okaatzi japiipiintaitakiro jontsirikaitakiro iiro japinairyaa-

††4:3 Mapi “kityonkaironkari kaninakitatsiri” jiitaitziro “jaspe”, jiitaitziro iijatzi “cornalina”. Irooma mapi “natsiryaakiri kaninakitatsiri” jiitaitziro “esmeralda”.

‡‡4:6 Kantakotachari jaka “kitijyaaniki” okimitakawo okanta botella, vidrio iijatzi cristal.

taıtawo. ²Noñaatzi apaani maninkari tzimatsiri ishintsinka, shintsini jiñaawaitzi, ikantzi josampitantzi: “¿Iitaka jowaitakiri jontsirikaryiıro osankinarıntsi, impoña japınairyiıro?” ³Tikaatsi apaani matironi japınairyiıro jiñaanatıro. Tii itzimi inkitiki, tikaatsi iijatzi kipatsiki, ari ikimitakari sarinkawıniki, tii itzimi apınairyiıroni. ⁴Antawoiti niraanaka, tima tikaatsi matironi japınairyiıro jiñaanatıro. ⁵Ikantana apaani Antarıpirori: “Aritaki pıraaka. Pamini. Tzimatsi apaani matakırori otzimimotziri itasorınka, ıri matironi jontsirikaryiıro, japınairyiıro iijatzi. Iriitaki charinitakariri Judá, jiıtaitziri ‘Kajyıkari’. Irijatzi charinitakariri David-ni. Iriitaki jowaitakiri jimatıro”.

⁶Opoñaashıtaka noñaaki apaani Oijya. İkatziyaka niyanıniki osaıkaki saıkamintotsi, josatikari inkıtiwiriıti, josatikari Antarıpiroriıti. Kimiwaitaka jirika Oijya arıtaki jowamaawiıtakari pairani. Tzimatsi okaatzi 7 ichii. Tzimatsi iijatzi 7 irooki. İri oiyakaawıntachari 7 Tasorıntsi, ikaatzi jiñaitairi maawoni kipatsiki. ⁷İkanta jirika Oijya, jıyaatashıtakiri okaakiini saıkaintsiri. Joirıkapaakıro osankınarıntsi. ⁸İkanta inkıtiwiriıti ipoña Antarıpiroriıti, jotziırowashıtanakari Oijya, ipinkathatanakiri. Tzimayıtatsi ipampıthaamınto. Tzimayıtatsi kasankainkari itaayııtziri jotıtaitakıro oro-nakiki. Jiroka kasankainkari iro oiyakaawıntacha jamana-manatani oıtishıraari. ⁹Ari ipampıthagaiyanakironi owakıraari pampıthagaantsi, ipampıthaakotziri Oijya, ikantzi: İiroka jowaitakiri poırıkıro osankınarıntsi, iiroka ontsirikaryiıroni,

Tima iiroka kapathainkaintsi jowamaawiıtakimi, ari pipınakowıntairi atziriıti jashıtantaariri Pawa.

Ari opoña jashiyitaari Pawa tsika ikaatzi nampiyıtawori tsıkarıkapaini. ¹⁰

¹⁰Iiroka kantakaawori ikimitantaariri pinkathariıti, ikimitaari Ömpırıtasorıntsıtaari, jantawaitainiri Pawa.

Iriiyıtaki pinkathariwıntairini isaawıjatzıiti.

¹¹Opoñaashıtaka noñaaki iyyiki maninkariıti piyowıntapaakawori saıkamintotsi, tsika isaıkaki inkıtiwiriıti ipoña Antarıpiroriıti. Ari ipiyopirotaiyapaakani iyyiki, iyyiki maninkariıti. ¹²İkantayıni:

Jirika Oijya jowamaawiıtakari, ıri iriıpirotaitatsiri otzimimotziri: itasorınka, jajyaagawo, jiyotani, ishintsinka. İpinkathayıitairi, jowaniinkataiya, inthaamıntawıntayıyaari.

¹³Nokımatzi ipampıthagaiyanakini maawoni saıkantawori inkıti, kipatsi, inkaari, sarinkawini. İkantayıni:

Jirika saıkaintsiri saıkamintotsiki, ısıpatakari Oijya, thaamıntaari jınatzi, pinkathataari jınatzi, otzimimotziri jowaniinkawo, ipinkathariwıntantzi, ari inkantaitatyani.

¹⁴İri inkıtiwiriıti apiıpiıntzirori ikantzi: “Ari onkantayıari”. İriıma Antarıpiroriıti otziırowa ikantayıyakani ipinkathatayıirini jirika kantaitaachaniri.

Jontsirıkayııtakıro

6 İpoña noñaakiri Oijya jontsirıkaryaanakıro itanakawori jontsirıkaitakıro. Ari ishınchiinkatanaki jiñaawaitanaki apaani inkıtiwiri, okimiwaitakawo ookathawontsi, ikantzi: “ıPımpoki! ıPamini!”

¹⁰5:9 5.9 İkantakoıtziri jaka “nampiyıtawori tsıkarıkapaini”, irojatzı ikantaitstari ikaatzi iyoshiıyıtachari jınampıtawo tsıkarıka, ipinkathariwıntaitziri tsıkarıka, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsıkarıkapaini.

²NoŃaatziiri ishiyataipaaka kitamaari mora, joirikakiro iyaani tyaakaakariri mora. Jamathaitawakiri, jataki jowayiritya, japirotanti.

³IpoŃa jontsirikaryaakiro Oijya pashini. Ari jiŃaawaitanaki pashini inkitiwiri, ikantzi: “¡Pimpoki! ¡Pamini!”

⁴Ari ishiyataipaaka pashini mora kityonkari, ipaitawakiri antawoiti owathaamintotsi tyaakaakariri. Iri jowayitaki jowajaantakairi atziriiti isaiki kamiitha kipatsiki. Irojatzii opoŃaantanakari jowamaawakaayita.

⁵IpoŃa jontsirikaryaakiro Oijya pashini. Ari jiŃaawaitanaki pashini inkitiwiri, ikantzi: “¡Pimpoki! ¡Pamini!” NoŃaatziiri ishiyataipaaka pashini mora kisaari, joirikataiki jotinakaminto tyaakaakariri. ⁶Nokimatzi Ńaawaitanaintsiri ikatziyayakani inkitiwiri, ikantaitzi: “Pimpimantayiti iipiyokiini piwankiri, pimpinatakaapirotyaawo, tima tii otzimapirotzi. Ari paaki ojyiki kiriiki apaani kitiiyjiri, irojatzii jiŃaitantyaawori antawoiti tajyitsi. Iro kantacha tikiraata powaaripirotzii pankirintsi tsika jaayitziro imiriitari, tsika jaayitziro iijatzii yiinkantsi”.^{§§}

⁷IpoŃa jontsirikaryaakiro Oijya pashini. Ari jiŃaawaitanaki pashini inkitiwiri, ikantzi: “¡Pimpoki! ¡Pamini!”

⁸NoŃaatziiri ishiyataipaaka pashini mora kitiriri, jiitaitziri “Kaamanitaantsi” tyaakaakariri. Ari itsipatakari jiitaitziri “sarinkawini”. Jirika jiitaitziri “Kaamanitaantsi” jowaitakiri jowamaayiti iyyiki isaawijatziiiti. Tzimayitatsi jowamaakaanakiri jowathaantayityaari osataamintotsi,

tzimatsi owamaayitiri itajyi, pashini aayitakiri mantsiyarintsi, pashini jatsikayitiri katsimari piratsi.*

⁹IpoŃa jontsirikaryaakiro Oijya pashini. NoŃaatzi oponkitziki taapirimintotsi ishiriiti ikaatzi jowamaawintaitakiri ityaaryootzi ikinkithatziro iŃaani Pawa. ¹⁰Iri kaimayitanaintsi shintsiiini, ikantayini: “Nowinkatharipirorití, Tasorintsirí, Tyaaryoorí. ¿Tsikapaitima onkaati poyaawintya pimpiyakowintantyaanari, powasankitaayitairi isaawijatziiiti?”

¹¹IpoŃa ipayitakiri kitamaari kithaarintsi inkithaatya, ikantaitziri: “Apaatatyaaami pimakoryaawaki irojatzii jariitantatyaari pirintziiti pitsipatakari pantawaitaki. Tima ontzimatyii jowamaitiri iijatzii iriroriiti inkimitakotaimiro iirokaiti”.

¹²NoŃaatziiri Oijya jontsirikaryaakiro pashini, yotapaaka apaani inthonkatantyaawori. Ari omapokanakari antawoiti ontziŃaanaka. Tsiwakimatanaki ooryaatsiri, tsiniriki okantanaka. Kityonka ikantanaka kashiri ikimitanakawo iraantsi. ¹³Ari itziroryaayitanaki impokiro, ikimiwaitanakawo oparyaakitzi irakakiri chochoki otikakitziro antawoiti tampiya.† ¹⁴Tii okoŃaatanai inkiti, okimiwaitanakawo apinaita antawoiti tsipana. Tii jiŃaitairo otzishipaini otaankayitanaki, iijatzii othampishipaini. ¹⁵Manaiyanakani atziriiti impiitamooki. Ari ikaatzi jimanaiyanakani maawoni, pinkathariiti, Ńaapiroriiti, ijiwaripaini owayiriiti, ajaagantaniriiti, shintsiriiti,

^{§§}6:6 Iro ikantajaantaitakiri jaka: “Pimpimanti aponawoini harina onkaati ompinatya apaani denario. Pimpimanti mawaponawoini cebada onkaati ompinatya apaani denario”.

*6:8 Jiroka kantakotachari jaka “tzimayitatsi”, intzimirika 4 atziri, apaani kamaagaantatsini. Ari inkantyaari pashiniki nampitsi tsikarika itzimayitzi 4 atziri, apaani kamaagaantatsini. Ari inkantayityaari maawoni kipatsiki.

†6:13 Jiroka chochoki ikantakoitzi jaka higuera inatzi.

ompirataariiti, saikashiwaitaniriiti ijatzi. ¹⁶ Jirikaiti manayitanainchari ikaimakaimatanakiro otzishi, mapiiti, ikantzi: “Pimpichiina. Pimanina iiro noñaantari saikaintsiri saikamintotsiki. Pimanina iiro noñaantari Oijya kisaniiintakinari”. ¹⁷ Tima monkaapaititapaaka iyatsimanka. ¿litama amawitironi?

144,000 ikintakotamakoitakiri

7 Ikanta othonkapaa jiroka, noñaaki ikatziyayita 4 maninkariiti ochimpitapaa kipatsi. Iriitaki otzikakirori antawoiti tampiya. Iro kaari jñaintantawo ontamaryaatakaairo inkaari, tii jñaintziro ijatzi aapanatakairo oshi inchat. ² Ipoña noñaaki ijatzi pashini maninkari itonkaapaaki ishitowapiintzi ooryaatsiri. Shintsiiini jñaanatapaakiri 4 maninkariiti. Tima jirikaiti 4 maninkariiti, otzimimotziri ishintsinka, jowaitakiri jowaaripiro tiro kipatsi ijatzi inkaari. ³ Ikantapaakiri: “Paata powaaripirotziro kipatsi, inkaari, inchatopaini, nonkintakotamakotawakiri jompirayitaari Pawa”. ⁴ Nokimatzi apaani kinkithatakotanakiriri ikaatzi ikintakotamakoitakiri. Ikaataiyini 144,000. Iriiyitaki kaatatsi 12 jinashiyitaa ichariniyitari Israel-ni. ⁵ Ikintakotamakoitaki 12,000 Judá-mirinkaiti, 12,000 Rubén-mirinkaiti, 12,000 Gad-mirinkaiti, ⁶ ipoña 12,000 Aser-mirinkaiti, 12,000 Neftalí-mirinkaiti, 12,000 Manasés-mirinkaiti, ⁷ ipoña 12,000 Simeón-mirinkaiti, 12,000 Leví-mirinkaiti, 12,000 Isacar-mirinkaiti, ⁸ ipoña 12,000 Zabulón-mirinkaiti, 12,000 José-mirinkaiti, 12,000 Benjamín-mirinkaiti.

Kitamaayitaintsiri ikithaayitaka

⁹ Ikanta othonkapaa jiroka, noñaatzi ipiyotaiyakani atziriiti. Tima ijyikiapiro ikantaka, tikaachaajaini matironi jiyotiri tsikarika ikaataiyini. Iriiyitaki atziriiti nampiyitawori tsikarikapaini. Jirika atziriiti, iriitaki katziyayitachari isaikamintoki Oijya, kitamaa ikantayitaka ikithaayitaka. Jotiyaki oryaani kompirosi. ³ ¹⁰ Thaaminta ikantaiyakani, ikaimaiyini ikantzi:

Iri Pawa owawijaakotantatsiri, iriitaki saikaintsiri saikamintotsiki, itsipatakari Oijya.

¹¹ Ipoña jotzirowaiyanakani ikaatzi tapothaitakirori saikamintotsiki. Jirika ikaataiyakini: maninkariiti, Antaripiroriiti, ipoña inkitiwiriiti. Ithaamintawintanakari Pawa, ¹² ikantaiyini: “¡Ari onkantyaari! Thaamintaari jinatzi irirori, otzimimotziri jowaniinkawo, yotaniri jinatzi, paasoonkitaari jinatzi, pinkathataari jinatzi, tzimatsi itasorinka ijatzi ishintsinka. Onkantaitatyaani anthaamintaiyaari Pawa. Ari onkantyaari”.

¹³ Ipoña jñaanatanakina apaani Antaripirori, ikantzi josampitana: “¿Litaka jirikaiti kitamaathaitaintsiri ikithaataka? ¿Tsikama ikinapaakika?”

¹⁴ Ari nokantanakiri naaka: “Iintaantya, piyotziro iiroka nowinkathariti”. Ipoña ikantanakina irirori: “Iriiyitaki ñaayitakirori ‘Antawoiti Kimaatsiwaitaantsi’. Okimiwaitakawo inkiwantantyaawomi iithaari iriraani Oijya, irootaki kitamaamawotakaapirotakirori.

¹⁵ Irootaki ikitsirinkantaawori jirikaiti ikatziyimotaari Pawa isaikamintoki. Ari inkantaitatyaani kitiiyiri,

7:9 7.9 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitstari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

ijjatzi tsiniririki jantawaitainiri itasorintsipankotiki. Jirika saikaintsiri isaikamintoki, ikimitaawo iriimi katziyathaantitainchani jontsirityaarimi jirikaiti. ¹⁶Iiro itajyaniintawaitai, iiro imiriniintawaitai, iiro ikimaat-siwaitaari ooryaatsiri, ¹⁷tima jirika kimitakariri Oijya, katziyimotakariri niyankiniki saikaintsiri isaikamintoki, iriitaki aamaakowintaiyaarini, inkimitakaantairi jaamaakowintaitari oijya, iriitaki aayitairini jirakairi jiŃaa otzimi aŃaakaanatsiri. Tima Pawa ojyiyookipirotairini, jiraawaiyitaka”.

Kaatapaintsiri 7 jontsirikaitakiro

8 Ikanta Oijya jontsirikaryaakiro kaatapaintsiri 7 jontsirikaitakiro. Osamaniironka jimairiitapaintzi inkitiki, tikaachaajaini apaani Ńaawaitatsini.¹ ²IpoŃa noŃaakiri 7 maninkariiti itsipatapiintakari Pawa. Ipaitakiri tyoomintotsi. ³IpoŃa ipokapaaki pashini maninkari, ikatziyimotapaakawo taapirimintotsi, joirikanakitakiro jiwitsikaitziri oro. Jirika maninkari, ipaitawakiri ojyiki kasankainkari intaantyaawo joirikanakitakiri. Ari otsipatakawo jamanamanaatani atziriiti oitishiritaari, kimiwaitaka ompiyotatyaaami onaminaki taapirimintotsiki. ⁴Okanta otaanaka kasankainkari janta joirikanakitakiri maninkari, katziyainkatanaka oyacharinka otsipainkatanakawo jamanamanaatani oitishiritaari, owanaa inimotakiri Pawa. ⁵IpoŃa jirika maninkari oirikanakitakirori ikitaminto, jaaki owaampariminkiti taapirimintotsi, jotitakiro joirikanakitakiri. Jookakiro kipatsiki. Ari omapokanakari

kamiŃainkatanaintsiri, antawoiti ookathatanaka, antawoiti ontziŃaanaka ijjatzi.

Tyoomintotsiiti

⁶Witsikaiyanakani 7 maninkariiti intyootaiyini.

⁷Ari jitanakawo apaani maninkari ityootanaki, omapokashitapaaka oparyaa-paaki kipatsiki jiriniki, ijjatzi paampari, kimiwaitapaaka iraantsi. Otaa-paakiro kipatsi. Iro apirotyaami kajyitani kipatsi ontaiya inchatopaini, ijjatzi inchashipaini.⁸

⁸IpoŃa ityootanaki pashini maninkari, omapokashitanaka otokanaki kimitakawori antawoiti otzishi, shitowanaki paampari, ookapaaka inkaariki, okimitapaakawo iraantsi. Iro apirotyaami kajyitani kipatsi tsika otzimayitzi jiŃaa, ⁹iro japirotyaami inkamayitimi ikaatzi ikimiyitakari saikayitantakawori antawoiti pitotsi. ¹⁰IpoŃa ityootanaki pashini maninkari, omapokashitanaka itziroryaanaki impokiro, paampa ikantanaka irojatzsi tsika otzimayitzi jiŃaa, iro apirotyaami kajyitani kipatsi otzimayitzi jiŃaa. ¹¹Jirika impokiro paryaintsiri kipatsiki jiiitaitziri “Kipishiri” Tima kipijyaa ikantakaapaakawo maawoni jiŃaa tsika oparyaaayitaki ipomiki. Iro apirotyaami kajyitani kipatsi inkamayitimi atziri opiyakiri jirakiro jiŃaa.

¹²IpoŃa ityootanaki pashini maninkari, omapokashitanaka itsinir-itanaki ooryaatsiri, iro japirotyaami kajyitani tii jooryaantsipirotai. Ari ikimitanakari ijjatzi kashiri ipoŃa impokiro, tii joorintapirotaa tsiniripaiti.

¹8:1 Kantakotachari jaka “osamaniironka”, aamaashitya okaatzi 1/2 hora.

⁸8:7 Jiroka kantakotachari jaka “Iro apirotyaami kajyitani kipatsi”. Aririka ankotaryiromi mawakota kipatsi, impoŃa aaki apakotawo, apirotakiro okaatzi tzmantawori, maawoni inchatopaini, shimapaini, othonka oshityaatanaki jiŃaa janta.

¹³Nokimatzi poimatapaintsiri jaapaaki inkitiki, noñaatziiri pakitha jinatzi, ikantapaaki jatiki: “¡Iijowí, iijowí, iijowí, inkantamachiitiri inkaati nampitaiyaawoni kipatsiki, iriitaki apishityaawoni iwiyaantapaakawori intyootawai mawa maninkariiti!”

9 Ipoña ityootanaki pashini maninkari. Noñaatzi iyyaawiinkapaaki kipatsiki apaani kimitakariri impokiro. Iri jowaitaki jashitaryiuro omoona inthomaintapirotatsiri. ²Ikanta jashityaakiro, ari oshitowainkatanaki kachaari, iroowaitaki okanta antawoiti ootaantsi. Opamankanakiri ooryaatsiri, iijatzi tampiyainka. ³Ari ishitowanakiri kachaariki iyyiki tsitsiriniro, ikimitapaakari ikintantzi kitoniro. ⁴Tii ishinitaitziri jowaaripirotiro pankirintsi, inchashipaini, inchatopaini. Apa ikintayitapaakiri atziriiti kaari ikintakotamakoyitzi Pawa. ⁵Jirikapaini tsitsiriniro, tii ishiniitzi jowamairi atziriiti ikintayitakiri. Apa ikimaatsitakaashitakari ikaatzi 5 kashiri. Antawoiti ikatsitzimotakiri, iroowaitaki iyatsinka kitoniro. ⁶Owanaa inkimaatsiwaitya atziriiti, inkowayitanaki atziriiti inkamapithatiri, iiro okantzimaita.

⁷Jirikapaini tsitsiriniro ikimitakotakari morapaini iñaantakaayitari jowayiritya, jamathaiytakari oro. Atziripoowaitaki ikantayitaka. ⁸Santhapitaishi okanta iishi, iroowaitaki oishi tsinani. Antawopaini iraiki, iroowaitaki iraiki kajyikari. ⁹Kimiwaitaka inkithaatyaawomi ashivotaki ishpaniiki. Antawoiti impoimatanaki jaiyanakini, irirowaitaki ipoimatzi imorani atziriiti aririka jowayiritawakaiya. ¹⁰Ikimitakari kitoniro otzimayitzi ithoyini

ipatzishithaki. 5 kashiri osamanitzi awijantyaari iyipiyanaka. ¹¹Jirika ijiwaritikari tsitsiriniro, maninkari jinawitaka, iriitaki pinkathariwintantatsiri janta inthomaintapirotzi omoona. Jiitaitziri jirika “Apirotaniriri”. Iñaaniki Heber-mirinka, jiita “Abadón”. Iñaaniki Grecia-jatzi, jiita “Apolión”.

¹²Ari iwiyaari itanakawori jatikaita “¡iijowí!” Iro kantacha iinuro iyota apiti inkantaiti “¡iijowí!” imonkaatya.

¹³Ipoña ityootanaki pashini maninkari, iinuro iyotapaaka intyootawai apaani maninkari irojatzii imonkaatantyaari 7 maninkariiti. Nokimatzi ñaawaitanaintsiri osorinachinampiki taapirimintotsi montitakariri Pawa. ¹⁴Jiñaanatapaakiri maninkari tyootanaintsiri, ikantziri: “Poojoryaakotiri 4 maninkariiti kimitakawori oojotatyirimi antawaani jiña jiitaitziri ‘Eufates’”. ¹⁵Jashityaakoitakiri maninkari ayimatakiri intsitokanti. Iri apirotirinimi intsitokiri atziri nampiyitawori kajyitani kipatsi. Irootaki jashityaakoitantakariri japirotanti.** ¹⁶Tzimatsi iyyiki owayiriiti tyaakaayitanakariri imorani. Ikantaitakina, ikaataiyini 200,000,000 owayiriiti. ¹⁷Ipoña noñaaki ikoñaapirotanaki jirika owayiriiti noñaawiyatakari, ikithaayitakawo ashivotaki ishpaniiki. Tzimatsi porikathaitaintsiri ikimitakari paampari, pashini kityonkaniironkathaitaintsiri, pashini kitirithaitaintsiri. Jirika morapaini, iriwaitaki iito kajyikari. Oshitowanaki ipaantiki paampari, kachaari, kitirimoito okantanaka, oyyiki oshitzinka. ¹⁸Iro apirotirinimi owamairi atziri nampiyitawori kajyitani kipatsi, okaatzi shitowanaintsiri ipaantiki. ¹⁹Tima ipaantiki morapaini

**9:15 Jiroka kantakotachari “Iri apirotirinimi itsitokiri atziri nampiyitawori kajyitani kipatsi”. Aririka ankotaryiuro mawakota kipatsi, impoña aaki apakotawo, apirotakiro okaatzi tzimantawori.

otzimayitaki ishintsinka. Aña kantatsi jatsikantantyaawo iijatzi ipatzishitha, ikimiwaitakari maanki.

²⁰Iro kantzimaitacha, tii jowajyaantziro ikaariproyitzi atziriiti kaari jowamaayiiti. Iikiro jiyataakaatziro ipinkathayitanakiri kamaari, ipinkathatziri oiyakaawontsi jiwitsikaitziri oro, kiriiki, ashiro, mapi, inchakota, ikimitakaantakiri pawa, tiimaita ikimanitzi, tii janiitanitzi.^{††}

²¹Tii jowajyaantanakiro iijatzi itsitokantayitzi, ikisaminthatantzi, imayimpirtzi, ikoshiyitzi.

Maninkari oirikakirori oryaani osankinarintsipana

10 Ipoña noñaaki ijyaawiinkapaaki pashini maninkari, ikinan-tapaakawo minkori, kimitawaitaka iro inkithaatyaami minkori. Kimitawaitaka iri oyi jamathaitatya iitoki. Shipakirya ikantaka ipooki, kimiwaitaka ooryaatsiri. Omorikataiki iporipaini. ²Joirikaki oryaani osankinarintsipana. Jayiitzimatapaaki, jaatzikantapaakawo iitzipirori inkaari, irooma jampati, iro jaatzikantapaaka kipatsi. ³Ikaimapaaki shintsiini, iriwaitaki ikaimi kajyikari. Omapokashitanaka ookathatanaka, ⁷okaatzi apiipiintanakiro. ⁴Okanta othonkapaaka ⁷ookathataka, ari nokowawita nosankinatiromi nokimakiri jiñaawaiyitakiri ookathawontsiki. Nokimatzi jiñaananakina apaani inkitijatzi, ikantana: “Iro posankinatziro pikimakiri ookathawontsiki”. ⁵Ipoña jiñaawaitanaki noñaakiri maninkari jaatzikapaakiro inkaari, ipoña kipatsi. Itzinaawakotanakiro jakopirori, ⁶iro

jiyoitantyaari tii ithiyya jiñaawaitziri ipairyiuro iwairo Pawa Kañaniri, witsikakirori inkiti, kipatsi, inkaari, maawoni ikaatzi tzimantawori. Ikantanaki: “Tii osamanitapai, ⁷irootaintsi intyooti wiyaantawori maninkari, ari imonkaapaititya ikaatzi Pawa ikantakiriri Kamantantaniriiti inkamantantiro kaari jiyotakowiita pairani”.

⁸Nokimatzi japiitanakiro jiñaananakina inkitijatzi, ikantana: “Piyaatashitiri maninkari katziyainchari inkaariki iijatzi kipatsiki, payiro iiroka panaryainchari joirikakiri”. ⁹Ari nokantakiro. Niyaatashitanakiri maninkari, nokamitapaakiri, nokantziri:

“Pimpinawo osankinarintsi”. Ipoña ikantanakina irirori: “Jiroka, poyaawo. Owanaa owochanka, iriwaitaki pitsi aririka powatyaawo, irooma aririka piniyakiro, owanaa oyipishikimi pimotoziki”. ¹⁰Ari nokantakiro, naakiro, nowakawo. Ari okantaka, pochakitaki iriwaitaki pitsi, iro kantacha owanaa oyipishikanakina nomotziki. ¹¹Ipoña ikantanakina maninkari: “Pinkamantayitiri onkaati awijyimoyitirini atziriiti nampiyitawori tsikarikapaini. Pinkamantayitiri iijatzi pinkathariiti”.^{‡‡}

Apiti kinkithatakaantaniri

11 Ipoña ipaitakina apaani kotzitsi, nimonkaaminto inatyi. Ikantaitana: “Piyaati pimonkaatiro tasorintsipanko, iijatzi taapirimintotsi. Piyotiri iijatzi tsika ikaatzi piyotainchari janta ipinkathatantzi. ²Iro pimonkaatziro jikokiroki tasorintsipanko. Iro ishinitaitakiniriri pashinijatzi atziriiti,

^{††}9:20 Kantakotachari jaka “ashiro” irijatzi jiitaitziri bronze.

^{‡‡}10:11 10.11 Ikantakoitziro jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

ari impiyotaiyaani maamanitantaniri janta tasorintsinampitsiki. Ari awijiyiri inkaati 42 kashiri osamaniti.^{¶¶} ³ Aripaiti, notyaanti apiti kinkithatakotinari, iriitaki kinkithatapaakironi awijayitatsini, onkaati 1260 kitiiyiri inkinkithatakotina. Inkimitakotatyaari ikanta ikithaayita owashiritakotariri kaminkari”.

⁴ Jirikaiti apiti kinkithatakaantaniri, iri joyyakaawintaitakiri pairani apiti inchato, irijatzi joyyakaawintaitakiri apiti jootaminto Pawa pinkathariwintziriri kipatsijatzi.^{§§} ⁵ Intzimirika kowatsini jimaamanitiri jirika apiti kinkithatakaantaniri, ari ishitowanaki ipaantiki paampari, japirotakiri kisaniiintziriri. Ari inkantyaari maawoni kowawitachani jimaamanitiri, ari inkamaki. ⁶ Jirika kinkithatakaantaniri ontzimimotiri ishintsinka. Ari inkantakaatyaawo irirori iiro oparyaagai inkani irojatzi jimonkaantatyaawori ikinkithatakaantzi. Ari onkantaki impiyiro iraantsi jiŃaapaini. Ari onkantaki ontzimi oitya pomirintsitzimowaityaarini isaawijatzi. Ari japiipiintiro okaatzi ikowiri irirori. ⁷ Aririka onthonkapaatya ikinkithataki, ari ishitowanakiri kowiinkari piratsi impoŃaatayaawo omooki inthomaintapirotatsiri, jimaamanitapaakiri apiti kinkithatakaantaniri, irojatzi jowamaantatyaariri. ⁸ Jookanakiri jowamaani aatsiki saikatsiri janta antawoiti nampitsi, tsika ipaikakotajaantaitakiri pairani Iwinkathariti. Iro oyyakaawintachari

janta “Sodoma” ipoŃa “Egipto”. ⁹ Iiro ishiniitziro inkitaitiri jowamaani, ari awijaniintanakiri mawa kitiiyiri onkaati osamaniti jaminaminthaitiri. Inthontya jiŃaayitiri ikaatzi nampiyitawori tsikarikapaini.* ¹⁰ Antawoiti joimoshirintya kipatsijatziiti, impashitawakaayitya oiyitarika. Kimoshiri inkantayitya jowamaaitakiri apitiroiti kinkithatakaantaniri kimaatsitakaayitakariri kipatsijatziiti. ¹¹ Iro kantacha, awijaniintanaki pashini mawa kitiiyiri, itasonkairi Pawa jirikaiti, aŃaayitai. IpoŃa ipiriintaa. Owanaa ithaawaitanaki jiŃaitakiri ipiriintaa. ¹² Ikimaitaki shintsiri Ńaantsi inkitiki, ikantaitaki: “Patiiti jaka jinoki”. Jomapokashitanaka itzinaantanaawo minkori. Ari jiŃaawairi maawoni kisaniiintawaitakiriri. ¹³ Ari otziŃaanakari antawoiti kipatsi, iro apirotiromi nampitsi, ikamayitaki ikaatzi 7000 atziri. Iriima kaari kamatsini, ikantayitanaki: “Imapiro otzimi ishintsinka Pawa saikatsiri inkitiki”.[†]

¹⁴ Iro awijawitaka apiti ikantaitaki “;iijow!” Iro kantacha, irootaintsi jiŃaitiro mawatatsini.

Iwiyaantawori tyootaantsi

¹⁵ IpoŃa ityootanaki iwiyaantawori maninkari, ari ikaimaitanaki shintsini inkitiki, ikantaitzi: “IroŃaaka impinkathariwintantai Awinkathariti kipatsikinta. Ari impinkathariwintantai Cristo, itzimi jotyaantakiri Pawa, ari inkantaitatyaani impinkathariwin-

^{¶¶}11:2 Kantakotachari jaka “42 kashiri” irojatzi oyyawori ikantaitakiri “1260 kitiiyiri”. Irootaki kantakotachari awijaniintanaki mawa osarints osamaniti.

^{§§}11:4 Kantakotachari jaka “apiti inchato” irootaki “olivo”.

*11:9 11.9 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimaŃaanitawakaachari tsikarikapaini.

[†]11:13 Ikantaitziri “otziŃaanaka antawoiti kipatsi”, tsika otzimi 10 pankotsi, opookanaki apaani. Ari okantakari maawoni nampitsi.

tantai”.¹⁶ Ari jotzirowaiyanakani 24 Antaripiroriiti, ithaamintawintanakari Pawa,¹⁷ ikantaiyini: “Pawá, Pinkathari, Shintsipirori, iirokatakai añaagatsi iroñaaka, pitzimita iiroka pairani, irootaintsi pimpiyi. Owanaa nompasoonkitimi, tima pimatakiro poñaagantziro pishintsinka, pipinkathariwintantzi.”¹⁸ Pairani owanaa ikisaniintakimi atziriiti, iro kantacha iroñaaka, monkaatapaaka poñaagantyaariri piyatsimanka, powasankitaayitairi kamayitaintsiri, papiroyitairi owamaantayitaintsiri. Aripaiti pimpinayitairi Kamantantaniriiti pompiratani iiroka, ari pinkimitaakiri oitishiritaari pairyaayitairori piwairo ipinkathayitaimi, maawoni pimpinayitairi pitanatyaari antariiti irojatzji iryaaniiti, maawoni”.

¹⁹ Ipoña ashitaryaanaka itasor-intsipankoti Pawa janta inkitiki, koñaawaitanaki tasorintsinaki tsika jotitakoitziro kajyaakaawakaantsi. Antawo ookathatanaka, ontziñaanaka kipatsi, paryainkatapaaki antawoiti jiriniki.

Tsinani ipoña noonki

12 Opoña okoñaatanaki inkitiki aamparyaantsi. Noñaatzji apaani tsinani, ojoyawaitakari ooryaatsiri okithaatakari, iri kashiri okatziyantaka. Amathaitakotakari ikaatzji 12 impokiro.[‡]
² Omotzitatzi jiroka tsinani. Owanaa okaimakaimawaitaki okimaatsita ontzimaaniti.
³ Opoña okoñaatanaki inkitiki pashini aamparyaantsi. Noñaatzji apaani noonki, kityonka ikantaka. Tzimatsi 7 iito, ipoña 10 ichii. Jamathaiyitakiro iito.
⁴ Ijyiki impokiro jataantakari itzinko, iro japirotirimi

kajyitani inkitiki ikaatzji tzimayitatsiri impokiroiti. Ari ipokashitapaakiro tsinani, ikowi jowitsiyaawo iinchaanikiti aririka intzimapaaki.[¶]

⁵ Okanta otzimaanitaki tsinani, shiramparyaaniiki jinatzi. Iriitaki jiwatantyaarini atziriiti jashirokotziti. Omapokashitaka jagaitanakari isaikani Pawa isaikamintoki.
⁶ Okanta tsinani shiyanaka iroori otzishimashiki. Ari jiwitsikiniro Pawa tsika onampityaawo, onkaati 1260 kitijyiri intziyaitiro.

⁷ Aripaiti otzimaki owayiritaantsi inkitiki. Iriitaki Miguel itsipayitakari imaninkariti. Iri jowayirita noonki itsipayitakari imaninkariti irirori.
⁸ Iro kantacha jirika noonki, tii otzimapirotzi ishintsinka, jotsiroryaitakiri inkitiki.

⁹ Ari itsipatsitakari imaninkariti jotsiroryaitakiri. Jirika noonki jotsiroryaitakiri, iri iitachari “Kamaari”, jiita iijatzji “Satanás”. Iri kowatsiri jamatawitiri maawoni atziriiti ikaatzji nampitawori kipatsiki.

¹⁰ Nokimataitatzi ñaawaitanaintsiri shintsiini inkitiki, ikantzi: “Jitatainakawo ipinkathariwintantzi Pawa, jitatainakawo joñaagantziro ishintsinka, jowawijaakotantai. Jitatainakawo

iijatzji Cristo jashitanta. Tima aritaki jotsiroryaakiri thawitakotapiintakiriri Pawaki jiiitatziri ‘iyikiiti’.
¹¹ Iro kantacha jirikaiti jiiitatziri ‘iyiki’ joitsinampagairi kamaari, tima aritaki ikamawintairi Oijya, kapathainka ikantaka ikamaki. Iro joitsinampaantaariri iijatzji ikinkithatairo ñaantsi, jominthataawo irirori inkamawintairi Cristo.
¹² Irootaki, pinthaamintantyaari iirokaiti inkitijatzji. Inkantamachiitimi iirokaiti kipatsijatzji, iijatzji inkaarijatzji, tima katsima ikantanaka kamaari

[‡]12:1 Kantakotachari jaka “tsinani”, iriitaki ojoyakaawintachari Judá-mirinkaiti. Kantakotachari “otomiyaaniki”, iri ojoyakaawintachari Jesucristo.

[¶]12:4 Jiroka kantakotachari jaka “kajyitani inkiti”, aririka ankotaryiromi mawakota inkiti, impoña aaki apakotawo, apirotakiro okaatzji tzimantawori.

jotsiroryaitakiri, jiyotzi yotakotapaaka kapichiini”.

¹³Ikanta jiŃaakiro noonki jotsiroryaitakiri kipatsiki, jitanakawo ikimaatsitakaawaitanakawo tsinani owaiyantakiriri shiramparyaaniki. ¹⁴Iro kantacha, tzimanaki apiti oshiwanki, iroowaitaki ishiwanki pakitha. Iro aantanari iyaatiro otzishimashiki. Ari jimanapithatakari antariiti maanki. Ari awijaniintanakiro mawa osarintsi osaikawaitzi janta.[§] ¹⁵Ikanta antariiti maanki joimishitowanaki jiŃaa ipaantiki, iroowaitanaki antawaani jiŃaa. Ikowawita jowiinkiromi aririka oonkakotanatya. ¹⁶Iro kantzimaitacha, tankanaki kipatsi, oniyaatawakiro jiŃaa, ari okanta awijakotantakari tsinani. ¹⁷⁻¹⁸Ari ikatsimapirotanaki noonki. Jataki jowayirityaari pashini otomiiti jiroka tsinani. Iriiyitaki joyyakaawintaitzi kimsantakirori ikantakaantani Pawa, kamaitanakawori ikinkithatakotairi Jesucristo.

Apiti kowiinkari piratsi

13 IpoŃa nokatziyapaaka inkaarithapiyaaki. NoŃaatzi ishitowaatapaaki kowiinkari piratsi. Tzimatsi okaatzi 10 ichii, 7 iito. Jamathaitakiro ichiipaini. Tzimatsi josankinaitakiri iitoki, ithainkatasorintsiwaitaitzi. ²Jirika piratsi iriwaitaki kaninari kajyikari. Joyyawaitakari okanta iitzipaini maini. Iroowaitaki ipaanti kajyikari. Ikanta noonki, ipakiri ishintsinka jirika piratsi, Ńaapiro ikantanaka ipinkathariwintantanaki. ³Okanta apaani iito kimitawaitaka jowamagaitakityiuro, iro kantacha iijatzi aŃaagai. Iyokitzi ikantanaka

isaawijatziiti, ⁴owanaa ipinkathaitanakiri, ithaamintawintanakari, ikantaiyini: “¿Iitama monkaatyaarini jirika piratsi? ¿Iitama kitsirinkirini?” Ari ikimitsitaitanakari iijatzi noonki, ithaamintawintaitanakari, tima iriitaki pakiriri ishintsinka jirika piratsi.

⁵IpoŃa jiŃaawaitanaki jirika piratsi, ithainkatasorintsiwaitanaki. Iriitaki jowaitaki impinkathariti, onkaati osamaniti ⁴²kashiri impinkathariwintanti. ⁶Owanaa

ithainkatasorintsiwaitaki ipairyaaminthawaitashitakari Pawa, ipairyaaminthawaitashitakawo tasorintsithaanti, ipairyaaminthawaitashitakari inkitijatzi. ⁷Jirika thainkatasorintsitaniri, iriitaki

owayirityaarini oitishiritaari, inkowi joitsinampairi. Iri jowaitaki impinkathariwintairi ikaatzi nampiyitawori tsikarikapaini.** ⁸Owanaa

ipinkathatanakiri kipatsijatziti kaari osankinatakotachani tsika josankinatakoyitaka jiyoshiitakiri pairani jiwitsikantaitakawori kipatsi, inkaati jaŃaakaayitairi, ikaatzi ikamawintayitairi Oijya. ⁹Kowirori inkimathatiro jiroka, inkimisanti. ¹⁰Inkaati jomontyaawaitaitiri, ¡Jimatiro! Inkaati owamaantantyaawoni osataamintotsi, ari inkimitaitiri paata irirori jowamaantayitaiyaari osataamintotsi. Irootaki joisokirotantyaawori oitishiritaari.

¹¹IpoŃa noŃaaki pashini kowiinkari piratsi ikitawaryaanaka kipatsiki. Tzimatsi apiti ichii, iroowaitaki otapatirimpita ichii Oijya. JiŃaawaitapaaki, ikimitapaakari noonki. ¹²Jirika piratsi otzimimotziri ishintsinka.

§12:14 Kantakotachari jaka “ari awijaniintanakiro mawa osarintsi”, iro ikantajaan-taitziri: “apaani osarintsi, osarintsipaini ipoŃa kajyitani osarintsi”.

**13:7 13.7 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitstari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimaŃaanitawakaachari tsikarikapaini.

Irootaki ipasapiyaakariri itakawori piratsi jowamaawiitakari iitoki, ipoña jañagai iijatzi. Ishintsiwintakiri atziriiti impinkathatiri itakawori piratsi. ¹³Joñaagantapaaki kaari jiñaitapiintaitziri. Ithonka jiñaayitakiri maawoni atziri jowayiitaki paampari. ¹⁴Ojyiki kipatsijatziiti jamatawitantakari ishintsinka ipasapiyaakariri itakawori piratsi itsitokawiiitakari iitoki. Ipoña ishintsiwintakiri atziriiti jiwitsiki jojyakaawo itakawori piratsi. ¹⁵Ikanta jirika piratsi kimitakari ichii Oijya, itasonkakiri oiyakaawontsi, añaanaki. Kantanaki jiñaawaitzi. Japirotakiri jowamaayitakiri kaari pinkathatirini. ¹⁶Ikintakotamakotakaantakiri atziriiti, tiirika jakopiroki. maawoni atziriiti ikintakotakaantakiri, antariiti, iryaaniiti, kowityaawainiriiti, ajyaagantaniriiti, ompirataniriiti, ompirataariiti, maawoni. ¹⁷Tzi-matsirika kaari ikintakoyiitzi, tii ishiniitzi jamanantawaiti, iijatzi impimantawaiti. Irootaki okowantapirotari inkintakoyiitiniri iwairo piratsi maawoni atziriiti. Intzimayiti pashini ikintakoyiitakiniri ojyawitawori iwairo piratsi. ¹⁸Apaani yotani, ari onkantaki inkimathatiro jiroka ojyakawori iwairo piratsi. Tima jiroka ojyakawori iwairo piratsi, irootaki josankinaitziri “666”.††

Ipampithaani kaatatsiri 144,000

14 Ipoña napiitakiro naminanai, noñaatziiri Oijya ikatziya janta otzishiki jiitaitziri Sion. Ari itsipayitakari kaatatsiri 144,000

kintakotamakoyitakawori iwairo irirori, iijatzi jashi Ashitariri. ²Nokimatzi poimatanaintsiri inkitiki iroowaitaki owaryiinkariti jiña, iroowaitaki shintsiri ookathawontsi, iroowaitaki ipiyompiwaitaitzi. ³Iri pampithagayatsini kaataintsiri 144,000 ipinakowintairi Oijya. Itapothaitakiri ipampithaawintziri saikaintsiri saikamintotsiki, ari ikatziyitakari iijatzi 4 inkitiwiri, ipoña Antaripiroriiti. Iri iyoshiitacha ipampithagayakini jirikaiti, tikaatsi pashini matironi impampithairo. ⁴Jirikaiti kaataintsiri 144,000, kitishiriri jinayitatzii, tii jantayitziro kamaawoyitatsiri imayimpiritiro tsinani. Iriiyitaki oyaatapiintakiriri Oijya tsikarika ikinayitzi. Iriiyitaki jitakari jashitaari Pawa, irijatzi jashiyitakari Oijya. ⁵Tii inthiiyapaantitya, tii otzimawaitzi iyaaripiroshirinka oitya inthawitakoitiriri isaiki Pawa.

Ikamantantakiri mawa maninkari

⁶Ipoña noñaaki jaapaaki inkitiki pashini maninkari, ikinkithatakaapaakiri kipatsijatzi ikaatzi nampiyitawori tsikarikapaini. Ikinkithatakotapaakiniri kantaitachari Kamiithari Ñaantsi.‡‡ ⁷Ikaimapaaki shintsiini, ikantzi: “Pimpinkathatiri Pawa. Pinthaamintawintaiyaari. Tima irootaintsi jaminakoitairi maawoni jantayitakiri. Irootaki pinthaamintawintantayariri, witsikakirori inkiti, kipatsi, inkaari, iijatzi jiñaapaini”.

⁸Ipoña ipokapaaki pashini maninkari, shintsiini ikaimapaaki, ikantzi:

††13:18 Kantakotachari jaka, tima maawoni letra josankinatantari Heber-paantiri ipoña Grecia-paantiri, kantatsi inkimitakaantaitiro número. Okimitatya jiroka: a = 1, b = 2, c = 3, ari okantayita maawoni. Aritaki okantaki ayoyitiro wairontsipaini aririka apatotiro letra-paini. Irootaki kantakotachari iijatzi jaka.

‡‡14:6 14.6 Ikantakoitzi jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

“Japathakiroryaitakiro antawoiti nampitsi Babilonia. Japiroitakiri atziriiti nampitantawori, aakow-intawori imayimpiriwaitaki. Tima ikaimashiriyitakiri pashinijatzi atziriiti jimatakotiri okaatzi jantayitakiri irirori. Okimiwaitakawo ishinkitayirimi okanta imayimpiritakaantakariri”.

⁹Ipoña ipokapaaki pashini maninkari, ikaimapaaki shintsiini ikantzi: “Itzimayitzirika pinkathatakiriri piratsi, pinkathayitakirori iijatzi joyyakaawo, kintakotamakoyitakawori iwairo, jakoki, ¹⁰irijatzitaka inkisaniintayitiri Pawa. Onkimiwaitaiyaawo joiyitaatyirimi piyantatsiri. Antawoiti inkimaatsitakaayitaiyaari intagairi, jatsipitaiyaawo kachaari, kitirimoito onkantantaya, owanaa oshitzinka. Ari jiñaayitairi maawoni maninkariiti tasorintsitaintsiri, ari jiñiiri iijatzi Oijya. ¹¹Ari inkantaitatyaani inkimaatsitaiyaawo kachaari, kitijiyiriki iijatzi tsiniripaiti, iiro otsiwakaajaitzi kapichiini. Ari inkimitagaiyaari maawoni pinkathatakiriri piratsi, pinkathatakirori joyyakaawo, kintakotakawori iijatzi iwairo”.

¹²Irootaki inkamaitantyaawori jamawiwainiti ikitishiritakaitairi ikimisantairi Jesús, jimonkaatapiintairo ikantakaantziri Pawa.

¹³Nokimatzi jiñaawaitanaki apaani inkitijatzi, ikantzi: “Posankinatiro jiroka: Aririka inkamayiti ikaatzi jashitaari Awinkathariti, kimoshiri inkantaiya”. Irojatziki ikantanakiri iijatzi Tasorintsinkantsi, ikantzi: “Imatyaata, tima tii okowajaanta iroñaaka iñaashintsishiriwaitaiya, aña kamiitha jimakoryaawaiti, jinintaawaitapaawo okaatzi jantawintakiri”.

Joyiipataitziri kipatsiki

¹⁴Opoña okoñaatapaaki kitamaari minkori, noñaatziiri isaikaki kimikakariri Itomi Atziri. Jamathaitakiri oro, joirikaki thoyimpiminitatsiri kotsiro. ¹⁵Ipoña ishitowanaki tasorintsipankoki pashini maninkari, ikaimotapaakiri shintsiini saikaintsiri minkoriki, ikantzi: “Sampainkataki pankirintsi, poyiipatantyaawo piyotsiroti”. ¹⁶Ikanta jirika saikaintsiri minkoriki, itotantakawo iyotsiroti, joyiipatantakiki kipatsiki.

¹⁷Ikanta pashini maninkari saikantawori tasorintsipanko janta inkitiki, shitowanaki irirori, irojatziki joirikaki thoyimpiyaanikiini kotsiro.

¹⁸Ari ishitowanaki pashini maninkari ipoñaanakawo taapirimintotsiki. Jiyaatashitanakiri jowayitakiri inkimpoyairi paampari. Ikaimotanakiri shintsiini pashini oirikakirori kotsiro, ikantzi: “Pinchikayitiro kithokiyitaintsiri kipatsiki, aritaki irakayitaki”.^{¶¶}

¹⁹Ari jimatakiro maninkari, ichikakiro kithokitaintsiri kipatsiki, ipiyotakiro inchatonaaki, inkawirinkaitiro. Okaatzi oiyakaawintari piyantatsiri imiriitari, iro ikajyaakaakiriri Pawa maawoni iisaniintani. ²⁰Okaatzi oiyakaawintari inchatonaa irootaki othapiki nampitsi tsika jowamaantaitaki. Oiyakaawintakiri ikawirinkaitakiri, iro iriraani kamayitaintsiri. Tima oiyiki iraantsi shitowaintsiri opamankanakiro nampitsi. Ari imonkaatakari ipaantiki mora iwiyaiya ochiinkaatziki iraantsi. Jataki intaina oonkaatya onkaati 300 kilómetro.^{§§}

^{¶¶}14:18 Kantakotachari jaka kithokiyitaintsiri, okithoki “uva” inayitatziki.

^{§§}14:20 Okaataki iyaataki 300 kilómetro, iro kimitakawori aririka aniiti onkaati 7 kitijiyiri, irorika onkaati 8 kitijiyiri. Irootakiki ikantaitziri 1600 estadio.

**Maninkariiti amironi
paata 7 owasankitaantsi**

15 Ipoña noñaaki pashini
aamparyaantsi inkitiki.
Kamiitha okantaka, owanaa
niyokitziwintanaki. Tzimatsi ikaatzi
7 maninkari. Iriiyitaki nashiyitakawori
jowasankitaantayitaki. Tima okaatzi
jantayitakiri maninkari, ari imonkaatari
jiñaitziro iyatsimanka Pawa.

²Ari noñaaki iijatzi inkaari,
okimiwaitakari ñaawontsi. Iro kantacha
morikathanthaataki jiroka inkaari.
Ari ikatziyayitakari oitsinampaakiriri
kowiinkari piratsi, joirikayitakiro
iwiyompiminto ipawairiri Pawa. Iriiy-
itaki kaari pinkathatironi jojyakaawo
piratsi, kaari kintakoyityaawoni
iwairo. ³Iro ipampithagayirini jirikaiti
ipampithaakiri pairani Moisés-ni.
Jiitaitziro “Iwampithaani Oijya”,
okantzi:

Nowinkathariti Pawá, Shintsipirotatsiri,
Kamiitha pantakiri, iyokitzi nokanta.

Pantapiintakiro iiroka tampatzikari,
tima piñaanitawo tyaaryoori.

Iiroka pinkathariwintairiri atziriiiti.

⁴¿Iiroma itzimi iitya pinkathataimini,
iitya thaamintawintaimini, iitya
pairyaironi piwairo?

Apaniroini iiroka pitasorintsitzi.

Iiroka impokashiyitai atziriiiti,
ipinkathayitaimi.

Tima aritaki poñaagantakiro owanaa
okamiithataki pantayitakiri.

⁵Opoña noñaaki inkitiki
tasorintsipanko, ashitaryaanaa tasor-
intsisagaakipirori. ⁶Ari ishitowanakiri
tasorintsipankoki 7 maninkariiti
intzimi owasankitaantatsini.
Kitamaaniki okantayitaka iithaari,
shipakiryapirowaitaki owaniinkataka.
Jowathakichopiniitakari oro.

⁷Ikanta apaani inkitiwiri kaatatsiri
4, ipayitawakiri maninkariiti

apaani pamoko. Kimiwaitaka janta
pamokoki, ari ojaikitimi iyatsimanka
Pawa, kantaitachari inkañaanitai.
⁸Kachaaryiinkatanaki tasorintsipanko,
okantakaakawo jowaniinkawo
Pawa iijatzi itasorinka. Tikaatsi
kantironi intyi tasorintsipankoki
irojatzi onthonkantapaatyaaari
jowasankitaantaki maninkariiti.

**Pamokopaini
ojaikitaka katsimataantsi**

16 Nokimatzi inkitiki, iita
ñaanatanakiriri 7 maninkariiti,
ikantziri: “Piyaati pisakotiro kipatsiki
okaatzi jaikitaintsiri 7 pamokoki
kimitakawori iyatsimanka Pawa”.

²Ari jitanakawo apaani maninkari
isakotakiro kipatsiki jaikitaintsiri
iwamokotiki. Ari omapokashitanakari
ipathaawaitanaki antawoiti ikaatzi
kintakotakawori iwairo kowiinkari
piratsi, ikaatzi pinkathatakirori
jojyakaawo.

³Ikanta pashini maninkari isakotakiro
inkaarimashiki jaikitaintsiri pamokoki.
Okimitanakawo iraantsi inkaari, japiro-
taka ikamaki saikantawori.

⁴Ikanta pashini maninkari isakotakiro
jiñaamashiki, oyaapiyaaki jiñaatin-
imashi jaikitaintsiri iwamokotiki.
Okimiwaitanakawo iraantsi jiñaapaini.

⁵Nokimatzi jiñaawaitanaki maninkari
jowayitakiri inkimpoyaawintiri
jiñaawiri, ikantanaki: “Tasorintsí,
ikaatzi añaatsiri, jañiitaka pairani,
tampatzikashiriri pinatzi iiroka,
tima iiroka aminakotaironi
kamiithaini jiroka. ⁶Tima ikaatzi
owamaayitakiriri oitishiritaari,
ikaatzi kapathainkatakaakiriri
Kamantantaniriiti jowamaayitakiri,
iriyitaki miriyityaawoni jiroka
iraantsi. Tima iro ikowatziiri”. ⁷Ipoña
nokimaki jiñaawaitanaki pashini
janta taapirimintotsiki, ikantanaki:

“¡Ariwí! Nowinkathariti Pawá, okaatzi pikowakiri pantiro tampatzika okantayitaka. Tyaaryoori inatzi”.

⁸Ikanta pashini maninkari, isakotakiro ooryaatsiriki jaikitaintsiri iwamokotiki. Jomapokashitanaka ooryaatsiri jotsiyanakiri atziriiti. ⁹Antawoiti jotsiyakiri atziriiti ooryaatsiri, ari ipoñaanakari ithainkatasorintsiwaitanaki, jookimowaitashitanakari Pawa, ashitawori ishintsinka, owasankitaantatsiri. Tii okantzimoshiritari impiyashiriyitai, impinkathatairi Pawa.

¹⁰Ikanta pashini maninkari, isakotakiro tsika ipinkathariwintantzi piratsi jaikitaintsiri iwamokotiki. Antawoiti otsiniritanaki. Antawo jashironkaayitaka atziriiti janta, jatsikawaitakiro inini ikimaatsiwaita. ¹¹Ari ithainkatasorintsiwaitanaki, ikijyimawaitanakiri Inkitijatzi Pawa, tima oiyiki ikimaatsiwaitaka, oiyiki ipathaawaitaki. Iro kantacha tii jowajyaantzimaitawo iyaaripironka.

¹²Ikanta pashini maninkari, isakotakiro antawaaki jiña Eufrates jaikitaintsiri iwamokotiki. Omapokashitanaka opiryaatanaki. Kantatsi imontyaayitapaaki pinkathariyitatsiri tsika ishitowapiintzi ooryaatsiri, jowayiritya. ¹³Ipoña ishitowanaki piyari ipaantiki noonki. Ishitowanaki iijatzi piyari ipaantiki piratsi, ari okimitakari ipaantiki thiiyinkari kamantantaniri, ishitowanaki piyari. Ikaatzi piyari shitowayitapaintsiri, iriwaitaki majjiro, ¹⁴kantatsi jantayitiro kaari jiñaitapiintzi. Ithonka jiyaatashitakiri

ikaatzi pinkathariyitatsiri kipatsiki. Jiñaantakaayitakari jowayiritakaiyaari, impiyapaititakirika Pawa shintsipiro-tatsiri. ¹⁵(Pamini, nonkimitapaiyaari koshintzi aririka nompiyai. Kimoshiri inkantya itzimirika aamagaiyaanani, kimitakariri owirori okaakiini iithaari inkini inkithaatanatyaawo, iiro ishiyamirikitantanaka, jowaañiitairi.) ¹⁶Ipoña jirikaiti piyari, japatoyitakiri pinkathariiti janta oita “Armagedón”. Iñaani inatzi Heber-paantiri jiroka Armagedón.*

¹⁷Ikanta iwiyaantapaakawori maninkari, isakotakiro tampiyainkaki jaikitaintsiri iwamokotiki. Ikimaitatzi kaimanaintsiri tatorintsi pankoki, osaiki saikamintotsi, ikantaitzi: “¡Ari othonkapaaka!” ¹⁸Ari jiñaitakiro oporikanaki ookathawontsi, ikimaitakiro antawoiti ontziñaanaka kipatsi. Tii jiñaitapiintziro kimitakawori jiroka ontziñaantsi, irojatzi pairani owakiraa itzimayitantanakari atziriiti kipatsiki. ¹⁹Okanta antawo nampitsi, mawakota okantanaka otankanaki. Ari apirotakari iijatzi opookanaki nampitsiiti tzimayitatsiri kipatsiki. Ari inkinkishiritakoitanatyaawo awijy-imotirini Babilonia-jatzi, imirityaawo “imashirinka Pawa”, okimitakawo piyantatsiri. ²⁰Ari apirotakari maawoni othampishi, tii jiñaitairo. Ari okimitakari iijatzi otzishipaini. ²¹Ari oparyaapaaki tinayitatsiri jiriniki, awitsinaayitapakiri atziriiti. Ikiromaitaka jiyaataakanakitziiro ithainkatasorintsiwaitanaki, ikijyimawaitantanaki ikimaatsiwaitaka oiyiki.†

* **16:16** Kantakotachari jaka “Armagedón”, iro janta tsika jowayiritapiintaka pairani Judá-mirinkaiti.

† **16:21** Kantakotachari jaka “tinayitatsiri”, iro ikantaitziri iijatzi “apaani talento”, irojatzi ikantaitairi iroñaaka “40 kilo”.

**Jowasankitaitziro kimitakawori
antawo mayimpipro**

17 Ipoña ipokashitapaakina apaani maninkari kaataintsiri 7 joirikayitakirori iwamokoti, ikantapaakina: “Pimpoki, piñiuro tsika inkantaitiri jowasankitaayiitiri atziriiti, tima ikimitakawo apaani mayimpipro saikathapiyaatantakawori oponkityaamashiki jiña”.² Jiroka kimitakawori mayimpipro, kimiwaitaka iroomi imayimpiriyitakimi ikaatzi pinkathariwintantatsiri nampitsiitiki. Okimiwaitakawo iijatzi, apirotakirimi oshinkiyitirimi kipatsijatziiiti.³ Ipoña jaashirinkatanakina otzishimashiki. Ari noñaakiro apaani tsinani otyaakaakari kityonkari piratsi, okaatzi 7 iito, 10 ichii. Tzimatsi wairontsipaini osankinatainchari iwathaki, ithainkatasorintsiwaitaitzi.⁴ Okityonkamawotatzii okithaatakari jiroka tsinani, opitzirishimawotaki iijatzi. Kamiitha jowaniinkayiiitantakawo oro, ipoña poriryaatatsiri mapiki. Oirikanakitaki jiwitsikaitziri oro. Kimiwaitaka ari ojaikitakimi oyaaripironka, iijatzi omayimpirinka.⁵ Tzimatsi osankinatainchari otamakoki, kaari ikimathawiita pairani, okantzi: ANTAWO BABILONIA, ANTAWOITI MAYIMPIRO, KISANIINTAPIROTAAWO KIPATSIKI.⁶ Naminapirotanakiro jiroka tsinani, aña oshinkitayaawo iriraani oitishiritaari ikaatzi jowamaayiitakiri. Iriraani iijatzi ikaatzi jowamaayiitakiri ikinkithatakotanakiri Jesús. Ikanta noñaakiro jiroka, iyokitzii nokantanaka.

⁷ Ipoña ikantana maninkari: “¿Iitama iyokitziiitakaantzimiri jiroka? Ari nonkantakimi oita otyakaawintachari, tii jiyotakowiitawo pairani jiroka tsinani, iijatzi jirika piratsi otyaakaakari, oiyikitatsiri iito, iijatzi ichii.⁸ Itzimitaka pairani jojyakaawintaitziri piratsi, tii jiñaitziri iroñaaka, iro kantacha irootaintsi ishitowi impoñaatyawo omoonaki inthomaintapirotatsiri. Impoñaashitayta jowamaayiitakiri. Jirikaiti kipatsijatzii, kaari osankinatakotachani pairani jiwitsikantaitakawori kipatsi, iyokitzii inkantiri piratsi. Tima iiro ikimathatziro oita kantakotachari: ‘Itzimitaka pairani, tii jiñaitairi iroñaaka, irootaintsi impiyaki’.⁹ Imatantyaari inkimathaitiro jiroka, okowapirotatya ontzimi yotanitaantsi. Kaataintsiri 7 iitontsi otyaakaakari tsinani, iro otyakaawintacha 7 otzishi.¹⁰ Tzimaki pairani ikaatzi 7 pinkathariwintakirori janta. Aritaki joitsinampagaitaki ikaatzi 5 pinkathari. Tzimatsi apaani pinkatharitatsiri iroñaaka. Iriima pashini, intzimi pinkatharitatsini, tikiraamintha itzimaajaitzi. Jirika iwiyaantyaawoni kapichiini impinkathariwintantapainti, iiro osamanipirotsi.¹¹ Jirika piratsi tzimitachari pairani, kaari jiñaitzi iroñaaka, pashini jinatzii, iriitaki kaatapaintsini 8. Iro kantacha, ari jojyawitapaatyaaari pashini kaataintsiri 7 pinkathariiti. Ari japirotzimaitatyaari.¹² Irooma kaataintsiri 10 chiitsi, irijatzi otyakaawintziri pinkathariiti, kaatatsiri 10. Tikiraata ipinkathariwintantayitzi irirori. Tima aririka impinkathariwintantanaki

³17:5 Tzimayitatsi kantatsiri jiroka “Babilonia”, irootaki nampitsi Roma. Tima iro iñaaniyitakari imananiikiini pairani kimisantzinkariiti, ikinkithatakotziro jiroka Roma, ikantzi: “Babilonia”. Paminiro iijatzi janta 1 P. 5.13.

⁶17:9 Tzimayitatsi iiyitzirori nampitsi Roma, ikantaitziro: “Roma, inampitsiti 7 pinkathariiti”. Ikantaitzi iijatzi: “Roma, onampitawo 7 otzishi”.

piratsi, iriityitaki intsipayityaari impinkathariwintanti. Iiro osamanipirotzimaita, apa ishirinkapaintya kapichiini ooryaatsiri. ¹³Jirikaiti pinkathariiti jakakotawakaiyaawoni jantiri. Pinkatha inkantiri piratsi, iiro ipiyathawaitari. ¹⁴Owanaa jowayirim-inthayaari Oijya. Iro kantacha jirika Oijya, iriitaki oitsinampaantatsini. Tima iriitaki ompirayitari ikaatzi ompirayitantachari. Iriitaki pinkathariwintziriri pinkathariwintantatsiri. Iriitaki intsipayitaiyaari irirori, ikaatzi ikaimashiriyitairi, jiyoshiiyitakiri, ikaatzi oisokirotakariri”.

¹⁵Ipoña ikantakina iijatzi maninkari: “Jiroka oponkityaamashi jiñaa osaikathapiyaatantakari tsinani, iri oiyakaawintachari atziriiti piyoyitainchari tsikarikapaini.[§]

¹⁶Jirikaiti atziri saikantawori 10 nampitsi, oiyakaawintakari 10 chiitsi, ari inkisaniintanakiri saikantawori nampitsi oiyakaawintakari tsinani. Ari inkimitaakiro iijatzi piratsi owanaa inkisaniintanakiro. Onkimiwaityaawomi jaatonkoryaatziromi tsinani, jowawathawaitatyaawomi, intaawaitakiromi. Tima japirotakiro nampitsi oiyakaawintakari tsinani. ¹⁷Iriitaki Pawa kantakaawori akakotawakaantawori antayitantakawori jiroka. Irijatzi kantakaawori ikimisantantakariri piratsi. Irootaki jantaitiri, irojatzi imonkaatantatyaari ikantakiri Pawa. ¹⁸Ari okantakari, tima jiroka tsinani iro oiyakaawintacha antawo nampitsi. Tima ikaatzi saikantawori nampitsi, ipinkathariwintawitakari nampiyitawori pashini nampitsiiti”.

Japathakiroryaitakiro Babilonia

18Ikanta othonkapaaka jiroka, noñaatzi ijyaawiinkapaaki pashini maninkari. Otmimotziri irirori owanaa ishintsinka, oiyiki jowaniinkawo. Joorintapaakiro kipatsi. ²Ikaimapaaki, ikantzi: “Japathakiroryaitakiro antawo nampitsi Babilonia. Apa inampiyitaawo iroñaaka nashiwaiyitachari piyari janta, tii ishiniitairi ishitowi janta. Ari ikimitagaitakiri iijatzi nashiwaiyitachari tsimiri ipinkaitziri owapiintakariri kaminkari. ³Tima atziriiti ikaatzi saikantawitakawori nampitsi oiyakaawintakari tsinani, ajyaagantapirowaiwitaka, jiyompar-iwitapiintakari atziriiti saikayitatsiri pashiniki nampitsi. Ikaimashiritakiri atziriiti jojakotaiyaari ikantayiwita iriroriiti, apa ikowapiroyitziro ajyaagawontsi, inintashiminthawaitari iijatzi. Iro opoñaantari iñaayitakiro tii ikinataari Pawa, ikimiwaitakawo okanta tsinani mayimpro. Irootaki oiyantakawori ishinkitayiiyaawomi ajyaagawontsi, iro jantayitantakawori kimitawori mayimpiritaantsi”. ⁴Ipoña nokimaki japiitanakiro jiñaawaitanai inkitijatzi, ikantzi: “Ajyininká, iiro pitsipatarit saikantawori nampitsi oiyakaawintakari tsinani, pitsipataarikari jowasankitaayitairi. ⁵Tima Pawa, ikinkishiritziro iyaaripironka ikaatzi tsipatakariri, kimiwaitaka ontzinagaatyaami iyaaripironka inkitiki, ari opiyotakari. ⁶Pimpiyakowintaiyaari, papiipiintiri powasankitairi. Tima okaatzi oiyakaawintachari omiritakaakariri tsinani shinkitantatsiri, poiipyiniro iroori, tontaaki pinkantakiro

[§]17:15 Ikantakoitziri jaka atziriiti “piyoyitainchari tsikarikapaini”, irijatzi ikantait-sitari nampiyitawori tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaan-itawakaachari tsikarikapaini.

oyipiyanka. ⁷Aminaashiwaitaka iroori okantapiintzi: 'Naaka pinkathawo, iiro iñaitana nashironkaawaitya nonkimitakotyaawo kamatsiri oimi'. Tima ojyiki okantakaapirowaiwintakawo owaniinkatani, aakowintakawo omayimpirowaitaki. Irootaki oñaantyaaowori iroñaaka onkimaatsipirotaiyaa. ⁸Irootaki omapokantaiyaari jowasankitagairo apaniki kitiiyiri, ari omantsiyataki, onkimaatsiwaitaiya, ojyiki ontajyaaniintawaitai, ompoña intagaitairo. Iriitaki mataironi Awinkathariti Pawa jowasankitagairo. Tima otzimimotziri irirori ishintsinka.

⁹Aririka iñaayitakiro oyacharinka ontagaiya nampitsi ojyakaawintakari tsinani, owanaa jowashiritakotyaawo, jiraakowaityaawo pinkathariiti, tima iri tsipayitakariri saikantakawori jantayitakiro okaatzi ojyayitawori mayimpiritaantsi. ¹⁰Intaina inkatziyaki iriroriiti inthaawantaiyaawo jowasankitaitakiri, inkantaiyini: '¡Ikantamachiitzi nampitawori Babilonia-ki!' Iroopirowaiwitaka nampitsi. Okatzimatakima jowasankitaitakimi? Tikiraatya ishirinkapirotaajitzi ooryaatsiri.

¹¹Ari inkimitatyaari ikaatzi jiyomparitapiintakari, owanaa jowashiriniintakotyaari, jiraakowaityaari, tima tikaatsi jiyomparitaiyaari. ¹²Tima iri jiyompariwitapiintakari ir-oro-ti, iiriikiti, poriryaari imapini, nashiwaiyitachari kithaarintsi, kitamaamawori, pitzirishimawotatsiri, kityonkamawopirotatsiri, karinthamawotatsiri. Tzimayiwitacha ojyawori santari. Tzimayiwitacha jiwitsikani ipothoyitakiri kamiithaini, chiitsi, inchakota pinayitachari, ashiro, mapi. ¹³Tzimayiwitacha mitaki, tzimayiwitacha nashiwaitachari kasankaari, tzimayiwitacha imiriitari, tzimayiwitacha owaaki inchato kimi-

tariri yiinkantsi, tzimayiwitacha opani jowayitari, tzimayiwitacha i-vaca-ti, joiyyati, imorani ishiyakomintotari, tzimayiwitacha jompiratanipaini iijatzi. ¹⁴Ari othonkapaakari chochoki pinintapiintsitakari. Tii otzimayitai ajyaagawo pikowapiintakiri, ari okaatapaaki owaniinkata.

¹⁵Intaina jaminakotairo jiyomparitapiintari, thaawa inkantya iiro itsipataayitzi jowasankitagaitakiri. Antawoiti jiraakotyaari jowashiritakotanatyaari.

¹⁶Inkantaiyini: '¡Ikantamachiitzi nampitawori janta! Iroopirowaiwitaka nampitsi. Tzimayiwitacha ojyiki iroopirori kitamaamawori imanthaki, pitzirishimawotatsiri, iijatzi kityonkapiromawotatsiri. Tzimayiwitacha ojyiki ir-oro-ti, imapini poriryaayitatsiri. ¹⁷Apa ishirinkaniintanaka kapichiini ooryaatsiri, ari japiroitakiro antawo ajyaagawo'. Ari ikimitakari saikayitaintsiri jamaatakomintoki, intaina ikatziyayitaka jaminakotziri tsika ikanta japiroitakiri. Ari ipiyotaiyakani ikaatzi antakoyitziro jamaatakominto, itsipayitakari ikaatzi otitantawori. ¹⁸Ikanta jiñaakiro oyacharinka nampitsi otagea, owanaa jiraakotakawo, ikantayitzi: 'Tikaatsi pashini nampitsi kimitaiyaawoni jiroka iroopirowita'.

¹⁹Antawoiti jowashiriniintaka, ikantaiyakini: 'Ikantamachiitzi ikaatzi nampitakawori janta. Tima ajyaagantayiwitakai aakaiti aayitapiintakiro ajyaagawontsi amaatakomintoki. Tima apa ishirinkapainta kapichiini ooryaatsiri, ari japiroitakiro'. ²⁰Irooma irokaiti inkitijatzzi, oitishiritaariiti, otyaantapiroriiti, kamantantariiti, ontzimatyii pinkimoshiriyiti, tima ikamantsitayitakai Pawa iro jowasankitaantakariri saikantawori antawo

nampitsi, ipiyakowintaiyatziimini iirokaiiti”.

²¹ Ikanta apaani maninkari tzimatsiri ishintsinka, jaaki antawo mapi, jookakiro inkaariki, ikantzi: “Nokimitaakiro nookakiro antawo mapi, ari nonkimitaakiro iijatzi antawo nampitsi Babilonia. Ari ompiyaari, iiro jiñaitairo.

²² Iiro ikimaitaimi pimpampithai, onkamiñainkati piwiompiminto, pisonkari, iijatzi pityoori. Iiro jiñaitaimi pikaatzi piwitsikayitziro tsikarika oiyitari. Iiro ikimaitairo ompoimati pitoonkaminto. ²³ Iiro jiñaitairi imporikai pootaminto. Iiro jiñaitaimi paawakaiya. Ari okaatapaaki maawoni jiroka, tima oiyiki poitzipinashiriyitakiri pashinijatzi atziriiti, kimiwaitaka pinkisaminthatatyiirimi. Tima antawoiti ishintsiwitaka ikaatzi yomparitapiintakamiri. ²⁴ Iriitaki owatsinawaitakiriri pashinijatziiti, ikapathainkatakaawaitakiri Kaman-tantaniriiti. Ari ikantakiri maawoni oitishiritaari”.

Ithaamintaita inkitiki

19 Okanta othonkapaaka jiroka, nokimatzi kamiñainkatanaintsiri inkitiki ikaimaiyini, ikantzi:

¡Iijowí! Iriitajaantaki Pawa owawijaakoyitairi. Otzimimotziri jowaniinkawo, iijatzi ishintsinka.

² maawoni ikowiri jantiri irirori, tam-patzika okantayitaka.

Tyaaryoori inatzi.

Tima jowasankitaakiro mayimpiro owaaripirotakiriri kipatsijatziiti.

Ipiyakowintaari ikaatzi jowamaitakiri jompiratani.

³ Irojatzji japiipiintaiyirini, ikantzi:

¡Iijowí! Onkatziyainkatawiiti oyachaarinka.

⁴ Ikanta 24 Antaripiroriiti, itsipatakari

4 inkitiwiriiti, jotzirowaiyanakani,

tima ipinkathatanakitziiri Pawa isaikaki irirori saikamintotsiki, ikantaiyini:

¡Ari onkantyaari! ¡Iijowí!

⁵ Tzimatsi ñaawaitanaintsiri saikamintotsiki, ikantaitzi:

maawoni jompirayaari Pawa, pinthaamintaiyaari.

Pimpinkathataari maawoni, pitanatyaawo tsinampashiririiti iijatzi iriipiroriiti, maawoni.

⁶ Ipoña nokimaki kamiñainkatapaintsiri, iriwaitaki ipiyotaiyani atziriiti, iroowaitaki oparyiinkatzi jiña, iroowaitaki iijatzi ookathawontsi. Ikantaitzi:

¡Iijowí! Aritaki pinkathariwintantai Pawa, iri Apinkatharitsitaari Shintsipirori.

⁷ Thami ankimoshiriwintiri, thami ampinkathatiri, tima irootaintsi joimoshirinkiri jaawakaiya Oijya. Aritaki witsikaka iinatyaaari.

⁸ Kitamaa okantaka ithaari, tii okipatsiwaitzi, poriryaa okantaka. Ojyakaaw-intachari “iinatyaaari”, iriityitaki oitishir-itaari. Ojyakaawintachari “tii okipatsiwaitzi iithaari”, iro kamiithari jantayitakiri jirikaiti.

Jatyootaitiri jaawakaiya Oijya

⁹ Ipoña ipokashitapaakina inkitijatzji, ikantzi: “Posankinatiro jiroka: Owanaa inkimoshiritai ikaimaiyitakiri jatyootairi jaawakaiya Oijya”.

Ipoña ikantakina iijatzi: “Jiroka, iñaanipiro inatzi Pawa”.

¹⁰ Ari notzirowanaka nopinkathatanakiri maninkari, ipoña ikantana: “¡Iiro pipinkathatana naaka! Ari akaataiyini jompiratai Oijya, ari nojyimi iiroka, ari nojyakari iijatzi ikaatzi oisokiroiyitakawori ikinkithatapaintziri Jesús. Aña iri pimpinkathatajaanti Pawa. Tima okaatzi ikinkithatapaintziri Jesús, irootajaantaki yoshiritakaariri Kamantantaniriiti”.

Tyaakaakariri kitamaari mora

¹¹ Ipoña noñaaki ashitaryaana inkiti. Tzimatsi janta kitamaari mora. Itzimi tyaakaakariri, iriitaki jiiitaziri “Oisokirotaniri”, jiiitaziri iijatzi “Tyaaryoori”. Aririka jowasankitaanti, tampaatika okanta. Ari okimitari iijatzi aririka jowayiritanti. ¹² Irooma irooki iriwaitaki paampari. Amathaipirowaita ikantaka. Josankinatakawo wairontsi kaari jiyotakoitzi apa jiyotziro irirori. ¹³ Ikithaatakotakawo othakakiri iraantsi. Iri jiiitaziri iijatzi “IŃAANI PAWA”. ¹⁴ Tzimatsi inkitikinta jowayiriti. Kitamaathaitaki okantaka iijatzi iithaari, tii onkipatsiwaiti. Iriitaki oyaatakiriri tyaakaakariri iijatzi kitamaari imorani. ¹⁵ Ari oshitowanakiri ipaantiki kimitakawori othoyimpimintzi osataamintotsi, irootaki jompojantayitaiyaariri iisaniintani. Iri ompiratantaiyaarini jashirokotziti. Irijatzi witsikakiniriri oiyakawori jimiritaitari jiiitaziri “Imashirinka Pawa Shintsipirori”. ¹⁶ Josankinatakawo wairontsi iithaariiki, iijatzi iporiki. Jiroka wairontsi: PINKATHARIWINTZIRIRI PINKATHARIITI. OMPIRATARIRI OMPIRATANIRIITI.

¹⁷ Ipoña noñaaki pashini maninkari ikatziyantakari ooryaatsiri, ikaima-paakiri maawoni tsimiriiti aayitatsiri, ikantziri: “Pimpoki papatoty, poyaawo onkaati impayitimiri Pawa. ¹⁸ Tima powayityaari atziriwatha: iwatha pinkathariiti, iwatha ijiwari owayiriiti, iwatha ñaapiroriiti, iwatha tyaakaapiintariri imoraniiti. Ari powanatyawo iijatzi iwatha imoraniiti. Tii apa powaiyaari jirikaiti, aña powayitaiyaari iijatzi iwatha maawoni: ompirataari, ompirataniri, antaripiroriiti, oryaanipaini, maawoni”. ¹⁹ Ipoña noñaakiri kowiinkari

piratsi, noñaakiri iijatzi kipatsijatzi pinkathariiti itsipayitakari jowayiriti. Ari ipiyotaiyakani inkini jowayiritiri jirika tyaakaakariri kitamaari imorani itsipayitakari iijatzi jowayiriti. ²⁰ Tzimatsi iita oirikawakiriri kowiinkari piratsi. Ari ikimitaakiri thiiyinkari kamantantaniri itsipatapiintakari itasonkawintantzi. Ari okanta jamatawitantakariri kintakoyitakawori iwairo piratsi, ikaatzi pinkathayitakirori jojyakaawo. Jirika piratsi ipoña thiiyinkari kamantantaniri, jookaitakiri opaampaporinthaataki inkaari, tsika okitiryainkataki shitziwawo oyachaarinka. ²¹ Jowamaayitakiri maawoni kimisantanakiriri, jowathaitantakari shitowapaintsiri ipaantiki tyaakaakariri kitamaari mora. Kimaniintapirowaitaka tsimiripaini.

Ojyiki osarintsi, onkaati 1000

20 Ipoña noñaaki jayitapaaki pashini maninkari. Joirikakiro jashitaryaantyaawori omoona inthomaintapirotatsiri. Joirikaki iijatzi antawoiti ashirotha. ² Jaakiri noonki, maanki tzimitainchari pairani. Iriitaki Kamaari, Satanás. Joojotakiri onkaati 1000 osarintsi, ³ jotsiroryaakiri omoonakiki inthomaintapirotatsiri. Jojyipitakotakiri, jiwichaakotakiri onkantya iiro jamatawitantaari atziriiti, irojatzi imonkaatanatyaari onkaati 1000 osarintsi. Aririka onthonkapaatya jiroka, ari joojoryaakotapaintiri kapichiini.

⁴ Ipoña noñaaki ojyiki saikamintotsi tsika isaikayitai inkaati pinkathariwintantatsini. Ari noñaakiro ishiriiti ikaatzi jowamaawintaitakiri ikimisantairo iñaani Pawa, ikinkithatapaintziri Jesús. Jirikaiti, tii ipinkathatziri kowiinkari piratsi, tii ipinkathatziro jojyakaawo iijatzi. Tii ikintakotamakotawo iriroriiti iwairo piratsi, iijatzi jakoki. Iriiyitaki

piriintaachari, ipinkathariwintantayitai itsipataari Cristo okaatzi 1000 osarintsi. ⁵Iriima pashini ikaatzi kamayitaintsiri, tii jañaayitai irirori, irojatzii imonkaatantapaakari 1000 osarintsi. Irootaki jiiitaitziri “Itawori Añagaantsi”. ⁶Kimoshiri inkantaiya inkaati piriintaachani jiiitaitakiri “Itawori Añagaantsi”. Tima tasorintsishiriri jinayitaki. Iiro japiitziro inkamayitai. Aña kañaaniri inkantaiya, iri kimitaiyaarini Ompiratasorintsitaari jantawaitainiri Pawa, jantawaitainiri iijatzii Cristo. Ari itsipataari ipinkathariwintantai okaatzi 1000 osarintsi.

⁷Aririka imonkaatapaatya 1000 osarintsi, ari jomishitowaitapaintiri Satanás jashitakoitakiri. ⁸Aririka ishitowanaki, jitaipaiyaawo jamatawitapairi maawoni atziri tsikarika inampiyitawo. Jiroka nampitsiiti jiiitaitakiro “Gog”, pashini “Magog”. Japatotairi maawoni inkini jowayiritakaiyaari. Intzimapirotoi oiyiki atziri, iroowaitaki okanta oiyikitzii impaniki jiñaathapiyaaki. ⁹Jiyaataiyakini tsika owintinipathatzi, jotzikapaakiri oitishiritaariiti tsika ipiyotaiyakani iriroriiti. Ari okaatzi jotzikapaakiro iijatzii jiiitaitziri “Itakopirotaawo Nampitsi”. Omapokashitanaka oparyaapaaki paampari, apirotakiri maawoni. ¹⁰Ari jookaitakiri Kamaari janta opaampaporinthaataki inkaari, kitiryainka okantaka shitziwawo oyachaarinka. Tima ari jookitsitaitakiri irirori kowiinkari piratsi, itsipataitakiri thiiyinkari kamantantaniri. Ari inkantaitatyiiro inkimaatsiwaitaiya.

Jaminakoitantai kitamaariki saikamintotsi

¹¹Ipoña noñaaki antawoiti kitamaari saikamintotsi. Tzimatsi saikantakawori, iriitaki matakirori japirotairo inkiti iijatzii kipatsi. ¹²Ari ikatziyiyakani

kamayitaintsiri janta kitamaariki saikamintotsi, jitaakari itsipayitaaari antariiti iijatzii iryaaniiti, maawoni. Ari japinairyaanakiro osankinarintsi, japinairyaanakiro iijatzii pashini tsika josankinatakoyita añaayitaatsini. Jaminakoyitairi atziri tsikarika oiyita jantakiri okaatzi josankinatakoitakiri. ¹³Iijatzii ikaatzi piinkayitaintsiri jiñaaki, ari ipiyoyitakiri iriroriiti. Ikaatzi kamayitaintsiri, ari isaikitsitari iijatzii janta, okimiwaitakawo atziriatyiyimi “Kaamanitaantsi”, ompakagairi ompirawaiwitakari. Ari ikaatzi jaminakoitairi iriroriiti jantayitakiri. ¹⁴Ari jookaitakiro “Kaamanitaantsi” opaampaporinthaataki inkaari ontagaia. Jiroka opaampaporinthaataki inkaari, iro jiiitaitakiri “Apititanaintsiri Kaamanitaantsi”. ¹⁵Ipoña jookaitakiri opaampaporinthaataki inkaari maawoni kaari osankinatakotachani jañaayitai.

Owakiraari inkiti, owakiraari kipatsi

21 Ipoña noñaaki owakiraari inkiti, owakiraari kipatsi. Tima aritaki apirotaka pajjatori inkiti, iijatzii pajjatori kipatsi. Tii jiñaaitairo inkaari. ²Ipoña noñaaki iijaawiiinkapaaki inkitikii apaani nampitsi tasorintsitatsiri, jiiitaitziri “Owakiraari Jerusalén”. Iri Pawa owayiitakaantakirori. Owaniinkakitaka, iroowaitaki apaani tsinani owaniinkatashitari oimityaari. ³Ari jiñaawaitaitanaki shintsiini saikamintotsiki, ikantaitzi: “¡Pamini! Ari osaikimotairi kipatsijatziiiti jiroka tasorintsithaanti tsika inampitawo Pawa. Ari itsipatajaantaari Pawa tsika isaikayitzi ijyininkataari. ⁴Tima Pawa ojyiyookipirotaarini, inkimoshiritakaayitairi. Iiro ikaamaniiyitai, tikaatsi onkatsitzimowaitai, tikaatsi iragaachani, tikaatsi kimaatsiwaitaachani. Tima ari okaatapaaki maawoni jiroka”.

⁵Ipoña jiñaawaitanaki saikaintsiri saikamintotsiki, ikantzi: “Nowakiraatak-agairo maawoni”. Ikantanaki iijatzi: “Posankinatio jiroka, tima tyaaryoori ñaantsi inatzi, ari okantaitatyaani”. ⁶Ari ikantana: “¡Ari iwiyaapaaka! Naakataki ojoyawori itawori osankinarintsiri. Naaka ojoyawori iwiyaantawori iijatzi. Naakataki itakaantanakawori. Naakataki thonkaironi. Tzimatserika miritatsiri, ari nomiritakaiyaari jiña tsika otzimi añaakaantatsiri. Impashiitaiyaari, tii opinawontsiti. ⁷Irootaki nokajyaakaakiniriri kitishiritaniriiti. Naaka Pawa ipinkathayitai. Iriitaki nonkimitakaan-tairi notomiiti. ⁸Iro kantzimaitacha iiro notomitaari thaawinkariiti, kisoshiriri, kisaniintaniri, tsitokantaniri, mayimpiri, matsitaniri, pinkathatakiriri ojoyakaawontsi, thiiyinkariiti. Aña iri taayitaachani opaampaporinthaataki inkaari, kitiryainkataintsiri oyachaarinka. Iro apititanaintsini inkamayitai”.

Owakiraari Jerusalén

⁹Ikanta othonkapaaka jiroka, ipokashitapaakina apaani maninkari owasankitaantaniri oririkakirori iwamokoti. Ikantapaakina: “Pimpoki, noñaayimiro ojoyakaawintari tsinani iinatyaari Oijya”. ¹⁰Jaashirinkatanakina tonkaari otzishiki. Joñaagakinawo nampitsi tasorintsitsiri jiiitatziri Jerusalén, jowayitairi Pawa opoña-gaawo inkitiki. ¹¹Janta nampitsiki, ari jiñaitairo jowaniinkawo Pawa, shipakiryawaaitaki, iroowaitaki okanta mapiki porikatsiri, pinapirotachari.** ¹²Antawo okantaka otantonampi.

Tzimatsi 12 ityaapiintaitzi. Tzimatsi 12 maninkariiti aamaakowintayitawori ityaapiintaitzi. Ari josankinaitakiro iwairo itomiiti Israel-ni. ¹³Okaatzi mawa ityaapiintaitzi montitakariri ishitowapiintzi ooryaatsiri. Iijatzi ityaapiintzi ooryaatsiri, okaatzi mawa. Katonkanta, okaatzi mawa. Kirinkanta, okaatzi mawa. ¹⁴Tzimatsi okaatzi 12 antawoitzi mapi otzitakirori otantonampi. Ari osankinayitakari 12 iwairopaini Otyaantapiroriiti.

¹⁵Jirika ñaanatakinari, joirikaki imonkaamintoshithaki jiwitsikaitziri oro, iro jimonkaantantyaawori otantonampi, iijatzi ityaapiintaitzi. ¹⁶Ari jimonkaanampitawakaa jiroka nampitsi, tii anaawakaa. Ikanta jirika, jitanakawo jimonkaanampitakiro, okaatzi 2200 kilómetro osanthanka, iijatzi okaataki ojinokitzi.†† ¹⁷Ipoña jimonkaatakiro iijatzi otantonampi, okaatzi otontatzi 144 jimonkaatantakawo ikonaki. Iro jimonkaatantakari jirika maninkari kimitawori ikonaki atziri jimonkaatantapiintakari irirori. ¹⁸Jiroka otantonampi, ojoyawaitakawo mapi porikaki okantaka. Jiyoshiita oro jiwitsikantaitakawori nampitsi, porikaki okantaka.‡‡ ¹⁹Itzinkamiitantakawori otantonampi, jaayitaki porikakiyitatsiri mapiki, pinapiroyitachari. Jiroka owairopaini mapiki jaayitakiri: jaspe, zafiro, ágata, esmeralda, ²⁰ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio, crisopraso, jacinto, amatista. ²¹Okaataki 12 ityaapiintayitzi, iro jaayitaki antawopirori kitamaari mapi, iro jimokakiri jiwitsikantakawori. maawoni aatsiti nampitsi, jiyoshiita

**21:11 Kantakotachari jaka “porikatsiri”, iro jiiitatziri iijatzi “jaspe”.

††21:16 Kantakotachari jaka “2200 kilómetro” iro ikantaitziri iijatzi “12000 estadio”.

‡‡21:18 Kantakotachari jaka “porikaki”, okimitakawo okanta botella, iijatzi vidrio.

oro jiwitsikaitantakawori, porikaki okantaka.^{¶¶}

²²Tii otzimapai janta tasorintsipanko. Tima iro inampi Awinkathariti Pawa Shintsipirori itsipataari Oijya. Iriiyitajaantaki poyaataiyaawoni tasorintsipanko janta. ²³Tii ikowajaanta ooryaantsiri, iijatzi kashiri. Tima jowaniinkawo Pawa kitiiyyi-inkatakaironi. Iri Oijya kimitaiyaarini ootamintotsi. ²⁴Iriitaki kitiiyyitakaironi janiiyitai atzirriiti janta. Pinkathariiti tzimayiwitachari jowaniinkawo kipatsiki, kamiithaini isaikayitai janta ipinkathatairi Pawa. ²⁵Iiro otsiniritapai, aña okantaitatyaani onkitiiyyitapai. Iiro ashitanitaa nampitsi janta. ²⁶Ikaatzi tzimayiwitachari jowaniinkawo kipatsiki, ipinkathayitairi, kamiitha isaikayitai ipinkathatairi Pawa. ²⁷Iiro itzimai kaaripirotaapaatsini, iiro jiñaitairi antayitaironi ipinkaitziri, iiro itzimapai iijatzi thiiyapaachani. Apa inampitaiyaawo josankinatakotakiri Oijya jañaayitai janta.

22 Ipoña joñaagakinawo jiñaa kañaanitakaantatsiri. Kiti-yyaaniki okantaka. Iro shitowaatatsiri isaikamintoki Pawa itsipatakari Oijya,^{§§} ²irootaki shiyaatainchari niyankiniki aatsi. Omontithapiyaatakawo ojyookantakawo chochoki kañaanitakaantatsiri. Okantaitani kashiriki okithokitapai osarintsiki. Oshinchaantapai oshi. ³Iiro otzimapai owasankitagaantsi janta. Ari osaikapairi isaikaminto Pawa, iijatzi jashi Oijya. Inkantaitatyaani jantawaitapainiri jompiratani. ⁴Ari iñaapooyiitairi Pawa. Inkintakotamakotaiyaawo atzirriiti iwairo Pawa. ⁵Iiro otsiniritapai janta. Iiro itzimapai ooryaatsiri. Tima iri kitiiyyiinkataatsini

Awinkathariti Pawa. Ari ikantaitatyiiro impinkathariwintantapai atzirriiti janta.

Irootaintsi impiyi Cristo

⁶Ipoña ikantanakina maninkari: “Tyaaryoo inatzi jiroka ñaantsi, kantatsi ankimisantiro”. Tima ikimitaakiri pairani Awinkathariti Pawa jiyotakaayitakiri Kamantantaniiriiti, ari ikimitaakinari iijatzi naaka, jotyaaantakinari imaninkariti joñaagayitakinawo jiroka, iro jiyoitantaiyaari jompirataniiti irootaintsi awijayiti oiyityaari paata.

⁷Jiroka ikantzi Jesús: “¡Pamini! Irootaintsi nompiyi. Kimoshiri inkantaiya kimisantakironi ikamantantaitakiri jaka osankinarintsiki”.

⁸Naakataki Juan osankinatziirori jiroka. Naaka ñaajaantakirori maawoni, naaka kimajaantakirori iijatzi. Ari notzirowawitanaka nompinkathatiri maninkari oñaagakinawori maawoni jiroka. ⁹Ikantanakina irirori: “¡Iiro pipinkathatana naaka! Ari akaataiyini jompiratai Pawa, ari nojyimi iiroka, ari nojyari Kamantantaniiriiti piiyitziri ‘iyikiiti’, nojyakari iijatzi inkaati kimisantaironi osankinayitainchari jaka. Aña iri pipinkathatajaantai Pawa”.

¹⁰Ipoña ikantanakina iijatzi: “Okaatzi posankinatakotakiri awijayitatsini paata, iiro pontsirikakotziro, tima irootaintsi iñaitiro awijatsini. ¹¹¡Inkaaripiroshiritawiiti kaaripiroshiritaintsiri iroñaaka! ¡Inkamaaripiroshiritawiiti kamaarishiritaintsiri iroñaaka! ¡Inkamiithapirowaitai antakirori kamiithari iroñaaka! ¡Inkitishiriprowaitai kitishiritaintsiri iroñaaka!

¹²¡Irootaintsi nompiyi! Irootaintsi nompinatairi atzirriiti okaatzi jantawin-

¶¶21:21 Kantakotachari jaka “kitamaari mapi” irojatzzi jiiitaitziri “perla”.

§§22:1 Kantakotachari jaka “kitiiyyaaniki” okimitakawo okanta botella, vidrio iijatzzi cristal.

takiri apanipaini. ¹³Naaka ojoyawori itawori osankinarintsi, Naaka ojoyawori iwiyaantawori iijatzi. Naakataki itawori, Naakataki iwiyaantyaawoni. Naakataki itakaantanakawori, Naakataki thonkaironi”.

¹⁴Kimoshiri inkantaiya kiwayitaironi iithaari, inkini ishinyiitainiri chochoki añakaantatsiri, inkini intyaayitai ityaapiintaitzi nampitsiki. ¹⁵Iiro ityaayitai kimitakoyitariri otsitsi, kisinginthatantani, antapiintakirori kamaawotatsiri, tsitokantani, pinkathatakiriri ojoyakaawontsi, amitapiintakawori ithiyanita.

¹⁶“Naakataki Jesús, otyaantakiri maninkari inkamantimiro jirokapaini, inkini powawijayiniri iiroka apatow-intapiintakariri Pawa tsikarikapaini. Naaka charinitariri David-ni. Naakataki jiiitaitzi ‘Impokiro Oñaaminki’”.

¹⁷Ikantzi Tasorintsinkantsi: “Pimpoki-ita”. Ari okantsitari iijatzi kimitakawori tsinani iinaityaari. Inkaati ki-

mayitaironi jiroka, inkantayitai: “Pimpokiita”. Impokayitiita miriyitatsiri. ¡Itzimirika kowanaintsiri imirityaawo jiñaa añakaantaniri, jirawaiti, tii opinanita!

¹⁸Tzimatsi nonkamantiriri inkaati kimaironi jiroka tsika osankinatakoyitaka awijayitatsini paata: Tzimatsirika owanaawaitakirori okaatzi osankinainchari jaka, ari jowanagainiri Pawa inkimaatsitaiyaawo irirori okaatzi kinkithatakotainchari osankinarintsiki.

¹⁹Tzimatsirika thañaapithatantyaawoni okaatzi osankinainchari jaka, ari inthañaapithataiyari paata Pawa irirori iiro ishinitainiri chochoki añakaantatsiri. Iiro ityagai nampitsiki ikinkithatakotaitakiri jaka.

²⁰Jirika kinkithatakaantakirori maawoni jiroka, ikantzi: “Irootaintsi nompiyi”. Ari nokantzi naaka: “Ari onkantaari, thaankiini pimpiyi”.

²¹Onkamintha inishironkayitaimi Awinkathariti Jesucristo janta. Ari onkantaari.